زندگانی

حضرت زهرا سلام الله علیها

بحارالأنوار

ترجمه جلد ۴۳

مرکز تحقیقات رایانه‌ای
قائمیه
اصفهان
السلام علیک یا صاحب الزمان

مشخصات کتاب

امور فرهنگی مجتمع فاطمیه اصفهان
زندگانی حضرت فاطمه‌ی زهرا سلام الله علیها
ترجمه‌ی جلد 43 بحارالأنوار علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه
به اهتمام:
امور فرهنگی مجتمع فاطمیه اصفهان
تحقیق و ویرایش: سیّد محمّد قائم فرد
تایپ، طراحی و صفحه آرایی: جلال کوساری
نوبت چاپ: اوّل، زمستان 1389 ش
ناشر: عطر عترت
تیراژ: 10000 نسخه
قیمت: 100000 ریال
تلفکس مرکز پخش: 03114704081
تلفن گویا: 03114704080
Fatemiyeh 135@gmail. com
اهداء

مقدّمه

بسم الله الرّحمن الرّحیم
قالَ الصّادقُ علیه السلام :
«إِنَّا أَنْزَلْناهُ فِی لَیْلَةِ الْقَدْرِ اللَّیْلَةُ فَاطِمَةُ وَ الْقَدْرُ اللَّهُ فَمَنْ عَرَفَ فَاطِمَةَ حَقَّ مَعْرِفَتِهَا فَقَدْ أَدْرَکَ لَیْلَةَ الْقَدْرِ وَ إِنَّمَا سُمِّیَتْ فَاطِمَةَ لِأَنَّ الْخَلْقَ فُطِمُوا عَنْ مَعْرِفَتِهَا» (1).
آنچه بشر را دچار گرفتاری‌ها و مصائب و مشکلات فراوان می‌کند عدم شناخت و یا جهل به مطلب و موضوع است. یکی از اهداف خداوند متعال در قرآن این است که بشر ابتدا خداوند و بعد آنچه را که خدای منّان برای هدایت او مقرّر کرده است را بشناسد. لذا فرموده که «وَ ما خَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الإِنْسَ إِلاَّ لِیَعْبُدُونِ» (2) بعضی از مفسّرین در تأویل و تفسیر آیه این حدیث شریف را نقل فرموده‌اند که «عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ خَرَجَ الْحُسَیْنُ بْنُ عَلِیٍّ علیهما السلام عَلَی أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَیُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِکْرُهُ مَا خَلَقَ الْعِبَادَ إِلَّا لِیَعْرِفُوهُ فَإِذَا عَرَفُوهُ عَبَدُوهُ فَإِذَا عَبَدُوهُ اسْتَغْنَوْا بِعِبَادَتِهِ عَنْ عِبَادَةِ مَا سِوَاهُ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی فَمَا مَعْرِفَةُ اللَّهِ قَالَ مَعْرِفَةُ أَهْلِ کُلِّ زَمَانٍ إِمَامَهُمُ الَّذِی یَجِبُ عَلَیْهِمْ طَاعَتُهُ» (3)
یعنی امام صادق علیه السلام فرمود:
حضرت حسین بن علی علیهما السلام از جمع یارانش بیرون آمده و خطاب به آنها فرمودند:
ای مردم! خداوند جلّ ذکره بندگانش را نیافریده مگر آنکه او را بشناسند و هنگامی که او را شناختند عبادتش کنند و زمانی که او را عبادت کردند از پرستش غیر او بی‌نیاز می‌گردند. مردی در بین یاران عرضه داشت: ای پسر رسول خدا! پدر و مادرم به فدای تو باد، معرفت و شناخت خدا چیست؟
حضرت فرمود:
آن است که اهل هر عصر و زمان، امامی که اطاعتش بر آنها واجب است را بشناسند.
لذا از این حدیث استفاده می‌شود که اوّلاً هدف از خلقت تمام موجودات، شناخت پروردگار عالمیان است و این شناخت مقدّمه‌ی عبادت و بندگی خداست و ثانیاً اگر این عبادت همراه با معرفت کامل انجام گیرد انسان از عبادت و بندگی غیر خدای متعال بی‌نیاز خواهد بود. ثالثاً راه شناخت خدا فقط از طریق امام معصوم علیه السلام برای اهل هر زمانی میسّر خواهد بود. لذا همان طور که شناخت امام معصوم علیه السلام در هر زمان لازم

و واجب است شناخت مادری که یازده امام معصوم از او بوده و این همه آثار و برکات از اوست به طور اتمّ و اکمل لازم‌تر و واجب‌تر است.
با توجّه به حدیثی که از امام صادق علیه السلام در اوّل مقدّمه آوردیم ثابت است که شناخت حضرت زهرا سلام الله علیها و معرفت پیدا کردن به آن بزرگوار مساوی و معادل با درک شب قدر خواهد بود که این مطلب فقط در خصوص حضرت صدّیقه‌ی طاهره سلام الله علیها آمده و به دنبال آن، حضرت صادق علیه السلام می‌فرماید:
به این خاطر حضرتش را «فاطمه» نامیده‌اند که مردم از معرفت آن بزرگوار بریده شده‌اند.
امور فرهنگی مجتمع فاطمیه اصفهان که تحت اشراف سرور گرانقدر و بزرگوار حضرت حجّة الاسلام و المسلمین حاج شیخ جعفر آزادمنش دام عزّه تأسیس و اداره می‌گردد تصمیم به ترجمه و چاپ جلد 43 بحارالأنوار مرحوم علّامه‌ی مجلسی اعلی الله مقامه نمود که این ترجمه با ترجمه‌ی قبل، تفاوت‌های ذیل را دارد:
1. بیش از 40 سال قبل این مجلّد توسط مرحوم حجّة الاسلام و المسلمین حاج شیخ محمّد جواد نجفی رحمة الله علیه ترجمه شده و در سال 1354 شمسی به چاپ رسیده ولی هم از نظر ترجمه بعضی عبارات، ناقص بود و هم به سبک ادبیات قدیم نوشته شده بود که امور فرهنگی مجتمع، این ترجمه را اصل قرار داده و با ترجمه بقیه‌ی عبارات حتّی بیان‌های علّامه‌ی مجلسی و بروزرسانی عبارت‌ها، تمام متن را ترجمه و در اختیار علاقه‌مندان قرار داده‌ست.
2. مرحوم علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه در اوّل هر روایت، فقط مصدر روایت را نام برده‌اند که در این ترجمه آدرس کامل مصدر در پاورقی‌ها موجود است.
3. بعضی از لغات و عبارات غامض در پاورقی ترجمه شده‌ست.
4. آدرس‌هایی که در پاورقی‌ها آمده از سی دی جامع الأحادیث نسخه‌ی 5 / 2 استفاده شده که البته غالباً با خود کتاب هم مطابقت شده است لازم به ذکر است کتبی که در نرم افزار جامع الأحادیث آمده فقط متن عربی و بدون ترجمه‌ست. مثلاً اگر الکافی گفته شده منظور الاصول من الکافیست.
در پایان از تمام کسانی که در چاپ این کتاب گرانسنگ ما را یاری نمودند از باب «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» تقدیر و تشکّر می‌گردد.
1 - جناب حجّة الاسلام و المسلمین سیّد کریم داوودی
2 - جناب حجّة الاسلام و المسلمین حاج سیّد علی اکبر دیباجی
3 - استاد عالیقدر حاج سیّد رضا دایی جواد
4 - سرکار خانم صفایی منش

5 - سرکار خانم اسماعیلی
در خاتمه لازم به ذکر است که چون این کتاب، اوّلین کتاب قیّمتیست که توسط این مجموعه منتشر می‌شود از صاحبان بصیرت، علما، دانشمندان و فرهیختگان دعوت به عمل می‌آید که با ارائه‌ی نظرات سازنده‌ی خود در جهت پیشبرد هر چه بیشتر در نشر معارف اهل بیت: ما را یاری فرموده و کاستی‌ها را به دیده‌ی اغماض بنگرند.
امید است این اثر مقبول درگاه صاحبِ ولایتِ مطلقه‌ی کلیّه‌ی الهیّه حضرت بقیة الله الاعظم حجة بن الحسن العسکری قرار گرفته و در پیشگاه با عظمت مادر معظّمه شان حضرت صدّیقه‌ی طاهره، فاطمه‌ی زهرا سلام الله علیها سرافراز و سربلند باشیم.
امور فرهنگی مجتمع فاطمیه اصفهان
خیابان زینبیه جنوبی (لاله) - تلفکس: 4704081 - 0311
سیّد محمّد قائم فرد
الحمدُلله الّذی خصَّ بالبلاء من عبادِه المحبّین النُّجَباء، أفاخَم الأنبیاء و أعاظمَ الأوصیاء، ثمّ الأماثلَ من الأولیاء و البررةَ من الأتقیاء و الصّلاةُ علی أصفی الأزکیاء و أزکی الأصفیاء و أحبِّ أهل الأرض إلی أهل السَّماء مُحَمَّدٍ و أهلِ بیته المعصومینَ السُّفراء، المخصوصین بطرف البلاء، المُکَرّمین بتحف العناء الذینَ لم یرضوا بمکابدة اللّیلِ وَالنَّهارِ فی طاعةِ ربّ السَّماء، حتّی رَمَّلوا الوجوهَ فی الثری و خضّبوا اللّحاءَ بالدماء وَ لعنةُ اللهِ علی أعدائهم الفجرةِ الأشقیاء و مَن ظَلَمَهم من الکفرة الأدْعِیاء.
أمّا بعدُ: فَهذا هو المجلّدُ الْعاشر من کتاب بحارالأنوار، ممّا ألّفه أحقرُ خدمةِ أخبارِ الأئمّة الأطهار و أفقرُ الخلقِ إلی رحمةِ الکریم الغفّارِ محمّد باقر بن محمّد تقی حشرهما الله مع موالیهما الأخیارِ، صلواتُ الله علیهم ما اخْتَلَفَ اللّیلُ وَ النّهارُ.
«أبوابٌ»
تاریخ سیَّدةِ نِساءِ الْعالمینَ وَ بضعةِ سیّدِ الْمرسلینَ وَ مشکوةِ أنْوارِ أئمَّةِ الدّینِ وَ زَوْجةِ أشْرفِ الوصیّینَ البتولِ الْعَذراء وَ الإنسیةِ الْحَوْراء، فاطمةَ الزَّهْراء صلوات الله علیها و علی أبیها و بعلِها وَ بَنیها ما قامَتْ الأرضُ و السَّماءُ.

بخش یکم؛ درباره‌ی ولادت حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها (باب 1: ولادتِها و حلیتها و شمائلها سلام الله علیها و جمل تواریخها)

[روایت شماره] (01)

[الأمالی للصّدوق] أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْخَلِيلِیُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی بَكْرٍ الْفَقِيهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ النَّوْفَلِیِّ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَی، عَنْ زُرْعَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ:
قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِاللَّهِ الصَّادِقِ علیه السلام :
كَيْفَ كَانَ وِلادَةُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَقَالَ:
نَعَمْ إِنَّ خَدِيجَةَ سلام الله علیها لَمَّا تَزَوَّجَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّمِ هَجَرَتْهَا نِسْوَةُ مَكَّةَ فَكُنَّ لا يَدْخُلْنَ عَلَيْهَا وَ لا يُسَلِّمْنَ عَلَيْهَا وَ لا يَتْرُكْنَ امْرَأَةً تَدْخُلُ عَلَيْهَا فَاسْتَوْحَشَتْ خَدِيجَةُ سلام الله علیها لِذَلِكَ وَ كَانَ جَزَعُهَا وَ غَمُّهَا حَذَراً عَلَيْهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمَّا حَمَلَتْ بِفَاطِمَةَ سلام الله علیها كَانَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها تُحَدِّثُهَا مِنْ بَطْنِهَا وَ تُصَبِّرُهَا وَ كَانَتْ تَكْتُمُ ذَلِكَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ يَوْماً فَسَمِعَ خَدِيجَةَ سلام الله علیها تُحَدِّثُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَقَالَ لَهَا: يَا خَدِيجَةُ مَنْ تُحَدِّثِينَ؟
قَالَتْ:
الْجَنِينُ الَّذِی فِی بَطْنِی يُحَدِّثُنِی وَ يُؤْنِسُنِی،
قَالَ:
يَا خَدِيجَةُ هَذَا جَبْرَئِيلُ [يُبَشِّرُنی] يُخْبِرُنِی أَنَّهَا أُنْثَی وَ أَنَّهَا النَّسْلَةُ الطَّاهِرَةُ الْمَيْمُونَةُ وَ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَی سَيَجْعَلُ نَسْلِی مِنْهَا وَ سَيَجْعَلُ مِنْ نَسْلِهَا أَئِمَّةً وَ يَجْعَلُهُمْ خُلَفَاءَهُ فِی أَرْضِهِ بَعْدَ انْقِضَاءِ وَحْيِهِ.
فَلَمْ تَزَلْ خَدِيجَةُ سلام الله علیها عَلَی ذَلِكَ إِلَی أَنْ حَضَرَتْ وِلادَتُهَا فَوَجَّهَتْ إِلَی نِسَاءِ قُرَيْشٍ وَ بَنِی هَاشِمٍ أَنْ تَعَالَيْنَ لِتَلِينَ مِنِّی مَا تَلِی النِّسَاءُ مِنَ النِّسَاءِ فَأَرْسَلْنَ إِلَيْهَا: أَنْتَ عَصَيْتِنَا وَ لَمْ تَقْبَلِی قَوْلَنَا وَ تَزَوَّجْتِ مُحَمَّداً يَتِيمَ أَبِی طَالِبٍ فَقِيراً لا مَالَ لَهُ فَلَسْنَا نَجِیءُ وَ لا نَلِی مِنْ أَمْرِكِ شَيْئاً فَاغْتَمَّتْ خَدِيجَةُ سلام الله علیها لِذَلِكَ فَبَيْنَا هِیَ كَذَلِكَ إِذْ دَخَلَ عَلَيْهَا أَرْبَعُ نِسْوَةٍ سُمْرٍ طِوَالٍ كَأَنَّهُنَّ مِنْ نِسَاءِ بَنِی هَاشِمٍ فَفَزِعَتْ مِنْهُنَّ لَمَّا رَأَتْهُنَّ فَقَالَتْ إِحْدَاهُنَّ: لاَ تَحْزَنِی يَا خَدِيجَةُ فَإِنَّا رُسُلُ رَبِّكِ إِلَيْكِ وَ نَحْنُ أَخَوَاتُكِ أَنَا سَارَةُ وَ هَذِهِ آسِيَةُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ وَ هِیَ رَفِيقَتُكِ فِی الْجَنَّةِ وَ هَذِهِ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ هَذِهِ كُلْثُمُ أُخْتُ مُوسَی بْنِ عِمْرَانَ بَعَثَنَا اللَّهُ إِلَيْكِ لِنَلِیَ مِنْكِ مَا تَلِی النِّسَاءُ مِنَ النِّسَاءِ، فَجَلَسَتْ وَاحِدَةٌ عَنْ يَمِينِهَا وَ أُخْرَی عَنْ يَسَارِهَا وَ الثَّالِثَةُ بَيْنَ يَدَيْهَا وَ الرَّابِعَةُ مِنْ خَلْفِهَا. فَوَضَعَتْ فَاطِمَةَ سلام الله علیها طَاهِرَةً مُطَهَّرَةً.
فَلَمَّا سَقَطَتْ إِلَی الْأَرْضِ أَشْرَقَ مِنْهَا النُّورُ حَتَّی دَخَلَ بُيُوتَاتِ مَكَّةَ وَ لَمْ يَبْقَ فِی شَرْقِ الْأَرْضِ وَ لا غَرْبِهَا مَوْضِعٌ إِلا أَشْرَقَ فِيهِ ذَلِكَ النُّورُ وَ دَخَلَ عَشْرٌ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ كُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ مَعَهَا طَسْتٌ مِنَ الْجَنَّةِ وَ إِبْرِيقٌ مِنَ الْجَنَّةِ وَ فِی

الْإِبْرِيقِ مَاءٌ مِنَ الْكَوْثَرِ فَتَنَاوَلَتْهَا الْمَرْأَةُ الَّتِی كَانَتْ بَيْنَ يَدَيْهَا فَغَسَلَتْهَا بِمَاءِ الْكَوْثَرِ وَ أَخْرَجَتْ خِرْقَتَيْنِ بَيْضَاوَيْنِ أَشَدَّ بَيَاضاً مِنَ اللَّبَنِ وَ أَطْيَبَ رِيحاً مِنَ الْمِسْكِ وَ الْعَنْبَرِ فَلَفَّتْهَا بِوَاحِدَةٍ وَ قَنَّعَتْهَا بِالثَّانِيَةِ ثُمَّ اسْتَنْطَقَتْهَا فَنَطَقَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها بِالشَّهَادَتَيْنِ وَ قَالَتْ:
أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ أَنَّ أَبِی رَسُولُ اللَّهِ سَيِّدُ الْأَنْبِيَاءِ وَ أَنَّ بَعْلِی سَيِّدُ الْأَوْصِيَاءِ وَ وُلْدِی سَادَةُ الْأَسْبَاطِ ثُمَّ سَلَّمَتْ عَلَيْهِنَّ وَ سَمَّتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ بِاسْمِهَا وَ أَقْبَلْنَ يَضْحَكْنَ إِلَيْهَا وَ تَبَاشَرَتِ الْحُورُ الْعِينُ وَ بَشَّرَ أَهْلُ السَّمَاءِ بَعْضُهُمْ بَعْضاً بِوِلادَةِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها وَ حَدَثَ فِی السَّمَاءِ نُورٌ زَاهِرٌ لَمْ تَرَهُ الْمَلائِكَةُ قَبْلَ ذَلِكَ وَ قَالَتِ النِّسْوَةُ: خُذِيهَا يَا خَدِيجَةُ طَاهِرَةً مُطَهَّرَةً زَكِيَّةً مَيْمُونَةً بُورِكَ فِيهَا وَ فِی نَسْلِهَا فَتَنَاوَلَتْهَا فَرِحَةً مُسْتَبْشِرَةً وَ أَلْقَمَتْهَا ثَدْيَهَا فَدَرَّ عَلَيْهَا فَكَانَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها تَنْمِی فِی الْيَوْمِ كَمَا يَنْمِی الصَّبِیُّ فِی الشَّهْرِ وَ تَنْمِی فِی الشَّهْرِ كَمَا يَنْمِی الصَّبِیُّ فِی السَّنَةِ.
مصباح الأنوار: عن أبی المفضّل الشيبانی، عن موسی بن محمد الأشعری ابن بنت سعد بن عبدالله، عن الحسن بن محمد بن إسماعيل المعروف بابن أبی الشوارب عن عبيدالله بن علیٍّ بن أشيم، عن يعقوب بن يزيد، عن حمّاد مثلُه.
شيخ صدوق در كتاب امالی (4) با چند واسطه از مفضل بن عمر نقل می‌كند كه گفت:
به حضرت امام صادق علیه السلام گفتم:
ولادت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها چگونه بود؟
فرمود:
بلی موقعی كه پیامبر اكرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با خدیجه‌ی كبری ازدواج نمود زنان مكّه از آن بانو كناره گیری نمودند، نزد او نمی‌رفتند و بر او سلام نمی‌كردند، هیچ زنی را اجازه نمی‌دادند كه نزد آن بانو مشرّف شود. این موضوع باعث وحشت و ناراحتی خدیجه كبری شد، غم و اندوه وی برای پیامبر اكرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بود كه مبادا آن حضرت را آسیبی برسد.
هنگامی كه خدیجه به حضرت زهرا سلام الله علیها حامله شد، فاطمه‌ی اطهر در رحم مادر با مادر گفتگو می‌كرد و او را امر به صبر می‌نمود. ولی خدیجه‌ی كبری این موضوع را از پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پنهان می‌داشت تا اینكه یک روز پیامبر خدا، نزد خدیجه‌ی كبری آمد و شنید كه آن بانو با فاطمه‌ی زهرا سخن می‌گوید، فرمود:
ای خدیجه با كه سخن می‌گویی؟! خدیجه گفت:
این بچّه‌ای كه در رحم من است با من سخن می‌گوید و مونس من است.
پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
آری این جبرئیل است كه به من بشارت می‌دهد و می‌گوید این فرزند دختر

من است، این فرزند نسلیست طیّب و طاهر و مبارک. خدای توانا نسل مرا از این دختر برقرار و پایدار خواهد نمود. به زودی امامان را از این دختر به وجود می‌آورد و آنان را پس از اینکه وحی پروردگار قطع شود در زمین خلیفه‌ی خویشتن قرار خواهد داد.
حضرت خدیجه‌ی کبری دائماً در همین حال بود تا اینکه موقع وضع حمل وی فرا رسید، در این موقع خدیجه نزد زنان قریش و بنی هاشم فرستاد که بیایید و مرا درباره‌ی وضع حمل یاری نمائید. امّا آنها به او پاسخ رد دادند و در جواب گفتند:
چون تو سخن ما را نپذیرفتی و با محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که شخص فقیر و یتیم ابوطالب بود ازدواج نمودی لذا ما نزد تو نخواهیم آمد و متصدّی هیچ گونه امر تو نخواهیم شد! ! خدیجه‌ی کبری از شنیدن این جواب غمگین گردید، در همان حالی که وی اندوهناک بود ناگاه چهار زن گندمگون و بلند بالا که مثل زنان بنی هاشم بودند نزد او حاضر شدند هنگامی که خدیجه‌ی کبری آنان را دید جزع و فزع کرد، یکی از آنان گفت:
ای خدیجه! محزون مباش! زیرا ما فرستادگان خداییم، ما خواهران تو هستیم، من ساره‌ام، این بانو آسیه بنت مزاحم است که در بهشت رفیق تو می‌باشد. این بانو: مریم دختر عمران و آن بانوی دیگر: کلثم خواهر موسی بن عمران است خداوند ما را فرستاده تا متصدی امر وضع حمل تو باشیم، یکی از آن زنان طرف راست و دیگری سمت چپ، سوّمی آنها مقابل حضرت خدیجه سلام الله علیها و چهارمی آنها پشت سر او نشستند و حضرت خدیجه سلام الله علیها، حضرت فاطمه سلام الله علیها را در حالی که پاک و پاکیزه بود زائید.
موقعی که حضرت زهراء سلام الله علیها متولّد شدند نور آن بانو درخشید تا اینکه تمام خانه‌های مکّه نورانی شد، هیچ خانه‌ای در شرق و غرب زمین باقی نماند مگر اینکه آن نور در آن تابید، آنگاه تعداد ده نفر از حورالعین نزد حضرت خدیجه‌ی کبری آمدند که با هر کدام یک تشت و ابریق (5) بهشتی بود، ابریق‌ها پر از آب کوثر بودند، آن زنی که در مقابل حضرت خدیجه‌ی کبری بود ابریق‌ها را گرفت و حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را با آب کوثر شستشو داد، بعداً دو حوله که از شیر سفیدتر و از مشک و عنبر خوشبوتر بودند بیرون آورد و یکی از آنها را به بدن مبارک حضرت زهراء سلام الله علیها پیچید و دیگری را برای آن حضرت مقنعه قرار داد، سپس آن زن از حضرت زهراء سلام الله علیها خواست که سخن بگوید، زهرای اطهر سلام الله علیها زبان به شهادتین گشود و فرمود:
«اَشهَدُ اَن لا اِلهَ اِلاّ الله وَ اَنَّ اَبی رَسُولُ الله سَیِّدُ الاَنبِیاءِ وَ اَنَّ بَعلی سَیِّدُ الاَوصیاءِ وَ وُلدی سادَةُ الاَسباطِ».
آنگاه بر آن زنان سلام کرده و هر یک را با اسامی خود نام برد، آنان برای

آن نوزاد مقدّس خندان شده و به یکدیگر بشارت دادند، اهل آسمان هم راجع به ولادت حضرت زهراء سلام الله علیها به یکدیگر بشارت می‌دادند. در آسمان نور درخشنده‌ای پیدا شد که ملائکه قبل از آن نظیر آن را ندیده بودند.
آن زنان به خدیجه‌ی کبری گفتند:
این مولود پاک و پاکیزه را که مبارک است بگیر! خود این نوزاد و نسل وی با برکت خواهند بود، خدیجه‌ی کبری سلام الله علیها با خوشحالی و مسرّت تمام حضرت زهراء سلام الله علیها را گرفته و پستان در دهان او نهاد و شیری در دهان وی جاری شد. پس حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها در هر روزی به قدر یک ماه و هر ماه به قدر یک سال رشد می‌کرد (6).

[روایت شماره] (02)

[الأمالی للصّدوق] [عیون أخبارالرّضا علیه السلام] الْهَمَدَانِیُّ عَنْ عَلِیٍّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ الْهَرَوِیِّ، عن الرّضا علیه السلام قَالَ:
قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
لَمَّا عُرِجَ بِی إِلَی السَّمَاءِ أَخَذَ بِیَدِی جَبْرَئِیلُ علیه السلام فَأَدْخَلَنِی الْجَنَّةَ فَنَاوَلَنِی مِنْ رُطَبِهَا فَأَكَلْتُهُ فَتَحَوَّلَ ذَلِکَ نُطْفَةً فِی صُلْبِی فَلَمَّا هَبَطْتُ إِلَی الْأَرْضِ وَاقَعْتُ خَدِیجَةَ فَحَمَلَتْ بِفَاطِمَةَ سلام الله علیها فَفَاطِمَةُ حَوْرَاءُ إِنْسِیَّةٌ فَكُلَّمَا اشْتَقْتُ إِلَی رَائِحَةِ الْجَنَّةِ شَمِمْتُ رَائِحَةَ ابْنَتِی فَاطِمَةَ.
[الإحتجاج] مُرْسلاً مثلُه.
شیخ صدوق در کتاب امالی (7) و کتاب عیون اخبار الرّضا (8) علیه السلام با چند واسطه از حضرت رضا علیه السلام از پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
موقعی که مرا به معراج بردند جبرئیل دست مرا گرفت و داخل بهشت نمود و از رطب بهشتی به من داد، من آن رطب را خوردم و آن رطب در صلب من مبدّل به نطفه شد، هنگامی که به زمین آمدم و با خدیجه‌ی کبری همبستر شدم پس او به فاطمه سلام الله علیها حامله شد، لذا فاطمه حوریه‌ایست که به شکل انسان می‌باشد، هر زمان که من مشتاق بوی بهشت می‌شوم دخترم فاطمه را می‌بویم (9).

[روایت شماره] (03)

[معانی الأخبار] ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ، عَنِ الْحِمْيَرِيِّ، عَنِ ابْنِ يَزِيدَ، عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ، عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ، عَنْ سَدِيرٍ الصَّيْرَفِيِّ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
خُلِقَ نُورُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ الْأَرْضَ وَ السَّمَاءَ (10) فَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ: يَا نَبِیَّ اللَّهِ فَلَيْسَتْ هِیَ إِنْسِيَّةً؟
فَقَالَ:
فَاطِمَةُ حَوْرَاءُ إِنْسِيَّةٌ قَالُوا: يَا نَبِیَّ اللَّهِ وَ كَيْفَ هِیَ حَوْرَاءُ إِنْسِيَّةٌ؟
قَالَ:
خَلَقَهَا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنْ نُورِهِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ آدَمَ إِذْ كَانَتِ الْأَرْوَاحُ فَلَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ آدَمَ عُرِضَتْ عَلَى آدَمَ. قِيلَ يَا نَبِیَّ اللَّهِ وَ أَيْنَ كَانَتْ فَاطِمَةُ؟
قَالَ:
كَانَتْ فِی حُقَّةٍ تَحْتَ سَاقِ الْعَرْشِ، قَالُوا: يَا نَبِیَّ اللَّهِ فَمَا كَانَ طَعَامُهَا؟
قَالَ:
التَّسْبِيحُ وَ التَّقْدِيسُ وَ التَّهْلِيلُ وَ التَّحْمِيدُ، فَلَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ آدَمَ وَ أَخْرَجَنِی مِنْ صُلْبِهِ وَ أَحَبَّ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَنْ يُخْرِجَهَا مِنْ صُلْبِی جَعَلَهَا تُفَّاحَةً فِی الْجَنَّةِ وَ أَتَانِی بِهَا جَبْرَئِيلُ علیه السلام فَقَالَ لِی: السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ يَا مُحَمَّدُ! قُلْتُ: وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ حَبِيبِی جَبْرَئِيلُ، فَقَالَ:
يَا مُحَمَّدُ إِنَّ رَبَّكَ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ قُلْتُ: مِنْهُ السَّلَامُ وَ إِلَيْهِ يَعُودُ السَّلَامُ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ إِنَّ هَذِهِ تُفَّاحَةٌ أَهْدَاهَا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْكَ مِنَ الْجَنَّةِ. فَأَخَذْتُهَا وَ ضَمَمْتُهَا إِلَى صَدْرِی،
قَالَ:
يَا مُحَمَّدُ يَقُولُ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ كُلْهَا فَفَلَقْتُهَا فَرَأَيْتُ نُوراً سَاطِعاً وَ فَزِعْتُ مِنْهُ فَقَال: يَا مُحَمَّدُ مَا لَكَ لا تَأْكُلْ كُلْهَا وَ لا تَخَفْ فَإِنَّ ذَلِكَ النُّورَ لِلْمَنْصُورَةِ فِی السَّمَاءِ وَ هِیَ فِی الْأَرْضِ فَاطِمَةُ قُلْتُ: حَبِيبِی جَبْرَئِيلُ وَ لِمَ سُمِّيَتْ فِی السَّمَاءِ الْمَنْصُورَةَ وَ فِی الْأَرْضِ فَاطِمَةَ؟
قَالَ:
سُمِّيَتْ فِی الأَرْضِ فَاطِمَةَ لِأَنَّهَا فُطِمَتْ شِيعَتُهَا مِنَ النَّارِ وَ فُطِمَ أَعْدَاؤُهَا عَنْ حُبِّهَا.
وَ هِیَ فِی السَّمَاءِ الْمَنْصُورَةُ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ «وَ يَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشاءُ» (11) يَعْنِی نَصْرَ فَاطِمَةَ لِمُحِبِّيهَا.
بيان: لعل هذا التأويلَ مبنیٌّ على أنَّ قوله «من بعد» قبل قوله «يومئذ»

إشارةٌ إلى القيامة.
شیخ صدوق در کتاب معانی الاخبار (12) با چند واسطه از امام صادق علیه السلام از پدران بزرگوارش از پیامبر اسلام صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل می‌کند که فرمود:
نور فاطمه سلام الله علیها قبل از اینکه زمین و آسمان خلق شوند آفریده شد، بعضی از مردم گفتند:
یا رسول الله! پس بنابراین: فاطمه از جنس بشر نیست؟
فرمودند:
فاطمه حوریه‌ی انسیه‌ایست.
گفتند:
یا رسول الله! چگونه می‌شود که زهراء سلام الله علیها حوریه و انسیه باشد؟
فرمودند:
خدای توانا قبل از خلقت حضرت آدم و ارواح خلائق حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را از نور خود آفرید، سپس آدم علیه السلام را خلق نموده و فاطمه سلام الله علیها را به وی عرض کرد، گفته شد:
یا رسول الله فاطمه سلام الله علیها در آن وقت کجا بود؟!
فرمود:
نور او در میان یک حقه در زیر ساق عرش جای داشت، گفتند:
ای رسول خدا! طعام وی چه بود؟
فرمود:
تسبیح و تقدیس و تهلیل (13) و حمد خدا بود، موقعی که خدا حضرت آدم را آفرید و مرا از صلب او بیرون آورد خدای عزّوجلّ دوست داشت که حضرت زهرا سلام الله علیها را از صلب من خارج کند، پس او را از یک سیب بهشتی قرار داده و آن سیب را جبرئیل نزد من آورد و به من گفت:
«یا مُحمّد! السّلام علیک و رحمة الله و برکاته»، گفتم:
جبرئیل «و علیک السّلام و رحمة الله و برکاته».
او گفت:
یا محمّد! خدا تو را سلام می‌رساند، گفتم:
سلام از او است و به سوی او باز خواهد گشت، گفت:
یا محمّد! این سیبی است که خدای مهربان آن را از بهشت برای تو فرستاده، من آن سیب را گرفتم و به سینه‌ی خود چسباندم، جبرئیل گفت:
یا محمّد! خداوند می‌فرماید:
این سیب را تناول کن! هنگامی که آن سیب را دو نیمه کردم پس دیدم نوری از آن ساطع شد که من ترسان شدم! !
گفت:

یا رسول الله! پس چرا آن را تناول نمی‌کنی؟ میل کن و خائف مباش. زیرا این نور آن بانوییست که در آسمان منصوره و در زمین فاطمه‌ست.
گفتم:
ای حبیب من جبرئیل! چرا در آسمان منصوره و در زمین فاطمه‌ست؟
گفت:
بدین جهت در زمین فاطمه نامیده شده که شیعیانش از آتش بریده شده‌اند و دشمنان وی از محبّتش محروم خواهند بود و در آسمان بدین لحاظ منصوره است که خدا فرموده:
در آن روز - یعنی روز قیامت - مؤمنین برای نصرت خدا که هر کس را بخواهد یاری می‌کند خوشحال می‌شوند، منظور از این نصرت، همان نصرتیست که فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها برای دوستان خود خواهد داشت.
بیان: منظور از اینکه می‌فرماید «در این روز» اهل ایمان شاد می‌شوند، روز قیامت است.

[روایت شماره] (04)

[علل الشّرائع] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّكَّرِیِّ، عَنِ الْجَوْهَرِیِّ، عَنِ ابْنِ عُمَارَةَ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ قَالَ:
قِیلَ یَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّکَ تَلَثَّمُ فَاطِمَةَ وَ تَلْزَمُهَا وَ تُدْنِیهَا مِنْکَ وَ تَفْعَلُ بِهَا مَا لا تَفْعَلُهُ بِأَحَدٍ مِنْ بَنَاتِکَ؟
فَقَالَ:
إِنَّ جَبْرَئِیلَ علیه السلام أَتَانِی بِتُفَّاحَةٍ مِنْ تُفَّاحِ الْجَنَّةِ فَأَکَلْتُهَا فَتَحَوَّلَتْ مَاءً فِی صُلْبِی ثُمَّ وَاقَعْتُ خَدِیجَةَ فَحَمَلَتْ بِفَاطِمَةَ فَأَنَا أَشَمُّ مِنْهَا رَائِحَةَ الْجَنَّةِ.
شیخ صدوق در کتاب علل الشّرایع (14) با چند واسطه از امام محمّد باقر علیه السلام از جابر بن عبدالله نقل می‌کند که گفت:
به پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گفته شد:
یا رسول الله! برای چیست که این قدر فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را می‌بوسی و او را در بر می‌گیری و نزدیک خویش جای می‌دهی، با او یک لطف و مرحمتی داری که با دختران دیگر خود نداری؟!
فرمود:
جبرئیل سیبی از سیب‌های بهشتی برای من آورد و من آن را خوردم، آن سیب در پشت من مبدل به نطفه شد، وقتی با خدیجه همبستر شدم وی به فاطمه حامله گردید، لذا من از فاطمه بوی بهشت می‌بویم.

[روایت شماره] (05)

[علل الشّرائع] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّكَّرِیِّ، عَنِ الْجَوْهَرِیِّ، عَنْ عُمَرَ بْنِ عِمْرَانَ، عَنْ عُبَیْدِاللَّهِ بْنِ مُوسَى الْعَبْسِیِّ، عَنْ جَبَلَةَ الْمَكِّیِّ، عَنْ طَاوُوسٍ الْیَمَانِیِّ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:
دَخَلَتْ عَائِشَةُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ هُوَ یُقَبِّلُ فَاطِمَةَ فَقَالَتْ لَهُ: أَتُحِبُّهَا یَا رَسُولَ اللَّهِ؟
قَالَ:
أَمَا وَاللَّهِ لَوْ عَلِمْتِ حُبِّی لَهَا لازْدَدْتِ لَهَا حُبّاً إِنَّهُ لَمَّا عُرِجَ بِی إِلَى السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ أَذَّنَ جَبْرَئِیلُ وَ أَقَامَ مِیكَائِیلُ ثُمَّ قِیلَ لِی ادْنُ یَا مُحَمَّدُ فَقُلْتُ أَتَقَدَّمُ وَ أَنْتَ بِحَضْرَتِی یَا جَبْرَئِیلُ قَالَ:
نَعَمْ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَضَّلَ أَنْبِیَاءَهُ الْمُرْسَلِینَ عَلَى مَلائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِینَ وَ فَضَّلَكَ أَنْتَ خَاصَّةً فَدَنَوْتُ فَصَلَّیْتُ بِأَهْلِ السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ ثُمَّ الْتَفَتُّ عَنْ یَمِینِی فَإِذَا أَنَا بِإِبْرَاهِیمَ علیه السلام فِی رَوْضَةٍ مِنْ رِیَاضِ الْجَنَّةِ وَ قَدِ اكْتَنَفَهَا جَمَاعَةٌ مِنَ الْمَلائِكَةِ.
ثُمَّ إِنِّی صِرْتُ إِلَى السَّمَاءِ الْخَامِسَةِ وَ مِنْهَا إِلَى السَّادِسَةِ فَنُودِیتُ: یَا مُحَمَّدُ نِعْمَ الْأَبُ أَبُوكَ إِبْرَاهِیمُ وَ نِعْمَ الْأَخُ أَخُوكَ عَلِیٌّ فَلَمَّا صِرْتُ إِلَى الْحُجُبِ أَخَذَ جَبْرَئِیلُ علیه السلام بِیَدِی فَأَدْخَلَنِی الْجَنَّةَ فَإِذَا أَنَا بِشَجَرَةٍ مِنْ نُورٍ فِی أَصْلِهَا مَلَكَانِ یَطْوِیَانِ الْحُلَلَ وَ الْحُلِیَّ فَقُلْتُ: حَبِیبِی جَبْرَئِیلُ لِمَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةُ؟
فَقَالَ:
هَذِهِ لِأَخِیكَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام وَ هَذَانِ الْمَلَكَانِ یَطْوِیَانِ لَهُ الْحُلِیَّ وَ الْحُلَلَ إِلَى یَوْمِ الْقِیَامَةِ.
ثُمَّ تَقَدَّمْتُ أَمَامِی فَإِذَا أَنَا بِرُطَبٍ أَلْیَنَ مِنَ الزُّبْدِ وَ أَطْیَبَ رَائِحَةً مِنَ الْمِسْكِ وَ أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ فَأَخَذْتُ رُطَبَةً فَأَكَلْتُهَا فَتَحَوَّلَتِ الرُّطَبَةُ نُطْفَةً فِی صُلْبِی فَلَمَّا أَنْ هَبَطْتُ إِلَى الْأَرْضِ وَاقَعْتُ خَدِیجَةَ فَحَمَلَتْ بِفَاطِمَةَ فَفَاطِمَةُ حَوْرَاءُ إِنْسِیَّةٌ فَإِذَا اشْتَقْتُ إِلَى الْجَنَّةِ شَمِمْتُ رَائِحَةَ فَاطِمَةَ سلام الله علیها.
نیز در کتاب پیشین (15) از ابن عباس نقل می‌کند که گفت:
عایشه موقعی نزد پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشرّف شد دید رسول خدا فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را می‌بوسد عایشه گفت:
یا رسول الله! آیا فاطمه سلام الله علیها را دوست می‌داری؟! پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
آری، به خدا قسم، اگر تو می‌دانستی من چقدر فاطمه‌ام را دوست می‌دارم تو نیز او را بیشتر دوست می‌داشتی، زیرا موقعی که مرا در شب معراج به آسمان چهارم بردند جبرئیل اذان گفت و میکائیل اقامه گفت، آن گاه به من گفته شد:

یا محمّد! جلو بیا و نماز بگذار، گفتم:
ای جبرئیل با بودن تو من جلو بیایم و نماز بگذارم؟
گفت:
آری، زیرا خدای حکیم پیامبران مرسل خود را بر ملائکه مقرّب خود فضیلت و برتری داده و تو را یک فضیلت مخصوصی عطا نموده است، من جلو رفتم و با اهل آسمان چهارم نماز به جای آوردم، وقتی به طرف راست خود متوجّه شدم حضرت ابراهیم علیه السلام را دیدم که در یکی از باغ‌های بهشت است و گروهی از ملائکه در اطراف آن بزرگوار اجتماع نموده‌اند.
سپس وقتی به سوی آسمان پنجم و ششم بالا رفتم ندائی شنیدم که گفت:
یا محمّد! پدر تو ابراهیم علیه السلام خوب پدری و برادرت علی بن ابیطالب علیه السلام خوب برادریست. هنگامی که متوجّه سرا پرده‌ها شدم جبرئیل دست مرا گرفت و داخل بهشت نمود ناگاه با درختی از نور مواجه شدم که دیدم دو ملک حلّه و زیورهایی به آن می‌پیچند، گفتم:
ای حبیب من جبرئیل! این درخت از کیست؟!
گفت:
از برادرت حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام است، این دو ملک تا روز قیامت حلّه و زیور به این درخت می‌پوشانند.
آنگاه وقتی به طرف جلو رفتم با رطبی روبرو شدم که از کره نرم‌تر و از مشک خوشبوتر و از عسل شیرین‌تر بود، من یک رطب را خوردم و آن رطب در پشت من مبدّل به نطفه شد، هنگامی که به زمین نزول نمودم و با خدیجه کبری سلام الله علیها همبستر شدم وی به فاطمه زهراء سلام الله علیها حامله شد، پس بنابراین فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها حوریه‌ایست که انسیه می‌باشد، هر گاه من مشتاق بهشت می‌شوم فاطمه سلام الله علیها را می‌بوسم.

[روایت شماره] (06)

[تفسیر القمی] أَبِی، عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ، عَنِ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِی عُبَیْدَة، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
کَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یُکْثِرُ تَقْبِیلَ فَاطِمَةَ فَأَنْکَرَتْ ذَلِکَ عَائِشَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَا عَائِشَةُ إِنِّی لَمَّا أُسْرِیَ بِی إِلَی السَّمَاءِ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَأَدْنَانِی جَبْرَئِیلُ مِنْ شَجَرَةِ طُوبَی وَ نَاوَلَنِی مِنْ ثِمَارِهَا فَأَکَلْتُهُ فَحَوَّلَ اللَّهُ ذَلِکِ مَاءً فِی ظَهْرِی فَلَمَّا هَبَطْتُ إِلَی الْأَرْضِ وَاقَعْتُ خَدِیجَةَ فَحَمَلَتْ بِفَاطِمَةَ فَمَا قَبَّلْتُهَا قَطُّ إِلا وَجَدْتُ رَائِحَةَ شَجَرَةِ طُوبَی مِنْها.
در تفسیر علی بن ابراهیم (16) با چند واسطه از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام نقل می‌کند که فرمود:
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم زیاد فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را می‌بوسید، عایشه راجع به این موضوع به رسول خدا اعتراض می‌کرد، پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
ای عایشه! در آن شبی که مرا به آسمان بردند و داخل بهشت شدم جبرئیل مرا نزدیک درخت طوبی برد و از میوه‌ی آن به من داد، هنگامی که من از آن خوردم آن میوه در پشت من مبدّل به نطفه شد، هنگامی که به زمین آمدم و با خدیجه‌ی کبری سلام الله علیها همبستر شدم وی به فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها حامله شد، لذا هیچ وقت من فاطمه سلام الله علیها را نمی‌بوسم مگر اینکه بوی درخت طوبی را از او می‌بویم.

[روایت شماره] (07)

[المناقب لابن شهرآشوب] أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ:
سَأَلْتُ أُمِّی عَنْ صِفَةِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَقَالَتْ:
كَانَتْ كَأَنَّهَا الْقَمَرُ لَيْلَةَ الْبَدْرِ أَوِ الشَّمْسُ كُفِرَتْ غَمَاماً أَوْ خَرَجَتْ مِنَ السَّحَابِ وَ كَانَتْ بَيْضَاءَ بَضَّةً.
عَطَاءٌ، عَنْ أَبِی رَبَاحٍ قَالَ:
كَانَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تَعْجِنُ وَ إِنَّ قَصَبَتَهَا تَضْرِبُ إِلَى الْجَفْنَةِ وَ رُوِیَ أَنَّهَا كَانَتْ مُشْرِقَةَ الرَّبَاعِيَّةِ.
جَابِرُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ: مَا رَأَيْتُ فَاطِمَةَ تَمْشِی إِلا ذَكَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تَمِيلُ عَلَى جَانِبِهَا الْأَيْمَنِ مَرَّةً وَ عَلَى جَانِبِهَا الْأَيْسَرِ مَرَّةً وَ وُلِدَتْ فَاطِمَةُ بِمَكَّةَ بَعْدَ النُّبُوَّةِ بِخَمْسِ سِنِينَ وَ بَعْدَ الْإِسْرَاءِ بِثَلاثِ سِنِينَ فِی الْعِشْرِينَ مِنْ جُمَادَى الْآخِرَةِ وَ أَقَامَتْ مَعَ أَبِيهَا بِمَكَّةَ ثَمَانِیَ سِنِينَ ثُمَّ هَاجَرَتْ مَعَهُ إِلَى الْمَدِينَةِ فَزَوَّجَهَا مِنْ عَلِیٍّ بَعْدَ مَقْدَمِهَا الْمَدِينَةَ بِسَنَتَيْنِ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ ذِی الْحِجَّةِ وَ رُوِیَ أَنَّهُ كَانَ يَوْمَ السَّادِسِ وَ دَخَلَ بِهَا يَوْمَ الثُّلاثَاءِ لِسِتٍّ خَلَوْنَ مِنْ ذِی الْحِجَّةِ بَعْدَ بَدْرٍ وَ قُبِضَ النَّبِیُّ وَ لَهَا يَوْمَئِذٍ ثَمَانِیَ عَشْرَةَ سَنَةً وَ سَبْعَةُ أَشْهُرٍ وَ وَلَدَتِ الْحَسَنَ وَ لَهَا اثْنَتَا عَشْرَةَ سَنَةً.
بيان: كفرت على البناء للمجهول أی إنْ شِئْتَ شَبَّهْتَها بالشّمس المستورة بالغمام لِسِتْرِها و عِفافِها أو لإمكان النظر إليها و إن شئت بالشّمس الخارجةِ من تحت الغمام لنورها و لمعانها و يَحتمل أن يكونَ الغرضُ التشبيهَ بالشّمس فی حالَتَیْ ابتداءِ الدخول فی الغمام و الخروج منها تشبيهاً لها بالشّمس و لقناعها بالسّحاب الّتی أحاطَتْ ببعضِ الشَّمْسِ أو يقال: التشبيه بها فی الحالتين لِجَمْعِها فيهما بين السِتْرِ و التَّمَكُّنِ من النّظر و عدمِ مَحْوِ الضوءِ و الشعاع و على التقادير مأخوذٌ من الكُفْر بمعنى التغطية يقال: كفرت الشیء أكفره بالكسر كفراً أی سترته و البضاضةُ رقّةُ اللَّونِ و صفاؤُه الّذی يُؤَثّرُ فيه أدْنى شیءٍ.
شكل و شمائل حضرت زهراء سلام الله علیها
ابن شهرآشوب در كتاب مناقب (17) از انس بن مالک نقل می‌كند گفت:
من از مادرم درباره‌ی شكل و شمائل (صفات) فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها پرسش نمودم، مادرم گفت:
فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها نظير ماه شب چهارده يا نظير آفتابی بود كه ابر روی آن را فرا گرفته و يا اينكه از زير ابر خارج شده باشد، رنگ حضرت زهراء سلام الله علیها سفيدی و لطافت خاصّی داشت.
عطاء از ابورباح نقل كرده فاطمه سلام الله علیها دختر رسول صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خدا از آرد خمير می‌ساخت و موهای خود را می‌بافت و

آنها چون بلند بود بر روی شانه‌هایش می‌ریخت و روایت شده که چهره‌ی ایشان چون خورشید می‌درخشید.
جابر بن عبدالله می‌گوید:
هر گاه من راه رفتن فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را مشاهده می‌کردم به یاد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌افتادم زیرا حضرت زهرا سلام الله علیها نیز در هنگام راه رفتن گاهی به طرف راست و گاهی به طرف چپ متمایل می‌شد.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها پنج سال بعد از نبوّت و پیامبری پدرش و سه سال پس از داستان معراج در بیستم ماه جمادی الثّانی در مکّه معظمه متولّد شد و مدت هشت سال با پدر خویش در مکّه بود، آنگاه با پدر خود به سوی مدینه هجرت نمود و پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دو سال بعد از ورود به مدینه در روز اوّل ماه ذیحجه وی را برای حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نمود.
بنا بر قولی امر ازدواج در روز ششم ذیحجه صورت گرفت و در روز سه شنبه ششم ذیحجه بعد از داستان جنگ بدر، امر عروسی خاتمه یافت، هنگامی که پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید از عمر فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها هیجده سال و هفت ماه گذشته بود هنگامی که امام حسن علیه السلام متولّد شد فاطمه‌ی زهرا سلام الله علیها دوازده ساله بود.
بیان: «کفرت» بنا بر اینکه «کُفِرَتْ» خوانده شود - صیغه‌ی مجهول - به این معنا خواهد بود که اگر می‌خواهی او را به آفتابی که در پشت ابر بوده و کم کم می‌خواهد از پشت آن خارج شود تشبیه کن، که در آن صورت منظور از کلام راوی عفیف و پوشیده بودن حضرت فاطمه سلام الله علیها خواهد بود.
و یا اگر می‌خواهی او را به آفتابی تشبیه کن که تازه از زیر ابر خارج شده و نورافشانی می‌کند که در این صورت معنای آن، این می‌شود که حضرت فاطمه سلام الله علیها دارای چهره‌ای نورانی و درخشنده بوده‌ست.
همچنین ممکن است منظور راوی تشبیه حضرت فاطمه سلام الله علیها به خورشید، در حالتی باشد که تازه زیر ابر می‌رود و یا تازه از زیر ابر خارج می‌شود و در هر دو حال نوری دارد که چشم از نگاه به آن آزرده می‌شود و تشبیه حضرت فاطمه سلام الله علیها به خورشید در دو حالت «کفرت غَماماً أو خرجت من السّحاب» به دلیل آن است که در هر دو حالت هم ستر و هم پوشیدگی وجود دارد و هم رؤیت و در عین حال جلوه و روشنی محو نمی‌شود و قابل مشاهده‌ست. به هر تقدیر «کفرت» گرفته شده‌ی از «کفر» به معنی پوشاندن است و وقتی گفته می‌شود «کفرت الشّیء الکفرة» یعنی مخفی کردن و پوشاندن آن.

و «بضاضة» عبارت است از روشن بودن رنگ چهره و صفای آن است به نحوی که کوچکترین چیز بر آن اثر می‌گذارد.

[روایت شماره] (08)

[كشف الغمة] ذَكَرَ ابْنُ الْخَشَّابِ، عَنْ شُيُوخِهِ يَرْفَعُهُ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عليهما السلام قَالَ:
وُلِدَتْ فَاطِمَةُ بَعْدَ مَا أَظْهَرَ اللَّهُ نُبُوَّةَ نَبِيِّهِ وَ أَنْزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْیَ بِخَمْسِ سِنِينَ وَ قُرَيْشٌ تَبْنِی الْبَيْتَ وَ تُوُفِّيَتْ وَ لَهَا ثَمَانِیَ عَشْرَةَ سَنَةً وَ خَمْسَةٌ وَ سبعين [سَبْعُونَ] يَوْماً وَ فِی رِوَايَةِ صَدَقَةَ ثَمَانِیَ عَشْرَةَ سَنَةً وَ شَهْرٌ وَ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْماً وَ كَانَ عُمُرُهَا مَعَ أَبِيهَا بِمَكَّةَ ثَمَانِیَ سِنِينَ وَ هَاجَرَتْ إِلَی الْمَدِينَةِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَأَقَامَتْ مَعَهُ عَشْرَ سِنِينَ وَ كَانَ عُمُرُهَا ثَمَانِیَ عَشْرَةَ سَنَةً فَأَقَامَتْ مَعَ عَلِیٍّ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ بَعْدَ وَفَاةِ أَبِيهَا خَمْسَةً وَ سَبْعِينَ يَوْماً وَ فِی رِوَايَةٍ أُخْرَی أَرْبَعِينَ يَوْماً.
وَ قَالَ الذَّارِعُ: أَنَا أَقُولُ فَعُمُرُهَا عَلَی هَذِهِ الرِّوَايَةِ ثَمَانِیَ عَشْرَةَ سَنَةً وَ شَهْرٌ وَ عَشَرَةُ أَيَّامٍ وَ وَلَدَتِ الْحَسَنَ وَ لَهَا إِحْدَی عَشْرَةَ سَنَةً بَعْدَ الْهِجْرَةِ بِثَلَاثِ سِنِينَ وَ فِی كِتَابِ مَوْلِدِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها لِابْنِ بَابَوَيْهِ يَرْفَعُهُ إِلَی أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ قَالَتْ قَالَ لِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَدْ كُنْتُ شَهِدْتُ فَاطِمَةَ سلام الله عليها وَ قَدْ وَلَدَتْ بَعْضَ وُلْدِهَا فَلَمْ أَرَ لَهَا دَماً فَقَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِنَّ فَاطِمَةَ خُلِقَتْ حُورِيَّةً فِی صُورَةِ إِنْسِيَّةٍ.
ولادت حضرت زهراء سلام الله عليها
اربلی در کتاب کشف الغمّه (18) از حضرت امام محمّد باقر عليه السلام نقل می‌کند که فرمود:
فاطمه‌ی زهراء سلام الله عليها پنج سال بعد از پیامبری رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و نزول وحی بر آن حضرت در آن هنگامی که قریش کعبه را می‌ساختند، متولّد شد.
فاطمه‌ی اطهر موقعی به شهادت رسید که هیجده سال و هفتاد و پنج روز از عمر او گذشته بود، در کتاب کافی نیز همین روایت را نقل کرده است (19).
و در روایت صدقه، عمر شریف آن حضرت این گونه آمده است:
هیجده سال و یک ماه و پانزده روز و همچنین (صدقه گوید) : حضرت زهرا سلام الله علیها هشت سال از عمر شریفش را کنار پدر بزرگوارش در مکّه سپری نمود و سپس با رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به مدینه هجرت نمود و در آنجا به مدّت ده سال در کنار آن حضرت بود، (که در این صورت) عمر شریف آن حضرت هجده سال می‌باشد و پس از پدر گرامی خود هفتاد و پنج روز در کنار حضرت علی امیر مؤمنان علیه السلام بود. (یعنی پس از پدر 75 روز بیشتر زنده نبودند.)

و در روایت دیگری آمده است که چهل روز بعد از شهادت رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید.
و ذراع [ذراع نام راویست] گوید:
من بنا بر این روایتی (که گذشت) می‌گویم عمر شریف آن حضرت هیجده سال و یک ماه و ده روز بوده و زمانی که امام حسن علیه السلام را وضع حمل نمود یازده ساله بوده و ولادت امام حسن علیه السلام سه سال بعد از هجرت واقع شده‌ست.
و در کتاب «مولد فاطمه سلام الله علیها» که از ابن بابویه است سند را به اسماء بنت عمیس می‌رساند که او گفت:
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من فرمود:
من در موقع ولادت بعضی از فرزندان فاطمه سلام الله علیها شاهد بودم که او در هنگام زایمان خون (نفاس) نمی‌دید، آنگاه رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
همانا خلقت فاطمه خلقت حوریّه‌ایست در صورت انسانی.

[روایت شماره] (09)

[روضة الواعظین] وُلِدَتْ سلام الله علیها بَعْدَ النُّبُوَّةِ بِخَمْسِ سِنِینَ وَ بَعْدَ الْإِسْرَاءِ بِثَلَاثِ سِنِینَ وَ أَقَامَتْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِمَكَّةَ ثَمَانَ سِنِینَ، ثُمَّ هَاجَرَتْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَى الْمَدِينَةِ فَزَوَّجَهَا مِنْ عَلِیٍّ علیه السلام بَعْدَ مَقْدَمِهِمُ الْمَدِينَةَ بِسَنَةٍ وَ قُبِضَ النَّبِیُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ لِفَاطِمَةَ سلام الله علیها يَوْمَئِذٍ ثَمَانِیَ عَشْرَةَ سَنَةً وَ عَاشَتْ بَعْدَ أَبِيهَا اثْنَتَيْنِ وَ سَبْعِينَ يَوْماً.
در کتاب روضه الواعظین آمده است: فاطمه سلام الله علیها پنج سال بعد از نبوّت (مبعث) پیامبر و سه سال بعد از معراج متولّد شد و به مدّت هشت سال در مکّه با پیامبر زندگی کرد، سپس رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به مدینه هجرت فرمود و یک سال پس از ورود به مدینه، رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم او را به ازدواج حضرت علی علیه السلام درآورد و زمانی که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید، فاطمه سلام الله علیها هجده ساله بود و بعد از پدر بزرگوارش هفتاد و دو روز زنده بود.

[روایت شماره] (10)

[الکافی] وُلِدَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها بَعْدَ مَبْعَثِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِخَمْسِ سِنِینَ وَ تُوُفِّیَتْ وَ لَهَا ثَمَانِیَ عَشْرَةَ سَنَةً وَ خَمْسَةٌ وَ سَبْعُونَ یَوْماً بَقِیَتْ بَعْدَ أَبِیهَا خَمْسَةً وَ سَبْعِینَ یَوْماً.
در کتاب کافی (20) آمده است: فاطمه سلام الله علیها پنج سال پس از مبعث پیامبر متولّد شد و به شهادت رسید در حالی که عمر شریفش هجده سال و هفتاد و پنج روز بود و او بعد از پدر بزرگوارش هفتاد و پنج روز در دنیا باقی ماند.

[روایت شماره] (11)

عُيُونُ الْمُعْجِزَاتِ: رُوِیَ عَنْ حَارِثَةَ بْنِ قُدَامَةَ قَالَ:
حَدَّثَنِی سَلْمَانُ قَالَ:
حَدَّثَنِی عَمَّارٌ وَ قَالَ:
أُخْبِرُکَ عَجَباً؟ قُلْتُ: حَدِّثْنِی يَا عَمَّارُ قَالَ:
نَعَمْ شَهِدْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ عليه السلام وَ قَدْ وَلَجَ عَلَى فَاطِمَةَ سلام الله عليها فَلَمَّا أَبْصَرَتْ بِهِ نَادَتْ ادْنُ لِأُحَدِّثَکَ بِمَا كَانَ وَ بِمَا هُوَ كَائِنٌ وَ بِمَا لَمْ يَكُنْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ حِينَ تَقُومُ السَّاعَةُ قَالَ عَمَّار: ٌ فَرَأَيْتُ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يَرْجِعُ الْقَهْقَرَی فَرَجَعْتُ بِرُجُوعِهِ إِذْ دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ لَهُ: ادْنُ يَا أَبَاالْحَسَنِ فَدَنَا فَلَمَّا اطْمَأَنَّ بِهِ الْمَجْلِسُ قَالَ لَهُ تُحَدِّثُنِی أَمْ أُحَدِّثُکَ؟
قَالَ:
الْحَدِيثُ مِنْکَ أَحْسَنُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَال: َ كَأَنِّی بِکَ وَ قَدْ دَخَلْتَ عَلَى فَاطِمَةَ وَ قَالَتْ لَکَ كَيْتَ وَ كَيْتَ فَرَجَعْتَ، فَقَالَ عَلِیٌّ عليه السلام نُورُ فَاطِمَةَ مِنْ نُورِنَا؟
فَقَال عليه السلام :
أَوَ لا تَعْلَمُ؟ فَسَجَدَ عَلِیٌّ شُكْراً لِلَّهِ تَعَالَى.
قَالَ عَمَّارٌ: فَخَرَجَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ خَرَجْتُ بِخُرُوجِهِ فَوَلَجَ عَلَى فَاطِمَةَ سلام الله عليها وَ وَلَجْتُ مَعَهُ فَقَالَتْ:
كَأَنَّکَ رَجَعْتَ إِلَى أَبِی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَأَخْبَرْتَهُ بِمَا قُلْتُهُ لَکَ؟
قَالَ:
كَانَ كَذَلِکِ يَا فَاطِمَةُ، فَقَالَتْ:
اعْلَمْ يَا أَبَاالْحَسَنِ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ نُورِی وَ كَانَ يُسَبِّحُ اللَّهَ جَلَّ جَلالُهُ ثُمَّ أَوْدَعَهُ شَجَرَةً مِنْ شَجَرِ الْجَنَّةِ فَأَضَاءَتْ فَلَمَّا دَخَلَ أَبِی الْجَنَّةَ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ إِلْهَاماً أَنِ اقْتَطِفِ الثَّمَرَةَ مِنْ تِلْکَ الشَّجَرَةِ وَ أَدِرْهَا فِی لَهَوَاتِکَ فَفَعَلَ فَأَوْدَعَنِی اللَّهُ سُبْحَانَهُ صُلْبَ أَبِی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ثُمَّ أَوْدَعَنِی خَدِيجَةَ بِنْتَ خُوَيْلِدٍ فَوَضَعَتْنِی وَ أَنَا مِنْ ذَلِکَ النُّورِ أَعْلَمُ مَا كَانَ وَ مَا يَكُونُ وَ مَا لَمْ يَكُنْ يَا أَبَاالْحَسَنِ الْمُؤْمِنُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ تَعَالَى.
صاحب كتاب عيون المعجزات از حارثة بن قدامه روايت كرده كه سلمان به او گفت:
عمّار به من گفت:
(يعنى عمّار به سلمان گفت) آيا تو را از امر عجيبى باخبر كنم؟
گفتم:
بگو براى من، اى عمّار!

گفت:
آری، من شاهد بودم که علیّ بن ابیطالب علیه السلام بر فاطمه سلام الله علیها وارد شد. پس چون چشم فاطمه سلام الله علیها به حضرتش افتاد به ایشان عرض کرد:
پیش آی تا برای تو بگویم از آنچه واقع شده و آنچه واقع شَوَد و آنچه نبوده را تا روز قیامت و هنگام رستاخیز.
عمّار گوید:
دیدم آن حضرت عقب عقب برگشت تا آنکه بر پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم داخل شد، آن حضرت نیز فرمود:
ای اباالحسن! نزدیک شو، پس ما به آن حضرت نزدیک شدیم و چون رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از عدم حضور دیگران مطمئن شد به حضرت علی علیه السلام فرمود:
تو برای من می‌گویی یا من برای تو بگویم؟
عرض کرد:
سخن شما نیکوتر است ای رسول خدا! پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
گویا با تو بودم آنگاه که بر فاطمه داخل شدی و او به تو چنین و چنان گفت و تو از نزد او بازگشتی، علی علیه السلام عرض کرد:
آیا نور فاطمه از نور ما است. پس رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
آیا نمی‌دانی؟ پس حضرت علی علیه السلام به سجده افتاد و شکر خداوند متعال را به جای آورد.
عمّار گوید:
امیرالمؤمنین علی علیه السلام از نزد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خارج شد و بار دیگر به خانه رفت و بر فاطمه سلام الله علیها داخل شد و من نیز با او به خانه‌ی فاطمه آمدم. پس فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:
گویا به سوی پدرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم رفتی و او تو را به آنچه من برایت گفته بودم باخبر نمود؟
فرمود:
همین گونه است ای فاطمه!
پس فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:
ای اباالحسن! بدان که خداوند تعالی خلق کرد نور مرا و آن نور، تسبیح خداوند جلّ جلاله را می‌گفت، پس خداوند آن نور را در یکی از درختان بهشت به ودیعه گذاشت و آن درخت (برای اهل بهشت) نورافشانی نمود و چون پدرم داخل بهشت شد خداوند تعالی به او وحی فرمود:

جدا کن میوه‌ی این درخت را و آن را در دهان خود گذار. پس پدرم چنین نمود.
آنگاه خداوند سبحان مرا در صلب پدرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به ودیعه گذاشت. پس مرا به خدیجه سلام الله علیها دختر خویلد منتقل نمود و او مرا وضع حمل کرد و من از چنین نوری می‌باشم و به همین علّت است که عالِم هستم به گذشته و آینده و آنچه نیامده‌ست.
(پس حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:)
ای اباالحسن! مؤمن به واسطه‌ی نور خداوند تعالی می‌نگرد.

[روایت شماره] (12)

[إقبال الأعمال] قَالَ الشَّيْخُ الْمُفِيدُ فِی کِتَابِ حَدَائِقِ الرِّيَاض: يَوْمَ الْعِشْرِينَ مِنْ جُمَادَی الْآخِرَةِ کَانَ مَوْلِدُ السَّيِّدَةِ الزهراء سلام الله علیها سَنَةَ اثْنَتَيْنِ مِنَ الْمَبْعَثِ.
مِنْ بَعْضِ کُتُبِ الْمُخَالِفِينَ بِإِسْنَادِهِ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الْهَاشِمِیِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ:
وُلِدَتْ فَاطِمَةُ سَنَةَ إِحْدَی وَ أَرْبَعِينَ مِنْ مَوْلِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ زَعَمَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ أَنَّ فَاطِمَةَ وُلِدَتْ قَبْلَ أَنْ يُوحَی إِلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّم وَ کَذَلِکَ سَائِرُ أَوْلادِهِ مِنْ خَدِيجَةَ وَ فِی رِوَايَتِی عَنِ الْحَافِظِ أَبِی الْمَنْصُورِ الدَّيْلَمِیِّ بِرِوَايَتِهِ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْحَدَّادِ عَنْ أَبِی نُعَيْمٍ الْحَافِظِ فِی کِتَابِ مَعْرِفَةِ الصَّحَابَةِ أَنَّ فَاطِمَةَ کَانَتْ أَصْغَرَ بَنَاتِ رَسُولِ اللَّهِ سِنّاً وُلِدَتْ وَ قُرَيْشٌ تَبْنِی الْکَعْبَةَ وَ کَانَتْ فِيمَا قَبْلُ تُکَنَّی أُمَّ أَسْمَاءَ.
وَ قَالَ أَبُوالْفَرَجِ فِی کِتَابِ مَقَاتِلِ الطَّالِبِيِّينَ کَانَ مَوْلِدُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها قَبْلَ النُّبُوَّةِ وَ قُرَيْشٌ حِينَئِذٍ تَبْنِی الْکَعْبَةَ وَ کَانَ تَزْوِيجُ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیهما السلام إِيَّاهَا فِی صَفَرٍ بَعْدَ مَقْدَمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الْمَدِينَةَ وَ بَنَی بِهَا بَعْدَ رُجُوعِهِ مِنْ غَزَاةِ بَدْرٍ وَ لَهَا يَوْمَئِذٍ ثَمَانِیَ عَشْرَةَ سَنَةً حَدَّثَنِی بِذَلِکَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِیّ، عَنِ الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ سَعْدٍ، عَنِ الْوَاقِدِیِّ، عَنْ أَبِی بَکْرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ بْنِ أَبِی سَبْرَةَ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِاللَّهِ أَبِی فَرْوَةَ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ:
در کتاب اقبال الاعمال آمده است که شیخ مفید در کتاب حدائق الرّیاض می‌گوید:
روز بیستم از جمادی الآخر، روز ولادت سیّده‌ی (زنان عالمیان) حضرت زهرا سلام الله علیهاست و در سال دوّم مبعث واقع شده‌ست.
و از بعضی کتب اهل سنّت روایت شده که گفته‌اند:
حضرت فاطمه سلام الله علیها چهل و یک سال، بعد از ولادت رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به دنیا آمد و محمّد بن اسحاق گمان کرده حضرتش قبل از آنکه پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مبعوث شود به دنیا آمده و همچنین بقیّه‌ی اولاد خدیجه را نیز این گونه تصوّر نموده‌ست.
و در روایتی که از حافظ ابی منصور دیلمی رسیده که او نیز از ابی علی حدّاد و او از حافظ ابی نعیم روایت نموده که در کتاب معرفة الصّحابه آمده:
همانا فاطمه از نظر سنّ، کوچکترین دختران رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم است و او در حالی متولّد شد که قریش کعبه را می‌ساختند

(21) و فاطمه سلام الله علیها را قبلاً به کنیّه‌ی «امّ اسماء» می‌خواندند.
و ابوالفرج در کتاب مقاتل الطالبیّن گفته: ولادت فاطمه سلام الله علیها قبل از نبوّت و در آن هنگام که قریش کعبه را می‌ساختند بوده و ازدواج او با علیّ بن ابیطالب علیهما السلام در ماه صفر، پس از ورود رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به مدینه و رجوع آن حضرت از غزوه‌ی بدر بوده و در آن هنگام حضرتش هجده سال داشت و ابوالفرج گفته‌های خود را این گونه مستند می‌کند:
از حسن بن علی از حارث از ابن سعد از واقدی از ابی بکر بن عبدالله پسر ابی سبره، از اسحاق پسر عبدالله ابی فروه، از جعفر بن محمّد بن علی:

[روایت شماره] (13)

[الکافی] عَبْدُاللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ وَ سَعْدُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ جَمِیعاً، عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مَهْزِیَارَ، عَنْ أَخِیهِ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ حَبِیبٍ السِّجِسْتَانِیِّ قَالَ:
سَمِعْتُ أَبَاجَعْفَرٍ علیه السلام یَقُول: وُلِدَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بَعْدَ مَبْعَثِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِخَمْسِ سِنِینَ وَ تُوُفِّیَتْ وَ لَهَا ثَمَانِیَ عَشْرَةَ سَنَةً وَ خَمْسَةٌ وَ سَبْعُونَ یَوْماً.
در کتاب کافی (22) نقل شده حبیب سجستانی گفت:
شنیدم امام صادق علیه السلام به من فرمود:
فاطمه دختر محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پنج سال پس از مبعث رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم متولّد شد و در حالی به شهادت رسید که هجده سال و هفتاد و پنج روز از عمر شریفش می‌گذشت.

[روایت شماره] (14)

[المصباح للكفعمی] وُلِدَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها فِی الْعِشْرِینَ مِنْ جُمَادَی الْآخِرَةِ یَوْمَ الْجُمُعَةِ سَنَةَ اثْنَتَیْنِ مِنَ الْمَبْعَثِ وَ قِیلَ: سَنَةَ خَمْسٍ مِنَ الْمَبْعَثِ وَ كَانَ نَقْشُ خَاتَمِهَا أَمِنَ الْمُتَوَكِّلُونَ وَ بَوَّابُهَا فِضَّةُ أَمَتُهَا.

در مصباح كفعمی (23) آمده است: فاطمه سلام الله علیها در روز جمعه بیستم جمادی الآخر از سال دوّم مبعث به دنیا آمد و گفته شده سال پنجم مبعث به دنیا آمد و نقش انگشتر ایشان این جمله بود «أمِنَ المُتَوَكِّلُونَ» یعنی «كسانی كه به خداوند توكّل كنند ایمن می‌باشند» و كنیز آن حضرت فضّه‌ی خادمه بود.

[روایت شماره] (15)

[المصباحين] فِی الْيَوْمِ الْعِشْرِينَ مِنْ جُمَادَی الْآخِرَةِ [يَوْمَ الْجُمُعَةِ] سَنَةَ اثْنَتَيْنِ مِنَ الْمَبْعَثِ كَانَ مَوْلِدُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها فِی بَعْضِ الرِّوَايَاتِ وَ فِی رِوَايَةٍ أُخْرَی سَنَةَ خَمْسٍ مِنَ الْمَبْعَثِ وَ الْعَامَّةُ تَرْوِی أَنَّ مَوْلِدَهَا قَبْلَ الْمَبْعَثِ بِخَمْسِ سِنِينَ.
در کتاب مصباحين آمده است: در بعضی روايات ولادت فاطمه سلام الله عليها روز جمعه بيستم جمادی الآخر در سال دوّم بعثت بوده و در روايت ديگری سال پنجم بعثت را ذکر کرده و عامّه (اهل تسنّن) روايت کرده‌اند که ولادت آن حضرت پنج سال قبل از مبعث پيامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم واقع شده.

[روایت شماره] (16)

كِتَابُ دَلائِلِ الْإِمَامَةِ: لِمُحَمَّدِ بْنِ جَرِيرٍ الطَّبَرِىِّ الْإِمَامِىِّ، عَنْ أَبِى الْمُفَضَّلِ الشَّيْبَانِىِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّام، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِىِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى، عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ أَبِى نَجْرَانَ، عَنِ ابْنِ سِنَانٍ، عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ، عَنْ أَبِى بَصِيرٍ، عَنْ أَبِى عَبْدِاللَّهِ عليه السلام قَالَ:
وُلِدَتْ فَاطِمَةُ فِى جُمَادَى الْآخِرَةِ الْيَوْمَ الْعِشْرِينَ مِنْهَا سَنَةَ خَمْسٍ وَ أَرْبَعِينَ مِنْ مَوْلِدِ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّمِ فَأَقَامَتْ بِمَكَّةَ ثَمَانَ سِنِينَ وَ بِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ وَ بَعْدَ وَفَاةِ أَبِيهَا خَمْساً وَ سَبْعِينَ يَوْماً وَ قُبِضَتْ فِى جُمَادَى الْآخِرَةِ يَوْمَ الثُّلاثَاءِ لِثَلاثٍ خَلَوْنَ مِنْهُ سَنَةَ إِحْدَى عَشْرَةَ مِنَ الْهِجْرَةِ.
وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ بْنِ مُوسَى التَّلَّعُكْبَرِىِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الضَّبِّىِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَكَرِيَّا الْغَلابِىِّ، عَنْ شُعَيْبِ بْنِ وَاقِدٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:
لَمْ تَزَلْ فَاطِمَةُ تَشِبُّ فِى الْيَوْمِ كَالْجُمْعَةِ وَ فِى الْجُمْعَةِ كَالشَّهْرِ وَ فِى الشَّهْرِ كَالسَّنَةِ فَلَمَّا هَاجَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنْ مَكَّةَ إِلَى الْمَدِينَةِ وَ ابْتَنَى بِهَا مَسْجِداً وَ أَنِسَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ بِهِ وَ عَلَتْ كَلِمَتُهُ وَ عَرَفَ النَّاسُ بَرَكَتَهُ وَ سَارَ إِلَيْهِ الرُّكْبَانُ وَ ظَهَرَ الْإِيمَانُ وَ دُرِسَ الْقُرْآنُ وَ تَحَدَّثَ الْمُلُوكُ وَ الشِّرَافُ [الْأَشْرَافُ] وَ خَافَ سَيْفَ نَقِمَتِهِ الْأَكَابِرُ وَ الْأَشْرَافُ وَ هَاجَرَتْ فَاطِمَةُ مَعَ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ وَ نِسَاءِ الْمُهَاجِرِينَ وَ كَانَتْ عَائِشَةُ فِيمَنْ هَاجَرَ مَعَهَا فَقَدِمَتِ الْمَدِينَةَ فَأُنْزِلَتْ [مَعَ] النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَى أُمِّ أَبِى أَيُّوبَ الْأَنْصَارِىِّ وَ خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم النِّسَاءَ وَ تَزَوَّجَ سَوْدَةَ أَوَّلَ دُخُولِهِ الْمَدِينَةَ وَ نَقَلَ فَاطِمَةَ إِلَيْهَا ثُمَّ تَزَوَّجَ أُمَّ سَلَمَةَ فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ تَزَوَّجَنِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ فَوَّضَ أَمْرَ ابْنَتِهِ إِلَىَّ فَكُنْتُ أُؤَدِّبُهَا وَ كَانَتْ وَاللَّهِ أَدْأَبَ مِنِّى وَ أَعْرَفَ بِالْأَشْيَاءِ كُلِّهَا.
صاحب کتاب دلائل الامامه (24) که محمّد بن جریر طبری و از علماء شیعه می‌باشد از ابی المفضّل شیبانی و او با چند واسطه از ابی بصیر نقل کرده و او از امام صادق علیه السلام روایت نموده که آن حضرت فرمود:
فاطمه در بیستم جمادی الآخر متولّد شد هنگامی که چهل و پنج سال از ولادت پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌گذشت. پس هشت سال از عمر شریفش در مکّه سپری شد و دَه سال در مدینه و هفتاد و پنج روز پس از شهادت پدر بزرگوارش به شهادت رسید و آن بزرگوار در ماه جمادی الآخر در حالی که سه روز از این ماه گذشته بود در روز سه شنبه سال یازدهم هجرت به شهادت رسیدند.
و همچنین محمّد بن جریر طبری از محمّد بن هارون بن موسی تلعکبری با

چند واسطه از جعفر بن محمّد علیهما السلام و ایشان از پدر بزرگوار و او از جدّ بزرگوارشان: و ایشان از ابن عبّاس نقل کرده که گفت:
فاطمه سلام الله علیها در یک روز مانند یک هفته و در یک هفته مانند یک ماه و در یک ماه مانند یک سال رشد می‌کرد. پس چون رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از مکّه به مدینه مهاجرت فرمود و مسجدی را در آن بنا نهاد و اهل مدینه با او مأنوس شدند و درس قرآن داده شد و با ملوک و اشراف به گفتگو پرداخت و و بزرگان و اشراف از شمشیر ملامت پیامبر ترسیدند، حضرت فاطمه با امیرالمؤمنین علیهما السلام و زنان مهاجرین به مدینه هجرت کرده در حالی که در بین زنان مهاجر، عایشه نیز با فاطمه سلام الله علیها بود.
پس فاطمه سلام الله علیها وارد مدینه شده و در کنار پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قرار گرفت و بر مادر ابی ایّوب انصاری وارد شدند و پس از آن پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم زنانی را به عقد خود درآورد و در ابتداء ورود به مدینه فاطمه را به خواستگاری سوده فرستاد. سپس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با امّ سلمه ازدواج نمود، پس امّ سلمه گفت:
بعد از ازدواج امور دختر خود را به من واگذار کرد. پس من در ادب کردن او کوشیدم، امّا به خدا قسم او از من مؤدّب‌تر بود و او به همه چیز آشنا و عارف بود.

بخش دوّم؛ درباره‌ی معنی نام‌ها و خلقت حضرت زهراء سلام الله علیها (باب 2: أسمائها و بعض فضائلها سلام الله علیها)

[روایت شماره] (01)

[الأمالی للصّدوق] [علل الشّرائع] [الخصال] ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ، عَنِ السَّعْدَآبَادِیِّف عَنِ الْبَرْقِیِّ، عَنْ عَبْدِالْعَظِیمِ الْحَسَنِیِّ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ بْنِ یُونُسَ، عَنْ یُونُسَ بْنِ ظَبْیَانَ،
قَالَ:
قَالَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ علیه السلام لِفَاطِمَةَ سلام الله علیها تِسْعَةُ أَسْمَاءَ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَاطِمَةُ وَ الصِّدِّیقَةُ وَ الْمُبَارَکَةُ وَ الطَّاهِرَةُ وَ الزَّکِیَّةُ وَ الرَّاضِیَةُ وَ الْمَرْضِیَّةُ وَ الْمُحَدَّثَةُ وَ الزَّهْرَاءُ ثُمَّ قَالَ علیه السلام :
أَتَدْرِی أَیُّ شَیْءٍ تَفْسِیرُ فَاطِمَةَ؟ قُلْتُ: أَخْبِرْنِی یَا سَیِّدِی قَالَ:
فُطِمَتْ مِنَ الشَّرِّ،
قَالَ:
ثُمَّ قَالَ:
لَوْلا أَنَّ أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام تَزَوَّجَهَا لَمَا کَانَ لَهَا کُفْوٌ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَةِ عَلَی وَجْهِ الْأَرْضِ آدَمُ فَمَنْ دُونَهُ.
کتابُ دلائلِ الإمامة للطّبری: عن الحسن بن أحمد العلوی، عن الصدوق مِثْلُه.
بیان: یُمکن أن یُستَدَّلَ به علی کون علیٍ و فاطمة علیهما السلام أشرفَ من سائر أُولی الْعَزْمِ سِوی نبیّنا صَلَّی اللَّه عَلَیْهِم أجمعین لا یقال لا یَدلُّ علی فَضْلِهما علی نوح و إبراهیم علیهما السلام لاحتمال کونِ عدم کونهما کُفْوَیْنِ لکونهما من أجدادها: لأنّا نقول ذکر آدم علیه السلام یدلّ علی أن المرادَ عدمُ کونهم أکفاءَها مع قطع النظر عن الموانع الأخر علی أنه یمکن أن یتشبّث بعدم القول بالفصل نعم یمکن أن یناقش فی دلالته علی فضل فاطمة علیهم بأنّه یمکن أن یشترط فی الکفاءة کون الزوَّج أفضل و لا یبعد ذلک من متفاهم العرف والله یعلم.
شیخ صدوق در کتاب‌های امالی (25) و علل (26) و خصال (27) با چند واسطه از یونس بن ظبیان از امام جعفر صادق علیه السلام نقل می‌کند که فرمود:
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها نزد خدای تعالی دارای 9 اسم می‌باشد:
1 - فاطمه
2 - صدّیقه
3 - مبارکه
4 - طاهره
5 - زکیّه
6 - راضیّه

7 - مرضیّه
8 - مُحَدّثه
9 - زهراء.
سپس امام صادق علیه السلام فرمود:
آیا تفسیر و معنی کلمه‌ی فاطمه را می‌دانی؟
گفتم:
ای آقای من! برایم شرح بده، فرمود:
یعنی آن بانو از شر و فتنه بر کنار بود، اگر حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام با فاطمه زهراء سلام الله علیها ازدواج نمی‌کرد از زمان حضرت آدم علیه السلام تا روز قیامت بر روی زمین از برای فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها همسری یافت نمی‌شد.
در کتاب دلائل الامامه‌ی علامّه‌ی طبری صفحه‌ی 10 از قول حسن بن احمد علوی از قول شیخ صدوق مانند این حدیث بیان شده‌ست.
بیان: می‌توان به این حدیث استدلال کرد و گفت:
حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام و فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها از سایر پیامبران اولوالعزم:
غیر از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم اشرف و افضل هستند. اگر گفته شود:
این حدیث دلالت نمی‌کند بر اینکه حضرت علی و فاطمه‌ی زهراء علیهما السلام از حضرت نوح و ابراهیم علیهما السلام افضل باشند، زیرا چون نوح و ابراهیم علیهما السلام از اجداد حضرت زهراء سلام الله علیها به شمار می‌روند لذا نمی‌توان گفت:
کفو آن بانو باشند.
ما جواب می‌گوییم:
نام حضرت آدم علیه السلام هم در این حدیث برده شده، پس با صرف نظر از موانع دیگری می‌توان گفت:
آنان هم کفو فاطمه سلام الله علیها نبودند. آری می‌توان در دلالت کردن این حدیث بر اینکه فاطمه زهراء سلام الله علیها بر ایشان افضل باشد مناقشه نمود و گفت:
در همانند بودن شرط است که زوج افضل باشد و این مطلب از تفاهم عرفی بعید نیست.

[روایت شماره] (02)

[علل الشّرائع] أَبِى عَنْ سَعْدٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سَهْلٍ الصَّيْقَلِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الدَّارِمِىِّ، عَمَّنْ حَدَّثَهُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْهُرْمُزَانِىِّ، عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ:
قُلْتُ لِأَبِى عَبْدِاللَّهِ عليه السلام يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ لِمَ سُمِّيَتِ الزَّهْرَاءُ زَهْرَاءَ؟
فَقَالَ:
لِأَنَّهَا تَزْهَرُ لِأَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فِى النَّهَارِ ثَلاثَ مَرَّاتٍ بِالنُّورِ، كَانَ يَزْهَرُ نُورُ وَجْهِهَا صَلاةَ الْغَدَاةِ وَ النَّاسُ فِى فِرَاشِهِمْ فَيَدْخُلُ بَيَاضُ ذَلِكَ النُّورِ إِلَى حُجُرَاتِهِمْ بِالْمَدِينَةِ فَتَبْيَضُّ حِيطَانُهُمْ فَيَعْجَبُونَ مِنْ ذَلِكَ فَيَأْتُونَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّمِ فَيَسْأَلُونَهُ عَمَّا رَأَوْا فَيُرْسِلُهُمْ إِلَى مَنْزِلِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها فَيَأْتُونَ مَنْزِلَهَا فَيَرَوْنَهَا قَاعِدَةً فِى مِحْرَابِهَا تُصَلِّى وَ النُّورُ يَسْطَعُ مِنْ مِحْرَابِهَا مِنْ وَجْهِهَا فَيَعْلَمُونَ أَنَّ الَّذِى رَأَوْهُ كَانَ مِنْ نُورِ فَاطِمَةَ فَإِذَا انْتَصَفَ النَّهَارُ وَ تَرَتَّبَتْ لِلصَّلاةِ زَهَرَ نُورُ وَجْهِهَا سلام الله عليها بِالصُّفْرَةِ فَتَدْخُلُ الصُّفْرَةُ فِى حُجُرَاتِ النَّاسِ فَتُصَفِّرُ ثِيَابَهُمْ وَ أَلْوَانَهُمْ فَيَأْتُونَ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَيَسْأَلُونَهُ عَمَّا رَأَوْا فَيُرْسِلُهُمْ إِلَى مَنْزِلِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها فَيَرَوْنَهَا قَائِمَةً فِى مِحْرَابِهَا وَ قَدْ زَهَرَ نُورُ وَجْهِهَا - صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ عَلَى أَبِيهَا وَ بَعْلِهَا وَ بَنِيهَا - بِالصُّفْرَةِ فَيَعْلَمُونَ أَنَّ الَّذِى رَأَوْا كَانَ مِنْ نُورِ وَجْهِهَا فَإِذَا كَانَ آخِرُ النَّهَارِ وَ غَرَبَتِ الشَّمْسُ احْمَرَّ وَجْهُ فَاطِمَةَ فَأَشْرَقَ وَجْهُهَا بِالْحُمْرَةِ فَرَحاً وَ شُكْراً لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَكَانَ تَدْخُلُ حُمْرَةُ وَجْهِهَا حُجُرَاتِ الْقَوْمِ وَ تَحْمَرُّ حِيطَانُهُمْ فَيَعْجَبُونَ مِنْ ذَلِكَ وَ يَأْتُونَ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ يَسْأَلُونَهُ عَنْ ذَلِكَ فَيُرْسِلُهُمْ إِلَى مَنْزِلِ فَاطِمَةَ فَيَرَوْنَهَا جَالِسَةً تُسَبِّحُ اللَّهَ وَ تُمَجِّدُهُ وَ نُورُ وَجْهِهَا يَزْهَرُ بِالْحُمْرَةِ فَيَعْلَمُونَ أَنَّ الَّذِى رَأَوْا كَانَ مِنْ نُورِ وَجْهِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها فَلَمْ يَزَلْ ذَلِكَ النُّورُ فِى وَجْهِهَا حَتَّى وُلِدَ الْحُسَيْنُ عليه السلام فَهُوَ يَتَقَلَّبُ فِى وُجُوهِنَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فِى الْأَئِمَّةِ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتَ إِمَامٍ بَعْدَ إِمَامٍ.
بيان: تَرَتَّبَتْ أىْ ثَبَتَتْ فى محرابها كما فى اللُّغَة أو تَهَيَّأَتْ من الترتيب العُرفىِّ بمعنى جعلِ كلِّ شىء فى مَرْتَبَتِهِ و يُحْتَمل أن يكونَ تصحيف تَزَيَّنَتْ.
شيخ صدوق در كتاب علل الشّرايع (28) از ابان بن تغلب نقل مى‌كند كه گفت:
به امام جعفر صادق عليه السلام گفتم:
يابن رسول الله! براى چه فاطمه‌ى زهراء سلام الله عليها، زهراء ناميده شد؟
فرمود:
براى اينكه نور حضرت زهراء سلام الله عليها روزى سه مرتبه براى

امیرالمومنین علی علیه السلام می‌درخشید، نور صورت آن بانوی معظّمه در وقت نماز صبح، موقعی که مردم در رختخواب خود بودند می‌درخشید، سفیدی آن نور داخل حجره‌های اهل مدینه می‌گردید و حیاط‌های آنان سفید می‌شد و ایشان از این منظره تعجّب می‌نمودند و نزد پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌آمدند و راجع به آن نور پرسش می‌کردند، پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آنان را به جانب خانه‌ی زهرای اطهر سلام الله علیها روانه می‌کرد، وقتی متوجّه خانه‌ی آن بانو شدند، دیدند او بر سر سجّاده‌ی عبادت نشسته و نور صورت وی از محراب عبادتش ساطع می‌شود، آنان درک نمودند آن نوری که می‌دیدند از نور فاطمه سلام الله علیها بوده‌ست.
هنگام ظهر که فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها آماده‌ی نماز ظهر می‌گردید نور زردی از صورت وی می‌درخشید و داخل خانه‌های اهل مدینه می‌شد که در و دیوار خانه‌ها و لباس و رنگ ایشان زرد می‌گردید.
وقتی از آن نور پرسش نمودند پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آنان را به جانب خانه‌ی زهرای اطهر سلام الله علیها روانه می‌کرد، موقعی که متوجّه خانه‌ی آن بانوی مکرّمه شدند، دیدند او در میان محراب عبادت ایستاده و نور زردی از صورت وی ساطع می‌شود آن گاه درک کردند آن نوری که مشاهده کرده بودند از نور صورت آن حضرت [درود خداوند بر ایشان و پدرشان و شوهرشان و فرزندانشان باد] بوده‌ست.
موقع غروب آفتاب، صورت حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها سرخ و نور سرخی از صورتش ساطع می‌گردید و آن بانو برای این نعمت شکر حضرت پروردگار را به جای می‌آورد، آن نور سرخی که از صورت وی می‌درخشید، داخل خانه‌های مردم می‌گردید به نحوی که حیاط‌های آنان سرخ می‌شد، ایشان از آن منظره متعجّب گردیدند! لذا به حضور رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شتافتند و راجع به آن نور گفتگو نمودند، پیامبر خدا آنان را به طرف خانه‌ی زهرای اطهر سلام الله علیها فرستاد، موقعی که آمدند، دیدند آن بانوی معظّمه بر سر سجّاده‌ی عبادت نشسته و مشغول تسبیح و تمجید پروردگار است و نور قرمزی از صورت وی می‌درخشد، پس از این جریان درک می‌کردند آن نوری که دیده بودند از نور صورت آن بانوی مکرّمه بوده است، آن نور همچنان در صورت ایشان بود تا هنگامی که امام حسین علیه السلام متولّد شد، آن نور همچنان در صورت ما امامان، هر کدام پس از دیگری تا روز قیامت خواهد بود.
بیان: «ترتَّبَت» یعنی در محرابش ثابت و مستقرّ شد، همان طور که در لغت نیز به همین معنا آمده‌ست.
و یا اینکه معنی اصطلاحی آن را در نظر بگیریم که به معنای «تَهَیَّأت»

می‌باشد، که قرار دادن هر چیز در (رتبه) و مرتبه‌ی خود را گویند و احتمال هم دارد به معنی «تَزَیُّنَت» باشد، یعنی مزیّن کرد.

[روایت شماره] (03)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِالْإِسْنَادِ إِلَی دَارِمٍ قَالَ:
حَدَّثَنَا عَلِیُّ بْنُ مُوسَی الرِّضَا علیهما السلام وَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیٍّ علیهما السلام قَالا: سَمِعْنَا الْمَأْمُونَ یُحَدِّثُ عَنِ الرَّشِیدِ، عَنِ الْمَهْدِیِّ، عَنِ الْمَنْصُورِ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ جَدِّهِ،
قَالَ:
قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لِمُعوِیَةَ: أتَدْرِی لِمَ سُمِّیَتْ فَاطِمَةُ فَاطِمَةَ؟
قَالَ:
لا،
قَالَ:
لِأَنَّهَا فُطِمَتْ هِیَ وَ شِیعَتُهَا مِنَ النَّارِ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَقُولُهُ.
شیخ صدوق در کتاب عیون اخبار الرّضا علیه السلام (29) با چند واسطه نقل می‌کند:
که ابن عبّاس به معاویه گفت:
آیا می‌دانی که فاطمه سلام الله علیها برای چه فاطمه نامیده شد؟
گفت:
نه، گفت:
برای اینکه او و شیعیانش از آتش جهنّم آزادند، من این موضوع را از پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شنیدم.

[روایت شماره] (04)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِالْأَسَانِیدِ الثَّلاثَةِ عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنِّی سَمَّیْتُ ابْنَتِی فَاطِمَةَ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَطَمَهَا وَ فَطَمَ مَنْ أَحَبَّهَا مِنَ النَّارِ.
[صحیفة الرّضا علیه السلام] عن الرّضا، عن آبائه: مثلُه.
نیز در کتاب پیشین (30) از حضرت رضا علیه السلام از پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل می‌کند که فرمود:
من این دخترم را بدین لحاظ فاطمه نامیدم که خدای سبحان وی و دوستانش را از آتش جهنّم نجات داده‌ست.
در کتاب صحیفة الرّضا علیه السلام صفحه‌ی 45 مانند این حدیث آورده شده‌ست.

[روایت شماره] (05)

[علل الشّرائع] أَبِی، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَعْقِلٍ الْقِرْمِیسِینِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَزِیدَ الْجَزَرِیِّ، عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ النَّهَاوَنْدِیِّ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
قُلْتُ: لِمَ سُمِّیَتْ فَاطِمَةُ الزَّهْرَاءُ زَهْرَاءَ فَقَالَ:
لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ خَلَقَهَا مِنْ نُورِ عَظَمَتِهِ فَلَمَّا أَشْرَقَتْ أَضَاءَتِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ بِنُورِهَا وَ غُشِیَتْ أَبْصَارُ الْمَلَائِكَةِ وَ خَرَّتِ الْمَلَائِكَةُ لِلَّهِ سَاجِدِینَ وَ قَالُوا: إِلَهَنَا وَ سَیِّدَنَا مَا هَذَا النُّورُ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَیْهِمْ هَذَا نُورٌ مِنْ نُورِی وَ أَسْكَنْتُهُ فِی سَمَائِی خَلَقْتُهُ مِنْ عَظَمَتِی أُخْرِجُهُ مِنْ صُلْبِ نَبِیٍّ مِنْ أَنْبِیَائِی أُفَضِّلُهُ عَلَى جَمِیعِ الْأَنْبِیَاءِ وَ أُخْرِجُ مِنْ ذَلِكَ النُّورِ أَئِمَّةً یَقُومُونَ بِأَمْرِی یَهْدُونَ إِلَى حَقِّی وَ أَجْعَلُهُمْ خُلَفَائِی فِی أَرْضِی بَعْدَ انْقِضَاءِ وَحْیِی.
مصباح الأنوار: عن أبی جعفر علیه السلام مثلُه.
بیانٌ: قالَ الفیروزآبادی: قِرْمِیسین بالكسر بلدٌ قُرْبٌ الدینور معَّرب كرمانشاهان.
شیخ صدوق در كتاب علل الشّرایع (31) با چند واسطه از جابر نقل می‌كند كه گفت:
به حضرت امام جعفر صادق علیه السلام گفتم:
برای چه فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها، زهراء نامیده شد؟
فرمود:
برای اینكه خدای حكیم آن بانو را از نور با عظمت خود آفرید، وقتی كه درخشید آسمان‌ها و زمین به نور او روشن شدند، چشم‌های ملائكه خیره شد، ملائكه خدای را سجده نمودند و گفتند:
پروردگار ما! این چه نوریست؟! خدا فرمود:
این نور از نور من است كه در آسمان ساكنش كرده و آن را از عظمت خویش آفریدم، آن را از صلب یكی از پیامبرانم خارج می‌نمایم، او را بر تمام انبیاء برتری داده‌ام، از این نور امامانی به وجود می‌آورم كه برای امر و دین من قیام می‌كنند و به راه راست هدایت خواهند شد و این پیشوایان را جانشینان خود روی زمین قرار می‌دهم هنگامی كه وحی من قطع شود.
در مصباح الانوار از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام مثل این حدیث نقل شده‌ست.
بیان: فیروزآبادی می‌گوید «قِرمیسین» نام روستایی در نزدیكی دینور و دینور عربی شده‌ی شهر كرمانشاهان است.

[روایت شماره] (06)

[معانی الأخبار] [عِلل الشّرائع] الطَّالَقَانِیُّ، عَنِ الْجَلُودِیِّ، عَنِ الْجَوْهَرِیِّ، عَنِ ابْنِ عُمَارَةَ، عَنْ أَبِیهِ قَالَ:
سَأَلْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام عَنْ فَاطِمَةَ لِمَ سُمِّیَتْ زَهْرَاءَ؟
فَقَالَ:
لِأَنَّهَا کَانَتْ إِذَا قَامَتْ فِی مِحْرَابِهَا زَهَرَ نُورُهَا لِأَهْلِ السَّمَاءِ کَمَا یَزْهَرُ نُورُ الْکَوَاکِبِ لِأَهْلِ الْأَرْضِ.
نیز در همان کتاب (32) و معانی الاخبار (33) با چند واسطه از پدر ابن عماره نقل می‌کند که گفت:
به امام جعفر صادق علیه السلام گفتم:
برای چه فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها زهراء نامیده شد؟
فرمود:
برای اینکه هر گاه فاطمه سلام الله علیها در محراب عبادت می‌ایستاد نور او برای اهل آسمان می‌درخشید همان طور که نور ستارگان برای اهل زمین می‌درخشد.

[روایت شماره] (07)

[علل الشّرائع] أَبِی، عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ، عَنِ الْیَقْطِینِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِیَادٍ مَوْلَی بَنِی هَاشِمٍ قَالَ:
حَدَّثَنَا شَیْخٌ لَنَا ثِقَةٌ یُقَالُ لَهُ: نَجِیَّةُ بْنُ إِسْحَاقَ الْفَزَارِیُّ،
قَالَ:
حَدَّثَنَا عَبْدُاللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ حَسَنٍ قَالَ:
قَالَ أَبُوالْحَسَنِ علیه السلام لِمَ سُمِّیَتْ فَاطِمَةُ فَاطِمَةَ؟ قُلْت: فَرْقاً بَیْنَهُ وَ بَیْنَ الْأَسْمَاءِ قَالَ:
إِنَّ ذَلِکَ لَمِنَ الْأَسْمَاءِ وَ لَکِنَّ الِاسْمَ الَّذِی سُمِّیَتْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی عَلِمَ مَا کَانَ قَبْلَ کَوْنِهِ فَعَلِمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یَتَزَوَّجُ فِی الْأَحْیَاءِ وَ أَنَّهُمْ یَطْمَعُونَ فِی وِرَاثَةِ هَذَا الْأَمْرِ مِنْ قَبْلِهِ فَلَمَّا وُلِدَتْ فَاطِمَةُ سَمَّاهَا اللَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی فَاطِمَةَ لِمَا أَخْرَجَ مِنْهَا وَ جَعَلَ فِی وُلْدِهَا فَفَطَمَهُمْ عَمَّا طَمِعُوا فَبِهَذَا سُمِّیَتْ فَاطِمَةُ فَاطِمَةَ لِأَنَّهَا فَطَمَتْ طَمَعَهُمْ وَ مَعْنَی فَطَمَتْ قَطَعَتْ.
بیان: قوله فرقاً بینه و بین الأسماء لعلّه توهّم أنّ هذا الاسم ممّا لم یسبقها إلیه أحدٌ فلذا سمّیت به لئلّا یُشارکُها فیه امرأة ممّن مضی فأجاب علیه السلام بأنّه کان من الأسماء الّتی کانوا یسمّون بها قبل، قوله: «إنَّ الله» أی لأنّ الله.
شیخ صدوق در کتاب علل الشّرایع (34) از عبدالله بن حسن نقل می‌کند که گفت:
حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام به من فرمود:
چرا فاطمه سلام الله علیها را فاطمه گفتند:
گفتم:
برای اینکه با نام‌های دیگران فرق داشته باشد.
فرمود:
کلمه‌ی فاطمه هم از نام‌ها محسوب می‌شد، ولی علّت اینکه زهرای اطهر سلام الله علیها فاطمه نامیده شد این بود که چون خدای حکیم وضع هر چیزی را قبل از اینکه به وجود بیاید، می‌داند و می‌دانست که وقتی پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با قبائلی ازدواج نماید آنان به امر خلافت طمع خواهند کرد، لذا موقعی که فاطمه سلام الله علیها متولّد شد خدای سبحان او را فاطمه نامید و امر خلافت و امامت را برای فرزندان وی قرار داد و بدین وسیله دست آن افرادی را که خواهان امر خلافت بودند قطع نمود. بدین جهت بود که حضرت فاطمه سلام الله علیها، فاطمه نامیده شد، زیرا طمع آنان را قطع کرد.

مرحوم علامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:
(از این سؤال و جواب که در روایت آمده معلوم می‌شود که) شاید راوی گمان کرده که نام «فاطمه» از نام‌هاییست که قبل از حضرت زهرا سلام الله علیها برای دختران دیگر گذاشته نمی‌شده، امّا حضرت فرمودند:
دختران دیگری هم قبل از آن حضرت به این نام، نامگذاری شده‌اند ولی خداوند این فضائل و قدرت‌ها را فقط در اختیار این بانوی معظّمه قرار داده‌ست.
و در آنجا که می‌فرماید:
«إنَّ الله تَبَارَکَ وَ تَعَالی عَلِمَ مَا کانَ. . .»
مرحوم علامه رحمة الله علیه می‌فرماید:
در اینجا «اِنَّ اللهَ» که معنی آن می‌شود «همانا خداوند» به معنی «لأنّ الله» می‌باشد که معنی آن می‌شود «به خاطر اینکه خداوند».

[روایت شماره] (08)

[معانی الأخبار] [علل الشّرائع] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّکَّرِیِّ، عَنِ الْجَوْهَرِیِّ، عَنْ مُخْدَجِ بْنِ عُمَیْرٍ الْحَنَفِیِّ، عَنْ بَشِیرِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ الْأَنْصَارِیِّ، عَنِ الْأَوْزَاعِیِّ، عَنْ یَحْیَی بْنِ [أَبِی] کَثِیرٍ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ أَبِی هُرَیْرَةَ قَالَ:
إِنَّمَا سُمِّیَتْ فَاطِمَةُ فَاطِمَةَ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَطَمَ مَنْ أَحَبَّهَا مِنَ النَّارِ.
همچنین در کتاب معانی الاخبار (35) و علل الشّرایع (36) با چند واسطه از ابوهریره نقل می‌کند که گفت:
فاطمه سلام الله علیها بدین جهت فاطمه نامیده شد که خدای تعالی، هر کس فاطمه سلام الله علیها را دوست داشته باشد از آتش جهنّم دور خواهد کرد.

[روایت شماره] (09)

[علل الشّرائع] مَاجِيلَوَيْهِ، عَنْ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:
لَمَّا وُلِدَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها أَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَى مَلَكٍ فَأَنْطَلَقَ بِهِ لِسَانَ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَسَمَّاهَا فَاطِمَةَ ثُمَّ قَالَ:
إِنِّی فَطَمْتُكِ بِالْعِلْمِ وَ فَطَمْتُكِ عَنِ الطَّمْثِ ثُمَّ قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام :
وَاللَّهِ لَقَدْ فَطَمَهَا اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى بِالْعِلْمِ وَ عَنِ الطَّمْثِ بِالْمِيثَاقِ.
مصباح الأنوار: عنه علیه السلام مثله.
بيان: فَطَمْتُک بالعلم أی أَرْضَعْتُک بالعلم حتّی اسْتَغْنَيْتُ و فَطَمْتُ، أو قَطعتُک عن الجهل بسبب العلم أو جعلت فطامک من اللّبن مقروناً بالعلم كنايةً عن كونها فی بدوِ فطرتها عالمةً بالعلوم الربّانية و على التقادير كان الفاعل بمعنى المفعول كالدافق بمعنى المدفوق أو يُقْرأ على بناء التفعيل أی جعلتک قاطعةً النّاس من الجهل أو المعنی: لما فَطَمَها من الجهل فهی تفطم النّاس منه و الوجهان الأخيران يشكل إجراؤُهما فی قوله: فطمتک عن الطمث إلّا بتكلّف، بأن يجعل الطمث كناية عن الأخلاق و الأفعال الذميمة، أو يقال على الثالث: لما فطمتک عن الأدناس الرّوحانيّة و الجسمانيّة فأنت تفطم النّاس عن الأدناس المعنوية.
نیز در کتاب علل الشّرایع (37) با چند واسطه از یزید بن عبدالملک از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام نقل می‌کند که فرمود:
هنگامی که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها متولّد شد خدای تعالی به یکی از ملائکه وحی کرد تا کلمه‌ی فاطمه را به زبان پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نهاد، لذا آن بزرگوار نام ایشان را فاطمه نهاد و به او فرمود:
من تو را با علم و دانش قرین و از خون حیض برکنار نمودم، سپس حضرت باقر علیه السلام فرمود:
به خدا قسم که خدا فاطمه سلام الله علیها را از روز عهد و میثاق با علم قرین و از خون حیض برکنار کرد.
در کتاب مصباح الانوار مثل این حدیث آمده‌ست.
مرحوم علامه رحمة الله علیه می‌فرماید:
در اینجا کلمه‌ی «فطمتک» به این معناست که یعنی خداوند خطاب به حضرت زهرا سلام الله علیها می‌فرماید:
من تو را شیر دادم به علم، یعنی از علم تو را بی‌نیاز نمودم، (امّا فطمتک عن الطمث) در آنجا «فطم» به معنی «قطع کردن» می‌باشد، یعنی من تو را از جهل و نادانی جدا و قطع نمودم.

و اینکه در این روایت شیر دادن و علم در کنار یکدیگر آمده به این معناست که یعنی خداوند می‌فرماید:

آن بزرگوار از آغاز خلقت فطری مقدّسش، عالِم به علوم ربّانیّه بوده و بنا بر هر دو معنایی که شد در اینجا فاعل (که فاطم است) به معنی مفعول آمده (یعنی جدا کننده، به معنی جدا شونده آمده) و اینکه گاهی در عربی فاعل به معنی مفعول می‌آید در عربی نظائری دارد مثل «دافق» که معنای فاعلی آن می‌شود «جهنده» امّا به معنی مفعول هم می‌آید که به معنی «جهیده شده» است.

و یا اگر به صیغه و معنی تفعیل بیاوریم معنی این گونه می‌شود:

من تو را قطع کننده‌ی مردم از جهل نمودم و یا این گونه معنی می‌شود:

چون خداوند او را از جهل و نادانی جدا نمود پس مردم هم از او جدا می‌شوند (نمی توانند او را درک کنند).

[روایت شماره] (10)

[علل الشّرائع] ابْنُ الْوَلِيدِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلَوِيَّةَ الْأَصْبَهَانِيِّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِیِّ، عَنْ جَنْدَلِ بْنِ وَالِق، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْبَصْرِیِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ، عَنْ أَبِيهِ عليه السلام قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
يَا فَاطِمَةُ أَتَدْرِينَ لِمَ سُمِّيْتِ فَاطِمَةَ؟
فَقَالَ عَلِیٌّ عليه السلام :
يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ سُمِّيَتْ؟
قَالَ:
لِأَنَّهَا فُطِمَتْ هِیَ وَ شِيعَتُهَا مِنَ النَّارِ.
مصباح الأنوار: عنه عليه السلام مثله.
بيان: لا يقال: المناسب على ما ذُكِر فی وجه التسمية أن تُسَمّی مفطومة إذ الفطم بمعنی القطع، يقال: فَطَمَتْ الأمُّ صبيَّها و فطمت الرّجل عن عادته و فطمت الحَبل. لأنّا نقول: كثيراً ما يجیء فاعل بمعنی مفعول كقولهم سرٌّ كاتم و مكان عامر و كما قالوا فی قوله تعالی: «عِيشَةٍ راضِيَةٍ» (38) و «ماءٍ دافِقٍ» (39) و يحتمل أن يكون ورد الفطم لازما أيضاً.
قال الفيروزآبادیّ: أفطم السخلة: حان أن تفطم فإذا فَطَمَتْ فهی فاطم و مفطومة و فطيم انتهی و يُمكن أن يقال إنّها فطمت نفسَها و شيعتَها عن النّار و عن الشرور و فطمت نفسها عن الطَمْث لكون السبب فی ذلک ما عَلم الله من محاسنَ أفعالها و مكارمَ خصالها فالإسناد مجازیّ.
شيخ صدوق در كتاب علل الشّرايع (40) با چند واسطه از پيامبر اكرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل می‌كند كه به فاطمه سلام الله عليها فرمود:
آيا می‌دانی كه تو برای چه فاطمه ناميده شدی؟
حضرت علی عليه السلام عرض كرد:
برای چه يا رسول الله؟
فرمود:
برای اينكه فاطمه سلام الله عليها و شيعيانش از آتش جهنّم نجات خواهند يافت.
در كتاب مصباح الانوار مانند اين حديث آمده‌ست.
بيان: اگر كسی اشكال كند كه بنا بر آنچه در روايات ذكر شد در وجه تسميه‌ی حضرت زهرا سلام الله عليها به نام «فاطمه» بايد «مفطومه» ناميده می‌شد (تا معنی جدا شده بدهد) زيرا «الفَطْم» به معنی قطع است، مثلاً گفته می‌شود:

«فَطَمَتْ الاُمّ صبيّها» (41) و یا جمله‌ی «فطمت الرّجل عن عادته» (42) و یا «فطمت الحبل» (43)، اگر کسی بگوید که فاعل به معنی مفعول آمده، مانند «سرٌ کاتم» (44) و «مکان عامر» (45).
همچنین در قرآن کریم مانند این موارد یافت می‌شود، مثلاً باری تعالی فرموده:
«عیشَةٍ راضِیَةٍ» (46) و «ماءٍ دافِقٍ» (47). در این مثال‌هایی که ذکر شد اسم فاعل به معنای اسم مفعول آمده، پس بنابراین «فاطمه» نیز به صیغه‌ی اسم فاعل است، امّا معنای آن اسم مفعول است و همچنین کلمه‌ی «الفطم» احتمال دارد لازم باشد.
فیروزآبادی می‌گوید:
«أفطم السّخلة» یعنی وقت چیدن و درو کردن آن رسیده، پس زمانی که (گل یا خوشه) چیده شود به آن «فاطم» و «مفطومه» و «فطیم» گفته می‌شود. انتهای سخن فیروزآبادی.
و ممکن است گفته شود:
همانا آن بانو جدا شده (بریده شده) نفس شریفش و شیعیانش از آتش جهنّم و از شرور و نفس مبارکش از آلودگی قطع شده (یعنی هرگز آلودگی در وجود مبارکش راه نیافته) و علّت آن است که خداوند (از روز ازل) آگاه بود از محاسن اعمال و مکارم اخلاق و خصلت‌های ملکوتی آن بزرگوار.

[روایت شماره] (11)

اِبنُ المُتُوَکِّل، عَن سَعد، عَن اِبنِ عیسی، عَن مُحَمَّدِ بنِ سَنان، عَن اِبنِ مسکان، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ الثَّقَفِیِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَاجَعْفَرٍ علیه السلام یَقُولُ: لِفَاطِمَةَ سلام الله علیها وَقْفَةٌ عَلَی بَابِ جَهَنَّمَ، فَإِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَةِ کُتِبَ بَیْنَ عَیْنَیْ کُلِّ رَجُلٍ مُؤْمِنٌ أَوْ کَافِرٌ فَیُؤْمَرُ بِمُحِبٍّ قَدْ کَثُرَتْ ذُنُوبُهُ إِلَی النَّارِ فَتَقْرَأُ فَاطِمَةُ بَیْنَ عَیْنَیْهِ مُحِبّاً فَتَقُولُ إِلَهِی وَ سَیِّدِی سَمَّیْتَنِی فَاطِمَةَ وَ فَطَمْتَ بِی مَنْ تَوَلانِی وَ تَوَلَّی ذُرِّیَّتِی مِنَ النَّارِ وَ وَعْدُکَ الْحَقُّ وَ أَنْتَ لا تُخْلِفُ الْمِیعَادَ فَیَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: صَدَقْتِ یَا فَاطِمَةُ إِنِّی سَمَّیْتُکِ فَاطِمَةَ وَ فَطَمْتُ بِکِ مَنْ أَحَبَّکِ وَ تَوَلاکِ وَ أَحَبَّ ذُرِّیَّتَکِ وَ تَوَلاهُمْ مِنَ النَّارِ وَ وَعْدِیَ الْحَقُّ وَ أَنَا لا أُخْلِفُ الْمِیعَادَ وَ إِنَّمَا أَمَرْتُ بِعَبْدِی هَذَا إِلَی النَّارِ لِتَشْفَعِی فِیهِ فَأُشَفِّعَکِ وَ لِیَتَبَیَّنَ مَلائِکَتِی وَ أَنْبِیَائِی وَ رُسُلِی وَ أَهْلُ الْمَوْقِفِ مَوْقِفُکِ مِنِّی وَ مَکَانَتُکِ عِنْدِی فَمَنْ قَرَأْتِ بَیْنَ عَیْنَیْهِ مُؤْمِناً فَخُذِی بِیَدِهِ وَ أَدْخِلِیهِ الْجَنَّةَ.
نیز در کتاب نامبرده شده (48) با چند واسطه از محمّد بن مسلم نقل می‌کند که گفت:
از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام شنیدم می‌فرمود:
فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها نزد درب جهنّم توقّفی خواهد داشت. هنگامی که روز قیامت فرا رسد در میان دو چشم هر کسی نوشته می‌شود که وی مؤمن است یا کافر است، آنگاه به یکی از دوستداران حضرت فاطمه سلام الله علیها که خیلی گنهکار باشد امر می‌شود برو به طرف جهنّم، وقتی که می‌بیند که بین دو چشم او نوشته شده:
دوست فاطمه، عرض می‌کند:
پروردگارا! تو مرا فاطمه نامیدی و وعده دادی به وسیله‌ی من کسی که مرا با فرزندانم دوست داشته باشد از آتش جهنّم نجات دهی، وعده‌ی تو بر حق و تو خُلْف وعده نخواهی کرد.
خدای رؤوف می‌فرماید:
راست می‌گویی، من تو را فاطمه نامیدم، من کسی، که تو را با فرزندانت دوست داشته باشد از آتش جهنّم بر کنار خواهم داشت وعده‌ی من حق است و من خلف وعده نخواهم کرد، من بدین منظور دستور دادم این بنده‌ام را به جهنّم ببرند که تو برای او شفیع شوی و من شفاعت تو را بپذیرم تا مقام و منزلتی که تو نزد من داری برای ملائکه و پیامبران: و اهل محشر معلوم شود دست هر کسی را که در میان دو چشم او نوشته باشد مؤمن است بگیر و داخل بهشت کن.

[روایت شماره] (12)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] الْفَحَّامُ، عَنِ الْمَنْصُورِیِّ، عَنْ عَمِّ أَبِیهِ، عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الثَّالِثِ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّمَا سُمِّیَتِ ابْنَتِی فَاطِمَةَ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَطَمَهَا وَ فَطَمَ مَنْ أَحَبَّهَا مِنَ النَّارِ.
در کتاب امالی (49) شیخ طوسی با چند واسطه از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
دختر من بدین لحاظ فاطمه نامیده شد که خدای رؤوف او را با دوستانش از آتش جهنّم نجات داده‌ست.

[روایت شماره] (13)

[معانی الأخبار] [علل الشّرائع] بِإِسْنَادِ الْعَلَوِیِّ، عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سُئِلَ مَا الْبَتُولُ؟ فَإِنَّا سَمِعْنَاکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ تَقُولُ: إِنَّ مَرْیَمَ بَتُولٌ وَ فَاطِمَةَ بَتُولٌ، فَقَالَ علیه السلام :
الْبَتُولُ الَّتِی لَمْ تَرَ حُمْرَةً قَطُّ أَیْ لَمْ تَحِضْ فَإِنَّ الْحَیْضَ مَکْرُوهٌ فِی بَنَاتِ الْأَنْبِیَاءِ.
مصباح الأنوار: عن علی علیه السلام مثْلُه.
بیان: البتلُ القطعُ أی إنّها منقطعةٌ عن نساء زمانِها بعدم رؤیةِ الدم، قال فی النهایة: امرأة بتول منقطعة عن الرجال لا شهوةَ لها فیهم و بها سُمِّیَت مریم أمُّ عیسی علیه السلام و سمّیت فاطمة سلام الله علیها البتول لانقطاعها عن نساء زمانها فضلاً و دیناً و حسبا و قیل لانقطاعها عن الدُّنیا إلی الله تعالی و نحو ذلک قال الفیروزآبادیُّ.
أقول: قد مَضَتْ و سیأتِی الأخبارُ فی أنّه قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لِفَاطِمَةَ: شَقَّ [اللَّهُ] لَکِ یَا فَاطِمَةُ اسْماً مِنْ أَسْمَائِهِ فَهُوَ الْفَاطِرُ وَ أَنْتِ فَاطِمَةُ و شبهُه.
شیخ صدوق در کتاب‌های معانی الاخبار (50) و علل الشّرایع (51) از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پرسیدند:
معنای کلمه‌ی بتول چیست؟ زیرا ما از تو شنیدیم که می‌فرمودی: مریم و فاطمه علیهما السلام بتول هستند.
پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
بتول یعنی آن زنی که هرگز حیض نشود، زیرا حیض برای دختران انبیاء: ناپسند است.
در کتاب مصباح الانوار از امیر مؤمنان حضرت علی علیه السلام مثل این حدیث نقل شده‌ست.
بیان: «بَتل» در لغت به معنای قطع می‌باشد، پس وقتی می‌گوییم حضرت زهرا بتول است یعنی او از زنان زمان خودش منقطع است، زیرا او مانند زنان دیگر خون نمی‌بیند.
و در نهایه (کتاب لغت است) آمده است: زن بتول یعنی زنی که از مردان جدا شده و آن زن میل و شهوتی به مردان ندارد و به این سبب مریم سلام الله علیها مادر عیسی و حضرت فاطمه سلام الله علیها را بتول می‌نامند که آنها از نظر فضیلت و دین و حسب و نسب از همه‌ی زنان جدا شده (و آنها هرگز به درجه و مقام آنها نمی‌رسند).
و بنا بر قولی به خاطر اینکه آن بزرگوار از همه‌ی دنیا به سوی خداوند

متعال منقطع شده است (دنیا را ترک کرده و فقط به سوی خداوند روی آورده) بتول می‌باشند و فیروزآبادی معانی دیگری از این قبیل در مورد بتول آورده‌ست.
پس مرحوم مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:
من گویم که در روایاتی که گذشت و اخباری که به زودی ذکر می‌کنیم پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت فاطمه سلام الله علیها می‌فرماید:
ای فاطمه! خداوند اسمی از اسامی خودش را برای تو برگزید و مشتق نمود، زیرا او «فاطر» به معنی شکافنده است و تو «فاطمه» به معنی جدا کننده می‌باشی.
سپس علّامه می‌فرماید شبیه این روایت نیز در قبل ذکر شد و بعد نیز ذکر خواهد شد.

[روایت شماره] (14)

[المناقب لابن شهر آشوب] ابْنُ بَابَوَيْهِ فِی كِتَابِ مَوْلِدِ فَاطِمَةَ وَ الْخَرْكُوشِیُّ فِی شَرَفِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ ابْنُ بَطَّةَ فِی الْإِبَانَةِ، عَنِ الْكَلْبِیِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لِعَلِیٍّ: هَلْ تَدْرِی لِمَ سُمِّيَتْ فَاطِمَةَ؟
قَالَ عَلِیٌّ: لِمَ سُمِّيَتْ فَاطِمَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟
قَالَ:
لِأَنَّهَا فُطِمَتْ هِیَ وَ شِيعَتُهَا مِنَ النَّارِ.
أَبُوعَلِیٍّ السَّلَامِیُّ فِی تَارِيخِهِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْأَوْزَاعِیِّ، عَنْ يَحْيَی بْنِ أَبِی كَثِير عَنْ أَبِی هُرَيْرَةَ: قَالَ عَلِیٌّ عليه السلام :
إِنَّمَا سُمِّيَتْ فَاطِمَةَ لِأَنَّ اللَّهَ فَطَمَ مَنْ أَحَبَّهَا عَنِ النَّارِ.
شِيرَوَيْهِ فِی الْفِرْدَوْسِ، عَنْ جَابِرٍ الْأَنْصَارِیِّ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّمَا سُمِّيَتِ ابْنَتِی فَاطِمَةَ لِأَنَّ اللَّهَ فَطَمَهَا وَ فَطَمَ مُحِبِّيهَا عَنِ النَّارِ.
الصَّادِقُ عليه السلام :
تَدْرِی أَیُّ شَیْ ءٍ تَفْسِيرُ فَاطِمَةَ قَالَ:
فُطِمَتْ مِنَ الشَّرِّ وَ يُقَالُ إِنَّمَا سُمِّيَتْ فَاطِمَةَ لِأَنَّهَا فُطِمَتْ عَنِ الطَّمْثِ.
أَبُوصَالِحٍ الْمُؤَذِّنُ فِی الْأَرْبَعِينَ، سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مَا الْبَتُولُ؟
قَالَ:
الَّتِی لَمْ تَرَ حُمْرَةً قَطُّ وَ لَمْ تَحِضْ فَإِنَّ الْحَيْضَ مَكْرُوهٌ فِی بَنَاتِ الْأَنْبِيَاءِ وَ قَالَ عليه السلام :
لِعَائِشَةَ يَا حُمَيْرَاءُ إِنَّ فَاطِمَةَ لَيْسَتْ كَنِسَاءِ الْآدَمِيِّينَ لا تَعْتَلُّ كَمَا تعتلنَّ.
أَبُوعَبْدِاللَّهِ قَالَ:
حَرَّمَ اللَّهُ النِّسَاءَ عَلَی عَلِیٍّ مَا دَامَتْ فَاطِمَةُ حَيَّةً لِأَنَّهَا طَاهِرَةٌ لا تَحِيضُ وَ قَالَ عُبَيْدٌ الْهَرَوِیُّ فِی الْغَرِيبَيْنِ سُمِّيَتْ مَرْيَمُ بَتُولاً لِأَنَّهَا بُتِلَتْ عَنِ الرِّجَالِ وَ سُمِّيَتْ فَاطِمَةُ بَتُولاً لِأَنَّهَا بُتِلَتْ عَنِ النَّظِيرِ.
أَبُوهَاشِمٍ الْعَسْكَرِیُّ سَأَلْتُ صَاحِبَ الْعَسْكَرِ عليه السلام لِمَ سُمِّيَتْ فَاطِمَةُ الزهراء سلام الله عليها؟
فَقَالَ:
كَانَ وَجْهُهَا يَزْهَرُ لِأَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ كَالشَّمْسِ الضَّاحِيَةِ وَ عِنْدَ الزَّوَالِ كَالْقَمَرِ الْمُنِيرِ وَ عِنْدَ غُرُوبِ الشَّمْسِ كَالْكَوْكَبِ الدُّرِّیِّ.
الْحَسَنُ بْنُ يَزِيدَ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِاللّهِ علیه السلام لِمَ سُمِّیَتْ فَاطِمَةُ الزَّهْرَاءَ؟
قَالَ:
لِأَنَّ لَهَا فِی الْجَنَّةِ قُبَّةً مِنْ یَاقُوتٍ حَمْرَاءَ ارْتِفَاعُهَا فِی الْهَوَاءِ مَسِیرَةُ سَنَةٍ مُعَلَّقَةً بِقُدْرَةِ الْجَبَّارِ لا عِلاقَةَ لَهَا مِنْ فَوْقِهَا فَتُمْسِکهَا وَ لا دِعَامَةَ لَهَا مِنْ تَحْتِهَا فَتَلْزَمَهَا لَهَا مِائَةُ أَلْفِ بَابٍ عَلَی کُلِّ بَابٍ أَلْفٌ مِنَ الْمَلائِکَةِ، یَرَاهَا أَهْلُ الْجَنَّةِ کَمَا یَرَی أَحَدُکُمُ الْکَوْکَبَ الدُّرِّیَّ الزَّاهِرَ فِی أُفُقِ السَّمَاءِ، فَیَقُولُونَ: هَذِهِ الزَّهْرَاءُ لِفَاطِمَةُ سلام الله علیها.
ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (52) از ابن بابویه قمی و او از گروهی از اهل تسنن، از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام ، از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که به حضرت علی علیه السلام فرمود:
آیا می‌دانی که چرا فاطمه سلام الله علیها، فاطمه نامیده شد؟ امیرالمؤمنین علیه السلام گفت:
برای چه یا رسول الله!
فرمود:
برای اینکه فاطمه سلام الله علیها و شیعیانش از آتش جهنّم در امان خواهند بود.
ابوعلی سلامی در کتاب تاریخ خود از اوزاعی و او از یحیی بن ابی کثیر و او از ابی هریره نقل می‌کند که ابوهریره گفت:
حضرت علی علیه السلام فرمود:
همانا زهرا سلام الله علیها فاطمه نامیده شد به خاطر اینکه خداوند جدا می‌کند دوستان او را از آتش جهنّم.
و شیروَیْه در کتاب «الفردوس» از جابر بن عبدالله الانصاری روایت می‌کند که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
همانا دخترم فاطمه نامیده شد به خاطر اینکه خداوند جدا می‌کند او و دوستانش را از آتش جهنّم.
حضرت امام صادق علیه السلام فرمود:
آیا می‌دانی تفسیر نام «فاطمه» چیست؟
(پس خود آن حضرت فرمود:)
او بُریده شده از شَرّ و همچنین فرمود:
همانا (آن بانو) فاطمه نامیده شد به خاطر اینکه از ناپاکی و خون (زنانه) بریده شده.
ابوصالح مؤذّن در کتاب «الاربعین» آورده است: از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سؤال شد معنی «بتول» چیست؟
فرمود:
زنی را گویند که هرگز خون نبیند و حیض نشود، زیرا حیض شدن مکروه

است برای دختران انبیاء و به عایشه فرمود:
ای حمیرا! همانا فاطمه مانند زنان آدمیان نیست (زیرا او) دچار عارضه‌ای که آنها می‌شوند، نمی‌شود.
ابوعبدالله می‌گوید:
مادامی که فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها زنده بود خدا، زنان دیگر را به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام حرام کرده بود، زیرا که وی پاک و پاکیزه بود و مبتلا به خون حیض نمی‌شد.
عبید هروی در کتاب غریبین می‌گوید:
حضرت مریم سلام الله علیها را بدین لحاظ بتول گفتند که به مردان تمایلی نداشت، فاطمه‌ی زهرا سلام الله علیها را بدین جهت بتول گفتند که نظیر نداشت.
ابوهاشم عسکری می‌گوید:
از امام حسن عسکری علیه السلام پرسیدم:
برای چه فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها زهراء نامیده شد؟
فرمود:
برای اینکه صورت وی، از اوّل روز برای حضرت علی علیه السلام نظیر آفتاب می‌درخشید، در موقع ظهر نظیر ماه منیر و در هنگام غروب آفتاب، نظیر ستاره‌ای درخشان بود.
حسن بن یزید می‌گوید:
به حضرت امام صادق علیه السلام گفتم:
برای چه فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها زهراء نامیده شد؟
فرمود:
برای اینکه او قصری از یاقوت سرخ در بهشت دارد که ارتفاع آن به قدر یک سال راه و به قدرت خدا در هوا معلّق است چیزی آن را از طرف بالا نگهداری نمی‌کند و از سمت پایین هم به چیزی متّکی نیست دارای صد هزار درب است که بر هر دری هزار ملک ایستاده‌ست.
آن قصر را اهل بهشت آن طور می‌بینند که شما ستاره‌ی درخشان را در افق آسمان مشاهده می‌نمائید، اهل بهشت می‌گویند:
این قصر درخشنده از فاطمه سلام الله علیها است.

[روایت شماره] (15)

[المناقب لابن شهر آشوب] كُنَاهَا أُمُّ الْحَسَنِ وَ أُمُّ الْحُسَيْنِ وَ أُمُّ الْمُحَسِّنِ وَ أُمُّ الْأَئِمَّةِ وَ أُمُّ أَبِيهَا وَ أَسْمَاؤُهَا عَلَى مَا ذَكَرَهُ أَبُوجَعْفَرٍ الْقُمِّيُّ: فَاطِمَةُ، الْبَتُولُ، الْحَصَانُ، الْحُرَّةُ، السَّيِّدَةُ، الْعَذْرَاءُ، الزَّهْرَاءُ، الْحَوْرَاءُ، الْمُبَارَكَةُ، الطَّاهِرَةُ، الزَّكِيَّةُ، الرَّاضِيَةُ، الْمَرْضِيَّةُ، الْمُحَدَّثَةُ، مَرْيَمُ الْكُبْرَى، الصِّدِّيقَةُ الْكُبْرَى وَ يُقَالُ لَهَا فِى السَّمَاءِ النُّورِيَّةُ، السَّمَاوِيَّةُ، الْحَانِيَةُ.

بيان: الحانيةُ أى المُشْفِقَةُ على زَوْجِها و أولادها، قال الجزرى: الحانية الّتى تُقيمُ على ولدِها لا تتزوَّج شفقةً و عطفاً و منه الحديث فى نساء قريش: أحناه على ولد و أرعاه على زوج.

کنیه‌های حضرت زهراء سلام الله علیها

در کتاب مناقب (53) کنیه‌های حضرت زهراء سلام الله علیها عبارت است از: امّ الحسن، امّ الحسین، امّ المحسن، امّ الائمه و امّ ابیها و نام‌های مبارک حضرتش بنا بر روایت ابوجعفر قمی عبارتند از: فاطمه، بتول، حصان، حُرَّه، سیّده، عَذرا، زهراء، حوراء، مبارکه، طاهره، زکیّه، راضیّه، مرضیّه، مُحَدِّثه مریم کبری و صدّیقه‌ی کبری. در آسمان به آن بانو گفته می‌شود:

نوریّه‌ی سماویّه و حانیه.

بیان: حانیه زنی را گویند که بسیار دلسوز و مهربان و با شفقّت باشد نسبت به همسر و فرزندانش و جزری (که یکی از علماء اهل لغت است) گوید:

«حانیه» زنی را گویند که به خاطر شفقّت و دلسوزی که نسبت به فرزندانش دارد (پس از فوت شوهرش) ازدواج نمی‌کند و کنار فرزندانش می‌ماند.

[روایت شماره] (16)

إِرْشَادُ الْقُلُوبِ: مَرْفُوعاً إِلَى سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ رحمة الله عليه قَالَ:
كُنْتُ جَالِساً عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِی الْمَسْجِدِ إِذْ دَخَلَ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِالْمُطَّلِبِ فَسَلَّمَ فَرَدَّ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ رَحَّبَ بِهِ فَقَالَ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عَلِيَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ وَ الْمَعَادِنُ وَاحِدَةٌ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِذاً أُخْبِرَکَ يَا عَمِّ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَنِی وَ خَلَقَ عَلِيّاً وَ لا سَمَاءَ وَ لا أَرْضَ وَ لا جَنَّةَ وَ لا نَارَ وَ لا لَوْحَ وَ لا قَلَمَ.
فَلَمَّا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بَدْوَ خَلْقِنَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ فَكَانَتْ نُوراً ثُمَّ تَكَلَّمَ كَلِمَةً ثَانِيَةً فَكَانَتْ رُوحاً فَمَزَجَ فِيمَا بَيْنَهُمَا وَ اعْتَدَلا فَخَلَقَنِی وَ عَلِيّاً مِنْهُمَا ثُمَّ فَتَقَ مِنْ نُورِی نُورَ الْعَرْشِ فَأَنَا أَجَلُّ مِنَ الْعَرْشِ ثُمَّ فَتَقَ مِنْ نُورِ عَلِيٍّ نُورَ السَّمَاوَاتِ فَعَلِيٌّ أَجَلُّ مِنَ السَّمَاوَاتِ ثُمَّ فَتَقَ مِنْ نُورِ الْحَسَنِ نُورَ الشَّمْسِ وَ مِنْ نُورِ الْحُسَيْنِ نُورَ الْقَمَرِ فَهُمَا أَجَلُّ مِنَ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ وَ كَانَتِ الْمَلائِكَةُ تُسَبِّحُ اللَّهَ تَعَالَى وَ تَقُولُ فِی تَسْبِيحِهَا: سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ مِنْ أَنْوَارٍ مَا أَكْرَمَهَا عَلَى اللَّهِ تَعَالَى فَلَمَّا أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يَبْلُوَ الْمَلائِكَةَ أَرْسَلَ عَلَيْهِمْ سَحَاباً مِنْ ظُلْمَةٍ وَ كَانَتِ الْمَلائِكَةُ لا تَنْظُرُ أَوَّلَهَا مِنْ آخِرِهَا وَ لا آخِرَهَا مِنْ أَوَّلِهَا فَقَالَتِ الْمَلائِكَةُ: إِلَهَنَا وَ سَيِّدَنَا مُنْذُ خَلَقْتَنَا مَا رَأَيْنَا مِثْلَ مَا نَحْنُ فِيهِ، فَنَسْأَلُکَ بِحَقِّ هَذِهِ الْأَنْوَارِ إِلا مَا كَشَفْتَ عَنَّا فَقَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: وَ عِزَّتِی وَ جَلالِی لافْعَلَنَّ فَخَلَقَ نُورَ فَاطِمَةَ الزهراء سلام الله عليها يَوْمَئِذٍ كَالْقِنْدِيلِ وَ عَلَّقَهُ فِی قُرْطِ الْعَرْشِ فَزَهَرَتِ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَ الْأَرَضُونَ السَّبْعُ مِنْ أَجْلِ ذَلِکَ سُمِّيَتْ فَاطِمَةُ الزَّهْرَاءَ.
وَ كَانَتِ الْمَلائِكَةُ تُسَبِّحُ اللَّهَ وَ تُقَدِّسُهُ فَقَالَ اللَّهُ: وَ عِزَّتِی وَ جَلالِی لاجْعَلَنَّ ثَوَابَ تَسْبِيحِكُمْ وَ تَقْدِيسِكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لِمُحِبِّی هَذِهِ الْمَرْأَةِ وَ أَبِيهَا وَ بَعْلِهَا وَ بَنِيهَا قَالَ سَلْمَانُ: فَخَرَجَ الْعَبَّاسُ فَلَقِيَهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ عليه السلام فَضَمَّهُ إِلَى صَدْرِهِ وَ قَبَّلَ مَا بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَ قَالَ:
بِأَبِی عِتْرَةَ الْمُصْطَفَى مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ مَا أَكْرَمَكُمْ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى.
بيان: القُرْط بالضمِّ الّذی يُعَلَّقُ فی شُحْمَةِ الأذن.
دیلمی در کتاب ارشاد القلوب (54) از سلمان فارسی روایت می‌کند که گفت:
من در مسجد در حضور پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نشسته بودم که دیدم عبّاس بن عبدالمطلب به حضور رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشرّف شد و سلام کرد، پیغمبر خدا جواب سلام وی را فرمود و به او مرحبا گفت. عبّاس گفت:
یا رسول الله! برای چیست که خدا علی بن ابیطالب علیه السلام را بر ما

اهل بیت فضیلت و برتری داده، در صورتی که ما همه از یک خاندانیم.
حضرتش فرمودند:
اکنون جواب تو را می‌دهم، هنگامی که خدای توانا من و علی را خلق کرد آسمان و زمین، بهشت و دوزخ، لوح و قلمی در کار نبود.
موقعی که خدا تصمیم گرفت ما را بیافریند سخنی گفت که از آن نوری به وجود آمد، سخن دیگری گفت که از آن نوری به وجود آمد، آنگاه آنها را با یکدیگر ممزوج نمود. سپس من و علی را از آنها آفرید.
نور عرش را از نور من آفرید، پس من از عرش جلیل ترم، نور آسمان‌ها را از نور علی خلق کرد، پس نور علی از آسمان‌ها جلیل‌تر است.
نور آفتاب از نور حسن و نور ماه را از نور حسین آفرید پس ایشان از آفتاب و ماهتاب جلیل ترند. ملائکه خدای سبحان را تسبیح می‌کنند و می‌گویند:
«سُبّوحٌ قُدّوسٌ» یعنی پاک و منزّه‌ست. چقدر این نورها نزد خدا گرامی هستند! ! موقعی که خدا در نظر گرفت ملائکه را امتحان نماید ابر تاریکی بر ایشان فرستاد که یکدیگر را نمی‌دیدند ملائکه گفتند:
پروردگارا! از آن روزی که ما را آفریده بودی یک چنین منظره‌ای را ندیده بودیم؟ تو را به حق این انوار قسم می‌دهیم که این ظلمت و تاریکی را از ما دور نمایی؟ پس خداوند عزّوجلّ فرمود به عزّت و جلال خودم قسم حتماً این کار را انجام خواهم داد سپس خدای توانا نور فاطمه را آفرید و آن را مانند قندیل بر کنار عرش آویخت و از آن نور آسمان‌ها و زمین‌های هفت گانه را خلق نمود، بدین جهت است که فاطمه‌ی اطهر، زهراء سلام الله علیها نامیده شد.
ملائکه، خدا را تسبیح و تقدیس می‌کردند، خداوند سبحان فرمود:
به عزّت و جلال خودم قسم، که من ثواب تسبیح و تقدیس شما را تا روز قیامت، برای دوستان فاطمه و پدر و شوهر و فرزندان وی قرار خواهم داد.
سلمان می‌گوید:
عباس از حضور پیامبر خارج و با حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام مواجه شد، آن حضرت را به سینه‌ی خود گرفت و میان دو چشم ایشان را بوسید و به ایشان عرض کرد:
پدرم فدای اهل بیت مصطفی: باد، چقدر شما نزد خدا گرامی می‌باشید؟
بیان: «قُرْط» به چیزی گویند که به نرمی گوش (لاله‌ی گوش) آویزان شود. در اصطلاح فارسی همان گوشواره‌ست.

[روایت شماره] (17)

[تفسير فرات بن إبراهيم] مُوسَى بْنُ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى بْنِ عَبْدِالرَّحْمَنِ الْمُحَارِبِيُّ مُعَنْعَناً عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ علیه السلام عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
مَعَاشِرَ النَّاسِ تَدْرُونَ لِمَا خُلِقَتْ فَاطِمَةُ؟ قَالُوا: اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ:
خُلِقَتْ فَاطِمَةُ حَوْرَاءَ إِنْسِيَّةً لا إِنْسِيَّةٌ [وَ] قَالَ خُلِقَتْ مِنْ عَرَقِ جَبْرَئِيلَ وَ مِنْ زَغَبِهِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَشْكَلَ ذَلِكَ عَلَيْنَا تَقُولُ: حَوْرَاءُ إِنْسِيَّةٌ لا إِنْسِيَّةٌ ثُمَّ تَقُولُ: مِنْ عَرَقِ جَبْرَئِيلَ وَ مِنْ زَغَبِهِ قَالَ:
إِذاً أُنَبِّئُكُمْ أَهْدَى إِلَيَّ رَبِّی تُفَّاحَةً مِنَ الْجَنَّةِ أَتَانِی بِهَا جَبْرَئِيلُ عليه السلام فَضَمَّهَا إِلَى صَدْرِهِ فَعَرِقَ جَبْرَئِيلُ عليه السلام وَ عَرِقَتِ التُّفَّاحَةُ فَصَارَ عَرَقُهُمَا شَيْئاً وَاحِداً ثُمَّ قَالَ:
السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ قُلْتُ: وَ عَلَيْكَ السَّلامُ يَا جَبْرَئِيلُ فَقَالَ:
إِنَّ اللَّهَ أَهْدَى إِلَيْكَ تُفَّاحَةً مِنَ الْجَنَّةِ فَأَخَذْتُهَا وَ قَبَّلْتُهَا وَ وَضَعْتُهَا عَلَى عَيْنِی وَ ضَمَمْتُهَا إِلَى صَدْرِی.
ثُمَّ قَالَ:
يَا مُحَمَّدُ كُلْهَا، قُلْتُ: يَا حَبِيبِی يَا جَبْرَئِيلُ هَدِيَّةُ رَبِّی تُؤْكَلُ؟
قَالَ:
نَعَمْ، قَدْ أُمِرْتَ بِأَكْلِهَا فَأَفْلَقْتُهَا فَرَأَيْتُ مِنْهَا نُوراً سَاطِعاً فَفَزِعْتُ مِنْ ذَلِكَ النُّورِ،
قَالَ:
كُلْ فَإِنَّ ذَلِكَ نُورُ الْمَنْصُورَةِ فَاطِمَةَ قُلْتُ يَا جَبْرَئِيلُ وَ مَنِ الْمَنْصُورَةُ؟
قَالَ:
جَارِيَةٌ تَخْرُجُ مِنْ صُلْبِكَ وَ اسْمُهَا فِی السَّمَاءِ مَنْصُورَةُ وَ فِی الْأَرْضِ فَاطِمَةُ، فَقُلْتُ: يَا جَبْرَئِيلُ وَ لِمَ سُمِّيَتْ فِی السَّمَاءِ مَنْصُورَةَ وَ فِی الْأَرْضِ فَاطِمَةَ؟
قَالَ:
سُمِّيَتْ فَاطِمَةَ فِی الْأَرْضِ [لِأَنَّهُ] فَطَمَتْ شِيعَتَهَا مِنَ النَّارِ وَ فُطِمُوا أَعْدَاؤُهَا عَنْ حُبِّهَا وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ فِی كِتَابِهِ «وَ يَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ بِنَصْرِ اللَّهِ» (55) بِنَصْرِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها.
بيان: الزَغَبُ الشعيراتُ الصُغرى على ريشِ الفرخ و كونُها من زغب جبرئيل إمّا لكون التّفاحة فيها و عرقت من بينها، أو لأنّه التصق بها بعض ذلك الزغب فأكله النبى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
در تفسير فرات بن ابراهيم (56) از پيامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم

نقل می‌کند که فرمود:
ای گروه مردم! آیا می‌دانید که فاطمه از چه آفریده شده؟
گفتند:
خدا و رسول داناترند. رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
خلق شد فاطمه (در حالی که خلقت او) خلقت حوریّه‌ای به شکل انسان بود، نه آنکه فقط خلقت انسانی داشته باشد و همچنین فرمود:
فاطمه سلام الله علیها خلق شد از عرق جبرئیل و از بال او، مردم گفتند:
ای رسول خدا! از این فرمایش شما اشکالی برای ما پیش آمد، زیرا (اوّل) فرمودید فاطمه حوریّه‌ای انسانی‌ست و نه انسان تنها، سپس فرمودید:
او از عرق و بال جبرئیل خلق شده؛ فرمود:
خدا سیبی از بهشت به وسیله‌ی جبرئیل برای من فرستاد، پس آن را به سینه چسبانید جبرئیل و سیب هر دو عرق کردند و عرق آنها یکی شد سپس جبرئیل گفت:
السّلام علیک یا رسول الله!
گفتم:
علیک السّلام یا جبرئیل. جبرئیل گفت:
این سیبیست که خدا از بهشت برای تو فرستاده، من آن را گرفتم و بوسیدم و روی چشم خود نهادم و به سینه‌ی خویشتن چسباندم.
سپس جبرئیل به من گفت:
این سیب را بخور!
گفتم:
ای حبیب من! آیا هدیه‌ی پروردگار را باید خورد؟
گفت:
آری، تو مأموری که آن را بخوری، وقتی آن سیب را پاره نمودم نوری از آن ساطع شد که وحشت نمودم! جبرئیل گفت:
آن را بخور، این نور منصوره [یعنی] فاطمه است، گفتم:
منصوره کیست؟
گفت:
دختریست که از صلب تو به وجود خواهد آمد، نام وی در آسمان منصوره و در زمین فاطمه نامیده شده. من گفتم:
ای جبرئیل! چرا در آسمان منصوره و در زمین فاطمه نامیده شده‌ست؟
گفت:
در زمین [بدین جهت] فاطمه نامیده شده که شیعیان ایشان از آتش جهنّم نجات خواهند یافت و دشمنانش از دوستی او محروم خواهند شد و معنی قول خدای سبحان که در قرآن می‌فرماید:
«در آن روز مؤمنین به وسیله‌ی نصرت خدا خوشحال می‌شوند» (57)

همین نصرت و یاری نمودن فاطمه خواهد بود.
بیان: «زَغَب» موهای ریز و کوچکی را گویند که بر بال و پر پرندگان است و اینکه رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
فاطمه از بال و پر جبرئیل است، یا به این علّت است که سیبی که از بهشت برای پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و حضرت خدیجه سلام الله علیها هدیه آورده شد در روایت آمده که جبرئیل آن را زیر بال و پر خود گذاشت و همراه پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به زمین نازل شد که می‌توان گفت در این فاصله عرق و موی بال و پر جبرئیل به آن چسبید.
و یا اینکه بگوییم بعضی از آن بال و پر بر آن چسبیده بود و پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم همراه با سیب تناول فرمود.

[روایت شماره] (18)

[الأمالى للشّیخ الطوسى] جَمَاعَةٌ عَنْ أَبِی الْمُفَضَّلِ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ زیدَ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:
سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
[یَقُولُ:] سُمِّیَتْ فَاطِمَةَ لِأَنَّ اللَّهَ فَطَمَهَا وَ ذُرِّیَّتَهَا مِنَ النَّارِ، مَنْ لَقِیَ اللَّهَ مِنْهُمْ بِالتَّوْحِیدِ وَ الْإِیمَانِ بِمَا جِئْتُ بِهِ.
شیخ طوسی در کتاب امالی (58) از جماعتی روایت می‌کند که آنها با چند واسطه از حضرت رضا علیه السلام و حضرت از پدران بزرگوارش: و ایشان از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام روایت کردند که حضرتش فرمودند:
شنیدم رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌فرمود:
(دخترم) فاطمه نامیده شد به خاطر اینکه خداوند قطع و جدا نمود او و ذریّه‌اش را از آتش جهنّم، البته در صورتی که آن ذریّه در روز قیامت خداوند را ملاقات کنند به یگانگی خداوند و ایمان داشته باشند به آنچه من آورده‌ام.

[روایت شماره] (19)

أَقُولُ: رُوِیَ فِی مَقَاتِلِ الطَّالِبِیِّینَ بِإِسْنَادِهِ إِلَی جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِیه علیهما السلام أَنَّ فَاطِمَةَ سلام الله علیها کَانَتْ تُکَنَّی أُمَّ أَبِیهَا.
مرحوم علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌گوید:
در کتاب مقاتل الطّالبیّین سلسله سند خود را به حضرت جعفر بن محمّد علیهما السلام می‌رساند که آن حضرت از قول پدر بزرگوارش علیه السلام ، فرمود:
همانا فاطمه را با کنیه‌ی «اُمّ ابیها» می‌خواندند. (یعنی مادر پدرش)

[روایت شماره] (20)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارِ: عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
إِنَّمَا سُمِّيَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ الطَّاهِرَةَ، لِطَهَارَتِهَا مِنْ كُلِّ دَنَسٍ وَ طَهَارَتِهَا مِنْ كُلِّ رَفَثٍ وَ مَا رَأَتْ قَطُّ يَوْماً حُمْرَةً وَ لا نِفَاساً.
در کتاب مصباح الانوار از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام و آن حضرت از پدران بزرگوارش: نقل نموده که فرمودند:
همانا فاطمه سلام الله علیها دختر محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، «طاهره» نامیده شد به خاطر اینکه از هر عیب و نقصی پاک بود و همچنین پاک و بَری بود از هر پلیدی و فحشایی و همچنین هرگز حیض و نفاس را ندید.

بخش سوّم؛ درباره‌ی فضائل و مناقب و معجزات حضرت زهراء سلام الله علیها (باب 3: مَناقبها و فضائلها وَ بعض أحوالِها و مُعجزاتِها سلام الله علیها)

[روایت شماره] (01)

أَقُولُ: قَدْ مَرَّ فِی بَابِ الرُّکْبَانِ یَوْمَ الْقِیَامَةِ عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِرِوَایَةِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ:
لَنْ یَرْکَبَ یَوْمَئِذٍ إِلا أَرْبَعَةٌ: أَنَا وَ عَلِیٌّ وَ فَاطِمَةُ وَ صَالِحٌ نَبِیُّ اللَّهِ فَأَمَّا أَنَا فَعَلَی الْبُرَاقِ وَ أَمَّا فَاطِمَةُ ابْنَتِی فَعَلَی نَاقَتِی الْعَضْبَاءُ تَمَامَ الْخَبَرِ.
مؤلف گوید:
قبل از این نگاشتیم ابن عبّاس از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت کرده که فرمود:
روز قیامت غیر از چهار نفر کسی سواره نخواهد بود، آن چهار نفر عبارتند از: 1 - من 2 - علی 3 - فاطمه 4 - حضرت صالح پیغمبر، من بر براق سوار می‌شوم دخترم فاطمه بر ناقه‌ی عضباء من سوار خواهد شد، الی آخر حدیث (59).

[روایت شماره] (02)

[اَلْمَجالِس لِلْمُفید] عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّيْرَفِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ، عَنِ الثُّمَالِيِّ، عَنِ الْبَاقِرِ علیه السلام، عَنْ أَبِيهِ علیه السلام ، عَنْ جَدِّهِ علیه السلام قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِغَضَبِ فَاطِمَةَ وَ يَرْضَى لِرِضَاهَا.
شیخ مفید در کتاب مجالس (60) با چند واسطه از ابوحمزه ثمالی و او از حضرت باقر علیه السلام و ایشان از آباء گرامی خود:
از رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل می‌کند که فرمود:
«إنَّ اللهَ لَيَغْضَبُ لِغَضَبِ فاطِمَةَ وَ يَرْضى لِرِضاها» یعنی حقّاً که خدا برای غضب فاطمه‌ی زهرا سلام الله علیها غضب می‌کند و برای خشنودی او خشنود می‌شود.

[روایت شماره] (03)

[الخصال] ابْنُ إِدْرِیسَ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ الْأَشْعَرِیِّ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ الرَّازِیِّ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُثْمَانَ، عَنْ مُوسَی بْنِ بَکْرٍ، عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الْأَوَّلِ علیه السلام قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَی اخْتَارَ مِنَ النِّسَاءِ أربع: مَرْیَمَ وَ آسِیَةَ وَ خَدِیجَةَ وَ فَاطِمَةَ الْخَبَرَ.
شیخ صدوق در کتاب خصال (61) با چند واسطه از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
خدای حکیم چهار نفر از زنان عالم را برگزید که عبارتند از:
1 - مریم
2 - آسیه
3 - خدیجه
4 - فاطمه:

[روایت شماره] (04)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِالْأَسَانِیدِ الثَّلاثَةِ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّ اللَّهَ لَیَغْضَبُ لِغَضَبِ فَاطِمَةَ وَ یَرْضَی لِرِضَاهَا.
[صحیفة الرّضا علیه السلام] عن الرّضا علیه السلام ، عن آبائه: مثله.
در کتاب عیون و کتاب صحیفة الرّضا (62) علیه السلام با چند سند از امام رضا علیه السلام و ایشان از پدران بزرگوارشان: ، از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت نموده که پیامبر فرمودند:
حقّاً که خدا برای غضب فاطمه‌ی زهرا سلام الله علیها غضب می‌کند و برای خشنودی او خشنود می‌شود.

[روایت شماره] (05)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِإِسْنَادِ التَّمِیمِیِّ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ خَیْرُ أَهْلِ الْأَرْضِ بَعْدِی وَ بَعْدَ أَبِیهِمَا وَ أُمُّهُمَا أَفْضَلُ نِسَاءِ أَهْلِ الْأَرْضِ.
شیخ صدوق در کتاب عیون اخبارالرّضا (63) علیه السلام با یک سند از امام رضا علیه السلام از پدران بزرگوارشان: روایت می‌کند که پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
حسن و حسین علیهما السلام بعد از من از پدرشان بهترین اهل زمین هستند و مادرشان بهترین زنان اهل زمین است.

[روایت شماره] (06)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِإِسْنَادِ التَّمِیمِیِّ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّیَّتَهَا عَلَی النَّارِ.
نیز در همان کتاب (64) به سند تمیمی از حضرت امام رضا علیه السلام از آباء گرامیشان از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل می‌کند که فرمود:
فاطمه خویشتن را حفظ کرد و آتش جهنّم را بر فرزندان خود حرام کرد.

[روایت شماره] (07)

[الأمالی للصّدوق] الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ الْهَاشِمِیُّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْعَلَوِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ خَلَفٍ، عَنْ حَسَنِ بْنِ صَالِحِ بْنِ أَبِی الْأَسْوَدِ، عَنْ أَبِی مَعْشَرٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ:
كَانَ النَّبِیُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ بَدَأَ بِفَاطِمَةَ سلام الله عليها فَدَخَلَ عَلَيْهَا فَأَطَالَ عِنْدَهَا الْمَكْثَ فَخَرَجَ مَرَّةً فِی سَفَرٍ فَصَنَعَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها مَسَكَتَيْنِ مِنْ وَرِقٍ وَ قِلادَةً وَ قُرْطَيْنِ (65) وَ سِتْراً لِبَابِ الْبَيْتِ لِقُدُومِ أَبِيهَا وَ زَوْجِهَا عليهما السلام فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دَخَلَ عَلَيْهَا فَوَقَفَ أَصْحَابُهُ عَلَى الْبَابِ لا يَدْرُونَ يَقِفُونَ أَوْ يَنْصَرِفُونَ لِطُولِ مَكْثِهِ عِنْدَهَا فَخَرَجَ عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَدْ عُرِفَ الْغَضَبُ فِی وَجْهِهِ حَتَّى جَلَسَ عِنْدَ الْمِنْبَرِ فَظَنَّتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها أَنَّهُ إِنَّمَا فَعَلَ ذَلِکَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لِمَا رَأَى مِنَ الْمَسَكَتَيْنِ وَ الْقِلادَةِ وَ الْقُرْطَيْنِ وَ السِّتْرِ فَنَزَعَتْ قِلادَتَهَا وَ قُرْطَيْهَا وَ مَسَكَتَيْهَا وَ نَزَعَتِ السِّتْرَ فَبَعَثَتْ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَالَتْ لِلرَّسُولِ: قُلْ لَهُ: تَقْرَأُ عَلَيْکَ ابْنَتُکَ السَّلامَ وَ تَقُولُ: اجْعَلْ هَذَا فِی سَبِيلِ اللَّهِ، فَلَمَّا أَتَاهُ قَالَ:
فَعَلَتْ فِدَاهَا أَبُوهَا ثَلاثَ مَرَّاتٍ لَيْسَتِ الدُّنْيَا مِنْ مُحَمَّدٍ وَ لا مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَعْدِلُ عِنْدَاللَّهِ مِنَ الْخَيْرِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا أَسْقَى فِيهَا كَافِراً شَرْبَةَ مَاءٍ ثُمَّ قَامَ فَدَخَلَ عَلَيْهَا.
شيخ صدوق در كتاب امالى (66) با چند واسطه از محّمد بن قيس روايت مى‌كند كه گفت:
هر گاه پيامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از سفرى مراجعت مى‌كرد اوّلين كسى را كه ديدار مى‌نمود فاطمه‌ى زهرا سلام الله عليها بود.
حضرتش نزد فاطمه مى‌رفت و مدّت طولانى نزد او مكث مى‌نمود.
در يكى از سفرهاى پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فاطمه‌ى اطهر سلام الله عليها دو خلخال نقره و يک گردنبند و دو گوشواره و پرده‌اى خريد، براى موقعى كه پدر و شوهرش از سفر باز مى‌گردند.
هنگامى كه پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از مسافرت بازگشت نزد فاطمه‌ى زهرا سلام الله عليها رفت، اصحاب همچنان بر در خانه‌ى حضرت فاطمه سلام الله عليها ايستاده بودند، نمى‌دانستند توقّف كنند يا برگردند، زيرا از مدّت مكث آن حضرت با اطّلاع نبودند، ولى رسول اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم چندان توقّفى ننمود و در حالى از پيش فاطمه خارج شد كه آثار غضب از صورت مباركش مشاهده مى‌شد و آمد تا نزديک منبر نشست.

فاطمه‌ی زهرا سلام الله علیها متوجّه شدند که خشم و ناراحتی پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به خاطر خلخال و گوشواره و گردنبند و پرده بوده‌ست.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها گردنبند و گوشواره و خلخال و پرده را به حضور حضرت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرستاد و به آن شخصی که آنها را برد فرمود:
سلام مرا به پدرم برسان و بگو: اینها را در راه خدا به مصرف برسان، موقعی که آن شخص آمد (و پیام زهراء سلام الله علیها را به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم رسانید) پیغمبر خدا سه مرتبه فرمودند:
«فِداها اَبُوها» یعنی پدرش به فدایش باد، دنیا برای محمّد و آل محمّد ارزشی ندارد، اگر دنیا و خیر آن نزد خدا به قدر یک بال پشه ارزشی می‌داشت یک شربت از آب آن نصیب کافر نمی‌شد، پس از این جریان برخاست و نزد فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها رفت.

[روایت شماره] (08)

[الإحتجاج] عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ جَعْفَرٍ الصَّادِقِ علیه السلام أَنَّ رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ لِفَاطِمَةَ: يَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَغْضَبُ لِغَضَبِكِ وَ يَرْضَى لِرِضَاكِ قَالَ:
فَقَالَ الْمُحَدِّثُونَ بِهَا،
قَالَ:
فَأَتَاهُ ابْنُ جَرِيحٍ فَقَالَ:
يَا أَبَاعَبْدِاللَّهِ حُدِّثْنَا الْيَوْمَ حَدِيثاً اسْتَشْهَرَهُ النَّاسُ،
قَالَ:
وَ مَا هُوَ؟
قَالَ:
حُدِّثْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:
لِفَاطِمَةَ إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِغَضَبِكَ وَ يَرْضى لِرِضاكِ، قَالَ:
فقال علیه السلام نَعَمْ، إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ فِيمَا تَرْوُونَ لِعَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ وَ يَرْضَى لِرِضَاهُ؟
فَقَالَ:
نَعَمْ، فَقَالَ علیه السلام :
فَمَا تُنْكِرُونَ أَنْ تَكُونَ ابْنَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مُؤْمِنَةً يَرْضَى اللَّهُ لِرِضَاهَا؟ وَ يَغْضَبُ لِغَضَبِهَا؟
قَالَ:
صَدَقْتَ، اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسالَتَهُ
علّامه‌ى طبرسى در كتاب احتجاج (67) از امام صادق علیه السلام روايت مى‌كند كه پيغمبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه‌ى زهراء سلام الله علیها فرمود:
اى فاطمه! خداى حكيم براى غضب تو غضب مى‌كند و براى خشنودى تو خشنود مى‌گردد.
هنگامى كه محدّثين اين حديث را نقل كردند ابن جريح به حضور امام صادق علیه السلام آمد و گفت:
امروز حديثى به گوش ما رسيد كه مردم آن را شهرت داده اند!
فرمود:
چه حديثى؟
گفت:
شما فرموده اى: پيامبر اكرم به فاطمه‌ى اطهر فرمود:
خدا براى غضب تو غضب مى‌كند و براى خشنودى تو خشنود مى‌شود. (امام

صادق علیه السلام) فرمود:
آری، آیا به نظر شما این چنین نیست که خدا برای غضب بنده‌ی مؤمن خود غضب می‌کند و برای خشنودی او خشنود می‌شود؟
گفت:
چرا؟ پس امام صادق علیه السلام فرمود:
چرا انکار می‌کنید که خدا برای غضب فاطمه که دختر پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم است غضب خواهد کرد و برای خشنودی او خشنود خواهد شد! !
گفت:
درست فرمودی، خدا می‌داند که مقام پیامبری را نصیب چه خاندانی کند!

[روایت شماره] (09)

[الأمالی للصّدوق] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّکَّرِیِّ، عَنِ الْجَوْهَرِیِّ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ بَکَّارٍ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْمُثَنَّی، عَنْ عَمِّهِ ثُمَامَةَ بْنِ عَبْدِاللَّهِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِکٍ، عَنْ أُمِّهِ قَالَتْ:
مَا رَأَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها دَماً فِی حَیْضٍ وَ لا فِی نِفَاسٍ.
شیخ صدوق در کتاب امالی (68) با چند واسطه از انس بن مالک و او از قول مادر خود روایت می‌کند که گفت:
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها خون حیض و نفاس ندید.

[روایت شماره] (10)

[الأمالی للصّدوق] ابْنُ الْوَلِیدِ، عَنِ الصَّفَّارِ، عَنِ ابْنِ مَعْرُوفٍ، عَنْ أَبِی إِسْحَاقَ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ زِیَادٍ الْعَطَّارِ قَالَ:
قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِاللَّه علیه السلام ِ: قَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
فَاطِمَةُ سَیِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَسَیِّدَةُ نِسَاءِ عَالَمِهَا؟
قَالَ:
تَاکَ مَرْیَمُ وَ فَاطِمَةُ سَیِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ فَقُلْتُ: فَقَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ علیهما السلام سَیِّدَا شَبَابِ الْجَنَّةِ؟
قَالَ:
هُمَا وَاللَّهِ سَیِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ.
نیز در همان کتاب (69) با چند واسطه از حسن بن زیاد روایت می‌کند که گفت:
به حضرت امام جعفر صادق علیه السلام گفتم:
آیا معنی قول پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که فرموده:
فاطمه بزرگ زنان بهشت می‌باشد این است که او بزرگ زنان زمان خود بوده‌ست؟!
فرمود:
حضرت مریم بزرگترین زنان زمانه‌ی خود بوده، ولی فاطمه‌ی اطهر بزرگترین زنان اوّلین و آخرین اهل بهشت می‌باشد.
گفتم:
معنی قول پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که درباره‌ی حسن و حسین علیهما السلام فرموده:
ایشان بزرگ جوانان اهل بهشتند، چیست؟
فرمود:
به خدا قسم که ایشان بزرگ جوانان اوّلین و آخرین اهل بهشت هستند.

[روایت شماره] (11)

[الأمالی للصّدوق] الطَّالَقَانِیُّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ الْمَادَرَائِیِّ، عَنْ أَبِی قِلابَةَ، عَنْ غَانِمِ بْنِ الْحَسَنِ السَّعْدِیِّ، عَنْ مُسْلِمِ بْنِ خَالِدٍ الْمَکِّیِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام، عَنْ أَبِیهِ علیه السلام ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْأَنْصَارِیِّ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِب علیه السلام قَالَ:
قَالَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
یَا أَبَتَاهْ أَیْنَ أَلْقَاکَ یَوْمَ الْمَوْقِفِ الْأَعْظَمِ وَ یَوْمَ الْأَهْوَالِ وَ یَوْمَ الْفَزَعِ الْأَکْبَرِ؟
قَالَ:
یَا فَاطِمَةُ عِنْدَ بَابِ الْجَنَّةِ وَ مَعِی لِوَاءُ «الْحَمْدُ لِلَّهِ» وَ أَنَا الشَّفِیعُ لِأُمَّتِی إِلَی رَبِّی قَالَتْ:
یَا أَبَتَاهْ فَإِنْ لَمْ أَلْقَکَ هُنَاکَ،
قَالَ:
الْقَیْنِی عَلَی الْحَوْضِ وَ أَنَا أَسْقِی أُمَّتِی قَالَتْ:
یَا أَبَتَاهْ فَإِنْ لَمْ أَلْقَکَ هُنَاکَ قَالَ:
الْقَیْنِی عَلَی الصِّرَاطِ وَ أَنَا قَائِمٌ أَقُولُ: رَبِّ سَلِّمْ أُمَّتِی قَالَتْ:
فَإِنْ لَمْ أَلْقَکَ هُنَاکَ،
قَالَ:
الْقَیْنِی وَ أَنَا عِنْدَ الْمِیزَانِ أَقُولُ: رَبِّ سَلِّمْ أُمَّتِی قَالَتْ:
فَإِنْ لَمْ أَلْقَکَ هُنَاکَ،
قَالَ:
الْقَیْنِی عَلَی شَفِیرِ جَهَنَّمَ أَمْنَعُ شَرَرَهَا وَ لَهَبَهَا عَنْ أُمَّتِی فَاسْتَبْشَرَتْ فَاطِمَةُ بِذَلِکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهَا وَ عَلَی أَبِیهَا وَ بَعْلِهَا وَ بَنِیهَا.
نیز در کتاب امالی (70) از حضرت علی بن ابیطالب علیهما السلام روایت می‌کند که فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گفت:
ای پدر! من تو را در روز قیامت کجا ملاقات نمایم؟ همان روزی که روز هول و جزع و فزع بزرگی خواهد بود؟
فرمود:
ای فاطمه! آن روز مرا نزد خود در بهشت در حالی ملاقات خواهی نمود که پرچم الحمدلله با من خواهد بود، من آن روز نزد خدا برای امّت خود شفاعت خواهم کرد.
فاطمه عرض کرد:
ای پدر! اگر آنجا تو را ملاقات نکنم چه باید کرد؟
فرمود:

نزد حوض کوثر که امّت خود را آب می‌دهم.
عرض کرد:
ای پدر! اگر آنجا هم ملاقات ننمایم؟
فرمود:
نزد صراط که من ایستاده‌ام و می‌گویم:
پروردگارا! امّت مرا سلامت بدار، عرض کرد:
اگر در آنجا نیز تو را نبینم؟
فرمود مرا نزد میزان [عدل الهی] خواهی دید که می‌گویم خداوندا امّت مرا سلامت بدار. پس حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:
اگر در آنجا نیز تو را نبینم؟
فرمود:
مرا لب جهنّم خواهی دید که شعله و زبانه‌های آن را از امّتم دور می‌نمایم.
فاطمه از این بشارت مسرور گردید، درود خدا بر او و پدرش و شوهرش و فرزندانش باد.

[روایت شماره] (12)

[الأمالی للصّدوق] يَحْيَى بْنُ زَيْدِ بْنِ الْعَبَّاسِ، عَنْ عَمِّهِ عَلِيِّ بْنِ الْعَبَّاسِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْمُنْذِرِ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ حُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ، عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام، عَنْ أَبِيهِ علیه السلام ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ علیهما السلام، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ علیهما السلام، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهُ قَالَ:
يَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَيَغْضَبُ لِغَضَبِكِ وَ يَرْضَى لِرِضَاكِ قَالَ:
فَجَاءَ صَنْدَلٌ فَقَالَ لِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام يَا أَبَاعَبْدِاللَّهِ إِنَّ هَؤُلاءِ الشَّبَابَ يَجِيئُونَا عَنْكَ بِأَحَادِيثَ مُنْكَرَةٍ فَقَالَ لَهُ جَعْفَرٌ علیه السلام :
وَ مَا ذَاكَ يَا صَنْدَلُ،
قَالَ:
جَاءُونَا عَنْكَ أَنَّكَ حَدَّثْتَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِغَضَبِ فَاطِمَةَ وَ يَرْضَى لِرِضَاهَا؟
قَالَ:
فَقَالَ جَعْفَرٌ علیه السلام :
يَا صَنْدَلُ أَلَسْتُمْ رَوَيْتُمْ فِيمَا تَرْوُونَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَيَغْضَبُ لِغَضَبِ عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ وَ يَرْضَى لِرِضَاهُ؟
قَالَ:
بَلَى قَالَ:
فَمَا تُنْكِرُونَ أَنْ تَكُونَ فَاطِمَةُ سلام الله علیها مُؤْمِنَةً يَغْضَبُ اللَّهُ لِغَضَبِهَا وَ يَرْضَى لِرِضَاهَا،
قَالَ:
فَقَالَ لَهُ: اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسالَتَهُ
[الأمالی للشّيخ الطوسی] الغضائریُّ، عن الصّدوق، عن يحيى مثله.
نيز شيخ صدوق در همان كتاب (71) با چند واسطه از حضرت صادق علیه السلام از علیّ بن ابیطالب علیه السلام نقل می‌كند كه پيغمبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها فرمود:
ای فاطمه! خدا برای غضب تو غضب می‌نمايد و برای خشنودی تو خشنود می‌شود.
راوی می‌گويد:
صندل به حضور امام جعفر صادق علیه السلام آمد و گفت:
اين جوانان، از شما احاديث عجيب و غريبی برای ما نقل می‌كنند!
فرمود:
چه حديثی؟

گفت:
برای ما می‌گویند:
شما گفته‌اید:
خدا برای غضب فاطمه غضب می‌کند و برای خشنودی وی خشنود می‌شود.
حضرت صادق علیه السلام فرمود:
آیا این چنین نیست که شما روایت کرده اید خدای حکیم برای غضب بنده‌ی مؤمن غضب می‌کند و برای رضایت وی راضی و خوشحال می‌شود؟
گفت:
چرا؟
فرمود:
پس چرا منکر می‌شوید که خدا برای غضب فاطمه غضب می‌کند و برای خشنودی او خشنود می‌شود؟ صندل گفت:
خدا بهتر می‌داند که مقام پیامبری را در چه خاندانی قرار دهد! !
در امالی شیخ طوسی (72) مانند این حدیث از طریق شیخ صدوق نقل شده‌ست.

[روایت شماره] (13)

[الأمالی للصّدوق] ابْنُ مُوسَی، عَنِ الْأَسَدِیِّ، عَنِ الْبَرْمَکِیِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَحْمَدَ التَّمِیمِیِّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ عَبْدِالْمَلِکِ بْنِ عُمَیْرٍ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:
ابْنَتِی فَاطِمَهُ سَیِّدَهُ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ الْخَبَرَ.
نیز در همان کتاب (73) با چند واسطه از ابن عبّاس نقل می‌کند که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
دختر من فاطمه سلام الله علیها بزرگ زنان عالم است.

[روایت شماره] (14)

[الأمالی للصّدوق] الطَّالَقَانِیُّ، عَنِ الْجَلُودِیِّ، عَنْ هِشَامِ بْنِ جَعْفَرٍ، عَنْ حَمَّادٍ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ سُلَیْمَانَ قَالَ:
قَرَأْتُ فِی الْإِنْجِیلِ فِی وَصْفِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نَکَّاحُ النِّسَاءِ ذُوالنَّسْلِ الْقَلِیلِ، إِنَّمَا نَسْلُهُ مِنْ مُبَارَکَةٍ لَهَا بَیْتٌ فِی الْجَنَّةِ، لا صَخَبَ فِیهِ وَ لا نَصَبَ یَکْفُلُهَا فِی آخِرِالزَّمَانِ کَمَا کَفَّلَ زَکَرِیَّا أُمَّکَ، لَهَا فَرْخَانِ مُسْتَشْهَدَانِ وَ قَدْ مَرَّ الْخَبَرُ بِتَمَامِهِ فِی کِتَابِ أَحْوَالِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
نیز شیخ صدوق در کتاب امالی (74) با چند واسطه از عبدالله بن سلیمان نقل می‌کند که گفت:
در کتاب انجیل در وصف پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خواندم که وی زیاد ازدواج می‌کند، ولی نسل او قلیل خواهد بود، نسل او فقط دختری با برکت خواهد بود که خانه‌ای در بهشت دارد، در آنجا هیاهو و رنج و آزاری نخواهد بود.
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در آخرالزّمان کفیل آن دختر می‌شود آن طور که حضرت زکریا علیه السلام ، کفیل مادر حضرت عیسی علیه السلام شد. برای آن دختر دو فرزند عزیز است که هر دو شهید می‌شوند. همه‌ی این حدیث در شرح حال پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نوشته شد.

[روایت شماره] (15)

[الأمالی للصّدوق] ابْنُ إِدْرِیسَ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ عِیسَی، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی الْخَزَّازِ، عَنْ مُوسَی بْنِ إِسْمَاعِیلَ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ علیهما السلام، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :
إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دَخَلَ عَلَی ابْنَتِهِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها وَ إِذَا فِی عُنُقِهَا قِلادَةٌ فَأَعْرَضَ عَنْهَا فَقَطَعَتْهَا وَ رَمَتْ بِهَا، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَنْتِ مِنِّی یَا فَاطِمَةُ ثُمَّ جَاءَ سَائِلٌ فَنَاوَلَتْهُ الْقِلادَةَ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ وَ غَضَبِی عَلَی مَنْ أَهْرَقَ دَمِی وَ آذَانِی فِی عِتْرَتِی.
[کشف الغمة] عن موسی بن جعفر علیهما السلام مثله.
نیز در همان کتاب (75) با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
یک روز رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها رفت و دید که گردنبند در گردن آن بانوی بزرگوار است، پیامبر خدا به علّت آن گردنبند از فاطمه‌ی زهرا اعراض نمود، فاطمه آن گردنبند را باز نموده و کنار نهاد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به وی فرمود:
تو از من هستی. پس از این جریان شخص سائلی آمد و حضرت زهراء آن گردنبند را به وی عطا کرد.
آنگاه پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
غضب شدید خدا و غضب من بر کسی باد که خون مرا بریزد و مرا به جهت عترتم اذیّت و آزار نماید.
در کتاب کشف الغمه جلد 1، صفحه‌ی 471 مثل این حدیث، از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام نقل شده‌ست.

[روایت شماره] (16)

[تفسیر القمی] الْحُسَیْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْمُعَلَّی، عَنِ الْوَشَّاءِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ، عَنْ أَبِی حَمْزَةَ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام فِی قَوْلِهِ «إِنَّها لاحْدَی الْکُبَرِ* نَذِیراً لِلْبَشَرِ» (76) قَالَ:
یَعْنِی فَاطِمَةَ سلام الله علیها.
در تفسیر علی بن ابراهیم (77) با چند واسطه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت می‌کند که درباره‌ی تفسیر آیه‌های (35 و 36) سوره‌ی مُدّثر که می‌فرماید:
«وی یکی از بزرگان است و برای بیم دادن بشر آمده».
فرمود:
منظور خدا در این آیه، فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها است.

[روایت شماره] (17)

[المجالس للمفید] [الأمالی للشّیخ الطوسی] الْمُفِیدُ، عَنِ الْمَرَاغِیِّ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ الْأَحْمَسِیِّ، عَنْ خَالِدِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ، ، عَنْ یَزِیدَ بْنِ أَبِی زِیَادٍ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ، عَنْ سَعْدِ بْنِ مَالِکٍ یَعْنِی ابْنَ أَبِی وَقَّاصٍ قَالَ:
سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَقُولُ: فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّی مَنْ سَرَّهَا فَقَدْ سَرَّنِی وَ مَنْ سَاءَهَا فَقَدْ سَاءَنِی فَاطِمَةُ أَعَزُّ النَّاسِ عَلَیَّ.
شیخ مفید در کتاب مجالس (78) و شیخ طوسی در کتاب امالی (79) با چند واسطه از سعد بن مالک (پسر ابی وقّاص) روایت می‌کند که گفت:
از پیامبر خدا شنیدم می‌فرمود:
فاطمه پاره‌ی تن من است، کسی که فاطمه را مسرور نماید مرا مسرور نموده و کسی که وی را ناراحت کند مرا ناراحت کرده است، فاطمه عزیزترینِ مردم نزد من است.

[روایت شماره] (18)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] ابْنُ الصَّلْتِ، عَنِ ابْنِ عُقْدَةَ، عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یُوسُفَ الضَّبِّیِّ، عَنْ عُبَیْدِاللَّهِ بْنِ مُوسَی عَنْ جَعْفَرٍ الْأَحْمَرِیِّ، عَنِ الشَّیْبَانِیِّ، عَنْ جُمَیْعِ بْنِ عُمَیْرٍ قَالَ:

قَالَتْ عَمَّتِی لِعَائِشَةَ وَ أَنَا أَسْمَعُ: لِلَّهِ أَنْتِ (80) مَسِیرُکِ إِلَی عَلِیٍّ علیه السلام مَا کَانَ؟

قَالَتْ:

دَعِینَا مِنْکِ إِنَّهُ مَا کَانَ مِنَ الرِّجَالِ أَحَبُّ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنْ عَلِیٍّ علیه السلام وَ لَا مِنَ النِّسَاءِ أَحَبُّ إِلَیْهِ مِنْ فَاطِمَةَ سلام الله علیها.

در کتاب امالی شیخ طوسی (81) با چند واسطه از جمیع بن عمیر نقل می‌کند که گفت:

شنیدم که عمّه‌ام به عایشه می‌گفت:

منظور تو از اینکه به سوی علی علیه السلام می‌روی چیست؟

گفت:

ما را واگذار و در این باره چیزی مپرس که از میان مردان و زنان، در نزد پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، محبوب‌تر از علی و فاطمه علیهما السلام نبود.

[روایت شماره] (19)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] بِالْإِسْنَادِ إِلَى عُبَيْدِاللَّهِ بْنِ مُوسَى، عَنْ زَكَرِيَّا، عَنْ فِرَاسٍ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ:
أَقْبَلَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها تَمْشِي لا وَاللَّهِ الَّذِي لا إِلَهَ إِلا هُوَ مَا مَشْيُهَا يَخْرِمُ مِنْ مِشْيَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمَّا رَآهَا قَالَ:
مَرْحَباً بِابْنَتِي مَرَّتَيْنِ قَالَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها فَقَالَ لِي: أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَأْتِيَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ أَوْ سَيِّدَةَ نِسَاءِ هَذِهِ الْأُمَّةِ.
توضیح قال الجوهریُّ: ما خَرَمْتُ منه شیئا أی ما نَقَصْتُ و ما قَطَعْتُ و قال الجزریُّ: فی حدیث سعد ما خرمت من صلاة رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شیئاً أی ما تَرَكْت.
نیز در همان کتاب (82) با چند واسطه از عایشه روایت می‌کند که گفت:
هر گاه فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها راه می‌رفت به حق آن خدایی که شریک ندارد راه رفتن وی با راه رفتن پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تفاوتی نداشت، وقتی پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فاطمه سلام الله علیها را می‌دید دو مرتبه به او می‌فرمود:
مرحبا به دختر من! فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها می‌گوید:
پدرم به من فرمود:
آیا راضی نیستی که فردای قیامت بزرگ زنان مؤمنین یا زنان این امّت باشی؟
جوهری گوید:
«ما خَرَمْتُ مِنْهُ شَيْئاً» یعنی از آن کم و کاست نکردم و یا به این معنی‌ست که هرگز آن را ترک نکردم و جزری گوید:
در حدیث سعد که گفته «ما خرمت من صلاة رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شیئاً» منظورش این است که من هرگز نماز رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را ترک نکردم.

[روایت شماره] (20)

[الأمالى للصّدوق] الْهَمَدَانِیُّ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سَلَمَةَ الْأَهْوَازِیِّ، عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِیِّ، عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مُوسَی، عَنْ أَبِی قَتَادَةَ، عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ عَلاءٍ الْحَضْرَمِیِّ، عَنْ سَعِیدِ بْنِ الْمُسَیَّبِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:
إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم کَانَ جَالِساً ذَاتَ یَوْمٍ وَ عِنْدَهُ عَلِیٌّ وَ فَاطِمَةُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ علیه السلام فَقَالَ:
اللَّهُمَّ إِنَّکَ تَعْلَمُ انَّ هَؤُلاءِ أَهْلُ بَیْتِی وَ أَکْرَمُ النَّاسِ عَلَیَّ فَأَحْبِبْ مَنْ أَحَبَّهُمْ وَ أَبْغِضْ مَنْ أَبْغَضَهُمْ وَ وَالِ مَنْ وَالاهُمْ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُمْ وَ أَعِنْ مَنْ أَعَانَهُمْ وَ اجْعَلْهُمْ مُطَهَّرِینَ مِنْ کُلِّ رِجْسٍ، مَعْصُومِینَ مِنْ کُلِّ ذَنْبٍ وَ أَیِّدْهُمْ بِرُوحِ الْقُدُسِ مِنْکَ.
ثُمَّ قَالَ علیه السلام :
یَا عَلِیُّ أَنْتَ إِمَامُ أُمَّتِی وَ خَلِیفَتِی عَلَیْهَا بَعْدِی وَ أَنْتَ قَائِدُ الْمُؤْمِنِینَ إِلَی الْجَنَّةِ وَ کَأَنِّی أَنْظُرُ إِلَی ابْنَتِی فَاطِمَةَ قَدْ أَقْبَلَتْ یَوْمَ الْقِیَامَةِ عَلَی نَجِیبٍ مِنْ نُورٍ عَنْ یَمِینِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ وَ عَنْ یَسَارِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ وَ بَیْنَ یَدَیْهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ وَ خَلْفَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ، تَقُودُ مُؤْمِنَاتِ أُمَّتِی إِلَی الْجَنَّةِ.
فَأَیُّمَا امْرَأَةٍ صَلَّتْ فِی الْیَوْمِ وَ اللَّیْلَةِ خَمْسَ صَلَوَاتٍ وَ صَامَتْ شَهْرَ رَمَضَانَ وَ حَجَّتْ بَیْتَ اللَّهِ الْحَرَامَ وَ زَکَّتْ مَالَهَا وَ أَطَاعَتْ زَوْجَهَا وَ وَالَتْ عَلِیّاً بَعْدِی دَخَلَتِ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَةِ ابْنَتِی فَاطِمَةَ وَ إِنَّهَا لَسَیِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ.
فَقِیلَ یَا رَسُولَ اللَّهِ أَهِیَ سَیِّدَةُ نِسَاءِ عَالَمِهَا؟
فَقَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
ذَاکَ لِمَرْیَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ، فَأَمَّا ابْنَتِی فَاطِمَةُ فَهِیَ سَیِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ إِنَّهَا لَتَقُومُ فِی مِحْرَابِهَا فَیُسَلِّمُ عَلَیْهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ مِنَ الْمَلائِکَةِ الْمُقَرَّبِینَ وَ یُنَادُونَهَا بِمَا نَادَتْ بِهِ الْمَلائِکَةُ مَرْیَمَ فَیَقُولُونَ: یَا فَاطِمَةُ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفاکِ وَ طَهَّرَکِ وَ اصْطَفاکِ عَلی نِساءِ الْعالَمِینَ» (83).
ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَی عَلِیٍّ علیه السلام فَقَالَ:
یَا عَلِیُّ إِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّی وَ هِیَ نُورُ عَیْنِی وَ ثَمَرَةُ فُؤَادِی یَسُوؤُنِی مَا سَاءَهَا وَ یَسُرُّنِی مَا سَرَّهَا وَ إِنَّهَا أَوَّلُ مَنْ یَلْحَقُنِی مِنْ أَهْل بَیْتِی فَأَحْسِنْ إِلَیْهَا بَعْدِی وَ أَمَّا الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ علیهما السلام فَهُمَا ابْنَایَ وَ رَیْحَانَتَایَ وَ هُمَا سَیِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَلْیُکْرَمَا عَلَیْکَ کَسَمْعِکَ وَ بَصَرِکَ.
ثُمَّ رَفَعَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَدَهُ إِلَی السَّمَاءِ فَقَالَ:
اللَّهُمَّ إِنِّی أُشْهِدُکَ أَنِّی مُحِبٌّ لِمَنْ أَحَبَّهُمْ وَ مُبْغِضٌ لِمَنْ أَبْغَضَهُمْ وَ سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَهُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَهُمْ وَ عَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاهُمْ وَ وَلِیٌّ لِمَنْ وَالاهُمْ.
شیخ صدوق در کتاب امالی (84) با چند واسطه از ابن عبّاس نقل می‌کند

که گفت:
یک روز پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نشسته بودند، علی و زهراء و حسن و حسین: در حضور آن بزرگوار مشرّف بودند، پیغمبر خدا فرمود:
پروردگارا! تو می‌دانی که ایشان اهل بیت من و از عموم مردم نزد من گرامی ترند، بار خدایا! محبوب بدار آن کسی را که ایشان را محبوب دارد، دوست بدار آن شخصی را که ایشان را دوست داشته باشد، دشمن بدار کسی را که دشمن ایشان باشد، معین آن کسی باش که معین ایشان باشد، پروردگارا! ایشان را از هر گونه پلیدی پاک و پاکیزه بدار و از هر گناهی نگهداری فرما! ایشان را به وسیله‌ی روح القدس تأیید بفرما.
سپس متوجّه حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام شده و فرمود:
یا علی! تو امام امّت من و خلیفه‌ی من خواهی بود، تو مؤمنین را به سوی بهشت رهبری خواهی کرد. گویا: من دخترم فاطمه را می‌بینم که فردای قیامت بر شتری که از نور باشد سوار است از طرف راست وی هفتاد هزار ملک و از سمت چپ او هفتاد هزار ملک و در مقابل ایشان هفتاد هزار ملک و در پشت سر ایشان هفتاد هزار ملک خواهد بود. دختر من زنان مؤمنه‌ی امّتم را به جانب بهشت رهبری خواهد کرد. هر زنی که پنج نماز شبانه روز را بخواند و ماه رمضان را روزه بگیرد، اعمال حج را به جای آورد، زکات مال خود را بدهد، از شوهر خود اطاعت نماید و علی را بعد از من دوست داشته باشد به شفاعت دخترم فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها داخل بهشت خواهد شد دخترم فاطمه بزرگ زنان بهشت است.
گفته شد:
یا رسول الله! آیا فاطمه فقط بزرگ زنان زمانه‌ی خود می‌باشد؟
فرمود:
این مقام از حضرت مریم دختر عمران است، ولی دختر من فاطمه‌ی زهراء بزرگ زنان اوّلین و آخرین جهان است، هنگامی که فاطمه در محراب عبادت قیام می‌نماید تعداد هفتاد هزار ملک از ملائکه‌ی مقرّبین به وی سلام می‌کنند و فاطمه را به نحوی ندا می‌کنند که حضرت مریم را ندا می‌کردند. آنان به فاطمه می‌گویند:
خدا تو را برگزید و پاک و پاکیزه نمود، خدا تو را از میان تمام زنان جهان برگزید.
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم پس از این گفتگوها متوجّه حضرت علی علیه السلام شده و فرمود:
یا علی! فاطمه پاره‌ی تن من و نور چشم و میوه‌ی دل من است، آنچه که باعث ناراحتی زهرا باشد باعث ناراحتی من و آنچه که موجب خشنودی وی شود، موجب خشنودی من خواهد شد. زهرا اوّلین کسیست از اهل بیت

من، که به من ملحق می‌شود. بعد از من با دخترم فاطمه نیک رفتار باش! حسن و حسین علیهما السلام پسران و گُل‌های من هستند، ایشان بزرگ جوانان بهشت می‌باشند، پس باید نظیر چشم و گوش در نزد تو گرامی باشند.

سپس حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دست خود را به جانب آسمان بلند کرده و فرمود:

بار خدایا! من تو را شاهد می‌گیرم که من دوستِ دوستِ ایشان هستم، بغض کسی را دارم که بغض ایشان را داشته باشد، بجنگم با کسی که با آنان بجنگد، تسلیم کسی هستم که تسلیم ایشان باشد، دشمن شخصی می‌باشم که دشمن ایشان باشد، دوستدار کسی هستم که دوستدار آنان باشد.

[روایت شماره] (21)

[علل الشّرائع] أَبِی، عَنْ سَعْدٍ، عَنِ ابْنِ عِیسَی، عَنْ عَلِیٍّ بْنِ الْحَکَمِ، عَنْ أَبِی جَمِیلَهَ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:
إِنَّ بَنَاتِ الْأَنْبِیَاءِ: لَا یَطْمَثْنَ إِنَّمَا الطَّمْثُ عُقُوبَهٌ وَ أَوَّلُ مَنْ طَمِثَتْ سَارَهُ.
شیخ صدوق در کتاب علل الشّرایع (85) با چند واسطه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت می‌کند که می‌فرمود:
دختران پیامبران: حیض نمی‌شوند، زیرا حیض یک نوع عِقاب است. اوّل زنی که خون حیض دید، ساره بود.

[روایت شماره] (22)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] حَمَّوَیْهِ، عَنْ أَبِی الْحُسَیْنِ، عَنْ أَبِی خَلِیفَةَ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عُمَرَ، عَنْ إِسْرَائِیلَ، عَنْ مَیْسَرَّةَ بْنِ حَبِیبٍ، عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ:
مَا رَأَیْتُ مِنَ النَّاسِ أَحَداً أَشْبَهَ کَلاماً وَ حَدِیثاً بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنْ فَاطِمَةَ کَانَتْ إِذَا دَخَلَتْ عَلَیْهِ رَحَّبَ بِهَا وَ قَبَّلَ یَدَیْهَا وَ أَجْلَسَهَا فِی مَجْلِسِهِ فَإِذَا دَخَلَ عَلَیْهَا قَامَتْ إِلَیْهِ فَرَحَّبَتْ بِهِ وَ قَبَّلَتْ یَدَیْهِ وَ دَخَلَتْ عَلَیْهِ فِی مَرَضِهِ فَسَارَّهَا فَبَکَتْ ثُمَّ سَارَّهَا فَضَحِکَتْ فَقُلْتُ: کُنْتُ أَرَی لِهَذِهِ فَضْلاً عَلَی النِّسَاءِ، فَإِذَا هِیَ امْرَأَةٌ مِنَ النِّسَاءِ بَیْنَمَا هِیَ تَبْکِی إِذْ ضَحِکَتْ، فَسَأَلْتُهَا فَقَالَتْ:
إِذاً إِنِّی لَبَذِرَةٌ، فَلَمَّا تُوُفِّیَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سَأَلْتُهَا فَقَالَتْ:
إِنَّهُ أَخْبَرَنِی أَنَّهُ یَمُوتُ فَبَکَیْتُ ثُمَّ أَخْبَرَنِی أَنِّی أَوَّلُ أَهْلِهِ لُحُوقاً بِهِ فَضَحِکْتُ.
بیان: قَالَ الْجَزَرِیُّ: فِی حَدِیثِ فَاطِمَةَ عِنْدَ وَفَاةِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَتْ لِعَائِشَةَ: «إِنِّی إِذاً لَبَذِرَةٌ» البذر الّذی یفشی السرَّ وَ یظهر ما یسمعه.
در کتاب امالی شیخ طوسی (86) با چند واسطه از عایشه نقل می‌کند که گفت:
من احدی را ندیدم که از لحاظ سخن گفتن از فاطمه بیشتر به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شباهت داشته باشد هر گاه حضرت فاطمه به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌آمد پیغمبر اکرم به وی مرحبا و خوش آمد می‌فرمود، دست‌های فاطمه را می‌بوسید و او را به جای خود می‌نشانید و هر گاه پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وارد بر حضرت زهرا سلام الله علیها می‌شدند حضرتش از جای برمی خاست و به پدر خویش مرحبا می‌گفت و دست‌های مبارکش را می‌بوسید.
در آن بیماری که پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید حضرت فاطمه سلام الله علیها به حضور آن بزرگوار مشرّف شد، رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سخنی در گوش فاطمه سلام الله علیها فرمود که حضرتش گریان شد. سپس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مطلبی فرمود که حضرت فاطمه سلام الله علیها خندان گردید! من با خود گفتم:
برای فاطمه فضیلت و برتری قائل بودم و اکنون معلوم شد که وی هم نظیر زنان است، زیرا در حینی که گریان است می‌خندد! وقتی از او راجع به خنده‌اش جویا شدم، فرمود:

اکنون صلاح نیست که من جواب تو را بگویم.
هنگامی که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید من از فاطمه راجع به آن خنده پرسش نمودم فرمود:
وقتی پدرم خبر فوت خود را به من داد گریان شدم، بعد از آن که به من خبر داد و فرمود:
تو اوّلین کسی هستی که از اهل بیتم به من ملحق می‌شوی خندان شدم.
جزری می‌گوید:
در حدیثی که فاطمه سلام الله علیها در هنگام شهادت پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به عایشه فرمود:
«إِنِّی إِذاً لَبَذِرَة» (87) «البذر» به معنی افشای سرّ و آنچه نشنیدنی است، می‌باشد. (یعنی حضرت زهرا سلام الله علیها به عایشه می‌فرماید:
اگر بگویم پدرم به من چه فرموده، پس من افشا کننده‌ی سرّ می‌باشم و این کار درست نیست).

[روایت شماره] (23)

[تفسیر القمی] «إِنَّ الَّذِینَ یُؤْذُونَ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِی الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ وَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذاباً مُهِیناً» (88) قَالَ:
نَزَلَتْ فِیمَنْ غَصَبَ أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ حَقَّهُ وَ أَخَذَ حَقَّ فَاطِمَةَ وَ آذَاهَا وَ قَدْ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
مَنْ آذَاهَا فِی حَیَاتِی کَمَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِی وَ مَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِی کَمَنْ آذَاهَا فِی حَیَاتِی وَ مَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِی وَ مَنْ آذَانِی فَقَدْ آذَی اللَّهَ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ «إِنَّ الَّذِینَ یُؤْذُونَ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ» (89) الْآیَةَ.
علی بن ابراهیم در تفسیرش (90) ذیل این آیه‌ی مبارکه، که می‌فرماید:
«افرادی که خدا و رسول را اذیّت می‌کنند خدا آنان را در دنیا و آخرت لعنت کرده و عذاب بزرگی برای ایشان آماده نموده است». می‌نگارد:
این آیه در شأن آن اشخاصی نازل شده که حقّ حضرت زهراء سلام الله علیها و حضرت علی علیهما السلام را غصب نمودند و فاطمه را اذیّت و آزار کردند، در صورتی که پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرموده:
هر کس زهرا را در زمان زنده بودن من اذیّت کند مثل این است که وی را بعد از موت من اذیّت کرده باشد و هر کسی او را بعد از رحلت من اذیّت کند مثل این است که وی را در زمان حیات من اذیّت نموده باشد. کسی که فاطمه را اذیّت نماید مثل این است که مرا اذیّت کرده باشد و هر کس مرا اذیّت کند خدا را اذیّت کرده است و منظور از معنی آیه‌ی پیشین همین است.

[روایت شماره] (24)

[الخصال] فِیمَا أَوْصَی بِهِ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَی عَلِیٍّ علیه السلام یَا عَلِیُّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَشْرَفَ عَلَی الدُّنْیَا فَاخْتَارَنِی مِنْهَا عَلَی رِجَالِ الْعَالَمِینَ، ثُمَّ اطَّلَعَ الثَّانِیَةَ فَاخْتَارَکَ عَلَی رِجَالِ الْعَالَمِینَ بَعْدِی، ثُمَّ اطَّلَعَ الثَّالِثَةَ فَاخْتَارَ الْأَئِمَّةَ مِنْ وُلْدِکَ عَلَی رِجَالِ الْعَالَمِینَ بَعْدَکَ ثُمَّ اطَّلَعَ الرَّابِعَةَ فَاخْتَارَ فَاطِمَةَ عَلَی نِسَاءِ الْعَالَمِینَ.
شیخ صدوق در کتاب خصال (91) می‌نگارد:
از جمله وصایایی که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام نمود این بود که فرمود:
یا علی! خدا توجّهی به دنیا کرد و مرا بر مردان آن برگزید. نیز توجّه دیگری نمود و تو را بعد از من بر مردان آن برگزید. برای سوّمین بار متوجّه عالم شد و امامانی را که از فرزندان تو هستند برای بعد از تو برگزید، مرتبه‌ی چهارم توجّهی کرد و فاطمه را از میان زنان عالم برگزید.

[روایت شماره] (25)

[معانی الأخبار] الْهَمَدَانِیُّ، عَنْ عَلِیٍّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ، عَنِ الْمُفَضَّلِ قَالَ:
قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام :
أَخْبِرْنِی عَنْ قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی فَاطِمَهَ أَنَّهَا سَیِّدَهُ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ أَهِیَ سَیِّدَهُ نِسَاءِ عَالَمِهَا؟
فَقَالَ:
ذَاکَ لِمَرْیَمَ کَانَتْ سَیِّدَهَ نِسَاءِ عَالَمِهَا وَ فَاطِمَهُ سَیِّدَهُ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ.
شیخ صدوق در کتاب معانی الاخبار (92) با چند واسطه از مفضّل روایت می‌کند که گفت:
به امام جعفر صادق علیه السلام گفتم:
مرا از قول پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که فرموده:
فاطمه بزرگ زنان عالم است آگاه کن، آیا وی فقط بزرگ زنان زمانه‌ی خود بود؟
فرمود:
این مقام از حضرت مریم که بزرگ زنان زمانه خود بود. ولی حضرت زهراء بزرگ زنان اوّلین و آخرین مردم است.

[روایت شماره] (26)

[معانی الأخبار] الْقَطَّانُ، عَنْ أَحْمَدَ الْهَمْدَانِیِّ (93)، عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سُلَیْمَانَ، عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مِهْرَانَ، عَنْ عَبَایَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَنَّهُ قَالَ:
إِنَّ فَاطِمَةَ شِجْنَةٌ (94) مِنِّی یُؤْذِینِی مَا آذَاهَا وَ یَسُرُّنِی مَا سَرَّهَا وَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی لَیَغْضَبُ لِغَضَبِ فَاطِمَةَ وَ یَرْضَی لِرِضَاهَا.
نیز در همان کتاب (95) با چند واسطه از ابن عبّاس از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
فاطمه پاره‌ی تن من است، مرا اذیّت می‌کند آن کس که وی را اذیّت نماید، مرا خشنود می‌نماید آن کس که او را خشنود می‌کند، خدا برای غضب زهرا غضب می‌کند و برای خشنودی او خشنود می‌شود.

[روایت شماره] (27)

[معانی الأخبار] مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ الزَّنْجَانِیُّ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ الْعَزِیزِ قَالَ:
سَمِعْتُ الْقَاسِمَ بْنَ سَلامٍ یَقُولُ فِی مَعْنَی قَوْلِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
الرَّحِمُ شِجْنَهٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ یَعْنِی [أَنَّهُ] قَرَابَهٌ مُشْتَبِکَهٌ کَاشْتِبَاکِ الْعُرُوقِ وَ قَوْلُ الْقَائِلِ الْحَدِیثُ ذُو شُجُونٍ إِنَّمَا هُوَ تُمْسِکُ بَعْضُهُ بِبَعْضٍ وَ قَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ یُقَالُ: شَجَرٌ مُشَجَّنٌ إِذَا الْتَفَّ بَعْضُهُ بِبَعْضٍ وَ یُقَالُ شِجْنَهٌ وَ شَجْنَهٌ وَ الشِّجْنَهُ کَالْغُصْنِ یَکُونُ مِنَ الشَّجَرَهِ.
در کتاب معانی الاخبار (96) آمده است: محمّد بن هارون زنجانی از علیّ بن عبدالعزیز روایت کرد که گفت:
از قاسم بن سلام شنیدم که در معنای فرمایش پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که می‌فرمود:
رحم، رگ و ریشه‌ایست از خداوند عزّوجلّ. منظور این است که خویشاوندی مانند رگهای بدن که در همدیگر پیچیده شده رگ و ریشه‌ی خویشاوندان نیز چنین به همدیگر متّصل و پیچیده شده‌اند.
و قول کسانی که بعضی از احادیث را «ذو شجون» می‌گویند به این علّت است که بعضی از کلمات آن حدیث به بعضی دیگر مستمسک می‌شود. (یعنی مثلاً فهمیدن آخر حدیث مشروط به اوّل و وسط آن است.)
و بعضی از اهل علم می‌گویند:
درخت مشجّن به درختی گویند که شاخه‌های آن در هم پیچیده شده و گفته شده کلمات: «شِجْنَهٌ» و «شَجْنَهٌ» و «الشِّجْنَهُ» همگی مانند شاخه‌ایست از یک درخت.

[روایت شماره] (28)

[صحيفة الرّضا عليه السلام] عن الرّضا عليه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ:
حَدَّثَتْنِی أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ قَالَتْ:
كُنْتُ عِنْدَ فَاطِمَةَ جَدَّتِکَ إِذْ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ فِی عُنُقِهَا قِلادَةٌ مِنْ ذَهَبٍ كَانَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ عليه السلام اشْتَرَاهَا لَهُ مِنْ فَیْ‏ءٍ لَهُ فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
لا يَغُرَّنَّکَ النَّاسُ أَنْ يَقُولُوا بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ عَلَيْکَ لِبَاسُ الْجَبَابِرَةِ فَقَطَعَتْهَا وَ بَاعَتْهَا وَ اشْتَرَتْ بِهَا رَقَبَةً فَأَعْتَقَتْهَا فَسُرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِذَلِکَ.
طبری در کتاب صحيفه الرّضا (97) عليه السلام از حضرت امام زين العابدين عليه السلام نقل می‌کند که فرمود:
اسماء بنت عُمَيْس برای من گفت:
من نزد جدّه‌ات فاطمه زهراء سلام الله عليها بودم که پيغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد فاطمه آمد، يک گردنبند طلا در گردن حضرت زهراء سلام الله عليها بود که علی بن ابيطالب عليه السلام آن را از سهم غنيمت خود خريده بود. پيامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه‌ی اطهر سلام الله عليها فرمود:
مردم تو را مغرور نکنند به اينکه بگويند:
تو دختر محمّد هستی و تو زر و زيور ستمکاران را استعمال کرده باشی! !
حضرت فاطمه سلام الله عليها پس از اين گفتگو آن گردنبند را باز کرد و فروخت، پول آن را داد و يک غلام خريد و آزاد کرد و رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از اين عمل مسرور گرديد.

[روایت شماره] (29)

[الخرائج و الجرائح] رُوِیَ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَیْنِ قَالَ:
کُنْتُ عِنْدَ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم جَالِساً إِذْ أَقْبَلَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها وَ قَدْ تَغَیَّرَ وَجْهُهَا مِنَ الْجُوعِ، فَقَالَ لَهَا: ادْنِی، فَدَنَتْ مِنْهُ، فَرَفَعَ یَدَهُ حَتَّی وَضَعَهَا عَلَی صَدْرِهَا فِی مَوْضِعِ الْقِلادَةِ وَ هِیَ صَغِیرَةٌ ثُمَّ قَالَ:
اللَّهُمَّ مُشْبِعَ الْجَاعَةِ وَ رَافِعَ الْوَضَعَةِ، لا تُجِعْ فَاطِمَةَ،
قَالَ:
فَرَأَیْتُ الدَّمَ عَلَی وَجْهِهَا کَمَا کَانَتِ الصُّفْرَةُ فَقَالَتْ:
مَا جُعْتُ بَعْدَ ذَلِکَ.
راوندی در کتاب خرائج (98) از عمران بن حُصَین نقل می‌کند که گفت:
من در حضور پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نشسته بودم که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها وارد شد. رنگ صورتش از شدّت گرسنگی تغییر کرده بود. پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه سلام الله علیها فرمود:
نزدیک من بیا. فاطمه نزدیک آن حضرت رفت، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دست مبارک خود را بلند کرد و روی سینه فاطمه در جای گردنبند او نهاد در حالی که حضرتش در زمان کودکی بوده است، آنگاه دعا کرد و فرمود:
ای خدایی که گرسنگان را سیر می‌کنی و افراد متواضع را رفعت می‌دهی، فاطمه را گرسنه مگذار.
راوی می‌گوید:
دیدم گویا در عوض آن رنگ زرد، خون در صورت فاطمه جریان پیدا کرد و سرخ شد، فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها فرمود:
من بعد از آن گرسنه نشدم.
توجّه توجّه! ! ! این روایت در صورتی قابل قبول است که می‌گوید:
حضرت فاطمه سلام الله علیها در آن موقع در سنّ کودکی بوده‌ست.

[روایت شماره] (30)

[الخرائج و الجرائح] رُوِیَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ قَالَ:
إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَقَامَ أَیَّاماً وَ لَمْ یَطْعَمْ طَعَاماً حَتَّی شَقَّ ذَلِکَ عَلَیْهِ، فَطَافَ فِی دِیَارِ أَزْوَاجِهِ فَلَمْ یُصِبْ عِنْدَ إِحْدَاهُنَّ شَیْئاً فَأَتَی فَاطِمَةَ فَقَالَ:
یَا بُنَیَّةُ هَلْ عِنْدَکِ شَیْ‌ءٌ آکُلُهُ، فَإِنِّی جَائِعٌ؟
قَالَتْ:
لا وَاللَّهِ بِنَفْسِی وَ أَخِی فَلَمَّا خَرَجَ عَنْهَا بَعَثَتْ جَارِیَةٌ لَهَا رَغِیفَیْنِ وَ بَضْعَةَ لَحْمٍ فَأَخَذَتْهُ وَ وَضَعَتْهُ تَحْتَ جَفْنَةٍ وَ غَطَّتْ عَلَیْهَا وَ قَالَتْ:
وَاللَّهِ لاوثِرَنَّ بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَی نَفْسِی وَ غَیْرِی وَ کَانُوا مُحْتَاجِینَ إِلَی شَبْعَةِ طَعَام، فَبَعَثَتْ حَسَناً أَوْ حُسَیْناً إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَرَجَعَ إِلَیْهَا فَقَالَتْ:
قَدْ أَتَانَا اللَّهُ بِشَیْ‌ءٍ فَخَبَأْتُهُ لَکَ فَقَالَ:
هَلُمِّی عَلَیَّ یَا بُنَیَّةُ، فَکَشَفَتِ الْجَفْنَةَ فَإِذَا هِیَ مَمْلُوءَةٌ خُبْزاً وَ لَحْماً فَلَمَّا نَظَرَتْ إِلَیْهِ: بُهِتَتْ وَ عَرَفَتْ أَنَّهُ مِنْ عِنْدِاللَّهِ، فَحَمِدَتِ اللَّهَ وَ صَلَّتْ عَلَی نَبِیِّهِ أَبِیهَا وَ قَدَّمَتْهُ إِلَیْهِ فَلَمَّا رَآهُ حَمِدَ اللَّهَ وَ قَالَ:
مِنْ أَیْنَ لَکِ هَذَا؟ قالَتْ: «هُوَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ یَرْزُقُ مَنْ یَشاءُ بِغَیْرِ حِسابٍ» (99).
فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَی عَلِیٍّ فَدَعَاهُ وَ أَحْضَرَهُ وَ أَکَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ عَلِیٌّ وَ فَاطِمَةُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ: وَ جَمِیعُ أَزْوَاجِ النَّبِیِّ حَتَّی شَبِعُوا،
قَالَتْ فَاطِمَةُ: وَ بَقِیَتِ الْجَفْنَةُ کَمَا هِیَ فَأَوْسَعْتُ مِنْهَا عَلَی جَمِیعِ جِیرَانِی جَعَلَ اللَّهُ فِیهَا بَرَکَةً وَ خَیْراً کَثِیراً.
نیز در همان کتاب (100) از جابر بن عبدالله روایت می‌کند که گفت:
چند روزی بود که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم غذا نخورده بود و بدین جهت دچار مشقّت شده بود، در خانه هر یک از زنان خود رفت ولی غذایی نزد هیچ کدام نیافت.
سپس نزد فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها آمد و فرمود:
ای دختر من! آیا غذایی نزد تو هست که من بخورم، زیرا من خیلی گرسنه‌ام؟ فاطمه‌ی زهرا سلام الله علیها عرض کرد:
نه به خدا قسم، جان من و برادرم (101) به فدایت! موقعی که پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از نزد فاطمه سلام الله علیها خارج شد یکی از کنیزان حضرت فاطمه دو گرده‌ی نان با مقداری گوشت به حضور آن بانو فرستاد، فاطمه آنها را گرفت و در زیر کاسه قرار داد، آنگاه فرمود:

به خدا قسم که من پدرم را بر خودم و دیگران برای خوردن این غذا مقدّم می‌دارم، در صورتی که به یک خوراک غذا محتاج بودند، زهرای اطهر سلام الله علیها حسن یا حسین علیهما السلام را به سراغ پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرستاد و آن بزرگوار برگشت، فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها به آن حضرت عرض کرد:

خدا مقداری غذا برای ما فرستاد و من آن را برای شما گذاشته‌ام، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

آن را بیاور! وقتی فاطمه کاسه را برداشت دید مملو از نان و گوشت است، موقعی که کاملاً دقّت نمود، دریافت که این غذا از طرف خدای سبحان فرستاده شده! ! لذا حمد خدای را به جای آورد و به پدر بزرگوار خود صلوات و درود فرستاد.

هنگامی که چشم پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به آن غذا افتاد حمد خدای را به جای آورد و به حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

این غذا را از کجا آورده‌ای؟! عرض کرد:

از طرف خدا عطا شده، خدا هر کسی را بخواهد بدون حساب رزق و روزی می‌دهد.

پس از این جریان رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به دنبال حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرستاد تا حاضر شد، سپس پیغمبر اکرم، امیرالمؤمنین، فاطمه، حسن، حسین: و عموم زنان پیامبر خدا از آن غذا خوردند تا سیر شدند!

فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

آن کاسه باز هم همچنان مملو از غذا مانده بود، من غذای آن روز را به جمیع همسایگانم توزیع کردم، خدای توانا خیر و برکت فراوانی به آن غذا عطا کرده بود.

[روایت شماره] (31)

[الخرائج و الجرائح] رُوِیَ أَنَّ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
إِنَّ خَدِیجَةَ لَمَّا تُوُفِّیَتْ جَعَلَتْ فَاطِمَةُ تَلُوذُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ تَدُورُ حَوْلَهُ وَ تَسْأَلُهُ یَا رَسُولَ اللَّهِ أَیْنَ أُمِّی فَجَعَلَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لا یُجِیبُهَا، فَجَعَلَتْ تَدُورُ عَلَی مَنْ تَسْأَلُهُ وَ رَسُولُ اللَّهِ لا یَدْرِی مَا یَقُولُ، فَنَزَلَ جَبْرَئِیلُ فَقَالَ:
إِنَّ رَبَّکَ یَأْمُرُکَ أَنْ تَقْرَأَ عَلَی فَاطِمَةَ السَّلامَ وَ تَقُولَ لَهَا: إِنَّ أُمَّکِ فِی بَیْتٍ مِنْ قَصَبٍ، کِعَابُهُ مِنْ ذَهَبٍ وَ عُمُدُهُ مِنْ یَاقُوتٍ أَحْمَرَ، بَیْنَ آسِیَةَ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ وَ مَرْیَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلامُ وَ مِنْهُ السَّلامُ وَ إِلَیْهِ السَّلامُ.
إیضاح: قال الجوهریُّ کعوب الرمح النواشر فی أطراف الأنابیب.
نیز در همان کتاب (102) از امام جعفر صادق علیه السلام نقل می‌کند که فرمود:
هنگامی که خدیجه‌ی کبری سلام الله علیها از دنیا رحلت نمود فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پناهنده می‌شد و در اطراف آن حضرت می‌گردید و می‌فرمود:
یا رسول الله! مادرم کجاست؟
ولی پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم جواب وی را نمی‌داد، فاطمه می‌گردید که شاید از دیگری پرسش نماید، پیغمبر خدا متفکّر بود که جواب وی را چه بگوید! ! جبرئیل نازل شد و به پیامبر خدا گفت:
پروردگارت می‌فرماید:
به فاطمه‌ی اطهر سلام برسان و بگو: مادرت در بهشت در یک خانه‌ایست از نی، که بر طلا نصب شده و ستون‌های آن از یاقوت سرخ است، مادرِ تو بین آسیه زن فرعون و مریم دختر عمران جای دارد، فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها فرمود:
خدا سلام است، سلامتی از او و به سوی او می‌باشد.
جوهری گوید:
«کعوب» به نِی‌هایی گویند که اطراف رودخانه‌ها می‌روید.

[روایت شماره] (32)

[الخرائج و الجرائح] رُوِیَ أَنَّ أُمَّ أَیْمَنَ لَمَّا تُوُفِّیَتْ فَاطِمَةُ، حَلَفَتْ أَنْ لا تَکُونَ بِالْمَدِینَةِ إِذْ لا تُطِیقُ أَنْ تَنْظُرَ إِلَی مَوَاضِعَ کَانَتْ بِهَا، فَخَرَجَتْ إِلَی مَکَّةَ، فَلَمَّا کَانَتْ فِی بَعْضِ الطَّرِیقِ عَطِشَتْ عَطَشاً شَدِیداً فَرَفَعَتْ یَدَیْهَا قَالَتْ:
یَا رَبِّ أَنَا خَادِمَةُ فَاطِمَةَ تَقْتُلُنِی عَطَشاً فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَیْهَا دَلْواً مِنَ السَّمَاءِ فَشَرِبَتْ فَلَمْ تَحْتَجْ إِلَی الطَّعَامِ وَ الشَّرَابِ سَبْعَ سِنِینَ وَ کَانَ النَّاسُ یَبْعَثُونَهَا فِی الْیَوْمِ الشَّدِیدِ الْحَرِّ فَمَا یُصِیبُهَا عَطَشٌ. (103)
نیز در کتاب خرائج (104) نقل می‌کند که وقتی فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به شهادت رسید اُمّ ایمن قسم خورد که در مدینه نماند، زیرا طاقت نداشت که آن مواضعی که فاطمه سلام الله علیها را در آنجا دیده بود بنگرد.
لذا از مدینه به سوی مکّه خارج شد، موقعی که در بین راه رسید شدیداً تشنه شد، دست‌های خود را به طرف آسمان بلند کرد و گفت:
پروردگارا! من خادمه‌ی فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها می‌باشم، آیا مرا به وسیله‌ی تشنگی خواهی کشت، خدای رؤوف دلوی از آسمان برای او نازل کرد. وی از آن دلو آب آشامید و تا هفت سال محتاج به غذا و آب نشد. مردم او را در روز بسیار گرم به دنبال کاری می‌فرستادند ولی تشنه نمی‌شد.

[روایت شماره] (33)

[الخرائج و الجرائح] رُوِیَ أَنَّ سَلْمَانَ قَالَ:
کَانَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها جَالِسَةً قُدَّامَهَا رَحًی تَطْحَنُ بِهَا الشَّعِیرَ وَ عَلَی عَمُودِ الرَّحَی دَمٌ سَائِلٌ وَ الْحُسَیْنُ فِی نَاحِیَةِ الدَّارِ یَتَضَوَّرُ مِنَ الْجُوعِ، فَقُلْتُ: یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ دَبِرَتْ کَفَّاکِ وَ هَذِهِ فِضَّةُ، فَقَالَتْ أَوْصَانِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَنْ تَکُونَ الْخِدْمَةُ لَهَا یَوْماً، فَکَانَ أَمْسِ یَوْمَ خِدْمَتِهَا قَالَ سَلْمَانُ: قُلْتُ: إِنِّی مَوْلَی عَتَاقِهِ إِمَّا أَنَا أَطْحَنُ الشَّعِیرَ أَوْ أُسَکِّتُ الْحُسَیْنَ لَکِ؟
فَقَالَتْ:
أَنَا بِتَسْکِینِهِ أَرْفَقُ وَ أَنْتَ تَطْحَنُ الشَّعِیرَ، فَطَحَنْتُ شَیْئاً مِنَ الشَّعِیرِ فَإِذَا أَنَا بِالْإِقَامَةِ، فَمَضَیْتُ وَ صَلَّیْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَلَمَّا فَرَغْتُ قُلْتُ لِعَلِیٍّ مَا رَأَیْتُ فَبَکَی وَ خَرَجَ ثُمَّ عَادَ فَتَبَسَّمَ فَسَأَلَهُ عَنْ ذَلِکَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَ:
دَخَلْتُ عَلَی فَاطِمَةَ وَ هِیَ مُسْتَلْقِیَةٌ لِقَفَاهَا وَ الْحُسَیْنُ نَائِمٌ عَلَی صَدْرِهَا وَ قُدَّامَهَا رَحًی تَدُورُ مِنْ غَیْرِ یَدٍ، فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَالَ:
یَا عَلِیُّ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ لِلَّهِ مَلائِکَةً سَیَّارَةً فِی الْأَرْضِ یَخْدُمُونَ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّدٍ إِلَی أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ.
نیز در همان کتاب (105) از سلمان نقل می‌کند که گفت:
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها نشسته بود و با آسیابی که در مقابلش بود جو آسیاب می‌کرد. دسته‌ی آسیاب خون آلوده بود، حسین علیه السلام در یک گوشه‌ی اتاق از گرسنگی بی‌قراری می‌کرد، من به حضرت فاطمه سلام الله علیها گفتم:
ای دختر پیامبر خدا! دست‌های تو به وسیله‌ی آسیاب کردن مجروح شده، در صورتی که فضّه‌ی خادمه حاضر است!
فرمود:
پدرم پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرموده:
کار منزل یک روز به عهده‌ی فضّه و یک روز به عهده‌ی من باشد، نوبت فضّه دیروز بوده‌ست.
سلمان گفت:
من بنده‌ی آزاد شده‌ی شما هستم، اجازه بدهید که آسیاب نمایم، یا اینکه حسین را ساکت کنم، فرمود:
من حسین را بهتر آرام می‌کنم، تو بیا، جو را آسیاب کن. موقعی که من قسمتی از جو را آسیاب کردم اذان و اقامه برای نماز گفته شد. من رفتم

و نمازم را با پیامبر صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم به جای آوردم و پس از فراغت از نماز، جریان حضرت فاطمه سلام الله علیها را برای امیرالمؤمنین علیه السلام شرح دادم، حضرت علی علیه السلام پس از اینکه گریه کرد خارج شد، سپس در حالی برگشت که خندان بود! پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سبب خنده‌ی ایشان را جویا شدند. امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد:

من نزد فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها رفتم، وی را دیدم که به قفا خوابیده و حسین روی سینه‌اش خواب رفته و آسیابی که در مقابل فاطمه بود خود به خود کار می‌کرد! ! پیامبر اکرم پس از اینکه لبخندی زد فرمود:

یا علی! آیا تو نمی‌دانی خدا، ملائکه‌ی بسیاری در زمین دارد که تا قیام قیامت برای آل محمّد خدمت می‌کنند؟

[روایت شماره] (34)

[الخرائج و الجرائح]رُوِیَ أَنَّ أَبَاذَرٍّ قَالَ:
بَعَثَنِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَدْعُو عَلِیّاً فَأَتَیْتُ بَیْتَهُ فَنَادَیْتُهُ فَلَمْ یُجِبْنِی أَحَدٌ وَ الرَّحَی تَطْحَنُ وَ لَیْسَ مَعَهَا أَحَدٌ، فَنَادَیْتُهُ فَخَرَجَ وَ أَصْغَی إِلَیْهِ رَسُولُ اللَّهِ، فَقَالَ لَهُ شَیْئاً لَمْ أَفْهَمْهُ، فَقُلْتُ: عَجَباً مِنْ رَحًی فِی بَیْتِ عَلِیٍّ تَدُورُ وَ لَیْسَ مَعَهَا أَحَدٌ،
قَالَ:
إِنَّ ابْنَتِی فَاطِمَةَ مَلا اللَّهُ قَلْبَهَا وَ جَوَارِحَهَا إِیمَاناً وَ یَقِیناً وَ إِنَّ اللَّهَ عَلِمَ ضَعْفَهَا فَأَعَانَهَا عَلَی دَهْرِهَا وَ کَفَاهَا أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ لِلَّهِ مَلائِکَةً مُوَکَّلَیْنِ بِمَعُونَةِ آلِ مُحَمَّدٍ
نیز در همان کتاب (106) از ابوذر نقل می‌کند که گفت:
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مرا فرستاد که امیرالمؤمنین علی علیه السلام را به حضور آن حضرت بیاورم. من وارد خانه‌ی حضرت علی علیه السلام شدم و آن بزرگوار را صدا زدم، ولی کسی جوابم را نگفت، آسیاب مشغول کار بود در صورتی که کسی نزد آن نبود! ! من حضرت علی علیه السلام را برای دوّم صدا زدم و ایشان خارج شد و به حضور پیغمبر شرفیاب شد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سخنی در گوش حضرت علی علیه السلام فرمود که من آن را نفهمیدم، گفتم:
تعجّب دارم از این آسیابی که در خانه‌ی علی علیه السلام خود به خود کار می‌کند. پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
خدا قلب و جوارح دخترم فاطمه سلام الله علیها را از ایمان و یقین پُر کرده، چون ضعف و ناتوانی جسمی فاطمه را می‌داند لذا او را یاری کرده‌ست. آیا تو می‌دانی که خدا ملائکه ای دارد که موکّل یاری کردن آل محمّد می‌باشند؟

[روایت شماره] (35)

[الخرائج و الجرائح] رُوِیَ أَنَّ عَلِیّاً علیه السلام أَصْبَحَ یَوْماً فَقَالَ لِفَاطِمَةَ: عِنْدَکِ شَیْءٌ تُغَذِّینِیهِ قَالَتْ:
لا، فَخَرَجَ وَ اسْتَقْرَضَ دِینَاراً لِیَبْتَاعَ مَا یُصْلِحُهُمْ فَإِذَا الْمِقْدَادُ فِی جَهْدٍ وَ عِیَالُهُ جِیَاعٌ فَأَعْطَاهُ الدِّینَارَ وَ دَخَلَ الْمَسْجِدَ وَ صَلَّی الظُّهْرَ وَ الْعَصْرَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ثُمَّ أَخَذَ النَّبِیُّ بِیَدِ عَلِیٍّ وَ انْطَلَقَا إِلَی فَاطِمَةَ وَ هِیَ فِی مُصَلاهَا وَ خَلْفَهَا جَفْنَةٌ تَفُورُ.
فَلَمَّا سَمِعَتْ کَلامَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَرَجَتْ فَسَلَّمَتْ عَلَیْهِ وَ کَانَتْ أَعَزَّ النَّاسِ عَلَیْهِ، فَرَدَّ السَّلامَ وَ مَسَحَ بِیَدِهِ عَلَی رَأْسِهَا ثُمَّ قَالَ:
عَشِّینَا غَفَرَاللَّهُ لَکِ وَ قَدْ فَعَلَ فَأَخَذَتِ الْجَفْنَةَ فَوَضَعَتْهَا بَیْنَ یَدَیْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:
یَا فَاطِمَةُ أَنَّی لَکِ هَذَا الطَّعَامُ الَّذِی لَمْ أَنْظُرْ إِلَی مِثْلِ لَوْنِهِ قَطُّ وَ لَمْ أَشَمَّ مِثْلَ رَائِحَتِهِ قَطُّ وَ لَمْ آکُلْ أَطْیَبَ مِنْهُ؟ وَ وَضَعَ کَفَّهُ بَیْنَ کَتِفَیَّ وَ قَالَ:
هَذَا بَدَلٌ عَنْ دِینَارِکَ «إِنَّ اللَّهَ یَرْزُقُ مَنْ یَشاءُ بِغَیْرِ حِسابٍ» (107).
أَقُولُ: قَالَ الزَّمَخْشَرِیُّ فِی الْکَشَّافِ عِنْدَ ذِکْرِ قِصَّةِ زَکَرِیَّا وَ مَرْیَمَ: وَ عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهُ جَاعَ فِی زَمَنِ قَحْطٍ فَأَهْدَتْ لَهُ فَاطِمَةُ رَغِیفَیْنِ وَ بَضْعَةَ لَحْمٍ آثَرَتْهُ بِهَا فَرَجَعَ بِهَا إِلَیْهَا فَقَالَ:
هَلُمِّی یَا بُنَیَّةُ وَ کَشَفَتْ عَنِ الطَّبَقِ فَإِذَا هُوَ مَمْلُوءٌ خُبْزاً وَ لَحْماً فَبُهِتَتْ وَ عَلِمَتْ أَنَّهَا نَزَلَتْ مِنَ اللَّهِ فَقَالَ لَهَا: «أَنَّی لَکِ هذا قالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ یَرْزُقُ مَنْ یَشاءُ بِغَیْرِ حِسابٍ» (108) فَقَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَکِ شَبِیهَةَ سَیِّدَةِ نِسَاءِ بَنِی إِسْرَائِیلَ ثُمَّ جَمَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ: وَ جَمِیعَ أَهْلِ بَیْتِهِ حَتَّی شَبِعُوا وَ بَقِیَ الطَّعَامُ کَمَا هُوَ وَ أَوْسَعَتْ فَاطِمَةُ عَلَی جِیرَانِهَا.
نیز در کتاب نامبرده (109) می‌نویسد:
یک روز صبح حضرت علی بن ابیطالب به فاطمه‌ی اطهر علیهما السلام فرمود:
آیا صبحانه‌ای داری که من بخورم، فرمود:
نه. امیرالمؤمنین علی علیه السلام خارج شد و دیناری قرض کرد تا به مصرف برساند ناگاه با مقداد مواجه شد که اهل و عیالش گرسنه بودند.
حضرت علی علیه السلام آن دینار را به مقداد داد و خود وارد مسجد شد و نماز ظهر و عصر را با پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به جای آورد.
سپس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دست علی علیه السلام را

گرفت و با یکدیگر متوجّه [منزل] فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها شدند، فاطمه سلام الله علیها بر سر سجّاده‌ی عبادت بود و کاسه‌ای پشت سر آن حضرت بود که بخار از آن برمی خاست.
هنگامی که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها که نزد آن حضرت عزیزترین مردم بود صدای پیامبر را شنید از اطاق خارج شد و به آن حضرت سلام کرد. رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم جواب سلام فاطمه را داده و دست مبارک خود را بر سر آن بانوی معظّمه کشیدند و به وی فرمودند:
خدا تو را بیامرزد، شام برای ما بیاور، فاطمه‌ی اطهر کاسه‌ی غذا را آورد و در حضور پیغمبر اکرم نهاد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
ای فاطمه! این غذا از کجا نصیب تو شده! ! من هرگز نظیر آن را ندیده‌ام، نظیر بوی آن را نبوئیده‌ام، نظیر آن را نخورده‌ام، آنگاه دست مبارک خود را در میان دو کتف حضرت علی علیه السلام گذاشته و فرمود:
این غذا در عوض آن دیناریست که در راه خدا دادی، خدا هر کسی را که بخواهد رزق و روزی بدون حساب عطا می‌کند.
مؤلّف گوید:
زمخشری در تفسیر کشّاف، ضمن داستان حضرت زکریّا و مریم می‌نویسد:
در زمانی که قحطی رُخ داده بود فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها پدرش پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را بر خویشتن مقدّم داشت و دو گِرده‌ی نان و یک تکّه گوشت برای پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرستاد. پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آن نان و گوشت را نزد فاطمه آورد و به وی فرمود:
ای دختر من! بیا این غذا را بگیر. وقتی حضرت فاطمه سلام الله علیها آن غذا را گرفت و روپوش را از روی آن برداشت دید آن ظرف پر از نان و گوشت است، فاطمه مبهوت و متعجّب شد! ! آنگاه دریافت که آن غذا از طرف خدای رؤوف عطا شده. پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها فرمود:
این غذا را از کجا آورده‌ای؟
عرض کرد:
از طرف خدای توانا عطا شده، خدا که هر که را بخواهد بدون حساب رزق و روزی می‌دهد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
حمد مختصّ آن خداییست که تو را شبیه به بانوی بزرگ بنی اسرائیل یعنی حضرت مریم قرار داده. سپس پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم علی بن ابیطالب، حسن، حسین: و جمیع اهل بیت خود را جمع کرد. همه به قدری از آن غذا خوردند که سیر شدند ولی غذا همچنان باقی مانده بود، فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها آن غذا را به همسایگانش تقسیم کرد.

[روایت شماره] (36)

[المناقب لابن شهرآشوب] [الخرائج و الجرائح] رُوِیَ أَنَّ عَلِیّاً اسْتَقْرَضَ مِنْ یَهُودِیٍّ شَعِیراً فَاسْتَرْهَنَهُ شَیْئاً فَدَفَعَ إِلَیْهِ مُلاءَةَ فَاطِمَةَ رَهْناً وَ کَانَتْ مِنَ الصُّوفِ فَأَدْخَلَهَا الْیَهُودِیُّ إِلَی دَارٍ وَ وَضَعَهَا فِی بَیْتٍ فَلَمَّا کَانَتِ اللَّیْلَةُ دَخَلَتْ زَوْجَتُهُ الْبَیْتَ الَّذِی فِیهِ الْمُلاءَةُ بِشُغُلٍ فَرَأَتْ نُوراً سَاطِعاً فِی الْبَیْتِ أَضَاءَ بِهِ کُلُّهُ فَانْصَرَفَتْ إِلَی زَوْجِهَا فَأَخْبَرَتْهُ بِأَنَّهَا رَأَتْ فِی ذَلِکَ الْبَیْتِ ضَوْءاً عَظِیماً فَتَعَجَّبَ الْیَهُودِیُّ زَوْجُهَا وَ قَدْ نَسِیَ أَنَّ فِی بَیْتِهِ مُلاءَةَ فَاطِمَةَ، فَنَهَضَ مُسْرِعاً وَ دَخَلَ الْبَیْتَ فَإِذَا ضِیَاءُ الْمُلاءَةِ یَنْشُرُ شُعَاعُهَا کَأَنَّهُ یَشْتَعِلُ مِنْ بَدْرٍ مُنِیرٍ یَلْمَعُ مِنْ قَرِیبٍ، فَتَعَجَّبَ مِنْ ذَلِکَ فَأَنْعَمَ النَّظَرَ فِی مَوْضِعِ الْمُلاءَةِ فَعَلِمَ أَنَّ ذَلِکَ النُّورَ مِنْ مُلاءَةِ فَاطِمَةَ، فَخَرَجَ الْیَهُودِیُّ یَعْدُو إِلَی أَقْرِبَائِهِ وَ زَوْجَتُهُ تَعْدُو إِلَی أَقْرِبَائِهَا فَاجْتَمَعَ ثَمَانُونَ مِنَ الْیَهُودِ فَرَأَوْا ذَلِکَ فَأَسْلَمُوا کُلُّهُمْ.
بیان: الملاءة بالضم و المد الإزار و الرَّیطة. (110)
در کتاب خرائج و جرائح (111) و ابن شهر آشوب در کتاب مناقب می‌نگارند:
روایت شده که امیرالمؤمنین علی علیه السلام مقداری جو از شخص یهودی قرض کرد، یهودی گفت:
باید چیزی را نزد من به عنوان رهن بگذاری، حضرت علی علیه السلام چادر فاطمه‌ی زهراء را که از پشم بافته شده بود نزد او نهاد، یهودی آن چادر را به خانه برد و در میان اطاق نهاد. وقتی که شب شد و زن یهودی به منظور کاری داخل آن اطاق شد نوری را دید که همه‌ی اطاق به وسیله‌ی آن روشن شده! ! فوراً نزد شوهر خویش آمد و او را از آن نوری که دیده بود آگاه نمود. آن مرد یهودی که چادر حضرت زهراء را فراموش نموده بود فوق العاده تعجب کرد! وقتی وی به سرعت برخاست و داخل اطاق شد ناگاه با این منظره مواجه گردید که نور آن چادر، باعث روشنایی اطاق شده است و گویا آن چادر، مانند ماه شب چهاردهمی باشد که از نزدیک می‌درخشد. یهودی که دچار شگفت عجیبی شده بود وقتی کاملاً در موضع نور توجّه نمود دید، نورها همه از آن چادر است، یهودی از اطاق خارج و به سرعت متوجّه قوم و خویشان گردید، زن وی نیز به سوی فامیل‌های خود شتافت. تعداد هشتاد نفر از یهود آمدند و با این منظره مواجه شده، همگی اسلام اختیار کردند.
بیان: «مُلاءة» را اگر به ضمّه‌ی میم بخوانیم به معنی پارچه‌ایست که روی ران‌ها را می‌پوشاند.

[روایت شماره] (37)

[الخرائج و الجرائح] رُوِیَ أَنَّ الْیَهُودَ کَانَ لَهُمْ عُرْسٌ فَجَاءُوا إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَالُوا: لَنَا حَقُّ الْجِوَارِ فَنَسْأَلُکَ أَنْ تَبْعَثَ فَاطِمَةَ بِنْتَکَ إِلَی دَارِنَا حَتَّی یَزْدَادَ عُرْسُنَا بِهَا وَ أَلَحُّوا عَلَیْهِ فَقَالَ:
إِنَّهَا زَوْجَةُ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ هِیَ بِحُکْمِهِ وَ سَأَلُوهُ أَنْ یَشْفَعَ إِلَی عَلِیٍّ فِی ذَلِکَ وَ قَدْ جَمَعَ الْیَهُودُ الطِّمَّ وَ الرِّمَّ (112) مِنَ الْحُلِیِّ وَ الْحُلَل وَ ظَنَّ الْیَهُودُ أَنَّ فَاطِمَةَ تَدْخُلُ فِی بِذْلَتِهَا وَ أَرَادُوا اسْتِهَانَةً بِهَا، فَجَاءَ جَبْرَئِیلُ بِثِیَابٍ مِنَ الْجَنَّةِ وَ حَلِیٍّ وَ حُلَلٍ لَمْ یَرَوْا مِثْلَهَا فَلَبِسَتْهَا فَاطِمَةُ وَ تَحَلَّتْ بِهَا فَتَعَجَّبَ النَّاسُ مِنْ زِینَتِهَا وَ أَلْوَانِهَا وَ طِیبِهَا، فَلَمَّا دَخَلَتْ فَاطِمَةُ دَارَ الْیَهُودِ سَجَدَ لَهَا نِسَاؤُهُمْ یُقَبِّلْنَ الْأَرْضَ بَیْنَ یَدَیْهَا وَ أَسْلَمَ بِسَبَبِ مَا رَأَوْا خَلْقٌ کَثِیرٌ مِنَ الْیَهُودِ.
إیضاح: قال الجوهریُّ: الرِّمُّ بالکسر الثری یقال: جاء بالطمِّ و الرمِّ إذا جاء بالمال الکثیر و قال: الطِمُّ البحر و قال الفیروزآبادیُّ: جاء بالطمِّ و الرمّ بالبحریِّ و البریِّ أو الرَطْب و الیابس أو التراب و الماء أو بالمال الکثیر و الرمُّ بالکسر ما یحمله الماء أو ما علی وجه الأرض من فتات الحشیش و قال: الطمُّ بالکسر الماء أو ما علی وَجْهه أو ما ساقه من غثاء و البحر و العدد الکثیر.
راوندی در کتاب خرائج (113) می‌نگارد:
روایت شده یک وقت گروه یهودیان عروسی داشتند، به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشرّف شدند و گفتند:
چون ما حقّ همسایگی داریم لذا از شما تقاضا می‌کنیم که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را به عروسی ما بفرستی تا باعث سرافرازی ما شود، آنان در این باره خیلی اصرار کردند ولی پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در جوابشان فرمود:
فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها زوجه‌ی علی بن ابیطالب علیهما السلام و محکوم به حکم و اجازه‌ی علی خواهد بود. یهودیان تقاضا نمودند که آن حضرت درباره‌ی این مطلب به حضرت علی علیه السلام توصیه نماید.
زنان یهودی آنچه که زر و زیور داشتند پوشیده بودند، یهودیان این گمان را می‌کردند که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها با حال ذلّت و تهیدستی نزد آنان خواهد آمد و ایشان به وی توهین خواهند کرد. جبرئیل یک نوع لباس و زر و زیورهای بهشتی برای فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها آورد که نظیر آنها را ندیده بودند، وقتی فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها آن لباس‌ها و زر و زیورها را پوشید مردم از رنگ و خوشبویی آنها تعجّب نمودند! هنگامی که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها داخل خانه‌ی یهودیان شد زنان یهودی به خاک افتادند و زمین ادب را بوسیدند و گروه فراوانی که با آن منظره

مواجه شدند اسلام اختیار کردند!
بیان: جوهری گفته «الرِّمُّ» به معنی مال و ثروت فراوان است، در این روایت که آمده:
«جاء بالطمِّ و الرِّمِّ» به این معنی‌ست که (زنان یهود) با مال و (زینت آلات) فراوان آمدند و در مورد کلمه‌ی «الطمّ» گفته این کلمه در مورد اشیاء قیمتیست که از دریا باشد و فیروزآبادی گفته «جاء بالطمِّ و الرِّمِّ» یعنی زنان یهود با اموال گرانبهایی که از دریا و خشکی بود آمدند و یا با هر چیز تَر و خشک آمدند و یا از هر چیزی که از خاک و آب بود آمدند و یا منظور این است که آنها با اموال بسیار زیاد آمدند و همچنین فیروزآبادی در معنی «الرِّمِّ» گفته که آنچه را آب حمل نموده را گویند و آنچه بر روی زمین (روئیده) باشد از قبیل گیاهان و همچنین گفته «الطِمُّ» به معنی آب و یا هر چیزی که روی آب باشد را گویند و یا با غوّاصی از زیر آب، مانند فرو رفتن در دریا به دست آورند و همچنین گفته معنی تعداد زیاد هم می‌دهد.

[روایت شماره] (38)

[تفسير العياشى] عَنْ سَيْفٍ، عَنْ نَجْمٍ، عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ:
إِنَّ فَاطِمَةَ سلام الله عليها ضَمِنَتْ لِعَلِيٍّ عليه السلام عَمَلَ الْبَيْتِ وَ الْعَجِينَ وَ الْخُبْزَ وَ قَمَّ الْبَيْتِ وَ ضَمِنَ لَهَا عَلِيٌّ عليه السلام مَا كَانَ خَلْفَ الْبَابِ: نَقْلَ الْحَطَبِ وَ أَنْ يَجِىءَ بِالطَّعَامِ، فَقَالَ لَهَا يَوْماً: يَا فَاطِمَةُ هَلْ عِنْدَكِ شَىْءٌ؟
قَالَتْ:
وَ الَّذِى عَظَّمَ حَقَّكَ مَا كَانَ عِنْدَنَا مُنْذُ ثَلاثَةِ أَيَّامٍ شَىْءٌ نَقْرِيكَ بِهِ قَالَ:
أَفَلا أَخْبَرْتِنِى؟
قَالَتْ:
كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نَهَانِى أَنْ أَسْأَلَكَ شَيْئاً فَقَالَ لا تَسْأَلِينَ ابْنَ عَمِّكِ شَيْئاً إِنْ جَاءَكِ بِشَىْءٍ [عَفْوٍ] وَ إِلا فَلا تَسْأَلِيهِ.
قَالَ فَخَرَجَ عليه السلام فَلَقِىَ رَجُلاً فَاسْتَقْرَضَ مِنْهُ دِينَاراً ثُمَّ أَقْبَلَ بِهِ وَ قَدْ أَمْسَى، فَلَقِىَ مِقْدَادَ بْنَ الْأَسْوَدِ فَقَالَ لِلْمِقْدَادِ: مَا أَخْرَجَكَ فِى هَذِهِ السَّاعَةِ؟
قَالَ:
الْجُوعُ وَ الَّذِى عَظَّمَ حَقَّكَ يَا أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ،
قَالَ:
قُلْتُ لِأَبِى جَعْفَرٍ عليه السلام :
وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَىٌّ؟
قَالَ:
وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَىٌّ،
قَالَ:
فَهُوَ أَخْرَجَنِى وَ قَدِ اسْتَقْرَضْتُ دِينَاراً وَ سَأُوثِرُكَ بِهِ فَدَفَعَهُ إِلَيْهِ فَأَقْبَلَ فَوَجَدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم جَالِساً وَ فَاطِمَةُ تُصَلِّى وَ بَيْنَهُمَا شَىْءٌ مُغَطًّى فَلَمَّا فَرَغَتْ اجْتَرَّتْ ذَلِكَ الشَّىْءَ فَإِذَا جَفْنَةٌ مِنْ خُبْزٍ وَ لَحْمٍ قَالَ: يَا فَاطِمَةُ «أَنَّى لَكِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشاءُ بِغَيْرِ حِسابٍ» (114) فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَلا أُحَدِّثُكَ بِمَثَلِكَ وَ مَثَلِهَا،
قَالَ بَلَى قَالَ مَثَلُكَ مَثَلُ زَكَرِيَّا إِذَا دَخَلَ عَلَى مَرْيَمَ الْمِحْرَابَ فَوَجَدَ عِنْدَها رِزْقاً قالَ «يا مَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هذا قالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشاءُ بِغَيْرِ حِسابٍ» (115) فَأَكَلُوا مِنْهَا شَهْراً وَ هِىَ الْجَفْنَةُ الَّتِى يَأْكُلُ مِنْهَا الْقَائِمُ عليه السلام وَ هِىَ عِنْدَنَا.
عياشى (116) در تفسير خود با دو واسطه از حضرت امام محمّد باقر عليه السلام نقل مى‌كند كه فرمود:
حضرت زهراء سلام الله عليها به على بن ابيطالب عليه السلام ضمانت داد

که کار و امور خانه را از قبیل: خمیر کردن، نان پختن، آب و جاروب خانه را به عهده بگیرد.
حضرت علی علیه السلام هم ضمانت کرد که امور خارج از خانه از قبیل آوردن هیزم و طعام را عهده دار شود.
یکی از این روزها امیرالمؤمنین به فاطمه‌ی زهراء علیهما السلام فرمود:
آیا غذایی نزد تو موجود است؟
فرمود:
قسم به حقّ آن خدایی که مقام تو را بزرگ قرار داده مدّت سه روز است غذایی نزد ما موجود نیست که برای شما بیاورم. امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود:
پس چرا مرا آگاه ننمودی؟
گفت:
پدرم رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مرا نهی کرده که از تو چیزی بخواهم، می‌فرمود:
اگر چیزی برای تو آورد بپذیر و اِلّا مبادا از او چیزی خواهش نمایی!
راوی می‌گوید:
علی علیه السلام از خانه خارج شد، در بین راه با شخصی مواجه گردید و مبلغ یک دینار از او قرض کرد و در نظر گرفت غذایی برای اهل خانه‌ی خود تهیه نماید. در بین راه با مقداد بن اسود مواجه شد و به او فرمود:
برای چه در این موقع از خانه خارج شده‌ای؟!
گفت:
یا امیرالمؤمنین! به حقّ آن خدایی که این جاه و جلال بزرگ را به تو عطا کرده گرسنگی موجب خروج من گردیده‌ست.
راوی می‌گوید:
به حضرت امام محمّد باقر علیه السلام گفتم:
آیا در آن موقع پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم زنده بود؟
فرمود:
آری زنده بود. امیرالمؤمنین علی علیه السلام به مقداد فرمود:
من نیز به همین علّت از خانه بیرون آمده و یک دینار قرض کرده‌ام، اکنون این دینار را به تو می‌دهم و تو را بر خویشتن مقدّم می‌دارم، وقتی علی علیه السلام آن دینار را به مقداد داد و متوجّه خانه‌ی خویش گردید پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نشسته و حضرت زهرای اطهر مشغول نماز و یک ظرف سرپوشیده ما بین ایشان است. هنگامی که حضرت زهراء سلام الله علیها از نماز فارغ شدند و آن ظرف را جلو کشیدند دیدند کاسه‌ایست پر از نان و گوشت. امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود:
یا فاطمه! این غذا را از کجا آورده‌ای؟

گفت:
از طرف خدا آمده، خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی می‌دهد.
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
یا علی! آیا دوست داری برای تو و زهرای اطهر یک مثالی بزنم؟
عرض کرد:
بلی.
فرمود:
تو مثل حضرت زکریّا علیه السلام هستی، زیرا آن حضرت هم وقتی در محراب عبادت حضرت مریم سلام الله علیها می‌رفت و غذایی نزد او یافت، به مریم فرمود:
این غذا را از کجا آورده‌ای؟!
گفت:
از طرف خدا آمده، خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی می‌دهد. مدّت یک ماه بود که از غذای آن کاسه می‌خوردند و آن کاسه، همان است که حضرت قائم هم از غذای آن می‌خورد.
حضرت امام محمّد باقر علیه السلام فرمود:
آن کاسه اکنون نزد ما می‌باشد.

[روایت شماره] (39)

[المناقب لابن شهرآشوب] الْخَرْكُوشِيُّ فِی کِتَابَیْهِ: اللَّوَامِعِ وَ شَرَفِ الْمُصْطَفَی بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَلْمَانَ وَ أَبُوبَکْرٍ الشِّیرَازِیُّ فِی کِتَابِهِ عَنْ أَبِی صَالِحٍ وَ أَبُوإِسْحَاقَ الثَّعْلَبِیُّ وَ عَلِیُّ بْن أَحْمَدَ الطَّائِیُّ وَ أَبُومُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ عَلَوِیَّةَ الْقَطَّانُ فِی تَفَاسِیرِهِمْ، عَنْ سَعِیدِ بْنِ جُبَیْرٍ وَ سُفْیَانَ الثَّوْرِیِّ وَ أَبُو نُعَیْمٍ الْأَصْفَهَانِیُّ فِیمَا نَزَلَ مِنَ الْقُرْآنِ فِی أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ وَ عَنْ أَبِی مَالِکٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ الْقَاضِی النَّطَنْزِیُّ، عَنْ سُفْیَانَ بْنِ عُیَیْنَةَ، عَنْ جَعْفَرٍ الصَّادِقِ علیه السلام وَ اللَّفْظُ لَهُ، فِی قَوْلِهِ «مَرَجَ الْبَحْرَیْنِ یَلْتَقِیانِ» (117) قَالَ عَلِیٌّ وَ فَاطِمَةُ بَحْرَانِ عَمِیقَانِ لا یَبْغِی أَحَدُهُمَا عَلَی صَاحِبِهِ وَ فِی رِوَایَةٍ «بَیْنَهُما بَرْزَخٌ» (118) رَسُولُ اللَّهِ «یَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَ الْمَرْجانُ» (119) الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْن علیهما السلام.
عَمَّارُ بْنُ یَاسِرٍ فِی قَوْلِهِ تَعَالَی «فَاسْتَجابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّی لا أُضِیعُ عَمَلَ عامِلٍ مِنْکُمْ مِنْ ذَکَرٍ أَوْ أُنْثی (120) قَالَ:
فَالذَّکَرُ عَلِیٌّ وَ الْأُنْثَی فَاطِمَةُ سلام الله علیها وَقْتَ الْهِجْرَةِ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی اللَّیْلَةِ. (121)
الْبَاقِرُ علیه السلام فِی قَوْلِهِ تَعَالَی «وَ ما خَلَقَ الذَّکَرَ وَ الْأُنْثی» (122) فَالذَّکَرُ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ وَ الْأُنْثَی فَاطِمَةُ سلام الله علیها «إِنَّ سَعْیَکُمْ لَشَتَّی» (123) لَمُخْتَلَفٌ «فَأَمَّا مَنْ أَعْطی وَ اتَّقی* وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنی» (124) بِقُوَّتِهِ وَ صَامَ حَتَّی وَفَی بِنَذْرِهِ وَ تَصَدَّقَ بِخَاتَمِهِ وَ هُوَ رَاکِعٌ وَ آثَرَ الْمِقْدَادَ بِالدِّینَارِ عَلَی نَفْسِهِ قَالَ:
«وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنی» (125) وَ هِیَ الْجَنَّةُ وَ الثَّوَابُ مِنَ اللَّهِ فَسَنُیَسِّرُهُ لَکَ فَجَعَلَهُ إِمَاماً فِی الْخَیْرِ وَ قُدْوَةً وَ أَباً لِلْأَئِمَّةِ یَسَّرَهُ اللَّهُ لِلْیُسْرَی.
الْبَاقِرُ علیه السلام فِی قَوْلِهِ تَعَالَی «وَ لَقَدْ عَهِدْنا إِلی آدَمَ مِنْ قَبْلُ» (126) کَلِمَاتٍ فِی مُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ الْأَئِمَّةِ مِنْ ذُرِّیَّتِهِمْ: کَذَا نَزَلَتْ عَلَی محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
الْقَاضِی أَبُومُحَمَّدٍ الْکَرْخِیُّ فِی کِتَابِهِ عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام قَالَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها: لَمَّا نَزَلَتْ: «لا تَجْعَلُوا دُعاءَ الرَّسُولِ بَیْنَکُمْ کَدُعاءِ بَعْضِکُمْ بَعْضاً» (127) رَهِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنْ أَقُولَ لَهُ: یَا أَبَتِ فَکُنْتُ أَقُولُ: یَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَعْرَضَ عَنِّی مَرَّةً أَوِ اثْنَتَیْنِ أَوْ ثَلاثاً ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَیَّ فَقَالَ:
یَا فَاطِمَةُ إِنَّهَا لَمْ تَنْزِلْ فِیکِ وَ لا فِی أَهْلِکِ وَ لا فِی نَسْلِکِ، أَنْتِ مِنِّی وَ أَنَا مِنْکِ إِنَّمَا نَزَلَتْ فِی أَهْلِ الْجَفَاءِ وَ الْغِلْظَةِ مِنْ قُرَیْشٍ أَصْحَابِ الْبَذَخِ وَ الْکِبْرِ قُولِی: یَا أَبَتِ، فَإِنَّهَا أَحْیَا لِلْقَلْبِ وَ أَرْضَی لِلرَّبِّ.
وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَی ذَکَرَ اثْنَتَیْ عَشْرَةَ امْرَأَةً فِی الْقُرْآنِ عَلَی وَجْهِ الْکِنَایَةِ

«اسْكُنْ أنْتَ وَ زَوْجُکَ الّجَنَّةَ» (128) حَوَّاءَ «ضَرَبَ اللّهُ مَثَلاً لِلّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَ امْرَأَتَ لُوطٍ» (129) «إِذْ قالَتْ رَبِّ ابْنِ لِى عِنْدَکَ بَيْتاً فِى الْجَنَّةِ» (130) امْرَأَةَ فِرْعَوْنَ «وَ امْرَأَتُهُ قائِمَةٌ» (131) لِإِبْرَاهِيمَ «وَ أَصْلَحْنا لَهُ زَوْجَهُ» (132) لِزَكَرِيَّا «الآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ» (133) زَلِيخَا «وَ آتَيْناهُ أَهْلَهُ» (134) لِأَيُّوبَ «إِنِّى وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ» (135) بِلْقِيسَ «إِنِّى أُرِيدُ أَنْ أُنْكِحَکَ» (136) لِمُوسَى «وَ إِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلى بَعْضِ أَزْواجِهِ حَدِيثاً» (137) حَفْصَةَ وَ عَائِشَةَ «وَ وَجَدَکَ عائِلاً» (138) خَدِيجَةَ «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ» (139) فَاطِمَةَ سلام الله عليها ثُمَّ ذَكَرَهُنَّ بِخِصَالٍ: التَّوْبَةِ مِنْ حَوَّاءَ «قالارَبَّنا ظَلَمْنا» (140) وَ الشَّوْقِ مِنْ آسِيَةَ «رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَکَ بَيْتاً» (141) وَالضِّيَافَةِ مِنْ سَارَةَ «وَ امْرَأَتُهُ قائِمَةٌ» (142) وَ الْعَقْلِ مِنْ بِلْقِيسَ «إِنَّ الْمُلُوکَ إِذا دَخَلُوا قَرْيَةً» (143) وَالْحَيَاءِ مِنِ امْرَأَةِ مُوسَى «فَجاءَتْهُ إِحْداهُما تَمْشِى» (144) وَ الْإِحْسَانِ مِنْ خَدِيجَةَ «وَ وَجَدَکَ عائِلاً» (145) وَ النَّصِيحَةِ لِعَائِشَةَ وَ حَفْصَةَ «يا نِساءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ» (146) إِلَى قَوْلِهِ «وَ أَطِعْنَ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ» (147) وَ الْعِصْمَةِ مِنْ فَاطِمَةَ سلام الله عليها.

«وَ نِساءَنا وَ نِساءَكُمْ» (148) وَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَعْطَى عَشَرَةَ أَشْيَاءَ لِعَشَرَةٍ مِنَ النِّسَاءِ: التَّوْبَةَ لِحَوَّاءَ زَوْجَةِ آدَمَ وَ الْجَمَالَ لِسَارَةَ زَوْجَةِ إِبْرَاهِيمَ وَ الْحِفَاظَ لِرَحْمَةَ زَوْجَةِ أَيُّوبَ وَ الْحُرْمَةَ لِآسِيَةَ زَوْجَةِ فِرْعَوْنَ وَ الْحِكْمَةَ لِزَلِيخَا زَوْجَةِ يُوسُفَ وَ الْعَقْلَ لِبِلْقِيسَ زَوْجَةِ سُلَيْمَانَ وَ الصَّبْرَ لبرخانة أُمِّ مُوسَى وَ الصَّفْوَةَ لِمَرْيَمَ أُمِّ عِيسَى وَ الرِّضَى لِخَدِيجَةَ زَوْجَةِ الْمُصْطَفَى وَ الْعِلْمَ لِفَاطِمَةَ زَوْجَةِ الْمُرْتَضَى.

وَ الْإِجَابَةَ لِعَشَرَةٍ «وَ لَقَدْ نادانا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ» (149). «فَاسْتَجابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ» (150) يُوسُفَ «قالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُما» (151) مُوسَى وَ هَارُونَ «فَاسْتَجَبْنا لَهُ» (152) يُونُسَ «فَاسْتَجَبْنا لَهُ فَكَشَفْنا ما بِهِ مِنْ ضُرٍّ» (153) أَيُّوبَ «فَاسْتَجَبْنا لَهُ وَ وَهَبْنا لَهُ يَحْيى» (154) زَكَرِيَّا «ادْعُونِى أَسْتَجِبْ لَكُمْ» (155) لِلْمُخْلِصِينَ «أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ» (156) لِلْمُضْطَرِّينَ «وَ إِذا سَأَلَکَ عِبادِى» (157) لِلدَّاعِينَ «فَاسْتَجابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ» (158) فَاطِمَةَ وَ زَوْجِهَا.

وَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَهْتَمُّ لِعَشَرَةِ أَشْيَاءَ فَآمَنَهُ اللَّهُ مِنْهَا وَ بَشَّرَهُ بِهَا: لِفِرَاقِهِ وَطَنَهُ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ «إِنَّ الَّذِى فَرَضَ عَلَيْکَ الْقُرْآنَ لَرادُّکَ إِلى مَعادٍ» (159) وَ لِتَبْدِيلِ الْقُرْآنِ بَعْدَهُ كَمَا فُعِلَ بِسَائِرِ الْكُتُبِ فَنَزَلَ:

«إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَ إِنَّا لَهُ لَحافِظُونَ» (160) وَ لِأُمَّتِهِ مِنَ الْعَذَابِ فَنَزَلَ:

«وَ ما كانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَ أَنْتَ فِيهِمْ» (161) وَ لِظُهُورِ الدِّينِ فَنَزَلَ «لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ» (162) وَ لِلْمُؤْمِنِينَ بَعْدَهُ فَنَزَلَ:

«يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِى الْحَياةِ الدُّنْيا وَ فِى الْآخِرَةِ» (163) وَ لِخُصَمَائِهِمْ فَنَزَلَ:

«يَوْمَ لا يُخْزِى اللّهُ النَّبِىَّ وَ الّذِينَ آمَنُوا» (164) وَالشَّفَاعَةِ فَنَزَلَ:
«وَ لَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضى» (165) وَ لِلْفِتْنَةِ بَعْدَهُ عَلَى وَصِيِّهِ فَنَزَلَ:
«فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ» (166) يَعْنِى بِعَلِىٍّ وَ لِثَبَاتِ الْخِلافَةِ فِى أَوْلادِهِ فَنَزَلَ «لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِى الْأَرْضِ» (167) وَ لِابْنَتِهِ حَالَ الْهِجْرَةِ فَنَزَلَ «الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِياماً وَ قُعُوداً» (168) الْآيَاتِ.
وَ رَأْسُ التَّوَّابِينَ أَرْبَعَةٌ: آدَمُ «قالا رَبَّنا ظَلَمْنا أَنْفُسَنا» (169) وَ يُونُسُ قَالَ: «سُبْحانَكَ إِنِّى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ» (170) وَ دَاوُدُ «وَ خَرَّ راكِعاً وَ أَنابَ» (171) وَ فَاطِمَةُ «الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِياماً وَ قُعُوداً» (172).
وَ خُوِّفَ أَرْبَعَةٌ مِنَ الصَّالِحَاتِ: آسِيَةُ عُذِّبَتْ بِأَنْوَاعِ الْعَذَابِ فَكَانَتْ تَقُولُ: «رَبِّ ابْنِ لِى عِنْدَكَ بَيْتاً فِى الْجَنَّةِ» (173) وَ مَرْيَمُ خَافَتْ مِنَ النَّاسِ وَ هَرَبَتْ «فَناداها مِنْ تَحْتِها أَلا تَحْزَنِى» (174) وَ خَدِيجَةُ عَذَلَهَا النِّسَاءُ فِى النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَهَجَرْنَهَا فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: أَمَا كَانَ أَبِى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَلا يُحْفَظُ فِى وُلْدِهِ، أَسْرَعَ مَا أَخَذْتُمْ وَ أَعْجَلَ مَا نَكَصْتُمْ.
وَ رَأْسُ الْبَكَّاءِينَ ثَمَانِيَةٌ: آدَمُ وَ نُوحٌ وَ يَعْقُوبُ وَ يُوسُفُ وَ شُعَيْبٌ وَ دَاوُدُ وَ فَاطِمَةُ وَ زَيْنُ الْعَابِدِينَ عليه السلام ،
قَالَ الصَّادِقُ: أَمَّا فَاطِمَةُ فَبَكَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّى تَأَذَّى بِهَا أَهْلُ الْمَدِينَةِ فَقَالُوا لَهَا: قَدْ آذَيْتِينَا بِكَثْرَةِ بُكَائِكِ، إِمَّا أَنْ تَبْكِى باليل و إمّا أن تبكى بالنّهار، فكانَتْ تَخْرُجُ إِلَى مَقَابِرِ الشُّهَدَاءِ فَتَبْكِى.
وَ رَأْسُ الْبَكَّاءِينَ ثَمَانِيَةٌ: آدَمُ وَ نُوحٌ وَ يَعْقُوبُ وَ يُوسُفُ وَ شُعَيْبٌ وَ دَاوُدُ وَ فَاطِمَةُ وَ زَيْنُ الْعَابِدِينَ عليه السلام ،
قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام :
أَمَّا فَاطِمَةُ فَبَكَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّى تَأَذَّى بِهَا أَهْلُ الْمَدِينَةِ فَقَالُوا لَهَا: قَدْ آذَيْتِينَا بِكَثْرَةِ بُكَائِكِ، إِمَّا أَنْ تَبْكِى باليل و إمّا أن تبكى بالنّهار، فكانَتْ تَخْرُجُ إِلَى مَقَابِرِ الشُّهَدَاءِ فَتَبْكِى. وَ خَيْرُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ أَرْبَعَةٌ: كِتَابُ أَبِى بَكْرٍ الشِّيرَازِىِّ وَ رَوَى أَبُوالْهُذَيْلِ عَنْ مُقَاتِلٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَرَأَ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفاكِ وَ طَهَّرَكِ» (175) الْآيَةَ فَقَالَ لِى: يَا عَلِىُّ خَيْرُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ أَرْبَعٌ: مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ آسِيَةُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ.
أَبُونُعَيْمٍ فِى الْحِلْيَةِ وَ ابْنُ الْبَيِّعِ فِى الْمُسْنَدِ وَ الْخَطِيبُ فِى التَّارِيخِ وَ ابْنُ بَطَّةَ فِى الْإِبَانَةِ وَ أَحْمَدُ السَّمْعَانِىُّ فِى الْفَضَائِلِ بِأَسَانِيدِهِمْ عَنْ مَعْمَرٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ وَ رَوَى الثَّعْلَبِىُّ فِى تَفْسِيرِهِ وَ السَّلامِىُّ فِى تَارِيخِ خُرَاسَانَ وَ أَبُوصَالِحٍ الْمُؤَذِّنُ فِى الْأَرْبَعِينَ بِأَسَانِيدِهِمْ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ وَ رَوَى الشَّعْبِىُّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ وَ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَ رَوَى كُرَيْبٌ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ رَوَى مُقَاتِلٌ عَنْ سُلَيْمَانَ، عَنِ الضَّحَّاكِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ قَدْ رَوَاهُ أَبُومَسْعُودٍ وَ

عَبْدُالرَّزَّاقِ وَ أَحْمَدُ وَ إِسْحَاقُ كُلّهُمْ عَنِ النَّبِيِّ صَلّىً اللّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلّمَ وَ اللَّفْظُ لِلْحِلْيَةِ أَنَّهُ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
حَسْبُکَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ آسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ وَ فِی رِوَايَةِ مُقَاتِلٍ وَ الضَّحَّاکِ وَ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ أَفْضَلُهُنَّ فَاطِمَةُ.
الْفَضَائِلُ عَنْ عَبْدِالْمَلِکِ الْعُكْبَرِیِّ وَ مُسْنَدُ أَحْمَدَ بِإِسْنَادِهِمَا، عَنْ كُرَيْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مَرْيَمُ الْخَبَرَ سَوَاءً.
تَارِيخُ بَغْدَادَ بِإِسْنَادِ الْخَطِيبِ، عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم
خَيْرُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ الْخَبَرَ سَوَاء.
ثُمَّ إِنَّ النَّبِیَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَضَّلَهَا عَلَى سَائِرِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ رَوَتْ عَائِشَةُ وَ غَيْرُهَا عَنِ النَّبِیِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهُ قَالَ:
يَا فَاطِمَةُ أَبْشِرِی فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى اصْطَفَاکِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ عَلَى نِسَاءِ الْإِسْلامِ وَ هُوَ خَيْرُ دِينٍ.
حُذَيْفَةُ أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:
أَتَانِی مَلَکٌ فَبَشَّرَنِی أَنَّ فَاطِمَةَ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَوْ نِسَاءِ أُمَّتِی.
البخاریُّ و مسلم فی صحيحهما و أبوالسّعادات فی فضائل العشرة و أبوبكر بن شيبة فی اماليه و الدِّيلمیُّ فی فردوسه أنَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قال: فاطمة سيّدة نساء أهل الجنّة.
حلية أبی نعيم:
روی جابر بن سمرة عن النبی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فی خبر أمّا إنّها سيّدة نساء يوم القيامة.
تاريخُ الْبَلاذُرِیِّ أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ لِفَاطِمَةَ سلام الله عليها: أَنْتَ أَسْرَعُ أَهْلِی لَحَاقاً بِی فَوَجَمَتْ، فَقَالَ لَهَا: أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِی سَيِّدَةَ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَتَبَسَّمَتْ.
بيان: وجم كوعد أی سكت على غيظ.
ابن شهر آشوب در كتاب مناقب (176) می‌نگارد:
خرگوشی در كتاب لوامع و كتاب شرف المصطفی، ابوبكر شيرازی در كتاب خود از ابی صالح، ابواسحاق ثعلبی، علی بن احمد طائی، حسن بن علويه‌ی قطان در تفسيرهای خود از سعيد بن جبير و سفيان ثوری و ابونُعَيم در كتابش از حماد بن سلمه از ثابت، از انس، از ابی مالک از ابن عبّاس و قاضی نطنزی از سفيان بن عُيَينه از حضرت امام جعفر صادق عليه السلام نقل كرده‌اند:
راجع به تفسير آيه‌ی 19 سوره‌ی مباركه‌ی الرّحمن كه می‌فرمايد:

«مَرَجَ البَحْرَيْنِ يَلْتَقِيانِ» فرمود:
حضرت علی و حضرت زهراء علیهما السلام دو دریای عمیق می‌باشند که هیچ کدام بر دیگری ظلم و تعدّی نمی‌کنند.
در روایت دیگر است: منظور از این جمله که می‌فرماید:
«بَيْنَهُما بَرْزَخٌ» (177) پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم است و مقصود از جمله که فرمود:
«يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤ وَ الْمَرْجانُ» (178) امام حسن و امام حسین علیهما السلام می‌باشد.
عمار بن یاسر در تفسیر آیه‌ی 195 سوره‌ی آل عمران که می‌فرماید:
«فَاسْتَجابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اِنِّی لا اُضیعُ عَمَلَ عامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثی» می‌گوید:
منظور از کلمه‌ی «ذَكَر» که در آیه‌ی شریفه است حضرت علی علیه السلام و منظور از کلمه‌ی «اُنثی» حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها می‌باشد که (از مکّه) به مدینه در شب تاریک به سوی پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم هجرت نمودند.
حضرت امام محمّد باقر علیه السلام در تفسیر آیه 3 تا 7 سوره‌ی مبارکه‌ی واللّیل که می‌فرماید:
«وَ ما خَلَقَ الذَّكَرَ وَ الاُنْثی» فرموده:
منظور از «ذَكَرَ» که در این آیه‌ی مبارکه می‌باشد حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام و منظور از کلمه‌ی «اُنثی» حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها است.
معنی: «إنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتّی» یعنی تلاش‌های شما صورت‌های مختلف و منظور از «فَأَمَّا مَنْ أعْطی وَ اتَّقی وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنی» حضرت علی علیه السلام است که قوت و غذای خود را به فقیر داد و روزه گرفت تا نذر خود را ادا نمود و انگشتر خویش را در حال رکوع به عنوان تصدّق داد و مقداد را بر خویشتن مقدّم داشت و آن دیناری را که قرض کرده بود به وی داد.
منظور از «وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنی» بهشت و ثوابیست از طرف خدا.
منظور از «فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْری» این بود که حضرت علی علیه السلام را پیشوای خیر و پدر امامان: قرار داد تا به مدد الهی مردم را به سوی آسودگی و راحتی (سعادت) راهنمایی کنند.
نیز حضرت باقر علیه السلام در تفسیر آیه‌ی 115 سوره‌ی طه که می‌فرماید:
«وَ لَقَدْ عَهِدْنا إلی آدَمَ مِنْ قَبْلُ» فرموده:
منظور کلماتیست که درباره‌ی حضرت محمّد و علی و فاطمه و حسن و حسین و فرزندان آنان: نازل شده.
قاضی ابومحمّد کرخی در کتاب خود از حضرت امام صادق علیه السلام از

فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها روایت می‌کند که فرمود:
وقتی آیه‌ی 63 سوره‌ی نور که می‌فرماید:
«لا تَجْعَلُوا دُعاء الرَّسُولِ بَیْنَکُمْ کَدُعاءِ بَعْضِکُمْ بَعْضاً» نازل شد من از رسول خدا علیه السلام می‌ترسیدم که به وی بگویم پدر، بلکه به آن حضرت می‌گفتم:
یا رسول الله.
پدرم برای این موضوع تا سه مرتبه از من اعراض کرد، آنگاه متوجّه‌ی من شد و فرمود:
ای فاطمه! این آیه درباره‌ی تو و اهل خانه و نسل تو نازل نشده، زیرا تو از من و من از تو هستم. بلکه این آیه درباره‌ی جفاکاران قریش که متکبّرند نازل شده تو از این به بعد به من بگو: پدر، زیرا که این کلمه نزد من محبوب‌تر و خدای را بیشتر خشنود می‌نماید.
زنان قرآنی
بدان که خدای حکیم در قرآن مجید به نحو کنایه به وجود 12 نفر زن اشاره فرموده بدین شرح:
یکم:
منظور از آیه 35 سوره‌ی بقره که می‌فرماید:
«اُسْکُنْ وَ أنْتَ زَوْجُکَ الْجَنَّةَ» حضرت حواء است.
دوّم و سوّم:
منظور از آیه 10 سوره‌ی تحریم که می‌فرماید:
«ضَرَبَ اللهُ مَثَلاً لِلَّذینَ کَفَرُوا اِمْرَاَةَ نُوحٍ وَ امْرَاَةَ لُوطٍ» زن نوح و زن لوط می‌باشند.
چهارم:
منظور از آیه 11 سوره‌ی تحریم که می‌فرماید:
«إذْ قالَتْ رَبِّ ابْنِ لی عِنْدَکَ بَیْتاً فِی الْجَنَّةِ» آسیه زن فرعون می‌باشد.
پنجم:
منظور از آیه 71 سوره‌ی هود که می‌فرماید:
«وَامْرَاَتُهُ قائِمَةٌ» ساره زن حضرت ابراهیم می‌باشد.
ششم:
منظور از آیه 90 سوره‌ی انبیاء که می‌فرماید:
«وَ اَصْلَحْنا لَهُ زَوْجَهُ» زن حضرت زکریّا است.
هفتم:
منظور از آیه 51 سوره‌ی یوسف که می‌فرماید:
«الان حَصْحَصَ الْحَقُّ» زلیخا می‌باشد.
هشتم:
منظور از آیه 84 سوره‌ی انبیاء که می‌فرماید:

«وَ آتَیْناهُ اَهْلَهُ» اهل و عیال حضرت ایوب است.
نهم:
منظور از آیه 23 سوره‌ی نمل که می‌فرماید:
«اِنِّی وَجَدْتُ اِمْرَاَةً تْملِکُهُمْ» بلقیس می‌باشد.
دهم:
منظور از آیه 27 سوره‌ی قصص که می‌فرماید:
«إنِّی اُریدُ أنْ اُنْکِحَکَ» زوجه‌ی حضرت موسیست.
یازدهم و دوازدهم:
منظور از آیه 3 سوره‌ی تحریم که می‌فرماید:
«وَ إذْ اَسَرَّ النَّبیُ إلی بَعْضِ أزْواجِهِ حَدیثاً» حفصه و عایشه می‌باشد.
سیزدهم:
منظور از آیه 8 سوره‌ی والضّحی که می‌فرماید:
«وَ وَجَدَکَ عائِلاً» حضرت خدیجه‌ی کبری سلام الله علیها است.
چهاردهم:
منظور از آیه 19 سوره‌ی الرّحمن که می‌فرماید:
«مَرَجَ الْبَحْرَیْنِ» حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها می‌باشد (179).
سپس خدای حکیم خصلت‌های آنان را شرح داده و فرموده:
حضرت حواء توبه کرد، چنانکه در سوره‌ی اعراف آیه‌ی 23 می‌فرماید:
«قالا رَبَّنا ظَلَمْنا».
راجع به شوق آسیه می‌فرماید:
«رَبِّ ابْنِ لی عِنْدَکَ بَیْتاً» (180).
درباره‌ی مهمان نوازی ساره می‌فرماید:
«وَامْرَاَتُهُ قائِمَةٌ» (181).
راجع به عقل بلقیس می‌فرماید:
«إنَّ الْمُلُوکَ إذا دَخَلُوا قَرْیَةً» (182) درباره‌ی حیاء زوجه‌ی حضرت موسی می‌فرماید:
«فَجاءَتْهُ إحْداهُما تَمْشی» (183).
راجع به احسان حضرت خدیجه‌ی کبری سلام الله علیها می‌فرماید:
«وَ وَجَدَکَ عائِلاً» (184).
درباره‌ی نصیحت و اندرز به عایشه و حفصه در آیه‌ی 32 سوره‌ی احزاب می‌فرماید:
«یا نِساءَ النَّبِیِّ لَسْتُنَّ کَأحَدٍ» تا آنجا که فرموده:
«وَ أطَعْنَ اللهَ وَ رَسُولَهُ».
راجع به عصمت حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها در آیه‌ی 61 سوره‌ی آل عمران می‌فرماید:
«وَ نِسائِنا وَ نِسائُکُمْ».

خدای رؤوف ده خصلت را به ده نفر زنانی که نام آنان بدین شرح است عطا فرموده:
1 - توبه‌ی حضرت حواء زوجه‌ی حضرت آدم علیه السلام
2 - زیبایی ساره زوجه‌ی حضرت ابراهیم علیه السلام
3 - حفاظ زوجه‌ی ایوب که نامش رحمه بود.
4 - احترام آسیه زن فرعون
5 - حکمت زلیخا زوجه‌ی حضرت یوسف علیه السلام
6 - عقل بلقیس زوجه‌ی حضرت سلیمان علیه السلام
7 - صبر مادر حضرت موسی علیه السلام که نامش برخانه بود (185).
8 - برگزیدگی را نصیب مریم مادر عیسی نمود.
9 - رضایت و خشنودی را حضرت خدیجه زوجه پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم داشت.
10 – علم و دانش را نصیب حضرت فاطمه سلام الله علیها زوجه‌ی حضرت مرتضی علی علیه السلام نمود.
خدای رؤوف دعای ده نفر را مستجاب نموده بدین شرح:
1 - در سوره‌ی صافّات آیه‌ی 75 می‌فرماید:
«حضرت نوح علیه السلام ما را خواند و ما اجابت نمودیم».
2 - در سوره‌ی یوسف آیه‌ی 34 می‌فرماید:
«خدا دعای یوسف علیه السلام را مستجاب نمود و مکر و حیله‌ی زنان را از او دور کرد».
3 - در سوره‌ی یونس آیه‌ی 89 راجع به حضرت موسی و هارون می‌فرماید:
«دعای شما مستجاب شد».
4 - در سوره‌ی انبیاء آیه‌ی 88 می‌فرماید:
«دعای یونس را مستجاب کردیم».
5 - در سوره‌ی انبیاء آیه‌ی 84 درباره‌ی حضرت ایوب علیه السلام می‌فرماید:
«ما دعای او را مستجاب نمودیم و ناراحتی‌هایی را که داشت برطرف ساختیم».
6 - در سوره‌ی انبیاء آیه‌ی 90 راجع به حضرت زکریا علیه السلام می‌فرماید:
«ما دعای وی را اجابت کردیم و حضرت یحیی را به او عطا نمودیم».
7 - در سوره‌ی مؤمن آیه‌ی 60 درباره‌ی مخلصین می‌فرماید:
«دعا کنید تا مستجاب نمایم».
8 - در سوره‌ی نمل آیه‌ی 62 راجع به افراد مضطر و ناچار می‌فرماید:
«یا کسی که دعای مضطر را اجابت می‌کند».

9 - در سوره‌ی بقره آیه‌ی 186 درباره‌ی دعای بندگان نیکوکار می‌فرماید:
«یا محمّد! هر گاه بندگان من از تو سؤالی بکنند من اجابت می‌نمایم».
10 - در سوره‌ی آل عمران آیه‌ی 195 درباره‌ی حضرت فاطمه‌ی اطهر و امیرالمؤمنین علی علیهما السلام می‌فرماید:
«خدا دعای ایشان را مستجاب نمود».
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم راجع به 10 موضوع خائف و مضطرب بود و خدای توانا آن حضرت را در امان خود نگه داشت و به وی بشارت داد:
1 - مفارقت از وطن خود (یعنی مکّه‌ی معظّمه) که در سوره‌ی قصص آیه‌ی 85 می‌فرماید:
«همان خدایی که قرآن را بر تو واجب کرد تو را به سوی وطن باز می‌گرداند».
2 - آن حضرت راجع به قرآن خائف بود که مبادا بعد از او نظیر کتاب‌های آسمانی گذشتگان دچار تغییر و تبدیل شود، خدا در سوره‌ی حجر آیه‌ی 9 می‌فرماید:
ما قرآن را نازل کردیم و حتماً آن را حفظ خواهیم کرد.
3 - راجع به عذاب امّت آن حضرت، آیه‌ی 33 سوره‌ی انفال را فرو فرستاد که می‌فرماید:
«چون تو در میان امّت هستی خدا ایشان را عذاب نخواهد کرد».
4 - برای توسعه‌ی دین آن بزرگوار در سوره‌ی توبه آیه‌ی 33 می‌فرماید:
«خدا پیامبر خود را به کلیّه‌ی ادیان مسلط خواهد کرد».
5 - برای ثبات و استقامت مؤمنین بعد از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در سوره‌ی ابراهیم، آیه‌ی 27 می‌فرماید:
«خدا مؤمنین را در دنیا و آخرت در قول خود ثابت نگاه می‌دارد».
6 - درباره‌ی دشمنان مؤمنین در سوره‌ی تحریم آیه‌ی 8 می‌فرماید:
«روزی که خدای رؤوف، پیامبر و مؤمنین را رسوا نخواهد کرد».
7 - راجع به شفاعت آن حضرت در سوره و الضّحی، آیه‌ی 5 می‌فرماید:
«به زودی خداوند آن قدر به تو بخشد که راضی شوی».
8 - درباره‌ی فتنه و آشوبی که بعد از آن حضرت دچار وصیّ او حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام شد در سوره‌ی زخرف آیه‌ی 41 می‌فرماید:
«وقتی تو را از دنیا بردیم از آنان انتقام خواهیم گرفت».
9 - راجع به ثبوت خلافت فرزندان حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام در سوره‌ی نور، آیه‌ی 55 می‌گوید:
«حتماً آنان را در زمین خلیفه خواهیم نمود».
10 - راجع به هجرت حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها از مکّه به مدینه در سوره‌ی آل عمران آیه‌ی 191 می‌فرماید:

«آن افرادی که خدا را در حال ایستادن و نشستن یاد می‌کنند» الی آخر.
سران توبه کنندگان چهار نفر بودند بدین شرح:
1 - حضرت آدم علیه السلام ، چنانکه در سوره‌ی اعراف، آیه 23 از قول وی می‌فرماید:
گفتند:
پروردگارا! ما به نفس خود ظلم کردیم إلی آخر.
2 - حضرت یونس علیه السلام ، چنانکه در سوره‌ی انبیاء، آیه‌ی 87 از قول او می‌فرماید:
بار خدایا! تو پاک و منزّه هستی و من از ستمکارانم.
3 - حضرت داوود علیه السلام ، چنانکه در سوره‌ی صاد، آیه‌ی 24 می‌فرماید:
داوود به خاک افتاد و توبه کرد.
4 - فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها چنانکه در سوره‌ی آل عمران، آیه‌ی 191 می‌فرماید:
آن افرادی که فاطمه هم یکی از آنان بود در حال نشستن و ایستادن به یاد خدا هستند. (186)
چهار نفر از زنان نیکوکار خائف و ترسان شدند بدین شرح:
1 - آسیه زن فرعون که از طرف فرعون دچار انواع و اقسام عذاب شد چنانکه در سوره‌ی تحریم آیه‌ی 11 از قول وی می‌فرماید:
که گفت:
پروردگارا! یک خانه‌ای نزد خود در بهشت برایم بنا کن.
2 - حضرت مریم سلام الله علیها که از مردم گریخت، چنانکه در سوره‌ی مریم آیه‌ی 24 از زیر آن درخت ندا کرد:
محزون و افسرده مباش.
3 و 4 – حضرت خدیجه‌ی کبری و حضرت فاطمه‌ی زهراء علیهما السلام، زیرا وقتی خدیجه با رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ازدواج کرد زنان قریش از وی کناره گیری نمودند و فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها می‌فرمود:
آیا پدر من پیامبر خدا نیست، آیا فرزندان خود را حفظ نمی‌کند، چه زود گمراه شدید و چه زود دین خدا را واژگون نمودید.
سران گریه کنندگان هشت نفر بودند بدین شرح:
1 - حضرت آدم علیه السلام
2 - حضرت نوح علیه السلام
3 - حضرت یعقوب علیه السلام
4 - حضرت یوسف علیه السلام
5 - حضرت شعیب علیه السلام

6 - حضرت داوود علیه السلام
7 - حضرت فاطمه سلام الله علیها
8 - حضرت سجّاد علیه السلام.
حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می‌فرماید:
فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها به قدری برای پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گریه کرد که اهل مدینه اذیّت شدند و به ایشان گفتند:
تو ما را به علّت کثرت گریه ناراحت کردی یا شب گریه کن یا روز! ! لذا حضرت فاطمه سلام الله علیها از مدینه خارج می‌شد و روی قبر شهداء گریه می‌کرد.
ابوبکر شیرازی با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت کرده که فرمود:
پیغمبر خدا این آیه را تلاوت کرد:
«إنَّ اللهَ اصْطَفاکِ وَ طَهَّرَکِ» (187) و به من فرموده:
یا علی! بهترین زنان چهار نفرند:
1 - مریم دختر عمران
2 - خدیجه دختر خُوَیْلد
3 - فاطمه دختر محمّد
4 - آسیه دختر مُزاحِم.
ابونُعَیم در کتاب: حِلْیَةُ الاولیاء و گروه دیگری از اهل تسنّن از پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت کرده‌اند که فرمود:
زنان بزرگ عالم چهار نفرند
1 - مریم دختر عمران
2 - خدیجه دختر خویلد
3 - فاطمه‌ی زهراء دختر حضرت محمّد
4 - آسیه زن فرعون.
و در روایت، مُقاتل و ضحّاک و عکرمه از ابن عبّاس، نقل شده که او گفت: فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها از همه‌ی آنان افضل است.
فضائل از عبدالملک العُکْبری و مُسند احمد با سندهای خود از کُرَیب از ابن عبّاس و او از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل می‌کند که فرمود بزرگ زنان اهل بهشت حضرت مریم سلام الله علیها است.
در کتاب تاریخ بغداد از حمید طَویل روایت کرده که او از انس نقل نموده که گفت:
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
بهترین زنان دو جهان. سپس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برتری داد او را (حضرت فاطمه سلام الله علیها را) بر همه‌ی زنان در دنیا و آخرت.

عایشه و دیگران از پیغمبر اکرم صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم روایت کرده‌اند که فرمود:
ای فاطمه! به تو مژده می‌دهم که خدا تو را از کلیّه‌ی زنان عالم و زنان اسلام که بهترین دین است افضل و برتر دانسته‌ست.
حُذَیْفه از رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
ملکی نزد من آمد و گفت:
مژده باد تو را که فاطمه بزرگترین زنان اهل بهشت یا زنان امّت من است.
بخاری و مسلم هر دو در صحیح خود و ابوالسّعادات در کتاب فضائل العشرة و ابوبکر بن شیبة در کتاب امالی و دیلمی در کتاب فردوس نقل کرده‌اند که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمودند:
فاطمه سلام الله علیها سرور زنان اهل بهشت است.
ابونُعَیْم در کتاب حِلْیَة از جابر بن سَمُرة نقل کرده که آن حضرت فرمود:
آگاه باشید که او (حضرت فاطمه سلام الله علیها) سرور زنان است در روز قیامت.
در تاریخ بلاذری نقل می‌کند که پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها فرمود:
تو از کلیّه‌ی اهل بیت من زودتر به من ملحق خواهی شد. فاطمه خشمگین شد، رسول خدا به وی فرمود:
آیا راضی نیستی که بزرگ زنان بهشتی باشی؟! فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها خندان گردید.
بیان: «وجم» بر وزن «وعد» یعنی ساکت شد از غیظ و غضب (یعنی عصبانیّت او فروکش کرد).

[روايت شماره] (40)

[المناقب لابن شهرآشوب] الشَّعْبِىُّ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ:
أَسَرَّ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَى فَاطِمَةَ شَيْئاً فَضَحِكَتْ فَسَأَلْتُهَا فَقَالَتْ:
قَالَ لِى: أَلا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِى سَيِّدَةَ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَوْ نِسَاءِ أُمَّتِى.
حِلْيَةُ الْأَوْلِيَاءِ وَ كِتَابُ الشِّيرَازِىِّ رَوَى عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ وَ جَابِرُ بْنُ سَمُرَةَ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دَخَلَ عَلَى فَاطِمَةَ فَقَالَ:
كَيْفَ تَجِدِينَكِ يَا بُنَيَّةُ؟
قَالَتْ:
إِنِّى لَوَجِعَةٌ وَ إِنَّهُ لَيَزِيدُنِى أَنَّهُ مَا لِى طَعَامٌ آكُلُهُ قَالَ:
يَا بُنَيَّةُ أَمَا تَرْضَيْنَ أَنَّكِ سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ؟
قَالَتْ:
يَا أَبَتِ فَأَيْنَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ؟
قَالَ:
تِلْكِ سَيِّدَةُ نِسَاءِ عَالَمِهَا وَ إِنَّكِ سَيِّدَةُ نِسَاءِ عَالَمِكِ أَمْ وَاللَّهِ زَوَّجْتُكِ سَيِّداً فِى الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ.
وَ قِيلَ لِلصَّادِقِ عليه السلام :
قَوْلُ الرسول صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَىْ سَيِّدَةُ نِسَاءِ عَالَمِهَا؟
قَالَ:
ذَاکَ مَرْيَمُ وَ فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ.
وَ فِى الْحَدِيثِ: أَنَّ آسِيَةَ بِنْتَ مُزَاحِمٍ وَ مَرْيَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ وَ خَدِيجَةَ يَمْشِينَ أَمَامَ فَاطِمَةَ كَالْحِجَابِ لَهَا إِلَى الْجَنَّةِ.
وَ سَأَلَ بُزل الْهَرَوِىُّ الْحُسَيْنَ بْنَ رُوحٍ فَقَالَ:
كَمْ بَنَاتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:
أَرْبَعٌ، فَقَالَ:
أَيَّتُهُنَّ أَفْضَلُ؟
فَقَالَ:
فَاطِمَةُ،
قَالَ:
وَ لِمَ صَارَتْ أَفْضَلَ وَ كَانَتْ أَصْغَرَهُنَّ سِنّاً وَ أَقَلَّهُنَّ صُحْبَةً لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم؟
قَالَ:
لِخَصْلَتَيْنِ خَصَّهَا اللَّهُ بِهِمَا: إِنَّهَا وَرِثَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم

وَ نَسْلُ رَسُولِ اللّهِ صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم مِنْهَا وَ لَمْ یَخُصَّهَا بِذَلِکَ إلاّ بِفَضْلِ إِخْلاصٍ عَرَفَهُ مِنْ نِیَّتِهَا.
وَ قَالَ الْمُرْتَضَی؛ : التَّفْضِیلُ هُوَ کَثْرَةُ الثَّوَابِ بِأَنْ یَقَعَ إِخْلاصٌ وَ یَقِینٌ وَ نِیَّةٌ صَافِیَةٌ وَ لا یَمْتَنِعُ مِنْ أَنْ تَکُونَ سلام الله علیها قَدْ فُضِّلَتْ عَلَی أَخَوَاتِهَا بِذَلِکَ وَ یُعْتَمَدُ عَلَی أَنَّهَا سلام الله علیها أَفْضَلُ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ بِإِجْمَاعِ الْإِمَامِیَّةِ وَ عَلَی أَنَّهُ قَدْ ظَهَرَ مِنْ تَعْظِیمِ الرسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لِشَأْنِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها وَ تَخْصِیصِهَا مِنْ بَیْنِ سَائِرِهِنَّ مَا رُبَّمَا لا یَحْتَاجُ إِلَی الِاسْتِدْلالِ عَلَیْهِ.
جَامِعُ التِّرْمِذِیِّ وَ إِبَانَةُ الْعُکْبَرِیِّ وَ أَخْبَارُ فَاطِمَةَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الصَّوْلِیِّ وَ تَارِیخُ خُرَاسَانَ عَنِ السَّلَامِیِّ مُسْنَداً أَنَّ جُمَیْعاً التَّیْمِیَّ قَالَ:
دَخَلْتُ مَعَ عَمَّتِی عَلَی عَائِشَةَ فَقَالَتْ لَهَا عَمَّتِی: مَا حَمَلَکِ عَلَی الْخُرُوجِ عَلَی عَلِیٍّ؟
فَقَالَتْ عَائِشَةُ: دَعِینا فَوَاللَّهِ مَا کَانَ أَحَدٌ مِنَ الرِّجَالِ أَحَبَّ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ مِنْ عَلِیٍّ وَ لا مِنَ النِّسَاءِ أَحَبَّ إِلَیْهِ مِنْ فَاطِمَةَ.
فَضَائِلُ الْعَشَرَةِ عَنْ أَبِی السَّعَادَاتِ وَ فَضَائِلُ الصَّحَابَةِ عَنِ السَّمْعَانِیِّ وَ فِی رِوَایَاتٍ عَنِ الشَّرِیکِ وَ الْأَعْمَشِ وَ کَثِیرٍ النَّوَّاءِ وَ ابْنِ الْحَجَّامِ کُلِّهِمْ، عَنْ جُمَیْعِ بْنِ عُمَیْرٍ عَنْ عَائِشَةَ وَ عَنْ أُسَامَةَ، عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ رُوِیَ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَطَاءٍ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ بُرَیْدَةَ، عَنْ أَبِیهِ قَالَ:
سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَیُّ النِّسَاءِ أَحَبُّ إِلَیْکَ؟
قَالَ:
فَاطِمَةُ، قُلْتُ: مِنَ الرِّجَالِ؟
قَالَ:
زَوْجُهَا.
جَامِعُ التِّرْمِذِیِّ قَالَ بُرَیْدَةُ: کَانَ أَحَبَّ النِّسَاءِ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةُ وَ مِنَ الرِّجَالِ عَلِیٌّ.
قُوتُ الْقُلُوبِ عَنْ أَبِی طَالِبٍ الْمَکِّیِّ وَ الْأَرْبَعِینُ عَنْ أَبِی صَالِحٍ الْمُؤَذِّنِ وَ فَضَائِلُ الصَّحَابَةِ عَنْ أَحْمَدَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ سُفْیَانَ وَ عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِی الْجَحَّافِ، عَنْ جُمَیْعٍ، عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهُ قَالَ عَلِیٌّ لِلنَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَمَّا جَلَسَ بَیْنَهُ وَ بَیْنَ فَاطِمَةَ وَ هُمَا مُضْطَجِعَانِ: أَیُّنَا أَحَبُّ إِلَیْکَ أَنَا أَوْ هِیَ؟
فَقَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم هِیَ أَحَبُّ إِلَیَّ وَ أَنْتَ أَعَزُّ عَلَیَّ مِنْهَا.
وَ فِی خَبَرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ أَنَّهُ افْتَخَرَ عَلِیٌّ وَ فَاطِمَةُ بِفَضَائِلِهِمَا فَأَخْبَرَ جَبْرَئِیلُ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهُمَا قَدْ أَطَالا الْخُصُومَةَ فِی مَحَبَّتِکَ فَاحْکُمْ بَیْنَهُمَا فَدَخَلَ وَ قَصَّ عَلَیْهِمَا مَقَالَتَهُمَا، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَی فَاطِمَةَ وَ قَالَ:
لَکِ حَلاوَةُ الْوَلَدِ وَ لَهُ عِزُّ الرِّجَال وَ هُوَ أَحَبُّ إِلَیَّ مِنْکِ، فَقَالَتْ:

فَاطِمَةُ: وَ الّذِی اصْطَفَاکَ وَ اجْتَبَاکَ وَ هَدَاکَ وَ هَدَی بِکَ الْأُمَّةَ لا زِلْتُ مُقِرَّةً لَهُ مَا عِشْتُ.
عَامِرٌ الشَّعْبِیُّ وَ الْحَسَنُ الْبَصْرِیُّ وَ سُفْیَانُ الثَّوْرِیُّ وَ مُجَاهِدٌ وَ ابْنُ جُبَیْرٍ وَ جَابِرٌ الْأَنْصَارِیُّ وَ مُحَمَّدٌ الْبَاقِرُ وَ جَعْفَرٌ الصَّادِقُ علیه السلام ، عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهُ قَالَ إِنَّمَا فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّی فَمَنْ أَغْضَبَهَا فَقَدْ أَغْضَبَنِی أَخْرَجَهُ الْبُخَارِیُّ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ.
وَ فِی رِوَایَةِ جَابِرٍ: فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِی وَ مَنْ آذَانِی فَقَدْ آذَی اللَّهَ.
وَ فِی مُسْلِمٍ وَ الْحِلْیَةِ إِنَّمَا فَاطِمَةُ ابْنَتِی بَضْعَةٌ مِنِّی یُرِیبُنِی مَا أَرَابَهَا وَ یُؤْذِینِی مَا آذَاهَا.
بیانٌ: قال الجزریُّ: و فی الحدیث «فاطمةُ بَضْعَةٌ مِنِّی» البضعةُ بالفتح القطعةُ مِنَ اللّحمِ وَ قَدْ تُکْسَرُ أی إنَّها جُزْءٌ مِنِّی کَما أنَّ الْقَطْعَةَ مِنَ اللَّحْمِ جُزْءٌ مِنَ اللّحم وَ قالَ: وَ فِی حَدیثِ فاطمةَ: یُریبُنی ما یُریبُها أی یَسُوُؤنی ما یَسُوُؤها وَ یَزْعَجُنِی ما یَزْعَجُها، یُقالُ: رابَنی هذا الأمْرُ وَ أرابَنی إذا رَأَیْتَ مِنْهُ ما تَکْره.
ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (188) از شعبی، از مسروق نقل می‌کند که عایشه گفت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مطلبی در گوش حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود و حضرتش خندید. من از علّت خنده از ایشان پرسیدم.
فرمود:
پیامبر به من فرمود آیا راضی نمی‌شوی به اینکه سَرور زنان بهشت یا زنان امّت من باشی.
در کتاب حلیة الاولیاء و کتاب شیرازی از عمران بن حصین و او از جابر بن سَمُرَه روایت کرده که گفت:
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد دخترش فاطمه آمد و فرمود: ای دختر عزیزم! خود را در چه حالی می‌بینی؟
عرض کرد:
من اضافه بر اینکه ناراحت هستم غذایی ندارم که بخورم.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
ای دخترم! آیا راضی نیستی که بزرگترین زنان عالم باشی؟ فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:
پدر جان مگر این مقام از مریم دختر عمران نیست؟
فرمود:
مریم فقط بزرگترین زنان زمانه‌ی خود بود تو نیز بزرگترین زنان زمانه‌ی خود هستی، آری به خدا قسم که شوهرت علی، بزرگ اهل دنیا و آخرت است.
به حضرت امام جعفر صادق علیه السلام گفته شد:

منظور از قول پیامبر اکرم صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم که فرموده:
فاطمه بزرگترین زنان اهل بهشت است، یعنی زنان زمان فاطمه؟
فرمود:
این مقام مریم دختر عمران است ولی فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها بزرگترین زنان اوّلین و آخرین بهشت می‌باشد.
در روایتی وارد شده که آسیه دختر مزاحم و مریم دختر عمران و خدیجه‌ی کبری در آن موقعی که فاطمه سلام الله علیها متوجّه بهشت می‌شود پیشاپیش او پرده دار فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها خواهند بود.
بُزْل هروی از حسین بن روح پرسش کرد و گفت:
دختران پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم چند نفر بودند؟
گفت:
چهار نفر.
گفت کدام یک از آنان افضل بودند؟
گفت:
فاطمه، گفت:
چرا آن حضرت افضل است در حالی که ایشان از همه کوچک‌تر و کمتر از همه با رسول خدا زندگی کرده؟
گفت:
برای دو خصلت بود که خدا او را به این مقام اختصاص داد:
1 - وی وارث پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بود
2 - نسل پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از وی به یادگار ماند. خدای حکیم فاطمه را به جهت آن خلوص نیّتی که داشت به این مقام اختصاص داد.
مرحوم سیّد مرتضی؛ فرموده:
معنی افضل بودن این است که اخلاص و یقین و نیّت صاف در کار باشد تا ثواب زیاد نصیب شود، مانعی ندارد که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها به همین جهت بر خواهران خود فضیلت و برتری داشته باشد.
این مطلب مورد اعتماد است که حضرت فاطمه سلام الله علیها به اتّفاق و اجماع گروه امامیّه (علمای شیعه) از کلیّه‌ی زنان عالم افضل و برتر است.
و نیز آن تعظیم و تمجیدی که پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از شأن و مقام فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها می‌کرد و او را در میان زنان گرامی می‌داشت و برای افضل بودن ایشان احتیاجی به استدلال نیست.
در کتاب جامع ترمذی با چند واسطه از جُمَیع تیمی نقل می‌کند که گفت:
من با عمّه‌ام نزد عایشه رفتم، عمّه‌ام به عایشه گفت:
چه باعث شد که تو به علی بن ابیطالب علیه السلام خروج کردی؟ عایشه گفت:

مرا به حال خود واگذار! ! به خدا قسم، از مردان کسی بیشتر از علی علیه السلام و از زنان کسی بیشتر از فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها نزد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عزیزتر نبودند.
در کتاب فضائل الصّحابه با چند واسطه از پدر عبدالله بن بریده روایت می‌کند که گفت:
به پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گفتم:
کدام زنان نزد تو محبوب ترند؟
فرمود:
فاطمه.
گفتم:
از مردان؟
فرمود:
شوهرش علی علیه السلام.
در کتاب جامع ترمذی از بریده نقل شده که گفت:
محبوب‌ترین زنان در نزد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها و در بین مردان حضرت علی علیه السلام بود.
در کتاب قوّت القلوب با چند واسطه از عایشه روایت می‌کند گفت:
حضرت علی علیه السلام به پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در حالی که حضرتش بین علی و فاطمه علیهما السلام نشسته بود و آنها به پهلو خوابیده بودند سؤال کرد یا رسول الله کدام یک از ما نزد شما محبوب‌تر است من یا فاطمه؟ پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
فاطمه نزد من محبوب‌تر و تو از او نزد من عزیزتری.
در روایتی از جابر بن عبدالله آمده که گفت:
علی و فاطمه‌ی اطهر علیهما السلام هر کدام به فضائل و مناقب خویشتن فخر می‌کردند، این موضوع را جبرئیل به پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خبر داد و گفت:
ایشان راجع به محبّت تو گفتگوی طولانی دارند، تو در میان ایشان قضاوت کن!
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد حضرت علی و زهرا علیهما السلام آمد و جریان را برای آنان شرح داد، سپس متوجّه فاطمه شد و فرمود:
تو نزد من حلاوت و شیرینی فرزندی را داری و علی عزّت مردان را دارد، علی از تو نزد من محبوب‌تر است.
فاطمه‌ی اطهر عرض کرد:
به حقّ آن خدایی که تو را برگزید و تو را هدایت نمود و امّت تو را به

وسیله تو هدایت کرد من مادامی که زنده باشم به این مطلب اقرار دارم.
عامر شعبی و دیگران از امام باقر و امام جعفر صادق علیهما السلام از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت کرده‌اند که فرمود:
فاطمه پاره‌ای از تن من است، کسی که وی را به غضب آورد مرا به غضب آورده که این مطلب را بخاری از مسور بن مخرمه نقل کرده‌ست.
در روایت دیگری وارد شده که فرمود:
هر کس فاطمه را اذیّت کند مرا اذیّت کرده و کسی که مرا اذیّت کند حقّاً که خدا را اذیّت کرده‌ست.
در کتاب صحیح مسلم و کتاب حلیة الاولیاء از رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کنند که فرمود:
فاطمه پاره‌ی تن من است، هر که وی را ناراحت کند مرا ناراحت خواهد کرد و هر که او را اذیّت کند مرا اذیّت می‌نماید.
بیان: جزریّ می‌گوید:
در حدیثی که رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌فرماید:
«فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّی» یعنی فاطمه سلام الله علیها پاره‌ی تن من است. «بَضْعَةٌ» قطعه‌ای از گوشت را گویند که جدا شده باشد، پس منظور رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم این است که حضرت فاطمه سلام الله علیها جزئی از وجود من است همان گونه که قطعه‌ای از گوشت جزئی از بدن است.
و در حدیث دیگر که می‌فرماید:
«یُرِیبُنِی مَا رَابَهَا» یعنی ناراحت و دلگیر می‌کند مرا آنچه که فاطمه را ناراحت و دلگیر کند. (و به تعبیر دیگر یعنی حضرت می‌فرماید) ناآرام می‌کند مرا آنچه که ناآرام کند فاطمه را، وقتی می‌گویند «رابنی هذا الأمر و أرابنی» یعنی از او چیزی دیدم که مرا مکدّر و ناراحت کرد.

[روایت شماره] (41)

[المناقب لابن شهرآشوب] سَعْدُ بْنُ أَبِی وَقَّاصٍ سَمِعْتُ النَّبِیَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَقُولُ: فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّی مَنْ سَرَّهَا فَقَدْ سَرَّنِی وَ مَنْ سَاءَهَا فَقَدْ سَاءَنِی، فَاطِمَةُ أَعَزُّ الْبَرِيَّةِ عَلَیَّ.
مُسْتَدْرَکُ الْحَاكِمِ، عَنْ أَبِی سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ وَ حِلْيَةُ أَبِی نُعَيْمٍ عَنِ الزُّهْرِیِّ وَ ابْنُ أَبِی مُلَيْكَةَ وَ الْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:
إِنَّمَا فَاطِمَةُ شِجْنَةٌ مِنِّی يَقْبِضُنِی مَا يَقْبِضُهَا وَ يَبْسُطُنِی مَا يَبْسُطُهَا.
وَ جَاءَ سَهْلُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ إِلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ فَقَالَ:
إِنَّ قَوْمَکَ يَقُولُونَ: إِنَّکَ تُؤْثِرُ عَلَيْهِمْ وُلْدَ فَاطِمَةَ، فَقَالَ عُمَرُ: سَمِعْتُ الثِّقَةَ مِنَ الصَّحَابَةِ أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:
فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّی يُرْضِينِی مَا أَرْضَاهَا وَ يُسْخِطُنِی مَا أَسْخَطَهَا، فَوَاللَّهِ إِنِّی لَحَقِيقٌ أَنْ أَطْلُبَ رِضَى رَسُولِ اللَّهِ وَ رِضَاهُ وَ رِضَاهَا فِی رِضَى وُلْدِهَا.
وَ قَدْ عَلِمُوا أَنَّ النَّبِیَّ يَسُرُّهُ مَسَرَّتُهَا جِدّاً وَ يَشْنَى [يَشْنَئُ] اغْتِمَامُهَا (189) قَوْلُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم هذا يَدُلُّ عَلى عِصْمَتِها لأَنَّها لَوْ كانَتْ مِمَّنْ تُقارِفُ الذُّنُوبَ لَمْ يَكُنْ مُؤَذِيها مُؤَذِياً لَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلى كُلِ حالٍ، بَلْ كانَ مَنْ فَعَلَ الْمُسْتَحِقَّ (190) مِنْ ذَمِّها وَ إقامَةِ الْحدِّ إنْ كانَ الْفِعْلُ يَقْتَضيهِ سارّاً لَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ مُطيعاً.
أَبُوثَعْلَبَةَ الْخُشَنِیُّ قَالَ:
كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرِهِ يَدْخُلُ عَلَى فَاطِمَةَ، فَدَخَلَ عَلَيْهَا فَقَامَتْ إِلَيْهِ وَ اعْتَنَقَتْهُ وَ قَبَّلَتْ بَيْنَ عَيْنَيْهِ.
الْأَرْبَعِينُ عَنِ ابْنِ الْمُؤَذِّنِ بِإِسْنَادِهِ، عَنِ النَّضْرِ بْنِ شُمَيْلٍ، عَنْ مَيْسَّرَةَ، عَنِ الْمِنْهَالِ، عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ، عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ أَبِی بَكْرٍ وَ فِی فَضَائِلِ السَّمْعَانِیِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالا: كَانَ النَّبِیُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِذَا قَدِمَ مِنْ مَغَازِيهِ قَبَّلَ فَاطِمَةَ.
وَ رَوَوْا عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ فَاطِمَةَ كَانَتْ إِذَا دَخَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَامَ لَهَا مِنْ مَجْلِسِهِ وَ قَبَّلَ رَأْسَهَا وَ أَجْلَسَهَا مَجْلِسَهُ وَ إِذَا جَاءَ إِلَيْهَا لَقِيَتْهُ وَ قَبَّلَ كُلٌّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ وَ جَلَسَا مَعاً.
أَبُوالسَّعَادَاتِ فِی فَضَائِلِ الْعَشَرَةِ وَ ابْنُ الْمُؤَذِّنِ فِی الْأَرْبَعِينِ بِالْإِسْنَادِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ عَنْ أَبِی ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِیِّ وَ عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالُوا: كَانَ النَّبِیُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِذَا أَرَادَ سَفَراً كَانَ آخِرَ النَّاسِ عَهْداً بِفَاطِمَةَ سلام الله عليها وَ إِذَا قَدِمَ كَانَ أَوَّلَ النَّاسِ عَهْداً بِفَاطِمَةَ سلام الله عليها وَ لَوْ لَمْ يَكُنْ لَهَا عِنْدَاللَّهِ تَعَالَى فَضْلٌ عَظِيمٌ لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَفْعَلُ مَعَهَا ذَلِکَ إِذْ كَانَتْ وَلَدَهُ وَ قَدْ أَمَرَ اللَّهُ

بِتَعْظِيمِ الْوَلَدِ لِلْوَالِدِ وَ لا يَجُوزُ أَنْ يَفْعَلَ مَعَهَا ذَلِکَ وَ هُوَ بِضِدِّ مَا أَمَرَ بِهِ أَمَّتَهُ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى.

أَبُوسَعِيدٍ الْخُدْرِیُّ قَالَ:

كَانَتْ فَاطِمَةُ مِنْ أَعَزِّ النَّاسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَدَخَلَ عَلَيْهَا يَوْماً وَ هِیَ تُصَلِّی فَسَمِعَتْ كَلامَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی رَحْلِهَا، فَقَطَعَتْ صَلاتَهَا وَ خَرَجَتْ مِنَ الْمُصَلَّى فَسَلَّمَتْ عَلَيْهِ، فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهَا وَ قَالَ:

يَا بُنَيَّةُ كَيْفَ أَمْسَيْتِ رَحِمَكِ اللَّهُ عَشِّينَا غَفَرَ اللَّهُ لَكِ وَ قَدْ فَعَلَ.

أَخْبَارُ فَاطِمَةَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الصَّوْلِیِّ قَالَ عَبْدُاللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَى فَاطِمَةَ فَقَدَّمَتْ إِلَيْهِ كِسْرَةً يَابِسَةً مِنْ خُبْزِ شَعِيرٍ فَأَفْطَرَ عَلَيْهَا ثُمَّ قَالَ:

يَا بُنَيَّةُ هَذَا أَوَّلُ خُبْزٍ أَكَلَ أَبُوكِ مُنْذُ ثَلاثَةِ أَيَّامٍ، فَجَعَلَتْ فَاطِمَةُ تَبْكِی وَ رَسُولُ اللَّهِ يَمْسَحُ وَجْهَهَا بِيَدِهِ.

أَبُوصَالِحٍ الْمُؤَذِّنُ فِی الْأَرْبَعِينِ بِالْإِسْنَادِ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ:

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا أَمَرَنِی أَنْ أُزَوِّجَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِیٍّ فَفَعَلْتُ، فَقَالَ لِی جَبْرَئِيلُ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَنَى جَنَّةً مِنْ لُؤْلُؤَةٍ بَيْنَ كُلِّ قَصَبَةٍ إِلَى قَصَبَةٍ لُؤْلُؤَةٌ مِنْ يَاقُوتٍ مُشَذَّرَةٌ بِالذَّهَبِ وَ جَعَلَ سُقُوفَهَا زَبَرْجَداً أَخْضَرَ وَ جَعَلَ فِيهَا طَاقَاتٍ مِنْ لُؤْلُؤٍ مُكَلَّلَةٍ بِالْيَاقُوتِ.

ثُمَّ جَعَلَ غُرَفَهَا لَبِنَةً مِنْ ذَهَبٍ وَ لَبِنَةً مِنْ فِضَّةٍ وَ لَبِنَةً مِنْ دُرٍّ وَ لَبِنَةً مِنْ يَاقُوتٍ وَ لَبِنَةً مِنْ زَبَرْجَدٍ، ثُمَّ جَعَلَ فِيهَا عُيُوناً تَنْبُعُ مِنْ نَوَاحِيهَا وَ حُفَّتْ بِالْأَنْهَارِ وَ جَعَلَ عَلَى الْأَنْهَارِ قِبَاباً مِنْ دُرٍّ قَدْ شُعِّبَتْ بِسَلاسِلِ الذَّهَبِ وَ حُفَّتْ بِأَنْوَاعِ الشَّجَرِ وَ بَنَى فِی كُلِّ غُصْنٍ قُبَّةً وَ جَعَلَ فِی كُلِّ قُبَّةٍ أَرِيكَةً مِنْ دُرَّةٍ بَيْضَاءَ غِشَاؤُهَا السُّنْدُسُ وَ الْإِسْتَبْرَقُ وَ فَرَشَ أَرْضَهَا بِالزَّعْفَرَانِ وَ فَتَقَ بِالْمِسْكِ وَ الْعَنْبَرِ وَ جَعَلَ فِی كُلِّ قُبَّةٍ حَوْرَاءَ وَ الْقُبَّةُ لَهَا مِائَةُ بَابٍ عَلَى كُلِّ بَابٍ جَارِيَتَانِ وَ شَجَرَتَانِ فِی كُلِّ قُبَّةٍ مِفْرَشٌ وَ كِتَابٌ مَكْتُوبٌ حَوْلَ الْقِبَابِ آيَةُ الْكُرْسِیِّ، فَقُلْتُ: يَا جَبْرَئِيلُ لِمَنْ بَنَى اللَّهُ هَذِهِ الْجَنَّةَ؟

قَالَ:

بَنَاهَا لِعَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ فَاطِمَةَ ابْنَتِکَ سِوَى جِنَانِهِمَا تُحْفَةً أَتْحَفَهُمَا اللَّهُ وَ لِتَقَرَّ بِذَلِکَ عَيْنُکَ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

بیان: قوله «لؤلؤة من ياقوت» لعلّ المعنى أنّها فی صفاء اللّؤلؤ و لون الياقوت و لا يبعد أن تكون «من» زائدة من النّساخ أو يكون الظرف متعلّقاً بقوله مشذّرة أی اللّؤلؤة مرصّعة من الياقوت بالذّهب قال الفيروزآبادیّ: الشذر قطع من الذّهب تلقط من معدنه بلا إذابة، أو خرز يفصّل بها النظم أو هو اللؤلؤ الصغار.

قوله: قد شعبت، الشعب الجمع و التفريق و لعل الأظهر هنا الأول و قال الفيروزآبادىّ: الأريكة كسفينة سرير فى حجلة، أو كلُّ ما يتّكأُ عليه من سرير و منصّة و فراش، أو سرير منّجد مزيّن فى قبّة أو بيت، فإذا لم يكن فيه سرير فهو حجلة و السندس: الرَّقيق من الحرير و الإستبرق الغليظ منه.
قوله «و فتق» أى جعل بين الزعفران المسک و العنبر أو بين فرشها المبسوطة من الفتق بمعنى الشقِّ و المفرش کمنبر شیء کالشاذکونة.
نیز در کتاب مناقب (191) از سعد بن ابی وقاص نقل می‌کند که گفت:
از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شنیدم که می‌فرمود:
فاطمه پاره‌ای از تن من است، هر کس او را خشنود نماید مرا خشنود نموده و هر کس وی را ناراحت کند مرا ناراحت کرده‌ست. فاطمه نزد من عزیزترین مردم می‌باشد.
حاکم در کتاب مستدرک با چند واسطه از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت کرده که فرمود:
فاطمه از من است، آنکه او را ناراحت کند مرا ناراحت کرده و آنکه وی را خوشحال نماید مرا خوشحال می‌نماید.
سهل بن عبدالله نزد عمر بن عبدالعزیز آمد و گفت:
قوم تو می‌گویند تو فرزندان فاطمه را بر آنان مقدّم می‌داری گفت:
این طور به ما رسیده که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرموده:
فاطمه پاره‌ی تن من می‌باشد، هر چه باعث رضایت زهراء شود باعث رضایت من می‌شود و آنچه موجب خشم فاطمه شود موجب خشم من نیز خواهد شد.
به خدا قسم من سزاوارترم که رضایت پیامبر خدا را حاصل نمایم، رضایت فاطمه و پدرش در رضایت فرزندان فاطمه می‌باشد.
یعنی حقّاً که دانستند مسرور شدن حضرت فاطمه سلام الله علیها، پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را مسرور می‌کند و مغموم بودن وی، حضرتش را به خشم خواهد آورد.
این سخن پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که درباره‌ی حضرت فاطمه سلام الله علیها فرموده بر معصوم بودن آن بانوی با عظمت دلالت می‌کند، زیرا اگر فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها مرتکب معصیت می‌شد، هر عملی که باعث ناراحتی ایشان می‌شد موجب ناراحتی رسول خدا نمی‌شد.
فرمایش رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که می‌فرماید:
اذیّت فاطمه اذیّت به من است، دلالت بر عصمت آن بانو دارد، زیرا اگر او (حضرت فاطمه سلام الله علیها) از کسانی بود که (نعوذ بالله) آلوده به گناه بود حضرت نمی‌فرمود اذیّت کننده‌ی او اذیّت کننده‌ی من است در هر حالی، بلکه اگر کسی عملی انجام دهد که انسان گنهکار مستحقّ آن است (از قبیل ذمّ و اقامه‌ي حدّ و غیره) پیامبرِ را خوشحال می‌کند و چنین کسی

مطیع پیامبر صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم محسوب می‌شود، (زیرا پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از انسان گنهکار حمایت نمی‌کند، پس باید حضرت زهرا سلام الله علیها معصومه باشد تا پیامبر معصوم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بفرماید:
اذیّت کننده‌ی او اذیّت کننده‌ی من است).
ابوثعلبه می‌گوید:
هر گاه رسول خدا از مسافرت باز می‌گشت و نزد فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها می‌آمد او برمی خاست و با پیغمبر خدا معانقه می‌کرد و میان دو چشم آن حضرت را می‌بوسید.
در کتاب اربعین با چند واسطه از عکرمه روایت می‌کند که هر گاه پیغمبر خدا از جنگ باز می‌گشت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها، او را می‌بوسید.
از عایشه روایت کرده‌اند که گفت:
هر گاه فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها نزد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌آمد پیامبر از جای خود برمی خاست، سر فاطمه را می‌بوسید و او را در جای خود می‌نشانید و هر گاه رسول خدا نزد فاطمه می‌رفت و فاطمه آن حضرت را ملاقات می‌کرد یکدیگر را می‌بوسیدند و با یکدیگر می‌نشستند.
ابوالسّعادات در کتاب فضائل العشره با چند واسطه از ابن عمر نقل می‌کند که گفت:
هر گاه پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم اراده‌ی مسافرتی می‌کرد آخرین شخصی را که دیدار می‌کرد فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها بود و موقعی که از سفر باز می‌گشت اوّل کسی را که ملاقات می‌کرد فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها بود. اگر فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها نزد خدا یک چنین فضیلت مهمّی را نمی‌داشت پیامبر خدا با وی این عمل را انجام نمی‌داد، زیرا او فرزند رسول خدا بود و خدا دستور داده که فرزند نسبت به پدر خود احترام کند.
و جایز نبود پیغمبر اکرم، این همه فاطمه را احترام کند، زیرا این عمل بر خلاف دستوریست که آن حضرت از طرف خدا به امّت خود داده‌ست.
ابو سعید خُدری می‌گوید:
فاطمه نزد رسول خدا عزیزترین مردم بود.
در یکی از روزها فاطمه مشغول نماز بود که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد او آمد، فاطمه نماز خود را تمام کرده و متوجّه آن حضرت شد و بر او سلام کرد، رسول خدا دست مبارک خود را بر سر فاطمه‌ی زهراء کشید و به او گفت:
ای دخترم! چگونه روز را شب کردی، خدا تو را رحمت کند.
در کتاب اخبار فاطمه با یک واسطه از عبدالله بن حسن روایت می‌کند که

گفت:
یک روز پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها آمد، فاطمه یک پاره‌ی نان جو خشک به حضور آن حضرت آورد و آن بزرگوار با آن نان افطار کرد. سپس فرمود:
ای دخترم! این اوّلین نانی‌ست که پدرت بعد از سه روز می‌خورد، فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها پس از شنیدن این سخن گریان شد و پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دست مبارک خود را به صورت حضرت زهراء سلام الله علیها می‌مالید.
ابوصالح مؤذن در کتاب اربعین از ابن مسعود روایت می‌کند که گفت:
از پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شنیدم می‌فرمود:
خدا به من دستور داد تا فاطمه را برای علی تزویج نمودم پس از این ازدواج جبرئیل به من گفت:
خدای توانا، بهشتی از لؤلؤ که بین هر قَصَبِه (192) تا قصبه‌ی دیگر یک مرواریدیست آراسته به طلا، سقف‌های آن را از زبرجد سبز قرار داده، در آن بهشت اطاق‌هایی از مروارید بنا نهاده که به یاقوت پوشیده شده‌اند.
غرفه‌های آن را یک خشت طلا، یکی از نقره، یکی از درّ، یکی از یاقوت و یکی از زبرجد قرار داده، در آن بهشت چشمه‌هایی آفریده که از اطراف آنها جریان دارند، نهرهایی در اطراف آنها در جریانند، قبّه‌هایی از مروارید بر آنها ساخته شده، آن قبّه‌ها را به وسیله‌ی زنجیر طلا بسته‌اند، بر اطراف آنها انواع و اقسام درختان میوه رسته، بر هر شاخی قبّه‌ای بنا شده، در هر قبّه‌ای تختی از دُرّ سفید گذاشته‌اند و پرده‌هایی از سندس و استبرق بر روی آنها گسترده‌اند، فرش زمین آن از زعفران می‌باشد.
آن تخت‌ها را به وسیله‌ی مُشْک و زعفران خوشبو نموده‌اند، در هر قبّه‌ای حوریّه‌ای جا داده‌اند، هر قبّه‌ای صد در دارد، بر هر دری دو کنیزک ایستاده‌اند، در اطراف آن قبّه آیة الکرسی نوشته شده‌ست.
من به جبرئیل گفتم:
این بهشت برای که بنا شده؟!
گفت:
برای حضرت علی بن ابیطالب و فاطمه‌ی زهراء علیهما السلام، اضافه بر بهشت‌های دیگری که خدا به ایشان مرحمت فرموده این هم یکی از آنها به شمار می‌رود، خدای رؤوف این بهشت‌ها را بدین جهت عطا نموده که چشم تو روشن شود.
بیان: در توضیح فرمایش رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که می‌فرماید:
«لؤلؤة من یاقوت» شاید منظور این باشد که آن شهر در صفای لؤلؤ و به رنگ یاقوت است و بعید نیستِ که «مِن» در این جمله از طرف کسانی که

این روایت را نوشته‌اند، سهواً اضافه شده باشد و یا اینکه بگوییم ظرف است و متعلّق به «مشذّرة» می‌باشد که در این صورت این گونه معنا می‌شود:
لؤلؤیی که جواهر نشان است از یاقوت و طلاکوب شده‌ست.
و فیروزآبادی گفته: «الشذر» به تکّه‌ای از طلا گویند که ناخالص و خام از معدن استخراج شده باشد و یا به ریسمانی گویند که برای منظّم کردن دانه‌های جواهرات به کار می‌رود و یا به لؤلؤهای کوچک گفته می‌شود.
و در آنجا که می‌فرماید:
«شعّبت بسلاسل الذّهب» در معنای «شعّب» جمع کردن چیزی را گفته‌اند و کاملاً برعکس آن هم معنا می‌دهد یعنی به معنی پراکنده کردن چیزی گویند و مرحوم علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:
در اینجا معنی اوّل (جمع کردن) مناسب‌تر است.
و فیروزآبادی گفته «اَریکه» بر وزن سفینه، به تختی گفته می‌شود که در حجله قرار می‌دهند و یا هر تختی که روی آن تکیه می‌دهند و بر آن می‌نشینند و زن و شوهر بر روی آن همبستر می‌شوند و یا به تختی گفته می‌شود که برای زینت خانه یا اطاق آن را مزیّن می‌کنند.
«سندس» به حریرِ لطیف و خالص و «استبرق» به حریر لطیف‌تر و خالص‌تر گفته می‌شود.
و در آنجا که می‌فرماید:
فرش زمین آن با زعفران است و بین زعفران‌ها مُشْک و عنبر مخلوط است، در اینجا «فتق» به معنی «جعل» است یعنی قرار داده بین زعفران‌ها مشک و عنبر و یا اینکه می‌توان گفت:
«فتق» به معنی «شقّ» است یعنی مشک و عنبرها شکافته است بین زعفران‌ها را.
و «مِفْرَشْ» بر وزن «مِنْبَر» شیئیست مانند «شاذکونه» و شاذکونه به لباس‌هایی گفته می‌شود که با کوک‌های درشت دوخته شده باشد.

[روایت شماره] (42)

[المناقب لابن شهرآشوب] ابْنُ عَبْدِ رَبِّهِ الْأَنْدُلُسِيُّ فِی الْعِقْدِ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ فِی خَبَرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِی سُفْيَانَ قَالَ:
دَخَلَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِیٍّ عَلَى جَدِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ هُوَ يَتَعَثَّرُ بِذَيْلِهِ فَأَسَرَّ إِلَى النَّبِیِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سِرّاً فَرَأَيْتُهُ وَ قَدْ تَغَيَّرَ لَوْنُهُ، ثُمَّ قَامَ النَّبِیُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّى أَتَى مَنْزِلَ فَاطِمَةَ فَأَخَذَ بِيَدِهَا فَهَزَّهَا إِلَيْهِ هَزّاً قَوِيّاً ثُمَّ قَالَ:
يَا فَاطِمَةُ إِيَّاكِ وَ غَضَبَ عَلِیٍّ فَإِنَّ اللَّهَ يَغْضَبُ لِغَضَبِهِ وَ يَرْضَى لِرِضَاهُ، ثُمَّ جَاءَ عَلِیٌّ فَأَخَذَ النَّبِیُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِيَدِهِ ثُمَّ هَزَّهَا إِلَيْهِ هَزّاً خَفِيفاً ثُمَّ قَالَ:
يَا أَبَاالْحَسَنِ إِيَّاكَ وَ غَضَبَ فَاطِمَةَ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَغْضَبُ لِغَضَبِهَا وَ تَرْضَى لِرِضَاهَا، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهُ مَضَيْتَ مَذْعُوراً وَ قَدْ رَجَعْتَ مَسْرُوراً، فَقَالَ:
يَا مُعَاوِيَةُ كَيْفَ لا أَسُرُّ وَ قَدْ أَصْلَحْتُ بَيْنَ اثْنَيْنِ هُمَا أَكْرَمُ الْخَلْقِ عَلَى اللَّهِ.
فِی رِوَايَةِ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ وَ حَبِيبِ بْنِ ثَابِتٍ وَ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ: أَحَبُّ اثْنَيْنِ فِی الْأَرْضِ إِلَیَّ.
قَالَ ابْنُ بَابَوَيْهِ: هَذَا غَيْرُ مُعْتَمَدٍ لِأَنَّهُمَا مُنَزَّهَانِ أَنْ يَحْتَاجَا أَنْ يُصْلِحَ بَيْنَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.
الْبَاقِرُ وَ الصَّادِقُ عليهما السلام أَنَّهُ كَانَ النَّبِیُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لا يَنَامُ حَتَّى يُقَبِّلَ عُرْضَ وَجْهِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها يَضَعُ وَجْهَهُ بَيْنَ ثَدْيَیْ فَاطِمَةَ وَ يَدْعُو لَهَا وَ فِی رِوَايَةٍ حَتَّى يُقَبِّلَ عُرْضَ وَجْنَةِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها أَوْ بَيْنَ ثَدْيَيْهَا.
أَبُوبَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ الشَّافِعِیُّ وَ ابْنُ شِهَابٍ الزُّهْرِیُّ وَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ كُلُّهُمْ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِی وَقَّاصٍ وَ أَبُومُعَاذٍ النَّحْوِیُّ الْمَرْوَزِیُّ وَ أَبُوقَتَادَةَ الْحَرَّانِیُّ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِیِّ، عَنْ هَاشِمِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ وَ الْخَرْكُوشِیُّ فِی شَرَفِ النَّبِیِّ وَ الْأُشْنُهِیُّ فِی الِاعْتِقَادِ وَ السَّمْعَانِیُّ فِی الرِّسَالَةِ وَ أَبُوصَالِحٍ الْمُؤَذِّنُ فِی الْأَرْبَعِينَ وَ أَبُوالسَّعَادَاتِ فِی الْفَضَائِلِ وَ مِنْ أَصْحَابِنَا أَبُوعُبَيْدَةَ الْحَذَّاءُ وَ غَيْرُهُ، عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام أَنَّهُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يُكْثِرُ تَقْبِيلَ فَاطِمَةَ فَأَنْكَرَتْ عَلَيْهِ بَعْضُ نِسَائِهِ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّهُ لَمَّا عُرِجَ بِی إِلَى السَّمَاءِ أَخَذَ بِيَدِی جَبْرَئِيلُ فَأَدْخَلَنِی الْجَنَّةَ فَنَاوَلَنِی مِنْ رُطَبِهَا فَأَكَلْتُهَا فِی رِوَايَةٍ: فَنَاوَلَنِی مِنْهَا تُفَّاحَةً فَأَكَلْتُهَا فَتَحَوَّلَ ذَلِكِ نُطْفَةً فِی صُلْبِی، فَلَمَّا هَبَطْتُ إِلَى الْأَرْضِ وَاقَعْتُ خَدِيجَةَ فَحَمَلَتْ بِفَاطِمَةَ فَفَاطِمَةُ حَوْرَاءُ إِنْسِيَّةٌ فَكُلَّمَا اشْتَقْتُ إِلَى رَائِحَةِ الْجَنَّةِ شَمِمْتُ رَائِحَةَ ابْنَتِی.
وَ دَخَلَ النَّبِیُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَى فَاطِمَةَ سلام الله عليها فَرَآهَا

مُنْزَعِجَةً فَقَالَ لَهَا: مَا بِکِ؟
فَقَالَتْ:
الْحُمَیْرَاءُ افْتَخَرَتْ عَلَی أُمِّی أَنَّهَا لَمْ تَعْرِفْ رَجُلاً قَبْلَکَ وَ إِنَّ أُمِّی عَرَفَتْهَا مُسِنَّةً فَقَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّ بَطْنَ أُمِّکِ کَانَ لِلْإِمَامَةِ وِعَاءً.
ابْنُ عَبْدِ رَبِّهِ فِی الْعِقْدِ إِنَّ الْمَهْدِیَّ رَأَی فِی مَنَامِهِ شَرِیکاً الْقَاضِیَ مَصْرُوفاً وَجْهُهُ عَنْهُ، فَلَمَّا انْتَبَهَ قَصَّ رُؤْیَاهُ عَلَی الرَّبِیعِ فَقَالَ:
إِنَّ شَرِیکاً مُخَالِفٌ لَکَ وَ إِنَّهُ فَاطِمِیٌّ مَحْضاً،
قَالَ الْمَهْدِیُّ: عَلَیَّ بِشَرِیکٍ، فَأُتِیَ بِهِ، فَلَمَّا دَخَلَ عَلَیْهِ قَالَ:
بَلَغَنِی أَنَّکَ فَاطِمِیٌّ،
قَالَ:
أُعِیذُکَ بِاللَّهِ أَنْ تَکُونَ غَیْرَ فَاطِمِیٍّ إِلا أَنْ تَعْنِیَ فَاطِمَةَ بِنْتَ کِسْرَی قَالَ:
لا وَ لَکِنْ أَعْنِی فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ،
قَالَ:
فَتَلْعَنُهَا؟
قَالَ:
لا، مَعَاذَ اللَّهِ،
قَالَ:
فَمَا تَقُولُ فِی مَنْ یَلْعَنُهَا؟
قَالَ:
عَلَیْهِ لَعْنَةُاللَّهِ،
قَالَ:
فَالْعَنْ هَذَا یَعْنِی الرَّبِیعَ؟
قَالَ:
لا وَاللَّهِ مَا أَلْعَنُهَا یَا أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ،
قَالَ:
لَهُ شَرِیکٌ: یَا مَاجِنُ فَمَا ذِکْرُکَ لِسَیِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ وَ ابْنَةِ سَیِّدِ الْمُرْسَلِینَ فِی مَجَالِسِ الرِّجَالِ،
قَالَ الْمَهْدِیُّ: فَمَا وَجْهُ الْمَنَامِ؟
قَالَ:
إِنَّ رُؤْیَاکَ لَیْسَتْ بِرُؤْیَا یُوسُفَ علیه السلام وَ إِنَّ الدِّمَاءَ لا تُسْتَحَلُّ بِالْأَحْلامِ.
وَ أُتِیَ بِرَجُلٍ شَتَمَ فَاطِمَةَ إِلَی الْفَضْلِ بْنِ الرَّبِیعِ فَقَالَ لِابْنِ غَانِمٍ: انْظُرْ فِی أَمْرِهِ مَا تَقُولُ قَالَ:
یَجِبُ عَلَیْهِ الْحَدُّ قَالَ لَهُ الْفَضْلُ هِیَ ذَا أُمُّکَ إِنْ حَدَّدْتَهُ فَأَمَرَ بِأَنْ یُضْرَبَ أَلْفَ سَوْطٍ وَ یُصْلَبَ فِی الطَّرِیقِ.
ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (193) با چند واسطه از معاویه بن ابی

سفیان روایت کرده که گفت:
یک روز حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشرّف شد و پس از اینکه دامن آن حضرت را گرفت مطلبی آهسته به عرض آن بزرگوار رسانید و رنگ مبارک پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تغییر نمود.
آنگاه رسول خدا برخاست و داخل منزل فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها گردید، دست فاطمه را گرفت و او را به جانب خود کشید، به وی فرمود:
از غضب علی بترس! زیرا خدا برای غضب علی غضب می‌کند و برای رضایت وی راضی می‌شود، سپس علی علیه السلام آمد و پیامبر اکرم دست او را گرفت و پس از اینکه فاطمه را حرکت داد به حضرت علی بن ابیطالب فرمود:
یا علی! از غضب فاطمه خائف باش! زیرا ملائکه برای غضب فاطمه غضب می‌کنند و برای رضایت وی راضی می‌شوند.
من گفتم:
یا رسول الله! با ناراحتی رفتی و با حالتی مسرور مراجعت نمودی، فرمود:
ای معاویه! چگونه خوشحال نباشم در صورتی که بین دو نفری را صلح و سازش دادم که نزد خدا گرامی‌ترین خلق محسوب می‌شوند.
در روایت عبدالله بن حارث و حبیب بن ثابت و علی بن ابراهیم چنین آمده که فرمود:
این دو نفر را از همه بیشتر در روی زمین دوست می‌دارم.
توجّه توجّه! ! ! ابن بابویه می‌گوید:
این روایت معتبر نیست، زیرا مقام حضرت علی و فاطمه علیهما السلام از این بالاتر است که بین ایشان اختلاف پیش آید و کار به جایی برسد که رسول خدا بین ایشان را صلح و سازش دهد.
امام باقر و امام صادق علیهما السلام می‌فرمایند:
پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نمی‌خوابید تا اینکه صورت و میان سینه‌ی فاطمه را می‌بوسید و برای آن حضرت دعا می‌کرد. در روایتی وارد شده که گونه‌های صورت و میان دو سینه‌ی وی را می‌بوسید.
گروهی از اهل تسنّن از ابوعبیده‌ی حذاء از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت کرده‌اند که فرمود:
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را زیاد می‌بوسید، بعضی از زنان آن حضرت به آن بزرگوار اعتراض می‌نمودند، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
هنگامی که مرا به معراج بردند جبرئیل دستم را گرفت و داخل بهشت نمود، آنگاه از رطب بهشت به من داد، بنا بر روایتی یک سیب به من داد، من آن را خوردم و در صلب من تبدیل به نطفه شد، موقعی که به زمین

آمدم و با خدیجه‌ی کبری همبستر شدم، وی به فاطمه حامله شد.
پس بنابراین فاطمه حوریّه‌ایست به شکل انسان، هر گاه من به بوی بهشت مشتاق می‌شوم دخترم فاطمه را می‌بویم.
یک روز پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد فاطمه سلام الله علیها آمد و دید آن بانو ناراحت است.
فرمود:
تو را چه شده؟!
گفت:
عایشه بر مادر من فخر می‌کند و می‌گوید:
من قبل از پیغمبر با کسی ازدواج نکردم، ولی مادر تو پیرزنی بود! پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه سلام الله علیها فرمود:
رحم مادر تو این لیاقت و ظرفیّت را داشت که امام علیه السلام از آن به وجود بیاید.
ابن عَبْدِ رَبِّه در کتاب عِقْد الفَرید می‌نگارد:
مهدی در عالم خواب دید که شریک قاضی صورت خود را از او برگردانیده‌ست. وقتی از خواب بیدار شد این خواب را برای ربیع نقل کرد، ربیع خواب وی را تعبیر کرد و گفت:
شریک با تو مخالف و از دوستداران فاطمه می‌باشد، مهدی گفت:
شریک را نزد من حاضر نمایید. هنگامی که شریک نزد مهدی آمد، مهدی به وی گفت:
به من این طور رسیده که تو دوست فاطمه می‌باشی؟ شریک گفت:
من تو را به خدا می‌سپارم که دوست فاطمه نباشی مگر فاطمه دختر کسری، مهدی گفت:
منظور من فاطمه دختر محمّد است، شریک گفت:
تو فاطمه را لعنت می‌کنی؟ مهدی گفت:
پناه به خدا! ! ابداً، شریک گفت:
عقیده‌ی تو درباره‌ی کسی که فاطمه را لعنت کند چیست؟ مهدی گفت:
خدا، کسی را که فاطمه را لعنت نماید لعنت کند. شریک گفت:
پس این (ربیع) را لعنت کن، ربیع گفت:
نه، یا امیرالمؤمنین! به خدا قسم که من فاطمه را لعنت نمی‌کنم. شریک به ربیع گفت:
ای بدجنس! پس آن سخنانی که در مجالس مردان راجع به فاطمه‌ی اطهر می‌گفتی چه بود!
مهدی گفت:
پس تعبیر خواب من چیست؟ شریک گفت:
خواب تو که خواب یوسف نیست و ریختن خون‌ها که به وسیله‌ی خواب‌های

آشفته حلال نخواهد شد.
یک وقت مردی را که به فاطمه‌ی اطهر ناسزا گفته بود نزد فضل بن ربیع آوردند. فضل به ابن غانم گفت:
نظریّه‌ی تو درباره‌ی این مرد چیست؟
گفت:
باید حدّ بر او جاری کرد، فضل به وی گفت:
اگر تو حدّ خدا را بر او جاری کنی مثل اینکه از مادر خود دفاع کرده باشی.
سپس دستور داد تا هزار تازیانه به او زدند و جنازه‌اش را بر سر راه به دار آویختند.

[روایت شماره] (43)

[المناقب لابن شهرآشوب] رُوِیَ أَنَّ فَاطِمَةَ تَمَنَّتْ وَکِیلاً عِنْدَ غَزَاةِ عَلِیٍّ علیه السلام فَنَزَلَ:

«رَبُّ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ لا إِلهَ إِلا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَکِیلاً». (194)

صَحِیحُ الدَّارَقُطْنِیِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَمَرَ بِقَطْعِ لِصٍّ فَقَالَ اللِّصُّ: یَا رَسُولَ اللَّهِ قَدَّمْتُهُ فِی الْإِسْلامِ وَ تَأْمُرُهُ بِالْقَطْعِ؟

فَقَالَ:

لَوْ کَانَتِ ابْنَتِی فَاطِمَةُ، فَسَمِعَتْ فَاطِمَةُ فَحَزِنَتْ فَنَزَلَ جَبْرَئِیلُ بِقَوْلِهِ: «لَئِنْ أَشْرَکْتَ لَیَحْبَطَنَّ عَمَلُکَ» (195) فَحَزِن رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَنَزَلَ:

«لَوْ کانَ فِیهِما آلِهَةٌ إِلا اللَّهُ لَفَسَدَتا» (196) فَتَعَجَّبَ النَّبِیُّ مِنْ ذَلِکَ فَنَزَلَ جَبْرَئِیلُ وَ قَالَ:

کَانَتْ حَزِنَتْ مِنْ قَوْلِکَ فَهَذِهِ الْآیَاتُ لِمُوَافَقَتِهَا لِتَرْضَی.

بیان: لعلَّ المعنی أنَّ هذه الآیات نزلت لتعلم فاطمة سلام الله علیها أنَّ مثل هذا الکلام المشروط لا ینافی جلالة المخاطب و المسند إلیه و براءته لوقوع ذلک بالنسبة إلی الرسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم من الله عزَّوجلَّ، أو لبیان أنَّ قطع ید فاطمة بمنزلة الشرک أو أنَّ هذا النوع من الخطاب المراد به الأُمّة إنّما صدر لصدور هذا النوع من الکلام بالنسبة إلی فاطمة فکان خلافاً للأولی و الأوَّل أصوب و أوفق بالأُصُول.

نیز در کتاب مناقب (197) می‌نویسد:

فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها در موقع جنگ نمودن حضرت علی علیه السلام تمنّای وکیل نمود و آیه‌ی نهم سوره مزمّل نازل شد. «همان پروردگار شرق و غرب که معبودی جز او نیست او را نگاهبان و وکیل خود انتخاب کن».

در صحیح دارقطنی می‌نگارد:

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دستور داد تا دست دزدی را قطع نمایند. آن شخص دزد گفت:

یا رسول الله! تو او را در اسلام مقدّم می‌داری و مع ذلک او را مأمور به قطع می‌کنی؟

فرمود:

آری، ولو اینکه دخترم فاطمه باشد.

وقتی فاطمه این سخن را شنید محزون گردید، سپس جبرئیل نازل شد و آیه‌ی 65 سوره‌ی زمر را آورد که می‌فرماید:

«اگر برای خدا شریک قائل شوی ثواب عمل تو نابود خواهد شد».

پس از نزول این آیه رسول خدا صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم محزون گردید، آنگاه آیه‌ی 22 سوره‌ی انبیاء نازل شد که می‌فرماید:
«اگر خدایانی غیر از خدای یکتا در آسمان و زمین وجود می‌داشتند آسمان و زمین فاسد می‌شدند».
پس از نزول این آیه پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تعجّب نمود، آنگاه جبرئیل نازل شد و گفت:
چون فاطمه‌ی زهراء از سخن تو که گفتی ولو اینکه دخترم باشد ناراحت شد لذا این آیات برای موافقت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها نازل شد که خشنود شود.
بیان: مرحوم علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید شاید منظور از نزول این آیه تعلیم حضرت زهرا سلام الله علیها بوده باشد به اینکه به کار بردن مانند این تعبیر «اگر فاطمه هم مرتکب این عمل می‌شد دستش را قطع می‌کردم» منافاتی با عظمت شأن مخاطب و برائت او ندارد و شاید منظور این باشد که قطع دست فاطمه سلام الله علیها به منزله‌ی شرک می‌باشد و شاید مقصود از این کلام آن باشد که امّت بدانند در اجرای احکام و حدود تفاوتی بین افراد جامعه ندارد.
و سپس علّامه می‌فرماید:
احتمال اوّل قوی‌تر و موافق با اصول مسلّم و پذیرفته شده‌ست.

[روایت شماره] (44)

[المناقب لابن شهرآشوب] سُئِلَ الصَّادِقُ علیه السلام عَنْ مَعْنَی حَیَّ عَلَی خَیْرِ الْعَمَلِ، فَقَالَ:
خَیْرُ الْعَمَلِ بِرُّ فَاطِمَةَ وَ وُلْدِهَا وَ فِی خَبَرٍ آخَرَ الْوَلایَةُ.
أَبُوصَالِحٍ فِی الْأَرْبَعِینَ، عَنْ أَبِی حَامِدٍ الْأَسْفَرَائِینِیُّ بِإِسْنَادِهِ، عَنْ أَبِی هُرَیْرَةَ قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَوَّلُ شَخْصٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ فَاطِمَةُ.
عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:
لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْجَنَّةَ خَلَقَهَا مِنْ نُورِ وَجْهِهِ ثُمَّ أَخَذَ ذَلِکَ النُّورَ فَقَذَفَهُ فَأَصَابَنِی ثُلُثُ النُّورِ وَ أَصَابَ فَاطِمَةَ ثُلُثُ النُّورِ وَ أَصَابَ عَلِیّاً وَ أَهْلَ بَیْتِهِ ثُلُثُ النُّورِ، فَمَنْ أَصَابَهُ مِنْ ذَلِکَ النُّورِ اهْتَدَی إِلَی وَلایَةِ آلِ مُحَمَّدٍ وَ مَنْ لَمْ یُصِبْهُ مِنْ ذَلِکَ النُّورِ ضَلَّ عَنْ وَلایَةِ آلِ مُحَمَّدٍ.
الْحُسَیْنُ بْنُ زَیْدِ بْنِ عَلِیٍّ، عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام وَ جَابِرٍ الْجُعْفِیِّ، عَنِ الْبَاقِرِ علیه السلام قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّ اللَّهَ لَیَغْضَبُ لِغَضَبِ فَاطِمَةَ وَ یَرْضَی لِرِضَاهَا.
ابْنُ شُرَیْحٍ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام وَ أَبُوسَعِیدٍ الْوَاعِظُ فِی شَرَفِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَنْ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ وَ أَبُوصَالِحٍ الْمُؤَذِّنُ فِی الْفَضَائِلِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ الْعُکْبَرِیُّ فِی الْإِبَانَةِ وَ مَحْمُودٌ الْأَسْفَرَائِینِیُّ فِی الدِّیَانَةِ رَوَوْا جَمِیعاً أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:
یَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ لَیَغْضَبُ لِغَضَبِکِ وَ یَرْضَی لِرِضَاکِ.
أَبُوبَکْرٍ مَرْدَوَیْهِ فِی کِتَابِهِ بِالْإِسْنَادِ عَنْ سِنَانٍ الْأَوْسِیِّ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
حَدَّثَنِی جَبْرَئِیلُ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَی لَمَّا زَوَّجَ فَاطِمَةَ عَلِیّاً علیه السلام أَمَرَ رِضْوَانَ فَأَمَرَ شَجَرَةَ طُوبَی فَحَمَلَتْ رِقَاعاً لِمُحِبِّی آلِ بَیْتِ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ثُمَّ أَمْطَرَهَا مَلائِکَةً مِنْ نُورٍ بِعَدَدِ تِلْکَ الرِّقَاعِ، فَأَخَذَ تِلْکَ الْمَلائِکَةُ الرِّقَاعَ فَإِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَةِ وَ اسْتَوَتْ بِأَهْلِهَا أَهْبَطَ اللَّهُ الْمَلائِکَةَ بِتِلْکَ الرِّقَاعِ فَإِذَا لَقِیَ مَلَکٌ مِنْ تِلْکَ الْمَلائِکَةِ رَجُلاً مِنْ مُحِبِّی آلِ بَیْتِ مُحَمَّدٍ دَفَعَ إِلَیْهِ رُقْعَةَ بَرَاءَةٍ مِنَ النَّارِ.
وَ جَاءَ فِی کَثِیرٍ مِنَ الْکُتُبِ مِنْهَا کَشْفُ الثَّعْلَبِیِّ وَ فَضَائِلُ أَبِی السَّعَادَاتِ فِی مَعْنَی قَوْلِهِ: «لا یَرَوْنَ فِیها شَمْساً وَ لا زَمْهَرِیراً» (198) أَنَّهُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ:
بَیْنَا أَهْلُ الْجَنَّةِ فِی الْجَنَّةِ بَعْدَ مَا سَکَنُوا رَأَوْا نُوراً أَضَاءَ الْجِنَانَ فَیَقُولُ أَهْلُ الْجَنَّةِ: یَا رَبِّ إِنَّکَ قَدْ قُلْتَ فِی کِتَابِکَ الْمُنْزَلِ عَلَی نَبِیِّکَ الْمُرْسَلِ «لا یَرَوْنَ

فِيها شَمْساً» فَيُنَادِى مُنَادٍ: لَيْسَ هَذَا نُورَ الشَّمْسِ وَ لا نُورَ الْقَمَرِ وَ إِنَّ عَلِيّاً وَ فَاطِمَةَ تَعَجَّبَا مِنْ شَيْ‌ءٍ فَضَحِكَا فَأَشْرَقَتِ الْجِنَانُ مِنْ نُورِهِمَا.
أَبُوعَلِيٍّ الصَّوْلِيُّ فِي أَخْبَارِ فَاطِمَةَ وَ أَبُوالسَّعَادَاتِ فِى فَضَائِلِ الْعَشَرَةِ بِالْإِسْنَادِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ قَالَ:
بَعَثَنِى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَدْعُو عَلِيّاً فَأَتَيْتُ بَيْتَهُ وَ نَادَيْتُهُ فَلَمْ يُجِبْنِى فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ:
عُدْ إِلَيْهِ فَإِنَّهُ فِى الْبَيْتِ وَ دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَرَأَيْتُ الرَّحَى تَطْحَنُ وَ لا أَحَدَ عِنْدَهَا، فَقُلْتُ لِعَلِيٍّ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَدْعُوک، فَخَرَجَ مُتَوَحِّشاً حَتَّى أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِمَا رَأَيْتُ فَقَالَ:
يَا أَبَاذَرٍّ لا تَعْجَبْ فَإِنَّ لِلَّهِ مَلائِكَةً سَيَّاحُونَ فِى الْأَرْضِ مُوَكَّلُونَ بِمَعُونَةِ آلِ مُحَمَّدٍ.
الْحَسَنُ الْبَصْرِيُّ وَ ابْنُ إِسْحَاقَ، عَنْ عَمَّارٍ وَ مَيْمُونَةَ أَنَّ كِلَيْهِمَا قَالا: وَجَدْتُ فَاطِمَةَ نَائِمَةً وَ الرَّحَى تَدُورُ فَأَخْبَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ بِذَلِکَ فَقَالَ:
إِنَّ اللَّهَ عَلِمَ ضَعْفَ أَمَتِهِ فَأَوْحَى إِلَى الرَّحَى أَنْ تَدُورَ فَدَارَتْ.
وَ قَدْ رَوَاهُ أَبُوالْقَاسِمِ الْبُسْتِيُّ فِى مَنَاقِبِ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ أَبُوصَالِحٍ الْمُؤَذِّنُ فِى الْأَرْبَعِينَ عَنِ الشَّعْبِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مَيْمُونَةَ وَ ابْنِ فَيَّاضٍ فِى شَرْحِ الْأَخْبَارِ.
وَ رُوِىَ أَنَّهَا سلام الله عليها رُبَّمَا اشْتَغَلَتْ بِصَلاتِهَا وَ عِبَادَتِهَا فَرُبَّمَا بَكَى وُلْدُهَا فَرَأَى الْمَهْدَ يَتَحَرَّکُ وَ كَانَ مَلَکٌ يُحَرِّكُهُ.
مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ:
بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سَلْمَانَ إِلَى فَاطِمَةَ قَالَ:
فَوَقَفْتُ بِالْبَابِ وَقْفَةً حَتَّى سَلَّمْتُ، فَسَمِعْتُ فَاطِمَةَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ مِنْ جَوًّا وَ الرَّحَى تَدُورُ مِنْ بَرًّا وَ مَا عِنْدَهَا أَنِيسٌ وَ قَالَ فِى آخِرِ الْخَبَرِ: فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَالَ:
يَا سَلْمَانُ إِنَّ ابْنَتِى فَاطِمَةَ مَلا اللَّهُ قَلْبَهَا وَ جَوَارِحَهَا إِيمَاناً إِلَى مُشَاشِهَا تَفَرَّغَتْ لِطَاعَةِ اللَّهِ فَبَعَثَ اللَّهُ مَلَكاً اسْمُهُ زُوقَابِيلُ وَ فِى خَبَرٍ آخَرَ جَبْرَئِيلُ فَأَدَارَ لَهَا الرَّحَى وَ كَفَاهَا اللَّهُ مَؤُنَةَ الدُّنْيَا مَعَ مَؤُنَةِ الْآخِرَةِ.
بيان: المراد بالجوّا داخل البيت و بالبَّرا خارجه و لم أظفر بهما فى اللّغة نعم قال فى النهاية: فِى حَدِيثِ سَلْمَانَ: مَنْ أَصْلَحَ جَوَّانِيَّهُ أَصْلَحَ اللَّهُ بَرَّانِيَّهُ، أراد بالبرَّانى العلانية و الألف و النون من زيادات النسب و أصله من قولهم خرج فلان برًّا أى خرج إلى البرَّ و الصحراء و قال الفيروزآبادى: الجوُّ داخل البيت كالجوَّانية و قال فى النهاية فى صفته صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
جليل المشاش، أى عظيم رؤوس العظام كالمرفقين و الكعبين و الركبتين و قال الجوهرى: هى رؤوس العظام اللّيّنة الّتى يمكن مضغها و منه الحديث ملىء عمّار إيماناً إلى مشاشه انتهى.

نیز در همان کتاب (199) می‌نویسد:
از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام راجع به معنی: «حَیَّ عَلی خَیرِ العَمَل» پرسش شد، فرمود:
منظور از این جمله، نیکویی نمودن به فاطمه‌ی اطهر و فرزندان وی: می‌باشد. بنا بر روایتی منظور ولایت آل محمّد است.
ابوصالح در کتاب اربعین از ابوهُرَیره از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
اوّلین شخصی که داخل بهشت می‌شود، فاطمه زهرا سلام الله علیها است.
از پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت شده که فرمود:
موقعی که خدای توانا بهشت را آفرید آن را از نور وجه خویشتن آفرید، سپس آن نور را گرفت و پرتاب کرد، یک سوّم آن نصیب من شد و یک سوّم دیگرش به دختر فاطمه رسید، ثلث سوّم آن به علی و فرزندانش رسید.
کسی که از آن نور به وی رسیده باشد به ولایت و دوستی آل محمّد هدایت خواهد شد، کسی که از آن نور به او نرسیده باشد از ولایت آنان گمراه می‌گردد.
حسین بن زید بن علی از امام صادق علیه السلام و جابر جعفی از امام باقر علیه السلام نقل می‌کند پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
خدا برای رضایت فاطمه راضی و برای غضب وی غضبناک می‌شود.
ابن شریح و ابو سعید واعظ و ابوصالح از ابن عبّاس و ابوعبدالله و محمود اسفراینی، همگی از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت کرده‌اند که فرمود:
ای فاطمه خداوند با غضب تو غضب می‌کند و با رضایت تو خشنود می‌شود.
ابوبکر مَرْدِوَیْه در کتاب خود از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
جبرئیل برایم گفت:
هنگامی که خدای رؤوف فاطمه را برای علی بن ابیطالب علیهما السلام تزویج نمود به رضوان امر کرد تا رقعه‌ها و نوشته‌هایی را برای دوستداران آل محمّد بر درخت طوبی بیاویزد، آنگاه ملائکه ای از نور که تعداد آنان با آن رقعه‌ها مطابق بود فرود آمده و آن صفحات را برداشتند.
وقتی روز قیامت فرا رسد خدای حکیم، ملائکه را با آن رقعه‌ها فرو می‌فرستد. هر گاه یکی از آن ملائکه یکی از دوستان آل محمّد را می‌بیند یکی از آن رقعه‌ها را که آزادی از جهنّم در آن نوشته شده به وی خواهد داد.

در کتاب‌های متعدّدی که از آن جمله کشف ثعلبی و کتاب فضائل ابی السّعادات است در ذیل آیه‌ی 13 سوره‌ی مبارکه‌ی دهر که می‌فرماید:
«اهل بهشت در بهشت آفتاب و سرمایی نمی‌بینند» و آنها از ابن عبّاس نقل می‌کنند که گفت:
بعد از آنکه اهل بهشت داخل و ساکن در بهشت می‌شوند نوری را می‌بینند که بهشت را نورانی می‌کند، اهل بهشت می‌گویند:
پروردگارا! تو در قرآن که به پیغمبر خود نازل کردی، فرموده ای: آفتاب را در بهشت نمی‌بینند.
خطاب می‌رسد:
این نور آفتاب و ماه نیست. علی و زهراء علیهما السلام از یک موضوعی تعجّب نمودند و خندیدند، این نورانیّت بهشت، از نور ایشان است.
ابوعلی صولی و ابوالسّعادات از ابوذر غفاری روایت می‌کنند که گفت:
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مرا فرستاد تا علی بن ابیطالب علیه السلام را به حضور آن حضرت بیاورم، من به خانه‌ی علی علیه السلام رفتم و او را صدا زدم، ولی آن بزرگوار جواب من را نداد، نزد پیغمبر خدا آمدم و جریان را گفتم، فرمود:
علی در خانه است، برگشتم وقتی داخل خانه‌ی حضرت علی علیه السلام شدم دیدم آسیاب خود به خود می‌چرخد و کسی نزد آن نیست! !
به حضرت علی علیه السلام گفتم:
رسول خدا تو را می‌خواهد، علی علیه السلام به سرعت به حضور پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آمد، من جریان آسیاب را به عرض پیامبر خدا رساندم، آن حضرت فرمود:
ای ابوذر تعجّب منمای! زیرا خدا، ملائکه ای دارد که در زمین می‌گردند و موکّلند که به آل محمّد کمک کنند.
حسن بصری و ابن اسحاق از عمّار و میمونه روایت کرده‌اند که: فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها در عالَم خواب بود و آسیاب وی کار می‌کرد، وقتی این داستان را برای رسول خدا گفتیم فرمود:
چون خدا ضعف و ناتوانی جسمی فاطمه را دید لذا به آسیاب دستور داد که بچرخد، آسیاب اطاعت نمود.
همین مطلب را ابوالقاسم بستی در مناقب امیرالمؤمنین علیه السلام و ابوصالح در اربعین از شعبی با سند خود از میمونه و ابن فیاض در شرح الاخبار نقل کرده‌اند.
روایت شده:
چه بسا می‌شد در آن موقعی که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها مشغول نماز و عبادت خویشتن بود و فرزندش گریه می‌کرد گهواره‌ی وی در حرکت بود، مَلَکی بود که آن گهواره را حرکت می‌داد.

حضرت امام محمّد باقر علیه السلام می‌فرماید:
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سلمان فارسی را نزد فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها فرستاد، سلمان می‌گوید:
من نزد در خانه ماندم و سلام کردم، شنیدم که فاطمه در داخل خانه مشغول تلاوت قرآن است، آسیاب می‌چرخد و کسی نزد آن نبود.
در آخر روایت می‌گوید:
پیغمبر خدا لبخند زد و فرمود:
ای سلمان! خدا قلب و اعضاء دخترم فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را از ایمان پر کرده؛ لذا فاطمه بدون دغدغه مشغول عبادت پرودگار می‌شود، خدا ملکی که نام او زوقابیل و به روایتی جبرئیل است فرستاده تا آسیاب را بگرداند، خدا عهده دار کارهای دنیوی و اخروی دخترم می‌شود.
بیان: منظور از «جَوّا» داخل خانه را گویند و «البرّا» خارج خانه را و من (علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه) در کتاب لغت معنایی برای آن دو لغت پیدا نکردم، آری فقط در کتاب نهایه در حدیث سلمان آمده است: «مَنْ أَصْلَحَ جَوَّانِیَّهُ أَصْلَحَ اللَّهُ بَرَّانِیَّهُ» (200) هر کس درون خود را اصلاح کند خداوند برون (ظاهر) او را اصلاح می‌کند، که در این روایت منظور از «البرّانی» آشکار است و الف و نون در آن زائدات و اصلاح می‌شود «بَرّا» که می‌گوییم (خَرَجَ فُلان بَرّا) برای فلانی خارج شد به سوی بَرّ و صحرا و فیروزآبادی گفته: «الجوّا» داخل خانه را گویند، مثل «الجَوّانیة».
و در نهایه در صفت رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گفته: «جلیل المشاش» یعنی استخوان‌های عظام (بزرگ) او مانند استخوان آرنج‌ها و کعبین (استخوان روی پا) و رکبتین (زانوها) بسیار عظیم و قوی بود.
و جوهری گوید:
«مشاش» سر استخوان‌هایی را گویند که بسیار نرم است، به طوری که می‌توان آنها را جَوید و از همین باب است حدیثی که در مورد عمّار فرموده‌اند که می‌فرماید:
«مُلِئَ عَمَّارٌ إِیمَاناً إِلَی مُشَاشِه» (201) یعنی ایمان تا سر استخوان‌های عمّار نفوذ نموده بود.

[روایت شماره] (45)

[المناقب لابن شهرآشوب] عَلِيُّ بْنُ مَعْمَرٍ قَالَ:
خَرَجَتْ أُمُّ أَيْمَنَ إِلَى مَكَّةَ لَمَّا تُوُفِّيَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها وَ قَالَتْ:
لا أَرَى الْمَدِينَةَ بَعْدَهَا، فَأَصَابَهَا عَطَشٌ شَدِيدٌ فِي الْجُحْفَةِ حَتَّى خَافَتْ عَلَى نَفْسِهَا،
قَالَ:
فَكَسَرَتْ عَيْنَيْهَا نَحْوَ السَّمَاءِ ثُمَّ قَالَتْ:
يَا رَبِّ أتُعْطِشُنِي وَ أَنَا خَادِمَةُ بِنْتِ نَبِيِّكَ؟
قَالَ:
فَنَزَلَ إِلَيْهَا دَلْوٌ مِنْ مَاءِ الْجَنَّةِ فَشَرِبَتْ وَ لَمْ تَجُعْ وَ لَمْ تَطْعَمْ سَبْعَ سِنِينَ.
بيان: قال الفيروزآبادیُّ: كسر من طرفه غضَّ.
در کتاب مناقب (202) می‌نویسد:
اُمّ ایمن بعد از شهادت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها گفت:
من نمی‌توانم جای فاطمه را در مدینه خالی ببینم، لذا متوجّه مکّه‌ی معظّمه گردید، هنگامی که به جُحْفِه رسید به قدری تشنه شد که ترسید تلف شود، چشمان خود را متوجّه آسمان نمود و گفت:
پروردگارا! آیا مرا تشنه می‌گذاری؟ در صورتی که من خادمه‌ی دختر پیغمبر تو می‌باشم؟ ناگاه دلوی از آب بهشت برای وی نازل شد، وقتی از آن آب آشامید مدّت هفت سال گرسنه نشد و غذا نخورد.
بیان: فیروزآبادی گوید کسر «من طرفه» یعنی چشمانش را بست.

[روایت شماره] (46)

[المناقب لابن شهرآشوب] مَالِکُ بْنُ دِینَارٍ رَأَیْتُ فِی مُوَدَّعِ الْحَجِّ امْرَأَةً ضَعِیفَةً عَلَی دَابَّةٍ نَحِیفَةٍ وَ النَّاسُ یَنْصَحُونَهَا لِتَنْکُصَ، فَلَمَّا تَوَسَّطْنَا الْبَادِیَةَ کَلَّتْ دَابَّتُهَا فَعَذَلْتُهَا فِی إِتْیَانِهَا، فَرَفَعَتْ رَأْسَهَا إِلَی السَّمَاءِ وَ قَالَتْ:
لا فِی بَیْتِی تَرَکْتَنِی وَ لا إِلَی بَیْتِکَ حَمَلْتَنِی، فَوَعِزَّتِکَ وَ جَلالِکَ لَوْ فَعَلَ بِی هَذَا غَیْرُکَ لَمَا شَکَوْتُهُ إِلا إِلَیْکَ، فَإِذَا شَخْصٌ أَتَاهَا مِنَ الْفَیْفَاءِ وَ فِی یَدِهِ زِمَامُ نَاقَةٍ فَقَالَ لَهَا: ارْکَبِی، فَرَکِبَتْ وَ سَارَتِ النَّاقَةُ کَالْبَرْقِ الْخَاطِفِ، فَلَمَّا بَلَغْتُ الْمَطَافَ رَأَیْتُهَا تَطُوفُ، فَحَلَفْتُهَا مَنْ أَنْتَ؟
فَقَالَتْ:
أَنَا شُهْرَةُ بِنْتُ مُسْکَةَ بِنْتِ فِضَّةَ خَادِمَةِ الزَّهْرَاءِ سلام الله علیها.
وَ رَهَنَتْ سلام الله علیها کِسْوَةً لَهَا عِنْدَ امْرَأَةِ زَیْدٍ الْیَهُودِیِّ فِی الْمَدِینَةِ وَ اسْتَقْرَضَتِ الشَّعِیرَ فَلَمَّا دَخَلَ زَیْدٌ دَارَهُ قَالَ:
مَا هَذِهِ الْأَنْوَارُ فِی دَارِنَا؟
قَالَتْ:
لِکِسْوَةِ فَاطِمَةَ فَأَسْلَمَ فِی الْحَالِ وَ أَسْلَمَتْ امْرَأَتُهُ وَ جِیرَانُهُ حَتَّی أَسْلَمَ ثَمَانُونَ نَفْساً.
وَ سَأَلَتْ سلام الله علیها رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَاتَماً فَقَالَ:
أَلا أُعَلِّمُکَ مَا هُوَ خَیْرٌ مِنَ الْخَاتَمِ؟ إِذَا صَلَّیْتَ صَلاةَ اللَّیْلِ فَاطْلُبِی مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ خَاتَماً فَإِنَّکَ تَنَالِینَ حَاجَتَکِ،
قَالَ:
فَدَعَتْ رَبَّهَا تَعَالَی، فَإِذَا بِهَاتِفٍ یَهْتِفُ: یَا فَاطِمَةُ الَّذِی طَلَبْتِ مِنِّی تَحْتَ الْمُصَلَّی فَرَفَعَتِ الْمُصَلَّی فَإِذَا الْخَاتَمُ یَاقُوتٌ لا قِیمَةَ لَهُ فَجَعَلَتْهُ فِی إِصْبَعِهَا وَ فَرِحَتْ، فَلَمَّا نَامَتْ مِنْ لَیْلَتِهَا رَأَتْ فِی مَنَامِهَا کَأَنَّهَا فِی الْجَنَّةِ فَرَأَتْ ثَلاثَةَ قُصُورٍ لَمْ تُرَ فِی الْجَنَّةِ مِثْلُهَا قَالَتْ:
لِمَنْ هَذِهِ الْقُصُورُ؟ قَالُوا: لِفَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ،
قَالَ:
فَکَأَنَّهَا دَخَلَتْ قَصْراً مِنْ ذَلِکَ وَ دَارَتْ فِیهِ فَرَأَتْ سَرِیراً قَدْ مَالَ عَلَی ثَلاثِ قَوَائِمَ، فَقَالَتْ سلام الله علیها: مَا لِهَذَا السَّرِیرِ قَدْ مَالَتْ عَلَی ثَلاثٍ؟ قَالُوا لِأَنَّ صَاحِبَتَهُ طَلَبَتْ مِنَ اللَّهِ خَاتَماً فَنُزِعَ أَحَدُ الْقَوَائِمِ وَ صِیغَ لَهَا خَاتَماً وَ بَقِیَ السَّرِیرُ عَلَی ثَلاثِ قَوَائِمَ، فَلَمَّا أَصْبَحَتْ دَخَلَتْ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَصَّتِ الْقِصَّةَ فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
مَعَاشِرَ آلِ عَبْدِالْمُطَّلِبِ لَیْسَ لَکُمُ الدُّنْیَا إِنَّمَا لَکُمُ الْآخِرَةُ وَ مِیعَادُکُمُ الْجَنَّةُ، مَا تَصْنَعُونَ بِالدُّنْیَا فَإِنَّهَا زَائِلَةٌ غَرَّارَةٌ، فَأَمَرَهَا النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم

أَنْ تَرُدَّ الْخَاتَمَ تَحْتَ الْمُصَلّى فَرَدَّتْ ثُمَّ نَامَتْ عَلَى الْمُصَلّى فَرَأتْ فِى الْمَنَامِ أَنَّهَا دَخَلَتِ الْجَنَّةَ، فَدَخَلَتْ ذَلِكَ الْقَصْرَ وَ رَأَتِ السَّرِيرَ عَلَى أَرْبَعِ قَوَائِمَ فَسَأَلَتْ عَنْ حَالِهِ فَقَالُوا: رَدَّتِ الْخَاتَمَ وَ رَجَعَ السَّرِيرُ إِلَى هَيْئَتِهِ.

أَبُوجَعْفَرٍ الطُّوسِىُّ فِى اخْتِيَارِ الرِّجَالِ، عَنْ أَبِى عَبْدِاللَّهِ عليه السلام وَ عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِىِّ أَنَّهُ لَمَّا اسْتُخْرِجَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مِنْ مَنْزِلِهِ خَرَجَتْ فَاطِمَةُ حَتَّى انْتَهَتْ إِلَى الْقَبْرِ فَقَالَتْ:

خَلُّوا عَنِ ابْنِ عَمِّى فَوَالَّذِى بَعَثَ مُحَمَّداً بِالْحَقِّ لَئِنْ لَمْ تُخَلُّوا عَنْهُ لانْشُرَنَّ شَعْرِى وَ لاضَعَنَّ قَمِيصَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلَى رَأْسِى وَ لاصْرُخَنَّ إِلَى اللَّهِ فَمَا نَاقَةُ صَالِحٍ بِأَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ مِنْ وُلْدِى،

قَالَ سَلْمَانُ: فَرَأَيْتُ وَاللَّهِ أَسَاسَ حِيطَانِ الْمَسْجِدِ تَقَلَّعَتْ مِنْ أَسْفَلِهَا حَتَّى لَوْ أَرَادَ رَجُلٌ أَنْ يَنْفُذَ مِنْ تَحْتِهَا نَفَذَ، فَدَنَوْتُ مِنْهَا وَ قُلْتُ: يَا سَيِّدَتِى وَ مَوْلاتِى إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى بَعَثَ أَبَاكِ رَحْمَةً فَلا تَكُونِى نَقِمَةً فَرَجَعَتِ الْحِيطَانُ حَتَّى سَطَعَتِ الْغَبَرَةُ مِنْ أَسْفَلِهَا، فَدَخَلَتْ فِى خَيَاشِيمِنَا.

بُرَيْدَةُ قَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

إِنَّ مَلَكَ الْمَوْتِ خَيَّرَنِى فَاسْتَنْظَرْتُهُ إِلَى نُزُولِ جَبْرَئِيلَ. فَتَجَلَّى ابْنَتَهُ فَاطِمَةَ الْغَشْىُ فَقَالَ لَهَا: يَا بِنْتِى احْفَظِى عَلَيْكِ فَإِنَّكِ وَ بَعْلَكِ وَ ابْنَيْكِ مَعِى فِى الْجَنَّةِ.

بُشِّرَتْ مَرْيَمُ بِوَلَدِهَا «إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ» (203) وَ بُشِّرَتْ فَاطِمَةُ بِالْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ فِى الْحَدِيثِ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بَشَّرَهَا عِنْدَ وِلادَةِ كُلٍّ مِنْهُمَا بِأَنْ يَقُولَ لَهَا: لِيَهْنِئْكِ أَنْ وَلَدْتِ إِمَاماً يَسُودُ أَهْلَ الْجَنَّةِ وَ أَكْمَلَ اللَّهُ تَعَالَى ذَلِكِ فِى عَقِبِهَا، قَوْلُهُ «وَ جَعَلَها كَلِمَةً باقِيَةً فِى عَقِبِهِ» (204) يَعْنِى عَلِيّاً عليه السلام.

أَبُوعَبْدِاللَّه عليه السلام كَانَتْ مُدَّةُ حَمْلِهَا تِسْعَ سَاعَاتٍ وَ وَلَدَتْ فَاطِمَةُ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ بَيْنَهُمَا سِتَّةُ أَشْهُرٍ عَلَى رِوَايَةٍ وَرَدَتْ.

وَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ شَرَفُ النَّاسِ بِآبَائِهِمْ.

وَ نَذَرَتْ أُمُّ مَرْيَمَ لِلَّهِ مُحَرَّراً وَ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَكْثَرُ الْخَلْقِ تَقَرُّباً إِلَى اللَّهِ فِى سَائِرِ الْأَحْوَالِ وَ ذَلِكَ يُوجِبُ أَنْ يَكُونَ قَدْ أَتَى عِنْدَ أَنْ سَأَلَهُ الزهراء سلام الله عليها بِأَضْعَافِ مَا قَالَتْ أُمُّ مَرْيَمَ بِمُوجِبِ فَضْلِهِ عَلَى الْخَلائِقِ وَ كَانَ نَذْرُهَا مِنْ قِبَلِ الْأُمِّ وَ هُوَ يَقْتَضِى تَنَصُّفَ مَنْزِلَتِهِ مِمَّا يُنْذِرُهُ الْأَبُ.

قَوْلُهُ «وَ كَفَّلَها زَكَرِيَّا» (205) وَ الزَّهْرَاءُ كَفَّلَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ لا خِلَافَ فِى فَضْلِ كَفَالَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَى كُلِّ كَفَالَةٍ وَ كَفَالَةُ الْيَتِيمِ مَنْدُوبٌ إِلَيْهَا وَ كَفَالَةُ الْوَلَدِ وَاجِبَةٌ.

وَلَدَتْ مَرْيَمُ بِعِيسَى عليه السلام فِى أَيَّامِ الْجَاهِلِيَّةِ وَ وَلَدَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها بِالْحَسَن وَ الْحُسَيْن عليهما السلام عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلاِم.

وَ كَانَ اللّهُ أعْلَمَ مَرْيَمَ بِسَلامَتِهَا وَ بِسَلامَةِ مَا حَمَلَتْهُ فَلا يَجُوزُ أنْ يَتَطَرَّقَ إلَيْهَا خَوْفٌ وَ الزَّهْرَاءُ حَمَلَتْ بِهِمَا وَ هِىَ لا تَعْلَمُ مَا يَكُونُ مِنْ حَالِهَا فِى الْحَمْلِ وَ الْوَضْعِ مِنَ السَّلامَةِ وَ الْعَطَبِ، فَيَنْبَغِى أَنْ يَكُونَ فِى ذَلِكَ مَثُوبَةٌ زَائِدَةٌ وَ لِذَلِكَ فُضِّلَ الْمُسْلِمُونَ عَلَى الْمَلائِكَةِ يَوْمَ بَدْرٍ فِى الْقِتَالِ، لِأَنَّهُمْ كَانُوا بَيْنَ الْخَوْفِ وَ الرَّجَاءِ فِى سَلامَتِهِمْ وَ الْمَلائِكَةُ لَيْسُوا كَذَلِكَ.
وَ قِيلَ لَهَا «لا تَحْزَنِى» (206) وَ قَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
يَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ يَرْضَى لِرِضَاكِ.
وَ قِيلَ لَهَا «فَنَفَخْنا فِيهِ مِنْ رُوحِنا» (207) وَ فَاطِمَةُ سلام الله عليها خَامِسَةُ أَهْلِ الْعَبَاءِ وَ افْتِخَارُ جَبْرَئِيلَ بِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ قَوْلُهُ: مَنْ مِثْلِى وَ أنَا سَادِسُ خَمْسَةٍ.
وَ لَهَا «تُساقِطْ عَلَيْكِ رُطَباً جَنِيًّا * فَكُلِى وَ اشْرَبِى» (208) يَحْتَمِلُ أَنَّ النَّخْلَةَ وَ النَّهَرَ كَانَا مَوْجُودَيْنِ قَبْلَ ذَلِكَ لِأَنَّهُ لَمْ يَبْقَ لَهُمَا أَثَرٌ مِثْلُ مَا بَقِىَ لِزَمْزَمَ وَ الْمَقَامِ وَ مَوْضِعِ التَّنُّورِ وَ انْفِلاقِ الْبَحْرِ وَ رَدِّ الشَّمْسِ. وَ لِلزهراء سلام الله عليها حَدِيثُ التَّمْرِ الصَّيْحَانِىِّ وَ قُدْسُ الْمَاءِ.
وَ رُوِىَ أَنَّهُ بَكَتْ أُمُّ أَيْمَنَ وَ قَالَتْ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ فَاطِمَةُ زَوَّجْتَهَا وَ لَمْ تَنْثُرْ عَلَيْهَا شَيْئاً، فَقَالَ:
يَا أُمَّ أَيْمَنَ لِمَ تَكْذِبِينَ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا زَوَّجَ فَاطِمَةَ عَلِيّاً أَمَرَ أَشْجَارَ الْجَنَّةِ أَنْ تَنْثُرَ عَلَيْهِمْ مِنْ حُلِيِّهَا وَ حُلَلِهَا وَ يَاقُوتِهَا وَ دُرِّهَا وَ زُمُرُّدِهَا وَ إِسْتَبْرَقِهَا فَأَخَذُوا مِنْهَا مَا لا يَعْلَمُونَ.
وَ تَكَلَّمَتِ الْمَلائِكَةُ مَعَ مَرْيَمَ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفاكِ وَ طَهَّرَكِ وَ اصْطَفاكِ عَلى نِساءِ الْعالَمِينَ» (209) أَرَادَ نِسَاءَ عَالَمِ أَهْلِ زَمَانِهَا كَقَوْلِهِ لِبَنِى إِسْرَائِيلَ «وَ أَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعالَمِينَ» (210) وَ لَيْسُوا بِأَفْضَلَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ قَوْلُهُ «كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ» (211) ثُمَّ إِنَّ الصِّفَاتِ فِى هَذِهِ الْآيَةِ يُشَارِكُهَا غَيْرُهَا قَوْلُهُ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفى آدَمَ إِلَى قَوْلِهِ ذُرِّيَّةً بَعْضُها مِنْ بَعْضٍ» (212) وَ فَاطِمَةُ وَ ذُرِّيَّتُهَا مِنْ جُمْلَتِهِمْ وَ قَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ إِنَّهَا لَتَقُومُ فِى مِحْرَابِهَا فَيُسَلِّمُ عَلَيْهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ وَ يُنَادُونَهَا بِمَا نَادَتْ بِهِ الْمَلائِكَةُ مَرْيَمَ فَيَقُولُونَ: يَا فَاطِمَةُ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفاكِ وَ طَهَّرَكِ وَ اصْطَفاكِ عَلى نِساءِ الْعالَمِينَ» (213).
وَ إِنَّهُ «كُلَّما دَخَلَ عَلَيْها زَكَرِيَّا الْمِحْرابَ وَجَدَ عِنْدَها رِزْقاً» (214) وَ لَيْسَ فِى نَفْسِ الْآيَةِ أَنَّ ذَلِكَ كَانَ اللَّهُ تَعَالَى يَخْلُقُهُ اخْتِرَاعاً أَوْ يَأْتِيهَا بِهِ الْمَلَكُ وَ إِنَّمَا هُوَ يَدُلُّ عَلَى كَثْرَةِ شُكْرِهَا لِلَّهِ تَعَالَى كَمَا تَقُولُ: رَزَقَنِىَ اللَّهُ الْيَوْمَ دِرْهَماً كَمَا قَالَ:
«قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِاللَّهِ» (215) وَ لِلزَّهْرَاءِ مِنْ هَذَا الْبَابِ مَا لا يُنْكِرُهُ مُسْلِمٌ مِنْ حَدِيثِ الْمِقْدَادِ وَ خَبَرِ الطَّائِرِ وَ الرُّمَّانِ وَ الْعِنَبِ وَ التُّفَّاحِ وَ السَّفَرْجَلِ وَ غَيْرِهَا وَ ذَلِكَ مِمَّا يُقْطَعُ عَلَى أَنَّهَا كَانَتْ تَأْكُلُ مَا لَمْ يَكُنْ لِغَيْرِهَا مِنْ جَمِيع

الْخَلْقِ بَعْدَ هُبُوطِ آدَمَ وَ حَوَّاءَ وَ فِی الْحَدِیثِ أنَّ النَّبِیَّ صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دَخَلَ عَلَی فَاطِمَةَ وَ هِیَ فِی مُصَلّاهَا وَ خَلْفَهَا جَفْنَةٌ یَفُورُ دُخَانُهَا فَأَخْرَجَتْ فَاطِمَةُ الْجَفْنَةَ فَوَضَعَتْهَا بَیْنَ أَیْدِیهِمَا فَسَأَلَ عَلِیٌّ علیه السلام أَنَّی لَکِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ فَضْلِ اللّهِ وَ رِزْقِهِ «إِنَّ اللَّهَ یَرْزُقُ مَنْ یَشاءُ بِغَیْرِ حِسابٍ» (216).
وَ رُزِقَ مَرْیَمُ مِنَ الْجَنَّةِ وَ خُلِقَ فَاطِمَةُ مِنْ رِزْقِ الْجَنَّةِ وَ فِی الْحَدِیثِ فَنَاوَلَنِی جَبْرَئِیلُ رُطَبَةً مِنْ رُطَبِهَا فَأَکَلْتُهَا فَتَحَوَّلَتْ ذَلِکِ نُطْفَةً فِی صُلْبِی.
وَ قَدْ مَدَحَ اللَّهُ تَعَالَی مَرْیَمَ فِی الْقُرْآنِ بِعِشْرِینَ مِدْحَةً وَ صَحَّ فِی الْأَخْبَارِ لِفَاطِمَةَ عِشْرُونَ اسْماً کُلُّ اسْمٍ یَدُلُّ عَلَی فَضِیلَةٍ ذَکَرَهَا ابْنُ بَابَوَیْهِ فِی کِتَابِ مَوْلِدِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها.
وَ قَالَ لَهَا: «وَ مَرْیَمَ ابْنَتَ عِمْرانَ الَّتِی أَحْصَنَتْ فَرْجَها» (217) یُرِیدُ بِذَلِکَ الْعَفَافَ لا الْمُلامَسَةَ وَ الذُّرِّیَّةَ لِأَنَّهُ لَوْ لَمْ یَکُنْ کَذَلِکَ لَجَعَلَ حَمْلَهَا لَهُ وَ وَضْعَهَا وَ مَخَاضَهَا بِغَیْرِ مَا جَرَتْ بِهِ الْعَادَةُ فَلَمَّا جَعَلَهُ عَلَی مَجْرَی الْعَادَةِ دَلَّ عَلَی مَقَالِنَا وَ یُؤَکِّدُ ذَلِکَ الْأَخْبَارُ الْوَارِدَةُ فِی مَدْحِ التَّزْوِیجِ وَ طَلَبِ الْوَلَدِ وَ ذَمِّ الْعُزُوبَةِ وَ قَالَ تَعَالَی لِلزَّهْرَاءِ وَ لِأَوْلادِهَا: «إِنَّما یُرِیدُ اللَّهُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَیْتِ» (218).
حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ:
وَ إِنَّ مَرْیَمَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا وَ جَاءَتْ بِعِیسَی کَبَدْرِ الدُّجَی
فَقَدْ أَحْصَنَتْ فَاطِمُ بَعْدَهَا وَ جَاءَتْ بِسِبْطَیْ نَبِیِّ الْهُدَی
و نیز در مناقب (219) از مالک بن دینار روایت می‌کند که گفت:
در موقع وداع حجّ، زن ناتوانی را دیدم که بر شتری ضعیف و نحیف سوار و عازم حج بود، مردم وی را موعظه می‌کردند که باز گردد.
هنگامی که در وسط صحرا رسیدیم شتر او از حرکت بازماند، آن زن شتر خود را سرزنش می‌کرد که چرا راه نمی‌روی، سپس وی سر خود را به جانب آسمان بلند کرد و گفت:
بار خدایا! نه مرا در خانه‌ام گذاشتی و نه به خانه‌ی خودت رسانیدی، به عزّت و جلال خودت قسم، اگر کسی غیر از تو این عمل را با من انجام داده بود شکایت او را به تو می‌کردم!
ناگاه شخصی از طرف بیابان نزد او آمد که مهار ناقه‌ای را در دست داشت به وی گفت:
سوار شو! وقتی او سوار شد آن ناقه مانند برق جهنده راه می‌رفت، موقعی که من مشغول طواف بودم آن زن را دیدم که طواف می‌کرد، او را قسم دادم و گفتم:
تو کیستی؟
گفت:
من شهره دختر مُسْکَه دختر فضّه کنیز فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها

می‌باشم.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها در مدینه‌ی طیّبه لباس خود را نزد زن یهودی که همسر زید بود به عنوان وثیقه نهاد و مقداری جو قرض کرد.
موقعی که زید داخل خانه‌ی خویش شد و با نورهای آن لباس مواجه گردید، گفت:
این نورها از کجا در خانه‌ی ما می‌تابد!؟ زوجه‌اش گفت:
از لباس فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها است، آن یهودی فوراً با زوجه‌اش اسلام اختیار کرده و تعداد 80 نفر از همسایگان وی نیز به دین مقدّس اسلام مشرّف گردیدند.
یک وقت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم انگشتری خواست، پیغمبر به وی فرمود:
آیا می‌خواهی مطلبی را به تو تعلیم دهم که بهتر از انگشتر باشد، هر گاه نماز شب خواندی از خدای رؤوف انگشتری بخواه تا حاجت تو روا شود.
وقتی آن بانوی معظّمه دعا کرد هاتفی ندا داد:
ای فاطمه! آن چیزی که تو از من می‌خواهی زیر جانماز تو است، موقعی که جانماز را برداشت با انگشتر یاقوتی مواجه شد که فوق العاده گرانبها بود. آن را به دست کرد و خیلی خوشحال گردید.
هنگامی که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها خوابید در عالم خواب دید:
گویا در بهشت است و سه قصر را دید که در بهشت نظیر آنها نبود، فرمود:
این قصرها از کیست؟!
گفتند:
از فاطمه دختر محمّد است.
سپس گویا دید که داخل یکی از آن قصرها شد، پس از اینکه گردش نمود مواجه با تختی گردید که دارای سه پایه بود، ، پرسش کرد:
چرا این تخت دارای سه پایه‌ست؟
گفتند:
صاحب آن یک انگشتری از خدا خواست، یک پایه‌ی آن را کندند و انگشتری ساختند، بدین جهت است که دارای سه پایه می‌باشد.
وقتی صبح شد فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها به حضور پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشرّف شد و جریان خواب خود را برای آن حضرت شرح داد، پیغمبر فرمود:
ای گروه عبدالمطلب! دنیا برای شما نیست، بلکه آخرت از برای شما می‌باشد، وعده گاه شما بهشت است، دنیا را برای چه می‌خواهید! ! در صورتی که از بین رفتنی و فریبنده‌ست.
پس از این جریان پیغمبر به حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها دستور داد تا آن انگشتری را زیر جانماز نهاد و روی آن به خواب رفت، در عالم

خواب دید که داخل بهشت شد و وارد آن قصر گردید، هنگامی که متوجّه آن تخت شد دید دارای چهار پایه می‌باشد وقتی راجع به آن پرسش نمود گفتند:
چون آن انگشتری برگشت این تخت به صورت اولیّه‌ی خود بازگشت.
ابوجعفر طوسی در کتاب اختیار الرّجال از امام جعفر صادق علیه السلام از سلمان فارسی روایت می‌کند که فرمود:
در آن هنگامی که امیرالمؤمنین علی علیه السلام را از خانه‌اش به طرف مسجد بردند فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها هم از خانه خارج شد و نزد قبر پدرش پیغمبر آمد و گفت:
پسر عموی مرا رها نمائید! به حقّ آن خدایی که حضرت محمّد را به حق مبعوث کرده اگر علی را رها نکنید موی سرم را پریشان می‌کنم و پیراهن پدرم رسول خدا را روی سرم می‌گذارم و به خدا شکایت می‌کنم، ناقه‌ی صالح نزد خدا، از فرزندان من عزیزتر نبود.
سلمان می‌گوید:
به خدا قسم که دیدم پایه‌های دیوارهای مسجد از ریشه به طوری کنده شد که اگر شخصی می‌خواست از آن بگذرد به راحتی می‌توانست این کار را انجام دهد.
من نزدیک فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها رفتم و گفتم:
ای بانوی بزرگوار! خدای سبحان، پدر تو را مبعوث نمود که رحمت برای عالم باشد مبادا تو در حقّ این مردم نفرین کنی، ناگاه دیدم پایه‌های دیوارها به جای خود بازگشتند، گرد و غبار از زیر آنها به قدری برخاست که داخل بینی‌های ما شد! !
بُرَیْدِه از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت کرده که فرموده:
موقعی که ملک الموت نزد من آمد گفتم:
صبر کن تا جبرئیل بیاید؛ فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها پس از شنیدن این خبر غش کرد، رسول خدا به وی فرمود:
ای دختر عزیزم، خویشتن را حفظ کن زیرا تو با شوهرت و فرزندانت با من در بهشت خواهید بود.
مقام حضرت مریم سلام الله علیها و حضرت زهراء سلام الله علیها
به مریم راجع به حضرت عیسی بشارت داده شد، چنانکه خدای علیم در آیه‌ی 40 سوره‌ی انبیاء به مریم می‌فرماید:
«خدا تو را به عیسی مژده می‌دهد» به فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها هم راجع به حسن و حسین علیهما السلام مژده داده شد؛ چنانکه در روایت وارد شده پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در موقع ولادت هر یک از ایشان، به فاطمه سلام الله علیها بشارت داد و فرمود:
مبارک باشد، این امامی که تو متولّد می‌کنی بزرگ اهل بهشت خواهد بود،

خدا این موضوع را در نسل او تکمیل خواهد نمود.
منظور از آیه‌ی 28 سوره‌ی زخرف که می‌فرماید:
«او کلمه‌ی توحید را کلمه‌ای جاودان در نسل‌های بعد از خود قرار داد»
حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام است.
امام جعفر صادق علیه السلام می‌فرماید:
مدّت حامله بودن حضرت مریم 9 ساعت بوده، فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها هم حضرت حَسَنَیْن علیهما السلام را به نحوی متولّد کرد که فاصله‌ی بین ایشان شش ماه بود.
مریم دختر عمران بود و فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بود و مردم به وسیله‌ی پدرانشان شریف و محترم می‌باشند.
مادر حضرت مریم نذر کرد فرزندی بیاورد که جز به عبادت مشغول کاری نشود، حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در هر حال بیشتر از همه‌ی مردم به خدا تقرّب می‌جست، این مطلب باعث می‌شود در آن وقتی که زهرا را، از خدا خواست بالاتر از آنچه که مادر مریم خواست، خواسته باشد، زیرا حضرت محمّد از کلیّه‌ی خلائق افضل بود. (پس باید خواست وی هم افضل باشد).
حضرت مریم را مادرش نذر کرد، ولی فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را پدرش نذر کرد، معلوم است که اهمیّت مادر، نصف اهمیّت پدر است.
همان طور که پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم متکفّل حضرت فاطمه‌ی زهرا سلام الله علیها گردیده اختلافی نیست که خدا در سوره‌ی آل عمران آیه‌ی 33 می‌فرماید:
«حضرت زکریا متکفّل مریم شد».
تکفّل و سرپرستی پیغمبر از هر سرپرستی بالاتر است، زیرا کفالت یتیم مستحب ولی کفالت فرزند واجب می‌باشد.
حضرت مریم فرزند خود عیسی را در زمان جاهلیّت متولّد نمود ولی فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها حضرت حسنین علیهما السلام را در زمان فطرت اسلام زائید.
خدای علیم، حضرت مریم را آگاه کرد که تو و فرزندت به سلامت خواهید بود لذا جا نداشت که مریم خائف و ترسان باشد، ولی موقعی که حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها به حسنین علیهما السلام حامله شد نمی‌دانست در موقع حاملگی و زایمان چه حالی خواهد داشت، این خود باعث می‌شود که ثواب حضرت زهرا سلام الله علیها بیشتر باشد.
بدین جهت است که مقام مسلمین در جنگ بدر از ملائکه بالاتر بود، زیرا مسلمین راجع به سلامت خویشتن در خوف و رجاء بودند، ولی ملائکه این طور نبودند (یعنی سلامت ملائکه در معرض خطر قرار نگرفته بود).
به حضرت مریم چنانکه در سوره‌ي مریم آیه‌ی 24 می‌فرماید گفته شد:

«محزون مباش»، پیامبر اکرم صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم هم به حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:
ای فاطمه! خدا برای خشنودی تو خشنود می‌شود.
در سوره‌ی تحریم آیه‌ی 12 راجع به حضرت مریم می‌فرماید:
«ما از روح خود به حضرت مریم دمیدیم». فاطمه هم پنجمین نفر اهل کساء بود و جبرئیل به وجود ایشان افتخار کرد و گفت:
کیست مثل من، در صورتی که ششمین نفر آنان می‌باشم.
در سوره‌ی مریم آیه‌های 25 و 26 که راجع به حضرت مریم می‌فرماید:
«درخت خرمای تازه برای تو فرو می‌ریزد؛ پس تو از آن خرما بخور و از آب نهر بیاشام» احتمال می‌رود که آن درخت خرما و نهر آب قبل از این جریان موجود بوده باشند زیرا اثری از آنها باقی نمانده است، ولی اثر زمزم و مقام ابراهیم و موضع تنور و شکافته شدن دریا و برگشتن آفتاب (برای حضرت علی علیه السلام) باقی می‌باشد، داستان خرمای صیحانی و آب مقدّس درباره‌ی حضرت فاطمه سلام الله علیها است.
روایت شده:
امّ ایمن گریان شد و به حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گفت:
یا رسول الله! تو فاطمه را شوهر دادی و چیزی نثار او ننمودی! پیامبر خدا فرمود:
ای امّ ایمن چرا تکذیب می‌نمایی! زیرا موقعی که خدای حکیم، فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را برای علی تزویج نمود به درختان بهشت دستور داد تا از زر و زیور، یاقوت، درّ، زمرد و استبرق خود فرو ریختند و آنان به قدری از آنها برگرفتند که اندازه‌ی آن را نمی‌دانند.
ملائکه چنانکه در سوره‌ی آل عمران، آیه 42 می‌فرماید:
«با حضرت مریم تکلّم کردند و گفتند:
خدا تو را برگزید و پاکیزه نمود و تو را از میان زنان عالم انتخاب کرد».
منظور از زنان عالم که قرآن فرموده فقط زنان زمان آن حضرت بوده است همان طور که خدای سبحان در سوره‌ی بقره، آیه‌ی 47 درباره‌ی بنی اسرائیل می‌فرماید:
«من شما را بر اهل عالم برتری دادم» در صورتی که بنی اسرائیل از مسلمانان افضل و برتر نیستند زیرا خدای رؤوف در سوره‌ی آل عمران آیه‌ی 110 راجع به مسلمین می‌فرماید:
«شما بهترین امّت می‌باشید».
صفاتی که در این آیه است با آیه‌ی دیگر مشارکت دارند چنانکه در سوره‌ی آل عمران، آیه‌ی 33 می‌فرماید:
«خدا حضرت آدم را برگزید» تا آنجا که می‌فرماید:
«ذریّه‌ای که بعضی از آنان از بعضی دیگرند»، فاطمه و ذریّه‌ی او از همین

ذریّه‌اند که قرآن فرموده‌ست.
از طرفی پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم درباره‌ی فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها فرموده:
فاطمه بزرگترین زنان اوّلین و آخرین اهل عالم است، هر گاه وی در محراب عبادت قیام می‌کند هفتاد هزار نفر از ملائکه‌ی مقرّب به وی سلام می‌کنند و آن سخنی را به او می‌گویند که به حضرت مریم می‌گفتند، چنانکه در سوره‌ی آل عمران، آیه‌ی 42 می‌فرماید:
«خدا تو را انتخاب نمود و از بین زنان عالمیان برگزید».
در آیه‌ی 37 سوره‌ی آل عمران می‌فرماید:
«هر گاه حضرت زکریا نزد مریم می‌رفت غذایی نزد او می‌یافت».
در این آیه نوشته نشده که خدا غذای حضرت مریم را فوراً در همان موقع ایجاد می‌کرد، یا اینکه مَلَک، غذای وی را حاضر می‌نمود، از این آیه فقط استفاده می‌شود که حضرت مریم خیلی شکرگزار بود مثل اینکه بگویی خدا یک درهم به من رزق و روزی داد، نیز در آیه‌ی 78 سوره‌ی نساء به پیغمبر می‌فرماید:
«بگو هر نعمتی از خدا می‌باشد».
از این قبیل فضائل و مناقب به قدری برای فاطمه می‌باشد که هیچ مسلمانی آنها را انکار نمی‌کند نظیر حدیث مقداد، خبر طیر، انار، انگور، سیب، گلابی و غیره. این موضوع قطعیست که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها بعد از هبوط حضرت آدم و حوا، میوه‌جاتی مصرف می‌کرد که برای دیگران نبود.
در حدیث (220) وارده شده که پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، هنگامی نزد فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها آمد که آن بانو در محراب عبادت بود، در پشت سر آن بانو کاسه‌ی غذایی بود که بخار از آن برمی خاست. فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها آن کاسه را نزد پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و حضرت علی علیه السلام نهاد، حضرت علی علیه السلام به حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:
این غذا از کجا به شما نصیب شده؟
عرض کرد:
از فضل خدا، زیرا خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب روزی می‌دهد.
روزی حضرت مریم از بهشت عطا شده ولی فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها از روزی بهشت آفریده شده، چنانکه در حدیث (221) وارد شده پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
وقتی جبرئیل از رطب بهشت به من داد و من آن را خوردم، در صلب من تبدیل به نطفه گردید. (و فاطمه از آن خلق شد).
خدا در قرآن مجید تعداد بیست مدح برای حضرت مریم فرموده، ولی

فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها دارای بیست نام است که هر یک از آنها بر فضیلت او دلالت می‌کنند، آن بیست نام را ابن بابویه در کتاب مولد فاطمه سلام الله علیها نگاشته‌ست.

خدای حکیم در سوره‌ی تحریم، آیه 12 راجع به حضرت مریم می‌فرماید:

«مریم دختر عمران که خویشتن را حفظ کرد».

منظور از این آیه، عفّت داشتن است نه ملامسه و بهشت نیز برای ذریّه‌اش نمی‌باشد بلکه فقط به خود او عطاء گردیده است، زیرا اگر چنین نبود حمل و زایمان وی را غیر عادی قرار می‌داد، همین که حمل و زایمان او را به طور عادی قرار داد بر قول ما دلالت می‌کند؛ این موضوع را اخباری که بر مدح ازدواج و طلب فرزند و مذمّت عزب بودن وارد شده، تأیید می‌کند.

در صورتی که خدا راجع به حضرت فاطمه سلام الله علیها در سوره‌ی احزاب، آیه‌ی 33 می‌فرماید:

«جز این نیست که خدا می‌خواهد رجس و پلیدی را از شما اهل بیت دور نماید».

حَسّان بن ثابت می‌گوید:

مریم خویشتن را حفظ کرد و عیسی را نظیر ماه شب چهارده آورد.

بعد از مریم حضرت زهرا بود که خویشتن را حفظ نمود و دو سبط پیغمبرِ هدایت کننده را آورد.

[روایت شماره] (47)

[الفضائل لابن شاذان] [کتاب الروضة] دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَی عَلِیٍّ فَوَجَدَهُ هُوَ وَ فَاطِمَةَ سلام الله علیها یَطْحَنَانِ فِی الجاروش [الْجَاوَرْسِ] فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَیُّکُمَا أَعْیَی؟ فَقَالَ عَلِیٌّ: فَاطِمَةُ یَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ لَهَا: قُومِی یَا بُنَیَّةُ، فَقَامَتْ وَ جَلَسَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مَوْضِعَهَا مَعَ عَلِیٍّ علیه السلام فَوَاسَاهُ فِی طَحْنِ الْحَبِّ.

در کتاب فضائل (222) و کتاب روضه می‌نویسد:

یک وقت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آمد، دید علی و فاطمه علیهما السلام مشغول آسیاب کردن دانه‌های گندم می‌باشند، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

کدام یک از شما خسته شده‌اید؟

حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

فاطمه، پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

ای دختر عزیزم برخیز! حضرت فاطمه سلام الله علیها برخاست و پیامبر به جای وی نشست و با علی علیه السلام مشغول آسیاب کردن گردید.

[روایت شماره] (48)

[كشف الغمة] مِنْ كِتَابِ مَعَالِمِ الْعِتْرَةِ، لِعَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ الْأَخْضَرِ بِأَسَانِيدِهِ مَرْفُوعاً إِلَى قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ،
قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ وَ خَيْرُ نِسَائِهَا فَاطِمَةُ بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
وَ بِإِسْنَادِهِ إِلَى أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ يَرْفَعُهُ إِلَى أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:
حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ آسِيَةُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ.
وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:
حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
وَ مِنْهُ قَالَتْ عَائِشَةُ لِفَاطِمَةَ سلام الله عليها: أَلا أُبَشِّرُكِ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَقُولُ: لَسَيِّدَاتُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَرْبَعٌ: مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ آسِيَةُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ.
وَ مِنْ مُسْنَدِ أَحْمَدَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ:
أَقْبَلَتْ فَاطِمَةُ تَمْشِي كَأَنَّ مِشْيَتَهَا مِشْيَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:
مَرْحَباً يَا بِنْتِي ثُمَّ أَجْلَسَهَا عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ شِمَالِهِ، ثُمَّ أَسَرَّ إِلَيْهَا حَدِيثاً فَبَكَتْ، قُلْتُ: اسْتَخَصَّكِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِحَدِيثِهِ ثُمَّ تَبْكِينَ، ثُمَّ أَسَرَّ إِلَيْهَا حَدِيثاً فَضَحِكَتْ، فَقُلْتُ: مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ فَرَحاً أَقْرَبَ مِنْ حُزْنٍ فَسَأَلْتُهَا عَمَّا قَالَ، فَقَالَتْ:
مَا كُنْتُ لِأُفْشِيَ سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّى قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سَأَلْتُهَا فَقَالَتْ:
أَسَرَّ إِلَيَّ فَقَالَ:
إِنَّ جَبْرَئِيلَ عليه السلام كَانَ يُعَارِضُنِي بِالْقُرْآنِ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً وَ إِنَّهُ عَارَضَنِي بِهِ الْعَامَ مَرَّتَيْنِ وَ لا أَرَاهُ إِلا قَدْ حَضَرَ أَجَلِي وَ إِنَّكِ أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِي لُحُوقاً بِي وَ نِعْمَ السَّلَفُ أَنَا لَكِ فَبَكَيْتُ لِذَلِكِ، فَقَالَ:
أَلا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ؟
قَالَتْ:
فَضَحِكْتُ لِذَلِكِ (223).

وَ رَوَى ابْنُ خَالَوَيْهِ فِى كِتَابِ الآلِ عَنْ أَبِى عَبْدِاللّهِ الْحَنْبَلِىِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ قُضَاعَةَ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ (224) بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِى مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِىِّ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ وَ حَوَّاءَ تَبَخْتَرَا فِى الْجَنَّةِ، فَقَالَ آدَمُ لِحَوَّاءَ: مَا خَلَقَ اللَّهُ خَلْقاً هُوَ أَحْسَنُ مِنَّا فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى جَبْرَئِيلَ: ائْتِ بِعَبْدَىَّ الْفِرْدَوْسَ الْأَعْلَى فَلَمَّا دَخَلا الْفِرْدَوْسَ نَظَرا إِلَى جَارِيَةٍ عَلَى دُرْنُوكٍ مِنْ دَرَانِيكِ الْجَنَّةِ وَ عَلَى رَأْسِهَا تَاجٌ مِنْ نُورٍ وَ فِى أُذُنَيْهَا قُرْطَانِ مِنْ نُورٍ قَدْ أَشْرَقَتِ الْجِنَانُ مِنْ حُسْنِ (225) وَجْهِهَا فَقَالَ آدَمُ: حَبِيبِى جَبْرَئِيلُ مَنْ هَذِهِ الْجَارِيَةُ الَّتِى قَدْ أَشْرَقَتِ الْجِنَانُ مِنْ حُسْنِ (226) وَجْهِهَا؟
فَقَالَ:
هَذِهِ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ نَبِىٍّ مِنْ وُلْدِکَ يَكُونُ فِى آخِرِ الزَّمَانِ،
قَالَ:
فَمَا هَذَا التَّاجُ الَّذِى عَلَى رَأْسِهَا؟
قَالَ:
بَعْلُهَا عَلِىُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام. قَالَ ابْنُ خَالَوَيْهِ: الْبَعْلُ فِى كَلامِ الْعَرَبِ خَمْسَةُ أَشْيَاءَ: الزَّوْجُ وَ الصَّنَمُ مِنْ قَوْلِهِ: «أَتَدْعُونَ بَعْلاً» (227) وَ الْبَعْلُ اسْمُ امْرَأَةٍ وَ بِهَا سُمِّيَتْ بَعْلَبَکَ وَ الْبَعْلُ مِنَ النَّخْلِ مَا شَرِبَ بِعُرُوقِهِ مِنْ غَيْرِ سَقْيٍ وَ الْبَعْلُ السَّمَاءُ وَ الْعَرَبُ يَقُولُ: السَّمَاءُ بَعْلُ الْأَرْضِ.
قَالَ:
فَمَا الْقُرْطَانِ اللَّذَانِ فِى أُذُنَيْهَا،
قَالَ:
وَلَدَاهَا الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ،
قَالَ آدَمُ: حَبِيبِى جَبْرَئِيلُ أَخُلِقُوا قَبْلِى؟
قَالَ:
هُمْ مَوْجُودُونَ فِى غَامِضِ عِلْمِ اللَّهِ قَبْلَ أَنْ تُخْلَقَ بِأَرْبَعَةِ آلافِ سَنَةٍ.
وَ عَنِ ابْنِ خَالَوَيْهِ مِنْ كِتَابِ الْآلِ يَرْفَعُهُ إِلَى عَلِىِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عليه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِىٍّ عليه السلام قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ يَا مَعْشَرَ الْخَلائِقِ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَةُ سلام الله عليها بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
وَ زَادَ ابْنُ عَرَفَةَ عَنْ رِجَالِهِ يَرْفَعُهُ إِلَى أَبِى أَيُّوبَ الْأَنْصَارِىِّ قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ يَا أَهْلَ الْجَمْعِ نَكِّسُوا رُءُوسَكُمْ وَ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَةُ سلام الله عليها عَلَى الصِّرَاطِ

فَتَمُرُّ وَ مَعَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ جَارِيَةٍ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ.
وَ مِنْهُ عَنْ نَافِعِ بْنِ أَبِی الْحَمْرَاءِ قَالَ:
شَهِدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ثَمَانِیَةَ أَشْهُرٍ إِذَا خَرَجَ إِلَی صَلَاةِ الْغَدَاةِ مَرَّ بِبَابِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَقَالَ:
السَّلَامُ عَلَیْکُمْ أَهْلَ الْبَیْتِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ، الصَلاةَ «إِنَّما یُرِیدُ اللَّهُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَیْتِ وَ یُطَهِّرَکُمْ تَطْهِیراً» (228).
وَ مِنْهُ، عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهُ قَالَ:
یَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ لَیَغْضَبُ لِغَضَبِکِ وَ یَرْضَی لِرِضَاکِ.
وَ مِنْ کِتَابِ أَبِی إِسْحَاقَ الثَّعْلَبِیِّ، عَنْ جُمَیْعِ بْنِ عُمَیْرٍ، عَنْ عَمَّتِهِ قَالَتْ:
سَأَلْتُ عَائِشَةَ مَنْ کَانَ أَحَبَّ (229) إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم؟
فَقَالَتْ:
فَاطِمَةُ سلام الله علیها قُلْتُ: إِنَّمَا أَسْأَلُکِ عَنِ الرِّجَالِ،
قَالَتْ:
زَوْجُهَا وَ مَا یَمْنَعُهُ فَوَاللَّهِ إِنْ کَانَ مَا عَلِمْتُ صَوَّاماً قَوَّاماً جَدِیراً أَنْ یَقُولَ بِمَا یُحِبُّ اللَّهُ وَ یَرْضَی.
وَ عَنْ جَابِرٍ قَالَ:
مَا رَأَیْتُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها تَمْشِی إِلا ذَکَرْتُ (230) رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تَمِیلُ عَلَی جَانِبِهَا الْأَیْمَنِ مَرَّةً وَ عَلَی جَانِبِهَا الْأَیْسَرِ مَرَّةً.
وَ عَنْ عَائِشَةَ وَ ذَکَرَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها: مَا رَأَیْتُ أَصْدَقَ مِنْهَا إِلا أَبَاهَا.
وَ مِنْ کِتَابِ مَوْلِدِ فَاطِمَةَ لِابْنِ بَابَوَیْهِ: رُوِیَ أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:
اشْتَاقَتِ الْجَنَّةُ إِلَی أَرْبَعٍ مِنَ النِّسَاءِ: مَرْیَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ وَ آسِیَةَ بِنْتِ مُزَاحِمٍ زَوْجَةِ فِرْعَوْنَ وَ هِیَ زَوْجَةُ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی الْجَنَّةِ وَ خَدِیجَةَ بِنْتِ خُوَیْلِدٍ زَوْجَةِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَةِ وَ فَاطِمَةَ بِنْتِ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
وَ رُوِیَ عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:
کُنَّا جُلُوساً عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ أَخْبِرُونِی أَیُّ شَیْءٍ خَیْرٌ لِلنِّسَاءِ فَعَیِینَا بِذَلِکَ کُلُّنَا حَتَّی تَفَرَّقْنَا، فَرَجَعْتُ إِلَی فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَأَخْبَرْتُهَا الَّذِی قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ لَیْسَ أَحَدٌ مِنَّا عَلِمَهُ وَ لا عَرَفَهُ فَقَالَتْ:
وَ لَکِنِّی أَعْرِفُهُ خَیْرٌ لِلنِّسَاءِ أَنْ لا یَرَیْنَ الرِّجَالَ وَ لا یَرَاهُنَّ الرِّجَالُ، فَرَجَعْتُ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقُلْتُ: یَا رَسُولَ اللَّهِ سَأَلْتَنَا أَیُّ شَیْءٍ خَیْرٌ لِلنِّسَاءِ وَ خَیْرٌ لَهُنَّ أَنْ لا یَرَیْنَ الرِّجَالَ وَ لا یَرَاهُنَّ الرِّجَالُ،

قَالَ:
مَنْ أَخْبَرَکَ فَلَمْ تَعْلَمْهُ وَ أَنْتَ عِنْدِی؟ قُلْتُ: فَاطِمَةُ، فَأَعْجَبَ ذَلِکَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَالَ:
إِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّی.
وَ رُوِیَ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ:
خَرَجَ النَّبِیُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ هُوَ آخِذٌ بِيَدِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها فَقَالَ:
مَنْ عَرَفَ هَذِهِ فَقَدْ عَرَفَهَا وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْهَا فَهِیَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ هِیَ بَضْعَةٌ مِنِّی وَ هِیَ قَلْبِی وَ رُوحِیَ الَّتِی بَيْنَ جَنْبَیَّ، فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِی وَ مَنْ آذَانِی فَقَدْ آذَى اللَّهَ.
[وَ رُوِیَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليهما السلام قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِغَضَبِ فَاطِمَةَ وَ يَرْضَى لِرِضَاهَا وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْهُ عليه السلام مِثْلُهُ فَقَالَ لَهُ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ بَلَغَنَا أَنَّکَ قُلْتَ وَ ذَکَرَ الْحَدِيثَ. قَالَ: فَمَا تُنْکِرُونَ مِنْ هَذَا؟ فَوَاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِغَضَبِ عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ وَ يَرْضَى لِرِضَاه] (231).
وَ عَنْهُ عليه السلام قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّ فَاطِمَةَ شِجْنَةٌ مِنِّی يُسْخِطُنِی مَا أَسْخَطَهَا وَ يُرْضِينِی مَا أَرْضَاهَا.
و بالإسناد عنه عليه السلام مثله.
وَ نَقَلْتُ مِنْ کِتَابٍ لِأَبِی إِسْحَاقَ الثَّعْلَبِیِّ، عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ:
خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَدْ أَخَذَ بِيَدِ فَاطِمَةَ وَ قَالَ:
مَنْ عَرَفَ هَذِهِ فَقَدْ عَرَفَهَا وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْهَا فَهِیَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ هِیَ بَضْعَةٌ مِنِّی وَ هِیَ قَلْبِیَ الَّذِی بَيْنَ جَنْبَیَّ، فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِی وَ مَنْ آذَانِی فَقَدْ آذَى اللَّهَ.
وَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّ فَاطِمَةَ شَعْرَةٌ مِنِّی فَمَنْ آذَى شَعْرَةً مِنِّی فَقَدْ آذَانِی وَ مَنْ آذَانِی فَقَدْ آذَى اللَّهَ وَ مَنْ آذَى اللَّهَ لَعَنَهُ اللَّهُ مِلْ‏ءَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ.
وَ عَنْ حُذَيْفَةَ کَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لا يَنَامُ حَتَّى يُقَبِّلَ عُرْضَ وَجْنَةِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها أَوْ بَيْنَ ثَدْيَيْهَا.
وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّد عليه السلام کَانَ النَّبِیُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لا يَنَامُ لَيْلَتَهُ حَتَّى يَضَعَ وَجْهَهُ بَيْنَ ثَدْيَیْ فَاطِمَةَ سلام الله عليها.
وَ رُوِیَ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ أَبِی بَکْرٍ قَرَأَ «وَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِکَ مِنْ رَسُولٍ وَ لا نَبِیٍّ» (232) وَ لا مُحَدَّثٍ قُلْتُ وَ هَلْ تُحَدِّثُ الْمَلائِکَةُ إِلا الْأَنْبِيَاءَ،
قَالَ:
مَرْيَمُ لَمْ تَکُنْ نَبِيَّةً وَ سَارَةُ امْرَأَةُ إِبْرَاهِيمَ قَدْ عَايَنَتِ الْمَلائِکَةَ وَ بَشَّرُوهَا

بِإِسْحَاقَ «وَ مِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ» (233) وَ لَمْ تَكُنْ نَبِيَّةً وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم كَانَتْ مُحَدَّثَةً وَ لَمْ تَكُنْ نَبِيَّةً.
وَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ:
كَانَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَشْبَهَ النَّاسِ وَجْهاً وَ شِبْهاً بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
وَ رُوِيَ عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام، عَنْ فَاطِمَةَ سلام الله عليها قَالَتْ:
قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَا فَاطِمَةُ مَنْ صَلَّى عَلَيْكِ غَفَرَاللَّهُ لَهُ وَ أَلْحَقَهُ بِي حَيْثُ كُنْتُ مِنَ الْجَنَّةِ.
وَ رُوِيَ عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ:
قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ لِفَاطِمَةَ سلام الله عليها: سَأَلْتِ أَبَاكِ فِيمَا سَأَلْتِ أَيْنَ تَلْقَيْنَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟
قَالَتْ:
نَعَمْ،
قَالَ لِي: اطْلُبِينِي عِنْدَ الْحَوْضِ قُلْتُ: إِنْ لَمْ أَجِدْكَ هَاهُنَا؟
قَالَ:
تَجِدِينِي إِذَنْ مُسْتَظِلاً بِعَرْشِ رَبِّي وَ لَنْ يَسْتَظِلَّ بِهِ غَيْرِي،
قَالَتْ فَاطِمَةُ: فَقُلْتُ: يَا أَبَتِ أَهْلُ الدُّنْيَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ عُرَاةٌ؟
فَقَالَ:
نَعَمْ يَا بُنَيَّةِ، فَقُلْتُ: وَ أَنَا عُرْيَانَةٌ؟
قَالَ:
نَعَمْ وَ أَنْتِ عُرْيَانَةٌ وَ إِنَّهُ لا يَلْتَفِتُ فِيهِ أَحَدٌ، إِلَى أَحَدٍ قَالَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها: فَقُلْتُ لَهُ: وَا سَوْأَتَاهْ يَوْمَئِذٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَمَا خَرَجْتُ حَتَّى قَالَ لِي: هَبَطَ عَلَيَّ جَبْرَئِيلُ الرُّوحُ الْأَمِينُ عليه السلام فَقَالَ لِي: يَا مُحَمَّدُ أَقْرِئْ فَاطِمَةَ السَّلامَ وَ أَعْلِمْهَا أَنَّهَا اسْتَحْيَتْ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فَاسْتَحْيَا اللَّهُ مِنْهَا فَقَدْ وَعَدَهَا أَنْ يَكْسُوَهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ حُلَّتَيْنِ مِنْ نُورٍ قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام :
فَقُلْتُ لَهَا: فَهَلا سَأَلْتِيهِ عَنِ ابْنِ عَمِّكِ؟
فَقَالَتْ:
قَدْ فَعَلْتُ فَقَالَ:
إِنَّ عَلِيّاً أَكْرَمُ عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ أَنْ يُعْرِيَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.
در کتاب کشف الغُمّه (234) با چند واسطه از انس از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
بهترین زنان مریم است و بهترین زنان فاطمه دختر حضرت محمّد است.
نیز از انس (235) روایت می‌کند که پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
بزرگترین زنان عالم مریم دختر عمران، خدیجه دختر خویلد، فاطمه دختر

حضرت محمّد و آسیه دختر مزاحم زن فرعون است.
و با سندهای (236) خود از انس نقل می‌کند پسندیده‌ترین زنان عالمیان مریم دختر عمران و خدیجه دختر خویلد و فاطمه دختر محمّد است.
نیز می‌گوید (237) : عایشه به فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها می‌گفت:
مژده باد تو را که من از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شنیدم می‌فرمود:
زنان بزرگ اهل بهشت چهار نفرند:
مریم دختر عمران، فاطمه دختر حضرت محمّد، خدیجه دختر خُوَیْلد و آسیه دختر مزاحم زن فرعون.
در کتاب مُسْنَد احمد از عایشه نقل می‌کند که گفت:
فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها در حالی نزد پیغمبر خدا آمد که راه رفتن وی نظیر راه رفتن رسول خدا بود، پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از اینکه به فاطمه مرحبا گفت او را طرف راست یا طرف چپ خویش جای داد، آنگاه سخنی به گوش فاطمه گفت که وی گریان شد.
من گفتم:
رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تو را مخصوصاً هم صحبت خود قرار می‌دهد و تو گریه می‌کنی؟! سپس پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برای دوّمین بار سخنی به گوش زهرا گفت که وی خندان شد.
من گفتم:
تا امروز خوشحالی را ندیدم که به این زودی تبدیل به غم و اندوه شود وقتی از فاطمه راجع به سخن پیغمبر جویا شدم، فرمود:
من سرّ پیامبر خدا را افشا نخواهم کرد، هنگامی که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید من از فاطمه راجع به آن موضوع جویا شدم فرمود:
پدرم در گوشم فرمود:
جبرئیل در هر سالی یک مرتبه قرآن را با من مقابله می‌کرد، ولی امسال دو مرتبه قرآن را با من مقابله نموده، این عمل دلیل بر فرا رسیدن اجل من است و تو در میان اهل بیت من اوّل کسی هستی که به من ملحق خواهی شد و من بهترین گذشتگان تو می‌باشم.
من برای این خبر گریان شدم، آنگاه پدرم به من فرمود:
آیا تو راضی نیستی که بزرگترین زنان این امّت و بزرگترین زنان مؤمنین باشی؟ پس حضرت زهراء سلام الله علیها فرمود:
لذا من خندان شدم.
ابن خالویه در کتاب آل، با چند واسطه از حضرت امام حسن عسکری علیه السلام (238) از پدران بزرگوارشان روایت می‌کند که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمودند:

موقعی که خدای توانا حضرت آدم و حوا را آفرید در بهشت به خویشتن بالیدند و حضرت آدم به حواء فرمود:
خدا خلقی را نیافریده که از ما نیکوتر باشد.
خدای علیم به جبرئیل وحی کرد:
این دو نفر بندگان مرا در فردوس اعلی ببر، وقتی آنان داخل فردوس گردیدند با دختری مواجه شدند که بر فراز فرشی از فرشهای بهشت نشسته بود، تاجی از نور بر سر و دو گوشواره از نور در گوش داشت که بهشت از نیکویی صورتش روشن بود.
حضرت آدم علیه السلام به جبرئیل گفت:
ای حبیب من! این دختر کیست که بهشت از نیکویی صورت وی نورانی گردیده‌ست؟!
گفت:
این بانو فاطمه سلام الله علیها دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم است که از فرزندان تو محسوب می‌شود و در آخرالزّمان به وجود می‌آید، حضرت آدم گفت:
این تاج چیست که بر سر دارد؟
گفت:
این شوهرش علی بن ابیطالب علیه السلام است.
ابن خالویه گوید:
«بعل» در کلام عرب به پنج چیز گویند:
1 - شوهر
2 - بُت، کما اینکه در سوره‌ی صافّات آیه‌ی 125 می‌فرماید:
«أَتَدْعُونَ بَعْلاً» یعنی آیا بُتی را می‌خوانید
3 - بعل اسم زنی بوده که به «بعلبک» خوانده می‌شد (که اکنون اسم شهریست در لبنان)
4 - بعل به نخلی گویند که به وسیله‌ی ریشه‌هایش آب را از اعماق زمین می‌خورد، نه به وسیله‌ی آبیاری
5 - بعل آسمان، زیرا عرب می‌گوید:
آسمان (بعل) شوهر زمین است.
گفت:
این دو گوشواره چیست که در گوش دارد؟
گفت:
دو فرزندش حسن و حسین علیهما السلام می‌باشند، گفت:
ای حبیب من جبرئیل! آیا ایشان قبل از من آفریده شده اند؟
گفت:
آری، ایشان چهار هزار سال قبل از اینکه تو آفریده شوی، موجود بوده‌اند.

نیز در همان کتاب (239) با چند واسطه از امام رضا علیه السلام از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل می‌کند که فرمود:
موقعی که روز قیامت فرا رسد منادی از وسط عرش ندا می‌کند:
ای گروه مردم! چشمان خود را ببندید تا فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عبور نماید.
ابن عرفه از رجال خود اضافه کرده و سند را به ابو ایوب می‌رساند که گفته، پیغمبر فرمود (240) : هنگامی که روز قیامت فرا می‌رسد منادی از وسط عرش ندا می‌کند:
ای جمعیّت محشر! سرهای خود را فرو آورید و چشمان خود را ببندید تا فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها از صراط عبور کند، آنگاه فاطمه در حالی عبور می‌نماید که تعداد هفتاد هزار حوریّه با ایشان خواهند بود.
نیز از نافع پسر ابوحمراء نقل می‌کنند (241) که گفت:
من مدّت هشت ماه با پیامبر خدا بودم هر گاه آن حضرت برای نماز می‌رفت از در خانه‌ی فاطمه عبور می‌کرد و می‌فرمود:
«اَلسَّلامُ عَلَیْکُمْ یا اَهْلُ الْبَیْتِ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَکاتُهُ».
برای نماز قیام کنید! زیرا خدای سبحان در سوره‌ی احزاب آیه‌ی 33 درباره‌ی شما فرموده:
«جز این نیست که خدا می‌خواهد پلیدی را از شما اهل بیت دور کند و شما را پاک و پاکیزه نماید یک نوع پاکیزگی مخصوصی».
همچنین از او (نافع) از حضرت حسین بن علی علیهما السلام از پدر بزرگوارشان علیه السلام از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل می‌کند که فرمود:
ای فاطمه به درستی که خدا با غضب تو غضبناک و با رضایت تو راضی می‌شود.
در کتاب ابواسحاق ثعلبی از عمّه‌ی جُمَیْع بن عُمَیْر نقل می‌کند که گفت (242) : به عایشه گفتم چه کسی نزد رسول خدا محبوب‌تر بود؟
گفت:
فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها، گفتم:
منظور من از این پرسش مردها بودند، گفت:
شوهرش علی بن ابیطالب.
به خدا قسم چیزی مانع وی نمی‌شد که تمام روزها روزه دار و تمام شب‌ها به عبادت مشغول باشد، وی سزاوار بود که گفته: او محبوب و مورد پسند خدا باشد.
و از جابر نقل شده (243) که ندیدم مثل حضرت زهرا سلام الله علیها را در راه رفتن مگر اینکه یاد راه رفتن پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم

می‌افتادم که گاهی به سمت راست و گاهی به سمت چپ متمایل می‌گشت.
نزد عایشه سخن از حضرت زهرا سلام الله علیها به میان آمد، او گفت:
راستگوتر از حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها ندیدم مگر پدرش را.
ابن بابویه در کتاب مولد فاطمه سلام الله علیها می‌نویسد:
از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت شده که فرمود:
بهشت به چهار نفر از زنان اشتیاق دارد:
1 - مریم دختر عمران
2 - آسیه دختر مزاحم زن فرعون که در بهشت زوجه‌ی پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خواهد شد
3 - خدیجه سلام الله علیها دختر خویلد که در دنیا و آخرت زوجه‌ی پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم است
4 - فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت شده که فرمود:
یک وقت ما نزد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بودیم؛ آن حضرت فرمود:
به من بگویید چه چیزی از برای زنان بهتر است؟
ما همه از جواب آن حضرت ماندیم تا اینکه پراکنده شدیم.
من نزد فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها آمدم و جریان پرسش پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و عاجز شدن شنوندگان را برای وی شرح دادم، زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:
من این مطلب را می‌دانم و آن این است: نه مردان زنان را ببینند و نه زنان، مردان را مشاهده نمایند.
من به سوی پیامبر خدا بازگشتم و گفتم:
یا رسول الله! شما از ما پرسش نمودی چه چیزی برای زنان بهتر است (من می‌گویم:) چیزی برای زنان بهتر از این نیست که آنان مردان را نبینند و مردان هم ایشان را نبینند.
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
تا نزد من بودی این جواب را نگفتی، بگو بدانم چه کسی تو را آگاه کرد؟
گفتم:
فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها. پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از تعجّب فراوان گفت:
فاطمه پاره‌ی تن من است.
از مجاهد روایت شده (244) که گفت:
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در حالی که دست فاطمه‌ی اطهر

سلام الله علیها را در دست داشت خارج شد و فرمود:
هر کسی که فاطمه را می‌شناسد که می‌شناسد، هر کسی که وی را نمی‌شناسد (باید بداند که وی) دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم است، این فاطمه پاره‌ی تن من است، قلب و روح من بین دو پهلوی من است، کسی که او را اذیّت کند مرا اذیّت کرده و کسی که مرا اذیّت کند خدا را اذیّت کرده‌ست.
و از حضرت جعفر بن محمّد علیهما السلام روایت شده که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
همانا خداوند غضب می‌کند به غضب فاطمه و راضی می‌شود به رضای او.
و با همین سلسله سند، همین روایت از آن حضرت نقل شده با این اضافه که شخصی سؤال کرد:
ای پسر رسول خدا! به ما رسیده است که شما فرموده‌اید:
خداوند غضب می‌کند به غضب فاطمه و راضی می‌شود به رضای او، حضرت فرمود:
چه چیزی باعث انکار شما شده؟ پس به خدا قسم، همانا خداوند غضب می‌کند به غضب بنده‌ی مؤمنش و راضی می‌شود به رضای او.
و از حضرت امام صادق علیه السلام روایت شده که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمودند:
همانا فاطمه شاخه‌ای از من است، به غضب آورد آنچه او را به غضب آورد و راضی می‌کند مرا آنچه او را راضی کند و با همین سند روایت دیگری مثل این روایت از آن حضرت نقل شده‌ست.
و قبلاً من (علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه) روایتی از کتاب ابی اسحاق ثعلبی نقل کردم که او از مجاهد روایت نموده که گفت:
روزی رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از خانه خارج شد در حالی که دست فاطمه سلام الله علیها را گرفته بود و فرمود:
هر کس این (بزرگوار را) می‌شناسد که می‌شناسد و هر کسی نمی‌شناسد (بگویم) که او فاطمه دختر محمّد است و او پاره‌ی تن من و اوست روح من بین دو پهلوی من، پس هر کس او را آزار دهد مرا آزرده و هر کس مرا آزرده خاطر کند خداوند را آزرده‌ست.
از جابر بن عبدالله انصاری از رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت شده (245) که فرمود:
«حقّاً فاطمه یگانه دختر من است، کسی که این یگانه دختر مرا اذیّت کند حتماً مرا اذیّت نموده، کسی که مرا اذیّت کند حتماً خدا را اذیّت کرده و کسی که خدا را اذیّت کند خدا او را به قدر ظرفیّت آسمان‌ها و زمین لعنت خواهد کرد».
از حذیفه نقل شده (246) که گفت:

پیامبر اکرم صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم نمی‌خوابیدند مگر اینکه صورت و سینه‌ی حضرت زهرا سلام الله علیها را می‌بوسیدند.
از امام جعفر صادق علیه السلام روایت شده (247) که فرمود:
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم هیچ شبی نمی‌خوابید مگر اینکه صورت مبارک خود را به سینه‌ی فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها می‌گذاشت.
روایت شده (248) : محمّد بن ابی بکر آیه‌ی 52 سوره‌ی مبارکه‌ی حج را این طور تلاوت می‌کرد:
«و ما قبل از تو هیچ پیامبر و سخن شنونده‌ای را نفرستادیم» راوی می‌گوید:
به او گفتم:
مگر ملائکه با غیر از انبیاء هم حدیث می‌گویند و گفتگو می‌نمایند؟
گفت:
حضرت مریم پیغمبر نبود (ولی ملائکه با وی گفتگو می‌کردند)، ساره زوجه‌ی حضرت ابراهیم ملائکه را دید، ملائکه به وی بشارت اسحاق و بعد از اسحاق بشارت یعقوب را دادند، در صورتی که او پیغمبر نبود. فاطمه دختر محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پیغمبر نبود، ولی ملائکه با وی سخن می‌گفتند.
امّ سلمه می‌گوید (249) : فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها از لحاظ صورت و اندام شبیه‌ترین مردم به پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بود.
از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام ، از فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها روایت شده (250) که فرمود:
پدرم رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من فرمود:
ای فاطمه! کسی که بر تو صلوات بفرستد خدا او را بیامرزد و در هر جای بهشت که من باشم وی را به من ملحق می‌نماید.
از زُهْری روایت شده (251) که گفت:
حضرت علی بن ابیطالب به فاطمه‌ی زهراء علیهما السلام فرمود:
آیا از پدرت پرسیدی که فردای قیامت وی را کجا ملاقات خواهی کرد؟
گفت:
آری، پدرم به من فرمود:
مرا نزد حوض (کوثر) طلب کن، گفتم:
اگر شما را آنجا نیافتم؟
فرمود:
در سایه‌ی عرش پروردگارم خواهی یافت، زیرا که غیر از من کسی در سایه‌ی عرش نخواهد بود.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها می‌گوید:

گفتم:
ای پدر! آیا اهل دنیا در آخرت برهنه و عریان خواهند بود؟
فرمود:
آری. ای دختر عزیزم؛ گفتم:
آیا من هم عریان خواهم بود؟
فرمود:
آری، تو نیز عریان خواهی بود، ولی در آن روز احدی متوجّه دیگری نخواهد شد.
گفتم:
وای بر برهنگی من! ! هنوز خارج نشده بودم که پدرم به من فرمود:
این جبرئیل است که بر من نازل شده و می‌گوید:
یا محمّد! به فاطمه‌ی زهراء سلام برسان و او را آگاه کن که چون وی از خدا حیا می‌کند خدا هم از او حیا می‌نماید (که وی را برهنه محشور کند) لذا به فاطمه وعده می‌دهد که روز قیامت دو حلّه از نور بر بدن او بپوشاند.
امیرالمؤمنین علی علیه السلام می‌فرماید:
به حضرت زهراء سلام الله علیها گفتم:
پس چرا درباره‌ی پسر عمویت نپرسیدی؟ فاطمه سلام الله علیها فرمود:
پرسش کردم، پدرم فرمود:
علی نزد خدا از این گرامی‌تر است که فردای قیامت وی را برهنه و عریان محشور نماید.

[روایت شماره] (49)

فَضَائِلُ شَهْرِ رَمَضَانَ: لِلصَّدُوقِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكُوفِیِّ، عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْخَزَّازِ، عن الرِّضا علیه السلام قَالَ فِی حَدِيثٍ طَوِيلٍ: كَانَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها إذَا طَلَعَ هِلالُ شَهْرِ رَمَضَانَ يَغْلِبُ نُورُهَا الْهِلالَ وَ يَخْفَی، فَإِذَا غَابَتْ عَنْهُ ظَهَرَ.
شیخ صدوق در کتاب فضایل ماه رمضان با چند واسطه از حضرت علی بن موسی الرّضا علیهما السلام روایت می‌کند که فرمود:
هر گاه هلال ماه رمضان طلوع می‌کرد نور فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها آن را تحت الشّعاع قرار می‌داد و هر گاه فاطمه غائب می‌شد نور هلال ظاهر می‌گردید.

[روایت شماره] (50)

[بشارة المصطفى] بِالْإِسْنَادِ إِلَى أَبِى عَلِيٍّ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ الْمَعْرُوفِ بِابْنِ الصَّقَّالِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَعْقِلٍ الْعِجْلِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِى الصُّهْبَانِ، عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ، عَنْ حَمْزَةَ بْنِ حُمْرَانَ، عَنِ الصَّادِقِ، عَنْ أَبِيهِ عليه السلام ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ:
صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم صَلاةَ الْعَصْرِ فَلَمَّا انْفَتَلَ جَلَسَ فِى قِبْلَتِهِ وَ النَّاسُ حَوْلَهُ، فَبَيْنَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ أَقْبَلَ إِلَيْهِ شَيْخٌ مِنْ مُهَاجِرَةِ الْعَرَبِ عَلَيْهِ سَمَلٌ قَدْ تَهَلَّلَ وَ أَخْلَقَ وَ هُوَ لا يَكَادُ يَتَمَالَكُ كِبَراً وَ ضَعْفاً، فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَسْتَحِثُّهُ الْخَبَرَ فَقَالَ الشَّيْخُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَنَا جَائِعُ الْكَبِدِ فَأَطْعِمْنِي وَ عَارِى الْجَسَدِ فَاكْسِنِى وَ فَقِيرٌ فَأَرْشِنِى.
فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
مَا أَجِدُ لَكَ شَيْئاً وَ لَكِنَّ الدَّالَّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ، انْطَلِقْ إِلَى مَنْزِلِ مَنْ يُحِبُّ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ وَ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ، يُؤْثِرُ اللَّهَ عَلَى نَفْسِهِ، انْطَلِقْ إِلَى حُجْرَةِ فَاطِمَةَ وَ كَانَ بَيْتُهَا مُلاصِقَ بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الَّذِى يَنْفَرِدُ بِهِ لِنَفْسِهِ مِنْ أَزْوَاجِهِ وَ قَالَ:
يَا بِلالُ قُمْ فَقِفْ بِهِ عَلَى مَنْزِلِ فَاطِمَةَ، فَانْطَلَقَ الْأَعْرَابِيُّ مَعَ بِلالٍ، فَلَمَّا وَقَفَ عَلَى بَابِ فَاطِمَةَ نَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ: السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النُّبُوَّةِ! وَ مُخْتَلَفَ الْمَلائِكَةِ وَ مَهْبِطَ جَبْرَئِيلَ الرُّوحِ الْأَمِينِ بِالتَّنْزِيلِ، مِنْ عِنْدِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: وَ عَلَيْكَ السَّلامُ فَمَنْ أَنْتَ يَا هَذَا؟
قَالَ شَيْخٌ مِنَ الْعَرَبِ أَقْبَلْتُ عَلَى أَبِيكِ سَيِّدِ الْبَشَرِ مُهَاجِراً مِنْ شُقَّةٍ وَ أَنَا يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ عَارِى الْجَسَدِ، جَائِعُ الْكَبِدِ فَوَاسِينِى يَرْحَمُكِ اللَّهُ وَ كَانَ لِفَاطِمَةَ وَ عَلِيٍّ فِى تِلْكَ الْحَالِ وَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ثَلاثاً [ثَلاثٌ] مَا طَعِمُوا فِيهَا طَعَاماً وَ قَدْ عَلِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ذَلِكَ مِنْ شَأْنِهِمَا.
فَعَمَدَتْ فَاطِمَةُ إِلَى جِلْدِ كَبْشٍ مَدْبُوغٍ بِالْقَرَظِ كَانَ يَنَامُ عَلَيْهِ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ فَقَالَتْ:
خُذْ هَذَا أَيُّهَا الطَّارِقُ! فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَرْتَاحَ لَكَ مَا هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ،
قَالَ الْأَعْرَابِيُّ: يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ شَكَوْتُ إِلَيْكِ الْجُوعَ فَنَاوَلْتِينِى جِلْدَ كَبْشٍ مَا أَنَا صَانِعٌ بِهِ مَعَ مَا أَجِدُ مِنَ السَّغَبِ.
قَالَ:
فَعَمَدَتْ لَمَّا سَمِعَتْ هَذَا مِنْ قَوْلِهِ إِلَى عِقْدٍ كَانَ فِى عُنُقِهَا أَهْدَتْهُ لَهَا فَاطِمَةُ بِنْتُ عَمِّهَا حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِالْمُطَّلِبِ، فَقَطَعَتْهُ مِنْ عُنُقِهَا وَ نَبَذَتْهُ إِلَى الْأَعْرَابِيِّ فَقَالَتْ:
خُذْهُ وَ بِعْهُ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يُعَوِّضَكَ بِهِ مَا هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ فَأَخَذَ الْأَعْرَابِيُّ الْعِقْدَ وَ

انْطَلَقَ إِلَى مَسْجِدِ رَسُولِ اللّهِ وَ النَّبِیُّ صَلّی اللّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلّم جَالِسٌ فِی أَصْحَابِهِ، فَقَالَ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطَتْنِی فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ هَذَا الْعِقْدَ فَقَالَتْ:
بِعْهُ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَصْنَعَ لَکَ.
قَالَ:
فَبَکَی النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَالَ:
وَ کَيْفَ لا يَصْنَعُ اللَّهُ لَکَ وَ قَدْ أَعْطَتْکَهُ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ سَيِّدَةُ بَنَاتِ آدَمَ.
فَقَامَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَقَالَ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَأْذَنُ لِی بِشِرَاءِ هَذَا الْعِقْدِ؟
قَالَ:
اشْتَرِهِ يَا عَمَّارُ فَلَوِ اشْتَرَکَ فِيهِ الثَّقَلانِ مَا عَذَّبَهُمُ اللَّهُ بِالنَّارِ، فَقَالَ عَمَّارٌ: بِکَمِ الْعِقْدُ يَا أَعْرَابِیُّ؟
قَالَ:
بِشَبْعَةٍ مِنَ الْخُبْزِ وَ اللَّحْمِ وَ بُرْدَةٍ يَمَانِيَّةٍ أَسْتُرُ بِهَا عَوْرَتِی وَ أُصَلِّی فِيهَا لِرَبِّی وَ دِينَارٍ يُبْلِغُنِی إِلَى أَهْلِی وَ کَانَ عَمَّارٌ قَدْ بَاعَ سَهْمَهُ الَّذِی نَفَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنْ خَيْبَرَ وَ لَمْ يُبْقِ مِنْهُ شَيْئاً فَقَالَ:
لَکَ عِشْرُونَ دِينَاراً وَ مِائَتَا دِرْهَمٍ هَجَرِيَّةٌ وَ بُرْدَةٌ يَمَانِيَّةٌ وَ رَاحِلَتِی تُبْلِغُکَ أَهْلَکَ وَ شِبَعُکَ مِنْ خُبْزِ الْبُرِّ وَ اللَّحْمِ.
فَقَالَ الْأَعْرَابِیُّ: مَا أَسْخَاکَ بِالْمَالِ أَيُّهَا الرَّجُلُ، وَانْطَلَقَ بِهِ عَمَّارٌ فَوَفَّاهُ مَا ضَمِنَ لَهُ.
وَ عَادَ الْأَعْرَابِیُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَشَبِعْتَ وَ اکْتَسَيْتَ؟
قَالَ الْأَعْرَابِیُّ: نَعَمْ وَ اسْتَغْنَيْتُ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی،
قَالَ فَاجْزِ فَاطِمَةَ بِصَنِيعِهَا فَقَالَ الْأَعْرَابِیُّ: اللَّهُمَّ إِنَّکَ إِلَهٌ مَا اسْتَحْدَثْنَاکَ وَ لا إِلَهَ لَنَا نَعْبُدُهُ سِوَاکَ وَ أَنْتَ رَازِقُنَا عَلَى کُلِّ الْجِهَاتِ اللَّهُمَّ أَعْطِ فَاطِمَةَ مَا لا عَيْنٌ رَأَتْ وَ لا أُذُنٌ سَمِعَتْ.
فَأَمَّنَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَى دُعَائِهِ وَ أَقْبَلَ عَلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ:
إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَعْطَى فَاطِمَةَ فِی الدُّنْيَا ذَلِکَ: أَنَا أَبُوهَا وَ مَا أَحَدٌ مِنَ الْعَالَمِينَ مِثْلِی وَ عَلِیٌّ بَعْلُهَا وَ لَوْلا عَلِیٌّ مَا کَانَ لِفَاطِمَةَ کُفْوٌ أَبَداً وَ أَعْطَاهَا الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ مَا لِلْعَالَمِينَ مِثْلُهُمَا سَيِّدَا شَبَابِ أَسْبَاطِ الْأَنْبِيَاءِ وَ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ کَانَ بِإِزَائِهِ مِقْدَادٌ وَ عَمَّارٌ وَ سَلْمَانُ فَقَالَ:
وَ أَزِيدُکُمْ؟ قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ.
قَالَ:
أَتَانِی الرُّوحُ يَعْنِی جَبْرَئِيلَ عليه السلام أَنَّهَا إِذَا هِیَ قُبِضَتْ وَ دُفِنَتْ يَسْأَلُهَا

الْمَلَكَانِ فِی قَبْرِهَا: مَنْ رَبُّکِ؟ فَتَقُولُ: اللّهُ رَبِّی، فَيَقُولانِ: فَمَنْ نَبِيُّکِ؟ فَتَقُولُ: أَبِی، فَيَقُولانِ: فَمَنْ وَلِيُّکِ؟ فَتَقُولُ: هَذَا الْقَائِمُ عَلَی شَفِيرِ قَبْرِی عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ عليه السلام.

أَلا وَ أَزِيدُکُمْ مِنْ فَضْلِهَا: إِنَّ اللَّهَ قَدْ وَکَّلَ بِهَا رَعِيلاً مِنَ الْمَلائِکَةِ يَحْفَظُونَهَا مِنْ بَيْنِ يَدَيْهَا وَ مِنْ خَلْفِهَا وَ عَنْ يَمِينِهَا وَ عَنْ شِمَالِهَا وَ هُمْ مَعَهَا فِی حَيَاتِهَا وَ عِنْدَ قَبْرِهَا وَ عِنْدَ مَوْتِهَا يُکْثِرُونَ الصَلاةَ عَلَيْهَا وَ عَلَی أَبِيهَا وَ بَعْلِهَا وَ بَنِيهَا.

فَمَنْ زَارَنِی بَعْدَ وَفَاتِی فَکَأَنَّمَا زَارَنِی فِی حَيَاتِی وَ مَنْ زَارَ فَاطِمَةَ فَکَأَنَّمَا زَارَنِی وَ مَنْ زَارَ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ فَکَأَنَّمَا زَارَ فَاطِمَةَ وَ مَنْ زَارَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ فَکَأَنَّمَا زَارَ عَلِيّاً وَ مَنْ زَارَ ذُرِّيَّتَهُمَا فَکَأَنَّمَا زَارَهُمَا.

فَعَمَدَ عَمَّارٌ إِلَی الْعِقْدِ، فَطَيَّبَهُ بِالْمِسْکِ وَ لَفَّهُ فِی بُرْدَةٍ يَمَانِيَّةٍ وَ کَانَ لَهُ عَبْدٌ اسْمُهُ سَهْمٌ ابْتَاعَهُ مِنْ ذَلِکَ السَّهْمِ الَّذِی أَصَابَهُ بِخَيْبَرَ، فَدَفَعَ الْعِقْدَ إِلَی الْمَمْلُوکِ وَ قَالَ لَهُ: خُذْ هَذَا الْعِقْدَ فَادْفَعْهُ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ أَنْتَ لَهُ، فَأَخَذَ الْمَمْلُوکُ الْعِقْدَ فَأَتَی بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أَخْبَرَهُ بِقَوْلِ عَمَّارٍ، فَقَالَ النَّبِیُّ: انْطَلِقْ إِلَی فَاطِمَةَ فَادْفَعْ إِلَيْهَا الْعِقْدَ وَ أَنْتَ لَهَا، فَجَاءَ الْمَمْلُوکُ بِالْعِقْدِ وَ أَخْبَرَهَا بِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَأَخَذَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها الْعِقْدَ وَ أَعْتَقَتِ الْمَمْلُوکَ، فَضَحِکَ الْغُلامُ، فَقَالَتْ:

مَا يُضْحِکُکَ يَا غُلامُ؟

فَقَالَ أَضْحَکَنِی عِظَمُ بَرَکَةِ هَذَا الْعِقْدِ، أَشْبَعَ جَائِعاً وَ کَسَی عُرْيَاناً وَ أَغْنَی فَقِيراً وَ أَعْتَقَ عَبْداً وَ رَجَعَ إِلَی رَبِّهِ.

بيان: السّمل بالتحريک الثوب الخَلِق، قوله: قد تَهلَّل أی الرّجل من قولهم تهلّل وجهه إذا استنار و ظهر فيه آثار السّرور أو الثوب کناية عن انخراقه (252).

قوله: يستحثّه الخبر أی يسأله الخبر و يحثّه و يرغّبه علی ذکر أحواله.

قوله: أرشنی قال الجزریُّ: يقع الرِّياش علی الخصب و المعاش و المال المستفاد و منه حديث عائشة: و يريش مملقها أی يکسوه و يعينه و أصله من الرِّيش کان الفقير المملق لا نهوض به کالمقصوص الجناح، يُقال: راشه يريشه إذا أحسن إليه و القرظ: ورق السّلم يدبغ به و يقال: ارتاح الله لفلان أی رحمه و السّغب الجوع و قال الجزریُّ يقال للقطعة من الفرسان: رعلة و لجماعة الخيل: رعيل و منه حديث علی عليه السلام سراعاً إلی أمره رعيلا، أی رُکّاباً علی الخيل.

در کتاب بشارة المصطفی (253) با چند واسطه از امام صادق عليه السلام ، از پدر بزرگوارشان عليه السلام ، از جابر بن عبدالله انصاری روايت می‌کند که گفت:

يک روز پيغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از خواندن نماز عصر در ميان محراب عبادت نشست و مردم در اطراف آن بزرگوار نشستند.

در آن هنگام پیرمردی از مهاجرین عرب که لباس‌های کهنه‌ای پوشیده بود و از شدّت ضعف و پیری نمی‌توانست خویشتن را نگه دارد، به حضور آن حضرت وارد شد، پیامبر متوجّه وی گردید و از حال او جویا شد.
پیرمرد گفت:
یا محمّد! من گرسنه‌ام. غذا به من بده، برهنه‌ام، لباس می‌خواهم، تهیدست می‌باشم مرا بی‌نیاز گردان! پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
من که چیزی ندارم به تو عطا کنم ولی در عین حال «راهنمای خیر، نظیر عامل خیر می‌باشد»، برخیز به جانب خانه‌ی آن کسی برو که خدا و رسول را دوست دارد، خدا و رسول هم وی را دوست دارند، آن کسی که خدا را بر خویشتن مقدّم می‌دارد، برو به جانب حجره‌ی فاطمه‌ی اطهر، حجره‌ی فاطمه سلام الله علیها به آن حجره‌ای که پیامبر برای خود انتخاب کرده بود، متّصل بود.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به بلال فرمود:
برخیز و این اعرابی را بر در خانه‌ی فاطمه ببر، اعرابی با بلال همراه شد، موقعی که بر در خانه‌ی فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها رسید با صدای بلند گفت:
«السَّلامُ عَلَیْکُمْ یا اَهْلَ بَیْتِ النَّبُوَةِ وَ مُخْتَلَفِ الْمَلائکَةِ وَ مَهْبِطَ جَبْرَئیلَ الرُّوحِ الاَمین بِالتَّنْزیلِ مِنْ عِنْدِ رَبِّ الْعالَمین». یعنی سلام بر شما ای خاندان پیامبر و محلّ رفت و آمد ملائکه و محلّ فرو آمدن جبرئیل، که وحی را از طرف خداوند عالمیان می‌آورد.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها فرمود:
«وَ عَلَیْکَ السَّلام»، تو کیستی؟
گفت:
من پیرمردی از عرب هستم که از راه دور به سوی تو آمده‌ام، ای دختر پیامبر! من برهنه‌ام، گرسنه‌ام، با من همراهی کن خدا تو را رحمت کند، آن موقع مدّت سه روز بود که پیغمبر با حضرت علی و فاطمه‌ی زهراء علیهما السلام غذا نخورده بودند و رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از حال علی و زهرا علیهما السلام آگاه بود.
فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها آن پوست گوسفندی را که حسنین علیهما السلام روی آن می‌خوابیدند برداشت و به اعرابی عطا نمود و به او فرمود:
بگیر شاید خدای توانا بهتر از این را هم به تو عطا فرماید.
اعرابی گفت:
ای دختر پیامبر! من از گرسنگی شکایت می‌کنم و شما یک پوست گوسفند به من عطا می‌کنی، من این پوست را با این گرسنگی که دچارم شده برای

چه می‌خواهم؟!
راوی می‌گوید:
وقتی حضرت زهراء سلام الله علیها این سخن اعرابی را شنید گردنبند خویش را که فاطمه دختر حمزة بن عبدالمطلب به عنوان هدیه برایش آورده بود از گردن خود باز کرد و به اعرابی عطا نمود و فرمود:
این گردنبند را بگیر و بفروش، شاید. خدای مهربان بهتر از این را به تو عطا فرماید.
اعرابی پس از اینکه گردنبند را گرفت متوجّه مسجد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شد. پیغمبر خدا در میان اصحاب نشسته بود. اعرابی گفت:
یا رسول الله! این گردنبند را دخترت فاطمه به من عطا کرد و فرمود:
این گردنبند را بفروش، شاید خدا به تو مرحمتی بفرماید.
پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از اینکه گریان شد فرمود:
چگونه خدا به تو مرحمتی نفرماید در صورتی که فاطمه دختر حضرت محمّد، بزرگترین دختران حضرت آدم این گردنبند را به تو عطا کرده‌ست!
عمّار بن یاسر برخاست و گفت:
یا رسول الله! آیا اجازه می‌فرمایی من این گردنبند را بخرم؟
فرمود:
بخر. اگر ثَقَلَیْن (254) در خریدن این گردنبند شرکت کنند خدا آنان را به آتش، عذاب نخواهد کرد.
عمّار گفت:
ای اعرابی این گردنبند را چند می‌فروشی؟
گفت:
به یک شکم نان و گوشت و یک برد یمانی که بدن برهنه خود را به وسیله‌ی آن بپوشانم و با آن برای خدا نماز بخوانم و یک دینار که مرا به اهل و عیال برساند.
عمّار سهم غنیمت خیبر را که رسول خدا به وی عطا کرده بود، فروخته و در حالی که چیزی از برایش باقی نمانده بود گفت:
مبلغ بیست دینار و دویست درهم هَجَرِیَّه و یک بُرْدِ یَمانی و شتر راهوار خودم را که تو را به وطن برساند و یک شکم نان گندم و گوشت به تو می‌دهم. اعرابی گفت:
ای مرد! تو چقدر با سخاوتی! عمّار او را برد و آنچه را که وعده داده بود به وی پرداخت.
وقتی اعرابی متوجّه رسول خدا شد آن حضرت به وی فرمود:
آیا سیر شدی؟ آیا بدن برهنه‌ات پوشیده شد؟
گفت:

آری، پدر و مادرم به فدای تو، من بی‌نیاز گردیدم.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به اعرابی فرمود:
اکنون نسبت به این عطای فاطمه جبران و تلافی کن! اعرابی گفت:
پروردگارا، تو خدایی هستی ازلی، ما غیر از تو را نمی‌پرستیم، تو از هر جهت رازق ما می‌باشی، بار خدایا به فاطمه‌ی اطهر عطایی کن که چشمی ندیده باشد و گوشی نشنیده باشد.
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از اینکه آمین فرمود متوجّه اصحاب خود شد و فرمود:
خدا این دعا را در دنیا در حقّ فاطمه‌ی زهراء مستجاب نمود، زیرا من پدر فاطمه هستم که احدی نظیر من نیست.
علی علیه السلام ، شوهر فاطمه علیهما السلام می‌باشد که اگر علی نبود همسر و همانندی ابداً برای فاطمه‌ی اطهر نبود، خدا حسنین را به فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها عطا کرده که نظیر ایشان در عالم وجود ندارد؛ حسنین بزرگِ نوه‌های پیامبران و بزرگ جوانان اهل بهشت هستند آنگاه آن حضرت به مقداد و عمّار و سلمان که در مقابلش بودند، فرمود:
آیا می‌خواهید بیش از این برای شما بگویم؟
گفتند:
آری یا رسول الله.
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
جبرئیل نزد من آمد و گفت:
هنگامی که فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به شهادت رسد و دفن شود دو ملک قبر، از وی سؤال می‌کنند و می‌گویند:
پرودگار تو کیست او خواهد گفت:
پرودگار من خداست به او می‌گویند:
پیغمبر تو کیست؟ می‌گوید:
پدرم، به وی می‌گویند:
ولیّ تو کیست؟ می‌گوید همین علی بن ابیطالب علیه السلام که بر لب قبرم ایستاده‌ست.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم اضافه کرده و فرمود:
متوجّه باشید تا بیش از این، از فضائل فاطمه برای شما بگویم، خدای مهربان گروهی از ملائکه را مأمور نموده که فاطمه را از جلو، عقب، راست و چپ حفظ نمایند، این ملائکه، که در زمان حیات فاطمه و نزد قبر او و موقع شهادت وی، با او می‌باشند صلوات فراوانی به فاطمه و پدر و شوهر و فرزندانش می‌فرستند.
کسی که مرا پس از شهادت زیارت نماید گویا مرا در زمان حیات زیارت کرده باشد، کسی که فاطمه سلام الله علیها را زیارت کند مانند این است

که مرا زیارت کرده باشد، کسی که علی بن ابیطالب علیه السلام را زیارت کند مثل اینکه فاطمه سلام الله علیها را زیارت کرده باشد.
کسی که حسن و حسین علیهما السلام را زیارت کند، گویا علی بن ابیطالب علیه السلام را زیارت کرده باشد، کسی که فرزندان حسین علیه السلام را زیارت کند نظیر این است که خود ایشان را زیارت کرده باشد.
عمّار گردنبند فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را با مُشک، خوشبو نمود و آن را در میان یک بُرد یمانی پیچید، سپس آن را به غلامی که نامش سَهْم بود داد؛ وی را بدین لحاظ سَهْم می‌گفتند که او را از سهم غنیمت خیبر خریده بود و به وی گفت:
این گردنبند را بگیر و به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تقدیم کن، من تو را نیز به آن حضرت هدیه نمودم.
غلام پس از اینکه گردنبند را گرفت و به حضور رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آمد سخن عمّار را به عرض آن حضرت رسانید، پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به آن غلام فرمود:
برو به جانب دخترم زهراء من تو را با این گردنبند به وی بخشیدم، هنگامی که غلام با آن گردنبند به حضور فاطمه‌ی اطهر آمد و گفتار پیامبر را برای حضرتش شرح داد، آن معظّمه گردنبند را گرفت و آن غلام را در راه خدا آزاد نمود.
غلام پس از اینکه آزاد شد خندید، حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:
برای چه می‌خندی ای غلام؟
گفت:
بزرگی خیر و برکت این گردنبند مرا خندان کرد، زیرا گرسنه‌ای را سیر کرد، برهنه‌ای را پوشانید، فقیری را بی‌نیاز کرد، غلام زر خریدی را آزاد نمود و به دست صاحب خویش بازگشت کرد! !
بیان: «السَمَّل» یعنی لباس مندرس و کهنه و آنجا که آمده:
«قد تهلّل» یعنی آن مرد شادمان شد و صورتش باز و مسرور شد و در صورتی آثار سرور و شادی آشکار شد و یا اینکه کنایه از پاره بودن لباسش دارد (255).
و آنجا که آمده:
«یستحثّه الخبر» یعنی از او گزارش و خبر خواست و او را ترغیب فرمود تا احوال (و ناراحتی) خودش را بازگو کند.
و آنجا که آن مرد می‌گوید:
«فارشنی» جزری گفته «ارشنی» یعنی مال و معیشت پر خیر و برکت به من عنایت کن و معاش و مالی به من بده که از آن استفاده کنم و از همین قبیل است حدیث عایشه که گفته «و یریش مملقها» یعنی او را پوشانید و یاری نمود و اصل «یریش» از «الرّیش» است که به معنی فقیر و

تنگدست می‌باشد آن چنان که توانایی اداره کردن خودش را ندارد.
و «القرظ» برگ درخت سَلَم را گویند که به وسیله‌ی آن دبّاغی می‌کنند و «ارتاح الله لفلان» یعنی خدا رحمت کند فلانی را و «السّغب» یعنی گرسنگی و جزری گفته بعضی از سواران (سپاه) را «رعلة» می‌گویند و به گروهی از آنها «خیل» گفته می‌شود.
و از همین قبیل است فرمایش حضرت علی علیه السلام که می‌فرماید:
«سراعاً الی امره رعیلا» یعنی شتاب می‌کنند برای اجرای فرمان او سواران، که در اینجا «رعیل» به معنی سوارکاران زبردست و دلیر آمده‌ست.

[روایت شماره] (51)

[تفسیر فرات بن إبراهیم] عُبَیْدُ بْنُ کَثِیرٍ مُعَنْعَناً عَنْ أَبِی سَعِیدٍ الْخُدْرِیِّ قَالَ: أَصْبَحَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام ذَاتَ یَوْمٍ سَاغِباً، فَقَالَ:
یَا فَاطِمَةُ هَلْ عِنْدَکِ شَیْءٌ تُغَذِّینِیهِ؟
قَالَتْ:
لا وَ الَّذِی أَکْرَمَ أَبِی بِالنُّبُوَّةِ وَ أَکْرَمَکَ بِالْوَصِیَّةِ مَا أَصْبَحَ الْغَدَاةَ عِنْدِی شَیْءٌ وَ مَا کَانَ شَیْءٌ أَطْعِمْنَاهُ مُذْ یَوْمَیْنِ إِلا شَیْءٌ کُنْتُ أُوثِرُکَ بِهِ عَلَی نَفْسِی وَ عَلَی ابْنَیَّ هَذَیْنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ، فَقَالَ عَلِیٌّ: یَا فَاطِمَةُ أَلا کُنْتِ أَعْلَمْتِینِی فَأَبْغِیَکُمْ شَیْئاً، فَقَالَتْ:
یَا أَبَاالْحَسَنِ إِنِّی لاسْتَحْیِی مِنْ إِلَهِی أَنْ أُکَلِّفَ نَفْسَکَ مَا لا تَقْدِرُ عَلَیْهِ، فَخَرَجَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ مِنْ عِنْدِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها وَاثِقاً بِاللَّهِ بِحُسْنِ الظَّنِّ فَاسْتَقْرَضَ دِینَاراً، فَبَیْنَا الدِّینَارُ فِی یَدِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام یُرِیدُ أَنْ یَبْتَاعَ لِعِیَالِهِ مَا یُصْلِحُهُمْ، فَتَعَرَّضَ لَهُ الْمِقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ فِی یَوْمٍ شَدِیدِ الْحَرِّ قَدْ لَوَّحَتْهُ الشَّمْسُ مِنْ فَوْقِهِ وَ آذَتْهُ مِنْ تَحْتِهِ، فَلَمَّا رَآهُ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام أَنْکَرَ شَأْنَهُ فَقَالَ:
یَا مِقْدَادُ مَا أَزْعَجَکَ هَذِهِ السَّاعَةَ مِنْ رَحْلِکَ،
قَالَ:
یَا أَبَاالْحَسَنِ خَلِّ سَبِیلِی وَ لا تَسْأَلْنِی عَمَّا وَرَائِی، فَقَالَ:
یَا أَخِی إِنَّهُ لا یَسَعُنِی أَنْ تُجَاوِزَنِی حَتَّی أَعْلَمَ عِلْمَکَ فَقَالَ:
یَا أَبَاالْحَسَنِ رَغْبَةً إِلَی اللَّهِ وَ إِلَیْکَ أَنْ تُخَلِّیَ سَبِیلِی وَ لا تَکْشِفَنِی عَنْ حَالِی فَقَالَ لَهُ: یَا أَخِی إِنَّهُ لا یَسَعُکَ أَنْ تَکْتُمَنِی حَالَکَ، فَقَالَ:
یَا أَبَاالْحَسَنِ أَمَّا إِذْ أَبَیْتَ فَوَالَّذِی أَکْرَمَ مُحَمَّداً بِالنُّبُوَّةِ وَ أَکْرَمَکَ بِالْوَصِیَّةِ مَا أَزْعَجَنِی مِنْ رَحْلِی إِلا الْجُهْدُ وَ قَدْ تَرَکْتُ عِیَالِی یَتَضَاغَوْنَ جُوعاً، فَلَمَّا سَمِعْتُ بُکَاءَ الْعِیَالِ لَمْ تَحْمِلْنِی الْأَرْضُ فَخَرَجْتُ مَهْمُوماً رَاکِبٌ رَأْسِی، هَذِهِ حَالِی وَ قِصَّتِی، فَانْهَمَلَتْ عَیْنَا عَلِیٍّ بِالْبُکَاءِ حَتَّی بَلَّتْ دَمْعَتُهُ لِحْیَتَهُ فَقَالَ لَهُ: أَحْلِفُ بِالَّذِی حَلَفْتُ مَا أَزْعَجَنِی إِلا الَّذِی أَزْعَجَکَ مِنْ رَحْلِکَ فَقَدِ اسْتَقْرَضْتُ دِینَاراً فَقَدْ آثَرْتُکَ عَلَی نَفْسِی، فَدَفَعَ الدِّینَارَ إِلَیْهِ وَ رَجَعَ حَتَّی دَخَلَ مَسْجِدَ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَصَلَّی فِیهِ الظُّهْرَ وَ الْعَصْرَ وَ الْمَغْرِبَ، فَلَمَّا قَضَی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الْمَغْرِبَ مَرَّ بِعَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ هُوَ فِی الصَّفِّ الْأَوَّلِ فَغَمَزَهُ بِرِجْلِهِ فَقَامَ عَلِیٌّ علیه السلام مُتَعَقِّباً خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّی لَحِقَهُ عَلَی بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ فَسَلَّمَ عَلَیْهِ فَرَدَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم السَّلامَ فَقَالَ:
یَا أَبَاالْحَسَنِ هَلْ عِنْدَکَ شَیْءٌ نَتَعَشَّاهُ فَنَمِیلَ مَعَکَ فَمَکَثَ مُطْرِقاً لا یُحِیرُ

جَوَاباً حَيَاءً مِنْ رَسُولِ اللّهِ صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلّم وَ هُوَ يَعْلَمُ مَا كَانَ مِنْ أَمْرِ الدِّينَارِ وَ مِنْ أَيْنَ أَخَذَهُ وَ أَيْنَ وَجَّهَهُ وَ قَدْ كَانَ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى نَبِيِّهِ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنْ يَتَعَشَّى اللَّيْلَةَ عِنْدَ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام ، فَلَمَّا نَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَى سُكُوتِهِ فَقَالَ:
يَا أَبَاالْحَسَنِ مَا لَكَ لا تَقُولُ: لا، فَأَنْصَرِفَ أَوْ تَقُولَ: نَعَمْ، فَأَمْضِيَ مَعَكَ، فَقَالَ حَيَاءً وَ تَكَرُّماً فَاذْهَبْ بِنَا، فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَدَ [یْ] عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ عليهما السلام فَانْطَلَقَا حَتَّى دَخَلا عَلَى فَاطِمَةَ الزهراء سلام الله عليها وَ هِيَ فِى مُصَلاهَا قَدْ قَضَتْ صَلاتَهَا وَ خَلْفَهَا جَفْنَةٌ تَفُورُ دُخَاناً، فَلَمَّا سَمِعَتْ كَلامَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِى رَحْلِهَا خَرَجَتْ مِنْ مُصَلّاهَا فَسَلَّمَتْ عَلَيْهِ وَ كَانَتْ أَعَزَّ النَّاسِ عَلَيْهِ فَرَدَّ سلام الله عليها وَ مَسَحَ بِيَدِهِ عَلَى رَأْسِهَا وَ قَالَ لَهَا: يَا بِنْتَاهْ كَيْفَ أَمْسَيْتِ رَحِمَكِ اللَّهُ تَعَالَى (256) عَشِّينَا غَفَرَ اللَّهُ لَكِ وَ قَدْ فَعَلَ، فَأَخَذَتِ الْجَفْنَةَ فَوَضَعَتْهَا بَيْنَ يَدَيِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ، فَلَمَّا نَظَرَ عَلِيُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ إِلَى طَعَامٍ وَ شَمَّ رِيحَهُ رَمَى فَاطِمَةَ بِبَصَرِهِ رَمْياً شَحِيحاً، قَالَتْ لَهُ فَاطِمَةُ: سُبْحَانَ اللَّهِ مَا أَشَحَّ نَظَرَكَ وَ أَشَدَّهُ هَلْ أَذْنَبْتُ فِيمَا بَيْنِى وَ بَيْنَكَ ذَنْباً اسْتَوْجَبْتُ بِهِ السَّخْطَةَ؟
قَالَ:
وَ أيُّ ذَنْبٍ أَعْظَمُ مِنْ ذَنْبٍ أَصَبْتِيهِ أَلَيْسَ عَهْدِى إِلَيْكِ الْيَوْمَ الْمَاضِيَ وَ أَنْتِ تَحْلِفِينَ بِاللَّهِ مُجْتَهِدَةً مَا طَعِمْتِ طَعَاماً مُذْ يَوْمَيْنِ؟
قَالَ:
فَنَظَرَتْ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَتْ:
إِلَهِى يَعْلَمُ فِى سَمَائِهِ وَ يَعْلَمُ فِى أَرْضِهِ أَنِّى لَمْ أَقُلْ إلا حَقّاً، فَقَالَ لَهَا: يَا فَاطِمَةُ أَنَّى لَكِ هَذَا الطَّعَامُ الَّذِى لَمْ أَنْظُرْ إِلَى مِثْلِ لَوْنِهِ قَطُّ وَ لَمْ أَشَمَّ مِثْلَ رِيحِهِ قَطُّ وَ مَا آكُلُ أَطْيَبَ مِنْهُ قَالَ:
فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم كَفَّهُ الطَّيِّبَةَ الْمُبَارَكَةَ بَيْنَ كَتِفَيْ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ عليهما السلام فَغَمَزَهَا ثُمَّ قَالَ:
يَا عَلِيُّ هَذَا بَدَلُ دِينَارِكَ وَ هَذَا جَزَاءُ دِينَارِكَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ «إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشاءُ بِغَيْرِ حِسابٍ» (257) ثُمَّ اسْتَعْبَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بَاكِياً ثُمَّ قَالَ:
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى هُوَ أَبَى لَكُمْ أَنْ تَخْرُجَا مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَجْزِيَكُمَا وَ يُجْرِيَكَ (258) يَا عَلِيُّ مُجْرَى زَكَرِيَّا وَ يُجْرِيَ فَاطِمَةَ مُجْرَى مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ «كُلَّما دَخَلَ عَلَيْها زَكَرِيَّا الْمِحْرابَ وَجَدَ عِنْدَها رِزْقاً». (259)
[كشف الغمة] عن أبى سعيد مثله.
[الأمالى للشّيخ الطوسى] جماعة عن أبى المفضل، عن محمّد بن جعفر بن مسكان، عن عبداللهِ بن الحسين، عن يحيى بن عبدالحميد الحمانى، عن

قیس بن الرَّبیع، عن أبی هارون العبدی، عن أبی سعید مثله.
بیان: قال الجوهریُّ: لوَّحت الشیء بالنار أحمیته و قال فی النهایة: فیه إن شئت دعوت الله أن یسمعک تضاغیهم فی النار، أی صیاحهم و بکاءهم یقال: ضغا یضغو ضغوا و ضغاءً إذا صاح و منه الحدیث: و صبیتی یتضاغون حولی.
قوله: رمیا شحیحا، الشح البخل مع حرص و هو لا یناسب المقام إلا بتکلف و یحتمل أن یکون أصله سحیحا بالسین المهملة من السحِّ بمعنی السّیلان کنایة عن المبالغة فی النظر و التحدیق بالبصر و علی ما فی النسخ یحتمل أن یکون من الحرص کنایة عن المبالغة فی النظر أو البخل کنایة عن النظر بطرف البصر علی وجه الغیظ.
فرات بن ابراهیم (260) در تفسیر خود از عبید بن کثیر و او با چند واسطه از ابو سعید خُدْری روایت کرده که گفت:
یک روز صبح حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام به فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها فرمود:
آیا غذایی نزد تو پیدا می‌شود که به من بدهی؟
حضرت زهراء سلام الله علیها عرض کرد:
نه، به حقّ آن خدایی که پدرم را به پیامبری و تو را به وصیّ بودن او گرامی نموده از امروز صبح تا به حال چیزی نزد من نیست، مدّت دو روز است که ما چیزی نخورده‌ایم، مختصر غذایی بوده که من تو را بر خودم و حسنین علیهما السلام مقدّم داشته‌ام.
امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:
ای فاطمه! پس چرا مرا آگاه ننمودی تا غذایی برای شما تهیه نمایم؟!
عرض کرد:
یا اباالحسن من از پروردگار خویش خجالت می‌کشم از تو چیزی بخواهم که برای تو مقدور نباشد.
حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام از نزد فاطمه با توکّل و امید به خدا خارج شد و یک دینار قرض کرد، همان موقعی که حضرت در نظر داشت آن دینار را بدهد و لوازم زندگی از برای اهل و عیالش بخرد ناگاه با مقداد مواجه شد که در آن روز بسیار گرم در زیر آفتاب است و آفتاب، وی را از بالای سر و زیرپا در فشار گرما قرار داده‌ست.
هنگامی که چشم حضرت به وی افتاد به او فرمود:
برای چه در یک چنین موقعی از خانه‌ی خود خارج شدی؟!
مقداد گفت:
یا علی مرا واگذار و از اسرار من پرسش منمای.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
ای برادر من! من نمی‌توانم از تو درگذرم تا اینکه از حاجت تو آگاه نشوم.
گفت:

یا اباالحسن! من راغبم که مرا واگذاری و از حال من جستجو ننمایی.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
ای برادر من! تو نباید اوضاع و احوال خود را از من پنهان کنی.
مقداد گفت:
یا اباالحسن! اکنون که مرا معاف نمی‌داری به حقّ آن خدایی که محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را به پیامبری و تو را به وصیّ بودن او گرامی داشته غیر از گرسنگی چیزی مرا از جایگاهم بیرون ننموده، من و اهل و عیال خویش را گرسنه نهاده‌ام، وقتی گریه‌ی اهل خانه‌ام را شنیدم زمین مرا از جای کند، لذا در حالی که مغموم و سرافکنده‌ام از خانه‌ی خود خارج شده‌ام، این حال و روزگار من است که می‌بینی.
هنگامی که حضرت علی علیه السلام این داستان را از مقداد شنید چشمانش پر از اشک شد و به قدری گریست که اشک آن حضرت محاسن مبارکش را خیس نمود.
سپس به مقداد فرمود:
قسم به حقّ آن کسی که تو قسم خوردی، همان عاملی که تو را از خانه‌ات خارج کرده مرا نیز خارج کرده، من یک دینار قرض کرده‌ام ولی تو را بر خویش مقدّم می‌دارم.
آنگاه آن بزرگوار پس از اینکه آن دینار را به مقداد عطا کرد متوجّه مسجد پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گردید و نماز ظهر و عصر و مغرب را به جای آورد موقعی که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نماز مغرب را به جای آورد نزد حضرت علی علیه السلام که در صف اوّل نماز بود آمد و به پای خویش، به آن حضرت اشاره نمود که برخیز، حضرت علی علیه السلام برخاست و به دنبال پیغمبر خدا آمد تا در نزدیکی یکی از درهای مسجد، به آن حضرت پیوست.
حضرت علی علیه السلام سلام کرد و پیغمبر خدا جواب سلام وی را فرمود.
آنگاه فرمود:
یا علی! آیا غذایی داری که ما امشب مهمان تو باشیم؟
حضرت علی علیه السلام سر مبارک خود را به زیر انداخت و مکث کرد و چون از رسول خدا خجالت می‌کشید چیزی نمی‌گفت، زیرا از داستان دیناری که قرض کرده بود و به مقداد عطا کرده بود آگاه بود، خدای علیم به پیغمبر خود وحی نموده بود که امشب باید شام مهمان علی بن ابیطالب علیه السلام باشی.
هنگامی که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با سکوت علی علیهما السلام مواجه شد فرمود:
یا علی! یا بگو: نه، تا من بازگردم یا بگو: آری، تا با تو بیایم.

عرض کرد:
یا رسول الله! چه کنم از روی تو خجالت می‌کشم چه مانعی دارد بفرمایید برویم.
پیغمبر اکرم دست امیر المومنین علی علیه السلام را گرفته و متوجّه خانه‌ی حضرتش شدند، موقعی که وارد خانه گردیدند، دیدند فاطمه‌ی اطهر در محراب عبادت است و نماز خود را تمام نموده، پشت سر آن حضرت کاسه‌ی پر از غذاییست که بخار از آن متصاعد می‌باشد.
وقتی که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها صدای مبارک رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را شنید از محل نماز خارج شده و بر آن حضرت سلام کرد.
پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم جواب سلام آن بانو را که نزد او عزیزترین مردم محسوب می‌شد، داد و دست مبارک خود را بر سر فاطمه سلام الله علیها کشید و به وی فرمود:
ای دخترم! روز را چگونه شب کردی؟ خدا تو را رحمت کند، شام برای ما بیاور، خدا تو را آمرزیده‌ست.
فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها آن کاسه‌ی غذا را آورد و در حضور رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و حضرت علیّ مرتضی علیه السلام نهاد.
وقتی چشم حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام به آن غذا افتاد و بوی آن را به مشام مبارکش رسید با نظر شگفت آور به فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها نگریست! فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها عرض کرد:
یا علی! عجب نظر تندی به من می‌افکنی، آیا من گناهی کرده‌ام که مستوجب غضب تو شده باشم؟!
حضرت علی علیه السلام فرمود:
چه گناهی بزرگتر از این که تو مرتکب شده‌ای، آیا چنین نیست که تو در روز گذشته قسم خوردی و گفتی: مدّت دو روز است که من غذا نخورده‌ام؟! فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها صورت خود را متوجّه آسمان نمود و عرض کرد:
پروردگاری که از آسمان و زمین خود آگاه است، می‌داند که من حق گفته‌ام، سپس حضرت علی علیه السلام متوجّه حضرت زهرا سلام الله علیها شد و به وی فرمود:
این غذایی که من نظیر آن را هرگز ندیده و نظیر بوی آن را نبوئیده و بهتر از آن را نخورده‌ام از کجا نصیب تو شده؟! در همین موقع بود که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم کف دست مبارک خود را در میان دو کتف حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام نهاد و فشار داد و به آن بزرگوار فرمود:
یا علی! این غذا عوض و جزای آن دیناریست که تو به مقداد دادی.

آنگاه فرمود:
خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی می‌دهد.
سپس رسول خدا گریان شده و فرمود:
سپاس مخصوص آن خداییست که شما را از دنیا نبرد تا اینکه جزای شما را عطا نمود، یا علی! خدا تو را نظیر حضرت زکریا و فاطمه را نظیر حضرت مریم قرار داد چنانکه در آیه‌ی 37 سوره‌ی آل عمران می‌فرماید:
«هر گاه حضرت زکریا در میان محراب نزد مریم می‌آمد غذایی را در نزد او می‌یافت».
در کشف الغمّه جلد 2، صفحه‌ی 26 مثل این حدیث آمده‌ست.
همچنین در امالی شیخ طوسی صفحه‌ی 615 حدیث 801272 مانند این حدیث با چند واسطه آورده شده‌ست.
بیان: جوهری گفته «لوّحت» برای هر چیزیست که روی آتش آن را داغ کرده باشند و در این روایت اشاره به این است که مقداد در آن روز از شدّت گرما مانند شیئی شده بود که روی آتش آن را داغ کرده بودند.
در توضیح کلمه‌ی «یتضاغون» در کتاب نهایه آمده است: در آنجایی که گفته شده «ان شئت دعوت الله ان یسمعک تضاغیهم فی النّار» یعنی اگر بخواهی از خداوند می‌خواهم تا بشنوی «تضاغی» آنها را در آتش جهنّم. «تضاغی» به معنی صیحه و بکاء می‌باشد و از همین قبیل است که در حدیث دیگری که آمده:
«و صبیتی یتضاغون حولی» یعنی کودکانم در اطراف من صیحه و گریه می‌کردند.
و آنجا که می‌فرماید:
«رمیاً شحیحاً»، «شحّ» به معنی بخل همراه با حرص و طمع است و این معنا مناسب اینجا نیست مگر آنکه با تکلّف آن را درست کنیم و احتمال دارد اصل آن «سحیحاً» بوده که به معنی سیلان است.
آنگاه این گونه معنا می‌شود که بسیار زیاد نگاه نمود و چشم‌ها از تعجّب از حدقه بیرون زده بود و اگر همان «شحیحاً» باشد که معنای آن حرص می‌شود، یعنی مبالغه می‌کرد در نگاه کردن (خیره خیره نگاه می‌کرد) و بخل را کنایه از نگاه کردن با گوشه‌ی چشم و با حالت غیظ معنا کنیم.

[روایت شماره] (52)

[الکافی] عَلِیٌّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِیزِ، عَنْ زُرَارَةَ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
جَاءَتْ فَاطِمَةُ تَشْکُو إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بَعْضَ أَمْرِهَا فَأَعْطَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم کَرَبَةً وَ قَالَ:
تَعَلَّمِی مَا فِیهَا، فَإِذَا فِیهَا: مَنْ کَانَ یُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْیَوْمِ الْآخِرِ فَلا یُؤْذِی جَارَهُ وَ مَنْ کَانَ یُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْیَوْمِ الْآخِرِ فَلْیُکْرِمْ ضَیْفَهُ وَ مَنْ کَانَ یُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْیَوْمِ الْآخِرِ فَلْیَقُلْ خَیْراً أَوْ لِیَسْکُتْ.
بیان: کرب النخل أصول السّعف أمثال الکتف.
شیخ کلینی در کتاب کافی (261) با چند واسطه از امام جعفر صادق علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
یک وقت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها راجع به مشکلات زندگی خود به پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شکوه و شکایت کرد، پیغمبر خدا لوحی به وی داد و فرمود:
آنچه را که در آن نوشته شده یاد بگیر، در آن لوح نوشته بود:
هر کسی ایمان به خدا و روز قیامت داشته باشد نباید همسایه‌ی خود را اذیّت کند، هر کسی ایمان به خدا و روز قیامت داشته باشد باید میهمان خود را احترام نماید، هر کسی ایمان به خدا و روز قیامت داشته باشد باید سخن خیر بگوید، یا اینکه سکوت اختیار کند.
بیان: «کرب النّخل» یعنی بیخ شاخه‌ی درخت نخل، مانند کتف انسان.

[روایت شماره] (53)

[الکافی] الْعِدَّةُ، عَنِ الْبَرْقِیِّ، عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مِهْرَانَ، عَنْ عُبَیْدِ بْنِ مُعَاوِیَةَ، عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ شُرَیْحٍ، عَنْ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْأَنْصَارِیِّ قَالَ:
خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یُرِیدُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها وَ أَنَا مَعَهُ، فَلَمَّا انْتَهَیْنَا إِلَی الْبَابِ وَضَعَ یَدَهُ عَلَیْهِ فَدَفَعَهُ ثُمَّ قَالَ:
السَّلَامُ عَلَیْکُمْ فَقَالَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها: عَلَیْکَ السَّلَامُ یَا رَسُولَ اللَّهِ،
قَالَ:
أَدْخُلُ؟
قَالَتْ:
ادْخُلْ یَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ:
أَدْخُلُ أَنَا وَ مَنْ مَعِی؟
فَقَالَتْ:
یَا رَسُولَ اللَّهِ! لَیْسَ عَلَیَّ قِنَاعٌ، فَقَالَ:
یَا فَاطِمَةُ خُذِی فَضْلَ مِلْحَفَتِکِ، فَقَنِّعِی بِهِ رَأْسَکِ، فَفَعَلَتْ، ثُمَّ قَالَ:
السَّلَامُ عَلَیْکُمْ، فَقَالَتْ:
وَ عَلَیْکَ السَّلَامُ یَا رَسُولَ اللَّهِ،
قَالَ:
أَدْخُلُ؟
قَالَتْ:
نَعَمْ ادْخُلْ یَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ:
أَنَا وَ مَنْ مَعِی؟
قَالَتْ:
أَنْتَ وَ مَنْ مَعَکَ،
قَالَ جَابِرٌ: فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ دَخَلْتُ أَنَا وَ إِذَا وَجْهُ فَاطِمَةَ أَصْفَرُ کَأَنَّهُ بَطْنُ جَرَادَةٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
مَا لِی أَرَی وَجْهَکِ أَصْفَرَ؟
قَالَتْ:
یَا رَسُولَ اللَّهِ الْجُوعُ، فَقَالَ:
اللَّهُمَّ مُشْبِعَ الْجَوْعَةِ وَ رَافِعَ الضَّیْعَةِ أَشْبِعْ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ، فَقَالَ جَابِرٌ: فَوَاللَّهِ فَنَظَرْتُ إِلَی الدَّمِ یَنْحَدِرُ مِنْ قُصَاصِهَا حَتَّی عَادَ وَجْهُهَا أَحْمَرَ فَمَا جَاعَتْ بَعْدَ ذَلِکَ الْیَوْمِ.
نیز در همان کتاب (262) با چند واسطه از جابر بن عبدالله انصاری روایت

می‌کند که گفت:
یک روز که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم متوجّه خانه‌ی فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها شد من هم با آن بزرگوار بودم، موقعی که نزد در خانه رسیدیم رسول خدا، دست مبارک خود را به در نهاد و فرمود:
«السّلام علیکم». فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها عرض کرد:
«علیک السّلام یا رسول الله! » داخل شو.
فرمود:
من با این شخصی که همراه دارم داخل شوم؟ فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:
من مقنعه ندارم، پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
گوشه‌ی لباس خود را مقنعه قرار بده، وقتی فاطمه این عمل را انجام داد رسول خدا فرمود:
«السّلام عَلَیکم». فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:
«عَلَیک السّلام یا رسول الله! » داخل شو.
فرمود:
اجازه هست که داخل شوم؟ فاطمه عرض کرد:
آری، فرمود:
با این شخصی که همراه دارم داخل شوم؟
عرض کرد:
آری.
جابر می‌گوید:
پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم داخل شد و من هم داخل شدم، صورت مبارک فاطمه مانند شکم ملخ زرد شده بود، رسول خدا به او فرمود:
چرا صورتت زرد شده؟! عرض کرد:
از شدّت گرسنگی.
پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دعا کرد و گفت:
ای خدایی که گرسنگان را سیر می‌کنی! فاطمه دختر محمّد را سیر کن.
جابر می‌گوید:
به خدا قسم که خون در زیر پوست صورت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به نحوی جریان یافت که صورتش قرمز و گلگون گردید و بعد از آن روز گرسنه نشد.

[روایت شماره] (54)

[تفسیر فرات بن إبراهیم] الْحُسَیْنُ بْنُ سَعِیدٍ مُعَنْعَناً عَنْ جَعْفَرٍ، عَنْ أَبِیهِ قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَةِ نَادَی مُنَادٍ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ، یَا مَعْشَرَ الْخَلائِقِ غُضُّوا أَبْصَارَکُمْ حَتَّی تَمُرَّ بِنْتُ حَبِیبِ اللَّهِ إِلَی قَصْرِهَا فَتَمُرُّ إِلَی قَصْرِهَا فَاطِمَةُ ابْنَتِی وَ عَلَیْهَا رَیْطَتَانِ خَضْرَاوَانِ حَوَالَیْهَا سَبْعُونَ أَلْفَ حَوْرَاءَ فَإِذَا بَلَغَتْ إِلَی بَابِ قَصْرِهَا وَجَدَتِ الْحَسَنَ قَائِماً وَ الْحُسَیْنَ نَائِماً مَقْطُوعَ الرَّأْسِ فَتَقُولُ لِلْحَسَنِ: مَنْ هَذَا؟ فَیَقُولُ: هَذَا أَخِی إِنَّ أُمَّةَ أَبِیکِ قَتَلُوهُ وَ قَطَعُوا رَأْسَهُ، فَیَأْتِیهَا النِّدَاءُ مِنْ عِنْدِاللَّهِ یَا بِنْتَ حَبِیبِ اللَّهِ إِنِّی إِنَّمَا أَرَیْتُکِ مَا فَعَلَتْ بِهِ أُمَّةُ أَبِیکِ لِأَنِّی ادَّخَرْتُ لَکِ عِنْدِی تَعْزِیَةً بِمُصِیبَتِکِ فِیهِ، إِنِّی جَعَلْتُ تَعْزِیَتَکِ الْیَوْمَ أَنِّی لا أَنْظُرُ فِی مُحَاسَبَةِ الْعِبَادِ حَتَّی تَدْخُلَ الْجَنَّةَ أَنْتِ وَ ذُرِّیَّتُکِ وَ شِیعَتُکِ وَ مَنْ أَوْلاکُمْ مَعْرُوفاً مِمَّنْ لَیْسَ هُوَ مِنْ شِیعَتِکِ قَبْلَ أَنْ أَنْظُرَ فِی مُحَاسَبَةِ الْعِبَادِ.
فَتَدْخُلُ فَاطِمَةُ ابْنَتِی الْجَنَّةَ وَ ذُرِّیَّتُهَا وَ شِیعَتُهَا وَ مِنْ أَوْلاهَا [مَنْ أَوْلاکُمْ] (263) مَعْرُوفاً مِمَّنْ لَیْسَ مِنْ شِیعَتِهَا فَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ «لا یَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَکْبَرُ» (264) قَالَ هَوْلُ یَوْمِ الْقِیَامَةِ «وَ هُمْ فِی مَا اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خالِدُونَ» (265) هِیَ وَاللَّهِ فَاطِمَةُ وَ ذُرِّیَّتُهَا وَ شِیعَتُهَا وَ مَنْ أَوْلاهُمْ مَعْرُوفاً مِمَّنْ لَیْسَ هُوَ مِنْ شِیعَتِهَا.
فرات بن ابراهیم (266) در تفسیرش از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با چند واسطه روایت می‌کند که فرمود:
موقعی که روز قیامت فرا می‌رسد منادی از وسط عرش ندا می‌کند:
ای گروه خلائق چشم خود را ببندید تا دختر حبیب خدا متوجّه قصر خود شود، فاطمه در حالی به سوی قصرخویش می‌رود که دو چادر سبز به سر کرده باشد و تعداد 70 هزار ملک در اطراف آن بانو خواهد بود.
هنگامی که حضرت زهرا سلام الله علیها بر در قصر خود می‌آید می‌بیند که حسن ایستاده و حسین در حالی که سر ندارد خوابیده‌ست.
به امام حسن علیه السلام می‌گوید:
این کیست که خوابیده! می‌گوید:
برادرم حسین است که امّت پدرم او را کشته و سرش را بریده‌اند، در همین موقع است که از طرف خدا خطاب می‌شود:
ای دختر حبیب من! من این ظلم و ستمی را که امّت پدرت انجام داده‌اند از این لحاظ به تو نشان دادم تا آن تسلیت را که برای تو ذخیره نموده‌ام، به تو بنمایم تسلیت تو این است که امروز به حساب احدی رسیدگی

نخواهم کرد تا تو و فرزندانت و شیعیانت و افرادی که شیعه نبودند ولی به شما خدمتی کرده باشند داخل بهشت شوید.
در همین موقع است که دخترم فاطمه و فرزندان و شیعیانش و اشخاصی که شیعه نبودند ولی به ایشان خدمتی کرده باشند داخل بهشت خواهند شد، به خدا سوگند معنای آیه‌ی 103 سوره‌ی انبیاء که می‌فرماید:
«جزع و فزع بزرگ، ایشان را محزون نخواهد کرد»، یعنی هول روز قیامت.
و در آیه‌ی 102 سوره‌ی انبیاء می‌فرماید:
«ایشان در حالی در بهشت جاویدان خواهند بود که هر چه بخواهند موجود است»، به خدا قسم منظور از آن افرادی که این آیه فرموده:
فاطمه و فرزندان و شیعیان و آن افرادی که از شیعیان حضرتش نبوده ولی به ایشان خدمتی کرده باشند، خواهند بود.

[روایت شماره] (55)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ، عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:
قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لِفَاطِمَةَ یَا فَاطِمَةُ قُومِی فَاخْرُجِی تِلْکِ الصَّحْفَةَ: فَقَامَتْ فَأَخْرَجَتْ صَحْفَةً فِیهَا ثَرِیدٌ وَ عُرَاقٌ یَفُورُ، فَأَکَلَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ عَلِیٌّ وَ فَاطِمَةُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ: ثَلَاثَةَ عَشَرَ یَوْماً ثُمَّ إِنَّ أُمَّ أَیْمَنَ رَأَتِ الْحُسَیْنَ مَعَهُ شَیْ‌ءٌ فَقَالَتْ لَهُ: مِنْ أَیْنَ لَکَ هَذَا؟
قَالَ:
إِنَّا لَنَأْکُلُهُ مُنْذُ أَیَّامٍ، فَأَتَتْ أُمُّ أَیْمَنَ فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَقَالَتْ:
یَا فَاطِمَةُ إِذَا کَانَ عِنْدَ أُمِّ أَیْمَنَ شَیْ‌ءٌ فَإِنَّمَا هُوَ لِفَاطِمَةَ وَ لِوُلْدِهَا وَ إِذَا کَانَ عِنْدَ فَاطِمَةَ شَیْ‌ءٌ فَلَیْسَ لِأُمِّ أَیْمَنَ مِنْهُ شَیْ‌ءٌ، فَأَخْرَجَتْ لَهَا مِنْهُ، فَأَکَلَتْ مِنْهُ أُمُّ أَیْمَنَ وَ نَفِدَتِ الصَّحْفَةُ، فَقَالَ لَهَا النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَمَا لَوْلا أَنَّکِ أَطْعَمْتِهَا لاکَلْتِ مِنْهَا أَنْتِ وَ ذُرِّیَّتُکِ إِلَی أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ ثُمَّ قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام : وَ الصَّحْفَةُ عِنْدَنَا یَخْرُجُ بِهَا قَائِمُنَا فِی زَمَانِهِ.
بیان: قال الجوهریُّ: العرق: العظم الّذی أُخِذَ عنه اللّحم و الجمع عراق بالضمِّ انتهی.
و المراد هنا العظم مع اللّحم کما ورد فی اللّغة أیضا قال الفیروزآبادیُّ: العرق و کغراب العظم أُکِلَ لحمه و الجمع ککتاب و غراب نادر، أو العرق: العظم بلحمه فإذا أُکل لحمه فعراق، أو کلاهما لکلیهما.
نیز در کتاب کافی (267) با چند واسطه از امام محمّد باقر علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
روزی پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها فرمود:
برخیز و آن ظرف غذا را بیاور، فاطمه برخاست و آن ظرف آبگوشت که نان در آن ترید شده بود را در حالی آورد که بخار از آن بالا می‌آمد، مدت سیزده روز بود که پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت علی، فاطمه‌ی اطهر، حسن و حسین: از آن ظرف غذا می‌خوردند تا اینکه اُمّ ایمن آن را در دست امام حسین علیه السلام دید و به ایشان گفت:
این غذا را از کجا آورده‌ای؟
فرمود:
ما چند روز است که از این غذا می‌خوریم.
امّ ایمن نزد حضرت فاطمه سلام الله علیها آمد و گفت:

ای فاطمه! هر گاه نزد من غذایی باشد، تو و فرزندانت در آن سهیم هستید، ولی هر گاه غذایی نزد تو باشد امّ ایمن حقّی به آن نخواهد داشت؟
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها از آن غذا به امّ ایمن داد، وقتی امّ ایمن از آن خورد آن ظرف ناپدید گردید، پیامبر خدا به فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها فرمود:
اگر از این غذا به امّ ایمن نداده بودی تو و فرزندانت تا قیام قیامت از آن می‌خوردید.
امام محمّد باقر علیه السلام می‌فرماید:
آن ظرف نزد ماست امام زمان در زمان خود آن را ظاهر می‌نماید.
بیان: جوهری گفته «عُرْق» استخوانی را گویند که آن را از گوشت جدا کرده باشند و جمع آن می‌شود «عُراق» - پایان سخن جوهری.
و مراد از «عُرق یا عُراق» در اینجا استخوانی‌ست که گوشت به آن چسبیده است، چنانچه در لغت این گونه از «عُرق یا عُراق» تعبیر می‌شود.
و همچنین فیروزآبادی نیز گفته: «عُرْق» که جمع آن می‌شود «عُراق» مانند «غُراب» یعنی مانند غُراب تلفّظ می‌شود؛ استخوانی را گویند که گوشت آن خورده شده باشد و جمع بستن به صیغه‌هایی مانند کُتاب و غُراب نادر و کم است و یا اینکه بگوییم:
العرق استخوانی‌ست که گوشت از آن جدا نشده باشد، پس وقتی گوشت آن خورده شود، می‌شود عُراق.

[روایت شماره] (56)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنِ ابْنِ بَزِیعٍ، عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ، عَنْ عُقْبَةَ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:
مَا عُبِدَ اللَّهُ بِشَیْءٍ مِنَ التَّمْجِیدِ أَفْضَلَ مِنْ تَسْبِیحِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها وَ لَوْ کَانَ شَیْءٌ أَفْضَلَ مِنْهُ لَنَحَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ.
نیز در همان کتاب (268) با چند واسطه از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
خدا به ذکری بهتر از تسبیح فاطمه‌ی زهراء مورد پرستش قرار نمی‌گیرد، اگر چیزی افضل از آن بود رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آن را به فاطمه تعلیم می‌داد.

[روایت شماره] (57)

[تفسیر فرات بن إبراهیم] سَهْلُ بْنُ أَحْمَدَ الدِّینَوَرِیُّ مُعَنْعَناً، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیه السلام قَالَ:
قَالَ جَابِرٌ لِأَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام :
جُعِلْتُ فِدَاکَ یَابْنَ رَسُولِ اللَّهِ حَدِّثْنِی بِحَدِیثٍ فِی فَضْلِ جَدَّتِکَ فَاطِمَةَ إِذَا أَنَا حَدَّثْتُ بِهِ الشِّیعَةَ فَرِحُوا بِذَلِکَ.
قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام حَدَّثَنِی أَبِی علیه السلام ، عَنْ جَدِّی علیه السلام ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:
إِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَةِ نُصِبَ لِلأَنْبِیَاءِ وَ الرُّسُلِ مَنَابِرُ مِنْ نُورٍ فَیَکُونُ مِنْبَرِی أَعْلَی مَنَابِرِهِمْ یَوْمَ الْقِیَامَةِ، ثُمَّ یَقُولُ اللَّهُ: یَا مُحَمَّدُ اخْطُبْ، فَأَخْطُبُ بِخُطْبَةٍ لَمْ یَسْمَعْ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِیَاءِ وَ الرُّسُلِ بِمِثْلِهَا.
ثُمَّ یُنْصَبُ لِلأَوْصِیَاءِ مَنَابِرُ مِنْ نُورٍ وَ یُنْصَبُ لِوَصِیِّی عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ فِی أَوْسَاطِهِمْ مِنْبَرٌ مِنْ نُورٍ فَیَکُونُ مِنْبَرُهُ أَعْلَی مَنَابِرِهِمْ، ثُمَّ یَقُولُ اللَّهُ: یَا عَلِیُّ اخْطُبْ فَیَخْطُبُ بِخُطْبَةٍ لَمْ یَسْمَعْ أَحَدٌ مِنَ الْأَوْصِیَاءِ بِمِثْلِهَا.
ثُمَّ یُنْصَبُ لِأَوْلادِ الْأَنْبِیَاءِ وَ الْمُرْسَلِینَ مَنَابِرُ مِنْ نُورٍ فَیَکُونُ لِابْنَیَّ وَ سِبْطَیَّ وَ رَیْحَانَتَیَّ أَیَّامَ حَیَاتِی مِنْبَرٌ مِنْ نُورٍ، ثُمَّ یُقَالُ لَهُمَا: اخْطُبَا، فَیَخْطُبَانِ بِخُطْبَتَیْنِ لَمْ یَسْمَعْ أَحَدٌ مِنْ أَوْلادِ الْأَنْبِیَاءِ وَ الْمُرْسَلِینَ بِمِثْلِهِمَا.
ثُمَّ یُنَادِی الْمُنَادِی وَ هُوَ جَبْرَئِیلُ علیه السلام :
أَیْنَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ؟ أَیْنَ خَدِیجَةُ بِنْتُ خُوَیْلِدٍ؟ أَیْنَ مَرْیَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ؟ أَیْنَ آسِیَةُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ؟ أَیْنَ أُمُّ کُلْثُومٍ أُمُّ یَحْیَی بْنِ زَکَرِیَّا؟ فَیَقُمْنَ فَیَقُولُ اللَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی: یَا أَهْلَ الْجَمْعِ لِمَنِ الْکَرَمُ الْیَوْمَ؟ فَیَقُولُ مُحَمَّدٌ وَ عَلِیٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ: لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ، فَیَقُولُ اللَّهُ تَعَالَی: یَا أَهْلَ الْجَمْعِ إِنِّی قَدْ جَعَلْتُ الْکَرَمَ لِمُحَمَّدٍ وَ عَلِیٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ فَاطِمَةَ، یَا أَهْلَ الْجَمْعِ طَأْطِؤُا الرُّؤُوسَ وَ غُضُّوا الْأَبْصَارَ فَإِنَّ هَذِهِ فَاطِمَةُ تَسِیرُ إِلَی الْجَنَّةِ.
فَیَأْتِیهَا جَبْرَئِیلُ بِنَاقَةٍ مِنْ نُوقِ الْجَنَّةِ. مُدَبَّجَةَ الْجَنْبَیْنِ، خِطَامُهَا مِنَ اللُّؤْلُؤِ الْمُخْفَقِ الرَّطْبِ، عَلَیْهَا رَحْلٌ مِنَ الْمَرْجَانِ فَتُنَاخُ بَیْنَ یَدَیْهَا فَتَرْکَبُهَا فَیُبْعَثُ إِلَیْهَا مِائَةُ أَلْفِ مَلَکٍ فَیَسِیرُونَ عَلَی یَمِینِهَا وَ یُبْعَثُ إِلَیْهَا مِائَةُ أَلْفِ مَلَکٍ فَیَصِیرُونَ عَلَی یَسَارِهَا وَ یُبْعَثُ إِلَیْهَا مِائَةُ أَلْفِ مَلَکٍ یَحْمِلُونَهَا عَلَی أَجْنِحَتِهِمْ حَتَّی یُسَیِّرُونَهَا عَلَی بَابِ الْجَنَّةِ.
فَإِذَا صَارَتْ عِنْدَ بَابِ الْجَنَّةِ تَلْتَفِتُ، فَیَقُولُ اللَّهُ: یَا بِنْتَ حَبِیبِی مَا الْتِفَاتُکِ وَ قَدْ أَمَرْتُ بِکِ إِلَی جَنَّتِی؟ فَتَقُولُ: یَا رَبِّ أَحْبَبْتُ أَنْ یُعْرَفَ قَدْرِی فِی مِثْلِ هَذَا الْیَوْمِ فَیَقُولُ اللَّهُ: یَا بِنْتَ حَبِیبِی ارْجِعِی فَانْظُرِی مَنْ کَانَ فِی قَلْبِهِ حُبٌّ لَکِ أَوْ لِأَحَدٍ مِنْ ذُرِّیَّتِکِ خُذِی بِیَدِهِ فَأَدْخِلِیهِ الْجَنَّةَ.
قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام : وَاللَّهِ یَا جَابِرُ إِنَّهَا ذَلِکَ الْیَوْمَ لَتَلْتَقِطُ شِیعَتَهَا وَ

مُحِبِّيهَا كَمَا يَلْتَقِطَ الطّيْرُ الْحَبَّ الْجَيِّدَ مِنَ الْحَبِّ الرَّدِیءِ، فَإِذَا صَارَ شِيعَتُهَا مَعَهَا عِنْدَ بَابِ الْجَنَّةِ يُلْقِی اللَّهُ فِی قُلُوبِهِمْ أَنْ يَلْتَفِتُوا فَإِذَا الْتَفَتُوا فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: يَا أَحِبَّائِی مَا الْتِفَاتُكُمْ وَ قَدْ شَفَّعْتُ فِيكُمْ فَاطِمَةَ بِنْتَ حَبِيبِی، فَيَقُولُونَ: يَا رَبِّ أَحْبَبْنَا أَنْ يُعْرَفَ قَدْرُنَا فِی مِثْلِ هَذَا الْيَوْمِ، فَيَقُولُ اللَّهُ: يَا أَحِبَّائِی ارْجِعُوا وَ انْظُرُوا مَنْ أَحَبَّكُمْ لِحُبِّ فَاطِمَةَ، انْظُرُوا مَنْ أَطْعَمَكُمْ لِحُبِّ فَاطِمَةَ، انْظُرُوا مَنْ كَسَاكُمْ لِحُبِّ فَاطِمَةَ، انْظُرُوا مَنْ سَقَاكُمْ شَرْبَةً فِی حُبِّ فَاطِمَةَ، انْظُرُوا مَنْ رَدَّ عَنْكُمْ غَيْبَةً فِی حُبِّ فَاطِمَةَ خُذُوا بِيَدِهِ وَ أَدْخِلُوهُ الْجَنَّةَ.
قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ عليه السلام : وَاللَّهِ لا يَبْقَى فِی النَّاسِ إِلا شَاكٌّ أَوْ كَافِرٌ أَوْ مُنَافِقٌ، فَإِذَا صَارُوا بَيْنَ الطَّبَقَاتِ نَادَوْا كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى «فَما لَنا مِنْ شافِعِينَ * وَ لا صَدِيقٍ حَمِيمٍ» (269) فَيَقُولُونَ «فَلَوْ أَنَّ لَنا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ» (270).
قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ عليه السلام : هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ مُنِعُوا مَا طَلَبُوا «وَ لَوْ رُدُّوا لَعادُوا لِما نُهُوا عَنْهُ وَ إِنَّهُمْ لَكاذِبُونَ . (271)
فرات بن ابراهيم (272) در تفسير خود با چند واسطه از جابر روايت می‌كند كه گفت:
به حضرت امام محمّد باقر عليه السلام گفتم:
فدايت شوم، يابن رسول الله! يک حديثی راجع به فضيلت جدّه‌ات فاطمه برای من بگو كه هر گاه من آن را برای شيعيانت نقل كنم خوشحال شوند.
امام محمّد باقر عليه السلام فرمود:
پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
هنگامی كه روز قيامت فرا می‌رسد منبرهايی از نور برای پيامبران نصب خواهد شد، در آن روز منبر من از منبر همه بالاتر خواهد بود، خدای سبحان می‌فرمايد:
يا محمّد! خطبه بخوان! من آن روز خطبه‌ای می‌خوانم كه احدی از انبياء نظير آن را نشنيده باشند.
سپس منبرهايی از نور برای وصی‌های انبياء نصب خواهد شد كه منبر وصی من علیّ بن ابيطالب عليه السلام در وسط منبرهای آنان می‌باشد.
منبر علی عليه السلام بالاتر از منبر ايشان خواهد بود، آنگاه خطاب می‌رسد:
يا علی خطبه بخوان، علیّ مرتضی عليه السلام هم خطبه‌ای می‌خواند كه احدی از اوصياء نظير آن را نشنيده باشند.
بعد از آن منبرهايی از نور برای فرزندان پيامبران نصب می‌نمايند منبری از نور برای دو فرزندم، دو نوه‌ی من، دو نوگل من، نصب خواهد شد، به ايشان گفته می‌شود:
خطبه بخوانيد، ايشان هم خطبه‌ای می‌خوانند كه احدی از فرزندان انبياء

نظیر آنها را نشنیده باشند.
پس از آن منادی که جبرئیل است، ندا می‌کند:
فاطمه دختر حضرت محمّد علیه السلام کجاست؟
خدیجه دختر خویلد کجاست؟
مریم دختر عمران کجاست؟
آسیه دختر مُزاحم کجاست؟
امّ کلثوم مادر یحیی بن زکریا کجاست؟
وقتی ایشان همه برخاستند خدای رؤوف می‌فرماید:
ای اهل محشر! امروز کرامت از کیست؟
حضرت محمّد و علی و حسن و حسین علیهما السلام می‌گویند:
از خدایی که یکتا و قهّار است.
خدای توانا می‌فرماید:
ای اهل محشر! من کرامت را برای محمّد و علی و حسن و حسین و فاطمه: قرار دادم، ای اهل محشر! سر خود را به زیر بیندازید و چشم خود را ببندید تا فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها به سوی بهشت رود.
در همین موقع است که جبرئیل ناقه‌ای از بهشت برای آن معظّمه می‌آورد که دو پهلوی آن را به حریر بهشتی زینت کرده باشند، مهار آن از مروارید و جهاز آن از مرجان است، آن ناقه را می‌خواباند و فاطمه سلام الله علیها سوار بر آن خواهد شد.
آنگاه خدای رؤوف، تعداد صد هزار ملک می‌فرستد تا طرف راست آن بانو باشند و صد هزار ملک دیگر می‌فرستند تا طرف چپ وی قرا بگیرند و صد هزار ملک دیگر خواهد فرستاد که فاطمه را بر فراز پر و بال خود به سوی بهشت حرکت دهند.
موقعی که به در بهشت رسیدند فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها متوجّه پشت سر خود می‌شود، خطاب می‌رسد ای دختر حبیب من! برای چه متوجّه پشت سر خود می‌شوی، در صورتی که من دستور داده‌ام داخل بهشت شوی؟ فاطمه سلام الله علیها عرض می‌کند:
پروردگارا دوست داشتم در یک چنین روزی قدر و منزلت من شناخته شود.
خدا می‌فرماید:
ای دختر حبیب من! برگرد و بنگر هر کسی که محبّت تو یا یکی از فرزندان تو را در قلب دارد دست او را بگیر و داخل بهشت نما.
امام محمّد باقر علیه السلام فرمود:
ای جابر! به خدا قسم که فاطمه در آن روز شیعیان خود را به نحوی از میان اهل محشر جدا می‌کند و نجات می‌دهد که پرنده دانه‌های نیکو را از میان دانه‌های بی‌ارزش برمی چیند.
موقعی که او با شیعیانش بر در بهشت می‌رسند خدا به دل شیعیان فاطمه

می‌اندازد که متوجّه پشت سر خود شوند، وقتی برمی گردند خدای رؤوف می‌فرماید:
ای دوستان من! برای چه متوجّه پشت سر خود می‌شوید، در صورتی که من شفاعت فاطمه سلام الله علیها دختر حبیب خود را درباره‌ی شما پذیرفتم؟
می‌گویند:
پروردگارا ما دوست داریم در یک چنین روزی قدر و اهمیّت ما شناخته شود، خدا می‌فرماید:
ای دوستان من برگردید و نگاه کنید هر کسی که شما را برای دوستی فاطمه دوست داشته، هر کسی که برای محبّت فاطمه به شما غذا داده، هر کسی که برای دوستی فاطمه شما را پوشانیده، هر کسی که یک جرعه‌ی آب برای محبّت فاطمه به شما داده، هر کسی که برای دوستی فاطمه در غیاب از شما دفاع کرده، دست آنان را بگیرید و داخل بهشت نمایید.
حضرت باقر علیه السلام می‌فرماید:
به خدا قسم که از آن مردم غیر از افراد شکّاک و کافر و منافق کسی باقی نخواهد ماند.
وقتی که ایشان یعنی کفّار در میان طبقات مردم آمدند چنانکه قرآن در سوره‌ی شعراء، آیه‌های 100 و 102 خبر داده می‌گویند:
«ما شفیع و دوست مهربانی نداریم، ای کاش ما چاره می‌داشتیم و از مؤمنین محسوب می‌شدیم».
حضرت باقر علیه السلام فرمود:
هیهات هیهات! ! آنان از خواسته‌ی خود ممنوع خواهند شد و چنانکه قرآن در آیه‌ی 28 سوره‌ی انعام می‌فرماید:
«اگر برمی گشتند نیز مشغول آن کاری می‌شدند که نباید بشوند؛ آنان دروغگو می‌باشند».

[روایت شماره] (58)

[تفسیر فرات بن إبراهیم] مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ عُبَیْدٍ مُعَنْعَناً، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ:

«إِنَّا أَنْزَلْناهُ فِی لَیْلَةِ الْقَدْرِ» (273) اللَّیْلَةُ فَاطِمَةُ وَ الْقَدْرُ اللَّهُ فَمَنْ عَرَفَ فَاطِمَةَ حَقَّ مَعْرِفَتِهَا فَقَدْ أَدْرَکَ لَیْلَةَ الْقَدْرِ وَ إِنَّمَا سُمِّیَتْ فَاطِمَةَ لِأَنَّ الْخَلْقَ فُطِمُوا عَنْ مَعْرِفَتِهَا.

نیز در همان کتاب (274) راجع به تفسیر سوره‌ی مبارکه‌ی قدر با چند واسطه از امام جعفر صادق علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:

معنی کلمه «لیلة» در این سوره‌ی مبارکه «فاطمه» می‌باشد و معنی کلمه «قَدْر» یعنی خدا، پس کسی که فاطمه را آن طور که باید و شاید بشناسد لیله‌ی قدر را درک نموده‌ست. فاطمه بدین لحاظ فاطمه نامیده شد که خلق نتوانستند او را کاملاً بشناسند.

[روایت شماره] (59)

[مهج الدّعوات] عَنِ الشَّيْخِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الصَّمَدِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنِ الْفَقِيهِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ، عَنْ أَبِی الْبَرَكَاتِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ الْجَوْزِیِّ، عَنِ الصَّدُوقِ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ فُرَاتِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ بُشْرَوَيْهِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِدْرِيسَ بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِیِّ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ رُشَيْدٍ وَ الْوَلِيدِ بْنِ شُجَاعِ بْنِ مَرْوَانَ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ سَلْمَانَ الْفَارِسِیِّ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ:
خَرَجْتُ مِنْ مَنْزِلِی يَوْماً بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِعَشَرَةِ أَيَّامٍ فَلَقِيَنِی عَلِيُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ عليه السلام ابْنُ عَمِّ الرَّسُولِ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ لِی: يَا سَلْمَانُ جَفَوْتَنَا بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَقُلْتُ: حَبِيبِی أَبَاالْحَسَنِ مِثْلُكُمْ لا يُجْفَی غَيْرَ أَنَّ حُزْنِی عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم طَالَ فَهُوَ الَّذِی مَنَعَنِی مِنْ زِيَارَتِكُمْ، فَقَالَ عليه السلام :
يَا سَلْمَانُ ائْتِ مَنْزِلَ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَإِنَّهَا إِلَيْکَ مُشْتَاقَةٌ تُرِيدُ أَنْ تُتْحِفَکَ بِتُحْفَةٍ قَدْ أُتْحِفَتْ بِهَا مِنَ الْجَنَّةِ، قُلْتُ لِعَلِيٍّ عليه السلام :
قَدْ أُتْحِفَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها بِشَیْءٍ مِنَ الْجَنَّةِ بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم؟
قَالَ:
نَعَمْ بِالْأَمْسِ.
قَالَ سَلْمَانُ الْفَارِسِیُّ: فَهَرْوَلْتُ إِلَی مَنْزِلِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها بِنْتِ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَإِذَا هِیَ جَالِسَةٌ وَ عَلَيْهَا قِطْعَةُ عَبَاءٍ إِذَا خَمَّرَتْ رَأْسَهَا انْجَلَی سَاقُهَا وَ إِذَا غَطَّتْ سَاقَهَا انْكَشَفَ رَأْسُهَا، فَلَمَّا نَظَرَتْ إِلَیَّ اعْتَجَرَتْ ثُمَّ قَالَتْ:
يَا سَلْمَانُ جَفَوْتَنِی بَعْدَ وَفَاةِ أَبِی صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قُلْتُ: حَبِيبَتِی أَأُجْفَاكُمْ؟
قَالَتْ:
فَمَهْ اجْلِسْ وَ اعْقِلْ مَا أَقُولُ لَکَ.
إِنِّی كُنْتُ جَالِسَةً بِالْأَمْسِ فِی هَذَا الْمَجْلِسِ وَ بَابُ الدَّارِ مُغْلَقٌ وَ أَنَا أَتَفَكَّرُ فِی انْقِطَاعِ الْوَحْیِ عَنَّا وَ انْصِرَافِ الْمَلائِكَةِ عَنْ مَنْزِلِنَا، فَإِذَا انْفَتَحَ الْبَابُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَفْتَحَهُ أَحَدٌ، فَدَخَلَ عَلَیَّ ثَلاثُ جِوَارٍ لَمْ يَرَ الرَّاؤُونَ بِحُسْنِهِنَّ وَ لا كَهَيْئَتِهِنَّ وَ لا نَضَارَةِ وُجُوهِهِنَّ وَ لا أَزْكَی مِنْ رِيحِهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْتُهُنَّ قُمْتُ إِلَيْهِنَّ مُتَنَكِّرَةً لَهُنَّ فَقُلْتُ: بِأَبِی أَنْتُنَّ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ أَمْ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ؟ فَقُلْنَ: يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ لَسْنَا مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ وَ لا مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ وَ لا مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ

جَمِيعاً غَيْرَ أَنَّنَا جِوَارٍ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ مِنْ دَارِالسَّلامِ أرْسَلَنَا رَبُّ الْعِزَّةِ إِلَيْكِ يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ إِنَّا إِلَيْكِ مُشْتَاقَات
فَقُلْتُ لِلَّتِى أَظُنُّ أَنَّهَا أَكْبَرُ سِنّاً: مَا اسْمُكِ؟
قَالَتْ:
اسْمِى مَقْدُودَةُ، قُلْتُ: وَ لِمَ سُمِّيتِ مَقْدُودَةَ؟
قَالَتْ:
خُلِقْتُ لِلْمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ الْكِنْدِىِّ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
فَقُلْتُ لِلثَّانِيَةِ: مَا اسْمُكِ؟
قَالَتْ:
ذَرَّةُ قُلْتُ وَ لِمَ سُمِّيتِ ذَرَّةَ وَ أَنْتِ فِى عَيْنِى نَبِيلَةٌ قَالَتْ:
خُلِقْتُ لِأَبِى ذَرٍّالْغِفَارِىِّ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
فَقُلْتُ لِلثَّالِثَةِ: مَا اسْمُكِ؟
قَالَتْ:
سَلْمَى، قُلْتُ: وَ لِمَ سُمِّيتِ سَلْمَى؟
قَالَتْ:
أَنَا لِسَلْمَانَ الْفَارِسِىِّ مَوْلَى أَبِيكِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
قَالَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها: ثُمَّ أَخْرَجْنَ لِى رُطَباً أَزْرَقَ كَأَمْثَالِ الْخُشْكَنَانَجِ (275) الْكِبَارِ أَبْيَضَ مِنَ الثَّلْجِ وَ أَزْكَى رِيحاً مِنَ الْمِسْكِ الْأَذْفَرِ فَأَحْضَرَتْهُ فَقَالَتْ لِى: يَا سَلْمَانُ أَفْطِرْ عَلَيْهِ عَشِيَّتَكَ فَإِذَا كَانَ غَداً فَجِئْنِى بِنَوَاهُ أَوْ
قَالَتْ:
عَجَمِهِ.
قَالَ سَلْمَانُ: فَأَخَذْتُ الرُّطَبَ فَمَا مَرَرْتُ بِجَمْعٍ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إلا قَالُوا: يَا سَلْمَانُ أَمَعَكَ مِسْكٌ؟ قُلْتُ: نَعَمْ، فَلَمَّا كَانَ وَقْتُ الْإِفْطَارِ أَفْطَرْتُ عَلَيْهِ فَلَمْ أَجِدْ لَهُ عَجَماً وَ لا نَوًى، فَمَضَيْتُ إِلَى بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِى الْيَوْمِ الثَّانِى فَقُلْتُ لَهَا: إِنِّى أَفْطَرْتُ عَلَى مَا أَتْحَفْتِينِى بِهِ فَمَا وَجَدْتُ لَهُ عَجَماً وَ لا نَوًى،
قَالَتْ:
يَا سَلْمَانُ وَ لَنْ يَكُونَ لَهُ عَجَمٌ وَ لا نَوًى وَ إِنَّمَا هُوَ نَخْلٌ غَرَسَهُ اللَّهُ فِى دَارِالسَّلامِ بِكَلامٍ عَلَّمَنِيهِ أَبِى محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم كُنْتُ أَقُولُهُ غُدْوَةً وَ عَشِيَّةً.
قَالَ سَلْمَانُ: قُلْتُ: علّمنى [عَلِّمِينِى] الْكَلامَ يَا سَيِّدَتِى، فَقَالَتْ:
إِنْ سَرَّكَ أَنْ لا يَمَسَّكَ أَذَى الْحُمَّى مَا عِشْتَ فِى دَارِ الدُّنْيَا فَوَاظِبْ عَلَيْهِ. ثُمَّ قَالَ سَلْمَانُ: عَلَّمَتْنِى هَذَا الْحِرْزَ فَقَالَتْ:
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ
، بِسْمِ اللَّهِ النُّورِ، بِسْمِ اللَّهِ نُورِ النُّور، بِسْمِ اللَّهِ نُورٌ عَلَى نُور، بِسْمِ اللَّهِ

الّذِی هُوَ مُدَبِّرُ الْأُمُورِ، بِسْمِ اللّهِ الّذِی خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ، الْحَمْدُ لِلّهِ الّذِی خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ وَ أَنْزَلَ النُّورَ عَلَی الطُّورِ، فِی کِتابٍ مَسْطُورٍ، فِی رَقٍّ مَنْشُورٍ، بِقَدَرٍ مَقْدُورٍ، عَلَی نَبِیٍّ مَحْبُورٍ، الْحَمْدُلِلَّهِ الَّذِی هُوَ بِالْعِزِّ مَذْکُورٌ وَ بِالْفَخْرِ مَشْهُورٌ وَ عَلَی السَّرَّاءِ وَ الضَّرَّاءِ مَشْکُورٌ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِینَ.
قَالَ سَلْمَانُ: فَتَعَلَّمْتُهُنَّ فَوَاللَّهِ لَقَدْ عَلَّمْتُهُنَّ أَکْثَرَ مِنْ أَلْفِ نَفْسٍ مِنْ أَهْلِ الْمَدِینَةِ وَ مَکَّةَ مِمَّنْ بِهِمُ الْحُمَّی فَکُلٌّ بَرَأَ مِنْ مَرَضِهِ بِإِذْنِ اللَّهِ تَعَالَی.
بیان: الاعتجار: لَفُّ العِمامة علی الرأس، قولها سلام الله علیها: فمه أی فما السبّب فی ترک زیارتنا أو اسکت و التنکّر: التغیّر علی وجه الاستیحاش و الکراهة و لمّا کانت الذَّرَّة موضوعة للصّغیرة من النملة قالت سلام الله علیها: أنت مع نبلک و شرفک لم سمّیت باسم یدلُّ علی الحقارة و الخشکنانج لعلّه معرّب أی الخبز الیابس.
سیّد بن طاووس در کتاب مهج الدّعوات (276) با چند واسطه از سلمان فارسی روایت می‌کند که گفت:
ده روز بعد از شهادت پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از منزل خود خارج و با حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام پسر عموی پیامبر مواجه شدم.
حضرت علی علیه السلام به من فرمود:
ای سلمان! تو بعد از پیامبر خدا بر ما جفا کردی، گفتم:
ای حبیب من ای اباالحسن درباره‌ی شما جفا نشده‌ست؟ چیزی که مرا از زیارت شما محروم نموده است غم و اندوه شهادت رسول خدا است.
پس حضرتش فرمود:
ای سلمان بیا در منزل فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها، زیرا او به تو لطف دارد می‌خواهد از آن تحفه‌ای که از بهشت برایش آمده است به تو عطا کند، من گفتم:
آیا بعد از شهادت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برای فاطمه از بهشت تحفه آمده؟!
فرمود:
آری! دیروز آمده.
سلمان می‌گوید:
من متوجّه خانه زهرای اطهر سلام الله علیها شدم، پس از ورود دیدم فاطمه نشسته و یک قطعه عباء در بر دارد، هر گاه آن عبا را روی سر خود می‌کشید، پاهایش پیدا می‌شد و هر گاه پای خود را به وسیله‌ی آن می‌پوشاند، سر مبارکش باز می‌شد.
وقتی چشم آن بانوی معظّمه به من افتاد، آن عبا را به سر خود پیچید و گفت:

ای سلمان تو بعد از شهادت پدرم به من جفا کردی! !
گفتم:
ای دختر رسول خدا آیا می‌شود که من به شما جفا کنم؟!
فرمود:
پس بنشین و راجع به آنچه به تو می‌گویم تعقّل کن.
من دیروز در همین مکان نشسته بودم، در خانه بسته بود، من درباره‌ی اینکه وحی از خاندان ما منقطع شده و اینکه ملائکه از منزل ما پا کشیده‌اند فکر می‌کردم ناگاه دیدم در خانه، بدون آنکه احدی آن را باز کند باز شد و سه دختر وارد شدند که بینندگان نظیر نیکویی و هیئت آنان و تازگی صورت ایشان و خوشبویی آنان را ندیده بودند.
وقتی چشم من به ایشان افتاد بدون اینکه آنان را بشناسم از جای برخاستم و گفتم:
پدرم به فدای شما، آیا از اهل مکّه یا اهل مدینه می‌باشید؟!
گفتند:
ای دختر پیامبر، ما اهل مکّه و مدینه و اهل زمین نیستیم بلکه از حوریه‌های بهشت هستیم که خدای مهربان ما را برای زیارت تو فرستاده زیرا ما مشتاق توأیم.
من به یکی از ایشان که گمان می‌کردم از لحاظ سن بزرگتر بود گفتم:
نام تو چیست؟
گفت:
مَقْدُودَه، گفتم:
برای چه به این نام نامیده شدی؟
گفت:
برای اینکه من از برای مقداد بن اسود کندی صحابه رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آفریده شده‌ام.
به دوّمی گفتم:
نام تو چیست؟
گفت:
نام من ذَرَّه‌ست.
گفتم:
برای چه نام تو ذَرّه است، در صورتی که به نظر من شریف می‌باشی؟
گفت:
به جهت اینکه برای ابوذر که صحابه‌ی رسول خداست آفریده شده‌ام.
به سوّمی گفتم:
نام تو چیست؟
گفت:

نامم سلمی می‌باشد، گفتم:
چرا نام تو سلمی نهاده شده؟
گفت:
برای اینکه من برای سلمان دوست پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خلق شده‌ام.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها می‌فرماید:
سپس آن حوریّه‌ها رطب کبود رنگی که نظیر نان قندی بزرگ و از برف سفیدتر و از مشک خوشبوتر بود به من دادند، سپس زهرای اطهر سلام الله علیها آن رطب را نزد من آورد و فرمود:
امشب با این رطب افطار کن و فردا هسته‌ی آن را نزد من بیاور.
سلمان می‌گوید:
پس از گرفتن آن رطب به هر گروهی از اصحاب پیامبر خدا عبور می‌کردم به من می‌گفتند:
آیا مشک و عنبر همراه داری؟ می‌گفتم:
آری.
هنگامی که وقت افطار رسید و من با آن رطب افطار کردم هسته‌ای در آن نیافتم، روز دوّم به حضور دختر پیغمبر خدا رفتم و به ایشان گفتم:
من به وسیله‌ی آن تحفه‌ای که به من عطا کردی افطار کردم ولی هسته‌ای در آن نیافتم؟!
فرمود:
ای سلمان آن رطب هرگز دارای هسته نخواهد بود زیرا درخت این رطب را خدا در بهشت، برای این دعایی که پدرم به من تعلیم داده و من آن را صبح و شام می‌خوانم در بهشت غرس (277) کرده‌ست.
سلمان گفت:
آن دعا را به من یاد بده فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها فرمود:
اگر دوست داری تا در دنیا هستی اذیّت تب به تو نرسد به خواندن این دعا مواظبت کن، سلمان دوباره گفت:
این حرز را به من تعلیم بده. ایشان فرمودند بگو:
«بِسْمِ اللَّهِ النُّورِ بِسْمِ اللَّهِ نُورِ النُّورِ بِسْمِ اللَّهِ نُورٌ عَلَى نُورٍ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِی هُوَ مُدَبِّرُ الْأُمُورِ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِی خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ وَ أَنْزَلَ النُّورَ عَلَى الطُّورِ فِی كِتابٍ مَسْطُورٍ فِی رَقٍّ مَنْشُورٍ بِقَدَرٍ مَقْدُورٍ عَلَى نَبِیٍّ مَحْبُورٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هُوَ بِالْعِزِّ مَذْكُورٌ وَ بِالْفَخْرِ مَشْهُورٌ وَ عَلَى السَّرَّاءِ وَ الضَّرَّاءِ مَشْكُورٌ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِين .
سلمان می‌گوید:
من این دعا را گرفتم، به خدا قسم من این دعا را به بیشتر از هزار نفر از

اهل مدینه و مکّه که دچار تب شده بودند تعلیم دادم و هر یک از آنان به لطف خدا از مرض تب شفا یافتند.
بیان: «اعتجار» به سر پیچیدن عمّامه را گویند. «فَمه» یعنی سبب اینکه ترک کرده‌ای زیارت ما را چیست؟ و یا اینکه به معنای «اُسکت» یعنی ساکت شو، می‌باشد و «تنکّر» تغییر کردن (رنگ) صورت به علّت وحشت و یا به علّت تنفّر را گویند.
و از آنجایی که «الذّرة» به معنی مورچه‌ی کوچک است، وقتی آن فرشته‌ای که برای ابوذر خلق شده بود حضرت نامش را سؤال کردند و گفت:
نام من ذرّه است، حضرت زهرا سلام الله علیها به او فرمودند:
تو با این بزرگی و شرافتی که داری چرا به اسمی خوانده می‌شوی که دلالت بر کوچکی و حقارت دارد؟
و «الخشکنانج» شاید عربی شده‌ی نان خشک باشد (یعنی فارسی آن که نان خشکه بوده را حضرت با لفظ خشکنانج استعمال فرموده‌اند).

[روايت شماره] (60)

مِنْ بَعْضِ كُتُبِ الْمَنَاقِبِ: بِإِسْنَادِهِ عَنْ أُسَامَةَ قَالَ:
مَرَرْتُ بِعَلِيٍّ وَ الْعَبَّاسِ وَ هُمَا قَاعِدَانِ فِی الْمَسْجِدِ فَقَالا: يَا أُسَامَةُ اسْتَأْذِنْ لَنَا عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا عَلِیٌّ وَ الْعَبَّاسُ يَسْتَأْذِنَانِ، فَقَالَ:
هَلْ تَدْرِی مَا جَاءَ بِهِمَا؟ قُلْتُ: لا وَاللَّهِ مَا أَدْرِی،
قَالَ:
لَكِنِّی أَدْرِی مَا جَاءَ بِهِمَا فَأَذِنَ لَهُمَا فَدَخَلا فَسَلَّمَا ثُمَّ قَعَدَا فَقَالا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَیُّ أَهْلِکَ أَحَبُّ إِلَيْکَ؟
قَالَ:
فَاطِمَةُ.
وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا كَانَتْ إِذَا ذُكِرَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَتْ:
مَا رَأَيْتُ أَحَداً كَانَ أَصْدَقَ لَهْجَةً مِنْهَا إِلا أَنْ يَكُونَ الَّذِی وَلَدَهَا.
وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّعْلَبِیِّ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ حَامِدٍ، عَنْ أَبِی مُحَمَّدٍ الْمُزَنِیِّ، عَنْ أَبِی يَعْلَی الْمَوْصِلِیِّ، عَنْ سَهْلِ بْنِ زَنْجَلَةَ الرَّازِیِّ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ لَهِيعَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَقَامَ أَيَّاماً لَمْ يَطْعَمْ طَعَاماً حَتَّی شَقَّ ذَلِکَ عَلَيْهِ وَ طَافَ فِی مَنَازِلِ أَزْوَاجِهِ فَلَمْ يُصِبْ عِنْدَ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ شَيْئاً، فَأَتَی فَاطِمَةَ فَقَالَ:
يَا بُنَيَّةُ هَلْ عِنْدَكِ شَیْءٌ آكُلُهُ فَإِنِّی جَائِعٌ؟
فَقَالَتْ:
لا وَاللَّهِ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی، فَلَمَّا خَرَجَ مِنْ عِنْدِهَا بَعَثَ إِلَيْهَا جَارَةً لَهَا بِرَغِيفَيْنِ وَ قِطْعَةِ لَحْمٍ، فَأَخَذَتْهُ مِنْهَا فَوَضَعَتْهُ فِی جَفْنَةٍ لَهَا وَ غَطَّتْ عَلَيْهَا وَ قَالَتْ:
لاوثِرَنَّ بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَی نَفْسِی وَ مَنْ عِنْدِی وَ كَانُوا جَمِيعاً مُحْتَاجِينَ إِلَی شُبْعَةِ طَعَامٍ
فَبَعَثَتْ حَسَناً أَوْ حُسَيْناً إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَرَجَعَ إِلَيْهَا، فَقَالَتْ:
بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی قَدْ أَتَانَا اللَّهُ بِشَیْءٍ فَخَبَأْتُهُ،
قَالَ:
هَلُمِّی، فَأَتَتْهُ فَكَشَفَتْ عَنِ الْجَفْنَةِ فَإِذَا هِیَ مَمْلُوءَةٌ خُبْزاً وَ لَحْماً، فَلَمَّا نَظَرَتْ إِلَيْهِ بُهِتَتْ فَعَرَفَتْ أَنَّهَا كَرَامَةٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَحَمِدَتِ اللَّهَ وَ صَلَّتْ عَلَی نَبِيِّهِ، فَقَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
مِنْ أَيْنَ لَكِ هَذَا يَا بُنَيَّةُ؟

فَقَالَتْ:
«هُوَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشاءُ بِغَيْرِ حِسابٍ» (278)، فَحَمِدَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ وَ قَالَ:
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَکِ شَبِيهَةً بِسَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ فِی نِسَاءِ بَنِی إِسْرَائِيلَ فِی وَقْتِهِمْ، فَإِنَّهَا کَانَتْ إِذَا رَزَقَهَا اللَّهُ تَعَالَی فَسُئِلَتْ عَنْهُ قالَتْ: «هُوَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشاءُ بِغَيْرِ حِسابٍ» (279)، فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَی عَلِیٍّ ثُمَّ أَکَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ عَلِیٌّ وَ فَاطِمَةُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ جَمِيعُ أَزْوَاجِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أَهْلُ بَيْتِهِ جَمِيعاً وَ شَبِعُوا وَ بَقِيَتِ الْجَفْنَةُ کَمَا هِیَ،
قَالَتْ فَاطِمَةُ: فَأَوْسَعْتُ مِنْهَا عَلَی جَمِيعِ جِيرَانِی وَ جَعَلَ اللَّهُ فِيهَا الْبَرَکَةَ وَ الْخَيْرَ کَمَا فَعَلَ اللَّهُ بِمَرْيَمَ سلام الله عليها.
[المناقب لابن شهرآشوب] الثعلبیُّ فی تفسيره و ابن المؤذِّن فی الأربعين بإسنادهما عن محمّد بن المنکدر، عن جابر مثله.
در بعضی از کتب مناقب با سندهای خود از اسامه نقل می‌کند که گفت:
من نزد علی و عبّاس که در مسجد نشسته بودند رفتم، آنان به من گفتند:
برای ما از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم اجازه‌ی ورود بگير.
من به پيغمبر خدا گفتم:
علی و عبّاس از شما اجازه‌ی تشرّف می‌خواهند، پيامبر فرمود:
آيا می‌دانی برای چه نزد من می‌آيند؟
گفتم:
نه به خدا فرمود:
ولی من می‌دانم اجازه‌ی ورود به ايشان بده. وقتی به حضور آن حضرت مشرّف شدند سلام کردند و نشستند و گفتند:
لبيک يا رسول الله! کدام يک از اهل و عيالت نزد تو عزيزترند؟
فرمود:
فاطمه‌ی زهرا سلام الله عليها.
نيز با سندهای خود با چند واسطه از قول عايشه نقل می‌کند که هر گاه به ياد فاطمه می‌آمد می‌گفت:
من کسی را از او راستگوتر نديدم مگر پيامبر اکرم.
نيز با سندهای خود با چند واسطه از جابر بن عبدالله (280) نقل می‌کند که گفت:
چند روزی بود که رسول خدا غذا نخورده بود و اين مطلب باعث ناراحتی آن حضرت شده بود. پيامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در منزل هر يک از زنان خود رفته و غذايی نزد آنان نيافت. پيش فاطمه‌ی اطهر سلام الله عليها آمد و فرمود:
ای دختر عزيزم! من گرسنه‌ام آيا چيزی داری من بخورم؟

زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:
نه به خدا، پدر و مادرم به فدایت (281) موقعی که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از نزد فاطمه خارج شد یکی از کنیزان حضرت زهرا سلام الله علیها دو گِرده‌ی نان و یک مقداری گوشت برای آن بانو فرستاد، حضرتش آن غذا را گرفت و در میان کاسه‌ای نهاد و سر آن را پوشانید، آنگاه با خویشتن گفت:
من پدرم را بر خودم و اهل خانه‌ام مقدّم می‌دارم، در صورتی که هر یک از ایشان به غذا محتاج بودند.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها حسن یا حسین علیهما السلام را به دنبال پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرستاد و آن حضرت به سوی آن معظّمه بازگشت.
زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:
پدر جان مختصر غذایی برای ما آورده شده که من آن را برای تو نگاه داشته‌ام.
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
آن را بیاور، وقتی زهرای اطهر آن غذا را آورد و سر آن را باز کرد دید آن کاسه پر از نان و گوشت است، هنگامی که فاطمه به آن غذا و برکت آن نگاه کرد دریافت که از خیر و برکت پروردگار است، لذا حمد خدای را به جای آورد و بر پیامبر او صلوات فرستاد.
پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
ای دختر عزیزم! این غذا را از کجا آورده‌ای؟
گفت:
از طرف خدا نصیب شده، خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی می‌دهد.
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نیز حمد خدای را به جای آورد و به فاطمه گفت:
خدای را سپاسگزارم که تو را شبیه به حضرت مریم که بزرگترین زنان زمان خود بود قرار داد، زیرا حضرت مریم هم هر گاه خدا رزق و روزی به وی عطا می‌کرد و از او می‌پرسیدند:
این غذا از کجا نصیب تو شده؟ می‌گفت:
از طرف پرودگار، زیرا خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی عطا می‌نماید.
پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به دنبال حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرستاد، آنگاه رسول خدا، علی مرتضی، فاطمه‌ی زهراء، امام حسن مجتبی، امام حسین: و عموم زنان پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از آن کاسه غذا خوردند تا سیر شدند، ولی غذای آن کاسه همچنان

به اندازه‌ی خود بود.
فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها می‌فرماید:
من از آن غذا به عموم همسایگانم تقسیم نمودم، خدای توانا به قدری به آن غذا خیر و برکت داده بود که به غذای حضرت مریم سلام الله علیها عطا کرده بود.
در مناقب نقل شده که ثعلبی (282) در تفسیر خودش و پسر موزون در کتاب اربعین با سندهای خود از محمّد بن منکدر از جابر مانند این حدیث را نقل کرده‌اند.

[روایت شماره] (61)

وَ مِنْ كِتَابِ الْمَنَاقِبِ، الْمَذْكُورِ عَنْ أَبِى الْفَرَجِ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَكِّىِّ، عَنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ الْوَاحِدِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِىٍّ الْحُلْوَانِىِّ، عَنْ كَرِيمَةَ بِنْتِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِىِّ وَ أَخْبَرَنِى أَيْضاً بِهِ عَالِياً قَاضِى الْقُضَاةِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْبَغْدَادِىُّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِىٍّ الزَّيْنَبِىِّ، عَنِ الْكَرِيمَةِ فَاطِمَةَ بِنْتِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيَّةِ بِمَكَّةَ حَرَسَهَا اللَّهُ تَعَالَى، عَنْ أَبِى عَلِىٍّ زَاهِرِ بْنِ أَحْمَدَ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ يُوسُفَ الْجُرْجَانِىِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ غَالِبٍ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِى شَيْبَةَ، عَنِ ابْنِ نُمَيْرٍ، عَنْ مُجَالِدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ.
قَالَ:
خَرَجَ أَعْرَابِىٌّ مِنْ بَنِى سُلَيْمٍ يَتَبَدَّى فِى الْبَرِّيَّةِ، فَإِذَا هُوَ بِضَبٍّ قَدْ نَفَرَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ، فَسَعَى وَرَاءَهُ حَتَّى اصْطَادَهُ، ثُمَّ جَعَلَهُ فِى كُمِّهِ وَ أَقْبَلَ يَزْدَلِفُ نَحْوَ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمَّا أَنْ وَقَفَ بِإِزَائِهِ نَادَاهُ: يَا مُحَمَّدُ يَا مُحَمَّدُ وَ كَانَ مِنْ أَخْلاقِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِذَا قِيلَ لَهُ: يَا مُحَمَّدُ قَالَ:
يَا مُحَمَّدُ وَ إِذَا قِيلَ لَهُ: يَا أَحْمَدُ قَالَ:
يَا أَحْمَدُ وَ إِذَا قِيل لَهُ: يَا أَبَاالْقَاسِمِ،
قَالَ:
يَا أَبَاالْقَاسِمِ وَ إِذَا قِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ،
قَالَ:
لَبَّيْکَ وَ سَعْدَيْکَ وَ تَهَلَّلَ وَجْهُهُ.
فَلَمَّا أَنْ نَادَاهُ الْأَعْرَابِىُّ يَا مُحَمَّدُ يَا مُحَمَّدُ قَالَ لَهُ النَّبِىُّ: يَا مُحَمَّدُ يَا مُحَمَّدُ،
قَالَ لَهُ: أَنْتَ السَّاحِرُ الْكَذَّابُ الَّذِى مَا أَظَلَّتِ الْخَضْرَاءُ وَ لا أَقَلَّتِ الْغَبْرَاءُ مِنْ ذِى لَهْجَةٍ هُوَ أَكْذَبُ مِنْکَ، أَنْتَ الَّذِى تَزْعَمُ أَنَّ لَکَ فِى هَذِهِ الْخَضْرَاءِ إِلَهاً بَعَثَ بِکَ إِلَى الْأَسْوَدِ وَ الْأَبْيَضِ وَ اللاتِ وَ الْعُزَّى، لَوْلا أَنِّى أَخَافُ أَنَّ قَوْمِى يُسَمُّونَنِى الْعَجُولَ لَضَرَبْتُکَ بِسَيْفِى هَذَا ضَرْبَةً أَقْتُلُکَ بِهَا، فَأَسُودَ بِکَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ.
فَوَثَبَ إِلَيْهِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ لِيَبْطِشَ بِهِ فَقَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
اِجْلِسْ يَا أَبَا حَفْصٍ فَقَدْ كَادَ الْحَلِيمُ أَنْ يَكُونَ نَبِيّاً.
ثُمَّ الْتَفَتَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَى الْأَعْرَابِىِّ فَقَالَ لَهُ: يَا أَخَا بَنِى سُلَيْمٍ هَكَذَا تَفْعَلُ الْعَرَبُ؟ يَتَهَجَّمُونَ عَلَيْنَا فِى مَجَالِسِنَا يَجْبَهُونَنَا بِالْكَلامِ الْغَلِيظِ؟ يَا أَعْرَابِىُّ وَ الَّذِى بَعَثَنِى بِالْحَقِّ نَبِيّاً إِنَّ مَنْ ضَرَّ بِى فِى دَارِ الدُّنْيَا هُوَ غَداً فِى النَّارِ يَتَلَظَّى، يَا أَعْرَابِىُّ وَ الَّذِى بَعَثَنِى بِالْحَقِّ نَبِيّاً إِنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ السَّابِعَةِ يُسَمُّونَنِى أَحْمَدَ الصَّادِقَ، يَا أَعْرَابِىُّ أَسْلِمْ تَسْلَمْ مِنَ النَّارِ يَكُونُ لَکَ

مَا لَنَا وَ عَلَيْکَ مَا عَلَيْنَا وَ تَکُونُ أخَانَا فِی الْإِسْلامِ.
قَالَ:
فَغَضِبَ الْأَعْرَابِیُّ وَ قَالَ:
وَ اللاتِ وَ الْعُزَّی لا أومِنُ بِکَ يَا مُحَمَّدُ أَوْ يُؤْمِنَ هَذَا الضَّبُّ، ثُمَّ رَمَی بِالضَّبِّ عَنْ کُمِّهِ، فَلَمَّا أَنْ وَقَعَ الضَّبُّ عَلَی الْأَرْضِ وَلَّی هَارِباً، فَنَادَاهُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:
أَيُّهَا الضَّبُّ أَقْبِلْ إِلَیَّ، فَأَقْبَلَ الضَّبُّ يَنْظُرُ إِلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم،
قَالَ:
فَقَالَ لَهُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَيُّهَا الضَّبُّ مَنْ أَنَا؟ فَإِذَا هُوَ يَنْطِقُ بِلِسَانٍ فَصِيحٍ ذَرِبٍ غَيْرِ قَطِعٍ فَقَالَ:
أَنْتَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَبْدِالْمُطَّلِبِ بْنِ هَاشِمِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ، فَقَالَ لَهُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
مَنْ تَعْبُدُ؟
قَالَ:
أَعْبُدُ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ الَّذِی فَلَقَ الْحَبَّةَ وَ بَرَأَ النَّسَمَةَ وَ اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلاً وَ اصْطَفَاکَ يَا مُحَمَّدُ حَبِيباً ثُمَّ أَنْشَأَ يَقُولُ:
أَلا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّکَ صَادِقٌ
فَبُورِکْتَ مَهْدِيّاً وَ بُورِکْتَ هَادِياً
شَرَعْتَ لَنَا دِينَ الْحَنِيفَةِ بَعْدَ مَا
عَبَدْنَا کَأَمْثَالِ الْحَمِيرِ الطَّوَاغِيَا
فَيَا خَيْرَ مَدْعُوٍّ وَ يَا خَيْرَ مُرْسَلٍ
إِلَی الْجِنِّ بَعْدَ الْإِنْسِ لَبَّيْکَ دَاعِياً
وَ نَحْنُ أُنَاسٌ مِنْ سُلَيْمٍ وَ إِنَّنَا
أَتَيْنَاکَ نَرْجُو أَنْ نَنَالَ الْعَوَالِيَا
أَتَيْتَ بِبُرْهَانٍ مِنَ اللَّهِ وَاضِحٍ
فَأَصْبَحْتَ فِينَا صَادِقَ الْقَوْلِ زَاکِياً
فَبُورِکْتَ فِی الْأَحْوَالِ حَيّاً وَ مَيِّتاً
وَ بُورِکْتَ مَوْلُوداً وَ بُورِکْتَ نَاشِياً
قَالَ:
ثُمَّ أَطْبَقَ عَلَی فَمِ الضَّبِّ فَلَمْ يُحِرْ جَوَاباً، فَلَمَّا أَنْ نَظَرَ الْأَعْرَابِیُّ إِلَی ذَلِکَ قَالَ:
وَا عَجَبَا ضَبٌّ اصْطَدْتُهُ مِنَ الْبَرِّيَّةِ ثُمَّ أَتَيْتُ بِهِ فِی کُمِّی لا يَفْقَهُ وَ لا يَنْقَهُ وَ لا يَعْقِلُ يُکَلِّمُ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِهَذَا الْکَلامِ وَ يَشْهَدُ لَهُ بِهَذِهِ الشَّهَادَةِ أَنَا لا أَطْلُبُ أَثَراً بَعْدَ عَيْنٍ، مُدَّ يَمِينَکَ فَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ، فَأَسْلَمَ الْأَعْرَابِیُّ وَ حَسُنَ إِسْلامُهُ.

ثُمَّ الْتَفَتَ النَّبِيُّ صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلّم إِلَى أصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُمْ: عَلَمُوا الْأَعْرَابِيَّ سُوَراً مِنَ الْقُرْآنِ قَالَ:
فَلَمَّا أَنْ عُلِّمَ الْأَعْرَابِيُّ سُوَراً مِنَ الْقُرْآنِ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
هَلْ لَکَ شَيْءٌ مِنَ الْمَالِ؟
قَالَ:
وَالَّذِي بَعَثَکَ بِالْحَقِّ نَبِيّاً إِنَّا أَرْبَعَةُ آلافِ رَجُلٍ مِنْ بَنِی سُلَيْمٍ مَا فِيهِمْ أَفْقَرُ مِنِّی وَ لا أَقَلُّ مَالاً.
ثُمَّ الْتَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُمْ: مَنْ يَحْمِلِ الْأَعْرَابِيَّ عَلَى نَاقَةٍ أَضْمَنْ لَهُ عَلَى اللَّهِ نَاقَةً مِنْ نُوقِ الْجَنَّةِ قَالَ:
فَوَثَبَ إِلَيْهِ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ قَالَ:
فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی عِنْدِي نَاقَةٌ حَمْرَاءُ عُشَرَاءُ وَ هِیَ لِلْأَعْرَابِيِّ.
فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
يَا سَعْدُ تَفْخَرُ عَلَيْنَا بِنَاقَتِکَ؟ أَلا أَصِفُ لَکَ النَّاقَةَ الَّتِی نُعْطِيکَهَا بَدَلاً مِنْ نَاقَةِ الْأَعْرَابِيِّ، فَقَالَ:
بَلَى فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی.
فَقَالَ:
يَا سَعْدُ نَاقَةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَحْمَرَ وَ قَوَائِمُهَا مِنَ الْعَنْبَرِ وَ وَبَرُهَا مِنَ الزَّعْفَرَانِ وَ عَيْنَاهَا مِنْ يَاقُوتَةٍ حَمْرَاءَ وَ عُنُقُهَا مِنَ الزَّبَرْجَدِ الْأَخْضَرِ وَ سَنَامُهَا مِنَ الْکَافُورِ الْأَشْهَبِ وَ ذَقَنُهَا مِنَ الدُّرِّ وَ خِطَامُهَا مِنَ اللُّؤْلُؤِ الرَّطْبِ، عَلَيْهَا قُبَّةٌ مِنْ دُرَّةٍ بَيْضَاءَ يُرَى بَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا وَ ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا تَطِيرُ بِکَ فِی الْجَنَّةِ.
ثُمَّ الْتَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُمْ: مَنْ يُتَوِّجِ الْأَعْرَابِيَّ أَضْمَنْ لَهُ عَلَى اللَّهِ تَاجَ التُّقَى،
قَالَ:
فَوَثَبَ إِلَيْهِ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ عليه السلام وَ قَالَ:
فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی وَ مَا تَاجُ التُّقَى فَذَکَرَ مِنْ صِفَتِهِ،
قَالَ:
فَنَزَعَ عَلِيٌّ عليه السلام عِمَامَتَهُ فَعَمَّمَ بِهَا الْأَعْرَابِيَّ.
ثُمَّ الْتَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:
مَنْ يُزَوِّدِ الْأَعْرَابِيَّ وَ أَضْمَنَ لَهُ عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ زَادَ التَّقْوَى،
قَالَ:
فَوَثَبَ إِلَيْهِ سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ فَقَالَ:
فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی وَ مَا زَادُ التَّقْوَى؟
قَالَ:
يَا سَلْمَانُ إِذَا کَانَ آخِرُ يَوْم مِنَ الدُّنْيَا لَقَّنَکَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ قَوْلَ شَهَادَةِ أَنْ لا إِلَهَ

إلا اللّهُ وَ أنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللّهِ فَإنْ أنْتَ قُلْتَهَا لَقِيتَنِى وَ لَقِيتُکَ وَ إنْ أنْتَ لَمْ تَقُلْهَا لَمْ تَلْقَنِى وَ لَمْ أَلْقَکَ أبَدا.
قَالَ:
فَمَضَى سَلْمَانُ حَتَّى طَافَ تِسْعَةَ أَبْيَاتٍ مِنْ بُيُوتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمْ يَجِدْ عِنْدَهُنَّ شَيْئاً، فَلَمَّا أَنْ وَلَّى رَاجِعاً نَظَرَ إِلَى حُجْرَةِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها فَقَالَ:
إِنْ يَكُنْ خَيْرٌ فَمِنْ مَنْزِلِ فَاطِمَةَ بِنْتِ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَقَرَعَ الْبَابَ فَأَجَابَتْهُ مِنْ وَرَاءِ الْبَابِ: مَنْ بِالْبَابِ؟
فَقَالَ لَهَا: أَنَا سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ فَقَالَتْ لَهُ: يَا سَلْمَانُ وَ مَا تَشَاءُ؟ فَشَرَحَ قِصَّةَ الْأَعْرَابِيِّ وَ الضَّبِّ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم. قَالَتْ لَهُ: يَا سَلْمَانُ وَ الَّذِى بَعَثَ مُحَمَّداً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِالْحَقِّ نَبِيّاً إِنَّ لَنَا ثَلاثاً مَا طَعِمْنَا وَ إِنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ قَدْ اضْطَرَبَا عَلَيَّ مِنْ شِدَّةِ الْجُوعِ، ثُمَّ رَقَدَا كَأَنَّهُمَا فَرْخَانِ مَنْتُوفَانِ، وَلَكِنْ لا أَرُدُّ الْخَيْرَ إِذَا نَزَلَ الْخَيْرُ بِبَابِى.
يَا سَلْمَانُ خُذْ دِرْعِى هَذَا ثُمَّ امْضِ بِهِ إِلَى شَمْعُونَ الْيَهُودِيِّ وَ قُلْ لَهُ: تَقُولُ لَکَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ: أَقْرِضْنِى عَلَيْهِ صَاعاً مِنْ تَمْرٍ وَ صَاعاً مِنْ شَعِيرٍ أَرُدَّهُ عَلَيْکَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى.
قَالَ:
فَأَخَذَ سَلْمَانُ الدِّرْعَ ثُمَّ أَتَى بِهِ إِلَى شَمْعُونَ الْيَهُودِيِّ فَقَالَ لَهُ: يَا شَمْعُونُ هَذَا دِرْعُ فَاطِمَةَ بِنْتِ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تَقُولُ لَکَ: أَقْرِضْنِى عَلَيْهِ صَاعاً مِنْ تَمْرٍ وَ صَاعاً مِنْ شَعِيرٍ أَرُدَّهُ عَلَيْکَ إِنْشَاءَ اللَّهُ.
قَالَ فَأَخَذَ شَمْعُونُ الدِّرْعَ ثُمَّ جَعَلَ يُقَلِّبُهُ فِى كَفِّهِ وَ عَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ بِالدُّمُوعِ وَ هُوَ يَقُولُ: يَا سَلْمَانُ هَذَا هُوَ الزُّهْدُ فِى الدُّنْيَا هَذَا الَّذِى أَخْبَرَنَا بِهِ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ فِى التَّوْرَاةِ أَنَا أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ، فَأَسْلَمَ وَ حَسُنَ إِسْلامُهُ.
ثُمَّ دَفَعَ إِلَى سَلْمَانَ صَاعاً مِنْ تَمْرٍ وَ صَاعاً مِنْ شَعِيرٍ فَأَتَى بِهِ سَلْمَانُ إِلَى فَاطِمَةَ فَطَحَنَتْهُ بِيَدِهَا وَ اخْتَبَزَتْهُ خُبْزاً ثُمَّ أَتَتْ بِهِ إِلَى سَلْمَانَ فَقَالَتْ لَهُ: خُذْهُ وَ امْضِ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم،
قَالَ:
فَقَالَ لَهَا سَلْمَانُ: يَا فَاطِمَةُ خُذِى مِنْهُ قُرْصاً تُعَلِّلِينَ بِهِ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ، فَقَالَتْ:
يَا سَلْمَانُ هَذَا شَىْءٌ أَمْضَيْنَاهُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ لَسْنَا نَأْخُذُ مِنْهُ شَيْئاً.
قَالَ:
فَأَخَذَهُ سَلْمَانُ فَأَتَى بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمَّا نَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَى سَلْمَانَ قَالَ لَهُ: يَا سَلْمَانُ مِنْ أَيْنَ لَکَ هَذَا؟
قَالَ:
مِنْ مَنْزِل بِنْتِکَ فَاطِمَةَ،

قَالَ:
وَ كَانَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَمْ یَطْعَمْ طَعَاماً مُنْذُ ثَلاثٍ.
قَالَ:
فَوَثَبَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّی وَرَدَ إِلَی حُجْرَةِ فَاطِمَةَ، فَقَرَعَ الْبَابَ وَ کَانَ إِذَا قَرَعَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الْبَابَ لا یَفْتَحُ لَهُ الْبَابَ إِلا فَاطِمَةُ فَلَمَّا أَنْ فَتَحَتْ لَهُ الْبَابَ نَظَرَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَی صُفَارِ وَجْهِهَا وَ تَغَیُّرِ حَدَقَتَیْهَا، فَقَالَ لَهَا: یَا بُنَیَّةُ مَا الَّذِی أَرَاهُ مِنْ صُفَارِ وَجْهِکِ وَ تَغَیُّرِ حَدَقَتَیْکِ؟
فَقَالَتْ:
یَا أَبَهْ إِنَّ لَنَا ثَلاثاً مَا طَعِمْنَا طَعَاماً وَ إِنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ قَدِ اضْطَرَبَا عَلَیَّ مِنْ شِدَّةِ الْجُوعِ ثُمَّ رَقَدَا کَأَنَّهُمَا فَرْخَانِ مَنْتُوفَانِ.
قَالَ:
فَأَنْبَهَهُمَا النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَأَخَذَ وَاحِداً عَلَی فَخِذِهِ الْأَیْمَنِ وَ الْآخَرَ عَلَی فَخِذِهِ الْأَیْسَرِ وَ أَجْلَسَ فَاطِمَةَ بَیْنَ یَدَیْهَا وَ اعْتَنَقَهَا النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ دَخَلَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام فَاعْتَنَقَ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنْ وَرَائِه، ثُمَّ رَفَعَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم طَرْفَهُ نَحْوَ السَّمَاءِ فَقَالَ:
إِلَهِی وَ سَیِّدِی وَ مَوْلایَ هَؤُلاءِ أَهْلُ بَیْتِی اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهِّرْهُمْ تَطْهِیراً.
قَالَ:
ثُمَّ وَثَبَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّی دَخَلَتْ إِلَی مِخْدَعٍ لَهَا فَصَفَّتْ قَدَمَیْهَا فَصَلَّتْ رَکْعَتَیْنِ ثُمَّ رَفَعَتْ بَاطِنَ کَفَّیْهَا إِلَی السَّمَاءِ وَ قَالَتْ:
إِلَهِی وَ سَیِّدِی هَذَا مُحَمَّدٌ نَبِیُّکَ وَ هَذَا عَلِیٌّ ابْنُ عَمِّ نَبِیِّکَ وَ هَذَانِ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ سِبْطَا نَبِیِّکَ إِلَهِی أَنْزِلْ عَلَیْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ کَمَا أَنْزَلْتَهَا عَلَی بَنِی إِسْرَائِیلَ أَکَلُوا مِنْهَا وَ کَفَرُوا بِهَا، اللَّهُمَّ أَنْزِلْهَا عَلَیْنَا فَإِنَّا بِهَا مُؤْمِنُونَ.
قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: وَاللَّهِ مَا اسْتَتَمَّتِ الدَّعْوَةُ فَإِذَا هِیَ بِصَحْفَةٍ مِنْ وَرَائِهَا یَفُورُ قُتَارُهَا وَ إِذَا قُتَارُهَا أَزْکَی مِنَ الْمِسْکِ الْأَذْفَرِ، فَاحْتَضَنَتْهَا ثُمَّ أَتَتْ بِهَا إِلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ عَلِیٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ، فَلَمَّا أَنْ نَظَرَ إِلَیْهَا عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام قَالَ لَهَا: یَا فَاطِمَةُ مِنْ أَیْنَ لَکِ هَذَا؟ وَ لَمْ یَکُنْ عَهِدَ عِنْدَهَا شَیْئاً فَقَالَ لَهُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
کُلْ یَا أَبَاالْحَسَنِ وَ لا تَسْأَلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یُمِتْنِی حَتَّی رَزَقَنِی وَلَداً مَثَلُهَا مَثَلُ مَرْیَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ «کُلَّما دَخَلَ عَلَیْها زَکَرِیَّا الْمِحْرابَ وَجَدَ عِنْدَها رِزْقاً قالَ یا مَرْیَمُ أَنَّی لَکِ هذا قالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ یَرْزُقُ مَنْ یَشاءُ بِغَیْرِ حِسابٍ» (283).
قَالَ:

فَأَكَلَ النَّبِیُّ صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلّم وَ عَلِیٌّ وَ فَاطِمَهُٔ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ وَ خَرَجَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

وَ تَزَوَّدَ الْأَعْرَابِیُّ وَ اسْتَوَی عَلَی رَاحِلَتِهِ وَ أَتَی بَنِی سُلَیْمٍ وَ هُمْ یَوْمَئِذٍ أَرْبَعَهُٔ آلافِ رَجُلٍ فَلَمَّا أَنْ وَقَفَ فِی وَسْطِهِمْ نَادَاهُمْ بِعُلُوِّ صَوْتِهِ: قُولُوا لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ.

قَالَ:

فَلَمَّا سَمِعُوا مِنْهُ هَذِهِ الْمَقَالَهَٔ أَسْرَعُوا إِلَی سُیُوفِهِمْ فَجَرَّدُوهَا، ثُمَّ قَالُوا لَهُ: لَقَدْ صَبَوْتَ إِلَی دِینِ مُحَمَّدٍ السَّاحِرِ الْکَذَّابِ، فَقَالَ لَهُمْ: مَا هُوَ بِسَاحِرٍ وَ لا کَذَّابٍ.

ثُمَّ قَالَ:

یَا مَعْشَرَ بَنِی سُلَیْمٍ إِنَّ إِلَهَ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَیْرُ إِلَهٍ وَ إِنَّ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَیْرُ نَبِیٍّ: أَتَیْتُهُ جَائِعاً فَأَطْعَمَنِی وَ عَارِیاً فَکَسَانِی وَ رَاجِلاً فَحَمَلَنِی، ثُمَّ شَرَحَ لَهُمْ قِصَّهَٔ الضَّبِّ مَعَ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أَنْشَدَهُمُ الشِّعْرَ الَّذِی أَنْشَدَ فِی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

ثُمَّ قَالَ:

یَا مَعَاشِرَ بَنِی سُلَیْمٍ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا مِنَ النَّارِ، فَأَسْلَمَ فِی ذَلِکَ الْیَوْمِ أَرْبَعَهُٔ آلافِ رَجُلٍ وَ هُمْ أَصْحَابُ الرَّایَاتِ الْخُضْرِ وَ هُمْ حَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.

أقول: وجدت هذا الحدیث فی کتاب قدیم من مؤلّفات العامّهٔ قال: حدثَّنا أبوبکر أحمد بن علیِّ الطرشیشی ببغداد سنهٔ أربع و ثمانین و أربع مائهٔ، قال: حدَّثتنا کریمهٔ بنت أحمد بن محمد بن حاتم المروزی - بمکّهٔ حرسها الله - بقراءتها علینا فی المسجد الحرام فی ذی الحجهٔ سنهٔ إحدی و ثلاثین و أربع مائهٔ، قالت: أخبرنا أبو علی زاهر بن أحمد الفقیه بسرخس، قال: حدَّثنا معاذ بن یوسف الجرجانیُّ قال: حدَّثنا أحمد بن محمّد بن غالب، عن عثمان بن أبی شیبهٔ، عن ابن نمیر، عن مجالد عن ابن عباس مثله.

بیان: قال الجوهریُّ: تبدِّی الرجل: أقام بالبادیهٔ و ازدلف أی تقدم و قطع کفرح و کرم لم یقدر علی الکلام و نقه الحدیث کفرح: فهمه و العشراء من النوق بضم العین و فتح الشین التی مضی لحملها عشرهٔ أشهر أو ثمانیهٔ أو هی کالنفساء من النساء و ذرفت عینه أی سال دمعها و یقال: علّله بطعام و غیره أی شغله به و المخدع: البیت الصغیر الّذی یکون داخل البیت الکبیر و تضمُّ میمه و تفتح و یقال: صبأ فلان إذا خرج عن دین إلی دین غیره و قد تقلب الهمزهٔ واواً.

نیز در همان کتاب (284) با چند واسطه از ابن عبّاس روایت می‌کند که گفت:

اعرابی از قبیله‌ی بنی سلیم متوجّه صحرا شد، ناگاه دید سوسماری از جلو

او فرار کرد، وی آن سوسمار را تعقیب و شکار نمود و در میان آستین خویش جای داد آنگاه متوجّه پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شد، وقتی در مقابل آن حضرت قرار گرفت گفت:
یا محمّد یا محمّد! اخلاق رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم این بود که هر گاه به آن حضرت می‌گفتند:
یا محمّد! آن بزرگوار هم می‌فرمود:
یا محمّد، هر گاه به او گفته می‌شد:
یا احمد! می‌فرمود:
یا احمد، هر گاه به آن حضرت گفته می‌شد:
یا اباالقاسم، می‌فرمود:
یا اباالقاسم ولی هر وقت به آن بزرگوار گفته می‌شد:
یا رسول الله می‌فرمود:
«لبیک و سعدیک» و صورت مبارکش می‌درخشید. وقتی آن اعرابی به آن حضرت گفت:
یا محمّد یا محمّد آن بزرگوار هم طبق اخلاقی که داشت فرمود:
یا محمّد یا محمّد، اعرابی به آن برگزیده‌ی خدا گفت:
تو همان جادوگر و دروغگویی هستی که آسمان در زیر خود و زمین روی خود دروغگوتر از تو ندیده است، تو همان کسی هستی که گمان می‌کنی در این آسمان خدایی داری و آن خدا تو را بر هر سیاه و سفیدی و لات و عزّی (285) مبعوث نموده‌ست! اگر من این بیم را نمی‌داشتم که قبیله‌ام مرا عجول و بی‌صبر بنامند با این شمشیرم ضربتی به تو می‌زدم که تو را هلاک نماید و بدین جهت بر اوّلین و آخرین سیادت می‌نمودم، عمر بن خطاب از جای برجست تا بر او حمله نماید ولی پیامبر به او فرمود:
بنشین! زیرا مقام شخص بردبار و صبور نزدیک به مقام پیغمبریست.
سپس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم متوجّه آن اعرابی شد و به او فرمود:
ای عرب بنی سلیم! آیا عرب یک چنین عملی که تو انجام دادی انجام می‌دهد و این طور به ما و مجلس ما هجوم می‌کند و این گونه خشونت و درشتی می‌نماید؟! ای اعرابی! قسم به حقّ آن خدایی که مرا به پیامبری مبعوث کرده هر کسی که در دنیا به من ضرری برساند فردای قیامت دچار آتش سوزنده خواهد شد.
ای اعرابی! قسم به آن خدایی که مرا به پیامبری فرستاده اهل آسمان هفتم مرا احمد صادق می‌نامند، ای اعرابی! اسلام بیاور تا از آتش در امان باشی، آنچه که برای ما باشد برای تو نیز باشد، آنچه علیه ما باشد علیه تو نیز باشد و تو برادر دینی ما باشی.
اعرابی در غضب شد و گفت:

به حقّ بُت لات و عزّی قسم، تا این سوسمار به تو ایمان نیاورد من ایمان نخواهم آورد.
آن گاه آن سوسمار را از آستین خود رها کرد وقتی آن سوسمار روی زمین افتاد پا به فرار نهاد. رسول خدا، آن سوسمار را صدا زد و فرمود:
نزد من بیا! سوسمار بازگشت و نزد آن حضرت آمد و بر جمال مبارکش نگریست.
سپس پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به آن سوسمار فرمود:
من کیستم؟ ناگاه آن سوسمار با زبانی فصیح گفت:
تو محمّد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبد مناف می‌باشی.
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به آن سوسمار فرمود:
تو چه کسی را می‌پرستی؟
گفت آن خدایی که دانه را می‌شکافد و انسان را می‌آفریند و حضرت ابراهیم را خلیل خود و تو را حبیب خویشتن قرار داده سپس این اشعار را سرود:
ای رسول خدا! حقّاً که تو راستگو می‌باشی، تو هدایت شده‌ای با برکت هستی، تو دین یکتاپرستی را بعد از آنکه ما نظیر الاغ، بت‌ها را پرستش نمودیم برای ما تشریع نمودی، ای بهترین خوانده شدگان! و ای بهترین فرستاده شدگان به سوی انس و جن! دعوت تو را لبیک می‌گویم، ما مردمانی از قبیله‌ی سلیم می‌باشیم که نزد تو آمده‌ایم تا به مقام عالی نائل شویم، تو از طرف خدا دلیل و برهان واضحی آورده‌ای و در میان ما شخصی صادق القول و پاکیزه شناخته شدی تو در حال حیات و ممات، در حال کودکی و نشو و نما با خیر و برکت بوده و هستی؟
آنگاه دهان آن سوسمار بسته شد و سخنی نگفت، موقعی که آن اعرابی با این منظره مواجه شد گفت:
واعَجَباه! این سوسماری که من آن را از بیابان‌ها شکار کردم و در میان آستین خویش جای دادم، سوسماری که دانش و بینش و عقلی ندارد با محمّد این چنین سخن می‌گوید و یک چنین شهادتی را درباره‌ی نبوّت وی می‌دهد من اثری بعد از این نخواهم یافت!
آنگاه گفت:
یا محمّد دست خود را دراز کن تا من با تو بیعت کنم، من شهادت می‌دهم که خدایی جز خدای یکتا نیست و شهادت می‌دهم که محمّد رسول اوست.
اعرابی اسلام آورد و اسلامش نیکو شد.
بعداً پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم متوجّه اصحاب خود شد و به آنان فرمود:
چند سوره‌ای از قرآن به این اعرابی بیاموزید، موقعی که اعرابی چند سوره‌ای از قرآن را آموخت رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به وی

فرمود:
آیا از مال دنیا چیزی داری؟
گفت:
قسم به حقّ آن خدایی که تو را به پیامبری مبعوث نموده در میان چهار هزار نفر از قبیله‌ی بنی سلیم من از همه فقیرترم.
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به یاران خود رو کرد و فرمود:
چه کسی یک ناقه به این اعرابی می‌دهد تا من از طرف خدا ضمانت دهم یک ناقه‌ی بهشتی به او عطا فرماید؟
سعد بن عباده برخاست و گفت:
پدر و مادرم به فدای تو! من یک ناقه سرخ دارم و به او می‌دهم.
پیامبر به سعد فرمود:
تو به واسطه‌ی این ناقه به ما فخر می‌کنی؟ آیا دوست داری وصف آن ناقه را که به تو عطا خواهیم کرد برای تو شرح دهم؟
گفت:
آری پدرم و مادرم به فدای تو.
فرمود:
ای سعد! آن ناقه، ناقه‌ایست از طلای قرمز، پاهای آن از عنبر، کرک آن از زعفران، چشم‌هایش از یاقوت قرمز، گردن آن از زبرجد سبز، کوهان آن از کافور اشهب (286) چانه‌ی آن از درّ، عنان آن از مروارید تازه، بر پشت آن قبّه‌ایست از درّ سفید که باطن آن از ظاهرش و ظاهرش از باطنش دیده می‌شود، آن ناقه است که تو را به جانب بهشت پرواز می‌دهد.
آنگاه رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم متوجّه صحابه شد و فرمود:
چه کسی تاج (یعنی عمّامه) به این اعرابی می‌دهد تا من از طرف خدای متعال ضامن شوم که تاج تقوا به وی عطا فرماید.
حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام از جای برخاسته و فرمودند:
پدر و مادرم به فدای تو، یا رسول الله! تاج تقوا کدام است؟
پس از اینکه رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وصف آن را شرح داد حضرت علی علیه السلام عمّامه‌ی خود را باز کرد و به سر اعرابی بست.
سپس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به یاران خود رو کرده و فرمود:
چه کسی به این اعرابی زاد و توشه می‌دهد تا من ضامن شوم خدا زاد و توشه‌ی تقوا به وی عطا کند؟
سلمان فارسی از جای برخاست و گفت:
پدر و مادرم به فدای تو، یا رسول الله زاد و توشه‌ی تقوا چیست؟
فرمود:
ای سلمان! موقعِی که روز آخر عمر تو فرا رسد خدا شهادت «لا الهَ الاّ

الله وَ اَنّ مُحَمَّداً رَسُولُ الله» را به تو تلقین خواهد کرد، اگر تو این شهادتین را بگویی مرا ملاقات می‌کنی و من هم تو را ملاقات خواهم کرد، اگر آن را نگویی مرا ملاقات نمی‌کنی و من نیز تو را نخواهم دید.
سلمان رفت و تعداد نُه خانه از خانه‌های پیغمبر خدا را جستجو نمود ولی غذایی نزد زنان آن بزرگوار نیافت.
هنگامی که بازگشت متوجّه خانه‌ی فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها شد و گفت:
اگر خیری باشد در منزل فاطمه دختر محمّد خواهد بود، وقتی دقّ الباب کرد فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها از پشت در فرمود:
کیست؟
گفت:
من سلمان فارسی می‌باشم، فرمود:
چه حاجتی داری؟ سلمان جریان اعرابی و سوسمار را با رسول خدا شرح داد.
فاطمه فرمود:
ای سلمان! به حقّ آن خدایی که حضرت محمّد را به پیامبری مبعوث نموده مدت سه روز است که ما غذا نخورده‌ایم، حسن و حسین علیهما السلام از شدّت گرسنگی بهانه جویی می‌کنند، ایشان نظیر دو جوجه به خواب رفته‌اند، ولی در عین حال موقعی که خیری بر در خانه‌ی من بیاید، من آن را رد نخواهم کرد ای سلمان!
این پیراهن مرا بگیر و نزد شمعون یهودی ببر و به او بگو: فاطمه دختر محمّد می‌گوید:
این پیراهن را بردار و در مقابل آن یک من خرما و یک من جو به من بده تا بعداً به خواست خدا بپردازم.
سلمان آن پیراهن را گرفت و پس از اینکه نزد شمعون یهودی آمد به وی گفت:
این پیراهن فاطمه دختر حضرت محمّد است، فاطمه می‌فرماید:
این پیراهن را بگیر و در مقابل آن یک من خرما و یک من جو به من بده تا بعداً به خواست خدا، به تو خواهم پرداخت.
شمعون آن پیراهن را گرفت و در میان دو دست زیر و رو می‌کرد و چشمانش اشک می‌ریخت و می‌گفت:
ای سلمان! این همان زهد و تقوای واقعیست در دنیا! این همان زُهدیست که تورات حضرت موسی علیه السلام به ما خبر داده، من اکنون شهادت می‌دهم که خدا یکیست و حضرت محمّد بنده و رسول او می‌باشد، یهودی اسلام آورد و اسلام او بسیار نیکو شد.
سپس آن یهودی یک من خرما و یک من جو به سلمان داد، سلمان آنها را

آورد و به حضرت فاطمه تقدیم نمود، حضرت زهراء آن جو را به دست خود آسیاب کرد و از آرد آن نان پخت.
آنگاه آن نان‌ها را به سلمان داد و به او فرمود:
این نان‌ها را بگیر و به حضور حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ببر.
سلمان گفت:
یا فاطمه! یک گرده از این نان‌ها را برای حسنین علیهما السلام بردار که آرام شوند.
حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:
ای سلمان! ما چیزی که را که در راه خدا دادیم از آن نمی‌خوریم. سلمان آن نان‌ها را گرفت و به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آورد.
وقتی چشم رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به سلمان افتاد فرمود:
ای سلمان! این نان‌ها را از کجا آورده‌ای؟
گفت:
از منزل دخترت فاطمه، پیغمبر خدا هم مدّت سه روز غذا نخورده بود، هنگامی که با این منظره مواجه شد متوجّه خانه‌ی فاطمه گردید و دقّ الباب نمود. هر گاه پیامبر خدا دقّ الباب می‌کرد کسی غیر از فاطمه در را باز نمی‌کرد.
موقعی که در برای پیغمبر خدا باز شد و چشم مبارکش به صورت زردچهره و حدقه‌ی چشمان فاطمه افتاد، به وی فرمود:
ای دختر عزیزم! چرا رنگ صورت تو زرد شده و حدقه‌ی چشمان تو تغییر نموده‌ست!
عرض کرد:
ای پدر عزیزم! مدّت سه روز است که ما غذایی نخورده‌ایم، حسن و حسین علیهما السلام از شدّت گرسنگی از من بهانه گرفته و به خواب رفته‌اند.
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حسنین علیهما السلام را از خواب بیدار کرد، یکی از ایشان را روی زانوی راست و دیگری را روی زانوی چپ نشانید و فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را در مقابل خویشتن نشانید و با آن بانو معانقه نمود (یعنی وی را در آغوش گرفت).
حضرت علی بن ابیطالب هم وارد شد و با رسول خدا معانقه کرد.
آنگاه پیغمبر خدا چشم خود را به سوی آسمان بلند کرد و گفت:
بار خدایا! ای مولای من! اینان اهل بیت منند، رجس و پلیدی‌ها را از ایشان دور و ایشان را پاک و پاکیزه کن یک نوع پاک نمودن مخصوصی.

بعد از این جریان بود که فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها داخل اطاق خلوت خویش گردید و پس از اینکه دو رکعت نماز خواند دو کف دست خود را به آسمان بلند کرد و گفت:
پروردگارا! این حضرت محمّد پیامبر تو و این علی پسر عموی او و اینان حسن و حسین دو نوه‌ی پیغمبر تو می‌باشند.
بار خدایا! غذایی از آسمان برای ما بفرست همان طور که برای بنی اسرائیل فرستادی، گر چه ایشان کفران نعمت نمودند، خدایا! اگر آن غذا را برای ما بفرستی ما به آن ایمان داریم.
ابن عبّاس می‌گوید:
به خدا قسم هنوز دعای فاطمه سلام الله علیها تمام نشده بود که یک کاسه در پشت سر او آمد که بخار از آن متصاعد و بخار آن از مُشک اذفر، خوشبوتر بود، فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها آن غذا را برداشت و به حضور پیغمبر خدا و علی مرتضی و حسنین: آورد، وقتی چشم حضرت علی علیه السلام به آن غذا افتاد به زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:
این غذا را از کجا آورده‌ای؟ در صورتی که [قبل از این گفتگو] چیزی نزد آن بانو نبود.
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:
یا اباالحسن! از این غذا بخور و جستجو منمای، سپاس مخصوص آن خداییست که مرا از دنیا نبرد تا اینکه فرزندی به من عطا کرد که نظیر مریم دختر عمران است، همان مریمی که هر گاه زکریا در میان محراب عبادت نزد او می‌آمد و غذایی نزد او می‌یافت به مریم می‌فرمود:
این غذا را از کجا آورده‌ای؟!
می‌گفت:
از طرف خدا به من نصیب شده، خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی می‌دهد.
پیغمبر خدا علی، فاطمه، حسن و حسین: از آن غذا خوردند و پیامبر بیرون آمد.
اعرابی، زاد و توشه‌ی خود را برگرفت و پس از اینکه بر ناقه‌ی خود سوار شد نزد قبیله‌ی بنی سلیم که تعداد چهار هزار مرد بودند آمد، وقتی در وسط آنان قرار گرفت با بلندترین صدا گفت:
«قُولُوا لا اِلهَ اِلاّ الله مُحَمَّداً رَسُولُ الله».
موقعی که آنان این گفتار را از او شنیدند برخاستند و شمشیرهای خود را برهنه کردند و به وی گفتند:
تو مایل بدین محمّد شدی که شخصی ساحر و دروغگو است؟!
او گفت:

نه، محمّد ساحر و دروغگو نیست.
سپس گفت:
ای گروه بنی سلیم حقّاً که خدای حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، بهترین خدا می‌باشد و آن بزرگوار بهترین پیامبر است، گرسنه نزد او رفتم مرا سیر کرد، برهنه بودم مرا پوشانید، پیاده بودم سوارم کرد، آنگاه جریان سوسمار را برای آنان شرح داد و آن اشعاری را که برای رسول خدا سروده بود برای آنان خواند، پس از این گفتگوها گفت:
ای قبائل بنی سلیم! اسلام بیاورید تا از آتش جهنّم در امان باشید.
در آن روز تعداد چهار هزار مرد که صاحبان پرچم‌های سبز بودند ایمان آوردند و در اطراف پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گرد آمدند.
مرحوم علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:
من این حدیث را در یک کتاب قدیمی که از تألیفات اهل تسنّن بود این گونه دیدم:
حدیث کرد برای ما ابوبکر احمد بن علیّ طرشیشی در بغداد در سال چهارصد و هشتاد و چهار که حدیث کرد برای ما کریمه دختر احمد بن محمّد بن حاتم مروزی در شهر مکّه - که خداوند شهر را محفوظ بدارد - به قرائت خودش (یعنی از زبان خودش شنیدیم) در مسجد الحرام در ذی الحجّه‌ی سال چهارصد و سی و یک، که او گفت:
باخبر کرد مرا ابوعلی زاهر بن احمد فقیه در شهر سرخس و او گفت:
حدیث کرد ما را معاذ بن یوسف جرجانی که او گفت:
برای ما گفت احمد بن محمّد بن غالب، از قول عثمان بن ابی شیب و او از ابی نمیر و او از مجالد و او از ابن عبّاس همین روایت را نقل کرده‌ست.
بیان: جوهری گوید «تبدّی الرّجل» یعنی مردی که در صحرا اقامت کرده است و «ازدلف» یعنی پیش آمد و قطع کرد بر وزن «فرح» و «کرم» و منظور این است که قادر به سخن گفتن نبود و «العُشراء» زنی را گویند که ده ماه یا هشت ماه از زایمان او گذشته باشد، مانند نفاس در زنان و «ذرفت عینه» یعنی جاری شد اشک چشمان او و «علّله» یعنی مشغول شد به (مثلاً به خوردن و امثال آن) و «المُخدع» و یا «المَخدع» خانه‌ی کوچکی را گویند که داخل آن خانه بزرگ باشد. (یعنی از بیرون کوچک دیده می‌شود امّا داخل آن بزرگ است) و «صبأ فلان» یعنی زمانی که کسی از دینی خارج شده باشد و به دین دیگری درآمده باشد و گاهی «صبؤ» نیز تلفّظ می‌شود.

[روایت شماره] (62)

وَ مِنَ الْکِتَابِ الْمَذْکُورِ، رُوِیَ فِی الْمَرَاسِیلِ أَنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ کَانَ عَلَیْهِمَا ثِیَابٌ خَلَقٌ وَ قَدْ قَرُبَ الْعِیدُ فَقَالا لِأُمِّهِمَا فَاطِمَةَ سلام الله علیها: إِنَّ بَنِی فُلانٍ خِیطَتْ لَهُمُ الثِّیَابُ الْفَاخِرَةُ أَ فَلا تَخِیطِینَ لَنَا ثِیَاباً لِلْعِیدِ یَا أُمَّاهْ؟

فَقَالَتْ:

یُخَاطُ لَکُمَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ، فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْعِیدُ جَاءَ جَبْرَئِیلُ بِقَمِیصَیْنِ مِنْ حُلَلِ الْجَنَّةِ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

مَا هَذَا یَا أَخِی جَبْرَئِیلُ، فَأَخْبَرَهُ بِقَوْلِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ لِفَاطِمَةَ وَ بِقَوْلِ فَاطِمَةَ یُخَاطُ لَکُمَا إِنْشَاءَ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ جَبْرَئِیلُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَی لَمَّا سَمِعَ قَوْلَهَا: لا نَسْتَحْسِنُ أَنْ نُکَذِّبَ فَاطِمَةَ بِقَوْلِهَا: یُخَاطُ لَکُمَا إِنْشَاءَ اللَّهُ.

وَ عَنْ سَعِیدٍ الْحَفَّاظِ [الْحَافِظِ] الدَّیْلَمِیِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

بَیْنَمَا أَهْلُ الْجَنَّةِ فِی الْجَنَّةِ یَتَنَعَّمُونَ وَ أَهْلُ النَّارِ فِی النَّارِ یُعَذَّبُونَ إِذَا لِأَهْلِ الْجَنَّةِ نُورٌ سَاطِعٌ، فَیَقُولُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: مَا هَذَا النُّورُ لَعَلَّ رَبَّ الْعِزَّةِ اطَّلَعَ فَنَظَرَ إِلَیْنَا فَیَقُولُ لَهُمْ رِضْوَانُ: لا وَ لَکِنْ عَلِیٌّ علیه السلام مَازَحَ فَاطِمَةَ فَتَبَسَّمَتْ فَأَضَاءَ ذَلِکَ النُّورُ مِنْ ثَنَایَاهَا.

وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:

لَمَّا أُسْرِیَ بِی وَ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ بَلَغْتُ إِلَی قَصْرِ فَاطِمَةَ فَرَأَیْتُ سَبْعِینَ قَصْراً مِنْ مَرْجَانَةٍ حَمْرَاءَ مُکَلَّلَةٍ بِاللُّؤْلُؤِ أَبْوَابُهَا وَ حِیطَانُهَا وَ أَسْرَتُهَا مِنْ عِرْقٍ وَاحِدٍ.

وَ قَالَ الْحَسَنُ: مَا کَانَ فِی الدُّنْیَا أَعْبَدَ مِنْ فَاطِمَةَ سلام الله علیها، کَانَتْ تَقُومُ حَتَّی تَتَوَرَّمَ قَدَمَاهَا.

نیز در همان کتاب روایت می‌کند که امام حسن و امام حسین علیهما السلام لباس‌های مندرسی در بر داشتند، وقتی ایّام عید فرا رسید به مادرشان حضرت زهراء سلام الله علیها گفتند:

برای فرزندان فلان همسایه لباس فاخر دوخته شده، ای مادر تو برای عید ما لباس نمی‌دوزی؟ فاطمه فرمود:

با خواست خدا برای شما هم دوخته خواهد شد.

هنگامی که روز عید فرا رسید جبرئیل دو پیراهن از حلّه‌های بهشتی به حضور پیغمبر خدا آورد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به جبرئیل فرمود:

ای برادرم جبرئیل! اینها چیست؟ جبرئیل جریان حسنین و لباس را برای آن حضرت شرح داد و گفت:

چون فاطمه فرموده:

برای شما هم انشاءالله لباس دوخته می‌شود، پس جبرئیل گفت، خدا می‌فرماید:
ما نیکو نمی‌دانیم که فاطمه نزد حسنین دروغگو درآید.
سعید دیلمی از انس از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
در آن هنگامی که اهل بهشت متنعّم به نعمت‌های بهشتی می‌باشند و اهل جهنّم معذّب هستند نوری از داخل بهشت ساطع می‌شود، بعضی از آنان می‌گویند:
این چه نوری است، شاید خدای عزیز به ما نظر مرحمتی فرموده باشد!؟
رضوان به آنان می‌گوید:
نه، بلکه علی بن ابیطالب با فاطمه‌ی زهراء علیهما السلام مزاح کرد و آن بانو لبخندی زد و این نور از دندانهای ثنایای وی درخشید.
نیز از ابن عباس از رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
موقعی که مرا به معراج بردند و داخل بهشت شدم و به قصر فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها رسیدم تعداد هفتاد قصر دیدم که از مرجان سرخ و به وسیله‌ی مروراید پوشانده بودند، در و دیوارهای آنها از یک جنس بودند.
حسن می‌گوید:
کسی در دنیا از فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها عابدتر نبود، زیرا به قدری برای عبادت می‌ایستاد که پاهایش ورم می‌کرد.

[روایت شماره] (63)

[تنبیه الخاطر] بَیْنَمَا النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ النَّاسُ فِی الْمَسْجِدِ یَنْتَظِرُونَ بِلالاً أَنْ یَأْتِیَ فَیُؤَذِّنَ إِذْ أَتَی بَعْدَ زَمَانٍ فَقَالَ لَهُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

مَا حَبَسَکَ یَا بِلالُ؟

فَقَالَ:

إِنِّی اجْتَزْتُ بِفَاطِمَةَ سلام الله علیها وَ هِیَ تَطْحَنُ وَاضِعَةً ابْنَهَا الْحَسَنَ عِنْدَ الرَّحَی وَ هِیَ تَبْکِی، فَقُلْتُ لَهَا: أَیُّمَا أَحَبُّ إِلَیْکِ إِنْ شِئْتِ کَفَیْتُکِ ابْنَکِ وَ إِنْ شِئْتِ کَفَیْتُکِ الرُّحَی، فَقَالَتْ:

أَنَا أَرْفَقُ بِابْنِی، فَأَخَذْتُ الرَّحَی فَطَحَنْتُ فَذَاکَ الَّذِی حَبَسَنِی، فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

رَحِمْتَهَا رَحِمَکَ اللَّهُ.

أَقُولُ: رَوَی ابْنُ شِیرَوَیْهِ فِی الْفِرْدَوْسِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ أَبِی سَعِیدٍ، عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:

فَاطِمَةُ سَیِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ مَا خَلا مَرْیَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ.

وَ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ عَنْهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:

فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّی فَمَنْ أَغْضَبَهَا أَغْضَبَنِی أَوْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِی.

وَ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

فَاطِمَةُ وَ عَلِیٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ فِی حَظِیرَةِ الْقُدْسِ فِی قُبَّةٍ بَیْضَاءَ سَقْفُهَا عَرْشُ الرَّحْمَنِ عَزَّوَجَلَّ:

أَقُولُ: قَالَ السَّیِّدُ ابْنُ طَاوُوسٍ رحمة الله علیه فِی کِتَابِ سَعْدِ السُّعُودِ قَالَ:

وَجَدْتُ فِی کِتَابِ مَا نَزَلَ مِنَ الْقُرْآنِ الْحَکِیمِ فِی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أَهْلِ بَیْتِهِ: تَأْلِیفِ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَرْوَانَ،

قَالَ:

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ عُبَیْدٍ الْبُخَارِیُّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْعَلَوِیِّ، عَنْ یَحْیَی بْنِ هَاشِمٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سُلَیْمَانَ، عَنْ أَبِی هَارُونَ الْعَبْدِیِّ، عَنْ أَبِی سَعِیدٍ الْخُدْرِیِّ قَالَ:

أُهْدِیَتْ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَطِیفَةٌ مَنْسُوجَةٌ بِالذَّهَبِ أَهْدَاهَا لَهُ مَلِکُ الْحَبَشَةِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

لاعْطِیَنَّهَا رَجُلاً یُحِبُّ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ وَ یُحِبُّهُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ فَمَدَّ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَعْنَاقَهُمْ إِلَیْهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

أَیْنَ عَلِیٌّ قَالَ عَمَّارُ بْنُ یَاسِرٍ: فَلَمَّا سَمِعْتُ ذَلِکَ وَثَبْتُ حَتَّی أَتَیْتُ عَلِیّاً علیه

السلام فَأخْبَرْتُهُ فَجَاءَ فَدَفَعَ رَسُولُ اللّهِ صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلّم الْقَطِيفَةَ إلَيْهِ فَقَالَ:
أنْتَ لَهَا، فَخَرَجَ بِهَا إلَى سُوقِ اللَّيْلِ فَنَقَضَهَا سِلْكاً سِلْكاً فَقَسَّمَهَا فِى الْمُهَاجِرِينَ وَ الأنْصَارِ ثُمَّ رَجَعَ إلَى مَنْزِلِهِ وَ مَا مَعَهُ مِنْهَا دِينَارٌ، فَلَمَّا كَانَ مِنْ غَدٍ اسْتَقْبَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:
يَا أبَاالْحَسَنِ أخَذْتَ أمْسِ ثَلاثَة آلافِ مِثْقَالٍ مِنْ ذَهَبٍ فَأنَا وَ الْمُهَاجِرُونَ وَ الأنْصَارُ نَتَغَدَّى عِنْدَكَ غَداً، فَقَالَ عَلِيٌّ عليه السلام نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ.
فَلَمَّا كَانَ الْغَدُ أقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِى الْمُهَاجِرِينَ وَ الأنْصَارِ حَتَّى قَرَعُوا الْبَابَ، فَخَرَجَ إلَيْهِمْ وَ قَدْ عَرِقَ مِنَ الْحَيَاءِ، لِأنَّهُ لَيْسَ فِى مَنْزِلِهِ قَلِيلٌ وَ لا كَثِيرٌ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ دَخَلَ الْمُهَاجِرُونَ وَ الأنْصَارُ حَتَّى جَلَسُوا وَ دَخَلَ عَلِيٌّ عَلَى فَاطِمَةَ فَإذَا هُوَ بِجَفْنَةٍ مَمْلُوءَةٍ ثَرِيداً عَلَيْهَا عُرَاقٌ يَفُورُ مِنْهَا رِيحُ الْمِسْكِ الأذْفَرِ فَضَرَبَ عَلِيٌّ بِيَدِهِ عَلَيْهَا فَلَمْ يَقْدِرْ عَلَى حَمْلِهَا، فَعَاوَنَتْهُ فَاطِمَةُ عَلَى حَمْلِهَا حَتَّى أخْرَجَهَا فَوَضَعَهَا بَيْنَ يَدَىْ رَسُولِ اللَّهِ، فَدَخَلَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَى فَاطِمَةَ فَقَالَ:
أىْ بُنَيَّةُ أنَّى لَكِ هَذَا؟
قَالَتْ:
يَا أبَتِ «هُوَ مِنْ عِنْدِاللَّهِ إنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشاءُ بِغَيْرِ حِسابٍ» (287). فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى لَمْ يُخْرِجْنِى مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى رَأيْتُ فِى ابْنَتِى مَا رَأى زَكَرِيَّا فِى مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: يَا أبَهْ أنَا خَيْرٌ أمْ مَرْيَمُ؟
فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أنْتِ فِى قَوْمِكِ وَ مَرْيَمُ فِى قَوْمِهَا.
در كتاب تنبيه الخواطر (288) مى‌نگارد:
در آن موقعى كه پيغمبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و مردم در مسجد در انتظار بلال بودند كه بيايد و اذان بگويد. بلال بعد از زمانى آمد رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به وى فرمود:
چه مانعى براى تو رُخ داد؟
گفت:
من از نزديک فاطمه‌ى اطهر سلام الله عليها عبور كردم، ديدم آن بانو در حالى مشغول آسياب كردن است و فرزندش حسن عليه السلام هم نزد آسياب بود، در حالى كه آن معظّمه گريان بود من به حضرتش گفتم:
دوست دارى كه در عوض شما آسياب كنم، يا اينكه امام حسن عليه السلام را آرام نمايم؟
فرمود:
من به فرزندم مهربانترم، من مشغول آسياب گرديدم، اين عمل موجب دير

آمدنم شد.
پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به وی فرمود:
خدا تو را رحمت کند که به دخترم فاطمه کمک کردی.
مرحوم علاّمه رحمة الله علیه می‌فرماید من می‌گویم که ابن شیرویه در کتاب الفردوس از ابن عبّاس و ابی سعید روایت کرده که آنها گفتند:
فاطمه سرور همه‌ی زنان عالمیان است به جز حضرت مریم دختر عمران (289).
و از مِسور بن مخرمه از قول پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل کرده که حضرتش فرمود:
فاطمه پاره‌ی تن من است پس هر کس او را به غضب آورد مرا غضبناک نموده و یا فرمود:
هر کس او را اذیّت کند مرا اذیّت نموده‌ست.
عمر بن خطاب از پیغمبر عظیم الشأن صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند (290) که فرمود:
فاطمه، علی، حسن و حسین: در حظیرة القدس یعنی فردوس برین در یک قبّه‌ی سفیدی هستند که سقف آن عرش حضرت پروردگار است.
مرحوم مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:
من می‌گویم که سیّد بن طاووس در کتاب سعد السّعود گفته من در کتاب «ما نَزَلَ مِنَ القُرآن الحَکیم فِی النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و أهل بیته: » که تألیف محمّد بن عبّاس بن علیّ بن مروان است گفته: حدیث کرد ما را محمّد بن قاسم بن عبید بخاری از جعفر بن عبدالله علوی و او از یحیی بن هاشم و او از جعفر بن سلمان و او از ابی هارون عبدی از ابو سعید خُدْری روایت شده که گفت:
پادشاه حبشه یک قطیفه‌ی طلاباف برای پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم اهداء نمود.
پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
من این قطیفه را به مردی عطا می‌کنم که خدا و رسول را دوست داشته باشد و خدا و رسول هم او را دوست می‌دارند، هر یک از اصحاب به طرف پیامبر خدا گردن کشیدند، ولی آن حضرت فرمود:
علی بن ابیطالب کجا است؟
عمّار بن یاسر می‌گوید:
وقتی من این سخن را از آن حضرت شنیدم برخاستم و خود را به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام رساندم و جریان را برایش شرح دادم وقتی علی علیه السلام به حضور آن حضرت مشرّف شد، پیامبر آن قطیفه را به وی عطا کرد و فرمود:
تو لایق این قطیفه خواهی بود، حضرت علی علیه السلام آن را گرفت و به

بازار برد و پول آن را قسمت کرد و بین مهاجرین و انصار تقسیم نمود.
سپس در حالی به جانب خانه بازگشت که یک دینار همراه نداشت، فردای آن روز پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت علی علیه السلام برخورد و به وی گفت:
یا علی تو دیروز مبلغ سه هزار مثقال طلا گرفتی، من و مهاجرین و انصار فردا برای صبحانه مهمان تو خواهیم بود، حضرت علی علیه السلام عرض کرد:
مانعی ندارد.
فردای آن روز پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با مهاجرین و انصار متوجّه خانه‌ی حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام شدند و دَقّ الباب نمودند، حضرتش در حالی به استقبالشان آمد که از خجالت عرق به صورت مبارکشان جاری شده بود، زیرا غذا و طعامی در منزل نداشت، پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با مهاجرین و انصار داخل خانه‌ی حضرت علی علیه السلام شدند و نشستند.
وقتی حضرت علی علیه السلام نزد فاطمه‌ی زهراء آمد دید ظرفی پُر از ترید پیش فاطمه است که بوی مشک اذفر از آن استشمام می‌شود، موقعی که علی علیه السلام خواست آن ظرف را حرکت دهد دید خیلی سنگین است لذا فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به وی کمک کرد تا آن ظرف را به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آوردند.
پس از این جریان پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد فاطمه آمد و گفت:
ای دخترعزیزم! این غذا را از کجا آورده‌ای؟!
گفت:
پدر جان از سوی خدا به من نصیب شده، زیرا خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی عطا می‌کند.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
سپاس مخصوص آن خداییست که مرا از دنیا نبرد تا اینکه معجزه‌ای از دخترم دیدم که حضرت زکریا از حضرت مریم دید.
فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها عرض کرد:
یا رسول الله من بهترم یا حضرت مریم؟ پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
تو بهترین زنان قوم خود هستی، مریم هم بهترین زنان قوم خود بود.

[روایت شماره] (64)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارِ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:
أَقْبَلَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَعَرَفَ فِی وَجْهِهَا الْخُمْصَ قَالَ:
یَعْنِی الْجُوعَ فَقَالَ لَهَا: یَا بُنَیَّةُ هَاهُنَا فَأَجْلَسَهَا عَلَی فَخِذِهِ الْأَیْمَنِ، فَقَالَتْ:
یَا أَبَتَاهْ إِنِّی جَائِعَةٌ، فَرَفَعَ یَدَیْهِ إِلَی السَّمَاءِ فَقَالَ:
اللَّهُمَّ رَافِعَ الْوَضَعَةِ وَ مُشْبِعَ الْجَاعَةِ أَشْبِعْ فَاطِمَةَ بِنْتَ نَبِیِّکَ،
قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام : فَوَاللَّهِ مَا جَاعَتْ بَعْدَ یَوْمِهَا حَتَّی فَارَقَتِ الدُّنْیَا.
وَ عَنْ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام قَالَ:
إِنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ وَجَدَتْ عِلَّةً فَجَاءَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَائِداً فَجَلَسَ عِنْدَهَا وَ سَأَلَهَا عَنْ حَالِهَا، فَقَالَتْ:
إِنِّی أَشْتَهِی طَعَاماً طَیِّباً، فَقَامَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَی طَاقٍ فِی الْبَیْتِ فَجَاءَ بِطَبَقٍ فِیهِ زَبِیبٌ وَ کَعْکٌ وَ أَقِطٌ وَ قِطْفُ عِنَبٍ (291) فَوَضَعَهُ بَیْنَ یَدِی فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَدَهُ فِی الطَّبَقِ وَ سَمَّی اللَّهَ وَ قَالَ:
کُلُوا بِسْمِ اللَّهِ، فَأَکَلَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ عَلِیٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ: فَبَیْنَمَا هُمْ یَأْکُلُونَ إِذْ وَقَفَ سَائِلٌ عَلَی الْبَابِ فَقَالَ:
السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَطْعِمُونَا مِمَّا رَزَقَکُمُ اللَّهُ، فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
اخْسَأْ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: یَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَکَذَا تَقُولُ لِلْمِسْکِینِ، فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِنَّهُ الشَّیْطَانُ وَ إِنَّ جَبْرَئِیلَ جَاءَکُمْ بِهَذَا الطَّعَامِ مِنَ الْجَنَّةِ فَأَرَادَ الشَّیْطَانُ أَنْ یُصِیبَ مِنْهُ وَ مَا کَانَ ذَلِکِ یَنْبَغِی لَهُ.
وَ عَنْ حُذَیْفَةَ قَالَ:
کَانَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لا یَنَامُ حَتَّی یُقَبِّلَ عُرْضَ وَجْنَةِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها أَوْ بَیْنَ ثَدْیَیْهَا.
وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام قَالَ:
کَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لا یَنَامُ حَتَّی یَضَعَ وَجْهَهُ الْکَرِیمَ بَیْنَ ثَدْیَیْ فَاطِمَةَ سلام الله علیها.
در کتاب مصباح الانوار از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
یک وقت فاطمه سلام الله علیها به حضور پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آمد، رسول خدا آثار گرسنگی را در صورت او دریافت؛ به فاطمه سلام الله علیها فرمود:

ای دختر عزیزم! روی زانوی راستم بنشین.
حضرت زهرا سلام الله علیها عرض کرد:
پدر جان من گرسنه‌ام، پیامبر خدا دست‌های مبارک را به جانب آسمان بلند کرد و گفت:
ای خدایی که تواضع کنندگان را رفعت می‌دهی و گرسنگان را سیر می‌کنی، فاطمه دختر محمّد را سیر کن، امام باقر علیه السلام فرمود:
به خدا قسم فاطمه بعد از آن روز گرسنه نشد تا از جهان مفارقت کرد.
حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام می‌فرماید:
یک وقت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها کسالتی پیدا کرد، رسول خدا به عیادت ایشان آمد و گفت:
حال تو چگونه‌ست؟ فاطمه گفت:
من به غذا اشتها دارم، پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برخاست و از زیر طاقی که در آن خانه بود یک طبق آورد که حاوی مویز، نان شیری، کشک و خوشه‌ی انگور بود و آن را جلو فاطمه نهاد.
سپس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دست مبارک خود را روی آن طبق نهاد و نام خدا را برد و به اهل بیت خود فرمود:
بسم الله، بخورید، در آن میان که رسول خدا فاطمه‌ی زهراء، علی مرتضی، امام حسن مجتبی و امام حسین: مشغول خوردن غذا شدند شخص سائلی بر در خانه آمد و گفت:
«السَّلامُ عَلَیْکُم»، از این غذایی که خدا به شما عطا مرده به من هم بدهید.
پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
گم شو! ! زهرای اطهر سلام الله علیها عرض کرد:
پدرجان تاکنون به هیچ سائلی این طور نگفته بودی! ! رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
این سائل، شیطان است. این غذا را جبرئیل از بهشت آورده، شیطان تصمیم دارد از این غذا بخورد، در صورتی که نصیبش نخواهد شد.
حُذَیْفه می‌گوید:
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تا صورت یا ما بین سینه‌ی فاطمه را نمی‌بوسید، نمی‌خوابید.
امام جعفر صادق علیه السلام می‌فرماید:
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تا صورت مبارک خود را در میان سینه‌ی فاطمه نمی‌گذاشت به خواب نمی‌رفت.

[روایت شماره] (65)

[علل الشّرائع] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّکَّرِیِّ، عَنِ الْجَوْهَرِیِّ، عَنْ شُعَیْبِ بْنِ وَاقِدٍ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی بْنِ زَیْدِ بْنِ عَلِیٍّ قَالَ:
سَمِعْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام یَقُولُ: إِنَّمَا سُمِّیَتْ فَاطِمَةُ مُحَدَّثَةً لِأَنَّ الْمَلَائِکَةَ کَانَتْ تَهْبِطُ مِنَ السَّمَاءِ فَتُنَادِیهَا کَمَا تُنَادِی مَرْیَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ فَتَقُولُ: یَا فَاطِمَةُ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفاکِ وَ طَهَّرَکِ وَ اصْطَفاکِ عَلی نِساءِ الْعالَمِینَ» (292) یَا فَاطِمَةُ «اقْنُتِی لِرَبِّکِ وَ اسْجُدِی وَ ارْکَعِی مَعَ الرَّاکِعِینَ» (293) فَتُحَدِّثُهُمْ وَ یُحَدِّثُونَهَا فَقَالَتْ لَهُمْ ذَاتَ لَیْلَةٍ: أَلَیْسَتِ الْمُفَضَّلَةُ عَلَی نِسَاءِ الْعَالَمِینَ مَرْیَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ؟
فَقَالُوا: إِنَّ مَرْیَمَ کَانَتْ سَیِّدَةَ نِسَاءِ عَالَمِهَا وَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَکِ سَیِّدَةَ نِسَاءِ عَالَمِکِ وَ عَالَمِهَا وَ سَیِّدَةَ نِسَاءِ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ.
کتاب دلائل الإمامة، للطبری عن أبی محمد هارون بن موسی التلعکبری عن الصدوق مثله.
در کتاب علل الشّرایع (294) با چند واسطه از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
فاطمه بدین جهت مُحَدَّثِه نامیده شد که ملائکه از آسمان به زمین می‌آمدند و حضرتش را ندا می‌کردند همان طور که حضرت مریم بنت عمران را ندا می‌کردند.
ملائکه به فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها می‌گفتند:
ای فاطمه، خدا تو را پاک و پاکیزه کرد و بر زنان عالم برگزید، ای فاطمه، برای خدا قنوت به جای آور و با رکوع کنندگان سجده و رکوع کن فاطمه با ملائکه و ملائکه با فاطمه گفتگو می‌کردند.
یک شب زهرای اطهر سلام الله علیها به ملائکه فرمود:
آیا نه چنین است که حضرت مریم از زنان عالم افضل بود؟
گفتند:
مریم بر زنان زمان خود افضل و برتر بود، ولی خدا تو را بر تمام زنان زمان خود و زمان حضرت مریم و زنان اوّلین و آخرین افضل و برتر قرار داده‌ست.

[روایت شماره] (66)

[علل الشّرائع] أَبِی، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ الْمُؤَدِّبِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِیٍّ الْأَصْبَهَانِیِّ، عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِیِّ، عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ بَشَّارٍ قَالَ:
حَدَّثَنَا عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ الْحَضْرَمِیُّ بِمِصْرَ مُنْذُ ثَلاثِینَ سَنَةً،
قَالَ:
حَدَّثَنَا سُلَیْمَانُ،
قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِی بَکْرٍ: لَمَّا قَرَأَ: «وَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِکَ مِنْ رَسُولٍ وَ لا نَبِیٍّ» (295) وَ لا مُحَدَّثٍ قُلْتُ: وَ هَلْ یُحَدِّثُ الْمَلائِکَةُ إِلا الْأَنْبِیَاءَ؟
قَالَ:
إِنَّ مَرْیَمَ لَمْ تَکُنْ نَبِیَّةً وَ کَانَتْ مُحَدَّثَةً وَ أُمَّ مُوسَی بْنِ عِمْرَانَ کَانَتْ مُحَدَّثَةً وَ لَمْ تَکُنْ نَبِیَّةً وَ سَارَةَ امْرَأَةَ إِبْرَاهِیمَ قَدْ عَایَنَتِ الْمَلائِکَةَ فَبَشَّرُوهَا «بِإِسْحاقَ وَ مِنْ وَراءِ إِسْحاقَ یَعْقُوبَ» (296) وَ لَمْ تَکُنْ نَبِیَّةً وَ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم کَانَتْ مُحَدَّثَةً وَ لَمْ تَکُنْ نَبِیَّةً.
قال الصّدوق رحمة الله علیه: قد أخبر الله عزّوجلّ فی کتابه بأنّه ما أرسل من النّساء أحداً إلی النّاس فی قوله تبارک و تعالی «وَ ما أَرْسَلْنا قَبْلَکَ إِلا رِجالاً نُوحِی إِلَیْهِمْ» (297) و لم یقل نساءً و المحدَّثون لیسوا برسل و لا أنبیاء.
در کتاب علل الشّرایع (298) با چند واسطه از سلیمان نقل کرده که هنگامی که محمّد بن ابی بکر آیه‌ی «وَ ما أَرْسَلْنا مِنْ قَبْلِکَ مِنْ رَسُولٍ وَ لا نَبِیٍّ» را قرائت کرد بعد از «و لا نبیّ» کلمه «و لا مُحَدَّث» را آورد من به او گفتم این کلمه زائد است زیرا ملائکه فقط به انبیاء حدیث گفته و با ایشان سخن می‌گویند، بنابراین مُحَدَّثی که نبیّ نباشد وجود ندارد محمّد بن ابی بکر گفت:
حضرت مریم نبیّ نبود ولی مُحَدَّثه بود، همچنین مادر موسی بن عمران علیه السلام محدّثه بود و در عین حال نبیّ نبود، ساره همسر ابراهیم علیه السلام ملائکه را معاینه‌ی (با دو چشم) دید و آنها به او بشارت اسحاق و بعد از اسحاق یعقوب را دادند ولی نبیّ نبود و نیز حضرت فاطمه سلام الله علیها دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با این که نبیّ نبود، مُحَدَّثه بود.
مرحوم شیخ صدوق می‌گوید:
خداوند عزّوجلّ در کتابش یعنی قرآن، خبر داده است که از میان زنان احدی را رسول قرار نداده و به سوی مردم نفرستاده است، آیه‌ای که حقّ تعالی در آن این خبر را داده عبارت است از: «قبل از تو ای پیامبر ما کسی را به سوی این مردم نفرستادیم مگر مردانی که به آنها وحی

نموديم» در اين آيه حقّ تعالى فرموده:
«وَ ما أَرْسَلْنا مِنْ قَبْلِکَ إِلاَّ رِجالاً نُوحى إِلَيْهِم» و نفرموده «إلّا نساء» پس از اين آيه مى‌توان به وضوح استفاده كرد كه زنان نبىّ يا رسول نبوده‌اند ولى اين كه مُحَدَّث نبوده‌اند آيه بر آن دلالتى ندارد و اساسا محدّثون غير از رسل و انبياء هستند چه آن كه مردانى بوده‌اند كه مُحَدَّث به حساب آمده ولى نبىّ و رسول نبوده‌اند.

[روایت شماره] (67)

[بصائر الدّرجات] [الکافی] أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَیْنِ، عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ، عَنِ ابْنِ رِئَابٍ، عَنْ أَبِی عُبَیْدَةَ قَالَ:
سَأَلَ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام بَعْضُ أَصْحَابِنَا، عَنِ الْجَفْرِ، فَقَالَ:
هُوَ جِلْدُ ثَوْرٍ مَمْلُوءٌ عِلْماً، فَقَالَ لَهُ: مَا الْجَامِعَةُ؟
قَالَ تِلْکَ صَحِیفَةٌ طُولُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعاً فِی عَرْضِ الْأَدِیمِ مِثْلُ فَخِذِ الْفَالِجِ فِیهَا کُلُّ مَا یَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَیْهِ وَ لَیْسَ مِنْ قَضِیَّةٍ إِلا وَ فِیهَا حَتَّی أَرْشُ الْخَدْشِ،
قَالَ لَهُ: فَمُصْحَفُ فَاطِمَةَ؟ فَسَکَتَ طَوِیلاً ثُمَّ قَالَ:
إِنَّکُمْ لَتَبْحَثُونَ عَمَّا تُرِیدُونَ وَ عَمَّا لا تُرِیدُونَ، إِنَّ فَاطِمَةَ مَکَثَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَمْسَةً وَ سَبْعِینَ یَوْماً وَ قَدْ کَانَ دَخَلَهَا حُزْنٌ شَدِیدٌ عَلَی أَبِیهَا وَ کَانَ جَبْرَئِیلُ یَأْتِیهَا فَیُحْسِنُ عَزَاءَهَا عَلَی أَبِیهَا وَ یُطَیِّبُ نَفْسَهَا وَ یُخْبِرُهَا عَنْ أَبِیهَا وَ مَکَانِهِ وَ یُخْبِرُهَا بِمَا یَکُونُ بَعْدَهَا فِی ذُرِّیَّتِهَا وَ کَانَ عَلِیٌّ علیه السلام یَکْتُبُ ذَلِکَ، فَهَذَا مُصْحَفُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها.
صاحب بصائر الدّرجات و علامّه‌ی کلینی در کافی (299) با چند واسطه از ابوعبیده روایت می‌کند که گفت:
بعضی از اصحاب حضرت امام جعفر صادق علیه السلام از آن حضرت راجع به جفر پرسش نمود. امام صادق علیه السلام فرمود:
جفر پوست گاویست که علوم فراوانی بر آن نوشته شده.
پرسید:
جامعه چیست؟
فرمود:
جامعه یک صحیفه‌ایست طول آن هفتاد ذراع (300) و به پهنای یک پوست می‌باشد. در آن جامعه آنچه را که مردم احتیاج داشته باشند موجود است هیچ موضوعی نیست که در آن نباشد حتّی تاوان و دیه‌ی خراش.
گفت:
مصحف فاطمه سلام الله علیها چیست؟ امام صادق علیه السلام پس از اینکه مقدار زیادی مکث نمود فرمود:
شما درباره‌ی موضوعی که تصمیم دارید و ندارید جستجو می‌کنید.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها مدّت 75 روز با حزن شدیدی بعد از رسول خدا زنده بود، جبرئیل نزد او می‌آمد و راجع به شهادت پیامبر خدا به ایشان تسلیت می‌گفت و حضرتش را از مکان پدرش آگاه می‌کرد، او را از آن مصائبی که بعداً دچار فرزندانش می‌شد خبر می‌داد، علی بن ابیطالب علیه السلام این موضوعات را می‌نوشتند این معنی مصحف فاطمه‌ست.

[روایت شماره] (68)

[بصائر الدّرجات] أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ:
سَمِعْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام يَقُولُ: تَظْهَرُ زَنَادِقَةٌ سَنَةَ ثَمَانِيَةٍ وَ عِشْرِينَ وَ مِائَةٍ وَ ذَلِکَ لِأَنِّی نَظَرْتُ فِی مُصْحَفِ فَاطِمَةَ،
قَالَ:
فَقُلْتُ: وَ مَا مُصْحَفُ فَاطِمَةَ؟
فَقَالَ:
إِنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی لَمَّا قَبَضَ نَبِيَّهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّم دَخَلَ عَلَی فَاطِمَةَ مِنْ وَفَاتِهِ مِنَ الْحُزْنِ مَا لا يَعْلَمُهُ إِلا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا مَلَكاً يُسَلِّی عَنْهَا غَمَّهَا وَ يُحَدِّثُهَا، فَشَكَتْ ذَلِکَ إِلَی أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ علیه السلام فَقَالَ لَهَا: إِذَا أَحْسَسْتِ بِذَلِکِ وَ سَمِعْتِ الصَّوْتَ قُولِی لِی، فَأَعْلَمَتْهُ فَجَعَلَ يَكْتُبُ كُلَّمَا سَمِعَ حَتَّی أَثْبَتَ مِنْ ذَلِکَ مُصْحَفاً،
قَالَ:
ثُمَّ قَالَ:
أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ مِنَ الْحَلالِ وَ الْحَرَامِ وَ لَكِنْ فِيهِ عِلْمُ مَا يَكُونُ.
در کتاب بصائر الدّرجات (301) با چند واسطه از حماد بن عثمان روایت می‌کند که گفت:
از امام جعفر صادق علیه السلام شنیدم می‌فرمود:
در سنه‌ی 128 قمری زندیق‌هایی به وجود خواهند آمد.
من به مصحف فاطمه نظر کردم و این خبر غیبی را دادم، من به امام صادق علیه السلام گفتم:
مصحف فاطمه چیست؟
فرمود:
موقعی که خدای توانا پیامبر خود را قبض روح کرد غم و اندوهی دچار فاطمه‌ی اطهر شد که غیر از خدا کسی اندازه‌ی آن را نمی‌دانست. خدای رؤوف یک ملکی را نزد او فرستاد که به او تسلیت بگوید و با او گفتگو کند، فاطمه این مطلب را برای علی علیه السلام شرح داد حضرت علی به حضرت زهرا علیهما السلام فرمود:
هر گاه تو صوت آن ملک را احساس کنی برایم بگو.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها هر گاه مطلبی را از آن ملک می‌شنید برای حضرت علی علیه السلام شرح می‌داد و آن بزرگوار آن را می‌نوشت و نوشته‌های آن حضرت را مصحف فاطمه می‌گویند، حکم حلال و حرامی در آن نیست، ولی علم به امور آینده در آن موجود است.

[روایت شماره] (69)

[الکافی] الْعِدَّةُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (302).
أقول: قد أوردنا کثیرا من فضائلها و مناقبها و سیرها سلام الله علیها فی باب غصب فدک و باب فضائل أصحاب الکساء:
وَ رَوَی الْحَسَنُ بْنُ سُلَیْمَانَ فِی کِتَابِ الْمُحْتَضَرِ مِنْ تَفْسِیرِ الثَّعْلَبِیِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ:
خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَدْ أَخَذَ بِیَدِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها وَ قَالَ:
مَنْ عَرَفَ هَذِهِ فَقَدْ عَرَفَهَا وَ مَنْ لَمْ یَعْرِفْهَا فَهِیَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ هِیَ بَضْعَةٌ مِنِّی وَ هِیَ قَلْبِیَ الَّذِی بَیْنَ جَنْبَیَّ فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِی وَ مَنْ آذَانِی فَقَدْ آذَی اللَّهَ.
کِتَابُ الدَّلائِلِ لِلطَّبَرِیِّ، عَنْ أَبِی الْفَرَجِ الْمُعَافَا، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَمِّهِ زَیْدِ بْنِ عَلِیٍّ قَالَ:
حَدَّثَتْنِی فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَتْ:
قَالَ لِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَلا أُبَشِّرُکِ؟ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ یُتْحِفَ زَوْجَةَ وَلِیِّهِ فِی الْجَنَّةِ بَعَثَ إِلَیْکِ تَبْعَثِینَ إِلَیْهَا مِنْ حُلِیِّکِ.
در کتاب کافی (303) از احمد بن محمّد مانند این روایت آورده شده‌ست.
علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:
ما بسیاری از فضائل و مناقب و سیره‌ی حضرت زهرا سلام الله علیها در باب غصب فدک و باب فضائل اصحاب کساء: را آوردیم.
حسن بن سلیمان در کتاب «المحتضر» روایت کرد از تفسیر ثعلبی که او با ذکر سند روایت را به مجاهد می‌رساند که مجاهد گفت:
هر کس می‌شناسد این (بزرگوار) را که می‌شناسد و هر کس نمی‌شناسد (بداند که او) فاطمه دختر محمّد است و او پاره‌ی تن من و اوست قلب من که بین دو پهلوی من قرار گرفته، پس هر کس او را اذیّت کند به تحقیق مرا اذیّت نموده و هر کس مرا اذیّت نماید حقیقتاً خدا را اذیّت نموده‌ست.
طبری در کتاب دلائل الامامه (304) با چند واسطه از حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها روایت می‌کند که فرمود:
پدرم رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من گفت:
به تو بشارت می‌دهم موقعی که خدای رؤوف بخواهد در بهشت برای

زوجه‌ی ولی و دوست خود تحفه‌ای عطا کند نزد تو می‌فرستد که تو از زر و زیور خود برایش بفرستی.

بخش چهارم؛ درباره‌ی اخلاق و رفتار حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها (باب 4؛ سیرها و مکارم أخلاقها سلام الله علیها و سیر بعض خدمها)

[روایت شماره] (01)

[قرب الإسناد] السِّنْدِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِی الْبَخْتَرِیِّ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ عليه السلام قَالَ:
تَقَاضَى عَلِيٌّ وَ فَاطِمَةُ عليهما السلام إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی الْخِدْمَةِ، فَقَضَى عَلَى فَاطِمَةَ بِخِدْمَةِ مَا دُونَ الْبَابِ وَ قَضَى عَلَى عَلِيٍّ بِمَا خَلْفَهُ،
قَالَ:
فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: فَلا يَعْلَمُ مَا دَاخَلَنِی مِنَ السُّرُورِ إِلا اللَّهُ بِإِكْفَائِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تَحَمُّلَ رِقَابِ الرِّجَالِ.
بيان: تحمّل رقاب الرِّجال أی تحمّل أمور تحملها رقابهم من حمل القرب و الحطب و يحتمل أن يكون كناية عن التبرُّز من بين الرِّجال، أو المشی علی رقاب النائمين عند خروجها ليلا للاستقاء أی التحمّل علی رقابهم و لا يبعد أن يكون أصله ما تحمل فأسقطت كلمة «ما» من النُسّاخ.
ثمَّ اعلم أنَّ المعروف فی اللّغة كفاه لا أكفاه و لعلَّ فيه أيضاً تصحيفا (305).
در کتاب قرب الاسناد (306) با چند واسطه از امام محمّد باقر علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
حضرت علی علیه السلام و حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تقاضا نمودند که آن حضرت دستور برنامه‌ی زندگی ایشان را تعیین کند.
پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خدمت داخلی خانه را به عهده‌ی حضرت فاطمه سلام الله علیها نهاد و کارهای خارج از منزل را به عهده‌ی حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام گذاشت.
حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها برای اینکه پیامبر خدا او را از معامله کردن با مردان نجات داده بود به قدری خوشحال شد که غیر از خدا کسی نمی‌دانست.
بیان: «تحمّل رقاب الرّجال» یعنی تحمّل گردن مردان، (یعنی) آنچه را بر دوش و گردن می‌گیرند مانند حمایل کردن غلاف شمشیر و هیزم و احتمال هم دارد کنایه از این باشد که آن مرد از بین مردان دیگر شاخص و بارز شده باشد و یا به این معنی‌ست که عبور می‌کرد بر گردن کسانی که خواب بودند در زمان خارج شدن برای آب دادن، یعنی تحمّل می‌کرد بر گردن آنها (خود را بر گردن آنها نگه می‌داشت) و بعید نیست که اصل آن «ما تحمّل» بوده و «ما» توسط نسخه نویسان ساقط شده باشد.

پس بدان که معروف در لغت «کفاه» می‌باشد نه «اکفاه» و شاید در اینجا غلط تلفّظ شده باشد.

[روایت شماره] (02)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِالْأَسَانِیدِ الثَلاثَةِ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ علیهما السلام أَنَّهُ قَالَ:
حَدَّثَتْنِی أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَیْسٍ قَالَتْ:
کُنْتُ عِنْدَ فَاطِمَةَ سلام الله علیها إِذْ دَخَلَ عَلَیْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ فِی عُنُقِهَا قِلادَةٌ مِنْ ذَهَبٍ کَانَ اشْتَرَاهَا لَهَا عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام مِنْ فَیْءٍ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
یَا فَاطِمَةُ لا یَقُولُ النَّاسُ إِنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ تَلْبَسُ لِبَاسَ الْجَبَابِرَةِ، فَقَطَعَتْهَا وَ بَاعَتْهَا وَ اشْتَرَتْ بِهَا رَقَبَةً فَأَعْتَقَتْهَا، فَسُرَّ بِذَلِکَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
شیخ صدوق در کتاب عیون اخبار الرّضا (307) علیه السلام با چند واسطه از اسماء بنت عُمَیْس روایت می‌کند که گفت:
من نزد فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها بودم که حضرت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد آن معظّمه آمد، یک گردنبندی در گردن فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها بود که حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام آن را از سهم غنیمت خود خریده بود.
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها فرمود:
ای فاطمه! مبادا مردم بگویند:
فاطمه دختر محمّد لباس و زر و زیور ستمکاران را پوشیده‌ست! فاطمه آن گردنبند را باز کرد و فروخت و از پول آن یک غلام زر خرید را در راه خدا آزاد کرد. پس حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از این عمل فاطمه سلام الله علیها مسرور گشت.

[روایت شماره] (03)

[علل الشّرائع] ابْنُ مَقْبَرَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْحَضْرَمِیِّ، عَنْ جَنْدَلِ بْنِ وَالِقٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْمَازِنِیِّ، عَنْ عُبَادَةَ الْكَلْبِیِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنْ فَاطِمَةَ الصُّغْرَى، عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ، عَنْ أَخِیهِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام قَالَ:
رَأَیْتُ أُمِّی فَاطِمَةَ سلام الله علیها قَامَتْ فِی مِحْرَابِهَا لَیْلَةَ جُمُعَتِهَا فَلَمْ تَزَلْ رَاكِعَةً سَاجِدَةً حَتَّى اتَّضَحَ عَمُودُ الصُّبْحِ وَ سَمِعْتُهَا تَدْعُو لِلْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَات وَ تُسَمِّیهِمْ وَ تُكْثِرُ الدُّعَاءَ لَهُمْ وَ لا تَدْعُو لِنَفْسِهَا بِشَیْءٍ، فَقُلْتُ لَهَا: یَا أُمَّاهْ لِمَ لا تَدْعِینَ لِنَفْسِکِ كَمَا تَدْعِینَ لِغَیْرِکِ؟
فَقَالَتْ:
یَا بُنَیَّ! الْجَارُ ثُمَّ الدَّارُ.
شیخ صدوق در کتاب علل الشّرایع (308) با چند واسطه از حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
شبهای جمعه مادرم فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را می‌دیدیم تا طلوع صبح مشغول رکوع و سجود در محراب عبادتش بود، می‌شنیدم که مادرم مکرّراً برای مؤمنین و مؤمنات دعا می‌کرد و نام ایشان را می‌برد ولی برای خویش دعا نمی‌کرد.
من به مادرم گفتم:
پس چرا برای خود دعا نمی‌کنی همچنان که برای دیگران دعا می‌کنی؟!
فرمود:
ای پسر عزیزم، اوّل همسایه، سپس اهل خانه.

[روایت شماره] (04)

[علل الشّرائع] أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِالرَّحْمَنِ الْمَرْوَزِیُّ، عَنْ جَعْفَرٍ الْمُقْرِی، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْمَوْصِلِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَاصِمٍ، عَنْ أَبِی زَیْدٍ الْکَحَّالِ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
کَانَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها إِذَا دَعَتْ تَدْعُو لِلْمُؤْمِنِینَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ لا تَدْعُو لِنَفْسِهَا، فَقِیلَ لَهَا: یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ إِنَّکِ تَدْعِینَ لِلنَّاسِ وَ لا تَدْعِینَ لِنَفْسِکِ، فَقَالَتْ:
الْجَارُ ثُمَّ الدَّارُ.
نیز در همان کتاب (309) با چند واسطه از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام و آن حضرت از پدران بزرگوارشان: روایت می‌کند که فرمودند:
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها برای مؤمنین و مؤمنات دعا می‌کرد و برای خویشتن دعا نمی‌کرد.
وقتی به آن بانو گفته می‌شد:
تو برای مردم دعا می‌کنی، پس چرا برای خویشتن دعا نمی‌کنی؟! می‌فرمود:
اوّل همسایه سپس اهل خانه.

[روایت شماره] (05)

[علل الشّرائع] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّكَّرِیِّ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنِ ابْنِ عُلَیَّةَ، عَنِ الْحَرِیرِیِّ، عَنْ أَبِی الْوَرْدِ بْنِ ثُمَامَةَ، عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ بَنِی سَعْدٍ أَلا أُحَدِّثُكَ عَنِّی وَ عَنْ فَاطِمَةَ إِنَّهَا كَانَتْ عِنْدِی وَ كَانَتْ مِنْ أَحَبِّ أَهْلِهِ إِلَیْهِ وَ أَنَّهَا اسْتَقَتْ بِالْقِرْبَةِ حَتَّی أَثَّرَ فِی صَدْرِهَا وَ طَحَنَتْ بِالرَّحَی حَتَّی مَجِلَتْ یَدَاهَا وَ كَسَحَتِ الْبَیْتَ حَتَّی اغْبَرَّتْ ثِیَابُهَا وَ أَوْقَدَتِ النَّارَ تَحْتَ الْقِدْرِ حَتَّی دَكِنَتْ ثِیَابُهَا، فَأَصَابَهَا مِنْ ذَلِكَ ضَرَرٌ شَدِیدٌ.
فَقُلْتُ لَهَا: لَوْ أَتَیْتِ أَبَاكِ فَسَأَلْتِیهِ خَادِماً یَكْفِیكِ ضُرَّ مَا أَنْتِ فِیهِ مِنْ هَذَا الْعَمَلِ، فَأَتَتِ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَوَجَدَتْ عِنْدَهُ حُدَّاثاً فَاسْتَحَتْ فَانْصَرَفَتْ.
قَالَ:
فَعَلِمَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهَا جَاءَتْ لِحَاجَةٍ،
قَالَ:
فَغَدَا عَلَیْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ نَحْنُ فِی لِفَاعِنَا فَقَالَ:
السَّلامُ عَلَیْكُمْ، فَسَكَتْنَا وَ اسْتَحْیَیْنَا لِمَكَانِنَا، ثُمَّ قَالَ:
السَّلامُ عَلَیْكُمْ فَسَكَتْنَا، ثُمَّ قَالَ:
السَّلامُ عَلَیْكُمْ. فَخَشِینَا إِنْ لَمْ نَرُدَّ عَلَیْهِ أَنْ یَنْصَرِفَ وَ قَدْ كَانَ یَفْعَلُ ذَلِكَ یُسَلِّمُ ثَلاثاً فَإِنْ أُذِنَ لَهُ وَ إِلا انْصَرَفَ، فَقُلْتُ: وَ عَلَیْكَ السَّلامُ یَا رَسُولَ اللَّهِ ادْخُلْ فَلَمْ یَعْدُ أَنْ جَلَسَ عِنْدَ رُءُوسِنَا، فَقَالَ:
یَا فَاطِمَةُ مَا كَانَتْ حَاجَتُكِ أَمْسِ عِنْدَ مُحَمَّدٍ؟
قَالَ:
فَخَشِیتُ إِنْ لَمْ نُجِبْهُ أَنْ یَقُومَ قَالَ:
فَأَخْرَجْتُ رَأْسِی فَقُلْتُ: أَنَا وَاللَّهِ أُخْبِرُكَ یَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا اسْتَقَتْ بِالْقِرْبَةِ حَتَّی أَثَّرَتْ فِی صَدْرِهَا وَ جَرَّتْ بِالرَّحَی حَتَّی مَجِلَتْ یَدَاهَا وَ كَسَحَتِ الْبَیْتَ حَتَّی اغْبَرَّتْ ثِیَابُهَا وَ أَوْقَدَتْ تَحْتَ الْقِدْرِ حَتَّی دَكِنَتْ ثِیَابُهَا، فَقُلْتُ لَهَا: لَوْ أَتَیْتِ أَبَاكِ فَسَأَلْتِیهِ خَادِماً یَكْفِیكِ ضُرَّ مَا أَنْتِ فِیهِ مِنْ هَذَا الْعَمَلِ،
قَالَ:
أَفَلا أُعَلِّمُكُمَا مَا هُوَ خَیْرٌ لَكُمَا مِنَ الْخَادِمِ؟ إِذَا أَخَذْتُمَا مَنَامَكُمَا فَسَبِّحَا ثَلاثاً وَ ثَلاثِینَ وَ احْمَدَا ثَلاثاً وَ ثَلاثِینَ وَ كَبِّرَا أربع [أَرْبَعاً] وَ ثَلاثِینَ،
قَالَ:
فَأَخْرَجَتْ سلام الله علیها رَأْسَهَا فَقَالَتْ:
رَضِیتُ عَنِ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ ثَلاثَ دَفَعَاتٍ.
بیان: قال الجزریُّ: مجلت یده تمجل مجلاً، إذا ثخن جلدها فی العمل بالأشیاء الصلبة و منها حدیث فاطمة سلام الله علیها أنها شكت إلی علی

علیه السلام مجل یدها من الطحن.
و قال: فی حدیث فاطمة سلام الله علیها أنّها أوقدت القِدر حتّی دکنت ثیابها، دکن الثوب إذا اتّسخ و اغبرَّ لونه یدکن دکنا.
و قال: اللفاع ثوب یجلّل به الجسد کلّه کساء کان أو غیره و منه حدیث علّی و فاطمة علیهما السلام و قد دخلنا فی لفاعنا أی لحافنا.
و قال: فی حدیث فاطمة أنّها جاءت إلی النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فوجدت عنده حُدّاثاً أی جماعة یتحدِّثون و هو جمع علی غیر قیاس حملا علی نظیره، نحو سامر و سّمُار فإنَّ السُّمار المحدِّثون.
قوله: فلم یعد أن جلس، أی لم یتجاوز عن الجلوس من عدا یعدو قال الجوهریُّ: عداه أی جاوزه و ما عدا فلان أن صنع کذا.
نیز با چند واسطه روایت می‌کند (310) که حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام به یکی از مردان بنی سعد فرمود:
آیا داستان خودم و فاطمه را برای تو بگویم؟ بدان که فاطمه‌ی اطهر زوجه‌ی من و نزد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از محبوب‌ترین اهل و عیالش بود.
فاطمه با مَشک به قدری آب آورد که اثر آن در سینه‌اش به جای ماند، به قدری آسیاب کرد که دست‌هایش پینه بستند، به قدری خانه را جاروب می‌کرد که لباس‌هایش غبارآلود می‌شد، به قدری در زیر دیگ آتش می‌افروخت که لباس‌هایش چرک می‌شد، او بدین جهت دچار زحمت و مشقّت شدیدی شده بود.
یک وقت به حضرت زهراء سلام الله علیها گفتم:
کاش پیش پدرت پیغمبر خدا می‌رفتی و از آن حضرت تقاضا می‌کردی که یک خادمی برایت عطا کند تا معین و کمک کار تو باشد؟ هنگامی که زهرای اطهر برای این منظور به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم رفت دید گروهی با آن حضرت مشغول گفتگو می‌باشند، فاطمه‌ی زهراء خجالت کشید و مراجعت نمود.
چون پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دریافت که فاطمه حاجتی داشت لذا آن بزرگوار فردا صبح زود که ما خواب بودیم نزد ما آمد و گفت:
«اَلسَّلامُ عَلَیکُم»، ما سکوت اختیار کردیم و چون خوابیده بودیم خجل شدیم.
رسول خدا برای دوّمین بار گفت:
«اَلسَّلامُ عَلَیکُم» و ما نیز ساکت شدیم.
وقتی مرتبه‌ی سوّم گفت:
«اَلسَّلامُ عَلَیکُم»، ما ترسیدیم که اگر جواب آن حضرت را نگوئیم مراجعت نماید، زیرا سه مرتبه به ما سلام کرده بود، من گفتم:
«وَ عَلَیکَ السَّلام یا رَسُول الله» وارد شو، وقتی وارد شد بالای سر ما

نشست و به فاطمه‌ی اطهر فرمود:
دیروز چه حاجتی داشتی که نزد من آمدی؟
من ترسیدم اگر جواب آن برگزیده‌ی خدا را نگوییم برخیزد و برود، لذا سر خود را از زیر لحاف درآوردم و گفتم:
یا رسول الله من جریان را برای شما شرح می‌دهم:
بدان که فاطمه‌ی زهراء به قدری به وسیله‌ی مشک آب آورده که مشک در سینه‌ی او اثر نهاده، به قدری آسیاب کرده که دست‌هایش پینه بسته، به قدری خانه را جاروب کرده که لباس‌هایش غبارآلود شده، به قدری در زیر دیگ آتش افروخته که لباس‌هایش چرک شده.
من به فاطمه‌ی زهراء گفتم:
کاش نزد پدرت رسول خدا می‌رفتی و تقاضا می‌کردی که یک خادم به تو عطا کند تا در این گونه امور معین و کُمکار تو باشد.
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
آیا بهتر نیست دعایی به شما تعلیم نمایم که از خادم برای شما بهتر باشد؟ هر گاه خواستید بخوابید 33 مرتبه سبحان الله، 33 مرتبه الحمدلله و 34 مرتبه الله اکبر بگویید، فاطمه‌ی زهراء سر خود را از زیر لحاف خارج کرد و سه مرتبه گفت:
من از خدا و رسول خدا راضی شدم.
بیان: جزریّ گوید عبارت «مجلت یده» در هنگامی استعمال می‌شود که پوست دست کسی از کار کردن با اشیاء سِفت و زُمُخت پینه بسته باشد که از همین قبیل، حدیث حضرت زهرا سلام الله علیهاست که به حضرت علی علیه السلام شکایت کرد از اینکه دستان مبارکش به خاطر آرد کردن گندم‌ها پینه بسته بود.
و همچنین جزریّ گوید:
«اللّفاع» لباسی را گویند که همه‌ی بدن با آن پوشیده شود، مانند عباء و غیر آن و از همین قبیل است حدیث علی و فاطمه علیهما السلام که می‌فرمایند:
«وَ قَدْ دَخَلْنا فی لِفاعنا» (311) یعنی ما داخل شدیم زیر لحاف.
و آنجا که در این حدیث می‌فرماید:
حضرت فاطمه سلام الله علیها نزد پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آمد و دید «عنده حدّاثاً» یعنی دید جماعتی با او مشغول صحبت کردن می‌باشند و این جمع بستن «حدّاثاً» جمع بستن غیر معمول است و آن را بر نظائر آن حمل می‌کنند، مانند:
«سامر» و «سمّار» همانا سمّار نیز به معنی «محدّثون» سخن گویان است.
و فرموده‌ی آن بزرگوار که می‌فرماید:

«ظلم يعد أن جلس» يعنی از نشستن تجاوز نکرد و از صیغه‌ی «عدا، یعدو» می‌باشد و جوهری گوید:
«عداه» یعنی تجاوز کرد از او (جلو افتاد از او).

[روایت شماره] (06)

[الکافی] [مکارم الأخلاق] عَنْ زُرَارَةَ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:
کَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِذَا أَرَادَ السَّفَرَ سَلَّمَ عَلَی مَنْ أَرَادَ التَّسْلِیمَ عَلَیْهِ مِنْ أَهْلِهِ ثُمَّ یَکُونُ آخِرُ مَنْ یُسَلِّمُ عَلَیْهِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَیَکُونُ وَجْهُهُ إِلَی سَفَرِهِ مِنْ بَیْتِهَا وَ إِذَا رَجَعَ بَدَأَ بِهَا.
فَسَافَرَ مَرَّةً وَ قَدْ أَصَابَ عَلِیٌّ علیه السلام شَیْئاً مِنَ الْغَنِیمَةِ فَدَفَعَهُ إِلَی فَاطِمَةَ فَخَرَجَ فَأَخَذَتْ سِوَارَیْنِ مِنْ فِضَّةٍ وَ عَلَّقَتْ عَلَی بَابِهَا سِتْراً، فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَتَوَجَّهَ نَحْوَ بَیْتِ فَاطِمَةَ کَمَا کَانَ یَصْنَعُ، فَقَامَتْ فَرِحَةً إِلَی أَبِیهَا صُبَابَةً وَ شَوْقاً إِلَیْهِ فَنَظَرَ فَإِذَا فِی یَدِهَا سِوَارَانِ مِنْ فِضَّةٍ وَ إِذَا عَلَی بَابِهَا سِتْرٌ، فَقَعَدَ رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَیْثُ یَنْظُرُ إِلَیْهَا، فَبَکَتْ فَاطِمَةُ وَ حَزِنَتْ وَ قَالَتْ:
مَا صَنَعَ هَذَا بِی قَبْلَهَا.
فَدَعَتِ ابْنَیْهَا فَنَزَعَتِ السِّتْرَ مِنْ بَابِهَا وَ خَلَعَتِ السِّوَارَیْنِ مِنْ یَدَیْهَا، ثُمَّ دَفَعَتِ السِّوَارَیْنِ إِلَی أَحَدِهِمَا وَ السِّتْرَ إِلَی الْآخَرِ ثُمَّ قَالَتْ لَهُمَا: انْطَلِقَا إِلَی أَبِی فَأَقْرِئَاهُ السَّلَامَ وَ قُولا لَهُ: مَا أَحْدَثْنَا بَعْدَکَ غَیْرَ هَذَا فَشَأْنَکَ بِهِ، فَجَاءَاهُ فَأَبْلَغَاهُ ذَلِکَ عَنْ أُمِّهِمَا فَقَبَّلَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ الْتَزَمَهُمَا وَ أَقْعَدَ کُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَی فَخِذِهِ، ثُمَّ أَمَرَ بِذَیْنِکَ السِّوَارَیْنِ فَکُسِّرَا فَجَعَلَهُمَا قِطَعاً ثُمَّ دَعَا أَهْلَ الصُّفَّةِ [وَ هُمْ] قَوْمٌ مِنَ الْمُهَاجِرِینَ لَمْ یَکُنْ لَهُمْ مَنَازِلُ وَ لا أَمْوَالٌ، فَقَسَّمَهُ بَیْنَهُمْ قِطَعاً، ثُمَّ جَعَلَ یَدْعُو الرَّجُلَ مِنْهُمُ الْعَارِیَ الَّذِی لا یَسْتَتِرُ بِشَیْءٍ وَ کَانَ ذَلِکَ السِّتْرُ طَوِیلاً لَیْسَ لَهُ عَرْضٌ فَجَعَلَ یُؤَزِّرُ الرَّجُلَ فَإِذَا الْتَقَیَا عَلَیْهِ قَطَعَهُ حَتَّی قَسَّمَهُ بَیْنَهُمْ أُزُراً ثُمَّ أَمَرَ النِّسَاءَ لا یَرْفَعْنَ رُءُوسَهُنَّ، مِنَ الرُّکُوعِ وَ السُّجُودِ حَتَّی یَرْفَعَ الرِّجَالُ رُؤوسَهُمْ وَ ذَلِکَ أَنَّهُمْ کَانُوا مِنْ صِغَرِ إِزَارِهِمْ إِذَا رَکَعُوا وَ سَجَدُوا بَدَتْ عَوْرَتُهُمْ مِنْ خَلْفِهِمْ ثُمَّ جَرَتْ بِهِ السُّنَّةُ أَنْ لَا یَرْفَعَ النِّسَاءُ رُؤوسَهُنَّ مِنَ الرُّکُوعِ وَ السُّجُودِ حَتَّی یَرْفَعَ الرِّجَالُ.
ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
رَحِمَ اللَّهُ فَاطِمَةَ لَیَکْسُوَنَّهَا اللَّهُ بِهَذَا السِّتْرِ مِنْ کِسْوَةِ الْجَنَّةِ وَ لَیُحَلِّیَنَّهَا بِهَذَیْنِ السِّوَارَیْنِ مِنْ حِلْیَةِ الْجَنَّةِ.
عَنِ الْکَاظِمِ علیه السلام قَالَ:
إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
دَخَلَ عَلَی ابْنَتِهِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها وَ فِی عُنُقِهَا قِلادَةٌ، فَأَعْرَضَ عَنْهَا، فَقَطَعَتْهَا وَ رَمَتْ بِهَا، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَنْتِ مِنِّی ایتِینِی یَا فَاطِمَةُ ثُمَّ جَاءَ سَائِلٌ فَنَاوَلَتْهُ الْقِلادَةَ.
علّامه حسن بن فضل طبرسی در مکارم (312) از زراه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:

هر گاه رسول اکرم صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم می‌خواست مسافرت کند به اهل بیت خویشتن سلام می‌کرد، آخرین نفری را که سلام و وداع می‌کرد حضرت فاطمه‌ی اطهر بود، آنگاه از خانه‌ی فاطمه‌ی زهراء به مسافرت می‌رفت، موقعی که از سفر برمی گشت قبل از همه جا وارد خانه‌ی زهرای اطهر سلام الله علیها می‌گردید.

در یکی از مسافرت‌های پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام مقداری از غنیمت‌هایی را که نصیب آن حضرت شده بود به فاطمه‌ی زهراء داد. آن بانوی معظّمه از خانه خارج شد و از آن غنیمت دو عدد النگوی نقره و یک پرده برای در اطاق خود خرید.

وقتی پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از مسافرت بازگشت وارد مسجد شد و طبق معمول متوجّه خانه‌ی فاطمه‌ی زهراء شد، فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها از جای برخاست و با شوق فراوان از پدر خود استقبال نمود.

موقعی که چشم پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به النگوهای نقره و پرده‌ی در خانه افتاد نشست و همچنان با تعجّب به فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها نگریست! !

فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها که یک چنین سابقه‌ای را از پدر خویشتن ندیده بود محزون و گریان شد و گفت:

پدرم قبلاً یک چنین عملی را با من انجام نمی‌داد.

آنگاه حضرت حسنین علیهما السلام را خواست، پرده را کند و النگوها را از دست خود درآورد، پرده را به یکی از ایشان و النگوها را به دیگری داد و به ایشان فرمود:

اینها را نزد پدرم پیغمبر خدا ببرید و سلام مرا برسانید و بگویید:

ما بعد از مسافرت تو چیزی غیر از اینها اضافه ننموده‌ایم، اکنون هر معامله‌ای که می‌خواهی با این النگوها و پرده انجام بده.

هنگامی که حضرت حسنین علیهما السلام آمدند و پیام و سلام مادر خویشتن را رسانیدند، پیغمبر خدا ایشان را بوسید و به خود چسبانید و بر سر زانوهای مبارک خود جای داد.

آنگاه دستور داد تا النگوها را شکستند و قطعه قطعه نمودند، سپس اهل صُفّه (313) را خواست و آنها را بین آنان تقسیم نمود. پس از تقسیم النگوها، آن افرادی را از اهل مدینه خواست که لباسی برای ستر عورت خود نداشتند و به اندازه‌ی یک لنگ از آن پرده که طولانی بود ولی چندان عرضی نداشت به ایشان عطا کرد تا اینکه آن پرده را بین آنان توزیع و تقسیم نمود. سپس به زنان دستور داد در حال نماز قبل از اینکه مردان سر از رکوع و سجود برنداشته‌اند، سر از رکوع و سجود برندارند. زیرا مردان به علّت کوچکی آن لنگی که عورت خود را پوشانیده بودند هر گاه

به رکوع و سجود می‌رفتند عورت ایشان از عقب پیدا می‌شد. بدین جهت است که زنان نباید قبل از مردان سر از رکوع و سجود بردارند.
پس از این جریان، پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
خدا فاطمه را رحمت کند، خدا برای این پرده‌ای که زهرا در راه خدا داد از لباس‌های بهشتی به وی می‌پوشاند و در عوض این دو النگویی که داد از زر و زیورهای بهشت به او عطا می‌نماید.
حضرت موسی بن جعفر علیه السلام می‌فرماید:
روزی پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها رفت، چون یک گردنبند در گردن آن بانو دید، لذا از او اعراض نمود، وقتی فاطمه‌ی زهراء آن گردنبند را باز کرد و کنار نهاد رسول خدا به وی فرمود:
تو از من هستی، اکنون نزد من بیا! سپس شخص سائلی آمد و حضرت زهراء آن گردنبند را به او عطا کرد.

[روایت شماره] (07)

[المناقب لابن شهرآشوب] حِلْیَةُ أَبِی نُعَیْمٍ وَ مُسْنَدُ أَبِی یَعْلَی قَالَتْ عَائِشَةُ: مَا رَأَیْتُ أَحَداً قَطُّ أَصْدَقَ مِنْ فَاطِمَةَ غَیْرَ أَبِیهَا.
وَ رَوَیَا أَنَّهُ کَانَ بَیْنَهُمَا شَیْءٌ فَقَالَتْ عَائِشَةُ: یَا رَسُولَ اللَّهُ سَلْهَا فَإِنَّهَا لا تَکْذِبُ وَ قَدْ رَوَی الْحَدِیثَیْنِ عَطَاءٌ وَ عَمْرُو بْنُ دِینَارٍ.
الْحَسَنُ الْبَصْرِیُّ: مَا کَانَ فِی هَذِهِ الْأُمَّةِ أَعْبَدَ مِنْ فَاطِمَةَ کَانَتْ تَقُومُ حَتَّی تَوَرَّمَ قَدَمَاهَا.
وَ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَهَا: أَیُّ شَیْءٍ خَیْرٌ لِلْمَرْأَةِ؟
قَالَتْ:
أَنْ لا تَرَی رَجُلاً وَ لا یَراهَا رَجُلٌ. فَضَمَّهَا إِلَیْهِ وَ قَالَ:
«ذُرِّیَّةٌ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ» (314).
وَ فِی الْحِلْیَةِ: الْأَوْزَاعِیُّ عَنِ الزُّهْرِیِّ قَالَ:
لَقَدْ طَحَنَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّی مَجِلَتْ (315) یَدَاهَا وَ طَبَّ الرَّحَی فِی یَدِهَا.
بیان: طبَّ أی تأنّی فی الأمور و تلطّف و لعلَّ المعنی أثرَّت فیها قلیلاً قلیلاً و لعلَّ فیه تصحیفا (316).
در کتاب مناقب (317) از ابن شهر آشوب نقل شده است در کتاب حلیة از ابی نعیم و مسند ابی یعلی نقل است که عایشه گفت:
هرگز کسی را راستگوتر از فاطمه ندیدم، به غیر از پدر بزرگوارش.
و همچنین ابی نعیم و ابی یعلی نقل کرده‌اند که بین عایشه و حضرت زهرا سلام الله علیها اختلافی پیش آمد، پس عایشه گفت:
ای رسول خدا! از خود فاطمه سلام الله علیها سؤال کن به راستی که او دروغ نمی‌گوید و همچنین این دو روایت که گذشت را عطا و عمرو بن دینار هم نقل نموده‌اند.
حسن بصری نیز گفته: در بین این امّت هیچ کس عابدتر از فاطمه سلام الله علیها نیست، او آنقدر به نماز ایستاد تا آنکه قدم‌های مبارکش متورّم شد.
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها فرمود:
چه چیزی برای زن خیر و نیکوست؟ زهرای اطهر عرض کرد:
زن، مرد نامحرمی را نبیند و مرد نامحرمی هم او را نبیند، پیغمبر خدا آن بانو را به خود چسبانید و فرمود:
«ذریّه‌ای که بعضی از آنها از بعض دیگرند».
و در کتاب حلیه آمده است: اوزاعی از زُهری نقل کرد که گفت:

فاطمه سلام الله علیها دختر رسول خدا صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم آن قدر (گندم) آرد کرد با آسیاب دستی تا اینکه دست‌هایش پینه بست و دستاس از دست مبارکش افتاد.

بیان: «طبّ» یعنی با طمأنینه کار کردن و شاید به این معنی‌ست که آهسته آهسته دسته‌ی دستاس بر روی دستان مبارک آن حضرت اثر گذاشت و شاید به این معنی‌ست که دسته‌ی دستاس بر روی دست‌های مبارک نقش بست.

[روایت شماره] (08)

[المناقب لابن شهرآشوب] فِی الصَّحِیحَیْنِ إِنَّ عَلِیّاً علیه السلام قَالَ أَشْتَکِی مِمَّا أَبْدَأُ بِالْقِرَبِ فَقَالَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها: وَاللَّهِ إِنِّی أَشْتَکِی یَدِی مِمَّا أَطْحَنُ بِالرَّحَی وَ کَانَ عِنْدَ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أُسَارَی فَأَمَرَهَا أَنْ تَطْلُبَ مِنَ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَادِماً، فَدَخَلَتْ عَلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ سَلَّمَتْ عَلَیْهِ وَ رَجَعَتْ، فَقَالَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام مَا لَکِ؟
قَالَتْ:
وَاللَّهِ مَا اسْتَطَعْتُ أَنْ أُکَلِّمَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنْ هَیْبَتِهِ، فَانْطَلَقَ عَلِیٌّ مَعَهَا إِلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَقَالَ لَهُمَا: لَقَدْ جَاءَتْ بِکُمَا حَاجَةٌ، فَقَالَ عَلِیٌّ: مُجَارَاتُهُمَا فَقَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
لا وَ لَکِنِّی أَبِیعُهُمْ وَ أُنْفِقُ أَثْمَانَهُمْ عَلَی أَهْلِ الصُّفَّةِ وَ عَلَّمَهَا تَسْبِیحَ الزَّهْرَاءِ.
کِتَابُ الشِّیرَازِیِّ أَنَّهَا لَمَّا ذَکَرَتْ حَالَهَا وَ سَأَلَتْ جَارِیَةً بَکَی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:
یَا فَاطِمَةُ وَ الَّذِی بَعَثَنِی بِالْحَقِّ إِنَّ فِی الْمَسْجِدِ أَرْبَعَ مِائَةِ رَجُلٍ مَا لَهُمْ طَعَامٌ وَ لا ثِیَابٌ وَ لَوْلا خَشْیَتِی خَصْلَةً لَأَعْطَیْتُکِ مَا سَأَلْتِ، یَا فَاطِمَةُ إِنِّی لا أُرِیدُ أَنْ یَنْفَکَّ عَنْکِ أَجْرُکِ إِلَی الْجَارِیَةِ وَ إِنِّی أَخَافُ أَنْ یَخْصِمَکِ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام یَوْمَ الْقِیَامَةِ بَیْنَ یَدَیِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ إِذَا طَلَبَ حَقَّهُ مِنْکِ ثُمَّ عَلَّمَهَا صَلاةَ التَّسْبِیحِ فَقَالَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام :
مَضَیْتِ تُرِیدِینَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الدُّنْیَا فَأَعْطَانَا اللَّهُ ثَوَابَ الْآخِرَةِ.
قَالَ:
قَالَ أَبُوهُرَیْرَةَ: فَلَمَّا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنْ عِنْدِ فَاطِمَةَ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَی رَسُولِهِ «وَ إِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّکَ تَرْجُوها» (318) یَعْنِی عَنْ قَرَابَتِکَ وَ ابْنَتِکَ فَاطِمَةَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاةِ اللَّهِ، یَعْنِی طَلَبَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّکَ، یَعْنِی رِزْقاً مِنْ رَبِّکَ «تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلاً مَیْسُوراً» (319) یَعْنِی قَوْلاً حَسَناً.
فَلَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآیَةُ أَنْفَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم جَارِیَةً إِلَیْهَا لِلْخِدْمَةِ وَ سَمَّاهَا فِضَّةَ.
تَفْسِیرُ الثَّعْلَبِیِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیه السلام وَ تَفْسِیرُ الْقُشَیْرِیِّ، عَنْ جَابِرٍ الْأَنْصَارِیِّ أَنَّهُ رَأَی النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ وَ عَلَیْهَا کِسَاءٌ مِنْ أَجِلَّةِ الْإِبِلِ وَ هِیَ تَطْحَنُ بِیَدَیْهَا وَ تُرْضِعُ وُلْدَهَا، فَدَمَعَتْ عَیْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:

يَا بِنْتَاهْ تَعَجَّلِى مَرَارَةَ الدُّنْيَا بِحَلاوَةِ الآخِرَةِ، فَقَالَتْ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نَعْمَائِهِ وَ الشُّكْرُ لِلَّهِ عَلَى آلائِهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ «وَ لَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى (320).
ابنُ شَاهِينَ فِى مَنَاقِبِ فَاطِمَةَ وَ أَحْمَدُ فِى مُسْنَدِ الْأَنْصَارِ بِإِسْنَادِهِمَا عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ وَ ثَوْبَانَ أَنَّهُمَا قَالا: كَانَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَبْدَأُ فِى سَفَرِهِ بِفَاطِمَةَ وَ يَخْتِمُ بِهَا، فَجَعَلَتْ وَقْتاً سِتْراً مِنْ كِسَاءٍ خَيْبَرِيَّةٍ لِقُدُومِ أَبِيهَا وَ زَوْجِهَا فَلَمَّا رَآهُ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تَجَاوَزَ عَنْهَا وَ قَدْ عُرِفَ الْغَضَبُ فِى وَجْهِهِ حَتَّى جَلَسَ عِنْدَ الْمِنْبَرِ فَنَزَعَتْ قِلادَتَهَا وَ قُرْطَيْهَا وَ مَسَكَتَيْهَا وَ نَزَعَتِ السِّتْرَ فَبَعَثَتْ بِهِ إِلَى أَبِيهَا وَ قَالَتْ:
اجْعَلْ هَذَا فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَلَمَّا أَتَاهُ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
قَدْ فَعَلَتْ فِدَاهَا أَبُوهَا ثَلاثَ مَرَّاتٍ مَا لِآلِ مُحَمَّدٍ وَ لِلدُّنْيَا فَإِنَّهُمْ خُلِقُوا لِلْآخِرَةِ وَ خُلِقَتِ الدُّنْيَا لَهُمْ.
وَ فِى رِوَايَةِ أَحْمَدَ: فَإِنَّ هَؤُلاءِ أَهْلُ بَيْتِى وَ لا أُحِبُّ أَنْ يَأْكُلُوا طَيِّبَاتِهِمْ فِى حَيَاتِهِمُ الدُّنْيَا.
أَبُوصَالِحِ الْمُؤَذِّنُ فِى كِتَابِهِ بِالْإِسْنَادِ عَنْ عَلِىٍّ عليه السلام أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دَخَلَ عَلَى ابْنَتِهِ فاطِمَةَ فَإِذَا فِى عُنُقِهَا قِلادَةٌ، فَأَعْرَضَ عَنْهَا، فَقَطَّعَهَا فَرَمَتْ بِهَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ: أَنْتِ مِنِّى يَا فَاطِمَةُ ثُمَّ جَاءَهَا سَائِلٌ فَنَاوَلَتْهُ الْقِلادَةَ.
أَبُوالْقَاسِمِ الْقُشَيْرِىُّ فِى كِتَابِهِ: قَالَ بَعْضُهُمْ: انْقَطَعْتُ فِى الْبَادِيَةِ عَنِ الْقَافِلَةِ فَوَجَدْتُ امْرَأَةً، فَقُلْتُ لَهَا: مَنْ أَنْتِ؟
فَقَالَتْ «وَ قُلْ سَلامٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ» (321) فَسَلَّمْتُ عَلَيْهَا، فَقُلْتُ: مَا تَصْنَعِينَ هَاهُنَا؟
قَالَتْ:
«مَنْ يَهْدِاللَّهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ» (322) فَقُلْتُ: أمِنَ الْجِنِّ أَنْتِ أَمْ مِنَ الْإِنْسِ؟
قَالَتْ:
«يا بَنِى آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ» (323) فَقُلْتُ: مِنْ أَيْنَ أَقْبَلْتِ؟
قَالَتْ «يُنادَوْنَ مِنْ مَكانٍ بَعِيدٍ» (324) فَقُلْتُ: أَيْنَ تَقْصِدِينَ؟
قَالَتْ «وَ لِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ» (325) فَقُلْتُ: مَتَى انْقَطَعْتِ؟
قَالَتْ:
«وَ لَقَدْ خَلَقْنَا السَّماواتِ وَ الْأَرْضَ وَ ما بَيْنَهُما فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ» (326) فَقُلْتُ: أتَشْتَهِينَ طَعَاماً؟
فَقَالَتْ:
«وَ ما جَعَلْناهُمْ جَسَداً لا يَأْكُلُونَ الطَّعامَ» (327) فَأَطَعَمْتُهَا، ثُمَّ قُلْتُ: هَرْوِلِى وَ لا تَعَجَّلِى،
قَالَتْ:
«لا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْساً إلا وُسْعَها» (328) فَقُلْتُ: أُرْدِفُكِ؟

فَقَالَتْ:
«لَوْ كانَ فِيهِما آلِهَةٌ إِلا اللَّهُ لَفَسَدَتا» (329) فَنَزَلْتُ فَأَرْكَبْتُهَا، فَقَالَتْ:
«سُبْحانَ الَّذِی سَخَّرَلَنا هذا» (330) فَلَمَّا أَدْرَكْنَا الْقَافِلَةَ قُلْتُ: أَلَكِ أَحَدٌ فِيهَا؟
قَالَتْ:
«يا داوُدُ إِنَّا جَعَلْناکَ خَلِيفَةً فِی الْأَرْضِ» (331) «وَ ما مُحَمَّدٌ إِلا رَسُولٌ» (332) «يا يَحْيی خُذِ الْكِتابَ» (333).
«يا مُوسی إِنِّی أَنَا اللَّهُ» (334) فَصِحْتُ بِهَذِهِ الْأَسْمَاءِ، فَإِذَا أَنَا بِأَرْبَعَةِ شَبَابٍ مُتَوَجِّهَيْنِ نَحْوَهَا، فَقُلْتُ: مَنْ هَؤُلاءِ مِنْكِ؟
قَالَتْ:
«الْمالُ وَ الْبَنُونَ زِينَةُ الْحَياةِ الدُّنْيا» (335) فَلَمَّا أَتَوْهَا قَالَتْ:
«يا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِیُّ الْأَمِينُ» (336) فَكَافُونِی بِأَشْيَاءَ فَقَالَتْ:
«وَ اللَّهُ يُضاعِفُ لِمَنْ يَشاءُ» (337) فَزَادُوا عَلَیَّ فَسَأَلْتُهُمْ عَنْهَا فَقَالُوا: هَذِهِ أُمُّنَا فِضَّةُ جَارِيَةُ الزهراء سلام الله عليها مَا تَكَلَّمَتْ مُنْذُ عِشْرِينَ سَنَةً إِلا بِالْقُرْآنِ.
در كتاب مناقب (338) به نقل از صحيحين آمده است كه: حضرت علی بن ابيطالب عليه السلام از بس با مشک، آب كشيده بود شكايت داشت، فاطمه‌ی اطهر سلام الله عليها فرمود:
من هم از كثرت آسياب نمودن دستم خسته شده، چون افراد اسيری نزد پيامبر خدا بودند لذا حضرت علی عليه السلام به فاطمه فرمود:
از پدرت بخواه كه يكی از اين اسيران را برای تو خادم قرار دهد، فاطمه‌ی زهراء سلام الله عليها به حضور پيغمبر اكرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشرّف شد و سلام كرد ولی (بدون اظهار حاجت) مراجعت نمود.
اميرالمؤمنين علی عليه السلام به او فرمود:
تو را چه شد؟!
فاطمه عرض كرد:
به خدا قسم از هيبتی كه پدرم دارد نتوانستم با آن حضرت سخن بگويم!
حضرت علی و حضرت زهرا عليهما السلام با يكديگر برای عرض حاجت به حضور پيغمبر اكرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آمدند.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
گويا حاجتی داشته باشيد؟
حضرت علی عليه السلام عرض كرد:
كنيزی برای فاطمه می‌خواهيم.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
نه، من اين كار را نمی‌كنم، بلكه اين اسيرها را می‌فروشم و پول آنها را

برای اهل صُفّه به مصرف می‌رسانم.
آنگاه تسبیح حضرت زهراء سلام الله علیها را به آن بانو تعلیم داد.
در کتاب شیرازی می‌نویسد:
هنگامی که فاطمه‌ی زهرا شرح حال خود را گفت و از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یک کنیزی تقاضا نمود، پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گریان شد و فرمود:
ای فاطمه! قسم به حق آن خدایی که مرا به پیامبری مبعوث نموده تعداد 400 نفر مرد فقیر در مسجد من زندگی می‌کنند که غذا و لباسی ندارند، اگر من از یک خصلتی نمی‌ترسیدم خواست تو را انجام می‌دادم، ای فاطمه! من نمی‌خواهم که اجر و ثواب تو نصیب یک کنیز شود، من می‌ترسم که علی بن ابیطالب علیه السلام فردای قیامت پیش خدا حقّ خود را از تو مطالبه نماید.
سپس حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تسبیح معروف را به آن بانو تعلیم داد.
حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام با خوشحالی فراوان به فاطمه فرمود:
گر چه تو به منظور حاجت دنیوی به حضور پدرت مشرّف شدی، ولی خدای رؤوف ثواب اخروی را به ما عطا فرمود!
ابوهُرَیره می‌گوید:
وقتی پیغمبر خدا از نزد فاطمه خارج شد (آیه‌ی 28 سوره‌ی اسراء) نازل شد که می‌فرماید:
«اگر از ایشان اعراض کردی که به رحمت پروردگار خود امیدوار باشی پس در جواب ایشان سخن نیکویی بگو».
منظور از رحمت پروردگار که در آیه‌ی شریفه آمده همان رضایت خداوند است که رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برای جلب آن به دخترش پاسخ منفی داد.
پس از نزول آیه‌ی شریفه، پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم کنیزی را برای خدمت فاطمه سلام الله علیها اعزام نمود که نامش فضّه بود.
ثَعلبی (339) و قُشَیری در تفسیرهای خود از امام جعفر صادق علیه السلام و جابر انصاری روایت می‌کنند که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه سلام الله علیها را در حالی دید که کسایی از پوشاک شتر به دوش افکنده و با دست خود مشغول آسیاب کردن و شیر دادن فرزندش می‌باشد.
پیامبر خدا پس از اینکه چشمانش پر از اشک شد به فاطمه فرمود:
ای دختر عزیزم! مرارت و تلخی‌های دنیا را در مقابل شیرینی آخرت قرار بده.

فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها عرض کرد:
«یا رسول الله! اَلْحَمْدُللهِ عَلی نَعْمائِهِ وَ الشُّکْرُ للهِ عَلی آلائِهِ» در همین موقع بود که خدای رؤوف (آیه‌ی پنجم سوره‌ی والضّحی را) نازل کرد که می‌فرماید:
«پروردگار تو به قدری از گنهکاران را به تو ببخشد که راضی شوی».
ابن شاهین و احمد از ابوهریره روایت می‌کنند که گفت:
هر گاه پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از مسافرت باز می‌گشت اوّلین کسی را که می‌دید فاطمه بود و هر گاه به سفر می‌رفت آخرین کسی را که دیدار می‌نمود فاطمه بود.
فاطمه‌ی زهراء در یکی از مسافرت‌های پیامبر خدا برای ورود پدر و شوهرش کساء خیبری پوشید.
هنگامی که رسول خدا از مسافرت بازگشت و چشم مبارکش به آن کساء افتاد آثار غضب در صورت مقدّسش مشاهده شد و نزد منبر نشست، فاطمه‌ی زهراء گردنبند و دو گوشواره و النگو و پرده را به حضور پدر بزرگوارش فرستاد و پیغام داد که اینها را در راه خدا مصرف کن!
موقعی که آنها را به رسول خدا تقدیم کردند سه مرتبه فرمود:
پدرش به فدای او باد که کار خوبی کرده، محمّد و آل محمّد را با دنیا چه کار! زیرا ایشان برای آخرت آفریده شده‌اند و دنیا از برای ایشان خلق شده‌ست.
در روایت احمد می‌گوید:
پیغمبر فرمود:
اینان اهل بیت من هستند و من دوست ندارم چیزهای طیّب و طاهر خود را در دنیا داشته باشند.
ابوصالح مؤذّن در کتاب خود با ذکر سند از حضرت علی علیه السلام نقل کرده که فرمود:
روزی پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم داخل شد بر دخترش فاطمه سلام الله علیها، پس ناگاه دید در گردن او گردنبندی است، پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برگشت.
آنگاه فاطمه سلام الله علیها آن گردنبند را پاره کرد و انداخت، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
تو از من می‌باشی ای فاطمه! پس سائلی آمد، حضرت فاطمه سلام الله علیها آن را به سائل بخشیدند.
فضّه‌ی خادمه
ابوالقاسم قشیری در کتاب خود از شخصی نقل می‌کند (340) که گفت:
من در صحرا از کاروان دور افتادم و با زنی مصادف شدم، به وی گفتم: کیستی؟

گفت:
«و بگو سلام بر شما امّا به زودی خواهد دانست» وقتی به او سلام کردم و گفتم:
اینجا چه کار می‌کنی؟
گفت:
«هر کس را که خدا هدایت کند هیچ گمراه کننده‌ای نخواهد داشت» گفتم:
از جنّ یا انس می‌باشی؟
گفت:
«ای فرزندان آدم بگیرید زینت خود را» گفتم:
از کجا می‌آیی؟
گفت:
«ایشان را از جاهای بسی دور می‌خوانند» گفتم به کجا می‌روی؟
گفت:
«زیارت خانه‌ی خدا بر مردم واجب است» گفتم:
چند وقت است که از قافله دور افتادی؟
گفت:
«و ما زمین و آسمان‌ها و آنچه بین آنهاست، همه را در شش روز آفریدیم» گفتم:
آیا به غذا اشتها داری؟
گفت:
«و آنان را جسدهایی که غذا نخورند قرار ندادیم» من به وی غذا دادم گفتم:
آهسته برو، تعجیل منمای!
گفت:
«خدا هیچ کس را جز به اندازه‌ی طاقتش مکلّف نمی‌کند» گفتم:
بیا تو را در عقب خویش سوار کنم.
گفت:
«اگر در آسمان و زمین غیر از خدای یکتا خدایانی وجود داشت هر دو تباه می‌شوند» وقتی من پیاده شدم و او را سوار کردم، گفت:
«منزّه است آن کس که اینها را رام ما کرد».
موقعی که به قافله رسیدیم به وی گفتم:
تو کسی را در این قافله داری؟
گفت:
«ای داوود به درستی که ما تو را خلیفه‌ی روی زمین قرار دادیم» «و محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نیست مگر پیامبری» «ای یحیی کتاب را بگیر» «ای موسی من خدای یکتایم».

آنگاه صاحبان این نام‌ها را صدا زد، ناگاه دیدم چهار جوان به سوی او شتافتند.
من به او گفتم:
اینان نسبتی با تو دارند؟
گفت:
«مال و فرزندان زینت زندگی این دنیاست» وقتی آن جوانان نزد او آمدند گفت:
«ای پدر این جوان را اجیر کن بهترین کس که اجیر گرفته‌ای قوی و امین است» آنان اشیائی به من عطا کردند، او گفت:
«خدا برای کسی که بخواهد چند برابر می‌کند» آنان چیزهایی دیگری نیز به من دادند. من از آن جوانان پرسیدم:
این زن کیست؟
گفتند:
این مادر ما، فضّه است که خادمه‌ی فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها بوده، مدّت بیست سال است که جز به وسیله‌ی آیات قرآن سخن نمی‌گوید.

[روایت شماره] (09)

[الدروع الواقية] مِنْ كِتَابِ زُهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لِأَبِى جَعْفَرٍ أَحْمَدَ الْقُمِّيِّ أَنَّهُ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم «وَ إِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ * لَها سَبْعَةُ أَبْوابٍ لِكُلِّ بابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ» (341) بَكَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بُكَاءً شَدِيداً وَ بَكَتْ صَحَابَتُهُ لِبُكَائِه وَ لَمْ يَدْرُوا مَا نَزَلَ بِهِ جَبْرَئِيلُ عليه السلام وَ لَمْ يَسْتَطِعْ أَحَدٌ مِنْ صَحَابَتِهِ أَنْ يُكَلِّمَهُ.
وَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِذَا رَأَى فَاطِمَةَ سلام الله عليها فَرِحَ بِهَا، فَانْطَلَقَ بَعْضُ أَصْحَابِهِ إِلَى بَابِ بَيْتِهَا، فَوَجَدَ بَيْنَ يَدَيْهَا شَعِيراً وَ هِىَ تَطْحَنُ فِيهِ وَ تَقُولُ: «وَ ما عِنْدَاللَّهِ خَيْرٌ وَ أَبْقى» (342) فَسَلَّمَ عَلَيْهَا وَ أَخْبَرَهَا بِخَبَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ بُكَائِهِ.
فَنَهَضَتْ وَ الْتَفَّتْ بِشَمْلَةٍ لَهَا خَلَقَةٍ قَدْ خِيطَتْ فِي اثْنَىْ عَشَرَ مَكَاناً بِسَعَفِ النَّخْلِ، فَلَمَّا خَرَجَتْ نَظَرَ سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ إِلَى الشَّمْلَةِ وَ بَكَى وَ قَالَ:
وَا حُزْنَاهُ إِنَّ قَيْصَرَ وَ كِسْرَى لَفِى السُّنْدُسِ وَ الْحَرِيرِ وَ ابْنَةُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَيْهَا شَمْلَةُ صُوفٍ خَلَقَةٌ قَدْ خِيطَتْ فِي اثْنَىْ عَشَرَ مَكَاناً.
فَلَمَّا دَخَلَتْ فَاطِمَةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَتْ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ سَلْمَانَ تَعَجَّبَ مِنْ لِبَاسِى، فَوَالَّذِى بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا لِى وَ لِعَلِيٍّ مُنْذُ خَمْسِ سِنِينَ إِلا مَسَكُ كَبْشٍ نَعْلِفُ عَلَيْهَا بِالنَّهَارِ بَعِيرَنَا، فَإِذَا كَانَ اللَّيْلُ افْتَرَشْنَاهُ وَ إِنَّ مِرْفَقَتَنَا لَمِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
يَا سَلْمَانُ إِنَّ ابْنَتِى لَفِى الْخَيْلِ السَّوَابِقِ.
ثُمَّ قَالَتْ:
يَا أَبَتِ فَدَيْتُكَ مَا الَّذِى أَبْكَاكَ؟ فَذَكَرَ لَهَا مَا نَزَلَ بِهِ جَبْرَئِيلُ مِنَ الْآيَتَيْنِ الْمُتَقَدِّمَتَيْنِ قَالَ:
فَسَقَطَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها عَلَى وَجْهِهَا وَ هِىَ تَقُولُ: الْوَيْلُ ثُمَّ الْوَيْلُ لِمَنْ دَخَلَ النَّارَ، فَسَمِعَ سَلْمَانُ فَقَالَ:
يَا لَيْتَنِى كُنْتُ كَبْشاً لِأَهْلِى فَأَكَلُوا لَحْمِى وَ مَزَّقُوا جِلْدِى وَ لَمْ أَسْمَعْ بِذِكْرِ النَّارِ وَ قَالَ أَبُوذَرٍّ: يَا لَيْتَ أُمِّى كَانَتْ عَاقِراً وَ لَمْ تَلِدْنِي وَ لَمْ أَسْمَعْ بِذِكْرِ النَّارِ وَ قَالَ مِقْدَادٌ، يَا لَيْتَنِى كُنْتُ طَائِراً فِى الْقِفَارِ وَ لَمْ يَكُنْ عَلَيَّ حِسَابٌ وَ لَا عِقَابٌ وَ لَمْ أَسْمَعْ بِذِكْرِ النَّارِ وَ قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام :
يَا لَيْتَ السِّبَاعَ مَزَّقَتْ لَحْمِى وَ لَيْتَ أُمِّى لَمْ تَلِدْنِى وَ لَمْ أَسْمَعْ بِذِكْرِ النَّارِ.
ثُمَّ وَضَعَ عَلِيٌّ عليه السلام يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ وَ جَعَلَ يَبْكِى وَ يَقُولُ: وَا بُعْدَ سَفَرَاهُ! وَا قِلَّةَ زَادَاهُ فِى سَفَرِ الْقِيَامَةِ يَذْهَبُونَ فِى النَّارِ وَ يُتَخَطَّفُونَ، مَرْضَى لا يُعَادُ سَقِيمُهُمْ وَ جَرْحَى لا يُدَاوَى جَرِيحُهُمْ وَ أَسْرَى لا يُفَكُّ أَسْرُهُمْ، مِنَ النَّارِ

يَأْكُلَونَ وَ مِنْهَا يَشْرَبُونَ وَ بَيْنَ أطْبَاقِهَا يَتَقَلَّبُونَ وَ بَعْدَ لَبْسِ الْقُطْنِ مُقَطَّعَاتِ النَّارِ يَلْبَسُونَ وَ بَعْدَ مُعَانَقَةِ الْأَزْوَاجِ مَعَ الشَّيَاطِينِ مُقَرَّنُونَ.
سيّد بن طاووس در كتاب دروع الواقيه (343) از كتاب زهد النبى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از جعفر احمد قمّى مى‌نگارد:
وقتى آيه‌ى 43 و 44 سوره‌ى حجر نازل شد كه مى‌فرمايد:
«حتماً جهنّم جايگاه جميع آنان خواهد بود، جهنّم داراى هفت در است كه هر درى مخصوص به گروهى خواهد بود».
پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شدّت گريان شد و اصحاب آن حضرت هم براى گريه او گريان شدند، نمى‌دانستند كه جبرئيل چه آيه‌اى نازل كرده است و كسى از صحابه اين قدرت را نداشت با آن حضرت سخن بگويد.
چون پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم هر گاه فاطمه را مى‌ديد خوشحال مى‌شد لذا يكى از صحابه متوجّه خانه‌ى فاطمه‌ى زهراء سلام الله عليها شد وقتى بر درب خانه‌ى آن بانو رسيد و آيه‌ى 60 سوره‌ى قصص را مى‌خواند كه مى‌فرمايد:
«آنچه نزد خدا باشد بهتر و باقى خواهد بود». آن مرد به حضرت زهراء سلام الله عليها سلام كرد و جريان رسول خدا و گريه‌ى آن حضرت را شرح داد.
فاطمه‌ى اطهر سلام الله عليها از جاى برخاست و لباس مندرس خود را كه دوازده موضع آن با شاخه‌ى درخت خرما دوخته شده بود پوشيد. وقتى فاطمه‌ى اطهر از اطاق خود خارج شد كه نزد رسول خدا بيايد سلمان فارسى به لباس آن بانو نگاه كرد و گريان شد و گفت:
آه آه كه دختران قيصر و كسرى غرق ابريشم هستند و لباس دختر حضرت محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يك قطعه‌ى پشمى مندرس است كه دوازده موضع آن دوخته و وصله شده! !
هنگامى كه حضرت زهراى اطهر سلام الله عليها به حضور پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشرّف شد عرض كرد:
يا رسول الله! سلمان از ديدن لباس من دچار شگفتى گرديده، به حقّ آن خدايى كه تو را به حق مبعوث نموده مدّت پنج سال است كه من و على بن ابيطالب عليهما السلام غير از يك پوست گوسفند كه روزها شتر ما روى آن علف مى‌خورد و شب‌ها آن را به جاى فرش مى‌گسترانيم چيزى نداريم، متكّاى ما از يك پوستيست كه آن را با ليف خرما پُر كرده‌ايم.
سپس رسول اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم متوجّه سلمان شد و به او فرمود:
دخترم فاطمه از گروه سابقين است.
سپس حضرت فاطمه‌ى اطهر سلام الله عليها به رسول اكرم صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلّم عرض كرد:
فداى تو گردم چه باعث شده كه تو گريان شوى؟
حضرتش جريان آن دو آيه‌اى را كه جبرئيل آورده بود براى حضرت زهراء سلام الله عليها شرح داد.
فاطمه‌ى اطهر سلام الله عليها پس از شنيدن اين موضوع صورت خود را روى زمين نهاد و عرض كرد:
واى بر آن كسى كه داخل دوزخ شود، واى بر آن كسى كه داخل دوزخ شود
هنگامى كه سلمان فارسى با اين منظره مواجه شد گفت:
كاش من نسبت به اهل و عيالم يک گوسفندى مى‌بودم و آنان گوشت مرا مى‌خوردند و پوستم را پاره مى‌كردند و اين داستان جهنّم را نمى‌شنيدم.
ابوذر گفت:
اى كاش مادرم نازا بود و مرا نمى‌زائيد و داستان جهنّم به گوشم نمى‌خورد! !
مقداد گفت:
اى كاش من پرنده‌اى مى‌بودم و در بيابان‌ها مى‌زيستم و حساب و عقابى نمى‌داشتم و اين جريان دوزخ را نمى‌شنيدم! !
حضرت على بن ابيطالب عليه السلام فرمود:
اى كاش درندگان گوشت مرا پاره پاره مى‌كردند و مادرم مرا نمى‌زائيد و اين داستان جهنّم را نشنيده بودم.
سپس امام اميرالمؤمنين على عليه السلام دست خود را بالاى سر مبارک نهاد و پس از اينكه گريان شد فرمود:
آه از دورى سفر آخرت! آه از كمى زاد و توشه‌ى سفر قيامت، به سوى آتش مى‌روند و ربوده مى‌شوند، بيمارانى هستند كه عيادتى از آنان نمى‌شود، مجروحينى هستند كه آزاد نمى‌گردند، از آتش مى‌خورند، از آن مى‌آشامند، در ميان طبقات جهنّم مى‌غلطند، از قطعات آتش به جاى لباس مى‌پوشند، در صورتى كه قبلاً لباس نرم پنبه‌اى پوشيده بودند، با شياطين نزديک خواهند شد، در صورتى كه در دنيا زنان خويشتن را در آغوش مى‌كشيدند.

[روایت شماره] (10)

[كشف الغمة] مِنْ مُسْنَدِ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ عَنْ ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ إِذَا سَافَرَ آخِرُ عَهْدِهِ بِإِنْسَانٍ مِنْ أَهْلِهِ فَاطِمَةُ وَ أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ عَلَيْهِ إِذَا قَدِمَ فَاطِمَةُ سلام الله عليها قَالَ:

فَقَدِمَ مِنْ غَزَاةٍ فَأَتَاهَا فَإِذَا هُوَ بِمِسْحٍ عَلَى بَابِهَا وَ رَأَى عَلَى الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ عليهما السلام قُلْبَيْنِ مِنْ فِضَّةٍ فَرَجَعَ وَ لَمْ يَدْخُلْ عَلَيْهَا فَلَمَّا رَأَتْ ذَلِكَ فَاطِمَةُ ظَنَّتْ أَنَّهُ لَمْ يَدْخُلْ عَلَيْهَا مِنْ أَجْلِ مَا رَأَى، فَهَتَكَتِ السِّتْرَ وَ نَزَعَتِ الْقُلْبَيْنِ مِنَ الصَّبِيَّيْنِ فَقَطَعَتْهُمَا فَبَكَى الصِّبْيَانُ فَقَسَمَتْهُ بَيْنَهُمَا، فَانْطَلَقَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ هُمَا يَبْكِيَانِ فَأَخَذَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنْهُمَا وَ قَالَ:

يَا ثَوْبَانُ اذْهَبْ بِهَذَا إِلَى بَنِى فُلانٍ أَهْلِ بَيْتٍ بِالْمَدِينَةِ وَ اشْتَرِ لِفَاطِمَةَ قِلادَةً مِنْ عَصَبٍ وَ سِوَارَيْنِ مِنْ عَاجٍ، فَإِنَّ هَؤُلاءِ أَهْلُ بَيْتِى وَ لا أُحِبُّ أَنْ يَأْكُلُوا طَيِّبَاتِهِمْ فِى حَيَاتِهِمُ الدُّنْيَا.

بيان: القلب بالضمِّ: السوار، قال الجزرىُّ: فى حديث ثوبان أنَّ فاطمة سلام الله عليها حلّت الحسن و الحسين عليهما السلام بقلبين من فضّة، القلب: السوار.

و قال: و فيه أنَّه قال لثوبان: اشتر لفاطمة قلادة من عصب و سوارين من عاج قال الخطابىُّ فى المعالم:

إن لم تكن الثياب اليمانية فلا أدرى ما هو و ما أرى أن القلادة تكون منها و قال أبوموسى: يحتمل عندى أنَّ الرِّواية إنّما هى العصب بفتح الصاد و هو أطناب مفاصل الحيوان و هو شىء مدوَّر فيحتمل أنَّهم كانوا يأخذون عصب بعض الحيوانات الطاهرة فيقطعونه و يجعلونه شبه الخرز فإذا يبس يتخّذون منه القلائد و إذا جاز و أمكن أن يتّخذ من عظام السلحفاة و غيرها الأسورة جاز و أمكن أن يتّخذ من عصب أشباهها خرز ينظّم القلائد.

قال: ثمَّ ذكر لى بعض أهل اليمن أنَّ العصب سنُّ دابَّة بحريَّة تسمى: فرس فرعون يتّخذ منها الخرز و غير الخرز من نصاب سكّين و غيره و يكون أبيض.

كشف الغمّه (344) از احمد بن حنبل در كتاب مُسْنَد از ثوبان غلام پيغمبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روايت مى‌كند كه گفت:

هر گاه رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به مسافرت مى‌رفت آخرين كسى را كه ديدار مى‌كرد فاطمه‌ى زهراء سلام الله عليها بود و هر گاه باز مى‌گشت اوّلين كسى را كه ديدار مى‌كرد آن حضرت بود.

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در مراجعت يكى از جَنگ‌ها وقتى بر در خانه‌ى فاطمه آمده و ديدند بر دست حَسَنين عليهما السلام دستنبد نقره‌ست. آن حضرت از همان جا برگشته و نزد فاطمه نرفتند.

موقعی که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها با این منظره مواجه شد دانست که پیغمبر خدا برای آن دستنبدها مراجعت کرده، زهرای اطهر فوراً آن پرده‌ای را که داشت کند و دستنبدهای حسنین علیهما السلام را باز کرده و شکست و آنها را بین حسنین تقسیم نمود. ایشان در حالی که گریان بودند به حضور پیغمبر خدا مشرّف شدند. رسول خدا آنها را از آنان گرفت و به ثوبان داد و گفت:

اینها را ببر نزد فلان قبیله‌ی مدینه و برای فاطمه یک گردنبند و دو دستنبد عاج خریداری کن؛ ایشان اهل بیت من هستند، من دوست ندارم اشیاء نیکو و نفیس خود را در دنیا به مصرف برسانند.

بیان: «قُلب» به معنی دستبند است؛ جزریّ گفته: در حدیث ثوبان که آمده است «فاطمه سلام الله علیها به حسن و حسین علیهما السلام دو دستبند نقره بست» از همین قرار است و همچنین «القُلب» به معنی دستنبد می‌باشد و همچنین در این روایت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به ثوبان فرمود:

خریداری کن برای فاطمه گردنبندی از «عصب» و دو دستبند از عاج، خطابی در کتاب معالم گفته: اگر نباشد لباس‌های یمنی پس من نمی‌دانم چیست و فکر نمی‌کنم گردنبند از یمن باشد.

و ابوموسی گفته: به نظر من احتمال دارد «عصب» در این روایت آن ریسمان‌هایی باشد که بین مفاصل حیوانات است (که ما در فارسی آن را گیس می‌گوییم) و آن شیء دایره‌ای شکل است. پس احتمال دارد که در قدیم این عصب‌ها را از بعضی حیوانات حلال گوشت می‌گرفته‌اند و در جایی که جایز و ممکن باشد از استخوان لاک پشت و غیر آن النگو درست گرد و جایز و ممکن است از «عصب» شبیه آنها مهره درست کرد و گردنبند ساخت.

پس بعضی از اهل یمن برای من گفته‌اند که «عصب» سُمّ جانور دریاییست که «اسب فرعون» نامیده می‌شود، که از آن دسته‌ی چاقو و غیره می‌سازند و آن بسیار مفید است.

[روایت شماره] (11)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی، عَنْ فُرَاتِ بْنِ أَحْنَفَ قَالَ:
سَمِعْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام یَقُولُ: لَیْسَ عَلَی وَجْهِ الْأَرْضِ بَقْلَةٌ أَشْرَفَ وَ لا أَنْفَعَ مِنَ الْفَرْفَخِ وَ هُوَ بَقْلَةُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها، ثُمَّ قَالَ:
لَعَنَ اللَّهُ بَنِی أُمَیَّةَ هُمْ سَمَّوْهَا بَقْلَةَ الْحَمْقَاءِ بُغْضاً لَنَا وَ عَدَاوَةً لِفَاطِمَةَ سلام الله علیها.
در کتاب کافی (345) با چند واسطه از فرات بن احنف روایت می‌کند که گفت:
از امام جعفر صادق علیه السلام شنیدم می‌فرمود:
در تمام روی زمین گیاهی شریف‌تر و نافع‌تر از خُرفه نیست، خرفه سبزی فاطمه سلام الله علیها است.
آنگاه فرمود:
خدا بنی امیه را لعنت کند، زیرا آنان به علّت بغض و دشمنی که با فاطمه داشتند آن گیاه را گیاه احمق نامیدند.

[روایت شماره] (12)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِی یَحْیَی الْوَاسِطِیِّ، عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
بَقْلَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الْهِنْدَبَاءُ وَ بَقْلَةُ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام الْبَاذَرُوجُ وَ بَقْلَةُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها الْفَرْفَخُ.
نیز در همان کتاب (346) با چند واسطه از امام جعفر صادق علیه السلام روایت می‌کند که گفت:
کاسنی گیاه و سبزی حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و ریحان سبزی حضرت علی بن ابیطالب علیهما السلام و خرفه سبزی حضرت فاطمه سلام الله علیها است.

[روایت شماره] (13)

[تهذيب الأحكام] مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنْ مُحَسِّنِ بْنِ أَحْمَدَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَنَابٍ، عَنْ يُونُسَ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
إِنَّ فَاطِمَةَ سلام الله علیها كَانَتْ تَأْتِی قُبُورَ الشُّهَدَاءِ فِی كُلِّ غَدَاةِ سَبْتٍ فَتَأْتِی قَبْرَ حَمْزَةَ وَ تَتَرَحَّمُ عَلَيْهِ وَ تَسْتَغْفِرُ لَهُ.
شیخ طوسی در کتاب تهذیب (347) با چند واسطه از صادق آل محمّد روایت می‌کند که فرمود:
حضرت زهراء سلام الله علیها صبح‌های روز شنبه متوجّه قبور شهدای احد می‌شد و بر سر قبر حضرت حمزه می‌رفت و بر او رحمت می‌فرستاد و برایش طلب مغفرت می‌کرد.

[روایت شماره] (14)

[تفسیر القمی] «إِنَّمَا النَّجْوی مِنَ الشَّيْطانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَيْسَ بِضارِّهِمْ شَيْئاً إِلا بِإِذْنِ اللَّهِ وَ عَلَی اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ» (348) قَالَ:
فَإِنَّهُ حَدَّثَنِی أَبِی، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ، عَنْ أَبِی بَصِيرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ عليه السلام قَالَ:
كَانَ سَبَبُ نُزُولِ هَذِهِ الْآيَةِ أَنَّ فَاطِمَةَ سلام الله عليها رَأَتْ فِی مَنَامِهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم هَمَّ أَنْ يَخْرُجَ هُوَ وَ فَاطِمَةُ وَ عَلِیٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ: مِنَ الْمَدِينَةِ فَخَرَجُوا حَتَّی جَاوَزُوا مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ، فَتَعَرَّضَ لَهُمْ طَرِيقَانِ، فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ذَاتَ الْيَمِينِ حَتَّی انْتَهَی بِهِمْ إِلَی مَوْضِعٍ فِيهِ نَخْلٌ وَ مَاءٌ، فَاشْتَرَی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شَاةً كَبْرَاءَ وَ هِیَ الَّتِی فِی إِحْدَی أُذُنَيْهَا نُقَطٌ بِيضٌ فَأَمَرَ بِذَبْحِهَا فَلَمَّا أَكَلُوا مَاتُوا فِی مَكَانِهِمْ، فَانْتَبَهَتْ فَاطِمَةُ بَاكِيَةً ذَعِرَةً فَلَمْ تُخْبِرْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِذَلِكَ.
فَلَمَّا أَصْبَحَتْ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِحِمَارٍ فَأَرْكَبَ عَلَيْهِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها وَ أَمَرَ أَنْ يَخْرُجَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ: مِنَ الْمَدِينَةِ كَمَا رَأَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها فِی نَوْمِهَا فَلَمَّا خَرَجُوا مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ عَرَضَ لَهُ طَرِيقَانِ فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ذَاتَ الْيَمِينِ كَمَا رَأَتْ فَاطِمَةُ حَتَّی انْتَهَوْا إِلَی مَوْضِعٍ فِيهِ نَخْلٌ وَ مَاءٌ، فَاشْتَرَی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شَاةً كَمَا رَأَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها فَأَمَرَ بِذَبْحِهَا، فَذُبِحَتْ وَ شُوِّيَتْ.
فَلَمَّا أَرَادُوا أَكْلَهَا قَامَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها وَ تَنَحَّتْ نَاحِيَةً مِنْهُمْ تَبْكِی مَخَافَةَ أَنْ يَمُوتُوا فَطَلَبَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّی وَقَعَ عَلَيْهَا وَ هِیَ تَبْكِی فَقَالَ مَا شَأْنُكِ يَا بُنَيَّةُ؟
قَالَت: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّی رَأَيْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَ كَذَا فِی نَوْمِی وَ قَدْ فَعَلْتَ أَنْتَ كَمَا رَأَيْتُهُ فَتَنَحَّيْتُ عَنْكُمْ فَلَا أَرَاكُمْ تَمُوتُونَ.
فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَصَلَّی رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ نَاجَی رَبَّهُ، فَنَزَلَ عَلَيْهِ جَبْرَئِيلُ فَقَالَ:
يَا مُحَمَّدُ هَذَا شَيْطَانٌ يُقَالُ لَهُ: الدِّهَارُ وَ هُوَ الَّذِی أَرَی فَاطِمَةَ هَذِهِ الرُّؤْيَا وَ يُؤْذِی الْمُؤْمِنِينَ فِی نَوْمِهِمْ مَا يَغْتَمُّونَ بِهِ، فَأَمَرَ جَبْرَئِيلَ فَجَاءَ بِهِ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ لَهُ: أَنْتَ أَرَيْتَ فَاطِمَةَ هَذِهِ الرُّؤْيَا؟
فَقَالَ:
نَعَمْ يَا مُحَمَّدُ فَبَزَقَ عَلَيْهِ ثَلَاثَ بَزَقَاتٍ فَشَجَّهُ فِی ثَلَاثِ مَوَاضِعَ.
ثُمَّ قَالَ جَبْرَئِيلُ لِمحمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قُلْ يَا مُحَمَّدُ إِذَا رَأَيْتَ فِی مَنَامِكَ شَيْئاً تَكْرَهُهُ أَوْ رَأَی أَحَدٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَلْيَقُلْ: أَعُوذُ بِمَا عَاذَتْ بِهِ

مَلائِكَةُ اللّهِ الْمُقَرَّبُونَ وَ أَنْبِيَاؤُهُ الْمُرْسَلُونَ وَ عِبَادُهُ الصَّالِحُونَ مِنْ شَرِّ مَا رَأَيْتُ وَ مِنْ رُؤْيَایَ وَ يَقْرَأُ الْحَمْدَ وَ الْمُعَوِّذَتَيْنِ وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ وَ يَتْفُلُ عَنْ يَسَارِهِ ثَلاثَ تَفَلاتٍ، فَإِنَّهُ لا يَضُرُّهُ مَا رَأَى وَ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ «إِنَّمَا النَّجْوى مِنَ الشَّيْطَانِ» (349) الْآيَةَ.

بیان: ما رأیت کبراء و أشکالها فیما عندنا من کتب اللّغة بهذا المعنی.

در تفسیر علی بن ابراهیم (350) با چند واسطه سبب نزول آیه‌ی 12 سوره‌ی مجادله را از امام جعفر صادق علیه السلام بدین شرح نقل می‌کنند:

یک شب فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها در عالَم خواب دید که پیغمبر اکرم، فاطمه‌ی اطهر، علیّ مرتضی، امام حسن مجتبی و امام حسین: تصمیم گرفتند که از مدینه‌ی طیّبه خارج شوند.

وقتی از دیوارهای مدینه گذشتند بر سر دو راهی رسیدند، رسول خدا راه دست راست را انتخاب کرد و رفتند تا به جایی که دارای نخلستان و آب بود، رسیدند.

آنگاه پیغمبر گوسفندی خرید که در یکی از گوش‌هایش خال و نقطه‌های سفید بود، سپس دستور داد تا آن را سر بریدند.

هنگامی که از آن خوردند همگی مردند! ! فاطمه‌ی زهراء در حالی از خواب بیدار شد که لرزان و ترسان بود، ولی این خواب را برای پیغمبر خدا نگفت.

موقعی که صبح شد رسول خدا حِماری آورد و حضرت زهرا را بر آن سوار کرد، آنگاه دستور داد که امیرالمؤمنین علی علیه السلام و حسن و حسین علیهما السلام هم از مدینه خارج شوند، ایشان همان طور که حضرت فاطمه در عالم خواب دیده بود خارج شدند.

وقتی از دیوارهای مدینه گذشتند و بر سر دو راهی رسیدند، پیغمبر خدا همان طور که فاطمه دیده بود راه دست راست را برگزید تا رسیدند به جایی که نخلستان و آب بود.

سپس همان طور که حضرت فاطمه سلام الله علیها در خواب دیده بود پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گوسفندی خرید و دستور داد تا آن را ذبح و کباب نمودند.

هنگامی که تصمیم گرفتند از آن کباب بخورند فاطمه‌ی زهراء برخاست و به یک طرف رفت، آنگاه از ترس اینکه مبادا بمیرند شروع به گریه کرد! پیامبر خدا به دنبال او رفت، او را در حالی یافت که گریان بود.

فرمود:

ای دختر عزیزم برای چه گریانی؟! عرض کرد:

یا رسول الله من در شب گذشته چنین خوابی دیده‌ام و چون شما همان اعمالی را انجام دادی که من در خواب دیده‌ام لذا من از شما دور شدم تا

مردن شما را مشاهده ننمایم.
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از جای برخاست و پس از اینکه دو رکعت نماز بجا آورد، با خدای خویش در این باره مناجات کرد، جبرئیل نازل شد و گفت:
یا محمّد یک شیطانی‌ست که او را دهار می‌گویند، اوست که باعث این خواب وحشتناک فاطمه شده‌ست. اوست که مؤمنین را اذیّت و مؤمنین را دچار خواب‌های وحشتناک و محزون می‌کند.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به جبرئیل امر فرمود:
تا آن شیطان را بیاورد و به آن شیطان فرمود:
تو فاطمه را دچار چنین خوابی کرده‌ای؟!
گفت:
آری، پیغمبر خدا سه مرتبه آب دهان به او افکند تا در سه موضع بدن او اثر نهاد.
آنگاه جبرئیل به پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گفت:
هر گاه تو یا یکی از مؤمنین خوابی خوفناک دیدید بگویید:
«اَعُوذُ بِما عاذَتْ بِهِ مَلائِکَةُ الله الْمُقَرَّبُونَ وَ اَنْبِیائِهِ الْمَرْسَلونَ وَ عِبادِهِ الصّالِحُونَ مِنْ شَرِّ ما رَأیْتُ وَ مِنْ رُؤیایَ».
سپس سوره‌ی حمد و سوره‌ی قل أعوذ برب الفلق و سوره‌ی قل أعوذ برب النّاس و سوره‌ی قل هو الله احد را بخواند و سه مرتبه آب دهان به طرف چپ خود بیفکند اگر این کار را انجام دهد ضرری از این خواب متوجّه او نخواهد شد. بدین جهت بود که آیه‌ی پیشین برای حضرت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نازل شد.
مرحوم علّامه می‌فرماید:
ما در کتاب لغتی که داریم کلمه‌ی «کبراء» را به این معنی (گوسفند بزرگ) ندیدیم (351).

[روایت شماره] (15)

[تفسیر العیاشی] عَنْ أَبِی بَصِیرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
رَأَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها فِی النَّوْمِ کَأَنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ ذُبِحَا أَوْ قُتِلا فَأَحْزَنَهَا ذَلِکَ، فَأَخْبَرَتْ بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:
یَا رُؤْیَا! فَتَمَثَّلَتْ بَیْنَ یَدَیْهِ قَالَ:
أَنْتِ أَرَیْتِ فَاطِمَةَ هَذَا الْبَلاءَ؟
قَالَتْ:
لا فَقَالَ:
یَا أَضْغَاثُ! أَنْتِ أَرَیْتِ فَاطِمَةَ هَذَا الْبَلاءَ؟
قَالَتْ:
نَعَمْ یَا رَسُولَ اللَّهِ،
قَالَ:
فَمَا أَرَدْتِ بِذَلِکِ؟
قَالَتْ:
أَرَدْتُ أَنْ أُحْزِنَهَا، فَقَالَ لِفَاطِمَةَ: اسْمَعِی لَیْسَ هَذَا بِشَیْءٍ.
تفسیر عیّاشی (352) از ابی بصیر از صادق آل محمّد روایت می‌کند که فرمود:
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها در عالم خواب دید:
گویا حسن و حسین ذبح یا کشته شدند! ! چون این خواب باعث محزونی آن بانو شد لذا پدرش پیامبر خدا را از آن آگاه کرد.
پیغمبر فرمود:
ای رویا! بیا، وقتی رویا نزد آن حضرت مجسّم شد به وی گفت:
تو این خواب وحشتناک را به فاطمه وانمود کردی؟
گفت:
نه سپس فرمود:
ای اضغاث آیا تو فاطمه‌ی زهراء را دچار این خواب خوفناک کردی؟
گفت:
آری یا رسول الله!
فرمود:
منظور تو از این عمل چه بود؟
گفت:
می‌خواستم فاطمه را اندوهناک کنم. پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه سلام الله علیها فرمود:
سخن او را بشنو و بدان که چیزی نیست.

[روایت شماره] (16)

نَوَادِرُ الرَّاوَنْدِیِّ: بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ علیهما السلام، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام اسْتَأْذَنَ أَعْمَی عَلَی فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَحَجَبَتْهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَهَا: لِمَ حَجَبْتِیهِ وَ هُوَ لا یَرَاکِ؟
فَقَالَتْ سلام الله علیها: إِنْ لَمْ یَکُنْ یَرَانِی فَإِنِّی أَرَاهُ وَ هُوَ یَشَمُّ الرِّیحَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَشْهَدُ أَنَّکِ بَضْعَةٌ مِنِّی.
وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ:
سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَصْحَابَهُ عَنِ الْمَرْأَةِ مَا هِیَ، قَالُوا: عَوْرَةٌ،
قَالَ:
فَمَتَی تَکُونُ أَدْنَی مِنْ رَبِّهَا؟ فَلَمْ یَدْرُوا، فَلَمَّا سَمِعَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها ذَلِکَ قَالَتْ:
أَدْنَی مَا تَکُونُ مِنْ رَبِّهَا أَنْ تَلْزَمَ قَعْرَ بَیْتِهَا، فَقَالَ رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّی.
در کتاب نوادر راوندی (353) با چند واسطه از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام از پدران گرامیشان: از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
یک وقت شخص کوری از فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها اجازه خواست که به حضورش مشرّف شود، فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها وقتی اجازه داد خود را از آن شخص کور پوشانید.
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود:
او کور بود، پس تو چرا خویشتن را از او پوشانیدی، در صورتی که او تو را نمی‌بیند؟! فاطمه گفت:
اگر چه او مرا نمی‌دید ولی من او را می‌دیدم، از طرفی بویم به مشام او می‌رسید! رسول خدا فرمود:
شهادت می‌دهم که تو پاره‌ی تن من هستی.
نیز می‌نویسد (354) : پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از اصحاب خویشتن پرسید:
زن چیست گفتند:
زن عورت است (یعنی باید از انظار نامحرمان پوشیده باشد) فرمود:

زن چه موقع به خدای خود نزدیک‌تر است؟
اصحاب نتوانستند جواب بگویند.
موقعی که این پرسش به گوش حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها رسید عرض کرد:
نزدیک‌ترین اوقات زن به خدای خود هنگامیست که در کنج خانه‌ی خود باشد، پس از این جواب بود که پیامبر خدا فرمود:
حقّاً که پاره‌ی تن من است.

بخش پنجم؛ ازدواج حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها (باب 5؛ تزویجها سلام الله علیها)

[روایت شماره] (01)

[إقبال الأعمال] بِإِسْنَادِهِ إِلَى شَيْخِنَا الْمُفِيدِ فِی کِتَابِ حَدَائِقِ الرِّيَاضِ قَالَ:
لَيْلَةَ إِحْدَى وَ عِشْرِينَ مِنَ الْمُحَرَّمِ وَ كَانَتْ لَيْلَةَ خَمِيسٍ سَنَةَ ثَلَاثٍ مِنَ الْهِجْرَةِ كَانَ زِفَافُ فَاطِمَةَ ابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَى مَنْزِلِ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ علیه السلام يُسْتَحَبُّ صَوْمُهُ شُكْراً لِلَّهِ تَعَالَى لِمَا وُفِّقَ مِنْ جَمْعِ حُجَّتِهِ (355) وَ صَفْوَتِهِ (356).
وَ مِنْ تَارِيخِ بَغْدَادَ بِإِسْنَادِهِ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:
لَمَّا زُفَّتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها إِلَى عَلِيٍّ علیه السلام كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قُدَّامَهَا وَ جَبْرَئِيلُ عَنْ يَمِينِهَا وَ مِيكَائِيلُ عَنْ يَسَارِهَا وَ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ خَلْفَهَا يُسَبِّحُونَ اللَّهَ وَ يُقَدِّسُونَهُ حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ.
در كتاب اقبال (357) با سندهای خود از شيخ مفيد می‌نگارد ازدواج و عروسی فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها دختر حضرت محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با حضرت علی بن ابيطالب علیه السلام در شب پنجشنبه 21 ماه محرّم سال سوّم هجری واقع شد. روزه گرفتن آن روز مستحب است و روزه دار بر توفيق روزه داری اين روز، كه مراسم ازدواج حضرت علی و حضرت زهرا علیهما السلام خدا را سپاسگزاری می‌نمايد.
در تاريخ بغداد از ابن عبّاس (358) روايت می‌كند:
آن شبی كه فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را به خانه‌ی حضرت علی بن ابيطالب علیه السلام بردند پيغمبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم جلو فاطمه و جبرئيل سمت راست و ميكائيل طرف چپ و تعداد هفتاد هزار ملک در عقب آن بانو بودند كه خدا را تا طلوع فجر تسبيح و تقديس می‌گفتند.

[روایت شماره] (02)

مصباح: فِی أَوَّلِ یَوْمٍ مِنْ ذِی الْحِجَّةِ زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ سلام الله علیها مِنْ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام وَ رُوِیَ أَنَّهُ کَانَ یَوْمَ السَّادِسِ.
شیخ طوسی در کتاب مصباح (359) می‌نویسد:
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از روز اول ماه ذی الحجة و به قولی روز ششم فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را برای حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نمود.

[روایت شماره] (03)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] جَعْفَرُ بْنُ نُعَیْمٍ الشَّاذَانِیُّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ، عَنِ ابْنِ هَاشِمٍ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَعْبَدٍ، عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ أَبِی الْحَسَنِ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضَا علیه السلام ، عَنْ أَبِیهِ علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:
قَالَ لِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یَا عَلِیُّ لَقَدْ عَاتَبَنِی رِجَالٌ مِنْ قُرَیْشٍ فِی أَمْرِ فَاطِمَةَ وَ قَالُوا: خَطَبْنَاهَا إِلَیْکَ فَمَنَعْتَنَا وَ زَوَّجْتَ عَلِیّاً، فَقُلْتُ لَهُمْ: وَاللَّهِ مَا أَنَا مَنَعْتُکُمْ وَ زَوَّجْتُهُ، بَلِ اللَّهُ مَنَعَکُمْ وَ زَوَّجَهُ، فَهَبَطَ عَلَیَّ جَبْرَئِیلُ فَقَالَ:
یَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ جَلالُهُ یَقُولُ: لَوْ لَمْ أَخْلُقْ عَلِیّاً لَمَا کَانَ لِفَاطِمَةَ ابْنَتِکَ کُفْوٌ عَلَی وَجْهِ الْأَرْضِ آدَمُ فَمَنْ دُونَهُ.
[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] الهمدانیُّ، عن علیٍّ، عن أبیه، عن علی بن معبد مثله.
شیخ صدوق در کتاب عیون (360) اخبار الرّضا علیه السلام با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من فرمود:
یا علی! گروهی از مردان قریش راجع به فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها مرا مورد عتاب قرار دادند و گفتند:
ما خواستگار فاطمه بودیم و تو نپذیرفتی، اکنون او را به علی بن ابیطالب دادی.
من گفتم:
به خدا قسم، من فاطمه را از شما رد نکردم و او را تزویج ننمودم، بلکه خدا خواستگاری شما را نپذیرفت و فاطمه را برای علی تزویج کرد؛ زیرا جبرئیل بر من نازل شد و گفت:
خدای تعالی می‌فرماید:
اگر من علی را خلق نمی‌کردم از حضرت آدم به بعد شوهری که شایسته‌ی فاطمه باشد در روی زمین نبود.
در کتاب عیون اخبار الرّضا علیه السلام ، احمد بن زیاد بن جعفر الهمدانی از طریق علی بن ابراهیم با چند واسطه‌ی دیگر مثل این حدیث را نقل کرده است (361).

[روایت شماره] (04)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] الْمُفِیدُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنْ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَسَدِیِّ، عَنْ جَعْفَرِبْنِ عَبْدِاللَّهِ الْعَلَوِیِّ، عَنْ یَحْیَی بْنِ هَاشِمٍ الْغَسَّانِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ، عَنْ جُوَیْرِ بْنِ سَعْدٍ، عَنِ الضَّحَّاکِ بْنِ مُزَاحِمٍ قَالَ:
سَمِعْتُ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام یَقُولُ: أَتَانِی أَبُوبَکْرٍ وَ عُمَرُ فَقَالا: لَوْ أَتَیْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَذَکَرْتَ لَهُ فَاطِمَةَ.
قَالَ:
فَأَتَیْتُهُ فَلَمَّا رَآنِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ضَحِکَ ثُمَّ قَالَ:
مَا جَاءَ بِکَ یَا أَبَاالْحَسَنِ حَاجَتُکَ؟
قَالَ:
فَذَکَرْتُ لَهُ قَرَابَتِی وَ قِدَمِی فِی الْإِسْلامِ وَ نُصْرَتِی لَهُ وَ جِهَادِی فَقَالَ:
یَا عَلِیُّ صَدَقْتَ فَأَنْتَ أَفْضَلُ مِمَّا تَذْکُرُ، فَقُلْتُ: یَا رَسُولَ اللَّهِ فَاطِمَةُ تُزَوِّجُنِیهَا، فَقَالَ:
یَا عَلِیُّ إِنَّهُ قَدْ ذَکَرَهَا قَبْلَکَ رِجَالٌ فَذَکَرْتُ ذَلِکَ لَهَا فَرَأَیْتُ الْکَرَاهَةَ فِی وَجْهِهَا، وَلَکِنْ عَلَی رِسْلِکَ حَتَّی أَخْرُجَ إِلَیْکَ.
فَدَخَلَ عَلَیْهَا، فَقَامَتْ فَأَخَذَتْ رِدَاءَهُ وَ نَزَعَتْ نَعْلَیْهِ وَ أَتَتْهُ بِالْوَضُوءِ فَوَضَّأَتْهُ بِیَدِهَا وَ غَسَلَتْ رِجْلَیْهِ، ثُمَّ قَعَدَتْ، فَقَالَ لَهَا: یَا فَاطِمَةُ، فَقَالَتْ:
لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ حَاجَتُکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ؟
قَالَ:
إِنَّ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ مَنْ قَدْ عَرَفْتِ قَرَابَتَهُ وَ فَضْلَهُ وَ إِسْلامَهُ وَ إِنِّی قَدْ سَأَلْتُ رَبِّی أَنْ یُزَوِّجَکِ خَیْرَ خَلْقِهِ وَ أَحَبَّهُمْ إِلَیْهِ وَ قَدْ ذَکَرَ مِنْ أَمْرِکِ شَیْئاً فَمَا تَرَیْنَ؟ فَسَکَتَتْ وَ لَمْ تُوَلِّ وَجْهَهَا وَ لَمْ یَرَ فِیهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم کَرَاهَةً، فَقَامَ وَ هُوَ یَقُولُ: اللَّهُ أَکْبَرُ سُکُوتُهَا إِقْرَارُهَا.
فَأَتَاهُ جَبْرَئِیلُ علیه السلام فَقَالَ:
یَا مُحَمَّدُ زَوِّجْهَا عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ رَضِیَهَا لَهُ وَ رَضِیَهُ لَهَا،
قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :
فَزَوَّجَنِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ثُمَّ أَتَانِی فَأَخَذَ بِیَدِی فَقَالَ:
قُمْ بِسْمِ اللَّهِ وَ قُلْ عَلَی بَرَکَةِ اللَّهِ وَ ما شاءَ اللَّهُ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ تَوَکَّلْتُ عَلَی اللَّهِ، ثُمَّ جَاءَنِی حَتَّی أَقْعَدَنِی عِنْدَهَا سلام الله علیها، ثُمَّ قَالَ:
اللَّهُمَّ إِنَّهُمَا أَحَبُّ خَلْقِکَ إِلَیَّ فَأَحِبَّهُمَا وَ بَارِکْ فِی ذُرِّیَّتِهِمَا وَ اجْعَلْ عَلَیْهِمَا مِنْکَ حَافِظاً وَ إِنِّی أُعِیذُهُمَا بِکَ وَ ذُرِّیَّتَهُمَا مِنَ الشَّیْطَانِ الرَّجِیمِ.
بیان: الرِّسل بالکسر التأنّی و الرِّفق.
شیخ طوسی در کتاب امالی (362) با چند واسطه از ضحاک بن مزاحم نقل می‌کند که گفت:

از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام شنیدم می‌فرمود:
ابوبکر و عمر نزد من آمدند و گفتند:
کاش پیش رسول خدا می‌رفتی و راجع به تزویج فاطمه گفتگو می‌کردی.
موقعی که من نزد پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم رفتم و آن بزرگوار مرا دید خندید و فرمود:
یا اباالحسن! آیا برای حاجتی که داری نزد من آمدی؟ من قرابت و سبقت در اسلام و یاری کردن خود را از آن حضرت و جهادهایی که در راه خدا کرده بودم، برای آن حضرت شرح دادم.
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
یا علی راست می‌گویی، مقام تو بالاتر از این است که تذکّر دادی، گفتم:
یا رسول الله فاطمه‌ی زهراء را برایم تزویج نما.
فرمود:
یا علی! قبل از تو چند نفر از مردان، این تقاضا را داشتند، ولی هر گاه من به فاطمه می‌گفتم اظهار بی‌میلی می‌کرد، شما چند لحظه‌ای صبر کن تا من نزد او بروم و برگردم.
هنگامی که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها رفت، آن بانو از جای برخاست و عبای پدر خود را گرفت و نعلین‌های آن حضرت را درآورد و با آب، پاهای آن حضرت را با دست‌های خود شستشو داد، آنگاه نشست.
پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
ای فاطمه! عرض کرد:
بله یا رسول الله!
فرمود:
علی بن ابیطالب کسیست که تو قرابت و فضیلت و سبقت در اسلام وی را می‌دانی، من از خدای سبحان خواسته‌ام که تو را برای بهترین و محبوب‌ترین خلق خود تزویج کند.
علی درباره‌ی ازدواج با تو گفتگویی نموده، تو چه صلاح می‌دانی؟ فاطمه‌ی اطهر ساکت شد و صورت خود را از پیغمبر خدا برنگردانید.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم رضایت حضرت فاطمه سلام الله علیها را، از صورتش دریافت لذا برخاست و فرمود:
الله اکبر، سکوت فاطمه دلیل بر رضایت وی خواهد بود.
پس از این جریان جبرئیل نزد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آمد و گفت:
یا محمّد! فاطمه را برای حضرت علی بن ابیطالب تزویج کن، زیرا خدا راضیست که زهرا برای علی و علی برای زهرا باشد.
حضرت امیر علیه السلام می‌فرماید:

رسول خدا فاطمه را برای من تزویج نمود، آنگاه نزد من آمد دستم را گرفت و فرمود:
بسم الله، برخیز و این دعا را بخوان: «عَلَی بَرَکَةِ اللَّهِ وَ ما شاءَ اللَّهُ لا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ تَوَکَّلْتُ عَلَی اللّٰه».
سپس مرا آورد و نزد حضرت زهرای اطهر نشانید، آنگاه فرمود:
بار خدایا! اینان نزد من محبوب‌ترین خلق تو می‌باشند. تو ایشان را دوست داشته باش و خیر و برکت به فرزندانشان عطا بفرما، ایشان را محفوظ بدار، پروردگارا! من ایشان و ذریّه‌ی ایشان را از شرّ شیطان رجیم به تو می‌سپارم.
بیان: «الرسل»، اگر حرف «راء» مکسور خوانده شود این کلمه به معنای آرامی و آهستگی می‌دهد.

[الأمالی للشّیخ الطوسی] جَمَاعَةٌ عَنْ أَبِی غَالِبٍ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الزُّرَارِیِّ، عَنْ خَالِهِ، عَنِ الْأَشْعَرِیِّ، عَنِ الْبَرْقِیِّ، عَنِ ابْنِ أَسْبَاطٍ، عَنْ دَاوُدَ، عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ شُعَیْبٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
لَمَّا زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلِیّاً فَاطِمَةَ سلام الله علیها دَخَلَ عَلَیْهَا وَ هِیَ تَبْکِی فَقَالَ لَهَا: مَا یُبْکِیکِ؟ فَوَاللَّهِ لَوْ کَانَ فِی أَهْلِ بَیْتِی خَیْرٌ مِنْهُ زَوَّجْتُکِ وَ مَا أَنَا زَوَّجْتُکِ وَ لَکِنَّ اللَّهَ زَوَّجَکِ وَ أَصْدَقَ عَنْکِ الْخُمُسَ مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ.
قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
قُمْ فَبِعِ الدِّرْعَ، فَقُمْتُ فَبِعْتُهُ وَ أَخَذْتُ الثَّمَنَ وَ دَخَلْتُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَسَکَبْتُ الدَّرَاهِمَ فِی حَجْرِهِ فَلَمْ یَسْأَلْنِی کَمْ هِیَ وَ لا أَنَا أَخْبَرْتُهُ، ثُمَّ قَبَضَ قَبْضَةً وَ دَعَا بِلالاً فَأَعْطَاهُ فَقَالَ:
ابْتَعْ لِفَاطِمَةَ طِیباً، ثُمَّ قَبَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنَ الدَّرَاهِمِ بِکِلْتَا یَدَیْهِ فَأَعْطَاهُ أَبَابَکْرٍ وَ قَالَ:
ابْتَعْ لِفَاطِمَةَ مَا یُصْلِحُهَا مِنْ ثِیَابٍ وَ أَثَاثِ الْبَیْتِ وَ أَرْدَفَهُ بِعَمَّارِ بْنِ یَاسِرٍ وَ بِعِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ.
فَحَضَرُوا السُّوقَ فَکَانُوا یَعْتَرِضُونَ الشَّیْءَ مِمَّا یُصْلِحُ، فَلا یَشْتَرُونَهُ حَتَّی یُعْرِضُوهُ عَلَی أَبِی بَکْرٍ فَإِنِ اسْتَصْلَحَهُ اشْتَرَوْهُ.
فَکَانَ مِمَّا اشْتَرَوْهُ: قَمِیصٌ بِسَبْعَةِ دَرَاهِمَ وَ خِمَارٌ بِأَرْبَعَةِ دَرَاهِمَ وَ قَطِیفَةٌ سَوْدَاءُ خَیْبَرِیَّةٌ وَ سَرِیرٌ مُزَمَّلٌ بِشَرِیطٍ وَ فِرَاشَیْنِ مِنْ خَیْشِ مِصْرَ حَشْوُ أَحَدِهِمَا لِیفٌ وَ حَشْوُ الْآخَرِ مِنْ جِزِّ الْغَنَمِ وَ أَرْبَعَ مَرَافِقَ مِنْ أَدَمِ الطَّائِفِ، حَشْوُهَا إِذْخِرٌ وَ سِتْرٌ مِنْ صُوفٍ وَ حَصِیرٌ هَجَرِیٌّ (363) وَ رَحًی لِلْیَدِ وَ مِخْضَبٌ مِنْ نُحَاسٍ وَ سِقَاءٌ مِنْ أَدَمٍ وَ قَعْبٌ لِلَّبَنِ وَ شَنٌّ لِلْمَاءِ وَ مِطْهَرَةٌ مُزَفَّتَةٌ (364) وَ جَرَّةٌ خَضْرَاءُ وَ کِیزَانُ خَزَفٍ حَتَّی إِذَا اسْتَکْمَلَ الشِّرَاءَ حَمَلَ أَبُوبَکْرٍ بَعْضَ الْمَتَاعِ وَ حَمَلَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الَّذِینَ کَانُوا مَعَهُ الْبَاقِیَ.
فَلَمَّا عَرَضَ الْمَتَاعَ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم جَعَلَ یُقَلِّبُهُ بِیَدِهِ وَ یَقُولُ بَارَکَ اللَّهُ لِأَهْلِ الْبَیْتِ.
قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :
فَأَقَمْتُ بَعْدَ ذَلِکَ شَهْراً أُصَلِّی مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أَرْجِعُ إِلَی مَنْزِلِی وَ لا أَذْکُرُ شَیْئاً مِنْ أَمْرِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها ثُمَّ قُلْنَ أَزْوَاجُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَلا نَطْلُبُ لَکَ مِنْ رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دُخُولَ فَاطِمَةَ

عَلَيْکَ؟ فَقُلْتُ: افْعَلْنَ، فَدَخَلْنَ عَلَيْهِ فَقَالَتْ أمّ أيْمَنَ: يَا رَسُولَ اللّهِ لَوْ أنَّ خَدِيجَةَ بَاقِيَةٌ لَقَرَّتْ عَيْنُهَا بِزِفَافِ فَاطِمَةَ وَ إِنَّ عَلِيّاً يُرِيدُ أَهْلَهُ، فَقَرَّ عَيْنَ فَاطِمَةَ بِبَعْلِهَا وَ اجْمَعْ شَمْلَهَا وَ قَرَّ عُيُونَنَا بِذَلِکَ، فَقَالَ:

فَمَا بَالُ عَلِيٍّ لا يَطْلُبُ مِنِّى زَوْجَتَهُ، فَقَدْ كُنَّا نَتَوَقَّعُ ذَلِکَ مِنْهُ،

قَالَ عَلِيٌّ: فَقُلْتُ: الْحَيَاءُ يَمْنَعُنِى يَا رَسُولَ اللَّهِ.

فَالْتَفَتَ إِلَى النِّسَاءِ فَقَالَ:

مَنْ هَاهُنَا؟

فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: أَنَا أُمُّ سَلَمَةَ وَ هَذِهِ زَيْنَبُ وَ هَذِهِ فُلانَةُ وَ فُلانَةُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

هَيِّئُوا لِابْنَتِى وَ ابْنِ عَمِّى فِى حُجَرِى بَيْتاً، فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فِى أَىِّ حُجْرَةٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ: فِى حُجْرَتِکِ وَ أَمَرَ نِسَاءَهُ أَنْ يُزَيِّنَّ وَ يُصْلِحْنَ مِنْ شَأْنِهَا.

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَسَأَلْتُ فَاطِمَةَ: هَلْ عِنْدَکِ طِيبٌ ادَّخَرْتِيهِ لِنَفْسِکِ؟

قَالَتْ:

نَعَمْ، فَأَتَتْ بِقَارُورَةٍ فَسَكَبَتْ مِنْهَا فِى رَاحَتِى فَشَمِمْتُ مِنْهَا رَائِحَةً مَا شَمِمْتُ مِثْلَهَا قَطُّ، فَقُلْتُ مَا هَذَا؟

فَقَالَتْ:

كَانَ دِحْيَةُ الْكَلْبِيُّ يَدْخُلُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَيَقُولُ لِى: يَا فَاطِمَةُ هَاتِى الْوِسَادَةَ فَاطْرَحِيهَا لِعَمِّکِ، فَأَطْرَحُ لَهُ الْوِسَادَةَ فَيَجْلِسُ عَلَيْهَا، فَإِذَا نَهَضَ سَقَطَ مِنْ بَيْنِ ثِيَابِهِ شَىْءٌ فَيَأْمُرُنِى بِجَمْعِهِ، فَسَأَلَ عَلِىٌّ عليه السلام رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَنْ ذَلِکَ فَقَالَ:

هُوَ عَنْبَرٌ يَسْقُطُ مِنْ أَجْنِحَةِ جَبْرَئِيلَ.

قَالَ عَلِيٌّ: ثُمَّ قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

يَا عَلِيُّ اصْنَعْ لِأَهْلِکَ طَعَاماً فَاضِلاً ثُمَّ قَالَ:

مِنْ عِنْدِنَا اللَّحْمُ وَ الْخُبْزُ وَ عَلَيْکَ التَّمْرُ وَ السَّمْنُ، فَاشْتَرَيْتُ تَمْراً وَ سَمْناً فَحَسَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَنْ ذِرَاعِهِ وَ جَعَلَ يَشْدَخُ التَّمْرَ فِى السَّمْنِ حَتَّى اتَّخَذَهُ حَيْساً وَ بَعَثَ إِلَيْنَا كَبْشاً سَمِيناً فَذُبِحَ وَ خُبِزَ لَنَا خُبْزٌ كَثِيرٌ.

ثُمَّ قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

ادْعُ مَنْ أَحْبَبْتَ، فَأَتَيْتُ الْمَسْجِدَ وَ هُوَ مُشْحَنٌ بِالصَّحَابَةِ، فَأُحْيِيتُ [فَحَيِيتُ] أَنْ أُشْخِصَ قَوْماً وَ أَدَعَ قَوْماً، ثُمَّ صَعِدْتُ عَلَى رَبْوَةٍ هُنَاکَ وَ نَادَيْتُ: أَجِيبُوا إِلَى وَلِيمَةِ فَاطِمَةَ، فَأَقْبَلَ النَّاسُ أَرْسَالاً، فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْ كَثْرَةِ النَّاسِ وَ قِلَّةِ الطَّعَامِ، فَعَلِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مَا تَدَاخَلَنِى فَقَالَ:

يَا عَلِيُّ إِنِّى سَأَدْعُو اللَّهَ بِالْبَرَكَةِ قَالَ عَلِيٌّ: فَأَكَلَ الْقَوْمُ عَنْ آخِرِهِمْ طَعَامِى وَ شَرِبُوا شَرَابِى وَ دَعَوْا لِى بِالْبَرَكَةِ وَ صَدَرُوا وَ هُمْ أَكْثَرُ مِنْ أَرْبَعَةِ آلافِ رَجُلٍ وَ لَمْ يَنْقُصْ مِنَ الطَّعَام شَىْءٌ

ثُمَّ دَعَا رَسُولُ اللّهِ صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم بِالصِّحَافِ فَمُلِئَتْ وَ وَجَّهَ بِهَا إِلَی مَنَازِلِ أَزْوَاجِهِ، ثُمَّ أَخَذَ صَحْفَةً وَ جَعَلَ فِیهَا طَعَاماً وَ قَالَ:
هَذَا لِفَاطِمَةَ وَ بَعْلِهَا حَتَّی إِذَا انْصَرَفَتِ الشَّمْسُ لِلْغُرُوبِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
یَا أُمَّ سَلَمَةَ هَلُمِّی فَاطِمَةَ، فَانْطَلَقَتْ فَأَتَتْ بِهَا وَ هِیَ تَسْحَبُ أَذْیَالَهَا وَ قَدْ تَصَبَّبَتْ عَرَقاً حَیَاءً مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَعَثَرَتْ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَقَالَکِ اللَّهُ الْعَثْرَةَ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَةِ.
فَلَمَّا وَقَفَتْ بَیْنَ یَدَیْهِ کَشَفَ الرِّدَاءَ عَنْ وَجْهِهَا حَتَّی رَآهَا عَلِیٌّ علیه السلام ثُمَّ أَخَذَ یَدَهَا فَوَضَعَهَا فِی یَدِ عَلِیٍّ علیه السلام وَ قَالَ:
بَارَکَ اللَّهُ لَکَ فِی ابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ یَا عَلِیُّ نِعْمَ الزَّوْجَةُ فَاطِمَةُ وَ یَا فَاطِمَةُ نِعْمَ الْبَعْلُ عَلِیٌّ انْطَلِقَا إِلَی مَنْزِلِکُمَا وَ لا تُحْدِثَا أَمْراً حَتَّی آتِیَکُمَا.
قَالَ عَلِیٌّ: فَأَخَذْتُ بِیَدِ فَاطِمَةَ وَ انْطَلَقْتُ بِهَا حَتَّی جَلَسْتُ فِی جَانِبِ الصُّفَّةِ وَ جَلَسَتْ فِی جَانِبِهَا وَ هِیَ مُطْرِقَةٌ إِلَی الْأَرْضِ حَیَاءً مِنِّی وَ أَنَا مُطْرِقٌ إِلَی الْأَرْضِ حَیَاءً مِنْهَا.
ثُمَّ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:
مَنْ هَاهُنَا؟ فَقُلْنَا: ادْخُلْ یَا رَسُولَ اللَّهُ مَرْحَباً بِکَ زَائِراً وَ دَاخِلاً، فَدَخَلَ فَأَجْلَسَ فَاطِمَةَ مِنْ جَانِبِهِ ثُمَّ قَالَ:
یَا فَاطِمَةُ ایتِینِی بِمَاءٍ فَقَامَتْ إِلَی قَعْبٍ فِی الْبَیْتِ فَمَلَاتْهُ مَاءً ثُمَّ أَتَتْهُ بِهِ، فَأَخَذَ جُرْعَةً فَتَمَضْمَضَ بِهَا ثُمَّ مَجَّهَا فِی الْقَعْبِ ثُمَّ صَبَّ مِنْهَا عَلَی رَأْسِهَا، ثُمَّ قَالَ:
أَقْبِلِی! فَلَمَّا أَقْبَلَتْ نَضَحَ مِنْهُ بَیْنَ ثَدْیَیْهَا. ثُمَّ قَالَ:
أَدْبِرِی، فَأَدْبَرَتْ فَنَضَحَ مِنْهُ بَیْنَ کَتِفَیْهَا ثُمَّ قَالَ:
«اللَّهُمَّ هَذِهِ ابْنَتِی وَ أَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَیَّ، اللَّهُمَّ وَ هَذَا أَخِی وَ أَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَیَّ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَکَ وَلِیّاً وَ بِکَ حَفِیّاً وَ بَارِکْ لَهُ فِی أَهْلِهِ، ثُمَّ قَالَ:
یَا عَلِیُّ ادْخُلْ بِأَهْلِکَ بَارَکَ اللَّهُ لَکَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ عَلَیْکُمْ إِنَّهُ حَمِیدٌ مَجِیدٌ».
بیان: مزّمل أی ملفوف و الشریط: خوص مفتول یشرط به السریر و نحوه و قال الفیروزآبادیُّ: الخیش: ثیاب فی نسجها رقّة و خیوطها غلاظ من مُشاقة الکتّان أو من أغلظ العصب، قوله: من جِزِّ الغَنَم بالکسر أی الصوف الّذی جزَّ من الغنم و المخضب کمنبر: المرکن.
قوله: فقرِّ عین فاطمة، ظاهره أنّه بصیغة الأمر بناء علی أنَّ مجرَّده یکون متعدِّیا أیضاً لکنّه لم یرد فیما عندنا من کتب اللّغة.
و قال الجوهریُّ: جمع الله شملهم، أی ما تشتّت من أمرهم و شتّت الله شمله أی ما اجتمع من أمره و قال: الشّدخ کسر الشیء الأجوف و قال: الحیس هو تمرٍ یخلط بسمن و أقطٍ و السّحب الجرُّ و القعب قدح من

خشب، قوله صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم:
و بک حفیّاً، قال الجوهریُّ: تقول: حفِیت به بالکسر أی بالغت فی إکرامه و ألطافه - انتهی - أی مطیعاً لک غایة الإطاعة أو مشفقاً علی الخلق ناصحاً لهم بسبب إطاعة أمرک.
نیز در کتاب پیشین (365) با چند واسطه از حضرت صادق آل محمّد روایت می‌کند که فرمود:
هنگامی که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را برای علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نمود نزد فاطمه آمد دید آن بانو گریان است، فرمود:
برای چه گریانی! به خدا قسم اگر در میان اهل بیت من کسی از علی بهتر می‌بود من تو را برای او تزویج می‌نمودم، نه اینکه من تو را تزویج کرده باشم، بلکه خدا تو را برای علی تزویج نموده و مادامی که آسمان‌ها و زمین برقرار باشند خمس را به جای مهریه‌ی تو قرار داده‌ست.
حضرت علی علیه السلام می‌فرماید:
پیغمبر خدا به من فرمود:
برخیز و زره خود را بفروش. من برخاستم و زره خود را فروختم، پول آن را گرفتم و به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آوردم، آن بزرگوار پول‌ها را در کنار من ریخت و از من نپرسید که چه مبلغ پول است، من نیز در این خصوص حرفی نزدم، سپس یک مشت از آن پول‌ها برگرفت و پس از اینکه بلال را خواست و پول‌ها را به وی داد به او فرمود:
این پول را برای فاطمه عطر خریداری کن. پس از آن هر دو مشت خود را از آن پول‌ها پر کرد و به ابوبکر داد و به او فرمود:
این پول را برای فاطمه لباس و اثاثیه‌ی منزل خریداری نما.
آنگاه عمّار بن یاسر و گروه دیگری از اصحاب را همراه ابوبکر روانه کرد.
هنگامی که وارد بازار شدند اشیاء مورد نظر را در نظر می‌گرفتند ولی نمی‌خریدند تا ابوبکر آنها را پسند نماید، آنگاه خریده می‌شد.
یک پیراهن به مبلغ هفت درهم، یک نقاب به چهار درهم، یک قطیفه‌ی مشکی خیبری، یک تخت که وسط آن را با لیف خرما بافته بودند، دو عدد تشک که یکی از آنها را از لیف خرما و دیگری را از پشم پُر شده بود، تعداد چهار متکا از پوست طائف که وسط آنها را با علف اذخر (366) پر کرده بودند، یک پرده‌ی پشمی، یک حصیر هَجَری، یک دست آسیاب دستی، یک بادیه‌ی مسی، یک ظرف آب خوری که از پوست بود، یک کاسه‌ی چوبی برای شیر، یک مشک آب، یک آفتابه‌ی قیر اندود، یک سبوی سبز و کوزه‌های سفالی.
هنگامی که آن اشیاء را خریدند، ابوبکر مقداری از آنها و مابقی را اصحاب برداشته و راهی منزل شدند.

موقعی که آنها را به رسول خدا صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم عرضه کردند آن حضرت آنها را به دست مبارک خود زیر و رو می‌کرد و می‌فرمود:
خدا اینها را برای اهل بیت من مبارک نماید! !
حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام می‌فرماید:
من پس از این جریان به مدّت یک ماه با پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نماز می‌خواندم و به منزل خویش مراجعت می‌نمودم و راجع به امر فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم چیزی نمی‌گفتم.
ولی زنان پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من می‌گفتند:
آیا می‌خواهی ما از حضرتش خواهش کنیم فاطمه را در اختیار تو بگذارد؟
گفتم:
بلی، وقتی ایشان به حضور پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشرّف شدند، امّ ایمن گفت:
یا رسول الله اگر خدیجه‌ی کبری زنده بود چشمش برای عروسی فاطمه‌ی زهراء روشن می‌شد.
علی بن ابیطالب علیه السلام دوست دارد که فاطمه را ببرد، ما تقاضا داریم چشم فاطمه را به علی روشن کنی و ایشان را در اختیار یکدیگر بگذاری تا چشم‌های ما هم روشن گردد.
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
پس چرا علی، زوجه‌ی خود را از من مطالبه نمی‌کند در صورتی که من این انتظار را از علی می‌بردم؟! حضرت علی علیه السلام عرض کرد:
یا رسول الله من از شما خجالت می‌کشیدم.
سپس آن بزرگوار متوجّه زنان شد و فرمود:
کیست اینجا؟
امّ سلمه گفت:
من و زینب و فلان و فلان.
فرمود:
یکی از حجره‌های مرا برای پسر عمویم علی و دخترم فاطمه‌ی زهراء آماده نمایید.
امّ سلمه گفت:
کدام حجره‌ها یا رسول الله؟
فرمود:
حجره‌ی تو، آنگاه به زنان خویشتن دستور داد تا خود را زینت نمودند و لوازم عروسی زهرای اطهر را مهیّا کردند.
امّ سلمه می‌گوید:
من به فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها گفتم:

آیا عطری از برای خود ذخیره نموده‌ای؟
فرمود:
آری، فاطمه‌ی زهراء یک شیشه عطر آورد و مقداری از آن در میان دست من ریخت، من بویی از آن بوئیدم که هرگز نظیر آن را نبوئیده بودم. به فاطمه گفتم:
این عطر را از کجا آورده‌ای؟
فرمود:
هر گاه دحیه‌ی کلبی به حضور رسول خدا مشرّف می‌شد آن حضرت به من می‌فرمود:
پشتی برای عموی خود بگذار، من پشتی را برای او می‌نهادم، سپس چیزی از میان لباس‌های وی فرو می‌ریخت و به من دستور می‌داد تا آن را جمع می‌کردم.
حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پرسید:
چیست که فرو می‌ریزد؟
می‌فرمود:
عنبریست که از بال‌های جبرئیل فرو می‌ریزد.
حضرت علی علیه السلام می‌فرماید:
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من فرمود:
یا علی! غذای فراوانی برای عروسی و اهل و عیال خود درست کن! یا علی گوشت و نان به عهده‌ی ما، خرما و روغن هم به عهده‌ی تو، من رفتم مقداری خرما و روغن خریدم و پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آستین‌های خود را بالا زد و خرماها را خرد نمود، در میان روغن می‌ریخت تا اینکه غذایی به وجود آمد که آن را به عربی خبیص می‌نامند، آنگاه یک گوسفند چاق را برای ما فرستاد و نان فراوانی را تهیه نمود.
بعداً حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من فرمود:
هر کسی را که دوست داری برای غذای عروسی خود دعوت کن، من وارد مسجد شدم، افراد زیادی آنجا بودند، خجالت کشیدم که گروهی را دعوت کنم و گروهی را دعوت ننمایم، لذا بالای بلندی که در آنجا بود رفتم و ندا دادم:
بیایید و از غذای عروسی فاطمه بهره‌مند شوید، مردم زیادی آمدند، من از کثرت جمعیّت و کمبود غذا خجالت می‌کشیدم، وقتی پیغمبر از خجالت من آگاه شد فرمود:
یا علی! من دعا می‌کنم که خدا به غذای شما برکت دهد.
حضرت علی علیه السلام می‌فرماید:
آن گروه که بیشتر از چهار هزار نفر بودند تا آخرین نفر از غذا و آب

خوردند و آشامیدند تا همه سیر شدند و از غذا چیزی کم نشد آنان برای من دعای خیر و برکت نمودند.
بعداً پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دستور فرمود:
کاسه‌هایی را پر از غذا نمودند و آنها را برای زنان خویش فرستاد.
سپس آن بزرگوار یک کاسه پر از غذا نمود و فرمود:
این برای فاطمه و شوهرش باشد.
هنگامی که آفتاب نزدیک به غروب رسید حضرت رسول به امّ سلمه فرمود:
فاطمه‌ی زهراء را بیاور، امّ سلمه رفت و حضرت زهراء سلام الله علیها را در حالی آورد که گوشه‌ی لباس‌هایش به زمین کشیده می‌شد و از روی پدر بزرگوارش به قدری عرق خجالت می‌ریخت که به زمین خورد.
پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به او فرمود:
خدا تو را در دنیا و آخرت از زمین خوردن نگاه دارد.
موقعی که فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها در مقابل پدر خود رسید رسول خدا نقاب را از صورت آن بانو برداشت تا حضرت علی علیه السلام صورت آن شفیعه‌ی روز جزا را دید.
سپس حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دست فاطمه‌ی عزیز را گرفت و در میان دست امیرالمؤمنین علی علیه السلام نهاد و فرمود:
یا علی! خدا قدم این دختر پیغمبر را برای تو مبارک کند! یا علی! فاطمه خوب زوجه‌ای است، ای فاطمه! علی خوب شوهری است، راهی منزل شوید و صبر کنید تا من بیایم.
حضرت علی علیه السلام می‌فرماید:
من دست فاطمه را گرفتم و پس از اینکه متوجّه منزل شدیم وی یک طرف نشست و من هم نزد او نشستم. من و فاطمه هر کدام به علّت اینکه از یکدیگر خجالت می‌کشیدیم به زمین نگاه می‌کردیم.
پس از این جریان پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آمد و فرمود:
کیست اینجا؟
گفتیم:
یا رسول الله! بفرمایید. بسیار خوش آمدید. رسول خدا وارد شد و فاطمه‌ی اطهر را یک طرف خویشتن نشانید و به وی فرمود:
مقداری آب نزد من بیاور، فاطمه‌ی زهراء برخاست و ظرفی را پر از آب کرد و به حضور آن حضرت آورد، رسول خدا مقداری از آن آب را در دهان مبارک خود ریخت و پس از اینکه مضمضه نمود آن را در میان کاسه ریخت و از آب کاسه به سر فاطمه‌ی اطهر ریخت و به آن بانو فرمود:
نزدیک من بیا! وقتی نزدیک آمد مقداری از آن آب را در میان سینه‌های آن حضرت پاشیده، به او فرمود:

برگرد وقتی برگشت، مقدار دیگری از آن آب را در میان دو کتف ایشان پاشید و فرمود:
بار خدایا! این دخترم محبوب‌ترین خلق است نزد من، پروردگارا! این علی برادر من است که محبوب‌ترین مخلوق است نزد من.
بار خدایا! این علی را ولیّ و مطیع خود قرار بده و اهل و عیالش را برایش مبارک گردان.
پس از این سخنان فرمود:
یا علی! اکنون نزد زوجه‌ات برو. برکت و رحمت خدا که پسندیده و با عظمت است بر شما اهل بیت باد.
بیان: «مزمّل» یعنی پیچیده شده و «الشّریط» بافته شده‌ی هر چیز از شاخه‌های نخل خرما برای پرده و امثال آن است.
و فیروزآبادی گفته: «الخیش» پارچه‌ای را گویند که در دوخت آن بسیار ظریف کار کرده باشند، امّا کوک‌های آن بسیار محکم باشد و آن لباس از کتان باشد و یا هر نوع پارچه‌ی تافته شده‌ی محکم را گویند.
«جِزٌّ» پشمی را گویند که از پشم گوسفند چیده شده باشد و «المِخْضَب» بر وزن منبر به معنی تغار رنگرزان و یا مطلق تشت و لگن را گویند.
علّامه در معنای «فَقَرَّ» می‌فرماید:
ظاهر این است که صیغه‌ی امر باشد اگر مجرّد آن را متعدّی بگیریم ولکن در کتب لغتی که نزد ماست چنین لغتی وجود ندارد.
و جوهری در مورد جمله‌ی «جمع الله شملهم» گفته یعنی پراکنده نشود جمع آنها و در مورد جمله‌ی «شتّت الله شمله» گفته منظور دعا و نفرین است. همچنین در مورد «الشّدخ» گفته به معنی شکستن چیز توخالیست و «الحیس» به معنی خرماییست که با روغن و کشک مخلوط شده باشد.
و «السّحب» به معنی شکستن.
و «العقب» به معنی ظرفیست که از چوب باشد.
و در مورد این فرمایش رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که می‌فرماید:
«و بِکَ حفیّاً» جوهری گفته: یعنی بسیار لطف و اکرام کردن به کسی و امّا خود مرحوم مجلسی رحمة الله علیه در معنای این جمله می‌فرماید:
منظور این است که خدایا او (حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام) در نهایت و بالاترین حدّ امکان مطیع تو است و یا اینکه می‌توان گفت منظور این است که خداوندا او مهربان و مشفق است بر خلق تو و نصیحت کننده‌ی آنان است به سبب اطاعت امر تو (زیرا تو امر فرموده‌ای بندگانت را به مهربانی در حقّ یکدیگر و به امر معروف و نهی از منکر).

[روایت شماره] (06)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِی غَالِبٍ الزُّرَارِیِّ، عَنِ الْكُلَيْنِیِّ، عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْوَشَّاءِ، عَنِ الْخَيْبَرِیِّ، عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
سَمِعْتُهُ يَقُولُ: لَوْلا أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ لِفَاطِمَةَ مَا كَانَ لَهَا كُفْوٌ عَلَى الْأَرْضِ.
در کتاب امالی (367) با چند واسطه از یونس بن ظبیان روایت می‌کند که از امام جعفر صادق علیه السلام شنیدم می‌فرمود:
اگر خدا حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام را خلق نمی‌کرد در تمام روی زمین کفو و همسری برای فاطمه‌ی زهراء پیدا نمی‌شد.

[روایت شماره] (07)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] رُوِیَ أَنَّ أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام دَخَلَ بِفَاطِمَةَ بَعْدَ وَفَاةِ أُخْتِهَا رُقَیَّةَ زَوْجَةِ عُثْمَانَ بِسِتَّةَ عَشَرَ یَوْماً وَ ذَلِکَ بَعْدَ رُجُوعِهِ مِنْ بَدْرٍ وَ ذَلِکَ لِأَیَّامٍ خَلَتْ مِنْ شَوَّالٍ وَ رُوِیَ أَنَّهُ دَخَلَ بِهَا یَوْمَ الثُّلَثاء لِسِتٍّ خَلَوْنَ مِنْ ذِی الْحِجَّةِ وَ اللَّهُ تَعَالَی أَعْلَمُ.
نیز در کتاب پیشین (368) نقل می‌کند که علی بن ابیطالب علیه السلام شانزده روز بعد از رحلت رقیه خواهر حضرت زهراء سلام الله علیها با فاطمه‌ی اطهر عروسی کرد، این عروسی چند روزی که از ماه شوّال گذشت و حضرت علی علیه السلام از جنگ بدر مراجعت کرد انجام گرفت.
بنا بر روایتی حضرت علی علیه السلام در روز سه شنبه که ششم ماه ذی الحجة بود عروسی کرد.

[روایت شماره] (08)

[الخصال] الطَّالَقَانِیُّ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْعَدَوِیِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ الْمُخْتَارِ، عَنْ یَحْیَی الْحِمَّانِیِّ، عَنْ قَیْسِ بْنِ الرَّبِیعِ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ عَبَایَةَ بْنِ رِبْعِیٍّ، عَنْ أَبِی أَیُّوبَ الْأَنْصَارِیِّ قَالَ:
إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مَرِضَ مَرْضَةً فَأَتَتْهُ فَاطِمَةُ سلام الله علیها تَعُودُهُ وَ هُوَ نَاقِهٍ (369) مِنْ مَرَضِهِ، فَلَمَّا رَأَتْ مَا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنَ الْجُهْدِ وَ الضَّعْفِ خَنَقَتْهَا الْعَبْرَةُ حَتَّی جَرَتْ دَمْعَتُهَا عَلَی خَدِّهَا، فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَهَا، یَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِکْرُهُ اطَّلَعَ إِلَی الْأَرْضِ اطِّلاعَةً فَاخْتَارَ مِنْهَا بَعْلَکِ، فَأَوْحَی إِلَیَّ فَأَنْکَحْتُکَهُ، أَمَا عَلِمْتِ یَا فَاطِمَةُ أَنَّ لِکَرَامَةِ اللَّهِ إِیَّاکِ زَوَّجَکِ أَقْدَمَهُمْ سِلْماً وَ أَعْظَمَهُمْ حِلْماً وَ أَکْثَرَهُمْ عِلْماً.
قَالَ:
فَسُرَّتْ بِذَلِکَ فَاطِمَةُ سلام الله علیها وَ اسْتَبْشَرَتْ بِمَا قَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَأَرَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنْ یَزِیدَهَا مَزِیدَ الْخَیْرِ کُلِّهِ مِنَ الَّذِی قَسَمَهُ اللَّهُ لَهُ وَ لِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.
فَقَالَ:
یَا فَاطِمَةُ لِعَلِیٍّ ثَمَانُ خِصَالٍ، إِیمَانُهُ بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ عِلْمُهُ وَ حِکْمَتُهُ وَ زَوْجَتُهُ وَ سِبْطَاهُ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ وَ أَمْرُهُ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهْیُهُ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ قَضَاؤُهُ بِکِتَابِ اللَّهِ.
یَا فَاطِمَةُ إِنَّا أَهْلُ بَیْتٍ أُعْطِینَا سَبْعَ خِصَالٍ لَمْ یُعْطَهَا أَحَدٌ مِنَ الْأَوَّلِینَ قَبْلَنَا وَ لا یُدْرِکُهَا أَحَدٌ مِنَ الْآخِرِینَ بَعْدَنَا: نَبِیُّنَا خَیْرُ الْأَنْبِیَاءِ وَ هُوَ أَبُوکِ وَ وَصِیُّنَا خَیْرُ الْأَوْصِیَاءِ وَ هُوَ بَعْلُکِ وَ شَهِیدُنَا سَیِّدُ الشُّهَدَاءِ وَ هُوَ حَمْزَةُ عَمُّ أَبِیکِ وَ مِنَّا مَنْ لَهُ جَنَاحَانِ یَطِیرُ بِهِمَا فِی الْجَنَّةِ وَ هُوَ جَعْفَرٌ وَ مِنَّا سِبْطَا هَذِهِ الْأُمَّةِ وَ هُمَا ابْنَاکِ.
شیخ صدوق در کتاب خصال (370) با چند واسطه از ابو ایّوب انصاری روایت می‌کند که گفت:
یک وقت پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مریض شده و فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها در آن موقعی که رسول خدا دوره‌ی نقاهت را طی می‌کرد برای عیادت پدرش آمد، هنگامی که با آن ضعف و ناتوانی پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مواجه شد به قدری حالت گریه به وی دست داد که قطرات اشک به گونه‌ی صورت مبارکش جاری شد.
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت زهراء سلام الله علیها فرمود:
خدای علیم توجّهی به زمین کرد و شوهر تو را انتخاب نمود، آنگاه به من وحی کرد تا تو را به نکاح او درآوردم.

ای فاطمه! آیا نمی‌دانی خدا تو را گرامی داشته، زیرا تو را برای علی ازدواج نموده که از لحاظ اسلام آوردن اول و از نظر حلم اعظم و از جهت علم اکثر و اعلم از همه‌ست؟

فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها پس از شنیدن این مژده، فوق العاده مسرور شد. پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم در نظر گرفت آن خصالی را که خدا به علی بن ابیطالب علیه السلام نصیب کرده بیش از اندازه‌ای که برای فاطمه فرموده بود شرح دهد، لذا فرمود:

ای فاطمه! حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام دارای هشت خصلت است بدین شرح:

1 - به خدا ایمان دارد

2 - دارای علم است

3 - دارای حکمت است

4 - زوجه‌ای مثل تو دارد

5 - دو فرزندی مثل حسن و حسین دارد

6 - دارای مقام امر به معروف می‌باشد

7 - نهی از منکر می‌کند

8 - طبق قرآن مجید قضاوت می‌نماید.

ای فاطمه! ما اهل بیتی هستیم که خدا هفت خصلت به ما عطا کرده، آن هفت خصلت را به احدی قبل از ما عطا نفرموده است و احدی بعد از ما آنها را درک نخواهد کرد، پیغمبر ما، که پدر تو باشد بهترین پیامبران است، وصیّ پیغمبر ما، که شوهرت علی باشد بهترین اوصیاء می‌باشد.

حضرت حمزه که عموی پدر تو می‌باشد بزرگ شهیدان و از ما است. جعفر طیّار که با دو بال خود در بهشت پرواز می‌کند از ما می‌باشد. حسنین که فرزندان و دو سبط این امّت به شمار می‌روند از ما هستند.

[روایت شماره] (09)

[الأمالی للصّدوق] أَبِی وَ الْعَطَّارُ، عَنْ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ، عَنْ أَبِی أَحْمَدَ الْأَزْدِیِّ، عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَى آخَى بَيْنِی وَ بَيْنَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ زَوَّجَهُ ابْنَتِی مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَمَاوَاتِهِ وَ أَشْهَدَ عَلَى ذَلِکَ مُقَرَّبِی مَلائِکَتِهِ وَ جَعَلَهُ لِی وَصِيّاً وَ خَلِيفَةً، فَعَلِیٌّ مِنِّی وَ أَنَا مِنْهُ، مُحِبُّهُ مُحِبِّی وَ مُبْغِضُهُ مُبْغِضِی وَ إِنَّ الْمَلائِکَةَ لَتَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِمَحَبَّتِهِ.
نیز شیخ صدوق در کتاب امالی (371) با چند واسطه از ابن عبّاس از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
خدای سبحان بین من و علی بن ابیطالب برادری قرار داد، دخترم فاطمه را در بالای آسمان‌های هفت گانه برای علی تزویج نمود و ملائکه‌ی مقرّب را برای این ازدواج شهود قرار داد، علی را وصیّ و خلیفه‌ی من نمود، پس علی از من و من از علی می‌باشم، دوست علی دوست من و دشمن علی دشمن من خواهد بود، ملائکه‌ی مقرّب به وسیله‌ی محبّت علی بن ابیطالب به خدا تقرّب می‌جویند.

[روایت شماره] (10)

[الأمالی للصّدوق] ابْنُ الْوَلِیدِ، عَنْ سَعْدٍ، عَنِ ابْنِ عِیسَی، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ، عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْعَلاءِ، عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام :
دَخَلَتْ أُمُّ أَیْمَنَ عَلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ فِی مِلْحَفَتِهَا شَیْ ءٌ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
مَا مَعَکِ یَا أُمَّ أَیْمَنَ؟
فَقَالَتْ:
إِنَّ فُلانَةَ أَمْلَکُوهَا فَنَثَرُوا عَلَیْهَا فَأَخَذْتُ مِنْ نِثَارِهَا ثُمَّ بَکَتْ أُمُّ أَیْمَنَ وَ قَالَتْ: یَا رَسُولَ اللَّهِ فَاطِمَةُ زَوَّجْتَهَا وَ لَمْ تَنْثُرْ عَلَیْهَا شَیْئاً، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
یَا أُمَّ أَیْمَنَ لِمَ تَکْذِبِینَ، فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی لَمَّا زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ عَلِیّاً علیهما السلام أَمَرَ أَشْجَارَ الْجَنَّةِ أَنْ تَنْثُرَ عَلَیْهِمْ مِنْ حُلِیِّهَا وَ حُلَلِهَا وَ یَاقُوتِهَا وَ دُرِّهَا وَ زُمُرُّدِهَا وَ إِسْتَبْرَقِهَا فَأَخَذُوا مِنْهَا سلام الله علیها ما لا یَعْلَمُونَ وَ لَقَدْ نَحَلَ اللَّهُ طُوبَی فِی مَهْرِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَجَعَلَهَا فِی مَنْزِلِ عَلِیٍّ علیه السلام.
نیز در همان کتاب (372) با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
یک وقت امّ ایمن در حالی به حضور رسول خدا مشرّف شد و چیزی در میان چادر خود داشت، رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به او فرمود:
این چیست که همراه داری؟
گفت:
من به عروسی فلان دختر رفته بودم. این شیئی که من برگرفته‌ام از آن چیزهاییست که برای او نثار کرده بودند.
امّ ایمن پس از این جواب گریان شد و گفت:
یا رسول الله! تو فاطمه را تزویج کردی ولی چیزی برایش نثار ننمودی.
پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به وی فرمود:
دروغ مگو! زیرا موقعی که خدای رؤوف، فاطمه را برای علی علیهما السلام تزویج نمود به درختان بهشت دستور داد تا از زیور، حلّه، یاقوت و درّ، زُمرّد و استبرق خود برای آنان نثار کردند و آنان به قدری از آنها برگرفتند که کسی غیر از خدا نمی‌داند، خدا درخت طوبی را در عوض مهریه‌ی فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها قرار داده که در منزل بهشتی علی علیه السلام قرار دارد.

[روايت شماره] (11)

[تفسير القمی] أَبِی، عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ:
كَانَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها لا يَذْكُرُهَا أَحَدٌ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّمِ إِلا أَعْرَضَ عَنْهُ حَتَّى آيِسَ النَّاسُ مِنْهَا، فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يُزَوِّجَهَا مِنْ عَلِیٍّ أَسَرَّ إِلَيْهَا فَقَالَتْ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْتَ أَوْلَى بِمَا تَرَى غَيْرَ أَنَّ نِسَاءَ قُرَيْشٍ تُحَدِّثُنِی عَنْهُ أَنَّهُ رَجُلٌ دَحْدَاحُ الْبَطْنِ، طَوِيلُ الذِّرَاعَيْنِ، ضَخْمُ الْكَرَادِيسِ، أَنْزَعُ عَظِيمُ الْعَيْنَيْنِ وَ السَّكِنَةِ [مشاشار كَمَشَاشِيرِ الْبَعِيرِ (373)] ضَاحِكُ السِّنِّ، لا مَالَ لَهُ.
فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
يَا فَاطِمَةُ أَمَا عَلِمْتِ أَنَّ اللَّهَ أَشْرَفَ عَلَى الدُّنْيَا فَاخْتَارَنِی عَلَى رِجَالِ الْعَالَمِينَ، ثُمَّ اطَّلَعَ فَاخْتَارَ عَلِيّاً عَلَى رِجَالِ الْعَالَمِينَ، ثُمَّ اطَّلَعَ فَاخْتَارَكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ؟
يَا فَاطِمَةُ إِنَّهُ لَمَّا أُسْرِیَ بِی إِلَى السَّمَاءِ وَجَدْتُ مَكْتُوباً عَلَى صَخْرَةِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، أَيَّدْتُهُ بِوَزِيرِهِ وَ نَصَرْتُهُ بِوَزِيرِهِ، فَقُلْتُ لِجَبْرَئِيلَ: وَ مَنْ وَزِيرِی؟
فَقَالَ:
عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ عليه السلام.
فَلَمَّا انْتَهَيْتُ إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى وَجَدْتُ مَكْتُوباً عَلَيْهَا: إِنِّی أَنَا اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنَا وَحْدِی، مُحَمَّدٌ صَفْوَتِی مِنْ خَلْقِی أَيَّدْتُهُ بِوَزِيرِهِ وَ نَصَرْتُهُ بِوَزِيرِهِ، فَقُلْتُ لِجَبْرَئِيلَ: وَ مَنْ وَزِيرِی؟
قَالَ:
عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ عليه السلام.
فَلَمَّا جَاوَزْتُ السِّدْرَةَ انْتَهَيْتُ إِلَى عَرْشِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَجَدْتُ مَكْتُوباً عَلَى قَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ: أَنَا اللَّهُ لا إِلهَ إِلا أَنَا مُحَمَّدٌ حَبِيبِی، أَيَّدْتُهُ بِوَزِيرِهِ وَ نَصَرْتُهُ بِوَزِيرِهِ.
فَلَمَّا دَخَلْتُ الْجَنَّةَ رَأَيْتُ فِی الْجَنَّةِ شَجَرَةَ طُوبَى أَصْلُهَا فِی دَارِ عَلِیٍّ وَ مَا فِی الْجَنَّةِ قَصْرٌ وَ لا مَنْزِلٌ إِلا وَ فِيهَا فِتْرٌ مِنْهَا وَ أَعْلاهَا أَسْفَاطُ حُلَلٍ مِنْ سُنْدُسٍ وَ إِسْتَبْرَقٍ يَكُونُ لِلْعَبْدِ الْمُؤْمِنِ أَلْفُ أَلْفِ سَفَطٍ فِی كُلِّ سَفَطٍ مِائَةُ أَلْفِ حُلَّةٍ مَا فِيهِ حُلَّةٌ تُشْبِهُ الْأُخْرَى عَلَى أَلْوَانٍ مُخْتَلِفَةٍ وَ هُوَ ثِيَابُ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَسَطُهَا ظِلٌّ مَمْدُودٌ، عَرْضُ الْجَنَّةِ كَعَرْضِ السَّماءِ وَ الْأَرْضِ «أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ» (374) يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِی ذَلِكَ الظِّلِّ مَسِيرَةَ مِائَةِ عَامٍ فَلا يَقْطَعُهُ وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ «وَ ظِلٍّ مَمْدُودٍ» (375) وَ أَسْفَلُهَا ثِمَارُ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ طَعَامُهُمْ مُتَدَلٍّ [مُتَدَلٍ] فِی بُيُوتِهِمْ يَكُونُ فِی الْقَضِيبِ مِنْهَا مِائَةُ لَوْنٍ مِنَ الْفَاكِهَةِ مِمَّا رَأَيْتُمْ فِی دَارِ الدُّنْيَا وَ مَا لَمْ تَرَوْهُ وَ مَا سَمِعْتُمْ بِهِ وَ مَا لَمْ تَسْمَعُوا مِثْلَهَا وَ

كُلّمَا يُجْتَنَى مِنْهَا شَئ‏ءٌ نَبَتَتْ مَكَانَهَا أخْرَى «لا مَقْطوعَةٍ وَ لا مَمْنُوعَةٍ» (376) وَ يَجْرِى نَهْرٌ فِى أَصْلِ تِلْكَ الشَّجَرَةِ تَنْفَجِرُ مِنْهَا الْأَنْهارُ الْأَرْبَعَةُ «أنْهارٌ مِنْ ماءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَ أنْهارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَ أنْهارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَ أنْهارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى» (377).

يَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ أَعْطَانِى فِى عَلِيٍّ سَبْعَ خِصَالٍ: هُوَ أَوَّلُ مَنْ يَنْشَقُّ عَنْهُ الْقَبْرُ مَعِى وَ هُوَ أَوَّلُ مَنْ يَقِفُ مَعِى عَلَى الصِّرَاطِ فَيَقُولُ لِلنَّارِ خُذِى ذَا وَ ذَرِى ذَا وَ أَوَّلُ مَنْ يُكْسَى إِذَا كُسِيتُ وَ أَوَّلُ مَنْ يَقِفُ مَعِى عَلَى يَمِينِ الْعَرْشِ وَ أَوَّلُ مَنْ يُقْرِعُ مَعِى بَابَ الْجَنَّةِ وَ أَوَّلُ مَنْ يَسْكُنُ مَعِى عِلِّيِّينَ وَ أَوَّلُ مَنْ يَشْرَبُ مَعِى مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ، «خِتامُهُ مِسْكٌ وَ فِى ذلِكَ فَلْيَتَنافَسِ الْمُتَنافِسُونَ» (378).

يَا فَاطِمَةُ هَذَا مَا أَعْطَاهُ اللَّهُ عَلِيّاً فِى الْآخِرَةِ وَ أَعَدَّ لَهُ فِى الْجَنَّةِ إِذَا كَانَ فِى الدُّنْيَا لا مَالَ لَهُ.

فَأَمَّا مَا قُلْتَ: إِنَّهُ بَطِينٌ، فَإِنَّهُ مَمْلُوءٌ مِنْ عِلْمٍ خَصَّهُ اللَّهُ بِهِ وَ أَكْرَمَهُ مِنْ بَيْنِ أُمَّتِى

وَ أَمَّا مَا قُلْتَ: إِنَّهُ أَنْزَعُ عَظِيمُ الْعَيْنَيْنِ فَإِنَّ اللَّهَ خَلَقَهُ بِصِفَةِ آدَمَ عليه السلام وَ أَمَّا طُولُ يَدَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ طَوَّلَهَا لِيَقْتُلَ بِهَا أَعْدَاءَهُ وَ أَعْدَاءَ رَسُولِهِ وَ بِهِ يُظْهِرُ اللَّهُ الدِّينَ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ وَ بِهِ يَفْتَحُ اللَّهُ الْفُتُوحَ وَ يُقَاتِلُ الْمُشْرِكِينَ عَلَى تَنْزِيلِ الْقُرْآنِ وَ الْمُنَافِقِينَ مِنْ أَهْلِ الْبَغْيِ وَ النَّكْثِ وَ الْفُسُوقِ عَلَى تَأْوِيلِهِ وَ يُخْرِجُ اللَّهُ مِنْ صُلْبِهِ سَيِّدَىْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ يُزَيِّنُ بِهِمَا عَرْشَهُ.

يَا فَاطِمَةُ مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيّاً إِلا جَعَلَ لَهُ ذُرِّيَّةً مِنْ صُلْبِهِ وَ جَعَلَ ذُرِّيَّتِى مِنْ صُلْبِ عَلِيٍّ وَ لَوْلا عَلِيٌّ مَا كَانَتْ لِى ذُرِّيَّةٌ.

فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَخْتَارُ عَلَيْهِ أَحَداً مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ، فَزَوَّجَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ عِنْدَ ذَلِكَ: وَاللَّهِ مَا كَانَ لِفَاطِمَةَ كُفْوٌ غَيْرُ عَلِيٍّ عليه السلام.

إيضاح: الدّحداح القصير السمين و اندحَّ بطنه اندحاحاً اتسّع و كل عظمين التقيا فى مفصل فهو كردوس، نحو المنكبين و الرُّكبتين و الوركين و الأنزع هو الّذى انحسر الشعر عن جانبى جبهته و السّكنة كقرحة مقرُّ الرأس من العنق و لم أجد لمشاشار معنى فى اللّغة و لعلّه كان فى الأصل: له مشاش كمشاش البعير و المشاش رؤوس العظام و لم تكن تلک الفقرة فى بعض النسخ و هو أصوب. (379)

قوله: إلّا و فيها فتر، بالفاء المكسورة: ما بين طرف الإبهام و طرف المشيرة و فى بعضها بالقاف قال الفيروزآبادىُّ: القتر القدر و يحرَّک و فى بعضها قنو بالكسر أى عذق و التدلّل: التدلى و الآسن الآجن المتغيّر و قد مرَّ شرح سائر أجزاء الخبر فى كتاب الفتن و كتاب أحوال أميرالمؤمنين عليه السلام.

علی بن ابراهیم در تفسیر (380) خود می‌نگارد:
احدی برای خواستگاری حضرت فاطمه سلام الله علیها نزد رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نمی‌رفت مگر اینکه آن بزرگوار از او اعراض می‌کرد کار به جایی رسید که مردم عموماً از فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها مأیوس شدند.
وقتی رسول خدا در نظر گرفت که حضرت فاطمه سلام الله علیها را برای حضرت علی علیه السلام تزویج نماید و با فاطمه‌ی اطهر در این باره مشورت کرد زهرای اطهر سلام الله علیها عرض کرد:
پدر جان! تو راجع به این موضوع بر من مقدّم هستی، ولی در عین حال زنان قریش می‌گویند:
علی شکم بزرگی دارد، ساق دست‌هایش طولانی، بند استخوان‌هایش ضخیم، جلو سرش مو ندارد، چشمان بزرگی دارد، دائماً خنده به لب دارد، مال و ثروتی ندارد.
رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در جوابش فرمود:
آیا نمیّدانی که خدای علیم توجّهی به زمین کرد و مرا از میان مردان عالم انتخاب نمود، بعداً توجّه دیگری فرمود و علی بن ابیطالب علیه السلام را از میان مردان جهان برگزید، سپس توجّهی نمود و تو را از میان زنان عالمین انتخاب کرد؟
ای فاطمه! موقعی که مرا به آسمان بردند دیدم بر سنگ بیت المقدس نوشته شده:
خدایی غیر از خدای یکتا نیست، محمّد رسول خداست من محمّد را به وسیله‌ی وزیر او تأیید و یاری نموده‌ام، من به جبرئیل گفتم:
وزیر من کیست؟
گفت:
علی بن ابیطالب.
هنگامی که به سدرة المنتهی رسیدم دیدم بر آن نوشته شده:
من خدایی هستم که غیر از من خدایی نیست. محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برگزیده‌ی من است من محمّد را به وسیله‌ی وزیرش تأیید و نصرت کرده‌ام.
گفتم:
جبرئیل، وزیر من کیست؟
گفت:
علی بن ابیطالب، موقعی که از سدرة المنتهی گذشتم و به عرش پروردگار عالم رسیدم، دیدم بر یکی از ستون‌های عرش نوشته شده:
من همان خدایی هستم که غیر از من خدایی نیست محمّد حبیب من می‌باشد، من او را به وسیله‌ی وزیرش تأیید و یاری نموده‌ام.

وقتی داخل بهشت شدم در خت طوبی را دیدم، اصل آن درخت در منزل علی بن ابیطالب علیه السلام بود، هیچ قصر و منزلی در بهشت نیست مگر اینکه یک شاخه از آن درخت در آن وجود دارد، بالای آن درخت سبدهایی برای بنده‌ی مؤمن پُر از سُنْدُس و استبرق وجود دارد که در هر سبدی هزار هزار سبد وجود دارد و در هر سبدی صد هزار حلّه‌ست. این حلّه‌ها دارای رنگ‌های مختلف و به یکدیگر شباهت ندارند که آنها لباس‌های اهل بهشت می‌باشند. در وسط آن سایه‌ایست کشیده شده، پهنای بهشت به قدر پهنای آسمان و زمین است، بهشت برای افرادی آماده شده که به خدا و رسول ایمان داشته باشند.
اگر شخص سواری مدّت صد سال در آن سایه راه طی کند آن سایه تمام نخواهد شد و همین است قول خدا که می‌فرماید:
یعنی سایه‌ی کشیده. میوه‌ی اهل بهشت از زیر آن درخت می‌باشد. غذای اهل بهشت در میان خانه‌هاشان آویزان است. در هر شاخه‌ی از آن درخت، صد رنگ میوه وجود دارد که قسمتی از آن رنگ‌ها را در دنیا دیده و شنیده اید و قسمت دیگر را ندیده و نشنیده اید.
هر گاه از آن میوه‌جات چیده شود میوه‌ی دیگری به جای آن به وجود می‌آید، آن میوه‌ها مقطوع و ممنوع نخواهد شد.
نهری در زیر آن درخت در جریان است که چهار نهر دیگر از آن جاری می‌شود. آن چهار نهر همان است که قرآن در سوره‌ی محمّد آیه‌ی 15 می‌فرماید:
«نهرهایی از آبی که فاسد نمی‌شود، نهرهایی از شیری که طعم آن تغییر نمی‌کند، نهرهایی از شراب که به آشامندگان لذّت می‌دهند، نهرهایی از عسل که تصفیه شده است».
ای فاطمه! خدای رؤوف درباره حضرت علی علیه السلام هفت خصلت فرموده بدین شرح:
علی علیه السلام اوّلین کسیست که با من از قبر خارج خواهد شد.
علی علیه السلام اوّلین کسیست که با من، بر لب صراط می‌ایستد و به آتش می‌گوید:
این شخص را بگیر و آن را رها کن.
علی علیه السلام اوّلین کسیست که بدنش بعد از من پوشیده خواهد شد.
علی علیه السلام اوّلین کسیست که با من در طرف راست عرش توقّف خواهد کرد.
علی علیه السلام اوّلین کسیست که با من درب بهشت را خواهد کوبید.
علی علیه السلام اوّلین کسیست که ساکن علیّین خواهد شد.
علی علیه السلام اوّلین کسیست که با من از شراب سر به مُهر بهشت می‌آشامد. «همان شرابی که مُهر آن از مشک و افراد راغب به آن رغبت

پیدا می‌نمایند».
ای فاطمه! خدای رؤوف برای اینکه علی در دنیا ثروتی ندارد، در عالم آخرت بهشت را به وی عطا فرموده است و این نعمت‌ها را برای او آماده کرده‌ست.
امّا اینکه می‌گویی: علی دارای شکم بزرگی است، علی دارای علم مخصوصی است، خدا او را در میان امّت من گرامی داشته‌ست. امّا اینکه می‌گویی: جلو سر علی مو ندارد و چشمانی بزرگ دارد، برای این است که خدا او را به صفت حضرت آدم آفریده‌ست.
علّت اینکه دست‌های علی طولانی می‌باشد آن است که دشمنان خود و دشمنان رسول خدا را به وسیله‌ی آنها به قتل برساند، به وسیله‌ی علیست که خدا دین خود را ظاهر می‌نماید «حتّی اگر مشرکین نپسندند»، به وسیله‌ی علیست که خدا فتح و پیروزی به اسلام می‌دهد و مشرکین را طبق نزول قرآن به قتل می‌رساند.
ستمکاران و پیمان شکنان و فاسقین را که از منافقین باشند به وسیله‌ی تأویل قرآن به قتل خواهد رسانید.
خدا از صلب علی، دو بزرگ جوانان اهل بهشت، که بهشت به وسیله‌ی ایشان زینت می‌شود را، خارج می‌نماید.
ای فاطمه! خدا هیچ پیغمبری را مبعوث ننموده مگر اینکه ذرّیّه و نسل وی را از صلب او قرار داده ولی نسل مرا از صُلب علی قرار داده‌ست.
اگر علی نبود ذرّیّه و نسلی برای من نمی‌بود.
پس از این گفتگوها فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:
یا رسول الله! من احدی از اهل زمین را بر علی علیه السلام مقدّم نخواهم داشت.
آنگاه پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را برای حضرت علی علیه السلام تزویج کرد.
ابن عبّاس می‌گوید:
به خدا قسم که غیر از علی کسی لایق و همانند فاطمه نمی‌بود.
توضیح: «دحداح» کسی را گویند که کوتاه قد، چاق باشد و «اندحّ بطنه» یعنی شکم او بزرگ است و «کردوس» در هر جای بدن که دو استخوان در مفصلی با یکدیگر برخورد کنند را «کردوس» گویند مانند:
«منکبین» (سر شانه ها) و «رکبتین» (سر زانوها) و «الورکین» (استخوان ران‌ها که به نشیمنگاه متصّل می‌شود).
و «انزع» کسی را گویند که موهای دو طرف پیشانی او ریخته باشد.
و «السَّکِنَه» محلّ قرار گرفتن سر، روی گردن را گویند.
و «مشاشار» مرحوم علّامه می‌فرماید:
من برای این کلمه (مشاشار) در کتب لغت معنایی نیافتم و شاید در اصل

این گونه بوده «له مشاش کمشاش البعیر» و «مشاش» به سر استخوان‌ها که به یکدیگر متصّل می‌شوند گفته می‌شود و این فقره (مشاشار کمشاشیر البعیر) در بعضی نسخه‌ها نیامده و همین هم صحیح‌تر باید باشد.
و امّا در آنجا که رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌فرماید:
«و فیها فِتر» فاء آن را مکسور باید خواند. «فِتر» مابین انگشت سبّابه و ابهام را گویند و در بعضی روایات با قاف آورده‌اند و قاف و تاء را مفتوح خوانده‌اند یعنی «قَتَر» و در بعضی روایات «قِنو» آمده، به معنی «عذق» و «عذق» به معنی شاخه‌ی خرما و مرد زیرک و معانی مختلفی شده‌ست.
و «التدلّل» به معنی دلالت شده، هدایت شده و «الآسن» به معنی متغیّر است.
سپس مرحوم علّامه رحمة الله علیه می‌فرماید:
و بقیّه‌ی لغات غامض این روایت را در کتاب «الفتن» - از کتاب‌های بحارالأنوار - و کتاب زندگانی حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام قبلاً توضیح داده‌ایم.

[الأمالى للصّدوق] ابْنُ الْوَلِيدِ، عَنِ الصَّفَّارِ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُقَاتِلٍ، عَنْ حَامِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ هَارُونَ، عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ:
لَقَدْ هَمَمْتُ بِتَزْوِيجِ فَاطِمَةَ ابْنَةِ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ لَمْ أَتَجَرَّأْ أَنْ أَذْكُرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ وَأنَّ ذَلِكَ لَيَخْتَلِجُ فِى صَدْرِى لَيْلِى وَ نَهَارِى حَتَّى دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:
يَا عَلِيُّ! قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ،
قَالَ:
هَلْ لَكَ فِى التَّزْوِيجِ؟ قُلْتُ: رَسُولُ اللَّهِ أَعْلَمُ وَ إِذَا هُوَ يُرِيدُ أَنْ يُزَوِّجَنِى بَعْضَ نِسَاءِ قُرَيْشٍ وَ إِنِّى لَخَائِفٌ عَلَى فَوْتِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها.
فَمَا شَعَرْتُ بِشَىْءٍ إِذْ أَتَانِى رَسُولُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ لِى: أَجِبِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ أَسْرِعْ، فَمَا رَأَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَشَدَّ فَرَحاً مِنْهُ الْيَوْمَ.
قَالَ فَأَتَيْتُهُ مُسْرِعاً فَإِذَا هُوَ فِى حُجْرَةِ أُمِّ سَلَمَةَ فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيَّ تَهَلَّلَ وَجْهُهُ فَرَحاً وَ تَبَسَّمَ حَتَّى نَظَرْتُ إِلَى بَيَاضِ أَسْنَانِهِ يَبْرُقُ، فَقَالَ:
أَبْشِرْ يَا عَلِيُّ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَدْ كَفَانِى مَا قَدْ كَانَ أَهَمَّنِى مِنْ أَمْرِ تَزْوِيجِكَ، فَقُلْتُ: وَ كَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟
قَالَ:
أَتَانِى جَبْرَئِيلُ وَ مَعَهُ مِنْ سُنْبُلِ الْجَنَّةِ وَ قَرَنْفُلِهَا فَنَاوَلَنِيهِمَا، فَأَخَذْتُهُمَا وَ شَمِمْتُهُمَا، فَقُلْتُ: مَا سَبَبُ هَذَا السُّنْبُلِ وَ الْقَرَنْفُلِ؟
فَقَالَ:
إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَمَرَ سُكَّانَ الْجِنَانِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ مَنْ فِيهَا أَنْ يُزَيِّنُوا الْجِنَانَ كُلَّهَا بِمَغَارِسِهَا وَ أَشْجَارِهَا وَ ثِمَارِهَا وَ قُصُورِهَا وَ أَمَرَ رِيحَهَا فَهَبَّتْ بِأَنْوَاعِ الْعِطْرِ وَ الطِّيبِ وَ أَمَرَ حُورَ عِينِهَا بِالْقِرَاءَةِ فِيهَا بِسُورَةِ «طه وَ طس وَ يس وَ حم عسق»، ثُمَّ نَادَى مُنَادٍ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ: أَلا إِنَّ الْيَوْمَ يَوْمُ وَلِيمَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام أَلا إِنِّى أُشْهِدُكُمْ أَنِّى قَدْ زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ مِنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ رِضًى مِنِّى بَعْضُهُمَا لِبَعْضٍ.
ثُمَّ بَعَثَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى سَحَابَةً بَيْضَاءَ فَقَطَرَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ لُؤْلُئِهَا وَ زَبَرْجَدِهَا وَ يَوَاقِيتِهَا وَ قَامَتِ الْمَلَائِكَةُ فَنَثَرَتْ مِنْ سُنْبُلِ الْجَنَّةِ وَ قَرَنْفُلِهَا، هَذَا مِمَّا نَثَرَتِ الْمَلَائِكَةُ.
ثُمَّ أَمَرَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى مَلَكاً مِنْ مَلَائِكَةِ الْجَنَّةِ يُقَالُ لَهُ: رَاحِيلُ وَ لَيْسَ فِى الْمَلَائِكَةِ أَبْلَغُ مِنْهُ فَقَالَ:
اخْطُبْ يَا رَاحِيلُ، فَخَطَبَ بِخُطْبَةٍ لَمْ يَسْمَعْ بِمِثْلِهَا أَهْلُ السَّمَاءِ وَ لا أَهْلُ

الْأَرْضِ.
ثُمَّ نَادَى مُنَادٍ: أَلا يَا مَلائِكَتِى وَ سُكَّانَ جَنَّتِى بَارِكُوا عَلَى عَلِیِّ بْنِ أَبِى طَالِب حَبِیبِ مُحَمَّدٍ وَ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ، فَقَدْ بَارَكْتُ عَلَيْهِمَا، أَلا إِنِّى قَدْ زَوَّجْتُ أَحَبَّ النِّسَاءِ إِلَیَّ مِنْ أَحَبِّ الرِّجَالِ إِلَیَّ بَعْدَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ.
فَقَالَ رَاحِيلُ الْمَلَکُ: يَا رَبِّ وَ مَا بَرَكَتُکَ فِيهِمَا بِأَكْثَرَ مِمَّا رَأَيْنَا لَهُمَا فِى جِنَانِکَ وَ دَارِکَ؟
فَقَالَ عَزَّوَجَلَّ: يَا رَاحِيلُ إِنَّ مِنْ بَرَكَتِى عَلَيْهِمَا أَنْ أَجْمَعَهُمَا عَلَى مَحَبَّتِى وَ أَجْعَلَهُمَا حُجَّةً عَلَى خَلْقِى وَ عِزَّتِى وَ جَلالِى لاخْلُقَنَّ مِنْهُمَا خَلْقاً وَ لانْشِئَنَّ مِنْهُمَا ذُرِّيَّةً أَجْعَلُهُمْ خُزَّانِى فِى أَرْضِى وَ مَعَادِنَ لِعِلْمِى وَ دُعَاةً إِلَى دِينِى، بِهِمْ أَحْتَجُّ عَلَى خَلْقِى بَعْدَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ.
فَأَبْشِرْ يَا عَلِیُّ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَكْرَمَکَ كَرَامَةً لَمْ يُكْرِمْ بِمِثْلِهَا أَحَداً وَ قَدْ زَوَّجْتُکَ ابْنَتِى فَاطِمَةَ عَلَى مَا زَوَّجَکَ الرَّحْمَنُ وَ قَدْ رَضِيتُ لَهَا بِمَا رَضِیَ اللَّهُ لَهَا فَدُونَکَ أَهْلَکَ فَإِنَّکَ أَحَقُّ بِهَا مِنِّى وَ لَقَدْ أَخْبَرَنِى جَبْرَئِيلُ عليه السلام أَنَّ الْجَنَّةَ مُشْتَاقَةٌ إِلَيْكُمَا وَ لَوْلا أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَدَّرَ أَنْ يُخْرِجَ مِنْكُمَا مَا يَتَّخِذُهُ عَلَى الْخَلْقِ حُجَّةً لاجَابَ فِيكُمَا الْجَنَّةَ وَ أَهْلَهَا، فَنِعْمَ الْأَخُ أَنْتَ وَ نِعْمَ الْخَتَنُ أَنْتَ وَ نِعْمَ الصَّاحِبُ أَنْتَ وَ كَفَاکَ بِرِضَى اللَّهِ رِضًى.
قَالَ عَلِیٌّ عليه السلام :
فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ بَلَغَ مِنْ قَدْرِى حَتَّى إِنِّى ذُكِرْتُ فِى الْجَنَّةِ وَ زَوَّجَنِیَ اللَّهُ فِى مَلائِكَتِهِ؟
فَقَالَ:
إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ إِذَا أَكْرَمَ وَلِيَّهُ وَ أَحَبَّهُ أَكْرَمَهُ بِمَا لا عَيْنٌ رَأَتْ وَ لا أُذُنٌ سَمِعَتْ، فَحَبَاهَا اللَّهُ لَکَ يَا عَلِیُّ، فَقَالَ عَلِیٌّ عليه السلام :
«رَبِّ أَوْزِعْنِى أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَکَ الَّتِى أَنْعَمْتَ عَلَیَّ» (381) فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
آمِينَ.
[عيون أخبارالرّضا عليه السلام] محمّد بن علیِّ بن الشاهف عن أحمد بن المظفّر، عن محمّد بن زكريّا، عن مهدى بن سابق، عن الرّضا عليه السلام ، عن آبائه: ، عن علىّ عليه السلام مثله.
[عيون أخبارالرّضا عليه السلام] الدقاق، عن ابن زكريّا القطّان، عن ابن حبيب، عن أحمد بن الحارث، عن أبى معاوية، عن الأعمش، عن الصّادق عليه السلام ، عن آبائه: ، عن على عليه السلام مثله.
شيخ صدوق در كتاب امالى (382) با چند واسطه از حضرت على بن ابيطالب عليه السلام روايت مى‌كند كه فرمود:
من تصميم گرفتم كه با حضرت فاطمه سلام الله عليها دختر حضرت محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ازدواج مى‌نمايم ولى جرأت نمى‌كردم اين مطلب را با رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در ميان بگذارم.

این آرزو شب و روز در سینه‌ی من بود تا اینکه بالاخره به حضور پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مشرّف شدم. آن حضرت به من فرمود:
یا علی! عرض کردم:
بله یا رسول الله!
فرمود:
تصمیم ازدواج داری؟
گفتم:
رسول خدا بهتر می‌داند، پیغمبر خدا، این منظور را داشت که بعضی از زنان قریش را برایم بگیرد، ولی من این خوف را داشتم که مبادا فاطمه از دستم برود.
زمانی پیامبر خدا، شخصی را نزد من فرستاد و مرا احضار فرمود و من که از شدّت فرح و خوشحالی سر از پا نمی‌شناختم، به حضور آن حضرت مشرّف شدم، دیدم آن برگزیده‌ی خدا به قدری مسرور و خوشحال است که هیچ روزی نبود، در آن موقع آن حضرت در حجره‌ی امّ سلمه بود.
وقتی نظر مبارک آن حضرت به من افتاد صورت مبارکش می‌درخشید، به قدری مسرور و خندان بود که نظر من به سفیدی و درخشندگی دندان‌هایش افتاد.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من فرمود:
یا علی! مژده باد تو را، زیرا خدا آن غم و اندوهی که من درباره‌ی ازدواج تو دارم برطرف کرد.
عرض کردم:
چگونه یا رسول الله؟
فرمود:
جبرئیل نزد من آمد و سُنْبُلْ و قُرُنْفُل (383) بهشتی به من داد، من آنها را گرفتم و بوئیدم، به جبرئیل گفتم:
این سنبل و قرنفل برای چیست؟
گفت:
خدای توانا به ملائک و ساکنین بهشت دستور داده که بهشت را با درخت و میوه و قصرهای آن را زینت نمایند. بادِ بهشت را مأمور کرد تا انواع و اقسام عطر و بوی خوش را در بهشت منتشر نماید.
حورالعین بهشتی را دستور داده که سوره‌ی طه و طواسین (384) و یس و حمعسق را تلاوت کنند سپس منادی از زیر عرش ندا داد:
آگاه باشید که امروز روز ولیمه و عروسی علی بن ابیطالب علیه السلام است، من شما را شاهد می‌گیرم که فاطمه‌ی زهراء دختر محمّد را برای علی بن ابیطالب به رضایت خود تزویج نمودم.
آنگاه خدای رؤوف، ابر سفیدی را فرستاد تا لؤلؤ و زبرجد و یاقوت بر سر

ایشان نثار کرد، سپس ملائک برخاستند و از سنبل و قرنفل بهشت نثار نمودند که این سنبل و قرنفل از آنها می‌باشد.
پس از این جریان خدا مَلَکی را که نامش راحیل است و در میان ملائکه خطیبی بلیغ‌تر از او نیست مأموریت داد که خطبه بخواند. راحیل خطبه‌ای خواند که اهل آسمان و زمین نظیر آن را نشنیده بودند، بعداً منادی در بهشت ندا کرد:
ای ملائکه و ساکنین بهشت من! ازدواج علی بن ابیطالب علیه السلام را که حبیب محمّد است با دختر محمّد تبریک بگوئید، زیرا من هم به ایشان تبریک گفته‌ام، آگاه باشید که من بعد از پیامبران محبوب‌ترین زنان را برای محبوب‌ترین مردان تزویج نمودم.
راحیل گفت:
پروردگارا! علاوه بر این برکتی که ما می‌بینیم در بهشت به ایشان داده‌ای، چه برکتی به آنها عطا خواهی کرد؟
خدای رؤوف فرمود:
برکت بیشتری که به ایشان می‌دهم این است که با محبّت من زندگی خواهند کرد و ایشان را برای خلق خود حجّت قرار داده‌ام، به عزّت و جلالم قسم، من مخلوقی از ایشان به وجود می‌آورم و نسلی از ایشان ایجاد می‌کنم که خزانه داران زمین و معدن علم و طرفداران دین می‌باشند، بعد از پیامبران به وسیله‌ی آنان بر خلقم اتمام حجّت می‌نمایم.
مژده باد تو را یا علی! زیرا خدا تو را به قدری گرامی داشته که احدی را نداشته‌ست.
یا علی! من دخترم فاطمه را برای تو تزویج نمودم همان طور که خدای رحمان و رحیم تزویج نموده‌ست.
من به آن چیزی برای زهراء راضی شده‌ام که خدا راضی شده است، اکنون این زن تو است که در اختیار تو می‌باشد، تو از من به وی احقّ و سزاوارتری.
جبرئیل به من خبر داده که بهشت به شما دو نفر مشتاق است، اگر خدای توانا، مقدّر ننموده بود که فرزندانی از شما به وجود بیایند که بر خلق حجّت باشند، دعای بهشت و بهشتیان را در حقّ شما مستجاب می‌کرد و شما را زودتر داخل بهشت می‌کرد.
یا علی! تو بهترین برادر و بهترین داماد و بهترین همدم منی.
یا علی! برای تو همین بس، که خدا از تو راضیست.
حضرت علی علیه السلام می‌فرماید به رسول خدا عرض کردم:
آیا مقام من به جایی رسیده که در بهشت نامی از من برده شود و خدا ملائکه را برای ازدواج من شاهد بگیرد؟ پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

خدای رؤوف هر گاه ولیّ و دوست خود را گرامی بدارد به گونه‌ای گرامی می‌دارد که چشمی ندیده و گوشی نشنیده باشد و خدا این مقام را به تو عطا فرموده‌ست.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
«پروردگارا! به من توفیق بده که در برابر نعمت تو شکرگزار باشم».
پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
آمین.
در عیون اخبار الرّضا علیه السلام جلد 1، صفحه‌ی 222 به سند خود از محمّد بن علی با چند واسطه از امام رضا علیه السلام و آن حضرت از پدران بزرگوارش: از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و در همان جلد صفحه‌ی 225 با سند خود از دقّاق با چند واسطه از امام صادق علیه السلام و آن حضرت از پدران بزرگوارش: از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام همانند این حدیث را نقل کرده‌اند.

[روایت شماره] (13)

[تفسیر فرات بن إبراهیم] عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ الضَّبِّىُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِىٍّ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِاللَّهِ بْنِ هَارُونَ الطُّوسِىِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِاللَّهِ الشَّيْبَانِىِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِىِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِىٍّ عليه السلام مِثْلَهُ وَ فِى آخِرِهِ: فَإِنَّمَا حَبَاكَ اللَّهُ فِى الْجَنَّةِ بِمَا لا عَيْنٌ رَأَتْ وَ لا أُذُنٌ سَمِعَتْ، فَقَالَ عَلِىُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام : «يَا رَبِّ أَوْزِعْنِى أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِى أَنْعَمْتَ عَلَىَّ وَ عَلى والِدَىَّ وَ أَنْ أَعْمَلَ صالِحاً تَرْضاهُ وَ أَصْلِحْ لِى فِى ذُرِّيَّتِى» (385)، فَقَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

آمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَ يَا خَيْرَ النَّاصِرِينَ.

در تفسیر فرات بن ابراهیم (386) این روایت را با اندک اختلافی که در آخر جلمه «یا ربّ العالمین و یا خیر النّاصرین» آمده را نقل کرده‌ست.

[روایت شماره] (14)

[قرب الإسناد] ابْنُ طَرِيفٍ، عَنِ ابْنِ عُلْوَانَ، عَنْ جَعْفَرٍ، عَنْ أَبِيهِ عليه السلام قَالَ:
كَانَ فِرَاشُ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ حِينَ دَخَلَتْ عَلَيْهِ إِهَابُ كَبْشٍ إذَا أَرَادَا أَنْ يَنَامَا عَلَيْهِ قَلَّبَاهُ فَنَامَا عَلَى صُوفِهِ،
قَالَ:
وَ كَانَتْ وِسَادَتُهُمَا أَدَماً حَشْوُهَا لِيفٌ،
قَالَ:
وَ كَانَ صَدَاقُهَا دِرْعاً مِنْ حَدِيدٍ.
در کتاب قُرب الاسناد (387) با دو واسطه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
موقعی که فاطمه‌ی اطهر با حضرت علی بن ابیطالب علیهما السلام ازدواج نمود فرش ایشان یک پوست گوسفند بود، هر گاه می‌خواستند روی آن بخوابند آن را برمی گرداندند و روی پشم آن می‌خوابیدند، متکّای آنان از پوستی بود که آن را از لیف خرما پر کرده بود، مهریه‌ی فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها یک زره آهنی بود.

[روایت شماره] (15)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] أَبُوعَمْرٍو، عَنِ ابْنِ عُقْدَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ مُوسَی بْنِ إِبْرَاهِیمَ الْمَرْوَزِیِّ، عَنْ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ علیهما السلام، عَنْ أَبِیهِ علیه السلام ، عَنْ جَدِّهِ علیه السلام ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ قَالَ:

لَمَّا زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ مِنْ عَلِیٍّ أَتَاهُ أُنَاسٌ مِنْ قُرَیْشٍ فَقَالُوا: إِنَّکَ زَوَّجْتَ عَلِیّاً بِمَهْرٍ خَسِیسٍ، فَقَالَ:

مَا أَنَا زَوَّجْتُ عَلِیّاً وَ لَکِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ زَوَّجَهُ لَیْلَةَ أُسْرِیَ بِی عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَی، أَوْحَی اللَّهُ إِلَی السِّدْرَةِ أَنِ انْثُرِی مَا عَلَیْکِ فَنَثَرَتِ الدُّرَّ وَ الْجَوْهَرَ وَ الْمَرْجَانَ، فَابْتَدَرَ الْحُورُ الْعِینُ فَالْتَقَطْنَ، فَهُنَّ یَتَهَادَیْنَهُ وَ یَتَفَاخَرْنَ وَ یَقُلْنَ: هَذَا مِنْ نِثَارِ فَاطِمَةَ سلام اللهِ علیها بِنْتِ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

فَلَمَّا کَانَتْ لَیْلَةُ الزِّفَافِ أَتَی النَّبِیُّ بِبَغْلَتِهِ الشَّهْبَاءِ وَ ثَنَّی عَلَیْهَا قَطِیفَةً وَ قَالَ لِفَاطِمَةَ: ارْکَبِی وَ أَمَرَ سَلْمَانَ أَنْ یَقُودَهَا وَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَسُوقُهَا، فَبَیْنَمَا هُوَ فِی بَعْضِ الطَّرِیقِ إِذْ سَمِعَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَجْبَةً فَإِذَا هُوَ بِجَبْرَئِیلَ فِی سَبْعِینَ أَلْفاً وَ مِیکَائِیلَ فِی سَبْعِینَ أَلْفاً فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

مَا أَهْبَطَکُمْ إِلَی الْأَرْضِ؟ قَالُوا: جِئْنَا نَزُفُّ فَاطِمَةَ إِلَی عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ فَکَبَّرَ جَبْرَئِیلُ وَ کَبَّرَ مِیکَائِیلُ وَ کَبَّرَتِ الْمَلائِکَةُ وَ کَبَّرَ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَوَقَعَ التَّکْبِیرُ عَلَی الْعَرَائِسِ مِنْ تِلْکَ اللَّیْلَةِ.

بیان: الوجبة السقطة مع الهدَّة [أ] و صوت الساقط و فی بعض النسخ وحیة بالحاء المهملة و الیاء المثنّاة و الوحی الکلام الخفیُّ.

شیخ در کتاب امالی (388) با چند واسطه از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام از پدران بزرگوارش: از جابر بن عبدالله انصاری روایت می‌کند که فرمود:

هنگامی که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را برای حضرت علی علیه السلام تزویج نمود گروهی از قریش نزد پیغمبر خدا آمدند و گفتند:

تو فاطمه را با مهریه‌ی اندکی برای علی تزویج کردی!

آن حضرت فرمود:

من فاطمه را برای علی تزویج ننمودم، بلکه آن شبی که خدا مرا معراج برد نزد سدرة المنتهی ازدواج فاطمه را انجام داد و به سدرة المنتهی فرمود:

آنچه را که دُرّ و گوهر و مرجان داری، برای فاطمه‌ی زهراء نثار کن، آنگاه حوریان بهشتی سبقت گرفتند و آنها را جمع نمودند و فخر کردند و گفتند:

اینها از نثارهای فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها می‌باشند.
هنگامی که شب عروسی فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها فرا رسید پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم استر خود را آورد و یک پارچه روی آن افکند و به فاطمه فرمود:
سوار شو! آنگاه به سلمان دستور داد تا مهار آن را بکشد و خود آن حضرت آن استر را می‌رانید، در بین راه بود که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم صدایی شنید، ناگاه دید جبرئیل و میکائیل هر کدام با هفتاد هزار ملک آمده‌اند، پیامبر خدا به ایشان فرمود:
برای چه به زمین آمده‌اید؟
گفتند:
ما آمده‌ایم فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را برای علی بن ابیطالب علیه السلام ببریم، سپس جبرئیل و میکائیل و رسول خدا تکبیر گفتند:
از آن موقع به بعد بود که در عروسی‌ها تکبیر می‌گفتند.
بیان: «الوجبة» صدای افتادن با شدّت و یا صدای سقوط کردن را گویند. مرحوم علّامه می‌فرماید و در بعضی از نسخه‌های این روایت به جای «اذ سمع النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وجبة» آمده است: «اذ سمع النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وحیة» یعنی ناگاه پیامبر صدای وحی را شنید و وحی را ایشان این گونه معنی می‌کند:
وحی سخن مخفی را گویند.

[روایت شماره] (16)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِإِسْنَادِ التَّمِیمِیِّ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ النَّبِیُّ صَلّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
مَا زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ إِلا بَعْدَ مَا أَمَرَنِیَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِتَزْوِیجِهَا.
در کتاب عیون اخبار الرّضا (389) علیه السلام از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
من فاطمه را تزویج نکردم مگر بعد از اینکه خدا به من دستور داد.

[روایت شماره] (17)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِالْأَسَانِیدِ الثَلاثَةِ عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَتَانِی مَلَکٌ فَقَالَ:
یَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ یَقْرَأُ عَلَیْکَ السَّلامَ وَ یَقُولُ لَکَ: قَدْ زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِیٍّ فَزَوِّجْهَا مِنْهُ وَ قَدْ أَمَرْتُ شَجَرَةَ طُوبَی أَنْ تَحْمِلَ الدُّرَّ وَ الْیَاقُوتَ وَ الْمَرْجَانَ وَ إِنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ قَدْ فَرِحُوا لِذَلِکَ وَ سَیُولَدُ مِنْهَا وَلَدَانِ سَیِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ بِهِمَا یُزَیَّنُ أَهْلُ الْجَنَّةِ، فَأَبْشِرْ یَا مُحَمَّدُ فَإِنَّکَ خَیْرُ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ.
[صحیفة الرّضا علیه السلام] عنه مثله.
نیز در همان کتاب (390) از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
ملکی نزد من آمد و گفت:
یا محمّد! خدا تو را سلام می‌رساند و می‌فرماید:
چون من فاطمه را برای علی تزویج نمودم تو نیز این عمل را انجام بده، من به درخت طوبی دستور داده‌ام دُرّ و یاقوت و مرجان را آماده نماید، اهل آسمان برای این ازدواج مسرور و خوشحال شدند، به زودی دو فرزند از او به وجود می‌آید که بزرگ جوانان اهل بهشت خواهند بود و اهل بهشت به وسیله‌ی ایشان زینت داده می‌شوند. یا محمّد مژده باد تو را که بهترین اوّلین و آخرین خواهی بود.
در صحیفة الرّضا علیه السلام صفحه‌ی 64 مثل این حدیث آمده‌ست.

[روایت شماره] (18)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] الْحَفَّارُ، عَنِ الْجِعَابِیِّ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ الْعِجْلِیِّ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ یَعْقُوبَ، عَنْ عِیسَی بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْعَلَوِیِّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:
جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَطْلُبُنِی فَقَالَ:
أَیْنَ أَخِی یَا أُمَّ أَیْمَنَ؟
قَالَتْ:
وَ مَنْ أَخُوکَ؟
قَالَ:
عَلِیٌّ. قَالَتْ:
یَا رَسُولَ اللَّهِ تُزَوِّجُهُ ابْنَتَکَ وَ هُوَ أَخُوکَ،
قَالَ:
نَعَمْ، أَمَا وَاللَّهِ یَا أُمَّ أَیْمَنَ لَقَدْ زَوَّجْتُهَا کُفْواً شَرِیفاً وَجِیهاً فِی الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِینَ
شیخ در کتاب امالی (391) با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
روزی پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به امّ ایمن فرمود:
برادرم کجا است؟
گفت:
برادرت کیست؟
فرمود:
علی.
گفت:
یا رسول الله! تو دختر خود را برای علی تزویج نموده‌ای باز هم به او می‌گویی: برادرم؟
فرمود:
آری، ای امّ ایمن! به خدا قسم که من دخترم را به همسری داده‌ام که در دنیا شریف و بسیار در دنیا و آخرت آبرومند و از مقرّبین خواهد بود.

[روایت شماره] (19)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] الْحُسَیْنُ بْنُ إِبْرَاهِیمَ الْقَزْوِینِیُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ وَهْبَانَ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ حُبَیْشٍ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ صَفْوَانَ، عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی غُنْدَرٍ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ وَ أَبِی بَصِیرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
إِنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی أَمْهَرَ فَاطِمَةَ سلام الله علیها رُبُعَ الدُّنْیَا، فَرُبُعُهَا لَهَا وَ أَمْهَرَهَا الْجَنَّةَ وَ النَّارَ، تُدْخِلُ أَعْدَاءَهَا النَّارَ وَ تُدْخِلُ أَوْلِیَاءَهَا الْجَنَّةَ وَ هِیَ الصِّدِّیقَةُ الْکُبْرَی وَ عَلَی مَعْرِفَتِهَا دَارَتِ الْقُرُونُ الْأُولَی.
نیز در همان کتاب (392) با چند واسطه از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
خدای رؤوف یک چهارم از دنیا را مهریه‌ی فاطمه سلام الله علیها قرار داد، بنابراین یک چهارم دنیا مال فاطمه سلام الله علیها می‌باشد، نیز بهشت و دوزخ را مهریه‌ی حضرت زهراء سلام الله علیها قرار داده‌ست.
حضرت زهراء سلام الله علیها دشمنان خویش را در دوزخ و دوستان خود را در بهشت داخل می‌نماید.
فاطمه، صدّیقه‌ی کبراست و قرن‌های گذشته نسبت به وی معرفت داشتند.

[روایت شماره] (20)

[قرب الإسناد] مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ، عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ قَالَ:
سَمِعْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلِيّاً فَاطِمَةَ عليهما السلام عَلَى دِرْعٍ لَهُ حُطَمِيَّةٍ تَسْوَى ثَلاثِينَ دِرْهَماً.
أَقُولُ: سَيَأْتِي فِي تَزْوِيجِ أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي عليه السلام أَنَّهُ قَالَ:
إِنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى، يَخْطُبُ أُمَّ الْفَضْلِ بِنْتَ عَبْدِاللَّهِ الْمَأْمُونِ وَ بَذَلَ لَهَا مِنَ الصَّدَاقِ مَهْرَ جَدَّتِهِ فَاطِمَةَ وَ هُوَ خَمْسُ مِائَةِ دِرْهَمٍ جِيَادٍ.
در کتاب قرب الاسناد (393) با دو واسطه از حضرت صادق آل محمّد روایت می‌کند که فرمود:
پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه را برای علی تزویج نمود به یک زره که مساوی با سی درهم بود.
مرحوم علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:
به زودی در باب روایات ازدواج امام جواد علیه السلام می‌آید که می‌فرماید:
همانا محمّد بن علیّ بن موسی: به ازدواج درآورد. امّ الفضل دختر عبدالله مأمون را و صداق او را همان مهریه‌ی جدّه‌ی خود فاطمه سلام الله علیها را قرار داد و آن پانصد درهم جَیّد (نیکو) بود.

[روایت شماره] (21)

[الخرائج و الجرائح] رُوِیَ أَنَّهُ لَمَّا کَانَ وَقْتُ زِفَافِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها اتَّخَذَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم طَعَاماً وَ خَبِیصاً. وَ قَالَ لِعَلِیٍّ ادْعُ النَّاسَ،
قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :
جِئْتُ إِلَی النَّاسِ فَقُلْتُ: أَجِیبُوا الْوَلِیمَةَ، فَأَقْبَلُوا، فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَدْخِلْ عَشَرَةً، فَدَخَلُوا وَ قَدَّمَ إِلَیْهِمُ الطَّعَامَ وَ الثَّرِیدَ، فَأَکَلُوا، ثُمَّ أَطْعَمَهُمُ السَّمْنَ وَ التَّمْرَ فَلا یَزْدَادُ الطَّعَامُ إِلا بَرَکَةً فَلَمَّا أَطْعَمَ الرِّجَالَ عَمَدَ إِلَی مَا فَضَلَ مِنْهَا، فَتَفَلَ فِیهَا وَ بَارَکَ عَلَیْهَا وَ بَعَثَ مِنْهَا إِلَی نِسَائِهِ وَ قَالَ قُلْ لَهُنَّ، کُلْنَ وَ أَطْعِمْنَ مَنْ غَشِیَکُنَّ.
ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دَعَا بِصَحْفَةٍ فَجَعَلَ فِیهَا نَصِیباً فَقَالَ:
هَذَا لَکَ وَ لِأَهْلِکَ. وَ هَبَطَ جَبْرَئِیلُ فِی زُمْرَةٍ مِنَ الْمَلائِکَةِ بِهَدِیَّةٍ. فَقَالَ لِأُمِّ سَلَمَةَ: امْلَئِی الْقَعْبَ مَاءً فَقَالَ لِی: یَا عَلِیُّ اشْرَبْ نِصْفَهُ، ثُمَّ قَالَ لِفَاطِمَةَ: اشْرَبِی وَ أَبْقِی، ثُمَّ أَخَذَ الْبَاقِیَ فَصَبَّهُ عَلَی وَجْهِهَا وَ نَحْرِهَا ثُمَّ فَتَحَ السَّلَّةَ فَإِذَا فِیهَا کَعْکٌ وَ مَوْزٌ وَ زَبِیبٌ، فَقَالَ:
هَذَا هَدِیَّةُ جَبْرَئِیلَ ثُمَّ أَقْلَبَ مِنْ یَدِهِ سَفَرْجَلَةً فَشَقَّهَا نِصْفَیْنِ وَ أَعْطَی عَلِیّاً وَ قَالَ:
هَذِهِ هَدِیَّةٌ مِنَ الْجَنَّةِ إِلَیْکُمَا وَ أَعْطَی عَلِیّاً نِصْفاً وَ فَاطِمَةَ نِصْفاً.
در کتاب خرائج (394) می‌نگارد:
هنگامی که وقت عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها فرا رسید پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم غذایی از خرما و روغن را که آن را خبیص می‌گویند تهیّه کرد و به حضرت علی علیه السلام فرمود:
مردم را برای ولیمه‌ی حضرت فاطمه دعوت کن.
حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می‌گوید:
من نزدم مردم آمدم و گفتم:
بیایید و از ولیمه‌ی عروسی استفاده نمائید. وقتی مردم آمدند رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
ده نفر، ده نفر بر سر سفره حاضر شوند، پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از اینکه غذا به آنان داد، روغن و خرما هم به ایشان عطا کرد. غذا همچنان برکت می‌کرد.
هنگامی که غذای مردها را داد، متوجّه غذا شد و آب دهان خود را بر آن زد و از خدا خواست که به آن برکت دهد، از آن غذا برای زنانش فرستاد و

فرمود بخورید.
سپس پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم کاسه‌ای خواست و مقداری غذا در میان آن ریخت و به من فرمود:
این غذا برای تو و زوجه‌ات می‌باشد.
آنگاه جبرئیل با گروهی از ملائکه نازل شدند و هدیه‌ای آوردند.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به اُمّ سلمه فرمود:
این ظرف را پر از آب کن، بعداً به من فرمود:
یا علی! نصف این آب را بپاشام. سپس به فاطمه فرمود:
تو نیز مقداری از این آب را بپاشام.
آنگاه پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مابقی آن آب را گرفت و به صورت و گلوی فاطمه سلام الله علیها پاشید.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از این جریان سبدی را باز کرد و مقداری نان قندی و موز و کشمش در میان آن بود، فرمود:
اینها هدیه‌ی جبرئیل است، سپس یک گلابی را، دو قسمت نمود، یک قسمت آن را به علی علیه السلام و قسمت دیگرش رابه فاطمه‌ی زهرا سلام الله علیها عطا کرد و فرمود:
این هدیه‌ایست از بهشت.

[روایت شماره] (22)

[المناقب لابن شهرآشوب] ابْنُ عَبَّاسٍ وَ ابْنُ مَسْعودٍ وَ جَابِرٌ وَ الْبَرَاءُ وَ أَنَسٌ وَ أُمُّ سَلَمَةَ وَ السُّدِّیُّ وَ ابْنُ سِیرِینَ وَ الْبَاقِرُ علیه السلام فِی قَوْلِهِ تَعَالَی «وَ هُوَ الَّذِی خَلَقَ مِنَ الْماءِ بَشَراً فَجَعَلَهُ نَسَباً وَ صِهْراً» (395) قَالُوا: هُوَ مُحَمَّدٌ وَ عَلِیٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ: «وَ کانَ رَبُّکَ قَدِیراً» الْقَائِمُ فِی آخِرِ الزَّمَانِ لِأَنَّهُ لَمْ یَجْتَمِعْ نَسَبٌ وَ سَبَبٌ فِی الصَّحَابَةِ وَ الْقَرَابَةِ إلا لَهُ فَلِأَجْلِ ذَلِکَ اسْتَحَقَّ الْمِیرَاثَ بِالنَّسَبِ وَ السَّبَبِ وَ فِی رِوَایَة «الْبَشَرُ» الرَّسُولُ وَ «النَّسَبُ» فَاطِمَةُ وَ «الصِّهْرُ» عَلِیٌّ علیه السلام.

تَفْسِیرُ الثَّعْلَبِیِّ،

قَالَ ابْنُ سِیرِینَ: نَزَلَتْ فِی النَّبِیِّ وَ عَلِیٍّ زَوْجِ فَاطِمَةَ وَ هُوَ ابْنُ عَمِّهِ وَ زَوْجُ ابْنَتِهِ، فَکَانَ نَسَباً وَ صِهْراً.

ابْنُ الْحَجَّاجِ

بِالْمُصْطَفَی وَ بِصِهْرِهِ وَ وَصِیِّهِ یَوْمَ الْغَدِیرِ

کَعْبُ بْنُ زُهَیْرٍ: صِهْرُ النَّبِیِّ وَ خَیْرُ النَّاسِ کُلِّهِمْ

الصَّادِقُ علیه السلام أَوْحَی اللَّهُ تَعَالَی إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قُلْ لِفَاطِمَةَ لا تَعْصِی عَلِیّاً فَإِنَّهُ إِنْ غَضِبَ غَضِبْتُ لِغَضَبِهِ.

عُوتِبَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِی أَمْرِ فَاطِمَةَ فَقَالَ:

لَوْ لَمْ یَخْلُقِ اللَّهُ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ مَا کَانَ لِفَاطِمَةَ کُفْوٌ وَ فِی خَبَرٍ: لَوْلاکَ لمّا لَهَا کُفْوٌ عَلَی وَجْهِ الْأَرْضِ.

الْمُفَضَّلُ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:

لَوْلا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَی خَلَقَ أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ لَمْ یَکُنْ لِفَاطِمَةَ کُفْوٌ عَلَی وَجْهِ الْأَرْضِ آدَمُ فَمَنْ دُونَهُ.

وَ قَالُوا: تَزَوَّجَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مِنَ الشَّیْخَیْنِ وَ زَوَّجَ مِنْ عُثْمَانَ بِنْتَیْنِ؟ قُلْنَا: التَّزْوِیجُ لا یَدُلُّ عَلَی الْفَضْلِ وَ إِنَّمَا هُوَ مَبْنِیٌّ عَلَی إِظْهَارِ الشَّهَادَتَیْنِ ثُمَّ إِنَّهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تَزَوَّجَ فِی جَمَاعَةٍ وَ أَمَّا عُثْمَانُ فَفِی زَوَاجِهِ خِلافٌ کَثِیرٌ وَ أَنَّهُ کَانَ زَوَّجَهُمَا مِنْ کَافِرَیْنِ قَبْلَهُ وَ لَیْسَتْ حُکْمُ فَاطِمَةَ مِثْلَ ذَلِکَ لِأَنَّهَا وَلِیدَةُ الْإِسْلامِ وَ مِنْ أَهْلِ الْعَبَاءِ وَ الْمُبَاهَلَةِ وَ الْمُهَاجَرَةِ فِی أَصْعَبِ وَقْتٍ. وَ وَرَدَ فِیهَا آیَةُ التَّطْهِیرِ وَ افْتَخَرَ جَبْرَئِیلُ بِکَوْنِهِ مِنْهُمْ وَ شَهِدَ اللَّهُ لَهُمْ بِالصِّدْقِ وَ لَهَا أُمُومَةُ الْأَئِمَّةِ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَةِ وَ مِنْهَا الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ وَ عَقِبُ الرسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ هِیَ سَیِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ وَ زَوْجُهَا مِنْ أَصْلِهَا وَ لَیْسَ بِأَجْنَبِیٍّ وَ أَمَّا الشَّیْخَانِ فَقَدْ تَوَسَّلا إِلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِذَلِکَ وَ أَمَّا عَلِیٌّ فَتَوَسَّلَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَیْهِ بَعْدَ مَا رَدَّ خِطْبَتَهُمَا وَ الْعَاقِدُ بَیْنَهُمَا هُوَ اللَّهُ تَعَالَی وَ الْقَابِلُ جَبْرَئِیلُ وَ الْخَاطِبُ رَاحِیلُ وَ الشُّهُودُ حَمَلَةُ الْعَرْشِ وَ صَاحِبُ النِّثَارِ

رِضْوَانُ وَ طَبَقُ النِّثَارِ شَجَرَةُ طَوبَى وَ النِّثَارُ الدُّرُّ وَ الْيَاقُوتُ وَ الْمَرْجَانُ وَ الرَّسُولُ هُوَ الْمَشَّاطَةُ وَ أَسْمَاءُ صَاحِبَةُ الْحَجَلَةِ وَ وَلِيدُ هَذَا النِّكَاحِ الْأَئِمَّةُ:
ابْنُ شَاهِينٍ الْمَرْوَزِيُّ فِى كِتَابِ فَضَائِلِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ أَبِى بُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ وَ الْبَلاذُرِيُّ فِى التَّارِيخِ بِأَسَانِيدِهِ أَنَّ أَبَابَكْرٍ خَطَبَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ سلام الله عليها فَقَالَ:
أَنْتَظِرُ لَهَا الْقَضَاءَ. ثُمَّ خَطَبَ إِلَيْهِ عُمَرُ، فَقَالَ:
أَنْتَظِرُ لَهَا الْقَضَاءَ الْخَبَرَ.
مُسْنَدُ أَحْمَدَ وَ فَضَائِلُهُ وَ سُنَنُ أَبِى دَاوُدَ وَ إِبَانَةُ ابْنِ بَطَّةَ وَ تَارِيخُ الْخَطِيبِ وَ كِتَابُ ابْنِ شَاهِينٍ وَ اللَّفْظُ لَهُ بِالْإِسْنَادِ عَنْ خَالِدٍ الْحِذَاءِ وَ أَبِى أَيُّوبَ وَ عِكْرِمَةَ وَ أَبِى نَجِيحٍ وَ عُبَيْدَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ كُلُّهُمْ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ لَمَّا زَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ عَلِيّاً قَالَ لَهُ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَعْطِهَا شَيْئاً،
قَالَ:
مَا عِنْدِى شَىْءٌ،
قَالَ:
فَأَيْنَ دِرْعُكَ الْحُطَمِيَّةُ وَ فِى رِوَايَةِ غَيْرِهِ أَنَّهُ قَالَ:
عَلِيٌّ عِنْدِى قَالَ:
فَأَعْطِهَا إِيَّاهَا.
تارِيخَىِ الْخَطِيبِ وَ الْبَلاذُرِىِّ وَ حِلْيَةِ أَبِى نُعَيْمٍ وَ إِبَانَةِ الْعُكْبَرِىِّ: سُفْيَانُ الثَّوْرِىُّ عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنِ الثَّوْرِىِّ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ:
أَصَابَ فَاطِمَةَ صَبِيحَةَ يَوْمِ الْعُرْسِ رِعْدَةٌ، فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
يَا فَاطِمَةُ زَوَّجْتُكِ سَيِّداً فِى الدُّنْيَا وَ إِنَّهُ فِى الْآخِرَةِ مَمِنَ الصَّالِحِينَ، يَا فَاطِمَةُ لَمَّا أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ أُمْلِكَكِ [يُمْلِكَكِ] بِعَلِيٍّ أَمَرَ اللَّهُ تَعَالَى جَبْرَئِيلَ فَقَامَ فِى السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ فَصَفَّ الْمَلائِكَةَ صُفُوفاً ثُمَّ خَطَبَ عَلَيْهِمْ فَزَوَّجَكِ مِنْ عَلِيٍّ، ثُمَّ أَمَرَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ شَجَرَ الْجِنَانِ فَحَمَلَتِ الْحُلِيَّ وَ الْحُلَلَ، ثُمَّ أَمَرَهَا فَنَثَرَتْهُ عَلَى الْمَلائِكَةِ، فَمَنْ أَخَذَ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَيْئاً أَكْثَرَ مِمَّا أَخَذَ غَيْرُهُ افْتَخَرَ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: لَقَدْ كَانَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها تَفْتَخِرُ عَلَى النِّسَاءِ لِأَنَّهَا مَنْ خَطَبَ عَلَيْهَا جَبْرَئِيلُ عليه السلام.
وَ قَدِ اشْتَهَرَ فِى الصِّحَاحِ بِالْأَسَانِيدِ عَنْ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ ابْنِ مَسْعودٍ وَ جَابِرٍ الْأَنْصَارِىِّ وَ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ وَ أُمِّ سَلَمَةَ بِأَلْفَاظٍ مُخْتَلِفَةٍ وَ معانى [مَعَانٍ] مُتَّفِقَةٍ أَنَّ أَبَابَكْرٍ وَ عُمَرَ خَطَبَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ مَرَّةً بَعْدَ أُخْرَى، فَرَدَّهُمَا.
وَ رَوَى أَحْمَدُ فِى الْفَضَائِلِ عَنْ بُرَيْدَةَ أَنَّ أَبَابَكْر وَ عُمَرَ خَطَبَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى

اللّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلّم فَاطِمَةَ فَقَالَ إِنَّهَا صَغِيرَةٌ.
وَ رَوَى ابْنُ بَطَّةَ فِي الْإِبَانَةِ أَنَّهُ خَطَبَهَا عَبْدُالرَّحْمَنِ فَلَمْ يُجِبْهُ وَ فِی رِوَايَةِ غَيْرِهِ أَنَّهُ قَالَ بِكَذَا مِنَ الْمَهْرِ فَغَضِبَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ مَدَّ يَدَهُ إِلَی حَصًى فَرَفَعَهَا فَسَبَّحَتْ فِی يَدِهِ فَجَعَلَهَا فِی ذَيْلِهِ فَصَارَتْ دُرّاً وَ مَرْجَاناً يُعَرِّضُ بِهِ جَوَابَ الْمَهْرِ.
وَ لَمَّا خَطَبَ عَلِيٌّ عليه السلام قَالَ:
سَمِعْتُکَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَقُولُ كُلُّ سَبَبٍ وَ نَسَبٍ مُنْقَطِعٌ إِلا سَبَبِی وَ نَسَبِی، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:
أَمَّا السَّبَبُ فَقَدْ سَبَّبَ اللَّهُ وَ أَمَّا النَّسَبُ فَقَدْ قَرَّبَ اللَّهُ وَ هَشَّ وَ بَشَّ فِی وَجْهِهِ وَ قَالَ:
أَلَکَ شَیْءٌ أُزَوِّجُکَ مِنْهَا؟
فَقَالَ:
لا يَخْفَی عَلَيْکَ حَالِی إِنَّ لِی فَرَساً وَ بَغْلاً وَ سَيْفاً وَ دِرْعاً. فَقَالَ:
بِعِ الدِّرْعَ.
وَ رُوِیَ أَنَّهُ أَتَی سَلْمَانُ إِلَيْهِ وَ قَالَ:
أَجِبْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْه قَالَ:
أَبْشِرْ يَا عَلِيُّ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ زَوَّجَکَ بِهَا فِی السَّمَاءِ قَبْلَ أَنْ أُزَوِّجَكَهَا فِی الْأَرْضِ وَ لَقَدْ أَتَانِی مَلَکٌ وَ قَالَ:
أَبْشِرْ يَا مُحَمَّدُ بِاجْتِمَاعِ الشَّمْلِ وَ طَهَارَةِ النَّسْلِ، قُلْتُ: وَ مَا اسْمُکَ؟
قَالَ:
نَسْطَائِيلُ مِنْ مُوَكَّلِی قَوَائِمِ الْعَرْشِ، سَأَلْتُ اللَّهَ هَذِهِ الْبِشَارَةَ وَ جَبْرَئِيلُ عَلَی أَثَرِی.
أَبُوبُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَلِيّاً عليه السلام خَطَبَ فَاطِمَةَ سلام الله عليها فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
مَرْحَباً وَ أَهْلاً، فَقِيلَ لِعَلِيٍّ: يَكْفِيکَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِحْدَاهُمَا: أَعْطَاکَ الْأَهْلَ وَ أَعْطَاکَ الرَّحْبَ.
اِبْنُ بَطَّةَ وَ ابْنُ الْمُؤَذِّنِ وَ السَّمْعَانِيُّ فِی كُتُبِهِمْ بِالْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ أَنَسِ بْنِ مَالِکٍ قَالا: بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم جَالِسٌ إِذْ جَاءَ عَلِيٌّ فَقَالَ:
يَا عَلِيُّ مَا جَاءَ بِکَ؟
قَالَ:
جِئْتُ أُسَلِّمُ عَلَيْکَ،
قَالَ:
هَذَا جَبْرَئِيلُ يُخْبِرُنِی أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ زَوَّجَکَ فَاطِمَةَ وَ أَشْهَدَ عَلَی تَزْوِيجِهَا أَرْبَعِينَ أَلْفَ مَلَکٍ وَ أَوْحَی اللَّهُ إِلَی شَجَرَةِ طُوبَی أَنِ انْثُرِی عَلَيْهِمُ الدُّرَّ وَ الْيَاقُوتَ، فَنَثَرَتْ عَلَيْهِمُ الدُّرَّ وَ الْيَاقُوتَ فَابْتَدَرْنَ إِلَيْهِ الْحُورُ الْعِينُ يَلْتَقِطْنَ فِی

أطْبَاقِ الدُّرِّ وَ الْيَاقُوتِ وَ هُنَّ يَتَهَادَيْنَهُ بَيْنَهُنَّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ كَانُوا يَتَهَادَوْنَ وَ يَقُولُونَ هَذِهِ تُحْفَةُ خَيْرِ النِّسَاءِ.
وَ فِى رِوَايَةِ ابْنِ بَطَّةَ عَنْ عَبْدِاللَّهِ: فَمَنْ أَخَذَ مِنْهُ يَوْمَئِذٍ شَيْئاً أَكْثَرَ مِمَّا أَخَذَ صَاحِبُهُ أَوْ أَحْسَنَ افْتَخَرَ بِهِ عَلَى صَاحِبِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.
ابْنُ مَرْدَوَيْهِ فِى كِتَابِهِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ:
لَمَّا تَزَوَّجَ عَلِىٌّ فَاطِمَةَ تَنَاثَرَ ثِمَارُ الْجَنَّةِ عَلَى الْمَلائِكَةِ.
عَبْدُالرَّزَّاقِ بِإِسْنَادِهِ إِلَى أُمِّ أَيْمَنَ فِى خَبَرٍ طَوِيلٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
وَ عَقَدَ جَبْرَئِيلُ وَ مِيكَائِيلُ فِى السَّمَاءِ نِكَاحَ عَلِىٍّ وَ فَاطِمَةَ، فَكَانَ جَبْرَئِيلُ الْمُتَكَلِّمَ عَنْ عَلِىٍّ وَ مِيكَائِيلُ الرَّادَّ عَنِّى.
وَ فِى حَدِيثِ خَبَّابِ بْنِ الْأَرَتِّ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَى جَبْرَئِيلَ: زَوِّجِ النُّورَ مِنَ النُّورِ وَ كَانَ الْوَلِىُّ اللَّهَ وَ الْخَطِيبُ جَبْرَئِيلَ وَ الْمُنَادِى مِيكَائِيلَ وَ الدَّاعِى إِسْرَافِيلَ وَ النَّاثِرُ عِزْرَائِيلَ وَ الشُّهُودُ مَلائِكَةَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِينَ ثُمَّ أَوْحَى إِلَى شَجَرَةِ طُوبَى أَنِ انْثُرِى مَا عَلَيْكِ، فَنَثَرَتِ الدُّرَّ الْأَبْيَضَ وَ الْيَاقُوتَ الْأَحْمَرَ وَ الزَّبَرْجَدَ الْأَخْضَرَ وَ اللُّؤْلُؤَ الرَّطْبَ، فَبَادَرْنَ الْحُورُ الْعِينُ يَلْتَقِطْنَ وَ يَهْدِينَ بَعْضُهُنَّ إِلَى بَعْضٍ.
الصَّادِقُ عليه السلام فِى خَبَرٍ: أَنَّهُ دَعَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَالَ:
أَبْشِرْ يَا عَلِىُّ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ كَفَانِى مَا كَانَ هَمَّنِى (396) مِنْ تَزْوِيجِکَ.
ثُمَّ ذَكَرَ ابْنُ شَهْرَآشُوبَ مُخْتَصَراً مِمَّا مَرَّ بِرِوَايَةِ الصَّدُوقِ؛ ثُمَّ قَالَ:
وَ قَدْ جَاءَ فِى بَعْضِ الْكُتُبِ أَنَّهُ خَطَبَ رَاحِيلُ فِى الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ فِى جَمْعٍ مِنْ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ، فَقَالَ:
الْحَمْدُلِلَّهِ الْأَوَّلِ قَبْلَ أَوَّلِيَّةِ الْأَوَّلِينَ، الْبَاقِى بَعْدَ فَنَاءِ الْعَالَمِينَ، نَحْمَدُهُ إِذْ جَعَلَنَا مَلائِكَةً رُوحَانِيِّينَ وَ بِرُبُوبِيَّتِهِ مُذْعِنِينَ وَ لَهُ عَلَى مَا أَنْعَمَ عَلَيْنَا شَاكِرِينَ حَجَبَنَا مِنَ الذُّنُوبِ وَ سَتَرَنَا مِنَ الْعُيُوبِ، أَسْكَنَنَا فِى السَّمَاوَاتِ وَ قَرَّبَنَا إِلَى السُّرَادِقَاتِ وَ حَجَبَ عَنَّا النَّهْمَ لِلشَّهَوَاتِ وَ جَعَلَ نَهْمَتَنَا (397) وَ شَهْوَتَنَا فِى تَقْدِيسِهِ وَ تَسْبِيحِهِ، الْبَاسِطِ رَحْمَتَهُ، الْوَاهِبِ نِعْمَتَهُ، جَلَّ عَنْ إِلْحَادِ أَهْلِ الْأَرْضِ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَ تَعَالَى بِعَظَمَتِهِ عَنْ إِفْكِ الْمُلْحِدِينَ ثُمَّ قَالَ بَعْدَ كَلامٍ اخْتَارَ الْمَلِكُ الْجَبَّارُ صَفْوَةَ كَرَمِهِ وَ عَبْدَ عَظَمَتِهِ لِأَمَتِهِ سَيِّدَةِ النِّسَاءِ، بِنْتِ خَيْرِ النَّبِيِّينَ وَ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَ إِمَامِ الْمُتَّقِينَ، فَوَصَلَ حَبْلَهُ بِحَبْلِ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِهِ وَ صَاحِبِهِ، الْمُصَدِّقِ دَعْوَتَهُ، الْمُبَادِرِ إِلَى كَلِمَتِهِ؛ عَلِىٍّ الْوَصُولِ بِفَاطِمَةَ الْبَتُولِ ابْنَةِ الرَّسُولِ.
وَ رُوِىَ أَنَّ جَبْرَئِيلَ رَوَى عَنِ اللَّهِ تَعَالَى عَقِيبَهَا قَوْلَهُ عَزَّوَجَلَّ: الْحَمْدُ رِدَائِى وَ الْعَظَمَةُ كِبْرِيَائِى وَ الْخَلْقُ كُلُّهُمْ عَبِيدِى وَ إِمَائِى زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ أَمَتِى مِنْ عَلِىٍّ صَفْوَتِى، اشْهَدُوا مَلائِكَتِى.
وَ كَانَ بَيْنَ تَزْوِيجِ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ وَ فَاطِمَةَ عليهما السلام فِى السَّمَاءِ إِلَى

تَزْوِيجِهِمَا فِی اَلْأَرْضِ أَرْبَعِينَ يَوْماً، زَوَّجَهَا رَسُولُ اللّهِ صَلّی اللّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهَ وَ سَلَّم مِنْ عَلِیٍّ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ ذِی الْحِجَّةِ وَ رُوِیَ أَنَّهُ كَانَ يَوْمَ السَّادِسِ مِنْهُ.
ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (398) با چند واسطه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت می‌کند که راجع به معنای آیه‌ی 54 سوره‌ی فرقان که می‌فرماید:
«خدا آن خداییست که بشری را از آب آفرید و آن را نسب و نسل و داماد قرار داد» فرمود:
منظور از این افراد، حضرت محمّد و علی و حسن و حسین: و حضرت قائم در آخرالزّمان است، زیرا در میان صحابه نسب و سبب و قرابت جمع نشد مگر برای آن حضرت، بدین جهت است که میراث به وسیله‌ی نسب و سبب به افراد می‌رسد.
بنا بر روایتی، منظور از کلمه‌ی بشر که در این آیه‌ی شریفه است حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و مقصود از نسب، حضرت فاطمه سلام الله علیها و منظور از کلمه‌ی صهر، حضرت علی علیه السلام می‌باشد.
در تفسیر ثعلبی از ابن سیرین نقل کرده که گفت:
این آیه (آیه‌ی 54 از سوره‌ی فرقان) در مورد پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و حضرت علی علیه السلام ، همسر حضرت فاطمه سلام الله علیها (که پسر عموی پیامبر و شوهر دختر اوست) نازل شد. (پس منظور از) «نسباً» و «صهراً» در این آیه، حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام است. (و نسباً به معنی قوم و خویش نسبیست و صهراً به معنی داماد است).
و ابن حجّاج گفته: اوست داماد مصطفی و وصیّ او در روز غدیر و کعب بن زهیر گفته (حضرت علی علیه السلام) داماد پیامبر و بهتر از همه‌ی مردم است.
و امام صادق علیه السلام فرمود:
خداوند تعالی وحی فرستاد به رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که به فاطمه سلام الله علیها بگو: نافرمانی علی را مکن، همانا اگر او غضب کند من به غضب او غضب می‌کنم.
(وقتی عدّه ای) پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را در مورد حضرت فاطمه سلام الله علیها ملامت کردند، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در جواب فرمود:
اگر خداوند علیّ بن ابیطالب علیه السلام را خلق نفرموده بود، همتایی برای فاطمه سلام الله علیها نبود.
و در خبر دیگری آمده:
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم (خطاب به امیرالمؤمنین علی علیه

السلام) فرمود:
اگر تو نبودی هرگز کُفو و همتایی برای فاطمه در روی زمین یافت نمی‌شد.
مفضّل از حضرت امام صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود:
اگر خداوند متعال حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام را خلق نکرده بود برای فاطمه سلام الله علیها بر روی زمین از خلقت آدم (تا انقراض عالم) همتایی وجود نداشت.
و عدّه‌ای گفته‌اند (شاید منظور سنّی‌ها باشند) : پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دو دختر خود را به ازدواج شیخین (ابوبکر و عمر) و عثمان درآورد، (و این مطلب را دلیل بر فضیلت آنها می‌دانند) امّا ما در جواب آنان می‌گوییم:
ازدواج (با دختران رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم) دلیل بر فضیلت نیست، بلکه ملاک ازدواج اظهار شهادتین است. (یعنی هر کس اظهار به شهادتین کند دختران مسلمین بر او حلال می‌شوند) سپس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به ازدواج گروهی درآورد دختران خود (پس از اظهار شهادت آنها) و امّا در مورد اینکه عثمان با یکی از دختران رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ازدواج کرده باشد اختلاف بسیار زیاد است، (و امّا در مورد آن دو نفر) همانا پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آن دو دختر خود را به تزویج دو کافر درآورده بود قبل از اسلام و حکم فاطمه مثل آنها نیست، زیرا او (حضرت زهرا سلام الله علیها) متولّد اسلام است (یعنی پس از بعثت رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم متولّد شد، نه در زمان جاهلیّت) و همچنین آن بزرگوار یکی از اهل کساء می‌باشد که در مباهله بود و همچنین آن بانو در سخت‌ترین زمان‌ها (با پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم) هجرت فرمود و در مورد ایشان آیه‌ی تطهیر نازل شد و جبرئیل افتخار می‌کرد که او نیز یکی از اصحاب کساء است و خداوند به صدق و درستی آنها شهادت داده و از ویژگی‌های منحصر به فرد ایشان این است که مادر ائمّه: است تا روز قیامت که از بین آن ائمّه: ، حسن و حسین علیهما السلام می‌باشند که از صلب رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌باشند و ایشان است (حضرت فاطمه سلام الله علیها) سرور زنان دو جهان و شوهرشان از اصل ایشان می‌باشد (یعنی هر دو از یک شجره‌ی طیّبه می‌باشند و آن نسل بنی هاشم است) و اجنبی (غریب) نیست.
امّا ابوبکر و عمر به واسطه‌ی دختری که به رسول خدا دادند خود را به پیامبر نزدیک کردند در حالی که درباره‌ی حضرت علی علیه السلام چنین نبوده، زیرا خود رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از جواب رَد دادن به آن دو (ابوبکر و عمر) دخترشان را به حضرت امیرالمؤمنین علی

علیه السلام تزویج نمودند.
عاقد بین آن دو بزرگوار خداوند متعال است و جبرئیل طرف قبول بود و خواننده‌ی خطبه ملکی به نام راحیل بود و شهود این عقد حاملان عرش الهی بودند و رضوان نثار کننده بود و طبق نثار درخت طوبی بود و نثار، درّ و یاقوت و مرجان بود و رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شانه کننده‌ی موهای عروس بود و امور حجله به دست اسماء بود و نتیجه‌ی این نکاح ائمّه‌ی معصومین: بودند.
ابن شاهین مروزی در کتاب فضائل فاطمه سلام الله علیها با اسناد خود از حسین بن واقد خود نقل کرده که او از ابی بُریده و او از پدرش و بلاذری در کتاب تاریخ با اسناد خود نقل کرده که ابابکر، فاطمه سلام الله علیها را از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خواستگاری کرد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
من برای فاطمه در انتظار تقدیر و قضا و قدر هستم. پس عمر خواستگاری کرد، پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به او نیز فرمود:
من برای او در انتظار قضا و قدر هستم.
در کتاب مسند احمد حنبل در قسمت فضائل آن کتاب و در کتاب سنن ابی داود و ابانة ابن بطّة و در تاریخ خطیب و کتاب ابن شاهین، عبیدة بن سلیمان که همه‌ی اینها از ابن عبّاس روایت کردند:
زمانی که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را به عقد حضرت علی علیه السلام درآورد، پیامبر به او فرمود:
به همسرت چیزی ببخش عرض کرد:
نزد من چیزی نیست.
فرمود:
زره حطمیّه‌ات کجاست؟
و در روایت غیر ابن عبّاس آمده است که وقتی پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سؤال کرد زره‌ات کجاست؟
عرض کرد:
نزد من است، پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
آن را به فاطمه سلام الله علیها ببخش.
در دو کتاب تاریخ خطیب (بغدادی) و بلاذری و در کتاب حلیه‌ی ابی نُعیم و ابانة العُکْبَری آمده است: سفیان ثوری از اعمش روایت کرده که از ثوری نقل کرده و او از علقمه و او از ابن مسعود نقل کرد که گفت:
در صبح روز عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها، غم و اندوهی بر حضرتش عارض شد، پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به او فرمود:
ای فاطمه! من تو را به ازدواج کسی درآوردم که در دنیا آقا و سرور خلائق است و در آخرت از صالحین است، ای فاطمه! چون خداوند متعال اراده

کرد که تو را به ازدواج علی علیه السلام درآورد به جبرئیل امر فرمود تا در آسمان چهارم بایستد و به صف کند ملائکه را در صفوفی، پس جبرئیل برای ملائکه خطبه‌ای خواند و تو را به ازدواج علی علیه السلام درآورد، پس خداوند سبحان به درختان بهشتی امر کرد تا مزیّن شوند به حلّه‌های بهشتی و آن درختان از خود لؤلؤ و مرجان بر ملائکه نثار کردند، پس هر کدام از آنها بیشترین تعداد از نثارها را برداشت در روز قیامت به دیگر ملائکه افتخار می‌کند، امّ سلمه گوید:
فاطمه سلام الله علیها همیشه افتخار می‌کرد بر زنان دیگر که او اوّلین کسیست که خطبه‌ی عقد او را جبرئیل خوانده‌ست.
و مشهور است در کتاب‌های صحاح اهل سنّت که آنها با اسناد خود از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام و ابن عبّاس و ابن مسعود و جابر بن عبدالله انصاری و انس بن مالک و براء بن عازب و امّ سلمه که همگی آنها با الفاظ و تعابیر مختلف متّفقاً گفته‌اند:
همانا ابابکر و عمر از پیامبر فاطمه را خواستگاری نمودند، امّا در هر بار پیامبر جواب ردّ به آنها می‌داد.
و احمد (حنبل) در کتاب فضائل از بریده روایت کرده که ابابکر و عمر از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حضرت فاطمه علیه السلام را خواستگاری نمودند، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به آنها فرمود: او (برای ازدواج) کوچک است.
و ابن بطّه در کتاب الابانه روایت کرده:
عبدالرّحمن از پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را خواستگاری نمود و آن حضرت جواب او را نداد.
و در روایت دیگری که از غیر ابن بطّه روایت شده آمده:
وقتی عبدالرّحمن جواب ردّ شنید عرض کرد:
من فلان مبلغ را مِهر او می‌کنم، پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم غضب نمود و دست مبارک را دراز کرد و مشتی ریگ برداشت و آنها را در مشت او قرار داد، پس آن ریگ‌ها به درّ و مرجان تبدیل شد و با این کار حضرت جواب او را دادند.
و چون حضرت علی علیه السلام خواستگاری کرد، عرض کرد:
ای رسول خدا! شنیده‌ام که فرموده اید هر سبب و نسبی منقطع است مگر سبب و نسب من، پس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
امّا سبب که از جانب خداوند است و امّا نسب نیز چیزیست که خداوند اسباب آن را فراهم می‌کند. پس از آن خندید و با مهربانی و بشارت در صورت او نگاه کرد و فرمود:
آیا چیزی داری تا تو را به ازدواج فاطمه درآورم؟

حضرت علی علیه السلام عرض کرد:
ای رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حال من و دارایی من بر تو مخفی نیست، همانا اسبی دارم و قاطری و شمشیری و زرهی، پس حضرت فرمود:
زره را بفروش.
و روایت شده که سلمان خدمت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آمد و عرض کرد:
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را دریاب، پس چون آن حضرت، خدمت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم رسید حضرت فرمود:
ای علی! بشارت باد بر تو که همانا خداوند او را به تزویج تو درآورد در آسمان، قبل از آنکه من شما را به ازدواج یکدیگر درآوردم در زمین و فرشته‌ای نزد من آمد و عرض کرد:
ای محمّد! بشارت بده به اجتماع جمع آنان و طهارت نسل آنها، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌فرماید به آن فرشته گفتم:
نام تو چیست؟
عرض کرد:
نسطائیل و من یکی از موکّلین ستون‌های عرش الهی می‌باشم. از خدا خواستم افتخار رساندن این بشارت را به من عنایت فرماید و جبرئیل نیز از پشت سر من می‌آید.
ابوبریده از پدرش نقل کرد که حضرت علی علیه السلام حضرت فاطمه سلام الله علیها را از رسول الله خواستگاری نمود، پس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
خوش آمدی. خانه، خانه‌ی توست. پس شخصی به حضرت علی علیه السلام عرض کرد:
کفایت می‌کند تو را از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یکی از این دو مورد:
اوّل اینکه به تو اصل خود (دخترش) را عطا فرمود و دوّم اینکه به تو مرحبا و خوش آمد گفت.
ابن بطّه و ابن مؤذّن و سمعانی همگی در کتاب هایشان از ابن عبّاس و انس بن مالک روایت کرده‌اند که آنها گفتند:
ما خدمت رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نشسته بودیم که حضرت علی علیه السلام آمد. پس رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به او فرمود:
ای علی به چه منظور نزد ما آمدی؟
عرض کرد:
خدمت شما رسیدیم تا به شما سلامی عرض کنم، پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ

آلِه وَ سَلّم فرمود:
این جبرئیل است که به من خبر می‌دهد که همانا خداوند عزّوجلّ به ازدواج تو درآورد فاطمه سلام الله علیها را و شاهد این ازدواج چهل هزار فرشته بودند و خداوند وحی فرستاد به درخت طوبی تا نثار کند بر آن چهل هزار ملائکه درّ و یاقوت، پس درخت طوبی بر آنان درّ و یاقوت نثار نمود، پس حورالعین‌ها در برداشتن آن درّ و یاقوت‌ها پیشی گرفتند و آنها را در طبق‌هایی از درّ و یاقوت جمع نمودند و آنها این درّ و یاقوت را تا روز قیامت به یکدیگر هدیه می‌دهند و در هنگام هدیه دادن به یکدیگر می‌گویند:
این تحفه‌ایست از خیر النّساء.
و در روایت بطّه که از عبدالله روایت کرده پس هر کدام از آنان در آن روز بیشتر از همراهان خود دُرّ و یاقوت جمع کرده و یا درّ و یاقوت ارزشمندتری جمع کرده باشد تا روز قیامت بر دیگران افتخار می‌کند.
ابن مردویه در کتاب خود و با اسناد خود از علقمه نقل کرد که گفت:
زمانی که علی علیه السلام با فاطمه سلام الله علیها ازدواج کرد درختان بهشت بر ملائکه دُرافشانی نمودند.
عبدالرّزاق اسناد خود را به امّ ایمن می‌رساند که او در روایتی طولانی از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل کرد که فرمود:
جبرئیل و میکائیل در آسمان عقد نکاح علی و فاطمه علیهما السلام را منعقد کردند و جبرئیل خواننده‌ی عقد، از طرف علی علیه السلام و میکائیل از طرف من بود.
و در حدیث خبّاب بن الارت آمده است: همانا خداوند به جبرئیل وحی فرستاد:
تزویج کن نور را از برای نور و در آن مراسم «ولی» خداوند بود و خطیب «جبرئیل» و منادی «میکائیل» و دعوت کننده «اسرافیل» و نثار کننده «عزرائیل» و شاهدان این عقد ملائکه‌ی آسمان‌ها و زمین‌ها بودند. سپس خداوند وحی فرستاد به درخت طوبی که نثار کن آنچه داری، پس درخت طوبی نثار کرد دُرّ سفید و یاقوت قرمز و زبرجد سبز و لؤلؤ تازه، پس حورالعین از یکدیگر سبقت گرفتند برای جمع کردن این سنگ‌ها و جواهرات و هدیه می‌دهند بعضی از آنها به بعضی دیگر.
حضرت امام صادق علیه السلام در قسمتی از یک روایت می‌فرماید:
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت علی علیه السلام را خواست و فرمود:
بشارت بده‌ای علی! (و یا می‌توان گفت:
بشارت باد بر تو ای علی!) همانا خداوند کفایت کرد مرا به آنچه بر عهده‌ی من بود در امر ازدواج تو.
سپس ابن شهرآشوب مختصری از آنچه صدوق روایت کرده که قبلاً آن را

آوردیم ذکر کرده و سپس می‌گوید:
و در بعضی کتب آمده است که «راحیل» در بیت المعمور در جمع اهل آسمان‌های هفت گانه خطبه‌ی عقد امیرالمؤمنین علی و حضرت فاطمه را خواند و این گونه خطبه را خواند:
«حمد و ستایش مخصوص آن اوّلیست که قبل از هر اوّلی اوست و باقیست بعد از فناء همه‌ی عالمیان، حمد می‌کنیم او را از این جهت که ما را از فرشتگان روحانیّون قرار داد و به خداوندی او معترفیم و بر آن نعمت‌هایی که به ما عطا فرمود شاکریم، اوست که گناهان را از ما برداشته و عیوب ما را پوشانیده، ما را در آسمان‌ها ساکن نمود و ما را در تقدیس و تسبیح خود قرار داد، همان خدایی که رحمتش را گسترده و بخشنده‌ی نعمت است، بزرگتر و عظیم‌تر از لجاجت مشرکین است که در روی زمین هستند (یعنی شرک آنان در عظمت او تأثیری ندارد) و او برتر است به عظمت خویش از دروغ و افتراء ملحدین». پس بعد از این حمد و ثناء راحیل ادامه داد.
خداوند جبّار اختیار کرد برگزیده‌ی کَرَم خود و بنده‌ی عظمت خود را برای کنیز خود، سرور زنان، دختر بهترین پیامبران و آقا و سرور رسولان و پیشوای اهل تقوا، پس وصل نمود ریسمان خود را به ریسمان مردی از اهل او و دوست و مصاحب او و تصدیق کننده‌ی دعوت او سبقت گیرنده برای انجام اوامر او و حضرت علی علیه السلام را برای وصول به حضرت فاطمه‌ی بتول سلام الله علیها دختر رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
روایت شده که جبرئیل این خطبه را از قول حضرت پروردگار برای فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها خواند:
«اَلْحَمْدُلِلهِ رَدائی وَالْعَظَمَةُ کِبْریائی، وَالْخَلْقُ کُلُّهُمْ عَبیدی وَ اِمائی زَوَّجْتُ فاطمة اَمَتی مِنْ عَلیٍّ صَفْوَتی، اُشْهِدُوا مَلائِکَتی».
و فاصله‌ی بین تزویج امیرالمؤمنین علی علیه السلام و حضرت فاطمه سلام الله علیها در آسمان‌ها و زمین چهل روز بود، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را به ازدواج حضرت علی علیه السلام درآورد در روز اوّل ذی الحجّه و در بعضی روایات آمده که این ازدواج در روز ششم ذی الحجّه بود.

[روایت شماره] (23)

[معانی الأخبار] [الخصال] [الأمالی للصّدوق] ابْنُ مَسْرُورٍ، عَنِ ابْنِ عَامِرٍ، عَنِ الْمُعَلَّی، عَنِ الْبَزَنْطِیِّ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ:
سَمِعْتُ أَبَاالْحَسَنِ مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ علیهما السلام یَقُولُ: بَیْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم جَالِسٌ إِذْ دَخَلَ عَلَیْهِ مَلَکٌ لَهُ أَرْبَعَةٌ وَ عِشْرُونَ وَجْهاً فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
حَبِیبِی جَبْرَئِیلُ! لَمْ أَرَکَ فِی مِثْلِ هَذِهِ الصُّورَةِ، فَقَالَ الْمَلَکُ: لَسْتُ بِجَبْرَئِیلَ، أَنَا مَحْمُودٌ بَعَثَنِیَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَنْ أُزَوِّجَ النُّورَ مِنَ النُّورِ،
قَالَ:
مَنْ مِمَّنْ؟
فَقَالَ:
فَاطِمَةَ مِنْ عَلِیٍّ،
قَالَ:
فَلَمَّا وَلَّی الْمَلَکُ إِذاً بَیْنَ کَتِفَیْهِ: مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، عَلِیٌّ وَصِیُّهُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مُنْذُ کَمْ کُتِبَ هَذَا بَیْنَ کَتِفَیْکَ؟
فَقَالَ:
مِنْ قَبْلِ أَنْ یَخْلُقَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ آدَمَ بِاثْنَیْنِ وَ عِشْرِینَ أَلْفَ عَامٍ.
شیخ صدوق در کتاب معانی الاخبار (399) با چند واسطه از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
روزی رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نشسته بود، ملکی به حضور آن حضرت مُشرّف شد که دارای بیست و چهار صورت بود.
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به او فرمود:
ای حبیب من جبرئیل! من تا به حال تو را به این صورت ندیده بودم؟
گفت:
من جبرئیل نیستم، بلکه نام من محمود است. خدا مرا فرستاده که نور را برای نور ازدواج نمایم.
پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
چه کسی را برای چه کسی تزویج کنی؟
گفت:
فاطمه سلام الله علیها را برای علی علیه السلام ، موقعی که آن مَلَک برگشت دیدند در میان دو کتف او نوشته بود:
«مُحَمَّدٌ رَسُولُ الله، عَلِیٌّ وَصِیُّهُ».
پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به وی فرمود:
چند وقت است که این عبارت در میان دو کتف تو نوشته شده‌ست؟

گفت:
بیست و دو هزار سال قبل از اینکه حضرت آدم آفریده شود.

[روایت شماره] (24)

[المناقب لابن شهرآشوب] عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ مِثْلَهُ ثُمَّ قَالَ:
وَ فِی رِوَایَةٍ بِأَرْبَعَةٍ وَ عِشْرِینَ أَلْفَ عَامٍ.
عَبْدُاللَّهِ بْنُ مَیْمُونٍ حَدَّثَنَا أَبُوهُرَیْرَةَ، عَنْ أَبِی الزُّبَیْرِ، عَنْ جَابِرٍ الْأَنْصَارِیِّ فِی حَدِیثِ مَحْمُودٍ وَ أَنْبَأَنِی أَبُویَعْلَی الْعَطَّارُ وَ أَبُوالْمُؤَیَّدِ الْخَطِیبُ بِنَحْوِ هَذَا الْخَبَرِ إِلا أَنَّهُمَا رَوَیَا: مَلَکٌ لَهُ عِشْرُونَ رَأْساً فِی کُلِّ رَأْسٍ أَلْفُ لِسَانٍ وَ کَانَ اسْمُ الْمَلَکِ صَرْصَائِیلَ.
أَبُوبَکْرٍ مَرْدَوَیْهِ فِی فَضَائِلِ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِکٍ وَ کِتَابِ أَبِی الْقَاسِمِ سُلَیْمَانَ الطَّبَرِیِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ إِبْرَاهِیمَ عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ کِلاهُمَا أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَی أَمَرَنِی أَنْ أُزَوِّجَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِیٍّ علیهما السلام.
کِتَابُ ابْنِ مَرْدَوَیْهِ،
قَالَ ابْنُ سِیرِینَ: قَالَ عُبَیْدَةُ: إِنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ ذَکَرَ عَلِیّاً فَقَالَ:
ذَاکَ صِهْرُ رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نَزَلَ جَبْرَئِیلُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ یَأْمُرُکَ أَنْ تُزَوِّجَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِیٍّ.
ابْنُ شَاهِینَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ أَبِی أَیُّوبَ،
قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أُمِرْتُ بِتَزْوِیجِکَ مِنَ الْبَیْضَاءِ وَ فِی رِوَایَةٍ مِنَ السَّمَاءِ.
الضَّحَّاکُ أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ لِفَاطِمَةَ: إِنَّ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ مِمَّنْ قَدْ عَرَفْتِ قَرَابَتَهُ وَ فَضْلَهُ مِنَ الْإِسْلام وَ إِنِّی سَأَلْتُ رَبِّی أَنْ یُزَوِّجَکِ خَیْرَ خَلْقِهِ و أَحَبَّهُمْ إِلَیْهِ وَ قَدْ ذَکَرَ مِنْ أَمْرِکِ شَیْئاً فَمَا تَرَیْنَ؟ فَسَکَتَتْ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ هُوَ یَقُولُ: اللَّهُ أَکْبَرُ سُکُوتُهَا إِقْرَارُهَا.
وَ رَوَی ابْنُ مَرْدَوَیْهِ أَنَّهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ لِعَلِیٍّ: تَکَلَّمْ خَطِیباً لِنَفْسِکَ، فَقَالَ:
الْحَمْدُلِلَّهِ الَّذِی قَرُبَ مِنْ حَامِدِیهِ وَ دَنَا مِنْ سَائِلِیهِ وَ وَعَدَ الْجَنَّةَ مَنْ یَتَّقِیهِ وَ أَنْذَرَ بِالنَّارِ مَنْ یَعْصِیهِ، نَحْمَدُهُ عَلَی قَدِیمِ إِحْسَانِهِ وَ أَیَادِیهِ، حَمْدَ مَنْ یَعْلَمُ أَنَّهُ خَالِقُهُ وَ بَارِیهِ وَ مُمِیتُهُ وَ مُحْیِیهِ وَ مُسَائِلُهُ عَنْ مَسَاوِیهِ وَ نَسْتَعِینُهُ وَ نَسْتَهْدِیهِ وَ نُؤْمِنُ بِهِ وَ نَسْتَکْفِیهِ وَ نَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِیکَ لَهُ، شَهَادَةً تَبْلُغُهُ وَ تُرْضِیهِ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم صَلاةً تُزْلِفُهُ وَ تُحْظِیهِ وَ تَرْفَعُهُ وَ تَصْطَفِیهِ وَ النِّکَاحُ مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ وَ یَرْضیهِ وَ اجْتِمَاعُنَا مِمَّا قَدَّرَهُ اللَّهُ وَ أَذِنَ فِیهِ وَ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ

سَلّم زَوَّجَنِی ابْنَتَهُ فَاطِمَةَ عَلَی خَمْسِمِائَةِ دِرْهَمٍ وَ قَدْ رَضِیتُ، فَاسْأَلُوهُ وَ اشْهَدُوا.
وَ فِی خَبَرٍ: وَ قَدْ زَوَّجْتُکَ اِبْنَتِی فَاطِمَةَ عَلَی مَا زَوَّجَکَ الرَّحْمَنُ وَ قَدْ رَضِیتُ بِمَا رَضِیَ اللَّهُ لَهَا فَدُونَکَ أَهْلَکَ فَإِنَّکَ أَحَقُّ بِهَا مِنِّی.
وَ فِی خَبَرٍ فَنِعْمَ الْأَخُ أَنْتَ وَ نِعْمَ الْخَتَنُ أَنْتَ وَ نِعْمَ الصَّاحِبُ أَنْتَ وَ کَفَاکَ بِرِضَی اللَّهِ رِضًی، فَخَرَّ عَلِیٌّ سَاجِداً شُکْراً لِلَّهِ تَعَالَی وَ هُوَ یَقُولُ: «رَبِّ أَوْزِعْنِی أَنْ أَشْکُرَ نِعْمَتَکَ الَّتِی أَنْعَمْتَ عَلَیَّ» الْآیَةَ (400) فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
آمِینَ، فَلَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
بَارَکَ اللَّهُ عَلَیْکُمَا وَ بَارَکَ فِیکُمَا وَ أَسْعَدَ جَدَّکُمَا وَ جَمَعَ بَیْنَکُمَا وَ أَخْرَجَ مِنْکُمَا الْکَثِیرَ الطَّیِّبَ، ثُمَّ أَمَرَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِطَبَقِ بُسْرٍ وَ أَمَرَ بِنَهْبِهِ وَ دَخَلَ حُجْرَةَ النِّسَاءِ وَ أَمَرَ بِضَرْبِ الدَّفِّ.
الْحُسَیْنُ بْنُ عَلِیٍّ علیه السلام فِی خَبَرٍ: زَوَّجَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ عَلِیّاً عَلَی أَرْبَعِ مِائَةٍ وَ ثَمَانِینَ دِرْهَماً وَ رُوِیَ أَنَّ مَهْرَهَا أَرْبَعُ مِائَةِ مِثْقَالِ فِضَّةٍ وَ رُوِیَ أَنَّهُ کَانَ خَمْسَ مِائَةِ دِرْهَمٍ وَ هُوَ أَصَحُّ.
وَ سَبَبُ الْخِلَافِ فِی ذَلِکَ مَا رَوَی عَمْرُو بْنُ أَبِی الْمِقْدَامِ وَ جَابِرٌ الْجُعْفِیُّ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:
کَانَ صَدَاقُ فَاطِمَةَ بُرْدَ حِبَرَةٍ وَ إِهَابَ شَاةٍ عَلَی عِرَارٍ (401).
وَ رُوِیَ عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام قَالَ:
کَانَ صَدَاقُ فَاطِمَةَ دِرْعَ حُطَمِیَّةٍ وَ إِهَابَ کَبْشٍ أَوْ جَدْیٍ. رَوَاهُ أَبُو یَعْلَی فِی الْمُسْنَدِ، عَنْ مُجَاهِدٍ.
کَافِی الْکُلَیْنِیِّ زَوَّجَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ مِنْ عَلِیٍّ عَلَی جَرْدِ بُرْدٍ.
وَ قِیلَ لِلنَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
قَدْ عَلِمْنَا مَهْرَ فَاطِمَةَ فِی الْأَرْضِ فَمَا مَهْرُهَا فِی السَّمَاءِ؟
قَالَ:
سَلْ عَمَّا یَعْنِیکَ وَ دَعْ مَا لا یَعْنِیکَ، قِیلَ: هَذَا مِمَّا یَعْنِینَا یَا رَسُولَ اللَّهِ،
قَالَ:
کَانَ مَهْرُهَا فِی السَّمَاءِ خُمُسَ الْأَرْضِ فَمَنْ مَشَی عَلَیْهَا مُغْضِباً (402) لَهَا وَ لِوُلْدِهَا مَشَی عَلَیْهَا حَرَاماً إِلَی أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ.
وَ فِی الْجِلاءِ وَ الشِّفَاءِ فِی خَبَرٍ طَوِیلٍ عَنِ الْبَاقِرِ علیه السلام وَ جُعِلَتْ نِحْلَتُهَا مِنْ عَلِیٍّ خُمُسَ الدُّنْیَا وَ ثُلُثَ الْجَنَّةِ (403) وَ جُعِلَتْ لَهَا فِی الْأَرْضِ أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ: الْفُرَاتُ وَ نِیلُ مِصْرَ وَ نَهْرَوَانُ وَ نَهَرُ بَلْخٍ، فَزَوِّجْهَا أَنْتَ یَا مُحَمَّدُ بِخَمْسِمِائَةِ دِرْهَمٍ تَکُونُ سُنَّةً لِأُمَّتِکَ.
وَ فِی حَدِیثِ خَبَّابِ بْنِ الْأَرَتِّ ثُمَّ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ ابْنَتِی مِنْکَ بِأَمْرِ اللَّهِ تَعَالَی عَلَی صَدَاق خُمُس الْأَرْض وَ أَرْبَع

ِمِائَةٍ وَ ثَمَانِينَ دِرْهَماً، الآجِلُ خُمُسُ الأرْضِ وَ الْعَاجِلُ أرْبَعُ مِائَةٍ وَ ثَمَانُونَ دِرْهَماً.
وَ قَدْ رُوِىَ حَدِيثُ خُمُسِ الْأَرْضِ عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ.
إِسْحَاقُ بْنُ عَمَّارٍ وَ أَبُو بَصِيرٍ قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام :
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى مَهَرَ فَاطِمَةَ رُبُعَ الدُّنْيَا فَرُبُعُهَا لَهَا وَ مَهْرُهَا الْجَنَّةُ وَ النَّارُ فَتُدْخِلُ أَوْلِيَاءَهَا الْجَنَّةَ وَ أَعْدَاءَهَا النَّارَ.
أَمَالِى أَبِى جَعْفَرٍ الطُّوسِىِّ،
قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام فِى خَبَرٍ: وَ سَكَبَ الدَّرَاهِمَ فِى حَجْرِهِ فَأَعْطَى مِنْهَا قَبْضَةً كَانَتْ ثَلاثَةً وَ سِتِّينَ أَوْ سِتَّةً وَ سِتِّينَ إِلَى أُمِّ أَيْمَنَ لِمَتَاعِ الْبَيْتِ وَ قَبْضَةً إِلَى أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ لِلطِّيبِ وَ قَبْضَةً إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ لِلطَّعَامِ وَ أَنْفَذَ عَمَّاراً وَ أَبَابَكْرٍ وَ بِلالاً لِابْتِيَاعِ مَا يُصْلِحُهَا.
أَقُولُ: ثُمَّ ذَكَرَ نَحْواً مِمَّا نَقَلْنَا عَنْ أَمَالِى الشَّيْخِ إِلَى قَوْلِهِ وَ جَرَّةٍ خَضْرَاءَ وَ كِيزَانِ خَزَفٍ، ثُمَّ قَالَ:
وَ فِى رِوَايَةٍ وَ نَطْعٍ مِنْ أَدَمٍ وَ عَبَاءٍ قَطَوَانِىٍّ وَ قِرْبَةِ مَاءٍ.
وَهْبُ بْنُ وَهْبٍ الْقُرَشِىُّ وَ كَانَ مِنْ تَجْهِيزِ عَلِىٍّ دَارَهُ انْتِشَارُ رَمْلٍ لَيِّنٍ وَ نَصْبُ خَشَبَةٍ مِنْ حَائِطٍ إِلَى حَائِطٍ لِلثِّيَابِ وَ بَسْطُ إِهَابِ كَبْشٍ وَ مِخَدَّةِ لِيفٍ.
أَبُوبَكْرٍ مَرْدَوَيْهِ فِى حَدِيثِهِ: فَمَكَثَ عَلِىٌّ تِسْعَةً وَ عِشْرِينَ لَيْلَةً، فَقَالَ لَهُ جَعْفَرٌ وَ عَقِيلٌ: سَلْهُ أَنْ يُدْخِلَ عَلَيْكَ أَهْلَكَ، فَعَرَفَتْ أُمُّ أَيْمَنَ ذَلِكَ وَ قَالَتْ:
هَذَا مِنْ أَمْرِ النِّسَاءِ وَ خَلَتْ بِهِ أُمَّ سَلَمَةَ فَطَالَبَتْهُ بِذَلِكَ، فَدَعَاهُ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ قَالَ:
حُبّاً وَ كَرَامَةً فَأَتَى الصَّحَابَةُ بِالْهَدَايَا فَأَمَرَ بِطَحْنِ الْبُرِّ وَ خَبْزِهِ وَ أَمَرَ عَلِيّاً بِذَبْحِ الْبَقَرِ وَ الْغَنَمِ، فَكَانَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم يَفْصِلُ وَ لَمْ يُرَ عَلَى يَدِهِ أَثَرُ دَمٍ، فَلَمَّا فَرَغُوا مِنَ الطَّبْخِ أَمَرَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنْ يُنَادَى عَلَى رَأْسِ دَارِهِ: أَجِيبُوا رَسُولَ اللَّهِ وَ ذَلِكَ كَقَوْلِهِ «وَ أَذِّنْ فِى النَّاسِ بِالْحَجِّ» (404).
فَأَجَابُوا مِنَ النَّخَلاتِ وَ الزُّرُوعِ، فَبَسَطَ النُّطُوعَ فِى الْمَسْجِدِ وَ صَدَرَ النَّاسُ وَ هُمْ أَكْثَرُ مِنْ أَرْبَعَةِ آلافِ رَجُلٍ وَ سَائِرُ نِسَاءِ الْمَدِينَةِ وَ رَفَعُوا مِنْهَا مَا أَرَادُوا وَ لَمْ يَنْقُصْ مِنَ الطَّعَامِ شَىْءٌ، ثُمَّ عَادُوا فِى الْيَوْمِ الثَّانِى وَ أَكَلُوا وَ فِى الْيَوْمِ الثَّالِثِ أَكَلُوا مَبْعُوثَةَ أَبِى أَيُّوبَ.
ثُمَّ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِالصِّحَافِ فَمُلِئَتْ وَ وَجَّهَ إِلَى مَنَازِلِ أَزْوَاجِهِ، ثُمَّ أَخَذَ صَحْفَةً وَ قَالَ:
هَذَا لِفَاطِمَةَ وَ بَعْلِهَا، ثُمَّ دَعَا فَاطِمَةَ وَ أَخَذَ يَدَهَا فَوَضَعَهَا فِى يَدِ عَلِىٍّ وَ قَالَ:
بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِى ابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ يَا عَلِىُّ! نِعْمَ الزَّوْجُ فَاطِمَةُ وَ يَا فَاطِمَةُ نِعْمَ الْبَعْلُ عَلِىٌّ.
وَ كَانَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَمَرَ نِسَاءَهُ أَنْ يُزَيِّنَّهَا وَ يُصْلِحْنَ مِنْ

شَأْنِهَا فِی حُجْرَةِ أمِّ سَلَمَةَ فَاسْتَدْعَیْنَ مِنْ فَاطِمَةَ سلام الله علیها طِیباً فَأَتَتْ بِقَارُورَةٍ، فَسُئِلَتْ عَنْهَا فَقَالَتْ:
کَانَ دِحْیَةُ الْکَلْبِیُّ یَدْخُلُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَیَقُولُ لِی: یَا فَاطِمَةُ هَاتِی الْوِسَادَةَ فَاطْرَحِیهَا لِعَمِّکِ فَکَانَ إِذَا نَهَضَ سَقَطَ مِنْ بَیْنِ ثِیَابِهِ شَیْ ءٌ فَیَأْمُرُنِی بِجَمْعِهِ، فَسُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَن ذَلِکَ فَقَالَ:
هُوَ عَنْبَرٌ یَسْقُطُ مِنْ أَجْنِحَةِ جَبْرَئِیلَ وَ أَتَتْ بِمَاءِ وَرْدٍ فَسَأَلَتْ أُمُّ سَلَمَةَ عَنْهُ فَقَالَتْ:
هَذَا عَرَقُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم کُنْتُ آخُذُهُ عِنْدَ قَیْلُولَةِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عِنْدِی.
وَ رُوِیَ أَنَّ جَبْرَئِیلَ أَتَی بِحُلَّةٍ قِیمَتُهَا الدُّنْیَا، فَلَمَّا لَبِسَتْهَا تَحَیَّرَتْ نِسْوَةُ قُرَیْشٍ مِنْهَا وَ قُلْنَ: مِنْ أَیْنَ لَکِ هَذَا؟
قَالَتْ:
هَذَا مِنْ عِنْدِاللَّهِ.
تَارِیخُ الْخَطِیبِ وَ کِتَابُ ابْنِ مَرْدَوَیْهِ وَ ابْنُ الْمُؤَذِّنِ وَ شِیرَوَیْهِ الدَّیْلَمِیُّ بِأَسَانِیدِهِمْ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْجَعْدِ، عَنِ ابْنِ بِسْطَامَ، عَنْ شُعْبَةَ بْنِ الْحَجَّاجِ وَ عَنْ عُلْوَانَ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ أَبِی حَمْزَةَ الضُّبَعِیِّ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ جَابِرٍ، أَنَّهُ لَمَّا کَانَتِ اللَّیْلَةُ الَّتِی زُفَّتْ فَاطِمَةُ إِلَی عَلِیٍّ علیه السلام کَانَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَمَامَهَا وَ جَبْرَئِیلُ عَنْ یَمِینِهَا وَ مِیکَائِیلُ عَنْ یَسَارِهَا وَ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ مِنْ خَلْفِهَا، یُسَبِّحُونَ اللَّهَ وَ یُقَدِّسُونَهُ حَتَّی طَلَعَ الْفَجْرُ.
کِتَابُ مَوْلِدِ فَاطِمَةَ عَنِ ابْنِ بَابَوَیْهِ فِی خَبَرٍ: أَمَرَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بَنَاتِ عَبْدِالْمُطَّلِبِ وَ نِسَاءَ الْمُهَاجِرِینَ وَ الْأَنْصَارِ أَنْ یَمْضِینَ فِی صُحْبَةِ فَاطِمَةَ وَ أَنْ یَفْرَحْنَ وَ یَرْجُزْنَ وَ یُکَبِّرْنَ وَ یَحْمَدْنَ وَ لا یَقُلْنَ مَا لا یُرْضِی اللَّهَ،
قَالَ جَابِرٌ: فَأَرْکَبَهَا عَلَی نَاقَتِهِ وَ فِی رِوَایَةٍ عَلَی بَغْلَتِهِ الشَّهْبَاءِ وَ أَخَذَ سَلْمَانُ زِمَامَهَا وَ حَوْلَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ حَوْرَاءَ وَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ حَمْزَةُ وَ عَقِیلٌ وَ جَعْفَرٌ وَ أَهْلُ الْبَیْتِ یَمْشُونَ خَلْفَهَا مُشْهِرِینَ سُیُوفَهُمْ وَ نِسَاءُ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قُدَّامَهَا یَرْجُزْنَ فَأَنْشَأَتْ أُمُّ سَلَمَةَ:
[شِعْرٌ]
سِرْنَ بِعَوْنِ اللَّهِ جَارَاتِی
وَ اشْکُرْنَهُ فِی کُلِّ حَالاتٍ
وَاذْکُرْنَ مَا أَنْعَمَ رَبُّ الْعُلَی
مِنْ کَشْفِ مَکْرُوهٍ وَ آفَاتٍ
فَقَدْ هَدَانَا بَعْدَ کُفْرٍ وَ قَدْ
أَنْعَشَنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ
وَ سِرْنَ مَعْ خَیْرِ نِسَاءِ الْوَرَی
تَفْدِی بِعَمَّاتٍ وَ خَالاتٍ

يَا بِنْتَ مَنْ فَضَّلَهُ ذُو اَلْعُلَى
بِالْوَحْيِ مِنْهُ وَ الرِّسَالاتِ
ثُمَّ قَالَتْ عَائِشَةُ:
[شِعْرٌ]
يَا نِسْوَةُ اسْتُرْنَ بِالْمَعَاجِرِ
وَاذْكُرْنَ مَا يَحْسُنُ فِی الْمَحَاضِرِ
وَ اذْكُرْنَ رَبَّ النَّاسِ إِذْ يَخُصُّنَا
بِدِينِهِ مَعَ كُلِّ عَبْدٍ شَاكِرٍ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى إِفْضَالِهِ
وَالشُّكْرُ لِلَّهِ الْعَزِيزِ الْقَادِرِ
سِرْنَ بِهَا فَاللَّهُ أَعْطَى ذِكْرَهَا
وَ خَصَّهَا مِنْهُ بِطُهْرٍ طَاهِرٍ
ثُمَّ قَالَتْ حَفْصَةُ:
[شِعْرٌ]
فَاطِمَةُ خَيْرُ نِسَاءِ الْبَشَرِ
وَ مَنْ لَهَا وَجْهٌ كَوَجْهِ الْقَمَرِ
فَضَّلَكِ اللَّهُ عَلَى كُلِّ الْوَرَى
بِفَضْلِ مَنْ خُصَّ بِآیِ الزُّمَرِ
زَوَّجَكِ اللَّهُ فَتًى فَاضِلاً
أَعْنِی عَلِيّاً خَيْرَ مَنْ فِی الْحَضَرِ
فَسِرْنَ جَارَاتِی بِهَا إِنَّهَا
كَرِيمَةٌ بِنْتُ عَظِيمِ الْخَطَرِ
ثُمَّ قَالَتْ مُعَاذَةُ أُمُّ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ:
[شِعْرٌ]
أَقُولُ قَوْلاً فِيهِ مَا فِيهِ
وَ أَذْكُرُ الْخَيْرَ وَ أُبْدِيهِ
مُحَمَّدٌ خَيْرُ بَنِی آدَمَ
مَا فِيهِ مِنْ كِبْرٍ وَ لا تِيهٍ
بِفَضْلِهِ عَرَّفَنَا رُشْدَنَا
فَاللَّهُ بِالْخَيْرِ يُجَازِيهِ
وَ نَحْنُ مَعَ بِنْتِ نَبِیِّ الْهُدَى
ذِی شَرَفٍ قَدْ مُكِّنَتْ فِيهِ
فِی ذِرْوَةٍ شَامِخَةٍ أَصْلُهَا
فَمَا أَرَى شَيْئاً يُدَانِيهِ
وَ كَانَتِ النِّسْوَةُ يُرَجِّعْنَ أَوَّلَ بَيْتٍ مِنْ كُلِّ رَجَزٍ، ثُمَّ يُكَبِّرْنَ وَ دَخَلْنَ الدَّارَ ثُمَّ أَنْفَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَى عَلِیٍّ وَ دَعَاهُ إِلَى الْمَسْجِدِ

ثُمَّ دَعَا فَاطِمَةَ فَأَخَذَ يَدَيْهَا وَ وَضَعَهَا فِی یَدِهِ وَ قَالَ:
بَارَکَ اللَّهُ فِی ابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ.
کِتَابُ ابْنِ مَرْدَوَیْهِ أَنَّ النَّبِیَّ سَأَلَ مَاءً فَأَخَذَ مِنْهُ جُرْعَةً فَتَمَضْمَضَ بِهَا ثُمَّ مَجَّهَا فِی الْقَعْبِ ثُمَّ صَبَّهَا عَلَی رَأْسِهَا، ثُمَّ قَالَ:
أَقْبِلِی فَلَمَّا أَقْبَلَتْ نَضَحَ مِنْ بَیْنِ ثَدْیَیْهَا، ثُمَّ قَالَ:
أَدْبِرِی فَلَمَّا أَدْبَرَتْ نَضَحَ مِنْ بَیْنِ کَتِفَیْهَا، ثُمَّ دَعَا لَهُمَا.
کِتَابُ ابْنِ مَرْدَوَیْهِ اللَّهُمَّ بَارِکْ فِیهِمَا وَ بَارِکْ عَلَیْهِمَا وَ بَارِکْ لَهُمَا فِی شَبْلَیْهِمَا.
وَ رُوِیَ أَنَّهُ قَالَ:
اللَّهُمَّ إِنَّهُمَا أَحَبُّ خَلْقِکَ إِلَیَّ، فَأَحِبَّهُمَا وَ بَارِکْ فِی ذُرِّیَّتِهِمَا وَ اجْعَلْ عَلَیْهِمَا مِنْکَ حَافِظاً وَ إِنِّی أُعِیذُهُمَا بِکَ وَ ذُرِّیَّتَهُمَا مِنَ الشَّیْطَانِ الرَّجِیمِ.
وَ رُوِیَ أَنَّهُ دَعَا لَهَا فَقَالَ:
أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْکِ الرِّجْسَ وَ طَهَّرَکِ تَطْهِیراً.
وَ رُوِیَ أَنَّهُ قَالَ:
مَرْحَباً بِبَحْرَیْنِ یَلْتَقِیَانِ وَ نَجْمَیْنِ یَقْتَرِنَانِ.
ثُمَّ خَرَجَ إِلَی الْبَابِ یَقُولُ: طَهَّرَکُمَا وَ طَهَّرَ نَسْلَکُمَا، أَنَا سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَکُمَا وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَکُمَا، أَسْتَوْدِعُکُمَا اللَّهَ وَ أَسْتَخْلِفُهُ عَلَیْکُمَا. وَ بَاتَتْ عِنْدَهَا أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَیْسٍ أُسْبُوعاً بِوَصِیَّةِ خَدِیجَةَ إِلَیْهَا فَدَعَا لَهَا النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِی دُنْیَاهَا وَ آخِرَتِهَا. ثُمَّ أَتَاهُمَا فِی صَبِیحَتِهِمَا وَ قَالَ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ أَدْخُلُ رَحِمَکُمُ اللَّهُ؟ فَفَتَحَتْ أَسْمَاءُ الْبَابَ وَ کَانَا نَائِمَیْنِ تَحْتَ کِسَاءٍ، فَقَالَ:
عَلَی حَالِکُمَا، فَأَدْخَلَ رِجْلَیْهِ بَیْنَ أَرْجُلِهِمَا فَأَخْبَرَ اللَّهُ عَنْ أَوْرَادِهِمَا «تَتَجافی جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضاجِعِ» الْآیَةَ (405).
فَسَأَلَ عَلِیّاً: کَیْفَ وَجَدْتَ أَهْلَکَ؟
قَالَ:
نِعْمَ الْعَوْنُ عَلَی طَاعَةِ اللَّهِ وَ سَأَلَ فَاطِمَةَ، فَقَالَتْ:
خَیْرُ بَعْلٍ، فَقَالَ:
اللَّهُمَّ اجْمَعْ شَمْلَهُمَا وَ أَلِّفْ بَیْنَ قُلُوبِهِمَا وَ اجْعَلْهُمَا وَ ذُرِّیَّتَهُمَا مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِیمِ وَ ارْزُقْهُمَا ذُرِّیَّةً طَاهِرَةً طَیِّبَةً مُبَارَکَةً وَ اجْعَلْ فِی ذُرِّیَّتِهِمَا الْبَرَکَةَ وَ اجْعَلْهُمْ أَئِمَّةً یَهْدُونَ بِأَمْرِکَ إِلَی طَاعَتِکَ وَ یَأْمُرُونَ بِمَا یُرْضِیکَ. ثُمَّ أَمَرَ بِخُرُوجِ أَسْمَاءَ وَ قَالَ:
جَزَاکِ اللَّهُ خَیْراً، ثُمَّ خَلا بِهَا بِإِشَارَةِ الرسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
وَ رَوَی شُرَحْبِیلُ بِإِسْنَادِهِ قَالَ:
لَمَّا کَانَ صَبِیحَةُ عُرْسِ فَاطِمَةَ جَاءَ النَّبِیُّ بِعُسٍّ فِیهِ لَبَنٌ فَقَالَ لِفَاطِمَةَ: اشْرَبِی فِدَاکِ أَبُوکِ وَ قَالَ لِعَلِیٍّ: اشْرَبْ فِدَاکَ ابْنُ عَمِّکَ.
ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (406) همین روایت را از علیّ بن جعفر علیهما السلام به همین صورت نقل کرده امّا شهر آشوب در روایتی دیگر

(به جای 22 هزار سال) بیست و چهار سال آورده.
عبدالله بن میمون گفت:
ابوهریره برای ما حدیث کرد از ابن زبیر و او از جابر انصاری همان حدیث محمود را (یعنی همان حدیث بالا را) و با خبر کرد مرا ابوعلی عطّار و ابوالمؤیّد خطیب این روایت را به همین صورت، امّا تفاوت در این است که در روایت این راوی به جای اینکه گفته شده آن ملک بیست و چهار صورت داشت، در این روایت آمده آن ملک بیست سر داشت که در هر سری هزار زبان داشت و اسم آن ملک «صرصائیل» بود.
ابوبکر مردویه در فضائل امیرالمؤمنین با اسناد خود از انس بن مالک و در کتاب ابی القاسم سلیمان طبری با اسناد خود از شعب نقل کرده که او از عمرو بن مرّه و او از ابراهیم و او از مسروق و او از ابن مسعود که هر دو (یعنی ابی بکر مردویه و سلیمان طبری) با این دو سند نقل کرده‌اند پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
همانا خداوند تعالی مرا امر نمود تا تزویج کنم فاطمه را برای علی علیهما السلام.
در کتاب ابن مردویه آمده است: ابن سیرین گفت عبیده نقل کرد که عمر بن خطّاب از حضرت علی علیه السلام یاد کرد و سپس گفت:
اوست داماد رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، جبرئیل بر رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نازل شد و عرض کرد:
خداوند امر می‌کند به تو تا تزویج کنی فاطمه سلام الله علیها را برای علی علیه السلام.
ابن شاهین با اسناد خود از ابی ایّوب روایت کرد که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
من مأمور شدم به ازدواج تو از طرف نور (و در روایتی) از طرف آسمان.
ضحّاک گوید:
پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه سلام الله علیها فرمود:
همانا علیّ بن ابیطالب علیه السلام از کسانی‌ست که تو آگاهی قرب او و برتری او را از اسلام (که او اوّلین و بهترین مسلمان است) و من از خداوند خواستم تو را به ازدواج بهترین و محبوب‌ترین آنها نزد خودش درآورد و اکنون او تو را از من خواستگاری نموده، چه می‌گویی؟ پس حضرت فاطمه سکوت نمود. رسول خدا خارج شد و می‌فرمود:
الله اکبر سکوت فاطمه اقرار اوست.
و ابن مردویه روایت کرد که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت علی علیه السلام فرمود:
خطبه‌ای برای خودت بخوان، پس حضرت علی علیه السلام عرض کرد:
حمد می‌کنم خدایی را که نزدیک شونده است حمد کننده‌ی او و بلند مرتبه

می‌شود کسی که از او سؤال کند وعده‌ی بهشت داده تقوا پیشه گانش را و ترسانیده به آتش معصیت کنندگان را، حمد می‌کنم او را بر قدیم بخشش (که بخشش او ازلی است) و بر حمایت او، حمد کسی که می‌داند همانا او خالق و پرورش دهنده و میراننده و زنده کننده اوست و سؤال کننده است از بدی‌ها و از او کمک می‌خواهیم و طلب هدایت می‌کنیم و به او ایمان آورده و اوست که ما را کفایت می‌کند و شهادت می‌دهیم که خدایی نیست جز خدای یگانه و او فرد و بی‌همتاست و شریکی ندارد. آن چنان شهادتی که به او برسد و او را راضی نماید و شهادت می‌دهم که محمّد بنده و رسول اوست، درود و سلامی بر او باد که او را به خداوند نزدیک و صاحب منزلت و شرافت کند و خداوند او را بلند مرتبه و برگزیده‌ی خود فرموده و نکاح و ازدواج از آن اموریست که خداوند به آن امر فرموده و او را راضی می‌کند و اجتماع ما از آن اموریست که خداوند مقدّر فرموده و به آن اذن و اجازه داده و این است رسول خدا که دختر خود فاطمه سلام الله علیها را با پانصد درهم به ازدواج من درآورد و من نیز به این راضی و خشنود می‌باشم، پس از او (پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم) سؤال کنید و شاهد باشید.
و در قسمتی از یک روایت آمده است: پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:
پس تویی بهترین برادر و بهترین داماد و تویی بهترین دوست و همراه و کفایت می‌کند (در فضل تو اینکه) به رضای خداوند راضی هستی، پس علی به خاک افتاد و سجده کرد و شکر خداوند تعالی نمود و در سجده عرض می‌کرد:
«پروردگارا مرا توفیق شکر نعمت خود که به من عطا فرمودی عنایت فرما» (سوره‌ی نمل، آیه‌ی 19) پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
خداوند مبارک کند بر شما (حضرت فاطمه و حضرت علی علیهما السلام) و مبارک کند نسل شما را و نیکو فرماید کوشش و تلاش شما را و جمع کند بین شما را و خداوند از نسل شما فرزندانی بسیار و پاکیزه قرار دهد، سپس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم امر فرمود تا طبقی از خرما آوردند و امر کرد به تقسیم کردن و برداشتن آن و پس از آن داخل اطاق زنان شد و امر فرمود به زدن دف.
از حضرت امام حسین علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را برای حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام تزویج نمود و مهریه‌ی آن بانوی معظّمه، چهارصد مثقال نقره بوده‌ست.
بنا بر روایتی مبلغ پانصد درهم بوده، این قول اخیر صحیح‌تر است.

و علّت اختلاف در این مورد (در مورد مبلغ مهر حضرت زهرا سلام الله علیها) این است که بنا بر آنچه روایت شده از عمرو بن ابی مقدام و جابر جعفی که از امام باقر علیه السلام روایت کرده‌اند که آن حضرت فرمود:
صداق فاطمه بُرد و چادری بود یمنی و پوست دبّاغی نشده‌ی گوسفندی که بر روی گیاهی خوشبو افکنده بودند.
و روایت شده از امام صادق علیه السلام که فرمود:
مهریه‌ی حضرت فاطمه زره‌ای بود از نوع بسیار محکم که آن را زره شمشیرشکن می‌گویند و پوست دبّاغی نشده‌ی قوچ و یا پوست بُز. این روایت را ابویعلی در کتاب مسند خود از مجاهد روایت کرده‌ست.
کلینی در کتاب «کافی» نقل کرده:
تزویج کرد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را برای حضرت علی علیه السلام با (مهریه ی) جامه‌ای از بُرد.
به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گفته شد:
ما اندازه‌ی مهریه‌ی فاطمه سلام الله علیها را در زمین می‌دانیم، اکنون می‌خواهیم بدانیم مهریه‌ی وی در آسمان چقدر است؟
فرمود:
موضوعی را پرسش کنید که ثمری داشته باشد، مطلبی را که فائده‌ای ندارد رها نمایید؛ گفته شد:
یا رسول الله! این از آن مطالبیست که برای ما مفید است، فرمود:
مهریه‌ی فاطمه سلام الله علیها در آسمان یک پنجم زمین تعیین شده، پس کسی که با بغض فاطمه و فرزندانش، تا قیامت روی زمین راه برود حرام است.
از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت شده که فرمود مهریه‌ی فاطمه‌ی اطهر یک پنجم دنیا، یک سوّم بهشت، چهار نهر که عبارتند از:
1 - نهر فرات
2 - نیل در مصر
3 - نهروان
4 - نهر بلخ.
خدا فرمود:
یا محمّد! تو مهریه‌ی فاطمه را به حسب ظاهر مبلغ پانصد درهم قرار بده که برای امّت تو سنّت و دستوری باشد.
حبّاب بن الارت در قسمتی از روایتی که نقل کرده آورده:
سپس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم (به حضرت علی علیه السلام) فرمود:
به عقد و ازدواج تو درآوردم دخترم فاطمه را به امر خداوند متعال با این مهر و صداق:

یک پنجم زمین و چهارصد و هشتاد درهم. یک پنجم زمین زمان پرداختش وقت دیگریست و آنچه الان باید بپردازی چهارصد و هشتاد درهم است.
از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت شده که فرمود:
خدای علیم یک چهارم دنیا را مهریه‌ی فاطمه‌ی زهراء قرار داد، پس یک چهارم زمین از آن بانو می‌باشد. نیز بهشت و جهنّم را صداق آن بانوی معظّمه قرار داد، فاطمه دوستان خود را داخل بهشت و دشمنان خویش را داخل جهنّم خواهد کرد.
در امالی شیخ طوسی رحمة الله علیه آمده است: حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در قسمتی از یک روایت می‌فرماید:
و امیرالمؤمنین علی علیه السلام آن درهم‌ها را در دامن پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ریخت، سپس یک مشت از آنها را که شصت و سه درهم یا شصت و شش درهم بود پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به اُمّ ایمن عطا فرمود تا با آن اثاث خانه بخرد و یک مشت هم به اسماء بنت عمیس داد برای خرید عطر و یک مشت دیگر به امّ سلمه داد تا با آن غذا پخت کند و عمّار و ابابکر و بلال را نیز فرستاد تا هر چه صلاح می‌دانند، خریداری کنند.
مرحوم علامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:
و شبیه این روایت که ما از امالی شیخ طوسی نقل کردیم امّا با این اضافه: ظرف سبز رنگی، کوزه‌های گِلی.
سپس شیخ طوسی می‌گوید:
و در روایت دیگری (به این اثاثیه اضافه شده) سفره‌ای چرمین و عبایی قطوانی (407) و مَشک آبی بود.
وهب قرشی می‌گوید:
حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام ریگ‌های نرمی کف خانه‌ی خود ریخته بود، دو طرف یک چوب را به دیوار فرو برده بود که به جای چوب لباسی باشد، فرش اطاق آن حضرت یک پوست گوسفند بود، بالِش آن بزرگوار از لیف خرما پر شده بود.
ابوبکر مردویه در حدیثی نقل کرده:
حضرت علی علیه السلام بیست و نُه شب صبر کرد. پس جعفر و عقیل به آن حضرت عرض کردند:
از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تقاضا کن تا همسرت را به خانه‌ی تو بفرستد، پس امّ ایمن سخن آنها را شنید و گفت:
این کار از امور زنانه است و پس از آن با پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خلوت کرد و مطلب را به عرض آن حضرت رسانید. پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم امیرالمؤمنین علیه السلام را خواست و فرمود:
با کمال میل و علاقه (من راضی هستم که همسرت را به خانه ببری) پس

از آن صحابه با هدایا آمدند و حضرت دستور داد تا گندم‌ها را آرد کردند و از آنان نان پختند و به حضرت علی علیه السلام امر فرمود تا گاو و گوسفندی ذبح کند و خود پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آنها را تکّه تکّه نمود. امّا هیچ اثری از خون در دست مبارکش دیده نمی‌شد، پس چون از طبخ غذا فارغ شدند پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم امر فرمود تا بر سر خانه‌ی او ندا کنند:

اجابت کنید دعوت رسول خدا را و این آیه «و مردم را به اداء مناسک حجّ اعلام کن» اشاره به همین دعوت پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برای عروسی امیرالمؤمنین و حضرت زهرا علیهما السلام دارد.

پس مردم از نخلستان‌ها و مزارع دعوت رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را اجابت کردند.

آنگاه در مسجد سفره‌ها را پهن کردند و مردم سر سفره‌ها نشستند، که تعداد آنها بیش از چهار هزار نفر مرد و بقیّه زنان مدینه بودند و از آن سفره هر چه می‌خواستند طعام خوردند و برداشتند و هیچ از آن غذاها کم نمی‌شد.

همچنین در روز دوّم نیز مردم دوباره جمع شدند و از آن غذاها تناول کردند و در روز سوّم از غذاهایی که ابو ایّوب فرستاده بود مردم خوردند.

سپس رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود تا کاسه و ظرف‌ها را آوردند و آنها را پُر کرد و به سوی خانه‌ی زنانشان رفت، سپس کاسه‌ی دیگری گرفت (و آن را پر کرد) و فرمود:

این غذا برای فاطمه و شوهرش علیهما السلام. پس حضرت فاطمه سلام الله علیها را فرا خواند و دست او را گرفت و در دست حضرت علی علیه السلام قرار داد و فرمود:

خداوند مبارک کند برای تو ازدواج با دختر رسول خدا را. همچنین فرمود:

ای علی! خوب همسریست فاطمه سلام الله علیها و ای فاطمه! خوب شوهریست علی علیه السلام.

و پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم امر فرمود به زنان خود تا حضرت فاطمه سلام الله علیها را در اطاق امّ سلمه برده و او را آرایش و زینت کنند، آن چنان که در شأن اوست. پس آن زنان از حضرت فاطمه سلام الله علیها تقاضای عطر کردند، ایشان شیشه‌ی عطری را آورد. کسی سؤال کرد:

این عطر از کجا آمده؟

فرمود:

روزی دحیّه‌ی کلبی (408) بر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وارد شد، پیامبر به من فرمود:

ای فاطمه! این زیرانداز را بیاور و برای عمویت پهن کن (یعنی دحیّه). پس

چون برخاست از بین لباس‌هایش شیئی افتاد. از من خواست تا آن را جمع کنم.
آنگاه از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، این قضیّه را سؤال کردند، فرمود:
آن شیء عنبری بوده که از بال‌های جبرئیل افتاده و آن را با گلاب آورده‌ست.
و از امّ سلمه در مورد آن عطر سؤال کردند گفت:
این عطر عرق رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم است که هر گاه پیامبر، نزد من بود و خواب قیلوله می‌کرد آن را از بدن مبارکش می‌گرفتم.
و روایت شده که جبرئیل حلّه‌ای برای حضرت فاطمه سلام الله علیها آورد که قیمت آن به اندازه‌ی همه‌ی دنیا بود. پس چون حضرت زهرا سلام الله علیها آن حلّه را پوشید، زنان قریش از آن حیرت کردند و گفتند:
این حلّه از کجا برای تو آمده‌ست؟
فرمود:
این هدیه‌ایست از طرف خداوند متعال.
در کتاب تاریخ خطیب بغدادی و کتاب ابن مردویه و ابن مؤذّن و شیرویه دیلمی با اسناد خود از علیّ بن جعد و او از ابن سطام و او از شعبة بن حجّاج و او از علوان و او از شعبه و او از ابی حمزه‌ی ضبعی و او از ابن عبّاس و جابر نقل کردند که گفتند:
در آن شبی که حضرت فاطمه سلام الله علیها به خانه‌ی حضرت علی علیه السلام می‌رفت، پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در پیشاپیش حضرت فاطمه سلام الله علیها حرکت می‌کرد و جبرئیل از سمت راست و میکائیل از سمت چپ و هفتاد هزار فرشته در پشت سر آن بانو حرکت می‌کردند و این فرشتگان تا طلوع فجر تسبیح و تقدیس الهی می‌کردند.
ابن بابویه در کتاب مولد فاطمه سلام الله علیها می‌نگارد:
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دختران عبدالمطلب و زنان مهاجرین و انصار را دستور داد تا با حضرت فاطمه حرکت نمایند اظهار فرح و خوشحالی کنند، رجز بخوانند، تکبیر بگویند، حمد خدا را به جای آورند، ولی سخنی نگویند که خدا ناراضی باشد.
جابر می‌گوید:
پیامبر خدا فاطمه‌ی زهراء را بر ناقه‌ی شخصی و به روایت حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام بر استر شهباء خود سوار کرد، سلمان مهار آن را گرفت، در اطراف آن بانو تعداد هفتاد هزار ملک بود.
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، حمزه، عقیل، جعفر و اهل بیت: با شمشیرهای کشیده از عقب حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها می‌رفتند.

زنان حضرت رسول جلو آن بانو می‌رفتند و امّ سلمه شعری می‌خواند به این مضمون:
ای کنیزان من! به یاری خدا حرکت کنید، خدا را در هر حال شاکر باشید.
یادآور آن نعمت‌های خدای بزرگ شوید که چه آفت و ناراحتی‌ها را برطرف نموده‌ست. خدا، ما را بعد از اینکه کافر بودیم هدایت نمود، پروردگار آسمان‌ها به ما نیرو بخشید، با بهترین زنان جهان حرکت کنید، عمّه و خاله‌هایش به فدایش باد، ای دختر آن کسی که خدای بزرگ او را به وسیله‌ی وحی و پیامبری برتری و فضیلت داد.
شعر عایشه دختر ابوبکر
ای زنان! روسری بپوشید و یادآورِ این چیزهای نیکو شوید که در این محضرها است، یادآورِ پروردگارِ خَلق شوید، زیرا ما را با هر بنده‌ی شاکری به دین خود اختصاص داده است، حمد مخصوص خداییست که ما را برتری داد، شکر مخصوص آن خداییست که مقتدر است، با فاطمه حرکت کنید که خدا ذکر او را عطا کرده و وی را به شوهری که پاک و پاکیزه می‌باشد اختصاص داده‌ست.
شعر حفصه دختر عمر
فاطمه بهترین زنان بشر است، فاطمه دارای صورتی چون قمر می‌باشد، خدا تو را به وسیله‌ی آن کسی که به واسطه‌ی آیه‌های سوره‌ی زمر اختصاص داده شده برتری عطا نموده، خدا تو را برای جوانی با فضیلت تزویج نمود، یعنی علی بن ابیطالب که بهترین افرادیست که حضور دارند.
ای کنیزان من! فاطمه را ببرید، زیرا که وی بزرگوار و دختر شخصی عظیم الشأن است.
پس معاذه مادر سعد شعری به این مضمون می‌خواند:
سخن خیری را می‌گویم که در آن همه چیز مستور است. محمّد بهترین آدمیست که در او هیچ کبر و گمراهی وجود ندارد. به برکت وجود او ما راه هدایت و رستگاری را شناختیم و خدا نیز ما را به خیر رهنمون کرده است و ما به همراه دختر پیامبر هدایت و صاحب شرف می‌رویم به سوی خانه‌ای که از آن نسلی پدید آید که کسی مانند آنها را ندیده باشد.
و بقیّه‌ی زنان برمی گشتند و اوّلین بیت هر رجز را با همدیگر می‌خواندند، سپس تکبیر می‌گفتند و داخل خانه می‌شدند. موقعی که داخل خانه شدند رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شخصی را به دنبال حضرت امیر علیه السلام فرستاد تا او را به مسجد آورد، آنگاه فاطمه را هم خواست، سپس دست‌های فاطمه را گرفت و در میان دست علی علیه السلام نهاد و فرمود:
خدا این عروسی را برای دختر پیغمبر مبارک نماید.
در کتاب ابن مردویه آمده:

پیامبر اکرم صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم در شب زفاف حضرت امیرالمؤمنین علی و حضرت زهرا علیهما السلام تقاضای آب فرمود. پس جرعه‌ای از آن را در دهان کرد و مضمضه کرد. سپس آن را در قدحی ریخت و پس از آن بر سر فاطمه ریخت و فرمود:
پیش آی، چون جلو رفت. مقداری از آن آب‌ها را میان سینه‌ی او پاشید. سپس فرمود:
برگرد و آنگاه مقداری نیز بین کتف‌های او پاشید و برای آنها دعا کرد.
در کتاب ابن مردویه گفته دعای پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم این گونه بود:
خداوندا این ازدواج را برای این دو مبارک فرما و مبارک گردان برای آنها در دو فرزندانشان (امام حسن و امام حسین علیهما السلام).
و روایت شده که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
خداوندا این دو محبوب‌ترین خلق تو نزد من می‌باشند پس تو نیز آنها را دوست بدار و مبارک کن در ذریّه‌ی آنها و حافظ آنها باش و من آنها و ذریّه‌ی آنها را به تو می‌سپارم از شیطان رانده شده.
و روایت شده که آن حضرت برای حضرت فاطمه سلام الله علیها دعا کرد و فرمود:
خداوند دور کند از تو پلیدی و ناپاکی را و تو را پاک و پاکیزه قرار دهد.
و روایت شده که حضرت فرمود:
خوش آمد می‌گویم به دو دریایی که همدیگر را ملاقات می‌کنند و به دو ستاره‌ای که به یکدیگر نزدیک می‌شوند.
سپس پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از در خارج شد و فرمود:
خدا شما و نسل شما را پاک و پاکیزه نمود، من با کسی که با شما صلح باشد صلح می‌باشم، من با کسی که با شما بجنگد می‌جنگم، من شما را به خدا می‌سپارم.
اسماء بنت عمیس مدّت یک هفته بنا به وصیّت حضرت خدیجه‌ی کبری سلام الله علیها نزد حضرت زهراء سلام الله علیها توقّف کرد و پیغمبر خدا برای دنیا و آخرت وی دعا کرد.
بعد از آن رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، صبح آن شب، نزد حضرت علی و حضرت فاطمه علیهما السلام آمد و فرمود:
السّلام علیکم، آیا اجازه‌ی ورود به من می‌دهید؟ اسماء در را باز کرد. علی و فاطمه علیهما السلام در زیر کساء خواب بودند، پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به ایشان فرمود:
بخوابید، سپس آن حضرت، پای خود را در زیر کساء برد. منظور از آیه‌ی 16 سوره‌ی سجده که می‌فرماید:
«پهلوهای خود را از رختخواب جدا می‌کنند»، همین ذکر و اوراد حضرت

امیر و فاطمه‌ی زهراء علیهما السلام است.
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم متوجّه حضرت علی علیه السلام شد و فرمود:
همسر خود را چگونه یافتی؟
عرض کرد:
برای اطاعت خدا بهترین یاور و معین است از فاطمه راجع به علی پرسش نمود، حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:
بهترین شوهر است، رسول خدا دعا کرد و فرمود:
بار خدایا! یگانگی ایشان را محفوظ بدار، قلب ایشان را با یکدیگر مهربان فرما، ایشان را با فرزندانشان وارثان بهشت برین قرار بده، نسل پاک و مبارکی به ایشان عطا بفرما، خیر و برکت در فرزندان ایشان قرار بده، ذریّه‌ی ایشان را پیشوایانی قرار بده که مردم را به سوی اطاعت تو راهنمایی کنند، دستور به اموری دهند که مورد رضای تو باشد.
آنگاه رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به اسماء دستور خروج داد و به او فرمود:
خدا به تو جزای خیر دهد، پس از این جریان حضرت علی علیه السلام به دستور پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها خلوت کرد.
صبح آن شبی که حضرت فاطمه سلام الله علیها عروسی کرده بود پیغمبر خدا یک ظرف شیر آورد و به حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود:
پدرت به فدایت، بیاشام. همچنین به حضرت علی علیه السلام هم فرمود:
بیاشام، من به فدایت.

[روایت شماره] (25)

[مكارم الأخلاق] عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:
لَمَّا تَزَوَّجَ عَلِیٌّ فَاطِمَةَ بَسَطَ الْبَیْتَ كَثِیباً؛ وَ كَانَ فِرَاشُهُمَا إِهَابَ كَبْشٍ وَ مِرْفَقُهُمَا مَحْشُوَّةٌ لِیفاً وَ نَصَبُوا عُوداً یُوضَعُ عَلَیْهِ السِّقَاءُ فَسَتَرَهُ بِكِسَاءٍ.
عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ نُعَیْمٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
سَمِعْتُهُ یَقُولُ: أَدْخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ عَلَی عَلِیٍّ وَ سِتْرُهَا عَبَاءَةٌ وَ فَرْشُهَا إِهَابُ كَبْشٍ وَ وِسَادَتُهَا أَدَمٌ مَحْشُوَّةٌ بِمَسَدٍ.
بیان: قال الفیروزآبادیُّ: المسد حبل من لیف أو لیف المقل أو من أیِّ شیء كان.
در كتاب مكارم الاخلاق (409) از جابر از حضرت باقرالعلوم علیه السلام روایت می‌كند كه فرمود:
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را در حالی به خانه‌ی حضرت علی علیه السلام فرستاد كه پوشاک آن بانو، یک عبا و فرش او یک پوست گوسفند و متكای وی یک پوست بود كه از لیف پر شده بود و چوبی هم به دیوار زده بودند كه بند مشک را به آن می‌آویختند و همچنین پوشش حضرت علی علیه السلام عبایی بود.
حسین بن نعیم از حضرت امام صادق علیه السلام روایت كرده كه شنیدم آن حضرت می‌فرمود:
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه سلام الله علیها را به حجله حضرت علی علیه السلام برد در حالی كه پرده‌ی او چادرش بود و فرش آنها پوست قوچ و بالش ایشان كاه بود كه به طناب‌هایی از لیف خرما و غیر آن بسته شده بود.
بیان: فیروزآبادی گوید:
«مَسَد» طنابی را گویند كه از لیف خرما می‌بافند و یا از هر چیزی بافته شده باشد.

[روایت شماره] (26)

[کشف الغمة] رَوَى الْحَافِظُ مُحَمَّدُ بْنُ مَحْمُودٍ النَّجَّارُ، عَنْ رِجَالٍ ذَكَرَهُمْ قَالَ:
سَمِعْتُ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ تَقُولُ: سَمِعْتُ سَيِّدَتِی فَاطِمَةَ سلام الله علیها تَقُولُ: لَیْلَةً دَخَلَ بِی عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام أَفْزَعَنِی فِی فِرَاشِی، فَقُلْتُ: أَفَزِعْتِ یَا سَیِّدَةَ النِّسَاءِ؟
قَالَتْ:
سَمِعْتُ الْأَرْضَ تُحَدِّثُهُ وَ یُحَدِّثُهَا، فَأَصْبَحْتُ وَ أَنَا فَزِعَةٌ فَأَخْبَرْتُ وَالِدِی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَسَجَدَ سَجْدَةً طَوِیلَةً ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَ قَالَ:
یَا فَاطِمَةُ أَبْشِرِی بِطِیبِ النَّسْلِ، فَإِنَّ اللَّهَ فَضَّلَ بَعْلَكِ عَلَی سَائِرِ خَلْقِهِ وَ أَمَرَ الْأَرْضَ أَنْ تُحَدِّثَهُ بِأَخْبَارِهَا وَ مَا یَجْرِی عَلَی وَجْهِهَا مِنْ شَرْقِ الْأَرْضِ إِلَی غَرْبِهَا.
در کتاب کشف الغمّه (410) با چند واسطه از اسماء بنت عمیس از حضرت فاطمه سلام الله علیها روایت می‌کند که فرمود:
شبی که حضرت علی علیه السلام بر من وارد شد و مرا در بستر گریان دید، فرمود:
ای بانوی زنان! آیا از چیزی ترسیده‌ای؟!
فرمود:
شنیدم که زمین با حضرت گفتگو می‌کرد و آن حضرت هم با زمین مشغول گفتگو بود. وقتی من این جریان را برای پدرم پیغمبر شرح دادم، آن بزرگوار سجده‌ی طولانی به جای آورد، آنگاه سر مبارک خود را بلند کرد و به من فرمود:
ای فاطمه! مژده باد تو را به پاکیزگی نسل، زیرا خدای توانا شوهر تو را بر سائر مردم فضیلت و برتری داده است و به زمین دستور فرموده که اخبار خود و آنچه را که در شرق و غرب آن رخ دهد برای حضرت علی علیه السلام شرح دهد.

[روایت شماره] (27)

[كامل الزيارات] [إقبال الأعمال] أَخْبَرَنِی مُحَمَّدُ بْنُ النَّجَّارِ فِيمَا أَجَازَهُ لِی مِنْ كِتَابِ تَذْيِيلِهِ عَلَى تَارِيخِ الْخَطِيبِ فِی تَرْجَمَةِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الدَّلالِ، حَدَّثَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأُطْرُوشِ وَ أَبِی بَكْرٍ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ دُرَيْدٍ الْأَزْدِیِّ، رَوَى عَنْهُ أَبُوالْحَسَنِ عَلِیُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ الْبَزَّازُ وَ أَبُومُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْفَحَّامُ السَّامِرِيَّانِ، أَخْبَرَنَا أَبُوعَلِیٍّ ضِيَاءُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَلِیٍّ وَ أَبُوحَامِدٍ عَبْدُاللَّهِ بْنُ مُسْلِمِ بْنِ ثَابِتٍ وَ يُوسُفُ بْنُ الْمَيَّالِ ابْنِ كَامِلٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا أَبُوبَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْبَاقِی الْبَزَّازُ، أَخْبَرَنَا أَبُوالْحُسَيْنِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْبُرْسِیُّ قَالَ:
حَدَّثَنِی الْقَاضِی أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ السَّامِرِیُّ، حَدَّثَنَا أَبُو الطَّيِّبِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الشَّاهِدُ الْمَعْرُوفُ بِالدَّلالِ، أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْمَعْرُوفُ بِالْأُطْرُوشِ، أَخْبَرَنَا أَبُوعَمْرٍو سُلَيْمَانُ بْنُ أَبِی مَعْشَرٍ؛ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَبْدِالرَّحْمَنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِالرَّحْمَنِ، عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ وَاثِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ، عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ مِثْلَهُ.
در كتاب كامل الزّيارات و كتاب اقبال (411) نيز به چند طريق اين حديث را نقل نموده‌اند.

[روایت شماره] (28)

[کشف الغمة] مِنْ مَنَاقِبِ الْخَوارِزْمِیِّ عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:
خَطَبْتُ فَاطِمَةَ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَتْ لِی مَوْلاةٌ: هَلْ عَلِمْتَ أَنَّ فَاطِمَةَ قَدْ خُطِبَتْ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم؟ قُلْتُ: لا،
قَالَتْ:
فَقَدْ خُطِبَتْ فَمَا یَمْنَعُکَ أَنْ تَأْتِیَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَیُزَوِّجَکَ، فَقُلْتُ: وَ عِنْدِی شَیْءٌ أَتَزَوَّجُ بِهِ؟
قَالَتْ:
إِنَّکَ إِنْ جِئْتَ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ زَوَّجَکَ، فَوَاللَّهِ مَا زَالَتْ تُزْجِینِی حَتَّی دَخَلْتُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ کَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم جَلالَةٌ وَ هَیْبَةٌ، فَلَمَّا قَعَدْتُ بَیْنَ یَدَیْهِ أُفْحِمْتُ، فَوَاللَّهِ مَا اسْتَطَعْتُ أَنْ أَتَکَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
مَا جَاءَ بِکَ أَلَکَ حَاجَةٌ؟ فَسَکَتُّ، فَقَالَ:
لَعَلَّکَ جِئْتَ تَخْطُبُ فَاطِمَةَ، فَقُلْتُ: نَعَمْ، فَقَالَ:
وَ هَلْ عِنْدَکَ مِنْ شَیْءٍ تَستَحِلُّهَا بِهِ؟ فَقُلْتُ: لا وَاللَّهِ یَا رَسُولَ اللَّهِ،
قَالَ:
مَا فَعَلْتَ الدِّرْعَ الَّتِی سَلَّحْتُکَهَا؟ (412) فَقُلْتُ: عِنْدِی، فَوَالَّذِی نَفْسُ عَلِیٍّ بِیَدِهِ إِنَّهَا لَحُطَمِیَّةٌ، مَا ثَمَنُهَا (413) أَرْبَعُ مِائَةِ دِرْهَمٍ، فَقَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
قَدْ زَوَّجْتُکَهَا فَابْعَثْ بِهَا إِلَیْهَا، فَاسْتَحِلَّهَا بِهَا، فَإِنْ [فَإِنَّهَا] کَانَتْ لَصَدَاقُ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
بیان: قال الجزریُّ: فی حدیث علیّ علیه السلام ما زالت تزجینی حتّی دخلت علیه أی تسوقنی و تدفعنی.
در کتاب کشف الغُمّه (414) از کتاب مناقب خوارزمی از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
من به حضور رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم رفتم و فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را خواستگاری نمودم؟ یکی از کنیزان به من گفت:
آیا می‌دانی که فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را، از رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خواستگاری نموده اند؟
گفتم:
نه.
گفت:
آری، او خواهان دارد، چه مانعی دارد که نزد پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ

آلِه وَ سَلّم مشرّف شوی تا دخترش را برای تو تزویج نماید؟ من گفتم:
آخر من چیزی ندارم که ازدواج نمایم.
گفت:
اگر تو نزد پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشرّف شوی حتماً او را به تو خواهد داد، وی همچنان مرا وادار می‌نمود تا اینکه بالاخره من به حضور حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشرّف شدم، آن برگزیده‌ی خدا خیلی با عظمت و با اُبهّت بود، وقتی در حضور آن بزرگوار نشستم سکوت اختیار نمودم. به خدا قسم که قدرت سخن گفتن نداشتم.
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من فرمود:
برای چه نزد من آمدی، آیا حاجتی داری؟ من سکوت کردم، فرمود:
شاید برای خواستگاری فاطمه آمده باشی؟
گفتم:
آری فرمود:
آیا چیزی داری که با او ازدواج نمایی؟
گفتم:
نه به خدا قسم، فرمود:
آن زره‌ای که سلاح تو بود چه شد؟
گفتم:
حاضر است به حقّ آن خدایی که جان علی در دستان قدرت او می‌باشد، آن زره قیمتش چهارصد درهم و شکسته شده بود (415).
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
مانعی ندارد، من فاطمه را با همان زره برای تو تزویج می‌نمایم، آن را برای زهراء بفرست و با وی ازدواج کن.
بیان: جزری می‌گوید در حدیث بالا که حضرت علی علیه السلام می‌فرماید: «مَا زَالَتْ تُزْجِینِی حَتَّی دَخَلْتُ عَلَیه» «تُزْجِینِی» یعنی آن زن مرا سوق می‌داد و از خود دور می‌کرد تا خدمت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برسم.

[روایت شماره] (29)

[کشف الغمة] وَ عَنْهُ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ:
كُنْتُ عِنْدَ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَغَشِیَهُ الْوَحْیُ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ لِی، یَا أَنَسُ أَتَدْرِی مَا جَاءَنِی بِهِ جَبْرَئِیلُ مِنْ عِنْدِ صَاحِبِ الْعَرْشِ؟
قَالَ:
قُلْتُ: اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ:
أَمَرَنِی أَنْ أُزَوِّجَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِیٍّ، فَانْطَلِقْ فَادْعُ لِی أَبَابَكْرٍ وَ عُمَرَ وَ عُثْمَانَ وَ عَلِیّاً وَ طَلْحَةَ وَ الزُّبَیْرَ وَ بِعَدَدِهِمْ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ:
فَانْطَلَقْتُ فَدَعَوْتُهُمْ لَهُ، فَلَمَّا أَنْ أَخَذُوا مَجَالِسَهُمْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
الْحَمْدُلِلَّهِ الْمَحْمُودِ بِنِعْمَتِهِ، الْمَعْبُودِ بِقُدْرَتِهِ، الْمُطَاعِ فِیَ سُلْطَانِهِ، الْمَرْهُوبِ مِنْ عَذَابِهِ، الْمَرْغُوبِ إِلَیْهِ فِیمَا عِنْدَهُ، النَّافِذِ أَمْرُهُ فِی أَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ، الَّذِی خَلَقَ الْخَلْقَ بِقُدْرَتِهِ وَ مَیَّزَهُمْ بِأَحْكَامِهِ وَ أَعَزَّهُمْ بِدِینِهِ وَ أَكْرَمَهُمْ بِنَبِیِّهِ مُحَمَّدٍ، ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْمُصَاهَرَةَ نَسَباً لاحِقاً وَ أَمْراً مُفْتَرَضاً وَ شَجَّ بِهَا الْأَرْحَامَ وَ أَلْزَمَهَا الْأَنَامَ فَقَالَ تَبَارَكَ اسْمُهُ وَ تَعَالَی جَدُّهُ «وَ هُوَ الَّذِی خَلَقَ مِنَ الْماءِ بَشَراً فَجَعَلَهُ نَسَباً وَ صِهْراً وَ كانَ رَبُّكَ قَدِیراً» (416) فَأَمْرُ اللَّهِ یَجْرِی إِلَی قَضَائِهِ وَ قَضَاؤُهُ یَجْرِی إِلَی قَدَرِهِ، فَلِكُلِّ قَضَاءٍ قَدَرٌ وَ لِكُلِّ قَدَرٍ أَجَلٌ وَ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتابٌ «یَمْحُوا اللَّهُ ما یَشاءُ وَ یُثْبِتُ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتابِ» (417).
ثُمَّ إِنِّی أُشْهِدُكُمْ أَنِّی قَدْ زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِیٍّ عَلَی أَرْبَعِمِائَةِ مِثْقَالِ فِضَّةٍ إِنْ رَضِیَ بِذَلِكَ عَلِیٌّ وَ كَانَ غَائِباً قَدْ بَعَثَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی حَاجَةٍ.
ثُمَّ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِطَبَقٍ فِیهِ بُسْرٌ فَوَضَعَ بَیْنَ أَیْدِینَا، ثُمَّ قَالَ:
انْتَهِبُوا فَبَیْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ أَقْبَلَ عَلِیٌّ فَتَبَسَّمَ إِلَیْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ثُمَّ قَالَ:
یَا عَلِیُّ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِی أَنْ أُزَوِّجَكَ فَاطِمَةَ وَ قَدْ زَوَّجْتُكَهَا عَلَی أَرْبَعِمِائَةِ مِثْقَالٍ فِضَّةً أَرَضِیتَ؟
قَالَ:
رَضِیتُ یَا رَسُولَ اللَّهِ، ثُمَّ قَامَ عَلِیٌّ فَخَرَّ لِلَّهِ سَاجِداً فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
جَعَلَ اللَّهُ فِیكُمُ الْخَیْرَ الْكَثِیرَ الطَّیِّبَ وَ بَارَكَ فِیكُمَا،
قَالَ أَنَسٌ: وَاللَّهِ لَقَدْ أُخْرِجَ مِنْهَا الْكَثِیرُ الطَّیِّبُ.
[المناقب لابن شهرآشوب] خَطَبَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَی الْمِنْبَرِ فِی تَزْوِیجِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها خُطْبَةً رَوَاهَا یَحْیَی بْنُ مَعِینٍ فِی

أَمَالِيهِ وَ ابْنُ بُطّةَ فِی الْإِبَانَةِ بِإِسْنَادِهِمَا عَنْ أنَسِ بْنِ مَالِكٍ مَرْفُوعاً وَ رُوِّینَاهَا عَنِ الرِّضَا علیه السلام وَ ذَكَرَ نَحْوَهُ.
بيان: قال الجزریُّ: وشجت العروق و الأغصان اشتبكت و منه حديث علی علیه السلام :
و وشج بينها و بين أزواجها أی خلط و ألف.
نیز در همان کتاب (418) از انس بن مالک روایت می‌کند که گفت:
من در حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بودم که وحی بر آن بزرگوار نازل شد.
وقتی حال طبیعی خود را یافت به من فرمود:
آیا می‌دانی جبرئیل از طرف خدای عرش چه دستوری برای من آورد؟
گفتم:
خدا و رسول بهتر می‌دانند.
فرمود:
خدا مرا مأمور نموده زهراء را برای علی علیهما السلام ازدواج نمایم.
سپس به من فرمود:
برو ابوبکر، عمر، عثمان، علی، طلحه و زبیر و مطابق تعداد ایشان را از انصار نزد من بیاور! وقتی من ایشان را دعوت نمودم و در مجلس آن حضرت حاضر شدند پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خطبه‌ی مفصلی بدین شرح قرائت فرمود:
«الْحَمْدُلِلَّهِ الْمَحْمُودِ بِنِعْمَتِهِ الْمَعْبُودِ بِقُدْرَتِهِ الْمُطَاعِ فِی سُلْطَانِهِ الْمَرْهُوبِ مِنْ عَذَابِهِ الْمَرْغُوبِ إِلَیْهِ فِیمَا عِنْدَهُ النَّافِذِ أَمْرُهُ فِی أَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ الَّذِی خَلَقَ الْخَلْقَ بِقُدْرَتِهِ وَ مَیَّزَهُمْ بِأَحْكَامِهِ وَ أَعَزَّهُمْ بِدِینِهِ وَ أَكْرَمَهُمْ بِنَبِیِّهِ مُحَمَّدٍ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْمُصَاهَرَةَ نَسَباً لَاحِقاً وَ أَمْراً مُفْتَرَضاً وَ شَجَّ بِهَا الْأَرْحَامَ وَ أَلْزَمَهَا الْأَنَامَ فَقَالَ تَبَارَکَ اسْمُهُ وَ تَعَالَی جَدُّهُ وَ هُوَ الَّذِی خَلَقَ مِنَ الْماءِ بَشَراً فَجَعَلَهُ نَسَباً وَ صِهْراً وَ كانَ رَبُّکَ قَدِیراً فَأَمْرُ اللَّهِ یَجْرِی إِلَی قَضَائِهِ وَ قَضَاؤُهُ یَجْرِی إِلَی قَدَرِهِ فَلِكُلِّ قَضَاءٍ قَدَرٌ وَ لِكُلِّ قَدَرٍ أَجَلٌ وَ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتابٌ یَمْحُوا اللَّهُ ما یَشاءُ وَ یُثْبِتُ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتاب».
سپس به اهل مجلس فرمود:
من شما را شاهد می‌گیرم بر اینکه فاطمه‌ی زهراء را با مهریه‌ی چهارصد مثقال نقره برای علی بن ابیطالب علیهما السلام اگر راضی باشد ازدواج نمودم. زیرا آن موقع پیغمبر خدا حضرت علی علیه السلام را به دنبال کاری فرستاده بود.
بعد از این جریان رسول خدا دستور داد تا یک طبق بُسر یعنی خرمای کال در جلو ما نهادند و به ما فرمودند:
از اینها برگیرید.
در همین موقع بود که حضرت علی علیه السلام وارد شد، رسول خدا صَلَّی

اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم به صورت حضرت علی علیه السلام لبخندی زد و به حضرتش فرمود:
خدا مرا مأمور کرده که فاطمه را برای تو تزویج نمایم، من او را با صداق چهارصد مثقال نقره برای تو عقد کردم، آیا راضی هستی؟
عرض کرد:
آری یا رسول الله.
سپس حضرت علی علیه السلام برخاست و سجده‌ی شکر به جای آورد و پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به او فرمود:
خدا خیر فراوانی به شما عطا کرده و به شما برکت داده‌ست.
انس می‌گوید:
به خدا قسم که از فاطمه خیر فراوان و نیکویی به ظهور رسید.
در کتاب مناقب ابن شهر آشوب (419) آمده است: پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روی منبر در خصوص ازدواج حضرت فاطمه سلام الله علیها خطبه‌ای خواند که آن را یحیی بن معین در کتاب امالی خود و ابن بطّه در کتاب الابانه با اسناد خود از انس بن مالک و او با واسطه‌هایی از حضرت امام رضا علیه السلام آن را نقل می‌کنند و سپس ابن شهر آشوب بعد از این اسناد و راویان همین خطبه را ذکر می‌کند.
بیان: جزری می‌گوید «و شجت العروق و الأغصان» یعنی شبکه شده (داخل همدیگر گِره خورده) ریشه‌ها و شاخه‌ها و همچنین از این قبیل است فرمایش حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام که می‌فرماید:
«و وشج بینها و بین أزواجها» منظور از کلمه‌ی «وشج» مخلوط شدن و قاطی شدن است.

[روایت شماره] (30)

[کشف الغمة] وَ مِنَ الْمَنَاقِبِ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَا فَاطِمَةُ زَوَّجْتُکِ سَيِّداً فِی الدُّنْيَا «وَ إِنَّهُ فِی الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ» (420)، لَمَّا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ أُمْلِكَكِ مِنْ عَلِيٍّ أَمَرَ اللَّهُ جَبْرَئِيلَ فَقَامَ فِی السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ وَ صَفَّ الْمَلائِكَةَ صُفُوفاً ثُمَّ خَطَبَ عَلَيْهِمْ فَزَوَّجَکِ مِنْ عَلِيٍّ، ثُمَّ أَمَرَ اللَّهُ شَجَرَ الْجِنَانِ فَحَمَلَتِ الْحُلِيَّ وَ الْحُلَلَ ثُمَّ أَمَرَهَا فَنَثَرَتْ عَلَى الْمَلائِكَةِ فَمَنْ أَخَذَ مِنْهَا شَيْئاً أَكْثَرَ مِمَّا أَخَذَهُ غَيْرُهُ افْتَخَرَ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.
وَ مِنْهُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:
كَانَتْ فَاطِمَةُ تَذْكُرُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَلا يَذْكُرُهَا أَحَدٌ إِلا صَدَّ عَنْهُ حَتَّى يَئِسُوا مِنْهَا، فَلَقِيَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ عَلِيّاً فَقَالَ:
إِنِّی وَاللَّهِ مَا أَرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم يَحْبِسُهَا إِلا عَلَيْکَ، فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ: فَلِمَ تَرَى ذَلِکَ؟ فَوَاللَّهِ مَا أَنَا بِوَاحِدِ الرَّجُلَيْنِ مَا أَنَا بِصَاحِبِ دُنْيَا يُلْتَمَسُ مَا عِنْدِی وَ قَدْ عَلِمَ مَا لِی صَفْرَاءُ وَ لا بَيْضَاءُ قَالَ سَعْدٌ: فَإِنِّی أَعْزِمُ عَلَيْکَ لَتُفَرِّجَنَّهَا عَنِّی فَإِنَّ لِی فِی ذَلِکَ فَرَجاً قَالَ:
فَأَقُولُ مَا ذَا؟
قَالَ تَقُولُ: جِئْتُ خَاطِباً إِلَى اللَّهِ وَ إِلَى رَسُولِهِ فَاطِمَةَ بِنْتَ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
قَالَ:
فَانْطَلَقَ عَلِيٌّ فَعَرَضَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ هُوَ ثَقِيلٌ حَصِرٌ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
كَانَ لَکَ حَاجَةٌ يَا عَلِيُّ! قَالَ:
أَجَلْ جِئْتُکَ خَاطِباً إِلَى اللَّهِ وَ إِلَى رَسُولِهِ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مَرْحَباً كَلِمَةً ضَعِيفَةً.
فَعَادَ إِلَى سَعْدٍ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ:
أَنْكَحَکَ، فَوَالَّذِی بَعَثَهُ بِالْحَقِّ إِنَّهُ لا خُلْفَ الْآنَ وَ لا كِذْبَ عِنْدَهُ، أَعْزِمُ عَلَيْکَ لَتَأْتِيَنَّهُ غَداً وَ لَتَقُولَنَّ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مَتَى تُبَيِّنُ [تَبِينُ] لِی؟
قَالَ عَلِيٌّ: هَذَا أَشَدُّ عَلَيَّ مِنَ الْأُولَى أَوَ لا أَقُولُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ حَاجَتِی؟
قَالَ:
قُلْ كَمَا أَمَرْتُکَ.
فَانْطَلَقَ عَلِيٌّ فَقَالَ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى تُبَيِّنُ [تَبِينُ] لِی؟
قَالَ:
اللَّيْلَةَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ. ثُمَّ دَعَا بِلالاً فَقَالَ:

يَا بِلالُ إِنِّى قَدْ زَوَّجْتُ اِبْنَتِى مِنِ ابْنِ عَمِّى وَ أنَا أحِبُّ أنْ يَكُونَ مِنْ سُنَّةِ أمَّتِىَ الطَّعَامُ عِنْدَ النِّكَاحِ، فَأْتِ الْغَنَمَ فَخُذْ شَاةً مِنْهَا وَ أَرْبَعَةَ أَمْدَادٍ فَاجْعَلْ لِى قَصْعَةً لَعَلِّى أَجْمَعُ عَلَيْهَا الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارَ فَإِذَا فَرَغْتَ مِنْهَا فَآذِنِّى بِهَا فَانْطَلَقَ فَفَعَلَ مَا أَمَرَ بِهِ ثُمَّ أَتَاهُ بِقَصْعَةٍ فَوَضَعَهَا بَيْنَ يَدَيْهِ.

فَطَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِى رَأْسِهَا ثُمَّ قَالَ:

أَدْخِلْ عَلَىَّ النَّاسَ زُفَّةً زُفَّةً لا تُغَادِرْ زُفَّةً إِلَى غَيْرِهَا، يَعْنِى إِذَا فَرَغَتْ زُفَّةٌ لَمْ تَعُدْ ثَانِيَةً، فَجَعَلَ النَّاسُ يَزِفُّونَ كُلَّمَا فَرَغَتْ زُفَّةٌ وَرَدَتْ أُخْرَى حَتَّى فَرَغَ النَّاسُ، ثُمَّ عَمَدَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَى فَضْلِ مَا فِيهَا فَتَفَلَ فِيهِ وَ بَارَكَ وَ قَالَ:

يَا بِلالُ احْمِلْهَا إِلَى أُمَّهَاتِكَ وَ قُلْ لَهُنَّ: كُلْنَ وَ أَطْعِمْنَ مَنْ غَشِيَكُنَّ.

ثُمَّ إِنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَامَ حَتَّى دَخَلَ عَلَى النِّسَاءِ فَقَالَ:

إِنِّى زَوَّجْتُ ابْنَتِى ابْنَ عَمِّى وَ قَدْ عَلِمْتُنَّ مَنْزِلَتَهَا مِنِّى وَ إِنِّى لَدَافِعُهَا إِلَيْهِ أَلا فَدُونَكُنَّ ابْنَتَكُنَّ.

فَقَامَ النِّسَاءُ فَغَلَفْنَهَا (421) مِنْ طِيبِهِنَّ وَ حُلِيِّهِنَّ وَ جَعَلْنَ فِى بَيْتِهَا فِرَاشاً حَشْوُهُ لِيفٌ وَ وِسَادَةً وَ كِسَاءً خَيْبَرِيّاً وَ مِخْضَباً وَ اتَّخَذْنَ أُمَّ أَيْمَنَ بَوَّابَةً.

ثُمَّ إِنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دَخَلَ فَلَمَّا رَآهُ النِّسَاءُ وَثَبْنَ وَ بَيْنَهُنَّ وَ بَيْنَ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سُتْرَةٌ وَ تَخَلَّفَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ فَقَالَ لَهَا النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم كَمَا أَنْتِ عَلَى رِسْلِكِ مَنْ أَنْتِ؟

قَالَتْ:

أَنَا الَّتِى أَحْرِسُ ابْنَتَكَ إِنَّ الْفَتَاةَ لَيْلَةَ يُبْنَى بِهَا لا بُدَّ لَهَا مِنِ امْرَأَةٍ تَكُونُ قَرِيبَةً مِنْهَا إِنْ عُرِضَتْ لَهَا حَاجَةٌ أَوْ أَرَادَتْ شَيْئاً أَفْضَتْ بِذَلِكَ إِلَيْهَا قَالَ:

فَإِنِّى أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَحْرُسَكِ مِنْ بَيْنِ يَدَيْكِ وَ مِنْ خَلْفِكِ وَ عَنْ يَمِينِكِ وَ عَنْ شِمَالِكِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.

ثُمَّ صَرَخَ بِفَاطِمَةَ، فَأَقْبَلَتْ فَلَمَّا رَأَتْ عَلِيّاً جَالِساً إِلَى جَنْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَصِرَتْ وَ بَكَتْ فَأَشْفَقَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنْ يَكُونَ بُكَاؤُهَا لِأَنَّ عَلِيّاً لا مَالَ لَهُ، فَقَالَ لَهَا النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

مَا يُبْكِيكِ؟ فَوَاللَّهِ مَا أَلَوْتُكِ وَ نَفْسِى فَقَدْ أَصَبْتُ لَكِ خَيْرَ أَهْلِى وَ أيْمُ الَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ لَقَدْ زَوَّجْتُكِهِ سَيِّداً فِى الدُّنْيَا «وَ إِنَّهُ فِى الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ» (422) فَلانَ مِنْهَا وَ أَمْكَنَتْهُ مِنْ كَفِّهَا.

فَقَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

يَا أَسْمَاءُ ايتِينِى بِالْمِخْضَبِ، فَمَلاتُهُ مَاءً فَمَجَّ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِيهِ وَ غَسَّلَ قَدَمَيْهِ وَ وَجْهَهُ، ثُمَّ دَعَا بِفَاطِمَةَ فَأَخَذَ كَفّاً مِنْ مَاءٍ فَضَرَبَ بِهِ عَلَى رَأْسِهَا وَ كَفّاً بَيْنَ يَدَيْهَا، ثُمَّ رَشَّ جِلْدَهُ وَ جِلْدَهَا، ثُمَّ الْتَزَمَهَا فَقَالَ:

اللَّهُمَّ إِنَّهَا مِنِّى وَ أَنَا مِنْهَا، اللَّهُمَّ كَمَا أَذْهَبْتَ عَنِّى الرِّجْسَ وَ طَهَّرْتَنِى فَطَهِّرْهَا.

ثُمَّ دَعَا بِمِخْضَبٍ آخَرَ ثُمَّ دَعَا عَلِيّاً عليه السلام فَصَنَعَ بِهِ كَمَا صَنَعَ بِهَا، ثُمَّ دَعَا

لَهُ کَمَا دَعَا لَهَا ثُمَّ قَالَ:
قُومَا إِلَی بَیْتِکُمَا، جَمَعَ اللَّهُ بَیْنَکُمَا وَ بَارَکَ فِی نَسْلِکُمَا وَ أَصْلَحَ بَالَکُمَا، ثُمَّ قَامَ فَأَغْلَقَ عَلَیْهِ بَابَهُ. قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَأَخْبَرَتْنِی أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَیْسٍ أَنَّهَا رَمَقَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَلَمْ یَزَلْ یَدْعُو لَهُمَا خَاصَّةً وَ لا یُشْرِکُهُمَا فِی دُعَائِهِ أَحَداً حَتَّی تَوَارَی فِی حُجْرَتِهِ.
بیان: قوله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
ما أنا بواحد الرَّجلین، أی لست ممّن یشار إلیه و یعرف من بین النّاس حتّی یقال: إنّه أحد الرَّجلین المعروفین و یحتمل أن یکون قوله: ما أنا بصاحب دنیا تفصیلا، للرَّجلین فذکر أحدهما و أحال الآخر علی الظّهور أی لست بمعروف بین النّاس، أو لم یمهله المخاطب لذکر الآخر (423).
و قال الجزریُّ: فی حدیث تزویج فاطمة سلام الله علیها أنّه صنع طعاماً و قال لبلال: أدخل النّاس علیَّ زفّة زفّة أی طائفة بعد طائفة و زمرة بعد زمرة، سمّیت بذلک لزفیفها فی مشیها و إقبالها بسرعة قوله: لا تغادر زفّة أی لا تترک جماعة مائلاً إلی غیرهم و تفسیره لا یخلو من بعد.
و قال فی النّهایة: فی حدیث زواج فاطمة سلام الله علیها: فلمّا رأت علیّاً جالساً إلی جنب النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حصرت و بکت، أی استحیت و انقطعت، کأنّ الأمر ضاق بها کما یضیق الحبس علی المحبوس.
و قال: قال النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لفاطمة: ما یبکیک فما ألوتک و نفسی و قد أصبت لک خیر أهلی، أی ما قصرت فی أمرک و أمری حیث اخترت لک علیاً زوجاً. قوله: فلان منها، من للتّبعیض أی لان شیء منها و المعنی حصول بعض اللّین و الانقیاد منها.
قوله: ثمَّ رشَّ جلده و جلدها؛ لعلّه صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم رشَّ أوّلاً علیهما ثمَّ خصَّ علیّاً علیه السلام بالرَّشِّ و الأظهر ثمَّ رشَّ جلدها کما سیأتی.
نیز در همان کتاب (424) از عبدالله بن مسعود از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که به حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:
شوهر تو در دنیا بزرگ و در آخرت از نیکوکاران است.
وقتی خدا تصمیم گرفت که من تو را برای علی تزویج کنم به جبرئیل دستور داد تا در آسمان چهارم در میان صفوف ملائکه بایستد و برای آنان خطبه بخواند و تو را برای علی عقد نماید.
آنگاه به درختان بهشت فرمود تا زیور و حلّه‌های خود را بر سر ملائکه نثار نمایند، هر کسی بیشتر از آنها برگرفته باشد تا روز قیامت به آن فخر و مباهات می‌نماید، نیز از ابن عبّاس نقل می‌کند که گفت:
درباره‌ی خواستگاری حضرت فاطمه سلام الله علیها به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پیشنهاد می‌شد، احدی راجع به ازدواج زهرای اطهر سلام الله علیها با رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مذاکره نمی‌کرد

مگر اینکه از او اعراض می‌نمود تا اینکه مردم از فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها مأیوس شدند.
یک وقت سعد بن معاذ با حضرت علی علیه السلام ملاقات نموده و به حضرتش گفت:
به خدا قسم من جز این نمی‌بینم که پیغمبر خدا، فاطمه را برای تو نگاه داشته باشد.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
چگونه یک چنین پیش بینی را می‌کنی؟ به خدا قسم من بیشتر از یک مرد نیستم، من ثروت دنیوی ندارم تا کسی به آن طمع کند، رسول خدا می‌داند که من طلا و نقره‌ای ندارم.
سعد گفت:
من از تو تقاضا می‌نمایم این خواسته‌ی مرا انجام دهی، زیرا من خوشحال می‌شوم.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
من به پیامبر خدا چه بگویم؟
گفت:
به رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بگو: من آمده‌ام فاطمه را از خدا و رسول او خواستگاری نمایم، وقتی حضرت امیر علیه السلام به حضور پیغمبر خدا مشرّف شد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به وی فرمود:
یا علی گویا حاجتی داشته باشی؟
عرض کرد:
آری، من آمده‌ام که فاطمه را از خدا و رسول او خواستگاری کنم.
پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
مرحبا خوش آمدی.
حضرت علی علیه السلام نزد سعد بازگشت و فرمود:
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرموده:
فاطمه را به عقد تو خواهم درآورد.
سعد گفت:
به حقّ آن خدایی که او را به پیغمبری مبعوث نموده آن حضرت خلف وعده نمی‌کند و دروغ نزد او نیست، من از تو خواهش می‌کنم که فردا به حضور آن حضرت مشرّف شوی و بگویی: ای پیغمبر خدا! این موضوع را برای من معلوم کن.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
این مرتبه از مرتبه‌ی اوّل برای من مشکل‌تر است آیا نه چنین است که من حاجت خود را به آن بزرگوار گفته‌ام.

سعد گفت:
اینکه می‌گویم قبول کن، حضرت علی علیه السلام برای دوّمین بار نزد پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آمد و گفت:
یا رسول الله! وقت ازدواج مرا تعیین کن، فرمود:
امشب است.
پس از این جریان پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بلال را خواست و به او فرمود:
من دخترم فاطمه را برای پسر عمویم تزویج نمودم. من دوست دارم که امّتم در موقع عروسی غذا بدهند، برو یک گوسفند و چهار ظرف غذا و یک کاسه یا سینی بزرگ نزد من بیاور تا شاید مهاجرین و انصار را دعوت کنم و غذا بدهم، هر گاه اینها را آماده نمودی مرا آگاه کن.
بلال رفت و پس از اینکه مأموریت خود را انجام داد کاسه را در مقابل رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نهاد. پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از اینکه دست مبارک خود را روی غذای آن کاسه نهاد به بلال فرمود:
مردم را دسته دسته دعوت کن، مشروط بر اینکه دو مرتبه نیایند.
مردم همچنان دسته دسته می‌آمدند و غذا می‌خوردند تا اینکه عموم آنان از غذا خوردن فراغت حاصل نمودند.
سپس پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم متوجّه مابقی غذا شد و آب دهان مبارک خود را به آن زد و به بلال فرمود:
این غذا را برای زنان من ببر و بگو: خودشان بخورند و به اطرافیان خود هم بدهند.
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از این جریان برخاست و نزد زنان آمد و فرمود:
من دخترم را برای پسر عمویم تزویج نمودم، در صورتی که شما مقام و منزلت فاطمه را نزد من می‌دانید، شما هم به فکر دختران خود باشید.
زنان برخاستند و حضرت فاطمه را با آن عطرهایی که داشتند معطّر و خوشبو نمودند و زر و زیور به وی دادند، فرش و متکّای لیف و کساء خیبری در میان خانه‌اش انداختند و خضاب برایش آوردند و اُمّ ایمن را دربان قرار دادند.
سپس پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم داخل شد، وقتی زنان آن حضرت را دیدند از جای برخاستند و رفتند و بین رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و زنان یک پرده آویخته بودند.
ولی اسماء بنت عمیس از آنجا خارج نشد، پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به او فرمود:
تو کیستی؟

گفت:
من کسی هستم که دختر تو را مواظبت می‌نمایم، زیرا هر دختری باید در شب عروسی زنی را داشته باشد که مواظب او باشد تا اگر احتیاجی پیش آمد یا خواسته‌ای داشته باشد وی انجام دهد.
پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
من از خدا می‌خواهم که تو را از چهار طرف از شرّ شیطان رجیم حفظ فرماید.
بعد از آن پیامبر خدا، فاطمه را احضار نمود، وقتی فاطمه آمد و علی را دید که پهلوی رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نشسته است خجل و گریان شد، رسول خدا از گریه‌ی وی ناراحت شد، زیرا علی مال و ثروتی نداشت.
پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها فرمود:
چرا گریه می‌کنی؟ به خدا قسم، که من درباره‌ی تو و خودم کوتاهی ننمودم، من بهترین اهل خود را برای تو انتخاب نمودم، قسم به حقّ آن خدایی که جان من در دست قدرت او است من تو را برای شخصی تزویج نمودم که در دنیا بزرگ و در آخرت از نیکوکاران به شمار می‌رود. پس از این جریان بود که حضرت فاطمه سلام الله علیها راضی شدند.
سپس حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به اسماء فرمود:
تشت بیاور، اسماء تشت را پر از آب نمود و آورد، رسول خدا، پس از اینکه آب دهان مبارک خود را در آن ریخت پاها و صورت حضرت علی علیه السلام را با آن شستشو داد.
آنگاه فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را صدا زد و یک مشت از آن آب را بر سر آن بانو ریخت و یک مشت هم بر سینه‌ی او پاشید و سپس از آب آن به پوست بدن علی و زهرا علیهما السلام پاشید. رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از این جریان نزدیک فاطمه آمد و فرمود:
پروردگارا! این فاطمه از من و من از او می‌باشم، بار خدایا! همچنان که پلیدی‌ها را از من دور نمودی و مرا پاک و پاکیزه کردی فاطمه را هم پاکیزه بگردان.
پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از این عمل تشت دیگری خواست و حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام را احضار نمود و همان عملی را که برای حضرت فاطمه سلام الله علیها انجام داده بود برای حضرت علی علیه السلام نیز انجام داد.
آنگاه همان دعایی را در حقّ علی کرد که در حقّ فاطمه کرده بود. سپس به علی و فاطمه علیهما السلام فرمود:
برخیزید به سوی خانه‌ی خود روید، خدا شما را نسبت به یکدیگر مهربان

کند و به نسل شما برکت دهد و عاقبت شما را به خیر نماید.
رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بعد از این دعاها برخاست و درب خانه‌ی خود را بست.
ابن عبّاس می‌گوید:
اسماء بنت عمیس برایم گفت:
پیامبر خدا همچنان در حقّ علی و زهراء علیهما السلام دعا می‌کرد و کسی را در دعای آنان شریک نمی‌کرد تا اینکه داخل حجره‌ی خویش گردید.
و در کتاب نهایه حدیث ازدواج حضرت فاطمه سلام الله علیها (حدیث قبل) این چنین آمده است: پس چون فاطمه سلام الله علیها دید علی علیه السلام را که در کنار پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نشسته است حیا کرد و دور شد مثل اینکه عرصه بر او تنگ شد چنانچه زندان بر زندانی تنگ می‌شود.
و همچنین صاحب کتاب نهایه گفته پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به فاطمه سلام الله علیها فرمود:
چرا گریه می‌کنی؟ به جان خودم قسم، من بهترین فرد از خانواده‌ام را برای تو اختیار کردم؛ منظور این است که من در مورد تو کوتاهی نکردم [و این در وقتیست که] حضرت علی علیه السلام را برای همسری تو اختیار کردم.
در آنجا که می‌فرماید:
«فلان منها» در اینجا «مِن» تبعیضیست که معنای آن این گونه می‌شود:
چیزی از او (حضرت فاطمه سلام الله علیها) نرم شد (یعنی مقداری آرام شد) و حاصل معنی آن است که مقداری با این سخن پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها نرم و مطیع شد.
و در آنجا که آمده است «رَشَّ [جِلْدَهُ وَ] جِلْدَهَا» یعنی شست پوست بدن او و بدن فاطمه سلام الله علیها را، ممکن است منظور این باشد که اوّل هر دو را پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با هم شست و سپس بار دیگر حضرت علی علیه السلام را به تنهایی شست، امّا بهتر این است که بگوییم سپس پیامبر پوست بدن فاطمه سلام الله علیها را شست همان طور که در روایت دیگر همین گونه ذکر خواهد شد.
در کتاب کشف الغمّه آمده است خوارزمی گفت:
آگاه کرد مرا ابوالعلاء حافظ همدانی که او با حذف نام راویان دیگر، سند به حسین بن علی علیهما السلام می‌رساند، که آن حضرت فرمود:
رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در خانه‌ی امّ سلمه بود که فرشته‌ای بر او نازل شد و او بیست سر داشت و در هر سر هزار زبان داشت، (و با آن زبان ها) تسبیح و تقدیس الهی می‌کرد و هیچ یک از آن زبان‌ها به زبان دیگر شباهت نداشت و کف دست او وسیع‌تر از هفت

آسمان و هفت زمین بود، سپس پیامبر اکرم صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم گمان کرد که او جبرئیل است پس به او فرمود:
ای جبرئیل! هرگز با این شکل و شمائل نزد من نیامده بودی، عرض کرد:
(ای رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم) من جبرئیل نیستم، نامم صرصائیل است خداوند مرا به سوی تو فرستاد، تا به دستور پروردگار نور را از برای نور، به ازدواج درآوری. پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
چه کسی را برای چه کسی؟
عرض کرد:
دخترت فاطمه سلام الله علیها را برای علی بن ابیطالب علیه السلام. پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه را برای علی علیهما السلام به شهادت جبرئیل و میکائیل و صرصائیل تزویج نمود.
پس چون پیامبر نظر نمود دید:
بین دو کتف صرصائیل (نوشته شده بود) «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ مُقِیمُ الْحُجَّة» (425) پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
ای صرصائیل! از چه زمانی این جملات بین دو کتف تو نوشته شده‌ست؟
عرض کرد:
دوازده هزار سال قبل از آنکه خداوند دنیا را خلق کند.

[روايت شماره] (31)

[كشف الغمة] قَالَ الْخُوارِزْمِيُّ وَ أَنْبَأَنِی أَبُو الْعَلاءِ الْحَافِظُ الْهَمْدَانِیُّ یَرْفَعُهُ إِلَی الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:
بَیْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی بَیْتِ أُمِّ سَلَمَةَ إِذْ هَبَطَ عَلَیْهِ مَلَکٌ لَهُ عِشْرُونَ رَأْساً فِی کُلِّ رَأْسٍ أَلْفُ لِسَانٍ، یُسَبِّحُ اللَّهَ وَ یُقَدِّسُهُ بِلُغَةٍ لا تُشْبِهُ الْأُخْرَی وَ رَاحَتُهُ أَوْسَعُ مِنْ سَبْعِ سَمَاوَاتٍ وَ سَبْعِ أَرَضِینَ، فَحَسِبَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهُ جَبْرَئِیلُ فَقَالَ:
یَا جَبْرَئِیلُ لَمْ تَأْتِنِی فِی مِثْلِ هَذِهِ الصُّورَةِ قَطُّ قَالَ:
مَا أَنَا جَبْرَئِیلَ أَنَا صَرْصَائِیلُ بَعَثَنِیَ اللَّهُ إِلَیْکَ لِتُزَوِّجَ النُّورَ مِنَ النُّورِ، فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مَنْ مِمَّنْ؟
قَالَ:
ابْنَتَکَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ، فَزَوَّجَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ مِنْ عَلِیٍّ بِشَهَادَةِ جَبْرَئِیلَ وَ مِیکَائِیلَ وَ صَرْصَائِیلَ.
قَالَ:
فَنَظَرَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَإِذَا بَیْنَ کَتِفَیْ صَرْصَائِیلَ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ مُقِیمُ الْحُجَّةِ، فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَا صَرْصَائِیُل مُنْذُ کَمْ هَذَا کُتِبَ بَیْنَ کَتِفَیْکَ؟
قَالَ:
مِنْ قَبْلِ أَنْ یَخْلُقَ اللَّهُ الدُّنْیَا بِاثْنَیْ عَشَرَ أَلْفَ سَنَةٍ.
وَ مِنْ کِتَابِ الْمَنَاقِبِ: عَنْ بِلالَ بْنِ حَمَامَةَ قَالَ:
طَلَعَ عَلَیْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ذَاتَ یَوْمٍ وَ وَجْهُهُ مُشْرِقٌ کَدَارَةِ الْقَمَرِ، فَقَامَ إِلَیْهِ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فَقَالَ:
یَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَذَا النُّورُ؟
قَالَ:
بِشَارَةٌ أَتَتْنِی مِنْ رَبِّی فِی أَخِی وَ ابْنِ عَمِّی وَ ابْنَتِی وَ أَنَّ اللَّهَ زَوَّجَ عَلِیّاً مِنْ فَاطِمَةَ وَ أَمَرَ رِضْوَانَ خَازِنَ الْجِنَانِ فَهَزَّ شَجَرَةَ طُوبَی فَحَمَلَتْ رِقَاعاً یَعْنِی صِکَاکاً بِعَدَدِ مُحِبِّی أَهْلِ بَیْتِی وَ أَنْشَأَ مِنْ تَحْتِهَا مَلائِکَةً مِنْ نُورٍ وَ دَفَعَ إِلَی کُلِّ مَلَکٍ صَکّاً، فَإِذَا اسْتَوَتِ الْقِیَامَةُ بِأَهْلِهَا نَادَتِ الْمَلائِکَةُ فِی الْخَلائِقِ فَلَا یَبْقَی مُحِبٌّ لِأَهْلِ الْبَیْتِ إِلا دَفَعَتْ إِلَیْهِ صَکّاً فِیهِ فَکَاکُهُ مِنَ النَّار، بِأَخِی وَ ابْنِ عَمِّی وَ ابْنَتِی فَکَاکُ رِقَابِ رِجَالٍ وَ نِسَاءٍ مِنْ أُمَّتِی مِنَ النَّارِ.
[الخرائج و الجرائح] عن النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مثله.
[المناقب لابن شهرآشوب] تَارِیخُ بَغْدَادَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ بِلالَ بْنِ حَمَامَةَ مِثْلَهُ ثُمَّ قَالَ:
وَ فِی رِوَایَةٍ أَنَّهُ یَکُونُ فِی الصُّکُوکِ بَرَاءَةٌ مِنَ الْعَلِیِّ الْجَبَّارِ لِشِیعَةِ عَلِیٍّ وَ

فَاطِمَةَ مِنَ النَّارِ.
در همان کتاب (426) از بِلال ابن حمامه روایت می‌کند که گفت:
یک روز پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در حالی نزد ما آمد که صورت مبارکش نظیر قرص ماه بود، عبدالرّحمن بن عوف برخاست و گفت:
یا رسول الله! این چه نوریست؟
فرمود:
مژده‌ایست که از طرف پروردگارم درباره‌ی برادرم و پسر عمویم و دخترم به من داده شده، آن مژده این است که خدا، فاطمه را برای امیرالمؤمنین علی تزویج نموده است، خدا به خزانه دار بهشت دستور داده درخت طوبی را حرکت دهد تا رقعه‌هایی به عدد دوستان اهل بیت من حمل نماید و در زیر آن درخت، ملائکه ای از نور آفرید و به هر یک از آنان یک رقعه عطا کرد، موقعی که قیامت بپا شود ملائکه، محبّین اهل بیت را در میان خلائق ندا می‌کنند، احدی از دوستان اهل بیت من باقی نمی‌ماند مگر اینکه به وسیله‌ی پسر عمویم علی و دخترم فاطمه از جهنّم نجات خواهند یافت.
در کتاب خرائج و جرائح (427) مثل این حدیث از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل شده‌ست.

[روایت شماره] (32)

[کشف الغمة] وَ مِنَ الْمَنَاقِبِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:
لَمَّا أَنْ کَانَتْ لَیْلَةٌ زُفَّتْ فَاطِمَةُ إِلَی عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ کَانَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قُدَّامَهَا وَ جَبْرَئِیلُ عَنْ یَمِینِهَا وَ مِیکَائِیلُ عَنْ یَسَارِهَا وَ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ مِنْ وَرَائِهَا یُسَبِّحُونَ اللَّهَ وَ یُقَدِّسُونَهُ حَتَّی طَلَعَ الْفَجْرُ.
وَ مِنَ الْمَنَاقِبِ عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَتَانِی مَلَکٌ فَقَالَ:
یَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ یَقْرَأُ عَلَیْکَ السَّلَامَ وَ یَقُولُ: قَدْ زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِیٍّ فَزَوِّجْهَا مِنْهُ وَ قَدْ أَمَرْتُ شَجَرَةَ طُوبَی أَنْ تَحْمِلَ الدُّرَّ وَ الْیَاقُوتَ وَ الْمَرْجَانَ، وَأَنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ قَدْ فَرِحُوا لِذَلِکَ وَ سَیُولَدُ مِنْهُمَا وَلَدَانِ سَیِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ بِهِمَا یُزَیَّنُ الْجَنَّةُ فَأَبْشِرْ یَا مُحَمَّدُ فَإِنَّکَ خَیْرُ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ.
وَ مِنَ الْمَنَاقِبِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ وَ سَلْمَانَ الْفَارِسِیِّ وَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام وَ کُلٌّ قَالُوا: إِنَّهُ لَمَّا أَدْرَکَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مُدْرَکَ النِّسَاءِ خَطَبَهَا أَکَابِرُ قُرَیْشٍ مِنْ أَهْلِ الْفَضْلِ وَ السَّابِقَةِ فِی الْإِسْلامِ وَ الشَّرَفِ وَ الْمَالِ وَ کَانَ کُلَّمَا ذَکَرَهَا رَجُلٌ مِنْ قُرَیْشٍ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَعْرَضَ عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِوَجْهِهِ حَتَّی کَانَ الرَّجُلُ مِنْهُمْ یَظُنُّ فِی نَفْسِهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سَاخِطٌ عَلَیْهِ أَوْ قَدْ نَزَلَ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِیهِ وَحْیٌ مِنَ السَّمَاءِ وَ لَقَدْ خَطَبَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَبُوبَکْرٍ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَمْرُهَا إِلَی رَبِّهَا وَ خَطَبَهَا بَعْدَ أَبِی بَکْرٍ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم کَمَقَالَتِهِ لِأَبِی بَکْرٍ.
قَالَ:
وَ إِنَّ أَبَابَکْرٍ وَ عُمَرَ کَانَا ذَاتَ یَوْمٍ جَالِسَیْنِ فِی مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ مَعَهُمَا سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ الْأَنْصَارِیُّ ثُمَّ الْأَوْسِیُّ فَتَذَاکَرُوا مِنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ أَبُوبَکْرٍ: قَدْ خَطَبَهَا الْأَشْرَافُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:
إِنَّ أَمْرَهَا إِلَی رَبِّهَا إِنْ شَاءَ أَنْ یُزَوِّجَهَا زَوَّجَهَا وَ إِنَّ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ لَمْ یَخْطُبْهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ لَمْ یَذْکُرْهَا لَهُ وَ لا أَرَاهُ یَمْنَعُهُ مِنْ ذَلِکَ إِلا قِلَّةُ ذَاتِ الْیَدِ وَ إِنَّهُ لَیَقَعُ فِی نَفْسِی أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ وَ رَسُولَهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِنَّمَا یَحْبِسَانِهَا عَلَیْهِ.
قَالَ:

ثُمَّ أقْبَلَ أبُوبَكْرٍ عَلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطّابِ وَ عَلَى سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فَقَالَ:
هَلْ لَكُمَا فِى الْقِيَامِ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ حَتَّى نَذْكُرَ لَهُ هَذَا، فَإِنْ مَنَعَهُ قِلَّةُ ذَاتِ الْيَدِ وَاسَيْنَاهُ وَ أَسْعَفْنَاهُ، فَقَالَ لَهُ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ: وَفَّقَكَ اللَّهُ يَا أَبَابَكْرٍ فَمَا زِلْتَ مُوَفَّقاً قُومُوا بِنَا عَلَى بَرَكَةِ اللَّهِ وَ يُمْنِهِ.
قَالَ سَلْمَانُ الْفَارِسِىُّ: فَخَرَجُوا مِنَ الْمَسْجِدِ وَ الْتَمَسُوا عَلِيّاً فِى مَنْزِلِهِ فَلَمْ يَجِدُوهُ وَ كَانَ يَنْضَحُ بِبَعِيرٍ كَانَ لَهُ الْمَاءَ عَلَى نَخْلِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ بِأُجْرَةٍ، فَانْطَلَقُوا نَحْوَهُ، فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهِمْ عَلِىٌّ عليه السلام قَالَ:
مَا وَرَاءَكُمْ وَ مَا الَّذِى جِئْتُمْ لَهُ؟
فَقَالَ أَبُوبَكْرٍ: يَا أَبَاالْحَسَنِ إِنَّهُ لَمْ يَبْقَ خَصْلَةٌ مِنْ خِصَالِ الْخَيْرِ إِلا وَ لَكَ فِيهَا سَابِقَةٌ وَ فَضْلٌ وَ أَنْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بِالْمَكَانِ الَّذِى قَدْ عَرَفْتَ مِنَ الْقَرَابَةِ وَ الصُّحْبَةِ وَ السَّابِقَةِ وَ قَدْ خَطَبَ الْأَشْرَافُ مِنْ قُرَيْشٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ابْنَتَهُ فَاطِمَةَ فَرَدَّهُمْ وَ قَالَ:
إِنَّ أَمْرَهَا إِلَى رَبِّهَا إِنْ شَاءَ أَنْ يُزَوِّجَهَا زَوَّجَهَا، فَمَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَذْكُرَهَا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ تَخْطُبَهَا مِنْهُ، فَإِنِّى أَرْجُو أَنْ يَكُونَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ وَ رَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِنَّمَا يَحْبِسَانِهَا عَلَيْكَ.
قَالَ:
فَتَغَرْغَرَتْ عَيْنَا عَلِيٍّ بِالدُّمُوعِ وَ قَالَ:
يَا أَبَابَكْرٍ لَقَدْ هَيَّجْتَ مِنِّى سَاكِناً وَ أَيْقَظْتَنِى لِأَمْرٍ كُنْتُ عَنْهُ غَافِلاً، وَاللَّهِ إِنَّ فَاطِمَةَ لَمَوْضِعُ رَغْبَةٍ وَ مَا مِثْلِى قَعَدَ عَنْ مِثْلِهَا غَيْرَ أَنَّهُ يَمْنَعُنِى مِنْ ذَلِكَ قِلَّةُ ذَاتِ الْيَدِ، فَقَالَ أَبُوبكر: لا تَقُلْ هَذَا يَا أَبَاالْحَسَنِ فَإِنَّ الدُّنْيَا وَ مَا فِيهَا عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى وَ رَسُولِهِ كَهَبَاءٍ مَنْثُورٍ.
قَالَ ثُمَّ إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام حَلَّ عَنْ نَاضِحِهِ وَ أَقْبَلَ يَقُودُهُ إِلَى مَنْزِلِهِ فَشَدَّهُ فِيهِ وَ لَبِسَ نَعْلَهُ وَ أَقْبَلَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِى مَنْزِلِ زَوْجَتِهِ أُمِّ سَلَمَةَ ابْنَةِ أَبِى أُمَيَّةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ الْمَخْزُومِىِّ، فَدَقَّ عَلِىٌّ عليه السلام الْبَابَ فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: مَنْ بِالْبَابِ؟
فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنْ قَبْلِ أَنْ يَقُولَ عَلِىٌّ: أَنَا عَلِىٌّ: قُومِى يَا أُمَّ سَلَمَةَ فَافْتَحِى لَهُ الْبَابَ وَ مُرِيهِ بِالدُّخُولِ، فَهَذَا رَجُلٌ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ يُحِبُّهُمَا، فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فِدَاكَ أَبِى وَ أُمِّى وَ مَنْ هَذَا الَّذِى تَذْكُرُ فِيهِ هَذَا وَ أَنْتَ لَمْ تَرَهُ؟
فَقَالَ:
مَهْ يَا أُمَّ سَلَمَةَ فَهَذَا رَجُلٌ لَيْسَ بِالْخَرِقِ وَ لا بِالنَّزِقِ هَذَا أَخِى وَ ابْنُ عَمِّى وَ أَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَيَّ.
قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَقُمْتُ مُبَادِرَةً أَكَادُ أَنْ أَعْثُرَ بِمِرْطِى، فَفَتَحْتُ الْبَابَ، فَإِذَا أَنَا بِعَلِيِّ بْن أَبِى طَالِبٍ عليه السلام وَ وَاللَّهِ مَا دَخَلَ حِينَ فَتَحْتُ حَتَّى عَلِمَ أَنِّى

قَدْ رَجَعْتُ إِلَى خِدْرِی، ثُمَّ إِنَّهُ دَخَلَ عَلَی رَسُولِ اللّهِ صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ. السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ، فَقَالَ لَهُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
وَ عَلَیْکَ السَّلامُ یَا أَبَاالْحَسَنِ اجْلِسْ.
قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَجَلَسَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام بَیْنَ یَدَیْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ جَعَلَ یَنْظُرُ إِلَی الْأَرْضِ کَأَنَّهُ قَصَدَ الْحَاجَةَ وَ هُوَ یَسْتَحْیِی أَنْ یُبْدِیَهَا، فَهُوَ مُطْرِقٌ إِلَی الْأَرْضِ حَیَاءً مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَکَانَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلِمَ مَا فِی نَفْسِ عَلِیٍّ علیه السلام فَقَالَ لَهُ: یَا أَبَاالْحَسَنِ إِنِّی أَرَی أَنَّکَ أَتَیْتَ لِحَاجَةٍ فَقُلْ حَاجَتَکَ وَ أَبْدِ مَا فِی نَفْسِکَ، فَکُلُّ حَاجَةٍ لَکَ عِنْدِی مَقْضِیَّةٌ.
قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :
فَقُلْتُ: فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی إِنَّکَ لَتَعْلَمُ أَنَّکَ أَخَذْتَنِی مِنْ عَمِّکَ أَبِی طَالِبٍ وَ مِنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ أَسَدٍ وَ أَنَا صَبِیٌّ لا عَقْلَ لِی، فَغَذَّیْتَنِی بِغَذَائِکَ وَ أَدَّبْتَنِی بِأَدَبِکَ، فَکُنْتَ إِلَیَّ أَفْضَلَ مِنْ أَبِی طَالِبٍ وَ مِنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ أَسَدٍ فِی الْبِرِّ وَ الشَّفَقَةِ وَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَی هَدَانِی بِکَ وَ عَلَی یَدَیْکَ وَ اسْتَنْقَذَنِی مِمَّا کَانَ عَلَیْهِ آبَائِی وَ أَعْمَامِی مِنَ الْحَیْرَةِ وَ الشَّکِّ وَ إِنَّکَ وَاللَّهِ یَا رَسُولَ اللَّهِ ذُخْرِی وَ ذَخِیرَتِی فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَةِ یَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَدْ أَحْبَبْتُ مَعَ مَا شَدَّ اللَّهُ مِنْ عَضُدِی بِکَ أَنْ یَکُونَ لِی بَیْتٌ وَ أَنْ یَکُونَ لِی زَوْجَةٌ أَسْکُنُ إِلَیْهَا وَ قَدْ أَتَیْتُکَ خَاطِباً رَاغِباً أَخْطُبُ إِلَیْکَ ابْنَتَکَ فَاطِمَةَ، فَهَلْ أَنْتَ مُزَوِّجِی یَا رَسُولَ اللَّهِ؟
قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَرَأَیْتُ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَتَهَلَّلُ فَرَحاً وَ سُرُوراً ثُمَّ تَبَسَّمَ فِی وَجْهِ عَلِیٍّ علیه السلام فَقَالَ:
یَا أَبَاالْحَسَنِ فَهَلْ مَعَکَ شَیْءٌ أُزَوِّجُکَ بِهِ؟
فَقَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :
فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی وَاللَّهِ مَا یَخْفَی عَلَیْکَ مِنْ أَمْرِی شَیْءٌ، أَمْلِکُ سَیْفِی وَ دِرْعِی وَ نَاضِحِی وَ مَا أَمْلِکُ شَیْئاً غَیْرَ هَذَا، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
یَا عَلِیُّ أَمَّا سَیْفُکَ فَلا غِنَی بِکَ عَنْهُ تُجَاهِدُ بِهِ فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَ تُقَاتِلُ بِهِ أَعْدَاءَ اللَّهِ وَ نَاضِحُکَ تَنْضِحُ بِهِ عَلَی نَخْلِکَ وَ أَهْلِکَ وَ تَحْمِلُ عَلَیْهِ رَحْلَکَ فِی سَفَرِکَ وَ لَکِنِّی قَدْ زَوَّجْتُکَ بِالدِّرْعِ وَ رَضِیتُ بِهَا مِنْکَ.
یَا أَبَاالْحَسَنِ أُبَشِّرُکَ؟
قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :
قُلْتُ: نَعَمْ فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی بَشِّرْنِی فَإِنَّکَ لَمْ تَزَلْ مَیْمُونَ النَّقِیبَةِ، مُبَارَکَ الطَّائِرِ، رَشِیدَ الْأَمْرِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ.
فَقَالَ لِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَبْشِرْ یَا أَبَاالْحَسَن فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَدْ زَوَّجَکَهَا فِی السَّمَاءِ مِنْ قَبْلِ أَنْ

أزَوِّجَکَ فِی الْأرْضَ وَ لَقَدْ هَبَطَ عَلَیَّ فِی مَوْضِعِی مِنْ قَبْلِ أنْ تَأتِیَنِی مَلَکٌ مِنَ السَّمَاءِ لَهُ وُجُوهٌ شَتَّی وَ أَجْنِحَةٌ شَتَّی لَمْ أَرَ قَبْلَهُ مِنَ الْمَلَائِکَةِ مِثْلَهُ فَقَالَ لِی: السَّلامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ، أَبْشِرْ یَا مُحَمَّدُ بِاجْتِمَاعِ الشَّمْلِ وَ طَهَارَةِ النَّسْلِ، فَقُلْتُ: وَ مَا ذَاکَ أَیُّهَا الْمَلِکُ؟
فَقَالَ لِی: یَا مُحَمَّدُ أَنَا سَیْطَائِیلُ الْمَلَکُ الْمُوَکَّلُ بِإِحْدَی قَوَائِمِ الْعَرْشِ، سَأَلْتُ رَبِّی عَزَّوَجَلَّ أَنْ یَأْذَنَ لِی فِی بِشَارَتِکَ وَ هَذَا جَبْرَئِیلُ علیه السلام فِی أَثَرِی یُخْبِرُکَ عَنْ رَبِّکَ عَزَّوَجَلَّ بِکَرَامَةِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ.
قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
فَمَا اسْتَتَمَّ کَلامَهُ حَتَّی هَبَطَ عَلَیَّ جَبْرَئِیلُ فَقَالَ:
السَّلامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ، یَا نَبِیَّ اللَّهِ!
ثُمَّ إِنَّهُ وَضَعَ فِی یَدِی حَرِیرَةً بَیْضَاءَ مِنْ حَرِیرِ الْجَنَّةِ وَ فِیهِ سَطْرَانِ مَکْتُوبَانِ بِالنُّورِ.
فَقُلْتُ: حَبِیبِی جَبْرَئِیلُ مَا هَذِهِ الْحَرِیرَةُ؟ وَ مَا هَذِهِ الْخُطُوطُ؟
فَقَالَ جَبْرَئِیلُ: یَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ اطَّلَعَ إِلَی الْأَرْضِ اطِّلاعَةً فَاخْتَارَکَ مِنْ خَلْقِهِ فَبَعَثَکَ بِرِسَالَتِهِ، ثُمَّ اطَّلَعَ إِلَی الْأَرْضِ ثَانِیَةً فَاخْتَارَ لَکَ مِنْهَا أَخاً وَ وَزِیراً وَ صَاحِباً وَ خَتَناً، فَزَوَّجَهُ ابْنَتَکَ فَاطِمَةَ.
فَقُلْتُ: حَبِیبِی جَبْرَئِیلُ وَ مَنْ هَذَا الرَّجُلُ؟
فَقَالَ لِی: یَا مُحَمَّدُ أَخُوکَ فِی الدُّنْیَا وَ ابْنُ عَمِّکَ فِی النَّسَبِ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ وَ إِنَّ اللَّهَ أَوْحَی إِلَی الْجِنَانِ أَنْ تَزَخْرَفِی، فَتَزَخْرَفَتِ الْجِنَانُ وَ إِلَی شَجَرَةِ طُوبَی: احْمِلِی الْحُلِیَّ وَ الْحُلَلَ وَ تَزَیَّنَتِ الْحُورُ الْعِینُ وَ أَمَرَ اللَّهُ الْمَلائِکَةَ أَنْ تَجْتَمِعَ فِی السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ عِنْدَ الْبَیْتِ الْمَعْمُورِ، فَهَبَطَ مِنْ فَوْقِهَا إِلَیْهَا وَ صَعِدَ مِنْ تَحْتِهَا إِلَیْهَا وَ أَمَرَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ رِضْوَانَ فَنَصَبَ مِنْبَرَ الْکَرَامَةِ عَلَی بَابِ الْبَیْتِ الْمَعْمُورِ وَ هُوَ الَّذِی خَطَبَ عَلَیْهِ آدَمُ عَرَضَ الْأَسْمَاءِ عَلَی الْمَلائِکَةِ وَ هُوَ مِنْبَرٌ مِنْ نُورٍ، فَأَوْحَی إِلَی مَلَکٍ مِنْ مَلائِکَةِ حُجُبِهِ یُقَالُ لَهُ: رَاحِیلُ أَنْ یَعْلُوَ ذَلِکَ الْمِنْبَرَ وَ أَنْ یَحْمَدَهُ بِمَحَامِدِهِ وَ یُمَجِّدَهُ بِتَمْجِیدِهِ وَ أَنْ یُثَنِّیَ عَلَیْهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ لَیْسَ فِی الْمَلائِکَةِ أَحْسَنُ مَنْطِقاً وَ لا أَحْلَی لُغَةً مِنْ رَاحِیلَ الْمَلَکِ، فَعَلا الْمِنْبَرَ وَ حَمِدَ رَبَّهُ وَ مَجَّدَهُ وَ قَدَّسَهُ وَ أَثْنَی عَلَیْهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ، فَارْتَجَّتِ السَّمَاوَاتُ فَرَحاً وَ سُرُوراً.
قَالَ جَبْرَئِیلُ: ثُمَّ أَوْحَی اللَّهُ إِلَیَّ أَنِ اعْقِدْ عُقْدَةَ النِّکَاحِ، فَإِنِّی قَدْ زَوَّجْتُ أَمَتِی فَاطِمَةَ بِنْتَ حَبِیبِی مُحَمَّدٍ عَبْدِی عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ، فَعَقَدْتُ عُقْدَةَ النِّکَاحِ وَ أَشْهَدْتُ عَلَی ذَلِکَ الْمَلائِکَةَ أَجْمَعِینَ وَ کَتَبَ شَهَادَتُهُمْ فِی هَذِهِ الْحَرِیرَةِ وَ قَدْ أَمَرَنِی رَبِّی عَزَّوَجَلَّ أَنْ أَعْرِضَهَا عَلَیْکَ وَ أَنْ أَخْتِمَهَا بِخَاتَمِ مِسْکٍ وَ أَنْ أَدْفَعَهَا إِلَی رِضْوَانَ وَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَمَّا أَشْهَدَ الْمَلائِکَةَ عَلَی تَزْوِیجِ عَلِیٍّ مِنْ فَاطِمَةَ أَمَرَ شَجَرَةَ طُوبَی أَنْ تَنْثُرَ حَمْلَهَا مِنَ الْحُلِیِّ وَ الْحُلَلِ، فَنَثَرَتْ مَا فِیهَا، فَالْتَقَطَتْهُ الْمَلائِکَةُ وَ الْحُورُ الْعِینُ وَ إِنَّ الْحُورَ الْعِینَ لَیَتَهَادَیْنَهُ وَ یَفْخَرْنَ بِهِ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَةِ.

يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللّهَ عَزَّوَجَلّ أمَرَنِی أنْ آمُرَکَ أنْ تُزَوِّجَ عَلِیّاً فِی الْأرْضِ فَاطِمَةَ وَ تُبَشِّرَهُمَا بِغُلامَیْنِ زَکِیَّیْنِ نَجِیبَیْنِ طَاهِرَیْنِ طَیِّبَیْنِ خَیِّرَیْنِ فَاضِلَیْنِ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَةِ، یَا أَبَاالْحَسَنِ فَوَاللَّهِ مَا عَرَجَ الْمَلَکُ مِنْ عِنْدِی حَتَّی دَقَقْتَ الْبَابَ، أَلا وَ إِنِّی مُنْفِذٌ فِیکَ أَمْرَ رَبِّی عَزَّوَجَلَّ، امْضِ یَا أَبَاالْحَسَنِ أَمَامِی فَإِنِّی خَارِجٌ إِلَی الْمَسْجِدِ وَ مُزَوِّجُکَ عَلَی رُءُوسِ النَّاسِ وَ ذَاکِرٌ مِنْ فَضْلِکَ مَا تَقَرُّ بِهِ عَیْنُکَ وَ أَعْیُنُ مُحِبِّیکَ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَةِ.
قَالَ عَلِیٌّ: فَخَرَجْتُ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مُسْرِعاً وَ أَنَا لا أَعْقِلُ فَرَحاً وَ سُرُوراً، فَاسْتَقْبَلَنِی أَبُوبَکْرٍ وَ عُمَرُ فَقَالا: مَا وَرَاءَکَ؟ فَقُلْتُ: زَوَّجَنِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ابْنَتَهُ فَاطِمَةَ وَ أَخْبَرَنِی أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ زَوَّجَنِیهَا مِنَ السَّمَاءِ وَ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَارِجٌ فِی أَثَرِی لِیُظْهِرَ ذَلِکَ بِحَضْرَةِ النَّاسِ، فَفَرِحَا بِذَلِکَ فَرَحاً شَدِیداً وَ رَجَعَا مَعِی إِلَی الْمَسْجِدِ.
فَمَا تَوَسَّطْنَاهُ حَتَّی لَحِقَ بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ إِنَّ وَجْهَهُ لَیَتَهَلَّلُ سُرُوراً وَ فَرَحاً فَقَالَ:
یَا بِلالُ، فَأَجَابَهُ فَقَالَ:
لَبَّیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ،
قَالَ:
اجْمَعْ إِلَیَّ الْمُهَاجِرِینَ وَ الْأَنْصَارَ، فَجَمَعَهُمْ، ثُمَّ رَقَی دَرَجَةً مِنَ الْمِنْبَرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَی عَلَیْهِ وَ قَالَ:
مَعَاشِرَ الْمُسْلِمِینَ إِنَّ جَبْرَئِیلَ أَتَانِی آنِفاً فَأَخْبَرَنِی عَنْ رَبِّی عَزَّوَجَلَّ أَنَّهُ جَمَعَ الْمَلائِکَةَ عِنْدَ الْبَیْتِ الْمَعْمُورِ وَ أَنَّهُ أَشْهَدَهُمْ جَمِیعاً أَنَّهُ زَوَّجَ أَمَتَهُ فَاطِمَةَ ابْنَةَ رَسُولِ اللَّهِ مِنْ عَبْدِهِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ وَ أَمَرَنِی أَنْ أُزَوِّجَهُ فِی الْأَرْضِ وَ أُشْهِدَکُمْ عَلَی ذَلِکَ.
ثُمَّ جَلَسَ وَ قَالَ لِعَلِیٍّ علیه السلام :
قُمْ یَا أَبَاالْحَسَنِ فَاخْطُبْ أَنْتَ لِنَفْسِکَ.
قَالَ:
فَقَامَ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَی عَلَیْهِ وَ صَلَّی عَلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَالَ:
الْحَمْدُ لِلَّهِ شُکْراً لِأَنْعُمِهِ وَ أَیَادِیهِ وَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ شَهَادَةً تَبْلُغُهُ وَ تُرْضِیهِ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ صَلاةً تُزْلِفُهُ وَ تُحْظِیهِ وَ النِّکَاحُ مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِهِ وَ رَضِیَهُ وَ مَجْلِسُنَا هَذَا مِمَّا قَضَاهُ اللَّهُ وَ أَذِنَ فِیهِ وَ قَدْ زَوَّجَنِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ابْنَتَهُ فَاطِمَةَ وَ جَعَلَ صَدَاقَهَا دِرْعِی هَذَا وَ قَدْ رَضِیتُ بِذَلِکَ فَاسْأَلُوهُ وَ اشْهَدُوا.
فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
زَوَّجْتَهُ یَا رَسُولَ اللَّهِ؟
فَقَالَ:

نَعَمْ، فَقَالَوا: بَارَکَ اللّهُ لَهُمَا وَ عَلَيْهِمَا وَ جَمَعَ شَمْلَهُمَا.
وَ انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ إِلَی أَزْوَاجِهِ فَأَمَرَهُنَّ أَنْ يُدَفِّفْنَ لِفَاطِمَةَ، فَضَرَبْنَ بِالدُّفُوفِ قَالَ عَلِیٌّ: فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ:
يَا أَبَاالْحَسَنِ انْطَلِقِ الْآنَ فَبِعْ دِرْعَکَ وَ ائْتِنِی بِثَمَنِهِ حَتَّی أُهَيِّئَ لَکَ وَ لِابْنَتِی فَاطِمَةَ مَا يُصْلِحُکُمَا.
قَالَ عَلِیٌّ: فَانْطَلَقْتُ فَبِعْتُهُ بِأَرْبَعِ مِائَةِ دِرْهَمٍ سُودٍ هَجَرِيَّةٍ، مِنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ فَلَمَّا قَبَضْتُ الدَّرَاهِمَ مِنْهُ وَ قَبَضَ الدِّرْعَ مِنِّی قَالَ:
يَا أَبَاالْحَسَنِ لَسْتُ أَوْلَی بِالدِّرْعِ مِنْکَ وَ أَنْتَ أَوْلَی بِالدِّرْهَمِ مِنِّی، فَقُلْتُ: بَلَی، قَالَ:
فَإِنَّ الدِّرْعَ هَدِيَّةٌ مِنِّی إِلَيْکَ فَأَخَذْتُ الدِّرْعَ وَ الدَّرَاهِمَ وَ أَقْبَلْتُ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَطَرَحْتُ الدِّرْعَ وَ الدَّرَاهِمَ بَيْنَ يَدَيْهِ وَ أَخْبَرْتُهُ بِمَا کَانَ مِنْ أَمْرِ عُثْمَانَ، فَدَعَا لَهُ بِخَيْرٍ.
وَ قَبَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَبْضَةً مِنَ الدَّرَاهِمِ وَ دَعَا بِأَبِی بَکْرٍ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ وَ قَالَ:
يَا أَبَابَکْرٍ اشْتَرِ بِهَذِهِ الدَّرَاهِمَ لِابْنَتِی مَا يُصْلِحُ لَهَا فِی بَيْتِهَا وَ بَعَثَ مَعَهُ سَلْمَانَ وَ بِلالَ لِيُعِينَاهُ عَلَی حَمْلِ مَا يَشْتَرِيهِ.
قَالَ أَبُوبَکْرٍ: وَ کَانَتِ الدَّرَاهِمُ الَّتِی أَعْطَانِيهَا ثَلاثَةً وَ سِتِّينَ دِرْهَماً فَانْطَلَقْتُ وَ اشْتَرَيْتُ فِرَاشاً مِنْ خَيْشِ مِصْرَ مَحْشُوّاً بِالصُّوفِ وَ نَطْعاً مِنْ أَدَمٍ وَ وِسَادَةً مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا مِنْ لِيفِ النَّخْلِ وَ عَبَاءَةً خَيْبَرِيَّةً وَ قِرْبَةً لِلْمَاءِ وَ کِيزَاناً وَ جِرَاراً وَ مِطْهَرَةً لِلْمَاءِ وَ سِتْرَ صُوفٍ رَقِيقاً وَ حَمَلْنَاهُ جَمِيعاً حَتَّی وَضَعْنَاهُ بَيْنَ يَدَیْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهِ بَکَی وَ جَرَتْ دُمُوعُهُ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَی السَّمَاءِ وَ قَالَ:
اللَّهُمَّ بَارِکْ لِقَوْمٍ جُلُّ آنِيَتِهِمُ الْخَزَفُ.
قَالَ عَلِیٌّ: وَ دَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بَاقِیَ ثَمَنِ الدِّرْعِ إِلَی أُمِّ سَلَمَةَ فَقَالَ:
اتْرُکِی هَذِهِ الدَّرَاهِمَ عِنْدَکِ وَ مَکَثْتُ بَعْدَ ذَلِکَ شَهْراً لا أُعَاوِدُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی أَمْرِفَاطِمَةَ بِشَیْ‏ءٍ اسْتِحْيَاءً مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، غَيْرَ أَنِّی کُنْتُ إِذَا خَلَوْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ يَقُولُ لِی: يَا أَبَاالْحَسَنِ مَا أَحْسَنَ زَوْجَتَکَ وَ أَجْمَلَهَا، أَبْشِرْ يَا أَبَاالْحَسَنِ فَقَدْ زَوَّجْتُکِ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ.
قَالَ عَلِیٌّ: فَلَمَّا کَانَ بَعْدَ شَهْرٍ دَخَلَ عَلَیَّ أَخِی عَقِيلُ بْنُ أَبِی طَالِبٍ فَقَالَ:
يَا أَخِی مَا فَرِحْتُ بِشَیْ‏ءٍ کَفَرَحِی بِتَزْوِيجِکَ فَاطِمَةَ بِنْتَ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، يَا أَخِی فَمَا بَالُکَ لا تَسْأَلُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يُدْخِلُهَا عَلَيْکَ فَنَقَرَّ عَيْناً بِاجْتِمَاعِ شَمْلِکُمَا،
قَالَ عَلِیٌّ: وَاللَّهِ يَا أَخِی إِنِّی لاحِبُّ ذَلِکَ وَ مَا يَمْنَعُنِی مِنْ مَسْأَلَتِهِ إِلا الْحَيَاءُ مِنْهُ فَقَالَ:

أقْسَمْتُ عَلَيْكَ إلا قُمْتَ مَعِي
فَقُمْنَا نُرِيدُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَقِينَا فِي طَرِيقِنَا أُمَّ أَيْمَنَ مَوْلاةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَذَكَرْنَا ذَلِكَ لَهَا فَقَالَتْ:
لا تَفْعَلْ وَ دَعْنَا نَحْنُ نُكَلِّمُهُ فَإِنَّ كَلامَ النِّسَاءِ فِي هَذَا الْأَمْرِ أَحْسَنُ وَ أَوْقَعُ بِقُلُوبِ الرِّجَالِ.
ثُمَّ انْثَنَتْ رَاجِعَةً فَدَخَلَتْ إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَأَعْلَمَتْهَا بِذَلِكَ وَ أَعْلَمَتْ نِسَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاجْتَمَعْنَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ كَانَ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ، فَأَحْدَقْنَ بِهِ وَ قُلْنَ: فَدَيْنَاكَ بِآبَائِنَا وَ أُمَّهَاتِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدِ اجْتَمَعْنَا لِأَمْرٍ لَوْ أَنَّ خَدِيجَةَ فِي الْأَحْيَاءِ لَقَرَّتْ بِذَلِكَ عَيْنُهَا.
قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَلَمَّا ذَكَرْنَا خَدِيجَةَ بَكَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ثُمَّ قَالَ:
خَدِيجَةُ وَ أَيْنَ مِثْلُ خَدِيجَةَ، صَدَّقَتْنِي حِينَ كَذَّبَنِي النَّاسُ وَ وَازَرَتْنِي عَلَى دِينِ اللَّهِ وَ أَعَانَتْنِي عَلَيْهِ بِمَالِهَا، إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَمَرَنِي أَنْ أُبَشِّرَ خَدِيجَةَ بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبِ الزُّمُرُّدِ لا صَخَبَ فِيهِ وَ لا نَصَبَ.
قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَقُلْنَا: فَدَيْنَاكَ بِآبَائِنَا وَ أُمَّهَاتِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ لَمْ تَذْكُرْ مِنْ خَدِيجَةَ أَمْراً إِلا وَ قَدْ كَانَتْ كَذَلِكَ غَيْرَ أَنَّهَا قَدْ مَضَتْ إِلَى رَبِّهَا. فَهَنَّأَهَا اللَّهُ بِذَلِكَ وَ جَمَعَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهَا فِي دَرَجَاتِ جَنَّتِهِ وَ رِضْوَانِهِ وَ رَحْمَتِهِ، يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ هَذَا أَخُوكَ فِي الدُّنْيَا وَ ابْنُ عَمِّكَ فِي النَّسَبِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ يُحِبُّ أَنْ تُدْخِلَ عَلَيْهِ زَوْجَتَهُ فَاطِمَةَ سلام الله عليها وَ تَجْمَعَ بِهَا شَمْلَهُ، فَقَالَ:
يَا أُمَّ سَلَمَةَ فَمَا بَالُ عَلِيٍّ لا يَسْأَلُنِي ذَلِكَ؟ فَقُلْتُ: يَمْنَعُهُ الْحَيَاءُ مِنْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ.
قَالَتْ أُمُّ أَيْمَنَ: فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
انْطَلِقِي إِلَى عَلِيٍّ فَأْتِينِي بِهِ فَخَرَجْتُ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَإِذَا عَلِيٌّ يَنْتَظِرُنِي لِيَسْأَلَنِي عَنْ جَوَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمَّا رَآنِي قَالَ مَا وَرَاكِ يَا أُمَّ أَيْمَنَ قُلْتُ: أَجِبْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
قَالَ عليه السلام فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ وَ قُمْنَ أَزْوَاجُهُ فَدَخَلْنَ الْبَيْتَ وَ جَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ مُطْرِقاً نَحْوَ الْأَرْضِ حَيَاءً مِنْهُ، فَقَالَ أَتُحِبُّ أَنْ تَدْخُلَ عَلَيْكَ زَوْجَتُكَ؟ فَقُلْتُ وَ أَنَا مُطْرِقٌ: نَعَمْ فِدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي فَقَالَ:
نَعَمْ وَ كَرَامَةً يَا أَبَاالْحَسَنِ أُدْخِلُهَا عَلَيْكَ فِي لَيْلَتِنَا هَذِهِ أَوْ فِي لَيْلَةِ غَدٍ إِنْ شَاءَ اللَّهُ، فَقُمْتُ فَرِحاً مَسْرُوراً وَ أَمَرَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَزْوَاجَهُ أَنْ يُزَيِّنَّ فَاطِمَةَ سلام الله عليها وَ يُطَيِّبْنَهَا وَ يَفْرِشْنَ لَهَا بَيْتاً لِيُدْخِلْنَهَا عَلَى بَعْلِهَا، فَفَعَلْنَ ذَلِكَ.
وَ أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنَ الدَّرَاهِمِ الَّتِي سَلَّمَهَا إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ عَشَرَةَ دَرَاهِمَ فَدَفَعَهَا إِلَيَّ (428) وَ قَالَ:
اشْتَر سَمْناً وَ تَمْراً وَ أَقِطاً، فَاشْتَرَيْتُ وَ أَقْبَلْتُ بِهِ إلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم، فَحَسَرَ عَنْ ذِرَاعَیْهِ وَ دَعَا بِسُفْرَةٍ مِنْ أدَمٍ وَ جَعَلَ یَشْدَخُ التَّمْرَ وَ السَّمْنَ وَ یَخْلِطُهُمَا بِالْأَقِطِ حَتَّی اتَّخَذَهُ حَیْساً.
ثُمَّ قَالَ یَا عَلِیُّ ادْعُ مَنْ أَحْبَبْتَ، فَخَرَجْتُ إِلَی الْمَسْجِدِ وَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مُتَوَافِرُونَ، فَقُلْتُ: أَجِیبُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَقَامُوا جَمِیعاً وَ أَقْبَلُوا نَحْوَ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّ الْقَوْمَ کَثِیرٌ، فَجَلَّلَ السُّفْرَةَ بِمِنْدِیلٍ وَ قَالَ:
أَدْخِلْ عَلَیَّ عَشَرَةً بَعْدَ عَشَرَةٍ، فَفَعَلْتُ وَ جَعَلُوا یَأْکُلُونَ وَ یَخْرُجُونَ وَ لا یَنْقُصُ الطَّعَامُ، حَتَّی لَقَدْ أَکَلَ مِنْ ذَلِکَ الْحَیْسِ سَبْعُمِائَةِ رَجُلٍ وَ امْرَأَةٍ بِبَرَکَةِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: ثُمَّ دَعَا بِابْنَتِهِ فَاطِمَةَ وَ دَعَا بِعَلِیٍّ علیه السلام ، فَأَخَذَ عَلِیّاً بِیَمِینِهِ وَ فَاطِمَةَ بِشِمَالِهِ وَ جَمَعَهُمَا إِلَی صَدْرِهِ، فَقَبَّلَ بَیْنَ أَعْیُنِهِمَا وَ دَفَعَ فَاطِمَةَ إِلَی عَلِیٍّ وَ قَالَ:
یَا عَلِیُّ نِعْمَ الزَّوْجَةُ زَوْجَتُکَ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَی فَاطِمَةَ وَ قَالَ:
یَا فَاطِمَةُ نِعْمَ الْبَعْلُ بَعْلُکَ، ثُمَّ قَامَ یَمْشِی بَیْنَهُمَا حَتَّی أَدْخَلَهُمَا بَیْتَهُمَا الَّذِی هُیِّئَ لَهُمَا، ثُمَّ خَرَجَ مِنْ عِنْدِهِمَا فَأَخَذَ بِعِضَادَتَیِ الْبَابِ فَقَالَ:
طَهَّرَکُمَا اللَّهُ وَ طَهَّرَ نَسْلَکُمَا أَنَا سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَکُمَا وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَکُمَا، أَسْتَوْدِعُکُمَا اللَّهَ وَ أَسْتَخْلِفُهُ عَلَیْکُمَا.
قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :
وَ مَکَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بَعْدَ ذَلِکَ ثَلاثاً لا یَدْخُلُ عَلَیْنَا، فَلَمَّا کَانَ فِی صَبِیحَةِ الْیَوْمِ الرَّابِعِ جَاءَنَا لِیَدْخُلَ عَلَیْنَا فَصَادَفَ فِی حُجْرَتِنَا أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَیْسٍ الْخَثْعَمِیَّةَ، فَقَالَ لَهَا: مَا یَقِفُکِ هَاهُنَا وَ فِی الْحُجْرَةِ رَجُلٌ؟ فَقَالَتْ:
فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی إِنَّ الْفَتَاةَ إِذَا زُفَّتْ إِلَی زَوْجِهَا تَحْتَاجُ إِلَی امْرَأَةٍ تَتَعَاهَدُهَا وَ تَقُومُ بِحَوَائِجِهَا فَأَقَمْتُ هَاهُنَا لِأَقْضِیَ حَوَائِجَ فَاطِمَةَ سلام الله علیها،
قَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
یَا أَسْمَاءُ قَضَی اللَّهُ لَکِ حَوَائِجَ الدُّنْیَا وَ الْآخِرَةِ.
قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :
وَ کَانَتْ غَدَاةَ قَرَّةٍ وَ کُنْتُ أَنَا وَ فَاطِمَةُ تَحْتَ الْعَبَاءِ فَلَمَّا سَمِعْنَا کَلامَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لِأَسْمَاءَ ذَهَبْنَا لِنَقُوم فَقَالَ:
بِحَقِّی عَلَیْکُمَا لا تَفْتَرِقَا حَتَّی أَدْخُلَ عَلَیْکُمَا: فَرَجَعْنَا إِلَی حَالِنَا وَ دَخَلَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ جَلَسَ عِنْدَ رُءُوسِنَا وَ أَدْخَلَ رِجْلَیْهِ فِیمَا بَیْنَنَا وَ أَخَذْتُ رِجْلَهُ الْیُمْنَی فَضَمَمْتُهَا إِلَی صَدْرِی وَ أَخَذَتْ فَاطِمَةُ رِجْلَهُ الْیُسْرَی فَضَمَّتْهَا إِلَی صَدْرِهَا وَ جَعَلْنَا نُدْفِئُ رِجْلَیْهِ مِنَ الْقَرِّ.
حَتَّی إِذَا دُفِئَتَا قَالَ:
یَا عَلِیُّ ائْتِنِی بِکُوزٍ مِنْ مَاءٍ، فَأَتَیْتُهُ، فَتَفَلَ فِیهِ ثَلاثاً وَ قَرَأَ فِیهِ آیَاتٍ مِنْ کِتَابِ اللَّهِ تَعَالَی، ثُمَّ قَالَ:

يَا عَلِيُّ اشْرَبْهُ وَ اتْرُكْ فِيهِ قَلِيلاً فَفَعَلْتُ ذَلِکَ فَرَشَّ بَاقِیَ الْمَاءِ عَلَی رَأسِی وَ صَدْرِی وَ قَالَ:
أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْکَ الرِّجْسَ یَا أَبَاالْحَسَنِ وَ طَهَّرَکَ تَطْهِیراً.
وَ قَالَ:
ائْتِنِی بِمَاءٍ جَدِیدٍ، فَأَتَیْتُهُ بِهِ، فَفَعَلَ کَمَا فَعَلَ وَ سَلَّمَهُ إِلَی ابْنَتِهِ سلام الله علیها وَ قَالَ لَهَا: اشْرَبِی وَ اتْرُکِی مِنْهُ قَلِیلاً، فَفَعَلَتْ فَرَشَّهُ عَلَی رَأْسِهَا وَ صَدْرِهَا وَ قَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّمِ:
أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْکِ الرِّجْسَ وَ طَهَّرَکِ تَطْهِیراً وَ أَمَرَنِی بِالْخُرُوجِ مِنَ الْبَیْتِ وَ خَلا بِابْنَتِهِ وَ قَالَ:
کَیْفَ أَنْتِ یَا بُنَیَّةِ وَ کَیْفَ رَأَیْتِ زَوْجَکِ؟
قَالَتْ لَهُ: یَا أَبَتِ خَیْرَ زَوْجٍ إِلا أَنَّهُ دَخَلَ عَلَیَّ نِسَاءٌ مِنْ قُرَیْشٍ وَ قُلْنَ لِی: زَوَّجَکِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنْ فَقِیرٍ لا مَالَ لَهُ فَقَالَ لَهَا: یَا بُنَیَّةِ مَا أَبُوکِ بِفَقِیرٍ وَ لا بَعْلُکِ بِفَقِیرٍ وَ لَقَدْ عُرِضَتْ عَلَیَّ خَزَائِنُ الْأَرْضِ مِنَ الذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ فَاخْتَرْتُ مَا عِنْدَ رَبِّی عَزَّوَجَلَّ. یَا بُنَیَّةِ لَوْ تَعْلَمِینَ مَا عَلِمَ أَبُوکِ لَسَمُجَتِ الدُّنْیَا فِی عَیْنَیْکِ.
وَاللَّهِ یَا بُنَیَّةِ مَا أَلَوْتُکِ نُصْحاً إِنْ زَوَّجْتُکِ أَقْدَمَهُمْ سِلْماً وَ أَکْثَرَهُمْ عِلْماً وَ أَعْظَمَهُمْ حِلْماً.
یَا بُنَیَّةِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ اطَّلَعَ إِلَی الْأَرْضِ اطِّلاعَةً فَاخْتَارَ مِنْ أَهْلِهَا رَجُلَیْنِ: فَجَعَلَ أَحَدَهُمَا أَبَاکِ وَ الْآخَرَ بَعْلَکِ، یَا بُنَیَّةِ نِعْمَ الزَّوْجُ زَوْجُکِ لا تَعْصِی لَهُ أَمْراً.
ثُمَّ صَاحَ بِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
یَا عَلِیُّ، فَقُلْتُ لَبَّیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ،
قَالَ:
ادْخُلْ بَیْتَکَ وَ الْطُفْ بِزَوْجَتِکَ وَ ارْفُقْ بِهَا فَإِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّی، یُؤْلِمُنِی مَا یُؤْلِمُهَا وَ یَسُرُّنِی مَا یَسُرُّهَا، أَسْتَوْدِعُکُمَا اللَّهَ وَ أَسْتَخْلِفُهُ عَلَیْکُمَا.
قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :
فَوَاللَّهِ مَا أَغْضَبْتُهَا وَ لا أَکْرَهْتُهَا عَلَی أَمْرٍ حَتَّی قَبَضَهَا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ وَ لا أَغْضَبَتْنِی وَ لا عَصَتْ لِی أَمْراً وَ لَقَدْ کُنْتُ أَنْظُرُ إِلَیْهَا فَتَنْکَشِفُ عَنِّی الْهُمُومُ وَ الْأَحْزَانُ.
قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام:
ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لِیَنْصَرِفَ فَقَالَتْ لَهُ فَاطِمَةُ: یَا أَبَتِ لا طَاقَةَ لِی بِخِدْمَةِ الْبَیْتِ، فَأَخْدِمْنِی خَادِماً تَخْدُمُنِی وَ تُعِینُنِی عَلَی أَمْرِ الْبَیْتِ، فَقَالَ لَهَا یَا فَاطِمَةُ: أَوَ لا تُرِیدِینَ خَیْراً مِنَ الْخَادِمِ؟
فَقَالَ عَلِیٌّ: قُولِی: بَلَی،
قَالَتْ:
یَا أَبَتِ خَیْراً مِنَ الْخَادِمِ. فَقَالَ تُسَبِّحِینَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ، فِی کُلِّ یَوْمٍ ثَلاثاً وَ ثَلاثِینَ مَرَّةً وَ تُحَمِّدِینَهُ ثَلَاثاً وَ ثَلاثِینَ مَرَّةً وَ تُکَبِّرِینَهُ أَرْبَعاً وَ ثَلاثِینَ مَرَّةً فَذَلِکِ

مِائَةٌ بِاللِّسَانِ وَ أَلْفُ حَسَنَةٍ فِی الْمِیزَانِ، یَا فَاطِمَةُ إِنَّکِ إِنْ قُلْتَهَا فِی صَبِیحَةِ کُلِّ یَوْمٍ کَفَاکِ اللَّهُ مَا أَهَمَّکِ مِنْ أَمْرِ الدُّنْیَا وَ الْآخِرَةِ.
تبیان: أقول: روی مثل تلک الرّوایة من کتاب کفایة الطّالب تألیف محمّد بن یوسف الکنجیّ الشافعیّ بإسناده عن ابن عباس باختصار و تغییر ترکناه لتکرُّر مضامی‌نه ثمَّ قال:
قال محمّد بن یوسف: هکذا رواه ابن بطّة و هو حسن عال و ذکرُ أسماء بنت عمیس فی هذا الحدیث غیر صحیح، لأَنَّ أسماء هذه امرأة جعفر بن أبی طالب تزوّجها بعده أبوبکر فولدت له محمَّدا، فلمّا مات أبوبکر تزوَّجها علیٌّ بن أبی طالب علیه السلام و إنَّ أسماء الَّتی حضرت فی عرس فاطمة سلام الله علیها إنما هی أسماء بنت یزید بن السکن الأنصاریّ و أسماء بنت عمیس کان مع زوجها جعفر بالحبشة و قدم بها یوم فتح خیبر سنة سبع و کان زواج فاطمة سلام الله علیها بعد وقعة بدر، بأیّام یسیرة فصحَّ بهذا أنَّ أسماء المذکورة فی هذا الحدیث إنَّما هی بنت یزید (429) و لها أحادیث عن النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم انتهی (430).
أقول: المرط: کساء من صوف أو خز کان یؤتزر بها و الخدر بالکسر السّتر قوله علیه السلام مما کان علیه آبائی، أی الحیرة فی بعض الأُمور الّتی اهتدی إلیه أمیرالمؤمنین و خصَّ به من العلوم الرَّبّانیة و الشِّرک (431) إنما هو للأعمام أو یکون المراد بعض الأجداد من جهة الأُمِّ و قال الجزریُّ فی میمون النقیبة أی منجح الفعال، مظفر المطالب و النقیبة: النفس و قیل: الطبیعة و الخلیفة و قال: طائر الإنسان ما حصل له فی علم الله ممّا قدِّر له و منه الحدیث بالمیمون طائره أی بالمبارک حظّه و یجوز أن یکون أصله من الطیر السّانح و البارح قوله علیه السلام :
تزلفه أی تقرِّ به، قوله: و تحظیه من باب الإفعال یقال فلان أحظی منّی أی أقرب إلیه منّی قوله: ثمَّ انثنت، أی انصرفت قال الجوهری: ثنیته صرفته عن حاجته و قال الجزریِّ: الصّخب الضجّة و اضطراب الأصوات للخصام و منه حدیث خدیجة: لا صخب فیه و لا نصب، قوله: فجلّل السفرة أی ستر ما فیها بمندیل لئلا یری الآکلون ما فیها، فیحصل فیها البرکة و قد تکرَّر ذلک فی الأخبار المشتملة علی إعجاز البرکة.
در کتاب کشف الغمّه (432) از کتاب مناقب ابن شهر آشوب نقل کرده و او از ابن عبّاس روایت کرده که گفت:
در آن شبی که حضرت فاطمه سلام الله علیها به خانه حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام بُرده شد پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در پیشاپیش ایشان حرکت می‌کرد و جبرئیل از سمت راست، میکائیل از سمت چپ و هفتاد هزار فرشته از پشت سر آن حضرت می‌آمدند و آن فرشتگان و تا طلوع فجر تسبیح و تقدیس الهی می‌کردند.
و در کتاب مناقب از حضرت علی علیه السلام نقل کرده که رسول خدا

صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم فرمود:
فرشته‌ای نزد من آمد و عرض کرد:
ای محمّد! همانا خداوند عزّوجلّ به تو سلام می‌رساند و می‌فرماید:
من فاطمه را برای علی تزویج نمودم، پس تو او را به ازدواج علی درآور و من امر کردم به درخت طوبی تا بارور شود به دُرّ و یاقوت و مرجان و همانا اهل آسمان بر این واقعه شاد شدند و به زودی از آن دو متولّد می‌شوند دو جوانان اهل بهشت و به آنها مزیّن می‌شود بهشت، ای محمّد! همانا تو بهترین اوّلین و آخرین می‌باشی.
نیز در کتاب کشف الغمّه (433) از امّ سلمه و سلمان فارسی و امیرالمؤمنین علی علیه السلام روایت می‌کند که گفت:
زمانی که حضرت زهرا سلام الله علیها به سنّ ازدواج رسیدند قریش که در اسلام سبقت گرفته و اهل فضل و کمال و جاه و جلال و دارای اموال بودند خواستگار فاطمه‌ی اطهر شدند، هر گاه یکی از آنان راجع به این موضوع با پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مذاکره می‌کرد آن حضرت به نحوی از او اعراض می‌نمود که بعضی گمان می‌کردند:
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نسبت به او خشمناک شده‌ست! یا اینکه در این باره از آسمان، وحی بر آن بزرگوار نازل گردیده!
ابوبکر فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را از رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خواستگاری نمود ولی پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
اختیار فاطمه با خدای سبحان است.
بعد از ابوبکر، عمر بن خطاب به خواستگاری حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها آمد ولی رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم همان جوابی را به او داد که به ابوبکر فرموده بود.
در یکی از روزها ابوبکر و عمر و سعد بن معاذ در مسجد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نشسته بودند ایشان راجع به فاطمه‌ی اطهر مذاکراتی به عمل آوردند، ابوبکر گفت:
اشراف قریش در حضور پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خواستگار فاطمه‌ی زهراء شدند، آن بزرگوار فرمود:
اختیار فاطمه با خدا می‌باشد. هر گاه بخواهد وسیله‌ی ازدواج وی را مهیّا می‌نماید.
علی بن ابیطالب، فاطمه‌ی زهراء علیهما السلام را از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خواستگاری ننموده و با وی مذاکره نکرده، من علّت عدم خواستگاری علی را جز تهیدستی چیز دیگری نمی‌بینم من این طور دریافته‌ام که خدا و رسول، فاطمه‌ی اطهر علیه السلام را برای حضرت علی علیه السلام نگاه داشته‌اند. سپس ابوبکر متوجّه عمر بن خطاب و سعد بن معاذ شد و گفت:

آیا صلاح می‌دانید نزد علی بن ابیطالب برویم و راجع به این موضوع با وی مذاکره نمائیم؟
چنانچه معلوم شود تهیدستی مانع علیست ما به وی کمک کنیم، سعد بن معاذ گفت:
ای ابوبکر خدا تو را موفق نماید، برخیزید تا به امید خدا برویم.
سلمان فارسی می‌گوید:
آنان از مسجد خارج و برای یافتن علی متوجّه منزل آن حضرت شدند ولی ایشان را نیافتند.
حضرت علی علیه السلام با آن شتری که داشت آب برای درخت خرمای یکی از انصار می‌کشید و اجرت می‌گرفت.
هنگامی که آنها به سوی حضرت علی علیه السلام رفتند و چشم آن حضرت به آنان افتاد فرمود:
چه خبر دارید و برای چه منظوری نزد من آمده‌اید؟ ابوبکر گفت:
یا علی هیچ خصلتی نیکویی نیست مگر اینکه تو در آن سبقت گرفته‌ای، تو نزد پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از نظر قرابت و رفاقت و سبقت، مقامی داری که می‌دانی. گروهی از اشراف قریش برای خواستگاری فاطمه‌ی زهراء نزد پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم رفتند و آن بزرگوار آنان را رد کرد و در جوابشان فرمود:
اختیار فاطمه با خداست، اگر بخواهد او را شوهر دهد، می‌دهد.
یا علی! چه مانعی دارد که تو فاطمه‌ی اطهر را از پیامبر خواستگاری نمایی؟ زیرا من امیدوارم که خدا و رسول، فاطمه را برای تو نگاه داشته باشند.
راوی می‌گوید:
چشمان مبارک حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام پر از اشک شده و فرمودند:
ای ابوبکر! تو فکر آرام مرا به هیجان آوردی و مطلبی که فکرش را نمی‌کردم تذکّر دادی. به خدا قسم که من به فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها رغبت دارم و مثل من شخصی راجع به زهراء سلام الله علیها بی‌میل نیست، ولی تنها چیزی که مانع من است تهیدستی می‌باشد.
ابوبکر گفت:
یا علی! این سخن را مگوی، زیرا دنیا و آخرت در نظر خدا و رسولش ناچیز است.
حضرت علی علیه السلام پس از این جریان، شتر خود را باز نمود و آن را به منزل برد و بست.
آنگاه نعلین‌های خود را پوشید و متوجّه پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شد. رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آن موقع در خانه‌ی

زوجه‌اش اَمّ سلمه‌ی مخزومی بود. وقتی حضرت علی علیه السلام دقُ الباب نمود امّ سلمه گفت:
کیست دقُ الباب می‌کند؟ پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قبل از اینکه حضرت علی علیه السلام بگوید منم فرمود:
برخیز در را باز کن و به وی بگو: وارد شو. او مردیست که خدا و رسول او را دوست دارند و او هم خدا و رسول را دوست دارد.
اُمّ سلمه گفت:
پدر و مادرم به فدای تو یا رسول الله! این کیست که تو هنوز او را ندیده‌ای این چنین درباره‌اش می‌فرمایی؟
فرمود:
ای امّ سلمه! آرام باش! این مردی نیست که سفیه باشد و به زودی عصبانی شود. وی برادر و پسر عمو و محبوب‌ترین مردم نزد من است.
امّ سلمه می‌گوید:
من با سرعتی برای باز کردن در رفتم به طوری که پایم به دامنم پیچید و نزدیک بود بیفتم موقعی که در را گشودم با علی بن ابیطالب علیه السلام مواجه شدم. آن حضرت وارد خانه نشد تا موقعی که یقین پیدا کرد من به جایگاه خود بازگشتم آنگاه داخل شد و به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عرض کرد:
«اَلسَّلامُ عَلَیْکَ یا رَسُول الله وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرکاتُه». پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در جوابشان فرمود:
«وَ عَلَیْکَ السَّلام یا اَبَاالْحَسَن»، بنشین.
حضرت علی علیه السلام در حضور پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نشست و همچنان به زمین نگاه می‌کرد گویا حاجتی داشت، ولی از اظهار آن خجالت می‌کشید، لذا سر مبارک خود را به زیر افکنده و سخنی نمی‌گفت. پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که از قلب علی علیه السلام آگاه بود، به وی فرمود:
یا اباالحسن! من این می‌دانم که حاجتی داری، چه مانعی دارد، حاجت قلبی خود را بگو، زیرا حاجت تو نزد من روا خواهد بود.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
پدر و مادرم به فدایت یا رسول الله! تو می‌دانی که خودت مرا از عمویت ابوطالب و فاطمه بنت اسد گرفتی، من کودکی بیش نبودم، تو مرا با خویشتن هم غذا کردی تو درباره‌ی من از لحاظ نیکویی و شفقت از پدرم ابوطالب و مادرم فاطمه بنت اسد افضل و برتری، خدای رؤوف مرا به وسیله‌ی تو و در دست تو هدایت نمود، خدا مرا از آن حیرت و سرگردانی‌هایی که پدران و عموهایم دچار بودند نجات داد، یا رسول الله! تو در دنیا و آخرت برای من ذخیره و پناهگاه هستی.

یا رسول الله! من دوست دارم با این همه رعایتی که نسبت به من فرموده‌ای خانه و زوجه‌ای داشته باشم که با او انس بگیرم. یا رسول الله! من نزد تو آمده‌ام تقاضا دارم تا دخترت فاطمه را برای من تزویج نمایی، آیا این تقاضا را می‌پذیری؟ امّ سلمه می‌گوید:
دیدم صورت مبارک پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از شدّت فرح و خوشحالی می‌درخشید.
آنگاه به حضرت علی علیه السلام فرمود:
یا اباالحسن آیا تو چیزی داری که من فاطمه را به تو بدهم؟
حضرت علی علیه السلام عرض کرد:
پدر و مادرم به فدایت اوضاع زندگی من از تو مخفی نیست. من فقط یک شمشیر و یک زره و یک شتر دارم که با آن آب می‌کشم. من غیر از اینها چیزی ندارم.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
یا علی! تو از شمشیرت مستغنی نیستی، زیرا می‌خواهی با آن در راه خدا جهاد کنی و با دشمنان خدا بجنگی، شتر خود را برای اینکه آب برای درخت‌های خرما و خانه‌ات بکشی و بار سفر به پشت آن بگذاری لازم داری. آری من فاطمه را با همان زرهی که داری برای تو تزویج می‌نمایم.
یا اباالحسن! مایلی که به تو مژده‌ای دهم؟
گفتم:
آری، پدر و مادرم به فدای تو، تو همیشه در گفتار خود با برکت و هدایت کننده بوده‌ای؟ صلوات خدا بر تو باد.
پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من فرمود:
یا اباالحسن! خدا قبل از اینکه من فاطمه را در زمین برای تو تزویج نمایم وی را در آسمان برای تو تزویج کرده‌ست. قبل از اینکه تو نزد من بیایی درباره‌ی همین موضوع، مَلَکی نزد من آمد که دارای چندین صورت و چندین بال بود و من در میان ملائکه نظیر او را ندیده بودم، او پس از این که به من گفت:
«اَلسَّلامُ عَلَیْکَ یا رَسُول الله وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرکاتُه» گفت:
مژده باد تو را به یگانگی و پاکیزگی نسل.
گفتم این چه بشارتیست؟
گفت:
نام من سیطائیل است من موکّل به یکی از ستون‌های عرش می‌باشم. از خدا خواهش نمودم به من اجازه دهد که به تو مژده دهم. این جبرئیل است که به دنبال من می‌آید و می‌خواهد تو را از کرامت پروردگار آگاه نماید.
سخن وی تمام نشده بود که جبرئیل نازل شد و گفت:
«اَلسَّلامُ عَلَیْکَ یا رَسُول الله وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرکاتُه یا نَبِّیَّ الله»! سپس یک

حریر سفیدی از حریرهای بهشتی که دو سطر از نور بر آن نوشته شده بود در میان دست من نهاد.
گفتم:
ای حبیب من! این حریر و این خط چیست؟
گفت:
یا محمّد خدای علیم توجّهی به زمین کرد و تو را از میان خلق برگزید و به پیامبری مبعوث نمود.
برای دوّمین بار توجّهی به زمین کرد و یک وزیر و هم صحبت و دامادی برای تو انتخاب نمود و دخترت فاطمه را برای او تزویج کرد.
گفتم:
ای حبیب من! این مرد کیست؟
گفت:
یا محمّد! وی که در دنیا برادر و پسر عموی توست علی بن ابیطالب علیه السلام است. خدای توانا به بهشت دستور داد تا خود را زینت نمود. به درخت طوبی امر کرد:
زر و زیور و حلّه‌ها را آماده نموده‌ست. حورالعین خویشتن را زینت کرده‌اند به ملائکه دستور داده تا در آسمان چهارم نزد بیت المعمور اجتماع نمایند.
ملائکه‌ی مافوق بیت المعمور به جانب آن نزول و ملائکه‌ی پایین بیت المعمور به طرف آن صعود نمودند.
خدای رحمان و رحیم به رضوان امر نموده منبر کرامت را بر در بیت المعمور نصب نمایند، این همان منبریست از نور، که حضرت آدم بر فراز آن رفت و نام‌های موجودات را بر ملائکه عرضه نمود.
خدا به یکی از ملائکه محبّ خویشتن که او را «راحیل» می‌گویند وحی کرد تا بر فراز آن منبر برود و حمد و ثنای خدا را آن طور که باید و شاید به جای آورد. در میان ملائکه از لحاظ نیکویی بیان و شیرین زبانی بهتر از راحیل وجود ندارد.
راحیل بر فراز منبر رفت و آن طور که باید و شاید حمد و ثنای خدا را به جای آورد و بدین جهت اهل آسمان‌ها غرق سرور شدند.
جبرئیل گفت:
خدای سبحان به من دستور داده که عقد نکاح را جاری کن، زیرا من کنیز خودم فاطمه‌ی اطهر، دختر حبیب خودم محمّد را برای بنده‌ام علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج کردم. من عقد نکاح را جاری کردم و جمیع ملائکه را بر آن شاهد گرفتم، شهادت آنان بر این پارچه‌ی حریر نوشته شده‌ست. خدا به من دستور داده که این حریر را به تو عرضه نمایم و آن را به وسیله‌ی عطر و مشک مُهر نمایم و به رضوان تحویل دهم.
خدای جهان پس از اینکه ملائکه را بر این ازدواج شاهد گرفت به درخت

طوبی امر کرد:
زر و زیور و حلّه‌ها را نثار کند، ملائکه و حورالعین آنها را گرفتند و تا قیامت به آنها فخر می‌نمایند.
یا محمّد! خدای تعالی به من فرموده به تو بگویم:
فاطمه سلام الله علیها را برای حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نمایی و ایشان را به دو پسری بشارت دهی که در دنیا و آخرت با زکاوت، نجیب، طاهر، طیّب، خیرخواه و با فضیلت خواهند بود.
آنگاه پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:
به خدا قسم هنوز آن ملک از نزد من بالا نرفته بود که تو دقُّ الباب نمودی.
من امر پروردگارم را درباره‌ی تو اجراء خواهم کرد.
یا اباالحسن! تو قبل از من برو تا من به مسجد بیایم و فاطمه را در حضور مردم برای تو تزویج کنم و به قدری از فضائل تو بگویم که چشم تو و دوستانت در دنیا و آخرت روشن شود.
حضرت علی علیه السلام می‌فرماید:
من از حضور آن حضرت، با سرعتی خارج شدم که از کثرت خوشحالی سر از پای نمی‌شناختم.
عمر و ابوبکر به استقبال من آمدند و گفتند چه خبر؟!
گفتم:
حضرت رسول، دخترش فاطمه را برایم تزویج نمود و فرمود:
خدا در آسمان، فاطمه را برای تو تزویج کرده‌ست. این پیغمبر است که می‌آید تا این موضوع را در حضور مردم بگوید. ایشان خوشحال شدند و با من به سوی مسجد بازگشتند. هنوز ما به وسط مسجد نرسیده بودیم که پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در حالی که از کثرت خوشحالی نور از صورت مبارکش می‌بارید به ما ملحق شد.
آنگاه بلال را خواست، بلال گفت:
لبیّک یا رسول الله!
فرمود:
مهاجرین و انصار را نزد من بیاور، موقعی که آنان حضور یافتند آن حضرت پا به پلّه‌ی منبر نهاد و پس از حمد و ثنای خدای جهان فرمود:
ای گروه مردم! جبرئیل نزد من آمد و گفت:
خدای سبحان، ملائکه را نزد بیت المعمور جمع کرده و آنان را شاهد گرفته که فاطمه‌ی زهراء دختر محمّد را برای علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نموده و مرا هم مأمور کرده که این امر را در زمین انجام دهم و شما را بر آن شاهد بگیرم.
سپس آن حضرت نشست و به حضرت علی علیه السلام فرمود:

ای اباالحسن برخیز و خطبه برای خود بخوان.
حضرت علی علیه السلام برخاست و پس از حمد و ثنای خدا و درود بر پیامبراکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم این خطبه را خواند:
«الْحَمْدُ لِلَّهِ شُکْراً لِأَنْعُمِهِ وَ أَیَادِیهِ وَ لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ شَهَادَةً تَبْلُغُهُ وَ تُرْضِیهِ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ صَلاةً تُزْلِفُهُ وَ تُحْظِیهِ وَ النِّکَاحُ مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِهِ وَ رَضِیَهُ وَ مَجْلِسُنَا هَذَا مِمَّا قَضَاهُ اللَّهُ وَ أَذِنَ فِیه».
بدانید که پیغمبر اکرم دخترش فاطمه را به عقد من درآورده و زره مرا مهریه‌ی وی قرار داده و من به این ازدواج راضی می‌باشم.
مسلمانان به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گفتند:
یا رسول الله! دخترت فاطمه را برای علی تزویج نمودی؟
فرمود:
آری.
گفتند:
خدا این ازدواج را مبارک و یگانگی ایشان را حفظ نماید.
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از این جریان، متوجّه زنان خویشتن گردید و به ایشان دستور داد تا مقدّمات مراسم عروسی را فراهم نمایند.
حضرت امیرالمومنین علیه السلام می‌فرماید:
رسول خدا بازگشت و به من فرمود:
فوراً برو و زره خود را بفروش و پول آن را نزد من بیاور تا وسیله‌ی عروسی شما را مهیّا نمایم.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
من رفتم و زره خود را به چهارصد درهم هَجَریّه به عثمان بن عفان فروختم. هنگامی که من پول‌ها را گرفتم و زره را تحویل دادم عثمان گفت:
یا اباالحسن! من از تو نسبت به این زره سزاوارتر نیستم، ولی تو نسبت به این پول‌ها از من سزاوارتری، گفتم:
آری، گفت:
پس من این زره را به تو هدیه می‌کنم من زره را با پول‌ها از او گرفتم و به حضور پیغمبر مشرّف شدم و جریان عثمان را برای حضرتش شرح دادم.
حضرت دعایش فرمود.
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یک مشت از آن پول‌ها را برگرفت و ابوبکر را احضار کرده آن پول‌ها را به او داد و فرمود:
این پول‌ها را ببر و برای دخترم فاطمه، لوازم منزل خریداری نما، آنگاه سلمان و بلال را با وی فرستاد تا آنچه را که می‌خَرد ایشان بیاورند.
ابوبکر می‌گوید:
آن پول‌هایی که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من داد مبلغ

شصت و سه درهم بودند من به بازار رفتم و یک رختخواب، که از پشم مصری پُر شده بود، یک سفره‌ی چرمی و یک بالش که از لیف خرما پُر شده بود، یک عباء خبیری، یک مشک آب، چند کوزه، ظرف آب سفالی بزرگ، یک آفتابه و یک چادر پشمی خریدم.
آنگاه آنها را آوردیم و به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تقدیم کردیم.
وقتی چشم رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به آنها افتاد اشک‌هایش جاری شده، سر مبارک خود را به طرف آسمان بلند کرد و فرمود:
بار خدایا! به خاندانی که ظرف‌های ایشان سفالیست خیر و برکت عطا کن!
حضرت امیر علیه السلام می‌فرماید:
پیامبر خدا مابقی پول زره را به امّ سلمه عطا کرد و به وی فرمود:
این پول نزد تو باشد. مدّت یک ماه بود که من راجع به فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها با پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گفتگو نمی‌کردم، زیرا از آن حضرت خجالت می‌کشیدم. ولی هر گاه به حضورش مشرّف می‌شدم، می‌فرمود:
یا اباالحسن! زوجه‌ی تو بسیار نیکو است! یا اباالحسن! مژده باد تو را، زیرا من بزرگترین زنان عالَم را برای تو تزویج نموده‌ام.
مدّت یک ماه از این جریان گذشت. برادرم عقیل نزد من آمد و گفت:
یا علی! من برای هیچ نعمتی اینقدر خوشحال نشدم که تو با فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ازدواج کرده‌ای. یا علی! پس چرا از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تقاضا نمی‌کنی که فاطمه را به منزل شما بفرستد تا چشمان ما به وسیله‌ی اجتماع شما روشن شود؟
حضرت علی علیه السلام فرمود:
به خدا قسم ای برادر، من خیلی مایلم که این آرزو برآورده شود، هیچ مانعی نیز در کار نیست، ولی از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خجالت می‌کشم.
عقیل گفت:
تو را به خدا قسم، برخیز و با من به حضور رسول خدا بیا! وقتی برخاستیم تا به حضور آن حضرت مشرّف شویم در بین راه با امّ ایمن کنیز پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مواجه شدیم، موقعی که وی را از تصمیم خود آگاه نمودیم گفت:
شما این عمل را انجام ندهید، بگذارید ما زنان این مطلب را با آن حضرت در میان بگذاریم زیرا سخن زنان در این باره بهتر در دل مردان جای خواهد گرفت.
پس از این جریان من نزد امّ سلمه رفتم و او را از این موضوع آگاه نمودم،

وی هم زنان پیغمبر اکرم را آگاه و جمع نمود، آنان به حضور پیامبر که در خانه‌ی عایشه بود مشرّف شدند و پس از اینکه در اطراف آن حضرت حلقه زدند گفتند:
یا رسول الله! پدر و مادرمان به فدای تو! ما برای یک موضوعی نزد تو آمده‌ایم که اگر خدیجه‌ی کبری زنده بود چشمانش به وسیله‌ی آن روشن می‌شد.
امّ سلمه می‌گوید:
وقتی ما نام خدیجه‌ی کبری را بردیم آن حضرت گریان شد و فرمود:
مثل خدیجه پیدا نخواهد شد. خدیجه در آن موقعی که مردم مرا تکذیب نمودند مرا تصدیق کرد، مرا به وسیله‌ی ثروت خود درباره‌ی پیشرفت دین خدا یاری نمود.
خدا به من دستور داد خدیجه را درباره‌ی قصر زمرّدی که در بهشت دارد و هیچ رنج و زحمتی در آن نیست بشارت دهم.
امّ سلمه می‌گوید:
گفتیم یا رسول الله! پدر و مادر ما به فدای تو باد! آری خدیجه همین طور بود که شما می‌فرمایید، ولی در عین حال او به سوی رحمت پروردگار خویشتن رفت. خدا این نعمت را برای او مبارک نماید و ما را هم با او، در درجات بهشتی و رضوان و رحمت خود جای دهد.
یا رسول الله! این علی علیه السلام در دنیا برادر و پسر عموی تو می‌باشد. او دوست دارد که شما اجازه‌ی رفتن فاطمه سلام الله علیها را به منزل شوهرش صادر فرمایی تا با یکدیگر مأنوس شوند.
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به امّ سلمه فرمود:
پس چرا علی این موضوع را با من در میان نمی‌گذارد؟
گفت:
از شما خجالت می‌کشد.
امّ ایمن می‌گوید:
پیغمبر خدا به من فرمود:
برو علی را نزد من بیاور. وقتی من به سراغ علی رفتم دیدم آن حضرت در انتظار من است تا جواب رسول خدا را برایش بگویم. وقتی مرا دید فرمود:
چه خبر؟
گفتم:
پیامبر خدا، تو را می‌خواهد.
حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می‌فرماید:
هنگامی که من در محضر آن برگزیده‌ی خدا مشرّف شدم زنان آن حضرت برخاستند و به حجره‌های خود رفتند. من در حالی به حضور رسول خدا

نشستم که به زمین نگاه می‌کردم، زیرا از آن بزرگوار خجالت می‌کشیدم.
پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من فرمود:
آیا دوست داری که زوجه‌ات را در اختیارت بگذارم؟ من همان طور که به زمین می‌نگریستم عرض کردم:
آری، پدر و مادرم به فدایت باد.
فرمود:
بسیار خوب، امشب یا فردا شب این خواسته‌ی تو برآورده خواهد شد من با سرور و خوشحالی برخاستم.
سپس آن حضرت به زنان خود دستور داد:
فاطمه را زینت و معطّر نمائید، یک اطاق از برایش فرش کنید تا شوهرش نزد او بیاید.
پس از این جریان رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مبلغ ده درهم از آن پول‌هایی را که به امّ سلمه داده بود پس گرفت و به من داد و فرمود:
برو روغن و خرما و کشک خریداری کن. من آنها را خریدم و به حضور حضرتش آوردم. رسول خدا آستین‌های خود را بالا زد و یک سفره‌ی پوستی خواست.
آنگاه خرما و کشک را با یکدیگر مخلوط نمود غذایی درست کرد که آن را به عربی «حَیْس» می‌گویند.
سپس به من فرمود:
یا علی! هر کسی را دوست داری دعوت کن. من به سوی مسجد رفتم، اصحاب پیامبر اکثراً در مسجد بودند. من به آنان گفتم:
دعوت پیغمبر خدا را اجابت نمائید، ایشان عموماً برخاستند و به طرف خانه‌ی آن حضرت رفتند.
من به پیامبر خدا عرض کردم:
مهمان‌ها زیاد هستند.
رسول خدا پارچه‌ای روی سفره انداخت و به من فرمود:
مهمان‌ها را ده نفر ده نفر، نزد من بفرست. من اطاعت نمودم آنان همچنان غذا می‌خوردند و خارج می‌شدند، ولی غذا کم نمی‌شد تا اینکه تعداد هفتصد نفر مرد و زن از آن غذا به برکت پیغمبر خدا خوردند.
امّ سلمه می‌گوید:
پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها و حضرت علی علیه السلام را خواست.
حضرت علی علیه السلام را سمت راست و حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را طرف چپ خود جای داد و به سینه‌ی مبارک خویشتن چسبانید و میان چشم ایشان را بوسید، آنگاه پس از اینکه فاطمه را به حضرت علی علیهما السلام سپرد، فرمود:

یا علی! زوجه‌ی تو خوب زوجه‌ایست. سپس رو به فاطمه کرد و فرمود: شوهر تو خوب شوهری می‌باشد.
آنگاه آن حضرت برخاست و میان ایشان راه رفت و آنان را داخل آن حجره‌ای کرد که برای ایشان مهیّا شده بود.
سپس از حجره خارج شد دو طرف در را گرفت و فرمود:
خدا شما و نسل شما را پاک و پاکیزه نماید. من با کسی که با شما آشتی باشد آشتی هستم و دشمن هستم با کسی که با شما دشمنی نماید. من شما را به خدا می‌سپارم.
حضرت امیر علیه السلام می‌فرماید:
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مدّت سه روز نزد ما نیامد. وقتی صبح روز چهارم فرا رسید هنگام آمدن حضرت نزد ما، با اسماء بنت عمیس روبرو شد. به وی فرمود:
برای چه اینجا ایستاده‌ای، در صورتی که مردی که در میان این حجره‌ست؟
گفت:
پدر و مادرم به فدایت هر گاه دختری به خانه‌ی شوهر برود احتیاج به زنی دارد که خواسته‌های او را انجام دهد. من اینجا ایستاده‌ام که اگر فاطمه فرمانی داشته باشد ببرم.
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به وی فرمود:
خدا حوائج دنیوی و اخروی تو را روا نماید.
حضرت علی علیه السلام می‌فرماید:
اوّل صبح بود که من و فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها زیر عبا خوابیده بودیم. موقعی که گفتگوی رسول خدا و اسماء را شنیدیم تصمیم گرفتیم که برخیزیم ولی آن حضرت به ما فرمود:
به خاطر آن حقّی که من به گردن شما دارم از یکدیگر جدا نشوید تا من نزد شما بیایم. ما به جای خود بازگشتیم و آن حضرت آمد و بالای سر ما نشست و پاهای مبارک خود را زیر عبای ما داخل نمود. من پای راست آن بزرگوار را به سینه‌ی خود چسباندم و فاطمه پای چپ او را به سینه‌ی خود چسبانید. ما بدین وسیله پاهای مبارک آن حضرت را گرم نمودیم.
پس از این جریان پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
یا علی یک کوزه‌ی آب برای من بیاور وقتی آب برای آن حضرت آوردم سه مرتبه از آب دهان مبارک خود به آن آب زد و چندین آیه از قرآن مجید را بر آن خواند.
سپس به حضرت علی علیه السلام فرمود:
یا علی! از این آب بیاشام و مختصری از آن را باقی بگذار، من این امر را اطاعت نمودم و آن حضرت مابقی آن آب را بر سر و سینه‌ی من پاشید و فرمود:

یا اباالحسن! خدا پلیدی را از تو دور نمود و تو را پاک کرد، پاک نمودن مخصوصی.
سپس به من فرمود:
آب جدیدی برایم بیاور، من اطاعت نمودم آن بزرگوار نیز همان عمل را انجام داد و آن آب را به فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها عطا کرد و به وی فرمود:
بیاشام و مختصری از آن را باقی بگذار. وقتی فاطمه اطاعت کرد رسول اکرم مابقی آن آب را بر سر و سینه‌ی آن بانو پاشید و به او فرمود:
خدا پلیدی را از تو دور کرد و تو را پاک و پاکیزه نمود، پاک کردن مخصوصی.
آنگاه به من فرمود:
تا از حجره خارج شدم و آن حضرت با فاطمه در میان اطاق ماند و به فاطمه فرمود:
شوهرت را چگونه یافتی؟
گفت:
پدر جان! علی بهترین شوهر است. ولی زنان قریش به من می‌گویند:
شوهر تو تهیدست است.
پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود:
ای دختر عزیزم! پدر و شوهر تو فقیر نیستند، زیرا خزانه‌های طلا و نقره‌ی زمین به من عرضه شد ولی من آنچه را که نزد پروردگارم می‌باشد انتخاب نمودم.
ای دختر عزیزم! اگر آنچه را که پدرت می‌داند تو می‌دانستی دنیا در نظرت ناچیز می‌آمد، به خدا قسم من درباره‌ی نصیحت تو کوتاهی نکرده‌ام، من تو را به علی دادم که از لحاظ اسلام بر همه مقدّم و از نظر علم و حلم از همه اعظم است.
ای دختر عزیزم، خدای توانا توجّهی به زمین کرد و دو نفر مرد را انتخاب نمود، یکی از آنها را پدر تو و دیگری را شوهر تو قرار داده‌ست.
ای دختر من! شوهر تو خوب شوهریست. مبادا نسبت به وی نافرمانی کنی!
سپس آن برگزیده‌ی خدا، مرا صدا زد، عرض کردم:
لبیّک یا رسول الله!
فرمود:
داخل حجره‌ی خود شو و درباره‌ی زوجه‌ات مهربانی و مدارا کن، زیرا فاطمه پاره‌ی تن من است، آنچه که وی را ناراحت کند مرا ناراحت می‌نماید و آنچه که او را مسرور نماید، مرا مسرور می‌کند.

حضرت امیر علیه السلام می‌فرماید:
به خدا قسم من فاطمه را غضبناک و ناراحت ننمودم تا موقعی که به شهادت رسید و فاطمه هم مرا خشمناک نکرد و از من نافرمانی ننمود. هر گاه من محزون و اندوهناک می‌شدم برای رفع غم و اندوه خود به فاطمه نظر می‌کردم.
حضرت علی علیه السلام می‌فرماید:
چون پیغمبر اراده کرد از منزل فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها بیرون رود فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها به حضرتش عرض کرد:
پدر جان! من طاقت اداره کردن امور خانه را ندارم، یک کنیز برای من بگیر تا در امور خانه کُمک کار و یاور من باشد.
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در جوابش فرمود:
آیا دوست نداری که چیزی بهتر از خادم به تو عطا می‌کنم؟
حضرت امیر به فاطمه علیهما السلام فرمود:
بگو آری، فاطمه فرمود:
آنچه از خادم بهتر است می‌خواهم.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
در هر روزی 34 مرتبه سبحان الله، 33 مرتبه الحمدلله، 33 مرتبه الله اکبر بگو. این صد مرتبه کار زبان است ولی در میزان عمل دارای هزار ثواب خواهد بود.
ای فاطمه! اگر تو این اذکار را هر روز صبح بگویی خدا امور دنیوی و اخروی تو را عهده دار خواهد بود.
بیان: مرحوم علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:
روایتی مثل روایت قبل، از کتاب کفایة الطّالب تألیف محمّد بن یوسف گنجی شافعی با اسناد خودش از ابن عبّاس با اختصار و کمی تغییر نقل کرده و ما برای اینکه تکرار نشود آن را نقل نمی‌کنیم.
پس محمّد بن یوسف گفت:
همین گونه این روایت را ابن بطّه روایت کرده و او (ابن بطّه) راوی راستگو و خوبیست امّا به نظر او، ذکر نام «اسماء بنت عمیس» در این حدیث صحیح نمی‌باشد، زیرا این اسماء همسر جعفر بن ابیطالب بود که پس از شهادت او ابوبکر با او ازدواج کرد و محمّد بن ابی بکر (434) از این ازدواج متولّد شد و چون ابوبکر با او ازدواج کرد و محمّد بن ابی بکر از این ازدواج متولّد شد و چون ابوبکر مُرد، علیّ بن ابیطالب با او ازدواج نمود و آن «اسمائی» که در عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها حاضر بود «اسماء بنت یزید بن السکن انصاری» بود و در آن هنگام اسماء بنت عمیس با شوهرش جعفر در حبشه بود که آنها در روز فتح خیبر در سال هفتم هجرت به حبشه رفتند و ازدواج حضرت فاطمه سلام الله علیها بعد

از جنگ بدر بوده، یعنی در ایّامی که او اسیر بوده پس صحیح این است که بگوییم آن «اسماء» که در حدیث ذکر شده «اسماء دختر یزید انصاری» بوده و او روایاتی نیز از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل نموده، پایان نظر محمّد بن یوسف.
مرحوم علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:
«مرط» به عبایی گویند که از پشم و یا خَز باشد و با آن خودشان را می‌پوشانند و «خِدر» به معنی پرده و حجاب است.
این فرمایش امیرالمؤمنین علی علیه السلام که در این روایت می‌فرماید:
«ممّا کانَ علیه آبائی» یعنی ای رسول خدا مرا از آنچه پدرانم بر آن بودند نجات دادی، به این معنی نیست که پدران آن حضرت نعوذ بالله مشرک و بت پرست بوده‌اند بلکه منظور این است که تو مرا از آن شکّ و تردید و حیرت‌هایی که پدرانم در بعضی امور با آن مواجه بودند نجات دادی و منظور از هدایت این است که آن حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام را به سوی علوم ربّانی که فقط مختصّ اوست هدایت نمود.
و منظور از «شرک» (435) منظور از پدران، عموهاست و یا منظور، بعضی از پدران مادریست.
و جزریّ می‌گوید:
در آنجا که امیرالمؤمنین علی علیه السلام می‌فرماید:
«میمون النّقیّة» یعنی تو کامیابی و بر همه‌ی مطالب پیروز و سربلندی و کلمه‌ی «نقیبة» نفس را گویند و قول ضعیفی هم گفته به معنی طبیعت و خلقت (انسانی) را گویند.
و همچنین جزریّ گوید «طائر الانسان» آنچه حاصل شود برای انسان در علم خدا و آنچه خداوند برای او تقدیر فرموده‌ست.
و از همین قبیل است که در حدیثی آمده:
«بالمیمون طائره» یعنی به مبارکیست بهره و نصیب او و همچنین جایز است اصل آن (طائر) را از «طَیَرَ» بگیریم که در این صورت به معنی «سانح و بارح» می‌شود. (در عرب اگر پرنده‌ای از سمت راست آید آن را به فال نیک گیرند و به آن «سانح» گویند و اگر او سمت چپ آید به فال بد گیرند و آن را «بارح» گویند.)
و در آنجا که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می‌فرماید:
«تزلفه» یعنی او را به خدا نزدیک می‌کند.
و «تحظیه» از باب اِفعال است، می‌گویند:
«فلان احظی منّی» یعنی او (مثلاً به پیامبر) نزدیک‌تر است از من.
و در آنجا که می‌فرماید:
«ثم انثنت» «انثنت» یعنی منصرف کرد، جوهری گفته «ثنیته» یعنی او را از حاجتش منصرف کردم.

جزری گفته: «الصّخب» به معنی ضجّه و فریاد است و صدا بلند کردن برای دشمن را گویند و از همین قبیل است حدیثی که در فضل حضرت خدیجه سلام الله علیهاست که پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌فرماید:
«لا صخب فیه و لا نصب» یعنی خداوند قصری در بهشت به حضرت خدیجه سلام الله علیها عنایت فرموده که در آن نه داد و فریاد هست و نه درد و الم و ناراحتی.
و در آنجا که می‌فرماید:
«فجلّل السّفرة» یعنی پوشیده شده بود (محتویّات) سفره تا آنان که از آن سفره می‌خورند نبینند در آن چیست و این باعث برکت آن سفره می‌شد و این قضیّه (مخفی بودن محتویّات سفره) در اخبار و روایات فراوان آمده که در رابطه با اعجاز برکت است.

[روایت شماره] (33)

[کشف الغمة] وَ نَقَلْتُ مِنْ کِتَابِ الذُّرِّیَّةِ الطَّاهِرَةِ، تَصْنِیفِ أَبِی بِشْرٍ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ حَمَّادٍ الْأَنْصَارِیِّ الْمَعْرُوفِ بِالدُّولابِیِّ، مِنْ نُسْخَةٍ بِخَطِّ الشَّیْخِ ابْنِ وَضَّاحٍ الْحَنْبَلِیِّ الشَّهْرَبَانِیِّ وَ أَجَازَ لِی أَنْ أَرْوِیَ عَنْهُ کُلَّ مَا یَرْوِی عَنْ مَشَایِخِهِ وَ هُوَ یَرْوِی کَثِیراً وَ أَجَازَ لِیَ السَّیِّدُ جَلالُ الدِّینِ بْنُ عَبْدِ الْحَمِیدِ بْنِ فَخَّارٍ الْمُوسَوِیُّ الْحَائِرِیُّ أَدَامَ اللَّهُ شَرَفَهُ أَنْ أَرْوِیَهُ عَنْهُ، عَنِ الشَّیْخِ عَبْدِالْعَزِیزِ بْنِ الْأَخْضَرِ الْمُحَدِّثِ إِجَازَةً فِی مُحَرَّم سَنَةِ عَشْرٍ وَ سِتِّمِائَةٍ وَ عَنِ الشَّیْخِ بُرْهَانِ الدِّینِ أَبِی الْحُسَیْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَلِیٍّ الْغَزْنَوِیِّ إِجَازَةً فِی رَبِیعٍ الْأَوَّلِ سَنَةَ أَرْبَعَ عَشْرَةَ وَ سِتِّمِائَةٍ، کِلاهُمَا عَنِ الشَّیْخِ الْحَافِظِ أَبِی الْفَضْلِ مُحَمَّدِ بْنِ نَاصِرٍ السَّلامِیِّ بِإِسْنَادِهِ وَ السَّیِّدُ أَجَازَ لِی قَدِیماً رِوَایَةَ کُلِّمَا یَرْوِیهِ وَ بِهَذَا الْکِتَابِ فِی ذِی الْحِجَّةِ مِنْ سَنَةِ سِتٍّ وَ سَبْعِینَ وَ سِتِّمِائَةٍ عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:
خَطَبَ أَبُوبَکْرٍ وَ عُمَرُ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَأَبَی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَقَالَ عُمَرُ: أَنْتَ لَهَا یَا عَلِیُّ، فَقَالَ: مَا لِی مِنْ شَیْ ءٍ إِلا دِرْعِی أَرْهَنُهَا، فَزَوَّجَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ فَلَمَّا بَلَغَ ذَلِکَ فَاطِمَةَ بَکَتْ،
قَالَ:
فَدَخَلَ عَلَیْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ:
مَا یُبْکِیکِ یَا فَاطِمَةُ؟ فَوَاللَّهِ لَقَدْ أَنْکَحْتُکِ أَکْثَرَهُمْ عِلْماً وَ أَفْضَلَهُمْ حِلْماً وَ أَوَّلَهُمْ سِلْماً.
وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام قَالَ:
تَزَوَّجَ عَلِیٌّ فَاطِمَةَ فِی شَهْرِ رَمَضَانَ وَ بَنَی بِهَا فِی ذِی الْحِجَّةِ مِنَ السَّنَةِ الثَّانِیَةِ مِنَ الْهِجْرَةِ.
وَ عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:
خُطِبَتْ فَاطِمَةَ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَتْ مَوْلاةٌ لِی: هَلْ عَلِمْتَ أَنَّ فَاطِمَةَ قَدْ خُطِبَتْ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم؟ قُلْتُ: لا قَالَتْ:
فَقَدْ خُطِبَتْ، فَمَا یَمْنَعُکَ أَنْ تَأْتِیَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَیُزَوِّجَکَ، فَقُلْتُ: وَ هَلْ عِنْدِی شَیْ ءٌ أَتَزَوَّجُ بِهِ، فَقَالَتْ:
إِنَّکَ إِنْ جِئْتَ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم زَوَّجَکَ، فَوَاللَّهِ مَا زَالَتْ تُرْجِینِی [تُزْجِینِی] حَتَّی دَخَلْتُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ کَانَتْ لَهُ جَلالَةٌ وَ هَیْبَةٌ، فَلَمَّا قَعَدْتُ بَیْنَ یَدَیْهِ أُفْحِمْتُ فَوَاللَّهِ مَااسْتَطَعْتُ أَنْ أَتَکَلَّمَ فَقَالَ:
مَا جَاءَ بِکَ أَلَکَ حَاجَةٌ؟ فَسَکَتُّ فَقَالَ:
لَعَلَّکَ جِئْتَ تَخْطُبُ فَاطِمَةَ؟ قُلْتُ: نَعَم،

قَالَ:
فَهَلْ عِنْدَکَ مِنْ شَيْ‏ءٍ تَستَحِلُّهَا بِهِ؟ قُلْتُ: لا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ:
مَا فَعَلْتَ الدِّرْعَ الَّتِى سَلَّحْتُكَهَا؟ فَقُلْتُ: عِنْدِى وَ الَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ إِنَّهَا لَحُطَمِيَّةٌ مَا ثَمَنُهَا إِلّا أَرْبَعَ مِائَةِ دِرْهَمٍ،
قَالَ:
قَدْ زَوَّجْتُكَهَا فَابْعَثْ بِهَا، فَإِنْ [فَإِنَّهَا] كَانَتْ لَصَدَاقَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
بيان: تقول سلّحته و أسلحه إذا أعطيته سلاحاً و قال الجزرىُّ: فى حديث زواج فاطمة أنّه قال لعلىّ: أين درعک الحطميّة، هى الّتى تحطم السّيوف أى تكسرها و قيل: هى العريضة الثّقيلة و قيل: هى منسوبة إلى بطن من عبد القيس يقال لهم:
حطمة بن محارب كانوا يعملون الدّروع و هذا أشبه الأقوال.
در كتاب كشف الغمّه (436) از كتاب الذّريّة الطّاهرة با سندهای خود از حضرت على بن ابيطالب عليه السلام روايت می‌كند كه فرمود:
ابوبكر و عمر به خواستگاری فاطمه‌ی زهراء سلام الله عليها آمدند ولی رسول اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نپذيرفتند.
عمر به من گفت:
يا علی! تو لياقت فاطمه را داری.
گفتم:
من غير از زره‌ام كه آن را گِرو می‌گذارم چيزی ندارم.
وقتی پيامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله عليها را برای حضرت امير عليه السلام تزويج نمود و اين موضوع به گوش آن بانوی معظّمه رسيد، گريان شد.
پيغمبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد حضرت زهراء سلام الله عليها آمد و فرمود:
برای چه گريه می‌كنی؟!
به خدا قسم من تو را برای شخصی تزويج نموده‌ام كه علم و حلمش از همه بيشتر می‌باشد و از همه در اسلام سبقت گرفته‌ست.
و از امام صادق عليه السلام روايت شده كه فرمود:
حضرت علی عليه السلام حضرت فاطمه سلام الله عليها را به عقد خود درآورد در ماه رمضان سال دوّم هجرت و در ذی الحجّه‌ی همان سال او را به خانه بُرد.
و مجاهد از حضرت علی عليه السلام روايت كرد كه فرمود:
حضرت فاطمه سلام الله عليها از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خواستگاری شد. پس يكی از زنان همسايه به من گفت:
آيا می‌دانی حضرت فاطمه سلام الله عليها را، از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ

عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم خواستگاری کرده اند؟
گفتم:
نه.
گفت:
بدان و آگاه باش که از او خواستگاری شده، چه چیز مانع تو شده که نزد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نمی‌روی تا او را به ازدواج تو درآورد؟
گفتم:
مگر من چیزی دارم که با آن بتوانم ازدواج کنم؟
گفت:
همانا اگر تو نزد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِرَوی دخترش را به ازدواج تو در خواهد آورد. (پس حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می‌فرماید) : به خدا قسم آن زن، دست از ترغیب من به پیش قدم شدن و روانه شدن خدمت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برنداشت تا اینکه من خدمت آن حضرت رسیدم.
آنقدر آن بزرگوار هیبت و عظمت داشت که وقتی در مقابل او نشستم، زبانم بند آمد. پس به خدا قسم، قادر به سخن گفتن نبودم. رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من فرمود:
به چه منظور نزد من آمده‌ای؟ آیا حاجت و خواسته‌ای داری؟ من سکوت کردم، فرمود:
گویا آمده‌ای فاطمه را خواستگاری کنی؟
عرض کردم:
آری، فرمود:
آیا چیزی داری تا با پرداخت آن، او را به ازدواج خود درآوری؟
عرض کردم:
نه به خدا قسم ای رسول خدا.
فرمود:
زرهی را که در جنگ‌ها به تن می‌کردی، چه کردی؟
عرض کردم:
نزد خودم است، (امّا) به آن خدایی که جانم در دست اوست، آن زره بی‌ارزش و ارزان است و ارزش آن چهارصد درهم بیشتر نیست.
فرمود:
همان زره صداق و مهریه‌ی دختر رسول خدا است.
بیان: «سلّحته و اسلحه» منظور زمانی‌ست که به کسی اسلحه عطا شود و جزری گفته: این جمله‌ی «این درعک الحطمیّة» که در حدیث ازدواج حضرت فاطمه سلام الله علیها آمده است به این معناست که کجاست آن

زره‌ات که شکسته است آن را شمشیرها و بعضی گفته‌اند: نام فرزندان عبدالقیس است که به آنها گفته می‌شد (لقب آنها است) حطمة بن محارب و چون آنها زره می‌ساختند لذا زره‌های آنها را «درع الحطميّة» می‌گفتند، (پس علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید) : و این بهترین قول در معنی این کلمه‌ست.

[روایت شماره] (34)

[كشف الغمة] وَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ:
لَمَّا خَطَبَ عَلِيٌّ فَاطِمَةَ أَتَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:
إِنَّ عَلِيّاً قَدْ ذَكَرَكِ، فَسَكَتَتْ، فَخَرَجَ فَزَوَّجَهَا.
وَ عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ:
قَالَ نَفَرٌ مِنَ الْأَنْصَارِ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام :
اخْطُبْ فَاطِمَةَ، فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَسَلَّمَ عَلَيْهِ، فَقَالَ لَهُ مَا حَاجَةُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ؟
قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَكَرْتُ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَقَالَ مَرْحَباً وَ أَهْلاً، لَمْ يَزِدْ عَلَيْهَا، فَخَرَجَ عَلِيٌّ عَلَى أُولَئِكَ الرَّهْطِ مِنَ الْأَنْصَارِ وَ كَانُوا يَنْتَظِرُونَهُ قَالُوا: مَا وَرَاكَ؟
قَالَ:
مَا أَدْرِي غَيْرَ أَنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ:
مَرْحَباً وَ أَهْلاً، قَالُوا: يَكْفِيكَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ أَحَدُهُمَا: أَعْطَاكَ الْأَهْلَ وَ الرَّحْبَ.
فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ ذَلِكَ قَالَ:
يَا عَلِيُّ إِنَّهُ لا بُدَّ لِلْعُرْسِ مِنْ وَلِيمَةٍ، فَقَالَ سَعْدٌ: عِنْدِي كَبْشٌ وَ جَمَعَ لَهُ رَهْطٌ مِنَ الْأَنْصَارِ آصُعاً مِنْ ذُرَةٍ (437) فَلَمَّا كَانَ لَيْلَةُ الْبِنَاءِ قَالَ:
لا تُحْدِثَنَّ شَيْئاً حَتَّى تَلْقَانِي، فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ مِنْهُ، ثُمَّ أَفْرَغَهُ عَلَى عَلِيٍّ وَ قَالَ:
اللَّهُمَّ بَارِكْ فِيهِمَا وَ بَارِكْ عَلَيْهِمَا وَ بَارِكْ لَهُمَا فِي شِبْلَيْهِمَا وَ قَالَ ابْنُ نَاصِرٍ فِي نَسْلَيْهِمَا.
وَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ قَالَتْ:
كُنْتُ فِي زِفَافِ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمَّا أَصْبَحْنَا جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَى الْبَابِ فَقَالَ:
يَا أُمَّ أَيْمَنَ ادْعِي لِي أَخِي،
قَالَتْ:
هُوَ أَخُوكَ وَ تُنْكِحُهُ ابْنَتَكَ؟
قَالَ:
نَعَمْ يَا أُمَّ أَيْمَنَ،
قَالَتْ:
وَ سَمِعَ النِّسَاءُ صَوْتَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَتَنَحَّيْنَ وَ اخْتَبَيْتُ أَنَا فِي نَاحِيَةٍ، فَجَاءَ عَلِيٌّ عليه السلام فَنَضَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنَ الْمَاءِ وَ دَعَا لَهُ.
ثُمَّ قَالَ:

ادْعِی لِی فَاطِمَةَ، فَجَاءَتْ خَرِقَةً مِنَ الْحَیَاءِ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللّهِ صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:
اسْکُنِی لَقَدْ أَنْکَحْتُکِ أَحَبَّ أَهْلِ بَیْتِی إِلَیَّ، ثُمَّ نَضَحَ عَلَیْهَا مِنَ الْمَاءِ وَ دَعَا لَهَا قَالَتْ:
ثُمَّ رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَرَأَی سَوَاداً بَیْنَ یَدَیْهِ، فَقَالَ:
مَنْ هَذَا؟ فَقُلْتُ: أَنَا أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَیْسٍ،
قَالَ:
جِئْتِ فِی زِفَافِ فَاطِمَةَ تُکْرِمِینَهَا؟ قُلْتُ: نَعَمْ،
قَالَتْ:
فَدَعَا لِی.
قَالَ عَلِیُّ بْنُ عِیسَی: وَ حَدَّثَنِی السَّیِّدُ جَلالُ الدِّینِ عَبْدُ الْحَمِیدِ بْنُ فَخَّارٍ الْمُوسَوِیُّ بِمَا هَذَا مَعْنَاهُ وَ رُبَّمَا اخْتُلِفَ الْأَلْفَاظُ قَالَ:
قَالَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَیْسٍ هَذِهِ: حَضَرَتْ وَفَاةُ خَدِیجَةَ سلام الله علیها فَبَکَتْ، فَقُلْتُ: أَتَبْکِینَ وَ أَنْتِ سَیِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ وَ أَنْتِ زَوْجَةُ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مُبَشَّرَةٌ عَلَی لِسَانِهِ بِالْجَنَّةِ، فَقَالَتْ:
مَا لِهَذَا بَکَیْتُ وَ لَکِنَّ الْمَرْأَةَ لَیْلَةَ زَفَافِهَا لا بُدَّ لَهَا مِنِ امْرَأَةٍ تُفْضِی إِلَیْهَا بِسِرِّهَا وَ تَسْتَعِینُ بِهَا عَلَی حَوَائِجِهَا وَ فَاطِمَةُ حَدِیثَةُ عَهْدٍ بِصِبی وَ أَخَافُ أَنْ لا یَکُونَ لَهَا مَنْ یَتَوَلَّی أَمْرَهَا حِینَئِذٍ فَقُلْتُ: یَا سَیِّدَتِی لَکِ عَلَیَّ عَهْدُ اللَّهِ إِنْ بَقِیتُ إِلَی ذَلِکِ الْوَقْتِ أَنْ أَقُومَ مَقَامَکِ فِی هَذَا الْأَمْرِ فَلَمَّا کَانَتْ تِلْکَ اللَّیْلَةُ وَ جَاءَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَمَرَ النِّسَاءَ فَخَرَجْنَ وَ بَقِیتُ، فَلَمَّا أَرَادَ الْخُرُوجَ رَأَی سَوَادِی فَقَالَ:
مَنْ أَنْتِ؟ فَقُلْتُ: أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَیْسٍ، فَقَالَ:
أَلَمْ آمُرْکِ أَنْ تَخْرُجِی، فَقُلْتُ: بَلَی یَا رَسُولَ اللَّهِ فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی وَ مَا قَصَدْتُ خِلافَکَ وَ لَکِنِّی أَعْطَیْتُ خَدِیجَةَ عَهْداً وَ حَدَّثْتُهُ فَبَکَی، فَقَالَ:
بِاللَّهِ لِهَذَا وَقَفْتِ؟ فَقُلْتُ: نَعَمْ وَاللَّهِ فَدَعَا لِی. عُدْنَا إِلَی مَا أَوْرَدَهُ الدُّولابِیُّ.
وَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَیْسٍ قَالَتْ:
لَقَدْ جُهِّزَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَی عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام وَ مَا کَانَ حَشْوُ فَرْشِهِمَا وَ وَسَائِدِهِمَا إِلَّا لِیفاً وَ لَقَدْ أَوْلَمَ عَلِیٌّ لِفَاطِمَةَ سلام الله علیها فَمَا کَانَتْ وَلِیمَةُ ذَلِکَ الزَّمَانِ أَفْضَلَ مِنْ وَلِیمَتِهِ، رَهَنَ دِرْعَهُ عِنْدَ یَهُودِیٍّ وَ کَانَتْ وَلِیمَتُهُ آصُعاً مِنْ شَعِیرٍ وَ تَمْرٍ وَ حَیْسٍ (438).
بیان: قال الجزریّ: فی حدیث تزویج فاطمة سلام الله علیها فلمّا أصبح دعاها فجاءت خرقة من الحیاء، أی خجلة مدهوشة من الخرق التحیّر و یحتمل أن یکون بالحاء المهملة و الزاء المعجمة، فالمراد تقارب الخطو فی المشی، قال الجوهری: الحُزُقُّ: القصیر المتقارب الخطو و کذا الحُزُقَّة و

روی أنّها أتته تعثر فی مرطها من الخجل و قال الجوهریٌّ: و قضینا إلیه ذلک الأمر، أی أنهیناه إلیه.
نیز در همان کتاب (439) از عطاء بن ابی رباح روایت می‌کند که گفت هنگامی که حضرت علی علیه السلام از حضرت فاطمه سلام الله علیها خواستگاری کردند پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد حضرت زهرا سلام الله علیها آمده و فرمود:
علی علیه السلام از تو خواستگاری کرده و حضرت فاطمه سلام الله علیها به جای جواب، سکوت کرد. پیامبر از نزد حضرتش خارج شده و او را به ازدواج حضرت علی علیه السلام درآورد و ابن بریده از پدرش روایت می‌کند که یکی از انصار به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام گفت:
فاطمه را از پیغمبر خدا خواستگاری نما.
حضرت امیر علیه السلام به حضور آن حضرت آمد و سلام کرد. رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به وی فرمود:
چه حاجتی داری؟
گفت:
برای خواستگاری فاطمه‌ی زهراء آمده‌ام.
پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
مرحبا! خوش آمدی! و چیز دیگری نفرمود.
موقعی که حضرت علی علیه السلام نزد آن گروه که در انتظارش بودند آمد به وی گفتند:
چه خبر؟
فرمود:
نمی‌دانم، فقط آن حضرت به من فرمود:
مرحبا، خوش آمدی.
گفتند:
همین که آن بزرگوار به تو فرموده:
مرحبا، خوش آمدی برای تو کافی خواهد بود.
پس از این جریان فرمود:
یا علی! عروسی ولیمه لازم دارد. سعد گفت:
من یک گوسفند دارم، گروهی از انصار هم مقداری ذرّت دارند. وقتی شب عروسی فرا رسید رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت امیر علیه السلام فرمود:
عملی انجام مده تا آن موقعی که مرا ملاقات نمایی.
سپس پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آب خواست و پس از اینکه وضو گرفت آن آب را به حضرت امیر علیه السلام پاشید و فرمود:
بار خدایا! این ازدواج را برای علی و زهراء و دو فرزندش: مبارک بگردان.

و ابن ناصر گفته: در نسل ایشان مبارک گردان.
و از اسماء بنت عمیس روایت شده که گفت:
من در شب زفاف فاطمه سلام الله علیها حضور داشتم. هنگامی که صبح شد پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در کنار در اطاق فاطمه سلام الله علیها قرار گرفت و خطاب به امّ ایمن، که در آن شب در منزل فاطمه سلام الله علیها باقی مانده بود تا مراقب او باشد، فرمود:
ای اُمّ ایمن، برادرم علی علیه السلام را صدا بزن. امّ ایمن عرض کرد:
او برادر توست در حالی که دخترت را به همسری او درآورده‌ای؟
پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
بله. او برادر دینی من است. اسماء گفت:
در این حال همسران رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم صدای حضرتش را شنیدند و خوشحالی کردند و حضرت علی علیه السلام به شنیدن صدای آنها از اطاق خارج شده و پیامبر برای حضرتش دعا نموده و سپس فرمود:
فاطمه را صدا کن.
حضرت فاطمه سلام الله علیها در حالتی که کاملاً خود را پوشانیده و از پیامبر خجالت می‌کشید خارج شد و پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود:
آرام باش که تو را به محبوب‌ترین اهل بیتم تزویج نموده‌ام و سپس قطراتی از آب را بر آن حضرت پاشید و برای ایشان دعا فرمود.
سپس پیامبر در حال بازگشت بود که کسی را در مقابل خود دیدند. سؤال کردند:
کیستی؟
گفتم:
من اسماء بنت عمیس هستم.
حضرت فرمود:
تو در کار عروسی فاطمه، کمک کرده‌ای؟
گفتم:
بله. پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مرا دعا نمود.
و نیز علی بن عیسی با چند واسطه (با کمی اختلاف در لفظ) از اسماء بنت عمیس روایت می‌کند که گفت:
موقعی که وفات حضرت خدیجه‌ی کبری سلام الله علیها نزدیک شد گریه کرد. من به وی گفتم:
چرا گریه می‌کنی، در صورتی که تو بزرگترین زنان جهانیان و زوجه‌ی پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌باشی که به زبان مبارکش بشارت بهشت را به تو داده‌ست؟!

فرمود:
برای مردن نمی‌گریم، بلکه گریه‌ام از برای این است که دختر در شب عروسی زنی را لازم دارد تا امور محرمانه‌ی وی را انجام دهد و به خواسته‌های او رسیدگی کند، ولی فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها کوچک است. می‌ترسم در شب عروسی دخترم فاطمه، کسی نباشد که حاجات او را روا نماید.
من گفتم:
ای بانوی من! من این تعهّد را می‌دهم که اگر تا آن موقع زنده باشم به جای تو برای فاطمه‌ی اطهر انجام وظیفه نمایم.
هنگامی که شب عروسی فاطمه سلام الله علیها فرا رسید و پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آمد و زنان را از اطاق مأمور به خروج نمود، من خارج نشدم.
موقعی که پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خواست از اطاق حضرت زهراء سلام الله علیها خارج شود سیاهی مرا دید، فرمود:
کیستی؟
گفتم:
اسماء بنت عمیس.
فرمود:
مگر من دستور خروج به تو ندادم؟!
گفتم:
چرا یا رسول الله، پدر و مادرم به فدای تو، من نخواستم با دستور شما مخالفت نمایم، بلکه آن تعهّدی را که به حضرت خدیجه‌ی کبری سلام الله علیها داده بودم انجام دادم.
آنگاه جریان خود را با حضرت خدیجه سلام الله علیها برایش شرح دادم، آن حضرت پس از اینکه گریست به من فرمود:
تو را به خدا، برای همین منظور ایستاده‌ای؟
گفتم:
آری به خدا قسم! آنگاه آن حضرت برای من دعا کرد.
و از اسماء بنت عمیس نقل شده که گفت:
جهیزیه‌ای که حضرت فاطمه سلام الله علیها دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به خانه‌ی حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام بُرد، عبارت بود از: فرش و بالش‌های آنها که از لیف خرما پُر شده بود و حضرت علی برای حضرت فاطمه علیهما السلام ولیمه‌ای داد و در آن زمان ولیمه‌های دیگران برتر و بهتر از ولیمه‌ی او نبود.
حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام برای تهیّه‌ی این ولیمه زره خود را نزد فردی یهودی گِرو گذاشت. ولیمه‌ی آن حضرت چند صاع از جو و خرما و

خوراکی دیگر به نام «حَیْس» که با روغن خرما و کنجد مخلوط می‌شود، بود.

بیان: جزری گفته که در حدیث حضرت فاطمه سلام الله علیها آمده:

پس چون صبح شد پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم او را صدا زد.

حضرت فاطمه سلام الله علیها در حالی که «خرقة من الحیاء» یعنی آن چنان برای ملاقات با پدرش خجالت می‌کشید که مات و مبهوت شده بود و ممکن است «خُزُقّة من الحیاء» باشد که در این صورت منظور این است که قدم‌ها را کوتاه برمی داشت از خجالت و جوهری گفته: «الخزقّ» به معنی این است که قدم‌ها را نزدیک به هم بردارند و برای «الخزقّة» نیز همین معنی را کرده و در روایتی نیز آمده که حضرت فاطمه سلام الله علیها وقتی می‌خواست خدمت پدر بزرگوارش برود، از خجالت پایش لغزید و افتاد.

و جوهری گفته: «و قضینا الیه ذلک الامر» یعنی ما او را از این کار نهی کردیم.

[روایت شماره] (35)

[كشف الغمة] وَ مِنْ كِتَابِ كِفَايَةِ الطَّالِبِ فِي مَنَاقِبِ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام تَأْلِيفِ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ الْكَنْجِىِّ الشَّافِعِىِّ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ:
قَالَتْ فَاطِمَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ زَوَّجْتَنِى عَلِيَّ بْنَ أَبِى طَالِبٍ وَ هُوَ فَقِيرٌ لا مَالَ لَهُ، فَقَالَ:
يَا فَاطِمَةُ أَمَا تَرْضَيْنَ أَنَّ اللَّهَ اطَّلَعَ إِلَى الْأَرْضِ اطِّلاعَةً فَاخْتَارَ مِنْهَا رَجُلَيْنِ: أَحَدُهُمَا أَبُوكِ وَ الْآخَرُ بَعْلُكِ.
وَ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَيُّهَا النَّاسُ هَذَا عَلِيُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ وَ أَنْتُمْ تَزْعُمُونَ أَنِّى أَنَا زَوَّجْتُهُ ابْنَتِى فَاطِمَةَ وَ لَقَدْ خَطَبَهَا إِلَيَّ أَشْرَافُ قُرَيْشٍ فَلَمْ أُجِبْ كُلَّ ذَلِكَ أَتَوَقَّعُ الْخَبَرَ مِنَ السَّمَاءِ حَتَّى جَاءَنِى جَبْرَئِيلُ لَيْلَةَ أَرْبَعٍ وَ عِشْرِينَ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ: فَقَالَ:
يَا مُحَمَّدُ الْعَلِيُّ الْأَعْلَى يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلامَ وَ قَدْ جَمَعَ الرُّوحَانِيِّينَ وَ الْكَرُوبِيِّينَ فِي وَادٍ يُقَالُ لَهُ: الْأَفْيَحُ، تَحْتَ شَجَرَةِ طُوبَى وَ زَوَّجَ فَاطِمَةَ عَلِيّاً وَ أَمَرَنِى فَكُنْتُ الْخَاطِبَ وَ اللَّهُ تَعَالَى الْوَلِيَّ وَ أَمَرَ شَجَرَةَ طُوبَى فَحَمَلَتِ الْحُلِيَّ وَ الْحُلَلَ وَ الدُّرَّ وَ الْيَاقُوتَ، ثُمَّ نَثَرَتْهُ وَ أَمَرَ الْحُورَ الْعِينَ فَاجْتَمَعْنَ فَلَقَطْنَ، فَهُنَّ يَتَهَادَيْنَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ يَقُلْنَ: هَذَا نِثَارُ فَاطِمَةَ.
وَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِاللَّهِ أَنَّهُ قَالَ:
أَصَابَ فَاطِمَةَ سلام الله عليها لَيْلَةَ صَبِيحَةِ الْعُرْسِ رِعْدَةٌ فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
زَوَّجْتُكِ سَيِّداً فِى الدُّنْيَا «وَ إِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ» (440) يَا فَاطِمَةُ لَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أُمْلِكَكِ بِعَلِيٍّ أَمَرَ اللَّهُ شَجَرَ الْجِنَانِ فَحَمَلَتْ حُلِيّاً وَ حُلَلاً وَ أَمَرَهَا فَنَثَرَتْهُ عَلَى الْمَلائِكَةِ، فَمَنْ أَخَذَ مِنْهُ يَوْمَئِذٍ شَيْئاً أَكْثَرَ مِمَّا أَخَذَ مِنْهُ صَاحِبُهُ أَوْ أَحْسَنَ افْتَخَرَ بِهِ عَلَى صَاحِبِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ،
قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَلَقَدْ كَانَتْ فَاطِمَةُ تَفْتَخِرُ عَلَى النِّسَاءِ، لِأَنَّ أَوَّلَ مَنْ خَطَبَ عَلَيْهَا جَبْرَئِيلُ.
وَ رُوِىَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دَخَلَ عَلَى فَاطِمَةَ لَيْلَةَ عُرْسِهَا بِقَدَحٍ مِنْ لَبَنٍ فَقَالَ:
اشْرَبِى هَذَا فِدَاكِ أَبُوكِ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ عليه السلام :
اشْرَبْ فِدَاكَ ابْنُ عَمِّكَ.
وَ رُوِىَ أَنَّهُ لَمَّا زُفَّتْ فَاطِمَةُ إِلَى عَلِيٍّ عليهما السلام نَزَلَ جَبْرَئِيلُ وَ مِيكَائِيلُ وَ إِسْرَافِيل وَ مَعَهُمْ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ قُدِّمَتْ بَغْلَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الدُّلْدُلُ وَ عَلَيْهَا فَاطِمَةُ سلام الله عليها مُشْتَمِلَةٌ،
قَالَ:

فَأمْسَکَ جَبْرَئِیلُ بِاللَجَامِ وَ أمْسَکَ إِسْرَافِیلُ بِالرِّکَابِ وَ أمْسَکَ مِیکَائِیلُ بِالثّفَرِ وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یُسَوِّی عَلَیْهَا الثِّیَابَ فَکَبَّرَ جَبْرَئِیلُ وَ کَبَّرَ إِسْرَافِیلُ وَ کَبَّرَ مِیکَائِیلُ وَ کَبَّرَتِ الْمَلائِکَةُ وَ جَرَتِ السُّنَّةُ بِالتَّکْبِیرِ فِی الزِّفَافِ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَةِ.
بیان: قال فی النهایة: الاشتمال افتعال من الشملة و هو کساء یتغطّی به و یتلفّف فیه و قال ثفر الدّابّة الّذی یجعل تحت ذنبها.
در کتاب کشف الغمّه (441) از کفایة الطّالب تألیف محمّد بن یوسف گنجی شافعی از ابوهریره نقل شده که گفت:
فاطمه سلام الله علیها فرمود:
ای رسول خدا مرا به ازدواج حضرت علی علیه السلام درآوردی در حالی که او فقیر و مالی ندارد.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
ای فاطمه آیا راضی می‌شوی به اینکه بدانی خداوند متعال از میان مردان زمین دو نفر را انتخاب نموده‌ست؟ یکی پدرت و دیگری شوهرت را.
جابر بن سَمُرَه از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
ای مردم این علی بن ابیطالب است. شما گمان می‌کنید من دخترم فاطمه را برای او تزویج نموده‌ام، در صورتی که اشراف قریش خواستگار فاطمه بودند و من اجابت ننمودم. من راجع به ازدواج دخترم زهراء، منتظر خبر آسمانی بودم تا اینکه جبرئیل در شب 24 ماه رمضان نزد من آمد و گفت:
یا محمّد! خدای علیّ اعلی به تو سلام می‌رساند. خدای توانا ملائکه روحانیّین و کرّوبین را در یک مکانی در زیر درخت طوبی که آن را «افیح» می‌گویند جمع کرده و فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را برای حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نموده‌ست. من خطبه را خواندم و خدای سبحان، ولیّ این امر بود. خدای توانا به درخت طوبی دستور فرموده:
زر و زیور و حلّه‌ها و درّ و یاقوت‌ها را حمل کند و نثار نماید و حور العین را مأمور نموده که جمع شوند و آن زر و زیورها را بگیرند و تا قیامت به آنها فخر نمایند و بگویند اینها نثار [قدم] فاطمه سلام الله علیها است.
و از علقمه از عبدالله نقل شده که در صبح روز عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها، غم و اندوهی بر حضرتش عارض شد، پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به او فرمود:
ای فاطمه! من تو را به ازدواج کسی درآوردم که در دنیا آقا و سرور خلائق است و در آخرت از صالحین است، ای فاطمه! چون خداوند متعال اراده کرد که تو را به ازدواج علی علیه السلام درآورد. به درختان بهشتی امر کرد تا مزیّن شوند به حلّه‌های بهشتی و آن درختان لؤلؤ و مرجان بر ملائکه نثار کردند، پس هر کدام از آنها بیشترین تعداد از نثارها را برداشت در روز

قیامت به دیگر ملائکه افتخار می‌کند، امّ سلمه گوید:
فاطمه سلام الله علیها همیشه افتخار می‌کرد بر زنان دیگر، که او اوّلین کسیست که خطبه‌ی عقد او را جبرئیل خوانده‌ست.
روایت شده که در شب عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یک ظرف شیر آورد و به حضرت زهراء سلام الله علیها فرمود:
پدرت به فدایت، از این شیر بیاشام.
آنگاه به حضرت امیر علیه السلام هم فرمود:
پسر عمویت به فدایت، از این شیر بیاشام.
نیز روایت شده:
در شب عروسی فاطمه‌ی اطهر جبرئیل و میکائیل و اسرافیل با هفتاد هزار ملک نازل شدند، فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها در حالی که بر استر پیامبر اکرم سوار بود آمد. پس جبرئیل مهار آن استر را گرفت. اسرافیل رکاب آن را گرفت و میکائیل به دنبال آن بود. پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لباس‌های فاطمه سلام الله علیها را آراسته می‌کرد.
جبرئیل و اسرافیل و میکائیل و ملائکه تکبیر گفتند. بدین جهت است که تکبیر گفتن در شب عروسی تا قیامت مرسوم و مستحب است.
بیان: در کتاب نهایه آمده است کلمه‌ی «اشتمال» به معنی این است که چیزی را دور خود پیچیده باشند و در اینجا که می‌فرماید:
«مشتملة» منظور این است که به دور بدن مبارک حضرت فاطمه سلام الله علیها عبایی پیچیده شده بود و او در آن عبا پوشیده شده بود و «ثفر» به آن بند چرمینی گویند که در انتهای زین اسب است.

[روایت شماره] (36)

[كشف الغمة] وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام، عَنْ آبَائِهِ: أَنَّ أَبَابَكْرٍ أَتَى النَّبِیَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم زَوِّجْنِی فَاطِمَةَ، فَأَعْرَضَ عَنْهُ، فَأَتَاهُ عُمَرُ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِکَ فَأَعْرَضَ عَنْهُ، فَأَتَيَا عَبْدَالرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ فَقَالا: أَنْتَ أَكْثَرُ قُرَيْشٍ مَالاً، فَلَوْ أَتَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَخَطَبْتَ إِلَيْهِ فَاطِمَةَ، زَادَکَ اللَّهُ مَالاً إِلَى مَالِکَ وَ شَرَفاً إِلَى شَرَفِکَ فَأَتَى النَّبِیَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ لَهُ ذَلِکَ، فَأَعْرَضَ عَنْهُ، فَأَتَاهُمَا فَقَالَ:
قَدْ نَزَلَ بِی مِثْلُ الَّذِی نَزَلَ بِكُمَا.
فَأَتَيَا عَلِيَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ وَ هُوَ يَسْقِی نَخَلاتٍ لَهُ فَقَالا: قَدْ عَرَفْنَا قَرَابَتَکَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قِدْمَتَکَ فِی الْإِسْلامِ، فَلَوْ أَتَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَخَطَبْتَ إِلَيْهِ فَاطِمَةَ لَزَادَکَ اللَّهُ فَضْلاً إِلَى فَضْلِکَ وَ شَرَفاً إِلَى شَرَفِکَ. فَقَالَ:
لَقَدْ نَبَّهْتُمَانِی، فَانْطَلَقَ فَتَوَضَّأَ، ثُمَّ اغْتَسَلَ وَ لَبِسَ كِسَاءً قِطْرِيّاً وَ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ أَتَى النَّبِیَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَالَ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ زَوِّجْنِی فَاطِمَةَ،
قَالَ إِذَا زَوَّجْتُكَهَا فَمَا تُصْدِقُهَا قَالَ:
أُصْدِقُهَا سَيْفِی وَ فَرَسِی وَ دِرْعِی وَ نَاضِحِی،
قَالَ:
أَمَّا نَاضِحُکَ وَ سَيْفُکَ وَ فَرَسُکَ فَلا غِنَى بِکَ عَنْهَا تُقَاتِلُ الْمُشْرِكِينَ وَ أَمَّا دِرْعُکَ فَشَأْنُکَ بِهَا.
فَانْطَلَقَ عَلِیٌّ وَ بَاعَ دِرْعَهُ بِأَرْبَعِ مِائَةٍ وَ ثَمَانِينَ دِرْهَماً قِطْرِيّاً، فَصَبَّهَا بَيْنَ يَدَیِ النَّبِیِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمْ يَسْأَلْهُ عَنْ عَدَدِهَا وَ لا هُوَ أَخْبَرَهُ عَنْهَا فَأَخَذَ مِنْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَبْضَةً فَدَفَعَهَا إِلَى الْمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ فَقَالَ:
ابْتَعْ مِنْ هَذَا مَا تُجَهَّزُ بِهِ فَاطِمَةُ وَ أَكْثِرْ لَهَا مِنَ الطِّيبِ، فَانْطَلَقَ الْمِقْدَادُ فَاشْتَرَى لَهَا رَحًى وَ قِرْبَةً وَ وِسَادَةً مِنْ أَدَمٍ وَ حَصِيراً قِطْرِيّاً فَجَاءَ بِهِ فَوَضَعَهُ بَيْنَ يَدَیِ النَّبِیِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ مَعَهُ، فَقَالَتْ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ
خَطَبَ إِلَيْکَ ذَوُو الْأَسْنَانِ وَ الْأَمْوَالِ مِنْ قُرَيْشٍ وَ لَمْ تُزَوِّجْهُمْ فَزَوَّجْتَهَا مِنْ هَذَا الْغُلامِ؟
فَقَالَ:

يَا أسْمَاءُ أمَا إِنَّكِ سَتُزَوَّجِينَ بِهَذَا الْغُلامِ وَ تَلِدِينَ لَهُ غُلاماً.
هَذَا مَعَ مَا رُوِىَ أَنَّهَا كَانَتْ فِى الْحَبَشَةِ غَرِيبةٌ، فَإِنَّهَا تَزَوَّجَتْ بِأَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ وَلَدَتْ مِنْهُ كَمَا ذَكَرَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.
فَلَمَّا كَانَ اللَّيْلُ قَالَ لِسَلْمَانَ: ائْتِنِى بِبَغْلَتِىَ الشَّهْبَاءِ، فَأَتَاهُ بِهَا، فَحَمَلَ عَلَيْهَا فَاطِمَةَ سلام الله عليها، فَكَانَ سَلْمَانُ يَقُودُهَا وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم يَقُومُ بِهَا.
فَبَيْنَا هُوَ كَذَلِكَ إِذْ سَمِعَ حِسّاً خَلْفَ ظَهْرِهِ فَالْتَفَتَ، فَإِذَا هُوَ جَبْرَئِيلُ وَ مِيكَائِيلُ وَ إِسْرَافِيلُ فِى جَمْعٍ كَثِيرٍ مِنَ الْمَلائِكَةِ، فَقَالَ:
يَا جَبْرَئِيلُ مَا أَنْزَلَكُمْ؟ قَالَ: نَزُفُّ فَاطِمَةَ إِلَى زَوْجِهَا، فَكَبَّرَ جَبْرَئِيلُ، ثُمَّ كَبَّرَ مِيكَائِيلُ، ثُمَّ كَبَّرَ إِسْرَافِيلُ، ثُمَّ كَبَّرَتِ الْمَلائِكَةُ، ثُمَّ كَبَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، ثُمَّ كَبَّرَ سَلْمَانُ الْفَارِسِىُّ، فَصَارَ التَّكْبِيرُ خَلْفَ الْعَرَائِسِ سُنَّةً مِنْ تِلْكَ اللَّيْلَةِ.
فَجَاءَ بِهَا فَأَدْخَلَهَا عَلَى عَلِيٍّ عليه السلام فَأَجْلَسَهَا إِلَى جَنْبِهِ عَلَى الْحَصِيرِ الْقِطْرِيِّ ثُمَّ قَالَ:
يَا عَلِيُّ هَذِهِ بِنْتِى فَمَنْ أَكْرَمَهَا فَقَدْ أَكْرَمَنِى وَ مَنْ أَهَانَهَا فَقَدْ أَهَانَنِى. ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمَا وَ بَارِكْ عَلَيْهِمَا وَ اجْعَلْ لَهُمَا (442) ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ، ثُمَّ وَثَبَ فَتَعَلَّقَتْ بِهِ وَ بَكَتْ، فَقَالَ لَهَا: مَا يُبْكِيكِ فَقَدْ زَوَّجْتُكِ أَعْظَمَهُمْ حِلْماً وَ أَكْثَرَهُمْ عِلْماً.
إيضاح: قال الجزرىُّ فيه: أنه عليه السلام كان متوشّحاً بثوب قطرىّ: هو ضرب من البرود فيه حمرة و لها أعلام فيها بعض الخشونة و قيل: هى حلل جياد تحمل من قبل البحرين و قال الأزهرىّ فى أعراض البحرين قرية يقال لها: قطر و أحسب الثّياب القطريّة نسبت إليها، فكسروا القاف للنسبة و خفّفوا.
صاحب كتاب كشف الغمّه (443) از حضرت امام صادق عليه السلام نقل كرده كه آن حضرت از پدران بزرگوارش نقل نمود كه همانا ابابكر خدمت پيامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم رفت و گفت:
اى رسول خدا! فاطمه را به ازدواج من درآور. رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از او روى برگردانيد. پس از او عمر خدمت آن حضرت رسيد و همان تقاضا را نمود و پيامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از او نيز روى مبارك را برگردانيد. پس آن دو، نزد عبدالرّحمن بن عوف رفتند و گفتند:
تو بزرگترين ثروتمند قريش هستى اگر نزد رسول خدا بروى و فاطمه را خواستگارى كنى خداوند ثروت تو را افزون و به شرافت تو اضافه مى‌كند.
پس او به نزد پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم آمد و همان تقاضا را تكرار كرد. پيامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم از او هم روى برگردايند، پس به نزد عمر و ابابكر برگشت و گفت:
پيامبر با من چنان كرد كه با شما كرد.

پس آن دو نفر خدمت حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام رسیدند و آن حضرت مشغول آبیاری نخل‌های خود بودند. به آن حضرت عرض کردند:
ما آگاه و آشنا هستیم به نزدیکی تو به رسول خدا و اینکه تو اوّلین مسلمان هستی، پس اگر از آن حضرت، دخترش فاطمه را خواستگاری کنی خداوند فضیلت دیگری بر آن فضائل و شرافتی بر آن شرافت‌های تو می‌افزاید، حضرت علی علیه السلام فرمود:
یادآوری کردید. پس به خانه رفت و وضو گرفت و سپس غسل نمود و عبای قطریّه‌ی (444) خود را پوشید و دو رکعت نماز خواند. پس به خدمت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم رفته و عرض کرد:
ای رسول خدا! فاطمه سلام الله علیها را به ازدواج من درمی آوری؟
فرمود:
اگر او را به تو بدهم چه چیزی را صداق و مهر او قرار می‌دهی؟
عرض کرد:
شمشیرم و اسبم و زره‌ام و شترم را.
فرمود:
امّا شتر و شمشیر و اسبت چیزهاییست که تو از آنها بی‌نیاز نیستی برای جنگ با مشرکین امّا از زره‌ات بی‌نیازی.
پس حضرت علی علیه السلام زره‌اش را به قیمت چهارصد و هشتاد درهم قطری (445) فروخت و آن درهم‌ها را در مقابل پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گذاشت. پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از مقدار آن درهم‌ها سؤال نفرمود و امیرالمؤمنین علی علیه السلام هم به آن حضرت چیزی عرض نکرد. پس رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یک مشت از آنها را برداشت و به مقداد بن اسود داد و فرمود:
با این پول‌ها آنچه لازم است برای جهاز فاطمه سلام الله علیها خریداری کن و بیش از هر چیز برای او عطر خریداری کن. پس مقداد به بازار رفت و برای آن بانو آسیاب و مشک و بالش و حصیری قَطَری خرید و آنها را خدمت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آورد و در مقابل حضرتش قرار داد و اسماء بنت عمیس نیز همراه مقداد بود. پس او به پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عرض کرد:
ای رسول خدا! حضرت فاطمه سلام الله علیها را از تو خواستگاری کردند صاحبان دندان و ثروتمندانی از قریش و شما ایشان را به عقد و ازدواج آنها در نیاوردی امّا او را به این جوان دادی؟ رسول خدا فرمود:
ای اسماء! آگاه باش که تو نیز با این جوان ازدواج خواهی کرد و برای او پسری می‌آوری.
(مرحوم علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:)
این گفت و شنود اسماء با رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با آنچه

در قبل روایت شد که اسماء در زمان ازدواج امیرالمؤمنین علی علیه السلام و حضرت زهرا سلام الله علیها در حبشه بود مغایرت دارد. یعنی این گفت و شنود شاهد بر این است که او در زمان ازدواج آن دو بزرگوار حضور داشته و همانا او پس از شهادت حضرت زهرا سلام الله علیها با حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام ازدواج کرد و از آن حضرت فرزندی پیدا کرد همان طور که رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ذکر فرمود.
پس چون شب زفاف فرا رسید رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به سلمان فرمود:
استر من شهباء را بیاور. پس سلمان آن را آورد، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه سلام الله علیها را بر آن سوار کرد و سلمان افسار آن را گرفت و حرکت کردند. در بین راه پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از پشت سر صدایی شنید، چون نظر کرد ناگاه دید جبرئیل و میکائیل و اسرافیل در بین گروه زیادی از ملائکه آمده‌اند.
حضرت فرمود:
ای جبرئیل به چه منظور شما به زمین نازل شده‌اید؟
عرض کرد:
آمده‌ایم تا فاطمه را به خانه‌ی شوهرش ببریم.
آنگاه جبرئیل شروع کرد به تکبیر گفتن، پس میکائیل و سپس اسرافیل و پس از آنها همه‌ی ملائکه تکبیر گفتند و از همان شب، تکبیر گفتن در پشت سر عروس‌ها سنّت شد.
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آن بانو را داخل خانه‌ی حضرت علی علیه السلام برد و او را در کنار خود، بر روی حصیر قطری نشانید و فرمود:
ای علی! این دختر من است، پس هر کس او را گرامی بدارد مرا گرامی و عزیز داشته و هر کس به او اهانت کند به من اهانت کرده. سپس فرمود:
خداوندا این ازدواج را برای آنها مبارک فرما و بر آنها مبارک فرما و برای آنها نسل و ذریّه‌ای پاک و پاکیزه قرار بده، به راستی که تو شنوای دعا می‌باشی.
سپس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برخاست و او را در آغوش گرفت، حضرت فاطمه سلام الله علیها دست در گردن پدر افکند و گریست، پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به او فرمود:
سبب گریه‌ی تو چیست؟ من تو را به ازدواج کسی درآوردم که عظیم‌ترین حلم و بیشترین علم را در بین خلائق دارد.
بیان: جزری در بیان این روایت گفته در آنجا که آمده «أو لبس كساءً قطريّاً» منظور این است که آن حضرت عبا یا پارچه‌ای را از زیر بغل رد

کرده و روی شانه انداخته بود و این نوعی بُرد است که پارچه‌ی آن خشن است.
و بنا بر قول دیگر نوعی حلّه است که بسیار فاخر است و در بلاد بحرین بافته می‌شود.
ازهری گفته در حومه‌ی بحرین روستاییست به نام «قِطر» که گمان می‌کنم لباس‌های «قطریّه» منسوب به آنجاست و قاف را کسره داده‌اند برای نسبت (تا منسوب به آن قریه باشد) و همچنین برای اینکه استعمال آن را آسان کرده باشند.

[روایت شماره] (37)

[كشف الغمة] قَدْ أَوْرَدَ صَاحِبُ كِتَابِ الْفِرْدَوْسِ فِي الْأَحَادِيثِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمِ لَوْلا عَلِيٌّ لَمْ يَكُنْ لِفَاطِمَةَ كُفْوٌ.
وَ رَوَى صَاحِبُ الْفِرْدَوْسِ أَيْضاً عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:
يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ زَوَّجَكَ فَاطِمَةَ وَ جَعَلَ صَدَاقَهَا الْأَرْضَ فَمَنْ مَشَى عَلَيْهَا مُبْغِضاً لَكَ مَشَى حَرَاماً.
وَ رَوَى ابْنُ بَابَوَيْهِ مِنْ حَدِيثٍ طَوِيلٍ أَوْرَدَهُ فِي تَزْوِيجِ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ بِفَاطِمَةَ سلام الله عليها أَنَّهُ أَخَذَ فِي فِيهِ مَاءً وَ دَعَا فَاطِمَةَ فَأَجْلَسَهَا بَيْنَ يَدَيْهِ، ثُمَّ مَجَّ الْمَاءَ فِي الْمِخْضَبِ وَ هُوَ الْمِرْكَنُ وَ غَسَّلَ قَدَمَيْهِ وَ وَجْهَهُ، ثُمَّ دَعَا فَاطِمَةَ سلام الله عليها وَ أَخَذَ كَفّاً مِنْ مَاءٍ فَضَرَبَ بِهِ عَلَى رَأْسِهَا وَ كَفّاً بَيْنَ يَدَيْهَا ثُمَّ رَشَّ جِلْدَهَا، ثُمَّ دَعَا بِمِخْضَبٍ آخَرَ ثُمَّ دَعَا عَلِيّاً فَصَنَعَ بِهِ كَمَا صَنَعَ بِهَا، ثُمَّ الْتَزَمَهُمَا فَقَالَ:
اللَّهُمَّ إِنَّهُمَا مِنِّي وَ أَنَا مِنْهُمَا، اللَّهُمَّ كَمَا أَذْهَبْتَ عَنِّي الرِّجْسَ وَ طَهَّرْتَنِي تَطْهِيراً فَأَذْهِبْ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهِّرْهُمْ تَطْهِيراً، ثُمَّ قَالَ قُومَا إِلَى بَيْتِكُمَا، جَمَعَ اللَّهُ بَيْنَكُمَا وَ بَارَكَ فِي سِيَرِكُمَا وَ أَصْلَحَ بَالَكُمَا، ثُمَّ قَامَ فَأَغْلَقَ عَلَيْهِمَا الْبَابَ بِيَدِهِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَأَخْبَرَتْنِي أَسْمَاءُ أَنَّهَا رَمَقَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمْ يَزَلْ يَدْعُو لَهُمَا خَاصَّةً لا يُشْرِكُهُمَا فِي دُعَائِهِ أَحَداً حَتَّى تَوَارَى فِي حُجْرَتِهِ.
وَ فِي رِوَايَةٍ أَنَّهُ قَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكُمَا فِي سِيَرِكُمَا وَ جَمَعَ شَمْلَكُمَا وَ أَلَّفَ عَلَى الْإِيمَانِ بَيْنَ قُلُوبِكُمَا، شَأْنَكَ بِأَهْلِكَ، السَّلامُ عَلَيْكُمَا.
وَ رُوِيَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ قَالَ:
لَمَّا زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍّ عليهما السلام كَانَ اللَّهُ تَعَالَى مُزَوِّجَهُ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ وَ كَانَ جَبْرَئِيلُ الْخَاطِبَ وَ كَانَ مِيكَائِيلُ وَ إِسْرَافِيلُ فِي سَبْعِينَ أَلْفاً مِنَ الْمَلائِكَةِ شُهُوداً وَ أَوْحَى اللَّهُ إِلَى شَجَرَةِ طُوبَى أَنِ انْثُرِي مَا فِيكِ مِنَ الدُّرِّ وَ الْيَاقُوتِ وَ اللُّؤْلُؤِ وَ أَوْحَى اللَّهُ إِلَى الْحُورِ الْعِينِ أَنِ الْتَقِطْنَهُ فَهُنَّ يَتَهَادَيْنَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَرَحاً بِتَزْوِيجِ فَاطِمَةَ عَلِيّاً.
وَ عَنْ شُرَحْبِيلَ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ:
دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلَى فَاطِمَةَ فِي صَبِيحَةِ عُرْسِهَا بِقَدَحٍ فِيهِ لَبَنٌ فَقَالَ:
اشْرَبِي فِدَاكِ أَبُوكِ، ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ عليه السلام :
اشْرَبْ فِدَاكَ ابْنُ عَمِّكَ.
وَ عَنْ شُرَحْبِيلَ بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ:

لَمَّا کَانَتْ صَبِیحَةُ الْعُرْسِ أصَابَ فَاطِمَةَ سلام الله علیها رِعْدَةٌ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
زَوَّجْتُکِ سَیِّداً فِی الدُّنْیَا «وَ إِنَّهُ فِی الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِینَ» (446).
وَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ شَکَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلِیّاً فَقَالَتْ:
یَا رَسُولَ اللَّهِ مَا یَدَعُ شَیْئاً مِنْ رِزْقِهِ إِلا وَزَّعَهُ بَیْنَ الْمَسَاکِینِ، فَقَالَ لَهَا: یَا فَاطِمَةُ أَتُسْخِطِینِی فِی أَخِی وَ ابْنِ عَمِّی، إِنَّ سَخَطَهُ سَخَطِی وَ إِنَّ سَخَطِی لَسَخَطُ اللَّهِ، فَقَالَتْ:
أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ وَ سَخَطِ رَسُولِهِ.
وَ رُوِیَ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ: قَالَ:
سَمِعْتُ أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام یَقُولُ: وَاللَّهِ لاتَکَلَّمَنَّ بِکَلامٍ لا یَتَکَلَّمُ بِهِ غَیْرِی إِلا کَذَّابٌ وَرِثْتُ نَبِیَّ الرَّحْمَةِ وَ زَوْجَتِی خَیْرُ نِسَاءِ الْأُمَّةِ وَ أَنَا خَیْرُ الْوَصِیِّینَ.
نیز در کتاب کشف الغمّه (447) از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل می‌کند که فرمود:
اگر علی بن ابیطالب علیه السلام نمی‌بود برای فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها کفو و همانندی پیدا نمی‌شد.
نیز از ابن عبّاس روایت می‌کند که رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:
خدا فاطمه را برای تو تزویج نمود و زمین را صداق آن بانو قرار داد. پس راه رفتن کسی که بغض تو را داشته باشد بر روی زمین حرام است.
ابن بابویه در قسمتی از یک حدیث طولانی که مربوط به ازدواج حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام و حضرت فاطمه سلام الله علیهاست روایت کرده:
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مقداری آب در دهان گرفته و حضرت فاطمه سلام الله علیها را صدا زد و در مقابل خود نشانید. سپس آن آب‌ها را از دهان خود درون تشتی ریخت و با آن آب، پاها و صورت مبارک خود را شست. سپس حضرت فاطمه سلام الله علیها را خواست و یک کف از آن آب را گرفت و بر سر او ریخت و مشتی نیز بین دستانش، پس پوست بدن او را شست و پس از آن تشتی دیگر خواست و آنگاه حضرت علی علیه السلام را صدا زد و با آن نیز همان کارهایی که با حضرت فاطمه سلام الله علیها انجام داده بود، تکرار فرمود. پس آنها را با هم همراه کرد و فرمود:
خداوندا، این دو از من و من از ایشان هستم. خداوندا! همان گونه که رجس و پلیدی را از من دور ساختی و مرا پاک و پاکیزه نمودی، از ایشان نیز پلیدی را دور فرما و آنها را پاک و پاکیزه نما، سپس فرمود:

مبارک گرداند راه و روش شما را و اصلاح کند زندگی و معیشت شما را، پس پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برخاست و به دست مبارک خود درب را بر روی آنها بست.
ابن عبّاس گفت:
اسماء به من خبر داد پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم همچنان در حقّ علی و زهرا علیهما السلام دعا می‌کرد و کسی را در دعای آنها شریک نمی‌کرد تا اینکه داخل حجره‌ی خویش گردید.
و در روایتی آمده است پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
خداوند راه و روش شما را مبارک فرماید، کار شما را اصلاح نموده و بین قلوب شما را بر پایه‌ی ایمان، اُلفت (بیشتری) ایجاد کند و بر شما باد رفع حوائج یکدیگر، سلام بر شما باد.
و روایت شده از جابر بن عبدالله که گفت:
قبل از آن که پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه سلام الله علیها را به عقد و نکاح حضرت علی علیه السلام درآورد، خداوند تعالی در بالاتر از عرش خود، آنها را به عقد یکدیگر درآورده بود، جبرئیل خطبه خواند و میکائیل و اسرافیل در بین هفتاد هزار فرشته شاهد آن عقد بودند و خداوند وحی فرستاد به درخت طوبی که نثار کن آنچه در خود داری از دُرّ و یاقوت و لؤلؤ و وحی فرستاد به حورالعین تا آن دُرّ و یاقوت و لؤلؤها را بردارند و آنها تا روز قیامت آن جواهرات را به یکدیگر هدیه می‌دهند و شاد و مسرور هستند به ازدواج حضرت فاطمه سلام الله علیها و حضرت علی علیه السلام.
و از شرحبیل بن سعید روایت شده که گفت:
رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در صبح عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها، قَدَحی از شیر نزد او آورد و فرمود:
بیاشام، فدای تو باد پدرت، سپس به حضرت علی علیه السلام فرمود:
بیاشام فدای تو باد پسر عمویت.
و از شرحبیل بن سعید انصاری نقل شده که گفت:
چون صبح عروسی فاطمه سلام الله علیها شد ترس و وحشتی بر او رسید، پس رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرتش فرمود:
من تو را به تزویج کسی درآوردم که در دنیا آقای (خلائق) است «و همانا او در آخرت حتماً از صالحین است».
از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت شده که فرمود:
حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام به پیغمبر خدا شکایت کرد و گفت:
یا رسول الله! علی تمام رزق و روزی خود را بین بینوایان تقسیم می‌نماید.
پیامبر خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

ای فاطمه! تو می‌خواهی مرا نسبت به برادرم و پسر عمویم خشمگین نمایی، در صورتی که خشم علی خشم من و خشم من خشم خدا است؟!
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:
از خشم خدا و رسول، به خدا پناه می‌برم.
از اصبغ بن نُباته روایت شده که گفت:
از حضرت امیر علیه السلام شنیدم می‌فرمود:
به خدا قسم سخنی می‌گویم که هر کس غیر از من بگوید کذّاب است: من وارث پیغمبر رحمت می‌باشم. زوجه‌ام بهترین زنان امّت است و من بهترین وصیّین هستم.

[روایت شماره] (38)

[الکافی] الْعِدَّةُ، عَنْ سَهْلٍ عَنِ الْبَزَنْطِیِّ، عَنْ عَبْدِ الْکَرِیمِ بْنِ عَمْرٍو، عَنِ ابْنِ أَبِی یَعْفُورٍ قَالَ:
سَمِعْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام یَقُولُ: إِنَّ عَلِیّاً تَزَوَّجَ فَاطِمَةَ سلام الله علیها عَلَی جَرْدِ بُرْدٍ وَ دِرْعٍ وَ فِرَاشٍ کَانَ مِنْ إِهَابِ کَبْشٍ.
بیان: قوله علی جرد برد، أی برد خلق.
در کتاب کافی (448) با چند واسطه نقل کرده که گفت شنیدم حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می‌فرمود:
همانا علی علیه السلام ازدواج کرد با فاطمه سلام الله علیها با عبایی سائیده شده، زره و فرشی که از پوست قوچ بود.
بیان: «جُرْدِ بُرْدٍ» یعنی لباس مندرس.

[روایت شماره] (39)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی، عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ، عَنِ ابْنِ بُکَیْرٍ قَالَ:
سَمِعْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام یَقُولُ: زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ عَلَی دِرْعٍ حُطَمِیَّةٍ یَسْوَی ثَلاثِینَ دِرْهَماً.
در کتاب کافی (449) با چند واسطه از محمّد بن یحیی نقل شده که گفت شنیدم حضرت امام صادق علیه السلام می‌فرمود:
تزویج نمود رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه را برای حضرت علی علیهما السلام با مهریه‌ی یک زره حُطمیّه که ارزش آن سی درهم بود.

[روایت شماره] (40)

[الکافی] عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ، عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ وَهْبٍ، عَنْ أَبَی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلِیّاً فَاطِمَةَ، عَلَی دِرْعٍ حُطَمِیَّةٍ وَ فِرَاشُهَا إِهَابُ کَبْشٍ یَجْعَلانِ الصُّوفَ إذَا اضْطَجَعَا تَحْتَ جُنُوبِهِمَا.
و همچنین در کتاب کافی (450) با چند واسطه از احمد بن محمّد روایت شده که حضرت امام صادق علیه السلام فرمود:
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را به همسری حضرت علی علیه السلام درآورد به زره‌ی حطمیّه و فرش آنها پوست قوچی بود که در هنگام خواب آن را برمی گرداندند و روی طرف نرم آن می‌خوابیدند.

[روایت شماره] (41)

[الکافی] بَعْضُ أَصْحَابِنَا، عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنْ اَلْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ [أَبِی] بُکَیرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ، عَلَی دِرْعٍ حُطَمِیَّةٍ تُسَاوِی ثَلاثِینَ دِرْهَماً.
بیان: یمکن الجمع بین تلک الرّوایات بوجوه:
الأوّل - أن یکون المراد کون الدِّرع جزءاً للمهر.
الثّانی - أن یکون المعنی أنّه لو کان هذا الیوم لساوی ثلاثین درهماً و إن کانت قیمته فی ذلک الزَّمان أکثر.
الثّالث - أن یقال إنّه کان یسوی ثلاثین درهماً، لکن بیع بخمس مائة درهم.
الرّابع - أن یکون بعض الأخبار محمولا علی التقیّة.
مرحوم کلینی در کتاب کافی (451) می‌گوید:
از بعضی اصحاب ما روایت شده که از حضرت علیّ بن الحسین علیهما السلام روایت کرده‌اند و حضرتش با چند واسطه از امام صادق علیه السلام روایت فرموده که حضرت فرمودند:
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را به ازدواج حضرت علی علیه السلام درآورد به زرهی آهنی، که ارزش آن سی درهم بود.
بیان: مرحوم علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌گوید:
جمع بین این روایات می‌تواند علّت‌هایی داشته باشد که از این قرار است:
اوّل: شاید منظور این باشد که (خود) آن زره جزئی از مِهر بوده‌ست.
دوّم:
در آن زمان این زره سی درهم ارزش داشته، گر چه در این زمان قیمت آن بیشتر شده‌ست.
سوّم:
آن زره ارزش و قیمتش سی درهم بوده، امّا حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آن را به پانصد درهم فروخته‌اند.
چهارم:
ممکن است بعضی از اخبار و روایات، حمل بر تقیّه شده باشد.

[روایت شماره] (42)

[الکافی] عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا، عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ الْخَزَّازِ، عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ، عَنْ أَبِی مَرْيَمَ الْأَنْصَارِیِّ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: كَانَ صَدَاقُ فَاطِمَةَ جَرْدَ بُرْدٍ (452) حِبَرَةٍ وَ دِرْعَ حُطَمِيَّةٍ وَ كَانَ فِرَاشُهَا إِهَابَ كَبْشٍ يُلْقِيَانِهِ وَ يَفْرُشَانِهِ وَ يَنَامَانِ عَلَيْهِ.

مرحوم کلینی در کافی (453) می‌گوید:

عدّه‌ای از اصحاب ما با چند واسطه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت کرده‌اند که فرمود:

صداق و مِهر حضرت فاطمه سلام الله علیها لباس راه راه و زرهی آهنی بود و زیرانداز و فرش آنها پوست قوچی بود که به هنگام خواب آن را برمی گرداندند و بر روی نرم آن می‌خوابیدند.

[روایت شماره] (43)

[الکافی] عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ، عَنْ دَاوُدَ، عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ شُعَیْبٍ قَالَ:
لَمَّا زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَلِیّاً فَاطِمَةَ دَخَلَ عَلَیْهَا وَ هِیَ تَبْکِی فَقَالَ لَهَا: مَا یُبْکِیکِ؟ فَوَاللَّهِ لَوْ کَانَ فِی أَهْلِی خَیْرٌ مِنْهُ مَا زَوَّجْتُکِهِ وَ مَا أَنَا زَوَّجْتُکِهِ وَ لَکِنَّ اللَّهَ زَوَّجَکِ وَ أَصْدَقَ عَنْکِ الْخُمُسَ مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ.
در کتاب کافی (454) با چند واسطه از یعقوب بن شعیب نقل می‌کند که او گفت:
چون رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را به تزویج حضرت علی علیه السلام درآورد، رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بر حضرت فاطمه سلام الله علیها داخل شد و (دید) که ایشان گریه می‌کنند، پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به ایشان فرمود:
چه چیزی تو را گریان کرده‌ست؟ به خدا قسم اگر در بین خویشاوندان من کسی بهتر از او بود من تو را به ازدواج آن شخص درمی آوردم، من تو را به ازدواج او درنیاوردم بلکه خداوند تو را به او تزویج فرمود و صداق و مهر تو را خمس اموال مردم قرار داد تا زمانی که آسمان‌ها و زمین باقیست.

[روایت شماره] (44)

[الکافی] عَلِیُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ بْنِ سُلَیْمَانَ، عَمَّنْ حَدَّثَهُ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
إِنَّ فَاطِمَةَ سلام الله علیها قَالَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
زَوَّجْتَنِی بِالْمَهْرِ الْخَسِیسِ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
مَا أَنَا زَوَّجْتُکِ وَ لَکِنَّ اللَّهَ زَوَّجَکِ مِنَ السَّمَاءِ وَ جَعَلَ مَهْرَکِ خُمُسَ الدُّنْیَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ.
شیخ کلینی در کتاب کافی (455) با چند واسطه از حضرت صادق آل محمّد روایت می‌کند که فرمود:
حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها به پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عرض کرد:
شما مرا با یک مهریه‌ی مختصری شوهر دادی.
پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
من تو را تزویج نکردم، بلکه خدای سبحان، متصدّی امر ازدواج تو شد و خمس دنیا را تا آسمان‌ها و زمین برقرار باشند، مهریه‌ی تو قرار داد.

[روایت شماره] (45)

[الکافی] عَلِیٌّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ، عَنْ جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
لا غَیْرَةَ فِی الْحَلالِ بَعْدَ قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
لا تُحْدِثَا شَیْئاً حَتَّی أَرْجِعَ إِلَیْکُمَا، فَلَمَّا أَتَاهُمَا أَدْخَلَ رِجْلَیْهِ بَیْنَهُمَا فِی الْفِرَاشِ.
در کتاب کافی (456) با چند واسطه از حضرت امام صادق علیه السلام نقل می‌کند که فرمود:
غیرت ورزیدن درباره‌ی حلال جایز نیست بعد از آنکه رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
کاری از شما سر نزند تا من نزد شما بازگردم. چون رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد آن دو بزرگوار برگشت دو پای مبارک خود را داخل بستر و بین آنها قرار داد.

[روایت شماره] (46)

[الكافی] عَلِیٌّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ الْبَرْقِیِّ رَفَعَهُ قَالَ:
لَمَّا زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَاطِمَةَ قَالُوا: بِالرِّفَاءِ وَ الْبَنِینَ،
قَالَ:
لا بَلْ عَلَی الْخَیْرِ وَ الْبَرَكَةِ.
إیضاح: قال [الجزریُّ] فیه: نهی أن یقال للمتزوِّج بالرِّفاء و البنین الرِّفاء: الالتیام و الاتّفاق و البركة و النّماء و إنّما نهی عنه كراهیة لأنّه كان من عادتهم و لهذا سنَّ فیه غیره.
در كتاب كافی (457) با چند واسطه از ابی عبدالله برقی روایت كرد و او بدون ذكر اسماء روات دیگر گفته: چون رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را شوهر داد، (مردم به آنها) می‌گفتند:
«بِالرِّفَاءِ وَ الْبَنِین» به امید همدلی همسری و فرزندان بسیار و رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
نه [این چنین بگویید] به امید خیر و بركت.
بیان: جزری گفته پیامبر اكرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در این روایت نهی كرده به شخصی كه ازدواج كرده بگویند:
«بِالرِّفَاءِ وَ الْبَنِین».
و «الرِّفاء» به معنی التیام و اتّفاق (كه آن زن و شوهر با هم اتّفاق نظر داشته باشند) و به معنی بركت و رشد و موفقیّت نیز آمده و همانا رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گفتن این جمله را نهی فرمود، زیرا مایل نبوده، این جزء عادت‌های مردم شود.
به همین جهت كه پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نهی فرمود، شادباش گفتن‌های دیگری سنّت شده‌ست.

[روایت شماره] (47)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ ابْنِ مَعْرُوفٍ، عَنِ ابْنِ مَهْزِیَارَ، عَنْ مُخَلَّدِ بْنِ مُوسَی، عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عَلِیٍّ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ یَحْیَی الْیَرْبُوعِیِّ، عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّمَ:
«إِنَّما أَنَا بَشَرٌ مِثْلُکُمْ» (458) أَتَزَوَّجُ فِیکُمْ وَ أُزَوِّجُکُمْ إِلا فَاطِمَةَ فَإِنَّ تَزْوِیجَهَا نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ.
نیز در همان کتاب (459) با چند واسطه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
من بشری هستم مثل شما. از شما زن می‌گیرم و به شما زن می‌دهم. ولی موضوع ازدواج فاطمه سلام الله علیها، یک امر آسمانی‌ست.

[روایت شماره] (48)

[تفسیر فرات بن إبراهیم (460)] عَلِیُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَخْلَدٍ الْجُعْفِیُّ مُعَنْعَناً عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِیَ اللَّهُ عَنْهُ فِی قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَی «وَ هُوَ الَّذِی خَلَقَ مِنَ الْماءِ بَشَراً فَجَعَلَهُ نَسَباً وَ صِهْراً» (461) قَالَ:
خَلَقَ اللَّهُ نُطْفَةً بَیْضَاءَ مَکْنُونَةً فَجَعَلَهَا فِی صُلْبِ آدَمَ، ثُمَّ نَقَلَهَا مِنْ صُلْبِ آدَمَ إِلَی صُلْبِ شَیْثٍ وَ مِنْ صُلْبِ شَیْثٍ إِلَی صُلْبِ أَنُوشَ وَ مِنْ صُلْبِ أَنُوشَ إِلَی صُلْبِ قَیْنَانَ، حَتَّی تَوَارَثَتْهَا کِرَامُ الْأَصْلَابِ فِی مُطَهَّرَاتِ الْأَرْحَامِ، حَتَّی جَعَلَهَا اللَّهُ فِی صُلْبِ عَبْدِالْمُطَّلِبِ، ثُمَّ قَسَمَهَا نِصْفَیْنِ، فَأَلْقَی نِصْفَهَا إِلَی صُلْبِ عَبْدِاللَّهِ وَ نِصْفَهَا إِلَی صُلْبِ أَبِی طَالِبٍ وَ هِیَ سُلَالَةٌ تُولِدُ مِنْ عَبْدِاللَّهِ مُحَمَّداً وَ مِنْ أَبِی طَالِبٍ عَلِیّاً عَلَیْهِمَا الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ، فَذَلِکَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَی «وَ هُوَ الَّذِی خَلَقَ مِنَ الْماءِ بَشَراً فَجَعَلَهُ نَسَباً وَ صِهْراً» وَ زَوَّجَ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ عَلِیّاً، فَعَلِیٌّ مِنْ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدٌ مِنْ عَلِیٍّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ وَ فَاطِمَةُ نَسَبٌ وَ عَلِیٌّ الصِّهْرُ. (462)
در کتاب تفسیر فرات بن ابراهیم (463) آمده:
علی بن محمّد بن مَخْلَد جعفی با ذکر اسامی راویانی سند خود را به ابن عبّاس می‌رساند که او در تفسیر این فرموده‌ی خداوند متعال در قرآن که می‌فرماید:
«و اوست خدایی که از آب بشر را آفرید و بین آنها خویشی نسب و بستگی ازدواج را قرار داد» گفته: خداوند خلق نمود نطفه‌ی روشن و نورانی مستوری را، پس آن را قرار داد در صُلب آدم، سپس آن را منتقل کرد به صلب «شیث» و از صلب شیث به صلب «أنوش» و از صلب انوش به صلب «قینان» تا آنجا که ارث می‌بردند این نطفه را، بهترین و گرامی‌ترین صُلب‌ها در پاکیزه‌ترین رحم‌ها تا آن که خداوند آن را در صلب عبدالمطّلب قرار داد. پس آن نطفه را به دو نصف تقسیم نمود، پس نصفی از آن را در صلب عبدالله قرار داد و نصف دیگر را به صلب عبدالمطّلب منتقل نمود و از این نطفه، سُلاله‌ای از عبدالله متولّد شد به نام محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و از ابیطالب متولّد شد به نام علی علیه السلام و به همین معناست فرمایش خداوند تعالی: «و اوست خدایی که از آب بشر را آفرید و بین آنها خویشی نسب و بستگی ازدواج را قرار داد» و ازدواج کرد حضرت فاطمه سلام الله علیها دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با حضرت علی علیه السلام، پس حضرت علی علیه السلام از حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از حضرت علی علیه السلام است و منظور از

«نسب» در این آیه امام حسن و امام حسین و حضرت فاطمه: است و منظور از «صِهر» (داماد) حضرت علی علیه السلام است.

[روایت شماره] (49)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارُ وَ كِتَابُ الْمُخْتَصَرِ: لِلْحَسَنِ بْنِ سُلَيْمَانَ نَقْلاً مِنْ كِتَابِ الْفِرْدَوْسِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهُ قَالَ:
لَوْلا عَلِيٌّ لَمْ يَكُنْ لِفَاطِمَةَ كُفْوٌ.
در كتاب مصباح الانوار و كتاب مختصر با واسطه از پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل شده كه حضرت فرمود:
اگر خدای تعالی حضرت علی عليه السلام را خلق نمی‌كرد، همسری برای فاطمه سلام الله عليها يافت نمی‌شد.
وَ مِنْهُ رَفَعَهُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ لِعَلِيٍّ عليه السلام :
يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ زَوَّجَكَ فَاطِمَةَ وَ جَعَلَ صَدَاقَهَا الْأَرْضَ، فَمَنْ مَشَى عَلَيْهَا مُبْغِضاً لَكَ مَشَى عَلَيْهَا حَرَاماً.
با ذكر سند از ابن عبّاس نقل كرده كه پيامبر اكرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت علی عليه السلام فرمود:
ای علی! همانا خداوند عزّوجلّ تزويج كرد فاطمه سلام الله عليها را به تو و مهريّه و صداق او را زمين قرار داد؛ پس هر كس بر روی زمين راه برود و كينه و بغض تو را داشته باشد، راه رفتنش بر روی زمين حرام است.

بخش ششم؛ معاشرت حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها با حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام (باب 6؛ کیفیه معاشرتها سلام الله علیها مع علیّ علیه السلام)

[روایت شماره] (01)

[علل الشّرائع] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّكَّرِيِّ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَبْدِيِّ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُسْلِمٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِاللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِی هُرَيْرَةَ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الْفَجْرَ ثُمَّ قَامَ بِوَجْهٍ كَئِيبٍ وَ قُمْنَا مَعَهُ حَتَّى صَارَ إِلَى مَنْزِلِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها فَأَبْصَرَ عَلِيّاً نَائِماً بَيْنَ يَدَيِ الْبَابِ عَلَى الدَّقْعَاءِ، فَجَلَسَ النَّبِیُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَجَعَلَ يَمْسَحُ التُّرَابَ عَنْ ظَهْرِهِ وَ يَقُولُ: قُمْ فِدَاکَ أَبِی وَ أُمِّی يَا أَبَا تُرَابٍ، ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِهِ وَ دَخَلا مَنْزِلَ فَاطِمَةَ، فَمَكَثْنَا هُنَيْئَةً، ثُمَّ سَمِعْنَا ضِحْكاً عَالِياً، ثُمَّ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِوَجْهٍ مُشْرِقٍ، فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ دَخَلْتَ بِوَجْهٍ كَئِيبٍ وَ خَرَجْتَ بِخِلافِهِ، فَقَالَ:
كَيْفَ لا أَفْرَحُ وَ قَدْ أَصْلَحْتُ بَيْنَ اثْنَيْنِ أَحَبِّ أَهْلِ الْأَرْضِ إِلَى أَهْلِ السَّمَاءِ.
بيان: الدقعاء التراب و الأخبار المشتملة على منازعتهما مأولة بما يرجع إلى ضرب من المصلحة، لظهور فضلهما على الناس أو غير ذلک مما خفی علينا جهته.
شيخ صدوق در کتاب علل الشّرايع (464) با چند واسطه از ابوهريره روايت می‌کند که گفت:
يک روز پيغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نماز صبح را به جای آورد. آنگاه با يک صورت اندوهناکی برخاست و ما هم با آن حضرت برخاستيم.
آن بزرگوار متوجّه منزل فاطمه‌ی اطهر سلام الله عليها شد، حضرت علی عليه السلام را ديد که جلوی در روی خاک‌ها خوابيده‌ست.
پيغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خاک‌ها را از پشت اميرالمؤمنين علی عليه السلام پاک نمود و فرمود:
برخيز پدر و مادرم به فدای تو ای ابوتراب! سپس دست مبارک حضرت امير عليه السلام را گرفت و با يکديگر داخل منزل حضرت زهرا سلام الله عليها شدند. ما مختصری مکث نموديم آنگاه صدای خنده‌اش به گوش ما رسيد. پس از اين جريان ديديم پيامبر خدا با صورتی خوشحال و درخشان از خانه‌ی فاطمه خارج شد.
گفتيم يا رسول الله! با صورتی مغموم و اندوهناک وارد و با صورتی خوشحال بازگشتی؟!
فرمود:
چرا خوشحال نباشم، در صورتی که بين دو نفر را که نزد اهل آسمان محبوب‌ترين مردم زمين هستند صلح و سازش دادم.
بيان: علامه‌ی مجلسی رحمة الله عليه می‌فرمايد «دَقعاء» به معنای خاک است و نيز اين گونه اخباری را که مشتمل بر نزاع بين حضرت امير و

حضرت زهرا علیهما السلام می‌باشند باید تأویل و تفسیر نمود، از قبیل اینکه منظور از آنها اظهار فضائل و مناقب ایشان باشد و یا غیر آن، از چیزهایی که بر ما پوشیده‌ست.

[روایت شماره] (02)

[علل الشّرائع] الْقَطَّانُ، عَنِ السُّكَّرِیِّ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِمْرَانَ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِی ثَابِتٍ قَالَ:
كَانَ بَيْنَ عَلِیٍّ وَ فَاطِمَةَ عليهما السلام كَلَامٌ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أُلْقِیَ لَهُ مِثَالٌ فَاضْطَجَعَ عَلَيْهِ، فَجَاءَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها فَاضْطَجَعَتْ مِنْ جَانِبٍ وَ جَاءَ عَلِیٌّ عليه السلام فَاضْطَجَعَ مِنْ جَانِبٍ،
قَالَ:
فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَدَ عَلِیٍّ فَوَضَعَهَا عَلَى سُرَّتِهِ وَ أَخَذَ يَدَ فَاطِمَةَ فَوَضَعَهَا عَلَى سُرَّتِهِ فَلَمْ يَزَلْ حَتَّى أَصْلَحَ بَيْنَهُمَا ثُمَّ خَرَجَ فَقِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ دَخَلْتَ وَ أَنْتَ عَلَى حَالٍ وَ خَرَجْتَ وَ نَحْنُ نَرَى الْبُشْرَى فِی وَجْهِكَ،
قَالَ:
[وَ] مَا يَمْنَعُنِی وَ قَدْ أَصْلَحْتُ بَيْنَ اثْنَيْنِ أَحَبِّ مَنْ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ إِلَیَّ.
قال الصّدوق؛ : ليس هذا الخبر عندی بمعتمد و لا هو لی بمعتقد فی هذه العلّة لأنّ عليّاً و فاطمة عليهما السلام ما كانا ليقع بينهما كلام يحتاج رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إلى الإصلاح بينهما، لأنه عليه السلام سيّدالوصيّين و هی سيّدة نساء العالمين، مقتديان بنبیّ الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فی حسن الخلق.
مصباح الأنوار: عن حبيب مثله.
بيان: المثال بالكسر الفراش، ذكره الفيروزآبادیّ.
نیز در همان کتاب (465) با چند واسطه از حبیب بن ابی ثابت روایت می‌کند که گفت:
بین حضرت زهراء و علی بن ابیطالب علیهما السلام گفتگویی پیش آمد. پس از آن رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد ایشان وارد شد، فرشی برای آن حضرت گستردند و ایشان خوابید.
حضرت امیر علیه السلام نیز آمد و یک طرف آن بزرگوار خوابید. پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دست حضرت علی علیه السلام را گرفت و فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را گرفت و روی وسط شکم خود نهاد.
آنگاه بین ایشان را صلح و سازش داد. سپس خارج شد به آن حضرت گفته شد:
یا رسول الله! تو با حال مخصوصی بر علی و زهرا وارد شدی ولی اکنون می‌بینیم با این همه خوشحالی خارج گردیدی؟!
فرمود:
چگونه شاد نباشم، در صورتی که بین دو نفر را که نزد من محبوب‌ترین

اهل زمین می‌باشند صلح و سازش دادم.
شیخ صدوق رحمة الله علیه می‌گوید:
این خبر نزد من معتبر و مورد اعتماد نیست. زیرا بین علی و فاطمه علیهما السلام سخنی در نمی‌گرفت که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بیاید و بین ایشان را صلح و سازش بدهد.
حضرت علی علیه السلام سیّدالوصیّین می‌باشد و فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها سیده‌ی زنان عالم است. ایشان از نظر اخلاق، به حضرت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم اقتدا می‌کردند.
در کتاب مصباح الانوار از حبیب مثل این حدیث نقل شده‌ست.
بیان: المثال به کسر حرف میم به معنای بستر آمده همان طور که مرحوم فیروزآبادی ذکر کرده‌ست.

[روایت شماره] (03)

[علل الشّرائع] أَبِی، عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَرَفَةَ، عَنْ وَکِیعٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْرَائِیلَ، عَنْ أَبِی صَالِحٍ، عَنْ أَبِی ذَرٍّ؛ قَالَ:
کُنْتُ أَنَا وَ جَعْفَرُ بْنُ أَبِی طَالِبٍ مُهَاجِرَیْنِ إِلَی بِلادِ الْحَبَشَةِ (466) فَأَهْدَیْتُ لِجَعْفَرٍ جَارِیَةً قِیمَتُهَا أَرْبَعَةُ آلافِ دِرْهَمٍ، فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِینَةَ أَهْدَاهَا لِعَلِیٍّ علیه السلام تَخْدُمُهُ، فَجَعَلَهَا عَلِیٌّ فِی مَنْزِلِ فَاطِمَةَ.
فَدَخَلَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها یَوْماً فَنَظَرَتْ إِلَی رَأْسِ عَلِیٍّ علیه السلام فِی حَجْرِ الْجَارِیَةِ فَقَالَتْ:
یَا أَبَاالْحَسَنِ فَعَلْتَهَا، فَقَالَ:
لا وَاللَّهِ یَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ مَا فَعَلْتُ شَیْئاً فَمَا الَّذِی تُرِیدِینَ؟
قَالَتْ تَأْذَنُ لِی فِی الْمَصِیرِ إِلَی مَنْزِلِ أَبِی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ لَهَا: قَدْ أَذِنْتُ لَکِ.
فَتَجَلَّلَتْ بِجَلالِهَا وَ تَبَرْقَعَتْ بِبُرْقُعِهَا وَ أَرَادَتِ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَهَبَطَ جَبْرَئِیلُ علیه السلام فَقَالَ:
یَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ یُقْرِئُکَ السَّلامَ وَ یَقُولُ لَکَ: إِنَّ هَذِهِ فَاطِمَةُ قَدْ أَقْبَلَتْ تَشْکُو عَلِیّاً فَلا تَقْبَلْ مِنْهَا فِی عَلِیٍّ شَیْئاً، فَدَخَلَتْ فَاطِمَةُ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
جِئْتِ تَشْکِینَ عَلِیّاً،
قَالَتْ:
إِی وَ رَبِّ الْکَعْبَةِ، فَقَالَ لَهَا: ارْجِعِی إِلَیْهِ فَقُولِی لَهُ: رَغِمَ أَنْفِی لِرِضَاکَ.
فَرَجَعَتْ إِلَی عَلِیٍّ علیه السلام فَقَالَتْ لَهُ یَا أَبَاالْحَسَنِ رَغِمَ أَنْفِی لِرِضَاکَ تَقُولُهَا ثَلاثاً فَقَالَ لَهَا: عَلِیٌّ شَکَوْتِنِی إِلَی خَلِیلِی وَ حَبِیبِی رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، وَا سَوْأَتَاهْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، أُشْهِدُاللَّهَ یَا فَاطِمَةُ أَنَّ الْجَارِیَةَ حُرَّةٌ لِوَجْهِ اللَّهِ وَ أَنَّ الْأَرْبَعَ مِائَةِ دِرْهَمٍ الَّتِی فَضَلَتْ مِنْ عَطَائِی صَدَقَةٌ عَلَی فُقَرَاءِ أَهْلِ الْمَدِینَةِ.
ثُمَّ تَلَبَّسَ وَ انْتَعَلَ وَ أَرَادَ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَهَبَطَ جَبْرَئِیلُ علیه السلام فَقَالَ:
یَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ یُقْرِئُکَ السَّلامَ وَ یَقُولُ لَکَ: قُلْ لِعَلِیٍّ: قَدْ أَعْطَیْتُکَ الْجَنَّةَ بِعِتْقِکَ الْجَارِیَةَ فِی رِضَی فَاطِمَةَ وَ النَّارَ بِالْأَرْبَعِ مِائَةِ دِرْهَمٍ الَّتِی تَصَدَّقْتَ بِهَا، فَأَدْخِلِ الْجَنَّةَ مَنْ شِئْتَ بِرَحْمَتِی وَ أَخْرِجْ مِنَ النَّارِ مَنْ شِئْتَ بِعَفْوِی، فَعِنْدَهَا قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :
أَنَا قَسِیمُ اللَّهِ بَیْنَ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ.
[المناقب لابن شهرآشوب] أبومنصور الکاتب فی کتاب الرّوح و الرّیحان، عن أبی ذرّ مثله.

[بشارة المصطفی] والدی أبوالقاسم و عمّار بن یاسر و ولده سعد جمیعاَ، عن إبراهیم بن نصر الجرجانیٍّ، عن محمّد بن حمزة المرعشیٍّ، عن محمّد بن الحسن، عن محمّد بن جعفر، عن حمزة بن إسماعیل، عن أحمد بن الخلیل، عن یحیی بن عبد الحمید، عن شریک، عن لیث بن أبی سلیم، عن مجاهد، عن ابن عبّاس مثله بأدنی تغییر و قد أوردناه فی باب أنّه علیه السلام قسیم الجنّة و النّار (467).

شیخ صدوق در علل الشّرایع (468) با چند واسطه از ابوذر روایت می‌کند که گفت:

در آن موقعی که من و جعفر بن ابیطالب به سوی حبشه هجرت می‌کردیم کنیزکی را به جعفر بن ابیطالب هدیه کردند که قیمت آن 4000 درهم بود. هنگامی که به مدینه آمدیم جعفر آن کنیزک را به حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام تقدیم نمود که خدمتگزار آن بزرگوار باشد.

حضرت امیر علیه السلام آن کنیزک را در خانه‌ی فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها جای داد.

یک روز حضرت زهراء سلام الله علیها داخل خانه گردید مواجه شد با حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام که سر مبارک خود را در کنار آن کنیزک نهاده بود.

حضرت فاطمه به حضرت علی علیهما السلام عرض کرد:

آیا با این کنیزک عملی انجام داده‌ای؟

فرمود:

نه به خدا قسم، من عملی انجام نداده‌ام، منظور تو چیست؟

عرض کرد:

به من اجازه بده تا به خانه‌ی پدرم بروم.

فرمود:

مانعی ندارد.

وقتی حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها لباس پوشید و نقاب زد که به خانه‌ی پدر بزرگوار خویش برود جبرئیل نازل شد و گفت:

یا محمّد! خدای رؤوف به تو سلام می‌رساند و می‌فرماید:

اکنون فاطمه‌ی زهراء نزد تو می‌آید و از علی شکایت می‌کند ولی تو به شکایت وی ترتیب اثر مده!

موقعی که حضرت فاطمه سلام الله علیها به حضور پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشرّف شد آن حضرت فرمود:

گمانم آمدی که از علی شکایت کنی؟

عرض کرد:

آری به خدا قسم.

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:

برگرد و به علی بگو: من علیرغم میل باطنی خود، راضیم به رضای تو! !
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به سوی حضرت علی علیه السلام مراجعت نمود و سه مرتبه به آن بزرگوار عرض کرد:

یا اباالحسن! من علیرغم میل باطنی خود به رضای تو راضی می‌باشم.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

شکایت مرا به دوست و حبیبم پیغمبر اکرم نمودی؟ آه از شرمندگی من نزد پیامبر خدا! ای فاطمه! من خدا را شاهد می‌گیرم که این کنیزک را در راه خدا آزاد نمودم و آن چهارصد درهمی که از عطاء من زیاد آمده برای فقراء مدینه صدقه‌ست.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام پس از این گفتگوها لباس و نعلین‌های خود را پوشید که به حضور حضرت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشرّف شود. جبرئیل نازل شد و گفت:

یا محمّد! خدای مهربان سلام می‌رساند و می‌فرماید:

به حضرت امیر بفرما: من بهشت را برای اینکه آن کنیز را به جهت رضایت فاطمه آزاد کردی به تو عطا نمودم و جهنّم را برای آن چهارصد درهمی که صدقه دادی در اختیار تو نهادم.

پس تو هر کسی را که می‌خواهی با اجازه‌ی من داخل بهشت کن و هر کسی را که می‌خواهی به وسیله‌ی عفو و بخشش من از جهنّم آزاد نما!

بدین لحاظ بود که حضرت امیر علیه السلام می‌فرمود:

من از طرف خدا تقسیم کننده‌ی بهشت و جهنّم می‌باشم (469).

در کتاب‌های مناقب (470) و بشارة المصطفی (471) با سندهای دیگری مثل این حدیث با کمی تغییر آمده‌ست.

[روایت شماره] (04)

[المناقب لابن شهرآشوب] لَمَّا انْصَرَفَتْ فَاطِمَةُ مِنْ عِنْدِ أَبِی بَکْرٍ أَقْبَلَتْ عَلَی أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام فَقَالَتْ لَهُ: یَا ابْنَ أَبِی طَالِبٍ اشْتَمَلْتَ شِیمَةَ الْجَنِینِ وَ قَعَدْتَ حُجْرَةَ الظَّنِینِ فَنَقَضْتَ قَادِمَةَ الْأَجْدَلِ، فَخَانَکَ رِیشُ الْأَعْزَلِ [أَضْرَعْتَ خَدَّکَ یَوْمَ أَضَعْتَ جِدَّکَ، افْتَرَسْتَ الذِّئَابَ وَ افْتَرَشْتَ التُّرَابَ، مَا کَفَفْتَ قَائِلاً وَ لا أَغْنَیْتَ بَاطِلاً] هَذَا ابْنُ أَبِی قُحَافَةَ یَبْتَزُّنِی نُحَیْلَةَ أَبِی وَ بُلَیْغَةَ ابْنِی، وَاللَّهِ لَقَدْ أَجْهَرَ فِی خِصَامِی وَ أَلْفَیْتُهُ أَلَدَّ فِی کَلامِی، حَتَّی مَنَعَتْنِی الْقَیْلَةُ نَصْرَهَا وَ الْمُهَاجِرَةُ وَصْلَهَا وَ غَضَّتِ الْجَمَاعَةُ دُونِی طَرْفَهَا، فَلا دَافِعَ وَ لا مَانِعَ خَرَجْتُ کَاظِمَةً وَ عُدْتُ رَاغِمَةً وَ لا خِیَارَ، لِی لَیْتَنِی مِتُّ قَبْلَ هِینَتِی وَ دُونَ زَلَّتِی عَذِیرِیَ اللَّهُ مِنْکَ عَادِیاً وَ مِنْکَ حَامِیاً، وَیْلایَ فِی کُلِّ شَارِقٍ، وَیْلایَ مَاتَ الْعَمَدُ وَ وَهَنَتِ الْعَضُدُ وَ شَکْوَایَ إِلَی أَبِی. وَ عُدْوَایَ إِلَی رَبِّی اللَّهُمَّ أَنْتَ أَشَدُّ قُوَّةً.
فَأَجَابَهَا أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ: لا وَیْلَ لَکِ بَلِ الْوَیْلُ لِشَانِئِکِ نَهْنِهِی عَنْ وَجْدِکِ یَا بُنَیَّةَ الصَّفْوَةِ وَ بَقِیَّةَ النُّبُوَّةِ، فَمَا وَنَیْتُ عَنْ دِینِی وَ لا أَخْطَأْتُ مَقْدُورِی، فَإِنْ کُنْتِ تُرِیدِینَ الْبُلْغَةَ، فَرِزْقُکِ مَضْمُونٌ وَ کَفِیلُکِ مَأْمُونٌ وَ مَا أُعِدَّ لَکِ خَیْرٌ مِمَّا قُطِعَ عَنْکِ، فَاحْتَسِبِی اللَّهَ، فَقَالَت: حَسْبِیَ اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ (472).
بیان: أقول: قد مرَّ [تصحیح] کلماتها و شرحها فی أبواب فدک.
در کتاب مناقب (473) می‌نگارد هنگامی که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها از نزد ابوبکر مراجعت نمود و پیش امیرالمؤمنین علیه السلام آمد. به آن حضرت گفت:
هنگامی که حضرت فاطمه سلام الله علیها از نزد ابو بکر بازگشت پیش حضرت علی علیه السلام آمده عرض کرد:
ای فرزند ابوطالب! آیا همچون جنین پرده‌نشین شده‌ای و چون کسی که به او تهمت زده‌اند در گوشه‌ی خانه نشسته‌ای؟ تو آن کسی بودی که پرهای بزرگ شاهین را شکستی، حال چه شده که این پرهای بی‌ارزش دست و پای تو را بسته‌اند. ابوبکر هدیه‌ی پدرم را از من به زور گرفته، آشکارا به دشمنی من برخاسته و از لجاج و عناد خود روی برنمی‌تابد چندان که اوس و خزرج از من بریدند و مهاجران نیز از حمایت من خودداری کردند و مردم نیز یاری کردن را فراموش نمودند و امروز برای دفع ستم‌های آن مرد، نه یاوری دارم و نه مددکاری. امروز خشم خود را فرو خوردم و از خانه خارج شدم ولی با خواری بازگشتم. تو شیرمردی بودی که گرگ‌ها را در هم می‌کوبیدی، ولی امروز در را به روی خود بسته‌ای. آیا توان دفاع از حق را، از تو گرفته‌اند؟ آیا قدرت برگرداندن این باطل را نداری؟ چرا که من دیگر قدرت دفاع از خود را ندارم. ای کاش قبل از امروز مُرده بودم و شاهد این

خواری و مذلّت نبودم! اگر با تو به تندی سخن گفتم و یا از یاری نکردنت برآشفتم، از خدا مطالبه عفو و بخشش می‌کنم.
وای بر من از هر صبحی که سر برآورد در حالی که پناهگاه بزرگ من از دنیا رفته و نبودنش مرا این چنین پریشان و ناتوان ساخته‌ست. امروز دیگر چه می‌توانم بکنم جز آنکه شکایت این مردم را به پدرم بکنم و از خداوند طلب یاری کنم؟ بارالها قدرت تو از همه کس بیشتر است پس خودت دادِ مرا از این نامردمان بستان.
حضرت علی علیه السلام به حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:
ای دختر آنکه خداوند انتخابش کرد و ای یادگار پیامبر، غم مخور، بلکه شایسته است آن که حقّ تو را پایمال نموده آه و ناله پیشه کند زیرا آن حق، دامان او را خواهد سوزاند، امّا بدان که من به دلیل سستی و ضعف گوشه‌نشین نشده‌ام، بلکه آنچه در توان داشتم به کار بستم ولی نتیجه‌ای نگرفتم و آنها را به خداوند واگذار کردم، که خداوند عهده‌دار امر آنهاست و از مکر و نیرنگ اینان نیز در امان است.
پس حضرت فاطمه سلام الله علیها آرام گرفت و فرمود:
خداوند مرا کافیست و او بهترین وکیل برای بندگان خویش است.

[روایت شماره] (05)

[المناقب لابن شهرآشوب] مَعْقِلُ بْنُ يَسَارٍ وَ أَبُوقُبَيْلٍ وَ ابْنُ إِسْحَاقَ وَ حَبِيبُ بْنُ أَبِى ثَابِتٍ وَ عِمْرَانُ بْنُ الْحُصَيْنِ وَ ابْنُ غَسَّانَ وَ الْبَاقِرُ عليه السلام مَعَ اخْتِلافِ الرِّوَايَاتِ وَ اتِّفَاقِ الْمَعْنَى، أَنَّ النِّسْوَةَ قُلْنَ: يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ خَطَبَكِ فُلانٌ وَ فُلانٌ فَرَدَّهُمْ أَبُوكِ وَ زَوَّجَكِ عَائِلاً! فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَتْ:
يَا رَسُولَ اللَّهِ زَوَّجْتَنِى عَائِلاً فَهَزَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِيَدِهِ مِعْصَمَهَا وَ قَالَ:
لا يَا فَاطِمَةُ وَ لَكِنْ زَوَّجْتُكِ أَقْدَمَهُمْ سِلْماً وَ أَكْثَرَهُمْ عِلْماً وَ أَعْظَمَهُمْ حِلْماً، أَمَا عَلِمْتِ يَا فَاطِمَةُ أَنَّهُ أَخِى فِى الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ، فَضَحِكَتْ وَ قَالَتْ رَضِيتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ فِى رِوَايَةِ أَبِى قُبَيْلٍ: لَمْ أُزَوِّجْكِ حَتَّى أَمَرَنِى جَبْرَئِيلُ وَ فِى رِوَايَةِ عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَيْنِ وَ حَبِيبِ بْنِ أَبِى ثَابِتٍ أَمَا إِنِّى قَدْ زَوَّجْتُكِ خَيْرَ مَنْ أَعْلَمُ وَ فِى رِوَايَةِ ابْنِ غَسَّانَ زَوَّجْتُكِ خَيْرَهُمْ.
وَ فِى كِتَابِ ابْنِ شَاهِينَ: عَبْدِالرَّزَّاقِ، عَنْ مُعَمَّرٍ، عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
أَنْكَحْتُكِ أَحَبَّ أَهْلِى إِلَيَّ.
ابن شهر آشوب در مناقب (474) با چند واسطه از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
زنان قریش به حضرت فاطمه سلام الله علیها گفتند:
فلان و فلان خواستگار تو بودند، پدر تو آنان را رد کرد و تو را به مردی شوهر داد که تهیدست است. موقعی که پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد آن بزرگوار آمد، حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:
پدر جان! تو مرا به شخصی دادی که تهیدست می‌باشد؟!
پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به دست مبارک خود، مُچ دست فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را تکان داد و به وی فرمود:
نه! ای فاطمه! بلکه تو را به شخصیّتی دادم که از لحاظ اسلام بر همه مقدّم و از نظر علم از همه اَعلم و از نظر حلم از همه بزرگتر است.
ای فاطمه! آیا نمی‌دانی که علی در دنیا و آخرت برادر من است؟
حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها پس از این سخنان خندید و عرض کرد:
یا رسول الله! راضی شدم. در روایت ابی قبیل آمده که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خطاب به حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:
من تو را (برای حضرت علی علیه السلام) تزویج نکردم مگر بعد از آنکه جبرئیل از طرف خداوند متعال به من امر نمود.

و در روایت عمران بن الحصین و حبیب بن ابی ثابت آمده است: آگاه باش که من تو را به ازدواج کسی درآوردم، که او بهترین کسیست که من می‌دانم و در روایت ابن غسّان آمده که من تو را به ازدواج بهترینِ خلائق درآوردم.

و در کتاب ابن شاهین آمده:

عبدالرّزاق با چند واسطه از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل می‌کند که ایشان به حضرت فاطمه سلام الله علیها خطاب فرمود:

من تو را به نکاح کسی درآوردم که او محبوب ترینِ خویشاوندان من است به من.

[روایت شماره] (06)

[کتاب الروضة] [الفضائل لابن شاذان] عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ يَرْفَعُهُ إِلَى سَلْمَانَ الْفَارِسِيُّ قَالَ:
كُنْت وَاقِفاً بَيْنَ يَدَىْ رَسُولِ اللَّهِ أَسْكُبُ الْمَاءَ عَلَى يَدَيْهِ إِذَا دَخَلَتْ فَاطِمَةُ وَ هِىَ تَبْكِى، فَوَضَعَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَدَهُ عَلَى رَأْسِهَا وَ قَالَ:
مَا يُبْكِيكِ لا أَبْكَى اللَّهُ عَيْنَيْكِ يَا حُورِيَّةُ،
قَالَتْ:
مَرَرْتُ عَلَى مَلا مِنْ نِسَاءِ قُرَيْشٍ وَ هُنَّ مُخْضَبَاتٌ، فَلَمَّا نَظَرْنَ إِلَىَّ وَقَعُوا فِىَّ وَ فِى ابْنِ عَمِّى فَقَالَ لَهَا: وَ مَا سَمْعَتِ مِنْهُنَّ؟
قَالَتْ:
قُلْنَ: كَانَ قَدْ عَزَّ عَلَى مُحَمَّدٍ أَنْ يُزَوِّجَ ابْنَتَهُ مِنْ رَجُلٍ فَقِيرِ قُرَيْشٍ وَ أَقَلِّهِمْ مَالاً؛ فَقَالَ لَهَا: وَاللَّهِ يَا بُنَيَّةِ مَا زَوَّجْتُكِ وَ لَكِنَّ اللَّهَ زَوَّجَكِ مِنْ عَلِىٍّ فَكَانَ بَدْوُهُ مِنْهُ.
وَ ذَلِكِ أَنَّهُ خَطَبَكِ فُلانٌ وَ فُلانٌ فَعِنْدَ ذَلِكِ جَعَلْتُ أَمْرَكِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ أَمْسَكْتُ عَنِ النَّاسِ، فَبَيْنَا صَلَّيْتُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ صَلاةَ الْفَجْرِ إِذْ سَمِعْتُ حَفِيفَ الْمَلائِكَةِ وَ إِذَا بِحَبِيبِى جَبْرَئِيلَ وَ مَعَهُ سَبْعُونَ صَفّاً مِنَ الْمَلائِكَةِ مُتَوَّجِينَ، مُقَرَّطِينَ، مُدَمْلِجِينَ (475) فَقُلْتُ: مَا هَذِهِ الْقَعْقَعَةُ مِنَ السَّمَاءِ يَا أَخِى جَبْرَئِيلُ؟
فَقَالَ:
يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ اطَّلَعَ إِلَى الْأَرْضِ اطِّلاعَةً، فَاخْتَارَ مِنْهَا مِنَ الرِّجَالِ عَلِيّاً عليه السلام وَ مِنَ النِّسَاءِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها، فَزَوَّجَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِىٍّ، فَرَفَعَتْ رَأْسَهَا وَ تَبَسَّمَتْ بَعْدَ بُكَائِهَا وَ قَالَتْ:
رَضِيتُ بِمَا رَضِىَ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ.
فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
ألا أَزِيدُكِ يَا فَاطِمَةُ فِى عَلِىٍّ رَغْبَةً؟
قَالَتْ:
بَلَى،
قَالَ:
لا يَرِدُ عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ رُكْبَانٌ أَكْرَمُ مِنَّا أَرْبَعَةً: أَخِى صَالِحٌ عَلَى نَاقَتِهِ وَ عَمِّى حَمْزَةُ عَلَى نَاقَتِىَ الْعَضْبَاءِ وَ أَنَا عَلَى الْبُرَاقِ وَ بَعْلُكِ عَلِىُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ عَلَى نَاقَةٍ مِنْ نُوقِ الْجَنَّةِ.
فَقَالَتْ:
صِفْ لِىَ النَّاقَةَ مِنْ أَىِّ شَىْءٍ خُلِقَتْ؟
قَالَ:

نَاقَةٌ خُلِقَتْ مِنْ نُورِ اللّهِ عَزَّوَجَلّ، مُدَبَّجَةُ الْجَنْبَيْنِ، صَفْرَاءُ، حَمْرَاءُ الرَّأسِ، سَوْدَاءُ الْحَدَقِ، قَوَائِمُهَا مِنَ الذَّهَبِ، خِطَامُهَا مِنَ اللُّؤْلُؤِ الرَّطْبِ، عَيْنَاهَا مِنَ الْيَاقُوتِ وَ بَطْنُهَا مِنَ الزَّبَرْجَدِ الْأَخْضَرِ. عَلَيْهَا قُبَّةٌ مِنْ لُؤْلُؤَةٍ بَيْضَاءَ، يُرَى بَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا وَ ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا، خُلِقَتْ مِنْ عَفْوِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَ

تِلْكِ النَّاقَةُ مِنْ نُوقِ اللَّهِ، لَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ رُكْناً بَيْنَ الرُّكْنِ وَ الرُّكْنِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ بِأَنْوَاعِ التَّسْبِيحِ لا يَمُرُّ عَلَى مَلا مِنَ الْمَلائِكَةِ إلا قَالُوا: مَنْ هَذَا الْعَبْدُ؟ مَا أَكْرَمَهُ عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أتَرَاهُ نَبِيّاً مُرْسَلاً، أَوْ مَلَكاً مُقَرَّباً، أَوْ حَامِلَ عَرْشٍ، أَوْ حَامِلَ كُرْسِيٍّ، فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ: أَيُّهَا النَّاسُ، لَيْسَ هَذَا بِنَبِيٍّ مُرْسَلٍ وَ لا مَلَكٍ مُقَرَّبٍ، هَذَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام ، فَيَبْدُرُونَ رِجَالاً رِجَالاً، فَيَقُولُونَ: «إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» (476) حَدَّثُونَا فَلَمْ نُصَدِّقْ وَ نَصَحُونَا فَلَمْ نَقْبَلْ وَ الَّذِينَ يُحِبُّونَهُ تَعَلَّقُوا بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى، كَذَلِكِ يَنْجُونَ فِي الْآخِرَةِ.

يَا فَاطِمَةُ أَلا أَزِيدُكِ فِي عَلِيٍّ رَغْبَةً،

قَالَتْ:

زِدْنِي يَا أَبَتَاهْ

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

إِنَّ عَلِيّاً أَكْرَمُ عَلَى اللَّهِ مِنْ هَارُونَ لِأَنَّ هَارُونَ أَغْضَبَ مُوسَى وَ عَلِيٌّ لَمْ يُغْضِبْنِي قَطُّ وَ الَّذِي بَعَثَ أَبَاكِ بِالْحَقِّ نَبِيّاً مَا غَضِبْتُ عَلَيْهِ يَوْماً قَطُّ وَ مَا نَظَرْتُ فِي وَجْهِ عَلِيٍّ إِلا ذَهَبَ الْغَضَبُ عَنِّي.

يَا فَاطِمَةُ أَلا أَزِيدُكِ فِي عَلِيٍّ رَغْبَةً،

قَالَتْ:

زِدْنِي يَا نَبِيَّ اللَّهِ.

قَالَ:

هَبَطَ عَلَيَّ جَبْرَئِيلُ وَ قَالَ:

يَا مُحَمَّدُ اقْرَأْ عَلِيّاً مِنَ السَّلامِ السَّلامَ.

فَقَامَتْ وَ قَالَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها: رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبّاً وَ بِكَ يَا أَبَتَاهْ نَبِيّاً وَ بِابْنِ عَمِّي بَعْلاً وَ وَلِيّاً.

در کتاب روضه از ابن عبّاس از سلمان فارسی روایت می‌کند که گفت:

در آن وقتی که پیش پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ایستاده بودم و آب به دست‌های مبارک آن حضرت می‌ریختم حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها در حالی وارد شد که گریان بود. پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دست مبارک خود را روی سر فاطمه سلام الله علیها نهاد و فرمود:

چه امری باعث گریه‌ی تو شده؟ خدا چشم تو را گریان نکند، ای حوریّه!

عرض کرد:

من به گروهی از زنان قریش که خضاب کرده بودند رسیدم، وقتی چشم

آنان به من افتاد راجع به پسر عمویم طعنه زدند.
فرمود چه سخنی از ایشان شنیدی؟
عرض کرد:
می‌گویند ناگوار است که محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دختر خود را به مردی از قریش بدهد که فقیر است.
فرمود:
دختر جان! من تو را شوهر ندادم، بلکه خدا تو را برای علی تزویج نموده.
زیرا موقعی که فلان و فلان خواستگار تو بودند من سکوت اختیار نمودم و امر ازدواج تو را به خدا واگذار کردم تا اینکه نماز صبح جمعه را خواندم و صدای ملائکه را شنیدم ناگاه جبرئیل را با هفتاد هزار صف ملک از ملائکه دیدم که تاج به سر نهاده‌اند، گوشواره پوشیده‌اند و النگو به دست کرده‌اند.
گفتم:
ای جبرئیل! این سر و صداها چیست که از آسمان می‌شنوم؟
گفت:
یا محمّد! خدای توانا توجّهی به زمین کرد و از مردان علی و از زنان فاطمه را برگزید. تو فاطمه را برای علی تزویج کن.
حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها سر خود را به جانب آسمان بلند و پس از گریان شدن یک تبسّمی کرد و عرض کرد:
راضی شدم به رضای خدا و رسول او.
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
آیا می‌خواهی بیش از این راجع به مقام علی بگویم تا به وی رغبت پیدا کنی؟
عرض کرد:
آری.
فرمود:
از ما چهار نفر گرامی تر، کسی سواره بر خدا وارد نخواهد شد:
1. برادرم حضرت صالح که بر ناقه‌ی خود سوار است.
2. عمویم حمزه که بر ناقه‌ی عضباء سوار می‌شود.
3. من که بر براق سوارم.
4. شوهر تو علی بن ابیطالب علیه السلام که بر یکی از ناقه‌های بهشتی سوار خواهد شد.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:
وصف آن ناقه را برای من بگو که از چه چیزی آفریده شده‌ست؟
رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
ناقه‌ایست که از نور خدا آفریده شده بدین وصف: دو پهلوی آن آراسته، زرد رنگ، سر آن قرمز، سیاه چشم، پاهای آن از طلا، افسار از مروارید،

چشمان آن از یاقوت، شکم آن از زبرجد سبز، قبّه‌ای از لؤلؤ سفید بر پشت آن است، باطن آن از ظاهر و ظاهر آن از باطنش دیده می‌شود. آن ناقه از عفو خدا آفریده شده. این ناقه، که از ناقه‌های خداست دارای هفتاد هزار رکن بوده، بین هر رکن تا رکن دیگر هفتاد هزار ملک می‌باشد که مشغول انواع و اقسام تسبیح پروردگار جهان هستند.
حضرت علی علیه السلام به هیچ یک از گروه ملائکه عبور نمی‌کند مگر اینکه می‌گویند:
این بنده کیست، چقدر خدای رؤوف او را گرامی داشته‌ست؟! گویا پیغمبری مرسل باشد، یا ملکی مقرّب باشد یا حامل عرش باشد یا حامل کرسی باشد؟
آنگاه منادی از وسط عرش ندا می‌کند:
ای مردم! این شخص پیغمبر مرسل و ملک مقرّب نیست. بلکه این علی بن ابیطالب علیه السلام است. سپس گروهی دسته دسته به تعجیل می‌آیند و می‌گویند:
«ما از خدائیم و به سوی او باز می‌گردیم» این مطالب را برای ما می‌گفتند ولی ما تصدیق نمی‌کردیم، ما را نصیحت می‌نمودند ولی نمی‌پذیرفتیم، افرادی که این علی را دوست داشته باشند به دستگیره‌ی محکمی چنگ زده‌اند که در آخرت این چنین نجات پیدا می‌کنند.
ای فاطمه! دوست داری بیشتر از این راجع به علی علیه السلام بگویم تا راغب وی شوی؟
عرض کرد:
آری.
فرمود:
حضرت علی علیه السلام از حضرت هارون پیش خدا عزیزتر است، زیرا هارون حضرت موسی را به غضب درآورد، امّا علی بن ابیطالب علیه السلام هرگز مرا به غضب در نیاورده‌ست.
ای فاطمه! باز هم دوست داری که از مقام علی برای تو شرح دهم؟
عرض کرد:
آری ای پیامبر خدا.
فرمود:
جبرئیل نازل شد و گفت:
یا محمّد! از طرف خدا به علی سلام برسان.
فاطمه از جای برخاست و فرمود:
راضی شدم که خدا پروردگار من باشد و تو ای پدرجان، پیغمبر من باشی و پسر عمویم شوهر و ولیّ من باشد.

[روایت شماره] (07)

[الکافی] عَلِیٌّ عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
کَانَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام یَحْتَطِبُ وَ یَسْتَقِی وَ یَکْنُسُ وَ کَانَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها تَطْحَنُ وَ تَعْجِنُ وَ تَخْبِزُ.
[الأمالی للشّیخ الطوسی] الحسین بن إبراهیم القزوینیُّ، عن محمد بن وهبان، عن أحمد بن إبراهیم، عن الحسن بن علیٍّ الزَّعفرانی، عن البرقی عن أبیه، عن ابن أبی عمیر مثله.
در کتاب کافی (477) با چند واسطه از حضرت صادق آل محمّد روایت می‌کند که فرمود:
حضرت امیر علیه السلام هیزم می‌آورد، آب می‌آورد و جاروب می‌کرد. فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها آسیاب می‌کرد، خمیر می‌کرد و نان می‌پخت.
مرحوم شیخ طوسی هم در امالی (478)، با چند واسطه مانند این حدیث را روایت کرده‌ست.

[روایت شماره] (08)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] الْحُسَیْنُ، عَنِ ابْنِ وَهْبَانَ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ حُبَیْشٍ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ صَفْوَانَ، عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی غُنْدَرٍ، عَنِ ابْنِ أَبِی یَعْفُورٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قُلْ لِفَاطِمَةَ: لا تَعْصِی عَلِیّاً فَإِنَّهُ إِنْ غَضِبَ غَضِبْتُ لِغَضَبِهِ.
در کتاب امالی شیخ طوسی (479) با چند واسطه از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
خدای علیم به رسول عظیم الشأن خود وحی کرد به فاطمه بگو: مبادا نسبت به علی نافرمانی کنی! زیرا اگر علی غضب کند من هم غضب خواهم کرد.

[روایت شماره] (09)

وَ فِی الدِّیوَانِ الْمَنْسُوبَةِ أَبْیَاتُهَا إِلَی أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ، أَنَّهُ قَالَ فِی مَرَضِهِ مُخَاطِباً لِفَاطِمَةَ مَا رُوِیَ عَنْ أَبِی الْعَلاءِ الْحَسَنِ الْعَطَّارِ، عَنِ الْحَسَنِ الْمُقْرِی، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ الْحَافِظِ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ الْمُقْرِی، عَنْ زَیْدِ بْنِ مُسْکَانَ، عَنْ عُبَیْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَلَوِیِّ أَنَّهُ علیه السلام أَنْشَدَ هَذِهِ الْأَبْیَاتَ وَ هُوَ مَحْمُومٌ یَرْثِی فَاطِمَةَ سلام الله علیها:

وَ إِنَّ حَیَاتِی مِنْکِ یَا بِنْتَ أَحْمَدَ
بِإِظْهَارِ مَا أَخْفَیْتُهُ لَشَدِیدٌ
وَ لَکِنْ لِأَمْرِ اللَّهِ تَعْنُو رِقَابُنَا
وَ لَیْسَ عَلَی أَمْرِ الْإِلَهِ جَلِیدٌ
أَتُصْرِعُنِی الْحُمَّی لَدَیْکِ وَ أَشْتَکِی
إِلَیْکِ وَ مَا لِی فِی الرِّجَالِ نَدِیدٌ
أَصِرُّ عَلَی صَبْرٍ وَ أَقْوَی عَلَی مُنًی
إِذَا صَبْرُ خَوَّارِ الرِّجَالِ بَعِیدٌ
وَ فِی هَذِهِ الْحُمَّی دَلِیلٌ بِأَنَّهَا
لِمَوْتِ الْبَرَایَا قَائِدٌ وَ بَرِیدٌ

بیان: و إن حیاتی منک أی اشتدَّت حیاتی بسببک حیث لا بدَّ لی من إظهار ما أخفیته من المرض، کذا خطر بالبال (480) و قیل: منک أی من بعدک و قیل: أی حیاتی منک و بسببک و أنا شدید بإظهار ما أخفیته، أی لا أظهره و لا یخفی بعدهما، تعنو أی تخضع و الجلید:
الصلب و الندید:
المثل و النظیر و الخوار الضعیف و الصّیّاح.

در کتاب دیوانی شعری که اشعار آن منسوب به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام است راجع به مرثیه‌ی فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها می‌فرماید:
حقّاً که زندگی من بعد از تو ای دختر احمد به آشکار نمودن چیزی که مخفی کرده‌ام سخت است.
ولی گردن‌های ما برای عظمت خدا فروتنی می‌کند و برای انجام امر خدا هیچ عملی سخت نخواهد بود.
آیا تب، مرا نزد تو می‌اندازد و من به تو شکایت کنم، در صورتی که در میان مردان نظیر من وجود ندارد.
من صبر می‌کنم و به حاجت خویشتن نائل و پیروز می‌شوم موقعی که خیلی بعید است صبر بتواند مردان را سست نماید.
در این تب، دلیلیست که آن برای مرگِ مردم یک نوع پیشوا و قاصد است.

بیان: در توضیح این جمله که در ابیات گذشت «إِنَّ حَیَاتِی مِنْکِ» مرحوم علّامه رحمة الله علیه می‌گوید:
یعنی زندگی و حیات من به سبب تو (به سبب فراق یا مصائب تو) بسیار سخت و ناگوار شده به اندازه‌ای سخت که ناچار هستم آنچه را مخفی کرده بودم آشکار کنم، (پس مرحوم علّامه رحمة الله علیه می‌گوید معنی این مصرع این گونه که گفتیم به ذهن می‌رسد) و همچنین قول ضعیفی گفته منظور از «مِنْکِ» یعنی بعد از تو (زندگی بر من سخت و دشوار شده بعد از تو) و باز قول دیگری گفته: منظور این است که حیات و زندگی من از تو و به سبب تو می‌باشد و من مُصمّم هستم به آشکار نمودن آنچه مخفی نموده‌ام، یعنی آن را در گذشته اظهار نکرده‌ام و در آینده آن را مخفی نمی‌کنم.
و در معنی کلمه‌ی «تعنو» گفته‌اند:
به معنی خضوع و فروتنی‌ست و «جلید» به سخت و محکم و شدید معنی شده است و «ندید» به معنی مثل، مانند، نظیر است و «خوّار» به معنی ضعیف و شکسته می‌باشد.

[روایت شماره] (10)

دَعَوَاتُ الرَّاوَنْدِیِّ: عَنْ سُوَیْدِ بْنِ غَفَلَةَ قَالَ أَصَابَتْ عَلِیّاً علیه السلام شِدَّةٌ فَأَتَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَدَقَّتِ الْبَابَ فَقَالَ:
أَسْمَعُ حِسَّ حَبِیبِی بِالْبَابِ یَا أُمَّ أَیْمَنَ قُومِی وَ انْظُرِی! ، فَفَتَحَتْ لَهَا الْبَابَ، فَدَخَلَتْ فَقَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَقَدْ جِئْتِنَا فِی وَقْتٍ مَا کُنْتِ تَأْتِینَا فِی مِثْلِهِ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: یَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مَا طَعَامُ الْمَلائِکَةِ عِنْدَ رَبِّنَا؟
فَقَالَ:
التَّحْمِیدُ؟
فَقَالَتْ:
مَا طَعَامُنَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
وَ الَّذِی نَفْسِی بِیَدِهِ مَا أَقْتَبِسُ فِی آلِ مُحَمَّدٍ شَهْراً نَاراً وَ أُعَلِّمُکِ خَمْسَ کَلِمَاتٍ عَلَّمَنِیهِنَّ جَبْرَئِیلُ علیه السلام قَالَتْ:
یَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْخَمْسُ الْکَلِمَاتُ؟
قَالَ:
«یَا رَبَّ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ، یَا ذَا الْقُوَّةِ الْمَتِینِ وَ یَا رَاحِمَ الْمَسَاکِینِ وَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ» وَ رَجَعَتْ فَلَمَّا أَبْصَرَهَا عَلِیٌّ علیه السلام قَالَ:
بِأَبِی أَنْتِ وَ أُمِّی مَا وَرَاءَکِ یَا فَاطِمَةُ؟
قَالَتْ ذَهَبْتُ لِلدُّنْیَا وَ جِئْتُ لِلْآخِرَةِ،
قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام خَیْرٌ أَمَامَکِ خَیْرٌ أَمَامَکِ.
در کتاب دعوات راوندی (481) از سُوَید ابن غَفْلَه روایت می‌کند که گفت:
حضرت علی علیه السلام دچار تهیدستی شدیدی شد.
حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها برای این موضوع به حضور رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشرّف شد. هنگامی که دقُّ الباب نمود پیغمبر اکرم:
فرمود:
من احساس می‌کنم که حبیبم پشت در باشد، ای اُمّ ایمن برخیز ببین کیست؟
وقتی امّ ایمن در را باز کرد و فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها داخل شد پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به وی فرمود:
هنگامی نزد ما آمدی که هیچ وقت نمی‌آمدی؟! عرض کرد:
یا رسول الله! غذای ملائکه نزد خدای ما چیست؟
فرمود:

گفتن «الَحَمْدُلِلّه».
عرض کرد:
غذای ما چیست؟
فرمود:
قسم به حقّ آن خدایی که جان من در دست قدرت اوست، مدّت یک ماه است که آتش در خانه‌ی ما روشن نشده ولی من، آن پنج کلمه‌ای را به تو یاد می‌دهم که جبرئیل به من تعلیم داده‌ست.
عرض کرد:
کدام پنج کلمه یا رسول الله؟
فرمود:
بگو:
«يَا رَبَّ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ يَا ذَا الْقُوَّةِ الْمَتِينِ وَ يَا رَاحِمَ الْمَسَاكِينِ وَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِين».
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها پس از شنیدن این کلمات مراجعت نمود.
وقتی چشم حضرت امیر علیه السلام به وی افتاد فرمود:
پدر و مادرم به فدایت چه خبر آوردی؟
عرض کرد:
به منظور کار دنیا رفتم، ولی به منظور امر اخروی بازگشتم.
حضرت علی علیه السلام دو مرتبه فرمود:
خیر پیش تو آید! !

[روایت شماره] (11)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارِ: عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام قَالَ:
شَكَتْ فَاطِمَةُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم عَلِيّاً فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ لا يَدَعُ شَيْئاً مِنْ رِزْقِهِ إلا وَزَّعَهُ عَلَى الْمَسَاكِينِ، فَقَالَ لَهَا: يَا فَاطِمَةُ أَ تُسْخِطِينِي فِي أَخِي وَ ابْنِ عَمِّي إِنَّ سَخَطَهُ سَخَطِي وَ إِنَّ سَخَطِي سَخَطُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ.
در کتاب مصباح الانوار (482) از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
حضرت زهراء سلام الله علیها از دست حضرت علی علیه السلام به رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شکایت کرد و عرض کرد:
علی همه‌ی رزق و روزی خود را بین فقراء تقسیم می‌نماید.
رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
ای فاطمه! آیا تو مرا نسبت به پسر عمویم خشمناک می‌کنی، در صورتی که خشم او خشم من و خشم من خشم خداست.

[روایت شماره] (12)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِی غَالِبٍ الزُّرَارِیِّ، عَنْ خَالِهِ، عَنِ الْأَشْعَرِیِّ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ (483)، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ، عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ سَهْلٍ الْكَاتِبِ، عَنْ أَبِی طَالِبٍ الْغَنَوِیِّ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ، عَنْ أَبِی بَصِیرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَى عَلِیٍّ النِّسَاءَ مَا دَامَتْ فَاطِمَةُ حَیَّةً، قُلْتُ: وَ كَیْفَ؟ قَالَ:
لِأَنَّهَا طَاهِرَةٌ لا تَحِیضُ.
بیان: هذا التعلیل یحتمل وجهین:
الأوّل أن یکون المراد أنّها لما کانت لا تحیض حتّی یکون له علیه السلام عذر فی مباشرة غیرها، فلذا حرَّم الله علیه غیرها رعایة لحرمتها.
الثانی أن یکون المعنی أنّ جلالتها منعت من ذلک و عبّر عن ذلک ببعض ما یلزمه من الصفات الّتی اختصّت بها.
در کتاب امالی شیخ طوسی (484) با چند واسطه از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
مادامی که فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها زنده بود خدای سبحان، زنان دیگر را بر حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام حرام کرده بود، زیرا حضرت زهراء سلام الله علیها پاک و پاکیزه بود و حیض نمی‌شد.
علامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه راجع به این تعلیلی که امام جعفر صادق علیه السلام فرموده:
«حضرت زهراء حیض نمی‌شد» دو وجه را بیان می‌کند:
اوّلاً چون فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها حیض نمی‌شد، حضرت علی علیه السلام از نظر زناشویی احتیاجی به زنان دیگر نداشت، لذا خدای علیم زنان دیگر را بر حضرت علی علیه السلام به احترام فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها حرام نموده‌ست.
ثانیاً اینکه عظمت و جلالت حضرت زهرا سلام الله علیها مانع از آن می‌شد (که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام همسر دیگری اختیار کند) و تعبیر به این مطلب (که حضرت فاطمه سلام الله علیها حیض نمی‌شدند) حضرت امام صادق علیه السلام فرموده که لازمه‌ی آن صفات دیگری از آن حضرت می‌شود که مختصّ اوست و این صفت آن فضائل و خصائص را در بر می‌گیرد.

[روایت شماره] (13)

[المناقب لابن شهرآشوب] سُئِلَ عَالِمٌ فَقِيلَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ أَنْزَلَ هَلْ أَتَى فِى أَهْلِ الْبَيْتِ وَ لَيْسَ شَىْءٌ مِنْ نَعِيمِ الْجَنَّةِ إِلا وَ ذَكَرَ فِيهِ إِلا الْحُورَ الْعِينَ،
قَالَ ذَلِكَ إِجْلالاً لِفَاطِمَةَ سلام الله عليها.
سُفْيَانُ الثَّوْرِىُّ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِى صَالِحٍ فِى قَوْلِهِ: «وَ إِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ» (485) قَالَ:
مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلا إِذَا قَطَعَ الصِّرَاطَ زَوَّجَهُ اللَّهُ عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ بِأَرْبَعِ نِسْوَةٍ مِنْ نِسَاءِ الدُّنْيَا وَ سَبْعِينَ أَلْفَ حُورِيَّةٍ مِنْ حُورِ الْجَنَّةِ إِلا عَلِيَّ بْنَ أَبِى طَالِبٍ، فَإِنَّهُ زَوَّجَ الْبَتُولَ فَاطِمَةَ فِى الدُّنْيَا وَ هُوَ زَوْجُهَا فِى الْآخِرَةِ فِى الْجَنَّةِ لَيْسَتْ لَهُ زَوْجَةٌ فِى الْجَنَّةِ غَيْرُهَا مِنْ نِسَاءِ الدُّنْيَا، لَكِنْ لَهُ فِى الْجِنَانِ سَبْعُونَ أَلْفَ حُوراءَ لِكُلِّ حُورٍ سَبْعُونَ أَلْفَ خَادِمٍ.
أقول: سيأتى بعض أخبار هذا الباب فى باب غسلها و دفنها سلام الله عليها.
در كتاب مناقب (486) از عالِم (شايد منظور حضرت صادق عليه السلام يا موسى بن جعفر عليهما السلام باشند) پرسيده شد:
سوره‌ى مباركه‌ى هل أتى كه در شأن اهل بيت: نازل شده حاوى هر نعمتى هست، ولى نامى از حورالعين در اين سوره برده نشده‌ست؟
فرمود:
اين يک نوع احترام و تجليليست كه خدا از فاطمه‌ى زهراء سلام الله عليها نموده‌ست.
سفيان ثورى از اعمش از ابوصالح در تفسير (آيه‌ى هفتم سوره‌ى تكوير كه مى‌فرمايد:)
«وَ إِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَت» مى‌گويد:
روز قيامت هيچ مؤمنى نيست مگر اينكه وقتى از صراط عبور نمايد خداى رؤوف چهار زن از زنان دنيا در بهشت را و هفتاد هزار حوريه براى او تزويج مى‌نمايد.
فقط حضرت على بن ابيطالب عليه السلام كه زوجه‌اش در دنيا فاطمه‌ى زهراء سلام الله عليها بوده در آخرت هم زوجه‌اش فاطمه سلام الله عليها خواهد بود.
حضرت على عليه السلام در بهشت غير از حضرت زهراء سلام الله عليها زوجه‌اى از زنان دنيا نخواهد داشت.
ولى اميرالمؤمنين على عليه السلام در بهشت داراى هفتاد هزار حوريه است كه براى هر يک از ايشان، هفتاد هزار خادم شد.

بخش هفتم؛ مظلومیت و گریه و شهادت حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها (باب 7؛ ما وقع علیها من الظلم و بکائها و حزنها و شکایتها فی مرضها إلی شهادتها سلام الله علیها و غسلها و دفنها و بیان العلة فی إخفاء دفنها صلوات الله علیها و لعنة الله عَلی مَن ظلمها)

[روایت شماره] (01)

[الخصال] ابْنُ الْوَلِيدِ، عَنِ الصَّفَّارِ، عَنِ ابْنِ مَعْرُوفٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُهَيْلٍ الْبَحْرَانِيِّ يَرْفَعُهُ إِلَى أَبِي عَبْدِاللَّهِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ:
الْبَكَّاءُونَ خَمْسَةٌ: آدَمُ وَ يَعْقُوبُ وَ يُوسُفُ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ: فَأَمَّا آدَمُ فَبَكَى عَلَى الْجَنَّةِ حَتَّى صَارَ فِي خَدَّيْهِ أَمْثَالُ الْأَوْدِيَةِ وَ أَمَّا يَعْقُوبُ فَبَكَى عَلَى يُوسُفَ حَتَّى ذَهَبَ بَصَرُهُ وَ حَتَّى قِيلَ لَهُ: «تَاللَّهِ تَفْتَؤُا تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتَّى تَكُونَ حَرَضاً أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهالِكِينَ» (487) وَ أَمَّا يُوسُفُ فَبَكَى عَلَى يَعْقُوبَ حَتَّى تَأَذَّى بِهِ أَهْلُ السِّجْنِ فَقَالُوا لَهُ: إِمَّا أَنْ تَبْكِيَ بِاللَّيْلِ وَ تَسْكُتَ بِالنَّهَارِ وَ إِمَّا أَنْ تَبْكِيَ بِالنَّهَارِ وَ تَسْكُتَ بِاللَّيْلِ، فَصَالَحَهُمْ عَلَى وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا وَ أَمَّا فَاطِمَةُ فَبَكَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّى تَأَذَّى بِهِ أَهْلُ الْمَدِينَةِ فَقَالُوا لَهَا: قَدْ آذَيْتِنَا بِكَثْرَةِ بُكَائِكِ، فَكَانَتْ تَخْرُجُ إِلَى الْمَقَابِرِ مَقَابِرِ الشُّهَدَاءِ فَتَبْكِي حَتَّى تَقْضِيَ حَاجَتَهَا ثُمَّ تَنْصَرِفُ وَ أَمَّا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ فَبَكَى عَلَى الْحُسَيْنِ عليه السلام عِشْرِينَ سَنَةً أَوْ أَرْبَعِينَ سَنَةً، مَا وُضِعَ بَيْنَ يَدَيْهِ طَعَامٌ إِلا بَكَى حَتَّى قَالَ لَهُ مَوْلًى لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ قالَ: «إِنَّما أَشْكُوا بَثِّي وَ حُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَ أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ ما لا تَعْلَمُونَ» (488) إِنِّي لَمْ أَذْكُرْ مَصْرَعَ بَنِي فَاطِمَةَ إِلا خَنَقَتْنِي لِذَلِكَ عَبْرَةٌ.
[الأمالی للصّدوق] الحسين بن أحمد بن إدريس، عن أبيه، عن ابن عيسى، عن ابن معروف مثله.
شیخ صدوق در کتاب خصال (489) از صادق آل محمّد روایت می‌کند که فرمود:
افرادی که فوق العاده گریه کردند پنج نفر بودند:
آدم علیه السلام ، یعقوب علیه السلام ، یوسف علیه السلام ، فاطمه سلام الله علیها دختر محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و علی بن الحسین علیهما السلام.
حضرت آدم علیه السلام از فراق بهشت به قدری گریه کرد که اثر اشک در دو گونه‌ی صورت مبارکش نظیر جوی باقی ماند.
حضرت یعقوب علیه السلام به قدری از فراق یوسف علیه السلام گریه نمود که چشمان خود را از دست داد و به وی گفته شد:
«به خدا قسم تو یوسف را از خاطر نخواهی برد تا اینکه افسرده یا نابود گردی».
حضرت یوسف به قدری برای پدرش یعقوب گریست که اهل زندان اذیّت شدند و به وی گفتند:
یا باید شب گریان و روز ساکت و یا اینکه روز گریان و شب ساکت باشی

که یوسف با یکی از پیشنهادهای ایشان موافقت نمود.
حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به قدری از فراق پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گریه کرد که اهل مدینه خسته شدند و به ایشان گفتند:
تو به واسطه‌ی کثرت گریه‌ات ما را اذیّت می‌کنی لذا حضرت زهراء سلام الله علیها از مدینه خارج و متوجّه قبر شهداء می‌شد، وقتی عقده‌های قلبی خود را خالی می‌کرد به سوی مدینه باز می‌گشت.
حضرت علیّ بن الحسین علیهما السلام مدّت بیست یا چهل سال بر حضرت امام حسین علیه السلام گریست. هیچ غذایی در مقابل آن حضرت نمی‌گذاشتند مگر اینکه گریان می‌شد.
کار آن حضرت به جایی رسید که یکی از غلامانش به ایشان عرض کرد:
ای پسر رسول خدا! فدای تو شوم، من می‌ترسم تو خود را (به وسیله‌ی کثرت گریه) هلاک نمایی!
فرمود:
«چاره‌ای نیست جز اینکه من غم و اندوه خود را به خدا شکایت کنم من از خدا چیزهایی را می‌دانم که شما نمی‌دانید» من یادآور قتلگاه فرزندان فاطمه سلام الله علیها نمی‌شوم مگر اینکه گریه راه گلویم را مسدود می‌کند.
در امالی شیخ صدوق رحمة الله علیه صفحه‌ی 140، حدیث 5، مجلس بیست و نهم، مثل این حدیث از طریق حسین بن احمد با چند واسطه نقل شده‌ست.

[روایت شماره] (02)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] الْمُفِیدُ، عَنِ الصَّدُوقِ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ، عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ، عَنْ عِکْرِمَةَ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ قَالَ:
لَمَّا حَضَرَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الْوَفَاةُ بَکَی حَتَّی بَلَّتْ دُمُوعُهُ لِحْیَتَهُ، فَقِیلَ لَهُ: یَا رَسُولَ اللَّهِ مَا یُبْکِیکَ؟
فَقَالَ:
أَبْکِی لِذُرِّیَّتِی وَ مَا تَصْنَعُ بِهِمْ شِرَارُ أُمَّتِی مِنْ بَعْدِی، کَأَنِّی بِفَاطِمَةَ بِنْتِی وَ قَدْ ظُلِمَتْ بَعْدِی وَ هِیَ تُنَادِی یَا أَبَتَاهْ، فَلا یُعِینُهَا أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِی، فَسَمِعَتْ ذَلِکَ فَاطِمَةُ سلام الله علیها فَبَکَتْ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
لا تَبْکِینَ یَا بُنَیَّةِ، فَقَالَتْ:
لَسْتُ أَبْکِی لِمَا یُصْنَعُ بِی مِنْ بَعْدِکَ وَ لَکِنِّی أَبْکِی لِفِرَاقِکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ لَهَا أَبْشِرِی یَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ بِسُرْعَةِ اللَّحَاقِ بِی فَإِنَّکِ أَوَّلُ مَنْ یَلْحَقُ بِی مِنْ أَهْلِ بَیْتِی.
در کتاب امالی شیخ طوسی (490) می‌نگارد:
موقعی که شهادت پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزدیک گردید آن حضرت به قدری گریست که محاسن مبارکش تَر شد.
گفته شد:
یا رسول الله! چرا گریه می‌کنی؟
فرمود:
برای ذریّه و فرزندانم و آن ستم‌هایی که از ستمکاران امّتم بعد از من به ایشان می‌رسد، می‌گریم. گویا می‌بینم دخترم فاطمه‌ی زهراء بعد از من مظلوم واقع شده، هر چه صدا می‌زند:
یا اَبَتاه! احدی از امّت من به فریاد او نمی‌رسد.
وقتی فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها این مطلب را شنید، گریان شد. پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به وی فرمود:
ای دختر عزیزم! گریان مباش!
حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:
پدر جان! من برای ظلم‌هایی که بعد از تو خواهم دید گریه نمی‌کنم، بلکه به علّت مفارقت تو اشک می‌ریزم.
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
ای دختر محمّد! مژده باد تو را! زیرا تو اوّلین کسی هستی که زودتر از همه در میان اهل بیتم به من ملحق خواهی شد.

[روایت شماره] (03)

[قصص الأنبياء:] الصَّدُوقُ، عَنِ السِّنَانِيِّ، عَنِ الْأَسَدِيِّ، عَنِ الْبَرْمَكِيِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ يَحْيَى، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ عَبَايَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:
دَخَلَتْ فَاطِمَةُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی مَرَضِهِ الَّذِی تُوُفِّیَ فِيهِ،
قَالَ:
نُعِيَتْ إِلَيَّ نَفْسِی، فَبَكَتْ فَاطِمَةُ، فَقَالَ لَهَا لا تَبْكِينَ فَإِنَّكِ لا تَمْكُثِينَ مِنْ بَعْدِی إِلا اثْنَيْنِ وَ سَبْعِينَ يَوْماً وَ نِصْفَ يَوْمٍ حَتَّى تَلْحَقِی بِی وَ لا تَلْحَقِينَ بِی حَتَّى تُتْحَفَیْ بِثِمَارِ الْجَنَّةِ فَضَحِكَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها.
در کتاب قصص الانبیاء (491) مرحوم صدوق رحمة الله علیه با چند واسطه از ابن عبّاس نقل می‌کند که گفت:
فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها در آن بیماری که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید به حضور آن حضرت مشرّف شد.
پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
اجل من فرا رسیده‌ست.
حضرت زهراء سلام الله علیها گریان شد، رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
گریان مباش! زیرا تو بعد از من بیشتر از 72 روز و نصفی زنده نخواهی بود که به من ملحق خواهی شد و به من ملحق نمی‌شوی تا اینکه از میوه‌های بهشتی به عنوان تحفه به تو عطا شود. فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها پس از شنیدن این بشارت خندان شد!

[روایت شماره] (04)

[الخرائج و الجرائح] قَالَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ علیه السلام :
إِنَّ فَاطِمَةَ مَكَثَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَمْسَةً وَ سَبْعِينَ يَوْماً وَ كَانَ دَخَلَهَا حُزْنٌ شَدِيدٌ عَلَى أَبِيهَا وَ كَانَ جَبْرَئِيلُ يَأْتِيهَا وَ يُطَيِّبُ نَفْسَهَا وَ يُخْبِرُهَا عَنْ أَبِيهَا وَ مَكَانِهِ فِی الْجَنَّةِ وَ يُخْبِرُهَا مَا يَكُونُ بَعْدَهَا فِی ذُرِّيَّتِهَا وَ كَانَ عَلِیٌّ يَكْتُبُ ذَلِكَ.
در کتاب خرائج (492) از صادق آل محمّد روایت می‌کند که فرمود:
حضرت فاطمه سلام الله علیها بعد از پدر بزرگوارش مدّت 75 روز زنده بود و از فراق پدر خود دچار غم و اندوه شدیدی شده بود. جبرئیل نزد آن بانو می‌آمد و او را تسلّی و از مکان پدرش که در بهشت است خبر می‌داد. همچنین او را از آن مصائبی که بعداً دچار فرزندانش خواهد شد آگاه می‌کرد که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام این گونه مطالب را می‌نگاشت.

[روایت شماره] (05)

[المناقب لابن شهرآشوب] دَخَلَتْ أُمُّ سَلَمَةَ عَلَى فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَقَالَتْ لَهَا: کَیْفَ أَصْبَحْتِ عَنْ لَیْلَتِکِ یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم؟
قَالَتْ:
أَصْبَحْتُ بَیْنَ کَمَدٍ وَ کَرْبٍ، فُقِدَ النَّبِیُّ وَ ظُلِمَ الْوَصِیُّ، هُتِکَ وَاللَّهِ حِجَابُهُ، مَنْ أَصْبَحَتْ إِمَامَتُهُ، مَقْبَضَةً [مقتضبة] عَلَی غَیْرِ مَا شَرَعَ اللَّهُ فِی التَّنْزِیلِ وَ سَنَّهَا النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی التَّأْوِیلِ وَ لَکِنَّهَا أَحْقَادٌ بَدْرِیَّةٌ وَ تِرَاتٌ أُحُدِیَّةٌ، کَانَتْ عَلَیْهَا قُلُوبُ النِّفَاقِ مُکْتَمِنَةً لِإِمْکَانِ الْوُشَاةِ، فَلَمَّا اسْتُهْدِفَ الْأَمْرُ أَرْسَلَتْ عَلَیْنَا شَآبِیبَ الْآثَارِ مِنْ مَخِیلَةِ الشِّقَاقِ فَیَقْطَعُ وَتَرَ الْإِیمَانِ مِنْ قِسِیِّ صُدُورِهَا وَ لَبِئْسَ عَلَی مَا وَعَدَ اللَّهُ مِنْ حِفْظِ الرِّسَالَةِ وَ کَفَالَةِ الْمُؤْمِنِینَ أَحْرَزُوا عَائِدَتَهُمْ غُرُورَ الدُّنْیَا بَعْدَ اسْتِنْصَارٍ [انتصار] مِمَّنْ فَتَکَ بِآبَائِهِمْ فِی مَوَاطِنِ الْکَرْبِ وَ مَنَازِلِ الشَّهَادَاتِ.
کان الخبر فی المأخوذ منه مصحفّا محرِّفا و لم أجده فی موضع آخر أُصحّحه به فأوردته علی ما وجدته.
در کتاب مناقب (493) روایت می‌کند که امّ سلمه به حضور حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها مشرّف شد و گفت:
یا بنت رسول الله! شب را چگونه صبح کردی؟
فرمود:
شب من با افسردگی و غم و اندوه گذشت، از دست دادن پدرم، مظلوم شدن شوهرم.
به خدا قسم رسواست آن کسی که امامتش بر غیر آن اساسی باشد که خداوند در قرآن تشریع کرده و پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در تأویل قرآن بیان فرموده‌ست.
ولکن این پذیرش رسوایی به خاطر کینه‌هاییست که از بدر، در سینه‌ی ایشان است و گرفتن انتقام اُحُد است.
کینه‌ها و انتقام جویی‌هایی که در سینه‌ها مخفی بود و نفاق گونه در زمان پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ظاهر نمی‌گردید. آن وقت که خلافت هدف گیر شد، حمله‌ها از هر سو بر ما باریدن گرفت و ایمان از دل ایشان رخت بربست و چه زشت و ناپسند دستور خدا را، در حفظ رسالت و کفالت از جانشینان رسالت، زیر پا گذاشتند و تمام بهره‌ی خود را با دنیاطلبی از دست دادند.
علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌گوید:
این خبر از مأخذیست که دارای مطالب غلطیست و تحریف شده است و

در منبع دیگری هم پیدا نشد تا آن را تصحیح کنم لذا به همین صورتی که آن را یافته بودم، آن را آوردم.

[روایت شماره] (06)

مِنْ بَعْضِ کُتُبِ الْمَنَاقِبِ: عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْهَمْدَانِیِّ، عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ إِبْرَاهِیمَ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَی بْنِ مَرْدَوَیْهِ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ سَعِیدِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجَرْمِیِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ ثَابِتٍ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ حَبَّةَ، عَنْ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:
غَسَلْتُ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی قَمِیصِهِ، فَکَانَتْ فَاطِمَةُ تَقُولُ: أَرِنِی الْقَمِیصَ فَإِذَا شَمَّتْهُ غُشِیَ عَلَیْهَا، فَلَمَّا رَأَیْتُ ذَلِکَ غَیَّبْتُهُ.
در بعضی از کتب مناقب با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام نقل شده که فرمود:
من بدن مبارک پیغمبر خدا را با پیراهنش غسل دادم. فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها می‌فرمود:
پیراهن پدرم را به من نشان بده. موقعی که آن پیراهن را بوئید غش کرد! ! وقتی من با این منظره مواجه شدم پیراهن رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را از نظر فاطمه پنهان نمودم.

[روایت شماره] (07)

[من لا يحضره الفقيه] رُوِىَ [أَنَّهُ] لَمَّا قُبِضَ النَّبِىُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم امْتَنَعَ بِلالُ مِنَ الْأَذَانِ،
قَالَ:
لا أُؤَذِّنُ لِأَحَدٍ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ إِنَّ فَاطِمَةَ سلام الله عليها قَالَتْ ذَاتَ يَوْمٍ: إِنِّى أَشْتَهِى أَنْ أَسْمَعَ صَوْتَ مُؤَذِّنِ أَبِى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، بِالْأَذَانِ فَبَلَغَ ذَلِكَ بِلالاً، فَأَخَذَ فِى الْأَذَانِ، فَلَمَّا قَالَ:
اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، ذَكَرَتْ أَبَاهَا وَ أَيَّامَهُ، فَلَمْ تَتَمَالَکْ مِنَ الْبُکَاءِ، فَلَمَّا بَلَغَ إِلَى قَوْلِهِ: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ شَهَقَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها وَ سَقَطَتْ لِوَجْهِهَا وَ غُشِيَ عَلَيْهَا، فَقَالَ النَّاسُ لِبِلالَ: أَمْسِکْ يَا بِلالُ فَقَدْ فَارَقَتِ ابْنَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الدُّنْيَا وَ ظَنُّوا أَنَّهَا قَدْ مَاتَتْ، فَقَطَعَ أَذَانَهُ وَ لَمْ يُتِمَّهُ فَأَفَاقَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها وَ سَأَلَتْهُ أَنْ يُتِمَّ الْأَذَانَ، فَلَمْ يَفْعَلْ وَ قَالَ لَهَا: يَا سَيِّدَةَ النِّسْوَانِ إِنِّى أَخْشَى عَلَيْکِ مِمَّا تُنْزِلِينَهُ بِنَفْسِکِ إِذَا سَمِعْتِ صَوْتِى بِالْأَذَانِ، فَأَعْفَتْهُ عَنْ ذَلِکَ.
شیخ صدوق در کتاب من لا يحضره الفقيه (494) می‌نگارد:
روایت شده وقتی پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید بلال از گفتن اذان خودداری کرد و گفت:
من بعد از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برای احدی اذان نخواهم گفت.
یک روز فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها فرمود:
من دوست دارم صدای اذان مؤذن پدرم را بشنوم، هنگامی که این سخن به گوش بلال رسید مشغول گفتن اذان شد. موقعی که بلال دو مرتبه گفت:
«اللهُ اَكْبَرُ»، حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها به یاد روزگار پدرش رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم افتاد و نتوانست از گریه خودداری نماید وقتی بلال گفت:
«اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ الله»، فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها صیحه‌ای زد و با صورت به روی زمین افتاد و غش کرد! ! مردم به بلال گفتند:
از گفتن اذان خودداری کن! زیرا فاطمه دختر پیغمبر از دنیا رفت و مردم این طور فکر کردند که حضرت فاطمه سلام الله علیها به شهادت است!
بلال پس از این جریان اذان را قطع نمود و آن را تمام نکرد. موقعی که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها به هوش آمد به بلال فرمود:
اذان را تمام کن، ولی بلال نپذیرفت و به حضرت زهراء سلام الله علیها گفت:

ای بزرگترین زنان! من از اینکه تو هر گاه صدای اذان مرا می‌شنوی و این همه احساس ناراحتی می‌کنی می‌ترسم. لذا حضرت فاطمه سلام الله علیها وی را معاف نمود.

[روایت شماره] (08)

[معانی الأخبار] حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الْقَطَّانُ،
قَالَ:
حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحُسَيْنِیُّ،
قَالَ:
حَدَّثَنَا أَبُو الطَّیِّبِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَیْنِ بْنِ حُمَیْدٍ اللَّخْمِیُّ،
قَالَ:
حَدَّثَنَا أَبُوعَبْدِاللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ زَکَرِیَّا،
قَالَ:
حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِالرَّحْمَنِ الْمُهَلَّبِیُّ،
قَالَ:
حَدَّثَنَا عَبْدُاللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَیْمَانَ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ أُمِّهِ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْحُسَیْنِ علیه السلام قَالَتْ:
لَمَّا اشْتَدَّتْ عِلَّةُ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ غَلَبَهَا، اجْتَمَعَ عِنْدَهَا نِسَاءُ الْمُهَاجِرِینَ وَ الْأَنْصَارِ، فَقُلْنَ لَهَا: یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ: کَیْفَ أَصْبَحْتِ عَنْ عِلَّتِکِ؟
فَقَالَتْ سلام الله علیها: أَصْبَحْتُ وَاللَّهِ عَائِفَةً لَدُنْیَاکُمْ، قَالِیَةً لِرِجَالِکُمْ، لَفَظْتُهُمْ قَبْلَ أَنْ عَجَمْتُهُمْ وَ شَنَئْتُهُمْ بَعْدَ أَنْ سَبَرْتُهُمْ، فَقُبْحاً لِفُلُولِ الْحَدِّ وَ خَوَرِ الْقَنَاةِ وَ خَطَلِ الرَّأْیِ وَ «لبِئْسَ ما قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَیْهِمْ وَ فِی الْعَذابِ هُمْ خالِدُونَ» (495) لا جَرَمَ لَقَدْ قَلَّدْتُهُمْ رِبْقَتَهَا وَ شَنَنْتُ عَلَیْهِمْ غَارَهَا فَجَدْعاً وَ عَقْراً وَ سُحْقاً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِینَ.
وَیْحَهُمْ أَنَّی زَحْزَحُوهَا عَنْ رَوَاسِی الرِّسَالَةِ وَ قَوَاعِدِ النُّبُوَّةِ وَ مَهْبَطِ الْوَحْیِ الْأَمِینِ وَ الطَّبِینِ بِأَمْرِ الدُّنْیَا وَ الدِّینِ، أَلا «ذلِکَ هُوَ الْخُسْرانُ الْمُبِینُ» (496) وَ مَا نَقَمُوا مِنْ أَبِی الْحَسَنِ، نَقَمُوا وَاللَّهِ مِنْهُ نَکِیرَ سَیْفِهِ وَ شِدَّةَ وَطْئِهِ وَ نَکَالَ وَقْعَتِهِ وَ تَنَمُّرَهُ فِی ذَاتِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ.
وَاللَّهِ لَوْ تَکَافُّوا عَنْ زِمَامٍ نَبَذَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِلَیْهِ لاعْتَلَقَهُ وَ لَسَارَ بِهِمْ سَیْراً سُجُحاً، لا یَکْلُمُ خِشَاشُهُ وَ لا یُتَعْتِعُ رَاکِبَهُ وَ لاوْرَدَهُمْ مَنْهَلاً نَمِیراً فَضْفَاضاً تَطْفَحُ ضَفَّتَاهُ وَ لاصْدَرَهُمْ بِطَاناً، قَدْ تَحَیَّرَ بِهِمُ الرَّیُّ غَیْرَ مُتَحَلٍّ مِنْهُ بِطَائِلٍ إِلا بِغَمْرِ الْمَاءِ وَ رَدْعِهِ شَرَرَهُ السَّاغِبَ وَ لَفُتِحَتْ عَلَیْهِمْ بَرَکَاتٌ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ سَیَأْخُذُهُمُ اللَّهُ بِمَا کَانُوا یَکْسِبُونَ. أَلا هَلُمَّ فَاسْمَعْ وَ مَا عِشْتَ أَرَاکَ الدَّهْرَ الْعَجَبَ. وَ إِنْ تَعْجَبْ فَقَدْ أَعْجَبَکَ الْحَادِثُ إِلَی أَیِّ سِنَادٍ اسْتَنَدُوا وَ بِأَیِّ عُرْوَةٍ تَمَسَّکُوا، اسْتَبْدَلُوا الذُّنَابَی وَاللَّهِ بِالْقَوَادِمِ وَ الْعَجُزَ بِالْکَاهِلِ فَرَغْماً لِمَعَاطِسِ قَوْمٍ «یَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ یُحْسِنُونَ صُنْعاً» (497)، «أَلا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَ لکِنْ لا یَشْعُرُونَ» (498)، «أَفَمَنْ یَهْدِی

إِلَى الْحَقِّ أحَقُّ أنْ يُتَّبَعَ أمَّنْ لا يَهِدِّى إِلا أنْ يُهْدى فَما لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُون (499).
أَمَا لَعَمْرُ إِلَهِکَ لَقَدْ لَقِحَتْ فَنَظِرَةٌ رَيْثَمَا تُنْتَجُ ثُمَّ احْتَلَبُوا طِلاعَ الْقَعْبِ دَماً عَبِيطاً وَ ذُعَافاً مُمْقِراً، هُنَالِکَ «يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ» (500) وَ يُعْرَفُ التَّالُونَ، غِبَّ مَا سَنَّ الْأَوَّلُونَ، ثُمَّ طِيبُوا عَنْ أَنْفُسِكُمْ أَنْفُساً وَ طَأْمِنُوا لِلْفِتْنَةِ جَأْشاً وَ أَبْشِرُوا بِسَيْفٍ صَارِمٍ وَ هَرْجٍ شَامِلٍ وَ اسْتِبْدَادٍ مِنَ الظَّالِمِينَ يَدَعُ فَيْئَكُمْ زَهِيداً وَ زَرْعَكُمْ حَصِيداً فَيَا حَسْرَتَى لَكُمْ وَ أَنَّى بِكُمْ وَ قَدْ عَمِيَتْ [قُلُوبُكُمْ] «عَلَيْكُمْ أَنُلْزِمُكُمُوها وَ أَنْتُمْ لَها كارِهُونَ (501).
ثُمَّ قَالَ:
وَ حَدَّثَنَا بِهَذَا الْحَدِيثِ [أَبُوالْحَسَنِ] عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْمَعْرُوفُ بِابْنِ مَقْبَرَةَ الْقَزْوِينِيِّ قَالَ:
أَخْبَرَنَا أَبُوعَبْدِاللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَنِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ حَسَنِ بْنِ حَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبِ عليه السلام قَالَ:
حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْهَاشِمِيُّ،
قَالَ:
حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام قَالَ:
حَدَّثَنِى أَبِى، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبِ عليه السلام قَالَ:
لَمَّا حَضَرَتْ فَاطِمَةَ سلام الله عليها الْوَفَاةُ دَعَتْنِى فَقَالَتْ:
أَمُنْفِذٌ أَنْتَ وَصِيَّتِى وَ عَهْدِى؟
قَالَ:
قُلْتُ: بَلَى أُنْفِذُهَا فَأَوْصَتْ إِلَيْهِ وَ قَالَتْ:
إِذَا أَنَا مِتُّ فَادْفِنِّى لَيْلاً وَ لا تُؤْذِنَنَّ رَجُلَيْنِ ذَكَرْتَهُمَا،
قَالَ:
فَلَمَّا اشْتَدَّتْ عِلَّتُهَا اجْتَمَعَ إِلَيْهَا نِسَاءُ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ فَقُلْنَ: كَيْفَ أَصْبَحْتِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ مِنْ عِلَّتِكِ؟
فَقَالَتْ:
أَصْبَحْتُ وَاللَّهِ عَائِفَةً لِدُنْيَاكُمْ وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَ نَحْوَهُ.
قال الصّدوق؛ : سألت أبا أحمد الحسين بن عبدالله بن سعيد العسكرى عن معنى هذا الحديث فقال: أمّا قولها سلام الله عليها: عائفة إلى آخر ما ذكره (502) و سنوردها فى تضاعيف ما سنذكره فى شرح الخطبة على اختلاف رواياتها.
شيخ صدوق در كتاب معانى الاخبار (503) با چند واسطه از عبدالله بن حسن عليهما السلام از مادرش فاطمه دختر امام حسين عليه السلام نقل مى‌كند كه فرمود:
هنگامى كه بيمارى حضرت زهراى اطهر سلام الله عليها دختر پيامبر اكرم

صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم شدّت یافت و بر ایشان غلبه کرد، زنان مهاجرین و انصار در اطراف او اجتماع نمودند و به حضرتش گفتند:
ای دختر رسول خدا! شب را با بیماری چگونه صبح کردی؟
حضرت زهرا سلام الله علیها بدین گونه پاسخ فرمود:
به خدا سوگند صبح کردم در حالی که از دنیای شما ناخشنود و از مردان شما خشمگین و ناراحتم، پیش از آنکه سودی از آنان ببرم دست از آنان برداشته و ایشان را به دور انداختم و بعد از آنکه امتحانشان کردم از آنان خوشم نیامد چه بسیار زشت است رخنه‌ای که بر لبه‌ی شمشیر وارد آید و یا نیزه‌ای که شکاف برداشته و ناکار شود و اندیشه‌ای که فاسد گردد و بد چیزیست آنچه که نفوسشان تقدیم داشته، چرا که موجب خشم و غضب الهی شده و در عذاب جاودانه‌اند. به ناچار کیفر و پیآمد این کار به گردن آنان افتاده و پراکندگی و آشفتگی آن بر عهده‌ی آنان می‌باشد و سرانجام گروه ستمکاران، سرکوب و نابودی و کیفر است.
وای بر آنها، چگونه خلافت را از پایگاه استوار رسالت و پایه‌های محکم نبوّت و فرودگاه امن وحی و انسان آگاه به امر دین و دنیا منحرف کرده و دور ساختند. آگاه باشید که این همان زیان و خسران آشکار است، به چه مناسبت اینان از ابوالحسن انتقام گرفتند، به خدا سوگند ناخشنودی از شمشیرش و سختی و استواریش، کیفر سرکوبیش و تنها خداجویی و اخلاصش باعث شد که از او انتقام بگیرند.
به خدا سوگند که اگر از زمام امری که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آن را به علی سپرده بود دست برمی داشتند آن حضرت آن را کاملاً در دست می‌گرفت و به راحتی و آسانی آنان را رهبری کرده به طوری که برای شتر خلافت، نه جراحتی در بینی اش ایجاد می‌شد و نه اضطراب و ناآرامی بر سوارکارش دست می‌داد. آنان را به سرچشمه‌ای زلال و جوشان و وسیع رسانیده و تشنگی را برطرف کرده در آب فرو رفته و شراره تشنگی و گرسنگی را خاموش می‌نمود.
بیا بشنو، تا وقتی که زنده باشی به شگفت خواهی آمد و روزگار با رویدادهای تازه‌اش بر شگفتی تو خواهد افزود به چه دلیل و مستندی تکیه کرده و به کدام ریسمانی چنگ زده که شهپر را به پرهای نازک و بی‌خاصیّت تعویض کرده پیشگامان و فرزانگان را کنار گذاشته و فرومایگان را بر سر کار آوردند؟! پس ای کاش بینی آن مردمی که می‌پندارند که کار نیک انجام می‌دهند، به خاک مالیده می‌شد. آگاه باشید که آنان تبه کارند و خود نمی‌فهمند، آیا آن کس که به درستی و راستی هدایت می‌کند برای پیروی شایسته‌تر است یا آن کس که خود هدایت یافته باشد پس شما را چه شده و چگونه قضاوت می‌کنید.
سوگند به خداوندگارت، که شتر این فتنه آبستن شده و به همین زودی

خواهد زائید و شما قدح خونین و سمّ مهلک از آن خواهید دوشید و در آن هنگام یاوه سرایان و تبه کاران زیان خواهند دید و آیندگان پیآمد سنّت‌های گذشتگان را خواهند دید و در آن هنگام به خاطر جمعی، رضایت خاطر خود را آماده فتنه و آشوب کنید و به شمشیری برّان و نابسامانی فراگیر و خودکامگی ستمگران نوید دهید، سهمیّه هایتان را اندک و محصولات کشاورزیتان را، خود درو خواهید کرد، وای بر شما، که در آن هنگام در چه شرایطی بسر می‌برید، دلهایتان کور گشته، آیا ما شما را در شرایطی الزام و اجبار نمائیم که خود نمی‌خواهید و از آن خوشتان نمی‌آید؟
سپس با چند واسطه این حدیث را از طریق عیسی بن عبدالله نقل می‌کند که گفت پدرم با چند واسطه از حضرت علی علیه السلام برای من نقل کرد که فرمود:
حضرت زهرا سلام الله علیها در وقت شهادت مرا طلبید و فرمود:
آیا وصیّت مرا قبول می‌کنی حضرت علی علیه السلام فرمود:
بلی انجام می‌دهم. پس حضرت زهرا سلام الله علیها به حضرتش چنین وصیّت کرد زمانی که من از دنیا رفتم شبانه مرا به خاک بسپار تا آن دو مردی [عمر و ابوبکر] که مرا اذیّت کردند خبردار نشوند.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
چون بیماری حضرت زهرا سلام الله علیها شدّت یافت. زنان مهاجر و انصار خدمت آن معظّمه شرفیاب شده و چنین گفتند:
ای دختر پیامبر خدا! چگونه شب را با بیماری به صبح رسانیدی؟ پس حضرتش پاسخ فرمود:
به خدا سوگند شب را در حالی صبح کردم که از دنیای شما بیزارم و بقیّه فرمایشات آن حضرت مثل حدیث قبل است.
مرحوم صدوق رحمة الله علیه می‌گوید:
از اباأحمد حسن بن عبدالله بن سعید عسکری در خصوص معنای این حدیث سؤال کردم؟ او درباره‌ی سخن حضرت زهرا سلام الله علیها جواب داد آنچه را که ما با اضافتش در شرح خطبه ذکر کردیم اختلاف روایات نیز در آن لحاظ شده‌ست.

[روایت شماره] (09)

[الإحتجاج] قَالَ سُوَيْدُ بْنُ غَفَلَةَ لَمَّا مَرِضَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها الْمَرْضَةَ الَّتِی تُوُفِّيَتْ فِيهَا اجْتَمَعَ إِلَيْهَا نِسَاءُ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ يَعُدْنَهَا، فَقُلْنَ لَهَا: كَيْفَ أَصْبَحْتِ مِنْ عِلَّتِكِ يَا ابْنَةَ رَسُولِ اللَّهِ؟ فَحَمِدَتِ اللَّهَ وَ صَلَّتْ عَلَى أَبِيهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّمِ ثُمَّ قَالَتْ:
أَصْبَحْتُ وَاللَّهِ عَائِفَةً لِدُنْيَاكُنَّ، قَالِيَةً لِرِجَالِكُنَّ، لَفَظْتُهُمْ بَعْدَ أَنْ عَجَمْتُهُمْ وَ شَنَأْتُهُمْ بَعْدَ أَنْ سَبَرْتُهُمْ، فَقُبْحاً لِفُلُولِ الْحَدِّ وَ اللَّعِبِ بَعْدَ الْجِدِّ وَ قَرْعِ الصَّفَاةِ وَ صَدْعِ الْقَنَاةِ وَ خَطَلِ الْآرَاءِ وَ زَلَلِ الْأَهْوَاءِ وَ «لَبِئْسَ ما قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَ فِی الْعَذابِ هُمْ خالِدُونَ» (504)، لا جَرَمَ لَقَدْ قَلَّدْتُهُمْ رِبْقَتَهَا وَ حَمَّلْتُهُمْ أَوْقَتَهَا وَ شَنَنْتُ عَلَيْهِمْ غَارَهَا، فَجَدْعاً وَ عَقْراً وَ «بُعْداً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ» (505).
وَيْحَهُمْ أَنَّى زَعْزَعُوهَا عَنْ رَوَاسِي الرِّسَالَةِ وَ قَوَاعِدِ النُّبُوَّةِ وَ الدَّلالَةِ وَ مَهْبِطِ الرُّوحِ الْأَمِينِ وَ الطَّبِينِ بِأُمُورِ الدُّنْيَا وَالدِّينِ، «أَلا ذلِكَ هُوَ الْخُسْرانُ الْمُبِينُ» (506).
وَ مَا الَّذِی نَقَمُوا مِنْ أَبِی الْحَسَنِ، نَقَمُوا مِنْهُ وَاللَّهِ نَكِيرَ سَيْفِهِ وَ قِلَّةَ مُبَالاتِهِ بِحَتْفِهِ وَ شِدَّةَ وَطْأَتِهِ وَ نَكَالَ وَقْعَتِهِ وَ تَنَمُّرَهُ فِی ذَاتِ اللَّهِ.
وَ تَاللَّهِ لَوْ مَالُوا عَنِ الْمَحَجَّةِ اللائِحَةِ وَ زَالُوا عَنْ قَبُولِ الْحُجَّةِ الْوَاضِحَةِ لَرَدَّهُمْ إِلَيْهَا وَ حَمَلَهُمْ عَلَيْهَا وَ لَسَارَ بِهِمْ سَيْراً سُجُحاً لا يَكْلُمُ خِشَاشُهُ وَ لا يَكِلُّ سَائِرُهُ وَ لا يُمَلُّ رَاكِبُهُ وَ لاوْرَدَهُمْ مَنْهَلاً نَمِيراً صَافِياً رَوِيّاً تَطْفَحُ ضَفَّتَاهُ وَ لا يَتَرَنَّقُ جَانِبَاهُ وَ لاصْدَرَهُمْ بِطَاناً وَ نَصَحَ لَهُمْ سِرّاً وَ إِعْلاناً وَ لَمْ يَكُنْ يُحَلَّى مِنَ الْغِنَى بِطَائِلٍ وَ لا يَحْظَى مِنَ الدُّنْيَا بِنَائِلٍ، غَيْرَ رَیِّ النَّاهِلِ وَ شُبْعَةِ الْكَافلِ وَ لَبَانَ لَهُمُ الزَّاهِدُ مِنَ الرَّاغِبِ وَ الصَّادِقُ مِنَ الْكَاذِبِ، «وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرى آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّماءِ وَ الْأَرْضِ وَ لكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْناهُمْ بِما كانُوا يَكْسِبُونَ» (507)، «وَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هؤُلاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئاتُ ما كَسَبُوا وَ ما هُمْ بِمُعْجِزِينَ» (508)، أَلا هَلُمَّ فَاسْتَمِعْ وَ مَا عِشْتَ أَرَاكَ الدَّهْرَ عَجَباً وَ إِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ، لَيْتَ شَعْرِی إِلَى أَیِّ سِنَادٍ اسْتَنَدُوا وَ عَلَى أَیِّ عِمَادٍ اعْتَمَدُوا وَ بِأَيَّةِ عُرْوَةٍ تَمَسَّكُوا وَ عَلَى أَيَّةِ ذُرِّيَّةٍ أَقْدَمُوا وَ احْتَنَكُوا «لَبِئْسَ الْمَوْلى وَ لَبِئْسَ الْعَشِيرُ» (509)، «وَ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلاً» (510)، اسْتَبْدَلُوا وَاللَّهِ الذَّنَابَى بِالْقَوَادِمِ وَ الْعَجُزَ بِالْكَاهِلِ، فَرَغْماً لِمَعَاطِسِ قَوْمٍ «يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعاً» (511)، «أَلا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَ لكِنْ لاَ يَشْعُرُونَ» (512)، وَيْحَهُمْ «أَفَمَنْ يَهْدِی إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لا يَهِدِّی إِلا أَنْ يُهْدى فَما لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ» (513).
أَمَا لَعَمْرِی لَقَدْ لَقِحَتْ فَنَظِرَةٌ رَيْثَمَا تُنْتَجُ، ثُمَّ احْتَلَبُوا مِلْءَ الْقَعْبِ دَماً عَبِيطاً وَ ذُعَافاً مُبِيداً، هُنَالِكَ «يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ» (514) وَ يُعْرَفُ التَّالُونَ، غِبَّ مَا

أسَّسَ الْأوَّلَونَ ثُمَّ طِيبُوا عَنْ دُنْيَاكُمْ أنْفُساَ وَ اطْمَئِنَّوا لِلْفِتْنَةِ جَأشاَ وَ أبْشِرُوا بِسَيْفٍ صَارِمٍ وَ سَطْوَةِ مُعْتَدٍ غَاشِمٍ وَ بِهَرْجٍ شَامِلٍ وَ اسْتِبْدَادٍ مِنَ الظَّالِمِينَ، يَدَعُ فَيْئَكُمْ زَهِيداً وَ جَمْعَكُمْ حَصِيداً، فَيَا حَسْرَةً لَكُمْ وَ أنَّى بِكُمْ وَ قَدْ عَمِيَتْ «عَلَيْكُمْ أ نُلْزِمُكُمُوها وَ أنْتُمْ لَها كارِهُونَ» (515).

قَالَ سُوَيْدُ بْنُ غَفَلَةَ فَأعَادَتِ النِّسَاءُ قَوْلَهَا سلام الله عليها عَلَى رِجَالِهِنَّ فَجَاءَ إلَيْهَا قَوْمٌ مِنْ وُجُوهِ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأنْصَارِ مُعْتَذِرِينَ وَ قَالُوا: يَا سَيِّدَةَ النِّسَاءِ لَوْ كَانَ أبُو الْحَسَنِ ذَكَرَ لَنَا هَذَا الْأمْرَ مِنْ قَبْلِ أنْ نُبْرِمَ الْعَهْدَ وَ نُحَكِّمَ الْعَقْدَ، لَمَا عَدَلْنَا عَنْهُ إلَى غَيْرِهِ فَقَالَتْ سلام الله عليها: إلَيْكُمْ عَنِّى فَلا عُذْرَ بَعْدَ تَعْذِيرِكُمْ وَ لا أمْرَ بَعْدَ تَقْصِيرِكُمْ.

در احتجاج مرحوم علامه طبرسی رحمة الله علیه جلد 1، صفحه‌ی 108، مثل حدیث شماره‌ی 8، از سُوَیْد بن غَفْلَه با کمی اختلاف در لفظ آمده‌ست.

سُوَیْد بن غَفْلَه می‌گوید:

زنان مهاجر و انصار بعد از مراجعت از خدمت دختر پیغمبر هر یک از آنها تمامی آنچه را که از حضرت زهرا سلام الله علیها شنیده بودند مفصّلاً و مشروح برای شوهران خود نقل کردند.

روز بعد مردان و بزرگان مهاجر و انصار برای معذرت خواهی خدمت حضرتش شرفیاب شده و گفتند:

ای سرور زنان عالمیان، آنچه را که شما در امر خلافت بیان فرمودید اگر حضرت علی علیه السلام قبل از آنکه مهاجر و انصار با ابوبکر بیعت نمایند در آن جمع حاضر می‌شدند و حقّ خود را اعلام و بیان می‌فرمود ما هرگز از او به دیگری عدول نمی‌کردیم و مطیع و فرمانبردار او می‌گشتیم. پس حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود:

از پیش من دور شوید که عذر شما پذیرفتنی نیست و اشتباه شما قابل برگشت نخواهد بود.

[روايت شماره] (10)

[الأمالى للشّيخ الطوسى] الْحَفَّارُ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَلِيٍّ الدِّعْبِلِيِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْخَزَّازِ، عَنْ أَبِى سَهْلٍ الدَّقَّاقِ، عَنْ عَبْدِالرَّزَّاقِ؛ وَ قَالَ الدِّعْبِلِيُّ: وَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّيَّرِىُّ، عَنْ عَبْدِالرَّزَّاقِ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنِ الزُّهْرِىِّ، عَنْ عُبَيْدِاللَّهِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:
دَخَلْنَ نِسْوَةٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ عَلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَعُدْنَهَا فِى عِلَّتِهَا، فَقُلْنَ: السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم كَيْفَ أَصْبَحْتِ؟
فَقَالَتْ:
أَصْبَحْتُ وَاللَّهِ عَائِفَةً لِدُنْيَاكُنَّ، قَالِيَةً لِرِجَالِكُنَّ، لَفَظْتُهُمْ بَعْدَ إِذْ عَجَمْتُهُمْ وَ سَئِمْتُهُمْ بَعْدَ أَنْ سَبَرْتُهُمْ، فَقُبْحاً لِأُفُونِ الرَّأْىِ وَ خَطَلِ الْقَوْلِ وَ خَوَرِ الْقَنَاةِ وَ «لَبِئْسَ ما قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَ فِى الْعَذابِ هُمْ خالِدُونَ» (516) لا جَرَمَ وَاللَّهِ لَقَدْ قَلَّدْتُهُمْ رِبْقَتَهَا وَ شَنَنْتُ عَلَيْهِمْ عَارَهَا، فَجَدْعاً وَ رَغْماً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ.
وَيْحَهُمْ أَنَّى زَحْزَحُوهَا عَنْ أَبِى الْحَسَنِ، مَا نَقَمُوا وَاللَّهِ مِنْهُ إِلا نَكِيرَ سَيْفِهِ وَ نَكَالَ وَقْعِهِ وَ تَنَمُّرَهُ فِى ذَاتِ اللَّهِ وَ تَاللَّهِ لَوْ تَكَافُّوا عَلَيْهِ عَنْ زِمَامٍ نَبَذَهُ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لاعْتَلَقَهُ، ثُمَّ لَسَارَ بِهِمْ سِيرَةً سُجُحاً، فَإِنَّهُ قَوَاعِدُ الرِّسَالَةِ وَ رَوَاسِى النُّبُوَّةِ وَ مَهْبَطُ الرُّوحِ الْأَمِينِ وَ الطَّبِينِ بِأَمْرِ الدِّينِ وَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ «أَلا ذلِكَ هُوَ الْخُسْرانُ الْمُبِينُ» (517).
وَاللَّهِ لا يَكْتَلِمُ خِشَاشُهُ وَ لا يُتَعْتَعُ رَاكِبُهُ وَ لاوْرَدَهُمْ مَنْهَلاً رَوِيّاً فَضْفَاضا تَطْفَحُ ضَفَّتُهُ وَ لاصْدَرَهُمْ بِطَاناً قَدْ خَثَرَ بِهِمُ الرَّىُّ غَيْرَ مُتَحَلٍّ بِطَائِلٍ إِلا تَغَمُّرَ النَّاهِلِ وَ رَدْعَ سَوْرَةِ سَغَبٍ وَ لَفُتِحَتْ عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٌ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ سَيَأْخُذُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ.
فَهَلُمَّ فَاسْمَعْ فَمَا عِشْتَ أَرَاكَ الدَّهْرَ عَجَباً وَ إِنْ تَعْجَبْ بَعْدَ الْحَادِثِ فَمَا بَالُهُمْ؟ بِأَىِّ سَنَدٍ اسْتَنَدُوا، أَمْ بِأَيَّةِ عُرْوَةٍ تَمَسَّكُوا، «لَبِئْسَ الْمَوْلى وَ لَبِئْسَ الْعَشِيرُ» (518) وَ «بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلاً» (519).
اسْتَبْدَلُوا الذُّنَابَى بِالْقَوَادِمِ وَ الْحَرُونَ بِالْقَاحِمِ وَ الْعَجُزَ بِالْكَاهِلِ، فَتَعْساً لِقَوْمٍ «يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعاً» (520) «أَلا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَ لكِنْ لا يَشْعُرُونَ» (521)، «أَفَمَنْ يَهْدِى إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لا يَهِدِّى إِلا أَنْ يُهْدى فَما لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ» (522).
لَقِحَتْ فَنَظِرَةٌ رَيْثَمَا تُنْتَجُ، ثُمَّ احْتَلَبُوا طِلاعَ الْقَعْبِ دَماً عَبِيطاً وَ ذُعَافاً مُبِيداً هُنَالِكَ «يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ» (523) وَ يَعْرِفُ التَّالُونَ غِبَّ مَا أَسَّسَ الْأَوَّلُونَ، ثُمَّ طِيبُوا بَعْدَ ذَلِكَ عَنْ أَنْفُسِكُمْ لِفِتَنِهَا، ثُمَّ اطْمَئِنُّوا لِلْفِتْنَةِ جَأْشاً وَ أَبْشِرُوا بِسَيْفٍ صَارِمٍ وَ هَرْجٍ دَائِمٍ شَامِلٍ وَ اسْتِبْدَادٍ مِنَ الظَّالِمِينَ، فَزَرَعَ فَيْئُكُمْ زَهِيداً وَ

جَمَعَكُمْ حَصِيداً فَيَا حَسْرَةً لَهُمْ وَ قَدْ «عَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ» (524) «أَنُلْزِمُكُمُوها وَ أَنْتُمْ لَها كارِهُونَ (525).
بيان: أقول روى صاحب كشف الغمّة الرَّوايتين اللَّتين أوردهما الصّدوق عن كتاب السقيفة بحذف الإسناد و رواه ابن أبى الحديد فى شرح نهج البلاغة عن أحمد بن عبد العزيز الجوهرىِّ، عن محمّد بن زكريّا عن محمّد بن عبد الرّحمن إلى آخر ما أورده الصّدوق و إنّما أوردتها مكرَّرة للاختلاف الكثير بين رواياتها و شدَّة الاعتناء بشأنها و لنشرحها لاحتياج جلِّ فقراتها إلى الشرح و البيان زيادة على ما أورده الصّدوق و الله المستعان.
قولها سلام الله عليها: «عائفة» أى كارهة، يقال: عاف الرجل الطعام يعافه عيافا إذا كرهه و «القالية» : المبغضة قال تعالى: «ما وَدَّعَکَ رَبُّکَ وَ ما قَلى (526) و لفظت الشىء من فمى: أى رميته و طرحته و «العجم» : العضّ تقول: عجمت العود أعجُمه بالضمِّ إذا عضضته «و شنأه» كمنعه و سمعه: أبغضه و سبرتهم أى اختبرتهم، فعلى ما فى أكثر الرِّوايات المعنى: طرحتهم و أبغضتهم بعد امتحانهم و مشاهدة سيرتهم و أطوارهم و على رواية الصدوق المعنى: أنّى كنت عالمة بقبح سيرتهم و سوء سريرتهم فطرحتهم، ثمَّ لمّا اختبرتهم شنئتهم و أبغضتهم أى تأكد إنكارى بعد الاختبار و يحتمل أن يكون الأوَّل إشارة إلى شناعة أطوارهم الظاهرة و الثّانى إلى خبث سرائرهم الباطنة.
قولها سلام الله عليها: فقبحاً لفلول الحدِّ إلى قولها: خالدون، قبحا بالضمِّ مصدر حذف فعله إمّا من قولهم:
قبّحه الله قبحا، أو من قبح بالضمِّ قباحة، فحرف الجرِّ على الأوَّل داخل على المفعول و على الثّانى على الفاعل «و الفلول» بالضمِّ جمع فلّ بالفتح و هو الثّلمة و الكسر فى حدِّ السّيف و حكى الخليل فى العين أنّه يكون مصدراً و لعلّه أنسب بالمقام و حدُّ الشىء شباته و حدُّ الرجل بأسه، «و الخور» بالفتح و التحريک: الضعف و «القناة» : الرُّمح و «الخطل» بالتحريک المنطق الفاسد المضطرب و خطل الرأى فساده و اضطرابه.
قولها سلام الله عليها: «اللّعب بعد الجدِّ» أى أخذتم دينكم باللّعب و الباطل بعد أن كنتم مجدِّين فيه آخذين بالحجّة.
قولها سلام الله عليها: و قرع الصّفاة «الصفاة» الحجر الأَملس أى جعلتم أنفسكم مقرعا لخصامكم حتّى قرعوا صفاتكم أيضا قال الجزرىُّ فى حديث معاوية: يضرب صفاتها بمعوله و هو تمثيل أى اجتهد عليه و بالغ فى امتحانه و اختباره و منه الحديث: لا يقرع لهم صفاة، أى لا ينالهم أحد بسوء، انتهى.
أقول: لا يبعد أن يكون كناية عن عدم تأثير حيلتهم بعد ذلک و فلول حدِّهم، كما أنَّ من يضرب السّيف على الصّفاة لا يؤثّر فيها و يفلُّ السّيف.
و صدع القناة: شقّها و السامة: الملال و قَالَ الْجَزَرِىُّ: فِى حَدِيثِ عَلِیٍّ: إِيَّاکَ وَ مُشَاوَرَةَ النِّسَاءِ فَإِنَّ رَأْيَهُنَّ إِلَى أَفَنٍ، الأفن النقص و رجل أفن و

مَأفون أى ناقص العقل َو قوله تَعالى: ًأنْ سَخِطَ اللّهُ» (527) هو المخصوص بالذَّمِّ أو علّة الذَّمِّ و المخصوص محذوف أى لبئس شيئاً ذلک لأنَّ كسبهم السّخط و الخلود.
قولها سلام الله عليها لا جرم لقد قلّدتهم ربقتها، لا جرم كلمة تورد لتحقيق الشىء و الرّبقة فى الأصل عروة فى حبل تجعل فى عنق البهيمة أو يدها تمسكها و يقال للحبل الّذى تكون فيه الرِّبقة ربق و تجمع على ربق و رباق و أرباق و الضمير فى ربقتها راجع إلى الخلافة المدلول عليه بالمقام، أو إلى فدک، أو حقوق أهل البيت: أى جعلت إثمها لازمة لرقابهم كالقلائد.
قولها: و شننت عليهم غارها، الشنُّ: رشُّ الماء رشّاً متفرِّقاً و السنُّ بالمهملة الصبُّ المتّصل و منه قولهم:
شنّت عليهم الغارة إذا فرِّقت عليهم من كلِّ وجه.
قولها: و حملتهم أوقتها قال الجوهرىُّ: الأَوق: الثّقل يقال: ألقى عليه أوقه و قد أوَّقته تأويقاً أى حمّلته المشقّة و المكروه.
قولها سلام الله عليها فجدعاً و عقراً، «الجدع» قطع الأَنف أو الأذن أو الشّفة و هو بالأَنف أخصُّ و يكون بمعنى الحبس و «العقر» بالفتح الجرح و يقال فى الدُّعاء على الإنسان: عقراً له و حلقاً، أى عقر الله جسده و أصابه بوجع فى حلقه و أصل العقر ضرب قوائم البعير أو الشاة بالسّيف، ثمَّ اتّسع فيه فاستعمل فى القتل و الهلاک و هذه المصادر يجب حذف الفعل منها و «السحق» بالضمِّ: البعد.
قولها سلام الله عليها: ويحهم أنّى زحزحوها عن رواسى الرّسالة ويح كلمة تستعمل فى التّرحّم و التّوجّع و التّعجّب و الزَّحزحة: التّنحية: و التبعيد و الزَّعزعة: التّحريک و الرواسى من الجبال: الثّوابت الرَّواسخ و قواعد البيت: أساسه.
قولها سلام الله عليها: و الطبين هو بالطاء المهملة و الباء الموحّدة الفطن الحاذق.
قولها سلام الله عليها: و ما نقموا من أبى الحسن إلى قولها فى ذات الله و فى كشف الغمّة و ما الّذى نقموا من أبى الحسن، يقال: نقمت على الرَّجل كضربت و قال الكسائىُّ: كعلمت لغة أى عتبت عليه و كرهت شيئاً منه و التنكير: الإنكار و التنكّر: التغيّر عن حال يسرُّک إلى حال تكرهها و الاسم النكير و ما هنا يحتمل المعنيين و الأوَّل أظهر أى إنكار سيفه فإنّه عليه السلام كان لا يسلُّ سيفه إلّا لتغيير المنكرات و «الوطأة» : الأخذة الشديدة و الضغطة و أصل الوطء: الدَّوس بالقدم و يطلق على الغزو و القتل لأنَّ من يطأ الشّىء برجليه فقد استقصى فى هلاكه و إهانته و «النكال» : العقوبة الّتى تنكل الناس و «الوقعة» : صدمة الحرب و تنمّر فلان أى تغيَّر و تنكّر و أوعد، لأنَّ النمر لا تلقاه أبداً إلا متنكّراً غضبان.
قولها: فى ذات الله، قال الطيبىُّ: ذات الشّىء: نفسه و حقيقته و المراد ما

أضيف إليه و قال الطبرسىُّ فى قوله تعالى: «وَ أَصْلِحُوا ذاتَ بَيْنِكُمْ» (528) كناية عن المنازعة و الخصومة و الذّات: هى الخلقة و البنية، يقال: فلان فى ذاته صالح أى فى خلقته و بنيته، يعنى أصلحوا نفس كلِّ شىء بينكم، أو أصلحوا حال كلِّ نفس بينكم و قيل: معناه و أصلحوا حقيقة وصلكم و كذلك معنى اللّهمَّ أصلح ذات البين أى أصلح الحال الّتى بها يجتمع المسلمون انتهى.
أقول: فالمراد بقولها: فى ذات الله، أى فى الله و لله بناءً على أنَّ المراد بالذّات الحقيقة، أو فى الأمور و الأحوال الّتى تتعلّق بالله من دينه و شرعه و غير ذلك كقوله تعالى: «إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذاتِ الصُّدُورِ» (529) أى المضمرات الّتى فى الصّدور.
قولها سلام الله عليها: و تالله لو مالوا، أى بعد أن مكّنوه فى الخلافة قولها سلام الله عليها و تالله لو تكافّوا - إلى قولها - «بما كانوا يكسبون» (530)، التكافُّ، تفاعل من الكفِّ و هو الدَّفع و الصّرف و الزِّمام ككتاب الخيط الّذى يشدُّ فى البُرة أو الخِشاش ثمَّ يشدُّ فى طرفه المِقوَد و قد يسمّى المقود زماماً و نبذه أى طرحه و فى الصّحاح اعتلقه أى أحبَّه و لعلّه هنا بمعنى تعلّق به و إن لم أجد فيما عندنا من كتب اللّغة.
و السُجح، بضمّتين: اللّين السّهل و الكلم:
الجرح و الخشاش بكسر الخاء المعجمة: ما يجعل فى أنف البعير من خشب و يشدَّ به الزِّمام ليكون أسرع لانقياده و تعتعت الرَّجل أى أقلقته و أزعجته.
و المنهل: المورد و هو عين ماء ترده الإبل فى المراعى و تسمّى المنازل الّتى فى المفاوز على طرق السُّفّار: مناهل. لأنّ فيها ماء قاله الجوهرىُّ و قال: ماء نمير أى ناجع عذباً كان أو غيره و قال الصّدوق نقلاً عن الحسين بن عبد الله بن سعيد العسكرىِّ: النمير الماء النامى فى الجسد (531) و قال الجوهرىُّ: الرَّوىُّ سحابة عظيمة القطر شديدة الوقع و يقال: شربت شرباً رويّاً و الفضفاض: الواسع يقال: ثوب فضفاض و عيش فضفاض و درع فضفاضة و ضفّتا النّهر بالكسر و قيل: و بالفتح: أيضاً: جانباه و تطفح، أى تمتلئ حتى تفيض.
و رنق الماء كفرح و نصر و ترنّق: كدر و صار الماء رونقة: غلب الطين على الماء و الترنوق: الطين الّذى فى الأنهار و المسيل، فالظاهر أنَّ المراد بقولها: و لا يترنّق جانباه، أنّه لا ينقص الماء حتّى يظهر الطين و الحمأ من جانبى النّهر و يتكدَّر الماء بذلك و بطن كعلم:
عظم بطنه من الشّبع و منه الحديث: تغدو خماصاً و تروح بطاناً و المراد عظم بطنهم من الشّرب.
و تحيّر الماء، أى اجتمع و دار كالمتحيّر يرجع أقصاه إلى أدناه و يقال: تحيّرت الأرض بالماء، إذا امتلأت و لعلَّ الباء بمعنى فى أى تحيّر فيهم الرىُّ أو للتعدية أى صاروا حيارى لكثرة الرّىِّ و الرّىُّ بالكسر و الفتح ضدُّ

العطش.
و فى رواية الشّيخ: قد ختر، بالخاءِ المعجمة و التّاء المثلّثة أى أثقلهم من قولک: أصبح فلان خاثر النفس، أى ثقيل النّفس غير طيّب و لا نشيط و حلى منه بخير كرضى أى أصاب خيراً و قال الجوهرىُّ: قولهم:
لم يحل منها بطائل أى لم يستفد منها كثير فائدة و التحلّى: التّزيّن و الطائل: الغناء و المزيّة و السّعة و الفضل و التغمّر، هو الشّرب دون الرِّىِّ، مأخوذ من الغُمَر بضمّ الغين المعجمة و فتح الميم و هو القدح الصغير.
والنّاهل: العطشان و الريّان و المراد هنا الأَوَّل و الرَّدع: الكفُّ و الدَّفع و الرَّدعة: الدَّفعة منه و فى جميع الرِّوايات سوى معانى الأخبار: سورة السّاغب و فيه: شررة السّاغب و لعلّه من تصحيف النسّاخ و الشّرر: ما يتطاير من النّار و لا يبعد أن يكون من الشره بمعنى الحرص.
و سورة الشّىء بالفتح: حدَّته و شدِّته و السّغب: الجوع.
و قال الفيروزآبادىُّ: الحظوة بالضمِّ و الكسر و الحظة كعدة: المكانة و الحظُّ من الرِّزق و حظى كلُّ واحد من الزَّوجين عند صاحبه كرضى و النائل: العطيّة و لعلّ فيه شبه القلب.
و قال الفيروزآبادىُّ: الكافل: العائل و الّذى لا يأكل أو يصل الصّيام و الضّامن انتهى.
أقول: يمكن أن يكون هنا بكلّ من المعنيين الأوّلين و يحتمل أن يكون بمعنى كافل اليتيم، فإنّه لا يحلُّ له الأكل إلّا بقدر البلغة و حاصل المعنى أنّه لو منع كلُّ منهم الآخرين عن الزِّمام الّذى نبذه رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و هو تولّى أمر الأمّة، لتعلّق به أميرالمؤمنين عليه السلام أو أخذه محبّاً له و لسلک بهم طريق الحقِّ من غير أن يترک شيئاً من أوامر الله أو يتعدّى حدّاً من حدوده و من غير أن يشقَّ على الأُمّة و يكلّفهم فوق طاقتهم و وسعهم و لفازوا بالعيش الرَّغيد فى الدَّنيا و الآخرة و لم يكن ينتفع من دنياهم و ما يتولّى من أمرهم إلّا بقدر البلغة و سدِّ الخلّة.
قولها سلام الله عليها: ألا هلمَّ فاسمع، فى رواية ابن أبى الحديد:
ألا هلمّنَّ فاسمعن و ما عشتنَّ أراكنَّ الدَّهر عجباً، إلى أىِّ لجإ لجئوا و استندوا و بأىِّ عروة تمسّكوا «لَبِئْسَ الْمَوْلى وَ لَبِئْسَ الْعَشِيرُ» (532) و ل «بِئْسَ لِلظّالِمِينَ بَدَلاً» (533) قال الجوهرىُّ: هلمَّ يا رجل بفتح الميم بمعنى تعال يستوى فيه الواحد و الجمع و التأنيث، فى لغة أهل الحجاز و أهل نجد يصرِّفونها فيقولون للاثنين: هلمّا و للجمع: هلمُّوا و للمرأة: هلمّى و للنّساء: هلممنَ و الأَوَّل أفصح و إذا أدخلت عليه النّون الثقيلة قلت: هلمّنَّ يا رجل و للمرأة هلمِّنَّ بكسر الميم و فى التثنية هلمّانِّ للمؤنّث و المذكّر جميعاً و هلمُّنَّ يا رجال بضمِّ الميم و هلممنانِّ يا نسوة انتهى و على الرّوايات الأخر الخطاب عامٌّ.
قولها: و ما عشتنَّ: أى أراكنَّ الدَّهر شيئاً عجيباً لا يذهب عجبه و غرابته مدَّة

حیاتکنَّ، أو یتجدَّد لکُنَّ کلّ یوم أمر عجیب متفرِّع علی هذا الحادث الغریب.
و قال الجوهریُّ: شعرت بالشّیء أشعر به شعراً أی فطنت له و منه قولهم:
لیت شعری، أی لیتنی علمت و اللّجأ محرَّکة: الملاذ و المعقل کالملجأ و لجأت إلی فلان إذا استندت إلیه و اعتضدت به و السّناد:
ما یستند إلیه.
و قال الجوهریُّ: احتنک الجراد الأرض أی أکل ما علیها و أتی علی نبتها و قوله تعالی حاکیاً عن إبلیس «لَأَحْتَنِکَنَّ ذُرِّیَّتَهُ» (534) قال الفّراء یرید لأستولین علیهم و المراد بالذُّرِّیّة ذریة الرسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.
و المولی: النّاصر و المحبّ و العشیر: الصّاحب المخالط المعاشر و ل «بِئْسَ لِلظّٰالِمِینَ بَدَلاً» (535) أی بئس البدل من اختاروه علی إمام العدل و هو أمیرالمؤمنین علیه السلام.
قولها سلام الله علیها: استبدلوا - إلی قولها - «کیف تحکمون» (536)، الذُّنابی بالضمِّ ذنب الطائر و منبت الذَّنب و الذُّنابی فی الطائر أکثر استعمالاً من الذَّنب و فی الفرس و البعیر و نحوهما الذَّنب أکثر و فی جناح الطائر أربع ذنابی بعد الخوافی و هی ما دون الرِّیشات العشر من مقدَّم الجناح الّتی تسمّی قوادم و الذُّنابی من النّاس: السفلة و الأتباع.
و الحرون: فرس لا ینقاد و إذا اشتدَّت به الجری وقف و قحم فی الأمر قحوماً: رمی بنفسه فیه من غیر رویّة، استعیر الأوَّل للجبان و الجاهل و الثانی للشّجاع و العالم بالأمور الّذی یأتی بها من غیر احتیاج إلی تروّ و تفکّر و العجز کالعضد مؤخّر الشّیء یؤنّث و یذکّر و هو للرَّجل و المرأة جمیعاً و الکاهل: الحارک و هو ما بین الکتفین و کاهل القوم عمدتهم فی المهمّات و عُدَّتهم للشدائد و الملمّات و رغماً مثلّثة مصدر رغم أنفه أی لصق بالرَّغام بالفتح و هو التّراب و رغم الأنف یستعمل فی الذُّلِّ و العجز عن الانتصار و الانقیاد علی کره و المعاطس جمع معطس بالکسر و الفتح و هو الأنف و قرئ فی الآیة «یهدِّی» بفتح الهاء و کسرها و تشدید الدّال فأصله یهتدی و بتخفیف الدال و سکون الهاء.
قولها سلام الله علیها: أما لعمر إلهک، إلی آخر الخبر و فی بعض نسخ ابن أبی الحدید:
أما لعمر الله و فی بعضها: أما لعمر إلهکنَّ و العمر بالفتح و الضمِّ بمعنی العیش الطویل و لا یستعمل فی القَسم إلّا العَمر بالفتح و رفعه بالابتداء أی عمر الله قسمی و معنی عمر الله بقاؤه و دوامه.
و لقحت کعلمت أی حملت و الفاعل فعلتهم، أو فعالهم، أو الفتنة، أو الأزمنة و النظرة بفتح النّون و کسر الظاء التأخیر و اسم یقوم مقام الإنظار و نظرة إمّا مرفوع بالخبریّة و المبتدأ محذوف کما فی قوله تعالی «فَنَظِرَةٌ إِلی مَیْسَرَةٍ» (537) أی فالواجب نظرة و نحو ذلک و إمّا منصوب بالمصدریّة، أی انتظروا أو انظروا نظرة قلیلة و الأخیر أظهر کما اختاره الصّدوق.

و ريثما تنتج: أى قدر ما تنتج، يقال: نتجت الناقة على ما لم يسمَّ فاعله تنتج نتاجاً و قد نتجها أهلها نتجا و أنتجت الفرس إذا حان نتاجها.
و القعب: قدح من خشب يروى الرَّجل، أو قدح ضخم و احتلاب طلاع القعب هو أن يمتلئ من اللّبن حتّى يطلع عنه و يسيل و العبيط: الطرىُّ و الذُّعاف كغراب: السمُّ و المقر بكسر القاف: الصبر و ربما يسكن و أمقر أى صار مرّاً و المبيد:
المهلك و أمضّه الجرح: أوجعه و غبُّ كلِّ شىء: عاقبته و طاب نفس فلان بكذا: أى رضى به من دون أن يكرهه عليه أحد و طاب نفسه عن كذا أى رضى ببذله.
و «نفساً» منصوب على التّميز و فى كتاب ناظر عين الغريبين (538) طمأنته: سكّنته فاطمأنَّ و الجأش مهموزاً: النّفس و القلب أى اجعلوا قلوبكم مطمئنّة لنزول الفتنة و السّيف الصّارم:
القاطع و الغشم:
الظلم و الهرج: الفتنة و الاختلاط و فى رواية ابن أبى الحديد:
و قرح شامل، فالمراد بشمول القرح، إمّا للأفراد أو للأعضاء.
و الاستبداد بالشّىء التفرُّد به و الضمير المرفوع فى «يدع» راجع إلى الاستبداد و الفىء: الغنيمة و الخراج و ما حصل للمسلمين من أموال الكفّار من غير حرب و الزَّهيد:
القليل و الحصيد:
المحصود و على رواية: زرعكم كناية عن أخذ أموالهم بغير حقّ و على رواية: جمعكم يحتمل ذلک و أن يكون كناية عن قتلهم و استئصالهم.
و أنّى بكم، أى و أنّى تلحق الهداية بكم و عميت عليكم بالتخفيف أى خفيت و التبست و بالتّشديد على صيغة المجهول أى لبّست و قرئ فى الآية بهما.
والضمائر فيها، قيل: هى راجعة إلى الرَّحمة المعبّر عن النَّبوة بها و قيل إلى البيّنة و هى المعجزة، أو اليقين و البصيرة فى أمر الله و فى المقام يحتمل رجوعها إلى رحمة الله الشاملة للإمامة و الاهتداء إلى الصّراط المستقيم، بطاعة إمام العدل أو إلى الإمامة الحقّة و طاعة من اختاره الله و فرض طاعته، أو إلى البصيرة فى الدّين و نحوها و إليكم عنّى: أى كفّوا و أمسكوا و قولها: بعد تعذيركم أى تقصيركم و المعذر المظهر للعذر اعتلالاً من غير حقيقة.
در امالى شيخ طوسى (539) از ابن عبّاس مثل احاديث شماره‌هاى 8 و 9 البته با كمى اختلاف در لفظ نقل شده‌ست.
بيان: اين دو روايت را كه شيخ صدوق از كتاب سقيفه با حذف اسناد نقل كرده، صاحب كشف الغمّه نيز روايت كرده و همچنين ابن ابى الحديد هم در شرح نهج البلاغه از احمد بن عبدالعزيز جوهرى و او با چند واسطه تا آخر آنچه كه شيخ صدوق روايت كرده را نقل مى‌كند و ما نيز (علامه‌ى

مجلسی رحمة الله علیه) این روایت را مکرّر نقل کرده‌ایم به خاطر اختلاف زیادی که بین نقل آنهاست و به خاطر اینکه این روایت، بسیار با ارزش است و شرح شیخ صدوق، احتیاج به شرح بیشتری دارد، ما اضافه بر شرح صدوق رحمة الله علیه متذکّر اموری می‌شویم و از خداوند یاری و کمک می‌جوییم.
فرمایش حضرت زهرا سلام الله علیها که می‌فرماید:
«عائفة» به معنی بد آمدن و ناخوشآیند بودن است، گفته می‌شود:
«عاف الرّجل الطّعام» یعنی آن مرد از غذا بدش آمد.
و «القالیة» به معنی خشمگین و غضبناک بودن است، چنانچه خداوند در این آیه می‌فرماید:
«که خدای تو هیچ گاه تو را ترک نگفته و بر تو خشم ننموده است» (540).
و «لفظت الشیء من فمی» یعنی سخنی را از دهانم انداختم و پرتاب کردم و «العجم» به معنی گاز گرفتن است، مانند این جمله «عجمت العود» چوب را گاز گرفتم (تا سفتی یا سستی آن را آزمایش کنم).
و «شنأه» بر وزن - مَنَعه و سَمَعه – یعنی بر او خشم کرد و «سبرتهم» یعنی با خبر کردم آنها را.
پس بنا بر آنچه در اکثر روایات است این گونه معنا می‌شود:
(من مردان شما را) دور انداختم و بر آنها خشم گرفتم بعد از آنکه آنها را امتحان و آزمایش کردم و دیدم روش و حال (منافقانه ی) آنها را و بنا بر آنچه مرحوم شیخ صدوق رحمة الله علیه روایت کرده این گونه معنا می‌شود:
همانا من عالم بودم به زشتی (و پلیدی) راه و روش آنها و بدی نیّات آنها، پس آنها را کنار گذاشتم، پس چون آنها را آزمایش نمودم، از آنها منزجر و غضبناک شدم یعنی بعد از آزمایش آنها مؤکّد شد انکار و انزجار من از آنها و احتمال دارد انزجار و تنفّر اوّل اشاره به زشتی و بدی حالات و رفتار ظاهری آنهاست و دوّم اشاره به پلیدی نیّت‌های باطنی آنهاست.
و در آنجایی که می‌فرماید:
«فَقُبْحاً لِفُلُولِ الْحَدِّ وَ اللَّعِبِ بَعْدَ الْجِدِّ وَ قَرْعِ الصَّفَاةِ وَ صَدْعِ الْقَنَاةِ وَ خَطَلِ الْآرَاءِ وَ زَلَلِ الْأَهْوَاءِ وَ لَبِئْسَ ما قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَ فِی الْعَذابِ هُمْ خالِدُونَ» «قبحاً» مصدریست که فعل آن حذف شده و یا اینکه مانند این جمله است که در بین مردم رایج است. «قَبَّح الله قُبْحاً» خداوند زشت کرده کردار و گفتار او را.
«الفلول» جمع «فَلَّ» و به معنی شکاف و شکستگی در لبه‌ی شمشیر است و خلیل در کتاب لغت خود که نامش (العین) است گفته: همانا «فلّ» مصدر است و شاید اگر آن را در اینجا مصدر حساب کنیم سزاوارتر است برای این جمله.

و کلمه‌ی «خَوَر» به معنی ضعف است و «القناة» به معنی نیزه است و «الخَطَل» سخن اشتباه و بی‌اساس را گویند و «خَطَل الرَّأی» یعنی آن رأی و نظر فاسد و سُست و بی‌اساس است.
و معنای جمله‌ای که فرمود:
«اللّعب بعد الحجّة» یعنی شما دینتان را بازی و باطل کردید بعد از آنکه برای به دست آوردن آن بسیار تلاش و کوشش کرده و آن را با حجّت و دلیل به دست آورده بودید.
معنای فرمایش حضرت که فرمود:
«و قرع الصّفاة» «الصّفاة» سنگ نرم را گویند. یعنی خودتان را جایگاه کوبیدن دشمنانتان قرار دادید، تا آنجا که آنها هم شما را کوبیدند.
و جزری در معنای حدیث معاویه که گفت:
«یضرب صفاتها بمعوله» یعنی با کلنگ بر سنگ نرم زد؛ می‌گوید این جمله تمثیل است و مقصود آن است که در آزمودن آن بسیار کوشید.
و به همین مضمون است حدیث: «لا یقرع لهم صفاة» (541) یعنی کسی که به بدی از ایشان یاد نمی‌کند، پایان کلام جزری.
مرحوم علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:
امّا به نظر من، بعید نیست که این جمله‌ی «قرع الصّفاة» کنایه از عدم تأثیر حیله‌ی آنها (کسانی که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام را تنها گذاشتند) باشد چنانچه کسی که با شمشیر به سنگ می‌زند تأثیری در آن سنگ نمی‌کند و بلکه شمشیر می‌شکند.
و جمله‌ی «صرع القناة» یعنی شکافت آن را.
و جزری در تفسیر حدیث امیرالمؤمنین علی علیه السلام که می‌فرماید:
«إِيَّاكَ وَ مُشَاوَرَةَ النِّسَاءِ فَإِنَّ رَأْيَهُنَّ إِلَى أَفَن» کلمه‌ی «اَفن» به معنی نقص و عیب است و وقتی گفته می‌شود:
«رجلٌ اَفن» و یا «رجلٌ مأفون» یعنی مرد ناقص العقل.
و در آنجا که حضرت، آیه‌ی 80 از سوره‌ی مائده را قرائت می‌فرماید، این جمله‌ی قرآن «أَنْ سَخِطَ اللَّه» مخصوص به مذمّت و یا علّت مذمّت است که در این صورت مخصوص به مذمّت حذف شده (که معنای آن این گونه می‌شود) : هر آینه بسیار زشت و ناپسند است این (اعمال مردان شما) به خاطر اینکه آنها با این (اعمال و رفتاری که در حقّ ما کردند) غضب خدا را برای خودشان کسب نمودند و باعث شدند که در آتش جهنّم و عذاب الهی جاوید و ابدی شوند.
و در آنجایی که حضرت زهرا سلام الله علیها می‌فرماید:
«لا جَرَمَ لَقَدْ قَلَّدْتُهُمْ رِبْقَتَهَا» کلمه‌ی «لا جَرَمَ» برای تحقیق چیزی می‌آید، (به معنی: لابدّ، ناچار، حتماً، هر آینه، می‌آید) و «الرّبقة» در اصل به گِره‌ای که در طناب باشد، گویند. که آن را در گردن یا دست چهارپایان قرار

می‌دهند و آن را می‌کِشند و به طنابی که در آن گِره باشد «رِبق» می‌گویند و به این صیغه‌ها جمع بسته می‌شود:
«ربق» و «رباق» و «ارباق» و ضمیری که در «ربقتها» است (هاء) به خلافت برمی گردد، یا به فَدَک و یا به حقوق اهل بیت: برمی گردد، که معنای آن این گونه می‌شود:
گناه غصب خلافت و یا غصب فدک و یا پایمال کردن حقوق اهل بیت: مانند قلّاده تا ابد به گردن آنهاست.
و در آنجا که می‌فرماید:
«و شننت علیهم غارها» کلمه‌ی «شنُّ» به معنی پاشیدن آب است و پاشیدنی که متصّل نباشد امّا اگر «سنّ» باشد ریزش آب به صورت متصّل را گویند و از همین قبیل است این جمله «شنّت علیهم الغارة» زمانی که از هر طرف هجوم آورند.
و این قسمت از فرمایش حضرت زهرا سلام الله علیها که می‌فرماید:
«و حملتهم اقتها» جوهری گفته «آوق» به معنی سختی و مشقّت است، وقتی گفته می‌شود:
«القی علیه اوقه» یعنی بر او سختی و مشقّت و چیزی که دوست نداشت را تحمیل کرد.
و در آنجا که حضرت زهرا سلام الله علیها می‌فرماید:
«فجدعاً و عقراً» کلمه‌ی «الجدع» به معنی قطع و بریدن بینی، یا گوش و یا لب را گویند مخصوصاً برای بریدن دماغ این کلمه بیشتر استعمال می‌شود و همچنین به معنی حبس و زندان هم آمده‌ست.
و «العقر» به معنی زخم است و در مقام نفرین گفته می‌شود:
«عقراً به و حلقاً» یعنی خداوند جسدش را مجروح و زخمی کند و خداوند به او بیماری و مرضی در بدنش برساند و در اصل کلمه‌ی «العقر» برای قطع کردن دست و پای شتر و یا گوسفند به وسیله‌ی شمشیر استعمال می‌شده، سپس وسعت پیدا کرده و در قتل و هلاکت هم استعمال شده و این گونه مصادر واجب است.
و در آنجایی که حضرت زهرا سلام الله علیها می‌فرماید:
«ویحهم انّی زحزحوها عن رواسی الرّسالة» کلمه‌ی «ویح» کلمه‌ایست که در موارد ترحّم و درد و عذاب و تعجّب استعمال می‌شود.
و کلمه‌ی «الزّحزحة» به معنای دور کردن و راندن است.
و «الزّعزعة» تکان دادن شدید است.
و «الرّواسی» به معنی ثابت و استوار است و «الرّواسی من الجبال» صخره‌های محکم و استوار کوه‌ها را گویند.
و «قواعد البیت» ارکان و ستون‌های خانه را گویند.
و کلمه‌ی «طَبّین» در صورتی که باء مشدّد باشد به معنی استاد و حاذق

است.
و فرمایش حضرت زهرا سلام الله علیها که می‌فرماید:
«وَ مَا نَقَمُوا مِنْ أَبِی الْحَسَنِ نَقَمُوا وَ اللَّهِ مِنْهُ نَکِیرَ سَیْفِهِ وَ شِدَّةَ وَطْئِهِ وَ نَکَالَ وَقْعَتِهِ وَ تَنَمُّرَهُ فِی ذَاتِ اللَّهِ» در کتاب کشف الغمّه به جای «و ما نقموا» جمله‌ی «و ما الذّی نقموا» آمده‌ست.
و «نقم» به معنای سرزنش و نکوهش است بنابراین جمله‌ی «نقمت علی الرّجال» یعنی او را سرزنش کرد و چیزی از او (دیده شد) که ناپسند بود.
و «التّنکیر» به معنی انکار است و «التنکّر» تغییر یافتن از حال شادی به حال ناراحتی و در این روایت «نکیر سیفه» یعنی خون از شمشیر حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام نمی‌ریزد (کسی را نمی‌کُشد) مگر برای تغییر منکرات.
و کلمه‌ی «الوطأة» گرفتن چیزی با فشار و سختی را گویند و بعضی گفته‌اند به معنی کوفتن و لگدمال کردن است و اصل «الوطء» به معنی راه رفتن است، امّا به جنگ و قتل اطلاق شده، زیرا کسی که لگدکوب می‌کند چیزی را سعی در هلاکت و اهانت آن (چیز یا آن شخص) دارد.
و «النکال» مجازات کردنی را گویند که عبرت دیگران شود و «الوقعة» به معنای زد و خورد در جنگ است و «تنمّر فلان» یعنی خشمگین و ناراحت شد.
و در آنجا که حضرت زهرا سلام الله علیها می‌فرماید:
«فی ذات الله» طیّبی گفته ذات هر چیزی حقیقت و خودِ آن چیز است و مقصود (حقیقت و وجود) آن چیزیست که (ذات) به آن اضافه می‌شود و طبرسی در تفسیر این آیه‌ی شریفه: «و به اصلاح بین خودتان بپردازید» (542) کنایه از نزاع کردن و دشمنی کردن است و «الذّات» در این آیه به معنی خلقت و اصالت (وجود) است، می‌گویند:
«فلان فی ذاته صالح» یعنی فلانی در خلقت و وجودش صالح است، (پس معنای آیه این می‌شود) اصلاح کنید نفس هر چیزی که بین شماست و یا اصلاح کنید هر نفسی را که بین شماست و تفسیر دیگری که برای این آیه شده این است که اصلاح کنید حقیقت وصل و اتّصالتان را و همچنین معنای این دعا «اللهم أصلح ذات البین» یعنی خداوندا! اصلاح فرمای حال آن چنانی را که به آن مسلمانان جمع می‌شوند (با یکدیگر متّحد می‌شوند). پایان نظر طبرسی
مرحوم علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:
نظر من در مورد جمله‌ی حضرت زهرا سلام الله علیها که می‌فرماید:
«فی ذات الله» این است که یعنی امیرالمؤمنین علیه السلام خشم و غضبش در (راه) خدا و برای خداست، (این معنا در صورتیست که) مقصود از «ذات» حقیقت و نفس باشد و یا اینکه منظور این است که خشم و

غضب آن حضرت در امور و احوالیست که متعلّق به خداوند است (از قبیل) : دین خدا و شرع الهی و امور دیگری از این قبیل، مانند فرموده‌ی خداوند در آیه‌ی شریفه‌ی: «إِنَّهُ عَلِیمٌ بِذاتِ الصُّدُور» (543) یعنی خداوند عالم و آگاه به (اسرار) نهفته شده‌ی درون سینه‌های خلائق است.
و در قسمت دیگری از این روایت حضرت زهرا سلام الله علیها می‌فرماید:
«وَ تَاللهِ مالوا» یعنی اگر مردم از راه حق منحرف می‌شدند حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آنها را به سوی حق باز می‌گردانید. مرحوم علّامه می‌فرماید:
منظور حضرت زهرا سلام الله علیها این است که اگر آن حضرت قدرت را در خلافت به دست می‌گرفت، چنین می‌شد. . .
و در قسمت دیگر حدیث که حضرت می‌فرماید:
«وَ تَاللَّهِ لَوْ تَكَافُّوا عَلَيْهِ عَنْ زِمَامٍ نَبَذَهُ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَاعْتَلَقَهُ ثُمَّ لَسَارَ بِهِمْ سِيرَةً سُجُحاً فَإِنَّهُ قَوَاعِدُ الرِّسَالَةِ وَ رَوَاسِی النُّبُوَّةِ وَ مَهْبَطُ الرُّوحِ الْأَمِينِ وَ الطَّبِينِ بِأَمْرِ الدِّينِ وَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ أَلَا ذلِکَ هُوَ الْخُسْرانُ الْمُبِينُ وَ اللَّهِ لاَ يَكْتَلِمُ خِشَاشُهُ وَ لَا يُتَعْتَعُ رَاكِبُهُ وَ لَأَوْرَدَهُمْ مَنْهَلاً رَوِيّاً فَضْفَاضاً تَطْفَحُ ضَفَّتُهُ وَ لَأَصْدَرَهُمْ بِطَاناً قَدْ خَثَرَ بِهِمُ الرَّیُّ غَيْرَ مُتَحَلٍّ بِطَائِلٍ إِلَّا تَغَمُّرَ النَّاهِلِ وَ رَدْعَ سَوْرَةِ سَغَبٍ وَ لَفُتِحَتْ عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٌ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ سَيَأْخُذُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُون» کلمه‌ی «التکافّ» از باب تفاعل است و از «کفّ» گرفته شده و به معنی بازداشتن (از کاری) و امتناع کردن است.
و «الزِّمام» بر وزن کِتاب به طنابی گویند که به گردن شتر می‌اندازند و با کشیدن آن شتر را به هر طرف که بخواهند هدایت می‌کنند، که به آن افسار گفته می‌شود و در واقع معنی زمام همان افسار است.
و «نبذه» یعنی آن را دور افکند.
و در کتاب الصّحاح آمده:
«اعتلقه» یعنی او را دوست داشت و شاید در این حدیث به این معنا باشد که رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم زمام خلافت را به دست حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام سپرد، (پس مرحوم علّامه می‌فرماید) اگر چه در کُتب لغتی که نزد من است چنین معنایی برای «اعتلقه» نیامده‌ست.
و «السُجُح» به معنی آهسته و آسان است و «الکلم» به معنی زخم و جراحت است و «الخِشاش» به آن چوبی گفته می‌شود که در داخل دماغ شتر می‌کنند و به افسار می‌بندند تا سریع‌تر بتوانند آن را مطیع خود کنند و به هر طرف که و «تعتعت» یعنی به شدّت تکانش داد و او را به لرزه درآورد.
و «المنهل» آبشخورهایی که در مزارع برای شتران است، جوهری گفته: و

منزل‌هایی که در بیابان‌ها بر سر راه مسافران است را «مناهل» می‌نامند، زیرا در آنجا نیز آب وجود دارد و همچنین گفته «ماء نمیر» یعنی آب گوارا، اگر چه شیرین نباشد و شیخ صدوق رحمة الله علیه از حسین بن عبدالله بن سعید عسکری نقل کرده:
«النمیر» به آبی گفته می‌شود که در جسد است و باعث رشد و نمو آن می‌شود.
و جوهری گفته: «الرَّویّ» به ابر بزرگ و پُر باران گویند و همچنین گفته می‌شود:
«شربت شرباً رویّا» نوشیدم نوشیدنی سیراب کننده‌ای.
و «الفضفاض» یعنی وسیع، گشاد، فراخ.
می‌گویند:
«ثوب فضفاض» یعنی لباس گُشاد و «عبش فضفاض» یعنی زندگی فراخ و مرفّه و «درع فضفاضة» زره‌ی گشاد و «ضفّتا النّهر» پُر آب شد نهر و «تطفح» یعنی آن قدر پُر شد تا لبریز شد.
و «رنق الماء» بر وزن «فَرَحَ» و بر وزن «نَصَرَ» و «ترنّق» یعنی کِدِر شد و جمله‌ی «صار الماء رونقة» یعنی غالب شد گِل بر آب و «الترنوق» به گِلی گویند که در نهرها و در مسیر سیل‌ها است، پس ظاهراً مقصود آن حضرت که می‌فرماید:
«و لا یترنّق جانباه» این است که عیب و نقصی به آب نمی‌رسد مگر وقتی که خاک و گل از دو طرف نهر داخل آن شود و آن را مکدّر کند.
و «بَطِنَ» بر وزن «عَلِمَ» یعنی شکمش از سیری بزرگ شد و از همین قبیل است این حدیث: «تغدوا خماصاً و تروح بطاناً» منظور این است که بزرگ شدن شکم آنها از نوشیدن (زیاد) است.
و «تحیّر الماء» یعنی آب جمع شد و دور می‌زد، مانند اینکه متحیّر مانده بود که بالای آن رجوع کند به پایین و گفته می‌شود:
«تحیّرت الأرض بالماء» یعنی زمانی که زمین از آب پر شده باشد.
و «الرِّیّ و الرَّیّ» هر دو (با کسره و با فتحه) معنای آن ضدّ عطش است.
و در روایت شیخ صدوق (نسخه‌ی دیگر همین روایت) آمده:
«قد خثر» به معنی بسته شده، سنگین، می‌گویی: «اصبح فلان خاثر النّفس» یعنی فلانی سنگین نفس، غیر پاک و بی‌نشاط شد.
و «حَلِیَ منه بخیر» کلمه‌ی «حَلِیَ» بر وزن «رَضِیَ» است و این جمله به این معنا است: رسید و به خیر واصل شد.
جوهری گفته: جمله‌ی «لم یحل منها بطائل» یعنی از او فایده‌ی زیادی نرسید و «التحلّی» یعنی زینت دادن (یا زینت کردن) و «الطائل» به معنی بی‌نیازی و مزیّت و گشایش و برتری.
و «التغمّر» به معنی نوشیدن است و از «غُمَرَ» گرفته شده که به معنی

کاسه و پیاله‌ی کوچک است.
و «النّاهل» به معنی عطشان است.
و «الکفّ» به معنی باز داشتن و منع کردن است و «الرّدعة» به معنی یک بار از آن (کار).
در همه‌ی نسخه‌های این روایت «شررة السّاغب» (544) آمده، امّا در معانی الاخبار «سورة السّاغب» آمده و شاید این اشتباه از نسخه نویسان باشد و «الشّرر» به جرقّه‌های آتش می‌گویند و بعید هم نیست که از «الشرّه» باشد که به معنی حرص و طمع است.
و «سَوْرة» به معنی حدّ و مرز، مثل: «سورة المدینة» یعنی دیوار شهر، (که دیوار حدّ و مرز شهر را معلوم می‌کند) و «السّغب» یعنی گرسنگی.
و فیروزآبادی گوید:
«الحظوة» که حاء آن هم با ضمّه خوانده می‌شود و هم با کسره «الحُظوة» و «الحِظوة» و کلمه‌ی «الحِظّة» بر وزن «عِدَّة» به معنای رتبه و مقام است و «الحظّ» به معنی بهره‌مند شدن از رزق است و «حظّی» بر وزن «رَضی» بهره‌مند شدن هر یک از زوجین (مرد و زن) از دیگریست.
و «النّائل» به معنی بخشش و هدیه‌ست.
و فیروزآبادی گفته: «الکافل» به معنی عیال وار و کسی که چیزی نمی‌خورد و به روزه ادامه می‌دهد آمده، (پایان نظر فیروزآبادی)
مرحوم علّامه می‌فرماید:
به نظر من ممکن است «الکافل» به هر دو معنا (که فیروزآبادی گفته) باشد و احتمال هم دار که در اینجا به معنای «کافل الیتیم» یعنی کسی که سرپرستی می‌کند یتیم را، آمده باشد.
فیروزآبادی گوید «کافل» به چند معناست:
1 - سرپرست خانواده
2 - کسی که چیزی نمی‌خورد.
3 - کسی که روزه را به روزه می‌رساند.
4 - ضامن.
مرحوم علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:
من معتقدم ممکن است در این روایت منظور از «کافل» دو معنای اوّل باشد و همچنین احتمال دارد به معنای سرپرست یتیم باشد، زیرا برای سرپرست یتیم فقط به مقدار معاش روزانه استفاده حلال است.
بنابراین معنای روایت چنین است: اگر هر یک از ایشان (مردان شما) دیگری را از ریاستی که پیامبر بجا گذاشته بود باز می‌داشت - آن ریاست همان ولایتِ بر امّت است - که آن ولایت ویژه‌ی حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام بود و او آن کار را از روی دوستی به دست می‌گرفت و آنان را به راه حق رهنمون می‌شد و چیزی از فرمان‌های پروردگار را رها

نمی‌کرد و از حدود الهی پا فراتر نمی‌گذاشت بدون آنکه بر مسلمانان سخت باشد و بیشتر از توان آنها باشد و امّت مسلمان در دنیا و آخرت به زندگی سراسر آسایش می‌رسیدند، نه این گونه که از دنیای خویش بهره‌مند نمی‌شوند مگر اندکی به مقدار معاش روزانه و از ریاست کامروا نمی‌گردند مگر به اندازه‌ی خلال دندان.
جمله‌ی «الا هلمّ فاسمع» در فرمایشات حضرت زهرا سلام الله علیها در نقلی که ابن ابی الحدید در شرح نهج البلاغه کرده این گونه آمده:
«ألا هلم فاسمع فی روایة ابن أبی الحدید ألا هلمن فاسمعن و ما عشتنّ أراکنّ الدَّهر عَجَباً» و جوهری گفته: کلمه‌ی «هلمَّ یا رجل» در لغت اهل حجاز، به معنی بیا می‌باشد، خواه آن خطاب «بیا» برای یک نفر و یا یک جمع و یا برای مؤنّث و یا مذکّر باشد ولی اهل نجد آن را صرف می‌کنند، یعنی اگر خطاب به دو نفر باشد می‌گویند:
«هلمّا» و برای جمع می‌گویند:
«هلمّوا» و برای مؤنّث می‌گویند:
«هلمّی» و برای جمع مؤنّث: «هلممن» و باید گفت نظر اهل حجاز فصیح‌تر است و اگر نون ثقیله بر آن داخل کنی می‌شود:
«هلمنّ یا رجل» و برای مؤنّث می‌شود:
«هلِمّنَّ» و برای تثنیه خواه مؤنّث باشد یا مذکّر می‌شود:
«هلمّانّ» و گفته می‌شود:
«هلمُّنّ یا رجال» و «هلممنانّ یا نسوة». پایان نظر جوهری.
در مورد کلمه‌ی «هلمّ» و بنا بر نظر لغویّون دیگر خطاب عامّ است (یعنی مفرد و تثنیه و جمع و مذکّر و مؤنّث، هلمّ به یک صورت است).
و این فرمایش حضرت زهرا سلام الله علیها که می‌فرماید:
«و ما عشتنّ» یعنی روزگار چیز عجیبی از شما مشاهده کرد، که تا شما زنده اید عجیب و غریب بودن آن برطرف نمی‌شود و یا به این معنی است: در هر روز برای شما امر عجیبی تجدید می‌شود و این امریست که اتّفاق افتاد (یعنی همان غصب خلافت حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام).
و جوهری گفته: «شعرت بالشّیء» یعنی برای او زیرکی و فطانت کردم، یا از او زیرکی و فطانت (دیدم) و جمله‌ی «لیت شعری» یعنی ای کاش می‌دانستم و «اللَّجَأ» به معنی پناه و پناهگاه و «لجأت الی فلان» یعنی استناد کردم به فلانی و از او کمک گرفتم و «السّناد» یعنی آنچه به او استناد می‌شود.
و جوهری گفته «احتنک الجراد الأرض» یعنی خورد آنچه بر زمین بود و آنچه بر روی آن روئیده بود را برداشت کرد، در این آیه که خداوند از قول ابلیس حکایت می‌فرماید:
«همه‌ی اولاد او از راه به در می‌برم» (545).

فرّاء (که یکی از علمای صرف و نحو است) گفته: منظور ابلیس این است که من بر تمامی آنها مستولی می‌شوم و مقصود از «ذُریّة» ذریّه‌ی رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم است.
و «المولی» به معنی یاری کننده، مُحبّ است و «العشیر» یعنی دوست و همراهی که با یکدیگر بسیار نزدیک و معاشرت دارند.
و منظور حضرت که این آیه را آورده‌اند «ظالمان چه جایگزین بَدی را برگزیده‌اند» (546) یعنی بَد جایگزینی مردم اختیار کردند بر امام عدل، (که آن امام عدل) حضرت مولی الموحدّین، امیرالمؤمنین علی علیه السلام است.
و در قسمت دیگری از روایت که حضرت زهرا سلام الله علیها می‌فرماید:
«الذّنابی» دُم پرنده را گویند، جایی که ابتداء رویش دُم پرنده است و این کلمه برای پرنده بیشتر از «الذّنب» استعمال می‌شود و در حیوانات دیگر مانند اسب و شتر و مانند آنها از کلمه‌ی «الذّنب» بیشتر استفاده می‌شود و در بال پرنده چهار (ذُنابی) – دُم – وجود دارد که بعد از خوافی و پایین‌تر از پرهای ده گانه‌ایست که در جلوی بال است و آن را «قوادم» می‌نامند و «الذّنابی من النّاس» به کسی گویند که دنباله رو و تابع دیگری باشد.
و «الحرون» به اسبی گویند که فرمان نمی‌برد و در جایی می‌ایستد و دیگر حرکت نمی‌کند.
و «قحم» خود را به خطر انداختن، بدون فکر و تأمّل و این به خطر انداختن و در واقع کلمه‌ی «قحم» گاهی برای ترسوها و جاهلان به کار می‌رود و گاهی برای انسان شجاع و کسی که به عواقب کار خود آگاه‌ست.
و «العجز» بر وزن عَضُد، عقب و دُم هر چیزی را گویند و برای مؤنث و مذکّر، برای زن و مرد به یک لفظ استفاده می‌شود و آن همان «عَجُز» است.
و «الکاهل» بین دو کتف را گویند و «کاهل القوم» به کسی گفته می‌شود که موردِ اعتماد مردم است و در امور مهمّ و سختی‌ها به او تکیه می‌کنند.
و «رغماً» کنایه از «رغم انفه» یعنی دماغش را به خاک مالید و این عبارت در ذلّت و ناتوانی از کمک و اطاعت اجباری به کار می‌رود.
و «المعاطس» جمع «معطس» است (که طاء آن را، هم مکسور تلفّظ می‌کنند و هم مفتوح) به معنی بینی‌ست.
و در آیه‌ی 35 از سوره‌ی یونس کلمه‌ی «یهدّی» حرف «هاء» هم مفتوح خوانده می‌شود و هم مکسور و «دال» آن مشدّد است، پس اصل آن «یهتدی» است و همچنین گاهی این کلمه «هاء» آن ساکن و «دال» آن بدون تشدید می‌شود.
و در قسمت دیگر این روایت حضرت می‌فرماید:
«امّا لعمر الهک لقد لقحت فنظرة. . . .» و در بعضی از نسخه‌های ابن ابی

الحدید و کلمه‌ی «العمر» که عین آن، هم مفتوح خوانده می‌شود و هم مضموم، به معنی زندگانی و عمر طولانی است، امّا اگر این کلمه را به عنوان قسم بیاورند فقط باید مفتوح خوانده شود «العَمر» و «عمر الله» یعنی طول عمر کسی را از خداوند خواستن، مانند اینکه می‌گوییم:
«پیر شوی» یعنی آنقدر عمر کنی تا به سنّ پیری برسی.
و کلمه‌ی «لقحت» بر وزن «عَلِمَت» یعنی باردار شد، حامله شد و فاعل آن عمل آنهاست یا فتنه است و یا زمانه‌ست.
و «النظرة» این کلمه در صورتی که نون آن مفتوح و ظاء آن مکسور باشد به معنی به تأخیر انداختنی و مهلت دادن و اسمیست که قائم مقام «انظار» به حساب می‌آید، چنانچه در آیه‌ی قرآن آمده «فَنَظِرَةٌ إِلى مَيْسَرَة» (547) یعنی اگر از کسی طلبکار هستید و تنگدست شود به او مهلت دهید تا توانگر گردد.
که جمله در اصل این گونه است «فالواجب نظرة» در اینجا «فالواجب» مبتدای محذوف و «نظرة» خبر آن است و یا می‌توان آن را منصوب، تلفّظ کرد، که در این صورت «نظرة» مصدر است و جمله در واقع این گونه می‌شود:
«انظروا نظرة قليلة» و وجه آخر یعنی مصدر بودن «نظرة» بهتر است کما اینکه شیخ صدوق همین قول را اختیار نموده، پس بنابراین به نظر مرحوم صدوق رحمة الله علیه کلمه‌ی «النَظِرة» منصوب است.
«ریشما تنتج» به معنای اندازه گیری کردن گفته می‌شود:
ناقه بچّه‌اش را به دنیا آورد که بر صیغه‌ی مجهول می‌باشد. (ثلاثی مجرّد نتج ینتج نتجاً) نتیجه دادن و به دنیا آوردن بچّه و به معنای به بار نشستن و به جوانی رسیدن هم می‌باشد.
«و قد نتجها أهلها نتجا» یعنی اسب درد زایمان گرفت.
و «القعب» به پیاله و قدحی گویند که از چوب باشد و یا قدح و پیاله‌ی ضخیم و کلفت را گویند و جمله‌ی «احتلاب طلاع العقب» یعنی پیاله‌ای که پُر شده باشد از شیر، به اندازه‌ای که سرازیر شده باشد.
و «العبیط» به معنی تازه، جوان است.
و «الذُّعاف» بر وزن «غُراب» به معنی سَمّ و زهر است.
و «المَقِر» در صورتی که قاف آن مکسور باشد به معنی صبر است (548) و گاهی قاف ساکن می‌شود یعنی «المَقْر» تلفّظ می‌شود که در این صورت به معنی چیز ترش یا شیرین است و «المبید» به معنی مُهلک (هلاک کننده) است.
و «امضّه الجرح» یعنی او را بیمار کرد و «غبّ» عاقبت و پایان هر چیزی را گویند.
و «طاب نفس فلان بکذا» یعنی فلانی راضی شد به (آن کار) بدون اینکه

کسی او را سرزنش کند و «طاب نفسه عن کذا» یعنی راضی و دلخوش شد.
و «نفساً» (549) منصوب شده به خاطر اینکه در این جمله، تمیز واقع شده‌ست.
و در کتاب ناظر عین الغریبین، کلمه‌ی «طمأنته» به معنی ساکن کرد و مطمئن شد، آمده است و «الجأش» به معنی نفس و قلب است، یعنی قرار دهید دلهایتان را ساکن برای نزول فتنه.
و «السیف الصّارم» یعنی شمشیر برّنده و «الغشم» یعنی ظلم، بیداد و «الهرج» به معنی فتنه است و مخلوط کردن نیز معنا شده و در روایت ابن ابی الحدید به جای «و بهرج شامل» آمده:
«و قرح شامل» که منظور در بر گرفتن زخم و جراحت است، (که این زخم) یا یکی از اعضاء و یا تمام بدن را شامل می‌شود.
«إستبداد» یعنی یکّه تازی شدن در یک امر و ضمیر مرفوعی در «یَدْعُ» به استبداد باز می‌گردد.
و «الفیء» یعنی غنمیت و خراج و در مجموع «فیء» به آنچه مسلمین از اموال کفّار در جنگ به دست می‌آورند.
«و الزّهید» یعنی کَم، اندک و «الحصید» به زراعت و درو شده گویند و در نسخه‌ای که جمله‌ی «زرعکم حصیداً» آمده کنایه از گرفتن اموال آنها به ناحق است و در نسخه‌ی دیگر که «جمعکم حصیداً» آمده احتمال دارد باز هم منظور حضرت، همان گرفتن اموال به ناحق باشد، ممکن است کنایه از قتل و ناامیدی آنها باشد.
و جمله‌ی «انّی بکم» یعنی و همانا من ملحق می‌کنم هدایت را به شما و «عمیت علیکم» یعنی من می‌ترسم و امر را مشتبه می‌بینم و اگر «عمّیت» را با تشدید بخوانیم صیغه‌ی مجهول می‌شود و معنی آن «لُبّست» می‌شود یعنی امر مشتبه‌ست.
و گفته شده ضمائری که در این روایت است به رحمت، که از آن تعبیر به نبوّت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم شده برمی گردد و بعضی گفته‌اند ضمائر به بیّنه که همان معجزه یا یقین و آگاهی در امر خداست برمی گردد و در این مقام احتمال دارد ضمائر به رحمت خداوند که همان امامت و هدایت به راه مستقیم، با اطاعت از امام عادل حاصل می‌شود و یا ضمیر برمی گردد به امامت حقّه و اطاعت از کسی که خداوند او را اختیار کرده و اطاعتش را واجب نموده، برمی گردد و یا اینکه به بصیرت در دین و امثال آن برمی گردد.
و جمله‌ی «الیکم عنّی» یعنی دست از من بردارید و در آنجا که حضرت فاطمه‌ی زهرا سلام الله علیها می‌فرماید:
«بعد تعذیرکم» یعنی از تقصیر و کوتاهی که کردید و کلمِه‌ی «المعذر» به

عذرخواهی ظاهری گویند، که شخص عذرخواه، حقیقتاً از کرده‌ی خود پشیمان نیست و فقط در ظاهر معذرت خواهی می‌کند.

[روایت شماره] (11)

كِتَابُ دَلائِلِ الْإِمَامَةِ لِلطَّبَرِیِّ: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ بْنِ مُوسَى التَّلَّعُكْبَرِیِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ، عَنْ أَحْمَدَ الْبَرْقِیِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى، عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ، عَنِ ابْنِ سِنَانٍ، عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ، عَنْ أَبِی بَصِيرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ عليه السلام قَالَ:
قُبِضَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها فِی جُمَادَى الْآخِرَةِ يَوْمَ الثَّلاثَاءِ لِثَلاثٍ خَلَوْنَ مِنْهُ سَنَةَ إِحْدَى عَشْرَةَ مِنَ الْهِجْرَةِ وَ كَانَ سَبَبُ وَفَاتِهَا أَنَّ قُنْفُذاً مَوْلَى عُمَرَ لَكَزَهَا بِنَعْلِ السَّيْفِ بِأَمْرِهِ، فَأَسْقَطَتْ مُحْسِناً وَ مَرِضَتْ مِنْ ذَلِكَ مَرَضاً شَدِيداً وَ لَمْ تَدَعْ أَحَداً مِمَّنْ آذَاهَا يَدْخُلُ عَلَيْهَا.
وَ كَانَ الرَّجُلانِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِیِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سَأَلا أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَنْ يَشْفَعَ لَهُمَا إِلَيْهَا، فَسَأَلَهَا أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام ، فَلَمَّا دَخَلا عَلَيْهَا قَالا لَهَا: كَيْفَ أَنْتِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ؟
قَالَتْ:
بِخَيْرٍ بِحَمْدِاللَّهِ، ثُمَّ قَالَتْ لَهُمَا: مَا سَمِعْتُمَا النَّبِی يَقُولُ: فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّی فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِی وَ مَنْ آذَانِی فَقَدْ آذَى اللَّهَ؟ قَالا: بَلَى،
قَالَتْ:
فَوَاللَّهِ لَقَدْ آذَيْتُمَانِی،
قَالَ:
فَخَرَجَا مِنْ عِنْدِهَا سلام الله عليها وَ هِیَ سَاخِطَةٌ عَلَيْهِمَا.
قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ هَمَّامٍ: وَ رُوِیَ أَنَّهَا قُبِضَتْ لِعَشْرٍ بَقِينَ مِنْ جُمَادَى الْآخِرَةِ وَ قَدْ كَمَلَ عُمُرُهَا يَوْمَ قُبِضَتْ ثَمَانِیَ عَشْرَةَ سَنَةً وَ خَمْساً وَ ثَمَانِينَ يَوْماً بَعْدَ وَفَاةِ أَبِيهَا، فَغَسَّلَهَا أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ لَمْ يَحْضُرْهَا غَيْرُهُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ زَيْنَبُ وَ أُمُّ كُلْثُومٍ وَ فِضَّةُ جَارِيَتُهَا وَ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ وَ أَخْرَجَهَا إِلَى الْبَقِيعِ فِی اللَّيْلِ وَ مَعَهُ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ صَلَّى عَلَيْهَا وَ لَمْ يَعْلَمْ بِهَا وَ لَا حَضَرَ وَفَاتَهَا وَ لا صَلَّى عَلَيْهَا أَحَدٌ مِنْ سَائِرِ النَّاسِ غَيْرُهُمْ وَ دَفَنَهَا بِالرَّوْضَةِ وَ عَمَّى مَوْضِعَ قَبْرِهَا.
وَ أَصْبَحَ الْبَقِيعُ لَيْلَةً دُفِنَتْ وَ فِيهِ أَرْبَعُونَ قَبْراً جُدُداً وَ إِنَّ الْمُسْلِمِينَ لَمَّا عَلِمُوا وَفَاتَهَا جَاءُوا إِلَى الْبَقِيعِ، فَوَجَدُوا فِيهِ أَرْبَعِينَ قَبْراً، فَأَشْكَلَ عَلَيْهِمْ قَبْرُهَا مِنْ سَائِرِ الْقُبُورِ، فَضَجَّ النَّاسُ وَ لامَ بَعْضُهُمْ بَعْضاً وَ قَالُوا: لَمْ يُخَلِّفْ نَبِيُّكُمْ فِيكُمْ إِلا بِنْتاً وَاحِدَةً تَمُوتُ وَ تُدْفَنُ وَ لَمْ تَحْضُرُوا وَفَاتَهَا وَ الصَلاةَ عَلَيْهَا وَ لا تَعْرِفُوا قَبْرَهَا.
ثُمَّ قَالَ وُلاةُ الْأَمْرِ مِنْهُمْ: هَاتُمْ مِنْ نِسَاءِ الْمُسْلِمِينَ مَنْ يَنْبُشُ هَذِهِ الْقُبُورَ حَتَّى نَجِدَهَا فَنُصَلِّیَ عَلَيْهَا وَ نَزُورَ قَبْرَهَا، فَبَلَغَ ذَلِكَ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَخَرَجَ مُغْضَباً قَدِ احْمَرَّتْ عَيْنَاهُ وَ دَرَّتْ أَوْدَاجُهُ وَ عَلَيْهِ قَبَاهُ الْأَصْفَرُ الَّذِی كَانَ

يَلْبَسُهُ فِى كُلِّ كَرِيهَةٍ وَ هُوَ مُتَوَكِّئٌ عَلَى سَيْفِهِ ذِى الْفَقَارِ، حَتَّى وَرَدَ الْبَقِيعَ، فَسَارَ إِلَى النَّاسِ النَّذِيرُ وَ قَالُوا: هَذَا عَلِىُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ قَدْ أَقْبَلَ كَمَا تَرَوْنَهُ يُقْسِمُ بِاللَّهِ لَئِنْ حُوِّلَ مِنْ هَذِهِ الْقُبُورِ حَجَرٌ لَيَضَعَنَّ السَّيْفَ عَلَى غَابِرِ الْآخِرِ.

فَتَلَقَّاهُ عُمَرُ وَ مَنْ مَعَهُ مِنْ أَصْحَابِهِ وَ قَالَ لَهُ: مَا لَکَ يَا أَبَاالْحَسَنِ وَاللَّهِ لَنَنْبُشَنَّ قَبْرَهَا وَ لَنُصَلِّيَنَّ عَلَيْهَا، فَضَرَبَ عَلِىٌّ عليه السلام بِيَدِهِ إِلَى جَوَامِعِ ثَوْبِهِ فَهَزَّهُ، ثُمَّ ضَرَبَ بِهِ الْأَرْضَ وَ قَالَ لَهُ: يَا ابْنَ السَّوْدَاءِ أَمَّا حَقِّى فَقَدْ تَرَكْتُهُ مَخَافَةَ أَنْ يَرْتَدَّ النَّاسُ عَنْ دِينِهِمْ وَ أَمَّا قَبْرُ فَاطِمَةَ فَوَالَّذِى نَفْسُ عَلِىٍّ بِيَدِهِ، لَئِنْ رُمْتَ وَ أَصْحَابُکَ شَيْئاً مِنْ ذَلِکَ لاسْقِيَنَّ الْأَرْضَ مِنْ دِمَائِكُمْ، فَإِنْ شِئْتَ فَاعْرِضْ يَا عُمَرُ.

فَتَلَقَّاهُ أَبُوبَكْرٍ فَقَالَ:

يَا أَبَاالْحَسَنِ بِحَقِّ رَسُولِ اللَّهِ وَ بِحَقِّ مَنْ فَوْقَ الْعَرْشِ إِلا خَلَّيْتَ عَنْهُ فَإِنَّا غَيْرُ فَاعِلِينَ شَيْئاً تَكْرَهُهُ،

قَالَ:

فَخَلَّى عَنْهُ وَ تَفَرَّقَ النَّاسُ وَ لَمْ يَعُودُوا إِلَى ذَلِکَ.

طبرى در كتاب دلائل الامامه (550) با چند واسطه از امام جعفر صادق عليه السلام روايت مى‌كند كه فرمود:

حضرت فاطمه‌ى زهراء سلام الله عليها روز سه شنبه، سوّم ماه جُمادى الثّانيه‌ى سنه‌ى 11 هجرى به شهادت رسيد. علّت شهادت آن حضرت همان ضربه‌اى بود كه قنفذ غلام عمر به دستور او با پهناى شمشير به حضرتش زد (551).

حضرت زهرا عليه السلام به علّت آن ضربه حضرت محسن عليه السلام را سقط نمود و بدين جهت به شدّت مريض شد و نگذاشت احدى از آن افرادى كه حضرتش را اذيّت كرده بودند نزد ايشان وارد شوند.

آن دو نفر [ابوبكر و عمر] كه از اصحاب پيامبر خدا بودند از حضرت على بن ابيطالب عليه السلام تقاضا نمودند:

نزد حضرت فاطمه سلام الله عليها براى ايشان شفاعت نمايد.

وقتى حضرت امير عليه السلام براى آنان اجازه گرفت و به حضور آن حضرت مشرّف شدند گفتند:

اى دختر پيغمبر خدا! در چه حالى هستيد؟

فرمود:

خدا را شكر، خوبم.

آنگاه به آنها فرمود:

آيا نشنيديد كه پيامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مى‌فرمود:

فاطمه پاره‌ى تن من است، كسى كه او را اذيّت كند مرا اذيّت كرده و كسى كه مرا اذيّت كند خدا را اذيّت كرده؟

گفتند:

بله.
فرمود:
به خدا قسم که شما مرا اذیّت کرده اید. آنها از نزد حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها خارج شدند در حالی که آن بانو بر آنان خشمناک بود.
محمّد بن هُمام می‌گوید روایت شده:
حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها در روز بیستم ماه جمادی الثّانی به شهادت رسید. عُمْر آن حضرت بعد از پدر بزرگوارش هجده سال و هشتاد و پنج روز بود.
حضرت امیر علیه السلام آن بانو را غسل داد. در موقع غسل دادن وی، غیر از حضرت امیر، حضرت حَسَنین، زینب، امّ کلثوم، ، فضّه‌ی خادمه و اسماء بنت عُمَیْس کسی حضور نداشت.
آنگاه جنازه‌ی آن بانو را شبانه با حضرت حسنین علیهما السلام به جانب بقیع حمل کردند و نماز بر بدن آن حضرت خواندند، کسی از شهادت آن معظّمه باخبر نشد، احدی از مردم بر بدن آن حضرت نماز نخواند مگر آن افرادی که گفته شد. بدن مبارک آن حضرت را در روضه‌ی مقدّسه دفن و موضع قبرش را پنهان کردند.
صبح آن شبی که حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را دفن نمودند اثر چهل قبر جدید در قبرستان بقیع مشاهده می‌شد.
هنگامی که مسلمانان از شهادت حضرت فاطمه سلام الله علیها آگاه و متوجّه بقیع شدند مواجه با چهل قبر جدید گردیدند، نتوانستند قبر حضرت زهراء سلام الله علیها را از میان آن چهل قبر تشخیص دهند.
عموم مردم از این مصیبت ضَجّه زدند و یکدیگر را ملامت نمودند و گفتند:
پیغمبر شما بیشتر از یک دختر به یادگار ننهاد، فاطمه به شهادت رسید و دفن شد و شما در موقع شهادتش حاضر نشدید و نماز بر جنازه‌اش نگذاشتید و قبر او را هم نمی‌دانید! !
آنگاه بزرگان قوم گفتند:
گروهی از زنان مسلمان را احضار کنید که این قبرها را بشکافند تا جنازه‌ی فاطمه را به دست آوریم و بر بدن او نماز بخوانیم و قبرش را زیارت کنیم.
هنگامی که این خبر توطئه به گوش حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام رسید، آن حضرت خشمناک و با چشمانی قرمز، رگ‌های متورّم شده‌ی گردن، قبای زرد رنگی پوشیده بود، که آن را در موقع غضب و ناراحتی می‌پوشید، تکیه بر ذوالفقار کرده بود، آمد تا وارد بقیع شد. شخصی در میان مردم رفت و گفت:
این علی بن ابیطالب است که با این حالت آمده‌ست. علی قسم می‌خُورَد که اگر یک سنگ از این قبور جابجا شود شمشیر را در میان همه‌ی شما بگذارد و تا آخرین نفر شما را نابود نماید.

عمر و یارانش با حضرت امیر علیه السلام ملاقات نمود و گفت:
یا اباالحسن! چه منظوری داری؟ به خدا قسم ما قبر فاطمه را می‌شکافیم و بر جنازه‌اش نماز می‌گزاریم.
حضرت امیر علیه السلام لباس‌های او را گرفت و از جای بلند کرده و بر زمین کوبید و فرمود:
یابن السّوداء! من حقّ خود (یعنی مقام خلافت) را بدین جهت از دست دادم که مبادا مردم از دین خویشتن برگردند.
امّا درباره‌ی قبر فاطمه، به حقّ آن خدایی که جان علی در دست قدرت اوست اگر تو و یارانت راجع به این قبرها عملی انجام دهید زمین را از خون شما سیراب خواهم کرد. عمر! از این خیال درگذر.
پس از عمر، ابوبکر با حضرت امیر علیه السلام ملاقات نمود و گفت:
یا اباالحسن! تو را به حقّ پیغمبر و آن کسی که بالای عرش است قسم می‌دهم که از عمر دست برداری، زیرا ما از انجام دادن عملی که تو نمی‌پسندی خودداری می‌نماییم.
راوی می‌گوید:
حضرت علی علیه السلام عمر را رها کرد و مردم پراکنده شدند و به دنبال مقصود خود بازنگشتند (یعنی دنبال عمل قبلی خود نرفتند).

[روایت شماره] (12)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] ابْنُ حَمَّوَیْهِ، عَنْ أَبِی الْحُسَیْنِ، عَنْ أَبِی خَلِیفَةَ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی رَجَاءٍ، عَنْ إِبْرَاهِیمَ عَنْ سَعْدٍ، عَنْ أَبِی إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی رَافِعٍ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ سَلْمَی امْرَأَةِ أَبِی رَافِعٍ قَالَتْ:
مَرِضَتْ فَاطِمَةُ، فَلَمَّا کَانَ الْیَوْمُ الَّذِی مَاتَتْ فِیهِ قَالَتْ:
هَیِّئِی لِی مَاءً، فَصَبَبْتُ لَهَا، فَاغْتَسَلَتْ کَأَحْسَنِ مَا کَانَتْ تَغْتَسِلُ، ثُمَّ قَالَتِ: ایتِینِی بِثِیَابٍ جُدُدٍ، فَلَبِسَتْهَا، ثُمَّ أَتَتِ الْبَیْتَ الَّذِی کَانَتْ فِیهِ فَقَالَتِ: افْرُشِی لِی فِی وَسَطِهِ، ثُمَّ اضْطَجَعَتْ وَ اسْتَقْبَلَتِ الْقِبْلَةَ وَ وَضَعَتْ یَدَهَا تَحْتَ خَدِّهَا وَ قَالَتْ:
إِنِّی مَقْبُوضَةٌ الْآنَ فَلا أُکْشَفَنَّ فَإِنِّی قَدِ اغْتَسَلْتُ،
قَالَتْ:
وَ مَاتَتْ فَلَمَّا جَاءَ عَلِیٌّ أَخْبَرْتُهُ فَقَالَ:
لا تُکْشَفُ، فَحَمَلَهَا یَغْسِلُهَا سلام الله علیها.
بیان: لعلّها سلام الله علیها إنّما نهت عن کشف العورة و الجسد للتنظیف و لم تنه عن الغسل.
در کتاب امالی شیخ طوسی (552) با چند واسطه از زن ابورافع روایت می‌کند که گفت:
ایّام کسالت حضرت فاطمه سلام الله علیها بود. پس در روز شهادتش حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها به من فرمود:
آب برایم مهیّا کن. بعد از اینکه آب مهیّا شد آن معظّمه به بهترین صورت، شستشو نمود و سپس فرمود:
لباس‌های جدیدی نزد من بیاور، وقتی من لباس‌ها را آوردم و حضرتش آنها را پوشید، وارد اتاق شد و فرمود:
فرش را در میان آن بینداز.
آنگاه آن بانو رو به قبله خوابید و دست‌های مبارکش را زیر صورت نهاد و فرمود:
من اکنون قبض روح می‌شوم، مبادا لباس من درآورده شود، زیرا من بدنم را را شستشو داده‌ام، این بفرمود و به شهادت رسید.
موقعی که حضرت امیر علیه السلام آمد، من جریان را برای حضرتش شرح دادم فرمود:
باز نکن.
آنگاه آن بزرگوار بدن زهرای اطهر سلام الله علیها را بُرد و غسل داد.
بیان: شاید منظور حضرت زهرا سلام الله علیها که می‌فرماید:

«مرا برهنه نکنید زیرا من غسل کرده ام» این باشد که آن حضرت نهی فرموده از کشف عورت و جسد مبارکش برای شستشو و نظافت، نه اینکه از غسل دادن بدن شریفشان نهی کرده باشند.

[روایت شماره] (13)

[الأمالی للصّدوق] الدَّقَّاقُ، عَنِ الْأَسَدِیِّ، عَنِ النَّخَعِیِّ، عَنِ النَّوْفَلِیِّ، عَنِ ابْنِ الْبَطَائِنِیِّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ جُبَیْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ فِی خَبَرٍ طَوِیلٍ قَدْ أَثْبَتْنَاهُ فِی بَابِ مَا أَخْبَرَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِظُلْمِ أَهْلِ الْبَیْتِ قَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
وَ أَمَّا ابْنَتِی فَاطِمَةُ سلام الله علیها فَإِنَّهَا سَیِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ، مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الْآخِرِینَ وَ هِیَ بَضْعَةٌ مِنِّی وَ هِیَ نُورُ عَیْنِی وَ هِیَ ثَمَرَةُ فُؤَادِی وَ هِیَ رُوحِیَ الَّتِی بَیْنَ جَنْبَیَّ وَ هِیَ الْحَوْرَاءُ الْإِنْسِیَّةُ، مَتَی قَامَتْ فِی مِحْرَابِهَا بَیْنَ یَدَیْ رَبِّهَا جَلَّ جَلالُهُ زَهَرَ نُورُهَا لِمَلائِکَةِ السَّمَاءِ کَمَا یَزْهَرُ نُورُ الْکَوَاکِبِ لِأَهْلِ الْأَرْضِ وَ یَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِمَلائِکَتِهِ: یَا مَلائِکَتِی انْظُرُوا إِلَی أَمَتِی فَاطِمَةَ سَیِّدَةِ إِمَائِی قَائِمَةً بَیْنَ یَدَیَّ، تَرْتَعِدُ فَرَائِصُهَا مِنْ خِیفَتِی وَ قَدْ أَقْبَلَتْ بِقَلْبِهَا عَلَی عِبَادَتِی، أُشْهِدُکُمْ أَنِّی قَدْ آمَنْتُ شِیعَتَهَا مِنَ النَّارِ.
وَ إِنِّی لَمَّا رَأَیْتُهَا ذَکَرْتُ مَا یُصْنَعُ بِهَا بَعْدِی، کَأَنِّی بِهَا وَ قَدْ دَخَلالذُّلُّ بَیْتَهَا وَ انْتُهِکَتْ حُرْمَتُهَا وَ غُصِبَتْ حَقُّهَا وَ مُنِعَتْ إِرْثُهَا وَ کُسِرَ جَنْبُهَا وَ أَسْقَطَتْ جَنِینَهَا وَ هِیَ تُنَادِی: یَا مُحَمَّدَاهْ، فَلا تُجَابُ وَ تَسْتَغِیثُ، فَلا تُغَاثُ، فَلا تَزَالُ بَعْدِی مَحْزُونَةً، مَکْرُوبَةً، بَاکِیَةً، تَتَذَکَّرُ انْقِطَاعَ الْوَحْیِ عَنْ بَیْتِهَا مَرَّةً وَ تَتَذَکَّرُ فِرَاقِی أُخْرَی وَ تَسْتَوْحِشُ إِذَا جَنَّهَا اللَّیْلُ لِفَقْدِ صَوْتِیَ الَّذِی کَانَتْ تَسْتَمِعُ إِلَیْهِ إِذَا تَهَجَّدَتْ بِالْقُرْآنِ، ثُمَّ تَرَی نَفْسَهَا ذَلِیلَةً بَعْدَ أَنْ کَانَتْ فِی أَیَّامِ أَبِیهَا عَزِیزَةً.
فَعِنْدَ ذَلِکَ یُؤْنِسُهَا اللَّهُ تَعَالَی ذِکْرُهُ بِالْمَلائِکَةِ فَنَادَتْهَا بِمَا نَادَتْ بِهِ مَرْیَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ فَتَقُولُ: یَا فَاطِمَةُ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفاکِ وَ طَهَّرَکِ وَ اصْطَفاکِ عَلی نِساءِ الْعالَمِینَ» (553) یَا فَاطِمَةُ «اقْنُتِی لِرَبِّکِ وَ اسْجُدِی وَ ارْکَعِی مَعَ الرَّاکِعِینَ» (554).
ثُمَّ یَبْتَدِئُ بِهَا الْوَجَعُ فَتَمْرَضُ فَیَبْعَثُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَیْهَا مَرْیَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ تُمَرِّضُهَا وَ تُؤْنِسُهَا فِی عِلَّتِهَا، فَتَقُولُ عِنْدَ ذَلِکَ: یَا رَبِّ إِنِّی قَدْ سَئِمْتُ الْحَیَاةَ وَ تَبَرَّمْتُ بِأَهْلِ الدُّنْیَا، فَأَلْحِقْنِی بِأَبِی، فَیُلْحِقُهَا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِی، فَتَکُونُ أَوَّلَ مَنْ یَلْحَقُنِی مِنْ أَهْلِ بَیْتِی، فَتَقْدَمُ عَلَیَّ مَحْزُونَةً، مَکْرُوبَةً، مَغْمُومَةً، مَغْصُوبَةً، مَقْتُولَةً، فَأَقُولُ عِنْدَ ذَلِکَ: اللَّهُمَّ الْعَنْ مَنْ ظَلَمَهَا وَ عَاقِبْ مَنْ غَصَبَهَا وَ ذَلِّلْ مَنْ أَذَلَّهَا وَ خَلِّدْ فِی نَارِکَ مَنْ ضَرَبَ جَنْبَیْهَا حَتَّی أَلْقَتْ وَلَدَهَا، فَتَقُولُ الْمَلائِکَةُ: عِنْدَ ذَلِکَ آمِینَ.
شیخ صدوق در کتاب امالی (555) با چند واسطه از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در خصوص ظلم به اهل بیت: روایت می‌کند که فرمود:
فاطمه دختر من سرور زنان اوّلین و آخرین اهل جهان است. فاطمه‌ی زهراء پاره‌ی تن، نور چشم من، میوه‌ی قلب من، روح من بین دو پهلوی من است. زهراء حوریّه‌ایست که به شکل انسان در آمده‌ست. هنگامی که

حضرت فاطمه سلام الله علیها مقابل پروردگار خود در میان محراب عبادت می‌ایستد نور او برای ملائکه‌ی آسمان، نظیر نور ستارگان از برای اهل زمین می‌درخشد.
خدای رؤوف به ملائکه‌ی خود می‌فرماید:
ای ملائکه‌ی من! به فاطمه که بزرگترین بندگان من است نظر کنید چگونه در مقابل من قرار گرفته‌ست. اعضاء و جوارح او از خوف من می‌لرزد.
حضرت فاطمه سلام الله علیها با توجّه قلبی مشغول عبادت من شده‌ست.
من شما را شاهد می‌گیرم که شیعیان وی را از آتش در امان می‌گذارم.
سپس پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
هر گاه به زهرایم می‌نگرم به یاد آن ستم‌هایی می‌آیم که بعد از من در حقّ او خواهد شد. گویا می‌بینم که ذلّت داخل خانه‌ی وی شده، احترامش از دست رفته، حقّش را غصب نموده، از دریافت ارث خود ممنوع شده، پهلوی او شکسته و جنینش سقط شده است و فریاد می‌زند:
یا مُحمّداه! ولی کسی به دادش نمی‌رسد، استغاثه می‌کند ولی کسی به فریادش نخواهد رسید. لذا بعد از من دائماً محزون، غصّه دار، گریان بوده و گاهی یادآور می‌شود که وحی از خانه‌اش قطع شده، گاهی مفارقت مرا به خاطر خواهد آورد، هر گاه شب شود برای اینکه صدای تلاوت قرآن مرا در نماز شب نمی‌شنود دچار وحشت خواهد شد. سپس خویشتن را بعد از آنکه در ایّام حیات پدر، عزیزترین افراد بود، ذلیل خواهد دید.
در همین موقع است که خدای رؤوف ملائکه را مونس حضرت فاطمه سلام الله علیها قرار می‌دهد. ملائکه فاطمه را به همان ندایی، ندا می‌کنند که حضرت مریم را ندا کردند و به ایشان می‌گویند:
ای فاطمه! «خداوند تو را برگزیده و پاک ساخته و بر تمام زنان جهان برتری داده است». ای فاطمه! «برای پروردگار خود خضوع کن و سجده بجا آور و با رکوع کنندگان رکوع کن».
سپس درد و مرض بر او غلبه خواهد کرد.
آنگاه خدای سبحان حضرت مریم سلام الله علیها را می‌فرستد تا پرستار و مونس حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها باشد.
در همین موقع است که حضرت زهرا اطهر سلام الله علیها عرض می‌کند:
پروردگارا! من از زندگی سیر شده و از مردم دنیا بیزارم، مرا به پدرم ملحق نما. خدای توانا او را به من ملحق می‌نماید، او اوّلین کسیست از اهل بیتم، که به من ملحق خواهد شد. فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها در حالی که محزون، غصّه دار، مغموم، با حقّ غصب شده و شهیده شده باشد بر من وارد خواهد شد. من در آن موقع می‌گویم:
بار خدایا! هر کسی را که به فاطمه ظلم کرده باشد لعنت کن! آن کسی که حقّ زهراء را غصب نموده باشد عِقاب و عذاب کن! آن کسی که

فاطمه را ذلیل کرده باشد، ذلیل کن! آن کسی که ضربه به پهلوی فاطمه زد تا فرزند خود را سقط نمود، در دوزخ جاودانی کن! ملائکه در این هنگام می‌گویند:
آمین!

[روایت شماره] (14)

[الأمالی للصّدوق] ابْنُ الْمُتَوَکِّلِ، عَنْ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ، عَنِ ابْنِ أَبِی الْخَطَّابِ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی، عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام ، عَنْ أَبِیهِ علیه السلام قَالَ: قَالَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَقُولُ: لِعَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام قَبْلَ مَوْتِهِ بِثَلاثٍ: سَلامٌ عَلَیْکَ یَا أَبَا الرَّیْحَانَتَیْنِ، أُوصِیکَ بِرَیْحَانَتِی مِنَ الدُّنْیَا، فَعَنْ قَلِیلٍ یَنْهَدُّ رُکْنَاکَ وَ اللَّهُ خَلِیفَتِی عَلَیْکَ.
فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام : هَذَا أَحَدُ رُکْنَیَّ الَّذِی قَالَ لِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، فَلَمَّا مَاتَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها قَالَ عَلِیٌّ: هَذَا الرُّکْنُ الثَّانِی الَّذِی قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
[معانی الأخبار] أبی، عن سعد، عن ابن عیسی، عن محمد بن یونس، عن حماد مثله.
شیخ صدوق در کتاب امالی (556) با چند واسطه از جابر بن عبدالله روایت می‌کند که گفت:
سه روز قبل از شهادت پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از آن حضرت شنیدم به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام می‌فرمود:
ای پدر دو نوگل من! سلام بر تو باد، من درباره‌ی دو نوگل دنیوی خود به تو سفارش می‌نمایم، طولی نمی‌کشد که تو دو رکن خویشتن را از دست خواهی داد، من تو را به خدا می‌سپارم.
هنگامی که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:
این یکی از آن دو رکن من بود که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من خبر داد. موقعی که حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها به شهادت رسید حضرت امیر علیه السلام فرمود:
این دوّمین رکنی بود که پیغمبر خدا به من خبر داد.
در کتاب معانی الأخبار صفحه‌ی 403، حدیث 69 مانند این حدیث نقل شده‌ست.

[روایت شماره] (15)

أَقُولُ: وَجَدْتُ فِی بَعْضِ الْكُتُبِ خَبَراً فِی وَفَاتِهَا سلام الله علیها فَأَحْبَبْتُ إِيرَادَهُ وَ إِنْ لَمْ آخُذْهُ مِنْ أَصْلٍ يُعَوَّلُ عَلَيْهِ.
رَوَی وَرَقَةُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ الْأَزْدِیُّ قَالَ:
خَرَجْتُ حَاجّاً إِلَی بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ رَاجِياً لِثَوَابِ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، فَبَيْنَمَا أَنَا أَطُوفُ وَ إِذَا أَنَا بِجَارِيَةٍ سَمْرَاءَ وَ مَلِيحَةِ الْوَجْهِ عَذَبَةِ الْكَلامِ وَ هِیَ تُنَادِی بِفَصَاحَةِ مَنْطِقِهَا وَ هِیَ تَقُولُ:
اللَّهُمَّ رَبَّ الْكَعْبَةِ الْحَرَامِ وَ الْحَفَظَةِ الْكِرَامِ وَ زَمْزَمَ وَ الْمَقَامِ وَ الْمَشَاعِرِ الْعِظَامِ وَ رَبَّ مُحَمَّدٍ خَيْرِ الْأَنَامِ، صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ الْبَرَرَةِ الْكِرَامِ [أَسْأَلُكَ] أَنْ تَحْشُرَنِی مَعَ سَادَاتِیَ الطَّاهِرِينَ وَ أَبْنَائِهِمُ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ الْمَيَامِينِ. أَلا فَاشْهَدُوا يَا جَمَاعَةَ الْحُجَّاجِ وَ الْمُعْتَمِرِينَ أَنَّ مَوَالِیَّ خِيَرَةُ الْأَخْيَارِ وَ صَفْوَةُ الْأَبْرَارِ وَ الَّذِينَ عَلا قَدْرُهُمْ عَلَی الْأَقْدَارِ وَ ارْتَفَعَ ذِكْرُهُمْ فِی سَائِرِ الْأَمْصَارِ الْمُرْتَدِينَ بِالْفَخَارِ (557).
قَالَ وَرَقَةُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ: فَقُلْتُ: يَا جَارِيَةُ إِنِّی لاظُنُّكِ مِنْ مَوَالِی أَهْلِ الْبَيْتِ: فَقَالَتْ:
أَجَلْ قُلْتُ لَهَا وَ مَنْ أَنْتِ مِنْ مَوَالِيهِمْ قَالَتْ أَنَا فِضَّةُ أَمَةُ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ ابْنَةِ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَی صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهَا وَ عَلَی أَبِيهَا وَ بَعْلِهَا وَ بَنِيهَا.
فَقُلْتُ: لَهَا مَرْحَباً بِكِ وَ أَهْلاً وَ سَهْلاً، فَلَقَدْ كُنْتُ مُشْتَاقاً إِلَی كَلامِكِ وَ مَنْطِقِكِ فَأُرِيدُ مِنْكِ السَّاعَةَ أَنْ تُجِيبِينِی مِنْ مَسْأَلَةٍ أَسْأَلُكِ، فَإِذَا أَنْتِ فَرَغْتِ مِنَ الطَّوَافِ قِفِی لِی عِنْدَ سُوقِ الطَّعَامِ حَتَّی آتِيَكِ وَ أَنْتِ مُثَابَةٌ مَأْجُورَةٌ، فَافْتَرَقْنَا.
فَلَمَّا فَرَغْتُ مِنَ الطَّوَافِ وَ أَرَدْتُ الرُّجُوعَ إِلَی مَنْزِلِی جَعَلْتُ طَرِيقِی عَلَی سُوقِ الطَّعَامِ وَ إِذَا أَنَا بِهَا جَالِسَةً فِی مَعْزَلٍ عَنِ النَّاسِ، فَأَقْبَلْتُ عَلَيْهَا وَ اعْتَزَلْتُ بِهَا وَ أَهْدَيْتُ إِلَيْهَا هَدِيَّةً وَ لَمْ أَعْتَقِدْ أَنَّهَا صَدَقَةٌ، ثُمَّ قُلْتُ لَهَا: يَا فِضَّةُ أَخْبِرِينِی عَنْ مَوْلاتِكِ فَاطِمَةَ الزهراء سلام الله علیها وَ مَا الَّذِی رَأَيْتِ مِنْهَا عِنْدَ وَفَاتِهَا بَعْدَ مَوْتِ أَبِيهَا محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم.
قَالَ وَرَقَةُ: فَلَمَّا سَمِعَتْ كَلامِی تَغَرْغَرَتْ عَيْنَاهَا بِالدُّمُوعِ ثُمَّ انْتَحَبَتْ نَادِبَةً وَ قَالَتْ:
يَا وَرَقَةَ بْنَ عَبْدِاللَّهِ هَيَّجْتَ عَلَیَّ حُزْناً سَاكِناً وَ أَشْجَاناً فِی فُؤَادِی كَانَتْ كَامِنَةً، فَاسْمَعِ الْآنَ مَا شَاهَدْتُ مِنْهَا سلام الله علیها.
اعْلَمْ أَنَّهُ لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهُ افْتَجَعَ لَهُ الصَّغِيرُ وَ الْكَبِيرُ وَ كَثُرَ عَلَيْهِ الْبُكَاءُ وَ قَلَّ الْعَزَاءُ وَ عَظُمَ رُزْؤُهُ عَلَی الْأَقْرِبَاءِ وَ الْأَصْحَابِ وَ الْأَوْلِيَاءِ وَ الْأَحْبَابِ وَ الْغُرَبَاءِ وَ الْأَنْسَابِ وَ لَمْ تَلْقَ إِلا كُلَّ بَاكٍ وَ بَاكِيَةٍ وَ نَادِبٍ وَ نَادِبَةٍ وَ لَمْ يَكُنْ فِی أَهْلِ الْأَرْضِ وَ الْأَصْحَابِ وَ الْأَقْرِبَاءِ وَ الْأَحْبَابِ، أَشَدَّ حُزْناً وَ أَعْظَمَ بُكَاءً وَ

انْتِحَاباً مِنْ مَوْلاتِى فَاطِمَةَ الزهراء سلام الله علیها وَ كَانَ حُزْنُهَا يَتَجَدَّدُ وَ يَزِيدُ وَ بُكَاؤُهَا يَشْتَدُّ.
فَجَلَسْتْ سَبْعَةَ أَيَّامٍ لا يَهْدَأُ لَهَا أَنِينٌ وَ لا يَسْكُنُ مِنْهَا الْحَنِينُ، كُلُّ يَوْمٍ جَاءَ كَانَ بُكَاؤُهَا أَكْثَرَ مِنَ الْيَوْمِ الْأَوَّلِ، فَلَمَّا فِى الْيَوْمِ الثَّامِنِ أَبْدَتْ مَا كَتَمَتْ مِنَ الْحُزْنِ، فَلَمْ تُطِقْ صَبْراً إِذْ خَرَجَتْ وَ صَرَخَتْ، فَكَأَنَّهَا مِنْ فَمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تَنْطِقُ؛ فَتَبَادَرَتِ النِّسْوَانُ وَ خَرَجَتِ الْوَلائِدُ وَ الْوِلْدَانُ وَ ضَجَّ النَّاسُ بِالْبُكَاءِ وَ النَّحِيبِ وَ جَاءَ النَّاسُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَ أُطْفِئَتِ الْمَصَابِيحُ لِكَيْلا تَتَبَيَّنَ صَفَحَاتُ النِّسَاءِ وَ خُيِّلَ إِلَى النِّسْوَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَدْ قَامَ مِنْ قَبْرِهِ وَ صَارَتِ النَّاسُ فِى دَهْشَةٍ وَ حَيْرَةٍ لِمَا قَدْ رَهِقَهُمْ وَ هِىَ سلام الله علیها تُنَادِى وَ تَنْدُبُ أَبَاهُ: وَاأَبَتَاهْ، وَاصَفِيَّاهْ، وَامُحَمَّدَاهْ! وَا أَبَاالْقَاسِمَاهْ، وَا رَبِيعَ الْأَرَامِلِ وَ الْيَتَامَى، مَنْ لِلْقِبْلَةِ وَ الْمُصَلَّى وَ مَنْ لِابْنَتِكَ الْوَالِهَةِ الثَّكْلَى.
ثُمَّ أَقْبَلَتْ تَعْثُرُ فِى أَذْيَالِهَا وَ هِىَ لا تُبْصِرُ شَيْئاً مِنْ عَبْرَتِهَا وَ مِنْ تَوَاتُرِ دَمْعَتِهَا حَتَّى دَنَتْ مِنْ قَبْرِ أَبِيهَا محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَلَمَّا نَظَرَتْ إِلَى الْحُجْرَةِ وَقَعَ طَرْفُهَا عَلَى الْمِأْذَنَةِ فَقَصُرَتْ خُطَاهَا وَ دَامَ نَحِيبُهَا وَ بُكَاهَا، إِلَى أَنْ أُغْمِىَ عَلَيْهَا، فَتَبَادَرَتِ النِّسْوَانُ إِلَيْهَا فَنَضَحْنَ الْمَاءَ عَلَيْهَا وَ عَلَى صَدْرِهَا وَ جَبِينِهَا حَتَّى أَفَاقَتْ، فَلَمَّا أَفَاقَتْ مِنْ غَشْيَتِهَا قَامَتْ وَ هِىَ تَقُولُ:
رُفِعَتْ قُوَّتِى وَ خَانَنِى جِلْدِى وَ شَمَتَ بِى عَدُوِّى وَ الْكَمَدُ قَاتِلِى، يَا أَبَتَاهْ بَقِيتُ وَالِهَةً وَحِيدَةً وَ حَيْرَانَةً فَرِيدَةً، فَقَدِ انْخَمَدَ صَوْتِى وَ انْقَطَعَ ظَهْرِى وَ تَنَغَّصَ عَيْشِى وَ تَكَدَّرَ دَهْرِى، فَمَا أَجِدُ يَا أَبَتَاهْ بَعْدَكَ أَنِيساً لِوَحْشَتِى وَ لا رَادّاً لِدَمْعَتِى وَ لا مُعِيناً لِضَعْفِى، فَقَدْ فَنِىَ بَعْدَكَ مُحْكَمُ التَّنْزِيلِ وَ مَهْبَطُ جَبْرَئِيلَ وَ مَحَلُّ مِيكَائِيلَ انْقَلَبَتْ بَعْدَكَ يَا أَبَتَاهْ الْأَسْبَابُ وَ تَغَلَّقَتْ دُونِىَ الْأَبْوَابُ، فَأَنَا لِلدُّنْيَا بَعْدَكَ قَالِيَةٌ وَ عَلَيْكَ مَا تَرَدَّدَتْ أَنْفَاسِى بَاكِيَةٌ، لا يَنْفَدُ شَوْقِى إِلَيْكَ وَ لا حُزْنِى عَلَيْكَ.
ثُمَّ نَادَتْ: يَا أَبَتَاهْ وَا لُبَّاهْ، ثُمَّ قَالَتْ:
إِنَّ حُزْنِى عَلَيْكَ حُزْنٌ جَدِيدٌ
وَ فُؤَادِى وَاللَّهِ صَبٌّ عَنِيدٌ
كُلَّ يَوْمٍ يَزِيدُ فِيهِ شُجُونِى
وَ اكْتِيَابِى عَلَيْكَ لَيْسَ يَبِيدُ
جَلَّ خَطْبِى فَبَانَ عَنِّى عَزَائِى
فَبُكَائِى كُلَّ وَقْتٍ جَدِيدٌ
إِنَّ قَلْباً عَلَيْكَ يَأْلَفُ صَبْراً
أَوْ عَزَاءً فَإِنَّهُ لَجَلِيدٌ
ثُمَّ نَادَتْ: يَا أَبَتَاهْ انْقَطَعَتْ بِكَ الدُّنْيَا بِأَنْوَارِهَا وَ زَوَتْ زَهْرَتُهَا وَ كَانَتْ بِبَهْجَتِكَ زَاهِرَةً، فَقَدِ اسْوَدَّ نَهَارُهَا، فَصَارَ يَحْكِى حَنَادِسَهَا رَطْبَهَا وَ يَابِسَهَا، يَا أَبَتَاهْ لا زِلْتُ آسِفَةً عَلَيْكَ إِلَى التَّلاق، يَا أَبَتَاهْ زَالَ غَمْضِى مُنْذُ حَقَّ الْفِرَاقُ، يَا أَبَتَاهْ

مَنْ لِلْأَرَامِلِ وَ الْمَسَاكِينِ وَ مَنْ لِلْأُمَّةِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ، يَا أَبَتَاهْ أَمْسَيْنَا بَعْدَكَ مِنَ الْمُسْتَضْعَفِينَ، يَا أَبَتَاهْ أَصْبَحَتِ النَّاسُ عَنَّا مُعْرِضِينَ وَ لَقَدْ كُنَّا بِكَ مُعَظَّمِينَ فِى النَّاسِ غَيْرَ مُسْتَضْعَفِينَ فَأَىُّ دَمْعَةٍ لِفِرَاقِكَ لا تَنْهَمِلُ وَ أَىُّ حُزْنٍ بَعْدَكَ عَلَيْكَ لا يَتَّصِلُ وَ أَىُّ جَفْنٍ بَعْدَكَ بِالنَّوْمِ يَكْتَحِلُ وَ أَنْتَ رَبِيعُ الدِّينِ وَ نُورُ النَّبِيِّينَ، فَكَيْفَ لِلْجِبَالِ لا تَمُورُ وَ لِلْبِحَارِ بَعْدَكَ لا تَغُورُ وَ الْأَرْضُ كَيْفَ لَمْ تَتَزَلْزَلْ.

رُمِيتُ يَا أَبَتَاهْ بِالْخَطْبِ الْجَلِيلِ وَ لَمْ تَكُنِ الرَّزِيَّةُ بِالْقَلِيلِ وَ طُرِقْتُ يَا أَبَتَاهْ بِالْمُصَابِ الْعَظِيمِ وَ بِالْفَادِحِ الْمُهُولِ.

بَكَتْكَ يَا أَبَتَاهْ الْأَمْلاكُ وَ وَقَفَتِ الْأَفْلاكُ، فَمِنْبَرُكَ بَعْدَكَ مُسْتَوْحَشٌ وَ مِحْرَابُكَ خَالٍ مِنْ مُنَاجَاتِكَ وَ قَبْرُكَ فَرِحٌ بِمُوَارَاتِكَ وَ الْجَنَّةُ مُشْتَاقَةٌ إِلَيْكَ وَ إِلَى دُعَائِكَ وَ صَلاتِكَ.

يَا أَبَتَاهْ مَا أَعْظَمَ ظُلْمَةَ مَجَالِسِكَ، فَوَا أَسَفَاهْ عَلَيْكَ إِلَى أَنْ أَقْدِمَ عَاجِلاً عَلَيْكَ وَ أُثْكِلَ أَبُوالْحَسَنِ الْمُؤْتَمَنُ أَبُو وَلَدَيْكَ، الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ أَخُوكَ وَ وَلِيُّكَ وَ حَبِيبُكَ وَ مَنْ رَبَّيْتَهُ صَغِيراً وَ وَاخَيْتَهُ كَبِيراً وَ أَحْلَى أَحْبَابِكَ وَ أَصْحَابِكَ إِلَيْكَ مَنْ كَانَ مِنْهُمْ سَابِقاً وَ مُهَاجِراً وَ نَاصِراً وَ الثَّكْلُ شَامِلُنَا وَ الْبُكَاءُ قَاتِلُنَا وَ الْأَسَى لازِمُنَا.

ثُمَّ زَفَرَتْ زَفْرَةً وَ أَنَّتْ أَنَّةً كَادَتْ رُوحُهَا أَنْ تَخْرُجَ ثُمَّ قَالَت

قَلَّ صَبْرِى وَ بَانَ عَنِّى عَزَائِى
بَعْدَ فَقْدِى لِخَاتَمِ الْأَنْبِيَاءِ
عَيْنُ يَا عَيْنُ اسْكُبِى الدَّمْعَ سَحّاً
وَيْكِ لا تَبْخَلِى بِفَيْضِ الدِّمَاءِ
يَا رَسُولَ الْإِلَهِ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ
وَ كَهْفَ الْأَيْتَامِ وَ الضُّعَفَاءِ
قَدْ بَكَتْكَ الْجِبَالُ وَ الْوَحْشُ جَمْعاً
وَ الطَّيْرُ وَ الْأَرْضُ بَعْدُ بَكَى السَّمَاءُ
وَ بَكَاكَ الْحَجُونُ وَ الرُّكْنُ وَ الْمَشْعَرُ
يَا سَيِّدِى مَعَ الْبَطْحَاءِ
وَ بَكَاكَ الْمِحْرَابُ وَ الدَّرْسُ
لِلْقُرْآنِ فِى الصُّبْحِ مُعْلِناً وَ الْمَسَاءِ
وَ بَكَاكَ الْإِسْلامُ إِذْ صَارَ فِى النَّاسِ
غَرِيباً مِنْ سَائِرِ الْغُرَبَاءِ
لَوْ تَرَى الْمِنْبَرَ الَّذِى كُنْتَ تَعْلُوهُ
عَلاهُ الظَّلامُ بَعْدَ الضِّيَاءِ
يَا إِلَهِى عَجِّلْ وَفَاتِى سَرِيعاً
فَلَقَدْ تَنَغَّصَتِ الْحَيَاةُ يَا مَوْلائِى
قَالَتْ:

ثُمَّ رَجَعَتْ إِلَى مَنْزِلِهَا وَ أخَذَتْ بِالْبُكَاءِ وَ الْعَوِيلِ لَيْلَهَا وَ نَهَارَهَا وَ هِیَ لا تَرْقَأُ دَمْعَتُهَا. وَ لا تَهْدَأُ زَفْرَتُهَا.
وَاجْتَمَعَ شُيُوخُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ وَ أَقْبَلُوا إِلَى أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَقَالُوا لَهُ: يَا أَبَاالْحَسَنِ إِنَّ فَاطِمَةَ سلام الله عليها تَبْكِی اللَّيْلَ وَ النَّهَارَ فَلا أَحَدٌ مِنَّا يَتَهَنَّأُ بِالنَّوْمِ فِی اللَّيْلِ عَلَی فُرُشِنَا وَ لا بِالنَّهَارِ لَنَا قَرَارٌ، عَلَی أَشْغَالِنَا وَ طَلَبِ مَعَايِشِنَا وَ إِنَّا نُخْبِرُکَ أَنْ تَسْأَلَهَا إِمَّا أَنْ تَبْكِيَ لَيْلاً أَوْ نَهَاراً، فَقَالَ عليه السلام حُبّاً وَ كَرَامَةً.
فَأَقْبَلَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام حَتَّی دَخَلَ عَلَی فَاطِمَةَ سلام الله عليها وَ هِیَ لا تُفِيقُ مِنَ الْبُكَاءِ وَ لا يَنْفَعُ فِيهَا الْعَزَاءُ فَلَمَّا رَأَتْهُ سَكَنَتْ هُنَيْئَةً لَهُ، فَقَالَ لَهَا: يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِنَّ شُيُوخَ الْمَدِينَةِ يَسْأَلُونِّی أَنْ أَسْأَلَکِ إِمَّا أَنْ تَبْكِينَ أَبَاکِ لَيْلاً وَ إِمَّا نَهَاراً.
فَقَالَتْ:
يَا أَبَاالْحَسَنِ مَا أَقَلَّ مَكْثِی بَيْنَهُمْ وَ مَا أَقْرَبَ مَغِيبِی مِنْ بَيْنِ أَظْهُرِهِمْ فَوَاللَّهِ لا أَسْكُتُ لَيْلاً وَ لا نَهَاراً أَوْ أَلْحَقَ بِأَبِی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم،
فَقَالَ لَهَا عَلِیٌّ عليه السلام :
افْعَلِی يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ مَا بَدَا لَکِ.
ثُمَّ إِنَّهُ بَنَی لَهَا بَيْتاً فِی الْبَقِيعِ نَازِحاً عَنِ الْمَدِينَةِ يُسَمَّی بَيْتَ الْأَحْزَانِ وَ كَانَتْ إِذَا أَصْبَحَتْ قَدَّمَتِ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ عليهما السلام أَمَامَهَا وَ خَرَجَتْ إِلَی الْبَقِيعِ بَاكِيَةً فَلا تَزَالُ بَيْنَ الْقُبُورِ بَاكِيَةً، فَإِذَا جَاءَ اللَّيْلُ أَقْبَلَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِلَيْهَا وَ سَاقَهَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِلَی مَنْزِلِهَا.
وَ لَمْ تَزَلْ عَلَی ذَلِکَ إِلَی أَنْ مَضَی لَهَا بَعْدَ مَوْتِ أَبِيهَا سَبْعَةٌ وَ عِشْرُونَ يَوْماً وَ اعْتَلَّتِ الْعِلَّةَ الَّتِی تُوُفِّيَتْ فِيهَا، فَبَقِيَتْ إِلَی يَوْمِ الْأَرْبَعِينَ وَ قَدْ صَلَّی أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام صَلاةَ الظُّهْرِ وَ أَقْبَلَ يُرِيدُ الْمَنْزِلَ إِذَا اسْتَقْبَلَتْهُ الْجَوَارِی بَاكِيَاتٍ حَزِينَاتٍ فَقَالَ لَهُنَّ: مَا الْخَبَرُ وَ مَا لِی أَرَاكُنَّ مُتَغَيِّرَاتِ الْوُجُوهِ وَ الصُّوَرِ؟ فَقُلْنَ: يَا أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ أَدْرِکْ ابْنَةَ عَمِّکَ الزهراء سلام الله عليها وَ مَا نَظُنُّکَ تُدْرِكُهَا.
فَأَقْبَلَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مُسْرِعاً حَتَّی دَخَلَ عَلَيْهَا وَ إذَا بِهَا مُلْقَاةٌ عَلَی فِرَاشِهَا وَ هُوَ مِنْ قَبَاطِیِّ مِصْرَ وَ هِیَ تَقْبِضُ يَمِيناً وَ تَمُدُّ شِمَالاً، فَأَلْقَی الرِّدَاءَ عَنْ عَاتِقِهِ وَ الْعِمَامَةَ عَنْ رَأسِهِ وَ حَلَّ أَزْرَارَهُ وَ أَقْبَلَ حَتَّی أَخَذَ رَأْسَهَا وَ تَرَكَهُ فِی حَجْرِهِ وَ نَادَاهَا: يَا زَهْرَاء! فَلَمْ تُكَلِّمْهُ، فَنَادَاهَا: يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَی! فَلَمْ تُكَلِّمْهُ، فَنَادَاهَا: يَا بِنْتَ مَنْ حَمَلَ الزَّكَاةَ فِی طَرَفِ رِدَائِهِ وَ بَذَلَهَا عَلَی الْفُقَرَاءِ! فَلَمْ تُكَلِّمْهُ، فَنَادَاهَا: يَا ابْنَةَ مَنْ صَلَّی بِالْمَلائِكَةِ فِی السَّمَاءِ مَثْنَی مَثْنَی! فَلَمْ تُكَلِّمْهُ، فَنَادَاهَا: يَا فَاطِمَةُ كَلِّمِينِی فَأَنَا ابْنُ عَمِّکَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ. قَالَ:
فَفَتَحَتْ عَيْنَيْهَا فِی وَجْهِهِ وَ نَظَرَتْ إِلَيْهِ وَ بَكَتْ وَ بَكَی وَ قَالَ:
مَا الَّذِی تَجِدِينَهُ فَأَنَا ابْنُ عَمِّکِ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ.

فَقَالَتْ:
يَا ابْنَ الْعَمِّ إِنِّى أَجِدُ الْمَوْتَ الَّذِى لا بُدَّ مِنْهُ وَ لا مَحِيصَ عَنْهُ وَ أَنَا أَعْلَمُ أَنَّکَ بَعْدِى لا تَصْبِرُ عَلَى قِلَّةِ التَّزْوِيجِ فَإِنْ أَنْتَ تَزَوَّجْتَ امْرَأَةً اجْعَلْ لَهَا يَوْماً وَ لَيْلَةً وَ اجْعَلْ لِأَوْلادِى يَوْماً وَ لَيْلَةً يَا أَبَاالْحَسَنِ وَ لا تَصِحْ فِى وُجُوهِهِمَا فَيُصْبِحَانِ يَتِيمَيْنِ غَرِيبَيْنِ مُنْکَسِرَيْنِ فَإِنَّهُمَا بِالْأَمْسِ فَقَدَا جَدَّهُمَا وَ الْيَوْمَ يَفْقِدَانِ أُمَّهُمَا، فَالْوَيْلُ لِأُمَّةٍ تَقْتُلُهُمَا وَ تُبْغِضُهُمَا ثُمَّ أَنْشَأَتْ تَقُولُ:
ابْکِنِى إِنْ بَکَيْتَ يَا خَيْرَ هَادٍ
وَاسْبِلِ الدَّمْعَ فَهُوَ يَوْمُ الْفِرَاقِ
يَا قَرِينَ الْبَتُولِ أُوصِيکَ بِالنَّسْلِ
فَقَدْ أَصْبَحَا حَلِيفَ اشْتِيَاقٍ
ابْکِنِى وَ ابْکِ لِلْيَتَامَى وَ لاَ
تَنْسَ قَتِيلَ الْعِدَى بِطَفِّ الْعِرَاقِ
فَارَقُوا فَأَصْبَحُوا يَتَامَى حَيَارَى
يَحْلِفُ اللَّهَ فَهُوَ يَوْمُ الْفِرَاقِ
قَالَتْ: فَقَالَ لَهَا عَلِىٌّ عليه السلام :
مِنْ أَيْنَ لَکِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ هَذَا الْخَبَرُ وَ الْوَحْىُ قَدِ انْقَطَعَ عَنَّا؟
فَقَالَتْ:
يَا أَبَاالْحَسَنِ رَقَدْتُ السَّاعَةَ فَرَأَيْتُ حَبِيبِى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِى قَصْرٍ مِنَ الدُّرِّ الْأَبْيَضِ فَلَمَّا رَآنِي قَالَ:
هَلُمِّى إِلَىَّ يَا بُنَيَّةِ فَإِنِّى إِلَيْکِ مُشْتَاقٌ فَقُلْتُ: وَاللَّهِ إِنِّى لاشَدُّ شَوْقاً مِنْکَ إِلَى لِقَائِکَ، فَقَالَ:
أَنْتِ اللَّيْلَةَ عِنْدِى وَ هُوَ الصَّادِقُ لِمَا وَعَدَ وَ الْمُوفِى لِمَا عَاهَدَ.
فَإِذَا أَنْتَ قَرَأْتَ يس فَاعْلَمْ أَنِّى قَدْ قَضَيْتُ نَحْبِى فَغَسِّلْنِى وَ لا تَکْشِفْ عَنِّى فَإِنِّى طَاهِرَةٌ مُطَهَّرَةٌ وَ لْيُصَلِّ عَلَىَّ مَعَکَ مِنْ أَهْلِىَ الْأَدْنَى فَالْأَدْنَى وَ مَنْ رُزِقَ أَجْرِى وَ ادْفِنِّى لَيْلاً فِى قَبْرِى، بِهَذَا أَخْبَرَنِى حَبِيبِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
فَقَالَ عَلِىٌّ: وَاللَّهِ لَقَدْ أَخَذْتُ فِى أَمْرِهَا وَ غَسَّلْتُهَا فِى قَمِيصِهَا وَ لَمْ أَکْشِفْهُ عَنْهَا فَوَاللَّهِ لَقَدْ کَانَتْ مَيْمُونَةً طَاهِرَةً مُطَهَّرَةً ثُمَّ حَنَّطْتُهَا مِنْ فَضْلَةِ حَنُوطِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ کَفَّنْتُهَا وَ أَدْرَجْتُهَا فِى أَکْفَانِهَا فَلَمَّا هَمَمْتُ أَنْ أَعْقِدَ الرِّدَاءَ نَادَيْتُ يَا أُمَّ کُلْثُومٍ! يَا زَيْنَبُ! يَا سَکِينَةُ! يَا فِضَّةُ! يَا حَسَنُ! يَا حُسَيْنُ! هَلُمُّوا تَزَوَّدُوا مِنْ أُمِّکُمْ فَهَذَا الْفِرَاقُ وَ اللِّقَاءُ فِى الْجَنَّةِ.
فَأَقْبَلَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ عليهما السلام وَ هُمَا يُنَادِيَانِ وَاحَسْرَتَا لا تَنْطَفِئُ أَبَداً مِنْ فَقْدِ جَدِّنَا مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى وَ أُمِّنَا فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ يَا أُمَّ الْحَسَنِ يَا أُمَّ الْحُسَيْنِ إِذَا لَقِيتِ جَدَّنَا مُحَمَّداً الْمُصْطَفَى فَأَقْرِئِيهِ مِنَّا السَّلامَ وَ قُولِى لَهُ: إِنَّا قَدْ بَقِينَا بَعْدَکَ يَتِيمَيْنِ فِى دَارِ الدُّنْيَا.
فَقَالَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام :

إِنِّی أشْهدُ اللّهَ أنَّهَا قَدْ حَنَّتْ وَ أنَّتْ وَ مَدَّتْ یَدَیْهَا وَ ضَمَّتْهُمَا إِلَی صَدْرِهَا مَلِیّاً وَ إذَا بِهَاتِفٍ مِنَ السَّمَاءِ یُنَادِی یَا أَبَاالْحَسَنِ ارْفَعْهُمَا عَنْهَا فَلَقَدْ أبْکَیَا وَاللَّهِ مَلائِکَةَ السَّمَاوَاتِ فَقَدِ اشْتَاقَ الْحَبِیبُ إِلَی الْمَحْبُوبِ،
قَالَ:
فَرَفَعْتُهُمَا عَنْ صَدْرِهَا وَ جَعَلْتُ أَعْقِدُ الرِّدَاءَ وَ أَنَا أُنْشِدُ بِهَذِهِ الْأَبْیَاتِ:
فِرَاقُکِ أَعْظَمُ الْأَشْیَاءِ عِنْدِی
وَ فَقْدُکِ فَاطِمُ أَدْهَی الثُّکُولِ
سَأَبْکِی حَسْرَةً وَ أَنُوحُ شَجْواً
عَلَی خَلٍّ مَضَی أَسْنَی سَبِیلٍ
أَلا یَا عَیْنُ جُودِی وَ أَسْعِدِینِی
فَحُزْنِی دَائِمٌ أَبْکِی خَلِیلِی
ثُمَّ حَمَلَهَا عَلَی یَدِهِ وَ أَقْبَلَ بِهَا إِلَی قَبْرِ أَبِیهَا وَ نَادَی: السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حَبِیبَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَفْوَةَ اللَّهِ مِنِّی السَّلامُ عَلَیْکَ وَ التَّحِیَّةُ وَاصِلَةٌ مِنِّی إِلَیْکَ وَ لَدَیْکَ وَ مِنِ ابْنَتِکَ النَّازِلَةِ عَلَیْکَ بِفِنَائِکَ وَ إِنَّ الْوَدِیعَةَ قَدِ اسْتُرِدَّتْ وَ الرَّهِینَةَ قَدْ أُخِذَتْ، فَوَا حُزْنَاهْ عَلَی الرَّسُولِ، ثُمَّ مِنْ بَعْدِهِ عَلَی الْبَتُولِ وَ لَقَدِ اسْوَدَّتْ عَلَیَّ الْغَبْرَاءُ وَ بَعُدَتْ عَنِّی الْخَضْرَاءُ، فَوَاحُزْنَاهُ ثُمَّ وَا أَسَفَاهْ. ثُمَّ عَدَلَ بِهَا عَلَی الرَّوْضَةِ فَصَلَّی عَلَیْهِ فِی أَهْلِهِ وَ أَصْحَابِهِ وَ مَوَالِیهِ وَ أَحِبَّائِهِ وَ طَائِفَةٍ مِنَ الْمُهَاجِرِینَ وَ الْأَنْصَارِ، فَلَمَّا وَارَاهَا وَ أَلْحَدَهَا فِی لَحْدِهَا أَنْشَأَ بِهَذِهِ الْأَبْیَاتِ یَقُولُ:
أَرَی عِلَلَ الدُّنْیَا عَلَیَّ کَثِیرَةً
صَاحِبُهَا حَتَّی الْمَمَاتِ عَلِیلٌ
لِکُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِیلَیْنِ فُرْقَةٌ
إِنَّ بَقَائِی عِنْدَکُمْ لَقَلِیلٌ
وَ إِنَّ افْتِقَادِی فَاطِماً بَعْدَ أَحْمَدَ
دَلِیلٌ عَلَی أَنْ لا یَدُومَ خَلِیلٌ
در معانی الاخبار (558) با چند واسطه از حمّاد مانند این حدیث نقل شده‌ست.
علامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:
در بعضی از کتاب‌ها روایتی درباره‌ی شهادت حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها یافتم که دوست دارم آن را بنویسم، گر چه سند قابل اعتماد بر آن نیافتم و آن این است:
ورقة بن عبدالله اَزْدی می‌گوید:
من برای رضای خدا به مکّه‌ی معظّمه مشرّف شدم، در آن حینی که مشغول طواف بودم با کنیزکی گندمگون، خوش صورت و خوش کلام مواجه شدم، وی با فصاحت و بلاغتی که داشت این دعا را می‌خواند:
«اللَّهُمَّ رَبَّ الْکَعْبَةِ الْحَرَام وَ الْحَفَظَةِ الْکِرَامِ وَ زَمْزَمَ وَ الْمِقَام وَ الْمَشَاعِر

الْعِظَامِ وَ رَبَّ مُحَمَّدٍ خَيْرِ الْأَنَامِ الْبَرَرَةِ الْكِرَامِ أسْألَکَ أنْ تَحْشُرَنِی مَعَ سَادَاتِیَ الطَّاهِرِینَ وَ أَبْنَائِهِمُ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِینَ الْمَیَامِین».
ای گروه حُجّاج! آگاه باشید که آقایان من خوبترین خوبان و برگزیدگان نیکان می‌باشند، افرادی هستند که قدر و قابلیّت آنان از دیگران بالاتر است و نام ایشان در همه‌ی شهرها مشهور و این لباس افتخار را پوشیده‌اند.
ورقة بن عبدالله می‌گوید:
من به آن کنیزک گفتم:
من این طور گمان می‌کنم که تو از دوستداران اهل بیت باشی؟
گفت:
آری، گفتم:
از کدام دوستان ایشان هستی؟
گفت:
من فضّه کنیز فاطمه‌ی زهرا سلام الله علیها، دختر پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌باشم.
گفتم:
خوش آمدی! من مشتاق سخن و منطق تو بودم، اکنون جواب این پرسشی را که از تو می‌کنم بگو، هنگامی که از طواف فراغت حاصل کردی در بازار طعام توقف کن تا من بیایم، این عمل برای تو ثواب دارد، پس از این گفتگوها، از یکدیگر جدا شدیم.
موقعی که من از طواف، فراغت حاصل نمودم و متوجّه منزل خود شدم و از طریق بازار طعام رفتم دیدم آن کنیزک دور از مردم نشسته‌ست. من متوجّه وی شدم و او را در کناری بردم و هدیه‌ای به وی دادم که صدقه نبود. سپس به او گفتم:
مرا از بانوی خودت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها آگاه کن و آنچه را که ایشان بعد از شهادت پدرش دید، برایم شرح بده!
ورقة بن عبدلله می‌گوید:
وقتی او سخن مرا شنید چشمانش پر از اشک شد، آنگاه با ناله و ندبه گفت:
ای ورقة بن عبدالله! غم و اندوه مرا تجدید کردی، نگرانی‌هایی را که در قلب من نهان بودند برانگیختی! اکنون بشنو تا آنچه را که از حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها مشاهده نمودم بگویم:
بدان! موقعی که پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید مردم از صغیر و کبیر برای آن حضرت ضَجّه و گریه کردند، مصیبت شهادت پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برای نزدیکان و یاران، دوستان و غریبان و منسوبین بسیار سخت بود، هیچ زن و مردی دیده نمی‌شد مگر

اینکه مشغول گریه و ناله و ندبه بود.
در میان اهل زمین و اصحاب و خویشاوندان و دوستان کسی نبود که حزن و غم و اندوه وی، از بانوی من فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها شدیدتر باشد. غم و غصّه‌ی بانوی من همچنان تجدید و زیاد می‌شد و گریه‌اش شدّت می‌یافت.
مدّت هفت روز بود که ناله‌ی فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها آرام نمی‌شد و ضجّه‌اش آرام نمی‌گرفت. هر روزی که می‌آمد گریه‌ی حضرت زهراء سلام الله علیها از روز گذشته بیشتر می‌شد، موقعی که روز هشتم فرا رسید، فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها کلیّه‌ی غم و اندوه درونی خود را ظاهر کرد و به علّت کم صبری خارج شد و فریاد کشید، گویا با دهان مبارک پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سخن می‌گوید.
در همین موقع بود که زنان مدینه دویدند، کودکان از جایگاه خود خارج شدند، صدای مردم به گریه و ضجّه بلند شد، مردم از هر طرف آمدند، چراغ‌ها را خاموش کردند که صورت زنان پیدا نباشد، زنان خیال می‌کردند که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سر از قبر بیرون آورده! مردم با دیدن آن منظره‌ی دلخراش دچار حیرت و وحشت شده بودند.
حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها برای پدر بزرگوارش ناله و ندبه می‌کرد و می‌فرمود:
«وَاأَبَتَاهْ وَاصَفِیَّاهْ وَامُحَمَّدَاهْ وَاأَبَاالْقَاسِمَاهْ وَارَبِیعَ الْأَرَامِلِ وَ الْیَتَامَی مَنْ لِلْقِبْلَةِ وَ الْمُصَلَّی وَ مَنْ لِابْنَتِکَ الْوَالِهَةِ الثَّکْلَی».
سپس در حالی که لباسش به زمین کشیده می‌شد متوجّه قبر پدر بزرگوارش گردید. او از شدّت اشک چیزی را نمی‌دید و همچنان می‌آمد تا نزدیک قبر پدر بزرگوارش رسید. وقتی متوجّه حجره شد و چشمش به محلّی، که در آنجا اذان گفته می‌شد افتاد، پاهایش از حرکت بازماند، ناله و گریه‌ی وی همچنان ادامه داشت تا اینکه غش کرد.
آنگاه زنان دویدند و آب بر بدن و سینه و صورت او پاشیدند تا به هوش آمد. موقعی که به هوش آمد برخاست و فرمود:
قدرت و قوّت من برطرف شد، طاقتم تمام شد، دشمن من، مرا شماتت و سرزنش کرد، غم و اندوه مرا می‌کُشَد، پدر جان! من سرگردان، تنها و حیران مانده‌ام، صوت و صدای من ساکت شد. پشت من خم، زندگی من ناگوار و روزگارم تیره و تار گردید.
پدر جان! بعد از تو انیس و مونسی ندارم، کسی نیست که مرا از گریه آرام نماید و در موقع ناتوانی یار و معین من باشد.
بابا! بعد از تو مکان نزول قرآن از بین رفت و محلّ هبوط جبرئیل و میکائیل ناپدید شد.
بابا! بعد از تو سبب‌ها دگرگون شدند، درهای چاره بر روی من بسته شد!

بعد از تو دنیا را ترک نموده‌ام.
بابا جان! تا نفس من بالا بیاید برای تو گریه می‌کنم و مشتاق تو می‌باشم و غم و اندوه من برای تو ادامه دارد.
سپس ناله زد و [این اشعار را] فرمود:
1 - حقّاً که غم و اندوه من برای تو تجدید می‌شود، به خدا قسم که قلب من فرو می‌ریزد.
2 - و در هر روزی، افسوس من اضافه خواهد شد، رنج بردن من برای تو تمام نخواهد شد.
3 - این پیشامد ناگوار، عزا و مصیبت مرا بزرگ نمود، گریه‌ی من همه وقت تجدید می‌شود.
4 - حقّاً آن قلبی که در عزا و مصیبت تو صبور باشد، بسیار شکیبا و پر طاقت خواهد بود.
آنگاه فرمود:
پدر جان! بعد از رفتن تو، نورهای دنیا منقطع شد، دنیا آن‌تر و تازگی را که به وسیله‌ی تو داشت از دست داد و روزگار دنیا تیره و تار گردید، تاریکی‌های دنیاتر و خشک آن را فرا گرفت.
پدر جان! من تا آن وقتی که تو را ملاقات نمایم تأسّف می‌خورم.
پدر جان! از موقع مفارقت تو چشم من خواب نرفته.
پدر جان! کیست که به داد بیوه زنان و بینوایان برسد، کیست که تا روز قیامت به داد امّت تو برسد.
پدر جان! ما بعد از تو ضعیف و ناتوان شدیم.
پدر جان! مردم از ما روگردان شده‌اند، در صورتی که ما به وسیله‌ی تو در میان مردم، معظّم و بزرگ بودیم. کدام اشک است که در فراق تو فرو نریزد! کدام غم و اندوه است که بعد از تو برای مصیبت تو دائمی نباشد! کدام پلک چشم است که بعد از تو به خواب برود، در صورتی که تو بهار دین و نور پیامبران بودی، چگونه است که کوه‌ها خراب نشدند و دریاها فرو نرفتند و زمین طعمه‌ی زلزله نگردید؟
پدر جان! من دچار مصیبت بزرگی شدم، این مصیبت، مصیبت کوچکی نیست.
پدر جان! من مغلوب این عزای بزرگ و این پیشامد هولناک گردیدم.
پدر جان! ملائکه برای تو گریان شدند و افلاک از رفتار ماندند، منبرت بعد از تو دچار وحشت و محرابت از مناجات تو خالی شد، قبر تو برای اینکه تو را در بر گرفته خوشحال شده و بهشت به تو و دعا و نماز تو مشتاق گردید.
پدر جان! آن مجالسی که تو می‌نشستی دچار ظلمت بزرگی شده‌اند. برای تو متأسفم تا اینکه به همین زودی نزد تو بیایم. ابوالحسن علی علیه السلام تو را از دست داد، همان ابوالحسنی که مؤرد اعتماد تو، پدر دو فرزند تو

حسن و حسین، برادر تو، دوست تو و محبوب تو می‌باشد. همان علی که تو او را از زمان کودکی پرورش دادی، در زمان بزرگ بودنش با وی برادر شدی، همان علی که محبوب‌ترین اصحاب تو بود، همان علی که در اسلام آوردن، هجرت نمودن و یاری کردن تو بر همه سبقت گرفت، ما تو را از دست دادیم، گریه قاتل ما خواهد بود، تأسّف دچار ما گردید.
سپس آن بانو فریادی زد و ناله‌ای کرد که نزدیک بود روح از بدنش مفارقت نماید، آنگاه این اشعار را خواند که اوّل آنها این است:
یعنی صبر من قلیل و عزای من آشکار شد بعد از آنکه خاتم انبیاء صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم را از دست دادم.
ای چشم من! اشک فراوان بریز، ای چشم من، وای بر تو! بخل مکن و خون گریه کن.
ای رسول خدا! ای برگزیده‌ی خدا! ای پناهگاه یتیمان و ضعیفان.
حقّاً که کوه‌ها و وحوش و پرندگان و زمین بعد از گریه کردن آسمان، برای تو گریان شدند.
پدر جان! قبرستان حجون و رکن و مشعر و بطحاء از برای تو گریان شدند.
محراب عبادت و مجلس درس قرآن که در هر صبح و شام تشکیل می‌شدند برای تو گریه می‌کنند.
دین اسلام که در میان مردم یکی از غرباء به شمار می‌رود در مصیبت تو گریان گردید.
کاش آن منبری را که بر فراز آن می‌رفتی می‌دیدی که چگونه ظلمت آن را بعد از نور فرا گرفته‌ست.
ای خدا! اجل مرا برسان! زیرا زندگی من تیره و تار گردید.
سپس به جانب منزل خود بازگشت و شب و روز گریه و ناله کرد، اشک وی خشک نمی‌شد و ناله و ضجّه‌اش آرام نمی‌گرفت.
بزرگان اهل مدینه اجتماع کردند و به حضور امیرالمؤمنین علی علیه السلام مشرّف شدند و گفتند:
یا اباالحسن! فاطمه شب و روز گریه می‌کند، هیچ کدام از ما شب در رختخواب به خواب نمی‌رویم، روزها به علّت کسب و کار و طلب وسائل زندگی، قرار و آرام نداریم، ما از تو تقاضا می‌کنیم که حضرت فاطمه سلام الله علیها یا شب گریه کند یا روز.
حضرت امیر علیه السلام فرمود:
مانعی ندارد. وقتی حضرت علی علیه السلام متوجّه فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها شد، دید آن بانوی معظّمه از گریه ساکت نمی‌شود و تسلیت گفتن، برای او ثمری ندارد، هنگامی که چشم آن بانو به حضرت امیر علیه السلام ، افتاد لحظه‌ای ساکت شد.
حضرت علی علیه السلام به ایشان فرمودند:

ای دختر پیغمبر! بزرگان مدینه خواسته‌اند تا از شما بخواهم برای پدر بزرگوارت یا شب گریه کنی یا روز.
حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها فرمود:
یا اباالحسن! من چندان مکثی در میان این مردم نخواهم کرد، به زودی من از میان این مردم می‌روم، یا علی به خدا قسم، من شب و روز از گریه آرام نخواهم شد تا اینکه به پدرم ملحق شوم.
حضرت امیر علیه السلام فرمود:
باشد، ای دختر پیامبر! به دلخواه خود عمل نما.
حضرت علی علیه السلام بعد از این جریان، اطاقی خارج از شهر مدینه برای حضرت زهرا سلام الله علیها ساخت که آن را بیت الاحزان می‌گفتند.
موقعی که صبح می‌شد حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها، حسنین علیهما السلام را برمی داشت و به سمت بقیع حرکت می‌کرد و همچنان تا شب مشغول گریه بود. موقعی که شب فرا می‌رسید حضرت امیر علیه السلام می‌آمد و حضرتش را به منزل باز می‌گردانید.
حضرت فاطمه سلام الله علیها پس از شهادت پدر بزرگوارش مدت 27 روز این برنامه را انجام می‌داد، آنگاه مریض شد و تا روز چهلم باقی ماند و به شهادت رسید.
در موقع شهادت حضرت فاطمه سلام الله علیها، حضرت امیر علیه السلام نماز ظهر را خوانده و متوجّه منزل گردیده بود. ناگاه کنیزان را دید در حالی که گریان و محزون بودند، به استقبال آن حضرت آمدند.
حضرت علی علیه السلام به ایشان فرمود:
چه خبر شده، چرا شما را ناراحت و مضطرب می‌بینم؟!
گفتند:
یا امیرالمؤمنین! دختر عموی خود، فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را دریاب، گر چه گمان نمی‌کنیم وی را دریابی.
حضرت امیر علیه السلام به سرعت متوجّه حجره‌ی فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها شده و بر آن بانو وارد شدند. ناگاه دید:
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها در میان بستر خویشتن، که از پارچه‌ی کتان سفید مصری بود افتاده و به طرف راست و چپ می‌غلطد.
حضرت علی علیه السلام ردا از دوش و عمّامه از سر مبارک خویشتن افکند و لباس خود را درآورد، آنگاه آمد و سر مبارک حضرت زهراء سلام الله علیها را به دامن گرفت و فرمود:
ای زهراء! امّا حضرت فاطمه سلام الله علیها سخنی نگفت، برای دوّمین بار فرمود:
ای دختر پیامبر! فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها جوابی نداد! حضرت امیر علیه السلام برای سوّمین بار صدا زد:

ای دختر آن کسی که زکات را در دامن عبای خود برای فقراء می‌بُرد! جوابی نشنید. ای دختر آن کسی که با ملائکه نماز خواند.
حضرت زهرا سلام الله علیها جوابی نداد.
حضرت علی علیه السلام صدا زد:
ای فاطمه با من تکلّم کن، من پسر عموی تو علی بن ابیطالب هستم.
حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها چشمان خود را به روی حضرت امیر علیه السلام باز کرد، آنگاه آن بانو گریست و حضرت علی علیه السلام هم گریان شد و به زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:
مگر تو را چه شده؟ من پسر عمویت علی می‌باشم.
حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها گفت:
ای پسر عمو! من اکنون آن مرگی را مشاهده می‌کنم که نمی‌توان از دست آن گریخت. من می‌دانم که تو بعد از من نمی‌توانی ازدواج نکنی، یا علی! اگر ازدواج کردی یک شب و یک روز نزد زوجه‌ات و یک شب و یک روز پیش فرزندان من باش.
یا علی! به صورت حسن و حسینم صیحه نزنی، زیرا ایشان یتیم و دل شکسته می‌باشند، دیروز بود که حسنین من، جدّ بزرگوار خود را از دست دادند، امروز هم مادر خود را از دست می‌دهند. وای بر آن امّتی، که حسنین مرا می‌کُشند و با ایشان بغض و دشمنی می‌ورزند! ! آنگاه این اشعار را خواندند:
اگر گریه می‌کنی بر من گریه کن ای بهترین هدایت کنندگان و اشک بریز که روز فراق رسید.
ای همسر بتول! من درباره‌ی نسل خود به تو سفارش می‌کنم، زیرا که ایشان ملازم اشتیاق می‌باشند.
یا علی! برای من و یتیم‌های من گریه کن، مخصوصاً قتیل کربلا را فراموش نکنی.
ایشان مفارقت می‌کنند و یتیمانی حیران و سرگردان می‌شوند، خدا امضاء کرده که روز فراق است.
حضرت امیر علیه السلام به زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:
ای دختر رسول خدا! تو این مطلب را از کجا می‌گویی، در صورتی که وحی خدا از خاندان ما قطع شده‌ست؟
حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:
یا علی! من اکنون خوابیدم و پدر بزرگوارم را در میان قصری از دُرّ سفید دیدم، موقعی که مرا دید فرمود:
ای دخترم! نزد من بیا، زیرا من مشتاق تو هستم.
گفتم:
پدر جان! به خدا قسم که من بیشتر شوق ملاقات تو را دارم.

پدرم فرمود:
تو امشب نزد من خواهی آمد، پدرم شخصی راستگو و به وعده‌ی خود وفا می‌کند.
یا علی! هنگامی که دیدی من سوره‌ی یاسین را قرائت نمودم بدان که اجلم فرا رسیده، مرا غسل بده، ولی بدنم را برهنه نکن، زیرا من پاک و مُطهّر می‌باشم.
یا علی! خودت و اهل خانه‌ام و دوستانی که به من نزدیک هستند بر جنازه‌ام نماز بخوانید.
یا علی! مرا شبانه به خاک بسپار که این خبر را، پدرم پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من داده‌ست.
حضرت امیر علیه السلام می‌فرماید:
به خدا قسم من متصدّی امر آن بانو شدم و بدن حضرتش را از زیر پیراهن، غسل دادم. به خدا قسم که بدن فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها مبارک و پاک و مطهّر بود.
آنگاه بدن مقدّس او را از باقیمانده‌ی حُنوط پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حُنوط کردم، سپس بدن مبارکش را در میان کفن‌هایش جای دادم و موقعی که تصمیم گرفتم کفن او را گره بزنم صدا زدم:
ای امّ کلثوم، زینب، سکینه، فضّه، حسن، حسین: بیایید از مادر خود زاد و توشه برگیرید، روز فراق آمد و ملاقات شما در بهشت خواهد بود.
حسنین علیهما السلام آمدند در حالی که فریاد می‌زدند:
آه از این حسرتی که هیچ وقت به علّت از دست دادن جدّمان، پیامبر خدا و مادرمان، فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها از بین نخواهد رفت.
ای مادر حسن و حسین! هنگامی که جدّ ما حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را ملاقات نمودی سلام ما را به آن حضرت برسان و به آن بزرگوار بگو:
ما بعد از تو در دنیا یتیم ماندیم! حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می‌فرماید:
من خدا را شاهد می‌گیرم که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها آه و ناله کرد، دست‌های خود را دراز نموده و حسنین را به سینه‌ی خود چسبانید. ناگاه هاتفی از آسمان ندا داد:
یا اباالحسن! حسنین را از روی سینه‌ی فاطمه بردار، به خدا قسم که ملائکه‌ی آسمان‌ها را گریان کردند، زیرا دوست مشتاق لقای دوست است.
حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می‌فرماید:
من حسنین را از روی سینه‌ی زهراء سلام الله علیها برداشتم و در موقع بستن بندهای کفن این اشعار را سرودم:
مفارقت تو نزد من بزرگترین چیزهاست و از دست دادن تو برایم

سخت‌ترین مصیبت است.
من برای حسرت و غم شخصی گریه و ناله می‌کنم که بهترین راه مرگ را رفت.
ای چشم من! با من مساعدت و همراهی کن که حزن من دائمیست و برای دوست خودم گریانم.
سپس حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام ، بدن حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را روی دست خویشتن گرفت و به سوی قبر پدرش رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آورد و فرمود:
سلام بر تو ای فرستاده‌ی خدا، سلام بر تو ای حبیب خدا، سلام بر تو ای نور پروردگار، سلام بر تو ای برگزیده‌ی خدا، سلام و درود و تحیّت من و دخترت فاطمه که بر تو وارد می‌شود بر تو باد. حقّاً که امانت مسترد گردید و سپرده‌ی شما، پس گرفته شد.
آه از حزن رسول! آه از حزن بتول! دنیا برای من تیره و تار شد. خوشحالی و سرور از من دور شد. آه از حزن و تأسف من!
آنگاه جنازه‌ی آن معظّمه را نزد قبر پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آورد و با گروهی از اهل خانه‌ی خود و اصحاب و دوستان و برخی از مهاجرین و انصار بر بدن مبارک حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها نماز خواند.
هنگامی که بدن حضرت فاطمه سلام الله علیها را به خاک سپرده و در لحد جای داد، اشعاری را بدین مضمون خواند:
مصیبت و علل دنیا برای من زیاد است، صاحب دنیا که دنیاطلب باشد تا موقع مردن علیل خواهد بود.
برای اجتماع هر دو نفر دوستی مفارقتی خواهد بود، حقّاً که بقاء من نزد شما قلیل و اندک خواهد بود.
حقّاً! از دست دادن فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها که بعد از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برای من اتّفاق افتاد دلیل این است که هیچ دوستی، دائم و برقرار نخواهد بود.

[روایت شماره] (16)

[المناقب لابن شهرآشوب] قُبِضَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ لَهَا یَوْمَئِذٍ ثَمَانِیَ عَشْرَةَ سَنَةً وَ سَبْعَةُ أَشْهُرٍ وَ عَاشَتْ بَعْدَهُ اثْنَیْنِ وَ سَبْعِینَ یَوْماً وَ یُقَالُ: خَمْسَةً وَ سَبْعِینَ یَوْماً وَ قِیلَ: أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَ قَالَ الْقُرْبَانِیُّ: قَدْ قِیلَ أَرْبَعِینَ یَوْماً وَ هُوَ أَصَحُّ وَ تُوُفِّیَتْ سلام الله علیها لَیْلَةَ الْأَحَدِ لِثَلَاثَ عَشْرَةَ لَیْلَةً خَلَتْ مِنْ شَهْرِ رَبِیعٍ الْآخِرِ سَنَةَ إِحْدَی عَشْرَةَ مِنَ الْهِجْرَةِ وَ مَشْهَدُهَا بِالْبَقِیعِ وَ قَالُوا: إِنَّهَا دُفِنَتْ فِی بَیْتِهَا وَ قَالُوا: قَبْرُهَا بَیْنَ قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ مِنْبَرِهِ.
السَّمْعَانِیُّ فِی الرِّسَالَةِ وَ أَبُونُعَیْمٍ فِی الْحِلْیَةِ وَ أَحْمَدُ فِی فَضَائِلِ الصَّحَابَةِ وَ النَّطَنْزِیُّ فِی الْخَصَائِصِ وَ ابْنُ مَرْدَوَیْهِ فِی فَضَائِلِ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام وَ الزَّمَخْشَرِیُّ فِی الْفَائِقِ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لِعَلِیٍّ قَبْلَ مَوْتِهِ: السَّلَامُ عَلَیْکَ أَبَاالرَّیْحَانَتَیْنِ أُوصِیکَ بِرَیْحَانَتِی مِنَ الدُّنْیَا، فَعَنْ قَلِیلٍ یَنْهَدُّ رُکْنَاکَ عَلَیْکَ،
قَالَ:
فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَ عَلِیٌّ: هَذَا أَحَدُ الرُّکْنَیْنِ، فَلَمَّا مَاتَتْ فَاطِمَةُ قَالَ عَلِیٌّ: هَذَا هُوَ الرُّکْنُ الثَّانِی.
الْبُخَارِیُّ وَ مُسْلِمٌ وَ الْحِلْیَةُ وَ مُسْنَدُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ رَوَتْ عَائِشَةُ أَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دَعَا فَاطِمَةَ فِی شَکْوَاهُ الَّذِی قُبِضَ فِیهِ فَسَارَّهَا بِشَیْءٍ فَبَکَتْ، ثُمَّ دَعَاهَا فَسَارَّهَا فَضَحِکَ فَسَأَلْتُ عَنْ ذَلِکَ فَقَالَتْ:
أَخْبَرَنِی النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهُ مَقْبُوضٌ فَبَکَیْتُ ثُمَّ أَخْبَرَنِی أَنِّی أَوَّلُ أَهْلِهِ لُحُوقاً بِهِ فَضَحِکْتُ.
کِتَابُ ابْنِ شَاهِینَ قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ وَ عَائِشَةُ: إِنَّهَا لَمَّا سُئِلَتْ عَنْ بُکَائِهَا وَ ضِحْکِهَا قَالَتْ:
أَخْبَرَنِی النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهُ مَقْبُوضٌ ثُمَّ أَخْبَرَ أَنَّ بَنِیَّ سَیُصِیبُهُمْ بَعْدِی شِدَّةٌ فَبَکَیْتُ، ثُمَّ أَخْبَرَنِی أَنِّی أَوَّلُ أَهْلِهِ لُحُوقاً بِهِ فَضَحِکْتُ.
وَ فِی رِوَایَةِ أَبِی بَکْرٍ الْجِعَابِیِّ وَ أَبِی نُعَیْمٍ الْفَضْلِ بْنِ دُکَیْنٍ وَ الشَّعْبِیِّ عَنْ مَسْرُوقٍ وَ فِی السُّنَنِ عَنِ الْقَزْوِینِیِّ وَ الْإِبَانَةِ عَنِ الْعُکْبَرِیِّ وَ الْمُسْنَدِ عَنِ الْمَوْصِلِیِّ وَ الْفَضَائِلِ، عَنْ أَحْمَدَ بِأَسَانِیدِهِمْ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَتْ عَائِشَةُ: أَقْبَلَتْ فَاطِمَةُ تَمْشِی کَأَنَّ مِشْیَتَهَا مِشْیَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
مَرْحَباً بِابْنَتِی فَأَجْلَسَهَا عَنْ یَمِینِهِ وَ أَسَرَّ إِلَیْهَا حَدِیثاً فَبَکَتْ، ثُمَّ أَسَرَّ إِلَیْهَا حَدِیثاً فَضَحِکَتْ فَسَأَلْتُهَا عَنْ ذَلِکَ فَقَالَتْ:
مَا أُفْشِی سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
حَتَّی إِذَا قُبِضَ سَأَلْتُهَا فَقَالَتْ:

إنَّهُ أسَرَّ إلَیَّ فَقَالَ:
إِنَّ جَبْرَئِيلَ کَانَ يُعَارِضُنِی بِالْقُرْآنِ کُلَّ سَنَةٍ مَرَّةً وَ إِنَّهُ عَارَضَنِي بِهِ الْعَامَ مَرَّتَيْنِ وَ لا أَرَانِی إلا وَ قَدْ حَضَرَ أَجَلِی وَ إِنَّکِ لاوَّلُ أَهْلِ بَيْتِی لُحُوقاً بِی وَ نِعْمَ السَّلَفُ أَنَا لَکِ. بَکَيْتُ لِذَلِکِ ثُمَّ قَالَ:
أَلا تَرْضَيْنَ أَنْ تَکُونِی سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ فَضَحِکْتُ لِذَلِکِ.
وَ رُوِیَ أَنَّهَا مَا زَالَتْ بَعْدَ أَبِيهَا مُعَصَّبَةَ الرَّأْسِ، نَاحِلَةَ الْجِسْمِ، مُنَهَّدَةَ الرُّکْنِ بَاکِيَةَ الْعَيْنِ، مُحْتَرِقَةَ الْقَلْبِ، يُغْشَی عَلَيْهَا سَاعَةً بَعْدَ سَاعَةٍ وَ تَقُولُ لِوَلَدَيْهَا: أَيْنَ أَبُوکُمَا الَّذِی کَانَ يُکْرِمُکُمَا وَ يَحْمِلُکُمَا مَرَّةً بَعْدَ مَرَّةٍ؟ أَيْنَ أَبُوکُمَا الَّذِی کَانَ أَشَدَّ النَّاسِ شَفَقَةً عَلَيْکُمَا فَلا يَدَعُکُمَا تَمْشِيَانِ عَلَی الْأَرْضِ؟ وَ لا أَرَاهُ يَفْتَحُ هَذَا الْبَابَ أَبَداً وَ لا يَحْمِلُکُمَا عَلَی عَاتِقِهِ کَمَا لَمْ يَزَلْ يَفْعَلُ بِکُمَا. ثُمَّ مَرِضَتْ وَ مَکَثَتْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ دَعَتْ أُمَّ أَيْمَنَ وَ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ (559) وَ عَلِيّاً عليه السلام وَ أَوْصَتْ إِلَی عَلِيٍّ بِثَلاثٍ: أَنْ يَتَزَوَّجَ بِابْنَةِ [أُخْتِهَا] (560) أُمَامَةَ لِحُبِّهَا أَوْلادَهَا وَ أَنْ يَتَّخِذَ نَعْشاً لِأَنَّهَا کَانَتْ رَأَتِ الْمَلائِکَةَ تَصَوَّرُوا صُورَتَهُ وَ وَصَفَتْهُ لَهُ وَ أَنْ لا يَشْهَدَ أَحَدٌ جَنَازَتَهَا مِمَّنْ ظَلَمَهَا وَ أَنْ لا يَتْرُکَ أَنْ يُصَلِّیَ عَلَيْهَا أَحَدٌ مِنْهُمْ.
وَ ذَکَرَ مُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِالرَّزَّاقِ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنِ الزُّهْرِیِّ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ؛ وَ فِی حَدِيثِ اللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ عَقِيلٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عُرْوَةَفِ عَنْ عَائِشَةَ فِی خَبَرٍ طَوِيلٍ يَذْکُرُ فِيهِ أَنَّ فَاطِمَةَ أَرْسَلَتْ إِلَی أَبِی بَکْرٍ تَسْأَلُ مِيرَاثَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ الْقِصَّةَ قَالَ:
فَهَجَرَتْهُ وَ لَمْ تُکَلِّمْهُ حَتَّی تُوُفِّيَتْ وَ لَمْ يُؤْذَنْ بِهَا أَبُوبَکْرٍ يُصَلِّی عَلَيْهَا.
الْوَاقِدِیُّ: أَنَّ فَاطِمَةَ لَمَّا حَضَرَتْهَا الْوَفَاةُ أَوْصَتْ عَلِيّاً أَنْ لا يُصَلِّیَ عَلَيْهَا أَبُوبَکْرٍ وَ عُمَرُ فَعَمِلَ بِوَصِيَّتِهَا.
عِيسَی بْنُ مِهْرَانَ، عَنْ مُخَوَّلِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عُمَرَ بْنِ ثَابِتٍ، عَنْ أَبِی إِسْحَاقَ، عَنِ ابْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:
أَوْصَتْ فَاطِمَةُ أَنْ لا يَعْلَمَ إِذَا مَاتَتْ أَبُوبَکْرٍ وَ لا عُمَرُ وَ لا يُصَلِّيَا عَلَيْهَا،
قَالَ:
فَدَفَنَهَا عَلِیٌّ عليه السلام لَيْلاً وَ لَمْ يُعْلِمْهُمَا بِذَلِکَ.
تَارِيخُ أَبِی بَکْرِ بْنِ کَامِلٍ قَالَتْ عَائِشَةُ: عَاشَتْ فَاطِمَةُ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سِتَّةَ أَشْهُرٍ فَلَمَّا تُوُفِّيَتْ دَفَنَهَا عَلِیٌّ لَيْلاً وَ صَلَّی عَلَيْهَا عَلِیٌّ.
وَ رُوِیَ فِيهِ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ وَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَبْدِاللَّهِ بْنِ أَبِی شَيْبَةَ، عَنْ يَحْيَی بْنِ سَعِيدٍ الْقَطَّانِ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنِ الزُّهْرِیِّ أَنَّ فَاطِمَةَ سلام الله عليها دُفِنَتْ لَيْلاً.
وَ عَنْهُ فِی هَذَا الْکِتَابِ أَنَّ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ: دَفَنُوهَا لَيْلاً وَ غَيَّبُوا قَبْرَهَا.
تَارِيخُ الطَّبَرِیِّ: إِنَّ فَاطِمَةَ دُفِنَتْ لَيْلاً وَ لَمْ يَحْضُرْهَا إلا الْعَبَّاسُ وَ عَلِیٌّ وَ

الْمِقْدَادُ وَ الزُّبَيْرُ وَ فِی رِوَايَاتِنَا أَنَّهُ صَلّی عَلَيْهَا أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ عَقِيلٌ وَ سَلْمَانُ وَ أَبُوذَرٍّ وَ الْمِقْدَادُ وَ عَمَّارٌ وَ بُرَيْدَةُ وَ فِی رِوَايَةٍ وَ الْعَبَّاسُ وَ ابْنُهُ الْفَضْلُ وَ فِی رِوَايَةٍ وَ حُذَيْفَةُ وَ ابْنُ مَسْعُودٍ.
الْأَصْبَغُ بْنُ نُبَاتَةَ أَنَّهُ سَأَلَ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام عَنْ دَفْنِهَا لَيْلاً فَقَالَ:
إِنَّهَا كَانَتْ سَاخِطَةً عَلَى قَوْمٍ كَرِهَتْ حُضُورَهُمْ جِنَازَتَهَا وَ حَرَامٌ عَلَى مَنْ يَتَوَلاهُمْ أَنْ يُصَلِّیَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ وُلْدِهَا.
وَ رُوِیَ أَنَّهُ سَوَّى قَبْرَهَا مَعَ الْأَرْضِ مُسْتَوِياً وَ قَالُوا: سَوَّى حَوَالَيْهَا قُبُوراً مُزَوَّرَةً مِقْدَارَ سَبْعَةٍ حَتَّى لا يُعْرَفَ قَبْرُهَا وَ رُوِیَ أَنَّهُ رَشَّ أَرْبَعِينَ قَبْراً حَتَّى لا يَبِينَ قَبْرُهَا مِنْ غَيْرِهِ مِنَ الْقُبُورِ، فَيُصَلُّوا عَلَيْهَا.
أَبُوعَبْدِاللَّهِ حَمَّوَيْهِ بْنُ عَلِیٍّ الْبَصْرِیُّ وَ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ وَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ بْنُ بَطَّةَ بِأَسَانِيدِهِمْ قَالَتْ أُمُّ سَلْمَى امْرَأَةُ أَبِی رَافِعٍ (561) : اشْتَكَتْ فَاطِمَةُ شَكْوَاهَا الَّتِی قُبِضَتْ فِيهَا وَ كُنْتُ أُمَرِّضُهَا فَأَصْبَحَتْ يَوْماً أَسْكَنُ مَا كَانَتْ، فَخَرَجَ عَلِیٌّ إِلَى بَعْضِ حَوَائِجِهِ فَقَالَتِ: اسْكُبِی لِی غَسْلاً فَسَكَبْتُ، فَقَامَتْ وَ اغْتَسَلَتْ أَحْسَنَ مَا يَكُونُ مِنَ الْغُسْلِ ثُمَّ لَبِسَتْ أَثْوَابَهَا الْجُدُدَ ثُمَّ قَالَتِ: افْرُشِی فِرَاشِی وَسَطَ الْبَيْتِ ثُمَّ اسْتَقْبَلَتِ الْقِبْلَةَ وَ نَامَتْ وَ قَالَتْ:
أَنَا مَقْبُوضَةٌ وَ قَدِ اغْتَسَلْتُ فَلا يَكْشِفْنِی أَحَدٌ ثُمَّ وَضَعَتْ خَدَّهَا عَلَى يَدِهَا وَ مَاتَتْ.
وَ قَالَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ: أَوْصَتْ إِلَیَّ فَاطِمَةُ أَنْ لا يُغَسِّلَهَا إِذَا مَاتَتْ إِلا أَنَا وَ عَلِیٌّ فَأَعَنْتُ عَلِيّاً عَلَى غُسْلِهَا.
كِتَابُ الْبَلاذُرِیِّ أَنَّ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام غَسَلَهَا مِنْ مَعْقِدِ الْإِزَارِ وَ إِنَّ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ غَسَلَتْهَا مِنْ أَسْفَلِ ذَلِكَ.
أَبُوالْحَسَنِ الْخَزَّازُ الْقُمِّیُّ فِی الْأَحْكَامِ الشَّرْعِيَّةِ سُئِلَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ عليه السلام عَنْ فَاطِمَةَ مَنْ غَسَّلَهَا؟
فَقَالَ غَسَّلَهَا أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ لِأَنَّهَا كَانَتْ صِدِّيقَةً وَ لَمْ يَكُنْ لِيُغَسِّلَهَا إِلا صِدِّيقٌ.
وَ رُوِیَ أَنَّ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ عِنْدَ دَفْنِهَا: السَّلامُ عَلَيْكَ إِلَى آخِرِ مَا سَيَأْتِی نَقْلاً مِنَ الْكَافِی.
وَ رُوِیَ أَنَّهُ لَمَّا صَارَ بِهَا إِلَى الْقَبْرِ الْمُبَارَكِ خَرَجَتْ يَدٌ فَتَنَاوَلَتْهَا وَ انْصَرَفَ.
عَبْدُالرَّحْمَنِ الْهَمْدَانِیُّ وَ حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ أَنَّهُ عليه السلام أَنْشَأَ عَلَى شَفِيرِ قَبْرِهَا:
ذَكَرْتُ أَبَا وُدِّی فَبِتُّ كَأَنَّنِی
بِرَدِّ الْهُمُومِ الْمَاضِيَاتِ وَكِيلٌ
لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَةٌ
وَ كُلُّ الَّذِی دُونَ الْفِرَاقِ قَلِيلٌ
وَ إِنَّ افْتِقَادِی فَاطِماً بَعْدَ أَحْمَدَ
دَلِيلٌ عَلَى أَنْ لا يَدُومَ خَلِيلٌ
فَأَجَابَ هَاتِفٌ:

يُرِيدُ الْفَتَى أنْ لا يَمُوتَ خَلِيلَهُ
وَ لَيْسَ لَهُ إِلا الْمَمَاتَ سَبِيلٌ
فَلا بُدَّ مِنْ مَوْتٍ وَ لا بُدَّ مِنْ بِلًى
وَ إِنَّ بَقَائِی بَعْدَكُمْ لَقَلِيلٌ
إِذَا انْقَطَعَتْ يَوْماً مِنَ الْعَيْشِ مُدَّتِی
فَإِنَّ بُكَاءَ الْبَاكِيَاتِ قَلِيلٌ
سَتُعْرَضُ عَنْ ذِكْرِی وَ تُنْسَی مَوَدَّتِی
وَ يَحْدُثُ بَعْدِی لِلْخَلِيلِ بَدِيلٌ

بیان: «أبا ودِّی» أی من كان يلازم ودِّی و حبّی و الحاصل أنّی ذكرت محبوبی فبتُّ كأنّنی لشّدة همومی ضامن لردِّ كلِّ همّ و حزن كان لی قبل ذلک و قوله: «فلا بدَّ من موت» لعلّه من تتمّة أبياته عليه السلام لا كلام الهاتف و لو كان من كلام الهاتف فلعلّه ألقاه علی وجه التلقين.

ابن شهر آشوب در كتاب مناقب (562) می‌نگارد:

موقعی كه پيغمبر اكرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسيد از عمر حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله عليها هجده سال و هفت ماه گذشته بود، بعد از پدر بزرگوارش مدّت هفتاد و دو روز زنده بود. هفتاد و پنج روز و چهار ماه هم گفته شده‌ست.

قربانی گفته: چهل روز زنده بود و اين قول صحيح است. فاطمه‌ی زهراء سلام الله عليها در شب يكشنبه، سيزدهم ماه ربيع الاول سنه‌ی 11 قمری به شهادت رسيد.

قبر مقدّسش در بقيع است. همچنين گفته‌اند قبرش در خانه‌ی خودش می‌باشد. قول ديگر آن است كه قبرش مابين قبر و منبر پيامبر اكرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم است.

گروهی از علماء اهل تسنّن از جابر نقل نموده‌اند كه گفت:

پيامبر اكرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قبل از شهادت خود به حضرت علی بن ابيطالب عليه السلام فرمود:

سلام بر تو باد، ای پدر دو نوگل من! من درباره‌ی اين دو نوگل دنيوی خود به تو توصيه می‌كنم، طولی نمی‌كشد كه دو ركن تو از بين خواهند رفت.

جابر می‌گويد:

هنگامی كه رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسيد حضرت علی عليه السلام فرمود:

اين يكی از آن دو ركن بود كه پيغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود و موقعی كه فاطمه‌ی اطهر سلام الله عليها به شهادت رسيد حضرت امير عليه السلام فرمود:

اين دوّمين ركن من بود.

بخاری و مسلم در كتاب‌های خود و صاحب كتاب حليه و احمد بن حنبل در

کتاب مسند، همگی از عایشه روایت کرده‌اند در آن بیماری که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید، فاطمه را نزد خود خواند، (و با او سخنی فرمود) پس حضرت فاطمه سلام الله علیها محزون شد و گریه کرد. بار دیگر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم او را صدا زد و مطلبی به او فرمود که خندان شد. پس من از آن گریه و خنده سؤال کردم، فرمود:
(در مرتبه‌ی اوّل) پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من خبر داد که قبض روح می‌شود، پس من گریه کردم. سپس به من خبر داد که من در میان خانواده‌ی آن حضرت اوّلین کسی هستم که به او ملحق می‌شوم، من هم خندیدم.
در کتاب ابن شاهین آمده است: امّ سلمه و عایشه گفتند چون از علّت گریه و خنده‌ی آن معظّمه سؤال کردند، فرمود:
پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من خبر از شهادت خود داد، پس به من خبر داد که فرزندان من بعد از من، در فشار و سختی قرار خواهند گرفت، سپس فرمود:
من اوّلین کسی هستم در میان خانواده‌ی او که به ایشان ملحق خواهم شد، لذا خندیدم.
و در روایتی که ابوبکر جعابی و ابی نعیم فضل بن دکین و شعبی از قول مسروق و در کتاب السّنن از قزوینی و ابانه از عُکبری و در کتاب المُسند از موصلی و در کتاب الفضائل از احمد، همگی با اسناد خود از عُروة و او از مسروق نقل کرده‌اند:
عایشه گفت فاطمه سلام الله علیها نزد پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آمد و راه رفتن او مانند راه رفتن آن حضرت بود، پس رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
مرحبا به دخترم و پس از آن، او را سمت راست خود نشانید و در گوش او سخنی فرمود، حضرت فاطمه سلام الله علیها گریست، پس سخن دیگری در گوش او فرمود، خندید. (عایشه می‌گوید) : من از او در مورد آن دو سخن رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سؤال کردم، حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:
من افشاء نمی‌کنم سرّ رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را تا آنکه پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید.
آنگاه از فاطمه سلام الله علیها سؤال کردم، فرمود:
همانا پدرم سرّی را با من در میان گذاشت و فرمود:
همانا جبرئیل هر سال یک مرتبه قرآن را بر من عرضه می‌کرد و امسال دو مرتبه آن را بر من عرضه کرد و علّتی برای آن ندیدم مگر آنکه اجلم نزدیک شده و همانا تو اوّلین کسی هستی از اهل بیتم که به من ملحق می‌شوی و

من خوب جلوداری هستم برای تو، (حضرت زهرا سلام الله علیها می‌فرماید) : من از این خبر گریستم، پس فرمود:
آیا راضی نیستی از اینکه تو سرور زنان مؤمنین باشی، پس من به این خاطر خندان شدم.
روایت شده که حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها بعد از شهادت پدر بزرگوارش دائماً سر خود را می‌بست، جسمش ناتوان بود، قوّت خود را از دست داده بود، چشمانش گریان بود، قلبی سوخته داشت، ساعت به ساعت غش می‌کرد و به حسنین علیهما السلام می‌فرمود:
پدر (یعنی جدّ) شما که شما را گرامی می‌داشت و مرتّب شما را در آغوش می‌گرفت، کجاست؟
کجاست آن جدّ شما که از همه‌ی مردم بیشتر به شما مهربان بود و نمی‌گذاشت که روی زمین راه بروید، دیگر نمی‌بینم که جدّ شما درب خانه‌ی مرا باز نماید و شما را به دوش خود بگیرد، در صورتی که دائماً این عمل را انجام می‌داد.
سپس حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها مریض شد و مدّت چهل شب مریضی حضرتش ادامه پیدا کرد.
آنگاه امّ ایمن و اسماء بنت عمیس و حضرت امیر علیه السلام را خواست و به حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام سه وصیّت کرد:
1 - با امامه دختر خواهرش ازدواج نماید، زیرا او فرزندان حضرت زهراء سلام الله علیها را دوست می‌داشت.
2 - تابوت از برای حضرت فاطمه سلام الله علیها درست کند زیرا ملائکه صورت تابوت را به حضرت زهراء سلام الله علیها نشان داده بودند و آن بانو اوصاف تابوت را برای حضرت امیر علیه السلام شرح داد.
3 - احدی از آن افرادی که در حقّ آن بانوی مظلومه ظلم کرده بودند، در تشییع جنازه‌اش حاضر نشوند و بر جنازه‌اش نماز نخوانند.
مُسلم از عبدالرّزاق با چند واسطه از عایشه در خبری طولانی نقل کرده که گفت:
حضرت زهرا سلام الله علیها کسی را به دنبال ابابکر فرستاد تا ارث خود را از او مطالبه کند [تا آنجا که می‌گوید] حضرت زهرا سلام الله علیها او را ترک گفته و تا زمان شهادت خود، با او صحبت نکرد و اجازه نداد تا ابوبکر بر حضرتش نماز بخواند.
واقدی می‌گوید:
زمانی که شهادت حضرت زهرا سلام الله علیها نزدیک شد آن معظّمه به حضرت علی علیه السلام وصیّت فرمود که ابابکر و عمر بر آن حضرت نماز نخوانند و حضرت علی علیه السلام هم به وصیّت عمل نمود.
عیسی بن مهران با چند واسطه از ابن عبّاس نقل کرده که گفت:

حضرت فاطمه سلام الله علیها وصیّت فرمود که وقتی به شهادت رسید ابابکر و عمر باخبر نشوند و آن دو بر ایشان نماز نخوانند، ابن عبّاس گفت: پس حضرت علی علیه السلام او را شبانه دفن کرد و آن دو را خبر نکردند.
در کتاب تاریخ ابی بکر بن کامل آمده عایشه گفت:
فاطمه سلام الله علیها بعد از شهادت رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شش ماه زنده بود و چون شهیده شد، علی علیه السلام او را شبانه دفن کرد و بر او نماز خواند.
و همچنین در همان کتاب از سفیان بن عُیَیْنَه با چند واسطه از زُهری نقل کرده که گفت:
همانا فاطمه سلام الله علیها شبانه دفن شد.
و از زهری در همان کتاب نقل شده:
امیرالمؤمنین علیه السلام و امام حسن و امام حسین علیهما السلام حضرت فاطمه سلام الله علیها را شبانه دفن کردند و قبر ایشان را مخفی نگه داشتند.
طبری در تاریخش می‌نگارد:
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها شبانه دفن شد و غیر از عبّاس و علی و مقداد و زبیر کسی در تشییع جنازه‌ی آن حضرت حاضر نشد.
در روایات ما نقل شده که: حضرت امیر علیه السلام ، امام حسن علیه السلام ، امام حسین علیه السلام ، عقیل، سلمان، ابوذر، مقداد عمار و بُرَیْده و بنا بر روایتی عبّاس و پسرش فضل و طبق روایت دیگری حُذَیْفَه و ابن مسعود به جنازه‌ی آن بانوی معظّمه نماز خواندند.
اصبغ بن نُباته می‌گوید:
از حضرت امیر علیه السلام درباره‌ی اینکه حضرت فاطمه سلام الله علیها شبانه دفن گردید جویا شدند، فرمود:
به علّت اینکه فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها بر گروهی خشمناک بود و راضی نبود که آنان برای تشییع جنازه‌اش حاضر شوند و بر کسی که آنان را دوست نداشته باشد حرام است که بر جنازه‌ی احدی از فرزندان فاطمه: نماز بخوانند.
روایت شده حضرت امیر علیه السلام قبر فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را با زمین یکسان نمود.
گفته‌اند:
حضرت علی علیه السلام تعداد هفت قبر شبیه به قبر فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها تشکیل داد که قبر آن حضرت شناخته نشود.
و همچنین روایت شده که تعداد چهل قبر برای حضرت زهراء سلام الله علیها درست کرد تا قبر واقعی آن حضرت تشخیص داده نشود و حتّی کسی بر قبر او نماز نخواند.

ابوعبدالله بصری با چند واسطه از امّ سلمی همسر ابورافع روایت می‌کند که گفت:
من حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را در آن مریضی که به شهادت رسید، پرستاری می‌کردم. یک روز حضرت امیر علیه السلام به دنبال کار خود رفت و حضرت زهراء سلام الله علیها به من فرمود:
آب بیاور تا من غسل کنم. وقتی آب آوردم آن حضرت برخاست و نیکوترین غسل را به جای آورد، آنگاه لباس‌های جدید خود را پوشید، سپس به من فرمود:
رختخواب مرا در میان اطاق بینداز. وقتی رختخواب حضرتش را انداختم، رو به قبله خوابید و فرمود:
«من قبض روح می‌شوم. چون غسل نموده‌ام لذا مبادا کسی بدنم را برهنه کند»، این بفرمود و صورت خود را روی دست خویش نهاد و به شهادت رسید.
و اسماء بنت عمیس گوید:
حضرت فاطمه سلام الله علیها به من وصیّت فرمود که وقتی از دنیا رفت کسی آن معظّمه را غسل ندهد مگر من و حضرت علی علیه السلام. پس من، حضرت علی علیه السلام را در غسل حضرت فاطمه سلام الله علیها یاری می‌کردم.
و در کتاب بلاذری آمده:
امیرالمؤمنین علیه السلام فاطمه سلام الله علیها را از زیر لباس و اسماء بنت عمیس از پایین‌تر از آن غسل دادند.
ابوالحسن خزّار قمّی می‌نگارد:
از امام جعفر صادق علیه السلام پرسیدند:
چه کسی فاطمه‌ی اطهر را غسل داد؟
فرمود:
حضرت امیر علیه السلام ، چون زهرای اطهر سلام الله علیها صدّیقه بود و غیر از شخص صدّیق کسی حق نداشت ایشان را غسل بدهد.
روایت شده که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام در هنگام به خاک سپردن حضرت زهرا سلام الله علیها چنین فرمود:
«السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ عَنِّی. . .» تا آخر روایت که ترجمه آن در همین فصل حدیث شماره‌ی 21 آمده‌ست.
روایت شده:
موقعی که حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام بدن مبارک فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را نزدیک قبر شریف آورد دستی از قبر بیرون آمد و آن جنازه را برگرفت و بازگشت.
عبدالرّحمن هَمْدانی و حمید طویل نقل کرده‌اند:

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام این اشعار را کنار قبر فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها سرود:
من دوستدار خود را به خاطر آوردم و گویا من، به رد کردن غم و اندوه‌های گذشته وکیل می‌باشم.
برای اجتماع هر دو نفر دوستی افتراق و جدایی خواهد بود و تمام آنها در مقابل فراق و جدایی، قلیل و اندک می‌باشد.
از دست دادن فاطمه برای من بعد از حضرت رسول، دلیل بر این است که هیچ دوستی دائمی نخواهد بود.
هاتفی در جواب آن حضرت این اشعار را گفت:
جوانمرد اراده دارد که دوستش نمیرد، در صورتی که غیر از مردن راهی برای وی نخواهد بود.
پس از مرگ و نابود شدن راه چاره‌ای نیست و بقاء من بعد از شما، قلیل و اندک است.
وقتی مدّتی از موت من گذشت گریه‌ی گریه کنندگان قلیل می‌شود.
به زودی از یاد من خواهی رفت و دوستی مرا فراموش خواهی کرد و دوست دیگری در عوض من خواهد آمد.
بیان: «أبا ودّی» یعنی کسی که ملازم محبّت و مودّت من باشد و نتیجه و منظور این اشعار این است: من یاد می‌کنم محبوبم را، پس شب را سپری می‌کنم در حالی که گویا به خاطر شدّت همّ و غم‌هایی که دارم ضامن هستم برای رد کردن هر همّ و حزنی که قبلاً داشته‌ام.
و جمله‌ی «فلا بدّ من موت» شاید تتمّه‌ی ابیات خودِ حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام باشد، نه اینکه این گفته‌ی هاتف باشد و اگر از طرف هاتف باشد، شاید آن را به آن حضرت القاء کرده‌ست.

[روایت شماره] (17)

[المناقب لابن شهرآشوب] قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ الطُّوسِیُّ: الْأَصْوَبُ أَنَّهَا مَدْفُونَةٌ فِی دَارِهَا أَوْ فِی الرَّوْضَةِ.
یُؤَیِّدُ قَوْلَهُ قَوْلُ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّ بَیْنَ قَبْرِی وَ مِنْبَرِی رَوْضَةٌ مِنْ رِیَاضِ الْجَنَّةِ وَ فِی الْبُخَارِیِّ «بَیْنَ بَیْتِی وَ مِنْبَرِی» وَ فِی الْمُوَطَّإِ وَ الْحِلْیَةِ وَ التِّرْمِذِیِّ وَ مُسْنَدِ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ «مَا بَیْنَ بَیْتِی وَ مِنْبَرِی».
وَ قَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
مِنْبَرِی عَلَی تُرْعَةٍ مِنْ تُرَعِ الْجَنَّةِ وَ قَالُوا: حَدُّ الرَّوْضَةِ مَا بَیْنَ الْقَبْرِ إِلَی الْمِنْبَرِ إِلَی الْأَسَاطِینِ الَّتِی تَلِی صَحْنَ الْمَسْجِدِ.
أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ قَالَ:
سَأَلْتُ أَبَاالْحَسَنِ علیه السلام عَنْ قَبْرِ فَاطِمَةَ فَقَالَ:
دُفِنَتْ فِی بَیْتِهَا فَلَمَّا زَادَتْ بَنُو أُمَیَّةَ فِی الْمَسْجِدِ صَارَتْ فِی الْمَسْجِدِ.
یَزِیدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِکِ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ:
دَخَلْتُ عَلَی فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَبَدَأَتْنِی بِالسَّلامِ ثُمَّ قَالَتْ:
مَا غَدَا بِکَ؟ قُلْتُ: طَلَبُ الْبَرَکَةِ قَالَتْ:
أَخْبَرَنِی أَبِی وَ هُوَ ذَا: مَنْ سَلَّمَ عَلَیْهِ أَوْ عَلَیَّ ثَلاثَةَ أَیَّامٍ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ، قُلْتُ لَهَا: فِی حَیَاتِهِ وَ حَیَاتِکِ؟
قَالَتْ:
نَعَمْ وَ بَعْدَ مَوْتِنَا.
در کتاب مناقب (563) از قول شیخ طوسی رحمة الله علیه می‌گوید:
قبر حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها در منزل خود یا روضه‌ی مقدّسه‌ی حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم است. عقیده‌ی شیخ طوسی رحمة الله علیه را قول پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تأیید می‌کند که می‌فرماید:
بین قبر و منبر من، یکی از باغ‌های بهشت است.
در صحیح بخاری «بین خانه و منبر من» آمده و در کتاب‌های موطّا و حلیه و صحیح ترمذی و مسند احمد حنبل جمله‌ی «مابین بیتی و منبری» آمده‌ست.
و رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
منبر من بر گلستانی از گلستان‌های بهشت قرار گرفته و گفته‌اند:
حدّ و مرز «روضه» بین قبر و منبر است که تا ستون‌های کنار صحن مسجد، ادامه دارد.
احمد بن محمّد بن ابی نصر می‌گوید:
به حضرت ابی الحسن علیه السلام گفتم:

قبر فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها کجاست؟
فرمود:
حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها در میان حجره‌ی خودش دفن شد. هنگامی که بنی امیّه مسجد حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را توسعه دادند قبر آن بانوی معظّمه جزء مسجد شد.
یزید بن عبدالملک از پدرش و او از پدرش (یعنی جدّ یزید) نقل کرده که گفت:
خدمت فاطمه سلام الله علیها رسیدم، پس او به سلام پیشی گرفت.
سپس فرمود:
به چه منظور آمده‌ای؟
عرض کردم:
برای طلب برکت.
فرمود:
پدرم خبری به من داد و آن خبر این است:
هر کس سه روز بر او و یا بر من سلام کند، خداوند بهشت را برای او واجب می‌کند، عرض کردم:
در زمان حیات آن بزرگوار و حیات شما؟
فرمود:
آری و همچنین بعد از شهادت مان.

[روایت شماره] (18)

[كشف الغمة] رُوِىَ أَنَّ أَبَاجَعْفَرٍ عليه السلام أَخْرَجَ سَفَطاً أَوْ حُقّاً وَ أَخْرَجَ مِنْهُ كِتَاباً فَقَرَأَهُ وَ فِيهِ وَصِيَّةُ فَاطِمَةَ سلام الله عليها «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ
، هَذَا مَا أَوْصَتْ بِهِ فَاطِمَةُ بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَوْصَتْ بِحَوَائِطِهَا السَّبْعَةِ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ، فَإِنْ مَضَى فَإِلَى الْحَسَنِ، فَإِنْ مَضَى فَإِلَى الْحُسَيْنِ، فَإِنْ مَضَى فَإِلَى الْأَكَابِرِ مِنْ وُلْدِى» شَهِدَ الْمِقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ وَ كَتَبَ عَلِيُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام.
وَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ قَالَتْ:
أَوْصَتْنِى فَاطِمَةُ سلام الله عليها أَنْ لا يُغَسِّلَهَا إِذَا مَاتَتْ إِلا أَنَا وَ عَلِيٌّ فَغَسَّلْتُهَا أَنَا وَ عَلِيٌّ عليه السلام.
وَ قِيلَ: قَالَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها لِأَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ حِينَ تَوَضَّأَتْ وُضُوءَهَا لِلصَّلاةِ: هَاتِى طِيبِىَ الَّذِى أَتَطَيَّبُ بِهِ وَ هَاتِى ثِيَابِىَ الَّتِى أُصَلِّى فِيهَا، فَتَوَضَّأَتْ ثُمَّ وَضَعَتْ رَأْسَهَا فَقَالَتْ لَهَا: اجْلِسِى عِنْدَ رَأْسِى فَإِذَا جَاءَ وَقْتُ الصَّلاةِ فَأَقِيمِينِى فَإِنْ قُمْتُ وَ إِلا فَأَرْسِلِى إِلَى عَلِيٍّ.
فَلَمَّا جَاءَ وَقْتُ الصَّلاةِ قَالَتِ: الصَلاةَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ، فَإِذَا هِىَ قَدْ قُبِضَتْ فَجَاءَ عَلِيٌّ فَقَالَتْ لَهُ: قَدْ قُبِضَتْ ابْنَةُ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ عَلِيٌّ: مَتَى؟
قَالَتْ حِينَ أَرْسَلْتُ إِلَيْكَ قَالَ:
فَأَمَرَ أَسْمَاءَ فَغَسَّلَتْهَا وَ أَمَرَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ عليهما السلام يُدْخِلانِ الْمَاءَ وَ دَفَنَهَا لَيْلاً وَ سَوَّى قَبْرَهَا فَعُوتِبَ عَلَى ذَلِكَ فَقَالَ:
بِذَلِكَ أَمَرَتْنِى.
وَ رُوِىَ أَنَّهَا بَقِيَتْ بَعْدَ أَبِيهَا أَرْبَعِينَ صَبَاحاً وَ لَمَّا حَضَرَتْهَا الْوَفَاةُ قَالَتْ لِأَسْمَاءَ: إِنَّ جَبْرَئِيلَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ بِكَافُورٍ مِنَ الْجَنَّةِ فَقَسَمَهُ أَثْلاثاً ثُلُثاً لِنَفْسِهِ وَ ثُلُثاً لِعَلِيٍّ وَ ثُلُثاً لِى وَ كَانَ أَرْبَعِينَ دِرْهَماً فَقَالَتْ:
يَا أَسْمَاءُ ايتِينِى بِبَقِيَّةِ حَنُوطِ وَالِدِى مِنْ مَوْضِعِ كَذَا وَ كَذَا فَضَعِيهِ عِنْدَ رَأْسِى فَوَضَعَتْهُ، ثُمَّ تَسَجَّتْ بِثَوْبِهَا وَ قَالَتِ: انْتَظِرِينِى هُنَيْهَةً وَ ادْعِينِى فَإِنْ أَجَبْتُكِ وَ إِلا فَاعْلَمِى أَنِّى قَدْ قَدِمْتُ عَلى أَبِى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
فَانْتَظَرَتْهَا هُنَيْهَةً ثُمَّ نَادَتْهَا فَلَمْ تُجِبْهَا فَنَادَتْ: يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى! يَا بِنْتَ أَكْرَمِ مَنْ حَمَلَتْهُ النِّسَاءُ! يَا بِنْتَ خَيْرِ مَنْ وَطِئَ الْحَصَا! يَا بِنْتَ مَنْ كَانَ مِنْ رَبِّهِ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنى! قَالَ:
فَلَمْ تُجِبْهَا، فَكَشَفَتِ الثَّوْبَ عَنْ وَجْهِهَا فَإِذَا بِهَا قَدْ فَارَقَتِ الدُّنْيَا فَوَقَعَتْ عَلَيْهَا تُقَبِّلُهَا وَ هِىَ تَقُولُ: فَاطِمَةُ إِذَا قَدِمْتِ عَلَى أَبِيكِ رَسُولِ اللَّهِ فَأَقْرِئِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ السَّلامَ.

فَبَيْنَا هِىَ كَذَلِکَ إِذْ دَخَلَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ فَقَالا: يَا أسْمَاءُ مَا يُنِيمُ أمَّنَا فِى هَذِهِ السَّاعَةِ؟
قَالَتْ:
يَا ابْنَىْ رَسُولِ اللَّهِ لَيْسَتْ أُمُّكُمَا نَائِمَةً، قَدْ فَارَقَتِ الدُّنْيَا فَوَقَعَ عَلَيْهَا الْحَسَنُ يُقَبِّلُهَا مَرَّةً وَ يَقُولُ: يَا أُمَّاهُ كَلِّمِينِى قَبْلَ أَنْ تُفَارِقَ رُوحِى بَدَنِى قَالَتْ:
وَ أَقْبَلَ الْحُسَيْنُ عليه السلام يُقَبِّلُ رِجْلَهَا وَ يَقُولُ: يَا أُمَّاهْ أَنَا ابْنُکِ الْحُسَيْنُ كَلِّمِينِى قَبْلَ أَنْ يَتَصَدَّعَ قَلْبِى فَأَمُوتَ.
قَالَتْ لَهُمَا أَسْمَاءُ: يَا ابْنَىْ رَسُولِ اللَّهِ انْطَلِقَا إِلَى أَبِيكُمَا عَلِيٍّ فَأَخْبِرَاهُ بِمَوْتِ أُمِّكُمَا، فَخَرَجَا حَتَّى إِذَا كَانَا قُرْبَ الْمَسْجِدِ رَفَعَا أَصْوَاتَهُمَا بِالْبُكَاءِ، فَابْتَدَرَهُمَا جَمِيعُ الصَّحَابَةِ فَقَالُوا مَا يُبْكِيكُمَا يَا ابْنَىْ رَسُولِ اللَّهِ لا أَبْكَى اللَّهُ أَعْيُنَكُمَا لَعَلَّكُمَا نَظَرْتُمَا إِلَى مَوْقِفِ جَدِّكُمَا فَبَكَيْتُمَا شَوْقاً إِلَيْهِ.
فَقَالا: لا أَوَ لَيْسَ قَدْ مَاتَتْ أُمُّنَا فَاطِمَةُ سلام الله عليها قَالَ:
فَوَقَعَ عَلِىٌّ عليه السلام عَلَى وَجْهِهِ يَقُولُ: بِمَنِ الْعَزَاءُ يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ؟ كُنْتُ بِکِ أَتَعَزَّى فَفِيمَ الْعَزَاءُ مِنْ بَعْدِکِ ثُمَّ قَالَ:
لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَةٌ
وَ كُلُّ الَّذِى دُونَ الْفِرَاقِ قَلِيلٌ
وَ إِنَّ افْتِقَادِى فَاطِماً بَعْدَ أَحْمَدَ
دَلِيلٌ عَلَى أَنْ لا يَدُومَ خَلِيلٌ (564)
ثُمَّ قَالَ عليه السلام :
يَا أَسْمَاءُ غَسِّلِيهَا وَ حَنِّطِيهَا وَ كَفِّنِيهَا قَالَ:
فَغَسَّلُوهَا وَ كَفَّنُوهَا وَ حَنَّطُوهَا وَ صَلَّوْا عَلَيْهَا لَيْلاً وَ دَفَنُوهَا بِالْبَقِيعِ وَ مَاتَتْ بَعْدَ الْعَصْرِ.
و قال ابن بابويه؛ : جاء هذا الخبر كذا و الصحيح عندى أنّها دفنت فى بيتها فلمّا زاد بنو أُميّة فى المسجد صارت فى المسجد.
قلت: الظاهر و المشهور ممّا نقله الناس و أرباب التواريخ و السير أنّها سلام الله عليها دفنت بالبقيع كما تقدَّم.
وَ رَوَى مَرْفُوعاً إِلَى سَلْمَى أُمِّ بَنِى رَافِعٍ قَالَتْ:
كُنْتُ عِنْدَ فَاطِمَةَ بِنْتِ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِى شَكْوَاهَا الَّتِى مَاتَتْ فِيهَا قَالَتْ:
فَلَمَّا كَانَ فِى بَعْضِ الْأَيَّامِ وَ هِىَ أَخَفُّ مَا نَرَاهَا فَغَدَا عَلِىُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ فِى حَاجَتِهِ وَ هُوَ يَرَى يَوْمَئِذٍ أَنَّهَا أَمْثَلُ مَا كَانَتْ فَقَالَتْ:
يَا أُمَّهْ (565) اسْكُبِى لِى غَسْلاً فَفَعَلْتُ فَاغْتَسَلَتْ كَأَشَدِّ مَا رَأَيْتُهَا ثُمَّ قَالَتْ لِى: أَعْطِينِى ثِيَابِىَ الْجُدُدَ فَأَعْطَيْتُهَا فَلَبِسَتْ ثُمَّ قَالَتْ:
ضَعِى فِرَاشِى وَ اسْتَقْبِلِينِى ثُمَّ قَالَتْ:
إِنِّى قَدْ فَرَغْتُ مِنْ نَفْسِى فَلا أُكْشَفَنَّ إِنِّى مَقْبُوضَةٌ الْآنَ ثُمَّ تَوَسَّدَتْ يَدَهَا الْيُمْنَى وَ اسْتَقْبَلَتِ الْقِبْلَةَ فَقُبِضَتْ.

فَجَاءَ عَلِیٌّ علیه السلام وَ نَحْنُ نَصِیحُ فَسَأَلَ عَنْهَا فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ:
إِذاً وَاللَّهِ لا تُکْشَفُ فَاحْتُمِلَتْ فِی ثِیَابِهَا فَغُیِّبَتْ.
أَقُولُ: إِنَّ هَذَا الْحَدِیثَ قَدْ رَوَاهُ ابْنُ بَابَوَیْهِ؛ کَمَا تَرَی وَ قَدْ رَوَی أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ فِی مُسْنَدِهِ عَنْ أُمِّ سَلْمَی (566) قَالَتْ:
اشْتَکَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها شَکْوَاهَا الَّتِی قُبِضَتْ فِیهِ فَکُنْتُ أُمَرِّضُهَا فَأَصْبَحْتُ یَوْماً کَأَمْثَلِ مَا رَأَیْتُهَا فِی شَکْوَاهَا ذَلِکَ.
قَالَتْ:
وَ خَرَجَ عَلِیٌّ علیه السلام لِبَعْضِ حَاجَتِهِ فَقَالَتْ:
یَا أُمَّاهْ اسْکُبِی لِی غَسْلاً فَسَکَبْتُ لَهَا غَسْلاً فَاغْتَسَلَتْ کَأَحْسَنِ مَا رَأَیْتُهَا تَغْتَسِلُ ثُمَّ قَالَتْ یَا أُمَّاهْ أَعْطِینِی ثِیَابِیَ الْجُدُدَ، فَأَعْطَیْتُهَا فَلَبِسَتْهَا ثُمَّ قَالَتْ:
یَا أُمَّاهْ قَدِّمِی لِی فِرَاشِی وَسَطَ الْبَیْتِ فَفَعَلْتُ، فَاضْطَجَعَتْ وَ اسْتَقْبَلَتِ الْقِبْلَةَ وَ جَعَلَتْ یَدَهَا تَحْتَ خَدِّهَا ثُمَّ قَالَتْ:
یَا أُمَّاهْ إِنِّی مَقْبُوضَةٌ الْآنَ وَ قَدْ تَطَهَّرْتُ فَلا یَکْشِفْنِی أَحَدٌ فَقُبِضَتْ مَکَانَهَا قَالَتْ فَجَاءَ عَلِیٌّ علیه السلام فَأَخْبَرْتُهُ.
و اتّفاقهما من طرق الشیعة و السنّة علی نقله مع کون الحکم علی خلافه عجیب فإنّ الفقهاء من الطریقین لا یجیزون الدَّفن إلّا بعد الغسل إلا فی مواضع لیس هذا منه، فکیف رویا هذا الحدیث و لم یعلّلاه و لا ذکرا فقهه و لا نبّها علی الجواز و لا المنع و لعلَّ هذا أمر یخصّها سلام الله علیها و إنّما استدلَّ الفقهاء علی أنّه یجوز للرّجل أن یغسل زوجته بأنَّ علیّاً غسّل فاطمة سلام الله علیها و هو المشهور.
وَ رَوَی ابْنُ بَابَوَیْهِ مَرْفُوعاً إِلَی الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ علیه السلام أَنَّ عَلِیّاً غَسَّلَ فَاطِمَةَ سلام الله علیها وَ عَنْ عَلِیٍّ أَنَّهُ صَلَّی عَلَی فَاطِمَةَ وَ کَبَّرَ عَلَیْهَا خَمْساً وَ دَفَنَهَا لَیْلاً وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ علیهما السلام أَنَّ فَاطِمَةَ سلام الله علیها دُفِنَتْ لَیْلاً.
بیان: قد بیّنّا فی کتاب المزار أنَّ الأصحَّ أنّها مدفونة فی بیتها و أمّا ما ذکره من ترک غسلها فالأولی أن یأوّل بما ذکرنا سابقاً من عدم کشف بدنها للتنظیف [فلا تنافی] للأخبار الکثیرة الدّالّة علی أنَّ علیّا علیه السلام غسّلها و یؤیّد ما ذکرنا من التأویل ما مرَّ فی روایة ورقة فلا تغفل.
در کتاب کشف الغمّه (567) می‌نگارد:
حضرت باقرالعلوم علیه السلام کیسه‌ای آورده و نامه‌ای از میان آن بیرون کشید که وصیّت حضرت فاطمه سلام الله علیها بدین شرح در آن نوشته شده بود:
«بسم الله الرّحمن الرّحیم این وصیّت نامه‌ی فاطمه دختر محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌باشد. زهراء وصیّت کرده که بُستان‌های هفت گانه‌ام برای حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام باشد. چنانچه حضرت علی علیه السلام از دنیا رفت مال حسن بن علی علیهما السلام و اگر حسن علیه

السلام از دنیا رحلت نماید، مال حسین علیه السلام باشد. اگر حسین علیه السلام از دنیا رفت مال بزرگترینِ فرزندانم باشد. مقداد بن اسود و زبیر بن عوام شهود این وصیّت نامه‌اند و حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام آن را نوشت».
از اسماء بنت عمیس نقل شده که گفت:
حضرت فاطمه سلام الله علیها به من وصیّت فرمود که او را کسی جز من و علی علیه السلام غسل ندهد، پس من و علی علیه السلام پس از شهادت آن بانو، او را غسل دادیم.
گفته شده حضرت فاطمه سلام الله علیها پس از اینکه برای نماز وضو گرفت به اسماء بنت عمیس فرمود:
بیاور آن عطری را که من استعمال می‌کنم، آن لباس‌هایی را که با آنها نماز می‌خوانم حاضر کن. سپس حضرتش وضو گرفته و آنگاه سر مبارک خود را بر زمین گذاشت و به اسماء فرمود:
بالای سر من بنشین، هنگامی که وقت نماز فرا رسید مرا بلند کن، اگر دیدی بلند شدم که هیچ و الّا شخصی را به دنبال حضرت علی علیه السلام بفرست.
موقعی که وقت نماز شد اسماء صدا زد:
ای دختر رسول خدا! وقت نماز است.
ناگاه اسماء دریافت که آن جگر گوشه‌ی پیغمبر به شهادت رسیده. وقتی حضرت امیر علیه السلام آمد اسماء به آن حضرت گفت:
فاطمه‌ی زهراء شهید شده‌ست.
امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:
چه موقع؟
گفت:
همان موقعی که به دنبال شما فرستادم.
حضرت علی علیه السلام به اسماء دستور داد تا فاطمه را غسل دهد و به حسنین علیهما السلام فرمود تا (برای غسل) آب حاضر کنند.
آنگاه جنازه‌ی آن حضرت را شبانه به خاک سپردند. موقعی که به آن حضرت، برای این عمل اعتراض کردند، فرمود:
حضرت زهرا سلام الله علیها خودش این طور وصیّت کرده بود.
روایت شده:
حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها بعد از شهادت پدر بزرگوارش مدّت چهل روز زنده بود. وقتی اجلش فرا رسید به اسماء فرمود:
در موقع شهادت پدرم، جبرئیل کافور بهشتی آورد. پدرم آن را سه قسمت کرد. یک قسمت برای خودش، یک قسمت برای علی علیه السلام و یک قسمت هم برای من.

آنگاه به اسماء فرمود:
باقیمانده‌ی حُنوط پدرم را که در فلان موضع است بیاور و نزد سرم بگذار.
اسماء می‌گوید:
وقتی من امر آن بانو را اجرا نمودم لباسش را روی خود کشید و به من فرمود:
پس از چند لحظه مرا صدا بزن، اگر جواب تو را گفتم که هیچ و الّا بدان که نزد پدر بزرگوارم رفته‌ام.
اسماء بعد از چند لحظه‌ای، آن بانوی مظلومه را صدا زد ولی جوابی نشنید. باز صدا زد:
ای دختر محمّد مصطفی! ای دختر بهترین کسی که مادرش وی را حمل کرد، ای دختر بهترین کسی که بر روی سنگریزه‌ها پا نهاد! ای دختر آن کسی که مقامش به «قابَ قَوْسَیْنِ أَوْ أَدْنی» رسید! امّا جوابی نگرفت.
وقتی اسماء لباس آن حضرت را از روی صورتش برداشت متوجّه شد که حضرتش به شهادت رسیده‌ست. اسماء بدن آن معظّمه را حرکت می‌داد و می‌گفت:
ای فاطمه! موقعی که نزد پدر بزرگوارت رفتی سلام اسماء بنت عمیس را به آن حضرت برسان.
در همان زمان که اسماء این سخن را می‌گفت حسنین علیهما السلام از راه رسیدند و گفتند:
ای اسماء مادر ما در یک چنین ساعتی به خواب نمی‌رفت؟!
گفت:
مادر شما به خواب نرفته، بلکه به شهادت رسیده‌ست.
امام حسن علیه السلام روی نعش مادر افتاد و جسم مقدّس او را حرکت می‌داد و می‌فرمود:
مادر جان! قبل از اینکه روح از بدن من مفارقت کند با من تکلّم کن.
آنگاه امام حسین علیه السلام آمد و پاهای مبارک مادر را حرکت می‌داد و می‌بوسید و می‌فرمود:
مادر جان! من فرزند تو حسینم، قبل از اینکه بمیرم با من صحبت کن.
اسماء به ایشان گفت:
ای فرزندان پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم، نزد پدرتان علی علیه السلام بروید و آن حضرت را از شهادت مادرتان آگاه نمایید.
حسنین علیهما السلام از خانه خارج و متوجّه مسجد شدند، هنگامی که نزدیک مسجد شدند صدا به گریه بلند کردند. گروهی از صحابه به حضور ایشان آمدند و گفتند:
برای چه گریانید؟! خدا چشم شما را نگریاند! شاید نظر شما به جای جدّتان رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم افتاد و از کثرت علاقه‌ای که

به آن دارید گریان شُدید؟
فرمودند:
نه، آیا این چنین نیست که مادر ما به شهادت رسیده‌ست؟
حضرت امیر علیه السلام پس از شنیدن این خبر جانگداز، به صورت افتاد و فرمود:
ای دختر حضرت محمّد! من غم و اندوه خود را بعد از تو به که بگویم؟ من درد دل‌های خود را برای تو می‌گفتم، اکنون برای چه کسی درد دل کنم؟
آنگاه آن اشعاری را که قبلاً به آن اشاره شد، سرود.
سپس به اسماء فرمود:
فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را غسل بده، حُنوط کن، کفن بپوشان. موقعی که غسل و کفن آن بانوی معظّمه خاتمه یافت نماز بر بدنش خواندند و شبانه ایشان را در بقیع دفن کردند. شهادت آن حضرت بعد از عصر واقع شد.
ابن بابویه می‌گوید:
گر چه این روایت می‌گوید حضرت فاطمه سلام الله علیها را در بقیع دفن کردند، ولی آنچه را که من صحیح می‌دانم این است که آن معظّمه در میان خانه‌ی خود دفن شد. موقعی که بنی امیّه مسجد حضرت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را توسعه دادند قبر آن بانوی معظّمه جزء مسجد شد.
مرحوم علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌گوید:
چنانچه قبلاً هم گفته ام:
ظاهر و مشهور، از آنچه مردم نقل کرده‌اند و تاریخ نگاران ثبت کرده‌اند، معلوم می‌شود که آن حضرت در بقیع مدفون شده‌ست.
و از سلمی، مادر بنی رافع روایت شده که گفت:
من نزد فاطمه دختر محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بودم، در همان مرض و بیماری که به شهادت رسید، در یکی از روزهایی که بیماری آن حضرت سبک‌تر شده بود، حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام وقتی دید حال فاطمه سلام الله علیها بهتر است، برای کار مهمّی که داشت از خانه خارج شد، پس فاطمه سلام الله علیها به من فرمود:
برای من آب بیاور تا غسل کنم، من رفتم و آوردم، آن حضرت غسلی فرمود که من بهتر از آن ندیده بودم، بعد از آن فرمود:
جامه‌ی نو و جدید مرا بیاور، من آن را خدمت ایشان بُردم، پس آن را پوشید و دوباره فرمود:
مرا بر فراش خودم به حالتی بخوابان که صورت من رو به قبله باشد. سپس فرمود:
من از جان خود فارغ شدم پس لباس مرا از بدنم جدا مکن. به درستی که

من اکنون از دنیا می‌روم. پس از آن دست راست خود را در زیر سر گذاشت و روی مبارک را به طرف قبله کرد و شهیده شد.
در آن اثناء حضرت علی علیه السلام به خانه آمد، در حالی که مشغول فریاد و شیون بودیم، پس آن حضرت از حال حضرت فاطمه سلام الله علیها جویا شد. من آنچه دیده بودم را برای آن حضرت نقل کردم.
حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:
پس با این وجود نباید بدن او را برهنه کرد، آن گاه بدن شریف را برداشتند و با همان جامه دفن کردند.
مؤلّف رحمة الله علیه می‌گوید:
این حدیث را ابن بابویه همین گونه که ما نقل کردیم روایت نموده و احمد بن حنبل در مسند خود از امّ سلمی روایت کرده که او گفت:
من در آن مرضی که فاطمه به واسطه‌ی آن شهیده شد از او پرستاری می‌کردم، در یکی از آن روزها حال فاطمه سلام الله علیها بهتر بود.
(در ادامه‌ی این مطلب) امّ سلمی می‌گوید:
در آن روز حضرت علی علیه السلام برای انجام کاری از خانه خارج شد، پس حضرت فاطمه سلام الله علیها به من فرمود:
ای کنیز! برای من آب بیاور تا غسل کنم، پس من آب آوردم و آن حضرت غسلی کرد که من هرگز نظیر آن را ندیده بودم. سپس فرمود:
ای مادر! بیاور برای من پیراهنم را، پس چون آن پیراهن را آوردم، پوشید. بعد فرمود:
ای مادر! بستر مرا وسط خانه بینداز. چون من چنین کردم، آنگاه به پهلو خوابید و صورت مبارکش را به طرف قبله کرد و دست مبارکش را زیر صورت قرار داد، سپس فرمود:
ای مادر! من الآن از دنیا می‌روم و غسل کرده‌ام. پس کسی مرا برهنه نکند. پس ایشان در همان جا شهیده شد.
امّ سلمی گوید:
در این هنگام حضرت علی علیه السلام آمد و من آنچه اتّفاق افتاده بود را به او خبر دادم.
شیعه و سنّی متّفقاً این روایت را قبول و نقل کرده‌اند، امّا با این وجود، عجیب است حکم بر خلاف آن دادن، زیرا فقهای شیعه و سنّی دفن میّت را مگر بعد از غسل تجویز نکرده‌اند، مگر در چند موضع که این مورد، از آن مواضع نیست و علّت و مسأله‌ی فقهی آن را ذکر نکرده‌اند و تنبیه نکرده‌اند بر جواز و منع آن و شاید این امر از خصائص حضرت فاطمه سلام الله علیها باشد.
و استدلال فقها بر جواز اینکه مرد می‌تواند همسرش را غسل دهد این است که امیرالمؤمنین علی علیه السلام حضرت فاطمه سلام الله علیها را

غسل داده، چنانچه مشهور است و ابن بابویه از حسن بن علی علیهما السلام روایت کرده که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام حضرت فاطمه سلام الله علیها را غسل داد و همچنین روایت شده که امیرالمؤمنین علیه السلام بر حضرت فاطمه سلام الله علیها نماز خواند، به پنج تکبیر و شبانه آن مظلومه را به خاک سپرد.
بیان: (مرحوم علّامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌گوید) : ما در کتاب «المزار» بیان کردیم، آن بانو را در خانه‌ی خودش به خاک سپردند، امّا آنچه در مورد ترک غسل آن بزرگوار ذکر شد، أُوْلیست که آن را تأویل کنیم به آنچه قبلاً گفتیم، منظور این است که حضرت سفارش فرموده بدنش را برهنه نکنند برای شستشو و نظافت (و اگر چنین تأویل کنیم دیگر) منافات پیدا نمی‌کند با روایات فراوانی که دلالت دارد بر اینکه حضرت علی علیه السلام او را غسل داده و مؤیّد این تأویل ما روایت «ورقة» است که قبلاً آن را ذکر کردیم؛ پس غافل مشو.

[روایت شماره] (19)

[كشف الغمة] وَ نَقَلْتُ مِنْ كِتَابِ الذُّرِّيَّةِ الطَّاهِرَةِ لِلدُّولابِيِّ فِى وَفَاتِهَا سلام الله عليها مَا نَقَلَهُ مِنْ رِجَالِهِ قَالَ:
لَبِثَتْ فَاطِمَةُ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ثَلاثَةَ أَشْهُرٍ وَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ: سِتَّةَ أَشْهُرٍ وَ قَالَ الزُّهْرِىُّ: سِتَّةَ أَشْهُرٍ وَ مِثْلُهُ عَنْ عَائِشَةَ وَ مِثْلُهُ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ وَ عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِىٍّ عليهما السلام خَمْساً وَ تِسْعِينَ لَيْلَةً فِى سَنَةِ إِحْدَى عَشْرَةَ وَ قَالَ ابْنُ قُتَيْبَةَ فِى مَعَارِفِهِ: مِائَةَ يَوْمٍ.
وَ قِيلَ: مَاتَتْ فِى سَنَةِ إِحْدَى عَشْرَةَ لَيْلَةَ الثَّلاثَاءِ لِثَلاثِ لَيَالٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ هِىَ بِنْتُ تِسْعٍ وَ عِشْرِينَ سَنَةً أَوْ نَحْوِهَا.
وَ قِيلَ: دَخَلَ الْعَبَّاسُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أَحَدُهُمَا يَقُولُ لِصَاحِبِهِ: أَيُّنَا أَكْبَرُ فَقَالَ الْعَبَّاسُ: وُلِدْتَ يَا عَلِيُّ قَبْلَ بِنَاءِ قُرَيْشٍ الْبَيْتَ بِسَنَوَاتٍ وَ وُلِدَتْ ابْنَتِى وَ قُرَيْشٌ تَبْنِى الْبَيْتَ وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ابْنُ خَمْسٍ وَ ثَلاثِينَ سَنَةً قَبْلَ النُّبُوَّةِ بِخَمْسِ سِنِينَ.
وَ رُوِىَ أَنَّهَا أَوْصَتْ عَلِيّاً عليه السلام وَ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ أَنْ يُغَسِّلاهَا.
وَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:
مَرِضَتْ فَاطِمَةُ مَرَضاً شَدِيداً فَقَالَتْ لِأَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ: أَلا تَرَيْنَ إِلَى مَا بَلَغْتُ فَلا تَحْمِلِينِي عَلَى سَرِيرٍ ظَاهِرٍ فَقَالَتْ:
لا لَعَمْرِى وَ لَكِنْ أَصْنَعُ نَعْشاً كَمَا رَأَيْتُ يُصْنَعُ بِالْحَبَشَةِ.
قَالَتْ:
فَأَرِينِيهِ فَأَرْسَلَتْ إِلَى جَرَائِدَ رَطْبَةٍ فَقُطِّعَتْ مِنَ الْأَسْوَاقِ ثُمَّ جَعَلَتْ عَلَى السَّرِيرِ نَعْشاً وَ هُوَ أَوَّلُ مَا كَانَ النَّعْشُ فَتَبَسَّمَتْ وَ مَا رُئِيَتْ مُتَبَسِّمَةً إِلا يَوْمَئِذٍ ثُمَّ حَمَلْنَاهَا فَدَفَنَّاهَا لَيْلاً وَ صَلَّى عَلَيْهَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِالْمُطَّلِبِ وَ نَزَلَ فِى حُفْرَتِهَا هُوَ وَ عَلِيٌّ وَ الْفَضْلُ بْنُ عَبَّاسٍ.
وَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَتْ لِأَسْمَاءَ: إِنِّى قَدِ اسْتَقْبَحْتُ مَا يُصْنَعُ بِالنِّسَاءِ أَنَّهُ يُطْرَحُ عَلَى الْمَرْأَةِ الثَّوْبُ فَيَصِفُهَا لِمَنْ رَأَى فَقَالَتْ أَسْمَاءُ: يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ أَنَا أُرِيكِ شَيْئاً رَأَيْتُهُ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ،
قَالَ:
فَدَعَتْ بِجَرِيدَةٍ رَطْبَةٍ فَحَسَّنَتْهَا ثُمَّ طَرَحَتْ عَلَيْهَا ثَوْباً فَقَالَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها: مَا أَحْسَنَ هَذَا وَ أَجْمَلَهُ لا تُعْرَفُ بِهِ الْمَرْأَةُ مِنَ الرَّجُلِ.
قَالَ قَالَتْ فَاطِمَةُ: فَإِذَا مِتُّ فَاغْسِلِينِى أَنْتِ وَ لا يَدْخُلَنَّ عَلَيَّ أَحَدٌ فَلَمَّا تُوُفِّيَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها جَاءَتْ عَائِشَةُ تَدْخُلُ عَلَيْهَا فَقَالَتْ أَسْمَاءُ: لا تَدْخُلِى فَكَلَّمَتْ عَائِشَة أبَابَكْرٍ فَقَالَتْ:

إِنَّ هَذِهِ الْخَثْعَمِيَّةَ تَحُولُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ ابْنَةِ رسول الله صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ قَدْ جَعَلَتْ لَهَا مِثْلَ هَوْدَجِ الْعَرُوسِ فَقَالَتْ أَسْمَاءُ لِأَبِى بَكْرٍ: أَمَرَتْنِى أَنْ لا يَدْخُلَ عَلَيْهَا أَحَدٌ وَ أَرَيْتُهَا هَذَا الَّذِى صَنَعْتُ وَ هِىَ حَيَّةٌ فَأَمَرَتْنِى أَنْ أَصْنَعَ لَهَا ذَلِكَ فَقَالَ أَبُوبَكْرٍ: اصْنَعِى مَا أَمَرَتْكِ فَانْصَرَفَ وَ غَسَّلَهَا عَلِىٌّ عليه السلام وَ أَسْمَاءُ.

وَ رَوَى الدُّولابِىُّ حَدِيثَ الْغُسْلِ الَّذِى اغْتَسَلَتْهُ قَبْلَ وَفَاتِهَا وَ كَوْنُهَا دُفِنَتْ بِهِ وَ لَمْ تُكْشَفْ وَ قَدْ تَقَدَّمَ ذِكْرُهُ وَ رُوِىَ مِنْ غَيْرِ هَذَا أَنَّ أَبَابَكْرٍ وَ عُمَرَ عَاتَبَا عَلِيّاً عليه السلام كَوْنَهُ لَمْ يُؤْذِنْهُمَا بِالصَّلاةِ عَلَيْهَا فَاعْتَذَرَ أَنَّهَا أَوْصَتْهُ بِذَلِكَ وَ حَلَفَ لَهُمَا فَصَدَّقَاهُ وَ عَذَّرَاهُ.

وَ قَالَ عَلِىٌّ عليه السلام عِنْدَ دَفْنِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها كَالْمُنَاجِى بِذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عِنْدَ قَبْرِهِ: السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَنِّى وَ عَنِ ابْنَتِكَ النَّازِلَةِ فِى جِوَارِكَ، إِلَى آخِرِ مَا سَيَأْتِى.

ثُمَّ قَالَ عَلِىُّ بْنُ عِيسَى: الْحَدِيثُ ذُو شُجُونٍ أَنْشَدَنِى بَعْضُ الْأَصْحَابِ لِلْقَاضِى أَبِى بَكْرِ بْنِ أَبِى قَرِيعَةَ:

يَا مَنْ يُسَائِلُ دَائِباً
عَنْ كُلِّ مُعْضِلَةٍ سَخِيفَةٍ
لا تَكْشِفَنَّ مُغَطًّى
فَلَرُبَّمَا كَشَفْتَ جِيفَةً
وَ لَرُبَّ مَسْتُورٍ بَدَا
كَالطَّبْلِ مِنْ تَحْتِ الْقَطِيفَةِ
إِنَّ الْجَوَابَ لَحَاضِرٌ
لَكِنَّنِى أُخْفِيهِ خِيفَةً
لَوْلا اعْتِدَاءُ رَعِيَّةٍ
أَلْقِى سِيَاسَتَهَا الْخَلِيفَةَ
وَ سُيُوفُ أَعْدَاءٍ بِهَا
هَامَاتُنَا أَبَداً نَقِيفَةٌ
لَنَشَرْتُ مِنْ أَسْرَارِ آلِ
مُحَمَّدٍ جُمَلاً طَرِيفَةً
تُغْنِيكُمْ عَمَّا رَوَاهُ
مَالِكٌ وَ أَبُوحَنِيفَةَ
وَ أَرَيْتُكُمْ أَنَّ الْحُسَيْنَ أُصِيب
فِى يَوْمِ السَّقِيفَةِ
وَ لِأَىِّ حَالٍ لُحِّدَتْ
بِاللَّيْلِ فَاطِمَةُ الشَّرِيفَةُ
وَ لِمَا حَمَتْ شَيْخَيْكُمُ
عَنْ وَطْءِ حُجْرَتِهَا الْمُنِيفَةِ

أوَّهْ لِبِنْتِ مُحَمَّدٍ
مَاتَتْ بِغُصَّتِهَا أَسِيفَةً
و قد ورد من كلامها سلام الله عليها فی مرض موتها ما يدلُّ علی شدَّة تألّمها و عظم موجدتها و فرط شكايتها ممّن ظلمها و منعها حقّها أعرضت عن ذكره و ألغيت القول فيه و نكبت عن إيراده لأنَّ غرضی من هذا الكتاب نعت مناقبهم و مزاياهم و تنبيه الغافل عن موالاتهم، فربّما تنبّه و والاهم و وصف ما خصّهم الله به من الفضائل الّتی ليست لأحد سواهم، فأمّا ذكر الغير و البحث عن الشرِّ و الخير فليس من غرض هذا الكتاب و هو موكول إلی يوم الحساب و «إِلَی اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ» (568).
بيان: النقف: كسر الهامة عن الدِّماغ أو ضربها أشدَّ ضرب أو برمح أو عصا.
در كتاب كشف الغمّه (569) از كتاب ذريّه‌ی طاهره، تأليف دولابی نقل می‌كند كه حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله عليها مدّت سه ماه بعد از پدر خود زنده بودند.
ولی ابن شهاب و زُهَری و عايشه و عروة بن زبير گفته‌اند:
آن بانو شش ماه بعد از شهادت پدر خود زندگی كرد.
حضرت امام محمّد باقر عليه السلام می‌فرمايد:
فاطمه‌ی اطهر مدت 95 روز بعد از پدر بزرگوارش زنده بودند و در سنه‌ی 11 هجری به شهادت رسيدند.
ابن قُتَيْبَة می‌گويد:
مدّت 100 روز زنده بودند.
گفته شده حضرت زهرای اطهر سلام الله عليها در سنه‌ی 11 هجری شب سه شنبه، سوّم ماه رمضان در سنّ 29 سالگی شهيد شد.
و گويند روزی عبّاس نزد حضرت علی و فاطمه عليهما السلام رفت و آن دو بزرگوار هر كدام می‌فرمودند من در سنّ و سال بزرگترم، عبّاس گفت:
يا علی! تو چند سال پيش از آنكه قريش خانه‌ی كعبه را بنا كند متولّد شدی و فاطمه سلام الله عليها متولّد شد در آن سالی كه قريش خانه‌ی كعبه را می‌ساختند و رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سی و پنج ساله بود.
بنابراين ولادت حضرت فاطمه سلام الله عليها پنج سال قبل از بعثت رسول الله صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بوده‌ست.
و روايت شده كه حضرت فاطمه سلام الله عليها وصيّت كرد حضرت علی عليه السلام و اسماء بنت عميس ايشان را غسل دهند.
ابن عبّاس می‌گويد:
در آن موقعی كه حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله عليها به شدّت مريض شد به اسماء بنت عميس فرمود:
آيا نمی‌بينی من در چه حالی هستم؟ مبادا مرا روی تخته‌ای بگذاريد كه جنازه‌ام ظاهر باشد!

اسماء گفت:
نه به جان خودم قسم، بلکه نظیر آن تابوتی را برای تو درست می‌کنم که در حبشه دیده بودم.
حضرت زهراء سلام الله علیها به وی فرمود:
پس نمونه‌ی آن را به من نشان بده! اسماء فرستاد تا از بازار شاخه‌های تازه‌ی خرما آوردند.
آنگاه آن تابوتی را که در حبشه دیده بود ساخت و آن اوّلین تابوتی بود که ساخته شد.
حضرت زهراء سلام الله علیها پس از دیدن آن تابوت خندان شد و هیچ وقت غیر از آن موقع خندان نشده بود. سپس جنازه‌ی آن بانو را شبانه بُردیم و دفن نمودیم و عبّاس بن عبدالمطلب بر جنازه‌ی آن بانو نماز خواند. عبّاس و علی و فضل بن عبّاس در قبر آن بانو وارد شدند.
از اسماء بنت عمیس روایت شده که گفت:
فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به وی فرمود:
من این عمل را زشت می‌دانم که یکپارچه روی جنازه‌ی زنان می‌اندازند زیرا هر کسی از حجم و وصف آن جنازه آگاه می‌شود.
اسماء گفت:
ای دختر رسول خدا! من نظیر آن تابوتی را که در زمین حبشه دیده‌ام به تو نشان می‌دهم، آنگاه فرستاد تا شاخه‌های تازه‌ی خرما آوردند و او تابوتی نیکو ساخت و یکپارچه روی آن انداخت.
حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:
چقدر این تابوت خوب است، زیرا جنازه‌ای که در میان آن باشد تشخیص داده نمی‌شود که جنازه‌ی زن یا مرد است.
سپس حضرت فاطمه سلام الله علیها به اسماء فرمود:
موقعی که من از دنیا رفتم تو مرا غسل بده، احدی حق ندارد نزد من بیاید.
موقعی که حضرت فاطمه سلام الله علیها به شهادت رسید، عایشه آمد تا کنار جنازه‌ی آن حضرت حاضر شود اسماء به او گفت:
مبادا وارد شوی! عایشه به ابوبکر شکایت کرد و گفت:
اسماء نمی‌گذارد کنار بدن دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم بروم، اسماء یک هودج نظیر هودج عروس برای حضرت فاطمه سلام الله علیها ساخته‌ست.
اسماء در جواب ابوبکر گفت:
حضرت فاطمه سلام الله علیها به من دستور داده که کسی بالای جنازه‌اش نرود، این تابوتی را که نیز ساخته‌ام در زمان حیات فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها طبق دستور خود آن حضرت ساخته‌ام.
ابوبکر گفت:

مانعی ندارد، آنچه را فاطمه دستور داده انجام بده. ابوبکر این را گفت و بازگشت.
آنگاه جنازه‌ی حضرت زهراء سلام الله علیها را علی علیه السلام و اسماء غسل دادند.
و دولابی روایت کرده حدیثی را که قبلاً ذکر کردیم، در آن آمده است:
حضرت زهرا سلام الله علیها قبل از شهادت غسل نموده بود و برای غسل ایشان را برهنه نکردند و با همان غسل، آن حضرت دفن شد و او در ادامه آورده:
ابابکر و عمر به حضرت علی علیه السلام عتاب و اعتراض کردند که چرا به آنها اجازه نداده تا بر بدن شریف آن حضرت نماز بخوانند. پس امیرالمؤمنین در جواب آنها سوگند یاد کرد و فرمود:
خود فاطمه سلام الله علیها این وصیّت را به من نموده بود، پس آن دو تصدیق کردند و این عذر را پذیرفتند.
و حضرت علی علیه السلام هنگامی که حضرت فاطمه سلام الله علیها را به خاک سپردند کنار قبر آن بانو مانند اینکه با رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مناجات کند، عرض کرد:
ای رسول خدا! از طرف من و از طرف دخترت که در جوار تو نازل می‌شود بر تو درود و سلام باد، (پس مرحوم علّامه رحمة الله علیه می‌فرماید) : این مناجات را به زودی به طور کامل نقل می‌کنیم.
صاحب کتاب کشف الغمّه می‌گوید:
حدیث چند نوع است. بعضی از اصحاب قاضی ابوبکر بن ابی قُرَیْعَه اشعاری را با این مضامین سروده‌اند:
ای کسی که مسائل مشکل بی‌اساس را سؤال می‌کنی از فردی که مطالب بسیاری را می‌داند؛
مطالب پوشیده را آشکار مکن، ای بسا مطالبی را آشکار خواهی کرد که بسیار زشت است و بوی تَعفُّنش پدیدار خواهد شد.
ای بسا پوشیده‌ای که چون پدیدار شد، صدایش چنان صدای طبل به گوش همه می‌رسد.
جواب سؤال‌های تو حاضر است ولکن من از ترس عواقب آن، جواب را مخفی کرده‌ام.
اگر با مردم دشمنی نمی‌کردند و حقّ ایشان را ضایع نمی‌کردند.
اگر شمشیرهای دشمنان سرهای ما را به شدّت نمی‌شکافت؛
پاره‌ای از اسرار آل محمّد را منتشر می‌کردم، اسراری که گفته نشده‌ست.
اسراری که شما را، از آن چه مالک و ابوحنیفه روایت کرده‌اند بی‌نیاز می‌کند.
آری اگر می‌شد، برای شما ثابت می‌کردم که حسین علیه السلام در روز

سقیفه گرفتار آن مصیبت شد.
برای چه بود که فاطمه‌ی شریفه در شب به خاک سپرده شد؟!
برای چه بود که شیخ و بزرگ شما، شما را از ورود در حجره‌ی مبارکه‌ی خود ممنوع کرد؟!
آه برای دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم که با غصّه و تأسّف به شهادت رسید.
سخنان فراوانی از حضرت زهرا سلام الله علیها در زمان بیماری که منجر به شهادت آن معظّمه شد وارد شده که بر شدّت حزن و تألّم و فرط شکایت آن حضرت از ظلمی که بر او شده دلالت دارد و حقوقی که از آن بانو منع و غصب شده و من از ذکر آن خودداری کردم و آنها را در اینجا نمی‌آورم، زیرا مقصود از این کتاب بیان مناقب و مزایای ایشان و هشدار و آگاه کردن غافلین از موالات آن بزرگواران است و چه بسا بعضی از آنها، محبّت و مودّت آنها را به جان و دل بپذیرند، (و سعی شده در اینجا) وصف کنیم آن صفاتی را که خداوند به آنها اختصاص داده و احدی غیر از ایشان در این فضائل و مناقب و خصائص بهره‌ای ندارد و امّا ذکر غیر ایشان و بحث از شرّ و خیر، از مقصود این کتاب خارج است و نمی‌خواهیم کتاب طولانی شود و لذا این امور را به روز قیامت واگذار می‌نماییم و «إِلَی اللَّهِ تَصیرُ الْأُمُور» (570) همه‌ی کارها تنها به سوی خدا باز می‌گردد.
بیان: «النّقف» شکستن سر تا به مغز برسد را گویند، یا به ضربه زدن بسیار شدیدی که با نیزه یا عصا باشد گفته می‌شود.

[روایت شماره] (20)

[روضة الواعظین] مَرِضَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها مَرَضاً شَدِیداً وَ مَکَثَتْ أَرْبَعِینَ لَیْلَةً فِی مَرَضِهَا إِلَی أَنْ تُوُفِّیَتْ سلام الله علیها فَلَمَّا نُعِیَتْ إِلَیْهَا نَفْسُهَا دَعَتْ أُمَّ أَیْمَنَ وَ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَیْسٍ وَ وَجَّهَتْ خَلْفَ عَلِیٍّ وَ أَحْضَرَتْهُ، فَقَالَتْ:

یَا ابْنَ عَمِّ إِنَّهُ قَدْ نُعِیَتْ إِلَیَّ نَفْسِی وَ إِنِّی لا أَرَی مَا بِی إِلا أَنَّنِی لاحِقٌ بِأَبِی سَاعَةً بَعْدَ سَاعَةٍ (571) وَ أَنَا أُوصِیکَ بِأَشْیَاءَ فِی قَلْبِی.

قَالَ لَهَا عَلِیٌّ علیه السلام :

أَوْصِینِی بِمَا أَحْبَبْتِ یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ! فَجَلَسَ عِنْدَ رَأْسِهَا وَ أَخْرَجَ مَنْ کَانَ فِی الْبَیْتِ ثُمَّ قَالَتْ:

یَا ابْنَ عَمِّ مَا عَهِدْتَنِی کَاذِبَةً وَ لا خَائِنَةً وَ لا خَالَفْتُکَ مُنْذُ عَاشَرْتَنِی فَقَالَ علیه السلام مَعَاذَ اللَّهِ أَنْتِ أَعْلَمُ بِاللَّهِ وَ أَبَرُّ وَ أَتْقَی وَ أَکْرَمُ وَ أَشَدُّ خَوْفاً مِنَ اللَّهِ [مِنْ] أَنْ أُوَبِّخَکِ بِمُخَالَفَتِی (572) قَدْ عَزَّ عَلَیَّ مُفَارَقَتُکِ وَ تَفَقُّدُکِ، إِلا أَنَّهُ أَمْرٌ لا بُدَّ مِنْهُ، وَاللَّهِ جَدَّدْتِ عَلَیَّ مُصِیبَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قَدْ عَظُمَتْ وَفَاتُکِ وَ فَقْدُکِ، فَ «إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ راجِعُونَ» (573) مِنْ مُصِیبَةٍ مَا أَفْجَعَهَا وَ آلَمَهَا وَ أَمَضَّهَا وَ أَحْزَنَهَا هَذِهِ وَاللَّهِ مُصِیبَةٌ لا عَزَاءَ لَهَا وَ رَزِیَّةٌ لا خَلَفَ لَهَا.

ثُمَّ بَکَیَا جَمِیعاً سَاعَةً وَ أَخَذَ عَلَی رَأْسِهَا وَ ضَمَّهَا إِلَی صَدْرِهِ ثُمَّ قَالَ:

أَوصِینِی بِمَا شِئْتِ فَإِنَّکِ تجدنی [تَجِدِینِی] فِیهَا أَمْضِی کَمَا أَمَرْتِنِی بِهِ وَ أَخْتَارُ أَمْرَکِ عَلَی أَمْرِی.

ثُمَّ قَالَتْ:

جَزَاکِ اللَّهُ عَنِّی خَیْرَ الْجَزَاءِ یَا ابْنَ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ أُوصِیکِ أَوَّلاً أَنْ تَتَزَوَّجَ بَعْدِی بِابْنَةِ أُخْتِی أُمَامَةَ فَإِنَّهَا تَکُونُ لِوُلْدِی مِثْلِی فَإِنَّ الرِّجَالَ لا بُدَّ لَهُمْ مِنَ النِّسَاءِ.

قَالَ:

فَمِنْ أَجْلِ ذَلِکَ قَالَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام :

أَرْبَعٌ لَیْسَ لِی إِلَی فِرَاقِهِ سَبِیلٌ بِنْتُ أَبِی الْعَاصِ أُمَامَةُ أَوْصَتْنِی بِهَا فَاطِمَةُ بِنْتُ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

ثُمَّ قَالَتْ:

أُوصِیکَ یَاابْنَ عَمِّ أَنْ تَتَّخِذَ لِی نَعْشاً فَقَدْ رَأَیْتُ الْمَلائِکَةَ صَوَّرُوا صُورَتَهُ فَقَالَ لَهَا صِفِیهِ لِی فَوَصَفَتْهُ فَاتَّخَذَهُ لَهَا فَأَوَّلُ نَعْشٍ عُمِلَ عَلَی وَجْهِ الْأَرْضِ ذَاکَ وَ مَا رَأَی أَحَدٌ قَبْلَهُ وَ لا عَمِلَ أَحَدٌ.

ثُمَّ قَالَتْ:

أُوصِیکَ أَنْ لا یَشْهَدَ أَحَدٌ جِنَازَتِی مِنْ هَؤُلاءِ الَّذِینَ ظَلَمُونِی وَ أَخَذُوا حَقِّی

فَإنَّهُمْ عَدُوِّى وَ عَدُوُّ رَسُولِ اللّهِ صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلّم وَ لا تَتْرُكُ أنْ يُصَلّىَ عَلَىَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ وَ لا مِنْ أَتْبَاعِهِمْ وَ ادْفِنِّى فِى اللَّيْلِ إذَا هَدَأَتِ الْعُيُونُ وَ نَامَتِ الْأَبْصَارُ ثُمَّ تُوُفِّيَتْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ عَلَى أَبِيهَا وَ بَعْلِهَا.
وَ بَنِيهَا فَصَاحَتْ أَهْلُ الْمَدِينَةِ صَيْحَةً وَاحِدَةً وَ اجْتَمَعَتْ نِسَاءُ بَنِى هَاشِمٍ فِى دَارِهَا، فَصَرَخُوا صَرْخَةً وَاحِدَةً كَادَتِ الْمَدِينَةُ أَنْ تَتَزَعْزَعَ مِنْ صُرَاخِهِنَّ وَ هُنَّ يَقُلْنَ: يَا سَيِّدَتَاهْ! يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ! وَ أَقْبَلَ النَّاسُ مِثْلَ عُرْفِ الْفَرَسِ إِلَى عَلِيٍّ عليه السلام وَ هُوَ جَالِسٌ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ عليهما السلام بَيْنَ يَدَيْهِ يَبْكِيَانِ، فَبَكَى النَّاسُ لِبُكَائِهِمَا.
وَ خَرَجَتْ أُمُّ كُلْثُومٍ وَ عَلَيْهَا بُرْقُعَةٌ وَ تَجُرُّ ذَيْلَهَا مُتَجَلِّلَةً بِرِدَاءٍ عَلَيْهَا تُسَبِّحُهَا وَ هِىَ تَقُولُ: يَا أَبَتَاهْ يَا رَسُولَ اللَّهِ! الْآنَ حَقّاً فَقَدْنَاكَ فَقْداً لا لِقَاءَ بَعْدَهُ أَبَداً.
وَ اجْتَمَعَ النَّاسُ فَجَلَسُوا وَ هُمْ يَضِجُّونَ وَ يَنْتَظِرُونَ أَنْ تُخْرَجَ الْجِنَازَةُ فَيُصَلُّونَ عَلَيْهَا وَ خَرَجَ أَبُوذَرٍّ وَ قَالَ:
انْصَرِفُوا فَإِنَّ ابْنَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَدْ أُخِّرَ إِخْرَاجُهَا فِى هَذِهِ الْعَشِيَّةِ فَقَامَ النَّاسُ وَ انْصَرَفُوا.
فَلَمَّا أَنْ هَدَأَتِ الْعُيُونُ وَ مَضَى شَطْرٌ مِنَ اللَّيْلِ أَخْرَجَهَا عَلِيٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ عليهما السلام وَ عَمَّارٌ وَ الْمِقْدَادُ وَ عَقِيلٌ وَ الزُّبَيْرُ وَ أَبُوذَرٍّ وَ سَلْمَانُ وَ بُرَيْدَةُ وَ نَفَرٌ مِنْ بَنِى هَاشِمٍ وَ خَوَاصُّهُ صَلَّوْا عَلَيْهَا وَ دَفَنُوهَا فِى جَوْفِ اللَّيْلِ وَ سَوَّى عَلِيٌّ عليه السلام حَوَالَيْهَا قُبُوراً مُزَوَّرَةً مِقْدَارَ سَبْعَةٍ حَتَّى لا يُعْرَفَ قَبْرُهَا وَ قَالَ بَعْضُهُمْ مِنَ الْخَوَاصِّ: قَبْرُهَا سُوِّىَ مَعَ الْأَرْضِ مُسْتَوِياً فَمَسَحَ مَسْحاً سَوَاءً مَعَ الْأَرْضِ حَتَّى لا يُعْرَفَ مَوْضِعُه.
در کتاب روضه الواعظین (574) می‌نگارد:
حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها به شدّت مریض شد و مدّت چهل روز مریض بود تا اینکه به شهادت رسید.
هنگامی که حضرتش یقین به شهادت پیدا کرد امّ ایمن و اسماء بنت عمیس را خواست و فرستاد تا حضرت امیر علیه السلام هم آمد، آنگاه عرض کرد:
ای پسر عمو! اجل من فرا رسیده. من ساعت به ساعت خودم را این طور می‌بینم که می‌خواهم به پدرم ملحق شوم من درباره‌ی این مطالبی که در قلب خود دارم به تو وصیّت می‌کنم.
حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:
ای دختر پیغمبر هر وصیّتی که دوست داری بکن، سپس حضرت امیر علیه السلام بالای سر حضرت زهراء سلام الله علیها نشست و دستور داد:
افرادی که در میان اطاق بودند خارج شدند.
پس از این جریان حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:
ای پسر عمو! آیا در این مدّتی که تو با من معاشرت داشتی دروغ و خیانت و مخالفتی از من دیدی؟

حضرت امیر علیه السلام فرمود:
ابداً! پناه به خدا می‌برم. تو به وجود خدا داناتر و نیکوکارتر و پرهیزکارتر و گرامی‌تر و از خدا خائف‌تر از آنی که من تو را به علّت مخالف نمودن سرزنش نمایم. حقّاً که مفارقت و فقدان تو برای من بسیار ناگوار است، ولی چه باید کرد، چاره‌ای نیست. به خد ا قسم که، تو مصیبت پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را برای من تجدید کردی، حقّاً که شهادت و از دست رفتن تو، خیلی برای من سنگین و بزرگ است. پس به درستی که ما از خدائیم و بازگشتمان به سوی خداست. به خدا قسم که این مصیبت دردناک‌ترین و غصّه دارترین مصیبتیست که هیچ تسلیت و تعزیتی جبران آن را نمی‌کند و جانشین آن نخواهد شد! !
سپس حضرت علی و حضرت زهراء علیهما السلام به قدر یک ساعت گریستند، آنگاه حضرت امیر علیه السلام سر مبارک فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را برداشت و به سینه‌ی خود نهاد و به آن معظّمه فرمود:
هر وصیّتی که داری بکن، زیرا من هر دستوری که تو صادر کنی اجراء می‌نمایم و امر تو را بر امر خود مقدّم می‌دارم.
حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:
ای پسر عموی پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خدا تو را بهترین جزا عطا کند. من اوّلاً به تو وصیّت می‌کنم که بعد از من با اَمامه، دخترِ خواهرم ازدواج نمایی، زیرا او برای فرزندانم نظیر خودم خواهد بود و مردان چاره‌ای ندارند جز اینکه باید ازدواج نمایند.
لذا حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام می‌فرماید:
چهار چیز است که من نمی‌توانم از آنها مفارقت نمایم. یکی از آنها امامه دختر ابوالعاص است. زیرا حضرت زهراء سلام الله علیها وصیّت کرده من با وی ازدواج کنم.
خلاصه: سپس حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به حضرت امیر علیه السلام عرض کرد:
ای پسر عمو! من به تو وصیّت می‌کنم که تابوتی برایم تهیه نمایی، زیرا دیدم که ملائکه شکل و عکس آن تابوت را به من نشان دادند.
امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:
اوصاف آن تابوت را برای من شرح بده.
حضرت زهراء سلام الله علیها مشخصات آن را شرح داد و حضرت علی علیه السلام آن را تهیه نمود. آن تابوت اوّلین تابوتی بود که در روی زمین ساخته شد، کسی قبلاً نظیر آن را ندیده بود و بعداً هم ساخته نشد.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها پس از این جریان به حضرت امیر علیه السلام رو نمود و عرض کرد:
مبادا احدی از این گروهی که در حقّ من ظلم کردند و حقّ مرا غصب

نمودند برای تشییع جنازه‌ام حاضر شوند! ! زیرا ایشان دشمن من و دشمن رسول خدا می‌باشند. مبادا بگذاری احدی از آنان و پیروانشان به جنازه‌ام نماز بخوانند! ! مرا شبانه در آن موقعی که چشم‌ها همه به خواب رفته باشند دفن کن. پس از این وصیّت بود که فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به شهادت رسید.
آنگاه اهل مدینه عموماً صدا به ضجّه و فریاد بلند کردند، زنان بنی هاشم در میان خانه‌ی حضرت فاطمه سلام الله علیها اجتماع نمودند و به نحوی صدا به صیحه و گریه بلند کردند که نزدیک بود مدینه‌ی طیّبه به علّت گریه‌ی آنان از جا کَنده شود! مردم فریاد می‌زدند:
«یا سَیَّدَتاه! یا بِنتَ رسول الله! » مردم همچنان پشت سر یکدیگر متوجّه حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام شدند و آن بزرگوار نشسته بود، حسنین علیهما السلام در حضور آن حضرت مشغول گریه بودند و مردم برای گریه‌ی آنان اشک می‌ریختند!
امّ کلثوم در حالی خارج شد که نقاب به صورت داشت و دامن لباسش به زمین کشیده می‌شد، فریاد می‌زد و می‌گفت:
ای پدر بزرگوارم، یا رسول الله! گویا ما اکنون تو را به نحوی از دست دادیم که بعداً ملاقاتی در کار نخواهد بود! مردم مدینه اجتماع کردند و نشستند در انتظار بودند که جنازه‌ی حضرت فاطمه سلام الله علیها خارج شود و بر آن نماز بخوانند.
ولی ابوذر بیرون آمد و به مردم گفت:
برگردید؛ زیرا خارج کردن جنازه دختر پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به تأخیر افتاد. مردم برخاستند و رفتند.
هنگامی که چشم مردم به خواب رفت و قسمتی از شب گذشت حضرت علی بن ابیطالب و حسنین: با عمّار، مقداد، عقیل، زبیر، ابوذر، سلمان، بُرَیْده و گروهی از بنی هاشم جنازه‌ی مبارک حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها را خارج نمودند و بر بدن آن معظّمه نماز خواندند و ایشان را شبانه به خاک سپردند.
آنگاه حضرت امیر علیه السلام در اطراف قبر فاطمه‌ی عزیز صورت هفت قبر تشکیل داد که قبر مطهّر حضرت فاطمه سلام الله علیها تشخیص داده نشود. بعضی از خواص گفته‌اند که قبر حضرت زهراء سلام الله علیها را با زمین یکسان نمودند تا موضع قبر معلوم نشود! !

[روایت شماره] (21)

[الکافی] أَحْمَدُ بْنُ مِهْرَانَ؛ رَفَعَهُ وَ أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِیسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ الشَّیْبَانِیِّ قَالَ:
حَدَّثَنِی الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الرَّازِیُّ قَالَ:
حَدَّثَنِی عَلِیُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهُرْمُزَانِیُّ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ علیه السلام قَالَ:
لَمَّا قُبِضَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها دَفَنَهَا أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام سِرّاً وَ عَفَا عَلَی مَوْضِعِ قَبْرِهَا ثُمَّ قَامَ فَحَوَّلَ وَجْهَهُ إِلَی قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ثُمَّ قَالَ:
السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ عَنِّی! وَ السَّلَامُ عَلَیْکَ عَنِ ابْنَتِکَ وَ زَائِرَتِکَ وَ الْبَائِتَةِ فِی الثَّرَی بِبُقْعَتِکَ وَ الْمُخْتَارِ اللَّهُ لَهَا سُرْعَةَ اللَّحَاقِ بِکَ، قَلَّ یَا رَسُولَ اللَّهِ عَنْ صَفِیَّتِکَ صَبْرِی وَ عَفَا عَنْ سَیِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِینَ تَجَلُّدِی، إِلا أَنَّ فِی التَّأَسِّی لِی بِسُنَّتِکَ فِی فُرْقَتِکَ، مَوْضِعَ تَعَزٍّ، فَلَقَدْ وَسَّدْتُکَ فِی مَلْحُودَةِ قَبْرِکَ وَ فَاضَتْ نَفْسُکَ بَیْنَ نَحْرِی وَ صَدْرِی.
بَلَی! وَ فِی کِتَابِ اللَّهِ لِی أَنْعُمُ الْقَبُولِ! «إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ راجِعُونَ» (575) قَدِ اسْتُرْجِعَتِ الْوَدِیعَةُ وَ أُخِذَتِ الرَّهِینَةُ وَ أُخْلِسَتِ الزَّهْرَاءُ، فَمَا أَقْبَحَ الْخَضْرَاءَ وَ الْغَبْرَاءَ یَا رَسُولَ اللَّهِ!
أَمَّا حُزْنِی فَسَرْمَدٌ وَ أَمَّا لَیْلِی فَمُسَهَّدٌ وَ هَمٌّ لا یَبْرَحُ مِنْ قَلْبِی، أَوْ یَخْتَارَ اللَّهُ لِی دَارَکَ الَّتِی أَنْتَ فِیهَا مُقِیمٌ، کَمَدٌ مُقَیِّحٌ وَ هَمٌّ مُهَیِّجٌ، سَرْعَانَ مَا فَرَّقَ بَیْنَنَا وَ إِلَی اللَّهِ أَشْکُو.
وَ سَتُنْبِئُکَ ابْنَتُکَ بِتَظَافُرِ أُمَّتِکَ عَلَی هَضْمِهَا، فَأَحْفِهَا السُّؤَالَ وَ اسْتَخْبِرْهَا الْحَالَ، فَکَمْ مِنْ غَلِیلٍ مُعْتَلِجٍ بِصَدْرِهَا، لَمْ تَجِدْ إِلَی بَثِّهِ سَبِیلاً وَ سَتَقُولُ وَ یَحْکُمُ اللَّهُ «وَ هُوَ خَیْرُ الْحاکِمِینَ» (576).
وَالسَّلَامُ عَلَیْکُمَا سَلَامَ مُوَدِّعٍ، لا قَالٍ وَ لا سَئِمٍ، فَإِنْ أَنْصَرِفْ فَلا عَنْ مَلالَةٍ وَ إِنْ أُقِمْ فَلا عَنْ سُوءِ ظَنٍّ بِمَا وَعَدَ اللَّهُ الصَّابِرِینَ.
وَاهاً وَاهاً وَالصَّبْرُ أَیْمَنُ وَ أَجْمَلُ وَ لَوْلا غَلَبَةُ الْمُسْتَوْلِینَ، لَجَعَلْتُ الْمُقَامَ وَ اللَّبْثَ لِزَاماً مَعْکُوفاً وَ لاعْوَلْتُ إِعْوَالَ الثَّکْلَی عَلَی جَلِیلِ الرَّزِیَّةِ.
فَبِعَیْنِ اللَّهِ تُدْفَنُ ابْنَتُکَ سِرّاً وَ تُهْضَمُ حَقُّهَا وَ یُمْنَعُ إِرْثُهَا!؟ وَ لَمْ یَتَبَاعَدِ الْعَهْدُ وَ لَمْ یَخْلُقْ مِنْکَ الذِّکْرُ وَ إِلَی اللَّهِ یَا رَسُولَ اللَّهِ الْمُشْتَکَی وَ فِیکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْسَنُ الْعَزَاءِ، صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَ عَلَیْهَا السَّلَامُ وَ الرِّضْوَانُ.
بیان: «العفو» المحو و الانمحاء و «التجلّد» القوة قوله علیه السلام «إلّا أنَّ فی التأسّی لی بسنّتک» أی بسنّة فرقتک و المعنی أن المصیبة بفراقک کانت أعظم فکما صبرت علی تلک مع کونها أشدَّ فلأن أصبر علی هذه أولی و التأسّی الاقتداء بالصبر فی هذه المصیبة، کالصبر فی تلک «و فاضت

نفسه» خرجت روحه. قوله علیه السلام «فی کتاب الله أنعم القبول» أی فیه ما یصیر سبباً لقبول المصائب أنعم القبول و استعار علیه السلام لفظ الودیعة و الرَّهینة لتلک النفس الکریمة لأنَّ الأرواح کالودیعة و الرَّهن فی الأبدان أو لأنَّ النساء کالودائع و الرَّهائن عند الأزواج و یمکن أن یقرأ «استرجعت» و قرائنه علی بناء المعلوم و المجهول.
و التخالس التسالب و السهود قلة النوم «أو یختار» أی إلی أن یختار و «الکمد» بالفتح و بالتحریک الحزن الشدید و مرض القلب منه و هو إمّا خبر لقوله همٌّ أو کلٌّ منهما خبر مبتدإ محذوف و «الهضم» الظلم و «الإحفاء» المبالغة فی السؤال و «الغلیل» حرارة الجوف و اعتلجت الأمواج: التطمت و فی نهج البلاغة و کشف الغمّة و السلام علیکما سلام مودِّع.
و عکفه یعکفه: حبسه و الإعوال: رفع الصوت بالبکاء و الصیاح قوله «فبعین الله» أی تدفن ابنتک سرا متلبسّاً بعلم من الله و حضوره و شهوده قوله علیه السلام «و فیک» أی فی إطاعة أمرک.
در کتاب کافی (577) با چند واسطه از حضرت امام حسین علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
موقعی که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها به شهادت رسید، حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام آن حضرت را مخفیانه به خاک سپرد و موضع قبر مقدّسش را محو نمود.
آنگاه برخاست و متوجّه قبر مبارک پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شد و فرمود:
یا رسول الله! سلام من و سلام دخترت فاطمه بر تو باد، همان دخترت که به زیارت تو آمده و در بقعه‌ی تو خوابیده و خدا خواست تا به سرعت به تو ملحق شود.
یا رسول الله! از فراق دختر برگزیده‌ی تو صبر و شکیبایی من قلیل و اندک شده، قدرت من از دوری بزرگترین زنان یعنی فاطمه‌ی اطهر ضعیف گردید، ولی برای مفارقت تو، تأسّی نمودن، موجب تسلیت من خواهد شد. من تو را به دست خود به خاک سپردم، در صورتی که جان مقدّس تو در گلو و سینه‌ی من بود. آری آنچه که در قرآن است می‌پذیرم و می‌گویم:
«انّا لله و انّا الیه راجعون» یا رسول الله! آن امانتی را که به من دادی پس گرفته شد! سپرده باز گرفته شد! فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را بردی، یا رسول الله چقدر این آسمان سبز و زمین غبارآلود در نظر من تیره و تار است، غم و اندوه من همیشگی گردیده! شب من با بی‌خوابی می‌گذرد! این غم از قلب من خارج نمی‌شود تا آن موقعی که خدا مرا در آن خانه‌ای که تو در آن هستی وارد نماید! در دلم دردیست که آن را جریحه دار می‌کند همّ و غمّیست تحریک کننده! چه زود بود که بین ما جدایی افتاد! ! من درد دل خود را برای خدا می‌گویم.

دخترت به زودی تو را از اینکه امّت تو متحد شدند و حقّ او را پایمال نمودند آگاه خواهد کرد! جریان را از فاطمه‌ات جویا شو و شرح حال را از وی بخواه! چه غم و غصّه‌هایی که در دل او جایگزین شدند! و نمی‌توانست برای کسی درد دل کند. وی همه‌ی آنها را برای تو خواهد گفت. خدا که بهترین حکم کنندگان است، حکم خواهد کرد. سلام من بر شما باد، سلامی که به منزله‌ی وداع من باشد، نه آن سلامی که شما را ترک نمایم، اگر باز گردم از ملالت و خستگی نیست و اگر نزد قبر تو اقامت گزینم به علّت بدگمانی نیست که خدا به صابرین وعده‌ی ثواب داده‌ست.

صبر و شکیبایی مبارک‌تر و نیکوتر است. اگر برای غلبه‌ی افرادی که بر او مستولی شدند، نبود بر خود لازم می‌دانستم که نزد قبر تو اقامت گزینم و معتکف گردم و برای این مصیبت بزرگ، نظیر زن جوان مُرده ناله و فریاد می‌کردم. خدا می‌بیند که دختر تو مخفیانه دفن می‌شود! حقّ وی غصب شد! از گرفتن ارث ممنوع گردید! در صورتی که از زمان تو تا به حال چندان مدّتی نگذشته و ذکر تو متروک نشده‌ست!

یا رسول الله! من به خدا شکایت می‌کنم و پیمودن راهی که تو رفتی برای من بهترین تسلیت است.

یا رسول الله! صلوات خدا بر تو و سلام و خشنودی خدا بر فاطمه‌ی اطهر باد.

بیان: کلمه‌ی «العفو» به معنی محو کردن و محو شدن است.

و «التجلّد» یعنی قوّت و نیرو.

و در آن جا که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می‌فرماید:

«إلّا أنَّ فی التأسّی لی بسنّتک» مگر آنکه اقتدا کردن من به سنّت تو - یعنی اقتداء به راه و روش فراق تو - و معنا و مقصود آن حضرت این است که همانا مصیبتِ فراق تو (پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم) عظیم‌تر و سخت‌تر بود، پس چنانچه صبر کردم بر آن مصیبت، با وجود اینکه شدیدتر بود، پس بر این مصیبت (حضرت زهرا سلام الله علیها) صبر کردن أوْلی و سزاوارتر است و منظور از «تأسّی» اقتدا کردن به صبر در این مصیبت است. چنانچه در آن مصیبت صبر کردم.

و «فاضت نفسه» یعنی خارج شد روح (آن حضرت).

و در آن جایی که می‌فرماید:

«فی کتاب الله انعم القبول» یعنی آنچه دلیل و علّت قبولی مصائب است در قرآن آمده، (و آن هم) بهترین قبولی.

و لفظ «الودیعه» استعاره‌ی شعریست که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام در اینجا به کار برده‌اند و ودیعه و رهینه که حضرت برای این نفس کریمه به کار برده‌اند به این دلیل است که ارواح امانت و رهن می‌باشند در بدن‌ها و یا به این علّت است که زنان نزد شوهران خود امانت و رهن

می‌باشند و کلمه‌ی «استرجعت» را امکان دارد به صورت معلوم تلفّظ کرد، یعنی «اسْتَرْجَعْتُ» و ممکن است به صورت مجهول تلفّظ شود، یعنی «اسْتُرْجِعَتْ».
و «التّخالس» به معنی سلب شدن (به تاراج رفتن) است.
و «السّهود» یعنی کم خوابی و «او یختار» یعنی تا اینکه خداوند اختیار کرد. . .
و «الکمد» یعنی غم و اندوه شدید و بیماری قلب از کَمَد به وجود می‌آید و آن (کمد) یا اینکه خبر است برای «همٌّ» و یا اینکه هر کدام از آنها (کمد و همٌّ) خبرِ مبتدای محذوف است و «الهضم» به معنای ظلم است و «الاحفاء» یعنی مبالغه و اصرارِ در سؤال و «الغلیل» حرارت درون را گویند و «اعتلجت الأمواج» یعنی موج‌ها به هم کوبیدند.
و در نهج البلاغه و کشف الغمّه آمده:
«والسّلام علیکما سلام مودّع» امّا در بعضی نسخه‌های دیگر این روایت آمده:
«سلامٌ علیک یا رسول الله سلام مودّع. . .».
و «عکفه» یعنی حبس کرد او را و «الاعوال» بلند کردن صدا به گریه و شیون را گویند و در آنجا که می‌فرماید:
«فبعین الله» یعنی دفن شد دخترت مخفیانه با حضور و شهود خداوند و فرموده‌ی آن حضرت که می‌فرماید:
«وفیک» یعنی در اطاعت امر تو.

[روایت شماره] (22)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ، عَنِ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِی عُبَیْدَةَ قَالَ:
سَأَلَ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام بَعْضُ أَصْحَابِنَا عَنِ الْجَفْرِ فَقَال: َ هُوَ جِلْدُ ثَوْرٍ مَمْلُوءٌ عِلْماً قَالَ لَهُ: فَالْجَامِعَةُ؟
قَالَ:
تِلْکَ صَحِیفَةٌ طُولُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعاً فِی عَرْضِ الْأَدِیمِ مِثْلُ فَخِذِ الْفَالِجِ فِیهَا کُلُّ مَا یَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَیْهِ وَ لَیْسَ مِنْ قَضِیَّةٍ إِلا وَ هِیَ فِیهَا حَتَّی أَرْشُ الْخَدْشِ.
قَالَ:
فَمُصْحَفُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها؟
قَالَ:
فَسَکَتَ طَوِیلاً ثُمَّ قَالَ:
إِنَّکُمْ لَتَبْحَثُونَ عَمَّا تُرِیدُونَ وَ عَمَّا لا تُرِیدُونَ إِنَّ فَاطِمَةَ مَکَثَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَمْسَةً وَ سَبْعِینَ یَوْماً وَ کَانَ دَخَلَهَا حُزْنٌ شَدِیدٌ عَلَی أَبِیهَا وَ کَانَ جَبْرَئِیلُ یَأْتِیهَا فَیُحْسِنُ عَزَاءَهَا عَلَی أَبِیهَا وَ یُطَیِّبُ نَفْسَهَا وَ یُخْبِرُهَا عَنْ أَبِیهَا وَ مَکَانِهِ وَ یُخْبِرُهَا بِمَا یَکُونُ بَعْدَهَا فِی ذُرِّیَّتِهَا وَ کَانَ عَلِیٌّ علیه السلام یَکْتُبُ ذَلِکَ فَهَذَا مُصْحَفُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها.
در کتاب کافی (578) با چند واسطه روایت شده:
بعضی از شیعیان از امام جعفر صادق علیه السلام راجع به جَفر جویا شد.
حضرت صادق علیه السلام فرمود:
جَفر پوست گاویست که مملو از علم است.
گفت:
معنی جامعه چیست؟
فرمود:
جامعه یک صحیفه‌ایست که طول آن هفتاد ذراع (579) است و به پهنای یک پوست و به ضخامت یک طناب خیلی ضخیم است. در آن صحیفه آنچه را که مردم احتیاج داشته باشند موجود و مرقوم است. هیچ قضیه و مطلبی نیست که در آن نباشد، حتی دیه و جریمه‌ی خراشیدگی در آن نوشته شده‌ست.
راوی جویا شد:
مصحف فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها چیست؟
حضرت صادق علیه السلام پس از سکوت طولانی فرمود:
چرا شما درباره‌ی مطالبی که احتیاج دارید و موضوعاتی که احتیاجی به آنها ندارید جستجو می‌کنید؟!

حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها مدت 75 روز بعد از شهادت پدر بزرگوارش زنده و به علّت از دست دادن پدر خویش دچار غم و اندوه شدیدی شد. جبرئیل نزد آن بانوی معظّمه می‌آمد و به حضرتش تسلیت می‌گفت و خاطر او را آرام می‌کرد، ایشان را از مقام و مکان پدر بزرگوارش آگاه می‌نمود و آن حضرت را از مصائبی که بعداً دچار فرزندانش شد باخبر می‌کرد، حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام آن مطالب را می‌نوشت این مصحف حضرت فاطمه سلام الله علیها است.

[روایت شماره] (23)

[الکافی] الْعِدَّةُ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ أَبِی بَصِیرٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ قَالَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام :
إِنَّ أَسْقَاطَکُمْ إِذَا لَقُوکُمْ یَوْمَ الْقِیَامَةِ وَ لَمْ تُسَمُّوهُمْ یَقُولُ السِّقْطُ لِأَبِیهِ: أَلا سَمَّیْتَنِی وَ قَدْ سَمَّی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مُحْسِناً قَبْلَ أَنْ یُولَدَ.
بیان: یحتمل أن یکون «وَ قَدْ سَمَّی» کلام السقط.
نیز در کتاب کافی (580) با چند واسطه از حضرت علی علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
آن کودکانی که از شما سقط می‌شوند و نامی برای آنان نمی‌گذارید روز قیامت که شما را ملاقات می‌کنند خواهند گفت:
چرا نام ما را تعیین نکردید، در صورتی که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم کودک حضرت فاطمه سلام الله علیها را قبل از اینکه متولّد شود مُحسن علیه السلام نامید؟!
بیان: احتمال دارد جمله‌ی «وَ قَد سَمَّی» راجع به فرزندی باشد که سقط شده‌ست.

[روایت شماره] (24)

[الکافی] الْعِدَّةُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنِ النَّضْرِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
سَمِعْتُهُ يَقُولُ: عَاشَتْ فَاطِمَةُ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم خَمْسَةً وَ سَبْعِينَ يَوْماً لَمْ تُرَ كَاشِرَةً وَ لا ضَاحِكَةً تَأْتِی قُبُورَ الشُّهَدَاءِ فِی كُلِّ جُمْعَةٍ مَرَّتَيْنِ: الْإِثْنَيْنِ وَ الْخَمِيسَ، فَتَقُولُ سلام الله علیها هَاهُنَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ وَ هَاهُنَا كَانَ الْمُشْرِكُونَ.
وَ فِی رِوَايَةِ أَبَانٍ، عَمَّنْ أَخْبَرَهُ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام أَنَّهَا كَانَتْ تُصَلِّی هُنَاكَ وَ تَدْعُو حَتَّی مَاتَتْ سلام الله علیها.
[الکافی] علی عن أبیه، عن ابن أبی عمیر، عن هشام مثله.
نیز در همان کتاب (581) با چند واسطه از هشام بن سالم روایت می‌کند که گفت:
از امام جعفر صادق علیه السلام شنیدم می‌فرمود:
حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها بعد از حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مدّت 75 روز زنده بود و کسی در این مدّت ایشان را خندان و خوشحال ندید! در هر هفته‌ای دو مرتبه، روزهای دوشنبه و پنجشنبه کنار قبر شهیدان می‌آمد و می‌فرمود:
پیامبر خدا در اینجا بود و مشرکین در آنجا بودند.
در روایت ابان از حضرت صادق علیه السلام نقل می‌کند که فرمود:
حضرت فاطمه سلام الله علیها بر سر قبر شهداء نماز خواند و دعا کرد تا به شهادت رسید.
در کتاب الکافی جلد 4، صفحه‌ی 561 حدیث سوّم، مثل این حدیث از طریق هشام با چند واسطه نقل شده‌ست.

[روایت شماره] (25)

[الکافی] حُمَیْدٌ، عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبَانٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُفَضَّلِ قَالَ:
سَمِعْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام یَقُولُ: جَاءَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها إِلَی سَارِیَةٍ فِی الْمَسْجِدِ وَ هِیَ تَقُولُ وَ تُخَاطِبُ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّمِ:
قَدْ کَانَ بَعْدَکَ أَنْبَاءٌ وَ هَنْبَثَةٌ
لَوْ کُنْتَ شَاهِدَهَا لَمْ یَکْثُرِ الْخَطْبُ
إِنَّا فَقَدْنَاکَ فَقْدَ الْأَرْضِ وَابِلَهَا
وَ اخْتَلَّ قَوْمُکَ فَاشْهَدْهُمْ وَ لا تَغِبْ
بیان: قال الجزریُّ «الهنبثة» واحدة الهنابث و هی الأمور الشداد المختلفة و الهنبثة: الاختلاط فی القول «و الشهود» الحضور و «الخطب» بالفتح الأمر الذی تقع فیه المخاطبة و الشأن و الحال و «الوابل» المطر الشدید.
در کتاب کافی (582) با چند واسطه از محمّد بن مفضّل نقل می‌کند که گفت:
از امام جعفر صادق علیه السلام شنیدم می‌فرمود:
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها نزد یکی از ستون‌های مسجد حضرت رسول آمد و به پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم این چنین خطاب کرد و این دو شعر را خواند:
پدر جان! بعد از تو قیل و قال‌ها و سر و صداهایی بپا شد که اگر تو می‌بودی و مشاهده می‌کردی این اختلافات زیاد نمی‌شد.
ما تو را آن طور از دست دادیم که زمین باران رحمت خود را از دست می‌دهد، امور امّت تو مختل و نامنظم شد، بیا و مشاهده کن و غائب مباش!
بیان: جزری گفته «الهنبثة» مفرد «هنابث» است و به معنی کارهای سخت مختلف آمده و همچنین به معنی اختلاط در گفتار نیز آمده‌ست.
و «الشهود» یعنی حضور (حضور داشتن).
و «الخَطب» به امری گویند که در آن گفتگو واقع می‌شود و به معنی شأن (منزلت) و حال نیز آمده و «الوابل» به باران شدید گویند.

[روایت شماره] (26)

[إقبال الأعمال] رُوِينَا عَنْ جَمَاعَةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا ذَكَرْنَاهُمْ فِی كِتَابِ التَّعْرِيفِ لِلْمَوْلِدِ الشَّرِيفِ أَنَّ وَفَاةَ فَاطِمَةَ سلام الله علیها صَارَتْ يَوْمَ ثَالِثِ جُمَادَی الْآخِرَةِ.

در کتاب اقبال (583) می‌نگارد:

شهادت حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها در روز سوّم جمادی الآخره واقع شد.

[روایت شماره] (27)

[المناقب لابن شهرآشوب] أَنْشَدَتِ الزهراء سلام الله علیها بَعْدَ وَفَاةِ أَبِيهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:
وَ قَدْ رُزِئْنَا بِهِ مَحْضاً خَلِيقَتَهُ
صَافِی الضَّرَائِبِ وَ الْأَعْرَاقِ وَ النَّسَبِ
وَ كُنْتَ بَدْراً وَ نُوراً يُسْتَضَاءُ بِهِ
عَلَيْكَ تَنْزِلُ مِنْ ذِی الْعِزَّةِ الْكُتُبُ
وَ كَانَ جَبْرَئِيلُ رُوحُ الْقُدُسِ زَائِرَنَا
فَغَابَ عَنَّا وَ كُلُّ الْخَيْرِ مُحْتَجِبٌ
فَلَيْتَ قَبْلَكَ كَانَ الْمَوْتُ صَادَفَنَا
لَمَّا مَضَيْتَ وَ حَالَتْ دُونَكَ الْحُجُبُ
إِنَّا رُزِئْنَا بِمَا لَمْ يُرْزَ ذُو شَجَنٍ
مِنَ الْبَرِيَّةِ لا عُجْمٍ وَ لا عُرْبٍ
ضَاقَتْ عَلَیَّ بِلادٌ بَعْدَ مَا رَحُبَتْ
وَ سِيمَ سِبْطَاكَ خَسْفاً فِيهِ لِی نَصَبٌ
فَأَنْتَ وَاللَّهِ خَيْرُ الْخَلْقِ كُلِّهِمْ
وَ أَصْدَقُ النَّاسِ حَيْثُ الصِّدْقُ وَ الْكَذِبُ
فَسَوْفَ نَبْكِيكَ مَا عِشْنَا وَ مَا بَقِيَتْ
مِنَّا الْعُيُونُ بِتِهْمَالٍ لَهَا سَكْبٌ
عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ، عَنِ الْبَاقِرِ علیه السلام قَالَ:
مَا رُئِيَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها ضَاحِكَةً قَطُّ مُنْذُ قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حَتَّى قُبِضَتْ.
بيان: «الرُّزء» بالضم و الهمزة: المصيبة بفقد الأعزة و رزئنا على صيغة المجهول أی أصبنا و أسقطت الهمزة للتخفيف (584) و قوله: «محضا خليقته» مفعول ثان لرزئنا على التجريد كقولهم:
لقيت بزيد أسداً أی رزئت به بشخص محض الخليقة لا يشوبها كدر و سوء و «الضريبة» الطبيعة و السجية و «الأعراق» جمع عرق بالكسر و هو الأصل من كلِّ شیء و «الشجن» بالتحريک الهمُّ و الحزن و «العجم» بالضمِّ و بالتحريک خلاف العرب و قال الجزریُّ: الخسف النقصان و الهوان و «سيم» كلّف و أُلزم و هملت عينه: فاضت.
در كتاب مناقب (585) می‌نویسد:
حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها بعد از شهادت پدر بزرگوارش این اشعار را سرود:
حقّاً که ما دچار مصیبت شخصی شدیم که مخلوقی محض و دارای طبیعت

و رگ و ریشه و حسب و نسب صاف و پاکی بود.
پدر جان! تو همان ماه شب چهارده و نوری بودی که موجودات از نور آن بهره‌مند می‌شدند، از طرف خدای با عزّت، کتاب‌هایی به تو نازل می‌گردید.
جبرئیل که روح القدس است به زیارت ما می‌آمد، ولی اکنون از نظر ما غائب شده و کلیّه‌ی اخبار آسمانی بر ما پوشیده و نامعلوم است.
پدر جان! ای کاش مرگ، قبل از تو ما را ربوده بود، آن هنگامی که تو درگذشتی و پرده‌ها بین ما و تو حائل شدند.
پدر جان! ما به یک مصیبتی مبتلا شدیم که هیچ مصیبت زده‌ای در میان خلق عرب و عجم به آن مبتلا نشد.
دنیا با آن وسعتی که برای من داشت اکنون تنگ شده، دو سبط تو حسن و حسین در نظر مردم دچار نقص و ذلّتی شده‌اند که مرا رنج می‌دهد.
پدر جان! به خدا قسم که تو بهترین خلق بودی، هر کجا که راست و دروغی در کار بود تو راستگوترین مردم بودی.
پدر جان! تا ما زنده باشیم و چشمان ما باقی و دارای اشک باشند برای تو گریه می‌کنیم.
عمر بن دینار از امام باقر علیه السلام نقل می‌کند که فرمود:
از زمان شهادت پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تا شهادت حضرت زهرا سلام الله علیها، کسی زهرای اطهر را خندان ندید.
بیان: «الرُّزء» به مصیبتی گفته می‌شود که در فقدان عزیزان باشد و در اینجا که «زُرِئنا» - به صیغه‌ی مجهول آمده - اصابت کرد ما را (به ما رسید)، معنا می‌شود.
و جمله‌ی «محضا خلیقته» مفعول دوّم است برای «رزئنا» (مانند جمله‌ی «لقیت بزید اسداً») و معنای آن این گونه می‌شود:
به ما مصیبت عزیزی رسید که او مخلوقی محض بود و هیچ کدورت بدی در او نبود.
و «الضریبة» به معنی طبیعت و سجیّه (خُلق و خوی) است.
و «الأعراق» جمع عِرَق است و اصل و ریشه‌ی هر چیزی را گویند.
و «الشَجَن» به معنای حزن و اندوه است و «العجم» - که عین را هم مضموم می‌آورند و هم مفتوح – نژاد غیر عرب را گویند.
و جزری گفته: «الخسف» به معنی نقصان و سبکی آمده و «سیم» یعنی مکلّف و مُلزم شد و «هملت عینه» یعنی اشکش جاری شد.

[روایت شماره] (28)

[الإحتجاج] فِيمَا احْتَجَّ بِهِ الْحَسَنُ علیه السلام عَلَى مُعَاوِيَةَ وَ أَصْحَابِهِ أَنَّهُ قَالَ لِمُغِيرَةَ بْنِ شُعْبَةَ: أَنْتَ ضَرَبْتَ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّى أَدْمَيْتَهَا وَ أَلْقَتْ مَا فِي بَطْنِهَا اسْتِذْلَالاً مِنْكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَ مُخَالَفَةً مِنْكَ لِأَمْرِهِ وَ انْتِهَاكاً لِحُرْمَتِهِ وَ قَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنْتِ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ اللَّهُ مُصَيِّرُكَ إِلَى النَّارِ.

در کتاب احتجاج (586) می‌نگارد:

از جمله‌ی احتجاج و استدلال‌هایی که امام حسن علیه السلام بر معاویه و یارانش کرد این بود که آن حضرت به مغیرة بن شعبه فرمود:

تو همان کسی هستی که فاطمه دختر پیغمبر خدا را زدی و بدنش را خون آلود نمودی و او بدین جهت جنین خود را سقط کرد. تو این عمل را، به علّت اینکه رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را ذلیل شماری و با امر آن حضرت مخالفت کنی و نسبت به آن بزرگوار هتک حرمت نموده باشی، انجام دادی. در صورتی که پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها می‌فرمود:

ای فاطمه! تو سرور و بزرگ زنان اهل بهشتی. [ای مغیره!] بدان که خدا تو را طعمه‌ی آتش جهنّم خواهد کرد.

[روایت شماره] (29)

أَقُولُ: وَجَدْتُ فِی کِتَابِ سُلَیْمِ بْنِ قَیْسٍ الْهلالِیِّ بِرِوَایَةِ أَبَانِ بْنِ أَبِی عَیَّاشٍ عَنْهُ، عَنْ سَلْمَانَ وَ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ قَالا: تُوُفِّیَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّمِ یَوْمَ تُوُفِّیَ فَلَمْ یُوضَعْ فِی حُفْرَتِهِ، حَتَّی نَکَثَ النَّاسُ وَ ارْتَدُّوا وَ أَجْمَعُوا عَلَی الْخِلافِ وَ اشْتَغَلَ عَلِیٌّ علیه السلام بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّی فَرَغَ مِنْ غُسْلِهِ وَ تَکْفِینِهِ وَ تَحْنِیطِهِ وَ وَضْعِهِ فِی حُفْرَتِهِ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَی تَأْلِیفِ الْقُرْآنِ وَ شُغِلَ عَنْهُمْ بِوَصِیَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

فَقَالَ عُمَرُ لِأَبِی بَکْرٍ یَا هَذَا إِنَّ النَّاسَ أَجْمَعِینَ قَدْ بَایَعُوکَ مَا خَلا هَذَا الرَّجُلَ وَ أَهْلَ بَیْتِهِ فَابْعَثْ إِلَیْهِ فَبَعَثَ إِلَیْهِ ابْنَ عَمٍّ لِعُمَرَ یُقَالُ لَهُ: قُنْفُذٌ، فَقَالَ لَهُ: یَا قُنْفُذُ انْطَلِقْ إِلَی عَلِیٍّ فَقُلْ لَهُ: أَجِبْ خَلِیفَةَ رَسُولِ اللَّهِ، فَبَعَثَا مِرَاراً وَ أَبَی عَلِیٌّ علیه السلام أَنْ یَأْتِیَهُمْ، فَوَثَبَ عُمَرُ غَضْبَانَ وَ نَادَی خَالِدَ بْنَ الْوَلِیدِ وَ قُنْفُذاً فَأَمَرَهُمَا أَنْ یَحْمِلا حَطَباً وَ نَاراً ثُمَّ أَقْبَلَ حَتَّی انْتَهَی إِلَی بَابِ عَلِیٍّ وَ فَاطِمَةَ علیهما السلام وَ فَاطِمَةُ قَاعِدَةٌ خَلْفَ الْبَابِ، قَدْ عَصَبَتْ رَأْسَهَا وَ نَحِلَ جِسْمُهَا فِی وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

فَأَقْبَلَ عُمَرُ حَتَّی ضَرَبَ الْبَابَ ثُمَّ نَادَی: یَا ابْنَ أَبِی طَالِبٍ افْتَحِ الْبَابَ! فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: یَا عُمَرُ مَا لَنَا وَ لَکَ لا تَدَعُنَا وَ مَا نَحْنُ فِیهِ،

قَالَ افْتَحِی الْبَابَ وَ إِلا أَحْرَقْنَا عَلَیْکُمْ، فَقَالَتْ یَا عُمَرُ أَمَا تَتَّقِی اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ تَدْخُلُ عَلَی بَیْتِی وَ تَهْجُمُ عَلَی دَارِی فَأَبَی أَنْ یَنْصَرِفَ، ثُمَّ دَعَا عُمَرُ بِالنَّارِ فَأَضْرَمَهَا فِی الْبَابِ فَأَحْرَقَ الْبَابَ ثُمَّ دَفَعَهُ عُمَرُ فَاسْتَقْبَلَتْهُ فَاطِمَةُ سلام الله علیها وَ صَاحَتْ یَا أَبَتَاهْ یَا رَسُولَ اللَّهِ فَرَفَعَ السَّیْفَ وَ هُوَ فِی غِمْدِهِ فَوَجَأَ بِهِ جَنْبَهَا فَصَرَخَتْ فَرَفَعَ السَّوْطَ فَضَرَبَ بِهِ ذِرَاعَهَا فَصَاحَتْ یَا أَبَتَاهْ.

فَوَثَبَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام فَأَخَذَ بَتَلابِیبِ عُمَرَ ثُمَّ هَزَّهُ فَصَرَعَهُ وَ وَجَأَ أَنْفَهُ وَ رَقَبَتَهُ وَ هَمَّ بِقَتْلِهِ، فَذَکَرَ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ مَا أَوْصَاهُ بِهِ مِنَ الصَّبْرِ وَ الطَّاعَةِ فَقَالَ:

وَ الَّذِی کَرَّمَ مُحَمَّداً بِالنُّبُوَّةِ یَا ابْنَ صُهَاکَ لَوْلا کِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَعَلِمْتَ أَنَّکَ لا تَدْخُلُ بَیْتِی، فَأَرْسَلَ عُمَرُ یَسْتَغِیثُ.

فَأَقْبَلَ النَّاسُ حَتَّی دَخَلُوا الدَّارَ فَکَاثَرُوهُ وَ أَلْقَوْا فِی عُنُقِهِ حَبْلاً فَحَالَتْ بَیْنَهُمْ وَ بَیْنَهُ فَاطِمَةُ عِنْدَ بَابِ الْبَیْتِ، فَضَرَبَهَا قُنْفُذُ الْمَلْعُونُ بِالسَّوْطِ فَمَاتَتْ حِینَ مَاتَتْ وَ إِنَّ فِی عَضُدِهَا کَمِثْلِ الدُّمْلُجِ مِنْ ضَرْبَتِهِ لَعَنَهُ اللَّهُ فَأَلْجَأَهَا إِلَی عِضَادَةِ بَیْتِهَا وَ دَفَعَهَا فَکَسَرَ ضِلْعَهَا مِنْ جَنْبِهَا فَأَلْقَتْ جَنِیناً مِنْ بَطْنِهَا فَلَمْ تَزَلْ صَاحِبَةَ فِرَاشٍ حَتَّی مَاتَتْ سلام الله علیها مِنْ ذَلِکَ شَهِیدَةً.

وَ سَاقَ الْحَدِیثَ الطَّوِیلَ فِی الدَّاهِیَةِ الْعُظْمَی وَ الْمُصِیبَةِ الْکُبْرَی إِلَی أَنْ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ:

ثُمَّ إِنَّ فَاطِمَةَ سلام الله عليها بَلَغَهَا أَنَّ أَبَابَكْرٍ قَبَضَ فَدَكاً فَخَرَجَتْ فِى نِسَاءِ بَنِي هَاشِمٍ حَتَّى دَخَلَتْ عَلَى أَبِى بَكْرٍ فَقَالَتْ:
يَا أَبَابَكْرٍ تُرِيدُ أَنْ تَأْخُذَ مِنِّى أَرْضاً جَعَلَهَا لِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَدَعَا أَبُوبَكْرٍ بِدَوَاةٍ لِيَكْتُبَ بِهِ لَهَا، فَدَخَلَ عُمَرُ فَقَالَ:
يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ لا تَكْتُبْ لَهَا حَتَّى تُقِيمَ الْبَيِّنَةَ بِمَا تَدَّعِى فَقَالَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها عَلِىٌّ وَ أُمُّ أَيْمَنَ يَشْهَدَانِ بِذَلِکَ، فَقَالَ عُمَرُ: لا تُقْبَلُ شَهَادَةُ امْرَأَةٍ أَعْجَمِيَّةٍ لا تُفْصِحُ وَ أَمَّا عَلِىٌّ فَيَجُرُّ النَّارَ إِلَى قُرْصَتِهِ. فَرَجَعَتْ فَاطِمَةُ مُغْتَاظَةً فَمَرِضَتْ وَ كَانَ عَلِىٌّ يُصَلِّى فِى الْمَسْجِدِ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ فَلَمَّا صَلَّى قَالَ لَهُ أَبُوبَكْرٍ وَ عُمَرُ: كَيْفَ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى أَنْ ثَقُلَتْ فَسَأَلا عَنْهَا وَ قَالا: قَدْ كَانَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهَا مَا قَدْ عَلِمْتَ فَإِنْ رَأَيْتَ أَنْ تَأْذَنَ لَنَا لِنَعْتَذِرَ إِلَيْهَا مِنْ ذَنْبِنَا،
قَالَ:
ذَاکَ إِلَيْكُمَا.
فَقَامَا فَجَلَسَا بِالْبَابِ وَ دَخَلَ عَلِىٌّ عليه السلام عَلى فَاطِمَةَ سلام الله عليها فَقَالَ لَهَا: أَيَّتُهَا الْحُرَّةُ فُلانٌ وَ فُلانٌ بِالْبَابِ يُرِيدَانِ أَنْ يُسَلِّمَا عَلَيْكِ فَمَا تُرِيدِينَ؟
قَالَتِ: الْبَيْتُ بَيْتُکَ وَ الْحُرَّةُ زَوْجَتُکَ، افْعَلْ مَا تَشَاءُ! فَقَالَ:
سُدِّى قِنَاعَکِ فَسَدَّتْ قِنَاعَهَا وَ حَوَّلَتْ وَجْهَهَا إِلَى الْحَائِطِ، فَدَخَلا وَ سَلَّمَا وَ قَالا: ارْضَىْ عَنَّا رَضِىَ اللَّهُ عَنْکِ فَقَالَتْ:
مَا دَعَا إِلَى هَذَا؟
فَقَالا اعْتَرَفْنَا بِالْإِسَاءَةِ وَ رَجَوْنَا أَنْ تُعْفِىَ عَنَّا فَقَالَتْ:
إِنْ كُنْتُمَا صَادِقَيْنِ فَأَخْبِرَانِى عَمَّا أَسْأَلُكُمَا عَنْهُ، فَإِنِّى لا أَسْأَلُكُمَا عَنْ أَمْرٍ إِلا وَ أَنَا عَارِفَةٌ بِأَنَّكُمَا تَعْلَمَانِهِ، فَإِنْ صَدَقْتُمَا عَلِمْتُ أَنَّكُمَا صَادِقَانِ فِى مَجِيئِكُمَا قَالا: سَلِى عَمَّا بَدَا لَکِ.
قَالَتْ:
نَشَدْتُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ سَمِعْتُمَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
«يَقُولُ فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّى فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِى» ؟ قَالا: نَعَمْ فَرَفَعَتْ يَدَهَا إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَتِ: اللَّهُمَّ إِنَّهُمَا قَدْ آذَيَانِى فَأَنَا أَشْكُوهُمَا إِلَيْکَ وَ إِلَى رَسُولِکَ، لا وَاللَّهِ لا أَرْضَى عَنْكُمَا أَبَداً حَتَّى أَلْقَى أَبِى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أُخْبِرَهُ بِمَا صَنَعْتُمَا فَيَكُونَ هُوَ الْحَاكِمَ فِيكُمَا قَالَ:
فَعِنْدَ ذَلِکَ دَعَا أَبُوبَكْرٍ بِالْوَيْلِ وَ الثُّبُورِ وَ جَزِعَ جَزَعاً شَدِيداً فَقَالَ عُمَرُ: تَجْزَعُ يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ مِنْ قَوْلِ امْرَأَةٍ؟
قَالَ:
فَبَقِيَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها بَعْدَ وَفَاةِ أَبِيهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَرْبَعِينَ لَيْلَةً فَلَمَّا اشْتَدَّ بِهَا الْأَمْرُ دَعَتْ عَلِيّاً عليه السلام وَ قَالَتْ:
يَا ابْنَ عَمِّ مَا أَرَانِى إلا لِمَا بِى وَ أَنَا أُوصِيکَ أَنْ تَتَزَوَّجَ بِأُمَامَةَ بِنْتِ أُخْتِى زَيْنَبَ

تَكُونُ لِوُلْدِی مِثْلِی وَ اتَّخِذْ لِی نَعْشاً فَإِنِّی رَأَیْتُ الْمَلائِکَةَ یَصِفُونَهُ لِی وَ أنْ لا یَشْهَدَ أَحَدٌ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ جِنَازَتِی وَ لا دَفْنِی وَ لا الصَلاةَ عَلَیَّ.
قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقُبِضَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها مِنْ یَوْمِهَا فَارْتَجَّتِ الْمَدِینَةُ بِالْبُکَاءِ مِنَ الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ وَ دَهِشَ النَّاسُ کَیَوْمٍ قُبِضَ فِیهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَأَقْبَلَ أَبُوبَکْرٍ وَ عُمَرُ یُعَزِّیَانِ عَلِیّاً علیه السلام وَ یَقُولانِ لَهُ یَا أَبَاالْحَسَنِ لا تَسْبِقْنَا بِالصَّلاةِ عَلَی ابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ، فَلَمَّا کَانَ اللَّیْلُ دَعَا عَلِیٌّ علیه السلام الْعَبَّاسَ وَ الْفَضْلَ وَ الْمِقْدَادَ وَ سَلْمَانَ وَ أَبَاذَرٍّ وَ عَمَّاراً فَقَدَّمَ الْعَبَّاسَ فَصَلَّی عَلَیْهَا وَ دَفَنُوهَا.
فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّاسُ أَقْبَلَ أَبُوبَکْرٍ وَ عُمَرُ وَ النَّاسُ یُرِیدُونَ الصَلاةَ عَلَی فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَقَالَ الْمِقْدَادُ: قَدْ دَفَنَّا فَاطِمَةَ الْبَارِحَةَ، فَالْتَفَتَ عُمَرُ إِلَی أَبِی بَکْرٍ فَقَالَ:
لَمْ أَقُلْ لَکَ إِنَّهُمْ سَیَفْعَلُونَ قَالَ الْعَبَّاسُ: إِنَّهَا أَوْصَتْ أَنْ لا تُصَلِّیَا عَلَیْهَا فَقَالَ عُمَرُ: لا تَتْرُکُونَ یَا بَنِی هَاشِمٍ حَسَدَکُمُ الْقَدِیمَ لَنَا أَبَداً إِنَّ هَذِهِ الضَّغَائِنَ الَّتِی فِی صُدُورِکُمْ لَنْ تَذْهَبَ، وَاللَّهِ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَنْبُشَهَا فَأُصَلِّیَ عَلَیْهَا، فَقَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :
وَاللَّهِ لَوْ رُمْتَ ذَاکَ یَا ابْنَ صُهَاکَ لا رَجَعَتْ إِلَیْکَ یَمِینُکَ، لَئِنْ سَلَلْتُ سَیَفِی لا غَمَدْتُهُ دُونَ إِزْهَاقِ نَفْسِکَ، فَانْکَسَرَ عُمَرُ وَ سَکَتَ وَ عَلِمَ أَنَّ عَلِیّاً علیه السلام إِذَا حَلَفَ صَدَقَ.
ثُمَّ قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام :
یَا عُمَرُ أَلَسْتَ الَّذِی هَمَّ بِکَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أَرْسَلَ إِلَیَّ فَجِئْتُ مُتَقَلِّداً سَیْفِی ثُمَّ أَقْبَلْتُ نَحْوَکَ لِأَقْتُلَکَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ «فَلا تَعْجَلْ عَلَیْهِمْ إِنَّما نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا» (587).
أقول: تمام الخبر مع الأخبار الأُخر المشتملة علی ما وقع علیها من الظلم أوردتها فی کتاب الفتن.
مؤلف گوید در کتاب سُلَیْم ابن قیس هلالی (588) از سلمان فارسی و عبدالله بن عبّاس روایت می‌کند که گفتند:
هنگامی که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید هنوز جنازه‌ی مقدّس آن حضرت را به خاک نسپرده بودند که مردم عهد و پیمان خود را شکستند و مُرتَد شدند و عَلَم مخالفت را برافراشتند.
امّا حضرت امیر علیه السلام مشغول غسل و کفن و حُنوط بدن مبارک پیغمبر شد تا اینکه آن بدن مقدّس را به خاک سپرد. سپس حضرت علی علیه السلام طبق وصیّت حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مشغول جمع آوری قرآن مجید شد.
پس از این جریان عمر به ابابکر گفت:
مردم عموماً غیر از علی و اهل بیتش با تو بیعت کردند، به دنبال وی بفرست تا بیاید و بیعت کند. ابابکر پسر عموی عمر را، که نامش قنفذ بود،

خواست و به او گفت:
نزد علی برو و به وی بگو، خلیفه‌ی پیغمبر تو را خواسته! چندین مرتبه قنفذ این مأموریت را انجام داد ولی حضرت امیر علیه السلام نزد آنان نیامد.
عمر در حالی که خشمناک بود برجست و خالد بن ولید را با قنفذ خواست. به ایشان دستور داد تا هیزم و آتش برداشتند و متوجّه خانه‌ی حضرت شدند. در آن موقع حضرت زهراء سلام الله علیها پشت در نشسته بود در حالتی که سر مبارک را با دستمال بسته، جسم آن معظّمه پس از شهادت رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ناتوان شده بود.
عمر همچنان رفت تا نزد خانه‌ی حضرت علی علیه السلام رسید دقُّ الباب کرد و فریاد زد:
ای پسر ابیطالب! در را باز کن! حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها به او فرمود:
ما را با تو چه کار، چرا نمی‌گذاری به عزاداری خویشتن مشغول باشیم؟!
عمر در جواب حضرتش گفت:
در را باز کن و اِلّا آتش به جان شما می‌زنیم!
حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها در جوابش فرمود:
آیا از خدای توانا نمی‌ترسی که داخل خانه‌ی من می‌شوی و به خانه‌ام حمله و هجوم می‌آوری؟
عمر حاضر نشد که برگردد! آنگاه آتش خواست و در خانه را آتش زد، وقتی در سوخت، او در را فشار داد، همین موقع بود که حضرت زهراء سلام الله علیها در مقابل او قرار گرفت و فریاد زد:
«یا اَبَتاه! یا رَسُول الله! » سپس عُمَر شمشیر خود را همان طور که در غلاف بود بلند کرد و به پهلوی حضرت فاطمه سلام الله علیها زد، تا ناله‌ی آن بانوی معظّمه بلند شد با تازیانه طوری به ساق دست آن حضرت نواخت که حضرتش صیحه‌ای زد و فرمود:
«یا اَبَتاه! ! » هنگامی که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام با این منظره مواجه شد از جای برخاست و کمربند عمر را گرفت و او را از جای کند و بر زمین افکند.
آنگاه بینی و گردن او را کوبید و تصمیم گرفت که او را به قتل رساند، امّا به یاد دستور پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم افتاد که به آن حضرت فرموده بود:
باید صبور و شکیبا باشی. لذا به او فرمود:
ای پسر صَهّاک! قسم به آن خدایی که حضرت محمّد را به مقام نُبوّت گرامی داشت اگر چنین نبود که من به خاطر امر خدا، باید صبر کنم تو می‌فهمیدی که نمی‌توانستی داخل خانه‌ی من بشوی! عمر همچنان استغاثه می‌کرد! !

بعد از این جریان مردم، در میان خانه‌ی حضرت علی علیه السلام ریختند و بر آن حضرت غلبه یافته و ریسمان به گردن مقدّسش انداختند! !
حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها نزد در آمد که حضرت امیر علیه السلام را از دست آنان رها کند ولی قنفذ، آن بانوی مظلومه را هدف تازیانه قرار داد! موقعی که حضرت زهراء سلام الله علیها به شهادت رسید اثر آن تازیانه نظیر یک بازوبند به بازوی آن حضرت بود.
آنگاه آن معظّمه را به سمت چهار چوب در خانه‌اش کشانید و در را فشار داد به طوری که استخوانهای پهلویش شکست و جنین خود را که در رحم داشت، سقط کرد! !
پس از این جریان حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها همچنان در بستر بیماری بود تا اینکه به شهادت رسید!
و این حدیث در این مصیبت بزرگ، طولانی‌ست تا اینکه ابن عبّاس می‌گوید:
سپس به گوش حضرت فاطمه سلام الله علیها رسید که ابوبکر فدک را گرفته! آن مظلومه با گروهی از زنان نزد ابوبکر آمد و به او فرمود:
آیا می‌خواهی زمینی را که پدرم پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من عطا فرموده، بگیری؟!
ابوبکر دوات خواست تا بنویسد فدک مال فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها باشد.
عمر وارد شد و به او گفت:
ای خلیفه‌ی پیامبر خدا! مبادا سند فدک را برای زهرا بنویسی تا برای مدّعای خود شاهد بیاورد.
حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:
علی علیه السلام و امّ ایمن برای مدّعای من شهادت می‌دهند.
عمر گفت:
شهادت زن عجمی که فصاحت ندارد، قبول نیست. علی هم روی خمیر خود آتش می‌کشد!
حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها با حالتی خشمناک مراجعت کرد و بیمار شد.
یک روز حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام در مسجد نمازهای پنج گانه را بجا می‌آورد، ابوبکر و عمر به آن حضرت گفتند:
دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در چه حال است؟
یا علی! چون از آن جریانی که بین ما و او گذشت آگاهی، چنانچه صلاح بدانی از آن بانو کسب اجازه کن تا ما نزد او آمده و از گناه خود عذرخواهی نمائیم؟
حضرت امیر علیه السلام فرمود:

اختیار با شما. ایشان برخاستند و بر در خانه‌ی حضرت زهراء سلام الله علیها آمدند.
حضرت امیر علیه السلام نزد حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها آمد و به ایشان فرمود:
ای بانوی با شخصیّت! ابابکر و عمر نزد در آمده‌اند و تصمیم دارند سلامی به تو بگویند، تو چه می‌گویی؟
حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها فرمود:
خانه خانه‌ی تو می‌باشد و من که بانویی آزاد هستم زوجه‌ی تو می‌باشم. هر عملی که می‌خواهی انجام بده.
حضرت امیر علیه السلام به آن مظلومه فرمود:
مقنعه‌ی خود را بپوش، آن بانو مقنعه‌ی خویشتن را پوشید و روی خود را به سمت دیوار نمود.
سپس آن دو نفر به حضور حضرتش آمده و سلام کردند و به حضرت زهراء سلام الله علیها گفتند:
از ما راضی باش تا خدا از تو راضی شود.
فرمود:
منظور شما چیست؟
گفتند:
ما قبول داریم که به تو ستم کردیم و در عین حال تقاضای عفو و بخشش داریم.
زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:
اگر شما راست می‌گویید این موضوعی را که من از شما می‌پرسم جواب بگویید و می‌دانم که جواب آن را می‌دانید. اگر جواب مرا درست گفتید یقین دارم برای این مطلبی که گفتید آمده اید.
گفتند:
آنچه در نظر داری بپرس.
حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:
شما را به خدا قسم می‌دهم آیا نشنیدید که پدرم پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم درباره‌ی من می‌فرمود:
فاطمه پاره‌ی تن من است، کسی که او را اذیّت کند مرا اذیّت کرده‌ست.
گفتند:
چرا.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها دست خود را به سوی آسمان بلند کرد و فرمود:
پروردگارا! این دو نفر مرا اذیّت کردند، من شکایت ایشان را به تو و به پیغمبر تو می‌کنم! نه به خدا، من هرگز از شما راضی نخواهم شد تا اینکه

نزد پدر بزرگوارم بروم و او را از این ظلم و ستمی که به من نمودید آگاه نمایم و آن حضرت درباره‌ی شما قضاوت نماید.
ابوبکر پس از شنیدن این مطلب صدا به واویلا بلند کرد و دچار جزع و فزع شدیدی شد! عمر به او گفت:
ای خلیفه‌ی پیامبر! آیا تو از سخن یک زن این طور جزع و فزع کنی؟
راوی می‌گوید:
حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها مدّت چهل روز بعد از شهادت پدر بزرگوارش زنده بود.
هنگامی که بیماری آن بانو شدید شد، حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام را خواست و به آن حضرت فرمود:
ای پسر عمو! من خودم را آماده‌ی سفر آخرت می‌بینم. من به تو وصیّت می‌کنم، با امامه دختر خواهرم زینب ازدواج نمایی، زیرا او برای فرزندانم نظیر خودم می‌باشد.
یک تابوت برای من پیش بینی کن، زیرا ملائکه اوصاف آن را برای من شرح داده‌اند. مبادا در موقع تشییع جنازه و دفن و نماز خواندن به بدن من، احدی از دشمنان خدا حاضر گردد! !
ابن عبّاس می‌گوید:
حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها همان روز به شهادت رسید.
مردان و زنان مدینه عموماً غرق ضجّه و گریه شدند و مردم دچار مصیبتی گردیدند که در روز شهادت پدرش حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دچار شده بودند. ابوبکر و عمر نزد حضرت امیر علیه السلام آمدند و پس از اینکه تسلیت گفتند، به آن حضرت گفتند:
مبادا قبل از ما بر بدن دختر پیامبر نماز بگذاری!
ولی هنگامی که شب شد حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام ، عبّاس، فضل، مقداد، سلمان، ابوذر و عمّار را خواست.
آنگاه بر بدن مبارک آن مظلومه نماز خواندند و حضرتش را به خاک سپردند.
موقعی که صبح شد ابوبکر و عمر با مردم مدینه آمدند تا بر بدن حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها نماز بخوانند. ولی مقداد گفت:
فاطمه را شب گذشته به خاک سپردیم.
عمر متوجّه ابوبکر شد و گفت:
نگفتم ایشان کار خودشان را خواهند کرد! !
عبّاس گفت:
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها خودش وصیّت کرد شما بر بدنش نماز نخوانید! عمر گفت:
ای بنی هاشم! شما آن حسادتی را که از قدیم الایام با ما داشتید هرگز

ترک نخواهید کرد، آن کینه و دشمنی‌هایی که در سینه‌ی شماست از بین نخواهد رفت؟! به خدا قسم من تصمیم دارم که قبر فاطمه سلام الله علیها را نبش کنم و بر جنازه‌اش نماز بخوانم!
حضرت امیر علیه السلام فرمود:
ای پسر صهّاک! به خدا قسم اگر یک چنین عملی را انجام دهی قَسَمی را که خورده‌ای به تو بازمی گردانم و اگر این شمشیر را از غلاف بکشم آن را غلاف نمی‌کنم تا اینکه تو را هلاک نمایم.
عمر جا خورد و ساکت شد، زیرا می‌دانست حضرت علی علیه السلام هر گاه قَسَم بخورد، طبق قَسَم خود عمل خواهد کرد.
آنگاه به وی فرمود:
آیا تو آن کسی نیستی که پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تصمیم گرفت تو را بکشد، آن حضرت به دنبال من فرستاد، من با شمشیر کشیده نزد تو آمدم که تو را به قتل برسانم و خدای علیم این آیه را نازل کرد:
«علیه آنان عجله منمای، زیرا ما آنچه را که باید برای آنان آماده کنیم، آماده کرده ایم».
علامه‌ی مجلسی رحمة الله علیه می‌فرماید:
تمام این خبر با اخبار دیگر را که مشتمل است بر ظلم‌هایی که بر آن معظّمه وارد شده، در کتاب «اَلْفِتَنْ» نقل کرده‌ایم.

[روایت شماره] (30)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارِ: عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
مَاتَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها مَا بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ وَ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ علیه السلام أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَمَّا احْتُضِرَتْ نَظَرَتْ نَظَراً حَادّاً ثُمَّ قَالَتْ:
السَّلَامُ عَلَى جَبْرَئِيلَ، السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ مَعَ رَسُولِكَ، اللَّهُمَّ فِى رِضْوَانِكَ وَ جِوَارِكَ وَ دَارِكَ دَارِالسَّلَامِ، ثُمَّ قَالَتْ:
أَتَرَوْنَ مَا أَرَى؟ فَقِيلَ لَهَا مَا تَرَى؟
قَالَتْ:
هَذِهِ مَوَاكِبُ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ هَذَا جَبْرَئِيلُ وَ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ وَ يَقُولُ: يَا بُنَيَّةِ اقْدَمِى فَمَا أَمَامَكِ خَيْرٌ لَكِ.
وَ عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ علیه السلام أَنَّ فَاطِمَةَ سلام الله علیها لَمَّا احْتُضِرَتْ سَلَّمَتْ عَلَى جَبْرَئِيلَ وَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ سَلَّمَتْ عَلَى مَلَكِ الْمَوْتِ وَ سَمِعُوا حِسَّ الْمَلَائِكَةِ وَ وَجَدُوا رَائِحَةً طَيِّبَةً كَأَطْيَبِ مَا يَكُونُ مِنَ الطِّيبِ.
وَ عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:
إِنَّ فَاطِمَةَ سلام الله علیها عَاشَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سِتَّةَ أَشْهُرٍ.
وَ عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:
مَكَثَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها فِى مَرَضِهَا خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْماً وَ تُوُفِّيَتْ.
وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام قَالَ:
شَهِدَ دَفْنَهَا سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ وَ الْمِقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَ أَبُوذَرٍّ الْغِفَارِيُّ وَ ابْنُ مَسْعُودٍ وَ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِالْمُطَّلِبِ وَ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ.
وَ عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ علیه السلام عَنْ آبَائِهِ: أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عَاشَتْ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سِتَّةَ أَشْهُرٍ مَا رُئِيَتْ ضَاحِكَةً وَ عَنْهُ علیه السلام أَنَّ فَاطِمَةَ كُفِّنَتْ فِى سَبْعَةِ أَثْوَابٍ.
وَ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عُلْوَانَ، عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفٍ، عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:
بُدُوُّ مَرَضِ فَاطِمَةَ بَعْدَ خَمْسِينَ لَيْلَةً مِنْ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَعَلِمَتْ أَنَّهَا الْوَفَاةُ فَاجْتَمَعَتْ لِذَلِكَ تَأْمُرُ عَلِيّاً بِأَمْرِهَا وَ تُوصِيهِ بِوَصِيَّتِهَا وَ تَعْهَدُ إِلَيْهِ عُهُودَهَا وَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ علیه السلام يَجْزَعُ لِذَلِكَ وَ يُطِيعُهَا فِى جَمِيعِ مَا تَأْمُرُهُ.
فَقَالَتْ:

يَا أبَاالْحَسَنِ إِنَّ رَسُولَ اللّهِ صَلّی اللّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلّم عَهِدَ إِلَيَّ وَ حَدَّثَنِی أَنِّی أَوَّلُ أَهْلِهِ لُحُوقاً بِهِ وَ لا بُدَّ مِمَّا لا بُدَّ مِنْهُ، فَاصْبِرْ لِأَمْرِ اللَّهِ تَعَالَی وَ ارْضَ بِقَضَائِهِ،

قَالَ:

وَ أَوْصَتْهُ بِغُسْلِهَا وَ جَهَازِهَا وَ دَفْنِهَا لَيْلاً فَفَعَلَ،

قَالَ:

وَ أَوْصَتْهُ بِصَدَقَتِهَا وَ تَرَكَتِهَا قَالَ:

فَلَمَّا فَرَغَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ مِنْ دَفْنِهَا لَقِيَهُ الرَّجُلانِ فَقَالا لَهُ: مَا حَمَلَکَ عَلَی مَا صَنَعْتَ؟

قَالَ:

وَصِيَّتُهَا وَ عَهْدُهَا.

در کتاب مصباح الانوار از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها مابین نماز مغرب و عشاء به شهادت رسید.

عبدالله بن حسن از پدران خود روایت می‌کند حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها در حالت احتضار، یک نظر تندی کرد و فرمود:

سلام بر جبرئیل، سلام بر رسول خدا، خدایا! مرا با رسول خود محشور کن. پروردگارا! مرا در بهشت و جوار خود جای بده. خانه‌ی تو خانه‌ی سلامت است.

سپس فرمود:

آیا آنچه را که من می‌بینم شما هم می‌بینید؟ پس گفته شد:

چه می‌بینی؟

فرمود:

این گروه‌های اهل آسمان‌ها است، این جبرئیل و این پیامبر خداست که به من می‌فرمایند:

دخترم بیا، زیرا این نعمت‌هایی که تو در جلو داری برایت بهتر است.

زید بن علی علیه السلام می‌گوید:

موقعی که شهادت حضرت فاطمه سلام الله علیها نزدیک شد آن حضرت به جبرئیل و حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و ملک الموت سلام کرد. حاضرین حضور ملائکه را حس کردند و بهترین بوی مشک را یافتند.

و از امام باقر علیه السلام نقل شده که فرمود:

همانا فاطمه سلام الله علیها بعد از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شش ماه زندگی کرد.

و همچنین از امام باقر علیه السلام نقل شده که فرمود:

بیماری فاطمه سلام الله علیها پانزده روز طول کشید و پس از آن به شهادت رسید.
و از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود:
حاضرین در دفن حضرت زهرا سلام الله علیها سلمان فارسی و مقداد بن اسود و ابوذر غفّاری و ابن مسعود و عبّاس بن عبدالمطلّب و زبیر بن عوام بودند.
و حضرت امام باقر علیه السلام از پدران بزرگوارشان: نقل کرده‌اند:
همانا فاطمه سلام الله علیها دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پس از پیامبر، شش ماه زنده بود و کسی او را در آن شش ماه خندان ندید
و همچنین از آن حضرت نقل شده:
همانا فاطمه سلام الله علیها در هفت قطعه پارچه، کفن شد.
و از حسین بن عُلوان روایت شده که او از سعد بن طریف و او از امام باقر علیه السلام نقل کرده که آن حضرت فرمود:
بیماری فاطمه سلام الله علیها پنجاه شب پس از شهادت رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آشکار شد، پس وقتی آن حضرت آگاه شد که در همین بیماری از دنیا خواهد رفت، لذا توصیه‌هایش را به حضرت علی علیه السلام فرمود و با او عهدهایی نمود و حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام بسیار ناله و زاری می‌کرد و به همه‌ی وصیّت‌ها و سفارش‌های حضرت فاطمه سلام الله علیها عمل کرد.
(و از جمله سفارش‌های آن حضرت این بود که) ای ابوالحسن! رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من خبر داده که اوّلین شخص از خانواده‌ی او هستم که به ایشان ملحق می‌شوم، پس گریزی از مرگ نیست، در مقابل امر خداوند صبر پیشه کن و راضی باش به رضای او.
و حضرت امام باقر علیه السلام فرمود:
و (از جمله وصایای آن حضرت به امیرالمؤمنین علی علیه السلام این بود که) او را شبانه غسل، کفن و دفن نماید و حضرت علی علیه السلام نیز همه‌ی این وصایا را انجام داد.
حضرت امام محمّد باقر علیه السلام فرمود:
ایشان راجع به صدقات و ارثیه‌اش نیز توصیه‌هایی فرمود:
پس چون امیرالمؤمنین علیه السلام از دفن حضرت فاطمه سلام الله علیها فارغ شد آن دو نفر (ابوبکر و عمر) آن حضرت را ملاقات کردند و عرض کردند:
چه چیزی باعث شد که چنین کاری انجام دهی؟
حضرت پاسخ فرمود:
وصیّت و عهدی بود که از من گرفته بود.

[علل الشّرائع] حَدَّثَنَا عَلِیُّ بْنُ أَحْمَدَ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُوالْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِی الْمِقْدَامِ وَ زِیَادِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ قَالا: أَتَی رَجُلٌ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام فَقَالَ لَهُ: یَرْحَمُکَ اللَّهُ هَلْ تُشَیَّعُ الْجِنَازَةُ بِنَارٍ وَ یُمْشَی مَعَهَا بِمِجْمَرَةٍ وَ قِنْدِیلٍ أَوْ غَیْرِ ذَلِکَ مِمَّا یُضَاءُ بِهِ؟ قَالَ فَتَغَیَّرَ لَوْنُ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام مِنْ ذَلِکَ وَ اسْتَوَی جَالِساً ثُمَّ قَالَ:
إِنَّهُ جَاءَ شَقِیٌّ مِنَ الْأَشْقِیَاءِ إِلَی فَاطِمَةَ بِنْتِ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَقَالَ لَهَا: أَمَا عَلِمْتِ أَنَّ عَلِیّاً قَدْ خَطَبَ بِنْتَ أَبِی جَهْلٍ فَقَالَتْ:
حَقّاً مَا تَقُولُ فَقَالَ:
حَقّاً مَا أَقُولُ - ثَلاثَ مَرَّاتٍ - فَدَخَلَهَا مِنَ الْغَیْرَةِ مَا لا تَمْلِکُ نَفْسَهَا وَ ذَلِکَ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی کَتَبَ عَلَی النِّسَاءِ غَیْرَةً وَ کَتَبَ عَلَی الرِّجَالِ جِهَاداً وَ جَعَلَ لِلْمُحْتَسِبَةِ الصَّابِرَةِ مِنْهُنَّ مِنَ الْأَجْرِ مَا جَعَلَ لِلْمُرَابِطِ الْمُهَاجِرِ فِی سَبِیلِ اللَّهِ.
قَالَ:
فَاشْتَدَّ غَمُّ فَاطِمَةَ سلام الله علیها مِنْ ذَلِکَ وَ بَقِیَتْ مُتَفَکِّرَةً هِیَ حَتَّی أَمْسَتْ وَ جَاءَ اللَّیْلُ حَمَلَتِ الْحَسَنَ عَلَی عَاتِقِهَا الْأَیْمَنِ وَ الْحُسَیْنَ عَلَی عَاتِقِهَا الْأَیْسَرِ وَ أَخَذَتْ بِیَدِ أُمِّ کُلْثُومٍ الْیُسْرَی بِیَدِهَا الْیُمْنَی ثُمَّ تَحَوَّلَتْ إِلَی حُجْرَةِ أَبِیهَا فَجَاءَ عَلِیٌّ علیه السلام فَدَخَلَ فِی حُجْرَتِهِ فَلَمْ یَرَ فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَاشْتَدَّ لِذَلِکَ غَمُّهُ وَ عَظُمَ عَلَیْهِ وَ لَمْ یَعْلَمِ الْقِصَّة مَا هِیَ فَاسْتَحْیَا أَنْ یَدْعُوَهَا مِنْ مَنْزِلِ أَبِیهَا فَخَرَجَ إِلَی الْمَسْجِدِ فَصَلَّی فِیهِ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ جَمَعَ شَیْئاً مِنْ کَثِیبِ الْمَسْجِدِ وَ اتَّکَأَ عَلَیْهِ.
فَلَمَّا رَأَی النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مَا بِفَاطِمَةَ مِنَ الْحُزْنِ أَفَاضَ عَلَیْهِ الْمَاءَ ثُمَّ لَبِسَ ثَوْبَهُ وَ دَخَلَ الْمَسْجِدَ، فَلَمْ یَزَلْ یُصَلِّی بَیْنَ رَاکِعٍ وَ سَاجِدٍ وَ کُلَّمَا صَلَّی رَکْعَتَیْنِ دَعَا اللَّهَ أَنْ یُذْهِبَ مَا بِفَاطِمَةَ مِنَ الْحُزْنِ وَ الْغَمِّ وَ ذَلِکَ أَنَّهُ خَرَجَ مِنْ عِنْدِهَا وَ هِیَ تَتَقَلَّبُ وَ تَتَنَفَّسُ الصُّعَدَاءَ فَلَمَّا رَآهَا النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَنَّهَا لا یَهْنَؤُهَا النَّوْمُ وَ لَیْسَ لَهَا قَرَارٌ قَالَ لَهَا: قُومِی یَا بُنَیَّةِ فَقَامَتْ فَحَمَلَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الْحَسَنَ وَ حَمَلَتْ فَاطِمَةُ الْحُسَیْنَ وَ أَخَذَتْ بِیَدِ أُمِّ کُلْثُومٍ فَانْتَهَی إِلَی عَلِیٍّ علیه السلام وَ هُوَ نَائِمٌ فَوَضَعَ النَّبِیُّ رِجْلَهُ عَلَی رِجْلِ عَلِیٍّ فَغَمَزَهُ وَ قَالَ:
قُمْ یَا أَبَا تُرَابٍ فَکَمْ سَاکِنٍ أَزْعَجْتَهُ، ادْعُ لِی أَبَابَکْرٍ مِنْ دَارِهِ وَ عُمَرَ مِنْ مَجْلِسِهِ وَ طَلْحَةَ.
فَخَرَجَ عَلِیٌّ علیه السلام فَاسْتَخْرَجَهُمَا مِنْ مَنْزِلِهِمَا وَ اجْتَمَعُوا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
یَا عَلِیُّ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّی وَ أَنَا مِنْهَا، فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِی [وَ مَنْ آذَانِی فَقَدْ آذَی اللَّهَ] (589) وَ مَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِی کَانَ کَمَنْ آذَاهَا فِی

حَيَاتِی وَ مَنْ آذَاهَا فِی حَيَاتِی كَانَ كَمَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِی؟
قَالَ:
فَقَالَ عَلِیٌّ: بَلَی يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ:
فَقَالَ فَمَا دَعَاکَ إِلَی مَا صَنَعْتَ؟
فَقَالَ عَلِیٌّ: وَ الَّذِی بَعَثَکَ بِالْحَقِّ نَبِيّاً مَا كَانَ مِنِّی مِمَّا بَلَغَهَا شَیْ‌ءٌ وَ لا حَدَّثَتْ بِهَا نَفْسِی فَقَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم صَدَقْتَ وَ صَدَقْتَ.
فَفَرِحَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها بِذَلِکَ وَ تَبَسَّمَتْ حَتَّی رُئِیَ ثَغْرُهَا فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ: إِنَّهُ لَعَجَبٌ لِحِينِهِ مَا دَعَاهُ إِلَی مَا دَعَانَا هَذِهِ السَّاعَةَ قَالَ:
ثُمَّ أَخَذَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِيَدِ عَلِیٍّ عليه السلام فَشَبَّکَ أَصَابِعَهُ بِأَصَابِعِهِ فَحَمَلَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الْحَسَنَ وَ حَمَلَ الْحُسَيْنَ عَلِیٌّ عليه السلام وَ حَمَلَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها أُمَّ كُلْثُومٍ وَ أَدْخَلَهُمُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بَيْتَهُمْ وَ وَضَعَ عَلَيْهِمْ قَطِيفَةً وَ اسْتَوْدَعَهُمُ اللَّهَ ثُمَّ خَرَجَ وَ صَلَّی بَقِيَّةَ اللَّيْلِ.
فَلَمَّا مَرِضَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها مَرَضَهَا الَّذِی مَاتَتْ فِيهِ أَتَيَاهَا عَائِدَيْنِ وَ اسْتَأْذَنَا عَلَيْهَا فَأَبَتْ أَنْ تَأْذَنَ لَهُمَا فَلَمَّا رَأَی ذَلِکَ أَبُوبَكْرٍ أَعْطَی اللَّهَ عَهْداً لا يُظِلُّهُ سَقْفُ بَيْتٍ حَتَّی يَدْخُلَ عَلَی فَاطِمَةَ سلام الله عليها وَ يَتَرَاضَاهَاف فَبَاتَ لَيْلَةً فِی الصَّقِيعِ مَا أَظَلَّهُ شَیْ‌ءٌ ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ أَتَی عَلِيّاً عليه السلام فَقَالَ لَهُ: إِنَّ أَبَابَكْرٍ شَيْخٌ رَقِيقُ الْقَلْبِ وَ قَدْ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فِی الْغَارِ فَلَهُ صُحْبَةٌ وَ قَدْ أَتَيْنَاهَا غَيْرَ هَذِهِ الْمَرَّةِ مِرَاراً نُرِيدُ الْإِذْنَ عَلَيْهَا وَ هِیَ تَأْبَی أَنْ تَأْذَنَ لَنَا حَتَّی نَدْخُلَ عَلَيْهَا فَنَتَرَاضَی فَإِنْ رَأَيْتَ أَنْ تَسْتَأْذِنَ لَنَا عَلَيْهَا فَافْعَلْ،
قَالَ:
نَعَمْ، فَدَخَلَ عَلِیٌّ عَلَی فَاطِمَةَ سلام الله عليها فَقَالَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ قَدْ كَانَ مِنْ هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ مَا قَدْ رَأَيْتِ وَ قَدْ تَرَدَّدَا مِرَاراً كَثِيرَةً وَ رَدَدْتِهِمَا وَ لَمْ تَأْذَنِی لَهُمَا وَ قَدْ سَأَلانِی أَنْ أَسْتَأْذِنَ لَهُمَا عَلَيْکِ فَقَالَتْ:
وَاللَّهِ لا آذَنُ لَهُمَا وَ لا أُكَلِّمُهُمَا كَلِمَةً مِنْ رَأْسِی حَتَّی أَلْقَی أَبِی فَأَشْكُوَهُمَا إِلَيْهِ بِمَا صَنَعَاهُ وَ ارْتَكَبَاهُ مِنِّی.
قَالَ عَلِیٌّ عليه السلام فَإِنِّی ضَمِنْتُ لَهُمَا ذَلِکِ،
قَالَتْ:
إِنْ كُنْتَ قَدْ ضَمِنْتَ لَهُمَا شَيْئاً فَالْبَيْتُ بَيْتُکَ وَ النِّسَاءُ تَتْبَعُ الرِّجَالَ لا أُخَالِفُ عَلَيْکَ بِشَیْ‌ءٍ فَأْذَنْ لِمَنْ أَحْبَبْتَ، فَخَرَجَ عَلِیٌّ عليه السلام فَأَذِنَ لَهُمَا فَلَمَّا وَقَعَ بَصَرُهُمَا عَلَی فَاطِمَةَ سلام الله عليها سَلَّمَا عَلَيْهَا فَلَمْ تَرُدَّ عَلَيْهِمَا وَ حَوَّلَتْ وَجْهَهَا عَنْهُمَا فَتَحَوَّلا وَ اسْتَقْبَلا وَجْهَهَا حَتَّی فَعَلَتْ مِرَاراً وَ قَالَتْ:
يَا عَلِیُّ جَافِ الثَّوْبَ وَ قَالَتْ لِنِسْوَةٍ حَوْلَهَا: حَوِّلْنَ وَجْهِی، فَلَمَّا حَوَّلْنَ وَجْهَهَا حَوَّلا إِلَيْهَا فَقَالَ أَبُوبَكْرٍ: يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ إِنَّمَا أَتَيْنَاکِ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِکِ وَ اجْتِنَابَ سَخَطِکِ نَسْأَلُکِ أَنْ تَغْفِری لَنَا وَ تَصْفَحِی عَمَّا كَانَ مِنَّا إِلَيْکِ،

قَالَتْ لا أكَلِمُكُمَا مِنْ رَأسِى كَلِمَةً وَاحِدَةً حَتَّى ألقَى أبِى وَ أشْكُوَكُمَا إِلَيْهِ وَ أَشْكُوَ صُنْعَكُمَا وَ فِعَالَكُمَا وَ مَا ارْتَكَبْتُمَا مِنِّى.
قَالا إِنَّا جِئْنَا مُعْتَذِرَيْنِ مُبْتَغِين [مُبْتَغِيَيْنِ] مَرْضَاتِكِ فَاغْفِرِى وَ اصْفَحِى عَنَّا وَ لا تُؤَاخِذِينَا بِمَا كَانَ مِنَّا، فَالْتَفَتَتْ إِلَى عَلِيٍّ عليه السلام وَ قَالَتْ:
إِنِّى لا أُكَلِّمُهُمَا مِنْ رَأسِى كَلِمَةً حَتَّى أَسْأَلَهُمَا عَنْ شَىْءٍ سَمِعَاهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَإِنْ صَدَقَانِى رَأَيْتُ رَأْيِى قَالا: اللَّهُمَّ ذَلِكَ لَهَا وَ إِنَّا لا نَقُولُ إِلا حَقّاً وَ لا نَشْهَدُ إِلا صِدْقاً.
فَقَالَتْ:
أَنْشِدُكُمَا بِاللَّهِ أَتَذْكُرَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم اسْتَخْرَجَكُمَا فِى جَوْفِ اللَّيْلِ بِشَىْءٍ كَانَ حَدَثَ مِنْ أَمْرِ عَلِيٍّ؟
فَقَالا: اللَّهُمَّ نَعَم، فَقَالَتْ:
أُنْشِدُكُمَا بِاللَّه هَلْ سَمِعْتُمَا النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَقُولُ فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّى وَ أَنَا مِنْهَا مَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِى وَ مَنْ آذَانِى فَقَدْ آذَى اللَّهَ وَ مَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِى فَكَانَ كَمَنْ آذَاهَا فِى حَيَاتِى وَ مَنْ آذَاهَا فِى حَيَاتِى كَانَ كَمَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِى؟ قَالا: اللَّهُمَّ نَعَمْ فَقَالَتِ: الْحَمْدُلِلَّهِ.
ثُمَّ قَالَتِ: اللَّهُمَّ إِنِّى أُشْهِدُكَ فَاشْهَدُوا يَا مَنْ حَضَرَنِى أَنَّهُمَا قَدْ آذَيَانِى فِى حَيَاتِى وَ عِنْدَ مَوْتِى، وَاللَّهِ لا أُكَلِّمُكُمَا مِنْ رَأسِى كَلِمَةً حَتَّى أَلْقَى رَبِّى فَأَشْكُوَكُمَا إِلَيْهِ بِمَا صَنَعْتُمَا بِهِ وَ بِى وَ ارْتَكَبْتُمَا مِنِّى، فَدَعَا أَبُوبَكْرٍ بِالْوَيْلِ وَ الثُّبُورِ وَ قَالَ:
لَيْتَ أُمِّى لَمْ تَلِدْنِى، فَقَالَ عُمَرُ: عَجَباً لِلنَّاسِ كَيْفَ وَلَّوْكَ أُمُورَهُمْ وَ أَنْتَ شَيْخٌ قَدْ خَرِفْتَ تَجْزَعُ لِغَضَبِ امْرَأَةٍ وَ تَفْرَحُ بِرِضَاهَا وَ مَا لِمَنْ أَغْضَبَ امْرَأَةً وَ قَامَا وَ خَرَجَا.
قَالَ:
فَلَمَّا نُعِىَ إِلَى فَاطِمَةَ سلام الله عليها نَفْسُهَا أَرْسَلَتْ إِلَى أُمِّ أَيْمَنَ وَ كَانَتْ أَوْثَقَ نِسَائِهَا عِنْدَهَا وَ فِى نَفْسِهَا فَقَالَتْ:
يَا أُمَّ أَيْمَنَ إِنَّ نَفْسِى نُعِيَتْ إِلَىَّ فَادْعِى لِى عَلِيّاً فَدَعَتْهُ لَهَا فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهَا قَالَتْ لَهُ: يَا ابْنَ الْعَمِّ أُرِيدُ أَنْ أُوصِيَكَ بِأَشْيَاءَ فَاحْفَظْهَا عَلَىَّ فَقَالَ لَهَا: قُولِى مَا أَحْبَبْتِ،
قَالَتْ لَهُ: تَزَوَّجْ فُلانَةَ تَكُونُ مُرَبِّيَةً لِوُلْدِى مِنْ بَعْدِى مِثْلِى وَ اعْمَلْ نَعْشاً رَأَيْتُ الْمَلائِكَةَ قَدْ صَوَّرَتْهُ لِى فَقَالَ لَهَا عَلِىٌّ: أَرِينِى كَيْفَ صُورَتُهُ، فَأَرَتْهُ ذَلِكَ كَمَا وَصَفَتْ لَهُ وَ كَمَا أَمَرَتْ بِهِ، ثُمَّ قَالَتْ:
فَإِذَا أَنَا قَضَيْتُ نَحْبِى فَأَخْرِجْنِى مِنْ سَاعَتِكَ أَىَّ سَاعَةٍ كَانَتْ مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ وَ لا يَحْضُرَنَّ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ وَ أَعْدَاءِ رَسُولِهِ لِلصَّلاةِ عَلَىَّ،
قَالَ عَلِىٌّ عليه السلام :
أَفْعَلُ.
فَلَمَّا قَضَتْ نَحْبَهَا سلام الله عليها وَ هُمْ فِى ذَلِكَ فِى جَوْفِ اللَّيْل أَخَذَ عَلِىٌّ

عليه السلام فِی جَهَازِهَا مِنْ سَاعَتِهِ کَمَا أوْصَتْهُ، فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ جَهَازِهَا، أخْرَجَ عَلِیٌّ الْجِنَازَةَ وَ أَشْعَلَ النَّارَ فِی جَرِیدِ النَّخْلِ وَ مَشَی مَعَ الْجِنَازَةِ بِالنَّارِ، حَتَّی صَلَّی عَلَیْهَا وَ دَفَنَهَا لَیْلاً.

فَلَمَّا أَصْبَحَ أَبُوبَکْرٍ وَ عُمَرُ عَاوَدَا عَائِدَیْنِ لِفَاطِمَةَ فَلَقِیَا رَجُلاً مِنْ قُرَیْشٍ فَقَالا لَهُ: مِنْ أیْنَ أَقْبَلْتَ؟

قَالَ:

عَزَّیْتُ عَلِیّاً بِفَاطِمَةَ، قَالا: وَ قَدْ مَاتَتْ؟

قَالَ:

نَعَمْ وَ دُفِنَتْ فِی جَوْفِ اللَّیْلِ، فَجَزِعَا جَزَعاً شَدِیداً ثُمَّ أَقْبَلا إِلَی عَلِیٍّ علیه السلام فَلَقِیَاهُ فَقَالا لَهُ: وَاللَّهِ مَا تَرَکْتَ شَیْئاً مِنْ غَوَائِلِنَا وَ مَسَاءَتِنَا وَ مَا هَذَا إِلا مِنْ شَیْءٍ فِی صَدْرِکَ عَلَیْنَا، هَلْ هَذَا إِلا کَمَا غَسَّلْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دُونَنَا وَ لَمْ تُدْخِلْنَا مَعَکَ وَ کَمَا عَلَّمْتَ ابْنَکَ أَنْ یَصِیحَ بِأَبِی بَکْرٍ أَنِ: انْزِلْ عَنْ مِنْبَرِ أَبِی.

فَقَالَ لَهُمَا عَلِیٌّ علیه السلام :

أَتُصَدِّقَانِّی إِنْ حَلَفْتُ لَکُمَا؟ قَالا: نَعَمْ، فَحَلَفَ فَأَدْخَلَهُمَا عَلَی الْمَسْجِدِ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَقَدْ أَوْصَانِی وَ قَدْ تَقَدَّمَ إِلَیَّ أَنَّهُ لا یَطَّلِعُ عَلَی عَوْرَتِهِ أَحَدٌ إِلا ابْنُ عَمِّهِ، فَکُنْتُ أُغَسِّلُهُ وَ الْمَلائِکَةُ تُقَلِّبُهُ وَ الْفَضْلُ بْنُ الْعَبَّاسِ یُنَاوِلُنِی الْمَاءَ وَ هُوَ مَرْبُوطُ الْعَیْنَیْنِ بِالْخِرْقَةِ وَ لَقَدْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْزِعَ الْقَمِیصَ فَصَاحَ بِی صَائِحٌ مِنَ الْبَیْتِ سَمِعْتُ الصَّوْتَ وَ لَمْ أَرَ الصُّورَةَ: لا تَنْزِعْ قَمِیصَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ لَقَدْ سَمِعْتُ الصَّوْتَ یُکَرِّرُهُ عَلَیَّ فَأَدْخَلْتُ یَدِی مِنْ بَیْنِ الْقَمِیصِ فَغَسَّلْتُهُ، ثُمَّ قُدِّمَ إِلَیَّ الْکَفَنُ فَکَفَّنْتُهُ، ثُمَّ نَزَعْتُ الْقَمِیصَ بَعْدَ مَا کَفَّنْتُهُ.

وَ أَمَّا الْحَسَنُ ابْنِی فَقَدْ تَعْلَمَانِ وَ یَعْلَمُ أَهْلُ الْمَدِینَةِ أَنَّهُ کَانَ یَتَخَطَّی الصُّفُوفَ حَتَّی یَأْتِیَ النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ هُوَ سَاجِدٌ فَیَرْکَبَ ظَهْرَهُ فَیَقُومُ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ یَدُهُ عَلَی ظَهْرِ الْحَسَنِ وَ الْأُخْرَی عَلَی رُکْبَتِهِ حَتَّی یُتِمَّ الصَلاةَ قَالا: نَعَمْ قَدْ عَلِمْنَا ذَلِکَ.

ثُمَّ قَالَ:

تَعْلَمَانِ وَ یَعْلَمُ أَهْلُ الْمَدِینَةِ أَنَّ الْحَسَنَ کَانَ یَسْعَی إِلَی النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ یَرْکَبُ عَلَی رَقَبَتِهِ وَ یُدْلِی الْحَسَنُ رِجْلَیْهِ عَلَی صَدْرِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حَتَّی یُرَی بَرِیقُ خَلْخَالَیْهِ مِنْ أَقْصَی الْمَسْجِدِ وَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَخْطُبُ وَ لا یَزَالُ عَلَی رَقَبَتِهِ حَتَّی یَفْرُغَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مِنْ خُطْبَتِهِ وَ الْحَسَنُ عَلَی رَقَبَتِهِ فَلَمَّا رَأَی الصَّبِیُّ عَلَی مِنْبَرِ أَبِیهِ غَیْرَهُ شُقَّ عَلَیْهِ ذَلِکَ وَاللَّهِ مَا أَمَرْتُهُ بِذَلِکَ وَ لا فَعَلَهُ عَنْ أَمْرِی.

وَ أَمَّا فَاطِمَةُ فَهِیَ الْمَرْأَةُ الَّتِی اسْتَأْذَنْتُ لَکُمَا عَلَیْهَا، فَقَدْ رَأَیْتُمَا مَا کَانَ مِنْ کَلامِهَا لَکُمَا، وَاللَّهِ لَقَدْ أَوْصَتْنِی أَنْ لا تَحْضُرَا جِنَازَتَهَا وَ لا الصَلاةَ عَلَیْهَا وَ مَا

كُنْتُ الّذِی أخَالِفُ أمْرَهَا وَ وَصِیَّتَهَا إِلَیَّ فِیكُمَا فَقَالَ عُمَرُ: دَعْ عَنْكَ هَذِهِ الْهَمْهَمَةَ، أَنَا أَمْضِی إِلَی الْمَقَابِرِ فَأَنْبُشُهَا حَتَّی أُصَلِّیَ عَلَیْهَا، فَقَالَ لَهُ عَلِیٌّ علیه السلام :

وَاللَّهِ لَوْ ذَهَبْتَ تَرُومُ مِنْ ذَلِکَ شَیْئاً وَ عَلِمْتُ أَنَّکَ لا تَصِلُ إِلَی ذَلِکَ حَتَّی یَنْدُرَ عَنْکَ الَّذِی فِیهِ عَیْنَاکَ فَإِنِّی كُنْتُ لا أُعَامِلُکَ إِلا بِالسَّیْفِ قَبْلَ أَنْ تَصِلَ إِلَی شَیْءٍ مِنْ ذَلِکَ.

فَوَقَعَ بَیْنَ عَلِیٍّ علیه السلام وَ عُمَرَ كَلامٌ حَتَّی تَلاحَیَا وَ اسْتَبْسَلَ وَ اجْتَمَعَ الْمُهَاجِرُونَ وَ الْأَنْصَارُ فَقَالُوا: وَاللَّهِ مَا نَرْضَی بِهَذَا أَنْ یُقَالَ فِی ابْنِ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ وَ أَخِیهِ وَ وَصِیِّهِ وَ كَادَتْ أَنْ تَقَعَ فِتْنَةٌ، فَتَفَرَّقَا. (590)

بیان: الصُّعَداء بالمدِّ تنفسّ ممدود، قوله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و صدقت إمّا تأكید للأوَّل أو علی بناء المجهول من المخاطب، أو علی الغیبة أی صدقت فاطمة سلام الله علیها لأنّها لم تذكر إلا ما سمعت و الصّقیع الّذی یسقط من السماء باللّیل شبیه بالثلج و یقال أجفیت السّرج من ظهر الفرس إذا رفعته عنه و جافاه عنه أی أبعده و لعل المعنی: خذ الثوب و ارفعه قلیلاً حتّی أتحوَّل من جانب إلی جانب و «الهمهمة» تنویم المرأة الطفل بصوتها و ندر الشیء یندر ندرا سقط و شذَّ و الملاحاة المنازعة و المباسلة المصاولة فی الحرب و المستبسل الّذی یوطّن نفسه علی الموت و استبسل أی طرح نفسه فی الحرب و هو یرید أن یقتل لا محالة.

در كتاب علل الشّرایع (591) با چند واسطه روایت می‌كند كه مردی نزد امام جعفر صادق علیه السلام آمد و گفت:

آیا مشروع است در موقع تشییع جنازه منقل و چراغ و امثال اینها كه روشنی داشته باشند، ببرند؟

راوی می‌گوید:

رنگ حضرت صادق علیه السلام از شنیدن این مطلب تغییر كرد، آنگاه پس از اینكه برخاستند و نشستند، فرمودند:

یكی از افراد شقی، نزد حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها آمد و به ایشان گفت:

آیا نمی‌دانی كه حضرت امیر علیه السلام دختر ابوجهل را خواستگاری نموده؟

فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

این سخنی كه تو می‌گویی حقیقت دارد؟ سه مرتبه گفت:

آری حقیقت دارد.

حضرت زهراء سلام الله علیها فوق العاده ناراحت شد و نتوانست كه خودداری نماید، زیرا خدای علیم این صفت را به زنان داده كه نمی‌توانند در مقابل زن دیگری صبر كنند و جهاد را برای مردان واجب نموده‌ست. ولی خدای رؤوف برای زنانی كه برای رضای خدا در مقابل زن دیگری صبر

کنند اجر و ثواب مردانی را عطا می‌کند که در مرزهای اسلام برای خدا جهاد نمایند.
حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها از شنیدن این مطلب همچنان تا شب متحیّر و متفکّر بود! وقتی شب شد امام حسن علیه السلام را روی شانه‌ی راست و امام حسین علیه السلام را روی شانه‌ی چپ خود نهاد و دست چپ امّ کلثوم سلام الله علیها را به دست راست خود گرفت و راهیِ حجره‌ی پدر بزرگوارش شد.
موقعی که حضرت امیر علیه السلام داخل حجره‌ی خود شد و فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را ندید شدیداً اندوهناک شد و این موضوع به نظرش بزرگ آمد و از جریان بی‌اطّلاع بود.
حضرت علی علیه السلام خجالت کشید که حضرت زهراء سلام الله علیها را از حجره‌ی پدرش احضار نماید، لذا متوجّه مسجد و مشغول نماز شد.
آنگاه مقداری از ریگ‌های مسجد را جمع کرد و بر آنها تکیه نمود!
هنگامی که حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را محزون و مغموم دید لباس خود را پوشید و راهی مسجد گردید و همچنان در حال رکوع و سجود بود. هر گاه دو رکعت نماز به جای می‌آورد دعا می‌کرد که خدای توانا غم و اندوه زهراء سلام الله علیها را برطرف نماید.
زیرا موقعی که پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از نزد فاطمه سلام الله علیها خارج شد آن بانو ناراحت بود و نفس عمیق و طولانی می‌کشید.
موقعی که پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دید چشم فاطمه سلام الله علیها به خواب نمی‌رود و قرار و آسایش ندارد، فرمود:
ای دختر من برخیز! حضرت زهراء سلام الله علیها برخاست، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم امام حسن علیه السلام را برداشت و فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها امام حسین علیه السلام را برداشت و دست امّ کلثوم سلام الله علیها را گرفت و به طرف حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام رفتند.
حضرت امیر علیه السلام در آن موقع خواب بود. پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم با پای مبارک خود، پای حضرتش را تکان داد و به ایشان فرمود:
ای ابوتراب برخیز! چه افراد آرامی را که ناراحت کردی، برخیز! ابوبکر را از خانه‌ی خود و عمر را از مجلس خود با طلحه نزد من حاضر کن!
حضرت امیر علیه السلام رفت و آنان را از منزلشان به حضور پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آورد. وقتی آنها نزد رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم اجتماع نمودند آن حضرت به علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:
آیا نمی‌دانی فاطمه پاره‌ی تن من است و من از او می‌باشم، کسی که

فاطمه را اذیّت کند مرا اذیّت کرده و کسی مرا اذیّت کند خدا را اذیّت کرده و کسی که فاطمه سلام الله علیها را بعد از موت من اذیّت کند مثل این است که او را در زمان حیات من اذیّت کرده باشد و کسی که فاطمه سلام الله علیها را در زمان حیات من اذیّت کرده باشد مثل این است که وی را بعد از موت من اذیّت کرده باشد؟!
حضرت علی علیه السلام عرض کرد:
چرا ای رسول خدا!
فرمود:
پس چه باعث شد که تو این عمل را انجام دادی؟
حضرت امیر علیه السلام عرض کرد:
قسم به آن خدایی که تو را به پیغمبری مبعوث نموده چنین مطلبی که به گوش فاطمه سلام الله علیها رسیده از من سر نزده و اصلاً یک چنین خیالی هم نداشته‌ام.
حضرت رسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
فاطمه راست گفته و تو نیز راست گفتی (592).
پس از این جریان حضرت زهراء سلام الله علیها خوشحال گردید و به نحوی لبخند زد که دندان‌هایش دیده شد.
یکی از آن دو نفر به رفیق خود گفت:
خیلی تعجّب می‌کنم! چه باعث شد که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ما را در این ساعت خواست؟!
سپس پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دست علی علیه السلام را گرفت و انگشت‌های مبارک خود را در میان انگشتان حضرت امیر علیه السلام نهاد.
آنگاه رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم امام حسن علیه السلام و حضرت علی علیه السلام امام حسین علیه السلام و حضرت زهراء سلام الله علیها امّ کلثوم سلام الله علیها را برداشتند و داخل خانه‌ی حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام شدند؛ پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یک قطیفه روی ایشان انداخت و آنان را به خدا سپرد و برگشت و مابقی شب را به نماز مشغول شد.
وقتی حضرت فاطمه سلام الله علیها دچار آن بیماری شد که به شهادت رسید، آن دو نفر برای عیادت حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها آمدند و اذن ورود خواستند، ولی آن بانوی مظلومه اجازه ندادند. هنگامی که ابوبکر با این منظره مواجه شد با خدا عهد کرد، زیر سایه و سقف نرود تا اینکه نزد حضرت فاطمه سلام الله علیها برود و رضایت آن حضرت را حاصل نماید. لذا یک شب در زیر آسمان خوابید و زیر سقف و سایه نرفت.
پس از این جریان عمر به حضور حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام

آمد و گفت:
ابوبکر پیرمردیست دل نازک، ابوبکر در غار با پیغمبر بوده، افتخار رفاقت با آن حضرت را دارد، ما غیر از این مرتبه مکرّراً نزد فاطمه سلام الله علیها آمدیم و اذن ورود خواستیم ولی وی به ما اجازه نداد تا مشرّف شویم و رضایت از او حاصل نماییم. اگر صلاح می‌دانی از آن حضرت برای ما اجازه‌ی تشرّف بگیر.
حضرت امیر علیه السلام فرمود:
مانعی ندارد.
حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام نزد حضرت زهراء سلام الله علیها آمد و به حضرتش فرمود:
ای دختر پیغمبر خدا! تو از جریان این دو نفر با اطّلاعی، که چند مرتبه نزد شما آمدند و شما آنها را رَد کرده اید و اذن ورود نداده اید. آنها از من خواسته‌اند که از شما برای آنان اذن ورود بگیرم.
حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها فرمود:
به خدا قسم من به ایشان اجازه ورود نخواهم داد و با آنان یک کلمه تکلّم نخواهم کرد تا اینکه پدرم را ملاقات کنم و از این عملی که آنها با من انجام دادند به آن حضرت شکایت نمایم.
حضرت امیر علیه السلام فرمود:
من برای آنان ضمانت داده‌ام.
حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:
اکنون که ضمانت کرده‌ای مانعی ندارد، زیرا خانه خانه‌ی توست و زنان باید تابع مردان باشند، من راجع به هیچ موضوعی با تو مخالفت نخواهم کرد، به هر کسی که دوست داری اجازه‌ی ورود بده.
حضرت امیر علیه السلام خارج شده و به آن دو نفر اذن ورود داد. وقتی آنان وارد شدند و چشمشان به حضرت زهراء سلام الله علیها افتاد، سلام کردند. ولی آن بانوی مظلومه جواب سلام ایشان را نداد و صورت مبارک خود را از ایشان برگردانید. آنان برخاستند و در مقابل صورت آن حضرت قرار گرفتند و این عمل را چند مرتبه انجام دادند.
حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها فرمود:
یا علی این لباس را از من بردار و دور کن، آنگاه به زنانی که در اطراف آن معظّمه بودند فرمودند:
صورت مرا برگردانید! وقتی صورت او را برگردانیدند آن دو نفر هم برخاستند و در مقابل حضرت زهرا سلام الله علیها نشستند. ابوبکر گفت:
ای دختر رسول خدا! ما آمده‌ایم که از تو رضایت حاصل نماییم و از خشم تو بر حذر باشیم. ما تقاضا داریم تو ما را درباره‌ی آن اجحافی که نسبت به تو کرده‌ایم، عفو فرمایی؟!

زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:
من اصلاً با شما یک کلمه سخن نمی‌گویم تا اینکه پدرم را ملاقات کنم و از شما راجع به این اعمالی که با من انجام دادید به آن حضرت شکایت نمایم.
گفتند:
ما آمدیم که از تو پوزش بطلبیم و رضایت حاصل کنیم، خواهش می‌کنیم که از ما درگذری و ما را مؤاخذه ننمایی.
سپس حضرت زهراء سلام الله علیها متوجّه حضرت امیر علیه السلام شد و فرمود:
من با اینان یک کلمه تکلّم نمی‌کنم تا درباره‌ی موضوعی که ایشان، از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شنیده‌اند جویا شوم، اگر راست بگویند من صلاح خود را بهتر می‌دانم. آنان گفتند:
بار خدایا! تو شاهد باش که هر چه فاطمه سلام الله علیها جویا شود ما جواب وی را راست خواهیم گفت.
زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:
شما را به خدا قسم می‌دهم آیا به خاطر دارید که پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نیمه شبی، شما را برای اتفاقی که برای علی علیه السلام رُخ داده بود از منزل خودتان خارج کرد؟
گفتند:
آری به خدا قسم!
زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:
شما را به خدا قسم می‌دهم آیا نشنیدید که پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
فاطمه پاره‌ی تن من است و من از فاطمه می‌باشم، کسی که او را اذیّت کند مرا اذیّت کرده و کسی که مرا اذیّت کند خدا را اذیّت کرده، کسی که زهرا را بعد از شهادت من اذیّت کند مثل این است که در زمان حیات من او را اذیّت نموده باشد، کسی که در زمان حیات من او را اذیّت نماید مثل کسیست که وی را بعد از شهادت من اذیّت کرده باشد؟
گفتند:
آری به خدا سوگند!
فرمود:
الحمدلله!
سپس حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:
پروردگارا! من تو را شاهد می‌گیرم و این افرادی را که حضور دارند شهود قرار می‌دهم که این دو نفر، مرا در زمان حیات و موقع مُردن اذیّت و آزار نمودند.
به خدا قسم که من اصلاً یک کلمه با شما تکلّم نخواهم کرد تا موقعی که

خدای خود را ملاقات نمایم و راجع به این عملی که شما با من انجام دادید به پروردگار خود شکایت کنم. ناگاه صدای ابوبکر به واویلا بلند شد و گفت:
ای کاش مادرم مرا نمی‌زاد! ! !
عمر به ابوبکر گفت:
تعجّب می‌کنم از این مردم، چگونه تو را سرپرست و متصدّی امور خود قرار دادند، در صورتی که تو پیرمردی خرفت هستی و برای غضب یک زن، جزع و فزع می‌کنی و برای خشنودی او خوشحال می‌شوی! چه مانعی دارد که شخصی، یک زن را خشمناک نماید.
آنگاه برخاستند و خارج شدند.
هنگامی که حضرت فاطمه سلام الله علیها به شهادت خویشتن یقین پیدا کرد به دنبال امّ ایمن که نزد آن حضرت از موّثق‌ترین زنان محسوب می‌شد فرستاد، وقتی امّ ایمن آمد حضرت زهراء سلام الله علیها به وی فرمود:
اجل من فرا رسیده، علی علیه السلام را نزد من بیاور، موقعی که حضرت امیر علیه السلام آمد فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به آن حضرت فرمود:
ای پسر عمو! من در نظر دارم وصیّتی بکنم، تو وصیّت مرا گوش کن.
امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:
هر چه دوست داری بگو.
حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:
فلان زن را که برای فرزندانم نظیر خود من می‌باشد تزویج نما. یک تابوت که ملائکه شکل آن را به من نشان دادند برایم درست کن.
حضرت امیر علیه السلام فرمود:
شکل آن تابوت چگونه‌ست؟
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها اوصاف آن تابوت را برای حضرت علی علیه السلام شرح داد و فرمود:
موقعی که به شهادت رسیدم هر ساعتی از شب و روز که بود جنازه‌ی مرا بردار. مبادا احدی از دشمنان خدا و رسول او، برای نماز خواندن به جنازه‌ام حاضر شوند! !
حضرت علی علیه السلام فرمود:
انجام می‌دهم.
هنگامی که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها به شهادت رسید حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام طبق وصیّت آن بانوی معظّمه جنازه‌اش را شبانه برداشت.
آنگاه شاخه‌های خرما را آتش زدند و به دنبال جنازه آوردند و از روشنایی آن آتش استفاده کردند تا اینکه نماز بر بدن حضرت فاطمه سلام الله علیها خواندند و بدن مقدّس آن حضرت را شبانه دفن کردند.

وقتی صبح شد ابوبکر و عمر به منظور عیادت آن مظلومه حرکت کردند. در بین راه با مردی از قریش مصادف شدند و به او گفتند:
از کجا می‌آیی؟
گفت:
در شهادت حضرت زهراء سلام الله علیها به علی بن ابیطالب علیه السلام تسلیت گفتم.
گفتند:
آیا حضرت فاطمه سلام الله علیها از دنیا رفت؟
گفت:
آری، او را شبانه دفن نمودند. آنها پس از اینکه به شدّت ناراحت شدند متوجّه حضرت امیر علیه السلام گردیدند و به آن حضرت گفتند:
به خدا قسم که تو چیزی از عیوب ما را باقی ننهادی، این کارهای تو حاکی از آن کینه‌ایست که در سینه‌ی خود نسبت به ما داری! آیا این چنین نیست که در موقع غسل پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم هم، ما را خبر نکردی و با خویشتن همدست ننمودی و نیز به پسرت یاد دادی که پای منبر ابوبکر آمد و فریاد زد:
از منبر پدرم فرود آی! !
حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در جواب آنها فرمود:
اگر من قسم بخورم، شما حرف مرا تصدیق می‌نمایید؟
گفتند:
آری.
حضرت علی علیه السلام پس از اینکه قسم خورد آنها را داخل مسجد کرد و به آنان فرمود:
پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به من وصیّت کرد و فرمود:
مبادا غیر از تو، که پسر عموی من می‌باشی احدی بر بدن من نگاه کند، لذا من با ملائکه بدن آن بزرگوار را غسل می‌دادم و آنها بدن مقدّس پیغمبر را حرکت می‌دادند و فضل بن عبّاس در حالی که چشمانش را به وسیله‌ی یک دستمالی بسته بود آب می‌ریخت. من تصمیم گرفتم که پیراهن رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را از بدن مبارکش بیرون آورم. ناگاه صدایی از خانه بلند شد که من صاحب آن صدا را ندیدم ولی به طور مکرّر فریاد می‌زد:
مبادا پیراهن پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از بدن مقدّسش خارج نمایی! لذا من دست خود را زیر پیراهن آن حضرت کردم و بدن شریفش را غسل دادم، آنگاه کفن به من تقدیم شد و بدن مبارک او را کفن نمودم، سپس پیراهن وی را از بدن مطهّرش خارج نمودم.
امّا فرزندم حسن (که می‌گویید پای منبر آمد و به ابوبکر گفت از منبر پدرم

فرود آی) آیا غیر از این است که شما و عموم اهل مدینه می‌دانید حسن در میان صف نماز جماعت راه می‌رفت تا نزد پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌آمد و در حال سجده بر پشت مبارک آن حضرت سوار می‌شد وقتی رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سر از سجده برمی داشت یک دست خود را به پشت حسن و دست دیگرش را روی زانوی مبارک خود می‌نهاد تا اینکه نماز را به این کیفیّت تمام می‌کرد؟
گفتند:
آری ما این موضوع را کاملاً می‌دانیم.
آنگاه حضرت امیر علیه السلام فرمود:
شما و اهل مدینه عموماً قبول دارید که فرزندم حسن به جانب پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌شتافت و پس از اینکه بر گردن مقدّس آن حضرت سوار می‌شد پاهای خود را به نحوی بر سینه‌ی مبارک آن بزرگوار آویزان می‌نمود که برق خلخال‌های حسن علیه السلام از انتهای مسجد مشاهده می‌شد و حسن علیه السلام همچنان در آغوش رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بود تا آن حضرت از خواندن خطبه و سخنرانی فراغت حاصل می‌نمود؟ موقعی که آن طفل، دیگری را به جای جدّ خود بر فراز منبر ببیند طبیعیست که ناراحت می‌شود و این منظره برایش ناگوار خواهد شد.
به خدا قسم من این مطلبی را که شما می‌گویید به وی تعلیم ندادم و او را مأمور ننمودم.
امّا فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها، همان زنی بود که به شما اجازه‌ی عیادت نداد و من برای شما از او اجازه گرفتم و شما سخنانی را که وی با شما گفت دیدید و شنیدید به خدا قسم فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها خودش به من وصیّت کرد تا شما در تشییع جنازه‌اش حاضر نشوید و نماز بر بدنش نخوانید. من هم شخصی نبودم با وصیّتی که او درباره‌ی شما کرده بود، مخالفت نمایم.
عمر به حضرت امیر علیه السلام گفت:
این همهمه را از خود دور کن! من می‌روم قبر فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را می‌شکافم و بر بدنش نماز می‌خوانم.
حضرت علی علیه السلام به وی فرمود:
به خدا قسم اگر دنبال یک چنین عملی بروی به آن نمی‌رسی تا اینکه چشمانت از کاسه خارج شوند، زیرا من قبل از اینکه تو به این هدف برسی جز با شمشیر با تو معامله‌ای نخواهم کرد! !
سپس بین حضرت امیر علیه السلام و عمر سخنانی ردّ و بَدَل شد و حضرت علی علیه السلام تصمیم نبرد گرفت.
آنگاه گروهی از مهاجرین و انصار اجتماع نمودند و گفتند:

به خدا قسم ما راضی نیستیم که این گونه سخنان درباره‌ی پسر عمو و برادر و وصیّ پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گفته شود. نزدیک بود فتنه‌ای بپا شود، ولی پراکنده شدند.
بیان: «الصُّعداء» نفس کشیدن ممتد را گویند (آه کشیدن).
و در آنجا که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دو مرتبه می‌فرماید: «صدقت، صدقت» یا اینکه دوّمی تأکید است برای اوّلی و یا اینکه دوّمی بر صیغه‌ی مجهول است از طرف مخاطب و یا اینکه به صیغه‌ی غایب خوانده می‌شود که معنای آن این گونه می‌شود:
درست گفت فاطمه سلام الله علیها زیرا او سخنی نگفته مگر آنچه را شنیده.
و «الصّقیع» به چیزی گویند که در شب از آسمان بیاید، شبیه به برف و وقتی می‌گویند:
«أجفیت السّرج من ظهر الفرس» زین را از روی اسب برداشتم، کلمه‌ی «أجفیت» به معنی برداشتن به کار می‌رود و «جافاه عنه» یعنی دور کردم او را، شاید در اینجا که حضرت زهرا سلام الله علیها می‌فرماید:
«یا علی جافِ الثّوب» منظور این باشد که بگیر لباس (مرا) و آن را از روی من آهسته بردار تا از طرف به طرف دیگر حرکت کنم.
و «الهمهمة» به صدایی که زن برای خوابانیدن طفل ایجاد می‌کند، گویند.
و «ندر» به معنی ساقط کردن (جدا کردن، برداشتن) آمده‌ست.
و «الملاحاة» به معنی نزاع و دعوا کردن است و «المباسلة» حمله کردن در جنگ را گویند و «المستبسل» کسی را گویند که خود را برای مرگ آماده کرده باشد و «استبسل» یعنی خود را در جنگ انداختن، (در حالی که) اراده کرده حتماً خود را به کشتن دهد.

[روایت شماره] (32)

[علل الشّرائع] أَبِی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ، عَنِ ابْنِ عِیسَی، عَنِ الْبَزَنْطِیِّ، عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ سَالِمٍ، عَنِ الْمُفَضَّلِ قَالَ:
قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام :
جُعِلْتُ فِدَاکَ مَنْ غَسَّلَ فَاطِمَةَ؟
قَالَ:
ذَاکَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام قَالَ:
فَکَأَنِّی اسْتَعْظَمْتُ ذَلِکَ مِنْ قَوْلِهِ فَقَالَ:
کَأَنَّکَ ضِقْتَ مِمَّا أَخْبَرْتُکَ بِهِ؟ قُلْتُ: قَدْ کَانَ ذَلِکَ جُعِلْتُ فِدَاکَ،
قَالَ:
لا تَضِیقَنَّ فَإِنَّهَا صِدِّیقَةٌ لا یُغَسِّلُهَا إِلا صِدِّیقٌ، أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ مَرْیَمَ لَمْ یُغَسِّلْهَا إِلا عِیسَی علیه السلام.
[الکافی] محمّد بن یحیی، عن ابن عیسی، عن عبد الرحمن بن سالم مثله.
در همان کتاب (593) با چند واسطه از مفضّل روایت می‌کند که گفت:
به امام جعفر صادق علیه السلام عرض کردم:
فدایت شوم چه کسی فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را غُسل داد؟
فرمود:
حضرت امیر علیه السلام. من از سخن آن بزرگوار تعجّب کردم! ! امام علیه السلام فرمود:
گویا از سخن من دچار شگفت شدی؟
گفتم:
آری فدای تو گردم.
فرمود:
تعجّب منمای! زیرا چون فاطمه سلام الله علیها صدّیقه بود لذا غیر از شخص صدّیق، نباید کسی وی را غسل دهد. آیا نمی‌دانی که حضرت مریم سلام الله علیها را غیر از عیسی علیه السلام کسی غُسل نداد.
در کتاب الکافی جلد 1، صفحه‌ی 459 حدیث 4 مثل این حدیث آمده‌ست.

[روایت شماره] (33)

[قرب الإسناد] ابْنُ طَرِيفٍ، عَنِ ابْنِ عُلْوَانَ، عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ علیهما السلام أَنَّ عَلِيّاً علیه السلام غَسَّلَ امْرَأَتَهُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

در کتاب قرب الاسناد (594) با چند واسطه از امام صادق علیه السلام از پدر بزرگوارش روایت می‌کند که فرمود:

حضرت امیر علیه السلام همسر خود، حضرت فاطمه سلام الله علیها دختر پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را غسل داد.

[روایت شماره] (34)

[علل الشّرائع] عَلِیُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْأَسَدِیِّ، عَنِ النَّخَعِیِّ، عَنِ النَّوْفَلِیِّ، عَنِ ابْنِ الْبَطَائِنِیِّ، عَنْ أَبِیهِ قَالَ:
سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِاللَّهِ علیه السلام لِأَیِّ عِلَّةٍ دُفِنَتْ فاطمة سلام الله علیها بِاللَّیْلِ وَ لَمْ تُدْفَنْ بِالنَّهَارِ؟
قَالَ:
لِأَنَّهَا أَوْصَتْ أَنْ لا یُصَلِّیَ عَلَیْهَا الرَّجُلانِ الْأَعْرَابِیَّانِ (595).
بیان: الأعرابیان: الکافران لقوله تعالی «الْأَعْرابُ أَشَدُّ کُفْراً وَ نِفاقاً» (596).
در کتاب علل الشّرایع (597) با چند واسطه از ابن بطائنی از پدرش روایت می‌کند که گفت:
از امام جعفر صادق علیه السلام جویا شدم برای چه حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها شبانه دفن شد و او را روز به خاک نسپردند؟
فرمود:
به علّت اینکه آن دو نفر مرد اعرابی به جنازه‌اش نماز نگذارند.
بیان: منظور از دو مرد عرب (ابابکر و عمر)، آن دو کافر هستند به دلیل فرموده‌ی خداوند متعال در قرآن مجید سوره‌ی توبه، آیه‌ی 97 که می‌فرماید:
بادیه نشینان عرب، کفر و نفاقشان شدیدتر است.

[روایت شماره] (35)

[علل الشّرائع] [الأمالی للصّدوق] ابْنُ مُوسَی، عَنِ ابْنِ زَکَرِیَّا الْقَطَّانِ، عَنِ ابْنِ حَبِیبٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَیْدِ اللَّهِ وَ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الصَّلْتِ الْجَحْدَرِیِّ قَالاَ: حَدَّثَنَا ابْنُ عَائِشَةَ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَبْدِالرَّحْمَنِ الْهَمْدَانِیِّ، عَنْ أَبِیهِ قَالَ:
لَمَّا دَفَنَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام فَاطِمَةَ سلام الله علیها قَامَ عَلَی شَفِیرِ الْقَبْرِ وَ ذَلِکَ فِی جَوْفِ اللَّیْلِ لِأَنَّهُ کَانَ دَفَنَهَا لَیْلاً ثُمَّ أَنْشَأَ یَقُولُ:
لِکُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِیلَیْنِ فُرْقَةٌ
وَ کُلُّ الَّذِی دُونَ الْمَمَاتِ قَلِیلٌ
وَ إِنَّ افْتِقَادِی وَاحِداً بَعْدَ وَاحِدٍ
دَلِیلٌ عَلَی أَنْ لا یَدُومَ خَلِیلٌ
سَتُعْرَضُ عَنْ ذِکْرِی وَ تُنْسَی مَوَدَّتِی
وَ یَحْدُثُ بَعْدِی لِلْخَلِیلِ خَلِیلٌ
در کتاب امالی صدوق (598) با چند واسطه از عبدالرّحمن هَمْدانی از پدرش روایت می‌کند که گفت:
هنگامی که علی بن ابیطالب علیه السلام بدن حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را شبانه به خاک سپرد در همان موقع، کنار قبر ایستاد و این اشعاری را سرود:
برای هر اجتماعی جداییست و آنچه نَمُردنی‌ست بسیار اندک است.
از دست من رفتن یکی بعد از دیگری، دلیل بر آن است که هیچ دوستی دوام نخواهد داشت.
آیا به زودی از یاد من می‌روی و محبّت تو فراموشم می‌شود؟ و آیا بعد از تو کس دیگری پیدا می‌شود که جای تو را بگیرد؟

[روایت شماره] (36)

كِتَابُ الدَّلائِلِ لِلطَّبَرِيِّ: عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْخَشَّابِ، عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ يَحْيَى، عَنِ ابْنِ أَبِى زَائِدَةَ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبِى بَصِيرٍ، عَنْ أَبِى عَبْدِاللَّهِ عليه السلام قَالَ:
لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مَا تَرَكَ إِلا الثَّقَلَيْنِ: كِتَابَ اللَّهِ وَ عِتْرَتَهُ أَهْلَ بَيْتِهِ وَ كَانَ قَدْ أَسَرَّ إِلَى فَاطِمَةَ سلام الله عليها أَنَّهَا لاحِقَةٌ بِهِ أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِهِ لُحُوقاً.
قَالَتْ:
بَيْنَا أَنِّى بَيْنَ القَائِمَةِ وَ الْيَقْظَانَةِ بَعْدَ وَفَاةِ أَبِى بِأَيَّامٍ إِذْ رَأَيْتُ كَأَنَّ أَبِى قَدْ أَشْرَفَ عَلَيَّ فَلَمَّا رَأَيْتُهُ لَمْ أَمْلِكْ نَفْسِى أَنْ نَادَيْتُ يَا أَبَتَاهْ انْقَطَعَ عَنَّا خَبَرُ السَّمَاءِ فَبَيْنَا أَنَا كَذَلِكَ إِذْ أَتَتْنِى الْمَلائِكَةُ صُفُوفاً يَقْدُمُهَا مَلَكَانِ حَتَّى أَخَذَانِى فَصَعِدَا بِى إِلَى السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ رَأْسِى فَإِذَا أَنَا بِقُصُورٍ مُشَيَّدَةٍ وَ بَسَاتِينَ وَ أَنْهَارٍ تَطَّرِدُ وَ قَصْرٍ بَعْدَ قَصْرٍ وَ بُسْتَانٍ بَعْدَ بُسْتَانٍ وَ إِذَا قَدِ اطَّلَعَ عَلَيَّ مِنْ تِلْكَ الْقُصُورِ جَوَارٍ كَأَنَّهُنَّ اللُّعَبُ فَهُنَّ يَتَبَاشَرْنَ وَ يَضْحَكْنَ إِلَيَّ وَ يَقُلْنَ: مَرْحَباً بِمَنْ خُلِقَتِ الْجَنَّةُ وَ خُلِقْنَا مِنْ أَجْلِ أَبِيهَا.
فَلَمْ تَزَلِ الْمَلائِكَةُ تَصْعَدُ بِى حَتَّى أَدْخَلُونِى إِلَى دَارٍ فِيهَا قُصُورٌ فِى كُلِّ قَصْرٍ مِنَ الْبُيُوتِ مَا لا عَيْنٌ رَأَتْ وَ فِيهَا مِنَ السُّنْدُسِ وَ الْإِسْتَبْرَقِ عَلَى أَسِرَّةٍ (599) وَ عَلَيْهَا أَلْحَافٌ مِنْ أَلْوَانِ الْحَرِيرِ وَ الدِّيبَاجِ وَ آنِيَةِ الذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ وَ فِيهَا مَوَائِدُ عَلَيْهَا مِنْ أَلْوَانِ الطَّعَامِ وَ فِى تِلْكَ الْجِنَانِ نَهَرٌ مُطَّرِدٌ أَشَدُّ بَيَاضاً مِنَ اللَّبَنِ وَ أَطْيَبُ رَائِحَةً مِنَ الْمِسْكِ الْأَذْفَرِ، فَقُلْتُ: لِمَنْ هَذِهِ الدَّارُ؟ وَ مَا هَذَا النَّهَرُ؟
فَقَالُوا: هَذِهِ الدَّارُ الْفِرْدَوْسُ الْأَعْلَى الَّذِى لَيْسَ بَعْدَهُ جَنَّةٌ وَ هِىَ دَارُ أَبِيكِ وَ مَنْ مَعَهُ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ مَنْ أَحَبَّ اللَّهَ، قُلْتُ: فَمَا هَذَا النَّهَرُ؟ قَالُوا: هَذَا الْكَوْثَرُ الَّذِى وَعَدَهُ أَنْ يُعْطِيَهُ إِيَّاهُ فَقُلْتُ: فَأَيْنَ أَبِى؟ قَالُوا: السَّاعَةَ يَدْخُلُ عَلَيْكِ.
فَبَيْنَا أَنَا كَذَلِكَ إِذْ بَرَزَتْ لِى قُصُورٌ هِىَ أَشَدُّ بَيَاضاً وَ أَنْوَرُ مِنْ تِلْكَ وَ فَرْشٌ هِىَ أَحْسَنُ مِنْ تِلْكَ الْفُرُشِ وَ إِذَا بِفُرُشٍ مُرْتَفِعَةٍ عَلَى أَسِرَّةٍ وَ إِذَا أَبِى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم جَالِسٌ عَلَى تِلْكَ الْفُرُشِ وَ مَعَهُ جَمَاعَةٌ، فَلَمَّا رَآنِى أَخَذَنِى فَضَمَّنِى وَ قَبَّلَ مَا بَيْنَ عَيْنَيَّ وَ قَالَ:
مَرْحَباً بِابْنَتِى! وَ أَخَذَنِى وَ أَقْعَدَنِى فِى حَجْرِهِ ثُمَّ قَالَ لِى: يَا حَبِيبَتِى أَمَا تَرَيْنَ مَا أَعَدَّ اللَّهُ لَكِ وَ مَا تَقْدَمِينَ عَلَيْهِ؟ فَأَرَانِى قُصُوراً مُشْرِقَاتٍ فِيهَا أَلْوَانُ الطَّرَائِفِ وَ الْحُلِيِّ وَ الْحُلَلِ وَ قَالَ:
هَذِهِ مَسْكَنُكِ وَ مَسْكَنُ زَوْجِكِ وَ وَلَدَيْكِ وَ مَنْ أَحَبَّكِ وَ أَحَبَّهُمَا فَطِيبِى نَفْساً فَإِنَّكِ قَادِمَةٌ عَلَيَّ إِلَى أَيَّامٍ،
قَالَتْ:

فَطَارَ قَلْبِی وَ اشْتَدَّ شَوْقِی وَ انْتَبَهْتُ مِنْ رَقْدَتِی مَرْعُوبَةً.
قَالَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ: قَالَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام :
فَلَمَّا انْتَبَهَتْ مِنْ مَرْقَدِهَا صَاحَتْ بِی فَأَتَیْتُهَا فَقُلْتُ لَهَا: مَا تَشْتَکِینَ؟ فَخَبَّرَتْنِی بِخَبَرِ الرُّؤْیَا ثُمَّ أَخَذَتْ عَلَیَّ عَهْدَ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ أَنَّهَا إِذَا تَوَفَّتْ لا أُعْلِمُ أَحَداً إِلا أُمَّ سَلَمَةَ زَوْجَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ أُمَّ أَیْمَنَ وَ فِضَّةَ وَ مِنَ الرِّجَالِ ابْنَیْهَا وَ عَبْدَاللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ وَ سَلْمَانَ الْفَارِسِیَّ وَ عَمَّارَ بْنَ یَاسِرٍ وَ الْمِقْدَادَ وَ أَبَاذَرٍّ وَ حُذَیْفَةَ وَ قَالَتْ:
إِنِّی أَحْلَلْتُکَ مِنْ أَنْ تَرَانِی بَعْدَ مَوْتِی فَکُنْ مَعَ النِّسْوَةِ فِیمَنْ یُغَسِّلُنِی وَ لا تَدْفِنِّی إِلا لَیْلاً وَ لا تُعْلِمْ أَحَداً قَبْرِی.
فَلَمَّا کَانَتِ اللَّیْلَةُ الَّتِی أَرَادَ اللَّهُ أَنْ یُکْرِمَهَا وَ یَقْبِضَهَا إِلَیْهِ أَقْبَلَتْ تَقُولُ: وَ عَلَیْکُمُ السَّلامُ وَ هِیَ تَقُولُ لِی: یَا ابْنَ عَمِّ قَدْ أَتَانِی جَبْرَئِیلُ مُسَلِّماً وَ قَالَ لِی: السَّلامُ یَقْرَأُ عَلَیْکِ السَّلامَ یَا حَبِیبَةَ حَبِیبِ اللَّهِ وَ ثَمَرَةَ فُؤَادِهِ، الْیَوْمَ تَلْحَقِینَ بِالرَّفِیعِ الْأَعْلَی وَ جَنَّةِ الْمَأْوَی ثُمَّ انْصَرَفَ عَنِّی. ثُمَّ سَمِعْنَاهَا ثَانِیَةً تَقُولُ وَ عَلَیْکُمُ السَّلامُ فَقَالَتْ:
یَا ابْنَ عَمِّ هَذَا وَاللَّهِ مِیکَائِیلُ وَ قَالَ لِی کَقَوْلِ صَاحِبِهِ.
ثُمَّ تَقُولُ: وَ عَلَیْکُمُ السَّلامُ وَ رَأَیْنَاهَا قَدْ فَتَحَتْ عَیْنَیْهَا فَتْحاً شَدِیداً ثُمَّ قَالَتْ:
یَا ابْنَ عَمِّ هَذَا وَاللَّهِ الْحَقُّ وَ هَذَا عِزْرَائِیلُ قَدْ نَشَرَ جَنَاحَهُ بِالْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ وَ قَدْ وَصَفَهُ لِی أَبِی وَ هَذِهِ صِفَتُهُ، فَسَمِعْنَاهَا تَقُولُ: وَ عَلَیْکَ السَّلامُ یَا قَابِضَ الْأَرْوَاحِ عَجِّلْ بِی وَ لا تُعَذِّبْنِی ثُمَّ سَمِعْنَاهَا تَقُولُ: إِلَیْکَ رَبِّی لا إِلَی النَّارِ ثُمَّ غَمَّضَتْ عَیْنَیْهَا وَ مَدَّتْ یَدَیْهَا وَ رِجْلَیْهَا کَأَنَّهَا لَمْ تَکُنْ حَیَّةً قَطُّ.
در کتاب دلائل الامامه‌ی طبری (600) با چند واسطه از ابی بصیر از حضرت صادق علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
موقعی که پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید غیر از ثقلین یعنی قرآن و اهلبیت چیزی به یادگار ننهاد.
آن حضرت آهسته به فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها فرمود:
تو اوّلین کسی هستی که از اهل بیتم به من ملحق خواهی شد.
حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها می‌فرماید:
چند روز بعد از شهادت پدر بزرگوارم در بین خواب و بیداری بودم که پدرم را دیدم، وقتی آن حضرت را دیدم نتوانستم خودداری کنم لذا به حضرتش گفتم:
پدر جان! وحی و اخبار آسمانی از ما بریده شد، در همان حینی که من سخن می‌گفتم ناگاه دیدم چند صف از ملائکه، که دو ملک در جلو آنها بود نزد من آمدند و مرا گرفته به جانب آسمان بردند، موقعی سر خود را بلند کردم مواجه شدم با قصرهایی برافراشته، بستان‌ها و نهرهای فراوان. پس از هر قصر، قصر دیگری و پس از هر بستان، بستان دیگری به چشم می‌خورد. ناگاه دیدم دخترانی از آن قصرها متوجّه من شدند که مزاح

می‌کردند و به یکدیگر مژده می‌دادند و به صورت من می‌خندیدند و می‌گفتند:
مرحبا به کسی که بهشت برای او خلق شده و ما برای خاطر پدرش آفریده شده‌ایم! !
ملائکه همچنان مرا بالا می‌بردند تا اینکه مرا داخل خانه‌ای نمودند که دارای قصرهایی بود، در هر قصری خانه‌هایی بود که هیچ چشمی ندیده بود.
سندس و استبرق‌هایی بر فراز تخت‌هایی بود. انواع و اقسام لحاف‌های حریر رنگارنگ و زیبا بر فراز آنها گسترده بودند. ظرف‌هایی از طلا و نقره وجود داشت، سفره‌هایی در آنجا بود که حاوی غذاهای رنگارنگ بودند. در آن بهشت نهری بود که از شیر سفیدتر و از مشک اذفر خوشبوتر بود.
من گفتم:
این خانه مال کیست و این نهر چیست؟!
گفتند:
این فردوس اعلیست که بالاتر از آن بهشتی وجود ندارد. این خانه از پدرت رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و پیغمبرانی که با آن حضرت باشند و آن افرادی که محبوب خدا هستند، می‌باشد.
گفتم:
پس این نهر چیست؟
گفتند:
این همان کوثریست که خدا به پدر بزرگوارت وعده داده‌ست.
گفتم:
پدرم در کجا است؟
گفتند:
به زودی نزد تو می‌آید.
در همین حال بودیم که قصرهایی بر من نمودار شد که از قصرهای قبلی سفیدتر و نورانی‌تر بودند، فرش آنها از فرش قصرهای سابق بهتر بود. فرشی را دیدم که بر فراز تختی انداخته بودند و پدرم رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روی آن نشسته بود و گروهی در حضور آن حضرت بودند. هنگامی که پدرم مرا دید مرا گرفت و میان چشمانم را بوسید و فرمود:
مرحبا به دخترم! آنگاه مرا گرفت و در کنار خود جای داد و به من فرمود:
ای حبیبه‌ی من! آیا نمی‌بینی که خدا چه نعمت‌ها برای تو آماده کرده و نزد تو چه نعمت‌هایی خواهد آمد؟ سپس قصرهایی نورانی به من نشان داد که حاوی زر و زیور و حلّه‌هایی رنگارنگ بودند.
آنگاه به من فرمود:
اینجا مسکن تو و شوهرت و دو فرزندت و کسی که تو و ایشان را دوست

داشته باشد، می‌باشد. خوشحال باش، زیرا تا چند روز دیگر نزد من خواهی آمد.
پس از این جریان قلبم تپید و شوقم زیاد گردید و در حالی که دچار ترس شده بودم از خواب بیدار شدم.
حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می‌فرماید:
حضرت امیر علیه السلام فرمود:
وقتی فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها از خواب بیدار شد مرا صدا زد، من نزد او آمدم و گفتم:
تو را چه شد؟!
حضرتش جریان خواب خود را شرح داد و از من تعهّد گرفت در وقت شهادتش من از زنان، غیر از امّ سلمه زوجه‌ی رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم، اُمّ ایمن، فضّه و از مردان غیر از دو فرزندش، عبدالله بن عبّاس، سلمان فارسی، عمّار بن یاسر، مقداد، ابوذر و حذیفه کسی را آگاه ننمایم.
حضرت فاطمه سلام الله علیها به من فرمود:
من به تو اجازه می‌دهم که پس از فوت، بدنم را مشاهده کنی، تو با زنان بدن مرا غسل بده و شبانه مرا به خاک بسپار و کسی را از محلّ قبر من آگاه منمای.
وقتی آن شب فرا رسید که خدای رؤوف، فاطمه را گرامی می‌داشت و او را قبض روح نمود حضرت زهراء سلام الله علیها می‌فرمود:
علیکم السّلام و به من می‌فرمود:
ای پسر عمو! این جبرئیل است که به من سلام می‌کند و می‌گوید:
این حبیبه‌ی حبیب خدا و میوه‌ی قلب اوست! خدا به تو سلام می‌رساند، تو امروز در جنّت المأوی وارد خواهی شد، این مژده را به من داد و رفت.
حضرت امیر علیه السلام می‌فرماید:
برای دوّمین بار شنیدیم که حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود:
و علیکم السّلام.
آنگاه به من فرمود:
ای پسر عمو! این میکائیل است که نظیر جبرئیل به من مژده می‌دهد.
برای سوّمین بار فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها فرمود:
و علیکم السّلام.
آنگاه چشمان خود را به شدّت باز کرد و به من فرمود:
ای پسر عمو! به خدا قسم که این حق است، عزرائیل است که پر و بال خود را در مشرق و مغرب گسترده‌ست. پدرم اوصاف او را برای من شرح می‌داد.
سپس شنیدیم که حضرت زهراء سلام الله علیها می‌فرمود:

«و علیک السّلام یا قابض الارواح! » زودتر مرا قبض روح کن که ناراحت نباشم.
پس از این جریان شنیدیم که می‌فرمود:
یا رب به سوی تو می‌آیم، نه به سوی آتش سپس چشمان خود را بست و دست و پای خود را کشید و گویا اصلاً فاطمه هرگز زنده نبوده‌ست.

[روایت شماره] (37)

[الأمالی للصدوق] الْمُكَتِّبُ، عَنِ الْعَلَوِیِّ، عَنِ الْفَزَارِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ الزَّیَّاتِ، عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ حَفْصٍ الْمَرْوَزِیِّ، عَنِ ابْنِ طَرِیفٍ، عَنِ ابْنِ نُبَاتَةَ قَالَ:

سُئِلَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام عَنْ عِلَّةِ دَفْنِهِ لِفَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَیْلاً فَقَالَ:

إِنَّهَا كَانَتْ سَاخِطَةً عَلَی قَوْمٍ كَرِهَتْ حُضُورَهُمْ جِنَازَتَهَا وَ حَرَامٌ عَلَی مَنْ یَتَوَلاهُمْ أَنْ یُصَلِّیَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ وُلْدِهَا.

شیخ صدوق در کتاب امالی (601) با چند واسطه از ابن نُباته نقل می‌کند که گفت:

از حضرت امیر علیه السلام سؤال شد برای چه بود که حضرت فاطمه سلام الله علیها شبانه دفن شد؟

فرمود:

برای اینکه آن بانو بر گروهی خشمناک بود، لذا دوست نداشت برای تشییع جنازه‌اش حاضر شوند و بر کسی که آن گروه را دوست داشته باشد حرام است که بر بدن فرزندان آن بانو نماز بگذارد.

[روایت شماره] (38)

[الأمالی للشّیخ الطوسی] الْمُفِیدُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَنْصُورِیِّ، عَنْ سَلْمَانَ بْنِ سَهْلٍ، عَنْ عِیسَی بْنِ إِسْحَاقَ الْقُرَشِیِّ، عَنْ حَمْدَانَ بْنِ عَلِیٍّ الْخَفَّافِ، عَنِ ابْنِ حُمَیْدٍ، عَنِ الثُّمَالِیِّ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ الْبَاقِرِ علیه السلام ، عَنْ أَبِیهِ علیه السلام عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارِ بْنِ یَاسِرٍ، عَنْ أَبِیهِ قَالَ:
لَمَّا مَرِضَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مَرْضَتَهَا الَّتِی تُوُفِّیَتْ فِیهَا وَ ثَقُلَتْ (602) جَاءَهَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِالْمُطَّلِبِ عَائِداً فَقِیلَ لَهُ إِنَّهَا ثَقِیلَةٌ وَ لَیْسَ یَدْخُلُ عَلَیْهَا أَحَدٌ فَانْصَرَفَ إِلَی دَارِهِ وَ أَرْسَلَ إِلَی عَلِیٍّ علیه السلام فَقَالَ لِرَسُولِهِ: قُلْ لَهُ: یَا ابْنَ أَخِ عَمُّکَ یُقْرِئُکَ السَّلَامَ وَ یَقُولُ لَکَ: لِلَّهِ قَدْ فَجَأَنِی مِنَ الْغَمِّ بِشَکَاةِ حَبِیبَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ قُرَّةِ عَیْنَیْهِ وَ عَیْنَیَّ فَاطِمَةَ مَا هَدَّنِی وَ إِنِّی لاظُنُّهَا أَوَّلَنَا لُحُوقاً بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم یَخْتَارُ لَهَا وَ یَحْبُوهَا وَ یُزْلِفُهَا لِرَبِّهِ، فَإِنْ کَانَ مِنْ أَمْرِهَا مَا لا بُدَّ مِنْهُ، فَاجْمَعْ - أَنَا لَکَ الْفِدَاءُ - الْمُهَاجِرِینَ وَ الْأَنْصَارَ حَتَّی یُصِیبُوا الْأَجْرَ فِی حُضُورِهَا وَ الصَلاةَ عَلَیْهَا وَ فِی ذَلِکَ جَمَالٌ لِلدِّینِ.
فَقَالَ عَلِیٌّ علیه السلام لِرَسُولِهِ وَ أَنَا حَاضِرٌ عِنْدَهُ: أَبْلِغْ عَمِّیَ السَّلامَ وَ قُلْ لا عَدِمْتُ إِشْفَاقَکَ وَ تَحِیَّتَکَ وَ قَدْ عَرَفْتُ مَشُورَتَکَ وَ لِرَأْیِکَ فَضْلُهُ، إِنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لَمْ تَزَلْ مَظْلُومَةً، مِنْ حَقِّهَا مَمْنُوعَةً وَ عَنْ مِیرَاثِهَا مَدْفُوعَةً، لَمْ تُحْفَظْ فِیهَا وَصِیَّةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ لا رُعِیَ فِیهَا حَقُّهُ وَ لا حَقُّ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَ کَفَی بِاللَّهِ حَاکِماً وَ مِنَ الظَّالِمِینَ مُنْتَقِماً وَ أَنَا أَسْأَلُکَ یَا عَمِّ أَنْ تَسْمَحَ لِی بِتَرْکِ مَا أَشَرْتَ بِهِ فَإِنَّهَا وَصَّتْنِی بِسَتْرِ أَمْرِهَا.
قَالَ:
فَلَمَّا أَتَی الْعَبَّاسَ رَسُولُهُ بِمَا قَالَ عَلِیٌّ علیه السلام قَالَ:
یَغْفِرُ اللَّهُ لِابْنِ أَخِی فَإِنَّهُ لَمَغْفُورٌ لَهُ إِنَّ رَأْیَ ابْنِ أَخِی لا یُطْعَنُ فِیهِ، إِنَّهُ لَمْ یُولَدْ لِعَبْدِالْمُطَّلِبِ مَوْلُودٌ أَعْظَمُ بَرَکَةً مِنْ عَلِیٍّ إِلا النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِنَّ عَلِیّاً لَمْ یَزَلْ أَسْبَقَهُمْ إِلَی کُلِّ مَکْرُمَةٍ وَ أَعْلَمَهُمْ بِکُلِّ فَضِیلَةٍ وَ أَشْجَعَهُمْ فِی الْکَرِیهَةِ وَ أَشَدَّهُمْ جِهَاداً لِلْأَعْدَاءِ فِی نُصْرَةِ الْحَنِیفِیَّةِ وَ أَوَّلَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
در کتاب امالی شیخ طوسی (603) با چند واسطه از امام باقر علیه السلام از پدر بزرگوارشان از عمّار بن یاسر روایت می‌کند که گفت:
در آن مرضی که فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها به شهادت رسید و حال او سنگین شد و عبّاس بن عبدالمطلب برای عیادت آن حضرت آمد به عبّاس گفتند:

حال حضرت فاطمه سلام الله علیها سنگین است و کسی نزد او نمی‌رود.
عبّاس به سوی خانه‌ی خود بازگشت و شخصی را نزد حضرت علی علیه السلام فرستاد و گفت:
از قول من به حضرت امیر علیه السلام بگو: عموی تو به تو سلام می‌رساند و می‌گوید:
به خدا قسم که غم و اندوه حبیبه و نور چشم رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و نور چشم من، مرا به شدّت رنج می‌دهد، من این طور گمان می‌کنم آن بانو زودتر از همه‌ی ما به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم ملحق شود و خدا او را برمی گزیند و به رحمت خود نزدیک می‌کند.
فدایت شوم اگر فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به شهادت برسد مهاجرین و انصار را آگاه کن تا برای تشییع جنازه‌اش و نماز خواندن بر بدنش حاضر شوند و ثواب ببرند، زیرا این عمل باعث سرافرازی دین می‌شود.
راوی می‌گوید:
من در حضور حضرت امیر علیه السلام بودم که به فرستاده‌ی عبّاس بن عبدالمطلب فرمود:
سلام مرا به عمویم برسان و به وی بگو: لطف و مرحمت تو زیاد شود، من از مشورت تو آگاه شدم، رأی و نظریه‌ی تو بسیار نیکو است. ولی فاطمه دختر پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم دائماً مظلوم، از حقّ خود ممنوع، از میراث خویشتن محروم بوده‌ست. ملاحظه‌ی آن وصیّتی را که پیامبر درباره‌اش کرده ننمودند. حقّ آن حضرت و حقّ خدا را رعایت نکردند، کافیست که خدا بین ما و آنان حکم کند و از ظالمین انتقام بگیرد.
ای عمو! من از تو خواهش می‌کنم از این مطلبی که گفتی صرف نظر فرمایی، زیرا فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به من وصیّت کرده که امر شهادت او را پوشیده بدارم.
زمانی که فرستاده‌ی عبّاس نزد او بازگشت و جواب حضرت امیر علیه السلام را برای وی شرح داد عبّاس گفت:
خدا برادرزاده‌ی مرا بیامرزد، زیرا رأی برادرزاده‌ی من عیبی ندارد، غیر از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم نوزادی برای عبدالمطلب متولّد نشد که از لحاظ خیر و برکت از حضرت علی علیه السلام بزرگتر باشد، حقّاً که حضرت علی علیه السلام در هر بزرگواری و فضیلتی بر همه‌ی آنان سبقت گرفت، ایشان از همه شجاع‌تر و درباره‌ی نصرت دین خدا از همه بیشتر با دشمنان جهاد نمود. علی اوّلین کسیست که به خدا و رسول ایمان آورد.

[روایت شماره] (39)

[الخصال] مُحَمَّدُ بْنُ عُمَيْرٍ الْبَغْدَادِیُّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِالْكَرِيمِ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ صُهَيْبٍ، عَنْ عِيسَى بْنِ عَبْدِاللَّهِ الْعُمَرِیِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَلِیٍّ عليه السلام قَالَ:

خُلِقَتِ الْأَرْضُ لِسَبْعَةٍ بِهِمْ يُرْزَقُونَ وَ بِهِمْ يُمْطَرُونَ وَ بِهِمْ يُنْصَرُونَ: أَبُوذَرٍّ وَ سَلْمَانُ وَ الْمِقْدَادُ وَ عَمَّارٌ وَ حُذَيْفَةُ وَ عَبْدُاللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ قَالَ عَلِیٌّ عليه السلام وَ أَنَا إِمَامُهُمْ وَ هُمُ الَّذِينَ شَهِدُوا الصَلاةَ عَلَى فَاطِمَةَ.

[رجال الكشی] جبرئيل بن أحمد، عن الحسين بن خرزاد، عن ابن فضّال، عن ثعلبة، عن زرارة، عن أبی جعفر، عن أبيه، عن جدّه: مثله.

در کتاب خصال (604) با چند واسطه از حضرت امیر علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:

زمین به خاطر هفت نفر خلق شده که مردم به واسطه‌ی آنان رزق و روزی داده می‌شوند و باران برای آنان می‌آید و یاری می‌شوند. (آن هفت نفر عبارتند از:) ابوذر، سلمان، مقداد، عمّار، حذیفه و عبدالله بن مسعود.

حضرت امیر علیه السلام می‌فرماید:

من امام آنان هستم، ایشان بودند که بر بدن فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها نماز خواندند.

در رجال کشّی صفحه‌ی 6 حدیث 13 مثل این حدیث با کمی اختلاف در لفظ آمده‌ست.

[المجالس للمفيد] [الأمالى للشّيخ الطوسى] الْمُفِيدُ: عَنِ الصَّدُوقِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ الرَّازِيِّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الهرمرازى، (605) عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليهما السلام، عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ عليهما السلام قَالَ:

لَمَّا مَرِضَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم وَصَّتْ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام أَنْ يَكْتُمَ أَمْرَهَا وَ يُخْفِيَ خَبَرَهَا وَ لا يُؤْذِنَ أَحَداً بِمَرَضِهَا، فَفَعَلَ ذَلِكَ وَ كَانَ يُمَرِّضُهَا بِنَفْسِهِ وَ تُعِينُهُ عَلَى ذَلِكَ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ رَحِمَهَا اللَّهُ، عَلَى اسْتِسْرَارٍ بِذَلِكَ كَمَا وَصَّتْ بِهِ، فَلَمَّا حَضَرَتْهَا الْوَفَاةُ وَصَّتْ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَنْ يَتَوَلَّى أَمْرَهَا وَ يَدْفِنَهَا لَيْلاً وَ يُعَفِّيَ قَبْرَهَا، فَتَوَلَّى ذَلِكَ أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ دَفَنَهَا وَ عَفَّى مَوْضِعَ قَبْرِهَا.

فَلَمَّا نَفَضَ يَدَهُ مِنْ تُرَابِ الْقَبْرِ، هَاجَ بِهِ الْحُزْنُ، فَأَرْسَلَ دُمُوعَهُ عَلَى خَدَّيْهِ وَ حَوَّلَ وَجْهَهُ إِلَى قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فَقَالَ:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ مِنِ ابْنَتِكَ وَ حَبِيبَتِكَ وَ قُرَّةِ عَيْنِكَ وَ زَائِرَتِكَ وَ الْبَائِتَةِ فِي الثَّرَى بِبَقِيعِكَ، الْمُخْتَارِ اللَّهُ لَهَا سُرْعَةَ اللَّحَاقِ بِكَ، قَلَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَنْ صَفِيَّتِكَ صَبْرِي وَ ضَعُفَ عَنْ سَيِّدَةِ النِّسَاءِ تَجَلُّدِي، إِلا أَنَّ فِي التَّأَسِّي لِي بِسُنَّتِكَ وَ الْحُزْنِ الَّذِي حَلَّ بِي لِفِرَاقِكَ، مَوْضِعَ التَّعَزِّي وَ لَقَدْ وَسَّدْتُكَ فِي مَلْحُودِ قَبْرِكَ، بَعْدَ أَنْ فَاضَتْ نَفْسُكَ عَلَى صَدْرِي وَ غَمَّضْتُكَ بِيَدِي وَ تَوَلَّيْتُ أَمْرَكَ بِنَفْسِي.

نَعَمْ وَ فِي كِتَابِ اللَّهِ أَنْعُمُ الْقَبُولِ، «إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ راجِعُونَ» (606)، قَدِ اسْتُرْجِعَتِ الْوَدِيعَةُ وَ أُخِذَتِ الرَّهِينَةُ وَ اخْتُلِسَتِ الزَّهْرَاءُ، فَمَا أَقْبَحَ الْخَضْرَاءَ وَ الْغَبْرَاءَ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

أَمَّا حُزْنِي فَسَرْمَدٌ وَ أَمَّا لَيْلِي فَمُسَهَّدٌ، لا يَبْرَحُ الْحُزْنُ مِنْ قَلْبِي أَوْ يَخْتَارَ اللَّهُ لِي دَارَكَ الَّتِي فِيهَا أَنْتَ مُقِيمٌ، كَمَدٌ مُقَيِّحٌ وَ هَمٌّ مُهَيِّجٌ، سَرْعَانَ مَا فَرَّقَ [اللَّهُ] بَيْنَنَا وَ إِلَى اللَّهِ أَشْكُو وَ سَتُنَبِّئُكَ ابْنَتُكَ بِتَظَاهُرِ أُمَّتِكَ عَلَيَّ وَ عَلَى هَضْمِهَا حَقَّهَا فَاسْتَخْبِرْهَا الْحَالَ، فَكَمْ مِنْ غَلِيلٍ مُعْتَلِجٍ بِصَدْرِهَا لَمْ تَجِدْ إِلَى بَثِّهِ سَبِيلاً وَ سَتَقُولُ وَ «يَحْكُمُ اللَّهُ وَ هُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ» (607).

سَلامٌ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ سَلامَ مُوَدِّعٍ لا سَئِمٍ (608) وَ لا قَالٍ، فَإِنْ أَنْصَرِفْ فَلا عَنْ مَلالَةٍ وَ إِنْ أُقِمْ فَلا عَنْ سُوءِ ظَنِّي بِمَا وَعَدَ اللَّهُ الصَّابِرِينَ، الصَّبْرُ أَيْمَنُ وَ أَجْمَلُ وَ لَوْلا غَلَبَةُ الْمُسْتَوْلِينَ عَلَيْنَا، لَجَعَلْتُ الْمُقَامَ عِنْدَ قَبْرِكَ لِزَاماً وَ التَّلَبُّثَ عِنْدَهُ مَعْكُوفاً وَ لاعْوَلْتُ إِعْوَالَ الثَّكْلَى عَلَى جَلِيلِ الرَّزِيَّةِ، فَبِعَيْنِ اللَّهِ تُدْفَنُ بِنْتُكَ سِرّاً وَ يُهْتَضَمُ حَقُّهَا قَهْراً وَ يُمْنَعُ إِرْثُهَا جَهْراً وَ لَمْ يَطُلِ الْعَهْدُ وَ لَمْ يَخْلُقْ مِنْكَ الذِّكْرُ، فَإِلَى اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ الْمُشْتَكَى وَ فِيكَ أَجْمَلُ الْعَزَاءِ،

فَصَلَوَاتُ اللّهِ عَلَیْهَا وَ عَلَیْکَ وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَکَاتُهُ.
در کتاب مجالس و امالی شیخ مفید (609) با چند واسطه از حضرت امام حسین علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
هنگامی که فاطمه دختر پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مریض شد به حضرت امیر علیه السلام وصیّت کرد که موضوع مرض وی را مخفی بدارد و احدی را از مریضی او باخبر ننماید.
حضرت علی علیه السلام به وصیّت او عمل کرده و شخصاً خود آن بزرگوار پرستاری فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را عهده دار بود و اسماء بنت عمیس راجع به پرستاری فاطمه سلام الله علیها طبق وصیّت آن حضرت، به امیرالمؤمنین علی علیه السلام کمک می‌کرد. وقتی موقع شهادت حضرت فاطمه سلام الله علیها فرا رسید وصیّت کرد که حضرت امیر علیه السلام متصدّی امر آن بانو شود، شبانه او را دفن کند و قبر مطهرّش را مخفی نماید.
حضرت علی علیه السلام این وصیّت را پذیرفت و شبانه او را به خاک سپرد و قبرش را مخفی نمود.
هنگامی که از دفن فاطمه فارغ شد، ناگهان حزن و اندوه شدیدی به حضرتش هجوم آورد و اشک از چشمانش سرازیر شد و چهره‌ی خود را به سوی قبر رسول خدا بازگردانید و گفت:
سلام من بر تو باد ای رسول خدا! و سلام بر تو از سوی دخترت و نور چشمت که به زیارتت آمده، همان که در بقعه‌ات زیر خاک آرمی‌ده است و خداوند برای او چنان خواست که هر چه زودتر به تو ملحق شود. ای رسول خدا! صبرم از فراق دختر برگزیده‌ات کاهش یافته و شکیبایی من از دوری سرور زنان از دست رفته، جز آنکه همان گونه که در مصیبت جانگداز تو شکیبایی ورزیدم در اینجا نیز صبر پیشه کنم، چرا که من خود با دست خویش تو را در قبر نهادم و (به هنگام جان دادن سر در آغوش من داشتی آن طور که) جان تو از میان سینه و گلوی من گذشت.
آری در کتاب خدا برای من برترین پذیرش و تحمّل آمده است که فرموده: «ما همه از خداییم و همگی به سوی او بازمی‌گردیم» (610). امانت بازگردانده و گروگان تحویل داده و زهرا از دستم ربوده شد، ای رسول خدا! چقدر این آسمان نیلگون و زمین تیره در نظرم زشت جلوه می‌کند.
راجع به اندوهم چه بگویم که همیشگیست و شبم که به بیداری می‌گذرد و غم از دل من، رخت برنمی‌بندد تا خداوند خانه‌ای را که تو در آن اقامت داری (بهشت برین) برایم برگزیند. غصّه‌ای دارم جگرسوز و اندوهی شورانگیز، چه زود میان ما جدایی افتاد و تنها به خدا شکایت می‌برم.
به زودی دخترت تو را، از همدست شدن امّتت علیه من خبر می‌دهد، پس به اصرار از او بپرس و احوال را از او جویا شو که چه بسا سوزها داشت

که در سینه‌اش می‌جوشید و راهی برای شرح و بیرون ریختن آن نداشت و اکنون خواهد گفت و خدا داوری خواهد کرد و او بهترین داوران است.
سلام بر شما سلام وداع کننده‌ای که نه خشمگین است و نه دلتنگ، که اگر بازگردم از روی دلتنگی نیست و اگر بمانم از بدگمانی نسبت به آنچه خداوند به صابران وعده داده، نمی‌باشد. باز هم شکیبایی مبارک‌تر و زیباتر است که اگر بیم غلبه چیره شوندگان نمی‌بود برای همیشه در اینجا می‌ماندم و درنگ می‌نمودم و بر این مصیبت بزرگ چونان زنان عزیز مرده شیون می‌کردم، همچنان که خداوند نظاره می‌فرماید، دخترت پنهانی به خاک سپرده می‌شود و حقّش پایمال و از ارثش ممنوع می‌گردد با آنکه دیر زمانی نگذشته و یاد تو کهنه نگشته‌ست. ای رسول خدا، شکایت نزد خداوند بلند مرتبه برده می‌شود و بهترین صبر و دلداری و عزاداری درباره‌ی توست، درود و رحمت و برکات خداوند یکتا و آفریدگار جهانیان بر تو و او باد!

[روایت شماره] (41)

عُيُونُ الْمُعْجِزَاتِ لِلسَّيِّدِ الْمُرْتَضَى رَحِمَهُ اللَّهُ: رُوِیَ أَنَّ فَاطِمَةَ سلام الله علیها تُوُفِّيَتْ وَ لَهَا ثَمَانَ عَشْرَةَ سَنَةً وَ شَهْرَانِ وَ أَقَامَتْ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خَمْسَةً وَ سَبْعِينَ يَوْماً وَ رُوِیَ أَرْبَعِينَ يَوْماً وَ تَوَلَّى غُسْلَهَا وَ تَكْفِينَهَا أَمِيرُالْمُؤْمِنِينَ علیه السلام وَ أَخْرَجَهَا وَ مَعَهُ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ فِی اللَّيْلِ وَ صَلَّوْا عَلَيْهَا وَ لَمْ يَعْلَمْ بِهَا أَحَدٌ وَ دَفَنَهَا فِی الْبَقِيعِ وَ جَدَّدَ أَرْبَعِينَ قَبْراً فَاسْتُشْكِلَ عَلَى النَّاسِ قَبْرُهَا فَأَصْبَحَ النَّاسُ وَ لامَ بَعْضُهُمْ بَعْضاً وَ قَالُوا: إِنَّ نَبِيَّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم خَلَّفَ بِنْتاً وَ لَمْ نَحْضُرْ وَفَاتَهَا وَ الصَلاةَ عَلَيْهَا وَ دَفْنَهَا وَ لا نَعْرِفُ قَبْرَهَا فَنَزُورَهَا.
فَقَالَ مَنْ تَوَلَّى الْأَمْرَ: هَاتُوا مِنْ نِسَاءِ الْمُسْلِمِينَ مَنْ تَنْبُشُ هَذِهِ الْقُبُورَ، حَتَّى نَجِدَ فَاطِمَةَ سلام الله علیها فَنُصَلِّیَ عَلَيْهَا وَ نَزُورَ قَبْرَهَا، فَبَلَغَ ذَلِکَ أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ علیه السلام فَخَرَجَ مُغْضَباً قَدِ احْمَرَّتْ عَيْنَاهُ وَ قَدْ تَقَلَّدَ سَيْفَهُ ذَاالْفَقَارِ حَتَّى بَلَغَ الْبَقِيعَ وَ قَدِ اجْتَمَعُوا فِيهِ فَقَالَ علیه السلام :
لَوْ نَبَشْتُمْ قَبْراً مِنْ هَذِهِ الْقُبُورِ لَوَضَعْتُ السَّيْفَ فِيكُمْ، فَتَوَلَّى الْقَوْمُ عَنِ الْبَقِيعِ.
سیّد مرتضی در کتاب عیون المعجزات (611) می‌نگارد روایت شده:
سنّ حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها در موقع شهادت هجده سال و دو ماه بود و بعد از پیغمبر خدا مدت 75 روز و روایت شده که 40 روز زنده بودند.
حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام متصدّی غسل و کفن آن بانو شد. جنازه‌ی آن بانوی مظلومه را شبانه با امام حسن و امام حسین علیهما السلام خارج نموده، نماز بر بدنش خواندند کسی را از این جریان آگاه ننمودند، بدن مقدّسش را در بقیع دفن کرد، صورت چهل قبر تشکیل داد تا قبر او تشخیص داده نشود. وقتی مردم شنیدند یکدیگر را ملامت و سرزنش کردند و گفتند:
پیغمبر ما، یک دختر به جای نهاد و ما موقع فوت و نماز و دفن او حاضر نشدیم و قبر او را نمی‌دانیم که زیارتش کنیم؟!
آن کسی که متصدّی امر خلافت بود گفت:
زنان مسلمین را بیاورید تا این قبرها را بشکافند و ما جنازه‌ی فاطمه سلام الله علیها را پیدا کنیم و بر آن نماز بخوانیم و قبرش را زیارت نماییم.
موقعی که این سخن به گوش حضرت امیر علیه السلام رسید در حالی خارج شد که خشمناک و چشمان مبارکش سرخ و ذوالفقار را حمایل کرده بود. با همین حالت آمد تا وارد بقیع که آنان اجتماع کرده بودند شد، آنگاه فرمود:

اگر یکی از این قبرها را بشکافید این شمشیر را در میان شما می‌گذارم (و همه را از دم شمشیر می‌گذرانم) پس از این جریان بود که آن گروه از بقیع خارج شدند.

[روایت شماره] (42)

[تهذيب الأحكام] سَلَمَةُ بْنُ الْخَطَّابِ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ، عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
سَأَلْتُهُ عَنْ أَوَّلِ مَنْ جُعِلَ لَهُ النَّعْشُ؟
فَقَالَ:
فَاطِمَةُ سلام الله علیها بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
در کتاب تهذیب (612) با چند واسطه از سلیمان بن خالد روایت می‌کند که گفت:
از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام جویا شدم، اوّلین تابوت را برای چه کسی ساختند؟
فرمود:
برای حضرت فاطمه سلام الله علیها دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

[روایت شماره] (43)

[تهذيب الأحكام] سَلَمَةُ بْنُ الْخَطَّابِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا، عَنْ أَبِيهِ عَنحُمَيْدِ بْنِ الْمُثَنَّى، عَنْ أَبِى عَبْدِالرَّحْمَنِ الْحَذَّاءِ، عَنْ أَبِى عَبْدِاللَّهِ عليه السلام قَالَ:
أَوَّلُ نَعْشٍ أُحْدِثَ فِى الْإِسْلامِ نَعْشُ فَاطِمَةَ إِنَّهَا اشْتَكَتْ شَكْوَتَهَا الَّتِى قُبِضَتْ فِيهَا وَ قَالَتْ لِأَسْمَاءَ: إِنِّى نَحِلْتُ وَ ذَهَبَ لَحْمِى أَلا تَجْعَلِينَ لِى شَيْئاً يَسْتُرُنِى؟
قَالَتْ أَسْمَاءُ: إِنِّى إِذْ كُنْتُ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ رَأَيْتُهُمْ يَصْنَعُونَ شَيْئاً أَفَلا أَصْنَعُ لَكِ فَإِنْ أَعْجَبَكِ أَصْنَعُ لَكِ؟
قَالَتْ:
نَعَمْ فَدَعَتْ بِسَرِيرٍ فَأَكَبَّتْهُ لِوَجْهِهِ، ثُمَّ دَعَتْ بِجَرَائِدَ فَشَدَّدَتْهُ عَلَى قَوَائِمِهِ ثُمَّ جَلَّلَتْهُ ثَوْباً فَقَالَتْ:
هَكَذَا رَأَيْتُهُمْ يَصْنَعُونَ فَقَالَتِ: اصْنَعِى لِى مِثْلَهُ اسْتُرِينِى سَتَرَكِ اللَّهُ مِنَ النَّارِ.
نیز در همان کتاب (613) از حضرت صادق علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
اوّلین تابوتی که در اسلام ساخته شد تابوت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها بود. زیرا آن بانو در آن بیماری که از دنیا رفت به اسماء فرمود:
من لاغر شده‌ام و گوشت بدنم از بین رفته است، آیا یک چیزی که بدنم را بپوشاند برای من درست نمی‌کنی؟ اسماء گفت:
آن موقعی که من در حبشه بودم یک نوع تابوت می‌ساختند، اگر مایل باشی من شکل آن را به تو نشان دهم؟
فرمود:
مانعی ندارد. اسماء گفت:
یک تختی را آوردند، آنگاه آن تخت را برعکس به روی زمین نهاد، دستور داد تا شاخه‌های خرمایی هم آوردند، آن شاخه‌های خرما را به پایه‌های آن تخت تابید و یکپارچه روی آنها انداخت و گفت:
این شکل همان تابوتیست که من دیدم.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها فرمود:
نظیر این تابوت را برای من بساز و بدنم را به وسیله‌ی آن بپوشان! خدا بدن تو را از آتش محفوظ بدارد!

[روایت شماره] (44)

مِنْ بَعْضِ كُتُبِ الْمَنَاقِبِ الْقَدِيمَةِ: اخْتَلَفَ الرِّوَايَاتُ فِى وَقْتِ وَفَاتِهَا فَفِى رِوَايَةٍ أَنَّهَا بَقِيَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم شَهْرَيْنِ. وَ فِى رِوَايَةٍ ثَلاثَةَ أَشْهُرٍ وَ فِى رِوَايَةٍ مِائَةَ يَوْمٍ وَ فِى رِوَايَةٍ ثَمَانِيَةَ أَشْهُرٍ.
وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ الْعَاصِمِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليهما السلام، عَنْ آبَائِهِ ، عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام أَنَّ فَاطِمَةَ سلام الله عليها لَمَّا تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم كَانَتْ تَقُولُ: وَاأبَتَاهْ مِن رَبِّهِ مَا أَدْنَاهُ، وَاأبَتَاهْ جِنَانُ الْخُلْدِ مَثْوَاهُ، وَاأبَتَاهْ يُكْرِمُهُ رَبُّهُ إذَا أَتَاهُ، يَا أَبَتَاهْ الرَّبُّ وَ الرُّسُلُ تُسَلِّمُ عَلَيْهِ حِينَ تَلْقَاهُ.
فَلَمَّا مَاتَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ عليه السلام يَرْثِيهَا: «لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَةٌ» الْأَبْيَاتِ.
وَ ذَكَرَ الْحَاكِمُ أَنَّ فَاطِمَةَ لَمَّا مَاتَتْ أَنْشَأَ عَلِيٌّ عليه السلام :
نَفْسِى عَلَى زَفَرَاتِهَا مَحْبُوسَةٌ
يَا لَيْتَهَا خَرَجَتْ مَعَ الزَّفَرَاتِ
لا خَيْرَ بَعْدَكَ فِى الْحَيَاةِ وَ إِنَّمَا
أَبْكِى مَخَافَةَ أَنْ تَطُولَ حَيَاتِى
وَ عَنْ سَيِّدِ الْحُفَّاظِ أَبِى مَنْصُورٍ الدَّيْلَمِيِّ بِإِسْنَادِهِ أَنَّ عَبْدَاللَّهِ بْنَ الْحَسَنِ دَخَلَ عَلَى هِشَامِ بْنِ عَبْدِالْمَلِكِ وَ عِنْدَهُ الْكَلْبِيُّ، فَقَالَ هِشَامٌ لِعَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ: يَا أَبَامُحَمَّدٍ! كَمْ بَلَغَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ مِنَ السِّنِّ؟
فَقَالَ:
بَلَغَتْ ثَلاثِينَ فَقَالَ لِلْكَلْبِيِّ: مَا تَقُولُ؟
قَالَ:
بَلَغَتْ خَمْساً وَ ثَلاثِينَ، فَقَالَ هِشَامٌ لِعَبْدِاللَّهِ: أَلا تَسْمَعُ مَا يَقُولُ الْكَلْبِيُّ؟
فَقَالَ عَبْدُاللَّهِ: يَا أَمِيرَالْمُؤْمِنِينَ سَلْنِى عَنْ أُمِّى فَأَنَا أَعْلَمُ بِهَا وَ سَلِ الْكَلْبِيَّ عَنْ أُمِّهِ فَهُوَ أَعْلَمُ بِهَا.
وَ عَنِ الْعَاصِمِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ قَالَ:
تُوُفِّيَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لِثَلاثِ لَيَالٍ خَلَوْنَ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ هِىَ بِنْتُ تِسْعٍ وَ عِشْرِينَ أَوْ نَحْوِهَا.
وَ ذَكَرَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ بْنُ مَنْدَةَ الْأَصْفَهَانِيُّ فِى كِتَابِ الْمَعْرِفَةِ أَنَّ عَلِيّاً تَزَوَّجَ فَاطِمَةَ بِالْمَدِينَةِ بَعْدَ سَنَةٍ مِنَ الْهِجْرَةِ وَ بَنَى بِهَا بَعْدَ ذَلِكَ بِنَحْوٍ مِنْ سَنَةٍ وَ وَلَدَتْ لِعَلِيٍّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ الْمُحْسِنَ وَ أُمَّ كُلْثُومٍ الْكُبْرَى وَ زَيْنَبَ الْكُبْرَى:
وَ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ: تُوُفِّيَتْ وَ لَهَا ثَمَانٌ وَ عِشْرُونَ سَنَةً وَ قِيلَ: سَبْعٌ وَ عِشْرُونَ سَنَةً وَ فِى رِوَايَةٍ أَنَّهَا وُلِدَتْ عَلَى رَأْسِ سَنَةِ إِحْدَى وَ أَرْبَعِينَ مِنْ

مَوْلِدِ النَّبِیِّ صَلّی اللّهُِ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلّم فَیَکُونُ سِنُّهَا عَلَی هَذَا ثَلاثاً وَ عِشْرِینَ وَ الْأَکْثَرُ عَلَی أَنَّهَا کَانَتْ بِنْتَ تِسْعٍ وَ عِشْرِینَ أَوْ ثَلاثِینَ.
وَ ذَکَرَ وَهْبُ بْنُ مُنَبِّهٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهَا بَقِیَتْ أَرْبَعِینَ یَوْماً بَعْدَهُ وَ فِی رِوَایَةٍ سِتَّةَ أَشْهُرٍ وَ سَاقَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْحَدِیثَ إِلَی أَنْ قَالَ:
لَمَّا تُوُفِّیَتْ سلام الله علیها شَقَّتْ أَسْمَاءُ جَیْبَهَا وَ خَرَجَتْ فَتَلَقَّاهَا الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ فَقَالا: أَیْنَ أُمُّنَا؟ فَسَکَتَتْ فَدَخَلا الْبَیْتَ فَإِذَا هِیَ مُمْتَدَّةٌ فَحَرَّکَهَا الْحُسَیْنُ فَإِذَا هِیَ مَیِّتَةٌ، فَقَالَ:
یَا أَخَاهْ آجَرَکَ اللَّهُ فِی الْوَالِدَةِ وَ خَرَجَا یُنَادِیَانِ: یَا مُحَمَّدَاهْ یَا أَحْمَدَاهْ الْیَوْمَ جُدِّدَ لَنَا مَوْتُکَ إِذْ مَاتَتْ أُمُّنَا.
ثُمَّ أَخْبَرَا عَلِیّاً وَ هُوَ فِی الْمَسْجِدِ فَغُشِیَ عَلَیْهِ حَتَّی رُشَّ عَلَیْهِ الْمَاءُ ثُمَّ أَفَاقَ فَحَمَلَهُمَا حَتَّی أَدْخَلَهُمَا بَیْتَ فَاطِمَةَ وَ عِنْدَ رَأْسِهَا أَسْمَاءُ تَبْکِی وَ تَقُولُ: وَا یَتَامَی مُحَمَّدٍ، کُنَّا نَتَعَزَّی فَاطِمَةَ بَعْدَ مَوْتِ جَدِّکُمَا فَبِمَنْ نَتَعَزَّی بَعْدَهَا فَکَشَفَ عَلِیٌّ عَنْ وَجْهِهَا فَإِذَا بِرُقْعَةٍ عِنْدَ رَأْسِهَا فَنَظَرَ فِیهَا فَإِذَا فِیهَا:
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ
هَذَا مَا أَوْصَتْ بِهِ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم أَوْصَتْ وَ هِیَ تَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ «أَنَّ السَّاعَةَ آتِیَةٌ لا رَیْبَ فِیها وَ أَنَّ اللَّهَ یَبْعَثُ مَنْ فِی الْقُبُورِ» (614) یَا عَلِیُّ أَنَا فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ زَوَّجَنِیَ اللَّهُ مِنْکَ لِأَکُونَ لَکَ فِی الدُّنْیَا وَ الْآخِرَةِ أَنْتَ أَوْلَی بِی مِنْ غَیْرِی حَنِّطْنِی وَ غَسِّلْنِی وَ کَفِّنِّی بِاللَّیْلِ وَ صَلِّ عَلَیَّ وَ ادْفِنِّی بِاللَّیْلِ وَ لا تُعْلِمْ أَحَداً وَ أَسْتَوْدِعُکَ اللَّهَ وَ أَقْرَأُ عَلَی وُلْدِیَ السَّلامَ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَةِ.
فَلَمَّا جَنَّ اللَّیْلُ غَسَّلَهَا عَلِیٌّ وَ وَضَعَهَا عَلَی السَّرِیرِ وَ قَالَ لِلْحَسَنِ: ادْعُ لِی أَبَاذَرٍّ فَدَعَاهُ فَحَمَلاهُ إِلَی الْمُصَلَّی، فَصَلَّی عَلَیْهَا ثُمَّ صَلَّی رَکْعَتَیْنِ وَ رَفَعَ یَدَیْهِ إِلَی السَّمَاءِ فَنَادَی: هَذِهِ بِنْتُ نَبِیِّکَ فَاطِمَةُ أَخْرَجْتَهَا مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَی النُّورِ، فَأَضَاءَتِ الْأَرْضُ مِیلاً فِی مِیلٍ فَلَمَّا أَرَادُوا أَنْ یَدْفِنُوهَا نُودُوا مِنْ بُقْعَةٍ مِنَ الْبَقِیعِ إِلَیَّ إِلَیَّ فَقَدْ رُفِعَ تُرْبَتُهَا مِنِّی فَنَظَرُوا فَإِذَا هِیَ بِقَبْرٍ مَحْفُورٍ، فَحَمَلُوا السَّرِیرَ إِلَیْهَا فَدَفَنُوهَا فَجَلَسَ عَلِیٌّ عَلَی شَفِیرِ الْقَبْرِ فَقَالَ:
یَا أَرْضُ! اسْتَوْدَعْتُکِ وَدِیعَتِی، هَذِهِ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ فَنُودِیَ مِنْهَا: یَا عَلِیُّ أَنَا أَرْفَقُ بِهَا مِنْکَ فَارْجِعْ وَ لا تَهْتَمَّ فَرَجَعَ وَ انْسَدَّ الْقَبْرُ وَاسْتَوَی بِالأَرْضِ فَلَمْ یُعْلَمْ أَیْنَ کَانَ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَةِ.
در بعضی از کتب مناقب قدیمی می‌نویسند:
راجع به موقع شهادت حضرت زهراء سلام الله علیها اختلاف است.
در یک روایت می‌گوید:
آن بانوی معظّمه بعد از پدر بزرگوارش، مدّت دو ماه زنده بودند.
در روایت دیگری می‌گوید:
مدّت سه ماه زنده بود. در یک روایت است که مدت 100 روز و در حدیث

دیگری می‌گوید:
مدّت هشت ماه بعد از شهادت پدرش باقی بود.
و علیّ بن احمد عاصمی با اسناد خود روایت کرده از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام و او از پدران بزرگوارش: و آنها از حضرت علی علیه السلام روایت کردند که فرمود:
همانا چون رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید، حضرت فاطمه سلام الله علیها (در رثای آن حضرت) می‌فرمود:
ای پدر! چقدر به پروردگارت نزدیک بودی، ای پدر! بهشت جاویدان جایگاه تو است، ای پدر! وقتی بر خدایت وارد شدی او تو را اکرام کرد، ای پدر! پروردگار و همه‌ی رسولان الهی وقتی تو را ملاقات نمودند بر تو سلام کردند.
پس چون حضرت فاطمه سلام الله علیها به شهادت رسید، حضرت علیّ بن ابیطالب علیه السلام در رثای او می‌فرمود:
«برای هر جمع دوستانی جداییست. . .» ادامه‌ی ابیات که قبلاً آمده‌ست.
حاکم روایت می‌کند:
هنگامی که حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به شهادت رسید حضرت امیر علیه السلام این اشعار را سرود:
جان من با ناله‌های خود حبس شده، ای کاش جان من با ناله‌هایم خارج می‌شد.
بعد از تو خیری در زندگانی نخواهد بود، جز این نیست که از خوف طولانی شدن زندگیم می‌گریم.
و از سیّد الحفّاظ ابی منصور دیلمی نقل شده که او با اسناد خود نقل می‌کند:
همانا عبدالله بن حسن بر هشام بن عبدالملک وارد شد و در آن هنگام کلبی نزد او (هشام) بود، پس هشام به عبدالله بن حسن گفت:
ای ابامحمّد! سنّ فاطمه سلام الله علیها دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم چقدر بود؟
گفت:
سنّ او به سی سال می‌رسید، پس از آن هشام به کلبی گفت:
تو چه می‌گویی؟
گفت:
به سی و پنج سال رسیده، هشام (بار دیگر) متوجّه عبدالله شد و گفت:
آیا می‌شنوی کلبی چه می‌گوید؟ عبدالله گفت:
ای امیرالمؤمنین از من درباره‌ی مادرم سؤال کن، (چرا که) من آگاه‌تر باشم به مادر خودم و از کلبی درباره‌ی مادر خودش سؤال کن، (زیرا) او به مادر خود آگاه‌تر است.

و از عاصمی با اسناد خود نقل شده که از محمّد بن عمر نقل کرده‌اند که گفت:
فاطمه سلام الله علیها دختر محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سه شب از ماه رمضان گذشته بود که به شهادت رسید و او در آن زمان بیست و نه ساله یا مانند آن بود.
و ابوعبدالله بن مندة الإصفهانی در کتاب «المعرفة» ذکر کرده است که حضرت علی علیه السلام ، حضرت فاطمه سلام الله علیها را در مدینه به عقد خود درآورد. پس از آنکه یک سال از هجرت گذشته بود و حدود یک سال بعد او را به خانه برد و حضرت فاطمه سلام الله علیها برای حضرت علی علیه السلام این فرزندان را آورد:
حسن و حسین و محسن: و امّ کلثوم کبری و حضرت زینب کبری علیهما السلام.
و محمّد بن اسحاق گفته: حضرت فاطمه سلام الله علیها در حالی به شهادت رسید که بیست و هشت سال داشت و قول دیگری هست که آن بانو بیست و هفت ساله بود و در روایتی آمده که آن حضرت زمانی متولّد شد که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم چهل و یک ساله بود، پس بنابراین قول، سنّ شریف آن حضرت بیست و سه سال می‌باشد و اکثر روایات دلالت دارد بر اینکه آن حضرت بیست و نُه ساله یا سی ساله بود.
وهب بن مُنَبِّه از ابن عبّاس نقل می‌کند که گفت:
حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها مدّت چهل روز و به قولی شش ماه بعد از پدر بزرگوارش زنده بود، تا آنجا که می‌گوید:
موقعی که فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها به شهادت رسید اسماء گریبان خود را پاره کرد و خارج شد، آنگاه با حضرت حسنین علیهما السلام مصادف شد، ایشان به وی فرمودند:
مادر ما کجاست؟
اسماء جوابی نگفت. وقتی آنان وارد خانه شدند دیدند مادر بزرگوارشان خوابیده‌ست. وقتی امام حسین علیه السلام مادر خود را حرکت داد، دید به شهادت رسیده‌ست.
سپس به حضرت امام حسن علیه السلام گفت:
برادر جان! خدا برای شهادت مادرت زهراء، به تو اجر عطا کند! آنگاه در حالی خارج شدند که می‌فرمودند:
«یا محمّداه، یا محمّداه! ».
امروز به علّت شهادت مادرمان، مصیبت شما برای ما تجدید شد. پس از این جریان متوجّه حضرت امیر علیه السلام شدند که ایشان در مسجد بودند و آن حضرت را از شهادت مادرشان آگاه نمودند.
امیرالمؤمنین علی علیه السلام بعد از شنیدن این خبر دلخراش غَش کرد،

آب به صورت آن حضرت پاشیدند تا به هوش آمد، آنگاه حسنین علیهما السلام را برداشت و داخل خانه‌ی حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها شد. اسماء را دید که بالای سر حضرت زهرا سلام الله علیها نشسته و گریه می‌کند و می‌گوید:
یتیمان حضرت محمّد چه کنند، بعد از شهادت جدّ شما، دل ما به فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها خوش بود بعد از فاطمه به چه کسی دل خوش کنیم!!
آنگاه حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام صورت مبارک فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را باز کرد رقعه‌ای نزد سر آن بانوی معظّمه یافت که در آن نوشته بود:
«بسم الله الرّحمن الرّحیم، این آن وصیّتیست که فاطمه دختر پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم کرده:
فاطمه شهادت می‌دهد که خدایی جز خدای یگانه وجود ندارد، حضرت محمّد بنده و پیامبر خدا می‌باشد. بهشت و دوزخ بر حق است، قیامت خواهد آمد و شکّی در آن نخواهد بود، خدا تمامی افرادی را که در قبرها مدفونند برانگیخته خواهد کرد.
یا علی! من فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌باشم. خدا مرا دنیا و آخرت برای تو تزویج نمود.
یا علی! تو از دیگران بر من، مقدّم هستی. مرا حنوط کن، غسل بده، شبانه دفن کن، شبانه بر بدنم نماز بگذار، شبانه به خاکم بسپار، احدی را از فوت من آگاه منمای، من تو را به خدا می‌سپارم و تا روز قیامت به فرزندانم سلام می‌رسانم».
موقعی که شب فرا رسید حضرت امیر علیه السلام بدن مقدّس حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها را غسل داد و در میان تابوت نهاده و به حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:
ابوذر را بیاور، وقتی ابوذر آمد بدن مقدّس آن بانوی مظلومه را در محل نماز آوردند و بر بدن او نماز خواند، آنگاه دست‌های مبارک خود را به جانب آسمان بلند کرده و فرمود:
پروردگارا! این دختر پیغمبر تو می‌باشد که تو او را از دنیای ظلمانی به طرف نور بردی و سپس زمین (به اندازه ی) میل در میل (615) نورانی شد.
هنگامی که تصمیم گرفتند آن بانو را دفن کنند صدایی از یکی از بقعه‌های بقیع شنیدند که می‌فرمود:
«اِلَیَّ! اِلَیَّ! » یعنی بیا به سوی من! بیا به سوی من! زیرا تربت و خاک وی از من گرفته شده‌ست. وقتی نگاه کردند با قبری کنده و آماده مواجه شدند. تابوت را به سوی آن قبر بردند و آن معظّمه را در میان آن دفن

نمودند. سپس حضرت امیر علیه السلام بر لب قبر نشست و فرمود:
ای قبر! من امانت خود را به تو می‌سپارم، این دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم است. ناگاه ندایی شنیدند که می‌فرمود:
یا علی! من از تو، به وی مهربان ترم. برگرد و مهموم مباش! حضرت علی علیه السلام بازگشت و قبر را مسدود و با زمین مساوی نمود. آن قبر تا قیامت معلوم نخواهد شد.

[روایت شماره] (45)

أَقُولُ: قَالَ أَبُوالْفَرَجِ فِي مَقَاتِلِ الطَّالِبِيِّينَ: كَانَتْ وَفَاةُ فَاطِمَةَ سلام الله عليها بَعْدَ وَفَاةِ النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بِمُدَّةٍ يُخْتَلَفُ فِي مَبْلَغِهَا فَالْمُكْثِرُ يَقُولُ: ثَمَانِيَةَ أَشْهُرٍ وَ الْمُقَلِّلُ يَقُولُ: أَرْبَعِينَ يَوْماً إِلا أَنَّ الثَّبْتَ فِى ذَلِكَ مَا رُوِىَ عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِىٍّ عليهما السلام أَنَّهَا تُوُفِّيَتْ بَعْدَهُ بِثَلاثَةِ أَشْهُرٍ حَدَّثَنِى بِذَلِكَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِىٍّ، عَنِ الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ سَعْدٍ، عَنِ الْوَاقِدِىِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِىٍّ عليهما السلام.
مؤلف گويد:
ابوالفرج در كتاب مقاتل الطالبيّين (616) مى‌نويسد:
درباره‌ى اينكه حضرت فاطمه‌ى اطهر سلام الله عليها چقدر بعد از پدر بزرگوارش زنده بود اختلاف است، حداكثر آن را هشت ماه و حداقل آن چهل روز نوشته‌اند.
ولى آنچه كه صحيح و ثابت به نظر مى‌رسد اين است كه حضرت امام محمّد باقر عليه السلام فرموده:
آن بانوى مظلومه مدّت سه ماه زنده بود.

[روایت شماره] (46)

[المصباح للکفعمی] [المصباحین] فِی الثَّالِثِ مِنْ جُمَادَی الْآخِرَةِ کَانَ وَفَاةُ فَاطِمَةَ سلام الله علیها سَنَةَ إِحْدَی عَشَرَةَ.
در کتاب مصباح کفعمی (617) می‌نگارد:
شهادت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها در روز سوم ماه جمادی الثّانی سال 11 قمری واقع شد.

[روایت شماره] (47)

[المصباحين] فِی الْيَوْمِ الْحَادِی وَ الْعِشْرِينَ مِنْ رَجَبٍ كَانَتْ وَفَاةُ الطَّاهِرَةِ فَاطِمَةَ سلام الله عليها فِی قَوْلِ ابْنِ عَبَّاسٍ.
بيان: أقول لا يمكن التطبيق بين أكثر تواريخ الولادة و الوفاة و مدَّة عمرها الشريف و لا بين تواريخ الوفاة و بين ما مرَّ فی الخبر الصحيح أنّها سلام الله عليها عاشت بعد أبيها خمسة و سبعين يوماً إذ لو كان وفاة الرسول صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فی الثامن و العشرين من صفر كان علی هذا وفاتها فی أواسط جمادی الأولی و لو كان فی ثانی عشر ربيع الأوَّل كما ترويه العامّة كان وفاتها فی أواخر جمادی الأولی و ما رواه أبوالفرج، عن الباقر عليه السلام من كون مكثها بعده سلام الله عليها ثلاثة أشهر يمكن تطبيقه علی ما هو المشهور من كون وفاتها فی ثالث جمادی الآخرة و يدلُّ عليه أيضاً ما مرَّ من خبر أبی بصير، عن أبی عبدالله عليه السلام برواية الطبریّ بأن يكون عليه السلام لم يتعرَّض للأيّام الزائدة لقلّتها والله يعلم.
در كتاب مصباح (618) می‌نگارد:
شهادت حضرت زهرای مظلومه سلام الله عليها بنا بر قول ابن عبّاس در روز بيست و يكم ماه رجب بود.
مؤلف گويد:
اكثر تواريخ راجع به ولادت و شهادت و مدّت عمر شريف حضرت زهرای اطهر سلام الله عليها با يكديگر قابل تطبيق نيستند. نيز تواريخ شهادت آن بانوی معظّمه با آن روايت صحيحی كه از امام محمّد باقر عليه السلام قبلاً گذشت و فرمود:
مدّت عمر آن حضرت بعد از پدر بزرگوارش 75 روز بود تطبيق نمی‌كند. زيرا اگر شهادت پيامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در روز 28 ماه صفر بوده باشد شهادت حضرت زهرای مظلومه سلام الله عليها در اواسط ماه جمادی الاولی بوده‌ست. اگر شهادت رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم چنانچه اهل تسنن می‌گويند در روز 12 ماه ربيع الاول بوده باشد شهادت حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله عليها در اواخر ماه جمادی الاولی بوده‌ست.
آن روايتی كه ابوالفرج از حضرت امام محمّد باقر عليه السلام نقل كرده كه آن بانوی معظّمه سه ماه بعد از پدرش زنده بود، را می‌توان با روايت مشهوری كه شهادت آن حضرت در سوّم ماه جمادی الثّانی بوده است را تطبيق كرد و آن روايتی كه ابوبصير به روايت طبری از حضرت صادق عليه السلام نقل نموده است نيز اين موضوع را تأييد می‌نمايد و ممكن است كه معترّض آن چند روز زيادی نشده باشد.

[روایت شماره] (48)

أَقُولُ: فِی الدِّیوَانِ الْمَنْسُوبِ إِلَیْهِ علیه السلام ، أَنَّهُ أَنْشَدَ بَعْدَ وَفَاةِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها:
أَلا هَلْ إِلَی طُولِ الْحَیَاةِ سَبِیلٌ
وَ أَنَّی وَ هَذَا الْمَوْتُ لَیْسَ یَحُولُ
وَ إِنِّی وَ إِنْ أَصْبَحْتُ بِالْمَوْتِ مُوقِناً
فَلِی أَمَلٌ مِنْ دُونِ ذَاکَ طَوِیلٌ
وَ لِلدَّهْرِ أَلْوَانٌ تَرُوحُ وَ تَغْتَدِی
وَ إِنَّ نُفُوساً بَیْنَهُنَّ تَسِیلُ
وَ مَنْزِلُ حَقٍّ لا مُعَرَّجَ دُونَهُ
لِکُلِّ امْرِئٍ مِنْهَا إِلَیْهِ سَبِیلٌ
قَطَعْتُ بِأَیَّامِ التَّعَزُّزِ ذِکْرَهُ
وَ کُلُّ عَزِیزٍ مَا هُنَاکَ ذَلِیلٌ
أَرَی عِلَلَ الدُّنْیَا عَلَیَّ کَثِیرَةً
وَ صَاحِبُهَا حَتَّی الْمَمَاتِ عَلِیلٌ
وَ إِنِّی لَمُشْتَاقٌ إِلَی مَنْ أُحِبُّهُ
فَهَلْ لِی إِلَی مَنْ قَدْ هَوَیْتُ سَبِیلٌ
وَ إِنِّی وَ إِنْ شَطَّتْ بِیَ الدَّارُ نَازِحاً
وَ قَدْ مَاتَ قَبْلِی بِالْفِرَاقِ جَمِیلٌ
فَقَدْ قَالَ فِی الْأَمْثَالِ فِی الْبَیْنِ قَائِلٌ
أَضَرَّ بِهِ یَوْمَ الْفِرَاقِ رَحِیلٌ
لِکُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِیلَیْنِ فُرْقَةٌ
وَ کُلُّ الَّذِی دُونَ الْفِرَاقِ قَلِیلٌ
وَ إِنَّ افْتِقَادِی فَاطِماً بَعْدَ أَحْمَدَ
دَلِیلٌ عَلَی أَنْ لا یَدُومَ خَلِیلٌ
وَ کَیْفَ هُنَاکَ الْعَیْشُ مِنْ بَعْدِ فَقْدِهِمْ
لَعَمْرُکَ شَیْءٌ مَا إِلَیْهِ سَبِیلٌ
سَیُعْرَضُ عَنْ ذِکْرِی وَ تُنْسَی مَوَدَّتِی
وَ یَظْهَرُ بَعْدِی لِلْخَلِیلِ عَدِیلٌ
وَ لَیْسَ خَلِیلِی بِالْمَلُولِ وَ لا الَّذِی
إِذَا غِبْتُ یَرْضَاهُ سِوَایَ بَدِیلٌ
وَ لَکِنْ خَلِیلِی مَنْ یَدُومُ وِصَالُهُ
وَ یَحْفَظُ سِرِّی قَلْبُهُ وَ دَخِیلٌ
إِذَا انْقَطَعَتْ یَوْماً مِنَ الْعَیْشِ مُدَّتِی

فَإِنَّ بُکَاءَ الْبَاکِیَاتِ قَلِیلٌ
یُرِیدُ الْفَتَی أَنْ لا یَمُوتَ حَبِیبُهُ
وَ لَیْسَ إِلَی مَا یَبْتَغِیهِ سَبِیلٌ
وَ لَیْسَ جَلِیلاً رُزْءُ مَالٍ وَ فَقْدُهُ
وَ لَکِنَّ رُزْءَ الْأَکْرَمِینَ جَلِیلٌ
لِذَلِکَ جَنْبِی لا یُؤَاتِیهِ مَضْجَعٌ
وَ فِی الْقَلْبِ مِنْ حَرِّ الْفِرَاقِ غَلِیلٌ
بیان: خبر «أنّی» محذوف و «منزل» عطف علی ألوان و «المعرَّج» محلُّ الإقامة و شطت الدار و نزحت: بعدت و الباء للتعدیة و التضریب مبالغة فی الضرب و البین: الفراق أی أضرب المثل الّذی قاله القائل فی یوم الفراق الّذی هو رحیل و المثل قوله: لکلِّ اجتماع و فاطم مرخّم فاطمة لضرورة الشعر: و البدیل: البدل و دخیل الرَّجل الّذی یداخله فی أُموره و یختصُّ به «لا یؤاتیه» أی لا یوافقه و الغلیل: العطش.
وَ مِنْهُ: قَوْلُهُ علیه السلام عِنْدَ رِحْلَتِهَا سلام الله علیها:
حَبِیبٌ لَیْسَ یَعْدِلُهُ حَبِیبٌ
وَ مَا لِسِوَاهُ فِی قَلْبِی نَصِیبٌ
حَبِیبٌ غَابَ عَنْ عَیْنِی وَ جِسْمِی
وَ عَنْ قَلْبِی حَبِیبِی لا یَغِیبُ
بیان: حبیب فی الموضعین خبر مبتدإ محذوف أو الثانی خبر الأوَّل.
وَ مِنْهُ: مُخَاطِباً لَهَا بَعْدَ وَفَاتِهَا:
مَا لِی وَقَفْتُ عَلَی الْقُبُورِ مُسَلِّماً
قَبْرَ الْحَبِیبِ فَلَمْ یَرُدَّ جَوَابِی
أَحَبِیبُ مَا لَکَ لا تَرُدُّ جَوَابَنَا
أَنَسِیتَ بَعْدِی خُلَّةَ الْأَحْبَابِ
وَ مِنْهُ: مُجِیباً لِنَفْسِهِ مِنْ قِبَلِهَا سلام الله علیها:
قَالَ الْحَبِیبُ وَ کَیْفَ لِی بِجَوَابِکُمْ
وَ أَنَا رَهِینُ جَنَادِلَ وَ تُرَابٍ
أَکَلَ التُّرَابُ مَحَاسِنِی فَنَسِیتُکُمْ
وَ حُجِبْتُ عَنْ أَهْلِی وَ عَنْ أَتْرَابِی
فَعَلَیْکُمُ مِنِّی السَّلامُ تَقَطَّعَتْ
عَنِّی وَ عَنْکُمْ خُلَّةُ الْأَحْبَابِ
بیان: الجنادل: الأحجار و التراب: الموافق فی السن.
و فی شرح الدیوان: روی أنَّ الأبیات الأخیرة سمعت من هاتف.
علّامه‌ی مجلسی؛ گوید:
در آن دیوانی که به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام منسوب است می‌نویسد:

حضرت امیر علیه السلام بعد از شهادت حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها اشعار ذیل را سروده‌اند:
1 - آیا به سوی زندگانی طولانی راه و طریقی هست؟ از کجا خواهد بود در صورتی که (چیزی بین انسان و بین مرگ) حائل نخواهد شد.
2 - حقّاً که من، اگر چه به مرگ یقین دارم، ولی در عین حال آرزوی طولانی از غیر موت و مرگ دارم.
3 - روزگار دارای رنگ‌هاییست که شب را صبح می‌کند و خون افراد در بین شب و روز در بین آنها می‌ریزد.
4 - روزگار را منزل بر حقّی می‌باشد که محل اقامت نزد آن نیست و برای هر مردی از روزگار به طرف آن راهی خواهد بود.
5 - من ذکر او را به وسیله‌ی روزهای عزّت قطع نمودم و هر عزیزی در اینجا ذلیل و خوار خواهد شد.
6 - مرض‌های دنیا را برای خود فراوان می‌بینم، صاحب آن امراض تا موقع مُردن علیل خواهد بود.
7 - من مشتاق آن کسی هستم که او را دوست دارم، آیا به سوی آن کسی که من او را دوست دارم راهی هست؟
8 - خانه‌ی مرا دور کرده است، ولی در عین حال آن شخصی که قبل از من از فراق مرده است، نیکو بود.
9 - گوینده‌ای در داستان‌ها راجع به خدایی مثلی زده و من آن مثال را در روز کوچ نمودن زیاد می‌زنم.
10 - حقّاً که برای من از دست دادن فاطمه سلام الله علیها، بعد از احمد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم دلیلیست بر اینکه هیچ دوستی دائمی نخواهد بود.
11 - برای اجتماع هر دو نفر دوستی افتراق و جدایی خواهد بود و کلیّه‌ی آنها در مقابل فراق و جدایی قلیل و اندک می‌باشد.
12 - بعد از نیافتن آنان زندگی در اینجا چگونه خواهد بود، به جان تو قسم این یک مطلبیست که راهی به سوی آن نخواهد بود.
13 - به زودی از یاد نمودن من، اعراض می‌شود و دوستی فراموش می‌گردد و بعد از من دوستی برای دوستِ من، ظاهر خواهد شد.
14 - شخص ملول و آن کسی که چون من، غائب شوم وی را راضی کند دوست من نخواهد بود.
15 - ولی دوست من آن است که وصال او دائمی باشد، قلب او مرا حفظ کند و برای کارهای من دخیل باشد.
16 - وقتی که یک روز از فوت بگذرد یقیناً گریه‌ی افراد گریه کننده قلیل خواهد شد.
17 - اراده‌ی جوانمرد آن است که دوست او نمیرد و راهی به سوی آنچه

که می‌خواهد وجود ندارد.
18 - مصیبت مال مفقود شده، بزرگ نخواهد بود ولی مصیبت اشخاص بزرگوار، بزرگ است.
19 - برای این جهت است که خوابگاهی با پهلوی من موافق نیست، در دل من از حرارت فراق تشنگی جایگزین است.
بیان: خبر «أنّی» حذف شده است و «منزل» عطف است بر الوان و «المعرَّج» محلّ اقامه (برپا داشتن) را گویند.
و «شطت الدّار و نزحت» به معنی دور شدن است و باء در «بی الدّار» برای متعدّی کردن آمده و «التّضریب» برای مبالغه‌ی در زدن می‌آید و «البین» به معنی فراق است. در نتیجه معنی این مصرع این گونه می‌شود:
مثل می‌زنم آن سخن است و منظور حضرت از مثال همان فرمایش خودش است که می‌فرماید:
«لکلّ اجتماع» و «فاطم» کوتاه شده‌ی فاطمه است برای ضرورت شعری و «البدیل» به معنی بَدَل است و «دخیل» دخیل مرد، یعنی آن چیزی که داخل در امور آن مرد شود و اختصاص به او داشته باشد.
و «لا یؤاتیه» با آن موافق نبود و «الغلیل» به معنی عطش و تشنگیست.
نیز در موقع شهادت حضرت زهراء سلام الله علیها می‌فرماید:
1 - دوستی که نظیر او دوستی نخواهد بود و در قلب من غیر از او بهره‌ای وجود ندارد.
2 - دوستی که از جلو چشم و جسم من غائب شد، ولی از قلب من غائب نخواهد بود.
بیان: در مصرع اوّل که می‌فرماید:
«حبیبٌ لیس یعدله حبیبٌ» هر دو کلمه‌ی حبیب خبر است از مبتدای محذوف و یا اینکه «حبیب» دوّم خبر است برای «حبیب» اوّل.
خطاب به حضرت زهرا سلام الله علیها بعد از شهادت آن معظّمه
1 - مرا چه شده که بر روی قبرها توقف می‌نمایم و بر قبر دوست سلام می‌کنم ولی او جواب سلام مرا برنمی گرداند.
2 - ای دوست تو را چه شده که جواب سلام ما را برنمی گردانی، آیا بعد از من دوستی دوستان را فراموش کردی؟
جواب از زبان حضرت زهراء سلام الله علیها
1 - دوست در جواب گفت:
من چگونه جواب شما را بگویم، در صورتی که رهین سنگ‌های فراوان و خاک قرار گرفتم.
2 - حقّاً که خاک اعضای نیکوی بدنم را خورد و من شما را فراموش کردم و از نظر اهل خانه و همسالانم ناپدید شدم.
3 - از من بر شما سلام باد رشته‌ی دوستی و محبّت من و شما، با

بازماندگانم قطع شد.
بیان: «الجنادل» به معنی سنگ‌هاست و «التّراب» به معنی هم سنّ و سال آمده.
و در شرح دیوان منسوب به حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آمده که این چند بیت اخیر از هاتفی شنیده شد.

[روایت شماره] (49)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارِ: عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:
إِنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
مَکَثَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم سِتِّینَ یَوْماً ثُمَّ مَرِضَتْ فَاشْتَدَّتْ عَلَیْهَا فَکَانَ مِنْ دُعَائِهَا فِی شَکْوَاهَا: یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ بِرَحْمَتِکَ أَسْتَغِیثُ فَأَغِثْنِی اللَّهُمَّ زَحْزِحْنِی عَنِ النَّارِ وَ أَدْخِلْنِی الْجَنَّةَ وَ أَلْحِقْنِی بِأَبِی محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَکَانَ أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام یَقُولُ لَهَا: یُعَافِیکِ اللَّهُ وَ یُبْقِیکِ، فَتَقُولُ: یَا أَبَاالْحَسَنِ مَا أَسْرَعَ اللِّحَاقَ بِاللَّهِ وَ أَوْصَتْ بِصَدَقَتِهَا وَ مَتَاعِ الْبَیْتِ وَ أَوْصَتْهُ أَنْ یَتَزَوَّجَ أُمَامَةَ بِنْتَ أَبِی الْعَاصِ وَ قَالَتْ:
بِنْتَ أُخْتِی وَ تَحَنَّنْ عَلَی وُلْدِی قَالَ:
وَ دَفَنَهَا لَیْلاً.
وَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:
رَأَتْ فَاطِمَةُ فِی مَنَامِهَا النَّبِیَّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قَالَتْ:
فَشَکَوْتُ إِلَیْهِ مَا نَالَنَا مِنْ بَعْدِهِ،
قَالَتْ:
فَقَالَ لِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
لَکُمُ الْآخِرَةُ الَّتِی أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِینَ وَ إِنَّکِ قَادِمَةٌ عَلَیَّ عَنْ قَرِیبٍ.
وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیهما السلام، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
لَمَّا حَضَرَتْ فَاطِمَةَ الْوَفَاةُ بَکَتْ فَقَالَ لَهَا أَمِیرُالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام :
یَا سَیِّدَتِی مَا یُبْکِیکِ؟
قَالَتْ:
أَبْکِی لِمَا تَلْقَی بَعْدِی فَقَالَ لَهَا: لا تَبْکِی فَوَاللَّهِ إِنَّ ذَلِکِ لَصَغِیرٌ عِنْدِی فِی ذَاتِ اللَّهِ،
قَالَ:
وَ أَوْصَتْهُ أَنْ لا یُؤْذِنَ بِهَا الشَّیْخَیْنِ فَفَعَلَ.
در کتاب مصباحُ الانوار از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها بعد از پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مدّت شصت روز زنده بود، موقعی که مرض آن بانو شدّت یافت در دعای خود می‌فرمود:
«یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ بِرَحْمَتِکَ أَسْتَغِیثُ فَأَغِثْنِی اللَّهُمَّ زَحْزِحْنِی عَنِ النَّارِ وَ أَدْخِلْنِی الْجَنَّةَ وَ أَلْحِقْنِی بِأَبِی محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم».
حضرت امیر علیه السلام به وی فرمود:

خدا تو را عافیت می‌دهد و باقی می‌دارد.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:
یا اباالحسن! من به سرعت به سوی خدا می‌روم، آنگاه راجع به صدقه‌ها و متاع خانه وصیّت نمود و وصیّت کرد تا امیرالمؤمنین علی علیه السلام با امامه که دختر خواهرش بود ازدواج کند چون با فرزندانش مهربانی می‌نماید، سپس آن بانوی مظلومه را شبانه دفن کرد.
ابن عبّاس می‌گوید:
حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها فرمود:
پدر خود را در خواب دیدم و راجع به آن ظلم و ستم‌هایی که به ما شد به آن حضرت شکایت کردم. رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم در جوابم فرمود:
آن آخرتی که برای پرهیزکاران آماده شده برای شماست و تو به زودی نزد من خواهی آمد.
امام جعفر صادق علیه السلام از پدران بزرگوارشان روایت می‌کند که فرمودند:
موقعی که شهادت حضرت زهرای اطهر نزدیک شد گریه کرد، حضرت امیر علیه السلام به وی فرمود:
ای سیّده‌ی من! چرا گریه می‌کنی؟
عرض کرد:
برای آن مصیبت‌هایی که تو بعد از من خواهی دید.
حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:
گریان مباش، به خدا قسم آن مصائب نزد من برای رضای خدا کوچک و ناچیزند، آنگاه به حضرت علی علیه السلام وصیّت کرد که به آن دو نفر اجازه‌ی تشییع جنازه و نماز ندهد، حضرت علی علیه السلام نیز وصیّت آن بانوی معظّمه را اجرا نمود.

[روایت شماره] (50)

کِتَابُ الدَّلائِلِ لِلطَّبَرِیِّ: عَنْ أَبِی إِسْحَاقَ الْبَاقِرْجِی، عَنْ فلایجة، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ، عَنْ أَبِی أَحْمَدَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَغْدَانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الصَّلْتِ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ سَعِیدٍ، عَنْ أَبِی جَرِیحٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِیهِ عَنْ فَاطِمَةَ سلام الله علیها أَنَّهَا أَوْصَتْ لِأَزْوَاجِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لِکُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ بِاثْنَتَیْ عَشْرَةَ أُوقِیَّةً وَ لِنِسَاءِ بَنِی هَاشِمٍ مِثْلَ ذَلِکَ وَ أَوْصَتْ لِأُمَامَةَ بِنْتِ أَبِی الْعَاصِ بِشَیْءٍ.
وَ بِإِسْنَادٍ آخَرَ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ حَسَنٍ، عَنْ زَیْدِ بْنِ عَلِیٍّ: أَنَّ فَاطِمَةَ سلام الله علیها تَصَدَّقَتْ بِمَالِهَا عَلَی بَنِی هَاشِمٍ وَ بَنِی عَبْدِالْمُطَّلِبِ وَ أَنَّ عَلِیّاً علیه السلام تَصَدَّقَ عَلَیْهِمْ وَ أَدْخَلَ مَعَهُمْ غَیْرَهُمْ.
طبری در کتاب دلائل الامامه (619) با چند واسطه از امام صادق علیه السلام از پدر بزرگوارش امام محمّد باقر علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها وصیّت کرد که به هر یک از زنان پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم و زنان بنی هاشم دوازده اوقیه (620) بدهند. نیز وصیّت کرد که به امامه هم چیزی بپردازند.
طبق روایت دیگری زید بن علی می‌گوید:
حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها کلیّه‌ی اموال خود را به بنی هاشم و فرزندان عبدالمطلب صدقه داد.
حضرت امیر علیه السلام هم کلیّه‌ی اموال خود را به ایشان و دیگران صدقه داد.

بخش هشتم؛ ورود حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها به صحرای محشر و دادخواهی آن حضرت (باب 8؛ تظلمها سلام الله علیها فی القیامة و کیفیة مجیئها إلی المحشر)

[روایت شماره] (01)

[الأمالی للصّدوق] الطَّالَقَانِیُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَرِیرٍ الطَّبَرِیِّ، عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِالْوَاحِدِ، عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ عَلِیٍّ السُّدِّیِّ، عَنْ مَنِیعِ بْنِ الْحَجَّاجِ، عَنْ عِیسَی بْنِ مُوسَی، عَنْ جَعْفَرٍ الْأَحْمَرِ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْبَاقِرِ علیه السلام قَالَ:
سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِاللَّهِ الْأَنْصَارِیَّ یَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَةِ تَقْبَلُ ابْنَتِی فَاطِمَةُ عَلَی نَاقَةٍ مِنْ نُوقِ الْجَنَّةِ مُدَبَّجَةَ الْجَنْبَیْنِ، خِطَامُهَا مِنْ لُؤْلُؤٍ رَطْبٍ، قَوَائِمُهَا مِنَ الزُّمُرُّدِ الْأَخْضَرِ ذَنَبُهَا مِنَ الْمِسْکِ الْأَذْفَرِ، عَیْنَاهَا یَاقُوتَتَانِ حَمْرَاوَانِ.
عَلَیْهَا قُبَّةٌ مِنْ نُورٍ، یُرَی ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا وَ بَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا، دَاخِلُهَا عَفْوُ اللَّهِ وَ خَارِجُهَا رَحْمَةُ اللَّهِ، عَلَی رَأْسِهَا تَاجٌ مِنْ نُورٍ، لِلتَّاجِ سَبْعُونَ رُکْناً کُلُّ رُکْنٍ مُرَصَّعٌ بِالدُّرِّ وَ الْیَاقُوتِ، یُضِیءُ کَمَا الْکَوْکَبُ الدُّرِّیُّ فِی أُفُقِ السَّمَاءِ وَ عَنْ یَمِینِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ وَ عَنْ شِمَالِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ وَ جَبْرَئِیلُ آخِذٌ بِخِطَامِ النَّاقَةِ یُنَادِی بِأَعْلَی صَوْتِهِ:
غُضُّوا أَبْصَارَکُمْ حَتَّی تَجُوزَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ، فَلا یَبْقَی یَوْمَئِذٍ نَبِیٌّ وَ لا رَسُولٌ وَ لا صِدِّیقٌ وَ لا شَهِیدٌ إِلا غَضُّوا أَبْصَارَهُمْ حَتَّی تَجُوزَ فَاطِمَةُ، فَتَسِیرُ حَتَّی تُحَاذِیَ عَرْشَ رَبِّهَا جَلَّ جَلَالُهُ، فَتَنْزَخُ بِنَفْسِهَا عَنْ نَاقَتِهَا وَ تَقُولُ: إِلَهِی وَ سَیِّدِی احْکُمْ بَیْنِی وَ بَیْنَ مَنْ ظَلَمَنِی اللَّهُمَّ احْکُمْ بَیْنِی وَ بَیْنَ مَنْ قَتَلَ وُلْدِی، فَإِذَا النِّدَاءُ مِنْ قِبَلِ اللَّهِ جَلَّ جَلالُهُ: یَا حَبِیبَتِی وَ ابْنَةَ حَبِیبِی سَلِینِی تُعْطَیْ وَ اشْفَعِی تُشَفَّعِیْ، فَوَعِزَّتِی وَ جَلالِی لا جَازَنِی ظُلْمُ ظَالِمٍ، فَتَقُولُ: إِلَهِی وَ سَیِّدِی ذُرِّیَّتِی وَ شِیعَتِی وَ شِیعَةَ ذُرِّیَّتِی وَ مُحِبِّیَّ وَ مُحِبِّی ذُرِّیَّتِی
فَإِذَا النِّدَاءُ مِنْ قِبَلِ اللَّهِ جَلَّ جَلالُهُ: أَیْنَ ذُرِّیَّةُ فَاطِمَةَ وَ شِیعَتُهَا وَ مُحِبُّوهَا وَ مُحِبُّو ذُرِّیَّتِهَا فَیُقْبِلُونَ وَ قَدْ أَحَاطَ بِهِمْ مَلائِکَةُ الرَّحْمَةِ فَتَقْدُمُهُمْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها حَتَّی تُدْخِلَهُمُ الْجَنَّةَ.
توضیح: قال الفیروزآبادیُّ: المدبّج المزیّن و قال الجزریُّ فیه کان له طیلسان مدبّج هو الّذی زیّنت أطرافه بالدّیباج، قوله «الأذفر» أی طیّب الریح قوله «داخلها عفو الله» کنایة عن أنّها مشمولة بعفو الله و رحمته و تجیء إلی القیامة شفیعة للعباد معها رحمة الله و عفوه لهم و قال الفیروزآبادیُّ: زخه: دفعه فی وهدة و زید اغتاظ و وثب انتهی و التشفیع: قبول الشفاعة.
شیخ صدوق در کتاب امالی (621) با چند واسطه از امام محمّد باقر علیه السلام از جابر بن عبدالله انصاری از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:

موقعی که روز قیامت فرا می‌رسد دخترم فاطمه سلام الله علیها در حالی می‌آید که بر یکی از ناقه‌های بهشتی سوار است و از دو پهلوی آن ناقه، حریرهای بهشتی آویزان، مهار آن از مروارید تَر، پاهایش از زُمرّد سبز، دُم آن از مشک ناب، دیدگانش از دُرّ و یاقوت سرخ خواهد بود. قبّه‌ای از نور بر پشت آن ناقه نصب شده که اندرون آن از بیرون آشکار، وسط آن حاوی عفو پروردگار و بیرون آن رحمت خدای رحیم است.
حضرت فاطمه سلام الله علیها تاجی از نور بر سر دارد که دارای هفتاد پایه و هر پایه‌ای از آن به وسیله‌ی یک مروارید و یاقوت آراسته، نظیر یک ستاره‌ای درخشان خواهد بود.
در طرف راست و چپ حضرت فاطمه سلام الله علیها هفتاد هزار ملک خواهد بود. جبرئیل در آن موقع مهار ناقه‌ی حضرت فاطمه سلام الله علیها را گرفته و با صدای بلند خواهد گفت:
چشمان خود را ببندید تا فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عبور نماید.
در آن روز هیچ پیغمبر و رسول و صدّیق و شهیدی نیست مگر اینکه دیدگان خویشتن را می‌بندد تا اینکه حضرت زهراء سلام الله علیها از صحرای محشر عبور نماید.
هنگامی که آن معظّمه به زیر عرش پروردگار می‌رسد از آن ناقه فرود می‌آید و عرض می‌کند:
ای پروردگار من! مابین من و آن افرادی که در حقّ من ظلم نمودند و فرزندان مرا شهید کرده‌اند قضاوت کن.
آنگاه از طرف خدای رؤوف ندا می‌رسد:
ای حبیبه و فرزند رسول من از من بخواه تا به تو عطا نمایم. شفاعت کن تا من بپذیرم. به عزّت و جلال خودم که امروز ظلم و ستم هیچ ستمگری از نظر من محو نخواهد شد.
در همین موقع است که حضرت زهراء سلام الله علیها می‌گوید:
بار خدایا! فرزندان، شیعیان، دوستان، دوستانِ دوستانِ فرزندانِ مرا به من ببخش!
آنگاه از طرف پروردگار جهان منادی ندا می‌کند:
فرزندان، شیعیان، دوستان و دوستِ دوستان ذریّه‌ی فاطمه کجایند؟ ایشان عموماً در حالی که ملائکه رحمت پروردگار آنان را احاطه کرده باشند می‌آیند.
سپس فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها جلو می‌رود تا ایشان را داخل بهشت می‌نماید.
بیان: فیروزآبادی گفته «المدبّج» به معنای مزیّن (تزئین شده) است و جزری گفته: وقتی گفته می‌شود «طیسان مدبّج» یعنی پوستینی که

اطراف آن با ابریشم مزیّن شده باشد و کلمه‌ی «الأذفر» که در فرمایش رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آمده به معنی خوشبو می‌باشد و جمله‌ی «داخلها عفو الله» کنایه از این است که آن بانو سلام الله علیها مشمول عفو و رحمت الهیست و روز قیامت در حالی وارد محشر می‌شود که شفاعت کننده‌ی بندگان خداست و با اوست رحمت و عفو خداوند برای بندگانش (آن بزرگوار وسیله‌ی عفو و رحمت الهی است) و فیروزآبادی گفته: «زخّه» به معنای افتادن با شدّت و غیظ و غضب زیاد است.
و «التّشفیع» یعنی قبول شفاعت نمودن.

[روایت شماره] (02)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] أَحْمَدُ بْنُ أَبِی جَعْفَرٍ الْبَیْهَقِیُّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِیٍّ الْجُرْجَانِیِّ، عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ أَبِی عَبْدِاللَّهِ الْقَطَّانِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَامِرٍ الطَّائِیِّ، عَنْ أَبِی أَحْمَدَ بْنِ سُلَیْمَانَ الطَّائِیِّ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضَا علیهما السلام، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
تُحْشَرُ ابْنَتِی فَاطِمَةُ سلام الله علیها یَوْمَ الْقِیَامَةِ وَ مَعَهَا ثِیَابٌ مَصْبُوغَةٌ بِالدِّمَاءِ، تَتَعَلَّقُ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ تَقُولُ: یَا عَدْلُ احْکُمْ بَیْنِی وَ بَیْنَ قَاتِلِ وُلْدِی،
قَالَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام :
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
وَ یَحْکُمُ [اللَّهُ] لِابْنَتِی وَ رَبِّ الْکَعْبَةِ.
در کتاب عیون اخبار الرّضا علیه السلام (622) با چند واسطه از امام رضا علیه السلام از پدران بزرگوارشان: از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
دخترم فاطمه سلام الله علیها در حالی وارد صحرای محشر می‌شود که لباس‌هایی غرقه به خون همراه دارد.
حضرتش پایه‌ی عرش خدا را می‌گیرد و می‌گوید:
ای خدای عادل و عالم! بین من و آن افرادی که فرزندان مرا کُشتند حکم کن! حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می‌فرماید که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمودند:
به حقّ خدای کعبه که آن روز پروردگار عادل برای دخترم قضاوت خواهد کرد.

[روایت شماره] (03)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِالْأَسَانِیدِ الثَلاثَةِ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
تُحْشَرُ ابْنَتِی فَاطِمَةُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ وَ مَعَهَا ثِیَابٌ مَصْبُوغَةٌ بِالدَّمِ فَتَتَعَلَّقُ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَتَقُولُ: یَا عَدْلُ احْکُمْ بَیْنِی وَ بَیْنَ قَاتِلِ وُلْدِی،
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
فَیَحْکُمُ لِابْنَتِی وَ رَبِّ الْکَعْبَةِ وَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ یَغْضَبُ لِغَضَبِ فَاطِمَةَ وَ یَرْضَی لِرِضَاهَا.
[صحیفة الرّضا علیه السلام] عن الرّضا علیه السلام عن آبائه: مثله.
نیز در همان کتاب (623) با چند واسطه از امام رضا علیه السلام از پدران بزرگوارشان: از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
هنگامی که روز قیامت فرا می‌رسد دخترم فاطمه در حالی محشور می‌شود که لباس‌های خون آلودی با وی خواهد بود، آنگاه یکی از پایه‌های عرش را می‌گیرد و می‌گوید:
ای خدای عادل! بین من و قاتل فرزندانم حکم کن.
سپس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
به حقّ خدای کعبه قسم که خدا به نفع دخترم قضاوت می‌کند، زیرا خدا برای غضب فاطمه غضب می‌نماید و برای رضایت وی راضی خواهد شد.
مانند این حدیث البته بدون جمله‌ی آخر، در صحیفة الرّضا علیه السلام صفحه‌ی 44 حدیث 20 آمده‌ست.

[روایت شماره] (04)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِالْإِسْنَادِ الثَلاثَةِ، عن الرّضا علیه السلام عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَةِ نَادَی مُنَادٍ: یَا مَعْشَرَ الْخَلائِقِ غُضُّوا أَبْصَارَکُمْ حَتَّی تَجُوزَ فَاطِمَةُ بِنْتُ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
نیز در همان کتاب (624) با چند واسطه از امام رضا علیه السلام از پدران بزرگوارشان: از حضرت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
موقعی که روز قیامت شود منادی ندا می‌کند:
ای گروه خلائق! چشمان خود را ببندید تا فاطمه دختر پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عبور نماید.

[روایت شماره] (05)

[صحيفة الرّضا عليه السلام] عن الرّضا عليه السلام عَنْ آبَائِهِ: مِثْلَهُ.
ثُمَّ قَالَ:
وَ فِى رِوَايَةٍ أُخْرَى إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ قِيلَ: يَا أَهْلَ الْجَمْعِ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ تَمُرَّ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَتَمُرُّ وَ عَلَيْهَا رَيْطَتَانِ حَمْرَاوَانِ.
بيان: قال الفيروزآباديُّ: الرّيطة كلُّ ملاءة غير ذات لفقين كلّها نسج واحد و قطعة واحدة أو كلُّ ثوب ليّن رقيق.
در كتاب صحيفه الرّضا عليه السلام (625) نظير اين روايت نقل شده‌ست.
پس فرمود:
و در روايت ديگرى آمده چون روز قيامت فرا رسد ندايى مى‌گويد:
اى اهل جمع (اهل محشر) ببنديد چشمانتان را، (زيرا) فاطمه دختر رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عبور مى‌كند، پس او عبور مى‌كند در حالى كه دو چادر قرمز بر سر اوست.
بيان: فيروزآبادى گويد «الرّيطة» به هر چادرى كه دَرز نداشته باشد، بلكه يک پارچه بافته شده باشد، گويند. يا به هر لباسى كه نرم و لطيف باشد، گفته مى‌شود.

[روایت شماره] (06)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِالْأَسَانِیدِ الثَّلاثَةِ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
تُحْشَرُ ابْنَتِی فَاطِمَةُ وَ عَلَیْهَا حُلَّةُ الْکَرَامَةِ قَدْ عُجِنَتْ بِمَاءِ الْحَیَوَانِ فَیَنْظُرُ إِلَیْهَا الْخَلَائِقُ فَیَتَعَجَّبُونَ مِنْهَا، ثُمَّ تُکْسَی أَیْضاً مِنْ حُلَلِ الْجَنَّةِ أَلْفُ حُلَّةٍ مَکْتُوبٌ عَلَی کُلِّ حُلَّةٍ بِخَطٍّ أَخْضَرَ: أَدْخِلُوا بِنْتَ مُحَمَّدٍ الْجَنَّةَ عَلَی أَحْسَنِ الصُّورَةِ وَ أَحْسَنِ الْکَرَامَةِ وَ أَحْسَنِ مَنْظَرٍ، فَتُزَفُّ إِلَی الْجَنَّةِ کَمَا تُزَفُّ الْعَرُوسُ وَ یُوَکَّلُ بِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ جَارِیَةٍ.
[صحیفة الرّضا علیه السلام] عنه، عن آبائه: مثله.
بیان: قوله علیه السلام «قد عجنت» فی بعض النسخ بالباء الموحّدة علی بناء المفعول من باب التفعیل أی جعلت عجیبة لغسلها بماء الحیوان و فی بعض النسخ بالنون کنایة عن الغسل به أو کونها بحیث لا یموت أبداً من یلبسها و قال الجزریُّ فی الحدیث یزفُّ علیٌّ بینی و بین إبراهیم إلی الجنّة إن کسرت الزاء فمعناه یسرع من زفَّ فی مشیه و أزف إذا أسرع و إن فتحت فهو من زففت العروس أزفّها إذا أهدیتها إلی زوجها.
در کتاب عیون اخبار الرّضا علیه السلام (626) با چند واسطه از امام رضا علیه السلام از پدران بزرگوارشان: از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
دخترم فاطمه در حالی محشور می‌شود که لباس کرامت را پوشیده باشد و آن با آب جاودانه عجین شده است، خلائق از آن بانو تعجّب می‌کنند.
آنگاه تعداد هزار حلّه‌ی دیگر می‌پوشد که بر هر کدام آنها به خطّ سبز نوشته است: دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم را با بهترین صورت، بهترین کرامت و بهترین منظره وارد بهشت کنید، آنگاه آن بانو در حالی که هفتاد هزار ملک موکّل او باشند نظیر عروس به سرعت داخل بهشت خواهد شد.
مانند این حدیث در کتاب صحیفة الرّضا علیه السلام صفحه‌ی 57 حدیث 78 نقل شده‌ست.
بیان: کلمه‌ی «عجنت» که در فرمایش رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم آمده است در بعضی نسخه‌های دیگر این کلمه «عجبت» آمده - یعنی به جای نون، باء آمده - که در این صورت مفعول از باب تفعیل می‌شود و معنای آن این گونه می‌شود:
عجیب می‌شود (مورد تعجّب مردم قرار می‌گیرد) به خاطر اینکه آن لباس شستشو داده شده به آب حیات و در بعضی نسخه‌های دیگر با نون آمده

(یعنی همان «عجنت») کنایه از آن است که آن لباس شسته شده به آب حیات، به طوری که هر کس آن را بپوشد هرگز نمی‌میرد. جزری می‌گوید در حدیث دیگری آمده:
«یزفّ علیّ بینی و بین ابراهیم الی الجنّة» گفته اگر حرف زاء مکسور باشد (یعنی یزِفّ بخوانیم) معنای آن به سرعت راه رفتن می‌شود (به صورت مضارع) و «اَزف» زمانی که به سرعت رفته باشد (ماضی) را گویند و اگر زاء مفتوح باشد (یعنی یزَفّ) در این صورت از باب «زففت العروس» است و آن برای زمانی‌ست که عروس را به خانه‌ی شوهرش می‌برند.

[روایت شماره] (07)

[ثواب الأعمال] مَاجِیلَوَیْهِ، عَنْ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ، عَنِ الْأَشْعَرِیِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ، عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَةِ نُصِبَ لِفَاطِمَةَ سلام الله علیها قُبَّةٌ مِنْ نُورٍ وَ أَقْبَلَ الْحُسَیْنُ علیه السلام ، رَأْسُهُ فِی یَدِهِ، فَإِذَا رَأَتْهُ شَهَقَتْ شَهْقَةً لا یَبْقَی فِی الْجَمْعِ مَلَکٌ مُقَرَّبٌ وَ لا نَبِیٌّ مُرْسَلٌ وَ لا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ إِلا بَکَی لَهَا، فَیُمَثِّلُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ رَجُلاً لَهَا فِی أَحْسَنِ صُورَةٍ وَ هُوَ یُخَاصِمُ قَتَلَتَهُ «بِلا رَأْسٍ» فَیَجْمَعُ اللَّهُ قَتَلَتَهُ وَ الْمُجَهِّزِینَ عَلَیْهِ وَ مَنْ شَرِکَ فِی قَتْلِهِ، فَیَقْتُلُهُمْ حَتَّی أَتَی عَلَی آخِرِهِمْ ثُمَّ یُنْشَرُونَ فَیَقْتُلُهُمْ أمیرالمؤمنین علیه السلام ، ثُمَّ یُنْشَرُونَ فَیَقْتُلُهُمُ الْحَسَنُ علیه السلام ثُمَّ یُنْشَرُونَ فَیَقْتُلُهُمُ الْحُسَیْنُ علیه السلام ثُمَّ یُنْشَرُونَ فَلا یَبْقَی مِنْ ذُرِّیَّتِنَا أَحَدٌ إِلا قَتَلَهُمْ قَتْلَةً، فَعِنْدَ ذَلِکَ یَکْشِفُ اللَّهُ الْغَیْظَ وَ یُنْسِی الْحُزْنَ.
ثُمَّ قَالَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ علیه السلام :
رَحِمَ اللَّهُ شِیعَتَنَا شِیعَتُنَا، وَاللَّهِ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ، فَقَدْ وَاللَّهِ شَرَکُونَا فِی الْمُصِیبَةِ بِطُولِ الْحُزْنِ وَ الْحَسْرَةِ.
بیان: قوله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
«بلا رأس» لعله حال عن الضمیر فی قوله قتلته.
شیخ صدوق در کتاب ثواب الاعمال (627) با چند واسطه از امام صادق علیه السلام از پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:
موقعی که روز قیامت فرا می‌رسد قبّه‌ای از نور برای حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها بر پا خواهد شد. امام حسین علیه السلام در حالی می‌آید که سر بریده‌ی خود را در دست گرفته باشد. وقتی چشم فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها به امام حسین علیه السلام بیفتد یک گریه و ضجّه‌ای می‌کند که هیچ ملک مقرّب و پیغمبر مرسل و بنده‌ی مؤمنی در محشر نیست مگر اینکه گریان خواهد شد.
در همین موقع است که خدای توانا، مرد نیک صورتی را به نظر آن بانو جلوه می‌دهد که با قاتلان امام حسین شهید علیه السلام مخاصمه نماید.
آنگاه خدای سبحان قاتلین امام حسین علیه السلام را با آن افرادی که مددکار آنها بودند و آن اشخاصی که در ریختن خون آن حضرت شرکت نمودند حاضر می‌کند و آن مرد تا آخرین نفر آنان را می‌کشد. سپس ایشان را زنده می‌کند تا حضرت امیر علیه السلام برای دوّمین بار آنان را بکشد.

بار دیگر ایشان را زنده می‌کند که امام حسن مجتبی علیه السلام آنان را برای سوّمین بار به درک واصل نماید.
سپس آنان را بار دیگر خداوند زنده می‌کند تا امام حسین علیه السلام آنان را به قتل برساند، پس باز هم آنان را زنده می‌کند (و آنقدر این زنده کردن و کشتن ادامه پیدا می‌کند) تا اینکه احدی از ذریّه و فرزندان ما باقی نمی‌مانند مگر آنکه (هر کدام از آنها جدا جدا) آنها را به قتل می‌رسانند و پس از این جریان (انتقام) است که غضب ما و شیعیان ما فرو می‌نشیند و آن حزن و اندوه شهادت حسین علیه السلام فراموش می‌شود.
آنگاه حضرت صادق علیه السلام فرمود:
خدا شیعیان ما را رحمت کند، به خدا قسم شیعیان ما، مؤمنین هستند زیرا ایشان با غم و اندوه طولانی ما شریک می‌باشند.

[روایت شماره] (08)

[ثواب الأعمال] ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ، عَنْ مُحَمَّدٍ الْعَطَّارِ، عَنِ الْأَشْعَرِيِّ، عَنِ ابْنِ يَزِيدَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَنْصُورٍ، عَنْ رَجُلٍ، عَنْ شَرِيكٍ يَرْفَعُهُ قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:
إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ جَاءَتْ فَاطِمَةُ سلام الله عليها فِی لُمَةٍ [لُمَّةٍ] مِنْ نِسَائِهَا فَيُقَالُ لَهَا: ادْخُلِی الْجَنَّةَ فَتَقُولُ: لا أَدْخُلُ حَتَّى أَعْلَمَ مَا صُنِعَ بِوُلْدِی مِنْ بَعْدِی؟ فَيُقَالُ لَهَا: انْظُرِی فِی قَلْبِ الْقِيَامَةِ فَتَنْظُرُ إِلَى الْحُسَيْنِ عليه السلام قَائِماً وَ لَيْسَ عَلَيْهِ رَأْسٌ، فَتَصْرُخُ صَرْخَةً وَ أَصْرُخُ لِصُرَاخِهَا وَ تَصْرُخُ الْمَلائِكَةُ لِصُرَاخِنَا، فَيَغْضَبُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَنَا عِنْدَ ذَلِكَ فَيَأْمُرُ نَاراً يُقَالُ لَهَا: هَبْهَبُ قَدْ أُوْقِدَ عَلَيْهَا أَلْفَ عَامٍ حَتَّى اسْوَدَّتْ لا يَدْخُلُهَا رَوْحٌ أَبَداً وَ لا يَخْرُجُ مِنْهَا غَمٌّ أَبَداً فَيُقَالُ لَهَا: الْتَقِطِی قَتَلَةَ الْحُسَيْنِ عليه السلام وَ حَمَلَةَ الْقُرْآنِ فَتَلْتَقِطُهُمْ. فَإِذَا صَارُوا فِی حَوْصَلَتِهَا، صَهَلَتْ وَ صَهَلُوا بِهَا وَ شَهَقَتْ وَ شَهَقُوا بِهَا وَ زَفَرَتْ وَ زَفَرُوا بِهَا، فَيَنْطِقُونَ بِأَلْسِنَةٍ ذَلْقَةٍ طَلْقَةٍ: يَا رَبَّنَا أَوْجَبْتَ لَنَا النَّارَ قَبْلَ عَبَدَةِ الْأَوْثَانِ؟ فَيَأْتِيهِمُ الْجَوَابُ عَنِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ إِنْ مِنْ عِلْمٍ لَيْسَ كَمَنْ لا يَعْلَمُ.
إيضاح: اللّمة بضمّ اللّام و فتح الميم المخفّفة الجماعة و قال الجوهریُّ لُمة الرجل تربه و شكله و الهاء عوض و اللّمة الأصحاب [ما] بين الثلاثة إلی العشرة انتهی. والمراد بحملة القرآن الّذين ضيّعوه و حرّفوه.
نيز در همان کتاب (628) با چند واسطه از پيامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم روايت کرده که فرمود:
هنگامی که روز قيامت شود، فاطمه‌ی زهراء سلام الله عليها در حالی وارد صحرای محشر می‌شود که گروهی از زنان شيعيان در اطراف آن بانو خواهند بود. به حضرت زهراء سلام الله عليها می‌گويند:
داخل بهشت شو، ايشان می‌فرمايد:
وارد بهشت نمی‌شوم تا بدانم بعد از من با فرزندانم چه عملی انجام می‌دهند. به آن حضرت می‌گويند:
در ميان جمعيّت قيامت نگاه کن. وقتی نظر می‌کند امام حسين عليه السلام را خواهد ديد که با بدن بی‌سر ايستاده‌ست! حضرت زهراء سلام الله عليها فريادی می‌زند که من به وسيله‌ی فرياد او فرياد خواهم زد و عموم ملائکه نيز به فرياد می‌آيند.
در چنين زمانی‌ست که خدای قهّار، به خاطر ما غضب می‌کند و آتشی را که مدّت هزار سال افروخته‌اند تا سياه شده و آن را هَبْهَب می‌گويند و هرگز نسيمی داخل آن نشده دستور می‌دهد تا قاتلين امام حسين عليه السلام و آن افرادی را که حامل قرآن و تارک اهل بيت پيغمبر اکرم:
بوده‌اند بِرُبايد. وقتی داخل آتش شوند، آتش نعره‌ای می‌زند و آنان ناله و

زاری می‌نمایند، آتش می‌خروشد و آنان همه به خروش می‌آیند، آتش زبانه می‌کشد و ایشان به زبان فصیح می‌گویند:
پروردگارا! به چه علّت آتش را قبل از بت پرستان به ما مسلّط کرده‌ای؟!
خطاب می‌رسد:
کسی که از روی جهالت عملی را انجام دهد با آن کسی که بداند و عملی را انجام دهد فرق دارد.
بیان: کلمه‌ی «اللّمة» در صورتی که میم آن مشدّد باشد و لام آن مضموم باشد به معنی جماعت و گروه است و جوهری گفته: «لُمة الرّجل» یعنی شکل و قیافه‌ی مرد و وقتی گفته می‌شود «اللّمة الأصحاب» شامل سه نفر تا ده نفر می‌شود.
و منظور از «حملة القرآن» کسانی‌ست که قرآن را ضایع و تحریف کرده باشند.

[روایت شماره] (09)

[ثواب الأعمال] ابْنُ الْبَرْقِیِّ (629)، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ أَبِیهِ [عَنْ] مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ یَرْفَعُهُ إِلَی عَنْبَسَةَ الطَّائِیِّ، عَنْ أَبِی خَیْرٍ، عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
یُمَثَّلُ لِفَاطِمَةَ سلام الله علیها رَأْسُ الْحُسَیْنِ علیه السلام مُتَشَحِّطاً بِدَمِهِ فَتَصِیحُ وَا وَلَدَاهْ! وَا ثَمَرَةَ فُؤَادَاهْ! فَتَصْعَقُ الْمَلَائِکَةُ لِصَیْحَةِ فَاطِمَةَ سلام الله علیها وَ یُنَادِی أَهْلُ الْقِیَامَةِ: قَتَلَ اللَّهُ قَاتِلَ وَلَدِکَ یَا فَاطِمَةُ.
قَالَ:
فَیَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: ذَلِکَ أَفْعَلُ بِهِ وَ بِشِیعَتِهِ وَ أَحِبَّائِهِ وَ أَتْبَاعِهِ وَ إِنَّ فَاطِمَةَ سلام الله علیها فِی ذَلِکَ الْیَوْمِ عَلَی نَاقَةٍ مِنْ نُوقِ الْجَنَّةِ مُدَبَّجَةَ الْجَنْبَیْنِ، وَاضِحَةَ الْخَدَّیْنِ شَهْلَاءَ الْعَیْنَیْنِ، رَأْسُهَا مِنَ الذَّهَبِ الْمُصَفَّی وَ أَعْنَاقُهَا مِنَ الْمِسْکِ وَ الْعَنْبَرِ، خِطَامُهَا مِنَ الزَّبَرْجَدِ الْأَخْضَرِ، رَحَائِلُهَا دُرٌّ مُفَضَّضٌ بِالْجَوْهَرِ، عَلَی النَّاقَةِ هَوْدَجٌ غِشَاؤُهَا مِنْ نُورِ اللَّهِ وَ حَشْوُهَا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ، خِطَامُهَا فَرْسَخٌ مِنْ فَرَاسِخِ الدُّنْیَا یَحُفُّ بِهَوْدَجِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ بِالتَّسْبِیحِ وَ التَّحْمِیدِ وَ التَّهْلِیلِ وَ التَّکْبِیرِ وَ الثَّنَاءِ عَلَی رَبِّ الْعَالَمِینَ.
ثُمَّ یُنَادِی مُنَادٍ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ: یَا أَهْلَ الْقِیَامَةِ غُضُّوا أَبْصَارَکُمْ فَهَذِهِ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تَمُرُّ عَلَی الصِّرَاطِ، فَتَمُرُّ فَاطِمَةُ سلام الله علیها وَ شِیعَتُهَا عَلَی الصِّرَاطِ کَالْبَرْقِ الْخَاطِفِ قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
وَ یُلْقِی أَعْدَاءَهَا وَ أَعْدَاءَ ذُرِّیَّتِهَا فِی جَهَنَّمَ.
توضیح: «ذلک أفعل به» أی بالحسین علیه السلام أی أقتل قاتلیه و قاتلی شیعته و أحبائه و یحتمل إرجاع الضمائر جمیعاً إلی القاتل و قال الجوهریُّ: الشهلة فی العین أن یشوب سوادها زرقة و عین شهلاء، قوله صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
«رحائلها» الأصوب رحالها جمع رحل و کأنّه جمع رحالة ککتابة و هی السّرج.
نیز در همان کتاب (630) با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیهما السلام از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت کرده که فرمود:
هنگامی که روز قیامت فرا رسد سر مبارک و غرقه به خون امام حسین علیه السلام در نظر حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها جلوه گر خواهد شد. وقتی نظر حضرت زهراء سلام الله علیها به سر بریده‌ی امام حسین علیه السلام می‌افتد فریاد می‌زند:
ای فرزند مظلوم من! ای میوه‌ی قلب محزون من! به جهت ناله و فریاد

حضرت زهراء سلام الله علیهاست که ملائکه مدهوش می‌شوند و اهل محشر عموماً فریاد می‌زنند و می‌گویند:
یا فاطمه! خدا قاتل‌های فرزندت حسین را بکشد! !
در همین موقع از طرف پروردگار ندا می‌رسد:
من این عمل را انجام می‌دهم و از قاتل‌های حسین و تابعین و دوستان آنان انتقام خواهم کشید.
فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها در آن روز بر یکی از ناقه‌های بهشتی سوار است که پهلوهای آن به وسیله‌ی حریرهای بهشتی زینت شده، صورت آن زیبا، چشمانش شهلا، سرش از طلا، گردنش از مشک و عنبر، مهارش از زبرجد سبز، جهازش از مروارید که با جواهر زینت شده باشد خواهد بود!
بر پشت آن ناقه هودجی نصب شده که پرده‌اش از نور خدا، وسط آن پُر از رحمت پروردگار، بلندی مهار آن، به قدر یک فرسخ از فرسخ‌های دنیا خواهد بود.
تعداد هفتاد هزار ملک اطراف هودج آن بانو را احاطه خواهند کرد که به تسبیح و تحمید و تهلیل و تکبیر حضرت پروردگار مشغول خواهند بود.
آنگاه از طرف خدای رؤوف منادی ندا می‌کند:
ای اهل قیامت! چشمان خود را ببندید تا فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم از صراط عبور نماید.
آنگاه بعد از آن بانوی معظّمه، شیعیان و دوستانش مانند برق جهنده از صراط می‌گذرند. سپس پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌فرماید:
ولی آن حضرت دشمنانش و دشمنانِ ذریّه‌ی خود را، به دوزخ خواهد انداخت.
بیان: جمله‌ی «ذلک افعل به» یعنی این گونه رفتار می‌کنم با حسین علیه السلام یعنی می‌کُشم قاتلین او و قاتلین شیعیان و دوستانش را و احتمال هم دارد همه‌ی ضمائر به قاتل برگردد (که در این صورت این گونه معنا می‌شود) این گونه رفتار می‌کنم با قاتل امام حسین علیه السلام.
و جوهری گفته: «الشهلة فی العین» یعنی میشی شدن سیاهی (حدقه ی) چشم و همچنین «عین شهلاء» و «رحائلها» در حدیث رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به معنی زین است (یعنی زین آن ناقه. . .) و بهتر آن است که «رحالها» باشد که جمع رحل می‌شود و گویا جمع «رحالة» بر وزن «کتابة».

[روایت شماره] (10)

[المناقب لابن شهرآشوب] السَّمْعَانِیُّ فِی الرِّسَالَةِ الْقَوَامِیَّةِ وَ الزَّعْفَرَانِیُّ فِی فَضَائِلِ الصَّحَابَةِ وَ الْأَشْنُهیُّ فِی اعْتِقَادِ أَهْلِ السُّنَّةِ وَ الْعُکْبَرِیُّ فِی الْإِبَانَةِ وَ أَحْمَدُ فِی الْفَضَائِلِ وَ ابْنُ الْمُؤَذِّنِ فِی الْأَرْبَعِینَ بِأَسَانِیدِهِمْ عَنِ الشَّعْبِیِّ، عَنْ أَبِی جُحَیْفَةَ وَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ الْأَصْبَغِ، عَنْ أَبِی أَیُّوبَ وَ قَدْ رَوَی حَفْصُ بْنُ غِیَاثٍ، عَنِ الْقَزْوِینِیِّ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِی هُرَیْرَةَ کُلُّهُمْ عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَ:
إِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَةِ وَ وَقَفَ الْخَلائِقُ بَیْنَ یَدَیِ اللَّهِ تَعَالَی نَادَی مُنَادٍ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ: أَیُّهَا النَّاسُ غُضُّوا أَبْصَارَکُمْ وَ نَکِّسُوا رُءُوسَکُمْ، فَإِنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم تَجُوزُ عَلَی الصِّرَاطِ. وَ فِی حَدِیثِ أَبِی أَیُّوبَ: فَتَمُرُّ مَعَهَا سَبْعُونَ جَارِیَةً مِنَ الْحُورِ الْعِینِ کَالْبَرْقِ اللامِعِ.
در مناقب (631) گروهی از مورّخین اهل تسنّن از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت کرده‌اند که فرمود:
وقتی روز قیامت فرا رسد و مردم در مقابل پروردگار قرار بگیرند منادی از پشت حجاب‌ها ندا می‌کند:
ای گروه مردم! چشمان خویش را ببندید و سر خود را به زیر بیفکنید، زیرا فاطمه دختر محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم می‌خواهد از صراط عبور نماید.
در روایت ابوایوب می‌گوید:
هفتاد حوریه با حضرت زهراء سلام الله علیها نظیر برق لامع عبور خواهند کرد.

[روایت شماره] (11)

[المجالس للمفيد] الصَّدُوقُ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ، عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ عليه السلام قَالَ:
إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ جَمَعَ اللَّهُ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ فِی صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَيُنَادِی مُنَادٍ: غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ وَ نَكِّسُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَةُ بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم الصِّرَاطَ.
قَالَ:
فَتَغُضُّ الْخَلَائِقُ أَبْصَارَهُمْ فَتَأْتِی فَاطِمَةُ سلام الله عليها عَلَى نَجِيبٍ مِنْ نُجُبِ الْجَنَّةِ يُشَيِّعُهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ، فَتَقِفُ مَوْقِفاً شَرِيفاً مِنْ مَوَاقِفِ الْقِيَامَةِ، ثُمَّ تَنْزِلُ عَنْ نَجِيبِهَا فَتَأْخُذُ قَمِيصَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام بِيَدِهَا مُضَمَّخاً بِدَمِهِ وَ تَقُولُ يَا رَبِّ هَذَا قَمِيصُ وَلَدِی وَ قَدْ عَلِمْتَ مَا صُنِعَ بِهِ، فَيَأْتِيهَا النِّدَاءُ مِنْ قِبَلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ: يَا فَاطِمَةُ لَكِ عِنْدِیَ الرِّضَا فَتَقُولُ: يَا رَبِّ انْتَصِرْ لِی مِنْ قَاتِلِهِ فَيَأْمُرُ اللَّهُ تَعَالَى عُنُقاً مِنَ النَّارِ فَتَخْرُجُ مِنْ جَهَنَّمَ فَتَلْتَقِطُ قَتَلَةَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليهما السلام كَمَا يَلْتَقِطُ الطَّيْرُ الْحَبَّ، ثُمَّ يَعُودُ الْعُنُقُ بِهِمْ إِلَى النَّارِ فَيُعَذَّبُونَ فِيهَا بِأَنْوَاعِ الْعَذَابِ ثُمَّ تَرْكَبُ فَاطِمَةُ سلام الله عليها نَجِيبَهَا حَتَّى تَدْخُلَ الْجَنَّةَ وَ مَعَهَا الْمَلائِكَةُ الْمُشَيِّعُونَ لَهَا وَ ذُرِّيَّتُهَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَ أَوْلِيَاؤُهُمْ مِنَ النَّاسِ عَنْ يَمِينِهَا وَ شِمَالِهَا.
بيان: قال الجزریُّ: فيه يخرج عنق من النار أی طائفة منها.
شيخ مفيد در كتاب مجالس (632) با چند واسطه از امام صادق عليه السلام روايت می‌كند كه فرمود:
هنگامی كه روز قيامت شود خدای توانا خلق اوّلين و آخرين را در يک زمين جمع كرده، آنگاه منادی ندا می‌نمايد:
چشمان خود را ببنديد و سرهای خود را به زير افكنيد تا فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عبور كند.
مردم چشمان خود را می‌بندند و حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله عليها در حالی كه بر يكی از ناقه‌های بهشتی سوار است، می‌آيد و تعداد هفتاد هزار ملک آن بانوی معظّمه را مشايعت می‌نمايند.
آنگاه حضرت در يكی از مكان‌های شريف قيامت توقّف می‌كند و پيراهن خون آلود حضرت امام حسين عليه السلام را به دست می‌گيرد و می‌فرمايد:
بار خدايا! اين پيراهن فرزند من حسين است، تو می‌دانی با او چه عملی انجام دادند.
پس از اين جريان، از طرف خدای رؤوف خطاب می‌رسد:
من هر عملی كه موجب خشنودی تو باشد انجام خواهم داد.

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها عرض می‌کند:
پروردگارا انتقام مرا از قاتلین فرزندم بگیر! خدای قهّار دستور می‌دهد:
گروهی از آتش جهنّم بیرون می‌آیند و کشندگان امام حسین علیه السلام را نظیر مرغی که دانه برچیند از صحرای محشر می‌یابند و به طرف دوزخ باز می‌گردند و آنان را دچار انواع عذاب می‌نمایند.
سپس فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها بر ناقه‌ی خویشتن سوار و داخل بهشت می‌گردد. آن ملائکه ای که از آن حضرت مشایعت می‌کردند و فرزندان بزرگوار حضرت زهراء نزد آن بانو خواهند بود و دوستان ایشان طرف راست و چپ آنان قرار می‌گیرند.
بیان: جزری گوید جمله‌ی «یخرج عنق من النّار» کلمه‌ی «عنق» در اینجا به معنای طائفه و گروه است، پس معنای حدیث این گونه می‌شود:
خداوند خارج می‌کند طائفه‌ای را از آتش جهنّم.

[روایت شماره] (12)

[تفسير فرات بن إبراهيم] أَبُوالْقَاسِمِ الْعَلَوِيُّ الْحَسَنِيُّ مُعَنْعَناً، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ: يَا مَعْشَرَ الْخَلَائِقِ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَمُرَّ فَاطِمَةُ بِنْتُ محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فَتَكُونُ أَوَّلَ مَنْ تُكْسَى وَ يَسْتَقْبِلُهَا مِنَ الْفِرْدَوْسِ اثْنَتَا عَشْرَةَ أَلْفَ حَوْرَاءَ لَمْ يَسْتَقْبِلُوا أَحَداً قَبْلَهَا وَ لا أَحَداً بَعْدَهَا، عَلَى نَجَائِبَ مِنْ يَاقُوتٍ أَجْنِحَتُهَا وَ أَزِمَّتُهَا اللُّؤْلُؤُ، عَلَيْهَا رَحَائِلُ مِنْ دُرٍّ عَلَى كُلِّ رِحَالَةٍ مِنْهَا نُمْرُقَةٌ مِنْ سُنْدُسٍ وَ رَكَائِبُهَا زَبَرْجَدٌ، فَيَجُوزُونَ بِهَا الصِّرَاطَ حَتَّى يَنْتَهُوا بِهَا إِلَى الْفِرْدَوْسِ فَيَتَبَاشَرُ بِهَا أَهْلُ الْجِنَانِ.
وَ فِى بُطْنَانِ الْفِرْدَوْسِ قُصُورٌ بِيضٌ وَ قُصُورٌ صُفْرٌ، مِنْ لُؤْلُؤَةٍ مِنْ غَرْزٍ وَاحِدٍ وَ إِنَّ فِى الْقُصُورِ الْبِيضِ لَسَبْعِينَ أَلْفَ دَارٍ مَنَازِلُ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ: وَ إِنَّ فِى الْقُصُورِ الصُّفْرِ لَسَبْعِينَ أَلْفَ دَارٍ مَسَاكِنَ إِبْرَاهِيمَ وَ آلِهِ: فَتَجْلِسُ عَلَى كُرْسِيٍّ مِنْ نُورٍ فَيَجْلِسُون حَوْلَهَا وَ يُبْعَثُ إِلَيْهَا مَلَكٌ لَمْ يُبْعَثْ إِلَى أَحَدٍ قَبْلَهَا وَ لا يُبْعَثُ إِلَى أَحَدٍ بَعْدَهَا فَيَقُولُ: إِنَّ رَبَّكِ يُقْرِئُكِ السَّلامَ وَ يَقُولُ: سَلِينِى أُعْطِكِ فَتَقُولُ: قَدْ أَتَمَّ عَلَيَّ نِعْمَتَهُ وَ هَنَّأَنِى كَرَامَتَهُ وَ أَبَاحَنِى جَنَّتَهُ أَسْأَلُهُ وُلْدِى وَ ذُرِّيَّتِى وَ مَنْ وَدَّهُمْ، فَيُعْطِيهَا اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا وَ وُلْدَهَا وَ مَنْ وَدَّهُمْ لَهَا وَ حَفِظَهُمْ فِيهَا، فَتَقُولُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ وَ أَقَرَّ بِعَيْنِى.
قَالَ جَعْفَرٌ: كَانَ أَبِى يَقُولُ: كَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِذَا ذَكَرَ هَذَا الْحَدِيثَ تَلا هَذِهِ الْآيَةَ: «وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ اتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمانٍ أَلْحَقْنا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ (633).
تبيين: قال الفيروزآباديُّ: النُّمرقة مثلَّثة الوسادة الصغيرة أو الميثرة أو الطنفسة فوق الرَّحل و قال الجزريُّ: فيه ينادى مناد من بطنان العرش أى من وسطه و قيل من أصله و قيل: البطنان جمع بطن و هو الغامض من الأرض يريد من دواخل العرش انتهى، قوله «من غرز واحد» أى من محلّ واحد من قولهم غرزت الشىء بالإبرة.
فرات بن ابراهيم در تفسيرش (634) با چند واسطه از ابن عبّاس روايت مى‌كند كه گفت:
موقعى كه روز قيامت بپا شود منادى ندا مى‌كند:
اى گروه مردم! چشمان خود را ببنديد تا فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم عبور كند، فاطمه اوّلين كسيست كه دوازده هزار حوريّه از فردوس او را استقبال خواهند كرد. آن حوريّه‌ها احدى را قبل از فاطمه و بعد از آن بانو استقبال نكرده و نخواهند كرد. آن حوريّه‌ها بر ناقه‌هايى سوارند كه بال‌هاى آنها از ياقوت، مهار آنها از لؤلؤ، رحل‌هايى از دُرّ بر پشت آنهاست كه بر هر يک از آنها يک بالش سندس قرار دارد و ركاب‌هاى آنها زبرجد است. آنان از صراط مى‌گذرند تا فاطمه‌ى زهراء سلام الله عليها را وارد فردوس مى‌نمايند و اهل بهشت با آن معظّمه

ملاقات خواهند کرد.
در وسط فردوس، قصرهای سفید و زردیست از لؤلؤ که در یک محل می‌باشند. در آن قصرهای سفید هفتاد هزار خانه است که منزل حضرت محمّد و اهل بیت آن بزرگوار: است. در آن قصرهای زرد هفت گانه، هزار خانه است که مسکن حضرت ابراهیم و آل ایشان: خواهد بود.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها بالای صندلی از نور می‌نشیند و ایشان در اطرافش می‌نشینند.
آنگاه یک ملک نزد آن بانو فرستاده می‌شود که قبل از آن حضرت و بعد از او نزد کسی فرستاده نشده و نخواهد شد.
آن ملک به حضرت فاطمه سلام الله علیها می‌گوید:
پروردگارت به تو سلام می‌رساند و می‌فرماید:
آنچه را که می‌خواهی از من بخواه تا به تو عطا کنم.
حضرت فاطمه سلام الله علیها می‌گوید:
خدای رؤوف نعمت خود را برای من تمام و بهشت خود را برای من مباح نموده‌ست.
من از خدا می‌خواهم که فرزندان و ذریّه‌ی من و افرادی که ایشان را دوست داشته‌اند به من عطا فرماید، خدای منّان، ذریّه و فرزندان و آن اشخاصی را که فرزندان فاطمه سلام الله علیها را برای خاطر آن حضرت حفظ کرده باشند به آن حضرت عطا می‌فرماید.
پس آن بانوی معظّمه می‌فرماید:
سپاس آن خدایی را که غم و اندوه مرا برطرف و چشم مرا روشن کرد.
راوی می‌گوید:
هر گاه ابن عبّاس این حدیث را نقل می‌کرد آیه‌ی 21 سوره‌ی طور را تلاوت می‌نمود و می‌گفت:
«کسانی که ایمان آورده‌اند فرزندانشان به پیروی از آنان ایمان اختیار کردند، فرزندانشان را (در بهشت) به آنان ملحق خواهیم کرد».
بیان: فیروزآبادی گوید «النّمرقة» به متکّاهای کوچک گویند که در بالای پالان شترها می‌گذارند و جزری گوید:
«ینادی منادی من بطنان العرش» یعنی منادی از «وسط» عرش نداد داد و قول دیگر گفته: یعنی از اصل عرش ندا داد و قول دیگر گفته: «البطنان» جمع بطن است و به معنی زمین پست است و مراد درون عرش است و جمله‌ی «من غرز واحد» یعنی از یک محلّ و مکان.

[روایت شماره] (13)

[تفسير فرات بن إبراهيم] سُلَيْمَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ مُعَنْعَناً عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:
سَمِعْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ عليه السلام [يَقُولُ] دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم ذَاتَ يَوْمٍ عَلَى فَاطِمَةَ سلام الله عليها وَ هِیَ حَزِينَةٌ فَقَالَ لَهَا:
مَا حُزْنُکِ يَا بُنَيَّةِ؟
قَالَتْ:
يَا أَبَتِ ذَكَرْتُ الْمَحْشَرَ وَ وُقُوفَ النَّاسِ عُرَاةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ:
يَا بُنَيَّةِ إِنَّهُ لَيَوْمٌ عَظِيمٌ وَلكِنْ قَدْ أَخْبَرَنِی جَبْرَئِيلُ عَنِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَنَّهُ قَالَ:
أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَا ثُمَّ أَبِی إِبْرَاهِيمُ ثُمَّ بَعْلُکِ عَلِيُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ عليه السلام.
ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ إِلَيْکِ جَبْرَئِيلَ فِی سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَکٍ فَيَضْرِبُ عَلَى قَبْرِکِ سَبْعَ قِبَابٍ مِنْ نُورٍ ثُمَّ يَأْتِيکِ إِسْرَافِيلُ بِثَلاثِ حُلَلٍ مِنْ نُورٍ فَيَقِفُ عِنْدَ رَأْسِکِ فَيُنَادِيکِ يَا فَاطِمَةُ بِنْتَ مُحَمَّدٍ؟ قُومِی إِلَى مَحْشَرِکِ، فَتَقُومِينَ آمِنَةً رَوْعَتَکِ، مَسْتُورَةً عَوْرَتُکِ، فَيُنَاوِلُکِ إِسْرَافِيلُ الْحُلَلَ فَتَلْبَسِينَهَا وَ يَأْتِيکِ زُوقَائِيلُ بِنَجِيبَةٍ مِنْ نُورٍ، زِمَامُهَا مِنْ لُؤْلُؤٍ رَطْبٍ عَلَيْهَا مِحَفَّةٌ مِنْ ذَهَبٍ، فَتَرْكَبِينَهَا وَ يَقُودُ زُوقَائِيلُ بِزِمَامِهَا وَ بَيْنَ يَدَيْکِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ بِأَيْدِيهِمْ أَلْوِيَةُ التَّسْبِيحِ
فَإِذَا جَدَّ بِکِ السَّيْرُ اسْتَقْبَلَتْکِ سَبْعُونَ أَلْفَ حَوْرَاءَ، يَسْتَبْشِرُونَ بِالنَّظَرِ إِلَيْکِ بِيَدِ كُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ مِجْمَرَةٌ مِنْ نُورٍ يَسْطَعُ مِنْهَا رِيحُ الْعُودِ مِنْ غَيْرِ نَارٍ وَ عَلَيْهِنَّ أَكَالِيلُ الْجَوْهَرِ الْمُرَصَّعِ بِالزَّبَرْجَدِ الْأَخْضَرِ، فَيَسِرْنَ عَنْ يَمِينِکِ، فَإِذَا سِرْتَ مِثْلَ الَّذِی سِرْتَ مِنْ قَبْرِکِ إِلَی أَنْ لَقِيَنَکِ، اسْتَقْبَلَتْکِ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، فِی مِثْلِ مَنْ مَعَکِ مِنَ الْحُورِ فَتُسَلِّمُ عَلَيْکِ وَ تَسِيرُ هِیَ وَ مَنْ مَعَهَا عَنْ يَسَارِکِ.
ثُمَّ تَسْتَقْبِلُکِ أُمُّکِ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ أَوَّلُ الْمُؤْمِنَاتِ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ مَعَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ بِأَيْدِيهِمْ أَلْوِيَةُ التَّكْبِيرِ فَإِذَا قَرُبْتِ مِنَ الْجَمْعِ اسْتَقْبَلَتْکِ حَوَّاءُ فِی سَبْعِينَ أَلْفَ حَوْرَاءَ وَ مَعَهَا آسِيَةُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ فَتَسِيرُ هِیَ وَ مَنْ مَعَهَا مَعَکِ.
فَإِذَا تَوَسَّطْتِ الْجَمْعَ وَ ذَلِکِ أَنَّ اللَّهَ يَجْمَعُ الْخَلائِقَ فِی صَعِيدٍ وَاحِدٍ، فَيَسْتَوِی بِهِمُ الْأَقْدَامُ ثُمَّ يُنَادِی مُنَادٍ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ يُسْمِعُ الْخَلائِقَ: غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَةُ الصِّدِّيقَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ مَنْ مَعَهَا، فَلا يَنْظُرُ إِلَيْکِ يَوْمَئِذٍ إِلا إِبْرَاهِيمُ خَلِيلُ الرَّحْمَنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ سَلامُهُ عَلَيْهِ وَ عَلِيُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ وَ يَطْلُبُ آدَمُ حَوَّاءَ فَيَرَاهَا مَعَ أُمِّکِ خَدِيجَةَ أَمَامَکِ.
ثُمَّ يُنْصَبُ لَکِ مِنْبَرٌ مِنَ النُّورِ فِيهِ سَبْعُ مَرَاقِیَ بَيْنَ الْمِرْقَاةِ إِلَى الْمِرْقَاةِ صُفُوفُ الْمَلائِكَةِ، بِأَيْدِيهِمْ أَلْوِيَةُ النُّورِ وَ يَصْطَفُّ الْحُورُ الْعِينُ عَنْ يَمِينِ الْمِنْبَرِ

وَ عَنْ يَسَارِهِ وَ أقْرَبُ النِّسَاءِ مَعَکِ عَنْ يَسَارِکِ حَوَّاءُ وَ آسِيَةُ فَإِذَا صِرْتِ فِی أَعْلَی الْمِنْبَرِ أَتَاکِ جَبْرَئِيلُ عليه السلام فَيَقُولُ لَکِ: يَا فَاطِمَةُ سَلِی حَاجَتَکِ، فَتَقُولِينَ: يَا رَبِّ أَرِنِی الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ فَيَأْتِيَانِکِ وَ أَوْدَاجُ الْحُسَيْنِ تَشْخُبُ دَماً وَ هُوَ يَقُولُ: يَا رَبِّ خُذْ لِیَ الْيَوْمَ حَقِّی مِمَّنْ ظَلَمَنِی. فَيَغْضَبُ عِنْدَ ذَلِکِ الْجَلِيلُ وَ يَغْضَبُ لِغَضَبِهِ جَهَنَّمُ وَ الْمَلَائِکَةُ أَجْمَعُونَ، فَتَزْفِرُ جَهَنَّمُ عِنْدَ ذَلِکِ زَفْرَةً ثُمَّ يَخْرُجُ فَوْجٌ مِنَ النَّارِ وَ يَلْتَقِطُ قَتَلَةَ الْحُسَيْنِ وَ أَبْنَاءَهُمْ وَ أَبْنَاءَ أَبْنَائِهِمْ وَ يَقُولُونَ: يَا رَبِّ إِنَّا لَمْ نَحْضُرِ الْحُسَيْنَ، فَيَقُولُ اللَّهُ لِزَبَانِيَةِ جَهَنَّمَ: خُذُوهُمْ بِسِيمَاهُمْ بِزُرْقَةِ الْأَعْيُنِ وَ سَوَادِ الْوُجُوهِ، خُذُوا بِنَوَاصِيهِمْ فَأَلْقُوهُمْ فِی الدَّرْکِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ فَإِنَّهُمْ کَانُوا أَشَدَّ عَلَی أَوْلِيَاءِ الْحُسَيْنِ مِنْ آبَائِهِمُ الَّذِينَ حَارَبُوا الْحُسَيْنَ فَقَتَلُوهُ.

ثُمَّ يَقُولُ جَبْرَئِيلُ عليه السلام :

يَا فَاطِمَةُ سَلِی حَاجَتَکِ فَتَقُولِينَ: يَا رَبِّ شِيعَتِی، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ فَتَقُولِينَ يَا رَبِّ شِيعَةُ وُلْدِی فَيَقُولُ اللَّهُ قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ فَتَقُولِينَ: يَا رَبِّ شِيعَةُ شِيعَتِی فَيَقُولُ اللَّهُ: انْطَلِقِی فَمَنِ اعْتَصَمَ بِکِ فَهُوَ مَعَکِ فِی الْجَنَّةِ، فَعِنْدَ ذَلِکِ يَوَدُّ الْخَلَائِقُ أَنَّهُمْ کَانُوا فَاطِمِيِّينَ فَتَسِيرِينَ وَ مَعَکِ شِيعَتُکِ وَ شِيعَةُ وُلْدِکِ وَ شِيعَةُ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ آمِنَةً رَوْعَاتُهُمْ، مَسْتُورَةً عَوْرَاتُهُمْ، قَدْ ذَهَبَتْ عَنْهُمُ الشَّدَائِدُ وَ سَهُلَتْ لَهُمُ الْمَوَارِدُ، يَخَافُ النَّاسُ وَ هُمْ لا يَخَافُونَ وَ يَظْمَأُ النَّاسُ وَ هُمْ لا يَظْمَئُونَ.

فَإِذَا بَلَغْتِ بَابَ الْجَنَّةِ، تَلَقَّتْکِ اثْنَتَا عَشْرَةَ أَلْفَ حَوْرَاءَ، لَمْ يَلْتَقِينَ أَحَداً قَبْلَکِ وَ لا يَتَلَقَّيْنَ أَحَداً کَانَ بَعْدَکِ، بِأَيْدِيهِمْ حِرَابٌ مِنْ نُورٍ، عَلَی نَجَائِبَ مِنْ نُورٍ رَحَائِلُهَا مِنَ الذَّهَبِ الْأَصْفَرِ وَ الْيَاقُوتِ، أَزِمَّتُهَا مِنْ لُؤْلُؤٍ رَطْبٍ، عَلَی کُلِّ نَجِيبٍ نُمْرُقَةٌ مِنْ سُنْدُسٍ مَنْضُودٍ.

فَإِذَا دَخَلْتِ الْجَنَّةَ تُبَاشِرُ بِکِ أَهْلُهَا وَ وُضِعَ لِشِيعَتِکِ مَوَائِدُ مِنْ جَوْهَرٍ عَلَی أَعْمِدَةٍ مِنْ نُورٍ، فَيَأْکُلُونَ مِنْهَا وَ النَّاسُ فِی الْحِسَابِ وَ هُمْ فِی مَا اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خالِدُونَ وَ إِذَا اسْتَقَرَّ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ فِی الْجَنَّةِ زَارَکِ آدَمُ وَ مَنْ دُونَهُ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ إِنَّ فِی بُطْنَانِ الْفِرْدَوْسِ لؤْلُؤَتَيْنِ مِنْ عِرْقٍ وَاحِدٍ لُؤْلُؤَةً بَيْضَاءَ وَ لُؤْلُؤَةً صَفْرَاءَ فِيهِمَا قُصُورٌ وَ دُورٌ فِی کُلِّ وَاحِدَةٍ سَبْعُونَ أَلْفَ دَارٍ فَالْبَيْضَاءُ مَنَازِلُ لَنَا وَ لِشِيعَتِنَا وَ الصَّفْرَاءُ مَنَازِلُ لِإِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ:

قَالَتْ:

يَا أَبَتِ فَمَا کُنْتُ أُحِبُّ أَنْ أَرَی يَوْمَکَ وَ لا أَبْقَی بَعْدَکَ،

قَالَ:

يَا ابْنَتِی لَقَدْ أَخْبَرَنِی جَبْرَئِيلُ عَنِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَنَّکِ أَوَّلُ مَنْ تَلْحَقُنِی مِنْ أَهْلِ بَيْتِی فَالْوَيْلُ کُلُّهُ لِمَنْ ظَلَمَکِ وَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ لِمَنْ نَصَرَکِ.

قَالَ عَطَاءٌ: کَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِذَا ذَکَرَ هَذَا الْحَدِيثَ تَلا هَذِهِ الْآيَةَ «وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ اتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمانٍ أَلْحَقْنا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَ ما أَلَتْناهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَیْ ءٍ کُلُّ امْرِئٍ بِما کَسَبَ رَهِينٌ (635).

بیان: وَ مَا أَلَتْناهُمْ أی و ما نقصناهم.
در تفسیر فرات بن ابراهیم (636) با چند واسطه از حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
یک روز پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نزد حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها تشریف برده و آن بانو را محزون یافت.
به فاطمه سلام الله علیها فرمود:
ای دختر عزیز من! سبب غم و اندوه تو چیست؟
حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:
روز محشر و برهنگی مردم به خاطرم آمد.
رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
آری آن روز، روز بسیار بزرگیست. ولی جبرئیل از طرف خدای رؤوف به من خبر داد:
وقتی آن روز زمین شکافته شود اوّل کسی که از زمین خارج شود من هستم، بعد از من حضرت ابراهیم خلیل علیه السلام ، بعد از او، شوهر تو حضرت امیر علیه السلام ، آنگاه خدای مهربان جبرئیل را با هفتاد هزار ملک نزد قبر تو خواهد فرستاد، بر قبر تو هفت قبّه‌ی نور نصب خواهد شد، اسرافیل سه حلّه‌ی نور برای تو می‌آورد و نزد سر تو توقّف می‌کند و صدا می‌زند:
ای دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بیا در صحرای محشر. تو در حالی از قبر بیرون می‌آیی که بدنت پوشیده باشد و از خوفِ آن روز در امان خواهی بود، اسرافیل آن حلّه‌ها را به تو می‌دهد و تو آنها را می‌پوشی، آنگاه ملکی که آن را زوقابیل می‌گویند ناقه‌ای از نور برای تو می‌آورد که مهار آن از مروارید و کجاوه‌ای از طلا بر پشت آن نصب شده، تو بر آن ناقه سوار می‌شوی در حالی که جلوی تو، هفتاد هزار ملک باشد و علم‌های تسبیح در دست داشته باشند. زوقابیل مهار آن را خواهد کشید. هنگامی که حرکت کنی تعداد هفتاد هزار ملک به استقبال تو می‌آیند و از نگاه کردن به تو خوشحال می‌شوند، هر یک از آنان منقلی از نور بدون آتش در کف دارند که عود از آن ساطع می‌شود، هر یک از ایشان یک تاج مُرصّع از زَبَرجَد بر سر خواهد داشت، آنان در طرف راست تو خواهند بود.
موقعی که مقداری راه طی کنی حضرت مریم سلام الله علیها با هفتاد هزار حوریه به استقبال تو می‌آیند و بر تو سلام می‌کنند و در طرف چپ تو خواهند بود.
آنگاه مادرت حضرت خدیجه سلام الله علیها دختر خویلد که در میان زنان عالَم، اوّل کسیست که به خدا و رسول ایمان آورده با هفتاد هزار ملک، که علم‌های تکبیر در دست دارند به استقبال تو می‌آیند. وقتی نزدیک محشر رسیدی حضرت حواء با هفتاد هزار ملک و آسیه زن فرعون به استقبال تو

خواهند آمد و با تو حرکت می‌نمایند و آن وقتیست که خداوند متعال، تمام مردم را در زمین واحدی جمع کرده‌ست. هنگامی که وارد صحرای محشر شوی منادی از زیر عرش ندایی می‌کند که خلائق عموماً می‌شنوند و می‌گوید:
چشمان خود را ببندید تا فاطمه‌ی صدّیقه، دختر حضرت محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم و این زنان مطهّره‌ای که با او می‌باشند، عبور نمایند. در آن روز غیر از حضرت ابراهیم علیه السلام و شوهرت حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام کسی به تو نظر نخواهد کرد.
سپس حضرت آدم علیه السلام ، حضرت حواء سلام الله علیها را طلب می‌کند و با مادرت حضرت خدیجه سلام الله علیها نزد تو می‌آیند.
آنگاه منبری از نور برای تو نصب می‌شود که هفت پایه داشته باشد، در میان هر پایه تا پایه‌ی دیگری صف‌هایی از ملائکه ایستاده‌اند، علم‌هایی از نور در دست خواهند داشت. حوریه‌ها در طرف چپ و راست منبر تو صف می‌کشند. نزدیکترین زنان از طرف چپ به تو حضرت حواء و آسیه خواهند بود. هنگامی که بر فراز منبر قرار گیری، جبرئیل از طرف خدای سبحان نزد تو آمده و می‌گوید:
ای فاطمه! حاجت خویشتن را بخواه.
تو می‌گویی: پروردگارا! حسن و حسینم را به من نشان بده. پس آنها نزد تو می‌آیند در حالی که خون از رگ‌های گردن حسین، فرو می‌ریزد.
امام حسین علیه السلام عرض می‌کند:
بار خدایا! امروز حقّ مرا از آن افرادی که به من ظلم و ستم کردند بگیر.
در همان موقع است که دریای غضب حضرت پروردگار به جوش می‌آید، به خاطر غضب خداست که ملائکه و جهنّم نیز به خروش آمده. جهنّم نعره می‌زند و زبانه می‌کشد و به صحرای محشر می‌آید.
آنگاه قاتلین امام حسین علیه السلام را با فرزندان و فرزندان فرزندان آنان می‌رباید. ایشان می‌گویند:
پروردگارا! ما که در موقع قتل حسین علیه السلام خلق نشده بودیم!؟ خدای قهّار به زبانه‌ی آتش دستور می‌دهد:
این گونه افراد را که چشمشان کبود و صورتشان سیاه است را بگیرید! موهای جلو سر آنها را بگیرید و بکشید و به صورت در طبقات پایین جهنّم بیفکنید! زیرا سختگیری ایشان بر دوستان امام حسین علیه السلام از جنگیدن پدرانشان با امام حسین علیه السلام شدیدتر بوده‌ست.
پس از این جریان، جبرئیل به تو می‌گوید:
حاجت خود را بخواه! تو می‌گویی: پروردگارا! من شیعیان خود را می‌خواهم، خدای رؤوف می‌فرماید:
من گناه آنها را آمرزیدم، تو می‌گویی: بار خدایا! من شیعیان خود و دوستان

ایشان را می‌خواهم.
خدای سبحان می‌فرماید:
برو هر کدام از آنان را که دست به دامن تو شود او را وارد بهشت کن.
در آن روز عموم خلائق آرزو می‌کنند:
کاش از شیعیان و دوستان فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها بودند.
آنگاه تو با شیعیان و شیعیان فرزندانت و شیعیان حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام حرکت می‌کنید در حالی که خوف و بیم آنان برطرف شده باشد، عورت‌های ایشان پوشیده شده، سختی‌های قیامت بر ایشان آسان می‌شود و از هول و ترس‌های قیامت به آسانی خواهند گذشت. در آن روز مردم عموماً دچار ترس می‌شوند ولی ایشان نمی‌ترسند، مردم عموماً در آن روز تشنه‌اند ولی ایشان سیراب خواهند بود.
وقتی نزدیک درب بهشت می‌رسی تعداد دوازده هزار حوریه به استقبال تو می‌شتابند آن حوریه‌ها قبل از تو، از کسی استقبال ننموده‌اند. ظرف‌هایی از نور در دست دارند و بر ناقه‌هایی از نور سوارند که جهاز آنها از طلای زرد و یاقوت خواهد بود. مهار آنها از مروارید تَر، رکاب آنها از زبرجد سبز، در میان جهاز هر ناقه‌ای یک بالش سندس و استبرق بهشتی می‌باشد.
موقعی که وارد بهشت شوی عموم اهل بهشت مسرور و خوشحال می‌شوند و به یکدیگر بشارت می‌دهند.
برای شیعیان تو خانه‌هایی از جواهر رنگارنگ بر فراز ستون‌هایی از نور نصب می‌نمایند، آنان موقعی که مردم مشغول حساب باشند در آن خانه‌ها غذا می‌خورند، شیعیان تو وقتی داخل شوند دائماً به نعمت‌های بهشتی متنعّم خواهند بود.
عموم پیامبران از حضرت آدم تا خاتم:
به زیارت تو می‌آیند.
دو مروارید هست که از یک رشته به وجود آمده‌اند، یکی از آنها سفید و دیگری زرد رنگ است، در هر یک از آنها هفتاد هزار قصر و در هر قصری هفتاد هزار خانه می‌باشد. آن قصرهای سفید، منزل ما و شیعیان ما خواهند بود، قصرهای زرد، منزل ابراهیم و آل ابراهیم:
است.
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:
پدر جان! من دوست ندارم آن روز (روز شهادت شما) را ببینم و بعد از شما زنده بمانم. پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
جبرئیل از طرف خدای رؤوف به من خبر داده، اوّل کسی که از اهل بیت من به من ملحق می‌شود تو خواهی بود. وای بر آن کسی که در حقّ تو ظلم کند. رستگاری از آن شخصیست که تو را یاری نماید.
عطاء گفته: هر گاه ابن عبّاس این حدیث را می‌گفت، این آیه را تلاوت

می‌کرد:
«کسانی که خود ایمان آوردند و فرزندانشان در ایمان پیروی آنها را کردند، فرزندانشان را به آنها می‌رسانیم و از پاداش عملشان هیچ نمی‌کاهیم، که هر نفسی در گرو عمل خویش است» (637).
بیان: «وَ ما أَلَتْناهُمْ» به معنای کم نمی‌کنیم برایشان، می‌باشد.

بخش نهم؛ فضائل و مناقب فرزندان و ذریّه‌ی حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها و اینکه آنها فرزندان پیغمبرند (باب 9؛ أولادها و ذریتها سلام الله علیها و أحوالهم و فضلهم و أنَّهم مِن أولاد الرسول صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حقیقة)

[روایت شماره] (01)

وَجَدْتُ فِی بَعْضِ كُتُبِ الْمَنَاقِبِ أَخْبَرَنَا عَلِیُّ بْنُ أَحْمَدَ الْعَاصِمِیُّ، عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ أَحْمَدَ الْبَیْهَقِیِّ، عَنْ أَبِیهِ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَیْنِ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ الْحَافِظِ، عَنْ أَبِی مُحَمَّدٍ الْخُرَاسَانِیِّ، عَنْ أَبِی بَكْرِ بْنِ أَبِی الْعَوَّامِ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ حَرِیزِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِیدِ، عَنْ شَیْبَةَ بْنِ نَعَامَةَ، عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْحُسَیْنِ، عَنْ فَاطِمَةَ الْكُبْرَی قَالَتْ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم:

كُلُّ بَنِی أُمٍّ یَنْتَمُونَ إِلَی عَصَبَتِهِمْ إِلا وُلْدَ فَاطِمَةَ، فَإِنِّی أَنَا أَبُوهُمْ وَ عَصَبَتُهُمْ.

وَ أَخْبَرَنَا أَبُوالْحَسَنِ بْنُ بُشْرَانَ الْعَدْلُ بِبَغْدَادَ، عَنْ أَبِی عَمْرِو بْنِ السِّمَاكِ، عَنْ حَنْبَلِ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ صَالِحِ بْنِ مُوسَی، عَنْ عَاصِمِ بْنِ بَهْدَلَةَ، عَنْ یَحْیَی بْنِ یَعْمُرَ الْعَامِرِیِّ قَالَ:

بَعَثَ إِلَیَّ الْحَجَّاجُ فَقَالَ:

یَا یَحْیَی أَنْتَ الَّذِی تَزْعُمُ أَنَّ وُلْدَ عَلِیٍّ مِنْ فَاطِمَةَ وُلْدُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم؟ قُلْتُ لَهُ: إِنْ أَمَّنْتَنِی تَكَلَّمْتُ قَالَ:

فَأَنْتَ آمِنٌ، قُلْتُ لَهُ: نَعَمْ أَقْرَأُ عَلَیْكَ كِتَابَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ یَقُولُ:

«وَ وَهَبْنا لَهُ إِسْحاقَ وَ یَعْقُوبَ كُلًّا هَدَیْنا» (638) إِلَی أَنْ قَال: «وَ زَكَرِیَّا وَ یَحْیی وَ عِیسی وَ إِلْیاسَ كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِینَ» (639) وَ عِیسَی كَلِمَةُ اللَّهِ وَ رُوحُهُ أَلْقَاهَا إِلَی الْعَذْرَاءِ الْبَتُولِ وَ قَدْ نَسَبَهُ اللَّهُ تَعَالَی إِلَی إِبْرَاهِیمَ علیه السلام.

قَالَ:

مَا دَعَاكَ إِلَی نَشْرِ هَذَا وَ ذِكْرِهِ؟ قُلْتُ: مَا اسْتَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَی أَهْلِ الْعِلْمِ فِی عِلْمِهِمْ «لَتُبَیِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَ لا تَكْتُمُونَهُ» (640) الْآیَةَ قَالَ:

صَدَقْتَ وَ لا تَعُودَنْ لِذِكْرِ هَذَا وَ لَا نَشْرِهِ.

وَ جَاءَ الْحَدِیثُ مُرْسَلاً أَطْوَلَ مِنْ هَذَا، عَنْ عَامِرٍ الشَّعْبِیِّ أَنَّهُ قَالَ:

بَعَثَ إِلَیَّ الْحَجَّاجُ ذَاتَ لَیْلَةٍ فَخَشِیتُ فَقُمْتُ فَتَوَضَّأْتُ وَ أَوْصَیْتُ ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَیْهِ فَنَظَرْتُ فَإِذَا نَطْعٌ مَنْشُورٌ وَ السَّیْفُ مَسْلُولٌ، فَسَلَّمْتُ عَلَیْهِ فَرَدَّ عَلَیَّ السَّلَامَ فَقَالَ:

لا تَخَفْ فَقَدْ آمَنْتُكَ اللَّیْلَةَ وَ غَداً إِلَی الظُّهْرِ وَ أَجْلَسَنِی عِنْدَهُ ثُمَّ أَشَارَ فَأُتِیَ بِرَجُلٍ مُقَیَّدٍ بِالْكُبُولِ وَ الْأَغْلَالِ فَوَضَعُوهُ بَیْنَ یَدَیْهِ فَقَالَ:

إِنَّ هَذَا الشَّیْخَ یَقُولُ: إِنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ كَانَا ابْنَیْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم لَیَأْتِینِی بِحُجَّةٍ مِنَ الْقُرْآنِ وَ إِلا لاضْرِبَنَّ عُنُقَهُ.

فَقُلْتُ: یَجِبُ أَنْ تَحِلَّ قَیْدَهُ فَإِنَّهُ إِذَا احْتَجَّ فَإِنَّهُ لا مَحَالَةَ یَذْهَبُ وَ إِنْ لَمْ یَحْتَجَّ فَإِنَّ السَّیْفَ لا یَقْطَعُ هَذَا الْحَدِیدَ، فَحَلُّوا قُیُودَهُ وَ كُبُولَهُ فَنَظَرْتُ فَإِذَا هُوَ سَعِیدُ بْنُ جُبَیْرٍ فَحَزِنْتُ بِذَلِكَ وَ قُلْتُ: كَیْفَ یَجِدُ حُجَّةً عَلَی ذَلِكَ مِنَ الْقُرْآنِ فَقَالَ لَهُ

الْحَجَّاجُ: ائْتِنِی بِحُجَّةٍ مِنَ الْقُرْآنِ عَلَی مَا ادَّعَیْتَ وَ إِلا أضْرِبْ عُنُقَکَ فَقَالَ لَهُ: انْتَظِرْ فَسَکَتَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ لَهُ مِثْلَ ذَلِکَ فَقَالَ:
إِنْتَظِرْ! فَسَکَتَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ لَهُ مِثْلَ ذَلِکَ فَقَالَ:
أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّیْطَانِ الرَّجِیمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ
ثُمَّ قَالَ:
«وَ وَهَبْنا لَهُ إِسْحاقَ وَ یَعْقُوبَ - إِلَی قَوْلِهِ - وَ کَذلِکَ نَجْزِی الْمُحْسِنِینَ» (641) ثُمَّ سَکَتَ وَ قَالَ لِلْحَجَّاجِ: اقْرَأْ مَا بَعْدَهُ فَقَرَأَ «وَ زَکَرِیَّا وَ یَحْیی وَ عِیسی (642) فَقَالَ سَعِیدٌ: کَیْفَ یَلِیقُ هَاهُنَا عِیسَی؟
قَالَ:
إِنَّهُ کَانَ مِنْ ذُرِّیَّتِهِ،
قَالَ إِنْ کَانَ عِیسَی مِنْ ذُرِّیَّةِ إِبْرَاهِیمَ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ أَبٌ بَلْ کَانَ ابْنَ ابْنَتِهِ فَنُسِبَ إِلَیْهِ مَعَ بُعْدِهِ، فَالْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ أَوْلَی أَنْ یُنْسَبَا إِلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مَعَ قُرْبِهِمَا مِنْهُ فَأَمَرَ لَهُ بِعَشَرَةِ آلافِ دِینَارٍ وَ أَمَرَ بِأَنْ یَحْمِلُوهَا مَعَهُ إِلَی دَارِهِ وَ أَذِنَ لَهُ فِی الرُّجُوعِ.
قَالَ الشَّعْبِیُّ: فَلَمَّا أَصْبَحْتُ قُلْتُ فِی نَفْسِی: قَدْ وَجَبَ عَلَیَّ أَنْ آتِیَ هَذَا الشَّیْخَ فَأَتَعَلَّمَ مِنْهُ مَعَانِیَ الْقُرْآنِ لِأَنِّی کُنْتُ أَظُنُّ أَنِّی أَعْرِفُهَا فَإِذَا أَنَا لا أَعْرِفُهَا فَأَتَیْتُهُ فَإِذَا هُوَ فِی الْمَسْجِدِ وَ تِلْکَ الدَّنَانِیرُ بَیْنَ یَدَیْهِ یُفَرِّقُهَا عَشْراً عَشْراً وَ یَتَصَدَّقُ بِهَا ثُمَّ قَالَ:
هَذَا کُلُّهُ بِبَرَکَةِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ علیهما السلام، لَئِنْ کُنَّا أَغْمَمْنَا وَاحِداً لَقَدْ أَفْرَحْنَا أَلْفاً وَ أَرْضَیْنَا اللَّهَ وَ رَسُولَهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
در بعضی از کتب مناقب (643) با چند واسطه از حضرت زهرا سلام الله علیها یافتم که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمودند:
فرزندان هر مادری به پدر و خویشاوندان پدری خود منسوب می‌شوند غیر از فرزندان فاطمه سلام الله علیها که من، پدر و خویشاوندان ایشان می‌باشم.
و با چند واسطه یحیی بن یعمر عامری می‌گوید:
حجّاج بن یوسف مرا خواست و به من گفت:
ای یحیی! تو گمان می‌کنی: فرزندان علی از فاطمه، فرزندان پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم هستند؟
گفتم:
اگر در امان باشم جواب تو را خواهم داد، گفت:
تو در امان هستی.
گفتم:
آری، این آیه را که می‌خوانم مطلب را ثابت می‌نماید:
«و اسحاق و یعقوب را به او بخشیدیم و هر دو را هدایت کردیم» تا آنجا که می‌فرماید:

«و حضرت زکریا و حضرت یحیی و حضرت عیسی و حضرت الیاس: از صالحین بوده‌اند».
در صورتی که عیسی روح الله است و خدا او را به حضرت مریم سلام الله علیها عطا کرد و مع ذلک خدای علیم، عیسی را به حضرت ابراهیم نسبت می‌دهد و او را از فرزندان ابراهیم به شمار می‌آورد.
حجّاج گفت:
چه باعث شده که تو این موضوع را تبلیغ نمایی؟
گفتم:
خدا بر اهل علم واجب کرده که علم خود را نشر دهند، چنانکه در قرآن مجید می‌فرماید:
«و به خاطر آورید زمانی را که خداوند از کسانی که به آنها کتاب داده شده پیمان گرفت که حتماً آن را برای مردم آشکار نموده و کتمان نکنید».
حجّاج گفت:
راست می‌گویی ولی در عین حال مبادا بعداً این موضوع را تکرار نمایی و نشر دهی! !
این حدیث را عامر شعبی مفصّل‌تر از این نقل کرده، چنانکه می‌گوید:
یک شب حجّاج مرا خواست، من ترسیدم لذا برخاستم، وضو گرفتم و وصیّت خود را کردم و نزد حجّاج رفتم، وقتی نگاه کردم دیدم یک سفره‌ی چرمی گسترده و یک شمشیر برهنه نزد حجّاج است. من سلام کردم و او جواب داد، آنگاه به من گفت:
خائف مباش زیرا من تو را تا فردا ظهر امان داده‌ام، پس از اینکه مرا نزد خود نشانید دستور داد تا مردی را آوردند که وی را غل و زنجیر کرده بودند و او را در مقابل حجّاج قرار دادند.
حجّاج گفت:
این پیرمرد می‌گوید:
حسن و حسین علیهما السلام فرزندان پیغمبر خدایند، اگر برای این مدّعا، دلیلی از قرآن نیاورد گردن او را خواهم زد.
من گفتم:
پس باید این غُل و زنجیر را از گردن وی باز کرد، زیرا که او آزاد خواهد شد و اگر دلیلی از قرآن نیاورد و بخواهی گردن وی را بزنی. شمشیر، این غل و زنجیر را قطع نمی‌کند. هنگامی که غل و زنجیر را از گردنش باز نمودند دیدم او سعید بن جبیر است. من فوق العاده محزون شدم و با خود گفتم:
چگونه از قرآن دلیل خواهد آورد؟!
حجّاج به وی گفت:
دلیل خود را از قرآن بیاور و الّا گردن تو را خواهم زد.

سعید بن جبیر گفت:
مهلتم بده، وی ساعتی صبر کرد و گفت:
حجّت و دلیل خود را بیاور! سعید گفت:
صبر کن، او ساعتی صبر کرد و گفت:
دلیل و برهان خویش را بیاور! سعید بن جبیر گفت:
اعوذ بالله من الشیطان الرّجیم
بسم الله الرّحمن الرّحیم سپس آیه‌ی 84 از سوره‌ی انعام را تلاوت کرد.
سعید پس از خواندن این آیه ساکت شد.
حجّاج به وی گفت:
ادامه‌ی آیه را بخوان! سعید آیه‌ی 85 این سوره را هم تلاوت کرد.
آنگاه سعید گفت:
ای حجّاج! حضرت عیسی علیه السلام چه نسبتی به حضرت ابراهیم علیه السلام دارد؟
حجّاج گفت:
عیسی از فرزندان ابراهیم محسوب می‌شود.
سعید گفت:
حضرت عیسی علیه السلام که بدون پدر خلق شده و از نواده‌های دختری حضرت ابراهیم علیه السلام به شمار می‌رود، با اینکه فاصله‌ی بین حضرت عیسی و حضرت ابراهیم علیهما السلام خیلی زیاد است مع ذلک از فرزندان حضرت ابراهیم علیه السلام محسوب می‌شود. پس حسنین علیهما السلام با اینکه با رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فاصله‌ای ندارند به طریق اولی فرزندان پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم محسوب خواهند شد.
حجّاج پس از این گفتگوها مبلغ ده هزار اشرفی به سعید بن جبیر جایزه داد و دستور داد تا او را به خانه‌اش بازگردانیدند.
عامر شعبی می‌گوید من با خود گفتم بر من واجب است که نزد این مرد عالم یعنی سعید بن جبیر بروم و معانی قرآن را از او بیاموزم، زیرا من گمان می‌کردم که معانی قرآن را می‌دانم، ولی اکنون معلوم شد که نمی‌دانم.
لذا وقتی متوجّه سعید بن جبیر شدم دیدم وی در میان مسجد نشسته و آن اشرفی‌ها را در مقابل خود ریخته و آنها را همچنان ده اشرفی ده اشرفی صدقه می‌دهد و می‌گوید:
اینها از برکت حسن و حسین علیهما السلام است. اگر ما یک نفر (یعنی حجّاج) را ناراحت کردیم هزار نفر را با پرداخت این پول‌ها خوشحال نمودیم و خدا و رسولش را راضی نمودیم.
کِتَابُ الدَّلَائِل، لِمُحَمَّدِ بْن جَرِیر الطَّبَرِیِّ: عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْن أَحْمَدَ الطَّبَرِیِّ، عَنْ

مُحَمَّدِ بْنِ أحْمَدَ الْقَاضِی َ التَّنُوَخِیًّ، عَنْ إِبْرَاهِیمَ َبْنِ عَبْدِالسَّلامِ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِی شَیْبَةَ، عَنْ جَرِیرٍ، عَنْ شَیْبَةَ بْنِ نَعَامَةَ، عَنْ فَاطِمَةَ الصُّغْرَی، عَنْ فَاطِمَةَ الْکُبْرَی قَالَتْ:

قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:

لِکُلِّ نَبِیٍّ عَصَبَةٌ یَنْتَمُونَ إِلَیْهِ وَ إِنَّ فَاطِمَةَ عَصَبَتِیَ الَّتِی تَنْتَمِی [إِلَیَّ] (644).

در کتاب دلائل الامامه‌ی طبری با چند واسطه از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روایت می‌کند که فرمود:

فرزندان هر پیغمبری به خود او منسوبند. فاطمه فرزند من است که به من منسوب است.

[روایت شماره] (02)

[معانی الأخبار] الْحُسَیْنُ بْنُ أَحْمَدَ الْعَلَوِیُّ وَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ بَشَّارٍ مَعاً، عَنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ أَحْمَدَ الْقَزْوِینِیِّ، عَنْ صَالِحِ بْنِ أَحْمَدَ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ زِیَادٍ، عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِی حَمَّادٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَی الْوَشَّاءِ الْبَغْدَادِیِّ قَالَ:
کُنْتُ بِخُرَاسَانَ مَعَ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضَا علیه السلام فِی مَجْلِسِهِ وَ زَیْدُ بْنُ مُوسَی حَاضِرٌ وَ قَدْ أَقْبَلَ عَلَی جَمَاعَةٍ فِی الْمَجْلِسِ یَفْتَخِرُ عَلَیْهِمْ وَ یَقُولُ: نَحْنُ وَ نَحْنُ وَ أَبُوالْحَسَنِ علیه السلام مُقْبِلٌ عَلَی قَوْمٍ یُحَدِّثُهُمْ.
فَسَمِعَ مَقَالَةَ زَیْدٍ فَالْتَفَتَ إِلَیْهِ فَقَالَ:
یَا زَیْدُ أَغَرَّکَ قَوْلُ بَقَّالِی الْکُوفَةِ إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّیَّتَهَا عَلَی النَّارِ، وَاللَّهِ مَا ذَلِکَ إِلا لِلْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ وُلْدِ بَطْنِهَا خَاصَّةً.
فَأَمَّا أَنْ یَکُونَ مُوسَی بْنُ جَعْفَرٍ علیهما السلام یُطِیعُ اللَّهَ وَ یَصُومُ نَهَارَهُ وَ یَقُومُ لَیْلَهُ وَ تَعْصِیهِ أَنْتَ ثُمَّ تَجِیئَانِ یَوْمَ الْقِیَامَةِ سَوَاءً لانْتَ أَعَزُّ عَلَی اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْهُ إِنَّ عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ علیهما السلام کَانَ یَقُولُ: لِمُحْسِنِنَا کِفْلانِ مِنَ الْأَجْرِ وَ لِمُسِیئِنَا ضِعْفَانِ مِنَ الْعَذَابِ.
وَ قَالَ الْحَسَنُ الْوَشَّاءُ: ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَیَّ وَ قَالَ:
یَا حَسَنُ کَیْفَ تَقْرَءُونَ هَذِهِ الْآیَةَ: «قالَ یا نُوحُ إِنَّهُ لَیْسَ مِنْ أَهْلِکَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَیْرُ صالِحٍ» (645) فَقُلْتُ مِنَ النَّاسِ مَنْ یَقْرَأُ «إِنَّهُ عَمِلَ غَیْرَ صَالِحٍ» وَ مِنْهُمْ مَنْ یَقْرَأُ إِنَّهُ عَمَلٌ غَیْرُ صالِحٍ نَفَاهُ عَنْ أَبِیهِ فَقَالَ علیه السلام. کَلَّا لَقَدْ کَانَ ابْنَهُ وَ لَکِنْ لَمَّا عَصَی اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ نَفَاهُ اللَّهُ عَنْ أَبِیهِ، کَذَا مَنْ کَانَ مِنَّا لَمْ یُطِعِ اللَّهَ فَلَیْسَ مِنَّا وَ أَنْتَ إِذَا أَطَعْتَ اللَّهَ فَأَنْتَ مِنَّا أَهْلَ الْبَیْتِ.
[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] السنانیُّ عن الأسدیِّ، عن صالح بن أحمد مثله.
شیخ صدوق در کتاب معانی الاخبار (646) از حسن بن موسی نقل می‌کند که گفت:
من در خراسان در مجلس امام رضا علیه السلام بودم، زید بن موسی (برادر حضرت رضا علیه السلام) هم در آن مجلس حضور داشت. زید متوجّه گروهی از اهل مجلس شد و گفت:
ما چنین و چنانیم. وقتی حضرت رضا علیه السلام متوجّه آن گروه شد و سخنان زید را شنید و به وی فرمود:
ای زید! آیا قول بقّال‌های کوفه که می‌گویند فاطمه خویشتن را حفظ کرد و خدا فرزندان او را به آتش جهنّم حرام کرد تو را مغرور نموده‌ست!
به خدا قسم که این مطلب جز برای حسن و حسین علیهما السلام و فرزندانی که از رحم آن بانو متولّد شده‌اند نخواهد بود.
آیا می‌شود گفت:

حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام خدا را اطاعت کند، در حالی که روزها روزه دار و شب‌ها به عبادت مشغول باشد و تو معصیت خدا را انجام دهی و فردای قیامت نزد خدا با او مساوی باشید و یا اینکه تو نزد خدا عزیزتر باشی؟! در صورتی که حضرت علی بن الحسین علیهما السلام می‌فرمایند:
اجر نیکوکاران ما خاندان دو برابر و عذاب گنهکاران ما نیز دو برابر خواهد بود.
حسن می‌گوید:
حضرت رضا علیه السلام متوجّه من شد و فرمود:
ای حسن! این آیه را چگونه قرائت می‌کنید که خدا می‌فرماید:
فرمود:
ای نوح! او از اهل بیت تو نیست چون عمل او شایسته نیست.
گفتم:
بعضی از مردم می‌خوانند:
«اِنَّهُ عَمِلَ غیر صالح» و بعضی می‌خوانند:
«اِنَّهُ عَمَلٌ غیر صالح» بنا بر قرائت دوّم خدا پسر نوح را از پدرش ندانسته‌ست.
حضرت رضا علیه السلام فرمود:
ابداً این طور نیست، بلکه وی پسر حضرت نوح علیه السلام بود. ولی خدا را معصیت کرد، خدای او را از پدرش ندانست. همین طور هر کسی از ما خاندان اطاعت خدا را نکند از ما نخواهد بود و تو اگر خدا را اطاعت نمایی از ما اهل بیت خواهی بود.
در عیون اخبار الرّضا علیه السلام جلد 2، صفحه‌ی 232 حدیث 1 مثل این حدیث از صالح بن احمد نقل شده‌ست.

[روایت شماره] (03)

[معانی الأخبار] أَبِی، عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْبَرْقِیِّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ، عَنْ جَمِیلِ بْنِ صَالِحٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ:
قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام :
هَلْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّیَّتَهَا عَلَی النَّارِ؟
قَالَ:
نَعَمْ، عَنَی بِذَلِکَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ وَ زَیْنَبَ وَ أُمَّ کُلْثُومٍ:
نیز در کتاب پیشین (647) با چند واسطه از محمّد بن مروان روایت می‌کند که گفت:
به حضرت صادق علیه السلام گفتم:
آیا رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرموده است: فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها خویشتن را حفظ نمود و خدا ذریّه‌ی او را به آتش جهنّم حرام کرد؟
فرمود:
آری، ولی منظور از ذریّه‌ی آن بانو در این حدیث، حسن، حسین، زینب، امّ کلثوم:
است.

[روایت شماره] (04)

[معانی الأخبار] ابْنُ الْوَلِیدِ، عَنِ الصَّفَّارِ، عَنِ ابْنِ مَعْرُوفٍ، عَنِ ابْنِ مَهْزِیَارَ، عَنِ الْوَشَّاءِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ بْنِ الْفُضَیْلِ (648)، عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ:
قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام :
جُعِلْتُ فِدَاکَ مَا مَعْنَی قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّیَّتَهَا عَلَی النَّارِ فَقَالَ:
الْمُعْتَقُونَ مِنَ النَّارِ هُمْ وُلْدُ بَطْنِهَا الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ وَ زَیْنَبُ وَ أُمُّ کُلْثُومٍ:
در کتاب معانی الاخبار (649) با چند واسطه از حمّاد بن عثمان روایت می‌کند که گفت:
به حضرت امام جعفر صادق علیه السلام عرض کردم:
فدایت شوم معنی اینکه پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرموده:
حضرت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها خود را حفظ کرد و خدا ذریّه‌ی وی را به آتش حرام کرد، چیست؟
فرمود:
آنان که از آتش آزادند امام حسن و امام حسین و حضرت زینب و امّ کلثوم:
خواهند بود.

[روایت شماره] (05)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] بِإِسْنَادِ التَّمِیمِیِّ، عن الرّضا علیه السلام ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:
قَالَ النَّبِیُّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّیَّتَهَا عَلَی النَّارِ.
مصباح الأنوار: عن أبی عبدالله علیه السلام عن النبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم مثله.
شیخ صدوق در کتاب عیون اخبار الرّضا علیه السلام (650) از حضرت رضا علیه السلام روایت می‌کند که فرمود پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فرمود:
فاطمه سلام الله علیها خویشتن را حفظ کرد و خدا ذریّه‌ی او را به آتش حرام کرد.
در مصباح الأنوار مثل این حدیث از قول حضرت امام صادق علیه السلام از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نقل شده‌ست.

[روایت شماره] (06)

[عیون أخبارالرّضا علیه السلام] مَاجِیلَوَیْهِ وَ ابْنُ الْمُتَوَکِّلِ وَ الْهَمْدَانِیُّ، عَنْ عَلِیٍّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ یَاسِرٍ قَالَ:
خَرَجَ زَیْدُ بْنُ مُوسَی أَخُو أَبِی الْحَسَنِ علیه السلام بِالْمَدِینَةِ وَ أَحْرَقَ وَ قَتَلَ وَ کَانَ یُسَمَّی زَیْدَ النَّارِ، فَبَعَثَ إِلَیْهِ الْمَأْمُونُ فَأُسِرَ وَ حُمِلَ إِلَی الْمَأْمُونِ فَقَالَ الْمَأْمُونُ: اذْهَبُوا بِهِ إِلَی أَبِی الْحَسَنِ،
قَالَ یَاسِرٌ: فَلَمَّا أُدْخِلَ إِلَیْهِ قَالَ لَهُ أَبُوالْحَسَنِ: یَا زَیْدُ أَ غَرَّکَ قَوْلُ سَفِلَةِ [سِفْلَةِ] أَهْلِ الْکُوفَةِ إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّیَّتَهَا عَلَی النَّارِ، ذَاکَ لِلْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ خَاصَّةً إِنْ کُنْتَ تَرَی أَنَّکَ تَعْصِی اللَّهَ وَ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَ مُوسَی بْنُ جَعْفَرٍ أَطَاعَ اللَّهَ وَ دَخَلَ الْجَنَّةَ فَأَنْتَ إِذاً أَکْرَمُ عَلَی اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ، وَاللَّهِ مَا یَنَالُ أَحَدٌ مَا عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ إِلا بِطَاعَتِهِ وَ زَعَمْتَ أَنَّکَ تَنَالُهُ بِمَعْصِیَتِهِ فَبِئْسَ مَا زَعَمْتَ
فَقَالَ لَهُ زَیْدٌ: أَنَا أَخُوکَ وَ ابْنُ أَبِیکَ: فَقَالَ لَهُ أَبُوالْحَسَنِ علیه السلام :
أَنْتَ أَخِی مَا أَطَعْتَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ إِنَّ نُوحاً علیه السلام قَالَ:
«رَبِّ إِنَّ ابْنِی مِنْ أَهْلِی وَ إِنَّ وَعْدَکَ الْحَقُّ وَ أَنْتَ أَحْکَمُ الْحاکِمِینَ» (651)
فَقَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ «یا نُوحُ إِنَّهُ لَیْسَ مِنْ أَهْلِکَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَیْرُ صالِحٍ» (652)
فَأَخْرَجَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنْ أَنْ یَکُونَ مِنْ أَهْلِهِ بِمَعْصِیَتِهِ.
نیز در همان کتاب (653) با چند واسطه از یاسر روایت می‌کند که گفت:
زید بن موسی بن جعفر علیهما السلام در مدینه خروج کرد، گروهی را آتش زد و گروهی را به قتل رسانید. بدین لحاظ او را «زید النّار» نامیدند.
مأمون فرستاد تا او را گرفتند و اسیر نمودند و نزد مأمون بردند. مأمون گفت:
وی را نزد امام رضا علیه السلام ببرید.
یاسر می‌گوید:
وقتی زید به حضور امام رضا علیه السلام آمد، حضرت به او فرمود:
ای زید! آیا قول مردمان پست کوفه که می‌گویند:
فاطمه سلام الله علیها خود را حفظ نمود و خدا ذریّه‌ی او را به آتش جهنّم حرام کرد تو را مغرور کرد!
به خدا قسم که این مطلب جز برای حسن و حسین علیهما السلام نخواهد بود. تو این طور گمان می‌کنی که اگر خدا را معصیت کنی داخل بهشت خواهی شد و حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام هم خدا را اطاعت کند و داخل بهشت شود، آنگاه تو نزد خدا از آن بزرگوار عزیزتر باشی؟ به خدا قسم کسی از ما نزد خدا به مقامی نخواهد رسید مگر به اطاعت نمودن پروردگار، ولی تو گمان می‌کنی اگر خدا را معصیت کنی به این

مقام خواهی رسید؟!
زید در جواب حضرت امام رضا علیه السلام گفت:
من هم برادر و پسر پدر تو می‌باشم.
امام رضا علیه السلام فرمود:
آری، تو مادامی برادر من خواهی بود که خدا را اطاعت نمایی.
حضرت نوح علیه السلام گفت:
«پروردگارا! پسر من هم از اهل من محسوب می‌شود، وعده‌ی تو حق و تو بهترین حکم کنندگان خواهی بود».
خدای حکیم فرمود:
«ای نوح! او از اهل تو نیست، او معصیت کار است».
خدا او را برای اینکه معصیت کرد از اهل نوح ندانست.

[روایت شماره] (07)

[المناقب لابن شهرآشوب] تَارِيخُ بَغْدَادَ وَ كِتَابُ السَّمْعَانِيِّ وَ أَرْبَعِينَ الْمُؤَذِّنِ وَ مَنَاقِبُ فَاطِمَةَ عَنِ ابْنِ شَاهِينَ بِأَسَانِيدِهِمْ عَنْ حُذَيْفَةَ وَ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم:
إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا عَلَى النَّارِ قَالَ ابْنُ مَنْدَةَ: خَاصٌّ بِالْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ يُقَالُ: أَيْ مَنْ وَلَدَتْهُ بِنَفْسِهَا وَ هُوَ الْمَرْوِيُّ عن الرّضا عليه السلام وَ الْأَوْلَى كُلُّ مُؤْمِنٍ مِنْهُمْ.
در كتاب مناقب (654) از گروهى از اهل تسنّن از ابن مسعود از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم روايت مى‌كند كه فرمود:
حضرت فاطمه سلام الله عليها خويشتن را حفظ نمود و خدا ذريّه‌ى او را به آتش جهنّم حرام كرد.
ابن مُنْدِه مى‌گويد:
اين مطلب مخصوص حسنين عليهما السلام است.
گفته شده مخصوص آن فرزندانى‌ست كه از حضرت زهراء متولّد شده‌اند.
و از حضرت رضا عليه السلام روايت شده كه حق اين است كه شامل حال فرزندان مؤمن آن بانوى معظّمه مى‌شود.

[روایت شماره] (08)

[الإحتجاج] عَنْ أَبِی الْجَارُودِ قَالَ:
قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام :
یَا أَبَاالْجَارُودِ مَا یَقُولُونَ فِی الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ؟ قُلْتُ یُنْکِرُونَ عَلَیْنَا أَنَّهُمَا ابْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم قَالَ:
فَبِأَیِّ شَیْءٍ احْتَجَجْتُمْ عَلَیْهِمْ؟ قُلْتُ: بِقَوْلِ اللَّهِ فِی عِیسَی بْنِ مَرْیَمَ «وَ مِنْ ذُرِّیَّتِهِ داوُدَ - إِلَی قَوْلِهِ - کُلٌّ مِنَ الصَّالِحِینَ» (655) فَجَعَلَ عِیسَی مِنْ ذُرِّیَّةِ إِبْرَاهِیمَ وَ احْتَجَجْنَا عَلَیْهِمْ بِقَوْلِهِ تَعَالَی «فَقُلْ تَعالَوْا نَدْعُ أَبْناءَنا وَ أَبْناءَکُمْ وَ نِساءَنا وَ نِساءَکُمْ وَ أَنْفُسَنا وَ أَنْفُسَکُمْ» (656) قَالَ:
فَأَیَّ شَیْءٍ قَالُوا؟
قَالَ:
قُلْتُ: قَالُوا قَدْ یَکُونُ وَلَدُ الْبِنْتِ مِنَ الْوَلَدِ وَ لا یَکُونُ مِنَ الصُّلْبِ.
قَالَ:
فَقَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام وَاللَّهِ یَا أَبَا الْجَارُودِ لاعْطِیَنَّکَهَا مِنْ کِتَابِ اللَّهِ آیَةً تُسَمِّی لِصُلْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لا یَرُدُّهَا إِلا کَافِرٌ،
قَالَ:
قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاکَ وَ أَیْنَ؟
قَالَ:
حَیْثُ قَالَ اللَّهُ «حُرِّمَتْ عَلَیْکُمْ أُمَّهاتُکُمْ وَ بَناتُکُمْ وَ أَخَواتُکُمْ - إِلَی قَوْلِه - وَ حَلائِلُ أَبْنائِکُمُ الَّذِینَ مِنْ أَصْلابِکُمْ» (657) فَسَلْهُمْ یَا أَبَا الْجَارُودِ هَلْ یَحِلُّ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نِکَاحُ حَلِیلَتِهِمَا فَإِنْ قَالُوا: نَعَمْ فَکَذَبُوا وَاللَّهِ وَ إِنْ قَالُوا: لا، فَهُمَا وَاللَّهِ ابْنَا رَسُولِ اللَّهِ لِصُلْبِهِ وَ مَا حَرُمَتْ عَلَیْهِ إِلا لِلصُّلْبِ.
بیان: أقول إطلاق الابن و الولد علیهم کثیر و قد مضی الأخبار المفصلة فی باب احتجاج الرِّضا علیه السلام عند المأمون فی الإمامة و سیأتی فی احتجاج موسی بن جعفر علیهما السلام مع خلفاء زمانه و لعلَّ وجه الاحتجاج بالآیة الأخیرة هو اتّفاقهم علی دخول ولد البنت فی هذه الآیة و الأصل فی الإطلاق الحقیقة أو أنَّهم یستدلّون بهذه الآیة علی حرمة حلیلة ولد البنت و لا یتم إلا بکونه ولدا حقیقة للصلب و سیأتی تمام القول فی ذلک فی أبواب الخمس إن شاء الله.
در کتاب احتجاج (658) از ابوالجارود روایت می‌کند که گفت:
امام باقر علیه السلام به من فرمود:
مردم درباره‌ی امام حسن و امام حسین علیهما السلام چه می‌گویند؟
گفتم:

انکار می‌کنند که حسنین علیهما السلام فرزندان پیامبر خدا صَلّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم باشند.
فرمود:
شما چه دلیلی برای آنان می‌آورید؟
گفتم:
به آیه‌ی قرآن درباره‌ی حضرت عیسی بن مریم علیهما السلام که می‌فرماید:
و از اولاد حضرت ابراهیم، داوود و سلیمان و ایوب تا آخر آیه 85 سوره‌ی انعام که می‌فرماید:
عیسی و الیاس از صالحین می‌باشند. زیرا خدا در این آیه حضرت عیسی علیه السلام را از فرزندان حضرت ابراهیم علیه السلام قرار داده‌ست.
نیز به آیه‌ی 61 سوره‌ی آل عمران که می‌فرماید:
به آنها بگو بیایید، ما پسران خود را دعوت می‌کنیم و شما پسرانتان را، ما زنان خویش را و شما زنان خود را دعوت کنید، ما از (کسانی که به منزله ی) جان هایمان هستند دعوت می‌کنیم و شما از کسانی که همین خصوصیّت را دارند دعوت کنید.
بر آنان استدلال می‌کنیم.
فرمود:
ایشان چه می‌گویند؟
گفتم می‌گویند:
گاهی می‌شود که فرزند دختر فرزند می‌باشد ولی از صلب انسان نخواهد بود.
راوی می‌گوید:
حضرت باقر علیه السلام به من فرمود:
به خدا قسم من دلیلی از قرآن می‌آورم که فرزندان زهراء سلام الله علیها از صلب پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم هستند، این دلیل را جز شخص کافر، رد نخواهد کرد.
گفتم:
فدایت شوم از کجای قرآن؟
فرمود:
این آیه که می‌فرماید:
«حرام شده برای شما مادرانتان و دختران و خواهران و عمّه‌ها و خاله‌ها و و همسران پسرانتان که از نسل شمایند» (659).
ای ابوالجارود! از ایشان جویا شو و بگو: آیا برای پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حلال بود که با زنان حضرت حسنین علیهما السلام ازدواج نماید؟ اگر بگویند:

آری، معلوم است که دروغ می‌گویند و اگر بگویند:
نه، پس ثابت می‌شود که ایشان فرزندان پیامبرند و به همین جهت زنان ایشان به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حرام بودند.
بیان: اطلاق پسر و فرزند بر حسنین علیهما السلام و ائمّه: (نسبت به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم) در روایات فراوانی آمده و روایات و اخباری نیز، در باب احتجاج حضرت امام رضا علیه السلام در مجلس مأمون به طور مفصّل ذکر کردیم و به زودی در فصل احتجاج موسی بن جعفر علیهما السلام با خلفاء زمان خود نیز در این رابطه روایاتی خواهیم آورد و شاید علّت احتجاج امام باقر علیه السلام به این آیه که در حدیث آمد این باشد که همه متّفق القول هستند که این آیه شامل حال فرزند دختر (نوه‌ی دختری) هم می‌شود و اصل در اطلاق حقیقت آن است و یا اینکه به این آیه استدلال می‌کنند بر حرمت حلال بودن ازدواج با فرزند دختر و کلام آخر اینکه فرزند (دختری یا پسری) حقیقت صلب انسان است و به زودی در ابواب خمس همه‌ی روایات و ادلّه‌ی این بحث را خواهیم آورد. انشاء الله.

[روایت شماره] (09)

[تفسیر القمی] أَبِی، عَنْ طَرِیفِ بْنِ نَاصِحٍ، عَنْ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ بَشِیرٍ، عَنْ أَبِی الْجَارُودِ، عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:
قَالَ لِی أَبُوجَعْفَرٍ یَا أَبَاالْجَارُودِ مَا یَقُولُونَ فِی الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ علیهما السلام قُلْتُ: یُنْکِرُونَ عَلَیْنَا أَنَّهُمَا ابْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم
قَالَ:
فَبِأَیِّ شَیْءٍ احْتَجَجْتُمْ عَلَیْهِمْ قُلْتُ: بِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي عِیسَی بْنِ مَرْیَمَ «وَ مِنْ ذُرِّیَّتِهِ داوُدَ وَ سُلَیْمانَ إِلَی قَوْلِهِ وَ کَذلِکَ نَجْزِی الْمُحْسِنِینَ» (660) وَ جَعَلَ عِیسَی مِنْ ذُرِّیَّةِ إِبْرَاهِیمَ،
قَالَ:
فَأَیَّ شَیْءٍ قَالُوا لَکُمْ؟ قُلْتُ: قَالُوا: قَدْ یَکُونُ وَلَدُ الِابْنَةِ مِنَ الْوَلَدِ وَ لا یَکُونُ مِنَ الصُّلْبِ قَالَ:
فَبِأَیِّ شَیْءٍ احْتَجَجْتُمْ عَلَیْهِمْ؟
قَالَ:
قُلْتُ: احْتَجَجْنَا عَلَیْهِمْ بِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَی «فَقُلْ تَعالَوْا نَدْعُ أَبْناءَنا وَ أَبْناءَکُمْ وَ نِساءَنا وَ نِساءَکُمْ» (661) الْآیَةَ قَالَ:
فَأَیَّ شَیْءٍ قَالُوا لَکُمْ؟ قُلْتُ: قَالُوا: قَدْ یَکُونُ فِی کَلامِ الْعَرَبِ ابنی رجل واحد [ابْنَا رَجُلٍ] فَیَقُولُ أَبْنَاؤُنَا وَ إِنَّمَا هُمَا ابْنُ [ابْنَا] وَاحِدٍ قَالَ:
فَقَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام :
وَاللَّهِ یَا أَبَا الْجَارُودِ لَاعْطِیَنَّکَهَا مِنْ کِتَابِ اللَّهِ تُسَمِّی لِصُلْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لا یَرُدُّهَا إِلا کَافِرٌ قَالَ:
قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاکَ وَ أَیْنَ؟
قَالَ:
حَیْثُ قَالَ اللَّهُ «حُرِّمَتْ عَلَیْکُمْ أُمَّهاتُکُمْ وَ بَناتُکُمْ إِلَی أَنْ یَنْتَهِیَ - إِلَی قَوْلِهِ - وَ حَلائِلُ أَبْنائِکُمُ الَّذِینَ مِنْ أَصْلابِکُمْ» (662) فَسَلْهُمْ یَا أَبَا الْجَارُودِ هَلْ حَلَّ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم نِکَاحُ حَلِیلَتِهِمَا، فَإِنْ قَالُوا: نَعَمْ، فَکَذَبُوا وَاللَّهِ وَ فَجَرُوا وَ إِنْ قَالُوا: لا، فَهُمَا وَاللَّهِ ابْنَاهُ لِصُلْبِهِ وَ مَا حَرُمَتَا عَلَیْهِ إِلا لِلصُّلْبِ.
[الکافی] العدة، عن البرقی، عن الحسن بن ظریف، عن عبدالصمد مثله.
در تفسیر علی بن ابراهیم (663) از ابوالجارود روایت می‌کند که گفت:
امام محمّد باقر علیه السلام به من فرمود:
این مردم درباره‌ی امام حسن و امام حسین علیهما السلام چه می‌گویند؟
عرض کردم:
منکر می‌شوند که ایشان فرزندان پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم

باشند.
فرمود:
شما برای این موضوع چه دلیلی می‌آورید؟
گفتم:
به این آیه که خدا درباره‌ی عیسی بن مریم علیهما السلام می‌فرماید:
و اسحاق و یعقوب را به او بخشیدیم و هر دو را هدایت کردیم و نوح را نیز پیش از آن و از فرزندان او داوود و سلیمان و ایّوب و یوسف و موسی و هارون را هدایت کردیم و این گونه نیکوکاران را پاداش می‌دهیم.
زیرا خدا حضرت عیسی علیه السلام را در این آیه از فرزندان حضرت ابراهیم علیه السلام معرّفی نموده‌ست.
حضرت باقر علیه السلام فرمود:
آنان چه می‌گویند؟
عرض کردم می‌گویند:
آری، همین طور است که شما می‌گویید ولی در عین حال ایشان فرزند صلبی نیستند.
فرمود:
شما در جواب آنان چه گفتید؟
عرض کردم:
به این آیه استدلال نمودم که خدا می‌فرماید:
به آنها بگو بیایید، ما پسران خود را دعوت می‌کنیم و شما پسرانتان را، ما زنان خویش را و شما زنان خود را دعوت کنید، ما از (کسانی که به منزله ی) جان هایمان هستند دعوت می‌کنیم و شما از کسانی که همین خصوصیّت را دارند، دعوت کنید.
فرمود:
آنان چه گفتند؟
عرض کردم می‌گویند:
در کلام عرب گاهی به دو نفر فرزند که از یک نفر باشند می‌گویند:
فرزندان ما، در صورتی که ایشان فرزند یک نفرند.
حضرت باقر علیه السلام به من فرمود:
به خدا قسم ای ابا الجارود من از قرآن یک دلیلی برای تو می‌آورم و ثابت می‌کنم که آنان فرزندان صلبی پیامبر خدایند و این دلیل را جز شخص کافر رد نخواهد کرد.
عرض کردم:
فدایت شوم از کجای قرآن؟
فرمود آنجا که می‌فرماید:
«حرام شده برای شما مادرانتان و دختران و خواهران و عمّه‌ها و خاله‌ها و

و همسران پسرانتان که از نسل شمایند» (664).
ای ابوالجاورد! تو از ایشان بپرس و بگو: آیا برای رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حلال بود که با زنان حسنین علیهما السلام ازدواج نماید یا نه؟ اگر بگویند آری، به خدا قسم که دروغ گفته‌اند و گناه کرده‌اند و اگر بگویند نه پس ثابت می‌شود که حسنین علیهما السلام فرزندان صلبی رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم هستند و بدین لحاظ است که زنان ایشان به پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم حرام بودند.
در کتاب الکافی جلد 8، صفحه‌ی 317 حدیث 501 مثل این حدیث نقل شده‌ست.

[روایت شماره] (10)

[المناقب لابن شهرآشوب] وَلَدَتِ الْحَسَنَ علیه السلام وَ لَهَا اثْنَتَا عَشْرَةَ سَنَةً وَ أَوْلادُهَا: الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ الْمُحْسِنُ سَقَطَ وَ فِی مَعَارِفِ الْقُتَيْبِیِّ أَنَّ مُحْسِناً فَسَدَ مِنْ زَخْمِ قُنْفُذٍ الْعَدَوِیِّ وَ زَيْنَبُ وَ أُمُّ كُلْثُومٍ.

تَذْنِيبٌ: قَالَ عَبْدُالْحَمِيدِ بْنُ أَبِی الْحَدِيدِ فِی شَرْحِ قَوْلِ أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ علیه السلام فِی بَعْضِ أَيَّامِ صِفِّينَ حِينَ رَأَی ابْنَهُ الْحَسَنَ علیه السلام يَتَسَرَّعُ إِلَی الْحَرْبِ:

أَمْلِكُوا عَنِّی هَذَا الْغُلامَ لا يَهُدَّنِی فَإِنِّی أَنْفَسُ بِهَذَيْنِ يَعْنِی الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ عَنِ الْمَوْتِ لِئَلا يَنْقَطِعَ بِهِمَا نَسْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.

فَإِنْ قُلْتَ: أَيَجُوزُ أَنْ يُقَالَ لِلْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ وُلْدِهِمَا أَبْنَاءُ رَسُولِ اللَّهِ وَ وُلْدُ رَسُولِ اللَّهِ وَ ذُرِّيَّةُ رَسُولِ اللَّهِ وَ نَسْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم؟ قُلْتُ: نَعَمْ لِأَنَّ اللَّهَ سَمَّاهُمْ أَبْنَاءَهُ فِی قَوْلِهِ تَعَالَی «نَدْعُ أَبْناءَنا وَ أَبْناءَكُمْ» (665) وَ إِنَّمَا عَنَی الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ لَوْ أَوْصَی لِوُلْدِ فُلانٍ بِمَالٍ دَخَلَ فِيهِ أَوْلادُ الْبَنَاتِ وَ سَمَّی اللَّهُ تَعَالَی عِيسَی ذُرِّيَّةَ إِبْرَاهِيمَ وَ لَمْ يَخْتَلِفْ أَهْلُ اللُّغَةِ فِی أَنَّ وُلْدَ الْبَنَاتِ مِنْ نَسْلِ الرَّجُلِ.

فَإِنْ قُلْتَ فَمَا تَصْنَعُ بِقَوْلِهِ تَعَالَی «ما كانَ مُحَمَّدٌ أَبا أَحَدٍ مِنْ رِجالِكُمْ» (666) قُلْتُ: أَسْأَلُكَ عَنْ أُبُوَّتِهِ لِإِبْرَاهِيمَ بْنِ مَارِيَةَ فَكُلَّمَا تُجِيبُ بِهِ عَنْ ذَلِكَ فَهُوَ جَوَابِی عَنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ علیهما السلام وَ الْجَوَابُ الشَّامِلُ لِلْجَمِيعِ أَنَّهُ عَنَی زَيْدَ بْنَ الْحَارِثَةِ لِأَنَّ الْعَرَبَ كَانَتْ تَقُولُ: زَيْدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَی عَادَتِهِمْ فِی تَبَنِّی الْعَبِيدِ، فَأَبْطَلَ اللَّهُ تَعَالَی ذَلِكَ وَ نَهَی عَنْ سُنَّةِ الْجَاهِلِيَّةِ وَ قَالَ:

إِنَّ مُحَمَّداً لَيْسَ أَباً لِوَاحِدٍ مِنَ الرِّجَالِ الْبَالِغِينَ الْمَعْرُوفِينَ بَيْنَكُمْ وَ ذَلِكَ لا يَنْفِی كَوْنَهُ أَباً لِأَطْفَالٍ لَمْ يُطْلَقْ عَلَيْهِمْ لَفْظَةُ الرِّجَالِ كَإِبْرَاهِيمَ وَ حَسَنٍ وَ حُسَيْنٍ علیهما السلام.

أَقُولُ: ثُمَّ ذَكَرَ بَعْضَ الِاعْتِرَاضَاتِ وَ الْأَجْوِبَةِ الَّتِی لَيْسَ هَذَا الْبَابُ مَوْضِعَ ذِكْرِهَا.

در کتاب مناقب (667) می‌نگارد:

حضرت فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها دوازده ساله بودند که حضرت امام حسن علیه السلام را زائیدند. فرزندان فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها عبارتند از:

1. حسن
2. حسین
3. مُحسن:

ابن قُتَیبِه در کتاب معارف می‌نگارد:

حضرت محسن علیه السلام از آن ضربتی که قنفذ به حضرت زهراء سلام

الله علیها زد سِقْط شد.
4 - زینب سلام الله علیها
5 - امّ کلثوم سلام الله علیها.
ابن ابی الحدید در شرح این خطبه می‌گوید:
وقتی حضرت امیر علیه السلام در جنگ صفین دید امام حسن علیه السلام به سوی جنگ می‌رود فرمود:
این پسر را در عقب من قرار دهید، زیرا من از مردن این دو پسر یعنی حسن و حسین علیهما السلام مضایقه دارم. اگر ایشان بمیرند نسل پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم قطع خواهد شد. اگر بگویی آیا جایز است که به حسنین علیهما السلام و فرزندان ایشان گفته شود فرزندان و ذریّه و نسل پیغمبر خدا؟ من می‌گویم:
آری، زیرا منظور خدای علیم که در این آیه‌ی شریفه می‌فرماید:
«ما پسران خود را دعوت می‌کنیم و شما هم پسرانتان را» امام حسن و امام حسین علیهما السلام است.
جواب دیگر اینکه: اگر کسی وصیّت کند مالی را به فرزندان فلانی بدهید فرزندان دختری او هم داخل فرزندان وی خواهند بود.
دیگر اینکه: خدا حضرت عیسی علیه السلام را از ذریّه‌ی حضرت ابراهیم علیه السلام قرار داده‌ست.
دیگر اینکه: اهل لغت عرب اختلافی ندارند در اینکه فرزندان دختر از نسل مرد به شمار روند. (یعنی اولاد دختری هم تفاوتی با اولاد پسری ندارند.)
اگر بگویی جواب این آیه را که خدا در آیه‌ی 40 سوره‌ی احزاب می‌فرماید:
«حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پدر هیچ کدام از مردان شما نبود» من در جواب می‌گویم:
تو در اینکه پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پدر ابراهیم بن ماریه است چه می‌گویی؟ هر جوابی که در این باره بگویی من هم همان را درباره‌ی حسنین علیهما السلام خواهم گفت. جوابی که شامل همه‌ی اینها بشود این است که منظور از این آیه زید بن حارثه‌ست.
زیرا عادت عرب در زمان جاهلیّت این بود که غلام زَرخرید را برای خود پسر می‌دانستند، لذا به زید بن حارثه هم می‌گفتند:
زید بن محمّد بدین جهت خدا این روش را باطل کرد و فرمود:
حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم پدر مردانی که بالغ و معروفند، نیست. این مطلب با اینکه آن بزرگوار پدر کودکانی از قبیل ابراهیم و حسنین علیهما السلام باشد منافاتی ندارد.

بخش دهم؛ راجع به موقوفات و صدقات حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها (باب 10؛ أوقافها و صدقاتها سلام الله علیها)

[روایت شماره] (01)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِیهِ، عَنْ أَبِی مَرْیَمَ قَالَ:
سَأَلْتُ أَبَاعَبْدِاللَّهِ علیه السلام عَنْ صَدَقَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم وَ صَدَقَةِ عَلِیٍّ علیه السلام فَقَالَ:
هِیَ لَنَا حَلالٌ وَ قَالَ:
إِنَّ فَاطِمَةَ سلام الله علیها جَعَلَتْ صَدَقَتَهَا لِبَنِی هَاشِمٍ وَ بَنِی الْمُطَّلِب.
در کتاب کافی (668) از ابومریم روایت می‌کند که گفت:
از امام جعفر صادق علیه السلام راجع به صدقات رسول خدا و حضرت امیر علیهما السلام جویا شدم.
آن حضرت فرمود:
صدقه‌های آنان به ما حلال است.
حضرت فاطمه سلام الله علیها صدقه‌های خود را برای بنی هاشم و بنی مطلب قرار داد.

[روایت شماره] (02)

[الکافی] عَلِیٌّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَیْدٍ، عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ: َ قَالَ أَبُوجَعْفَرٍ علیه السلام :
أَلا أُقْرِئُکَ وَصِیَّةَ فَاطِمَةَ؟
قَالَ:
قُلْتُ: بَلَی فَأَخْرَجَ حُقّاً أَوْ سَفَطاً فَأَخْرَجَ مِنْهُ کِتَاباً فَقَرَأ: َ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ
هَذَا مَا أَوْصَتْ بِهِ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم أَوْصَتْ بِحَوَائِطِهَا السَّبْعَةِ الْعَوَافِ وَ الدَّلالِ وَ الْبُرْقَةِ وَ الْمَبِیتِ وَ الْحُسْنَی وَ الصَّافِیَةِ وَ مَا لِأُمِّ إِبْرَاهِیمَ إِلَی عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام فَإِنْ مَضَی عَلِیٌّ فَإِلَی الْحَسَنِ، فَإِنْ مَضَی الْحَسَنُ فَإِلَی الْحُسَیْنِ، فَإِنْ مَضَی الْحُسَیْنُ فَإِلَی الْأَکْبَرِ مِنْ وُلْدِی، شَهِدَ اللَّهُ عَلَی ذَلِکَ وَ الْمِقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَ الزُّبَیْرُ بْنُ الْعَوَّامِ وَ کَتَبَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام.
[الکافی] عَلِیٌّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَیْدٍ مِثْلَهُ وَ لَمْ یَذْکُرْ حُقّاً وَ لا سَفَطاً وَ قَالَ:
إِلَی الْأَکْبَرِ مِنْ وُلْدِی دُونَ وُلْدِکَ.
نیز در همان کتاب (669) از ابوبصیر روایت می‌کند که گفت:
امام محمّد باقر علیه السلام به من فرمود:
دوست داری که وصیّت نامه‌ی حضرت فاطمه سلام الله علیها را برایت بخوانم؟
گفتم:
آری.
آن بزرگوار از درون کیسه‌ای یک نامه درآورد که در آن نوشته بود:
بسم الله الرّحمن الرّحیم
این وصیّت نامه‌ایست که فاطمه دختر پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام نموده است:
بستان‌های هفت گانه‌ام را که عبارتند از: عواف، دَلال، برقه، مبیت، حسنی، صافیه و آنچه که از امّ ابراهیم است. موقعی که علی علیه السلام به شهادت رسید، حسن متصدّی آنها باشد، هر گاه حسن علیه السلام به شهادت رسید، حسین متصدّی باشد، هنگامی که حسین علیه السلام به شهادت رسید، بزرگترین فرزندانم متولّی آنها باشد.
خدا و مقداد بن اسود و زبیر بن عوّام بر این وصیّت نامه شاهدند. این وصیّت نامه را علی بن ابیطالب علیه السلام نوشت.

در کتاب کافی با چند واسطه از عاصم بن حمید مثل این حدیث با کمی اختلاف در عبارت نقل شده‌ست.

[روایت شماره] (03)

[الکافی] عَلِیٌّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ:
قَالَ أَبُوعَبْدِاللَّهِ علیه السلام :
أَلا أُقْرِئُکَ وَصِیَّةَ فَاطِمَةَ؟ قُلْتُ: بَلَی قَالَ:
فَأَخْرَجَ إِلَیَّ صَحِیفَةً:
هَذَا مَا عَهِدَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها بِنْتُ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فِی أَمْوَالِهَا إِلَی عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام فَإِنْ مَاتَ فَإِلَی الْحَسَنِ علیه السلام ، فَإِنْ مَاتَ فَإِلَی الْحُسَیْنِ علیه السلام ، فَإِنْ مَاتَ فَإِلَی الْأَکْبَرِ مِنْ وُلْدِی دُونَ وُلْدِکَ: الدَّلالُ وَ الْعَوَافُ وَ الْمَبِیتُ وَ الْبُرْقَةُ وَ الْحُسْنَی وَ الصَّافِیَةُ وَ مَا لِأُمِّ إِبْرَاهِیمَ شَهِدَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَی ذَلِکَ وَ الْمِقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَ الزُّبَیْرُ بْنُ الْعَوَّامِ.
در کتاب کافی (670) با چند واسطه از ابوبصیر روایت می‌کند که گفت:
امام جعفر صادق علیه السلام به من فرمود:
آیا مایلی وصیّت نامه‌ی فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را برای تو بخوانم؟
گفتم:
آری آن بزرگوار یک نامه درآورد که در آن نوشته شده بود:
این آن تعهّدیست که فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم درباره‌ی اموال خود نسبت به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام کرده‌ست.
هر گاه علی علیه السلام به شهادت رسید، حسن متصدّی باشد، موقعی که حسن علیه السلام به شهات رسید، حسین متولّی باشد. وقتی حسین علیه السلام به شهادت برسد، بزرگترین فرزندان من متصدّی آنها باشد، نه فرزندان تو. دلال، عواف، مبیت، برقه، حسنی و صافیه و آنچه که از مشربه‌ی امّ ابراهیم (مزارع هفت گانه که به مزارع سبعه معروف است) است. (پس حضرت زهرا سلام الله علیها فرمودند:)
خداوند متعال و مقداد بن اسود و زبیر بن عوّام را بر این وصیّت نامه شاهد می‌گیرم.

[روایت شماره] (04)

[الکافی] عَلِیٌّ، عَنْ أَبِیهِ، عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَیْدٍ، عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی یَحْیَی الْمُزَنِیِّ، عَنْ أَبِی عَبْدِاللَّهِ علیه السلام قَالَ:
اَلْمَبِیتُ هُوَ الَّذِی کَاتَبَ عَلَیْهِ سَلْمَانُ فَأَفَاءَهُ اللَّهُ عَلَی رَسُولِهِ فَهُوَ فِی صَدَقَتِهَا.
نیز در کتاب پیشین (671) با چند واسطه از حضرت صادق علیه السلام روایت می‌کند که فرمود:
مبیت همان است که سلمان بر آن مکاتبه کرد و آن جزء صدقات حضرت زهراء سلام الله علیها بود.

[روایت شماره] (05)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الثَّانِی علیه السلام قَالَ:
سَأَلْتُهُ عَنِ الْحِيطَانِ السَّبْعَةِ الَّتِی كَانَتْ مِيرَاثَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم لِفَاطِمَةَ سلام الله علیها فَقَالَ:
إِنَّمَا كَانَتْ وَقْفاً فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم يَأْخُذُ إِلَيْهِ مِنْهَا مَا يُنْفِقُ عَلَى أَضْيَافِهِ وَ التَّابِعَةُ تَلْزَمُهُ فِيهَا، فَلَمَّا قُبِضَ جَاءَ الْعَبَّاسُ يُخَاصِمُ فَاطِمَةَ فِيهَا فَشَهِدَ عَلِیٌّ وَ غَيْرُهُ أَنَّهَا وَقْفٌ عَلَى فَاطِمَةَ سلام الله علیها وَ هِیَ الدَّلَالُ وَ الْعَوَافُ وَ الْحُسْنَى وَ الصَّافِيَةُ وَ مَا لِأُمِّ إِبْرَاهِيمَ وَ الْمَبِيتُ وَ الْبُرْقَةُ.
نیز در همان کتاب (672) با چند واسطه از احمد بن محمّد از ابوالحسن دوّم علیه السلام روایت کرده که فرمود:
درباره‌ی بُستان‌های هفت گانه‌ای که میراث پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بودند و به حضرت زهراء سلام الله علیها رسیدند، پرسش نمودم.
فرمود:
آنها وقف بودند رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم برای مخارج مهمان‌های خود از آنها استفاده می‌کرد. هنگامی که پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به شهادت رسید عبّاس آمد و درباره‌ی آنها با حضرت زهراء سلام الله علیها خصومت کرد.
حضرت علی علیه السلام و دیگران شهادت دادند که آنها برای حضرت فاطمه سلام الله علیها وقف شده‌اند و آنها عبارت بودند از: دَلال، عواف و حسنی و صافیه و آنچه از برای امّ ابراهیم بود و مبیت و برقه.
تصحیح و غلط گیری این کتاب شریف در ساعت 9 صبح تاسوعای حسینی سال 1432 هجری قمری مطابق با 24 / 9 / 89 در شهرستان سیرجان به پایان رسید، لذا ثواب این را به محضر مطهّر و مقدّس حضرت اباالفضل العبّاس علیه السلام تقدیم می‌نمایم. امید است ذخیره‌ای برای روز درماندگی مان باشد.
بنده‌ی گنهکار سیّد محمّد قائم فرد
والسّلام علی من ا تبع الهدی
امور فرهنگی مجتمع فاطمیه اصفهان – محرّم الحرام 1432 هجری قمری

پی‌نوشت

(1) - بحارالأنوار 43 / 65 ح 58 – تفسیر فرات ص 581.
(2) - ذاریات / 56.
(3) - بحارالأنوار 5 / 312 ح 1 و 23 / 83 ح 22 – علل الشّرایع 1 / 9 ح 1.
(4) - امالی صدوق ص 593.
(5) - آبریز، آفتابه فلزی یا سفالی
(6) - در کتاب مصباح الانوار از ابی مفضّل شیبانی با چند واسطه از حمّاد، مانند این حدیث آمده‌ست.
(7) - امالی صدوق ص 460 ح 7.
(8) - عیون اخبارالرّضا علیه السلام 1 / 115 ح 3.
(9) - مثل این حدیث در کتاب احتجاج علامه‌ی طبرسی 2 / 408 آمده‌ست.
(10) - قَبْلَ اَنْ یُخْلَقَ الأرْضُ وَ السَّماءُ.
(11) - روم / 4 و 5.
(12) - معانی الاخبار ص 396.
(13) - یعنی گفتن «لا اله الاّ الله».
(14) - علل الشّرایع 1 / 183 ح 1.
(15) - علل الشّرایع 1 / 183 ح 2 و بحارالأنوار 18 / 350 ح 61.
(16) - تفسیر علی بن ابراهیم القمی 1 / 365 – بحارالأنوار 18 / 364 ح 68 – بحارالأنوار 8 / 120 ح 10.
(17) - مناقب ابن شهر آشوب 3 / 356.
(18) - کشف الغمّة 1 / 449.
(19) - شیخ طوسی و بیشتر محققین علماء نقل کرده‌اند که ولادت حضرت زهراء سلام الله علیها در روز جمعه بیستم جمادی الثّانی سال دوّم بعثت و بعضی گفته‌اند:
سال پنجم بعثت بوده‌ست. اهل سنّت نوشته‌اند:
پنج سال قبل از بعثت بوده است، ولی قول اوّل مشهورتر و قوی‌تر است.
طبری امامی در کتاب دلائل الامامة از حضرت امام صادق علیه السلام نقل می‌کند که فرمود:
ولادت فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها در بیستم جمادی الثانی واقع شد، در آن هنگام چهل و پنج سال از ولادت پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم گذشته بود.
فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها مدت هشت سال در مکّه و ده سال در مدینه‌ی طیّبه زندگی کرد و پس از شهادت پدرش مدّت هفتاد و پنج روز

زنده بود، آنگاه در سوّم جمادی الثانی سال 11 قمری به شهادت رسید. از حضرت امام زین العابدین علیه السلام نقل کرده‌اند که فرمود:
فاطمه‌ی اطهر سلام الله علیها پس از ولادت، در هر روزی به قدر یک هفته‌ی کودکان معمولی رشد و نمو می‌کرد و در هر هفته به قدر یک ماه و در هر ماه به قدر یک سال آنان بزرگ می‌شد، هنگامی که پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم به مدینه طیّبه هجرت نمود و با امّ سلمه ازدواج کرد فاطمه‌ی زهراء سلام الله علیها را به وی سپرد تا او را پرورش دهد.
امّ سلمه می‌گوید:
به خدا قسم که من از آن کودک بزرگوار، ادب می‌آموختم، وی احتیاجی به ادب آموختن نداشت، بلکه هر چیزی را از من و دیگران بهتر می‌دانست.
(20) - این حدیث در کتاب الکافی 1 / 457 ح 10 این چنین نقل شده است: «عَنْ حَبِیبٍ السِّجِسْتَانِیِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَاجَعْفَرٍ علیه السلام یَقُولُ وُلِدَتْ فَاطِمَةُ سلام الله علیها بِنْتُ محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بَعْدَ مَبْعَثِ رَسُولِ اللَّهِ بِخَمْسِ سِنِینَ وَ تُوُفِّیَتْ وَ لَهَا ثَمَانَ عَشْرَةَ سَنَةً وَ خَمْسَةٌ وَ سَبْعُونَ یَوْماً».
(21) - شاید منظور سالی باشد که حجرالاسود را جابجا می‌کردند.
(22) - این حدیث در کتاب الکافی 1 / 457 ح 10 از قول حضرت امام محمّد باقر علیه السلام نقل شده‌ست.
(23) - مصباح کفعمی ص 522.
(24) - دلائل الامامة ص 10 و 11، البته در این کتاب آخر روایت در صفحه‌ی 11 این جمله اضافه آمده است: «و کیف لا تکون کذلک و هی سلالة الانبیاء صلوات الله علیها و علی أبیها و بعلها و بنیها».
(25) - امالی شیخ صدوق ص 592 ح 18.
(26) - علل الشّرایع 1 / 178 ح 3.
(27) - خصال 2 / 414 ح 3.
(28) - علل الشّرایع 1 / 180 ح 2.
(29) - عیون اخبارالرّضا علیه السلام 2 / 72 ح 336.
(30) - عیون اخبارالرّضا علیه السلام 2 / 46 ح 174.
(31) - علل الشّرایع 1 / 179 ح 1.
(32) - همان 1 / 181 ح 3.
(33) - معانی الاخبار ص 64 ح 15.
(34) - علل الشرایع 1 / 181 ح 3.
(35) - معانی الاخبار ص 64 ح 14.
(36) - علل الشّرایع 1 / 178 ح 1.
(37) - علل الشّرایع 1 / 179 ح 4.

(38) - حاقّه / 21 - قارعه / 7.
(39) - طارق / 6.
(40) - علل الشّرایع 1 / 179 ح 5.
(41) - مادر فرزندش را از شیر جدا کرد.
(42) - جدا شد مرد از عادت خود.
(43) - پاره شد طناب.
(44) - سرّ مخفی شده.
(45) - مکان و جای آباد شده.
(46) - زندگانی خوش.
(47) - آب جهیده شده.
(48) - علل الشّرایع 1 / 179 ح 6.
(49) - امالی شیخ طوسی ص 294 ح 571 - 18.
(50) - معانی الاخبار ص 64 ح 17.
(51) - علل الشّرایع 1 / 181 ح 1.
(52) - المناقب 3 / 329.
(53) - مناقب ابن شهر آشوب 3 / 356.
(54) - ارشاد القلوب 2 / 403.
(55) - روم / 4 و 5.
(56) - تفسیر فرات کوفی ص 321 ح 435.
(57) - روم / 4.
(58) - امالی شیخ طوسی ص 570 باب 22، مجلس روز جمعه 17 صفر.
(59) - بحارالأنوار 7 / 231 ح 2 و 11 / 380 ح 6 – امالی صدوق ص 206 ح 7 – خصال 1 / 204 ح 20.
(60) - امالی مفید ص 94 ح 4.
(61) - بحارالأنوار 14 / 201 ح 11 و 16 / 2 ح 5 – خصال 1 / 225 ح 58 با کمی تلخیص.
(62) - در عیون اخبارالرّضا علیه السلام 2 / 26 ح 6، این چنین آمده:
«. . . انّ الله عزّوجلّ یغضب بغضب فاطمة و یرضی لرضاها» و در صحیفة الرّضا علیه السلام ص 45 ح 22 آمده است که:
«. . . انّ الله تعالی یغضب لغضب فاطمة و یرضی لرضاها».
(63) - بحارالأنوار 26 / 272 ح 14 و 43 / 264 ح 15 – عیون اخبارالرّضا علیه السلام 2 / 62 ح 252.
(64) - عیون اخبارالرّضا علیه السلام 2 / 63 ح 264.
(65) - المسکة – بالتحریک – السوار و الخلخال و الورق: الفضة و القلادة - بالکسر - ما یُجْعل فی العنق من الحلی و القرط - بالضم - ما یعلق فی شحمة الاذن من الجواهر و غیرها.

(66) - امالی صدوق ص 234 – روضة الواعظین 2 / 443 – بحارالأنوار 70 / 86 ح 50.
(67) - احتجاج طبرسی 2 / 354.
(68) - امالی صدوق ص 182 ح 9.
(69) - همان ص 125 ح 7.
(70) - بحارالأنوار 8 / 35 ح 6 – امالی صدوق ص 275 ح 12.
(71) - امالی صدوق ص 383 ح 1.
(72) - امالی شیخ طوسی ص 427 مجلس پانزدهم.
(73) - امالی صدوق ص 26 ح 3 با کمی تلخیص.
(74) - در امالی صدوق ص 271 ح 8 به طور مفصّل این حدیث نقل شده‌ست.
(75) - امالی صدوق ص 466 ح 7.
(76) - مدّثّر / 35 و 36.
(77) - تفسیر علی بن ابراهیم القمی 2 / 396 – بحارالأنوار 24 / 331 ح 55.
(78) - در امالی شیخ مفید ص 259 به جای کلمه‌ی «النّاس» کلمه‌ی «البریّة» آمده است – مناقب ابن شهرآشوب 3 / 332 با همین اختلاف در لفظِ مذکور آمده‌ست.
(79) - امالی شیخ طوسی ص 24 ح 30 مجلس اوّل.
(80) - کلمة یقال عند الاشفاق و قد قال علی علیه السلام «لله ابوهم وهل احد اشد لها مراساً» و أما فی النسخ المطبوعة و هکذا فی المصدر ص 211 «و أنا أسمع له أنت مسیرک» و هو تصحیف و لو کان أراد ارجاع الضمیر لقال: «و أنا أستمع لها» فانه کان یستمع لکلام عمته مع عایشه. علی أنه لا معنی لقوله: «أنت مسیرک الی علی».
(81) - بحارالأنوار 32 / 268 ح 208 و 40 / 120 ح 7 – امالی شیخ طوسی ص 331 ح 663 - 3 - بشارة المصطفی ص 240 با کمی اختلاف در لفظ.
(82) - امالی شیخ طوسی ص 334 ح 669 - 9.
(83) - آل عمران / 42.
(84) - بحارالأنوار 37 / 84 ح 52 به نقل از بشارة المصطفی – امالی شیخ صدوق ص 486 ح 18.
(85) - علل الشّرایع 1 / 290 ح 1 – بحارالأنوار 12 / 107 ح 22 و 78 / 81 ح 2 – مستدرک الوسائل 2 / 38 ح 1348 - 7.
(86) - امالی شیخ طوسی ص 400 ح 892 - 40.
(87) - بحارالأنوار 72 / 80.
(88) - احزاب / 57.

(89) - همان.
(90) - تفسیر علی بن ابراهیم القمی 2 / 194.
(91) - خصال 1 / 206 ح 25 – بحارالأنوار 26 / 270 ح 7 و 16 / 354 ح 40.
(92) - معانی الاخبار ص 107 ح 1 – دلائل الامامة ص 54 به جای کلمه‌ی «ذاک» کلمه‌ی «تلک» آورده شده‌ست.
(93) - فی المصدر المطبوع ص 303 السند هکذا: حدثنا احمد ابن الحسن القطان قال: حدثنا احمد بن محمّد بن سعید الکوفی مولی بنی هاشم قال: اخبرنا المنذر بن محمّد قراءة قال: حدثنا جعفر بن سلیمان التمیمی. الخ.
(94) - الشجمة مثلثة – الشبة من کل شیء یقال: «بینهما شجرة رحم» أی شعبة رحم کأنها حبل من حبال صلته.
(95) - معانی الاخبار ص 303 ح 2 با کمی اختلاف در لفظ.
(96) - معانی الاخبار ص 302.
(97) - صحیفة الرّضا علیه السلام ص 82 ح 184 – در مناقب ابن شهرآشوب 3 / 343 قسمتی از این حدیث آمده‌ست.
(98) - خرائج و جرائح 1 / 52، عنوان فصلی که حدیث در آن آورده شده این است: «فصلٌ فی روایات العامّة».
(99) - آل عمران / 37.
(100) - خرائج و جرائح 2 / 528.
(101) - در همین کتاب به جای کلمه‌ی «أخی» (برادرم) کلمه‌ی «امّی» (مادرم) آمده‌ست.
(102) - خرائج و جرائح 2 / 529 – امالی شیخ طوسی ص 175 ح 294 - 46 - بحارالأنوار 16 / 1 ح 1.
(103) - قد روی مثل ذلک عن ام ایمن عند مهاجرتهامن مکةالی المدینة و روی عنها أیضاً أنها قالت: کان للنّبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فخارة یبول فیها باللیل فکنت اذا اصبحت صببتها فقمت لیلة و أنا عطشانة فغلطت فشربتها فذکرت ذلک للنّبی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم فقال: «انّک لا تشتکی بطنک بعدیومک هذا» راجع الاصابة 4 / 416.
(104) - خرائج و جرائح 2 / 530.
(105) - خرائج و جرائح 2 / 530.
(106) - خرائج و جرائح 2 / 531.
(107) - آل عمران / 37.
(108) - آل عمران / 37.
(109) - خرائج و جرائح 2 / 532.
(110) - کذا فی القاموس و فی اقرب الموارد:
هی الریطة ذات الفقین و ثوب یلبس علی الفخذین.

(111) - خرائج و جرائح 2 / 537.
(112) - يقال: جاء بالطم و الرم، أى بكل ما كان مستقصى فما كان من البحر فهو الطم و ما كان من البر فهو الرم.
(113) - خرائج و جرائح 2 / 537.
(114) - آل عمران / 37.
(115) - همان
(116) - تفسير عيّاشى 1 / 171 ح 41 – بحارالأنوار 14 / 197 ح 4 – قصص جزائرى ص 402.
(117) - رحمان / 19.
(118) - رحمان / 20.
(119) - همان / 22.
(120) - آل عمران / 195.
(121) - يريد معنى قوله تعالى فى تمام الاية 195 السورة آل عمران: «فالذين هاجروا واخرجوا من ديارهم و اوذوا فى سبيلى» اى وقت الهجرة.
(122) - ليل / 3.
(123) - همان / 4.
(124) - همان / 5 و 6.
(125) - همان / 6.
(126) - طه / 115.
(127) - نور / 63.
(128) - بقره / 35.
(129) - تحريم / 10.
(130) - همان / 11.
(131) - هود / 71.
(132) - انبياء / 90.
(133) - يوسف / 51.
(134) - انبياء / 84.
(135) - نمل / 23.
(136) - قصص / 27.
(137) - تحريم / 3.
(138) - ضحى / 8.
(139) - رحمان / 19.
(140) - اعراف / 23.
(141) - تحريم / 11.
(142) - هود / 71.
(143) - نمل / 34.

(144) - قصص / 25.
(145) - ضحی / 8.
(146) - احزاب / 32.
(147) - همان / 33.
(148) - آل عمران / 61.
(149) - صافّات / 75.
(150) - یوسف / 34.
(151) - یونس / 89.
(152) - انبیاء / 88.
(153) - همان / 84
(154) - همان / 90.
(155) - غافر / 60.
(156) - نمل / 62.
(157) - بقره / 186.
(158) - آل عمران / 195.
(159) - قصص / 85.
(160) - حجر / 9.
(161) - انفال / 33.
(162) - توبه / 33.
(163) - ابراهیم / 27.
(164) - تحریم / 8.
(165) - ضحی / 5.
(166) - زخرف / 41.
(167) - نور / 55.
(168) - آل عمران / 191.
(169) - اعراف / 23.
(170) - انبیاء / 87.
(171) - صاد / 24.
(172) - آل عمران / 191.
(173) - تحریم / 11.
(174) - مریم / 24.
(175) - آل عمران / 42.
(176) - مناقب ابن شهر آشوب 3 / 318 – بحارالأنوار 37 / 95 ح 61.
(177) - رحمان / 20.
(178) - همان / 22.
(179) - اوّل این حدیث تعداد زنان سابق الذّکر را 12 نفر نگاشته ولی

شماره که می‌کنیم تعداد آنها به چهارده نفر می‌رسد.
(180) - تحریم / 11.
(181) - هود / 71.
(182) - نمل / 34.
(183) - قصص / 25.
(184) - ضحی / 8.
(185) - مورّخین برای مادر حضرت موسی علیه السلام نام‌های متعدّدی نقل کرده‌اند، بدین شرح: ابن اثیر در 1 / 169 می‌نگارد:
نام مادر موسی یوخابد یا نوخایل یا نوخابک بود. عبدالصّاحب عاملی در کتاب انبیاء صفحه‌ی 254 می‌نویسد:
نام مادر حضرت موسی یوخابید، یا افاحیه بود. محمّد جواد مغنیه در تفسیر الکاشف 3 / 372 می‌نگارد، نام مادر حضرت موسی یوکابد بود.
(186) - شاید بعضی توهّم کنند که مگر از حضرت زهرا سلام الله علیها گناهی سر زده که باید توبه نماید و حال آنکه ما معتقد به عصمت کلیّه‌ی الهیه برای ایشان و همه‌ی حضرات معصومین: هستیم.
جواب آن است که یکی از بهترین مقامات برای اولیای الهی، مقام «توّابین» است چون خدای متعال بعضی از انبیاء را در سوره صاد آیات 17 و 30 و 44 با این صفت توصیف فرمود:
«نِعمَ العَبد انّه اَوّاب». ثانیاً همان طور که استغفار پیامبر طبق حدیث برای امّت بوده قبول توبه‌ی امّت هم به واسطه آن بزرگواران می‌باشد.
(187) - آل عمران / 42.
(188) - مناقب ابن شهر آشوب 3 / 323.
(189) - یشنی من شنأ الرجل: أبغضه.
(190) - یعنی ما یستحقها بعد تقارف الذّنوب.
(191) - مناقب ابن شهرآشوب 3 / 332 – امالی شیخ مفید ص 259 ح 2 – امالی شیخ طوسی ص 24 ح 30 - 30.
(192) - آبادی یا روستا (المنجد جلد 2).
(193) - مناقب ابن شهرآشوب 3 / 334.
(194) - مزمّل / 9.
(195) - زمر / 65.
(196) - انبیاء / 22.
(197) - مناقب 3 / 325.
(198) - انسان / 13.
(199) - مناقب ابن شهرآشوب 3 / 326.
(200) - بحارالأنوار 43 / 46.
(201) - بحارالأنوار 33 / 25.

(202) - مناقب ابن شهرآشوب 3 / 338.
(203) - آل عمران / 45.
(204) - زخرف / 28.
(205) - آل عمران / 37.
(206) - قصص / 7.
(207) - انبياء / 91.
(208) - مريم / 25 و 26.
(209) - آل عمران / 42.
(210) - بقره / 47.
(211) - آل عمران / 110.
(212) - آل عمران / 33 و 34.
(213) - همان / 42.
(214) - آل عمران / 37.
(215) - نساء / 78.
(216) - آل عمران / 37.
(217) - تحريم / 12.
(218) - احزاب / 33.
(219) - مناقب ابن شهر آشوب 3 / 338.
(220) - مناقب ابن شهرآشوب 3 / 360.
(221) - همان.
(222) - الفضائل ص 112 با كمى اختلاف در لفظ.
(223) - راجع المصدر 2 / 8، المطبعة الاسلامية.
(224) - فى المصدر: عبدان راجع 2 / 12، اختصر العلامة المجلسى سند الحديث.
(225) -. فى المصدر من نور وجهها فى كلامها الموضعين.
(226) - صافات / 125.
(227.) – ...
(228) - احزاب / 33.
(229) - فى المصدر: أحب الناس، راجع 2 / 19.
(230) - فى المصدر مشية رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم.
(231) - ما جعلنا بين العلامتين ساقط عن انسخ المطبوعة و الضمير فى قوله: «و عنه عليه السلام » راجع الى الصّادق عليه السلام راجع المصدر 2 / 57، المطبة الاسلامية.
(232) - حج / 52.
(233) - هود / 71.
(234) - كشف الغمّة 1 / 450.

(235) - كشف الغمّة 1 / 453.
(236) - كشف الغمّة 1 / 451.
(237) - همان.
(238) - بحارالأنوار 25 / 5 ح 8 - كشف الغمة 1 / 456 با اضافات.
(239) - عيون اخبارالرّضا عليه السلام 2 / 32 ح 55 – كشف الغمّة 1 / 457 – صحيفة الرّضا عليه السلام ص 65 ح 101 – بحارالأنوار 43 / 220 ح 4.
(240) - كشف الغمّة 1 / 457.
(241) - شواهد التنزيل 2 / 79 ح 698 - كشف الغمّة 1 / 457.
(242) - كشف الغمّة 1 / 462.
(243) - مناقب ابن شهرآشوب 3 / 357.
(244) - كشف الغمّة 1 / 466.
(245) - كشف الغمّة 1 / 467.
(246) - بحارالأنوار 43 / 78 – كشف الغمّة 1 / 467.
(247) - بحارالأنوار 43 / 78 با اضافه لفظ «الكريم» بعد از كلمه‌ى «وجهه» – كشف الغمّة 1 / 467.
(248) - كشف الغمّة 1 / 468.
(249) - كشف الغمّة 1 / 471.
(250) - مستدرک الوسائل 10 / 211 ح 11877 – بحارالأنوار 97 / 194 ح 10 – كشف الغمّة 1 / 472.
(251) - كشف الغمّة 1 / 496.
(252) - هذا هو المتعين لانه وصف للسمل لا للرجل و القياس أن يقول: قد تهلهل.
(253) - بشارة المصطفى ص 137.
(254) - جنّ و انس (فرهنگ لاروس جلد 1).
(255) - يقيناً همين وجه دوّم درست است زيرا «تهلّل» وصف «سمّل» است نه وصف آن مرد.
(256) - كذا فى النسخ و المصدور فى كشف الغمة: قالت بخير، قال: عشينا رحمک الله.
(257) - آل عمران / 37.
(258) - كذا فى النسخ و فى المصدر، حتّى يجزيكما هدايا يا على فى المنازل الذى جرى فيها زكريا و يجزيک يا فاطمه فى الذى جزيت فيه مريم الخ و فى كشف الغمة: الحمدلله الذى أبى لكما أن تخرجا من الدنيا حتى يجزيک – الخ.
(259) - آل عمران / 37.
(260) - تفسير فرات ص 83 ح 60.

(261) - الکافی 2 / 667 ح 6 – وسائل الشیعه 12 / 126 ح 15839.
(262) - الکافی 5 / 528 ح 5 – وسائل الشیعه 20 / 215 ح 25463.
(263) - در تفسیر فرات عبارت این چنین است «وَ مَن والاها [والاهم اولادها] ».
(264) - انبیاء / 103.
(265) - همان / 102.
(266) - تفسیر فرات کوفی ص 269 ح 362 - بحارالأنوار 65 / 59 ح 109.
(267) - الکافی 1 / 460 ح 7.
(268) - الکافی 3 / 343 ح 14، البته در کتاب کافی به جای کلمه‌ی «التمجید» کلمه‌ی «التحمید» آمده است – وسائل الشیعة 6 / 443 ح 8396.
(269) - شعراء / 100 و 101.
(270) - همان / 103
(271) - انعام / 28.
(272) - تفسیر فرات کوفی ص 298 ح 403.
(273) - قدر / 1.
(274) - تفسیر فرات کوفی ص 581 ح 747.
(275) - خُشْکنانَج معرّب خُشْکنانَه و هُوَ الخُبْز السّکریُّ الذی یختبز مع الفُسْتُق و اللوز.
(276) - مهج الدّعوات ص 5.
(277) - غرس: کاشتن.
(278) - 2. آل عمران / 37.
(279) - ...
(280) - خرائج و جرائح 2 / 528.
(281) - در صفحه‌ی 81، متن روایت شماره‌ی 30 همین کتاب، به جای کلمه‌ی «بأبی أنت و أمّی» کلمه‌ی «بنفسی أخی» آمده‌ست.
(282) - تفسیر ثعلبی: الکشف و البیان 3 / 57.
(283) - آل عمران / 37.
(284) - این روایت به اختصار در کتاب مناقب 1 / 94 نقل شده‌ست.
(285) - نام دو بُت است.
(286) - سیاهی که سفیدی برآن غالب باشد. (فرهنگ لاروس جلد 1)
(287) - آل عمران / 37.
(288) - مجموعه‌ی ورّام 2 / 230.
(289) - معارض این روایت موجود و در چند سطر دیگر و روایت شماره‌ی 65 همین فصل ذکر می‌شود.

(290) - کشف الغمّة 1 / 526.
(291) - الکعک خبز معروف بالفارسیه «کیک» – و الاقط بفتح الهمزة و کسر القاف و قد تسکن للتخفیف مع فتح الهمزة و کسرها لبن یابس متحجر یتخذ من مخیض الغنم یقال له بالفارسیة «کشک» و القطف بالکسر العنقود و بالفارسیة «خوشه» و العنب بالفارسیة «انگور».
(292) - آل عمران / 42.
(293) - آل عمران / 43؛ البته این آیات با لفظ «یا مریم» در قرآن آمده‌ست.
(294) - علل الشّرایع 1 / 182 ح 1 – دلائل الامامة ص 56.
(295) - حجّ / 52.
(296) - هود / 71.
(297) - این آیه در سه جای قرآن آمده است: الف) یوسف / 109 ب) نحل / 43 ج) انبیاء / 7.
(298) - علل الشّرایع 1 / 182 ح 2.
(299) - الکافی 1 / 241 ح 5 – بصائر الدّرجات ص 153 ح 6.
(300) - هر ذراع، نیم متر است.
(301) - بصائر الدّرجات ص 157 ح 18 - الکافی 1 / 241 ح 2.
(302) - الکافی 1 / 240 ح 2.
(303) - الکافی 1 / 241 ح 1.
(304) - دلائل الامامة ص 2.
(305) - بل هو مصدرأکفأ مهموزاً والمراد کفاءة الزوجة تحملا مثل تحمل رقاب الرجال.
(306) - قرب الاسناد ص 25 – مستدرک الوسائل 13 / 48 ح 14705 - 1.
(307) - عیون اخبار الرّضا علیه السلام 2 / 44 ح 161 – صحیفة الرّضا علیه السلام 82 / 184.
(308) - علل الشّرایع 1 / 181 ح 1 – وسائل الشّیعة 7 / 112 ح 8884.
(309) - علل الشّرایع 1 / 182 ح 2.
(310) - علل الشّرایع 2 / 366 ح 1 – من لا یحضره الفقیه 1 / 320 ح 947 – وسائل الشّیعة 1 / 446 ح 8402 با اختصار – مفتاح الفلاح ص 276 – مکارم الاخلاق ص 280.
(311) - بحارالأنوار 43 / 83 ح 6.
(312) - مکارم الاخلاق ص 94.
(313) - اهل صفّه افرادی از مهاجرین بودند که منزل و اموالی نداشتند.
(314) - آل عمران / 34.
(315) - مجلت یده قرحت یده او تجمع ماء فیها بین الجلد و اللحم بسبب العمل.

(316) - بل المراد بالطب أن تجعل طبابة أی سیراً من الجلد علی الرحی فتمسکها بیدها و تدیر.
(317) - مناقب 3 / 341.
(318) - اسراء / 28.
(319) - همان.
(320) - ضحی / 5.
(321) - زخرف / 89.
(322) - لم نجد بهذا اللفظ آیة فی القرآن و الموجود فیه: الزمر، 38 و من یهدالله فماله من مضل.
(323) - اعراف / 31.
(324) - فصّلت / 44.
(325) - آل عمران / 97.
(326) - ق / 38.
(327) - انبیاء / 8.
(328) - بقره / 286.
(329) - انبیاء / 22.
(330) - زخرف / 13.
(331) - صاد / 26.
(332) - آل عمران / 144.
(333) - مریم / 12.
(334) - قصص / 30.
(335) - کهف / 46.
(336) - قصص / 26.
(337) - بقره / 261.
(338) - مناقب 3 / 344.
(339) - تفسیر الکشف و البیان 10 / 225.
(340) - مناقب ابن شهرآشوب 3 / 343.
(341) - حجر / 43 و 44.
(342) - قصص / 60 و شوری / 36.
(343) - مستدرک الوسائل 3 / 273 ح 3563 - 8 – بحارالأنوار 8 / 303 ح 62 – تفسیر البرهان 3 / 371 ح 5887.
(344) - کشف الغمّة 1 / 451 – بشارة المصطفی ص 203 با اختصار.
(345) - الکافی 6 / 367 ح 1 – وسائل الشّیعه 25 / 194 ح 31645 – المحاسن 2 / 517 ح 713.
(346) - الکافی 6 / 363 ح 10 – وسائل الشّیعه 25 / 180 ح 31588.
(347) - التهذیب 1 / 465 ح 168 – وسائل الشّیعه 3 / 224 ح 3468.

(348) - مجادله / 10.
(349) - مجادله / 10.
(350) - تفسير على بن ابراهيم قمى 2 / 351 – بحارالأنوار 58 / 187 ح 53.
(351) - شايد منظور علّامه اين باشد كه با الف مقصوره اين كلمه نيست و الاّ با الف ممدوده يعنى «كبراء» كه موجود است.
(352) - تفسير العيّاشى 2 / 178 ح 31 – بحارالأنوار 58 / 164 ح 16.
(353) - نوادر راوندى ص 13 – مستدرک الوسائل 14 / 289 ح 16740 - 1.
(354) - نوادر راوندى ص 14 با كمى اختلاف در لفظ – مستدرک الوسائل 14 / 182 ح 16450 - 2 – العدد القويه ص 224 – الجعفريات ص 95.
(355) - منظور از حجّت، در اين روايت حضرت اميرالمؤمنين على عليه السلام است.
(356) - منظور از صفوة، در اين روايت حضرت زهرا سلام الله عليها است.
(357) - اقبال ص 584 باب 2 – مصباح المتهجّد شيخ طوسى ص 671.
(358) - بشارة المصطفى ص 270 – روضة الواعظين 1 / 147 – كشف الغمّة 1 / 353 – عيون اخبار الرّضا عليه السلام 1 / 225 ح 3.
(359) - مصباح المتهجّد ص 671.
(360) - عيون اخبار الرّضا عليه السلام 1 / 225 ح 3.
(361) - عيون اخبار الرّضا عليه السلام 1 / 225 ح 4.
(362) - امالى شيخ طوسى ص 39 ح 44 مجلس دوّم – بشارة المصطفى ص 261.
(363) - قال الفيروزآبادى: هجر محركة بلدة باليمين بينه و بين عثريوم و ليله مذكر مصروف و قد يؤنث و يمنع و النسبة هجرى و هاجرى و اسم لجميع ارض البحرين و قرية كانت قرب المدينة.
(364) - المزفت:
المطلى بالزفت.
(365) - امالى شيخ طوسى ص 40 ح 45 مجلس دوّم.
(366) - نوعى گياه خوشبو.
(367) - امالى شيخ طوسى ص 43 ح 46.
(368) - همان ح 47.
(369) - يقال: نقه المريض من علته اذا برىء و أفاق لكن فيه ضعف لم يرجع الى كمال قوته بعد، فهو ناقه.
(370) - خصال 2 / 412 ح 16 – الطرائف 1 / 134 ح 212 – العمدة ص 267 ح 423.

(371) - امالی شیخ صدوق ص 125 مجلس 26 ح 6 – بشارة المصطفی ص 23.
(372) - امالی شیخ صدوق ص 287 مجلس 48 ح 3 – در تفسیر عیّاشی 2 / 211 ح 45، این حدیث با سند خود از جابر از امام محمّد باقر علیه السلام نقل شده‌ست
(373) - الظاهر أن الصحیح هکذا: مشاشاه کمشاشی البعیر، فصحف و قد ذکر فی کتاب الصفین فی حلیته علیه السلام :
عظیم المشاشین کمشاش السبع الضاری بلفظ التثنیة و قال الجزری جلیل المشاش ای عظیم رؤوس العظام کالمرفقین و الکتفین و الرکبتین و هذا واضح.
(374) - حدید / 21.
(375) - واقعه / 30.
(376) - همان / 33.
(377) - محمّد صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم / 15.
(378) - مطفّفین / 26.
(379) - ذلک لأن معنی قوله: «ضخم الکرادیس» هو معنی قوله «مشاشاه کمشاشی البعیر».
(380) - تفسیر قمّی 2 / 336.
(381) - نمل / 19.
(382) - امالی شیخ صدوق ص 558 ح 1 مجلس 83 – تفسیر فرات کوفی ص 552 – روضة الواعظین 1 / 144.
(383) - نوعی گل.
(384) - به سوره‌های شعراء، نمل و قصص، طواسین ثلاثه گفته می‌شود.
(385) - نمل / 19.
(386) - تفسیر فرات کوفی ص 413 ح 552.
(387) - قرب الاسناد ص 53.
(388) - امالی شیخ طوسی ص 257 ح 464 - دلائل الامامة ص 23.
(389) - عیون اخبار الرّضا علیه السلام 2 / 59 ح 226.
(390) - همان 2 / 27 ح 12.
(391) - امالی شیخ طوسی ص 354 ح 734.
(392) - امالی شیخ طوسی ص 668 ح 1399 – مناقب ابن شهرآشوب 2 / 351 با اختصار.
(393) - قرب الاسناد ص 80 – تهذیب الاحکام 7 / 364 ح 40 – وسائل الشّیعه 21 / 251 ح 27014.
(394) - خرائج و جرائح 2 / 535.
(395) - فرقان / 54.

(396) - فی المصدر 3 / 347: «من همتی».
(397) - النهمة: بلوغ الهمة و الشهوة فی الشیء.
(398) - مناقب ابن شهرآشوب 2 / 181.
(399) - معانی الاخبار ص 103 ح 1 – امالی شیخ صدوق ص 592 مجلس 86 ص 19 – خصال 2 / 640 ح 17.
(400) - نمل / 19.
(401) - الحبرة کعنبة: ثوب یصنع بالیمین من قطن أو کتان. والاهاب: الجلد مالم یدبغ و المراد:
نبت طیب الرائحة.
(402) - فی المصدر: مبغضاً.
(403) - فی المصدر: و ثلثی الجنة راجع 3 / 351 ط المطبعة العلمیة.
(404) - حجّ / 28.
(405) - سجده / 16.
(406) - مناقب ابن شهر آشوب 3 / 349 تا 356.
(407) - قطوان نام محلّیست در کوفه و این عبا در آنجا بافته می‌شود.
(408) - دحیّه‌ی کلبی جوان خوش سیمایی بود که غالباً جبرئیل به شکل او نازل می‌شد.
(409) - مکارم الاخلاق ص 131 – وسائل الشّیعة 21 / 251 ح 27015 – بحارالأنوار 76 / 322.
(410) - کشف الغمّة 1 / 285 – الطرائف 1 / 110 ح 162.
(411) - اقبال الأعمال ص 585 – در کامل الزّیارات این حدیث یافت نشد.
(412) - فی المصدر: ما فعلت درع سلحتکها، راجع 1 / 471.
(413) - در روایت 33 همین باب بعد از کلمه‌ی «ثَمَنَهُا» کلمه‌ی «الّا» آمده‌ست.
(414) - کشف الغمّة 1 / 348.
(415) - در روایت 33 همین باب بعد از کلمه‌ی «ثَمَنَهُا» کلمه‌ی «الّا» آمده است و با توجّه به این کلمه باید «حطمیة» را فرسوده و شکسته شده معنا کرد، گر چه بعضی گفته‌اند «حطمیة» نوعی زره آهنین می‌باشد.
(416) - فرقان / 54.
(417) - رعد / 39.
(418) - کشف الغمّة 1 / 348.
(419) - مناقب ابن شهرآشوب 3 / 350.
(420) - بقره / 130.
(421) - أی ضمخنها بالطیب و عن ابن درید أنها لغة عامیة و الصواب غللنها.
(422) - بقره / 130 و عنکبوت / 27.

(423) - لعله أراد معنى قولهم:
«رجل من القريتين عظيم» فافهم، ص 122.
(424) - كشف الغمّة 1 / 367 – مناقب ابن شهر آشوب 3 / 12.
(425) - بحارالأنوار 43 / 123 ح 31.
(426) - كشف الغمّة 1 / 352 – مناقب ابن شهرآشوب 3 / 346 با كمى اختلاف در لفظ.
(427) - الخرائج و الجرائح 2 / 536.
(428) - فى النسخة المطبوعة و المصدر 1 / 488: فدفعها الى على عليه السلام و هو سهو ظاهر فإن قائل الكلام هو نفسه عليه السلام كما يقول: اشتريت الخ.
(429) - أقول: و كانت أسماء هذه مكناة بام سلمة و كانت يقال لها خطيبة النساء فما روى فى قصة زفافها عن ام سلمة فانما هى اسماء بنت يزيد بن السكين بن رافع لا ام سلمة التى زوجها النبى بعد ذلک الزفاف بسنة أو أكثر.
(430) - انتهى ملخصاً. راجع 1 / 500.
(431) - قد آثرنا هناک (ص 126 س 23) نسخة «الشک» بدل «الشرک» فراجع.
(432) - كشف الغمّة 1 / 353.
(433) - همان.
(434) - محمّد بن ابى بكر يكى از بهترين ياران حضرت اميرالمؤمنين على عليه السلام بود و حضرت آنقدر به او علاقه داشتند كه فرمودند:
او پسر من است.
(435) - چنانچه ملاحظه نموديد در اين نسخه‌ى روايت، اصلاً كلمه‌ى «شرک» نيست بلكه كلمه‌ى «شکّ» است و لذا لزومى به اين وجوه گفته شده نيست.
(436) - كشف الغمّة 1 / 363.
(437) - آصع جمع صاع، ذكره صاحب القاموس فى مادة فرق، قال: «الفرق مكيال بالمدينة يسع ثلاثة آصع» و فى المصباح: «و نقل المطرزى عن الفارسى انه يجمع – صاع - أيضاً على آصع بالقلب كما قيل دارو آدر بالقلب و هذا الذى نقله جعله أبوحاتم من خطا العوام و قال ابن الانبارى: و ليس عندى بخطأ فى القياس، لانه و ان كان غير مسموع من العرب (يعنى من العرب الجاهلى) ولكنه قياس ما نقل عنهم و هو انهم ينقلون الهمزة من موضع العين الى موضع الفاء فيقولون أبار و آبار، ذيل أقرب الموارد.
(438) - المصدر 1 / 494 و له كلام بعد هذه الرواية من أن الحاضرة عند زفافها لابد أن تكون هى سلمى بنت عميس - اخت اسماء - زوجة حمزة بن عبدالمطلب.

(439) - کشف الغمّة 1 / 365.
(440) - بقره / 130.
(441) - کشف الغمّة 1 / 367.
(442) - در کشف الغمّة به جای این کلمه «مِنْهُمَا» آمده‌ست.
(443) - کشف الغمّة 1 / 368.
(444) - «قطره» چنانچه در بیان خواهد آمد، نام قریه‌ایست در حومه‌ی بحرین که لباس‌های آن معروف است.
(445) - در قدیم نیز مانند الآن پول ممالک مختلف ارزش‌های متفاوتی داشته و ظاهراً درهم قطری از درهم‌های با ارزش به شمار می‌آمده‌ست.
(446) - بقره / 130.
(447) - کشف الغمّة 1 / 472.
(448) - الکافی 5 / 377 ح 1.
(449) - همان ح 2.
(450) - الکافی 5 / 377 ح 3.
(451) - همان ح 4.
(452) - «جَرْدَ بُرْدٍ» به چند معنا استعمال شده‌ست. طبق بیان مرحوم مجلسی رحمة الله علیه در چند سطر قبل به معنای لباس کهنه آمده و در لسان العرب 3 / 87 به معنای لباس راه راه، آمده‌ست.
(453) - الکافی 5 / 377 ح 5.
(454) - الکافی 5 / 378 ح 6.
(455) - همان ح 7.
(456) - الکافی 5 / 537 ح 5.
(457) - الکافی 5 / 377 ح 3.
(458) - کهف / 110.
(459) - الکافی 5 / 568 ح 54.
(460) - فی النسخة المطبوعة هناک تصحیف غریب راجع ص 42.
(461) - فرقان / 54.
(462) - المصدر ص 107.
(463) - تفسیر فرات ص 292 ح 394.
(464) - علل الشّرایع 1 / 155 ح 1.
(465) - علل الشّرایع 1 / 156 ح 2.
(466) - لا یعرف لابی ذر هجرة الی حبشة.
(467) - راجع 39 / 207 من الطبعة الحدیثة.
(468) - علل الشّرایع 1 / 163 ح 2.
(469) - بعضی نقل کرده‌اند که شاید سه مطلب مهم از این حدیث شریف به دست آید:

الف) ثمره‌ی این نزاع بین علی و زهراء علیهما السلام آزاد شدن آن کنیزک بوده. ب) فضیلت و برتری حضرت فاطمه سلام الله علیها که کنیزک برای خاطر آن شفیعه‌ی روز جزا آزاد شد. ج) مقام و منزلت حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام.

(470) - مناقب 3 / 343.

(471) - بشارة المصطفی ص 101.

(472) - ما نقله المصنف رحمة الله یخالف النسخة المطبوعة کثیراً و لذلک ننقله من المصدر 3 / 208 لمزیدة الفائدة:

«لَمَّا انْصَرَفَتْ مِنْ عِنْدِ أَبِی بَکْرٍ أَقْبَلَتْ عَلَی أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ علیه السلام. فَقَالَتْ لَهُ یَا ابْنَ أَبِی طَالِبٍ اشْتَمَلْتَ مَشِیمَةَ الْجَنِینِ وَ قَعَدْتَ حُجْرَةَ الظَّنِینِ، نَقَضْتَ قَادِمَةَ الأَجْدَلِ، فَخَانَکَ رِیشُ الْأَعْزَلِ، هَذَا ابْنُ أَبِی قُحَافَةَ قَدِ ابْتَزَّنِی نُحَیْلَةَ أَبِی وَ بُلَیْغَةَ ابْنَیَّ وَ اللَّهِ لَقَدْ أَجَدَّ فِی ظُلَامَتِی وَ أَلَدَّ فِی خِصَامِی، حَتَّی مَنَعَتْنِی قَیْلَةُ نَصْرَهَا وَ الْمُهَاجِرَةُ وَصْلَهَا وَ غَضَّتِ الْجَمَاعَةُ دُونِی طَرْفَهَا، فَلا مَانِعَ وَ لا دَافِعَ، خَرَجْتُ وَ اللَّهِ کَاظِمَةً وَ عُدْتُ رَاغِمَةً وَ لَیْتَنِی لا خِیَارَ لِی، لَیْتَنِی مِتُّ قَبْلَ ذَلِکَ مِتُّ قَبْلَ ذِلَّتِی وَ تُوُفِّیتُ قَبْلَ مَنِیَّتِی عَذِیرِی فِیکَ اللَّهُ حَامِیاً وَ مِنْکَ عَادِیاً، وَیْلاهْ فِی کُلِّ شَارِقٍ وَیْلاهْ مَاتَ الْمُعْتَمَدُ وَ وَهَنَ الْعَضُدُ شَکْوَایَ إِلَی رَبِّی وَ عَدْوَایَ إِلَی أَبِی،. . .» و باقی الکلام لیس فیه کثیر اختلاف فراجع.

(473) - مناقب ابن شهر آشوب 2 / 208.

(474) - مناقب ابن شهر آشوب 3 / 343.

(475) - أی کان رؤوسهم التاج فی اذنهم القرط و فی معصمهم الدملوج و هو حلی یلبس فی المعصم.

(476) - بقره / 156.

(477) - الکافی 5 / 86 ح 1 – امالی شیخ طوسی ص 660 مجلس 35.

(478) - امالی شیخ طوسی ص 660 ح 1369.

(479) - امالی شیخ طوسی ص 668 مجلس 36.

(480) - والذی یخطر بالبال أن «حیاتی» مصحف «حیائی» فیستقیم معنی الشعر و سیاق الکلام و لازمه کون الاشعار شکوائیة فی حیاتها سلام الله علیها لا رثائیة وفاتها بل هو الظاهر من سیاقها کما لا یخفی.

(481) - دعوات راوندی ص 47 ح 116.

(482) - این حدیث با کمی اختلاف در لفظ در کشف الغمّة 1 / 473 از حضرت باقر علیه السلام نقل شده‌ست.

(483) - یعنی اباعبدالله محمد بن خالد البرقی.

(484) - امالی شیخ طوسی ص 44 ح 17 مجلس 2 - مناقب ابن شهر آشوب 3 / 330.

(485) - تکویر / 7.

(486) - مناقب ابن شهر آشوب 3 / 325.
(487) - يوسف / 85.
(488) - يوسف / 86.
(489) - خصال شيخ صدوق رحمة الله عليه / 272 ح 15.
(490) - امالى شيخ طوسى ص 188 ح 316 مجلس هفتم.
(491) - قصص الانبياء راوندى ص 309 ح 382.
(492) - الخرائج و الجرائح 2 / 524.
(493) - مناقب ابن شهر آشوب 2 / 205.
(494) - من لا يحضره الفقيه 1 / 297 ح 907.
(495) - مائده / 80.
(496) - حجّ / 11.
(497) - كهف / 104.
(498) - بقره / 12.
(499) - يونس / 35.
(500) - جاثية / 27.
(501) - هود / 28.
(502) - راجع معانى الاخبار ص 356، ط المكتبة الصدوق.
(503) - معانى الاخبار ص 354 ح 1 – ضمناً اين حديث با كمى اختلاف در لفظ و اختصار در دلائل الامامة مرحوم طبرى ص 41 آمده‌ست.
(504) - مائده / 80.
(505) - هود / 44.
(506) - زمر / 15.
(507) - أعراف / 96.
(508) - زمر / 51.
(509) - حجّ / 13.
(510) - كهف / 50.
(511) - همان / 104.
(512) - بقره / 12.
(513) - يونس / 35.
(514) - جاثية / 27.
(515) - هود / 28.
(516) - مائده / 80.
(517) - زمر / 15.
(518) - حجّ / 13.
(519) - كهف / 50.
(520) - همان / 104.

(521) - بقره / 12.
(522) - يونس / 35.
(523) - جاثية / 27.
(524) - قصص / 66.
(525) - هود / 28.
(526) - ضحى / 3.
(527) - مائده / 80.
(528) - أنفال / 1.
(529) - همان / 43.
(530) - أنعام / 129.
(531) - فى معانى الاخبار - ط مكتبة الصّدوق - ص 357 و «النمير» : الماء النامى فى الحشد و قال فى ذيله بأنه اتصواب فان الحشد من العين مالا ينقطع ماؤها.
(532) - حجّ / 13.
(533) - كهف / 50.
(534) - إسراء / 62.
(535) - كهف / 50.
(536) - يونس / 35.
(537) - بقره / 280.
(538) - كذا فى النسخ المطبوعة ولم أتحققه، فراجع و تحرر.
(539) - امالى شيخ طوسى ص 374 ح 804 - 55.
(540) - ضحى / 3.
(541) - براى ايشان سنگ نرم كوبيده نمى‌شود.
(542) - انفال / 1.
(543) - همان / 43.
(544) - مرحوم علّامه رحمة الله عليه مى‌فرمايد:
فقط در معانى الأخبار اين جمله‌ى «سورة السّاغب» آمده امّا در كتب ديگرى نيز همين گونه اين جلمه ذكر شده كه اين كتب عبارتند از: امالى طوسى المجلس الثالث عشر - بلاغات النّساء ص 32 – شرح نهج البلاغه ابن ابى الحديد 16 / 233 – كشف الغمّة 1 / 492 – معانى الأخبار ص 354.
(545) - اسراء / 62.
(546) - كهف / 50.
(547) - بقره / 280.
(548) - مرحوم علّامه مى‌فرمايد به معنى صبر است، امّا در كتب به معناى صبر زرد يا گياهى شبيه آن آمده‌ست.

(549) - البته در روايت «انفساَ» آمده نه «نفساَ».
(550) - دلائل الامامة ص 45.
(551) - در لسان العرب 5 / 406 كلمه‌ى «لَكَزَهُ» به دو معنا استعمال شده است:
الف) زدن با هر وسيله‌ى ممكن به تمام بدن با شدّت فراوان
ب) فشار دادن به سينه با تمام كف دست كه البته در عبارت فوق با توجّه به كلمه‌ى «نعل السّيف» همان معناى اوّل مُراد است.
(552) - امالى شيخ طوسى ص 400 ح 893.
(553) - آل عمران / 42.
(554) - همان / 43.
(555) - امالى شيخ صدوق ص 112 ح 2 مجلس 24.
(556) - امالى شيخ صدوق ص 135 ح 4 مجلس 28.
(557) - اى لا بسين رداء الفخر.
(558) - معانى الاخبار ص 404 ح 69.
(559) - قد كثر فى هذا الباب ذكر أسماء بنت عميس و أن فاطمة سلام الله عليها أوصت اليها بكذا وكذا. لكنه ينافى ما هو الثابت فى التاريخ من انها كانت زوجة جعفر بن أبى طالب ثم بعد شهادته تزوجه أبوبكر ابن أبى قحافة و بعد وفاته في سنة ثلاث و عشرة من الهجرة بعد رحلة النبى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم بأزيد من سنتين تزوجها على بن ابى طالب عليه السلام فكانت عنده مع ابنه محمد بن أبى بكر، فاما أن يكون وفاة فاطمة سلام الله عليها بعد هذه السنة و لم يقل به أحد أوكان «اسماء بنت عميس» مصحفاً عن سلمى امرأة أبى رافع كما مر عن امالى المفيد ص 172 و يجىء فى غيره من المصادر أو سلمى امرأة حمزة بن عبدالمطلب و هى اخت اسماء بنت عميس كما احتمله الاربلى فى كشف الغمة و قد مر ص 136 و اما أن يكون مصحفاً عن اسماء بنت يزيد بن السكن كما مر فى ص 132 عن الكنجى الشافعى و هو الاشبه.
(560) - ما جعلناه بين العلامتين ساقط عن النسخة المطبوعة، موجود فى المصدر 3 / 362 و هو الصحيح فان أمامة بنت اختها زينب بنت رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِه وَ سَلَّم زوجة أبى العاص بن الربيع قال أبوعمر فى الاستيعاب: تزوجها - يعنى أمامة - على بن ابى طالب عليه السلام بعد فاطمة سلام الله عليها، زوجها منه الزبير بن العوام و كان أبوها أبوالعاص قد أوصى بها اليه.
(561) - كذا فى النسخ المطبوعة و هكذا المصدر 3 / 364 و هو سهو و الصحيح: «قالت سلمى امرأة أبى رافع» كما مر عن المفيد ص 172 و يجيئ عن ابن بابويه ص 188 راجع كتب الرجال أيضاً.
(562) - مناقب ابن شهر آشوب 3 / 356.

(563) - مناقب ابن شهر آشوب 3 / 365.
(564) - فی بعض النسخ: و ان افتقادی واحداً بعد واحد و هو الصحیح فانه علیه السلام تمثل بهذه الاشعار و أنشدها، لا أنه أنشأها.
(565) - فی المصدر: یا أمة الله، راجع 2 / 64.
(566) - راجع ص 183 فیما سبق.
(567) - کشف الغمّة 1 / 499.
(568) - شوری / 53.
(569) - کشف الغمّة 1 / 502.
(570) - شوری / 53.
(571) - الساعة أو بعد ساعة. ظ.
(572) - فی النسخة المطبوعة «وأشد خوفاً من الله أن أوبخک» و هو ناقص قطعاً فانه لابد فی الکلام من صلة متممه لا فعل تفصیل فی قوله علیه السلام :
اعلم و ابر واتقی و اکرم و اشد خوفاً من الله.
(573) - بقره / 156.
(574) - روضة الواعظین 1 / 150.
(575) - بقره / 156.
(576) - أعراف / 87.
(577) - الکافی 1 / 458 ح 3.
(578) - الکافی 1 / 241 ح 5.
(579) - یک ذراع: از آرنج تا سر انگشتان دست انسان.
(580) - الکافی 6 / 18 ح 2.
(581) - الکافی 3 / 228 ح 3.
(582) - الکافی 8 / 375 ح 564.
(583) - اقبال الاعمال ص 623.
(584) - یرید اسقاطها فی قولها: «بما لم یرز» فان أصلها «لم یرزء».
(585) - مناقب ابن شهر آشوب 3 / 361.
(586) - احتجاج علامه‌ی طبرسی رحمة الله علیه / 278.
(587) - مریم / 84.
(588) - کتاب اسرار آل محمّد؛ (سلیم بن قیس هلالی) ص 862 ح 48.
(589) - زیادة جعلها فی المصدر 2 / 177 بین العلامتین و لم یذیل بشیء و کیف کان فهی الزیادة یستدعیها السیاق کما یأتی آنفا من کلامها سلام الله علیها.
(590) - عرضنا الحدیث علی المصدر 1 / 177 صححنا بعض الفاظه المصحفة.
(591) - علل الشّرایع 1 / 185 ح 2.

(592) - پس معلوم می‌شود کسی که این خبر را به حضرت زهراء سلام الله علیها داده دروغ گفته‌ست. لذا حضرت صادق علیه السلام چنانکه در صدر حدیث خواندیم او را از افراد شقی معرّفی کرده‌ست.
(593) - علل الشّرایع 1 / 184 ح 1 – الکافی 1 / 459 ح 4 – التهذیب 1 / 440 ح 67 – وسائل الشّیعة 2 / 530 ح 2825.
(594) - قرب الاسناد ص 43 – وسائل الشّیعة 2 / 533 ح 2835.
(595) - فی المصدر المطبوع 1 / 176: «ان لا یصلی علیها رجال».
(596) - توبه / 97.
(597) - علل الشّرایع 1 / 185 ح 1 با کمی اختلاف.
(598) - امالی شیخ صدوق ص 491 ح 7 مجلس 74.
(599) - الاسرة: جمع سریر و هو النحت و یغلب علی تخت الملک؛ لان من جلس علیه من اهل الرفعة یکون مسروراً و الحاف جمع لحاف – علی غیر قیاس – و المراد هنا غطاء التخت.
(600) - دلائل الامامة مرحوم طبری ص 43.
(601) - امالی شیخ صدوق ص 658 ح 9 مجلس 94 – مستدرک الوسائل 2 / 289 ح 1993 - 1.
(602) - عطف علی قوله «لما مرضت».
(603) - امالی شیخ طوسی ص 156 ح 258 - 10 مجلس 6.
(604) - خصال شیخ صدوق 2 / 360 ح 50 – روضة الواعظین 2 / 280 – تفسیر فرات کوفی ص 571 ح 733 با کمی اختلاف – اختصاص شیخ مفید ص 5.
(605) - کذا فی النسخة و فیه المهروی خ ل و قد مر عن الکافی (1 / 458) الهرمزانی راجع ص 193 فیما سبق.
(606) - بقره / 156.
(607) - یونس / 109.
(608) - و القیاس: سؤوم.
(609) - امالی شیخ مفید ص 281 ح 7 مجلس 33.
(610) - بقره / 156.
(611) - دلائل الامامة مرحوم طبری ص 46.
(612) - تهذیب الاحکام 2 / 2 ح 184.
(613) - همان ح 185.
(614) - حجّ / 7.
(615) - در لسان العرب جلد 11، صفحه‌ی 639 گفته میل، قطعه‌ای از زمین است که با دو علامت، ابتدا و انتهای آن مشخص گردد و همچنین گفته شده:
به اندازه‌ای که چشم قدرت دیدن دارد مقدار یک میل به حساب می‌آید.

در فرهنگ معین صفحه‌ی 1534 آمده مقدار میل یک سوّم فرسخ شرعیست که اگر فرسخ شرعی را 5400 متر حساب کنیم یک میل حدوداً 1800 متر می‌باشد.
(616) - ترجمه‌ی مقاتل الطالبیّین ص 67.
(617) - مصباح کفعمی ص 511، فصل 42 با کمی اختلاف در لفظ.
(618) - مصباح المتهجّد ص 812.
(619) - دلائل الامامة ص 42.
(620) - یک اوقیه برابر با هفت مثقال است و بعضی گفته‌اند برابر با چهل درهم می‌باشد. لسان العرب 10 / 12.
(621) - امالی شیخ صدوق ص 18 حدیث 4.
(622) - عیون اخبار الرّضا علیه السلام 2 / 8 ح 21.
(623) - عیون اخبار الرّضا علیه السلام 2 / 26 ح 6 با کمی اختلاف در لفظ.
(624) - همان 2 / 32 ح 55.
(625) - صحیفة الرّضا علیه السلام ص 63 ح 101.
(626) - عیون اخبار الرّضا علیه السلام 2 / 30 ح 38.
(627) - ثواب الاعمال ص 216.
(628) - ثواب الاعمال ص 217.
(629) - هو علی بن أحمد بن عبدالله بن أحمد بن محمد بن خالد البرقی. راجع المستدرک 3 / 665.
(630) - ثواب الاعمال ص 219.
(631) - مناقب ابن شهر آشوب 3 / 326.
(632) - امالی شیخ مفید ص 130 ح 6.
(633) - طور / 21 - راجع المصدر ص 169.
(634) - تفسیر فرات ص 443 ح 585.
(635) - طور / 21 - راجع المصدر ص 171.
(636) - تفسیر فرات ص 444 ح 587.
(637) - طور / 21.
(638) - أنعام / 84.
(639) - همان / 85.
(640) - آل عمران / 187.
(641) - أنعام / 84.
(642) - همان / 85.
(643) - کمال الدّین شیخ صدوق رحمة الله علیه / 114.
(644) - هکذا فی النسخة المطبوعة و یحتمل أن یکون اللفظ هکذا: عِصبتی الی تنتمی و قد مر الخبر عن المناقب تحت الرقم 1 و فیه: کل بنی

أم. فراجع.
(645) - هود / 46.
(646) - معانى الاخبار ص 105 ح 1.
(647) - معانى الاخبار ص 106 ح 2.
(648) - هذا هو الصحيح، راجع المصدر ص 109، رجال النجاشى ص 280 و فى المطبوعة محمّد بن القاسم المفضل.
(649) - معانى الاخبار ص 106 ح 3.
(650) - عيون اخبارالرّضا عليه السلام 2 / 63 ح 264.
(651) - هود / 45.
(652) - همان / 46.
(653) - عيون اخبارالرّضا عليه السلام 2 / 234 ح 4.
(654) - مناقب ابن شهر آشوب 3 / 325.
(655) - أنعام / 84 و 85.
(656) - آل عمران / 61.
(657) - نساء / 23.
(658) - احتجاج 2 / 324.
(659) - نساء / 23.
(660) - أنعام / 84.
(661) - آل عمران / 61.
(662) - نساء / 23.
(663) - تفسير على بن ابراهيم القمى 1 / 209.
(664) - نساء / 23.
(665) - آل عمران / 61.
(666) - احزاب / 40.
(667) - مناقب ابن شهرآشوب 3 / 356.
(668) - الكافى 7 / 48 ح 4.
(669) - الكافى 7 / 48 ح 5.
(670) - الكافى 7 / 49 ح 6.
(671) - همان 7 / 48 ح 3 با كمى اختلاف در لفظ.
(672) - الكافى 7 / 47 ح 1.

بسم الله الرحمن الرحیم
جاهِدُوا بِأَمْوالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ في سَبيلِ اللَّهِ ذلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ
(سوره توبه آیه 41)
با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند
بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص 159
بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال 1340 هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.
مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال 1385 هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.
اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :
الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی
ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه
ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازيهاي رايانه اي و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...
د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رايگان نرم افزار هاي تلفن همراه و چندين سايت مذهبی ديگر
ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای
و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط 2350524)
ز)طراحی سیستم هاي حسابداري ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...
ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...
ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه
ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال
دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگي مذهبي قائميه اصفهان
تاریخ تأسیس: 1385 شماره ثبت : 2373 شناسه ملی : 10860152026
وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com
فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com
تلفن 25-2357023- (0311) فکس 2357022 (0311) دفتر تهران 88318722 (021) بازرگانی و فروش 09132000109 امور کاربران (0311)2333045
نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت

امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.
شماره حساب 621060953 ، شماره کارت :6273-5331-3045-1973و شماره حساب شبا : -IR90-0180-0000-0000-0621-0609 53به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید
ارزش کار فکری و عقیدتی
الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».
التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می‌گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».
[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی‌گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».
مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».